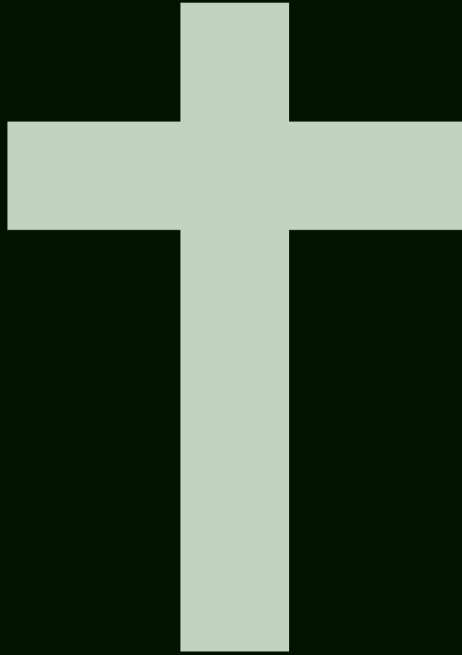

Mooꞑaani iijɿ

New Testament in Muinane (CO:bmr:Muinane)

Moocaani iij:
New Testament in Muinane (CO:bmr:Muinane)

copyright © 2009 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Muinane

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Muinane [bmr], Colombia

Copyright Information

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Muinane

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

Contents

SAN MATEO	1
SAN MARCOS	52
SAN LUCAS	82
SAN JUAN	132
HECHOS	168
ROMANOS	211
1 CORINTIOS	231
2 CORINTIOS	250
GALATAS	263
EFESIOS	270
FILIPENSES	277
COLOSENSES	282
1 TESALONICENSES	287
2 TESALONICENSES	291
1 TIMOTEO	294
2 TIMOTEO	300
TITO	304
FILEMON	307
HEBREOS	309
SANTIAGO	325
1 SAN PEDRO AAME	330
2 SAN PEDRO AAME	336
1 SAN JUAN AAME	340
2 SAN JUAN AAME	345
3 SAN JUAN AAME	346
SAN JUDAS AAME	347
APOCALIPSIS	349

SAN MATEO

Jesucristo S#cijeminaa. (Lc 3.23-38)

¹ Jinoodimou Jesucristo eedeetemihaiu iicaumo. Jaabo Jesucristo David, Abraham, icamisi iyaachi iicaubo.

² Jaabo Abraham Isaac onooboco seemevauhi. Jaabo Isaac seemevauhi Jacob onooboco. Jaabo Jacob seemeneu Juda onoobo bu saatoho inahabomi. ³ Jaabo Juda seemevauhi Fares, Zara, onoomisico. Jaamisi seejiu Tama onoogo. Jaabo Fares seemevauhi Esrom onooboco. Jaabo Esrom seemevauhi Aram onooboco. ⁴ Jaabo Aram seemevauhi Aminadaco. Jaabo seemevauhi Naaso onooboco. Jaabo seemevauhi Salmon onooboco. ⁵ Jaabo seemevauhi Boos onooboco. Jaabo seejiu Rahab onoogo. Jaabo Boos seemevauhi Obed onooboco. Jaabo seejiu Rut onoogo. Jaabo Obed seemevauhi Isai onooboco. ⁶ Jaabo Isai seemevauhi aivoj#bo Davidco. Jaabo aivoj#bo David taabau Betsabe onoogo. Jaago Uria onoobo taabaco udumit#ciugo Salomon onooboco seemevauhi.

⁷ Jaabo Salomon Roboan onooboco seemevauhi. Jaabo seemevauhi Abia onooboco. Jaabo Abia seemevauhi Asa onooboco. ⁸ Jaabo Asa seemevauhi Josafat onooboco. Jaabo seemevauhi Joram onooboco. Jaabo seemevauhi Uzias onooboco. ⁹ Jaabo Uzias seemevauhi Jotan onooboco. Jaabo seemevauhi Acaz onooboco. Jaabo Acaz seemevauhi Ezequias onooboco. ¹⁰ Jaabo Ezequias seemevauhi Manase onooboco. Jaabo seemevauhi Amon onooboco. Jaabo seemevauhi Josia onooboco. ¹¹ Jaabo seemevauhi Jeconia onoobo, bu inahabomi icamoco Israel cuumiminaaco Babilonia jini#jevi asatyuud#hivi.

¹² Jaanobuunati Jeconia seemevauhi Salatiel onooboco. Jaabo seemevauhi Zorobabelco. ¹³ Jaabo Zorobabel seemevauhi Abiud onooboco. Jaabo seemevauhi Eliaquim onooboco. Jaabo seemevauhi Azor onooboco. ¹⁴ Jaabo seemevauhi Sadoc onooboco. Jaabo seemevauhi Aquin onooboco. Jaabo seemevauhi Eliud onooboco. ¹⁵ Jaabo Eliud seemevauhi Eleazar onooboco. Jaabo seemevauhi Matan onooboco. Jaabo seemevauhi Jacob onooboco. ¹⁶ Jaabo Jacob seemevauhi Joseque Maria taje iicauboco. Jaago Maria Jesuco seemevauhi Cristo imomo iicaaboco.

¹⁷ Jaama#o Abraham iicaunoti David ifiivuunovi icamo fahuseeci siino igueenemeheje id#mobacajeva. Jaanoti bu siino tonood#bacajevaro, bu israelm#ico babiloniam# iguiinon#umoro aamocasiunovi. Jaamo nanivaminaaco iican#ibadi. Babilonia jini#jevi satyuumo. Jaanoti bu siino tonood#bacajeva nigaciti jari Cristo fiivuui.

Jesucristo Ifiivuuno. (Lc 2.1-7)

¹⁸ Jilli Jesucristo fiivuui seeji Maria Joseque itajevaqui icacuui. Jaarugo diibomahi iicaunacaro seemene ijeeb#ifa#o icacuui Moocaani Gaija mitya noojiri. ¹⁹ Jaanaa Jose aiji ijeeb#i imino icahicauma#o imuguut#bo miyaminaaco diigo tolli iicaunoco uguubusunoco. Jilli ll#vi diigoti gaajacirat#no idugaavequi omoon#jiruno, ²⁰ esamaajeri icahicaubovi fucu tigafa#odi Moocaani toomom#naafi diibovi ajafeveuboro diiboco nuhi: Jose David iyaachi, igotot#boro Mariaco diitaabati gaay#ci oono diigofa#o seemene ifiivosee Moocaani Gaija seemene. ²¹ Jaasee ifiivoseeque Jesuti momoni. Jilli diibo momo icaji diibo cuumiminaaco iimit#ti atajasujiibo icama#o, nooboro.

²² Jilli icauno johono Moocaani ihiimaam#naafi Isaia onoobofenedi unuuno imiyacafetequi:

²³ Bagocaja ohoovagoro seemevajigo. Jaabo momoji, Emanuel, nooboro. Jaano jino momo Emanuel onono: Moocaani miihaivi gaseuhi, eneejiruno.

²⁴ Jaabo Jose aaicuudi, Moocaani toomominaafi diiboco unuubadi mooniubo Mariaco mogaiti gaayiciubo. ²⁵ Jaarugoma icautiibo iseemeneque iiciugoro Jesuti omomonitinohachuta.

2

Jiinijeo Maaimomi Jesuco Emeecivauno.

¹ Jaabo Jesu fiivuuhi Belen onoocuumivi Judea jiinijeivi. Jaasumi Herode onoobo toojiinije aivojibou.* Jaanaa Jerusale cuumivi gaseumo oriente aamijiti asaaumo maaimomi gaseuhi. ² Jaamo dilluuhi: ¿Cuuca iicaabo judiom iivojibo ifiivoobo? Miiro miihai orienteti imeecirigaico maatyimemere jino masaahi diiboco mihimovamo, noomoro.

³ Diito jilli unuunoco ihaivojibo Herode uguubuuboro niji niji minifutuuhi, bu paryi Jerusale cuumi miyaminaa icano. ⁴ Jaaboro ihaivojibo paryicino sacerdotemi aivojitoco ucuuhuvauboro, bu Moise tajibaco miyaminaaco ijbeguefimoco icano ucuuhuvauboro diitoco dilluubo: ¿Naa, conoovi fiivejiibo Cristo? nooboro.

⁵ Jaanegui nuumo: Belen de Judeavi fiivejiibo tolli nooboro Moocaani iimaaminaafi caatiniuhi:

⁶ Hijohe Belen Juda jiinije cuumi, aivo obocigotirucuumi, bu toojiinijeo aivojitoguiinovi diicarahi. Jaarunaa Moocaani bocigusuhi. Miiro difaanti aivojibo fiiveji taacuuminaa israelminaaco etemejiibo, noono, noomoro.

⁷ Jaanoma iicaubo Herode diito maaimomico toovono ucuuhuvauboro imino dilluuhi diitoco imeecirigaico cofucu aatyimeunoco. ⁸ Jaaboro diitoco Belen cuumijaa agalluuboro nuubo: Tah i mofoo. Jaamoro imino midillu toosee iicamañoco. Jaamo mahatyimedi uco mijibogo uujoho bu tolliro imetequi, nooboro.

⁹ Jilli nooboro diitoco maaimomico ihaivojibo ijbuguuneri fuumo. Jaanaaca diibo imeecirigaico aamijiti aatyimeubo diito imega feehicauhi. Jaanofeenevi jari imeecirigai samañoviro minifutuuhi toosee iicaunohallivi. ¹⁰ Jaagai imeecirigaico imaaimomi aatyimeumoro sihidi imo imo minifutuumo. ¹¹ Jaadi toojafaño ajaaveveumo tooseeque atyimeuhi, bu seeji Mariaco icano. Jaamoro tooseguiino ememuivuumoro tooseeque imuumo. Jaadi isatyotaaco afaayiumoro tooseeque aciumo oro, insienso, mirra icanoco. ¹² Jaadi tigafañodi diitoco: Herode iicahigodi muhuumidino, noonoro afaguunegui, siijiriro uumiumo ijiinijejaago.

Jesuma Caanimisi Egipto Jiinijejaago Aгааuno.

¹³ Jaamo diito maaimomi ufuunobuunati tigafaño Moocaani toomominaafi Josevi ajaveveuboro diiboco nuuhi: Gañiivo jaaboro seemeneque seejima dicitibo Egipto jiinijeivi digaa. Jaaboro tah diica jari ico ononohachuta Herode amisi seemeneque guinejiibo igaicauqui, nooboro.

¹⁴ Jaanegui Jose agaaniivuuboro tooseema seejico iicuboro fucufeeneviro fuuhi Egipto jiinijeivi. ¹⁵ Tah i caumo Herode iguijeveutinohachuta. Jilli icauno Moocaani ihiimaaminaafifeenedi unuuno imiyacafetequi: Egipto jiinijeti Taseemeneque cuuhuvaji, unuuno.

Herode Seemeque Gaisiraicisuhi.

¹⁶ Jaanaaca Herode maaimomi diibo iijico agañiunoco agaajaciuboro sihidi sifiratuubo. Jaaboro seemeque paryicino gaisiraicisuubo mificabaciti guinov iicaumoco paryi Belen cuumiri icaumo seemeque, bu paryi ihallidi iicaucuumije

* 2:1 Jaabo Herode Imityaabo onoobo.

miyaminaa seemeque icano, maaimomi diiboco unuusumi paryi ifivuusehejeque. ¹⁷Jilli miyaavuuno, Moocaani iimaaminaafi Jeremia acaatiniuno:

¹⁸ Guubuvusuno ico Rama onohigovi ataacasiho sihidu ijijovoonino; Jaago Raquel iseemeque ataago. Jaago imogotihu diigoco ajacusunoco ochoomocinicuuneguiha, nooboro.

¹⁹ Jaanobuunati Herode iguijeveunobuunati siino Moocaani toomominaafi Josevi siino jafeveuhi tigafañodi Egipto jinijevi. Jaabo diiboco nuuhi: ²⁰ Goova gañivoobo seemeneque seejima diiçibo dojicuviro duhuumi Israel jinijevi guivevecuuno seemeneque agaicaauguehicaumo, nooboro.

²¹ Jaanegui Jose agañivuuboro tooseeque seejima satyuuhi Israel jinijejaago. ²² Jaarunaa Arquelao onoboro caanibuuna Judeavi aivojiboti iicaunoco Jose agaajaboro tahi ufuunoco iguiubo. Jaaboco tigafañodi jibugunoma iicaubo Galilea jinijejaagoviro fuubo. ²³ Jahigo ifutuudi Nazare cuumivi icatuubo. Jilli icauno Moocaani iimaaminaa unuuno imiyaavequi: Jesu Nazareoobo, noociniji, unuuno.

3

Jua Nitiminaafi Sicahigovi Jibeguehi.

(Mr 1.1-8; Lc 3.1-9, 15-17; Jn 1.19-28)

¹ Tusumi Jua Nitiminaafi saauhi Judeati iicano sicahigovi jibogoboro jilli neehicauhi: ² Amihai imitico mejeevesucu, jino Moocaani aivoji iicajino fiitvucuuhi, nooboro.

³ Jaabo jaani Jua, johono diiboti Moocaani iimaaminaafi Isaia jilli nooboro acaatiniubo:

Saatoho ico guubuvusuhi sicahigoti ocoovadiicinino: Moocaani jibaico mihimibachu; sano ticovoro jibaico meheetavo, onono.

⁴ Jaabo Jua gaachehuu camellomi ijeene eetavotau. Jaabo machutahicau chahacami, bajio iimi canoro. ⁵ Jaaboco uguubunicivamo saahicauhi Jerusale cuumiti. Paryi Judeao jinijeminaa, bu Jorda tehi fiitino iicano jinijeminaa icamo diiboco uguubunicivamo.

⁶ Jaamo imitico jibogobuunati Jua diitoco Jorda onohifaño nitihicauhi.

⁷ Jaanaaca bu diibojago ajashutimo fariseomoto, saduceomoto icamo diibojaa iniquimaavivamo asaahicaunoco aatyimeuboro diitoco nuuhi: jiniimomibadi mihicano miyaminaa! ¿Mijoho amihai jibogonoti mataajaji nihicuno Moocaani omoonijino ifiitvonoti? ⁸ Jaanegui imino mihica miyaano amihai eedehefifico mejeevesuno foovono ihifuvusuqui.

⁹ Jaamoro mihai Abraham iyaachimihai, noomoro mihimaadino. Miro jino amihai neehi: Jiba guisiba icarubati Abraham iyaachimihaiti Moocaani fiivusujirahi. ¹⁰ Miro jigaaje imibaicinicuuhi imohonoco iquitiqui. Jaabadi paryi imohono iiminoco onovatihhehejeque miqitimoro cijiigaifaño mijigasutahi. ¹¹ Miyaano naha uujoho nifaihuri nitihicahi amihai imitico mejeevesucuuno jibogobadi iicano. Jaanoti naha taabuunati asaabo amihai nitiji Moocaani Gajari, cijigairi icano. Diibo tajanaanivi mityahi. Jaamaño uujoho aivo ifototihu diibo tihapaajeque asatyejirunovi. ¹² Jaabo usefaño ipala icacuui. Jaaneri itrigo iimibachuuboro ibeevaco aicujiibo. Jaaboro itrigo noovataco igranerofaño ficujiibo. Jaaboro ibeevanoco jigasujiibo ufucuro ajabaavejitino cijigaifaño.

Jesuco Initiuno.

(Mr 1.9-11; Lc 3.21-22)

¹³ Jaanaaca Jesu saauhi Galileati Jorda onohijaago Jua iicauhigo diiboco Jua iniqui.

¹⁴ Jaarunaaca Jua iticoni imuguutihu. Jaaboro Jesuco nuubo: ¿Uco naha mijoho nitijirahi milliti bu ico uujoho nitijirahi? nooboro.

¹⁵ Jaarunaa Jesu diiboco nuuhi: Jaafa jisumihiica tolli icano, tolli Moocaani atajibanoco imino momooniqui, nooboro.

¹⁶ Jaadi Jesuco inituboo iteehifañoti iinovaubacaro niqueje faayacafutuuhi. Jaanofañoti Jesu atyimeuhi Moocaani Gaija nimihubadi jeevaabo diibohallivi iniiitovaunoco. ¹⁷ Jaanaaca guubuvusuuno niquejefañoti unuuno: Jaani Taseemene aivo agaijibo diiberi sihidi uujoho imo imo iicaabo, unuuno.

4

Jesuco Iji Inisuuno.

(Mr 1.12-13; Lc 4.1-13)

¹ Jaanaacaro Moocaani Gaija Jesuco satyuuhi sihi sicaihigovi, iji diiboco inisuqui.

² Jaabo tahigo icaubo cuarentadi cuujeva, bu cuarentadi fucuva icano machutibo. Jaanobuunati jari diibo ajeba aivuuhi. ³ Jaaneguiha ihiji Jesujaa asauboro diiboco nisuvauhi jilli nooboro: Miyaano Moocaani Seemene idiicahachijji jiba guisibaco tajiiba maahunoti iminifetequi, nooboro.

⁴ Jaarunaa Jesu diiboco iimusuuhi: Miro Caatinihaame neehi: Idinoro maahu sefari miyaminaafi icajitihhi, tolliro bu Moocaani iiji sefari icajiibo, noono, nooboro.

⁵ Jaadi ihiji Jesuco satyuuhi iimino Jerusale cuumihallivi. Jaaboro diiboco caamovono ficuubo Moocaani iija niibahucu nijequevi. ⁶ Jaaboro diiboco nuubo: Miyaano aivo Moocaani Seemene idiicahachijji juugati baavi casiniivo. Miro Caatinihaamefaño noono:

Moocaani itoomominaaco tajiibaji ico iteemequi ihusenehallivi ico gaayicinijimo. Jaabo guisiba sefavi ditihaiño aivovotino iicaqui, noono, nooboro.

⁷ Jaanegui Jesu diiboco iimusuuhi: Miro tolliro noono Caatinihaamefaño: Moocaanico nisudino, noono, nooboro.

⁸ Jaanaaca bu siino ihiji diiboco satyuuhi caamovobai nijequevi. Jaaboro paryi diiboco ifusuubo fanoojiinjeneque paryi ihaivojinoma. ⁹ Jaaboro diiboco nuubo: Meeci, paryi jinooco ico uujoho aciji, taaguiino ememuivooboro uco idiimohachijji, nooboro.

¹⁰ Jaanoma iicaabo Jesu diiboco nuuhi: Satanas fuucu, miro Caatinihaame neehi: Moocaani Dioscoro diimo. Jaaboro diibocoro decivo, noono, nooboro.

¹¹ Jaadi jari ihiji Jesuditi buhigovi minifutuuhi. Jaadi Moocaani toomominaa asaamoro diiboco jeevivovauhi.

Jesu Ticonihi Ijibogoobo Galileavi.

(Mr 1.14-15; Lc 4.14-15)

¹² Jaanaa Jesu guubuuhhi Jua civojafaño iicaunoco uguubuuboro fuuhi Galilea jijnijevi.

¹³ Jaaruubo Nazare cuumivi icautiboro ufuubo icatuuhi Capernau cuumivi, Zabulon, Neftali icamisi jijnije onohigo muuaijiniri iicaucuumivi. ¹⁴ Tolli icauno, Moocaani iimaaminaafi Isaia acaatinuno imiyaacafetequi:

¹⁵ Zabulon jijnije, Neftali jijnije icano muuaijinidi iicano jiihairi, Jordanti aamijijaagovi, Galilea iicahigo judiomi iicatimo iicahigo. ¹⁶ Civono jijnijeguiino iicaumoco achicuno seseene. Jaabadiro bu guijeve civo jijnijeguiino iicaumoco sese achicihhi, nooboro.

¹⁷ Jaadi jari Jesu ticoniuhhi miyaminaaco ijibogoobo: Amihai imitico mejeevesucu jino Moocaani aivoji fiitvucuuhi, nooboro.

Jesu Coovahi Igueenemehejedimo Fiiciminaaco.

(Mr 1.16-20; Lc 5.1-11)

¹⁸ Jaanaaca Jesu feehicauhi Galilea muuaijinidi. Jaabo atyimeuhi miimisiici inahaboma icamisico. Saafi momou Simon onoo bu samomou Pedro. Jaanoti saafi momou Andre onoo. Jaamisi fiiciminaatisi iicaumaño isinicuhuneri muuaifaño fiichicaumisi. ¹⁹ Jaamisico Jesu nuuhi: Tadyojicuti masaa amisico miyaminaa fiiciminaatititi eetavequi, nooboro.

²⁰ Jaasumiro isinicuhunoco ejeevesuumisiro diibo dojicuti fuumisi.

²¹ Bu jaano janaanici Jesu siino sitisico atyimeuhi: Jacobo onoobo, bu Jua icano iicamisi Zebedeo achimisico, imeenegafaño caanima iicaumisi isinacuuhunoco amaahunumisico. ²² Jaamisico Jesu ucuuhuvaunegui caanico imeenegafaño eeevesuumisiro diiboma fuumisi.

Jesu Sihidi Miyaminaaco Jibeguehi.
(Lc 6.17-19)

²³ Jaabo Jesu fahigovadi Galilea jinijeri feehicauhi faacuumiva sinagogajanofaño jibogooboro. Moocaani aivoji jibogo iimino jibogoco jibogooboro, bu fanoova guiuvaneri iguihuvamoco buheesuuboro. ²⁴ Jaanoco Jesuditi guubucuumo paryicino Siria jinijeri. Jaamoro diibojaa sivaumo paryicino fanoova guiuvaneri iicaumehejeque fanoova aivoneri, bu emeimivatomehejeque, epilepsia guiuhvari iicaumoco, bu idino isifañimehejeque icano. Jaamoco Jesu buheesuhicauhi. ²⁵ Jaaboco bucasihicaumo sihidi miyaminaa Galileaoto, bu Decapoli jinije cuuminooto Jerusale cuumoteheje, bu Judea jinijeoteheje, bu Jordan aamijijaagoteheje icamo.

5

Ifabaihallivi Jesu Jibuguuno.
(Lc 6.20-23)

¹ Jaanaa Jesu sihidi miyaminaa iicaumoco aatyimeuboro caamo ifabai niquevevi ufuuboro casivutuubo. Jaabo cojivi jibogominaa igaivuuhi. ² Jaadi Jesu ticovauhi diitoco jibogoobo jilli nooboro:

³ Imicani icamo Moocaanico iimogomo ijeebino idaasumaño. Jaamaño niquejefaño mihicaji.

⁴ Imicani icamo idaasuno iicamo. Diitoco Moocaani jacusuji.

⁵ Imicani icamo, ijeebino isicumo. Diito jinijeque Moocaani aaciguujeque gaayiciji.

⁶ Imicani icamo iiminoco omoonijirunoco aivo iimogomo. Diito imo imo minifeteji.

⁷ Imicani icamo sitaaco idaasugomo. Diitoco Moocaani idaasugueji.

⁸ Imicani icamo ijeebinihinivatimo. Diito Moocaanico atyimeji.

⁹ Imicani icamo sajeebini icaco omoonimo. Diitoco Moocaani: Taseeme, eneejimo.

¹⁰ Imicani icamo Moocaani iimogonoco omooninohalliti diitoco jiheveeme. Diitononeji niqueje aivoji.

¹¹ Imicani amihai tahalliti amihaiico miyaminaa aivonoono onoomoro idaasuno omoonimo, amihaihallivi sicamañehejeque jibocasimo. ¹² Jaasumi sihidi imo imo mihica, toono jaada ufucu niquejefaño sihidi jeevano ijaadaco magaayiciji. Miñro tolliro amihai imegavi iicaumo Moocaani iimaaminaaco idaasuno moonimo.

Jinije Imuhu Ohoovicino.
(Mr 9.50; Lc 14.34-35)

¹³ Amihai jinije imuhu. Jaano imuhu ijeevetecuuruva, ¿jinejeri bu mihimuhunijirahi; jinejebaguiha imicuujitiruno? Jaanoco buhi magañinoco miyaminaa quicujirahi.

Jinije Aachicinita Ohoovicino.

¹⁴ Amihai jinije aachiciniminaa. Miñro ifabaihalliri iicacuumi toovono icatatih. ¹⁵ Bu jaabadiro cuugahuco minimoro siinerihallivi mafabaacutatih. Jilliro ofoovomañovi caamo mificutahi paryi jaaha iicamoco ihachiciniqui. ¹⁶ Jaabadi amihai momooni amihai foovo miyaminaa imefeenevi foovono ihifuvusuqui. Jaamoro amihai imino momooninoco aatyimemere, Moocaani niquejefaño iicaaboco imequi.

Jesu Tajibaco Jibogono.

¹⁷ Uco mehesicinidino, Moise tajibaco, bu Moocaani iimaaminaa jibogoco icano finisuvaabo, noomoro. Jilli toono unuuno imiyacafetequi saahi. ¹⁸ Miñro miyanotiro

am#haico neehi: Niqueje, jiin#je icano iicanohachuta taj#bahaame naavutusuti sanooba gañ#cafetejitihi, ufucu iicajino iicanohachuta. ¹⁹ Jaamaño taj#bati sanoogayi ajashurunoco miyaano nooti#bo tolli omoon#bo, bu jaaboro sitaaco tolliro imitino imoon#qui agaajasuuboco ufucu niquejefaño tolliro jilli imih#fooboti noocafetejiibo. Jaanoti imityagooboro imino omoon#boro sitaaco tolliro imoon#qui ij#bogoobo ufucu niquejefaño aivo miyaaboti noocafeteji. ²⁰ M#iro jino am#haico neehi: Am#hai caatin#minaa, fariseomi icamo iicabadiro mihicamoro Moocaani iimogonoco moonitihachij# bu niquejefaño mefeetitihi.

Icaj#suditi Jesu Ij#bogono.

(Lc 12.57-59)

²¹ Am#hai muguubuhicacuui, am#hai eedeetem#haico jilli unuunoco: Gaicaudino; cajaanihacho sitaaco agaicaubo castigacafeteji, noomoro. ²² M#iro jino uujoho am#haico neehi: Cajaatyohacho inahabojaago isifiratomo castigacafeteji. Cajaatyohacho inahaboco imitino onoomoco aivo isefa aivojito castigaji. Jaanoti bu inahaboco: Miyaabo#vidi, onoomo infierno ci#jigai ñihicuguiino guinov# minifeteji.

²³ Jaanegui Moocaanico imequi ofooboro dinahaboma imitino idiicanoco edeesafo-tooboro, ²⁴ siino uduumiiboro iticon# dinahabojaagovihi difoo. Jaaboro diibo dimij#votoobo sajeeb# minifototo. Jaadi jari duhumiibo Moocaanico diimoto.

²⁵ Jaanoti bu cajaatyohacho dihall#vi ij#bogomoro ico isisisuqui asatyohachij#, dinahaboma j#haiviro dimij#vo. Ico dugaacuminaafico acitoti#bo iicaqui. Jaabo diibo sisiminaaco ico acijiruubo. Jaamo ico civojafaño j#hacujirahi. ²⁶ Miyanotiro ico neehi: Tahigoti dihiinejitirahi niinojegayico adaadutinohachuta.

Jesu J#beguehi Sifigoma Mihicajirunohall#vi.

²⁷ Am#hairyo muguubuhicacuui si#cije unuucunoco: Sifigoma diicadino. ²⁸ M#iro jino uujoho am#haico neehi: Cajaatyohacho gaigoco imogomoro emeecimo ijeeb#fañodi diigoma icacuui.

²⁹ Jaanegui dimiyanaagohaall# ico imitifaño agañ#suhachij#, tooll#co d#c#bo tehesino gañ#; imijirunaa difiti samañogayiro #ti agañ#cafotono. Jaanoti imijitiruno faabohoro difi ci#jigaifaño agañ#cafotono. ³⁰ Jaanoti bu dihuse dimiyahuse ico imitifaño agañ#suhachij# quitic#bo tehesino gañ#; imijiruno samañogayiro #ti agañ#cafotono. Jaanoti aivo imijitiruno faabohoro ci#jigaifaño agañ#cafotono.*

Jesu J#beguehi Gaigoco Ejeevesufinohall#vi.

(Mt 19.9; Mr 10.11-12; Lc 16.18)

³¹ Tolliro bu si#cije nuumo: Cajaanihacho mogaico ejeevesumo, diigoco ejeevesu-cuunohaameque ihaciqui, noono. ³² Jaarunofaño uujoho neehi: Cajaanihacho mogaico ajevahalliti icatino ejeevesuhachij# diigoco ajeva imitico icisuubo. Jaamaño sifi ejeevesucuugoco #c#bo diigofañodi ajeva imitico icih.

Jesu Moocaani Momofañodi Monoon#cinohall#vi Ij#bogono.

³³ Tolliro bu muguubuhicacuui, si#cijeminaaco unuunoco: Moocaani momofañodi unuucunoco bañidino diibo imefeenevi, noono. ³⁴ Jaarunaaca uujoho am#haico neehi: Moocaani momofañodi mohoovicidino, niquejefañodi oovicimoro meneedino, toono Moocaani aivoji icaga iicahigo. ³⁵ Tolliro bu jiinjefañodi mohoovicidino, toojehall#vi Moocaani itihaco ificuun#ije iicamaño; bu Jerusale cuumifañodi mohoovicidino, tuucuumi Aivoj#bo Jesu cuumi iicamaño. ³⁶ Tolliro bu oovic#boro: Tañigai seseeteji, needino. Tolli eneeneri sajabaco diinigaijeque seseetesujirahi, nacu bu civutusujirahi jaanucuhu. ³⁷ Jilli ticovonoro: J#hi, Chahano, monoo. Jaanoti janaan#ivi mejeenesucuno, toono ijiti asaacuuno.

* **5:30** Jino jilli iiminocoro mooni, imitico deetavedino, eneejiruno.

Miño Minaafico Magaijino.
(Lc 6.29-30)

³⁸ Amihairyo muguubuhicacuui, siicije jilli unuunoco: Saafi aallico ifnicaruhachijji, bu diibo aallico finicarujirumo. Tolliro iigaico igañisuruva, bu diibo iigaico gañijirumo. ³⁹ Jaarunofaño uujoho amihai neehi: Iimitiboma mihibacacidino. Ivinaaca jilliro saatoho amihai imeti agabacuhachijji, saanaagohimeque bu mahaci tolliro bu igabacuqui. ⁴⁰ Tolliro bu cajaatyohacho ico ahaamimoro dicaamoojaco udumitigohachijji, tolliro bu disacoco daaci. ⁴¹ Jaanoti bu tolliro saatoho, fiisetaco minooi kilometro ticovovi satyequi atajibahachijji igueeneme kilometro ticovovi satyo. ⁴² Jaanoti bu cajaatyohacho ico siinoco idillumoco daaci, bu duvuduvedino sita ico: Uco tooneguiha presta, noomoro idillumediti.

Diminaaco Gaiji
(Lc 6.27-28, 32-36)

⁴³ Tolliro bu siicije unuunoco muguubucuui: Digataavominaafico gaiji. Jaaboro diminaafico dihegue, unuunoco. ⁴⁴ Jaarunofaño uujoho amihai neehi: Amihai minafico magaiji, Moocaanima mihiima amihai aivonoono onoomoro idaasuno omoonimohallivi.† ⁴⁵ Jaachijji amihai Caani niquejefaño iicaabo seemeti mihicaji. Miño diibo inihibaco iinusuhicahi iimitimohallivi, bu iimimohallivi icano, bu tolliro nijabaco galluhicaabo iimihijimohallivi, bu iimiti iijiminaahallivi icano. ⁴⁶ Jaanoti bu amihai agaijmocoro magaijhachijji, ¿milli bu ijadaco magaayicijirahi? Miño bu impuesto jaadusuminaa imitimo icarumo tolliro mooninichi. ⁴⁷ Jaabadiro bu dinahabocoro idilluhachijji, ¿minoodi imico toono edeetavono? Miño bu tolliro Moocanico agaa-jatimeheje tolliro moonifihi. ⁴⁸ Jaanegui amihai neehi: Imimo mihica oono amihai Caani niquejefaño iicaabo aivo imiibo iicabadi.

6

Jesu Jibeguehi Imihusene Mihicanohallivi.

¹ Amihai imino momooninoco miyaminaa imega momoonidino; jilli amihai imityaguequiguiharo. Jaanoti tolli momoonihachijji amihai Caani niquejefaño iicaabo ijadaco amihai acijitih. ² Jaaneguiha siinoti ucuujivaachumoco siineri adaa-mususumi faacuumiminaacoro gaajasudino: Oono bañisuminaa sinagogajanofaño, callenefeenevi icano omoonifibadi. Jaamo jilli mooninimo miyaminaa diitoti imino ihiiamaqui. Jaarunofaño uujoho miyanotiro amihai neehi: Jaamaño miyaminaa ico iimono toonorucu dijaada. ³ Jaanoti naha ijoho idaasumoco siinoco adaacihachijji, toovono daaci, dimiyahuse omooninoco dinanihuse gaajacitino iicaqui. ⁴ Jilli toovonoro deetavo, jaachijji diicaani niquejefaño iicaabo toovono edeetavonoco aatyimeebere ico ijadaco ihaciqui.

Jesu Jibeguehi Moocaanima Iimaaco.
(Lc 11.2-4)

⁵ Jaamo bu amihai Moocaanima mihiimaasumi bañisuminaafi iicabadi mihicadino. Diibo imeguefihi julleeciniboro sinagogajanofaño ihiiamaabo, bu callenejininovi jilli miyaminaa diiboco ihatymequiguiharo. Miyanotiro amihai neehi: Toono miyaminaafi obocigoneriro jaaducafutucuuno. ⁶ Jaanoti naha ijoho Moocaanima idiimaajisumi, dimecufaño idicafotooboro cuhufono diguhugaco fabaacuubo diimaa Moocaanima iro idiicahigo. Jaachijji diicaani niquejefaño iicaabo toovono omooninoco aatyimeebere ico ijadaco acijiibo.

† 5:44 Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: imino monoo amihai imitino onoomoco, imino momooni amihai ijiheguemeque.

⁷ Jaabo Moocaanima idiimaasumi jilli mihifoneheje sicamañeheje samañocoro unucumañocoro siino needino: Oono Moocaanico agaajatimo iicanicibadi: Fine jilli: sihidi ihiimaaneri Moocaani uco guubuhi, noomoro eesicinifimo. ⁸ Jaamobadi mejeevadino. Miuro Moocaani imegaviro amihai midillutinaacaro gaajacuui amihai muuujivaachunoco. ⁹ Jaaneguiha amihai jilli noomoro Moocaanima mihiimaa: Moocaani niquejefaño idiicaabo, jaafa dimomo imino ijeevadi ficucafetehi. ¹⁰ Jaafa dihaivoji saahi. Jaafa dijeebi onoobadi eetavocafetehi jinijehallivi, oono niquejefaño iicabadi. ¹¹ Mihaico daaci machutaati fafucuvaaciviro. ¹² Jaaboro mihaico mohimitico buusu, oono bu mihai, mihaico imitino omoonimoco toonoco mihimibachubadi. ¹³ Jaaboro mihaico inisunofaño gañisudino. Mihaico imiti iji useti taajasu.* Fine.

¹⁴ Miuro amihai sita imitino omoonimoma toonoco mihimibachuhachiji, bu tolliro amihai Caani niquejefaño iicaabo amihai imitico imibachuji. ¹⁵ Jaanoti amihai sitaama mihimibachucasitihachiji, bu amihai Caani niquejefaño iicaabo amihai imitico imibachujitihai.

Jesu Jibeguehi Aigahallivi.

¹⁶ Jaabadiro bu amihai safucuco mahaigasumi amihai imeque idaasuno miminiyudino, oono bañisuminaa omooninicibadi. Diito tolli moonifihii amachutinoco miyaminaa ihatyimequi. Jaanegui amihai neehi: Toono ijaadaco mihicicuuhi miyaminaa obocigoneriro. ¹⁷ Jaanoti ijoho machutibo adaigasumi dihmeque nitibo imino feedamaje, ¹⁸ miyaminaa machutibo adaigaiñoco gaajacitimo iicaqui, idiboro niquejefaño iicaabo Moocaani ijeevadi samisi diiboma mihicaabo igaajaqui. Jaabo ico toono jaadaco aciji.

Niquejefaño Mubusumijema Mihicano.

(Lc 12.33-34)

¹⁹ Jijehallivi sihidi busumijeeneque mititibaandino, deera ifinisufijehallivi, bu tolliro paryi busumijeene unucufijehallivi, bu tolliro nanivaminaa ananicinehejehallivi icano. ²⁰ Ivi idihigoro niquejefaño sihidi busumijeque mititibaani, deera ifinisutihigo, fanoova unucutatihigo, bu nanivaminaa ananifitihigo icano. ²¹ Miuro amihai busumijeene icahigovi, bu amihai jeebi icajirahi.

Mofi Imitino, Bu Imino Icano.

(Lc 11.34-36)

²²⁻²³ Miuro saafi ihaalli iimitibo imino icajitirahi. Jaabadiro saafi ijeebi iimitibo imihusetihai. Jaabo iimitinoguiino icaji. Jaanoti Moocaani ijeebico iimibachuhachiji imihusetejibo. Moocaani iimogobadi icacujibo. Jaanoti muno imitico iminobadi mehesicinihachiji, janaanivivi aivo imitino.

Moocaani, Bu Nihibami Icano.

(Lc 16.13)

²⁴ Mihaiñooba miimisiici ihaivojitisima icajitirahi. Miuro saafico ijihegueebere saaficoro gaijijiruubo. Jaabadiro bu sano nihibamico, Moocaanico icano magaijijitirahi.

Moocaani Iseemeque Teemefihi.

(Lc 12.22-31)

²⁵ Amihai neehi: Niji niji amihai jeebinoco momoonidino toono sefari mihicaqui, mamachujirunehejeri, bu mahadujirunehejeri icano, bu tolliro mijicinjino gaachehuri icano. ¿Nacu mofi gaachehu janaanivivi jaaducafototihai? ²⁶ Eneecau oono joomi caamodi agahafomoco mihifinici, basutirumo, bu abasuno noovaco icitirumo icano.

* **6:13** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Miuro paryicinoro diino aivoji, mitya dihovosi ufucuro ifinjitino icano, onoonoco.

Jaarumoco am#hai Caani niquejefaño iicaabo† diitoco machuco acifihi. Jaamo diito joomi janaanici vi am#hai majaaducafetehi. ²⁷ ¿Nacu am#haiti cajaanii siino janaanici ticovovi macaamevetejirahi toono fanoovari nijii nijii mihicahicanoti?

²⁸ ¿Jaamo collihii am#hai gaachehuri nijii nijii mihicahicahi? Eneecau oono deecanoco mih#finici, dudicamaaitiruno gaachehunoco eetavotiruno icano. ²⁹ Jaarunaa am#haico neehi: Salomon aivo sihidi jeevano iminoonoma icauruubo toono deecanobadi jeevautihii. ³⁰ Jaabo Moocaani, buhicaga toono ñaavahu jaachiiiji bajifaño icano, civohogo iquiticafotonoro c#ijigaifaño j#gasucafotono icarunoco Moocaani imino gaachehuco mij#hacubadi moonihii. Jaanegui am#haico gaachehunoco j#cujiibo, ajashucani am#hai miyaavogo mihicano miyam#naaco. ³¹ Jaanegui nijii nijii mihicadino jillii noomoro: ¿Jinejeque jana mamachuji? ¿Jinejeque jana mahaduji? ¿Jinejeque jana mijicafeteji? noomoro. ³² M#iro jihomonehejequere imiyaavogotimo guinehicahi. Jaanoti naha am#hai, am#hai Caani niquejefaño iicaaboma mihicahi. Jaabo gaajacuuhii am#hai paryi tonehejeri mucuuji#vaachunoco. ³³ Jaaneguiiha Moocaani aivoj#jaagoviro dijeeb#co ficu, jaaboro diibo iimogonocoro deetavo icano. Jaadi jari paryi tonehejeque bu gaayiciiji. ³⁴ Jaaneguiiha civohogo iicajinehejeri am#hai jeeb#co nijii nijii momoonidino. Toono am#haiti civohogoro finijitihii. Fafucuvaaciviro #ma ajashutino icahicacuuno toono nijii nijii idiicano.

7

Sifi Imitico Needino.

(Lc 6.37-38, 41-42)

¹ Sitaaco iimiti meneedino, jaachiiiji am#haico bu Moocaani am#hai imiti needino. ² Toono am#hai sitaaco meneehicabadiro bu am#haico moon#jiibo, bu oono am#hai sitaaco mohoovicihicaneriro am#haico oovicijiibo. ³ ¿Jaabo millii bu dinahabo aall#faño iicano beevagayico daatyimejirahi, dihaall#faño bu iicatuuci cutuucico atyimet#boro? ⁴ Jaabo #joho dihaall#faño cutuucima idiicaabo, ¿millii bu dinahaboco neejirahi: Juugavi disaa oono dihaall#faño iicano beevagayico ico iciqui, nooboro? ⁵ ¡Ba#suminaafi idiicaabo! Iticoni toono dihaall#faño iicatuucico d#ci. Jaadi jari imino adaatyimeebere dinahabo aall#faño iicano beevagayico d#ciiji.

⁶ Iiminoco imiyaavogotimo j#cubadi iicamoco mahacidino, am#haijaagovi emecafo-tomoro am#haico dedaahenidimo. Bu am#hai iimogonoco diito iimitimo faafaimibadi iicamoco mahacidino, toono iiminoco quicudimo.

Midillu, Miguiino Icano.

(Lc 11.9-13)

⁷ Midillu am#haico Moocaani ihaciqui. Miguiino, jaamo mahatyimehi. Tolliro bu guhugati mocoova am#haidi ifaayiciqui. ⁸ M#iro idilluubo gaayicifihi, bu iguiinoobo atyimefihii; bu guhugati ocoovaaboco faayicifimo.

⁹ ¿Nacu icamo saatohoba am#haiti am#hai seemeneque maahuco idillusumi guis-ibaco mahacijirumo? ¹⁰ ¿Nacu bu taavaaboco idillusumi j#inimocoro mahacijirumo? ¹¹ M#iro am#hai mihimifitirumo iiminocoro am#hai seemeque mahacinoco magajahi. ¡Jaanegui imi am#hai Caani niquejefaño iicaabo iiminoco aciji midillumoco!

¹² Jaaneguiiha am#hai sitaama imino mihica oono am#haima diito imino iicanoco mihimogobadi; M#iro tolli Moise taj#ba neehi, bu Moocaani iimaaminaa aamene neehi icano.

Ijene J#hai Aamiji.

(Lc 13.24)

† 6:26 Moocaani

¹³ Ijene jiihai aamijiriro mijicamaaje. Jaanoti oono guijevefaño asatyono jiihai aamiji guiraahi, jiihai guiraahi icano. Jaano carecunoono jahigoviro sihidi miyaminaa feehicahi. ¹⁴ Jaanoti naha fiivojaa asatyono jiihai aamiji, bu fiivojaa asatyono jiihai icano ijene, ajashuno icano. Jaamaño miiidimoro atyimehicahi.

Imohoco Inoovatatiro Magaajatahi.

(Lc 6.43-44)

¹⁵ Amiihai ifiico magaihuini oono abañififimo uujoho Moocanijaagodi iimaahi eneehicamoti. Diito amiihaijaago saaji ovejamibadi iminifotomoro. Jaarumo fañooto jicumi sifirafimo. ¹⁶ Jaamoco magaajaci omooninehejeti; miiro miiijoho baacuco jaanoti icitathi, bu añaajeque jarimohoti icitathi icano. ¹⁷ Miiro paryi iimino imohono iiminocoro noovafihi. Jaabadiro bu iimitino imohono iimitinocoro noovafihi. ¹⁸ Iimiho imoho iimitinoco noovajitirahi, bu iimitiho iiminoco noovajitirahi icano. ¹⁹ Jaano paryicino iiminoco onoovatino imohonoco mihillumoro cijigaifaño mijigasutahi. ²⁰ Jaaneguiiha diitoco magaajaci omooninotiro.

Famoovaro Niquejefaño Feejitih.

(Lc 13.25-27)

²¹ Famooro oono uco: Aivojiiibo, Aivojiiibo, eneehicamo niquejefaño feejitih. Idimoro Taacaani niquejefaño iicaabo iimogonoco omoonihicamo feeji. ²² Tufucu agasedi ajashutimo uco neeji: Aivojiiibo, Aivojiiibo, miihai dimemeri mihiimaahicahi, dimomofañodi miihai iimitino ijimico buhi magañihicahi, bu dimomofañodi miihai guiraano sihidi ejeevanehejeque meheetavehicahi icano, noomoro. ²³ Jaarumoco uujoho neeji: Amiihaico uujoho gaajatih. Uuti buhigovi miminifoto amiihai iimitinoco moonihicamo, nooboro.

Ucuhufono, Acahajino Icano.

(Lc 6.47-49; Mr 1.22)

²⁴ Jaamaño uujoho onoonoco uguubuuboro uujoho onobadi omooniiibo, oono saafi agaajaabo guisibanohallivi iijaco eheetavuubobadi jeevahi. ²⁵ Jaajahallivi aiguuruno, sihidi teehino machituurahi, bu sefano guibuhuba toojahallivi saaurahi icano. Jaarunofaño tooja acutuutih, tano cuhufono guisibanohallivi cuhufono tano incuciniumaño. ²⁶ Jaanoti uco guubucuuruubo uujoho onoonoco omoonitiiibo agaa-jatiiibobadi jiiingaiibaahohallivi iijaco eheetavuubobadi jeevahi. ²⁷ Toojahallivi aiguno, teehino machituuhi, sefano quijeba saauhi icano. Jaaneri tooja sano acutuuhi. iJaano sihidaasu! nooboro.

²⁸ Jesu ijiiibuguunoco iimivuudi sihidi miyaminaa jabafitehicaui, ²⁹ fariseomibadi icatiiibo, aivojiiibo mityama iicaabo iicanicibadi ijiiibeguehicauneri.

8

Jesu Foojohoma Icaaboco Buheesuhi.

(Mr 1.40-45; Lc 5.12-16)

¹ Jaabo Jesu tobai nijequeti iniituuboco sihidi miyaminaa bucasuhi. ² Jaanaaca diibojaago saaubo saafi foojohoma iicaubo. Jaaboro Jesuguiino ememuivuuuboro diiboco nuuhi: Aivojiiibo idiimogohachiji uco dimibachu taguihuvati, nooboro.

³ Jaanegui Jesu diiboco ihuseri dudiciuhi: Imeguehi, buheetecu, nooboro.

Jaasumiro diibo toono ifoojhoti buheetecuui. ⁴ Jaaboro Jesu diiboco nuuhi: Jeedicahi miihaiñoobaco diibeguedino, jilliro foobo sacerdotique difiico dihiifusuto. Jaaboro asigayiti satyoobo Moocanico deecivoto Moise atajiiibaubadi, toonoti famooro igaaajqui toono diguihuvati idihimitucuunoco.

Jesu Buheesuhi Romanomi Amocasiminaa Aivojiiibo Cojiminaafico.

(Lc 7.1-10)

⁵ Jaabo Jesu Capernau cuumifaño jicafutuubaaca romanomi amocasiminaa aivoj#bo diibojaago asauboro diiboco noovauhi: ⁶ Aivoj#bo, tacobim#naafi jaahe idaasuno icahi aiveneri isifañ#bo acahi, nooboro.

⁷ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Uujoho ofooboro buheesuteji, nooboro.

⁸ Jaarunaa ihaivoj#bo iimusuuhi: Aivoj#bo, sihidi jeevahi jaabo iijajaagou efeejiruno. Jilliro taj#ba dihijico jaaneri tacobim#naafi ibuheetequi. ⁹ Mi#ro bu uujoho icaruubo aivojito iijiguiino icahi, bu jaaruubo amocasiminaa aivoj#boti icahi. Jaamoti saafico: Difo, unuusumi foonic#bo. Jaanoti bu sifico: Disaa, unuusumi bu saanic#bo. Tolliro bu tacobim#naafico: Toonoco deetavo, unuusumi bu eetavonic#bo.

¹⁰ Jilli diibo unuunoco, Jesu uguubuuboro sihidi jabafiituuhi. Jaaboro diibo dojicuti ufuumoco nuubo: Miyanotiro am#haico neehi. Paryi Israel cuumim#naafeenevi aivo jaani miyaavogobadi iicamoco atyimetihhi. ¹¹ Am#haico neehi, ajashutimo saaji niquejaagoti, aamijjaagoti icano. Jaamoro niqueje aivojifaño Abraham, Isaac, Jacob, icamoma acas#vomoro machujimo. ¹² Jaanotinaa niqueje aivojifaño efeejirumo jilliro jahisi icivohigoviro gañ#cafeteji tahigo ataacasimoro igaiñoco oojisujihigovi.

¹³ Jaaboro Jesu ihaivoj#boco nuuhi: Fuucu diijajaagovi jaafa dicobim#naafi buheecuji #joho imiyaavogobadi, nooboro.

Jaasumiro tolli diibo unuuno ticovovi diibo buheetecuhi.

Jesu Buheesuhi Pedro Baaboco.

(Mr 1.29-31; Lc 4.38-39)

¹⁴ Jaadi Jesu Pedro iijajaago ufuubo atyimeuhi Pedro baabo sinafeteri iguihuvaugo acaugoco. ¹⁵ Jaagoco ihuseti udud#icuneriro iguihuva diigoco buuhi. Jaasumiro diigo aga#iivuugoro ticovaugo diitoco ejeecivuugo.

Jesu Buheesuuhi Ajashutimo Iguihuvamoco.

(Mr 1.32-34; Lc 4.40-41)

¹⁶ Jaanaa mihijicuudi diibojaa sivaumo sihidi iimitino meimi ijeeb#faño iicaumehejeque. Jaamoco safooro unuuneriro paryi famoocoro buhi gavaracuubo, bu tolliro iguihuvaumoco paryi buheesuubo. ¹⁷ Jaano jilli icauno Moocaani iimaam#naafi Isaia unuuno imiyacafetequi. Jilli unuuno: Diibo icihhi moniinovahañoco, bu moguihuvañoco icano.

Jesuma Ufuujirumo.

(Lc 9.57-62)

¹⁸ Jaanaa Jesu atyimeuhi diibohallidi sihidi miyam#naa emecuvuunoco. Jaanegui taj#baubo onogoomuuaivi ifatyequi. ¹⁹ Jaanaa Moise taj#ba gaajam#naafi Jesujaago asauboro diiboco noovauhi: J#bogom#naafi, #ma uujoho feejirahi #joho ofoohigovi, nooboro.

²⁰ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Bajihimi ihojinoma icahi, bu joomi ihiicunoma icahi icano. Jaanoti uujoho Miyam#naafibadi Ifivuubo iinigaico conoovi is#ucarujirumaño chahahi, nooboro.

²¹ Jaadi bu saafi ij#bogom#naaototi diiboco nuuhi: Aivoj#bo, jaafahiica iticoni guihirubi iguijevedihivi ic#dihhiica, nooboro.

²² Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: #joho tadyojicuti disaa. Jaanoti jaafa tahi diito ifinijitino fiivoma iicatimo iguijevemeque cijji, nuuruubo.

Jesu S#cutusuhi Guibuhuba, Tyuucai Icanoco.

(Mr 4.35-41; Lc 8.22-25)

²³ Jaaboro Jesu imeenegafaño jicafutuuhi ij#bogom#naama. ²⁴ Jaanaaca sefano guibuhuba saahi imuuihallivi. Jaano ityuucari imeenega niituurahi. Jaanaa Jesu imeenegafaño cigahicauhi. ²⁵ Jaanegui ij#bogom#naa diiboco aaicusuumoro nuuhi: jAivoj#bo, m#haico taajasu! Jino miniitucuuhi, noomoro.

²⁶ Jaanegui iimusuubo: ¿Collihi mihiguetehi? ¡Ajashucani amihai miyaavogo! nooboro.

Jaadi agañiivuuboro iguibuhubaco #baubo, bu imuuaico #baubo icano. Jaasumiro sano paryi sicutuuno. ²⁷ Jaaneri diito sihidi ajabafituumoro nuumo: ¿Coyomo miyaminaafi fine jaani jino guibuhuba, bu muuai icanomaryo diiboco imityagoobo? noomoro.

Gadara Miyaminaa Emeimivatuumo.

(Mr 5.1-20; Lc 8.26-39)

²⁸ Jaabo onogoomuuaivi Gadara jinijevi #futuubaaca miimiisiici gaifimisi c#hojinojaa icahicauhigoti diibojaagovi saauhi, iimitino ijima ijeeb#ifaño iicaumisi. Jaamisi sihidi jeevano sifiiramisi. Jaamaño mihaiñooba toojiri feehicautihi. ²⁹ Jaamisi asaaumisiro ticovauhi ocoovadiivomisi: ¿Collihi mojaago saahi, #joho Jesu Moocaani achi idiicaabo? ¿Jaabo juu saahi mihaiico imegaviro idaasunisiici gaifimisi c#hojinojaa icahicauhigoti diibojaagovi saauhi, iimitino ijima ijeeo mooniqui? noomisiro.

³⁰ Jaamañoti fiitino icaumo sihidi faafaimi machumoro #guumo; ³¹ Jaamoro diito iimitino ijimi Jesuco dilluui: Mihaiico buhigovi agañi#jihachuiji, jaatyo faafaimifaño mihaiico gallu, noomoro.

³² Jaanegui Jesu: Jii tahi diitofaño mofoo, nooboro iimusuuhi.

Jaanegui diito iimitino ijimi diitisifañoti ihiinumoro ifaafaimifaño fuuhi. Jaasumiro diito paryi ifaafaimi ifagajiti muuaifaño aaifuumoro paryi macaniuhi imuuaifaño.

³³ Jaamo diito ifaafaimi toomominaa diito tolli iicaunoco aatyimeumoro jinoomoro cuumijaago ufuomoro j#bugutuui tolli ifaafaimi iicaunoco, bu diitisi ijimima iicaumisi tolli iicaunoco icano. ³⁴ Jaanegui tuucuumioto paryi Jesujaagovi asaaumoro diiboco galluumo, ijinijeti buhigovi ifeequi.

9

Jesu Buheesuhi Idino Isifañuboco.

(Mr 2.1-12; Lc 5.17-26)

¹ Jaanegui Jesu meenegafaño ijicafutuuboro ufuubo #futuui onogoomuuaivi iicacumi iicauhigo. ² Jahi diibojaago sivaumo saafiico idino isifañuboco icigaijefaño siuciniuboco. Jaamo miyaavogoco Jesu aatyimeuboro iguihuvauboco nuuhi: Guihi, quehecuto, dihimiti #co imibachucafutucuui, nooboro.

³ Jaanoco taji#ba caatiniminaati saatoho uguubuumoro ijeeb#ifañodi nuuhi: ¿Milli jaani Moocaanico imitino moonihi ihiimaari? noomoro. ⁴ Jaanoco Jesu agaajaciuboro nuuhi: ¿Collihiica imiticani mehesamaahi? ⁵ ¿Tihicani jana amihaidi, dihimiti imibachucafutucuui onono, gañiivoobo d#go onono? ⁶ Eneecau bu amihaiico #fusuqui uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo jinijehallivi imiti imibachu mityama iicanoco, nooboro, idino isifañuboco nuubo: Gañiivoobo dicigaijeque d#ci#bo diijajaago fuucu, nooboro.

⁷ Jaasumiro idino isifañuboco icigaijeque #ci#uboro iijajaago fuucuui. ⁸ Jaanoco miyaminaa aatyimeumoro sihidi iguumo. Jaamoro Moocaanico imuumo miyaminaafico tomityaco aaciunohallivi.

Jesu Mateoco Cuuhuvahi.

(Mr 2.13-17; Lc 5.27-32)

⁹ Jaamañoti Jesu ufuubo, atyimeuhi Mateo onooboco, impuestoco ajaadusuhicau-mañeri giciniuboco. Jaaboro diiboco nuubo: Tadyojicuti disaa, nooboro.

Jaanegui Mateo agañiivuuboro diibo dojicuti fuuhi.

¹⁰ Jaanaaca bu Jesu jaahe amachuubo giciniubo cojiri, bu sihidi saatoho impuesto jaadusuminaa, bu saatoho imitiminaa icamo asaaumoro Jesu ij#bogominaama icaubo cojivi cas#camaivauhi. ¹¹ Jaanoco fariseomi aatyimeumoro ij#bogominaaco dilluui:

¿Milli jaabo oono amihai jibogominaafi machuhi impuesto jaadusuminaama, bu sa-toho imitiminaama icano? noomoro.

¹² Jaanoco Jesu uguubuuboro nuuhi: Iimimo iguihuvatimo, taabuminaafico imogotatihi, iguihuvamoro taabuminaafico imeguefihi, nooboro. ¹³ Eneecau mofoomoro jino Caatinihaamefaño jilli onoonoco magajato: Uujoho imeguehi sitaaco mihidaasugonoco. Jaanoti imogotahi jeecivo asimico magaicuumoro mejeecivonoco. Miuro: Uujoho imino icahi, onoomoco cuuhuvaqui saatih. Iimitimeguiiha saahi iimiti ifico ijeevesuqui, nooboro.

Jesuco Dilluumo Machutimo Aigafinohallivi.
(Mr 2.18-22; Lc 5.33-39)

¹⁴ Jaanaaca Jua Nitiminaafi jibogominaa Jesujaago asaumoro diiboco dilluvauhi: ¿Jana milliti mihai, bu fariseomi jibogominaa icamo machutimo mahaiganicinaaca dita aigahicatih? noomoro.

¹⁵ Jaanegui Jesu diitoco oovicuuboro iimusuhi: ¿Nacuuhu taabava jibaimojaago ucuuhuvamo idasuri machutimo icanicijirahi; diitofeeneri aiji iicanohachuta? Jaanoti naha icajinehiica uujoho udumiticafotodihivi idasuno iicaneri aigajimo, nooboro.

¹⁶ Miuro mihaiñooba bobaryuri eedechehu gaachehuco maahunitatihi bobaryu fañoviro iguiyacafeteneri eedeene agallivejiruneguiiha. Jaaneri toopaaje janaaniviro guiraatejirahi. ¹⁷ Jaabadiro bu mijoho bofaihu aivofaihuco eedejutafaño ficutatih. Jaanoti tolli momooniruva tujutaje jerucamaajirahi. Jaaneri tujutaje, bu ihaivofaihu icano gañicafetejirahi. Jaanegui bofaihuco bujutafaño mificutahi. Jaaneri fanociro icafih, nooboro. Jilli Jesu nuuhi eedejibogonoco mejeevesumoro bohono jibogoco meheetavequi.

Jairo Aicigai, Bu Jesu Gaachehuco Ududicigo Icano.
(Mr 5.21-43; Lc 8.40-56)

¹⁸ Jilli Jesu nuunaaca judiom aivojibo agaseuboro diibo imegavi ajavuvuuboro diiboco nuuhi: Aicigai jaachijiro guijectuui. Jaarunaaca ijoho ofooboro diigohallivi dihuseque ificuuneri siino dojicuviro buheetejirugo, nooboro.

¹⁹ Jaanegui Jesu agañivuuboro diiboma fuubo ijibogominaama. ²⁰ Jaanaa saafigo gaigo fahuseeci motihaiti mificabaci idinohachuta tijeheri iicaugo ibujinaagoti asaau-goro Jesu gaachehujinibaco dudicivauhi. ²¹ Jilli igaachehujinibaco ududicineriro: Buheeci, noogoro eesamaahicaumaño. ²² Jaarunaaca Jesu acajebeveuboro diigoco aatyimeuboro nuuhi: Quehecuto gaha; imiyaavogomaño buheesucafetehi, nooboro.

Jaasumiro diigo buheetecuui.

²³ Jaanaa Jesu ihaivojibo iijafaño ifutuubo atyimeuhi masiminaaco diigoco iciqui iigaiyiciumoco, bu miyaminaa ataacasimo ocoovadiicininoco icano aatyimeuboro ²⁴ diitoco nuuhi: Jahisivi mihiino miuro guijectigo bagocaja jilliro cigago, nooboro.

Jaaneri diibediti miyaminaa jejebacasiuhi. ²⁵ Jaaruna Jesu diitoco jahisivi ihiinusuboro fañoojavi ufuuboro diigoco ihuseti agaayicuboro gañiyicuihi. Jaasumiro diigo gañivuui. ²⁶ Jaano paryi toojiinjeri gaajacafutuui diibo tolli omoonuno.

Jesu Buheesuhi Aatyimetimisiko.

²⁷ Jaabo tojati ihiinuuboro Jesu ufuuboco miimisiici aatyimeutimisi bucasuihi coovadiicinimisiro: Misico didaasugo David Iyaachi, noomisiro.

²⁸ Jaanaa Jesu jaahevi jicafutuubojaago fuumisi. Jaamisico dilluubo: ¿Nacuhu amisi mimiyaaveguehi toonoco omoonijirunoco? nooboro.

Jaanegui diitisi: Jihhi Aivojibo, noomisiro iimusuhi.

²⁹ Jaanegui Jesu diitisi aallinoco ududicuboro nuuhi: Jaafa amisi miyaavogobadi icano, nooboro.

³⁰ Jaasumiro diitisico ihaallino iminutuuhi. Jaaboro Jesu diitisico faguuhi: Jeedicahi mihaiñoobaco muguubusudino, nooboro.

³¹ Jaarunofaño ufuumisiro jibuguumisi paryi toojiinjeri Jesu omoonunoco.

Jesu Buheesuhi Iimaatiboco.

³² Jaamo iinuumaacaro saatoho sivauhi Jesujaago ihiimaatibo iimitino ijima iicauboco. ³³ Jaaboco Jesu buhi agañiudi jari diibo ihiimaahicautibo jari iimaauhi. Jaaneri miyaminaa sihidi ajabafituumoro nuuhi: Aivo Israelfaño atyimeratatino jilli iicano, noomoro.

³⁴ Jaarunofaño fariseomi neehicauhi: Jaani iimitino ijimico buhi gañihicahi, diito aivojibo mityariro, noomoro.

Jesu Miyaminaaco Idaasuguehi.

³⁵ Jaanaa Jesu fahigovadi feehicauhi faacuumivariro, bu imidi cuumineri icano iigooboro sinagogajanofaño jibogooboro. Moocaani aivoji ijico jibogooboro, bu fanoova guihuvanoco buheesuuboro, bu fanoohaivoco buheesuuboro icano. ³⁶ Jaabo miyaminaaco aatyimeuboro diitoco idaasuguubo, idaasuno iicaunoti, niinovano iicaunoti, bu oono ovejami itoomominaafima achahamo icanicibadi iicaumaño icano.

³⁷ Jaaboro itoomominaaco nuubo: Miyanotiro, imiyaavogotimo ajashutihi. Jaarunofaño idudicamaajeminaa midihi diitoco hicijirumo. ³⁸ Jaaneguiiha ihabajaabo Moocaanico midillu dudicamaajeminaati igalluuqui ihicivaqui, nooboro.

10

Jesu Ichi Minisuminaati Fahuseeci Motihaiti Miimisiici Idino.

(Mr 3.13-19; Lc 6.12-16)

¹ Jaaboro Jesu fahuseeci motihaiti miimisiici icamo ijibogominaaco ucuuhuvauboro imityaco aciubo, iimitino ijimico buhi igañihicaqui, bu fanoova guihuvanoco, bu fanoo aivonoco icano ibuusuhicaqui.

² Jaamo ijibogominaa momono jino. Iticoni Simon icaruuboco Pedroti omomonubo. Jaabo nahabo Andre, bu Jacoobo onoobo, inahabo Jua icano Zebedeo seemenetisi.

³ Felipe, Bartolome, Tomas, Mateo impuesto jaadusuminaafi, bu Jacoobo onoobo Alfeo achi, bu Lebeo icaruuboco Tadeoti omomonubo, ⁴ bu Simon onoobo cananistamioobo, bu Juda Iscariote onoobo Jesuco aaciujibo icano.

Jesu Iminisuminaaco Jibogovi Galluui.

(Mr 6.7-13; Lc 9.1-6)

⁵ Jesu iminisuminaaco jilli nooboro galluui: Judiom iicatimo jiinijejaago mefeedino, bu tolliro samaritanomi cuumico majaavevedino. ⁶ Israel cuumi miyaminaa ovejamibadi imitaumojaagoviro mofoo. ⁷ Jahigo jibogomoro mofoo; Moocaani aivoji fiitivucuui, noomoro. ⁸ Iguihuvamoco buheesumoro mofoo, bu uchuumucuumoco buheetesumoro mofoo, foojohoma iicamoco imibachumoro mofoo, bu iimitino ijimico buhi gañimoro mofoo. Amihai jilli ticovono jino mityaco magaayicahi; jaaneri mooninoco majaadusudino.

⁹ Jaamo oroco, bu nihibamico, bu cobrebaco icano masatyedino, ¹⁰ bu lleegucubaco jhaiguiiha masatyedino icano ivi idijacoro masatyosajaacoro caamoojaco. Bu tihaijaabaco, queseibaco icano masatyedino. Miuro dudicamaajeminaafi imachutaama icafih.

¹¹ Jaamo amihai cuumivi mihifutusumi, bu allio cuumivi mihifutusumi icano, miguiino iimihusene miyaminaafico. Jaabo ijafaño mihica tuucuumiti mofotinohachuta.

¹² Jaajafaño mijicafotomoro sajeebi icaco imogomoro midillu. ¹³ Jaano toojaminaadi iimihachiji diitedi mejeevesu toono sajeebi ica dilluco. Jaanoti iimogotihachiji toono sajeebi ica dilluco dojicuviro mihici. ¹⁴ Jaanoti bu amihaiico agaayicigotihachiji,

bu uguubugotihachiiji icano, toojati mihiinomoro tuucuumiti mihiinomoro amiihai tihaiñoguiino jiiñico diitojaagovi matatacu iibabadi iicano. ¹⁵ Miyanotiro amiihaico neehi. Jaadufucu iicadi aivo tuucuumi sihidi jeevano aamicafeteji Sodoma, Gomorra icaucuumije miyaminaa janaaniciivi.

Jiihevejineheje.

¹⁶ Memeeci, uujoho jino amiihaico galluuhi oono ovejami jicumifeeneri iicanicibadi. Jaanegui mihimibaicinicu oono jiiñimo iicanicibadi. Jaarumo imimoro mihica nimiihumu iicanicibadi. ¹⁷ Esicinino mihica, amiihaico miyaminaa aciji aivojito usenefaño. Jaamoro amiihaico aamijimo sinagogajanofaño. ¹⁸ Jaamoro amiihaico satyejimo tajiihaminaa imegavi, bu imiya aivojito imegavi icano tahalliti. Jaamo uuditi mihiimaahi diito judiomi imefeenevi, bu judiomi iicatimo imefeenevi icano. ¹⁹ Jaamo amiihaico aivojito imegavi aacisumi: ¿Milli neeji? noomoro gaihuiba mihicadino. Mihiimaacuujino iicacuujidi Moocaani amiihai jeebiiñaño mihiimaajinoco ficuji. ²⁰ Jaamo amiihai mihiimaajino icatino jilli amiihai jeebiiñañoti amiihai Caani niquejefaño iicaabo Gaija iimaaji, nooboro. Jaadi nuubo mohimegavi iicajinehejediti

²¹ Miyaminaa inahabomicoro moonisuji, bu caanimi iseemequere moonisuji. Jaabadiro bu iseeme caanimijaagovi isifiratomo chuumusujimo. ²² Jaasumi faaboho miyaminaafi amiihaico jiiheveji tahalliti: Jaaruno tolli icarunofaño ejenauboro allibavi afatyotoobo taajaji. ²³ Jaamo saacuumifaño amiihaico ubucasisumi siicumijaagovi magaa. Jino miyanotiro amiihaico neehi: Uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo saaji amiihai paryi Israel jiiñije cuumineri mofoomo tuucuumijeque mihimivotinaacaro.

²⁴ Miñro cajaanii iijibogominaafi allinohocivi jeevatatiji, bu cojeecivominaafi ihaivojiiho janaaniciivi jeevatatiji. ²⁵ Jaanegui ejevamaaisuubo iijibogominaafi ticovovi iicacuuneri imo imo iicaqui, bu ijeecivominaafi ihaivojiihobadi iicacuuneri icano. Miñro iijaminaa aivojiiho icaruuboco ijimi aivojiiho neehicamo, imi fi jaana, ¿milli iyotoco?

Miico Fine Mihiguijirahi.

(Lc 12.2-9)

²⁶ Jaanegui miyaminaaco mihiguidino miñro chahano aivo otoovono agaajaciratino, bu chahano afatanicinino gaajaciratino iicano. ²⁷ Jino civohigo uujoho amiihaico onoonoco amiihai cuuje esesehigovi monoo. Jaanoti bu toovono onoonoco amiihai foovono mocoovadiivo iija niibahucuvi mofoomoro. ²⁸ Mihiguijirahana oono miyaminaa ifiico agaicaaufimoco. Jaarumo ijeebiiho gaicaaujiturumo. Jaanoti naha idibocoro mihigui allio ifiico agaicaauboro, bu tolliro ijeebiiho ciijigaifaño iguijenjiruuboco.

²⁹ Miñro miimisiiho jooimisico sajehegayiñiro manaajenicihi. Jaarumisiti saafiba gujebetatiji amiihai Caani niquejefaño iicaabo onootimañohiica. ³⁰ Miñro paryi amiihai nigai ijeene paryi oovocinicuui sajehesari. ³¹ Jaanegui mihiguijirahana. Miñro amiihai janaanici majaaducafeteji ajashutirumo joomi allinohocivi.

Jesu cristoco Miyaminaafeenevi Miyaabo Onoomo.

(Lc 12.8-9)

³² Paryi famooro miyaminaa imefeenevi uuditi imino ihiimaamoditi, bu uujoho ufucu imino iimaaji niquejefaño iicaabo Guihirubi imefeenevi. ³³ Jaanoti miyaminaa imefeenevi uco utuunamaaimoditi, bu ufucu uujoho tuunamaaaji Guihirubi niquejefaño iicaabo imefeenevi.

Jesu Dugaacusuminaafi.

(Lc 12.51-53; 14.26-27)

³⁴ Uco jiiñijehallivi sajeebii icaco siivaabo, noomoro mehesicinidino. Uujoho sajeebii icaco siivatiji moonicasicoro siivahi. ³⁵ Miñro gaifico caanima moonicasisuvahi,

bu gaigooco seejima moonicasisuvahi, bu iyaajaco ibaaboma moonicasisuvahi.
³⁶ Jaaneguiha cuhuva famoovaro iyotomaryo minaa taavacasiji.

³⁷ Jaanoti bu tajanaaniciivi caanico, seejico icano agaijibo tatyaha icajitihhi, bu illico, illeque icano tajanaaniciivi agaijimo tatyaha icajitino. ³⁸ Jaanoti bu ifico sefano eesicinibo tadyojicuti ofootibo tatyaha icajitihhi. ³⁹ Jilli ificoro ataajasugoobo ifico mitasuji. Jaanoti tahalliti ifico imitasuubo ifico taajasuji.

Ijaadaco Magaayicijino.

(Mr 9.41)

⁴⁰ Moocaani iiji jibogominaaco agaayicimo, bu uco gaayiciji. Jaamo uco agaayicimo, bu uco agalluuboco gaayiciji. ⁴¹ Jaanoti bu Moocaani iimaaminaafico Moocaani gal-luminaafi iicaaboco imino agaayicibo, Moocaani iimaaminaafico ajaadufiyomonoco gaayiciji. Jaabadiro bu imihuseebe asaaboco diibo iimihuseeneque agaajamaño imino agaayicibo, diibo imihuseebeque ajaadufiyomonoco gaayiciji. ⁴² Jaanoti bu cajaanohacho tatyati obocigotiruubo tadyojicuti ofooboco sicufaihuti iisumo miyanotiro ijaadama icaji.

11

Jua Nitiminaafi Agalluumo.

(Lc 7.18-35)

¹ Jaabo Jesu motihaiti miimisicidimo iicaumo iminisuminaaco ijibeguehicaudi toonoti fuubo toojiinijeo cuuminovi jibogoooro ifeequi.

² Jaanaaca Jua civojafaño iicaumañoti guubuuhhi Cristo imino mooniboro efee-hi-caunoco. Jaaboro saatohoti ijibogominaati galluubo Jesuco imeecitequi. ³ Diiboco idillutequi: ¿Naa ijoho oono Cristo asaajiibo? ¿Naacu sifiiquehiica meteemeji? noomoro.

⁴ Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: Mofoomoro Juaco mijibogoto mahatyimeneque, muguubunoco icano. ⁵ Mijibogo milli aatyimetimo aatyimeneque, igotimo iguehi, ifoo-johoma iicamo iguihuvatimibachucafetehi, bu inohojino uguubutimo guubucuuhi, iguijeveme siino buheesucafetehi. Jaanoti iidaasumo jibogocafetehi taajasujibogoco.

⁶ Imicani icajiibo uuvi ejeevetibo.

⁷ Jaamo ufuunobuunati miyaminaaco Jesu Juaditi neehicauhi: ¿Jinejeque nacu amihai memecituuhi sicaihigo iicahigo? ¿Saafi noofaijicuco guibuhuba iguibuhucinibadi iicaaboco? ⁸ ¿Nacu, miyaminaafi iminoonoco jicininuboco? Miro amihairyo magaajahi iminoono ijicininimo aivojito iijanofaño icafihhi. ⁹ Jii, ¿jinejeque nacu memecijeuhi? ¿Nacu Moocaani iimaaminaafico? Jiihi, miyaano, Moocaani iimaaminaafi janaaniciivi iicaaboco. ¹⁰ Diibo Juaditi Caatinhaame jilli onoobo:

Uujoho tajibogominaafico tahimegavi galluuhi, dihimega jiihaico iimibachuqui.

¹¹ Miyanotiro neehi, paryicino miyaminaa iicaumoti, bu iicamo Jua Nitiminaafi janaaniciivi aivo iicamo chahahi. Jaarunofaño jisumiti sihidi ejeevatibo niqueje aivojifaño Jua janaanici sihidi jeevahi.

¹² Jua Nitiminaafi asaanobuunati jisumihachuta niqueje aivoji iminootineheje icahi, bu imityariro gaayiciguehicaamo icano. ¹³ Miro paryicino Moocaani iimaaminaa, bu Moise tajiba icano aivojiti iimaauhi Jua agaseunohachuta. ¹⁴ Jaanoco mimiyaavogohachiji, miro diibo Jua, jaadi Moocaani iimaaminaafi Elia saajiibo unuubo. ¹⁵ Amihai nohojima mihicamo uco muguubu.

¹⁶ ¿Jinejevi fine jisumio miyaminaaco ooviciji? Jii, jilli fine oovicihhi oono seeme anaajenicahasifaño acasicamaaimoro abañamaaimo igataavominaaco ocoovadiicininibadi:

¹⁷ Amihaidi siruuco miguisicuurahi. Jaarunaa mijibaiminitihhi, bu idaasu masinoco amihaidi mamasivacuurahhi. Jaarunofaño mataatihhi, noomoro iicanicibadi jeevamo.

¹⁸ Miro Jua asaubo aigafiboro machuutihhi, bu aivofaihuco adutihhi icano.

Jaaruuboco amihai iimitino ijima iicaabo meneehicauhi. ¹⁹ Jaanobuunati bu uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo asaaboco machuubo, aduubo icano. Jaaboco amihai uco: Machufifibo, adufifibo imitiminaa, bu impuesto jaadusuminaa gataavominaafi icano, meneehicahi. Jaarunofaño Moocaani gaaja ifusucafetehe omooninofañodi.

Aivo Uguubutino Cuumininaa.

(Lc 10.13-15)

²⁰ Jilli nooboro Jesu ticovauhi ihibaabo tuucuumijevi aivo sihidi ejeevano aatyimerafitino mityaco omoonihicau cuuminoco, tuucuumije miyaminaa iimitico ejeevesuutinoma iicaubo. ²¹ Idaasucaniji ijoho Corazin cuumi! Idaasucaniji ijoho Betsaida cuumi! Miro Tiro, Sidon icauno cuuminovi, amihafeenevi eheetavocafetehehino mitya iheetavocafuturuva, sicije imitico jeevesucujirumo. Jaamoro ifusucujirumo idaasu gaachehunoco ijicamaaimoro, bu baiguijinoco ejeemere icano iimitico ejeevesucunoco ifusumo. ²² Jaarunofaño amihaiico neehi: Ufucu jaadusufucu iicadi amihai aivo Tiro, Sidon icano miyaminaa janaanivi mahaamicafeteji. ²³ Jaanoti ijoho Capernau cuumi; ¿fine uujoho niquejefaño gañiycicafeteji, noonoro deesicinahi? Jaarunofaño guinoviro niitusucafeteji guijeveminaa icahigovi. Miro Sodoma cuumivi ivi eheetavocafutuuno aatyimerafitino mitya iheetavocafuturuva, tuucuumi jisumihachutahiica icajirahi. ²⁴ Jino amihaiico neehi: Jaadusufucusumi aivo amihai Sodoma jinijeo miyaminaa janaanivi momoonicafeteji.

Jesu Neehi: Tajaa Masaa. Jaamoro Majaguisi.

(Lc 10.21-22)

²⁵ Tusumi Jesu Moocaanico nuuhi: Ico imehi, Moocaani niqueje Aivojibo, bu jinijeo Aivojibo icano idiicaaboco. Jaanaa jiijegaaajaminaaditi, bu jijeohesicinima iicamediti icano afataninoco, jilli ticovo jeehiba icamocoro dihfusuhi. ²⁶ Jihhi, Guihi, ijoho tolli idiimogobadi.

²⁷ Guihirubi uco paryi fanoovaco tahusefaño ficuuihi. Miyanotiro aivo mihaiñooba Illico gaajatihhi. Idiboro Caani gaajahi. Jaabadiro Caanico mihaiñooba aivo gaajatihhi. Idiboro Illi gaajahi, bu jaanoco jaatyoco Illi imeguehi agaajasunoco. ²⁸ Tajaa masaa oono paryicino amihai amihai dudicamaajeneri, amihai fiisetaneri icano miniinovatomo, amihaiico uujoho jaguisisuqui. ²⁹ Magaayici amihaiico uujoho atajibanoco. Jaamoro uuti magaaja, ajaabicifinoco, bu tajeebi isicunoco icano. Jaamo amihai jeebico majaguisisujinoco mahatyimehi. ³⁰ Uujoho amihaiico atajibano, sihidi jeevatihhi isaty, bu amihaihallivi ificuuno aivo ijeevesutihhi icano.

12

Ijibogominaa Jaguisifucusumi Arrozbadi Ejeevano Trigo Noovataco Ichi.

(Mr 2.23-28; Lc 6.1-5)

¹ Toodihivi Jesu jaguisifucu basutafeenedi igooboro feehicauhi. Jaanaaca ijibogominaa ajeba aivuunegui ticovaumo trigo noovataco icimoro ifayinoco amachumo. ² Jaanoco fariseomi aatyimeumoro Jesuco nuuhi: Meeci, dijibogominaa jaguisifucu eheetavusutatino dudicamaajeque eetavehi, noomoro.

³ Jaanogui diitoco nuubo: ¿Nacu amihai aamefaño memeechicatihhi safoono David inahaboniminaama aajebavausumi omooninoco? ⁴ Miro Moocaani ijafaño ufuuboro machuubo jeevivo imimaahunoco, mijoho amachutatirunoco diibo, bu igataavominaa icamo amachujitirunoco idimoro sacerdotemi amachufinoco. ⁵ ¿Nacu bu Moise tajiba aamefaño onoonoco memeechicatihhi, sacerdotemi Moocaani ijafaño jaguisifucu icarunaaca jaguisitimo iicanicunoco? Jaaruno imiti iicatinoco. ⁶ Miro amihaiico neehi: Jineeri icano aivo toono Moocaani iija janaanivi ejeevano. ⁷ Miro amihai

magaajatíhi Caatínihaame jino jillí eneejirunoco: Uujoho imeguehi mihídaasugonoco. Jaanotí asimíco magaisiraicimoro mejeecivonoco imogotíhi, onoonoco. Míro toonoco magaaaruva oono millí imitíco omoonitirumoco iimití meneejitírahi. ⁸ Míro uujoho Miyamínaafibadí Ifiivuubo bu tollíro jaguísifucuhallíví mityama icahi.

Ihuse Ifigatyuubo.

(Mr 3.1-6; Lc 6.6-11)

⁹ Jaadí Jesu toonotí ufuubo sinagogajafaño jícafutuuhi. ¹⁰ Jahígo icaubo saafi miyamínaafi ihuse ifigatyuubo. Jaanaa Jesuco siibadí iicanoco omooninoco aatyímemere ífurumo toonohallíví díiboco imooníqui iimuguumoro díiboco dilluumo: ¿Naa, jaguísifucusumi iguihuvaabo buheesuco meheetavejirahi? noomoro.

¹¹ Jaaneguí Jesu díitoco iimusuuhi: ¿Nacu cajaanotyó amíhahaití saatoho amíhahai jooí oveja jaguísifucusumi jacohojífaño ihacuturuva mofoomoro mihícitejitírahi? ¹² ¿Jaanotí míro miyamínaafi oveja janaaníci jaaducafetehi! Jaamaño jaguísifucusumi imino mooninoco meheetavejirahi, ¹³ nooboro ihuse ifigatyuuboco: Dihuseque fallirihicaru, nuubo. Jaaneguí díibo ihuseque afalliricaruuneri tusumiro imituuhuse saanaagohuse íicabadí. ¹⁴ Jaasumiro ifariseomí ufuumoro iimaacasiuhi Jesuco iguijeníqui.

Jesudítí Onoono.

¹⁵ Jaanoco Jesu agaajaciuboro toonotí síhigoví fuubo. Jaabo síhídí miyamínaa buca-síuhi. Jaamo paryí iguihuvamoco Jesu buheesuuboro feehicauhi. ¹⁶ Jaaboro díitoco: Uujoho díibo iicanoco míco míjibeguedino, nooboro díitoco faguehicauhi. ¹⁷ Jillí icauno Moocaaní iimaamínaafi Isaia jillí unuuno imiyacafetequi:

¹⁸ Jaaní tajeecivomínaafi uujoho ícibó. Jaaboco uujoho agaijiboro díiberi imo imo íicaabo. Díibohallíví tagaijaco ficuji. Jaabo uujoho miyaaneri udugaacunoco cuumino miyamínaaco jíbegueji. ¹⁹ Jaaruubo ñaajítíbo, coovadiinamaajítíbo icano. Míhahínooba íhiimaaco guubujítíhi cuumino jíhahínoví. ²⁰ Aivo gañícafetejítino buiga míví íquisivuruno, bu jaabadíro jabacarurajítino cuugahuba jari ínífuturuno. Jarihíica íimí aivojico eheetavusunohachuta. ²¹ Jaadí naha jari paryí jíiníje miyamínaa díibocoro esicínícuuji, unuuno.

Jesuco Íjí Mityama Icaabo Noomo.

(Mr 3.19-30; Lc 11.14-23; 12.10)

²² Jaanaaca Jesujaago sívaumo íhaallíno aatyímetíbo, íhiimaatíbo icano, íimitíno íjima ícauboco. Jaaboco Jesu buheesuuhi. Jaaneri atyímecuubo, bu iimaacuubo icano. ²³ Jaaneri paryí miyamínaa ajabafítuumoro nuuhi: ¿Nacu fine jaaní David íyaachi fine? noomoro.

²⁴ Jaanoco fariseomí uguubuumoro nuuhi: Jillí jaaní íimitíno íjímico buhí gañíhícaabo, díito aivojíbo Beelzebu mityaríro, noomoro.

²⁵ Tollí noomoro eesamaaiunoco Jesu agaajaciuboro nuuhi: Sahaivojí minoočí udugaavonoro sanomíro imoonícasíruva gueenene ícatíno goovano finíjirumo. Jaabadíro bu cuucuumíhacho, bu sajamínaaro icano fahígovaví ídugaavuruva gueenene ícajítírahi. ²⁶ Jaabadí ¿míllí bu Satanás íficoro buhígoví gañíjírahi? Jaanotí jillí imooníruva, ¿míllí bu ímitya gueenene ícajítírahi? ²⁷ Míro amíhahai uco meneehícahi uujoho íimitíno íjímico Beelzebu mityarí buhí agañíno meneehícahi; ¿Jaano bu tollí íicahachíjijí, míjohó nacú oono amíhahai jíbogomínaaco mityaco acíhícahi díitoco buhí ígañíhícaqui? Jaamaño bu díito tollíro omoonímaño imino gaajaveechuno amíhahai guiraano aivo mímitánoco. ²⁸ Jaanotí naha uujoho ímitíno íjímico buhí gañíhícahi Moocaaní Gaija mityafeenedí. Jaamaño toono gaajasuhí Moocaaní aivojí mitya amíhahaví agasecuunoco.

²⁹ ¿Míllí bu sífí esefaabo íjafaño ofooboro ínehejeque dumítíicíjirahí ítíconí díiboco sísitíboro? Jarihíica naha díiboco ísítíboro ínehejeque dumítíicíjiruubo.

³⁰ Jaamaño tajaagodi iicatimo taminaa. Jaabadiro bu tajaagovi misivatimo buhigoviro magavaracusuhi.

³¹ Jaanegui amiihaico neehi: Miyaminaaco paryi fanoova imitico unuuruo buusucafetejirahi. Jaanoti Moocaani Gaijaditi imitimo ihiimaano toono naha aivono ufucuro buusurajitihii. ³² Jaabadiro bu cajaanoyohacho uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubediti imitino ihiimaaruno buusucafeteji. Jaanoti Moocaani Gaijaditi imitino ihiimaamoco toono aivo buusurajitihii jiijehallivi, bu ufucu siijehallivi icano.

Imohoco Inoovatatiro Magaajatahi.

(Lc 6.43-45)

³³ Miiro iimino imoho, iiminocoro noovanicichi. Jaabadiro bu iimitiho iimitinocoro noovahi. Jaamaño imohoco inoovatiro magaajatahi. ³⁴ Jiiinimomi cuumi mihicamo! Miiro iiji iimaanicichi ijeebiihaño agahaficinnoti. ³⁵ Miiro iimino miyaminaafi iiminocoro iimaanicichi iimino ijeebiihaño iicanoti. Jaanoti bu iimitino miyaminaafi imitino iimaanicichi ijeebiihaño iimitino iicamaño. ³⁶ Jaanegui amiihaico neehi: Ufucu jaadusufucu iicadi, famooro magajaji oono iminootino mihiimaahicanehejeque. ³⁷ Miiro dihiimaariro daaducafeteji, bu dihiimaariro imiibo, bu imitibo noocafeteji.

Imitino Miyaminaa Aatyimerafitino Mityaco Dilluhi.

(Mr 8.12; Lc 11.29-32)

³⁸ Jaanegui Jesuco nuumo saatoho fariseomoto, bu Moise tajiba gaajaminaaoto icamo: Gaajaminaafi, miihai mihimeguehi aatyimerafitino mityaco gaajabadi iicanoco edeetavonoco, noomoro.

³⁹ Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: Jeedi fine iimitino miyaminaa saaficoro imiyaavogotatimo dilluhi aatyimerafitino mityaco gaajatabadi iicanoco; Jaaruno gaajata acirajitihii, idinoro Moocaani iimaaminaafi Jonas gaajata acicafeteji. ⁴⁰ Miiro oono Jonas iguiraano taavaabo jeebiihaño mifucuci, safucu cuujeo fucuva, bu mifucuci, safucu fucuo fucuva icano iicaubadiro, bu tolliro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo jiiinije ciiidiihaño icaji mifucuci, safucu icano cuujeo fucuva, bu mifucuci, safucu icano fucuo fucuva icano. ⁴¹ Jaadi Ninive cuumiri iicaumo jaadusufucusumi gañiiveji. Jino jisumio miyaminaaco udugaacudi. Jaamoro diito idaasuno iicajihii diitoco oovicijimo; Miiro Ninive miyaminaa iimitico ejeevesuumoro imino icauhi Moocaani jiiibogoco agalluunoco diitoco Jonas jiiibugusumi. Miiro Jonas janaanici uujoho iicaabo jino jimañeri icahi. ⁴² Tolliro bu ufucu tehesino jiiinije aivojigo gañiiveji jaadusufucusumi jino jisumio miyaminaa imitico emeeciidi. Jaagoro diitoco idaasuno iicajihigo oovicijigo; Miiro diigo aivo tehesino jiiinijeti saauhi, Salomon gaajaco uguubuvaugo. Miiro Salomon janaanivii uujoho iicaabo jino jimañeri icahi.

Imitino Iji Siino Uhuuminicino.

(Lc 11.24-26)

⁴³ Miiro iimitino iiji miyaminaafiti ihiinooboro foonicibo ifihigaimañehejedii ijaguisiqui guinooboro. Jaarunoco aatyimetiboro siino esamaaifiibo: ⁴⁴ Siino dojicuviro tahigotii asaahinihigo taajajaagovi uumiji, nooboro. Jaabo dojicuviro agaseebe miyaminaafi jeebiihico atyimefihii, iija sicaija, imibachucinija, iguijaacinijabadi iicaaboco. ⁴⁵ Jaanegui ofooboro siino icitefiibo sahuse juugahuseti miimisiici idino aivo diibo janaanivii iimitino ijimico. Jaamoro paryi sahi diibofaño ofoomoro icatonicimo. Jaaneri diibo iticoni iicauno janaanici aivo imitino minifetefihii. Jaabadi icajimo jito iimitino miyaminaa.

Jesu Nahabomi, Seeji Icamo.

(Mr 3.31-35; Lc 8.19-21)

⁴⁶ Jaabo Jesu miyaminaamahaica ihiimaunaacarehiica gaseumo seejima inahabomi. Jaamo diiboma ihiimaqui omoonumo jahisiro icauhi. ⁴⁷ Jaanaa saatoho diiboco jibuguuhi: Diiseeji, bu dinahabomi icamo oono jahisi icahi. Jaamo ima iimaajirahi, noomoro.

⁴⁸ Jaanegui diibo nuuhi diiboco tolli nooboro jibuguuboco: ¿Mijoho taaseeji, mijoho tañahabomi? ⁴⁹ nooboro jibogominaaco itiduuboro nuubo: Jito taaseeji, tañahabomi icano. ⁵⁰ Miuro cayaatyohacho Taacaani niquejefañõ iicaabo iimogonoco omoonimo, diito naha tañagomi, tañahabomi, taaseeji icano, nooboro.

13

Basuminaafivi Ohoovicino.

(Mr 4.1-9; Lc 8.4-8)

¹ Tufucu Jesu iihatì ihiinuuboro muuajinivi casivutuuhi. ² Jaanaa diibo cojivi sihidi miyaminaa iigaivuumo ijeuneguiha Jesu meenegafaño ijicafutuuboro imuaifaño casivutuuhi. Jaanaa imiyaminaa isiro fitafutuuhi, jiniigaibaahohallivi. ³ Jaaboro diitoco sihidi sinehejeque jibeguehicaubo siinovi ooviciboro jilli nooboro: Basuminaafi fuuhi abasutuubo. ⁴ Jaabo basuuboro ufuuno samañoono jhaifaño aifuuhi. Jaarunoco joomi asaamoro faayisujenuuhi. ⁵ Jaanoti samañoono guisihallivi aifuuhi, miyaadi jini achahaumañovi. Jaanoro goovano iinucuuno miyaadi ijinije afaicuvautimaño. ⁶ Jaaruno nihiba aachicineri chuumucuuno abacocoovautimaño figatyuuno. ⁷ Jaanoti samañoono aifuuhi jarimihonofeenevi. Jaano jarimihono toonohallivi ujusiuneri toono macanuhi. ⁸ Jaanoti samañoono iimino jinijehallivi aifuuhi. Jaano ujusiunoro imino noovauhi; Jaano sagahaisaro ifiivuuno noovauhi ciendigaiva. Jaanoti sagahaisa noovauhi sesentadigaiva. Jaanoti sagahaisa noovauhi treintadigaiva icano. ⁹ Jinooco muguubu amihai nohojima mihicahachiji, nooboro.

Milliti Siinovi Oovicubo.

(Mr 4.10-12; Lc 8.9-10)

¹⁰ Jaanegui jibogominaa diibojaagovi asaamoro diiboco dilluvauhi: ¿Collhiica miyaminaaco siinovi ooviciboro dibeguehica? noomoro.

¹¹ Jaanegui iimusuubo: Amihaico naha Moocaani niquejeo aivoji otoovonoco imino gaajasuhicahi. Jaanoti diito imino gaajajitirahi. ¹² Miuro sihidi icanoma iicaabo siino janaanici acicafeteji, guiraanoma iicaqui. Jaanoti chahanoma iicaaboco ajashunogayi icaruno dumiticicafeteji. ¹³ Tooneguiha diitoco siinovi ooviciboro jibeguehica, atyimecuurumo atyimetimobadi iicahicaneguiha, bu guubucuurumo gaajahicatihì inohojima achahamobadi iicahicaneguiha. ¹⁴ Jaamaño diitovi niquejevavano Moocaani iimaaminaafi Isaia unuuno:

Amihai fine muguubu. Jaarumo magaajajitihì; Fine mahatyimejirahi. Jaarunoco mehesicinijitihì. ¹⁵ Amihai jeebino ucuhufunuutucumaño, imitino muguubuhicahi, bu ihaallino manihicinihi, ihaallineri atyimetimo iicaqui, bu inohojineri guubutimo iicaqui, bu ijeebiri gaajatimo iicaqui. Jaamoro tajaagovi uumitimo uujoho ubuheesujiruneguiha, unuuno.

¹⁶ Jaanoti naha imicani amihai mihicahi amihai aallineri mahatyimemaño, bu amihai nohojineri muguubumaño icano. ¹⁷ Miuro jino miyanotiro jino amihaco neehi: Ajashutimo Moocaani iimaaminaa, bu ajashutimo iimino miyaminaa icamo jino amihai mahatyimeneque atyimegueuhi, bu jino amihai muguubunoco guubuguuhi icano. Jaarumo guubuutimoro, bu aatyimetimoro guiivecuuhi.

Jesu Jibeguehi Basuminaafivi Ohoovicinoco.

(Mr 4.13-20; Lc 8.11-15)

18 Muguubu taca jino basuminaafivi ohoovicino jilli eneejirunoco. 19 Jino niqueje aivoji iijico guubucuurumo agaajatimo johono abasuuno jiihaifaño aacotonobadi jeevahi. Miïro iji asaaboro ijeebiiifañoti icicuuhi ijeebiiifaño jiihogoco abasucuurunoco. 20 Jaanoti guisihallivi aifuuno onono oono jiihogoco uguubumoro toonoco imo imo agaayicimo. 21 Jaaruno miyaadi abacocoovatimaño gueenene icatino. Miïro diitovi nisu agasesumi, bu tobogohalliti ijiihevesumi icano toonoco jeeveyiiicifimo. 22 Jaanoti jariiimihoonofeenevi abasuuno onono, oono jiihogoco guubucuurumo sinehejejaagoviro ijeebiiino iicamoro jijeo nehejeriro niji niji iicamaño nihibami diitoco bañifihi. Jaano paryi jinehejere tojiihogoco amacanisumaño diitofaño toonoco noovasutatino. 23 Jaanoti naha iimino jiiinijehallivi abasucafutuuno, onono jiihogoco uguubumoro agaajamo diito imino onoovasumo. Jaamo saato ho jeevahi oono ciendiyiva sayi ifiivuuno onoovabadi. Jaanoti saato ho oono sesentadino onoovaubadi jeevahi, bu saato ho treintadino onoovaubadi icano.*

Trigofeenevi Iimitino Ñaavahu Iicanovi Ohoovicino.

24 Jaadi bu Jesu jino siino jiiibuguuhi siinovvi ohoovicuboro: Niqueje aivoji jeevahi oono miyaminaafi iimino toogaiñooco ifaguifaño abasuunobadi. 25 Jaarunaaca paryi cigaumaaca diibo minaafi ijicafutuuboro iimitino ñaavahuco abasujeuboro fuuhi. 26 Jaanaaca itrigo ifiivunoro noovaunofeeneti, bu tolliro toono iimitino ñaavahu fiivuuhi. 27 Jaanegui ijeevivominaa ufuumoro abajaaboco nuutuuhii: Aivojiiibo miïro faguifaño imino toogaiñooco basuuhi. ¿Cuucati jana bu jino iimitino ñaavahu fiivehi? noomoro. 28 Jaanegui abajaabo nuuhi: Cajaanihacho taminaafi tolli moonihi, nooboro. Jaanegui ijeevivominaa nuuhi: ¿Diimeguehi mofoomoro toohibaijeque magaijucitonoco? noomoro. 29 Jaarunaaca diibo nuuhi: Chahano, toohibaijeque magaijucihigo, bu itrigo hii baimaryo magaijucijirahi, nooboro. 30 Jaafa sano fanoociro jusihi. Jaadi dudicamaajeminaaco tajiiibaji iticoni toono iimitino ñaavahuco ihiciqui, jaamoro faasihije isisiqui ciiijigaifaño mijigasasiqui. Jaadi itrigoco iiicimoro tamachuta iijafaño toonoco ificuuqui, nooboro.

Mostaza Tooivi Ohoovicino.
(Mr 4.30-32; Lc 13.18-19)

31 Jaadi bu Jesu siino jilli ohoovicuboro nuuhi: Niqueje aivoji jeevahi oono miyaminaafi ifaguifaño mostaza tooico abasuno iicanicibadi. 32 Miïro jaagai paryi fanoova tooinoguiinovvi sihajashugayi. Jaarugai ujusidi fahoova janaanivvi iminifotohoro imohodiiho minifotonicivi. Jaaho aivo aajashutimaño joomi agahafomo asaamoro ihaafenevi iicuvanivvi, nooboro.

Levaduraguiiivi Ohoovicino.
(Lc 13.20-21)

33 Tolliro bu siino jilli ohoovicuboro nuubo: Niqueje aivoji jeevahi oono gaigo levaduraco minooci, sano icano oovodino harinaco iiicigoro toonoma acaisenino toosihima imino acaisecafotonicino iicabadi.

Jesu Sano Ooviciriro Enehicauno.
(Mr 4.33-34)

34 Jesu jilli paryi miyaminaaco siinovvi oovicuboro jiiibeguehicauhi, siinovvi oovicuboro jiiibeguehicautiibo. 35 Jilli icauno Moocaani iimaaminaafi unuuboro acaatinuno imiyacafetequi:

Siinovvi ohoovicinofeenediro iimaaji; Siicijetiro Moocaani jiiinijeque ifiivusunotiro toovono iicanehejeque, nooboro.

Jesu Jiiibeguehi Iimitino Ñaavahuvvi Ohoovicinoco.

* 13:23 Jino miyaavogoditi iijiihogono.

³⁶ Jaadi Jesu miyaminaaco agalluuboro jaahevi fuubojaago ijibogominaa ifitivuumoro diiboco dilluui: Miihaico diibogo oono iimitino ñaavahu faguifaño iicanediti, noomoro.

³⁷ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Miïro iimino toogaiñooco abasuubo oono uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo. ³⁸ Jaanoti fagui onoono jiinije. Jaanoti oono iimino toogaiño, onoono Moocaani aivoji seemeti onoono. Jaanoti iimitino ñaavahu onoono iji seemediti iicamediti onoono. ³⁹ Jaanoti minaafi iicaabo diibo iji. Jaanoti ibasutaaco ñicijino onoono ufucu jiinije ifinijinoti onoono. Jaanoti toono ibasutaaco ñicijimo Moocaani toomominaa. ⁴⁰ Jaanoti oono iimitino ñaavahuco mihicimoro mijigasuniciradi, bu tolliro ufucu jiinije ifinidi icajino. ⁴¹ Jaasumi uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo itoomominaaco tajibaji ihaivojifañoti inaniqui oono sitaaco imitico ñicisuhicamoco, bu imitico omoonihicamoco icano. ⁴² Jaamoco cijigaifaño gañijimo tahi ataacasijihigo, idaasuno iicaneri igaiñonoco catiriri oojisujihigo. ⁴³ Jaanoti Moocaani iimogonoco omoonihicamo nihiba iicaniciradi achiciniji Moocaani aivojifaño. Amiihai nohojima mihicahachijiji muguubu.

Nihibami Jiinijefaño Toovono Icanovi Ohoovicino.

⁴⁴ Niqueje aivoji oono nihibami toovono jiinijefaño afatanicinibadi jeevahi. Jaanoco saafi miyaminaafi aatyimeebere siino dojicuviro siino toonoviro fataninichi. Jaaboro imo imo ofooboro paryi inehejeque anaajeebere toono nihibamiri tomaño jiinijeque naajenichi, fanooro tomañonihibami diibediro iicaqui.

Perla Guisiyi Sihidi Iaadama Icanovi Ohoovicino.

⁴⁵ Bu tolliro niqueje aivoji jeevahi naajeminaafi oono perla guisiyi iimiyico guinooboro ofoonicibadi. ⁴⁶ Jaayico aatyimesumi ofooboro paryicino inehejeque anaajeebere tooneri tooyico naajenichi.

Sinicuuhuvi Ohoovicino.

⁴⁷ Jaabadiro bu niqueje aivoji oono sinicuuhuco muuaifaño magañino faaboho taavaaboco ñicinicino iicabadi jeevahi. ⁴⁸ Jaano isinicuuhu agahafucuudi ificiminaa jiinigaibaahohallivi isi guiiyicinihi. Jaadi ututuuvomoro itaavaco naninimo. Jaamoro iimifiimoco jiibaiñofoño ficunicimo. Jaamo iimitimoco buhi gañinimo. ⁴⁹ Jilli icajino ufucu jiinije ifinidi; Moocaani toomominaa asaamoro dugaacujimo iimitimoco iimifiimofeeneti. ⁵⁰ Jaamoro iimitimoco cijigaifaño gañijimo, tahigo ataacasijihigo, bu igaiñooco catiriri oojisujihigo icano.

Bohono Busumije, Eedeene Icano.

⁵¹ Jaaboro Jesu diitoco dilluui: ¿Naa paryi jinooco magajahi? nooboro.

Jaanegui diito nuuhi: Jiihi, noomoro.

⁵² Jaanegui nuubo: Miïro Moise tajiba gaajaminaafi imino niqueje aivoji jibogoco gaajacuubo. Jaabo iija abajaabobadi jeevahi. Miïro toojaminaafi fanoocoro toojafaño iicanoco gaajahi. Jaabo ñicijiruubo eedeeneque, bu bohonoco icano. Jaabadiro diibo niqueje aivoji jibogoco agaajaabo jibeguejirahi Moise unuunoco, bu jisumi uujoho ihiimaanoco icano.

Jesu Nazarevi Icahi.

(Mr 6.1-6; Lc 4.16-30)

⁵³ Jaadi Jesu siinovi ooviciboro jibeguehicaudi toonoti fuucuubo. ⁵⁴ Jaabo ijiinijevi ifutuui. Jahigo paryi famaño sinagogajanofaño jibogooboro feehicaubo. Jaaneri miyaminaa ajabafitomoroo neehicauhi: ¿Cuucati jaani gaajahinihi jino jityigaba gaajaco? ¿Milli jaabo jino sihidi eeevanoonoco eetavehicahi? ⁵⁵ Miïro jaani imohobujene dudicamaajeminaafi achi, jaanoti seeji Maria icano. Jaanoti bu inahabomi Jacoobo

onoobo, Jose, Simon, bu Juda icamo. ⁵⁶ Miro bu inagomi mihafeeneri icahicahi. ¿Cuucati jana gaajaabo paryi jityigabajeque? noomoro.

⁵⁷ Jaamaño diiboco miyaavuguutimo. Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Famoovaro Moocaani iimaaminaafico imino gaayicahicahi. Jaanoti idimoro iicumiminaa, bu iijaminaa icamo gaayicitihi, nooboro.

⁵⁸ Jaamaño sihidi toonovi sihidi ejevanehejeque eetavuutibo diito diiboco imiyaavuguutinéguiha.

14

Jua Nitiminaafi Guijeveque Ijibogono.

(Mr 6.14-29; Lc 9.7-9)

¹ Tusumi Herode onoo bo Galilea aivojiboti icauhi. Jaabo guubuuhi Jesuditi. ² Jaaboro iicojiri iicaumoco nuubo: Diiboro Jua Nitiminaafi siino ubuuhetebe guijeveti. Jaamaño jino sihidi ejevano mityama icaabo, nooboro.

³ Miro diibo Herode Jua Nitiminaafico isisisuuboro civojafaño ficusuuhi. Herodia onoo go inahabo Felipe taabaco unuuneguiha. ⁴ Jaabo Jua Nitiminaafi Herodeque nuuhi: Diigoco taabavadino, nooboro.

⁵ Jaanegui Herode Juaco guijenujirahi. Jaaruubo miyaminaaco nihicuguehicauhi; famooro miyaminaa: Juaco Moocaani iimaaminaafi, noomoro eneehicaunoti. ⁶ Jaanaa ifiivu ficabavi ifutusumi jibaimoco Herode eheetavuuhigo Herodia aicigai diibo ucuuhuvaumo imegavi gahaseguere fuuhi. Jaanoco aivo Iherode sihidi iimuguubo. ⁷ Jaaboro diigoco Moocanifañodi unuuboro aciguubo fanoco conocohacho diigo idil-luguunoco. ⁸ Jaanegui diigo seeji diigoco afajiniubadi, ufuugoro Herodeque nuutuuh: Uco butajafaño Jua Nitiminaafi nigaico daaci, noogoro.

⁹ Jilli unuuno diibo aivojibo Herodeque sihidi idaasuvusuuhi. Jaarunofaño Moocaani momofañodi unuucumaño, bu diibo cojiri iicaumo jaanoco uguubucumaño icano, tajibaubo ihaciqui. ¹⁰ Jaanegui tajibaubo Jua nigaico iquiticiqui civojafaño icauboco. ¹¹ Jaayico isivaumoro tobagocajaco acivauhi. Jaanoco bu diigo seejico acituuhi.

¹² Jaanoco ijibogominaa uguubuumoro Jua Nitiminaafi ifico asatyumoro cijeuhi. Jaadi ufuumoro Jesuco jibugutuumo.

Jesu Cinco Mildimoco Machusuhi.

(Mr 6.30-44; Lc 9.10-17; Jn 6.1-14)

¹³ Jaanoco Jesu uguubuuboro iinoro sihigovi tehesino fuuhi meenegari. Jaarunoco miyaminaa agaajaciumoroco cuuminoti diiboco bucasiuhi isidi. ¹⁴ Jaanaa Jesu imeenegati ihinuuhigo atymeuhi sihidi miyaminaa iicaunoco. Jaaboro diitoco idaasuguubo. Jaaboro iguihuvama iicamoco diibojaa isivamoco buheesuhicaubo. ¹⁵ Jaanaa iijicuunegui ijibogominaa diibojaa asaaumoroco diiboco noovauhi: Aivo mihijicuuhi, bu mihaiñooba jimañeri chahahi. Jaanegui miyaminaaco galluucu ofoomoro cuuminoti maahunoco anaajemere imachuqui, noomoro.

¹⁶ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Milli bu feejirumo amihai mahaci imachuqui, nooboro.

¹⁷ Jaanegui diito nuuhi: Miro mihaima chahano, idinoro jino sahusedibava mo-maahuno, bu miimisiiciro taavaabomisi icano, noomoro.

¹⁸ Jaanegui Jesu nuuhi: Juu tajaa misiva, nooboro.

¹⁹ Jaaboro miyaminaaco tajibaubo ñaavahuhallivi icasicamaaiqui. Jaaboro ihusefaño icuubo toono sahusedibava imaahunoco, bu itaavaabomisiko icano. Jaaboro niquejeque emeeciuboro Moocanico toonohallivi iimuuboro toonoco iquisicuuboro ijibogominaaco acubo. Jaanoco diito imiyaminaama ifuuhi. ²⁰ Jaanoco famooro amachuumoro tuvauhi. Jaano atyuuvoco ananimumo gahafusuuhi jibaiñooco fahuseeci

motihaiti siino miibaici idiiino. ²¹ Jaanoco amachuumo cinco mildimou sano gaifimiro. Jaanoti gaigoomi, bu seeme icano oovarautihi.

Jesu Nifaihuhallidi Iguehi.

(Mr 6.45-52; Jn 6.16-21)

²² Jaaboro Jesu ijibogominaaco imeenegafaño ijicuuboro galluuhi ihimega oonogoomuuaivi ifeequi, diibo miyaminaaco ifitacuunohachuta. ²³ Jaadi diitoco ifitacuuboro Jesu fuuhi ifabai nigacivi Moocaanima ihuimaaqui. Jaadi mihijicuunaaca Jesu tahi iinoro icauhi. ²⁴ Jaanaaca imeenegafeene muuairi icaunaaca sefano guibuhuba guibuhicauhi togahallivi. ²⁵ Jaanaaca Jesu cuujetavi jari diitojaagovi saauhi, nifaihuhallidi igooboro. ²⁶ Jaaboco ijibogominaa nifaihuhallidi igooboro asaaunoco aatyimeumoro gaihivuumo igutuumoro: ¡Ajaani iji! noomoro.

²⁷ Jaarunofaño Jesu diitoco nuuhi: Mequehecu mihiguetedino, uujoho, nooboro.

²⁸ Jaanegui Pedro diiboco nuuhi: Aivojibo, miyaano ijoho idiicahachijiji taca, tajiba bu uujoho dijaa saaqi nifaihuhallidi igooboro, nooboro.

²⁹ Jii, disaa taca, nooboro. Jaanegui Pedro imeenegati iniituuboro ticovauhi nifaihuhallidi iiguubo Jesujaagovi ifeequi. ³⁰ Jaarunaaca guibuhuba sefano iguibunoco aatyimeuboro igutuubo. Jaasumiro ticovaubo inifaihufafaño iniituubo. Jaanegui gaihivuubo: ¡Aivojibo, uco taajasu! nooboro.

³¹ Jaasumiro Jesu diiboco ihuseti iguiyiciuuboro diiboco nuuhi: ¡Ajashucani dimiyaavogo! ¿Collihi miyaavogotihii? nooboro.

³² Jaadi diitisi imeenegafaño ijicafutuusumiro iguibuhuba llivihuhi. ³³ Jaanegui imeenegafaño iicaumo Jesuguiino ememuivuumoro nuuhi: Miyaano ijoho Moocaani Achi, noomoro.

Jesu Iguihuvamoco Buheesuhi Genesarevi.

(Mr 6.53-56)

³⁴ Jaamo imuuaico afatyuudi ifutuumo Genesare jiiinjevi. ³⁵ Jaanaa toojiinjeo miyaminaa Jesu iicaunoco agaajacuumoro paryi toojiinjeri jibohocasiumo. Jaamoro Jesujaagovi sivaumo paryi iguihuvamehejeque. ³⁶ Jaamoro diiboco dilluhicaumo jilli igaachehujiniba nijequegayico idudicitequi. Jaanoco paryi famooro ududicitudimo buheeuhi.

15

Miyaminaaco Imihininisuno.

(Mr 7.1-23)

¹ Jaadi fariseomiti saatoho, bu caatiniminaa icamo Jerusale cuumiti asaaumoro Jesuco dilluvauhi: ² ¿Milliti dijibogominaa moheedetemihai jeevamaaje iicabadi moonitihii? Miuro momooninicibadi moonitimoro ihuseneque nitamaaitimoro machuhicahi, noomoro.

³ Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: ¿Milliti bu jana amihai Moocaani tajibaco mejeevesumoro amihai jeevamaajequere momoonihicahi? ⁴ Miuro Moocaani jilli nuuhi: Diicaani, diiseeji icamoco bocigo. Jaanoti caanico, seejico icano imitino onoomo iguijevequi, nooboro. ⁵ Jaaruno icanaaca amihai meneehicahi jilli, miiino caanico, bu miiino seejico icano meneejirahi: Ico acijitihii: Miuro paryi tañehejeque uujoho Moocaanico ijibaicuuno, noomoro. ⁶ Jaamaño tolli onoomo caanimico, jinehejebaco acihicacuutihii. Jilli momoonimaño Moocaani tajibaco jihovonobadi momoonihicahi. Amihai jeevamaajequere moonimoro mihicamaño. ⁷ Amihai bañifiraminaa mihicamo. Miuro miyaanoco nuubo Moocaani iimaaminaafi Isaia jilli nooboro acaatinisumi:

⁸ Jiicuumi uco jilli ticovono ijiriro bociguehicahi. Jaarumo jeebino uuditi tehesino icahi. ⁹ Jilli sicamañovi iigaivomoro uco imehicahi. Jilli amihai jibogono, ticovono miyaminaa jibogonoro icamaño, nooboro.

¹⁰ Jaadi Jesu miyaminaaco ocoovauboro nuuhi: Jinooco muguubumoro imino mag-aaja: ¹¹ Mihiro miyaminaafi ijiri ijicafotono diiboco mihininihi. Jaanoti naha ijifañoti asaano diiboco mihininihi, nooboro.

¹² Jaanegui ijibogominaa asaamoro diiboco nuuhi: Mee, fariseomi ijoho tolli onoonoco uguubumoro aiveguehi, noomoro.

¹³ Jaaneguiiha diitoco iimusuubo: Guihirubi niquejefaño iicaabo abasutihoco paryi ibacoconomaryo agaijuyiciboro gañijiibo. ¹⁴ Jaafa tahi iimaamo jilli ihaallinoma chahamo, bu sita ihaallinoma achahamoco siguehicahi. Mihiro ihaallinoma achahaabo sifico isiguruva faamisicro ifahojifaño aquetejirahi, nooboro.

¹⁵ Jaaneguiiha Pedro Jesuco nuuhi: Toono tolli odoovicinoco mihaico dibogo, nooboro.

¹⁶ Jaanegui Jesu iimusuuhi: ¿Nacu buunaji amihai tolliro magaajatih? ¹⁷ Mihiro paryi miyaminaa ijiri ijicafotono moobafaño feehi. Jaadi mofiti inoonicino. ¹⁸ Jaanoti naha miyaminaafi ijifañoti asaano diiboco mihininihi, ijeebifañoti asaamaño. ¹⁹ Mihiro ijeebifañoti iimitinoono esamaajene saanichi, bu gaicaauneheje, bu gaigoomico icimoro ejeevesuneheje, bu gaigoomima imitinoono icaneheje, bu nanivaneheje, bu bañifiraneheje, bu sitaaditi sicamaño jibogoneheje icano. ²⁰ Jineheje naha miyaminaafico mihininihi. Jaanoti nitamaajehene moonico eetavotimo amachuno miyaminaaco mihininihi.

Sijiinijeo Miyaminaago Jesuco Imiyaavuguumo.

(Mr 7.24-30)

²¹ Jaadi Jesu toonoti ihiinuuboro fuuhi Tiro, Sidon icano jiinijejaagovi. ²² Jaanaaca Canaan jiinije miyaminaago toojiinjeri iicaugo saauhi Jesujaago coovadiicinigoro: ¡Aivojibo, David Iyaachi, uco didaasugo! Aicigai iimitino ijima icago sihidi idaasuno icahicahi, noogoro.

²³ Jaarunaa Jesu diigo ajashunoba iimusuutih. Jaanegui ijibogominaa asaamoro diiboco nuuhi: Ajaamoco gallu gañuhusuno modojicuti coovadiicinigoro saago, noomoro.

²⁴ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Moocaani uco Israel cuumiminaa ovejami imitamobadi icamojaagoviro galluuhi, nooboro.

²⁵ Jaarunofaño diigo asaagoro diiboguiino ememuivovaugoro diiboco nuuhi: ¡Aivojibo, uco daamusu, noogoro!

²⁶ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Imijitiruno iseeme machutaaco udumiticimoro jicumico aacino, nooboro.

²⁷ Jaarunofaño diigo nuuhi: Miyaano Aivojibo; Jaarunofaño jicumichi machufihi iguinioti ihabajato amachuno suuvico, noogoro.

²⁸ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Gaigo, guiraacani dimiyaavogo. Jaafa ijoho idiimogobadi icano, nooboro. Jaanoco tolli diibo unuuno ticovoviro diigo aicigai buheetuhi.

Jesu Buheesuhi Ajashutimo Iguihuvanoma Iicamoco.

²⁹ Jaadi Jesu toonoti ihiinuuboro ufuubo fatyuuhi Galilea muuaijinidi. Jaadi ifabaihahivi ufuuboro casivutuuhi. ³⁰ Jaabojaago sihidi miyaminaa ufuumoro ifutuuhi diibo iicauhigo. Jaamoro diibojaago sihidi sivahicauhi igotimehejeque, bu ihaallino aatyimetimehejeque, bu ihiimaatimehejeque, bu imitino ihusene iicamehejeque icano, bu sihidi saatoho iguihuvamenejeque icano. Jaamoco buheesuhicaubo.

³¹ Jaaneri miyaminaa sihidi jabafitehicauhi ihiimaahicautimeheje ihiimaaneri, bu imitino ihusene iicaumeheje imino ihusenema iicacuuneri, bu siguehicautimehejeque

iiigucuuneri, bu ihaalliino aatyimeutimeheje aatyimecuuneri icano. Jaamoro ticovaumo Moocaaanico Israel cuumi Dios icaaboco, iimomo.

Jesu Machusuhi Cuatro Mildi Miyaminaaco.

(Mr 8.1-10)

³² Jaadi Jesu ijibogominaaco ucuuhuvauboro diitoco nuuhi: Jito miyaminaaco idaasuguehi. Miïro jino mifucuci, safucu icano icacuumo uuma jinoovi. Jaamo amachujirunobama chahacuuhi. Jaanegui imogotïhi machutimoco ijanojaago agalluunoco ofoomo jïhaiivi nacatejirahi, nooboro.

³³ Jaaneguiiha ijibogominaa diiboco nuuhi: ¿Cuucati bu milli mihicijirahi jino miïhaiñooba ijano achahahigo mihicamo jityigaba miyaminaa iicamoco mutuvasuqui? noomoro.

³⁴ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: ¿Nacu minoodino amïhai machutaano icahi? nooboro. Jaanegui diito nuuhi: Sahuse juugahuseti minooci idïnoro momaahugayino icahi, bu ajashuno motaavagayi iicanoro, noomoro.

³⁵ Jaanegui tajïbaubo imiyaminaa jïinïjehallivi icasïcamaaiqui. ³⁶ Jaadi toono sahuse juugahuseti minooci, bu itaavagayi icanoco ihusefaño agaayiciuboro toonohallivi Moocaaanico graciaco aciuhï. Jaadi toonoco iquisicuuboro ijibogominaaco aciuhï. Jaanoco diito imiyaminaama ifuuhï. ³⁷ Jaanoco paryï famooro amachuumoro imino tuvauhi. Jaadi ihatyuuvoco ananïumo gahafusuuhï sahuse bu juugahuseti miibaaci idïno jïibaiñooco. ³⁸ Jaanoco amachuumo cuatro mildïmo gaifimïu. Jaano gaigoomï, bu seeme icamo oovorautïhi. ³⁹ Jaadi Jesu diitoco ifitacuuboro meenegafaño ijicafutuuboro fuuhï Magdala onocuumi jïinïjejaagovi.

16

Fariseomi, Bu Saduceomi Icamo Aatyimeratatinno Eetavoco Tajïbahi.

¹ Jahïgo fariseomi, bu saduceomi icamo fuuhï Jesuco emeecituumo. Jaamoro diiboco ïfurumo iimitinofaño igañïsuqui dilluuhï: Miïhaico niquejefañoono aatyimeratatinoco diïfusu, noomoro.

² Jaanegui diïbo diitoco iïmusuuhï: Ijïcuuvï niqueje tïfaïño iicasumi amïhai: Aiguejitïno miïro oono niqueje tïfaihi, meneefïhi. ³ Jaabadïro bu fucuro meneefïhi: Jaachïijï imijitïfucu, miïro oono niqueje tïfaïño niijama icahi, noomoro. Bañïfiiramïnaa mihicamo, amïhai magaaajahi niquejeque memeeçimoro aiguejino, bu aiguejitïno icano monoonoco. Jaarunaa magaaajatihi milli jisumio miyaminaa imiti eheetavoneheje ijïbugurunoco. ⁴ Jaamo jito iimitino miyaminaa sanofañooro imiyaavogonofaño iicatatïmo, dilluhicahi aatyimeratatineheje eetavoco. Jaarumoco acïrajitïno ivï idïnoro Jonas gaajataro ifusucafeteji, nooboro diitoco ejeevesuuboro fuubo.

Fariseomi Juurisutaguijï.

(Mr 8.14-21)

⁵ Jaanaa onooogobavi afatyumo ijibogominaa jabajeeveuhï pan añïmïnaa maahuco asatyujirumo. ⁶ Jaanaa Jesu diitoco nuuhi: Magaihuini fariseomi, bu saduceomi icamo juurisutaguijïnoti, nooboro.

⁷ Jaanegui ijibogominaa noocasiuhï: Añïmïnaa maahunoco misivatïneguiiha olli noobo, noomoro.

⁸ Jaanoco Jesu agaajaciuboro diitoco nuuhi: ¿Collïhi maahunoma machahanoco monoocasïhi? Ajashucani amïhai miyaavogo. ⁹ ¿Nacu magaaajatihi, mehesicïnicuutihi oono cinco mildïmoco sahusedïbavariro amachusunoco, bu ihatyuuvoco minoodïbaiva jïibaiñooco magahafusuunoco icano? ¹⁰ ¿Bu mehesicïnitïhi sahuse juugahuseti miibaaci idïneri cuatro mildïmoco amachusunoco, bu ihatyuuvoco minoodïbaiva jïibaiñooco magahafusuunoco icano? ¹¹ ¿Jaamo bu milliiti amïhai magaaajatihi uujoho machutaati onootinoco oono fariseomi, bu saduceomi icamo juurisutaguijïti onoonoco?

¹² Jaaneri jari gaajaumo Jesu diitoco añimínaa maahuno juurisutaguijiti unuutínoco, ìvi jilli fariseomí, bu saduceomí icamo jìbogatí mihigui unuunoco.

Jesu, Diibo Cristo Asaajiibo Iicanoco Unuuno.

(Mr 8.27-30; Lc 9.18-21)

¹³ Jaanaa Jesu Cesarea de Filipino onocuumi jinijevi ìfutuudi ijìbogomínaaco dillu-ubo: ¿Uujoho Miyamínaafibadi Ifiivuubediti, ¿nacu millí miyamínaa uudití neehicamo? nooboro.

¹⁴ Jaanegui diito nuuhi: Saatohe: Jua Nitimínaafi, neehicahi. Jaanoti saatohe: Elia, neehicahi. Jaanoti bu saatohe: Jeremia, neehicahi. Jaanoti saatohe: Cajaanihacho siicijeototi Moocaani iimaamínaaiviobo, neehicahi, noomoro.

¹⁵ Jaanegui diitoco nuubo: Jaanaa amíhai, ¿míjoho uujoho iicanoco meneehicahi? nooboro.

¹⁶ Jaanegui Simon Pedro diiboco nuuhi: Íjoho Cristo Moocaani iicaabo Seemene, nooboro.

¹⁷ Jaaneguiiha Jesu diiboco iimusuuhi: Imicani diicahi íjoho Simon Jona achi idi-icaabo. Míro cajaaní miyamínaafi íco jinooco gaajasutihí idiiboro Guihirubi niquejefaño iicaabo. ¹⁸ Jaaneguiiha uujoho íco jino Pedrotí momoníhi, guisiyi eneejiruno. Jaaba jiba guisibahallívi uujoho taajaco eetaveji. Jaajaco guijeve mitya icaruno guinonijitíhi. ¹⁹ Íco uujoho jino niqueje llavenequé aciji. Jaabo íjoho jiihallívi isisino, bu niquejefaño sisicafetejino. Jaanoti jiihallívi isinaayuno, bu niquejefaño sinaayucafetejino, nooboro.

²⁰ Jaadi Jesu ijìbogomínaaco faguuhi diibo Cristo iicanoco míhaiñoobaco jìbogatímo iicaqui.

Jesu Iguijevejinoco Jìbeguehi.

(Mr 8.31-9.1; Lc 9.22-27)

²¹ Tusumi Jesu ticoníuhi ijìbogomínaaco agaajasuubo Jerusalevi ofooboco quillahuto, bu sacerdotemí aivojito, bu caatinínaa icamo diiboco sihidí idaasuno omooníujinoco: Uco gaicaausujimo. Jaaruubo mifucuci, safucu ícanoti siino buheeteji, nooboro.

²² Jaaneguiiha Pedro síhi Jesuco asatyuuboro íbauhi: Jaanova Moocaani íco tollí moonísujitírahi, tollí ícatíbo diicaqui, nooboro.

²³ Jaarunaaca Jesu dojícuvíro acajebeveuboro Pedroco nuuhi: Uuti buhígovi minifoto íjoho íji idiicaabo. Fine, íjoho uco acasivusuno. Dihesamaaje Moocaani esamaajebadi ícatihi. Jilli miyamínaa esamaajebadiro jeevahi, nooboro.

²⁴ Saatohe ijìbogomínaaco nuubo: Cajaaníyohacho tadyojícuti asaagomo ifíco ajaba-jevemere tadyojícuti isaaqui ifíco idaasuno omoonísujinoco iguitímo.* ²⁵ Míro ifíco agaijimo ifíco mítasuji. Jaanoti naha tahallíti ifíco ímítasumo ifíco taajasuji.

²⁶ Míro saafi miyamínaafi paryí jinije busumijeque gaayícíruubo. Jaaruubo íjeebíco ímítasuruva, ¿nacu millíti ímijiruno? ¿Nacu mínoodíno fine miyamínaafi íjeebíco itaajasuqui jaadujirahi? ²⁷ Míro uujoho Miyamínaafibadi Ifiivuubo saaji Caani ovosíma, bu itoomomínaama ícano. Jaasumi paryí famoovaaco íticovocívi jaadujíbo omooníhicanehejeque.

²⁸ Míyanotíro neehi: Jino ícamoti saatohe guijevejítíhi uujoho Miyamínaafibadi Ifiivuubo íhaivojírí asaaboco aatyímetímoro, nooboro.

17

Jesu Ihaivojírí Asauno.

(Mr 9.2-13; Lc 9.28-36)

¹ Toonobuunati saaguísí nijequetí Jesu ícúhi Pedroco, bu Jacooboco, bu diibo Jacoobo nahabo Jua ícamoco. Jaaboro diitomaryo fuuhi aivo acaamovobai nijequevi. ² Jaabai

* **16:24** Sahaamefaño noono: diguijeve ímohobujeque díicíbo tadyojícuti disaa.

nijequevi diito imefeenevi ifi siibadi minifutuuhi. Ihime aricuno minifutuuhi nihibaco memecibadi, bu igaachehu seseene minifutuuhi nihiba aachicibadi. ³ Jaanaa diibo uufocovi atyimeumo Moise, Elia icamisi Jesuma iimaamisico.

⁴ Jaaneguiha Pedro Jesuco nuuhi: Aivojibo, imicani jimañovi mihicano. Idiimogohachiji masi nijeganoco migaaci, saga idino meheetavequi, idi saga, Moisedi saga, Eliadi saga icano.

⁵ Jaanaaca Pedro tolli nuunaaca diitoco aimuufai mibaacuuhi. Jaano ihaimuu-faifañoti guubuvusuuno: Jaani Taseemene agaijibo. Diibo onoonoco muguubunici, unuuno.

⁶ Jaanoco uguubuumoro ijibogominaa jinijehallivi javucamaaiumo sihidi iguitu-umoro.

⁷ Jaanegui Jesu asauboro diitoco ududicuboro nuuhi: Magañivo mihiguetedino, nooboro.

⁸ Jaadi siino emeciurumo mihañobaco atyimeciutahi idiboro Jesu icauhi.

⁹ Jaamoco tobañi iniituhigo Jesu faguuhi: Jino mahatyimeneque mihañobaco mijibeguedino jari uujoho Miyaminaafibadi Ifivuubo iguijeevebe siino ubuheetedi, nooboro.

¹⁰ Jaanegui diito diiboco dilluuhi: ¿Milliti jana bu caatiniminaa nuuhi: Elia iticoni saaji, neehicahi? noomoro.

¹¹ Jaanegui Jesu iimusuuhi: Jihhi, miyaano Elia iticoni saaji. Jaaboro paryi fanoovaaco imibachujiibo. ¹² Jaarunofaño amhaico uujoho jino neehi Elia saahinicuhi. Jaaruboco gaajacihinitimo. Jaamoro diiboco jilli iimogobadi moonihinimo. Jaabadiro bu uujoho Miyaminaafibadi Ifivuubo diito useti idaasuno icaji, nooboro.

¹³ Jaanoti ijibogominaa esafutuuhi Jua Nitiminaafiditi Jesu unuunoco.

Jesu Buheesuuhi Sicafefi Ijima Icauboco.

(Mr 9.14-29; Lc 9.37-43)

¹⁴ Jaadi miyaminaa iicauhigo ifutuumaaca saafi miyaminaafi asauboro Jesuguiino ememuivuboro nuuhi: ¹⁵ Aivojibo, taseemeneque didaasugo, idaasuno icahicaabo imimañobati ochoomooboro, fiiva foova cijigaifaño aquetehicaabo, bu teehifaño aquetehicaabo icano. ¹⁶ Jaaboco jino dijibogominaajaago sivarahi. Jaarumo diiboco buheesutahi, nooboro.

¹⁷ Jaanegui Jesu iimusuuhi: Ii jeedi fine imiyaavogotino miyaminaa jito iimitimo, ¿mihachuta fine amhaico jaabicuboro icaji? nooboro diiboco: Juugavi daachico siva, nuuhi.

¹⁸ Jaaboro Jesu iimitino ijico ihibauboro diibediti iinusuuhi. Jaasumiro diibo isicafefi buheetecuuhi.

¹⁹ Jaadi ijibogominaa ijeevadi Jesuma ihiimaumoro diiboco dilluuhi: ¿Milliti jana mihai diibo imitino ijico buhi magañitahi? noomoro.

²⁰⁻²¹ Jaanegui diitoco Jesu nuuhi: Amhai miyaavogo aajashumaño. Miyanotiro amhaico neehi, amhai miyaavogo mostaza noovata tooigayidino iicaruva jigajico menejirahi: Jinooti sihigovi deene, noomoro. Jaaneri sihigovi jeenejiruno. ¿Conooba amhaidi sihidi jeevajitirahi miyaano miyaavogoma mihicaruva?*

Jesu Iguijeejinoco Siino Ijibogono.

(Mr 9.30-32; Lc 9.43-45)

²² Jaanobuunati Galilea jinijeri saamo igomoro efeehicauhigo Jesu diitoco nuuhi: Uujoho Miyaminaafibadi Ifivuubo miyaminaa usefaño acicafeteji. ²³ Jaamo uco gaicaauji. Jaaruubo mifucuci, safucu idinoti siino buheeteji, nooboro. Jaanoco uguubuumoro sihidi idaasuvuumo.

* **17:20-21** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Jaanoti jiyoomo ijimico idineriro buhi magañitahi mahaigamoro Moocanima mihiimaaneri, onoonoco.

Templojaguiha Impuestoco Ajaadusuno.

²⁴ Jaanaa Jesu ijibogominaama Capernau cuumivi ifutuunaaca templojaguiha impuestoco ajaadusuhicaumo Pedrojaago ufuumoro diiboco dilluui: ¿Amihai jibogominaafi templojaguiha impuestoco jaadujitih? noomoro.

²⁵ Jaaneguiha Pedro: Jaadujibo, nuuhi.

Jaadi Pedro jaahe ifutuuboco Jesu nuuhi: ¿Simon, idi milli jijiini je aivojito mico impuestoco jaadusunicimo; iyotocoro nacu siicumiotoco? nooboro.

²⁶ Jaaneguiha Pedro iimusuhi: Siicumiotoco, nooboro.

Jaaneguiha Jesu nuuhi: Jaaneguihacuva icuumioto jaadutatih. ²⁷ Jaarunofaño mihaiñooba miditi imitino eneejiruneguiha johono caasifaño foobo dificigaico gañito. Jaabo iticoni uduuboco diicibo ijifañoti nihibajeque dici. Jaajeri daaduto tahimpuestoco, bu diinoco icano, nooboro.

18

¿Cajaani Fine Imiyaabo?

(Mr 9.33-37; Lc 9.46-48)

¹ Jaasumi ijibogominaa asaaumoro Jesuco dilluvauhi: ¿Cajaani fine aivo imiyaabo icaji niqueje aivojifaño? noomoro.

²⁻³ Jaanegui Jesu seemeneque ocoovauboro diitofeenevi ificuuboro nuuhi: Miyantiro amihai neehi, amihai jeebico bohonoti miminiyumoro seemenebadi miminifototihachiji niqueje aivojifaño mefeejitih. ⁴ Miro niqueje aivojifaño imiyaabo iicajiibo oono guinov ifico iminiyuuboro jiisee seemenebadi iminifotoobo. ⁵ Jaanoti bu cajaatyohacho seemeneque tamomofañodi agaayicimo uco gaayicih.

Imitifaño Mahaquetejiruno Ñihicu.

(Mr 9.42-48; Lc 17.1-2)

⁶ Jaanoti seeme jino uco imiyaavogomoco imitico omoonisuvaaboco aivo imijiruno ajashutino guisibatygabari icodaaheti uduujenimoro muuaifaño iniitusuno. ⁷ Jiinjeminaadi imiticanicano miyaminaaco imitifaño agañisuno. Jaano jilli fahijivaro icajino. Jaarunofaño idaasucani icajiibo diibofoenedi imiti asaabo.

⁸ Jaaneguiha dihuse, ditihai icano ico imitifaño agañisuhachiji quiticibo sihi gañi. Imijiruno idi ditihaima, dihusema chahaabo fiivofaño idifotono. Jaanoti idi imitino dihusenema, ditihaiñoma icano diicaabo ifinijitino cijigaifaño agañicafotono. ⁹ Jaanoti bu oono dihaalli ico imitifaño agañisuhachiji toohaalli co buhudaruubo tehesino gañi. Imijiruno idi sayimaryo diicaabo fiivofaño ofoono. Jaanoti imijitiruno fahaallimaryo diicaabo cijigaifaño agañicafotono.*

Oveja Imitaabovi Ohoovicino.

(Lc 15.3-7)

¹⁰ Tolliro bu jito seemeti saatohobaco mitimejetasudino. Miro jino amihai neehi: Miro oono diitoco ootomomo Moocaani toomominaa fahijivaro Guihirubi Moocaani niquejefaño iicaabo imefeeneri icahicahi. ¹¹ Miro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo saahi imitacumoco taajasuqui.†

¹² ¿Jinooco milli mehesicinihi amihai? Saafi joomi ciendimo ovejami iicamoti saafi imitaruva, ¿nacu fine saatoho noventa y nuevedimo aatyuvomoco tomañovi ejeevesuhiniboro imitaaboco guinetejitirahi? ¹³ Jaaboco aatyimeebere janaanici aivo imo imo minifetejiruubo oono noventa y nuevedimo imitatimo janaanici. ¹⁴ Jaabadiro amihai Caani niquejefaño iicaabo imogotih jitolit saseba imitanoco.

* **18:9** Jino jilli iiminocoro mooni, imitico deetavedino, eneejiruno. † **18:11** Sahaamefaño toversiculoco ficuutimo.

‡ **18:14** Moocaani

*Jilli M#no Nahaboco Meperdonano.
(Lc 12.3)*

¹⁵ Jaanoti bu dinahabo ico imitino omoonihachijji diiboma #ro ijeevadi diimaabo diiboco gaajasu imitino omooninoco. Jaabo ico uguubuhachijji diiboco dimij#carucuuhi.

¹⁶ Jaanoti ico uguubutihachijji sitati cuuhuva miimisiiciti. Jaamo miimisiici, saafi idimo onono imino igaajacafetequi. ¹⁷ Jaamoco: Jii, onotihachijji Moocaani ijaminaaco diibogo. Jaamo onoonoco bu: Jii, onotihachijji oono Moocaanico imiyaavogot#boco mihanicibadi mehesicini, bu impuesto jaadusuminaafico mehesicinicibadi icano.

¹⁸ Miyanotiro am#haico neehi jino jinijehallivi mafatyusutino, bu tolliro niquejefa#o fatyusurajitih. Jaanoti bu jinijehallivi mafatyusuno niquejefa#o fatyusucafeteji.

¹⁹ Tolliro bu jino am#haico neehi: Jino jinijehallivi am#haiti miimisiici mehesamaaimisiro mihimogonohallivi Moocaanico midilluhachijji Guihirubi niquejefa#o iicaabo aciji. ²⁰ M#ro miimisiici tamomofeenedi igaivomofeeneri bu uujoho icaji.

²¹ Jaaneguiiha Pedro ufuuboro Jesuco dilluuhi: Aivoj#bo, ta#ahabo uco imitino omooninoco, #minoodifoova uujoho diiboco perdonahicaji, sahuse juugahuseti mifooci idino ticovovi? nooboro.

²² Jaaneguiiha Jesu diiboco iimusuuhi: Cha, toonoodifoova icatino. Janaanici setentadifoova sietedino.

Jeecivominaafi Imuguutih Sifico Eperdonaunoco.

²³ Jaama#o niqueje aivoji jeevahi oono saafi aivoj#bo ijeevivominaama idudicamaajeque iimibachubadi. ²⁴ Jaabo iimibachunoco jari ticovaubaaca diibojaa sivaumo saafico ajashutino millones ticovovi edebeuboco. ²⁵ Jaabo diiboco ajaadujiruno achahauneguiiha ihaivoj#bo taj#bauhi diiboco inajequi paryi mogaima iseemema, bu paryi inehejema icano toonoco ijaaduqui. ²⁶ Jaaneguiiha ijeevivominaafi ihaivoj#boguiino ememu#vuuboro ihaivoj#boco neehicauhi: Aivoj#bo, uco didaasugo ico paryi faneeri jaaduji, nooboro. ²⁷ Jaaneguiiha ihaivoj#bo diiboco #daasuguuboro idebeque perdonauhi. Jaaboro diiboco sinaayuuhi. ²⁸ Jaabo diibo ijeevivominaafi ihiinuuboro ufuubo aty#meteuhi saafi inahaboniminaafi diiboco midino edebeuboco. Jaaboco icodaaheti agaay#ciuboro sefano dusuuc#ubo: Goova daadu uco edebeneque, nooboro.

²⁹ Jaanegui inahaboniminaafi iguiino ememu#vuuboro diiboco nuuhi: Uco didaasugo ico paryi jaaduji, nooboro.

³⁰ Jaarunofa#o diibo: Jii, noot#bo ufuuboro diiboco civojafa#o j#hacuuhi paryi diiboco ajaadutinohachuta. ³¹ Jaanoco saatoho aaty#meuno diitoco aivono ufuuneguiiha ufuumoro ihaivoj#boco paryi j#bugutuumo.

³² Jaaneguiiha ihaivoj#bo diiboco ucuuhuvauboro nuuhi: Imiticani jeecivominaafi. Ico uujoho didebeque paryi perdonahin#hi uco idilluuneguiiha. ³³ Jaabadiro bu #joho dinahaboniminaafico #daasuguejirahi ico uujoho iicahin#badi, nooboro. ³⁴ Ihaivoj#bo sihidi isifiratuuboro taj#bauhi diiboco civojafa#o ificusuuboro ihaamisiqui paryi idebeque ajaadutinohachuta.

³⁵ Jilli nooboro Jesu imivusuuhi jibogoco: Jaabadi jilli Guihirubi niquejefa#o iicaabo am#haico mooniji am#hai nahaboco am#hai jeeb#maryo meperdonatihachijji, nooboro.

19

Jesu J#beguehi Gaigooco Mejeevesunoditi.

(Mr 10.1-12; Lc 12.18; tolliro meeci Rm 7.1-3; 1Co 7.10-16)

¹ Jilli Jesu unuunobuunati fuubo Galilea jinijeti. Jaabo ifutuuhi Judea jinijevi, Jordan teehiti baagovi icajinijevi. ² Jaabo dojicuti sihidi miyaminaa fuuhi. Jahigo igihuvaumoco buheesuubo.

³ Jaanaaca saato ho fariseomoto asaaumoro diiboco dillu uhi #furumo iimitinofaño diiboco igañ#isuqui: ¿Nacu fine taj#babadi imijiruno m#no taabaco jilli siinohalliti mejevesuno? noomoro.

⁴ Jaaneguiiha diibo iimusuuhi: ¿Nacu am#hai Caat#nihaamefaño onoonoco memeechicat#hi? M#ro iticoni miyaminaafico ifiivusuubo fiivusuuhi gaifico, bu gaigooco icano. ⁵ Jaaboro nuubo: Jilliti gaifi caanico, seejico icano jeevesuji mogaima iminifetequi. Jaamisi saafiibadiro minifutucuji, nooboro. ⁶ Jaamaño miimisiici icacutino saafi ifibadiro icacuumisi. Jilli iicamaño miyaminaa dugaacucuujit#hi Moocaani agataacucuunoco, nooboro.

⁷ Jaaneguiiha diiboco dilluumo: ¿Milliti janabuu Moise taj#bauhi m#no taabaco jeevesuhaameque mahacimoro diigoco mejevesuqui? noomoro.

⁸ Jaaneguiiha Jesu nuuhi: Eti bu mucuhufojeeb#maño Moise taj#bauhi am#hai taabami jeevesuco. Jaanoti iticoni tolli icautino. ⁹ Jaanoti jino uujoho am#haico neehi: Mogaico sifima icatigoco ejeevesuuboro sifigooco #c#bo ajeva imitico ic#hi. Jaabadiro bu sifi ejeevesugoooco ataabavaabo ajeva imitico ic#hi, nooboro.

¹⁰ Jaaneguiiha ij#bogominaa diiboco nuuhi: Jaanegui tolli icamaño, ¿coll#hiica bu mataabavajirahi?

¹¹ Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: Famooro jinooco gaajajitirahi. Idimoro jaaty Moocaani agaajasumo gaajajirahi. ¹² M#ro saato ho ifiivuunotiro caanimi oov#icubadi taabavajit#bo unuubadi ican#cihi. Jaanoti saato ho iguiraacuneguiiharo tolli oov#ic#cihi. Jaanoti saato ho jilli taabavatimo ican#cihi niqueje aivoj#guinodi. Jaamaño jinooco agaay#icigomo jaafa gaay#ic#hi, nooboro.

Jesu Seemeque Imino Onoono.

(Mr 10.13-16; Lc 18.15-17)

¹³ Jaanaaca Jesujaa seemeque s#vaumo diitohallivi ihuseque ificuuboro Moocaanima iimaaku. Jaarunofaño ij#bogominaa #bahicauhi iseemeque diibojaa isivamoco.

¹⁴ Jaarunofaño Jesu nuuhi: Jaafa seeme tajaa saahi fine m#hibano. M#ro niqueje aivoji seemebadi iicamono, ¹⁵ nooboro toseehejhallivi ihuseque ficuhicaubo. Jaadi toonoti sihigovi fuubo.

Sihidi In#hibam#ma Iicaabo Jesuma Iimaahi.

(Mr 10.17-31; Lc 18.18-30)

¹⁶ Jaanaaca saafi s#cafefi Jesuco emee#tuuboro diiboco nuuhi: Idiimiibo j#bogominaafi, ¿cono iiminoco moon#jirahi uujoho ifin#jitino fiivoma icaqui? nooboro.

¹⁷ Jaaneguiiha Jesu diiboco nuuhi: ¿Coll#hi uco idiimiibo neehi? Chahamo imimo id#b#oro Moocaani imiibo. Jaanoti ifin#jitino fiivofaño ofoonoco idiimogohachij# taj#ba onobadi diica, nooboro.

¹⁸ Jaaneguiiha s#cafefi diiboco nuuhi: ¿Milli nacu noono? nooboro.

Jaaneguiiha Jesu diiboco nuuhi: Gaicaudino, ajevaco moon#dino, nanivadino, sitaadi s#camanooco d#beguedino, ¹⁹ diicaanico, diiseejico icano bocigo, sitaaco gaiji difico agaij#badiro, nooboro.

²⁰ Jaaneguiiha is#cafefi nuuhi: Seemenetiro uujoho pary# tonehejeque imino moon#hicahi. ¿Cono fine siino tah#me icahi? nooboro. ²¹ Jaaneguiiha Jesu diiboco nuuhi: Aivo idiiminoco idiimogohachij#, foobo pary# dinehejeque naajebe #daasumoco daaci. Jaadi jari niquejefaño sihidi n#hibam#vaji. Jaaboro sihidi in#hibam#ma iicaumaño.

²² Jilli unuunoco is#cafefi uguubuuboro #daasuvuuboro fuuhi sihidi in#hibam#ma iicaumaño.

²³ Jaanehuiha Jesu ij#bogominaaco nuuhi: Miyanotiro am#haico neehi, aivo sihidi jeevano sihidi in#hibam#ma iicamo niqueje aivoj#faño ofoono. ²⁴ Siino bu jino

neehi: Tihino aivo camello jaanutupaajeri afatyono. Jaano janaanici aivo sitihii sihidi inihibamima iicaabo Moocaani aivojifaño ofoono, nooboro.

²⁵ Jaanoco ijibogominaa uguubuumoro sihidi eetyeuhi. Jaamoro noocasiuhi: ¿Jana cajaanoty fine taajajirahi? noomoro.

²⁶ Jaaneguiha Jesu diitoco emeeciiboro nuuhi: Miyaminaa toonoco moonijitirahi. Iidiiboro naha Moocaani paryi fanoovaaco moonijirahi, nooboro.

²⁷ Jaaneguiha Pedro diiboco nuuhi: Aivojibo, miiro paryi miikai monehejeque mejeevesuhinimoro didojicuti masaahi. ¿Jaano jaada nacu jinehejema mihicaji? nooboro.

²⁸ Jaaneguiha Jesu diitoco iimusuuhi: Miyantiro amiihaico neehi ufucu paryi fanoova bohonoti eheetavocafotoodi uujoho Miyaminaafibadi Ifivuubo tahimi aivoji icagahallivi acasiivoodi, bu amikai tadyojicuti masaamo aivoji icaganohallivi macasicamaaiji, paryi Israel cuumiminaaco mudugaacuqui. ²⁹ Jaamo paryi tahalliti inehejeque ejeevesumo iijanoco, inahabomico, inagomico, caanimico, seejimico, mogaimico, iseemeque, bu iijinijenehejeque icano ejeevesumo toono jaada sihidi janaanici gaayicijimo, tolliro bu ifnijitino fiivoco gaayicijimo icano. ³⁰ Jaanoti jisumi oono ajashutino sihidi ejeevamo iicarumo ufucu guinovii minifeteji. Jaanoti jisumi guinovii iicarumo tusumi sihidi ejeevamoti minifeteji.*

20

Dudicamaajeminaavi Oovicino.

¹ Miiro niqueje aivoji jilli jeevahi oono fagui abajaabo omooninicibadi. Miiro ibasutaaco ihicisuqui fucuro fuubo dudicamaajeminaaco icituubo. ² Jaaboro diitoco nuuhi: Safucuo jaadadino amiihaico jaadui, nooboro diitoco ifaguifaño galluubo idudicamaaiqui. ³ Jaanobuunati siino fuubo baagotirehiica icaaberi. Jaabo atyimeuhi saatohoto ticovono goohasiri iicamoco. ⁴ Jaamoco nuubo: Amikai tolliro tafaguifaño tabasutaaco mihicito. Imino amiihaico jaadui, nooboro. Jaaneguiha diito fuuhi. ⁵ Jaanobuunati bu siino diibo fuuhi gadiciba. Jaadi bu siino fuubo imohonohalliti icacuuberi. Jaabo bu tolliro mooniui. ⁶ Jaanobuunati bu siino fuubo imohonofeenedi icacuuberi. Jaabo atyimeuhi saatohoto ticovono iicamoco. Jaamoco nuubo: ¿Collihi amikai jinoovi ticovono dudicamaaitimo mihicahi? nooboro. ⁷ Jaaneguiha diiboco nuumo: ¿Eti bu mijoho miikaico atajibatineguiha? noomoro. Jaaneguiha diitoco nuubo: Amikai bu tolliro tafaguifaño mududicamaaito, nooboro.* ⁸ Jaanaa mihijicuudi diibo nuuhi dudicamaajeminaa aivojiboco: Paryi famoocoro coova. Jaaboro diitoco daadu, oono dojicuti asaamoti ticoni. Jaaboro iticoni asaahinimovi dalli baani, nooboro. ⁹ Jaaneguiha ticoniubo imohonofeeneti iicaaberi ufuumoti. Jaamo iticovoocivi gaayiciuhi safucuo jaadadinoco. ¹⁰ Jaanobuunati jaaduubo imegavi ufuumoco. Jaamo esamaaiuhi: Miikai fine janaanici magaayiciji, noomoro. Jaarumo iticovoocivi gaayiciuhi safucuo jaadadinoco. ¹¹ Jaanoco agaayicumoro iimaafivumo toono abajaabediti: ¹² Jito dojicuti agaseme sano nihiba oovoro dudicamaaihi. Jaarumoco miikai ticovoviro daadui, miikai sihidi mududicamaaimoro sihidi aiguucutaco majaabicimo ticovoviro, noomoro. ¹³ Jaarunaa abajaabo saafico iimusuuhi: Fañi, ico uujoho imitino moonitihii. Miiro ijoho safucuo jaadadineri uuma dudicamaaihivahi. ¹⁴ Jaaneguiha jino dijaadaco diicibo fuucu. Jaanoti bu uujoho imeguehi jino dojicuti asaaboco bu tonoodinoro ajaadunoco. ¹⁵ ¿Nacu uujoho iimogobadi moonijitirahi tañihibamico? ¿Nacu ijoho diimogotihii uujoho iimihuseneque? nooboro. ¹⁶ Jaabadireji

* **19:30** Griego iijiri noono: jisumi oono ajashutino imegavi iicamo ufucu dojicuvii minifeteji. Jaanoti jisumi dojicuvii iicamo tusumi imegavi icaji. * **20:7** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Amiihaico imino jaadui, onoonoco.

jisumi oono guinoví iicarumo ufucu sihidí ejeevamotí minifeteji. Jaanotí bu sihidí ejeevamo jisumi iicarumo ufucu guinoví minifeteji.†

Siino Bu Jesu Iguivejejinoco J#beguehi.

(Mr 10.32-34; Lc 18.31-34)

17 Jaanaaca Jesu Jerusale j#hairi ufuuhigo ij#bogomínaa docedímo iicamoco ijeevadí asatyuuboro nuuhi: 18 Am#hairyo magaaajuhi jino Jerusale cuumijaago mofoonoco. Jahigo uujoho Miyamínaafibadí Ifiivuubo acícafeteji sacerdotemí aivoj#to usefaño, bu caatinímínaa usefaño icano. Jaamo uco guivevefaño ficuji. 19 Jaamoro siicumiotoco acijimo uco idejecuqui, bu ihaamíqui icano. Jaamoro imohoví tetecujimo icano. Jaarubó mifucuci, safucu id#notí guivevefañotí siino buheeteji, nooboro.

Jacoobo, Jua Icamísi Seeji Idilluuno.

(Mr 10.35-45)

20 Jaanaaca Jesujaago saaugo Jacoobo, Jua icamísi Zebedeo seemenetísi seeji. Jaago illimísima asaagoro Jesuguiino memuvovauhi siinoco diiboco idilluqui.

21 Jaaneguiiha diibo nuuhi: ¿Jinejeque dimeguehi? nooboro.

Jaaneguiiha diigo nuuhi: Taj#ba dihaivojifaño jítisi taseemenetísi dihufocoví icas#vequi, saafi dimiyanaagonoví, bu saafi dinaninaagonoví icano.

22 Jaarunaa Jesu diítisico iimusuhi: Am#sísi magaaajat#hi midillunoco. ¿Nacu am#sísi uujoho idaasuno iicajibadí mihicajirahi? nooboro.‡

Jaaneguiiha diítisi: J#hi, nuuhi.

23 Jaaneguiiha diibo nuuhi: J#hi, miyaano am#sísi jino #daasunofañodí mafatyeji.§ Jaanotí naha oono tamiyanaagonoví, tañaninaagonoví icano macas#vejinoco, ¿millí bu acijirahi? Jaatyó id#moco Guhirubi aciji diiteguiiharo ificuhicanoco, nooboro.

24 Jaanoco saj#bogomínaa uguubuumoro diítisijaago sifiratumo.

25 Jaaneguiiha Jesu diitoco ocoovauboro nuuhi: Am#hairyo magaaajuhi jinijemínaa aivoj#to iyotoco sefano ataj#banicinoco, bu tollíro saatoho obocímo miyamínaaco idaasugotimo moonífihi. 26 Jaanotí am#hai tollí mihicajit#hi. Jillíro iví am#hai miyaavogomínaafeeneví sihidí ejeevaabobadí diicaqui, jillí saatoho diitotí jeecivomínaafibadí miminifoto. 27 Jaanotí bu am#haifeeneví imiyaabo iicagoobo saatoho j#jovonotí iicaqui. 28 M#iro jino uujoho Miyamínaafibadí Ifiivuubo uco ijeecevequi saautíhi. Jillí uujoho ejeecevooboro saauhi tafico aacíqui ajashutimohallíví diitoco taajasuqui, nooboro.

Jesu Buheesuhi Miimísiicí Aaty#met#mísico.

(Mr 10.46-52; Lc 18.35-43)

29 Jaamo Jerico cuumití iinuumaaca sihidí miyamínaa Jesu dojicutí fuuhi. 30 Jaanaa j#haijniri miimísiicí ihaall#no #fuvusuutímísi g#cin#uhi. Jaamísi Jesu toonodí ufuunoco uguubuumísiro sefano coovadiivuumísi: Aivoj#bo, David Iyaachi, mísico didaasugo, noomísiro.

31 Jaaneguiiha miyamínaa diítisico #bauhi ill#vequi. Jaarunofaño janaanícvíro sefano coovadiivuumísi: Aivoj#bo, David Iyaachi, mísico didaasugo, noomísiro.

32 Jaanegui Jesu ujulleveuboro diítisico ucuuhuvauboro nuuhi: ¿Millí am#sico omooninoco mihimeguehi? nooboro.

33 Jaaneguiiha nuumísi: Aivoj#bo mahaty#meneque mihimeguehi, noomísiro.

34 Jaaneguiiha Jesu diítisico idaasuguuboro ihaall#noco dudíciuhi. Jaasumíro aaty#meumísiro Jesu dojicutí fuuhi.

† 20:16 Sahaamefaño janaaníci jillí ficuumo: M#iro guiramo cuuhuvacafeteji. Jaarunofaño m#d#moro nanícafeteji, onoonoco. ‡ 20:22 Sahaamefaño janaaníci jillí ficuumo: Bu tollíro uujoho initícafetejifaihuri minitícafetejirahi, onoonoco. § 20:23 Sahaamefaño janaaníci jillí ficuumo: Bu tollíro uujoho initícafetejifaihuri minitícafetejirahi, onoonoco.

21

Jesu Jerusale Cuumifaño Jicafetehi.

(Mr 11.1-11; Lc 19.28-40; Jn 12.12-19)

¹ Jaamo ifuutuuhi Olivohono icagajiguino icacuumi Betfaje cuumivi Jerusale cuumi fiitino. Jaamañoti Jesu galluuhi miimisiici ijibogominaatisico jilli nooboro: ² Juucuumijaago mofoo. Jaacuumivi mahatyimeji burra duujecinigo iseemenema icagoco. Jaagoco misinaayumisiro uudi misiva. ³ Jaanoti cajaanotyohacho amisico: ¿Milli? onohachijji, Mohaivojibo eneeneguiiha goovajino uhuumisuno monoo, nooboro.

⁴ Jilli icauno johono Moocaani iimaaminaafi acaatiniuno imiyaavequi:

⁵ Sion cuumico jilli monoo: Meeci oono dihaivojibo dijaa saahi, oono sicujeebiba icaabo, burrahalliri gicinibo, burrogayihalliri fiiseta, burro seemenehalliri, nooboro.

⁶ Jaaneguiiha ijibogominaatisi ufuumisiro Jesu unuubadipi mooniui. ⁷ Jaamisi ibur-raco sivauhi iseemenema. Jaagohallivi igaachehunoco ificumoro Jesuco casihacuui.

⁸ Jaanaa sihidi miyaminaa iicaumo igaachehuni jahaico jeebuuhi. Jaanoti saato ho jaaneri jahaico jeebuhicauhi. ⁹ Jaanaa imegavi ufuumo, bu dojicuti asaumo icano ticovauhi asaagomo: ¡Aivojibo David Iyaachico mihimo! ¡Imicani Mohaivojibo memeri asaabo! ¡Moocaanico mihimo! noomoro.

¹⁰ Jaanaa Jesu Jerusale cuumifaño ifutuudi paryi tuucuumi miyaminaa ñaavuui. Jaamoro dillucasihicaumo: ¿Mijoho fine ajaani? noomoro.

¹¹ Jaaneguiiha neehicaumo: Jesu Moocaani iimaaminaafi Galilea jinije cuumi, Nazare cuumioobo, noomoro.

Jesu Templojaco Imibachuuhi.

(Mr 11.15-19; Lc 19.45-48; Jn 2.13-22)

¹² Jaadi Jesu Moocaani templojafaño jicafutuui. Jaabo paryi toojafaño naajeteque eheetavuumoco isivi inuusubo. Miyaminaa nihibamico ubuunanihicaumo mesanoco gavaracuubo, bu nimihumico anaajehicaumo icaganoco gavaracuubo. ¹³ Jaaboro di-itoco nuubo: Miñro Caatinihaamefaño noono: Taaja Moocaanima iimaajareji, noomoro. Jaarujaco amihai nanivaminaa iijatiro miminiyuhi.

¹⁴ Jaajafaño diibojaa saumo aatyimeimeheje, igotimeheje icano. Jaamoco buheesu-ubo. ¹⁵ Jaanoco sacerdotemi aivojito, caatiniminaa icamo sihidi ejeevanoco Jesu omoonihicaunoco aatyimeumoro, bu templojafaño seeme coovadiinamaaiuhi: ¡Aivo-jibo David Iyaachico mihimo! noomoro asahaguehicaunoco icano aatyimeumoro sihidi sifiratuuhi. ¹⁶ Jaamoro Jesuco nuuhi: ¿Naa guubuui jito jilli onoonoco? noomoro.

Jaanegui Jesu iimusuuhi: Jihhi, guubui. ¿Nacu amihai Caatinihaamefaño toonoti olli onoonoco memecitihhi? Miñro jilli noono: Ijoho deetavehi seeme, bu mifañoco aaduseheje imino cahacisu masico imasivaqui, noonoro.

¹⁷ Jilli nooboro diitoco ejeevesuuboro tuucuumiti fuubo Betania cuumijaago. Jaacuumivi cigaubo.

Jesu Higuera Onohoco Faijahi Inoovatama Achahaneguiiha.

(Mr 11.12-14, 20-26)

¹⁸ Jaano fucuro Jesu tuucuumijaago siino uhuumiuboco ajeba aivuui. ¹⁹ Jaabo atyimeuhi higuerahoco jhaijinihi icañoco. Jaahoco meeciturubaaca inoovatama chahauho jilli boti aamenereu. Jaaneguiiha Jesu toohoco nuuhi: Ufucuro siino noovacuu-jitihhi, nooboro.

Jaasumiro tooho chuumucuuhi. ²⁰ Jaanoco aatyimeumoro ijibogominaa sihidi jabafituui. Jaamoro diiboco dilluumo: ¿Milli jaaho tooho goovacani cheemehi? noomoro.

²¹ Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: Miyanotiro am#haico neehi, miyaano miyaavogoma mihicamoro: ¿Nacaha miyaano? nootimo mihicahachijji jino uujoho higuera-hoco omoonibadi momooniji. Tolliro bu jiibaico meneejirahi: Jinooti eedeenenere muuaifaño difoo, munuuruva feejiruno. ²² Jaabadiro bu pary#icino Moocaanico midil-lunoco mimiyaavogohachijji magaay#iciji.

Jesu Mitya Iiji.

(Mr 11.27-33; Lc 20.1-8)

²³ Jaadi Jesu templojafaño ufuuboro j#beguehicaunaaca diibojaago saaumo sacerdotemi aivojito, judiomi quillahuto icano. Jaamoro diiboco dilluumo: ¿Jineje mityari #joho jilli moonihicahi? ¿M#joho ico tomityaco acihi? noomoro.

²⁴ Jaaneguiiha Jesu diitoco iimusuhi: Uujoho bu am#haico tolliro dilluji. Jaanoco uco mihiimusuhachijji am#haico neeji comityari jilli omoonihicanoco. ²⁵ ¿M#joho nacu Juaco galluuhi initiqúi? ¿Moocaani, nacu miyam#naa? nooboro.

Jaaneguiiha sanomiro iimaacasiumo: Moocaani galluuhi, munuuruva, m#haico: ¿Collihi janabuu mimiyaavogotíhi? neejiruubo. ²⁶ Jaanoti bu: Miyam#naa, munuuruva, m#haico miyam#naa moonijirahi. M#ro paryi miyam#naa miyaaveguehi Jua Moocaani iimaam#naafi iicaunoco, noomoro.

²⁷ Jaamaño Jesuco: Magaajatíhi, nuumo.

Jaaneguiiha diitoco nuubo: Ji, jaaneguiiha bu uujoho am#haico neejitíhi jineje mityari jilli omooninoco, nooboro.

Saafi Seemenemisi Miimisiici Icamisivi Ohoovicino.

²⁸ Jaadi Jesu nuuhi: ¿Naa am#haidi jino millí? Saafi seemenetisi miimisiici icauhi. Jaamisiti saafico caani nuuhi: Guihi, tabaacuco d#cito, nooboro. ²⁹ Jaarunaa illi iimusuhi: Chahano, imogotíhi, nooboro. Jaaruubo eesamaaiuboro fuuhi #cituubo. ³⁰ Jaaneguiiha bu caani saafi illijaago ufuuboro tolliro bu nuuhi. Jaanegui diibo iimusuhi: Jii, feeji, nooboro. Jaaruubo fuutíhi. ³¹ Jaaneguiiha am#haidi, ¿cajaani fine caani iimogonoco eetavuuhi? nooboro.

Jaaneguiiha diito nuuhi: Iticoni unuubo, noomoro.

Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: Miyanotiro am#haico neehi, impuesto jaadusum#naa, bu ajeva gaigoomi icamo Moocaani aivojifaño jicamaaiji am#hai imegavíro. ³² M#ro Jua Nitim#naafi: Jilli imino mihica, nooboro am#haico j#bogovaubo. Jaaruuboco mimiyaavuguutíhi. Jaanoti naha impuesto jaadusum#naa, bu ajeva gaigoomi icamo diiboco miyaavuguuhi. Jaanoco am#hai mahatyimecuurumo am#hai imitico mejeevesumoro mimiyaavuguutíhi, nooboro.

Iimitino Dudicamaajem#naavi Ohoovicino.

(Mr 12.1-12; Lc 20.9-19)

³³ Jino bu sibogoco muguubu: Fagui abajaabo sihidí baacuco abasuuborohallídi cuhufono meegueuhi, bu jaaboro imaham#tahojico eetavuubo, bu torrehacico eetavuubo tohacití toonoco iteemequi.

Jaaboro tofaguico dudicamaajem#naaco ificuuboro sihi fuubo. ³⁴ Jaadi toono onoovauno anaamucuudi iicojim#naaco diitojaa galluubo ima#noco diibojaago igalluquí. ³⁵ Jaarumoco tofagui dudicamaajem#naa diitoco agaay#icumoro saafico aam#umo. Jaanoti saafico gaicaaumo, bu saafico guisiri aam#umo icano.

³⁶ Jaaneguiiha ihabajaabo siino galluuhi guiraano itoomom#naaco. Jaarumoco idudicamaajem#naa diitoco iticoniomoco omoon#ubadiro moon#uhi.

³⁷ Jaanoma iicaubo illico galluubo: Fine achico bociguejimo, nooboro. ³⁸ Jaaruuboco aaty#meumoro idudicamaajem#naa noocasiuhi: Jaani paryi ibusumijeque agaay#icijiibo. Mas#i magaicauqui. Jaamoro paryi jinoma mihicaqui, noomoro ³⁹ diiboco agaay#icumoro tofaguiti buhigoví asatyumoro gaicaaumo, ⁴⁰ nooboro. Unuudi Jesu

diitoco dilluuihi: Fine jaadi tofagui abajaabo asaadi, ¿milli fine diitoco moonijiibo? nooboro.

⁴¹ Jaaneguiiha nuumo: Eti bu diitoco agaisiraiciboro sitaaco tofaguifaño ficujiibo ibasuta noovaco onoovano ticovovi diiboco imañoco ihacihicaqui, noomoro.

⁴² Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: ¿Nacu amiñhai jilli Caatinihaamefaño onoonoco memeechicatihí? Miro jilli noono:

Guisiri iijanoco eetavonicimo imiguisibaco itihisumoro gañhi. Jaarunofaño saafi agaajaabo tobaco dojicuviro icihí toba iminoco agaajamaño. Jaaboro aivo imaño ficuubo. Jinooco Aivojibo eetavehi. Jaano miñhaidi aivo sihidí jeevahi, noono Caatinihaamefaño.

⁴³ Jaaneguiiha jino amiñhaico neehi: Amñhaiditi Moocaani ihaivojico dumiticijiibo. Jaaboro sitaaco acijiibo diibedi imino iicamoco. ⁴⁴ Jaanoti bu oono guisiba onobati neehi: Cajaatyohacho tobahallivi aacotomo gafaryunamaaji. Jaanoti toba cajaatyohallivihacho aacotomoco quicheyicijiiba, nooboro.* Jilli nuubo Jesu diiboco imiyaavogotimoco ufucu omoonijinoco.

⁴⁵ Jaanoco sacerdotemi aivojito, bu fariseomi icamo Jesu oovicinoco uguubuumoro gaajaciumo diitediti tolli unuunoco. ⁴⁶ Jaamoro diiboco gaayicujirumo. Jaarumo miyaminaaco iguiuhi Jesu Moocaani iimaaminaafi iicaunoco imino agaajaumaño.

22

Taabava Jibaimovi Ohoovicino.

¹ Jaadi bu Jesu siino ticovauhi siinovi ooviciboro diitoco ijibogoobo jilli nooboro:

² Niqueje aivoji jeevahi oono aivojibo illi taabava jibaimoco eheetavuubobadi.

³ Jaabo ijeecivominaaco galluubo imogaibico aacicumoco ihicitequi. Jaarunofaño diito imuguutihí asaanoco. ⁴ Jaaneguiiha bu siino saafico galluubo jilli nooboro:

Nooto diitoco machuta paryi eetavocinicuuihi. Tañivimico gaisiraicisucuuihi, bu saatoho idiribasuhicamehejeque icano. Jaano paryi imibaicinicuuihi ijibaiminivacuuihi, nooboro. ⁵ Jaarunoco diito ihmuhuminaa: Jii, nuutihí. Jilliro sihigueheje fociniumo, saafi ifaguinojaago. Jaanoti saafi inaaajetejaago fuuhi. ⁶ Jaanoti sanodimo ihaivojibo jeeecivominaaco agaayicumoro ahaamiumoro gaicaauhi. ⁷ Jaaneri ihaivojibo sihidiro isifiratuuboro isoldaomico galluuihi diito gaicaauminaaco agaisiraicimoro tuucuumije iijanoco ijigasucuihi. ⁸ Jaadi ijeecivominaaco nuubo: Paryi jino imibaicinicuuno mijibaiminiqui. Jaarunofaño jaatyo ihmuhuminaa imitimaño saatihí. ⁹ Jaaneguiiha cuumifeenedi imiya jñhaiñeri mofoo mahatyimemeque jibogomoro jibaimovi isaaqui, nooboro. ¹⁰ Jaaneguiiha ijeecivominaa miya jñhaiñeri ufuumo igaiyicuihi paryi aatyimeudimoco imihusemehejeque, imitimehejeque icano. Jaaneri tooja sihidí gaha-fuuihi.

¹¹ Jaadi ihaivojibo fuuhi ijibaimoco emeecituubo. Jaabo atyimeuhi saafico, jaaruubo jibaimo gaachehuco iimogotiboro jicafututiboco. ¹² Jaaboro diiboco nuubo: Fañi, ¿milli jaabo juuga saahi jibaimo gaachehufaño jicafototibo? nooboro. Jaarunaa diibo iimusutihí. ¹³ Jaaneguiiha ihaivojibo jicavominaaco nuuhi: Ajaanico magaayicimoro misisi itihaiñoco, ihuseneque icano. Jaamoro buhigo icivohigo magañhi. Tahigo atajihigo, igaiñooco ojisujihigo icano. ¹⁴ Miro sihidí cuhuvacafetejimo. Jaarumoti miidimoro icicafeteji, nooboro.

Impuestoditi Ihiimaano.
(Mr 12.13-17; Lc 20.20-25)

¹⁵ Jaanoma iicamo fariseomi ufuumoro iimaacasiuhi diibohallivi diiboco ifurumo imitino inuusucuihi. ¹⁶ Jaamoro diitoototi saatohoco galluumo, sano Herodeotoma.

* 21:44 Sahaamefaño toversiculoco ficuutimo.

Jaamo ufuumoro Jesuco nuuhi: Jibogominaafi, mihai magaajahi ijoho miyaanoco eneehifinoco, bu tolliro miyanotiro ijoho Moocaanijaa ofoono jiihaico dibeguehicaahi miyaminaa ihiimaanoco jeecivotiboro. Miyaminaaco jilli jeebibatiro, onootatimaño. ¹⁷ Jaaneguiiha jinooti miihaico dinoo: ¿Naa idi imino romanomi aivojiboco impuestoco majaaduno? ¿Nacu milli? noomoro.

¹⁸ Jaarunofaño Jesu diito imitino eesamaaiumoro unuunoco agaajacuuboro nuuhi: ¡Bañifiraminaa mihicamo! ¿Collihi uco imitinofaño magañisujirahi? ¹⁹ Eneecata toono impuestoco majaaduhicajeque uco mihifusu, nooboro.

Jaaneguiiha sivaumo safucuo jaada ticovovi ijaada iicajeque. ²⁰ Jaajeque emeecuboro Jesu diitoco dilluuhi: ¿Mijoho ime nacu jihime, bu jino imomo icano? nooboro.

²¹ Jaanegui nuumo: Romanomi aivojibo ime, noomoro.

Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: Diiboco mahaci diibono iicanoco. Jaanoti Moocaanico mahaci Moocaanino iicanoco, nooboro.

²² Jaanoco diito uguubuumoro sihidí eetyeuhi. Jaamoro diiboco ejeevesuumoro fuumo.

Siino Mubuheetejinoti Idilluno.

(Mr 12.18-27; Lc 20.27-40)

²³ Tufucuro bu saatoho saduceomíoto fuuhi Jesuco emeecituumo. Jaamo saduceomi uchuumucuumo siino mubuheetejino chahaji, nooníchi. Jaamaño Jesuco jilli nuumo: ²⁴ Jibogominaafi, Moise tajibauhi: Saafi ataabavaabo seemevatiiboro ochoomohachijí, inahabo ifibaijigoco iciboro diigoma iseemevaqui inahabobuuna, nooboro. ²⁵ Jaabadi miihaifeenevi iicaumo sahinooto sahuse juugahuseti miimisiici idino iicaumo. Jaamoti iticonioobo ataabavaubo seemevatiiboro guijeveuhi. Jaaneguiiha inahabo ifibaijigoco icíuhi. ²⁶ Jaabo bu tolliro icauhi. Jaano allivioobo bu diigoco icuboro tolliro icauhi. Jaabadiro paryi famooro saafigomaryo imivocafutuhi. ²⁷ Jaanobuunati bu diigo tolliro guijeveuhi. ²⁸ Jaamo guijevefañoti siino ubuheetedí, ¿cajaaní taabaji? fine, paryi diito diigoco ataabavacuumaño, noomoro.

²⁹ Jaaneguiiha Jesu diitoco iimusuhi: Amihai aivo magaajatihi Caatiníhaame onoonoco magaajatihi, bu Moocaani mityaco magaajatihi icano. ³⁰ Míro iguijevecuumo siino ubuheetedí taabavacujitimo, bu iseemeque tajenicijitimo icano. Jilliro Moocaani toomominaa niquejefaño iicamobadiro jeevacujimo. ³¹ Jaanoti oono uchuumucuumo siino ubuheetejinoti neehi: ¿Nacu amihai memecitíhi Caatiníhaamefaño Moocaani amiihaico onoonoco? Míro jilli noobo: ³² Uujoho Abraham, Isaac, Jacob icamo Aivojibo, nooboro. Jaabo Moocaani uchuumucuumo Aivojibo icatino, ubuheeme Aivojiboro, nooboro.

³³ Jilli unuunoco miyaminaa uguubuumoro sihidíro jabafituuhi ijibegueri.

Ibocíma Iicano Tajíba.

(Mr 12.28-34)

³⁴ Jaabo Jesu saduceomíco illínociunoco fariseomi uguubuumoro igaiuuhi.

³⁵ Jaamoti saafi Caatiniminaafi iicaubo Jesuco ifuruubo inisuubo dilluuhi:

³⁶ Jibogominaafi, ¿cono aivo tajibatí aivo obocino? nooboro.

³⁷ Jaaneguiiha Jesu diiboco nuuhi: Dihavojibo Moocaanico gaiji paryi dijeebimaryo, paryi difimaryo, bu paryi dihesamaajemaryo icano, noonoro. ³⁸ Jino aivo ibocíma iicano tajíba, aivo imiyaano. ³⁹ Jaano alliviono bu aivo tobadíro jeevahi. Jano jilli neehi: Sitaaco gaiji difico agaijibadiro, noonoro. ⁴⁰ Jinoocivi Moise tajíba tanoocinihi, bu Moocaani iimaaminaa jibogo tanoocinihi icano, nooboro.

¿Mijoho Iyaachi Fine Cristo?

(Mr 12.35-37; Lc 20.41-44)

⁴¹ Jaamo ifariseomi tooneriro iicaumoco ⁴² Jesu dilluuhi: ¿Milli amiihai mehesicinihi Cristoditi? ¿Mii joho iyaachi fine? nooboro.

JaaneGUI nuumo: David iyaachi, noomoro.

⁴³ Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: ¿Jaabo bu milli David icaruubo Moocaani Gaijafenedi iimaaubo: TahaivojiiBo, nuuhi? Miiro bu nuubo:

⁴⁴ MohaivojiiBo Moocaani nuuhi TahaivojiiBo Cristoco: Tamiyanaagonovi casiiVo ditiihaiguiino diminaaco uujoho ificuunohachuta, nooboro.

⁴⁵ ¿Jaabo bu milliti Cristo David iyaachi iicajirahi, David icaruubohacho diiboco: AivojiiBo, unuuno? nooboro.

⁴⁶ Jaarunaa diiboco miihaiiiooba ajashuno iimusuutiihi. Toonotiro ivi miihaiiiooba diiboco ajashuno dillucuutiihi.

23

Jesu Fariseomi, Bu Caatiniminaa Icamo Imitico Neehi.

(Mr 12.38-40; Lc 11.37-54; 20.45-47)

¹ Jaaboro Jesu ijiiBogominaaco, bu miyaminaaco icano nuuhi: ² Oono fariseomi, caatiniminaa icamo: Moise tajiiBaco magaaJasuhicano mityama mihicahi, noomoro esicinihicahi. ³ Jaaneguiiha amiihai diito onoonoco: Jii, meneehica. Jaamoro diito onoonoco paryi momoonihica. Jaarumo iicabadi mihicadino. Diito: Imino mihica, nuurumo imitino icahicahi. ⁴ Miiro sihidi jeevanoco miyaminaahallivi ficuhicamo miyaminaa imooniqui. Jaarumo diitoco ajashunogayi amusuhicatimo. ⁵ Jilli miyaminaa ihatyimequiro fanoovaaco moonihicamo. Miiro imeguehicamo ihimecunohallidi, bu ihusequejehallidi icano satyehicamo gaachehubaryunohallivi tajiiBa onoonoco acaatininehejeque, bu gaachehunoco jicamaaihicamo fanoovano janaanicivi ifallahino acaamovonoonoco. ⁶ Jaamoro bu imeguehicamo jiiBaimonofaño aivo iimimañejeri iicanoco, bu sinagogajanofaño imiya icaganofaño igicininoco icano. ⁷ Bu tolliro cuminofaño diitoco miyaminaa aivo bocigomoro idillunoco imeguehicamo, bu diitoco: Gaajaminaa, onoonoco imeguehicamo icano.

⁸ Jaanoti ivi amiihai mihimeguedino amiihaico miyaminaa: Gaajaminaa, onoonoco. Miiro saminaaro amiihai idiiBoro amiihai gaajaminaafi Cristo. ⁹ Bu jiiinjehallivi miihaiiioobaco: Caani, meneedino, idiiBoro amiihai Caani niquejefaño iicaabo. ¹⁰ Bu mihimeguedino amiihaico saatoHo: AivojiiBo, onoonoco. Miiro idiiBoro amiihai AivojiiBo Cristo. ¹¹ Sitaaco ejeecivoobo amiihaifeenevi diibo aivo sihidijeevaabo. ¹² Miiro: Uujoho sihidi jeevahi, onooBo guinoniacafeteji. Jaanoti: Sihidi jeevatiihi, onooBo sihidi jeevano miniiyucafeteji.

¹³ Jaanoti idasucani amiihai fariseomi, caatiniminaa icamo mihicaji. Bañifiraminaa mihicamo. Miiro amiihai niqueje guhugaco kuhufono mafabaacuhicahi sita tahi jicafototimo iicaqui. Bu amiihai mijicafetehicatiihi, bu ijicafetejirumoco mijicafutusuhicatiihi icano.

¹⁴ Idasucani amiihai fariseomi, caatiniminaa icamo mihicaji. Bañifiraminaa mihicamo. Miiro gaigoomi fibaijito iicamo iijanooCo mudumitiihicahi. Jaamoro jilli ifurumo Moocaanima gueenene mihiimaahicahi. Jaamaño amiihai aivo guiraano mahaamicafeteji.*

¹⁵ Idasucani amiihai fariseomi, caatiniminaa icamo mihicaji, bañifiraminaa mihicamo. Amiihai jiiinjeneri, muuaiñeri icano tehesino mihiguehicahi saatohoco mihicimoro amiihai iijico mijiiBeguequi. Jaamoco mahatyimesumi aivo diitoco amiihai imiti janaanicivi meheetavehicahi cijigaifaño ifeequi.

* **23:14** Sahaamefaño toversiculoco ficuutimo.

¹⁶ Idaasucani amiihai mihicaji agaajatino jibogominaa, aatyimetimo siigominaabadi mihicamo meneehicahi: Saatoho temploja momofañodi: Aivo miyaano, onono, toono sihidi jeevatihi. Jaanoti naha toojao orofañodi: Aivo miyaano, onono, toono naha aivo sihidi jeevahi, meneehicahi. ¹⁷ Gaajaticanimo, amiihai aallinoma machahamobadi mihicamo. ¿Cono nacu aivo imiyaano, oro, nacu itemploja ihoroco Moocanidi iimibachuno? ¹⁸ Tolliro bu meneehicahi: Saatoho jeecivojicicifañodi: Aivo miyaano, onono sihidi jeevatihi. Jaanoti naha tojicicifaño iicano ijeecivofañodi: Aivo miyaano, onono toono naha sihidi jeevahi, meneehicahi. ¹⁹ Gaajaticanimo, amiihai aatyimetimobadi mihicamo tolli meneehicahi. ¿Cono nacu aivo imiyaano ijeecivo, nacu ifajicici ijeecivoco Moocanidi iimibachuno? ²⁰ Miïro tojicicifañodi: Miyaano, onoobo, bu tojicicifaño iicanomaryo bu neehi. ²¹ Jaabadiro bu templojafañodi: Miyaano, onoobo, bu Moocaani toojafaño iicaabofañodi bu neehi. ²² Jaabadiro bu niquejefañodi: Miyaano, onoobo, bu toojefaño Moocaani aivoji icagafañodi neehi, bu togafaño igiciniïbo Moocanifañodi neehi.

²³ Jaamaño idaasucani mihicaji amiihai fariseomi, caatiniminaa icamo. Bañifiraminaa mihicamo. Amiihai Moocaani onoobadi diiboco paryi mahacihicahi mentahiïbai aamenegayimaryo, bu anisiïbai aamenegayimaryo, bu cominohiïbai aamenegayimaryo icano. Jaarumo tajïbati aivo imiyaano onoonobadi momoonihicatihi. Jaano jino toono imi ica, idaasugo, miyaavogo icano. Jinooco aivo momoonijirahi sanoocoro momooninoguiinodi siino jeevesutimo. ²⁴ Amiihai aatyimetimobadi mihicamo saatohoco misiiguehicamo jootobaco magañimoro giraaruubo camelloma mafaayihicahi amiihai jeebïfaño.

²⁵ Idaasucani mihicaji amiihai fariseomi, caatiniminaa icamo: Bañifiraminaa mihicamo, guirihillunoco, butajeneque icano allïcoro minitihicahi. Jaarumo amiihai jeebïfaño sano nanivariro magahaficinihi, fanoova imogori magahaficinihi, icano. ²⁶ Fariseomi amiihai aallinoma machahamobadi mihicamo amiihai jeebïnoco miniti iticoni oono guirihillunoco, butajeneque icano fañooco minitinicibadi. Jaadi jari bu amiihai alliomo imiteji.

²⁷ Idaasucani amiihai mihicaji fariseomi, caatiniminaa icamo: Bañifiraminaa mihicamo, cïhojihalli imino iimibachucinibadi mejeevamo. Miïro alliïhoji imino imibachucinirahi. Jaaruno fañoohoji idicuno uchuumucuumo bacinoma fanoo idicu gahaficinihi. ²⁸ Jaabadi amiihai mejeevahi. Jilli amiihai alliïtoro miyaminaa imefeenevi imimobadi mejeevahi. Jaarunofaño amiihai jeebïfaño sano bañifiraro gahaficinihi, bu sano imitïro gahaficinihi icano.

²⁹ Idaasucani amiihai mihicaji fariseomi, caatiniminaa icamo: Bañifiraminaa mihicamo. Amiihai Moocaani iimaaminaavi cïhojinoco mihimibachumoro allïco minicuhicahi. Jaamoro deecanoco mificuhicahi imihuseuno miyaminaa cïhojinoco. ³⁰ Jaamoro jilli meneehicahi: Miihai siïcije moheedetemihai iicausumi mihicauruva jino Moocaani iimaaminaaco agaicaaumobadi mihicaujitirahi, noomoro. ³¹ Tolli monoomaño amiihai Moocaani iimaaminaaco agaicaaumo iyaachimihai mihicanoco magaajasuhi. ³² Jaaneguiiha suufenitimo momooni oono amiihai eedetemihai iticoniunoco.

³³ Amiihai jïnimomi, jïnimomi cuumiotobadi mihicamo. ¿Milli mataajaji cïjïgaifaño agaïïjinoti? ³⁴ Tooneguiiha amiihaijaago uujoho galluujï Moocaani iimaaminaaco, gaajaminaaco, jïbogominaaco icano. Jaamoco amiihai saatohoco magaisiraiciji, bu saatohoco imohovi metetecuji. Jaanoti bu saatohoco sinagogajanofaño mahaamiji. Jaamoro diitoco siicumiti, siicumiti icano mubucasiji. ³⁵ Jaamaño amiihaihallivi ica-jino paryi imifiuno miyaminaaco agaisiraicïuno tïjïho jaada, Abel guijeveti itïcovano Zacariaco Berequia achico iguijenïunovi. Miïro amiihai diiboco magaicaaui templo-

jafaño iimimaño, jeecivomaño icanofeeneo situvi. ³⁶ Miyanotiro jino amiihaico neehi, paryi diito jaada jisumio miyaminaahallivi minifeteji.

Jesu Jerusale Cuumihallivi Taahi.
(Lc 13.34-35)

³⁷ Jerusale cuumi, Jerusale cuumi, amiihai Moocaani iimaaminaaco agaicaaificuumi, bu Moocaani amiihaijaago jibogominaaco agalluumoco guisibaneri mahaamifihi. Jaanoti uujoho fahiiivaros imeguehicahi tuucuumi seemeque tajaagovi igaiyicinicinoco oono catava iseemeque ijiecuguiino igaiyicinicibadi. Jaarunoco amiihai mihimeguehicatiji. ³⁸ Eneecau bu magaaja amiihai iijano jihovonedi fiiveteji. ³⁹ Jino amiihaico neehi: Uco siino mahatyimecujitiji jari johono uco: Imicani Aivojibo momofenedi asaabo, meneejifucu agasedi.

24

Jesu Temploja Ifinisucafetejinoco Neehi.
(Mr 13.1-2; Lc 21.5-6)

¹ Jaanaa Jesu templojafañoti ihinuuboro ifeequi mooniubojaago ijibogominaa asaamoros diiboco ifusuuhi temploja guisibanoco. ² Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: Memeece paryi tonehejeque. Miyanotiro amiihaico neehi: Jimañeri chahajino sababa guisiba sibahallidi, sibahallidi icano. Paryi faneeri finijino, nooboro.

Jiinije Ifinijino Gaajata.
(Mr 13.3-23; Lc 21.7-24; 7.22-24)

³ Jaadi fuumo Olivohono iicagajivi. Jahigo Jesu giciniubojaago ijibogominaa ufumoros toovono dillutuuhi: Mihimeguehi miihaico idibogonoco ¿cusumi fine tolli icajino? ¿Milli magaajaji ijoho siino asaajinoco, bu jiinije ifinijinoco icano? noomoro.

⁴ Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: Mehesicini miihaiñooba amiihaico bañidino. ⁵ Ajashujitimo tamomofañodi asaano: Uujoho Cristo, noomoro. Jaamoros sihidi miyaminaaco bañijimo. ⁶ Bu minaano icaji juuga, jahigo icano. Jaarunoti mihiguete-dino, miiro tolli icajino. Jaarunoto toono jiinije ifinijino icatino. ⁷ Tusumi siijiinijeoto siijiinijeotoma moonicasiji, bu siicumiotoma siicumiotoma moonicasiji icano. Jaasumi ajebano icaji, sihidi guihuvano icaji. Jaabadiro bu jiinije maryibaji fahigovavi. ⁸ Jaano jino idaasuhica iticovajino.

⁹ Jaasumi amiihaico acijimo idaasuno momoonicafetequi, bu amiihaico gaicaaujimo. Paryi jiinijeminaa amiihaico jiiheveji tahalliti. ¹⁰ Jaasumi ajashutimo saatoho imiyaavogoco jeevesuji. Jaamoros jiihevecasijimo, bu fahigovavi inahabomico idaasuno moonisujimo. ¹¹ Bu sihidi bañiminaa icaji: Miihai Moocanifañodi mihiimaahi, noomoro ajashutino miyaminaaco bañijimo. ¹² Jaano sihidi imiti iicaneri fahigovavi gajicasiijitimo. ¹³ Jaarunofaño quehecuno imiyaavogofaño icaaboro nijequevi ifotoobo taajaji. ¹⁴ Jaanoti jino aivoji jibogo iimibogo fanoojiinijeriro jibogocafeteji. Jaadi jari jiinije finiji.

¹⁵ Miiro Moocaani iimaaminaafi Daniel caatinuhi: Jaadi idicuno imitino omooniboro ifinisujibediti. Jaano iimimañovi ifutucuunoco mahatyimedi jihaamefaño onoonoco miihifinichicamo magaaja. ¹⁶ Jaamoros Judeari mihicamo ifabajaaagovi magaa. ¹⁷ Jaanoti bu amiihai iijahalliri mihicamo fañoojavi mefeedito siinoco miihiciqui. Toonotiro magaacu. ¹⁸ Jaanoti bu faguifaño iicamo muhuumidino amiihai gaachehuco miihicivamo. ¹⁹ Jaanoti idaasucani icajimo gaigoomi tusumi oovato iicamo, bu mifañotio seehejema iicamo icano. ¿Milli bu goovano gaajirumo? ²⁰ Jaaneguiiha Moocanico midillu: Amiihai magaajifucu jiiinijafucu icadino, bu jaguisifucu icadino icano. ²¹ Miiro jino sihidi ejeevano idaasu icaji eedeevi jiinije ifiivuunotiro achahanicino, bu siino ufucuro achahacujino icano. ²² Jaarunoco Moocaani guenene icasujitiji guenene

iicaruva tusumi iicajimoti m̄haiñooba ataajajitiruneguiha. Jaanoti diibo #icuumo gajirari toono idaasuno guenene icasujit̄bo.

²³ Jaasumi am̄haico saatoho neeji: Memeece jaani Cristo, memeece jaadi Cristo, onoodi: Miyaano, meneedino. ²⁴ M̄ro saajimo bañim̄naa: Uujoho Cristo, noomoro, bu: Uujoho Moocaani iimaam̄naafi, noomoro. Jaamoro sihidi ejevanehejeque #fusujimo miyam̄naaco ibañiqui, bu tolliro Moocaani #cimoco bañijirumo icano. ²⁵ Tooneguiha jino am̄haico imegaviro nuucuuhi. ²⁶ Jaaneguiha am̄haico: Memeece johono sicaihigoti saabo, onoodi memeeceedino. Jaanoti bu: Juuga jino mecufañi icaabo, onoodi mimiyaaveguedino. ²⁷ Jaanoti uujoho Miyam̄naafibadi Ifiivuubo asaajino jilli jeevaji; oono sisi anamebano aamijiti niqueve aachicinicibadi icajino. Jaanoco faaboho miyam̄naafi atyimeji. ²⁸ M̄ro chuumuhu iicahigo añim̄i igaivefhi. Jaabadi niinofucuuvi imiyaavogotimoco idaasuno ifeteji.

Jilli Siino Saajiibo Cristo Miyam̄naafibadi Ifiivuubo.

(Mr 13.24-37; Lc 21.25-33; 21.26-30, 34-36)

²⁹ Jaano toono idaasuhicafucuje afatyonobuunatiro cuujeo nih̄ba jabaaveji, bu fucuo nih̄ba achicicujit̄hi, bu meeci niquejefañoti aifeji, bu niquejefañi iicano sefano maryibaji. ³⁰ Jaadi naha jarihiica #fuvusujino uujoho Miyam̄naafibadi Ifiivuubo asaajino. Jaaneri paryi bu jinije cuuminom̄naa ataacasimoro atyimejimo uujoho Miyam̄naafibadi Ifiivuubo niqueje aimuufairi sihidi mityano, ovos̄ino asaanoco. ³¹ Jaaboro tatyoomom̄naaco galluuj̄i paryic̄ino fanoojiinijeti taty iicamoco m̄riicu sefano ojidi igaiyic̄iqui.

³² Jaaneguiha oono higerahotiro magaaja; m̄ro ficaba ifiticusumi bohono aamevafiho. Jaanoti magaajan̄c̄ihi ficaba ifiticunoco. ³³ Jaabadiro bu paryi jineheje iicacuudi magaajacu finifucu ifiticunoco. ³⁴ Miyanotiro am̄haico neehi: Paryi jilli icajino tustumio miyam̄naa gujivet̄naacaro. ³⁵ Niqueje, bu jinije icano finiji. Jaanoti taaji ufucu finijit̄hi.

³⁶ Jaaruno jinije ifinijifucuco m̄haiñooba ajashuno gaajat̄hi Moocaani toomom̄naa icarumo, bu uujoho Moocaani Seemene icaruubo icano, Id̄boro Moocaani tufucuco gaajahi.

³⁷ M̄ro johono Noe iicausumi iicaubadiro icajino uujoho Miyam̄naafibadi Ifiivuubo asaano. ³⁸ M̄ro tood̄hivi johono nifaiba chahaunaacahiica miyam̄naa machumoro, adumoro, bu taabavamoro, illem̄haico tajenimoro icano icahicauhi. Jaanaaca Noemi imeenegafañi jicafutuuhi; ³⁹ Jaamo gaajac̄utimoco nifaiba macanisuuhi famoocoro. Jaabadijeji bu tolliro uujoho Miyam̄naafibadi Ifiivuubo asaadi icajino. ⁴⁰ Jaasumi miimis̄ici gaifimisi bajifañi iicaji. Jaamis̄iti saafi imiyaaveguehicat̄bo satyocafeteji diiboco sihidi jeevano idaasuno imooniqui. Jaanoti saafi imiyaavogoobo fitafeteji. ⁴¹ Jaabadiro bu miimifeeci icaji acaasumife. Jaamifeti saafigo imiyaaveguehicat̄igo satyocafeteji diigoco sihidi idaasuno imooniqui. Jaanoti saafigo imiyaavogogo fitafeteji.

⁴² Jaaneguiha am̄hai mehesic̄inimoro motomo gaajaratino cusumihacho Aivoj̄bo saaji. ⁴³ Jaanegui jinooco magaaja. Iija abajaabo, nanivam̄naafi fucu toonoti icaaberi asaajinoco igaajaruva cigat̄bo icajiruubo ijaco afaayic̄imoro nanitimo iicaqui. ⁴⁴ Jaabadiro bu am̄hai mihimibaic̄ini. M̄ro mehesic̄in̄inaacaro uujoho Miyam̄naafibadi Ifiivuubo saaji.

Imino Jeev̄om̄naafi, Iimitino Jeev̄om̄naafi Icano.

(Lc 12.41-48)

⁴⁵ Jaaneguiha imino jeev̄om̄naafi agaajaaboco ihaivoj̄bo iijam̄naaco tuumusuhin̄ic̄ihi imino machutaaco diitoco ihaciqui. ⁴⁶ Jaabo imicani icajiibo ihaivoj̄bo onoonoco imino omoon̄bovi ihaivoj̄bo agaseebe. ⁴⁷ Miyanotiro am̄haico neehi, diiboco ihaivoj̄bo ficuji paryi inehejema iijam̄naa toomom̄naafiti. ⁴⁸ Jaanoti

saafi imit#bo: Tahaivoj#bo goovajitino asaano, nooboro. ⁴⁹ Saatohoco ahaam#boro jilli ticovono guiriicavominaama aaduuboro, amachuuboro icaabaaca ⁵⁰ gaajaciratino ihaivoj#bo gaseji. ⁵¹ Jaaboro diiboco sihidi jeevano idaasuno mooniji, bu oono ba#im#naaco omoonijibadiro. Jahigo ataacasimoro igai#ooco oojsujihigo.

25

Fahuseecidimo Bagocajamivi Ohoovicino.

¹ M#iro niqueje aivoji jeevahi fahuseecidimo bagocajami ic#jigaimeecunoco #ci#umoro fuuhi taabava j#baimojaago ataabavaaboco inahaboni#qui. ² Jaamoti sahusedifigova imino imibaivuutih. Jaanoti sahusedifigova imino imibaivuuhi. ³ Jaamo imino iimibaivuutimo siino ic#jigaimeecunoco ifa#oni#qui satyuutih. ⁴ Jaanoti imino iimibaivuumo ic#jigaimeecunofa#o ifafaihunoco satyuuhi, bu botellanofa#o satyuumo icano. ⁵ Jaarunaa ataabavaujiibo goovano agaseut#ma#o diitoco cigara aivuuneguiiha cigacuumo. ⁶ Jaanaaca fucufeenevi guubuvusuuno sefano unuuno: #Saacuubo taabavam#naafi mutuumutucu! noomoro. ⁷ Jaaneguiiha paryi tobagocajami aga#iivuumoro ic#jigaimeecunoco nifutusuhi. ⁸ Jaanaaca iimibaivuutifig#e#e#e oono iimibaivuufig#e#e#e#e#e#e nuuhi: M#haico am#hai c#jigaifaihunoti ajashunogayi mahaci. Jino moc#jigaimecuno jabaacamaaicuuhi, noomoro. ⁹ Jaarunofa#o iimibaivuufig#e#e#e#e#e#e diitoco iimusuhi: Chahano, m#haidi #fetejitiruno, bu am#haidi #fetejitiruno icano. Am#hairyo mofoomoro am#hai#oti manaajete, noomoro. ¹⁰ Jaaneguiiha sahusedimo iimibaivuutimo c#jigaifaihut# inaajequi ufuunobuu#jinaago taabavam#naafi gaseuhi. Jaaboma iimibaivucuumo tojafa#o j#cafutuuhi igaasequi. Jaadi iguhugaco fabaacucuumo. ¹¹ Jaanobuunati saafigova agaseumoro nuuhi: Aivoj#bo, aivoj#bo, m#haico faay#ci, noomoro. ¹² Jaarunaa diibo diitoco iimusuhi: Miyanotiro uujoho am#haico gaajatihi, nooboro.

¹³ Jaaneguiiha jino uujoho am#haico neehi: Cigatimo mehes#cini, gaajaratino uujoho Miyam#naafibadi Ifiivuubo asaajifucu.

Nihibamivi Ohoovicino.

¹⁴ M#iro niqueje aivoji jeevahi saafi miyam#naafi sii#iini#jevi ifeequi ijeecivom#naaco ucuuhuvauboro inihibam#co diitoco ificusuubadi.

¹⁵ Diitoti saafico cinco mild#jeva aciubo. Jaanoti sifico aciubo dos mild#jeva. Jaanoti saafico mild#jeva aciubo. Diitoco iticovoocivi aciubo isefadino sahaje. Jaaboro fuucuubo. ¹⁶ Jaanobuuna cinco mild#jevaaco agaay#ciubo tooneri naajeteque eetavuuhi. Jaaneri #ciubo siino tonoodinoro. ¹⁷ Jaabadiro bu dos mild#jevaaco agaay#ciubo tolli omoon#uboro, bu tonoodinoro siino gaay#ciuhi. ¹⁸ Jaanoti mild#jevaaco agaay#ciubo ufuuboro j#iini#jeque eseediuboro ihaivoj#bo nihibam#co ficuuhi.

¹⁹ Jaanobuunati goovacuut#noti siino diito aivoj#bo gaseuhi. Jaaboro diitoma toonoco imibachuvaubo. ²⁰ T#con#ubo oono cinco mild#jeva aaciuboti. Jaabo ihaivoj#boco aciuhi diez mild#jevaaco: Aivoj#bo, uco daaciuhi cinco mild#jeva. Jaaneri jino siino tonoodinoro #cino, nooboro. ²¹ Jaaneguiiha ihaivoj#bo diiboco nuuhi: Aivo imino moonihi. #joho aivo imino jee#ivom#naafi idiimihuseebe. M#dirunoco imino omoon#ma#o #co siino janaan#ci aciji. Jaaneguiiha disaa. Jaabo uuma imo imo diicahi. ²² Jaanobuunati gaseubo dos mild#jeva bu agaay#ciubo. Jaabo nuuhi ihaivoj#boco: Aivoj#bo, uco dos mild#jeva daaciuhi. Jino jaaneri siino tonoodinoro #cino, nooboro. ²³ Jaaneguiiha ihaivoj#bo nuuhi: Aivo imino moonihi. #joho aivo imino jee#ivom#naafi idiimihuseebe. M#dirunoco imino omoon#ma#o #co siino sihidi aciji. Jaaneguiiha disaa. Jaabo uuma imo imo diicahi, nooboro. ²⁴ Jaanoti mild#jeva agaay#ciubo agaseuboro ihaivoj#boco nuuhi: Aivoj#bo, #joho sihidi edeevanoco uujoho gaajahi. M#iro #joho sihin#cihi abasut#ruhigoti, bu tolliro nihibam#co d#cin#cihi udud#camait#ruhigoti

icano. ²⁵ Jaamaño ico ñihicugooboro dinhibamico jinijefañõ cñijehinihi. Jaano jino paryi faneeri dinhibami, nooboro. ²⁶ Jaaneguiha ihaivojñbo diiboco iimusuhi: ñijoho agaiquiibo idiimitino jeevivominaafi, ñiro gaajacuuhi uujoho abasutiruhigoti isihinicinoco, bu ududicamaaitiruhigoti nihibamico ñicinincinoco icano. ²⁷ Jaaneguiha, ¿collihi jana tañihibamico dusisutíhi? Jaabo uujoho asaadi toonohallivi janaanivivi siino agaayicijirunaaca, nooboro ²⁸ tooneri iicaumoco nuubo: Diibediti mudumitñici inihibamico. Jaamoro oono diez mildijevama iicaaboco mahaci. ²⁹ Mñiro sihidi iicanoma iicaaboco siino janaanivi acijiiibo sihidi iicanoma iicaqui. Jaanoti chahanoma iicaaboti oono mñidino icarunoco dumitñicijiiibo. ³⁰ Jaanoti ajaani imitino jeevivominaafico magaayicimoro buhigo icivohigovi magaññi. Tahigo ataaboro igaiñooco oojisujihigo, nooboro.

Jiinijeminaaco Udugaacujino.

³¹ Jaadi uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo Moocaani toomominaama Aivojñboti iicavaabo asaaboro tahimi aivoji icagahallivi casiveji. ³² Jaadi paryi jinijeminaa tahimefeenevi igaiveji. Jaamoco uujoho dugaacují, oono ovejami toomominaafi ovejamico cabramiditi sihigovi udugaacunicibadi. ³³ Jaaboro tahovejamico tamiyanaagonovi ficuji. Jaanoti cabramico tañaninaagonovi ficuji. ³⁴ Jaadi uujoho Aivojñbo neeji tamiyanaagotoco: Juugavi masaa. Amñhai Guihirubi amñhaico imino omoonimo jino tahaivojifañõ mijicafoto sicije jinije ifiivuunotiro amñhaidi eheetavuunofañõ. ³⁵ Mñiro ajebavauboco uco machutaati mahaciuhi, bu adufirari iicauboco mihisuuhi, bu siicumioobobadi amñhaifeeneri iicausumi uco amñhai iijafaño magaayiciuhi, ³⁶ bu tagaachehuma achahauboco uco magaachehuniuhi, bu iguihuvauboco uco memecituuhi, bu civojafaño iicauboco uco memecituuhi icano, nooboro. ³⁷ Jaadi uco iimimo dilluji: Aivojñbo, ¿nacu cusumi ajebari idiicauboco ico mñhai mamachusuuhi? ¿Bu cusumi adufirari idiicauboco ico mñhai mihisuuhi? ³⁸ ¿Bu cusumi nacu siicumioobobadi idiicauboco ico mñhai moojafaño magaayiciuhi? ¿Bu cusumi ico sicaibo diicaaboco magaachehuniuhi? ³⁹ ¿Bu cusumi nacu ico guihuvauboco mahatyimeumoro mabaauhi? ¿Bu cusumi ico civojafaño diicauboco mabaajeuhi? noomoro. ⁴⁰ Jaamoco uujoho Aivojñbo diitoco jilli iimusuji: Miyanotiro, amñhaico neehi: Imiyaavogomoco* sihidi jeevatirumoco tolli momooniumaño, uco tolli momooniuhi, nooboro.

⁴¹ Jaadi bu tañaninaagonovi iicamoco neeji: Uuti buhigovi miminifoto imitino monoocinicumo cñijigaifañõ mofoo Satanasguiha, bu paryi ihijimiguiha icano eheetavunofañõ. ⁴² Mñiro ajebavauboco uco mamachusuuhi. Adufirama icauboco uco mihisuuhi. ⁴³ Bu siicumioobobadi amñhaifañõdi ñguusumi uco amñhai iijafaño majaavevesutíhi. Bu agaachehuvautñiboco uco gaachehuti mahacutíhi. Bu iguihuvauboco, bu civojafaño iicauboco icano uco mabaautíhi, nooboro. ⁴⁴ Jaanoco diito iimusuji: Aivojñbo, ¿cusumi nacu ico ajebama diicaaboco, bu adufirama diicaaboco, bu siicumioobobadi diicaaboco, bu gaachehuma chahaaboco, bu iguihuvauboco, bu civojafaño diicaaboco icano mahatyimeuhi? noomoro. ⁴⁵ Jaaneguiha uujoho iimusuji: Miyanotiro, amñhaico neehi: Imiyaavogomoco sihidi ejeevatimoco tolli momooniutumaño, uco tolli momooniutíhi, nooboro. ⁴⁶ Jaamo diito ifinijitino cñijigaifañõ feeji. Jaanoti iimifimo feeji ifinijitino fiivofañõ.

26

Jesuco Iguijeniqui Iimaacasiuno.
(Mr 14.1-2; Lc 22.1-2; Jn 11.45-53)

* 25:40 tañahabomico.

¹ Jaabo Jesu jilli unuunoco paryi iimivuudi ijibogominaaco nuubo: ² Amihairyo magaajacuhi jino mifucucirucu Pascua jibaimo iicajinoco. Jaasumi uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuuboco acijimo, uco imohovi itetecuqui, nooboro.

³ Jaasumi sacerdotemi aivojito, caatiniminaa, bu judiom quillahuto icamo igaivuuhi Caifas onoobo sacerdotemi aivojibo iijatyigaba gohasivi. ⁴ Jaamoro iimaacasiumo Jesuco abañimoro, agaayicimoro igaicaauqui.

⁵ Jaamo neehicauhi: Jibaimofeenevi tolli momoonijitih miyaminaa mojaago isifiratomoro ñaaivedino, noomoro.

Betaniavi Jesuco Facicifaihuri Jeesugo.

(Mr 14.3-9; Jn 12.1-8)

⁶ Jaanaaca Betania cuumiri foojohoma Simon iicaubo Jesuco unuuneguiha diibo iijafaño ifutuubo. ⁷ Jaanaaca gaigo diibojaago saauhi alabastro eetavotapaajefaño ifacicifaihu sihid ijaadama iicano gatyuuci icanoma. Jaabo Jesu imachuqui mesavi casivuubo nigaihallivi tofaihuco tucaruugo.

⁸ Jaanoco ijibogominaa atyimeuhi. Jaamoro isifiratumoro noocasiuhi: ¿Collhi jinoo bañamaahi? ⁹ Ajashutinonihibamiri manaajemere #daasufiimoco mahacitanoco, noomoro.

¹⁰ Jaanoco Jesu uguubuuboro diitoco nuuhi: ¿Collhi diigoco mihibahi? Imino uco moonigo. ¹¹ Mihiro fahiijivaro #daasumo amihai mihicaji. Jaanoti uujoho fahiijivaro amihaima icajitih. ¹² Jaamo jino tahallivi facicifaihuco utucaruneri tafico imibachugo cihojifaño icicafetejino imegavi. ¹³ Miyanotiro amihai neehi, fahigova jino taajasu jibogoco faajiinjeri ijibogohigo jino diigo omoonino jibogocafeteji, tonoti diigoco ihesafetehicaqui, nooboro.

Juda Jesuco Naajeguehi.

(Mr 14.10-11; Lc 22.3-6)

¹⁴ Jaanaaca ijibogominaati saafi Juda Iscariote onoobo fuuhi sacerdotemi aivojitoma ihimaatuubo. ¹⁵ Jaaboro jilli diitoco nuubo: ¿Minoodino uco majaaduji, Jesuco amihai aacihachiji? nooboro.

Jaaneguiha diito diiboco jaaduuhi treintadijeva nihibamico. ¹⁶ Jaasumitiro Juda guinehicauhi Jesuco diito usefaño aacujifucuco.

Aivojibo Niinoono Amachuuno.

(Mr 14.12-25; Lc 22.7-23; Jn 13.21-30; 1 Co 11.23-26)

¹⁷ Jaanaaca ijuurisutama achahano maahunoco amachujibuuno jibaimo iticovaufucu Jesujaago ijibogominaa ufuumoro diiboco dilluuhi: ¿Conoovi diimeguehi Pascua machutaaco meheetavonoco? noomoro.

¹⁸ Jaaneguiha Jesu diitoco nuuhi: Mofoo cuumifaño johono amihairyo magaajacu-ubojaago. Jaamoro diiboco monoo: Mohaivojibo jilli neehi: Tahoovovi #futucuuhi. Jaaneguiha diijafaño tajibogominaama Pascua machutaaco eetaveji, noobo, noomoro.

¹⁹ Jaaneguiha ijibogominaa ufuumoro Jesu unuubadi mooniuhi. Jaamoro toojafaño Pascua machutaaco eetavuuhi.

²⁰ Jaanaa mihiiicuudi Jesu docedimo ijibogominaama mesavi casivuuhi. ²¹ Jaamo machumaaca Jesu nuuhi: Miyanotiro, amihai neehi, amihaiti saafi uco aciji igaicaauqui, nooboro.

²² Jaaneri diito sihid #daasuvuumoro diiboco dilluuhi: Aivojibo, ¿nacu fine uujoho? noomoro sifi idilluno, sifi idilluno icano fuumo.

²³ Jaaneguiha Jesu diitoco nuuhi: Sajefaño uuma amachuubo diibo uco aciji.

²⁴ Mihiro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo Caatinihaamefaño onoobadi feehi. Jaarunaaca #daasucani iicajiibo uco aacibo. Aivo imijiruno diibedi fiivutibo icaruva, nooboro.

²⁵ Jaaneguiha Juda diiboco aacujiiibo nuuhi: Aivojibo, ¿nacu fine uujeheji? nooboro.

Jaaneguiiha Jesu nuuhi: J#hi, #jeheji, nooboro.

²⁶ Jaamo machuumaaca Jesu imaahuco agaayiciuboro, Moocaanico graciaco aaciudi tohicaco iquisiciuboro ij#bogominaaco aciubo: Hfaaji, jino tafico mamachu, nooboro.

²⁷ Jaadi bu ihadufaihuco agaayiciuboro Moocaanico graciaco aaciuboro diitoco aciuhi: Paryi famooro jifaihut# mahadu. ²⁸ M#iro jino taty#joho iicano bohono iimaaco imiyacaruno. Jaano jino taty#joho ga#cafetehi ajashuti#mohallivi imiti buusu iicano.

²⁹ Jino ami#haico neehi, jino baacufaihuco jari ufucu siino aduji ami#haima johono Moocaani aivojifa#o, nooboro.

Jesu Neehi Pedro Diiboco Utuunamaaijinoco.

(Mr 14.26-31; Lc 22.31-34; Jn 13.36-38)

³⁰ Jaadi amasivaunobuunati fuumo Olivohono iicagaji#jaago. ³¹ Jaadi Jesu diitoco nuuhi: Jifucu paryi ami#hai uco mejeevesumoro mofocini#ji. M#iro Caatinihaamefa#o noono: Itoomominaafico gaicaauji. Jaaneri ihovejami fahigova gavaranaamaaji, noonoro. ³² Jaaruubo siino ubuheeteebere ami#hai imega feeji Galileavi, nooboro.

³³ Jaaneguiiha Pedro diiboco nuuhi: Famooro ico jeevesurunaaca, uujoho ico jeevesu-jitih#i, nooboro.

³⁴ Jaaneguiiha diiboco Jesu nuuhi: Miyanotiro ico neehi, jaafa#iinofucu catava oj#baacaro mifoc#i, safo icano: Diiboco gaajatih#i, bu diibo j#bogominaafi icat#ji, neeji, nooboro.

³⁵ Jaaneguiiha Pedro nuuhi: Jaafa #ma iguijevehachii#i guijevehi. Jaaruubo ico tuunamaaijitih#i, nooboro.

Jaabadiro bu paryi saatoho ij#bogominaa nuuhi.

Jesu Moocaanima Imaahi Getsemani Onooma#ovi.

(Mr 14.32-42; Lc 22.39-46; Heb 5.7, 8)

³⁶ Jaadi Jesu ij#bogominaama Getsemani onooma#ovi #futuudi diitoco nuuhi: Jinoovi migicini, uujoho johonovi Moocaanima ihiimaatonohachuta, nooboro.

³⁷ Jaaboro Pedroco, bu Zebedeo achimisico icano asatyuuboro ticovauhi i#hicuguuboro sihidi #daasuvuubo. ³⁸ Jaaboro diitoco nuubo: Sihidiro tajeeb#fa#o idaasu icahi miguijevejibadi. Jaaneguiiha jino mihica uuma cigatimo mubuh#e, nooboro.

³⁹ Jaadi Jesu janaan#icivi ufuuboro jiini#jehallivi ajavuvuuboro Moocaanima iimaauhi: Guihi, idiimogohachii#i uco taajasu jino idaasuno iicajinoti.* Jaaruno uujoho iimogobadi icatino, jaafa #joho idiimogobadiro icano, nooboro.

⁴⁰ Jaadi ij#bogominaa iicauhigo asaubo cigamovi gaseuhi. Jaaboro Pedroco nuubo: ¿Collih#i jaabo uuma sano nihiba oovo ticovovi buheetih#i? ⁴¹ #Mubuh#e! Jaamoro Moocaanima mihiimaa i#i ami#haico in#sunofa#o mahaquetedino. Miyanotiro ami#hai jeeb#i imino iicanoco imogorahi. Jaarunofa#o ami#hai allio ifi niinovahi, ⁴² nooboro siino fuubo doj#icuviro Moocaanima ihiimaatuubo. Jilli nooboro: Guihi, uujoho idaasuno iicanoco idiimogohachii#i eti idiimogobadi moon#i, nooboro.

⁴³ Jaabo bu siino uhuumiubo ij#bogominaa cigamoco aty#meuhi aivo sihidi cigarari icacuat#neguiiha. ⁴⁴ Jaamoco ejeevesuuboro siino fuubo Moocaanima ihiimaatuubo, siino tolliro nooboro. ⁴⁵ Jaadi bu siino ij#bogominaa iicauhi ufuuboro diitoco nuuhi: #vi jisumi micigacu, majaguis#cu. Jino gasecuuno uujoho Miyaminaafibadi Ifivuubo imitiminaa usefa#o aac#cafetejino. ⁴⁶ Jaaneguiiha maga#iivomoro mas#igucu mee oono uco aac#vaabo fiiticuuh#i, nooboro.

Jesuco Isisimoro Satyomo.

(Mr 14.43-50; Lc 22.47-58; Jn 18.2-11)

* 26:39 Griego iijiri: jih#daasuhilluco uuti buhigovi denesu, noonoo.

⁴⁷ Jaanaaca tolli iimaubaacaro Juda gaseuhi ijibogominaa docedimo iicahicaurumoobo. Jaaboma saamo sihidu miyaminaa niisuganoma, cudaahenema icano; sacerdotemi aivojito, bu judiomu quillahuto icamo agalluumo. ⁴⁸ Jaabo Juda diitoco nuuhi: Oono uujoho diibo iicaaboco ininiciiboro dilluji. Jaaboco kuhufono misisimoro masaty, nooboro.

⁴⁹ Jaaboro Jesujaago ufuuboro diiboco nuuhi: ¿Naa diicahi, Jibogominaafi? nooboro Jesuco niniciuhi.

⁵⁰ Jaaneguiha Jesu diiboco nuuhi: ¿Fañi, jinejefiri saahi? nooboro.

Jaasumiro diito Jesuco agaayicimoro Jesuco sisiuhi isatyequi.

⁵¹ Jaaneguiha Jesu nahaboniminaati saafi iniisugaco iguiyicuboro sacerdotemi aivojibo jeecivominaafi nijimehuco buiyaacuui. ⁵² Jaaneguiha Jesu diiboco nuuhi: Diniisugaco ifajutafaño diihacu. Miuro oono niisugari omoonicasimo, bu niisugari guijeveji. ⁵³ ¿Nacu ijoho gaajatihi uujoho Guihirubico dilluruva jaachijigayiro taja galluujiro ubo itoomominaati aivo ajashutimo fahuseeci motihaiti mihaici idino dihaivaco? ⁵⁴ Jaano tolli icaruva, ¿milli bu Caatinahaamefaño jilli icajiibo onono miyaavejirahi? nooboro.

⁵⁵ Jaadi Jesu diito miyaminaaco nuuhi: ¿Milli jaamo amihai taticovodi masaahi cudaahenema, niisuganoma icano nanivaminaafico magaayiciqui mihanicibadi? Miuro fafucuvaviro amihafeenevi uujoho templojafaño casivooboro jibeguehicahi. Jaaruuboco du uco magaayicichicatihi. ⁵⁶ Jaarunofaño jaafa tolli icano johono Caatinahaamefaño Moocaani iimaaminaa acaatinuno imiyaavequi, nooboro.

Jaasumiro ijibogominaa diiboco ejeevesumoro famoro gaacinuhi.

Jesu Fagominaa Imegavi Icauhi.

(Mr 14.53-65; Lc 22.54-55, 63-71; Jn 18.12-14, 19-24)

⁵⁷ Jaamo Jesuco isisimoro sacerdotemi aivojibo Caifas onoo imefeenevi satyuhui. Tahu caatiniminaa, bu judiomu quillahuto icamo iigaicinuhigo. ⁵⁸ Jaanaa Pedro ifutuuhui sacerdotemi aivojibo gohasivi: ¿Naa milli fine moonijimo? nooboro tehesinoti ifinicuboro ufuubo. Jaabo policiami cojivi casivutuuhui.

⁵⁹ Jaanaaca sacerdotemi aivojito, bu judiomu quillahuto, bu paryi imiyafagominaa icamo guinehicauhi Jesuhallivi sicamañoooco ijibogonoti diiboco igaicaausuqui.

⁶⁰ Jaarunofaño tonogayjehalliti gaicaaujiturumo guiraamo saatoho diibohallivi sicamañoooco jibeguehicaurunaaca. Jaanofeenevi miimisiici gaseuhi diibohallivi sicamañoooco ijibuguumisi: ⁶¹ Jaani neehicahi: Uujoho Moocaani templojaco finisuji. Jaaboro siino boojati mifucuci, safucu idinotiro eetaveji, nooboro, noomisiro.

⁶² Jaaneguiha sacerdotemi aivojibo agañiivuboro Jesuco nuuhi: ¿Aivo ajashuno diimusutihi? ¿Milli nacu jino jito dihallivi neehi? nooboro.

⁶³ Jaarunofaño Jesu diiboco iimusutihi. Jaaneguiha diibo isacerdotemi aivojibo Jesuco nuuhi: Moocaani momofeenedi miyaanocoro mihaico dinoo, ¿naa miya ijoho Cristo Moocaani Achi idiicaabo? nooboro.

⁶⁴ Jaaneguiha Jesu diiboco nuuhi: Jihhi, uujoho diibo, ijoho toono onobadi. Tolliro bu amihaiico jino neehi: Ufucu mahatyimeji uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuboro sihidu ejeevaabo Moocaani miyanaagonovi giciniiboco, bu niqueje aimuufaifeenedi asaaboco icano, nooboro.

⁶⁵ Jaaneri sacerdotemi aivojibo igachehuco gallicuuihi sihidu isifiratuuboro. Jaaboro nuubo: Jaani iijiri Moocaaniditi aivo imitino iimaahi. ¿Collhi bu siino sita ononoco mehesujirahi? Amihairyo muguubucuuihi imitino ihiimaanoco. ⁶⁶ ¿Nacu milli amihaidi? nooboro.

Jaaneguiha diito nuuhi: Tollu ihiimaamaño guijevejiibo, ⁶⁷ noomoro Jesuco ihimefaño ijirebamaaumoro ganicumoo. Jaanoti bu saatoho diiboco ihimefaño agabejenimoro nuuhi: ⁶⁸ Ijoho Cristo idiicaabo ene gaajaci. ¿Naa mijoho ico gabacuuihi? noomoro.

Pedro: Uujoho Jesuco Gaajatíhi, Nuuhi.

(Mr 14.66-72; Lc 22.56-62; Jn 18.15-18, 25-27)

⁶⁹ Jaanaaca Pedro jahisi goohasifaño g'iciniunaaca sacerdotemi aivoj'ibo jeeçivominaago asaugoro diiboco nuuhi: H'joho bu tolliro Jesu Galileaoboma idiicahicaabo, noogoro.

⁷⁰ Jaarunofaño Pedro tuunamaaiuhi: Uujoho gaajatíhi jinejetihacho toono diimaahi, nooboro.

⁷¹ Jaanaaca Pedro toonoti fuucuuboco saafigo aatyimeugoro tooneri iicaumoco nuuhi: Jaani bu tolliro oono Jesu Nazareoboma iguehicaabo, noogoro.

⁷² Jaarunaaca Pedro tuunamaaiuhi Moocaani momofañodi: Miyanotiro uujoho diiboco gaajatíhi, nooboro.

⁷³ Jaanobuunati bu siino tooneri iicaumo Pedrojaa asaumoro diiboco nuuhi: Miyaano jahi, h'joho diitoobo, mee oono dihiimaa diito iimaabadi jeevahi, noomoro.

⁷⁴ Jaaneguiiha diibo nuuhi: Moocaani momofañodi neehi: Miyanotiro, uujoho diiboco gaajatíhi. Jaanoti jilli onoobo abañihachijí jaafa uco Moocaani guijenihi, nooboro.

Jaasumiro catava oj'uhi. ⁷⁵ Jaanoco uguubuuboro Pedro esafutuuhi Jesu diiboco: Catava oojitinaacaro uco mifooci safo id'ino tuunamaaiji, unuunoco. Jaaneguiiha Pedro toonoti ufuuboro aivono taauhi.

27

Pilato Imefeenevi Jesuco Satyehi.

(Mr 15.1; Lc 23.1-2; Jn 18.28-32)

¹ Jaanaaca eseseveudi paryi famooro sacerdotemi aivoj'ito, judiomí quillahuto icano sabadiro iimaacasiuhi Jesuco igaicaauqui. ² Jaamoro diiboco sis'icini'iboco asatyumoro toojiinijeo aivoj'ibo Poncio Pilato onooboco aci'uhi.

Juda Iguijeveuno.

(Hch 1.16-19)

³ Jaanaaca Juda, miyaminaa usefaño Jesuco aaciuboco guijevefaño ificuunoco aatyimeuboro sihidí id'asuvuuhi. Jaaboro treintadijeva iicaunoco inihibamíco uumisuuhi sacerdotemi aivoj'itoco, bu judiomí quillahutoco icano jilli nooboro: ⁴ Uujoho imitico icíhi aivo imiiboco guijevefaño aacimaño, nooboro.

Jaaneguiiha diito iimusuuhi: ¿Jaano milli m'ihaidi? Toono diino, noomoro.

⁵ Jaaneguiiha Juda inihibamíco templojafaño gavaracuuhi. Jaadi ufuuboro gaibairi icodaaheti udujefafutuuboro lluhivuuhi.

⁶ Jaadi sacerdotemi aivoj'ito inihibamíco h'ciumoro nuuhi: Jino nihibamíco Moocaaniguiiha ificun'icnofaño mificujitíhi t'ijoho jaada iicacumaño, noomoro.

⁷ Jaadi ihimaacasiumorotooneri n'ifaqui guirihilluno nicuminaafi faguico naajeumo, tomañovi sijiinijeoteheje ochoomomoco ic'hicaqui. ⁸ Jaamaño tomaño jisumihachuta: T'ijohomaño, noocinihi. ⁹ Jilli miyaavuuno Moocaani iimaaminaafi Jeremia acaatinuono: Iciumo treintadijeva inihibamíco Israel cuuminaa diibo jaadaco ificuunoco. ¹⁰ Jaaneri n'ifaqui guirihilluno nicuminaafi faguico naajeumo, oono uco Aivoj'ibo ataj'ibabadi, nooboro.

Jesu Pilato Imefeenevi Icahi.

(Mr 15.2-5; Lc 23.3-5; Jn 18.33-38)

¹¹ Jaadi Jesuco aivoj'ibo Pilato imegavi h'futusuumo. Jaaboco dilluubo: ¿Naa h'joho oono judiomí Aivoj'ibo idiicaabo? nooboro.

Jaaneguiiha Jesu iimusuuhi: J'íhi, tolli icano toono h'joho onoobadi, nooboro.

¹² Jaanaaca sacerdotemi aivoj'ito, judiomí quillahuto icamo diibohalliví imit'ino ij'ibeguehicaurunoco Jesu ajashuno iimusuu'itíhi.

¹³ Jaaneguiiha Pilato diiboco nuuhi: ¿Naa guubutihí oono dihalliví imitinó ihí-imaanoco? nooboro.

¹⁴ Jaarunofaño bu Jesu diiboco ajashuno iimusuutihí. Jaaneri diibo Pilato sihidi eheetyeuboro eesamaaiujirunoco gaajautihí.

Jesuco Iguijeniqui Ificuuno.

(Mr 15.6-20; Lc 23.13-25; Jn 18.38-19.16)

¹⁵ Jaasumi miíro aivojiiíbo Pilato omooniníciyadi cívojamínaafiti saafico sinaayu-jibuuhi miyamínaa idilluuboco. ¹⁶ Jaanaa icaubo saafi cívojafaño Barraba onooóo sihidi ejeevaabo iimitiiíbo. ¹⁷ Jaanaa paryí miyamínaa igaicíníumoco Pilato dilluuhi: ¿Cajaanico mihimeguehi, amíihai, uujoho isinaayunoco, Barrabaco, nacu oono Jesu Cristo onooóoco? nooboro.

¹⁸ Tollí nuubo jillí Jesuco íjiiheveumoro diibo usefaño aaciunoco agaajaciuboro.

¹⁹ Jaabo Pilato ihaivojii ícagahallirí gícíníunaaca diibojaago mogai saatohoco galluuhí jillí noogoro: Millí moonídíneheje diibo iimino miyamínaafico, fone fucu ñíhicuno tígahí diibo Jesuditi, noogoro.

²⁰ Jaarunofaño sacerdotemí aivojito, bu judiomí quillahuto icamo miyamínaaco fajíníuhi Barrabaco dihiinusú. Jaanoti: Jesuco guijeni, monoo, noomoro. ²¹ Jaanaaca bu siino miyamínaaco Pilato dilluuhi: ¿Diitísiti cajaanico isinaayunoco mihimeguehi? nooboro.

Jaaneguiiha nuumo: Barrabaco, noomoro.

²² Jaaneguiiha siino Pilato diitoco dilluuhi: ¿Jaanaa millí mooníjii oono imomo Jesu-cristo iicaaboco? nooboro.

Jaaneguiiha paryí famooro iimusuuhi: ¡Imohobujehalliví tetecu! noomoro.

²³ Jaanegui Pilato diitoco nuuhi: ¿Nacu jineje imitinoco moonííbo? nooboro.

Jaarunofaño diito siino coovadiivuuhi: ¡Imohobujehalliví tetecu! noomoro.

²⁴ Jaanegui Pilatoco diito sihidi ejenaauumoro janaanícivíro aivo añaaívuunoco aatyímeuboro, tajíibaubo nífaihuco isívaquí. Jaafaihufaño ihuseneque nitamaaiubo diito ímefeeneví, jillí nooboro: Uujoho jaaní iimiíbo guijevefañodí icatíhi. Jillí toono amíihai iimaa, nooboro Pilato.

²⁵ Jaarunaaca famooro iimusuuhi: Míihai, bu paryí moseeme icamohalliví jaafa minifotono, noomoro.

²⁶ Jaaneguiiha Pilato Barrabaco isinaayusuuboro Jesuco aamísuuhi. Jaadí diitoco aciubo diiboco ítetecuquí.

²⁷ Jaaneguiiha íhamocasimínaa Jesuco satyuuhi diibo Pilato íijajaago. Jaamoro ígaiyíciúmo paryí amocasimínaaco Jesuhalliví. ²⁸ Jaamoro diiboco ígaachehuco uju-juyaacuúmo síchehuco jíihacuúmo gachicohai deecano tífaibadí ítífaí ícachehuco. ²⁹ Jaamoro bu íinígaihalliví javucaruumo januutuno aafeneque chaahimígatí eheetavuumoro, bu jaamoro gaayíciúmo ímiyanaagohusefaño ímeico ícano. Jaadí diiboguiino ememuívomoro diiboco dejecuhicauhi: ¡Imicani íjoho judiomí Aivojiiíbo! noomoro.

³⁰ Jaadí bu íhímeico agaayíciúmo tohiri diiboco íinígatí gafucuhicaumo. ³¹ Jaadí diiboco jillí omooníhicaudí jujuyaacuúmo diiboco tífaíhíba ícacheuco íjíihacuuchehuco. Jaamoro ímiyachehuco jíihacuúmo. Jaadí íví satyucuumo diiboco ítetecuquí.

Jesuco Etetecuno.

(Mr 15.21-32; Lc 23.26-43; Jn 19.17-27)

³² Jaamo Jesuco ítetecuquí ufuúmo atyímeuhi Círene cuumíooóo Símon onooóoco. Jaamoro diiboco tajíibauhí Jesu ímohobujeque ísatyequí.

³³ Jaadí ífutuúmo nígaípaajebái onoomañoví; jaanoti hebreamí íijirí Golgota onooóobái.

³⁴ Jaabaihalliví Jesuco ísuurumo víno aivo faafaiñooco. Jaarunoco ínisucuuruhígoti adutiubo.

³⁵ Jaaboco etetecuumoro ihamocasimínaa suerteque eetavuuhi Jesu gaachehuhallívi: ¿Cajaaní fine tochehuma icaji? noomoro.* ³⁶ Jaamoro ifiitino casícamaiumo diiboco ootomomo. ³⁷ Jaamoro ijíibogoco ihímohobujeti iinigaíhallívi caatíníumo: JAANI JESU JUDIOMI AIVOJHBO, onono.

³⁸ Tollíro bu diibo uufocoví tetecuumo miimísiici nanivamínaatisico, saafico imiyanaagonoví, bu saafico inaninaagonoví icano. ³⁹ Jaanaaca toonodí afatyomo diiboco ihíibamoro ihuseneque gavaracumoro íibajirubadí iicano iinigaícoro garya garya mooníhicaumo, ⁴⁰ jillí noomoro: ¿Naa íjoho oono templojaco acallajaruuboro siino dojícuvíro mifucucí, safucu idínotí boojatí edeetavejiruubo? ¡Eneecata íro difiico taajasu! ¡Bu miyaano Moocaani Achi idiicahachííj, toono caamotí níito! noomoro.

⁴¹ Jaabadíro bu sacerdotemí aivojito, bu caatíníminaa, bu fariseomí, bu judiomí quillahuto icamo diiboco edejecumo neehicauhi: ⁴² Sitaaco taajasuubo. ¿Jaaruubo cono bu inoro ifiico taajasuubova? Eneecata miyaano Israel Aivojíbo iicahachííj, toono ihímohotí iniitequi maatyímemere diiboco mimiyaaveguequi. ⁴³ Míro Moocanivíro ifiico sefaabo. Eneecata jaafa jaabo asaaboro diiboco taajasuvahi íimogohachííj. Jaadí jari magaajají miyaano Moocaani Achi íicanoco, noomoro.

⁴⁴ Jaabadíro bu nanivamínaatisico diibo uufocoví etetecuumísi diiboco íibahicauhi.

Jesu Iguíjevene.

(Mr 15.33-41; Lc 23.44-49; Jn 19.28-30)

⁴⁵ Jaadí ív í paryí jíinije cívono minifutuuhi gadííbatí. Jaano seseeteuhi ímohonohallítí níhíba ícaaberi. ⁴⁶ Jaasumíro Jesu hebreo ííjírí sefano gaihívuuhi: Eli, Eli, ¿lama sabactaní? nooboro. Moocaani, Moocaani, ¿collíhi uco deevesuhi? eneejiruno.

⁴⁷ Jaanoco saatocho toonerí íicaumo uguubuumoro nuuhi: Memecí johono Moocaani íimaamínaafi Eliaco cuhuvaabo, noomoro.

⁴⁸ Jaasumíro díitotí saafí íjínafatyuuboro ícíjeuhi faasíhi íicanoco. Jaaboro toosíhíco víno aivo quigañofoño matyusuuhi. Jaaboro toosíhíco ímeí níjequeví ífícuuboro Jesu ííjífáño cabuyaacuuhi íhaduuquí, nooboro.

⁴⁹ Jaarunaa saatocho diiboco nuuhi: Moonídino, jaafa Elia saahi diiboco ataajasuvaabo mahatyímequí, noomoro.

⁵⁰ Jaanaaca siino Jesu sefano agaihívuuboro chuumucuuhi. ⁵¹ Jaano tícovoví temploja ofoboocíníuchehe gaachehujetuno feemene ícano gallívuuhi feenedí caamotí sano guínoví. Bu jíinije sefano maryíbauhi. Jaaneri guísíhacíno dujavanamaaiuhi. ⁵² Bu tollíro cíhójíno faayícícafutuuhi. Jaaneri Moocanico ímíyaavuguumo íguíjevecíníumo ajashutímo siino buheeteuhi. ⁵³ Jaamo Jesu siino ubuheeteunobuunatí ícíhójínofaño tí íhíinuumoro íimícuumí Jerusale cuumífaño fuuhi. Jaamoco tahí síhídí míyamínaa díitoco aatyímeumoro gaajauhi.

⁵⁴ Jaanotí bu íhamocasimínaa aivojíbo íhamocasimínaama Jesuco utuumuumo jíinije amaryíbaunoco, bu sanehejeque ícano aatyímeumoro síhídíro ígutuuhi. Jaamoro nuuhi: Míyanotíro, jahí jaaní Moocaani Achi, noomoro.

⁵⁵ Jaabadíro bu síhídí ícaumo gaígoomí tehesínótíro ífínícíumo Galíleatí Jesu dojícútí asaumo diiboco jeecívomoro. ⁵⁶ Jaamofeenerí ícaugo María Magdalena onoocho, bu Jacoobo, José ícamísi seejí María onoocho; Zebedeo seemenemísi seejí ícamífe.

Jesuco Ícúuno.

(Mr 15.42-47; Lc 23.50-56; Jn 19.38-42)

⁵⁷ Jaanaaca míhííjícúudí saaubo síhídí íníhíbamíma ícaubo José onoocho Arimatea cuumíoocho, Jesu onoonoco ímíyaaveguehícaubo. ⁵⁸ Jaabo Pilatojaago ufuuboro Jesu ífíco diiboco díllujeuhi. Jaaneguííha Pilato tajííbauhi diiboco íhacíquí. ⁵⁹ Jaadí Jesu ífíco José

* **27:35** Sahaamefaño janaaníci jillí fícuumo: Jillí míyaavuuno Moocaani íimaamínaafi ácaatíníuno: Tagaachehuco ífocasímo suerteque eheetavomoro, nooboro.

iiçuboro mihinivatino gaachehuri mibociuhi. ⁶⁰ Jaaboro iciihoji bohoji guisigajifaño eheetavusuhojifaño jiihacuui. Jaaboro tohojico guisibatyi gabari amaniniuboro fuuhi. ⁶¹ Jaanaaca tohoji ticovo icaumife Maria Magdalena onoogo, bu saafigo Maria icamife giçiniuhi sinaagobaiti tohojico ihiiñiciumife.

Jesu Ciihoji Imega Amocasiminaa Teemehi.

⁶² Jaano sesevede, Pascua jiiibaimoguiiha iimibaivuunobuunati, sacerdotemi aivojito, bu fariseomi icamo fuuhi Pilatoma ihiiamaaqui. ⁶³ Jaamoro diiboco nuumo: Aivojiiibo, mehesafetehe oono tobañi fiboba ubuheesumi: Ochoomod i mifucuci, safucu icanoti siino buheeteji, unuunoco. ⁶⁴ Jaaneguiiha tajiiiba iciihojico kuhufono imooniqui mifucuci safucu idiino ticovovi ijiiibogominaa fucu asaamoro ichuumuhuco ananimoro: Siino buheetecuubo, noomoro miyaminaaco jiiibeguedimo. Jaanoti tolli omoonihachiiji tobañi aivo iticoniono janaaniciivi jeevajirahi, noomoro.

⁶⁵ Jaaneguiiha Pilato diitoco nuuhi: Ajaaty toomominaaco mihiçimoro amiihairyo diitoma aivo imino mucuhufusuto, nooboro.

⁶⁶ Jaaneguiiha ufuumoro tohojico kuhufutusuui. Jaamoro bu igaaajataaco ficuumo tohojico ofoboociuba iguiisibahallivi. Jaamoro tohojihallivi itoomominaaco ficuumo.

28

Jesu Siino Ubuheeteuno.

¹ Jaanaaca judio jaguisifucu sabado icafucu afatyuno sesevede fucugayiro Maria Magdalena onoogo, bu saafigo Maria icamife fuuhi iciihojico emeeciiumife. ² Jaanaaca sefano jiiinije maryibauhi Moocaani toomominaafi niqnejefañoti iniituuneri. Jaaboro tohoji imegavi agaseuboro tohoji guisibaco buhigovi iiçuboro tobahallivi casiiuuhi. ³ Jaabohalli aricuuhi sisi anamebano aricubadi, bu igaachehu seseene seseuhi cuugaihallibadi. ⁴ Jaaboco amocasiminaa tohojico utuumuumo aatyimeumoro sihidiro igutumoro iñihicuri uchuumucumobadi minifutuui. ⁵ Jaaboro Moocaani toomominaafi diitifeque nuuhi: Mihiguetejirahana uujoho gaajahi amife Jesu etetecucafetehiniboco miguiinonoco. ⁶ Jineeri chahacuubo siino buheetecuubo unuubadi. Eneecau bu jino diiboco ificuhinimañoooco memeeçiva. ⁷ Jaaneguiiha goovano mofoomifere ijiiibogominaaco mijiiibogoto jilli noomifere: Guijevefañoti siino buheetecuubo. Jaaboro amiihai imega siigucuubo Galileavi. Tahigo diiboco mahatyimeji. Jinooco amifeque neequi saahi, nooboro.

⁸ Jaaneguiiha diitife toonoti fuucuui. Goovano sihidi igutumifere, bu imo imo icano fuuhi. Jaamifere diitife Jesu jiiibogominaaco jiiibugutuui. ⁹ Jaamifevi Jesu ajafeveuboro diitifeque dilluui. Jaaneguiiha diibojaago ufuumifere itihaiñoco ihiiicimifere diiboco imuui. ¹⁰ Jaaneguiiha diibo diitifeque nuuhi: Mihiguetedino. Mofoomifere tañahabomico mijiiibogoto Galileavi ifeequi tahigo uco atyimejimo, nooboro.

Amocasiminaa Jilli Jiiibuguuihi.

¹¹ Jaanaaca diitife ufuunobuunati tohojico utuumuumoti saatoho amocasiminaa cuumifaño ufuumoro sacerdotemi aivojitoco jiiibuguuihi paryi aatyimeunoco. ¹² Jaaneguiiha diito sacerdotemi aivojito judiomi quillahutojaago ufuumoro diitoma iimaajeuihi. Jaamoro sihidi nihibamico ihamocasiminaaco jaaduumo. ¹³ Jilli diitoco noomoro: Miyaminaaco monoo: Miihai fucufeene miciganaaca ijiiibogominaa asaamoro ichuumuhuco ananimoro satyehi, noomoro. ¹⁴ Jaanoco aivojiiibo uguubuuboro amiihaijaago isifiratohachiiji miihai diiboma mihiimaaji amiihaihi aivojito judiomi quiallivi. Jaamo çmilli icatimo mihiçahi? noomoro.

¹⁵ Jaaneguiiha ihamocasiminaa iniihibamico agaayiciumoro diito unuubadi mooniuhi. Jaabadi judiomi jiiibeguehicahi jisumihachuta.

Jesu Ijibogominaaco Atajibano.

(Mr 16.14-18; Lc 24.36-49; Jn 20.19-23; Hch 1.8)

¹⁶ Jaaneguiiha ijibogominaa fahuseeci motihaiti si aivojito judiomi quiaafi idimurucu fuuhi Galileajaago Jesu diitoco unuubaijaagovi. ¹⁷ Jahigo Jesuco aatyimeumoro diiboco imuumo. Jaarunaa saatoho miyaadi miyaavuguutih. ¹⁸ Jaadi Jesu asaaboro diitoco nuuhi: Uujoho gaayicicuuhi paryi aivoji iijico niquejefano, jiinjehallivi icano. ¹⁹ Jaaneguiiha paryi faajiinijeriro mofoomoro tajibogominaati meheetavo. Jaamoco miniti Moocaani momofeenedi, bu Illi momofeenedi, bu Igaija momofeenedi icano. ²⁰ Jaamoro diitoco mijibogo amihaiico paryi uujoho ijibeguehicanoco imino imooniqui. Jaamoro imino magaja uujoho amihaima fahijivaro icaji jiinije ifinjinovi, bu janaanici icajinovi, nooboro.

SAN MARCOS

Jua Nitiminaafi Sicaihigovi Jibeguehi.

(Mt 3.1-12; Lc 3.1-18; Jn 1.19-28)

¹ Jilli ticovauno Jesucristo Moocaani Achi jibogoco. ² Mīro jilli Moocaani iimaa jibogominaafi Isaia caatinicuuhi, Moocaani unuunoco:

Dihime galluuhi tajibogominaafico, dihime jahaico iimibachuqui, nooboro. ³ Jaanaa guubuvusuuno sicaihigoti ocoovadiicinuno: Mihimibachu Mohaivojibo jahaico sano ticovoro meheetavo, onoonoco, Isaia caatinuhi.

⁴ Jilli saaubo Jua sicaihigovi miyaminaaco nitiboro. Jaabo neehicauhi: Minitisuquimaje jaamoro amihai eedehefifico mejeevesu, amihai imiti ibuuqui, nooboro. ⁵ Jaanegui Judeao jinijeoto, bu Jerusale cuumioto icamo feehicauhi diiboco uguubunicitomo. Jaamoco iimitico jibeguehicauno bujinagoti diitoco Jua nitihicauhi Jorda onoohifaño.

⁶ Jaabo Jua gaachehuhicau camello ijeene eetavotau. Jaanoti iniivigai meeheu jilli asi meehe. Jaabo chahacamicoro duuhicauhi, bu bajo iimicoro nejeecuhicaubo icano.

⁷ Jaabo jibeguehicauhi jilli nooboro: Taabuunati saajiibo tajanaanici sihidi imityaabo diibobadi uujoho jeevatih. Jaamaño diiboguiino idijivooboro itahaipaaaje duujeque sinaayujitirahi. ⁸ Uujohonaha, amihaco miyaano nifaihuri nitih. Jaanoti diibo amihaco Moocaani Gajjari nitiji, nooboro.

Jesuco Initiuno.

(Mt 3.13-4.11; Lc 3.21-22; 4.1-13)

⁹ Jaasumivi Jesu fuuhi Nazare cuumiti Galilea jinijeri iicacuumiti. Jaaboco Jua nituhi Jorda onoohifaño. ¹⁰ Jaabo Jesu iteehifañoti ihiinuubo atyimeuhi niqueje afaayicafutuunoco. Jaanofenedi nimihubadi jeevaabo Moocaani Gaija ihallivi niitovauhi. ¹¹ Jaanaa guubuvusuuno niquejefañoti unuuno: Ijoho agaijibo taseemene, iri sihidi imo imo icahi, unuuno. ¹² Jaasumiro Moocaani Gaija diiboco satyuuhi sicaihigovi miyaminaa achahauhigovi. ¹³ Jaabo Jesu tahigo icauhi sanihiba, siino fahuseeci icano fucuva asimifeeneri. Jaaboco Satanas nisuuhi. Jaanobuunati Moocaani toomoninaa asaamoro diiboco jeecevehicauhi.

Jesu Idudicamaaque Ticonihi.

(Mt 4.12-22; Lc 4.14-15; 5.1-11)

¹⁴ Jaanobuunati Juaco civojafaño ificuunotiro Jesu Galileavi fuuhi jibogoooboro taa-jasu jibogoco Moocaani aivoji iijico. ¹⁵ Jaabo jilli neehicauhi: Tusumi mihicacuuhi, jino Moocaani aivoji fiituvucuuhi. Jaaneguiha amihai imitico mejeevesucu. Jaamoro mimiyaavogo jino imino mataajajino jibogoco, nooboro. ¹⁶ Jaabo Galilea muuaijinidi igoooboro ufuuhigo atyimeubo Simon, inahabo Andre icamisi ficiminaatisi iicaumaño muuaifaño isinicuuhuri sinihicaumisico. ¹⁷ Jaamisico Jesu nuuhi: Tadyojicuti masaa, amisico miyaminaa ficiminaatisiti eetavequi, nooboro.

¹⁸ Jaanegui tusumiro isinicuuhunoco ejeevesumisiro diibo dojicuti fuumisi.

¹⁹ Jaadi toonoti janaanivivi afatyuubo Jacobo, bu inahabo Jua icamisi Sevedeo achimisico tolliro imeenegafaño isinicuuhuco amaahuniumisico atyimeteuhi.

²⁰ Jaamisico bu tolliro coovaubo. Jaanegui caanico idudicamaajeminaama imeenegafaño ejeevesumisiro Jesuma fuuhi.

Saafi Iimitino Ijima Icaubo.

(Lc 4.31-37)

miyaminaa achahahiguejere iicaaboro feehicauhi. Jaarunaa fahigovati saahicaumo diiboco emeecivamo.

2

Jesu Buheesuhi Idiino Isifañiboco.

(Mt 9.1-8; Lc 5.17-26)

¹ Toonobuunati siino Jesu Capernau cuumivi fuuhi goovajisutinoti. Jaanoco guubumo ijafaño iicaunoco. ² Jaanogui miyaminaa diibojaago ufuumo gahafuuhi guhugamaryo gatyuuci. Jaamoco iimaaco jibeguehicaubo. ³ Jaanaa igueenemejedimo diibojaa sivauhi ihibimoro idiino isifañiboco. ⁴ Jaarumo miyaminaa agahaficinineri Jesuvi ifutuutimo. Jaanogui caamoti tooja niibahucuco afaayicumoro Jesujaago diiboco nitusuumo icigaiijema. ⁵ Jaanoco diito Jesuco imiyaavuguunoco agaajaciuboro Jesu nuuhi iguihuvaaboco: Guihi, dihimiti ico imibachucafutucuuhi, nooboro.

⁶ Jaarunaa saatocho caatiniminaa onoomo igicinimañoti ijeebifañodi esamaaiuhi: ⁷ ¿Collihi jaani jilli imiticani iimaahi? ¿Mijoho nacu imitico buusujirahi? Idiuboro naha Moocaani, noomoro.

⁸⁻⁹ Jaanoco Jesu agaajaciuboro nuuhi: ¿Collihi tolli amihai jeebifañodi mehesamaaihi? Tihicani jana iguihuvaaboco: Dihimiti imibachucafutucuuhi, onono; gañiivoobo dicigaiijema fuucu, onono. ¹⁰ Jaamo magaaajahi jiijehalli uujoho Miyaminaafibadi Ifivuubo imiti imibachu mityama iicanoco, nooboro, ¹¹ idiino isifañuboco nuubo: Ico neehi: Gañiivo, jaaboro dicigaiijeque dicuubo fuucu diijajaago, nooboro.

¹² Jaasumiro diibo agañiivooboro icigaiijeque icuuboro fuucuuhi ifinicomofeenedi. Jaaneri paryi miyaminaa sihidi eetyeuhi. Jaamoro Moocaanico imehicaumo: Mahatyimetatihu aivo jilli iicanoco, noomoro.

Jesu Coovahi Levico.

(Mt 9.9-13; Lc 5.27-32)

¹³ Jaanobuunati siino Jesu fuuhi muuajinivi. Jaabojaa sihidi miyaminaa saahicauhi. Jaamoco jibeguehicaubo. ¹⁴ Jaamañoti janaanici afatyuhigo atyimeubo Levico Alfeo achi impuestoco ajaadusuhicajafaño giciniuboco. Jaaboco: Uma difoo, nuubo.

Jaanogui Levi agañiivooboro diiboma fuuhi.

¹⁵ Jaanobuunati Jesu Levi ijafaño jibogominaama amachuubo giciniunaaca sihidi impuesto jaadusuminaa, bu iimitifimo icano gaseuhi. Jaamo sano diiboma machuhicauhi. Diibo dojicuti sihidi ufuumo icano. ¹⁶ Jaanaa fariseo caatiniminaa icamo Jesuma diito amachunoco aatyimeumoro jibogominaaco nuuhi: ¿Milli jaabo amihai jibogominaafi, impuesto jaadusuminaama, bu saatocho iimitiminaama icano acasivooboro machuhi, aduhi icano? noomoro.

¹⁷ Jaanoco Jesu uguubuuboro diitoco nuuhi: Ubuheefimo taabuminaafico imogotatihu. Jaanoti iguihuvamo taabuminaafico imeguefihu. Jaabadiro uujoho: Imino icahi, onoomoco cuhuvaqui saahinitihu. Iimifitimeguiha saahi iimiti ifico ijeevesuqui, nooboro.

Jesuco Dilluumo Machutimo Aigafinohallivi.

(Mt 9.14-17; Lc 5.33-39)

¹⁸ Jaanaaca Jua jibogominaa, bu fariseomi jibogominaa icamo machutimo aigahicauhi. Jaanaa saatocho asaamoro Jesuco dilluvauhi: ¿Naa, collihi jana fariseomi, Jua icamo jibogominaa aiganaa dita aigatihu? noomoro.

¹⁹ Jaanogui Jesu ooviciuboro iimusuhi: ¿Nacu gaigooco ataabavaaboro jibaimojaago ucuuhuvamo idaasuri aigajirahi diitoma diibo iicanohachuta? Miro diitoma diibo iicanohachuta aigajitirumo. ²⁰ Jaanoti naha icajinehiica jari uco tajibogominaati udumiticino. Jaadi jari idaasuno iicaneri aigajimo.

²¹ ¿Miiro miijoho eedeechehuco bobaryuri maahunitatihí? Jaanoti imaahuniruva bobaryu tochehuco gallicujirahi. Jaaneri tohoji janaanicro guiraatejirahi. ²² Jaabadiro bu, ¿miijoho bohaivofaihuco eedeejutafaño ficutatihí? Jaanoti ificuruva tofaihu tujutaco ejerucarunoro fatyejirahi. Jaanegui bofaihuco bujutafaño mificutahi, nooboro.*

Ijibogominaa Trigo Noovataco Ichi Jaguisifucusumi.

(Mt 12.1-8; Lc 6.1-5)

²³ Jaanaa judiomí jaguisisumi Jesu basutafañodi igooboro feehicauhi. Jaanaa ijibogominaa toono basuta noovataco icimoro feehicauhi. ²⁴ Jaanegui fariseomí diiboco nuuhi: Meeci ¿collíhi dijibogominaa ollí mooníhi jaguisifucusumi momoonitatinoco? noomoro.

²⁵⁻²⁶ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: ¿Jaana nacu magaaajatihí amíhai, johono David, bu diiboma iicaumo icano ucuujivaachusumi diitoco ajeba aivusuneguiiha omoonunoco? Miiro Moocaani iija tabernaculojafaño David ufuuboro Moocaani jeeçivo maahunoco machuuhi miijoho amachutatirunoco, Aviata onoobero sacerdotemí aivojibo iicauiibo icaunaaca. Jaaboro bu diiboma iicaumoco aciubo saatohoro sacerdotemí amachufirunoco, nooboro.

²⁷ Jaadi bu siino Jesu nuuhi: Miiro jaguisifucu miyaminaadi eetavocafutuuhi. Jaanoti miyaminaa jaguisifucudi eetavocafutuutihí. ²⁸ Jaamaño uujoho Miyaminaafibadi Ifiivubo jaguisifucu aivojibo, nooboro.

3

Saafi Ihuse Ifigatyuubo.

(Mt 12.9-14; Lc 6.6-11)

¹ Jaadi siino Jesu sinagogajafaño fuuhi jahí icaubo saafi ihuse ifigatyuubo. ² Jaaboco ifinícimoro feehicaumo: ¿Naa jeedi jaguisisumi buheesujibo? noomoro ifurumo diibohallivi ijibeguequi. ³ Jaanoma iicaubo Jesu ihuse ifigatyuuboco nuuhi: ¡Gañiivo! ¡Jaaboro feenevi dulleeve! nooboro.

⁴ Jaadi diitoco Jesu dilluuhi: ¿Jinejeque jaguisisumi moonisunícimo iiminoco, nacu iimitinoco? ¿Magaicaaunoco, nacu mubuheesunoco? nooboro. Jaarunaa diito iimusuuutihí. ⁵ Jaanegui diito jeebino cuhuferi idaasuvuuboro, sifirano ihuufococo emeeciuboro ihuse ifigatyuuboco nuubo: ¡Dihuseque fallirihicarú! nooboro. Jaanegui diibo fallirihicaruhi. Jaasumiro diibo use dojícuvíro imituuhi. ⁶ Jaasumiro toonoti ifariseomí ufuumororo Herodianomíma fitacucasiuhi Jesuco igaicaauqui.

Muuaijinivi Miyaminaa Icauno.

⁷⁻⁸ Jaanaa Jesu ijibogominaama muuaijinivi fuuhi. Jaamoco sihidí miyaminaa buca-siuhí Galileaoto, Judeaoto, Jerusaleoto, Idumeaoto, bu Jorda oonegueehioto, bu Tiro, Sidon icano jininooto icamo diibo sihidí ejeevanoonoco omoonihicaunoco uguubumoro. ⁹ Jaanegui ijibogominaaco nuubo: Uco miyaminaa ijene eñeñejeruujiruneguiiha momeenegaco mihimibaicini, nooboro. ¹⁰ Jaabo Jesu miyaminaaco ubuheesuhi-caunegui sihidí iguihuvanoma iicadimo diiboco idudiciqui ijene ñeñejeruhicauhi. ¹¹ Jaabadiro bu jimí diiboco aatyimemere diibo imega baavi aquetehicauhi. Jaamoro gaihivehicaumo: Híjoho Moocaani Achi, noomoro.

¹² Jaarumoco faguehicaubo: Uco satohoco magaaasudino, nooboro.

Jesu Ichi Minisuminaati Fahuseeci Motihaiti Miimisiici Idino.

(Mt 10.1-4; Lc 6.12-16)

¹³ Jaanobuunati Jesu ifabaivi fuuhi. Jahígo iimuguudimoco coovaubo. Jaanegui diibojaa saaumo. ¹⁴ Jaamoco fahuseeci motihaiti miimisiici idimoco aciubo diiboma iicaqui,

* 2:22 Jilli Jesu nuuhi eedeejibogoco mejeevesumoro bohono jibogocoro meheetavequi.

bu diitoco igalluuqui j#bogoco ij#bseguequi icano. ¹⁵ Jaamoco ijico aciubo ijimico igañ#hicaqui.* ¹⁶ Jaamo jinoodimou fahuseeci motihaiti miimisici idimo iicaumo; Simon icaruuboco Pedroti omomonubo. ¹⁷ Jacoobo Zebedeo achi, bu Jua Jacoobo nahabo icano. Jaamisico momonubo Boaneegemisiti, sisiseememisi eneejirunoco. ¹⁸ Andre, Felipe, Bartolome, Mateo, Tomas, bu Alfeo achi Jacoobo, Tadeo, Simon cananista, bu ¹⁹ Juda Iscariote diiboco aaciujibo igaicaauqui icamoma saaubo jaahe.

Blasfemia.

(Mt 12.22-32; Lc 11.14-23; 12.10)

²⁰ Jaanaa siino sihidi miyaminaa diibojaa igaivehicauhi. Jaaneri Jesu ij#bogominaama ajashuno jinejebaco machuhicutihi. ²¹ Jaanoco Jesu yoto uguubuumoro saauhi diiboco #civamo, jilli jeegavoobo eneehicauneguiha.

²² Jaabadiro bu caatiniminaa Jerusaleti asaumo neehicauhi: Beelzebuma icaabo ijimi aivoj#boma. Jaamaño diibo mitya ijiri ijimico buhi gavaracuhicaabo, noomoro.

²³ Jaanogui Jesu diitoco ocoovauboro siinovi oovic#boro neehicauhi: ¿Milli jaabo Satanas bu ificoro buhi gañ#jirahi? ²⁴ Mi#ro saafi aivojifaño minoci udugaavonoro sanomiro imoonicasiruva sanomiro finisucasijirahi. Jaamaño tohaivoji guenenene icajitirahi. ²⁵ Jaabadiro bu sajaotoro sanomiro imoonicasiruva guenenene icajitirumo. ²⁶ Jaabadiro Satanas iinoro ifimaryo imoonicasiruva, ¿milli bu guenenene icajiruubo? Iinoro ifico finisujiruubo.

²⁷ Jaabadiro ¿mi#joho esefaabo ijifaño ofoomoro inehejeque icijitirahi abajaaboco sisitimoro? Jarihiicanaa abajaaboco isisidi icijirumo.

²⁸ Miyanotiro jino am#haico neehi: Miyaminaaco pary#cino imitino ihiimaaruno busucafeteji. ²⁹ Jaanoti Moocaani Gaijati imitino ihiimaaboco toono aivo buusuracujitihifucuro. Jilli tohimitinoma iicacujibo, nooboro.

³⁰ Jilli diitoco nuubo, diiboco ijima icaabo, eneehicaunoma iicaubo.

Jesu Nahabomi, Seeji Icamo.

(Mt 12.46-50; Lc 8.19-21)

³¹ Jaanobuunati Jesujaa seeji, inahabomi icamo asaumoro jahisitiro diiboco cuuhivasuui. ³² Jaanogui Jesuhallidi emecucinumo diiboco nuuhi: Diiseeji, dinahabomi icamo ico jahisiti cuuhuvahi, noomoro.

³³ Jaanogui Jesu nuuhi: ¿Mi#joho gaharubi? ¿Mi#joho tañahabomi? nooboro ³⁴ ihallidi emecucinumoco emeeciuboro diitoco nuuhi: Jino tajori iicamo gaharubimi, tañahabomi icano. ³⁵ Jarihiicanaha jino Moocaani ijico omoonimo tañahabomi, gaharubimi, tañagomi icano iicajimo, nooboro.

4

Basuminaafivi Ohoovicino.

(Mt 13.1-23; Lc 8.4-15)

¹ Jaadi siino Jesu miyaminaaco j#bseguehicauhi muuaijinivi. Jaabojaago sihidi miyaminaa igaivuui. Jaanoma iicaubo meenegafaño ijicafutuuboro diitoti tehesijisuno ufuuboro cas#vutuui. Jaanoti diito injinivi jini#gaibaahohalliviro icauhi.

² Jaaboro diitoco sihidi siinovi oovic#boro j#bseguehicauhi ³ jilli nooboro: Jinoco muguubu: Basuminaafi fuuhi abasutuubo. ⁴ Jaabo abasuuno sama#oono j#haifaño acutuui. Jaanoco joomi asaumoro machujeuhi. ⁵ Jaanoti sama#oono acutuui guisihallivi miyaadi jini achahaumafovi. Jaanoro goovano iinucuuno ijinije miyaadi efeemeutimaño. ⁶ Jaaruno nihiba aachicuneru ary#vucuuno, chuumucuuno icano abacocoovautimaño. ⁷ Jaanoti sama#oogahaije aifuuhi jarimihoonofenevi. Jaano toono

* **3:15** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: bu iguihuvamoco ibusuuhicaqui, onoonoco.

ihallivi ujusiuno toono ihiinuurunoco macanisuuhi. Jaamaño noovautino. ⁸ Jaanoti samañoono acutuuhi imino jiinijevi. Jaano ihiinuunoro jusicuuno. Jaanoro imino noovacuuno saheeje treintadigaiva noovacuui, bu saheeje sesentadigaiva noovacuui, bu saheeje ciendigaiva noovacuui icano.

⁹ Jaaboro neehicaubo dinohojima idiicaabo jinoco guubu, nooboro. ¹⁰ Jaanobuunati iinoro iicacuudi ijibogominaama iicaumo diiboco dilluui: ¿Milli toono eneejiruno? noomoro.

¹¹ Jaanegui nuubo: Amihaico naha ujoho imino gaajasuhicahi Moocaani aivoji agaajaratinoco. Jaanoti buhi iicamoco jilli siinovi ooviciboro neehicahi. ¹² Jaamo emeecirumo atyimetimo iicaqui, bu guubucurumo guubutimo iicaqui. Miuro uguubumoro iimitico jeevesujirumo. Jaamoco bu iimiti buusucafetejirahi, nooboro.

¹³ Jaadi bu ijibogominaaco nuubo: ¿Nacu amihai magaajatihi jino jilli ohoovicinoco? ¿Jaana milli magaajaji paryi toonoco? ¹⁴ Miuro basuminaafi, oono Moocaani iijico ijibogoobo abasuubo. ¹⁵ Miuro jino jiihaifaño aacotono onono; miuro saatoho jeebifa abasucuurunoco ijibugucuurunoco Satanas asaaboro ijeebifañoti dumiticuui. ¹⁶ Jaabadiro bu oono guisihallivi abasuuno onono; miuro saatoho uguubusumiro imo imo gaayicifimo. ¹⁷ Jaaruno imino abacocoovatimaño gueenene icatatino nisuhifiivi agasesumi uhuuchuvomoro toonoco jeevesufimo. ¹⁸ Jaanoti sano jarimihoonofeenevi aacutuuno tobogoco gaayicicuurumo ¹⁹ jiije busumije jaagoviro ijeebino niji niji iicamaño, bu iimitinocoro iimogomaño icano sanooro toono diito jeebifaño agahafonoguiinodi toono miyaaaji icarujico fiivusutimo. Jaamaño noovasutimo. ²⁰ Jaanoti jino imino jiinijevi abasuuno onono; oono miyanotiro agaayicimoro imino omoonimofaño fiivono jaanoro noovacuuno saatohofaño treintadino, saatohofaño sesentadino, bu saatohofaño ciendino icano.

*Cijigaimecuvi Ohoovicino; Toovono Icaruno Buhugaaveji.
(Lc 8.16-18)*

²¹ Jaadi bu nuubo: Cijigaimecuco minifutusumoro baavi guirihilluguiino, bu cigaijeguiino icano mificutatih. ¿Ivinaaca minifutusumoro caamovi mificutahi foovono ihifuvusuqui, eti? ²² Jaabadi miuro chahano afatanicinino atyimeratino iicajino. Bu tolliro chahano agaajaratino gaajacafototino iicajino. ²³ Jaanegui jinooco amihai nohojima mihicaamo muguubu, nooboro.

²⁴ Jaadi bu diitoco neehicaubo: Imino magaaja jino muguubunoco. Miuro oono amihai mohoovicihicaneriro ufucu amihaico Moocaani ooviciji. Jaaboro oono uguubumoco janaanici acijiibo. ²⁵ Tolliro bu iicanoma iicaaboco siino janaanivi acijiibo. Jaanoti chahanoma iicaaboco midino icarunoco dumiticijiibo, nooboro.

Basutagai Ujusinovi Ohoovicino.

²⁶ Jaadi bu tolliro neehicaubo: Jiibadi Moocaani aivoji jeevahi; miyaminaafi jiinjefaño siino toogaico abasuuboro cigatoobo, ²⁷ bu sesevede agañivooboro icaabo cuujehachuta, fucuhachuta icano sifucu, sifucu icano fatyehi. Jaanaa toogai milli acho ihiinogairo jusihi diibo gaajacitinaaca. ²⁸ Jiinije toohoco fiivusuhi iticoni ifahooco. Jaadi ideecanoco. Bu jaadi ifagaiño ifallahifaño gahafonicih. ²⁹ Jaano ifagaiño ujusicuudi icinicicuumo niisugari ihicifucu agasecsumi.

*Mostaza Tooivi Ohoovicino.
(Mt 13.31-32, 34; Lc 13.18-19)*

³⁰ Jaadi bu neehicaubo: ¿Jinejebadi Moocaani aivoji jeevahi? ¿Jinejevi fine mohooviciji? ³¹ Fine mostaza noovata tooico jiinjefaño mabasunicyibadi jeevano. Miuro tooyi aivo jiinjehalliri iicano noovata ajashuyigaiyi. ³² Jaaruo abasucafutucuudi jusifihi guiraaho tyigaba. Jaahoro coohafeene lliicuvafihi. Jaaho aafeneguiino joomi iicuvajirahi. ³³ Jilli nooboro Jesu jibeguehicaui miyabogoco siinovi ooviciboro diito

agaajajidinoro. ³⁴ Ticovono nootiibo, jilli siinovi ooviciboro neehicaubo. Jaanoti naha ijibogominaaco ijeevadi paryi imino jibeguehicaubo. ³⁵ Jaanaa mihijicuudi ijibogominaaco nuubo: Masi onago muuaivi mafatyequi, nooboro.*

³⁶ Jaadi imiyaminaaco agalluudi Jesumaryo fuumo meenegari. Jaamoma bu sagaaje diito dojicuti fuuhi. ³⁷ Jaanaa sefano guibuhuba diitoco feene muuaivi iciuhi. Jaano sihidi tyuucai iicauneri diito meenegafaño nifaihu gahafehicauhi. ³⁸ Jaanaa Jesu dojicuogavi iinigai jeebutahaallivi cigahicauhi. Jaaboco aaicusuomoro nuuhi: Mojiibogominaafi, ¿naa diimeguehi miguijeveneque? noomoro.

³⁹ Jaanegui Jesu aaicuuboro guibuhubaco ibauhi. Jaadi bu muuaico nuubo: ¡Llivicu toonoviro siicuto! nuubo. Jaanegui iguibuhuba llivicuuhi. Jaanoro paryi imino siicutucuuno. ⁴⁰ Jaadi ijibogominaaco nuubo: ¿Collihi sihidi mihiguetehe? ¿Nacu Moocaanico mimiyaavogotih? nooboro.

⁴¹ Jaaneri sihidi diito igutuumoro noocasihicauhi: ¿Mijoho fine jaani jino guibuhubamaryo, muuaimaryo icano diiboco: Jii, onoono? noomoro.

5

Gadarenomiobo.

(Mt 8.28-34; Lc 8.26-39)

¹ Jaadi fuumo onagoo muuaivi Gadarenomi jiinijejaago. ² Jaabo Jesu imeenegafañoti iinuubaacaro cihojinojaa iicahicauhigoti emeimivatuubo diibojaa saauhi. ³ Jaabo cihojino iicahigo iicaaboro feehicauhi. Jaaboco mihaiñooba jigaiñehineri duujenicutihi. ⁴ Fiiva foova ihuseneque, itihaiñoco icano jigaiñehineri sisicuuro. Jaarunoco ihusenonoco dubaiciubo, bu itihaiñonoco ididaheje mooniubo icano. Jaaboco mihaiñooba guinonicutihi. ⁵ Jaabo cuujehachuta, fucuhachuta icano ifagajineri cihojinohallidi coovadiiciniboro feehicauhi. Jaabo inoro ihallico guisibaneri tujaacuuboro feehicauhi. ⁶ Jaabo Jesuco tehesinotiro aatyimeuboro diibojaago ijinafatyuuboro iguiino memuvutuuhi. ⁷ Jaaboro sefano nuuhi: ¿Jinejeque diimeguehi ijoho Jesu caamovohigo iicaabo Moocaani Achi? Moocaanifañodi ico neehi: Idaasuno uco moonidino, nooboro.

⁸ Jilli nuubo imegaviro Jesu diiboco: Diinucu idiimitino iji, eneehicauneguiha.

⁹ Jaanegui Jesu diiboco dilluuhi: ¿Jineje dimomo? nuubo.

Jaanegui iimusuubo: Cuumi tamomo miguiraaneguiha, nooboro.

¹⁰ Jaaboro Jesuco jenaauhicauhi: Mihaiico jicuumiti buhi galluudino, nooboro.

¹¹ Jaanaa ifagaji fiitino sihidi faafaimi amachumo icauhi. ¹² Jaanegui paryi famooro ihijimi Jesuco nuuhi: Mihaiico jaatyto faafaimijaa gallu diitofaño mefeequi, noomoro.

¹³ Jaanegui Jesu nuuhi: Jii, tahi mofoo, nooboro. Jaanegui tohidicu ijimi diibo Gadarenominaafiti ihiinoomoro ifaafaimifaño fuuhi dos mildimofaño. Jaamo ifagajiti imuaifaño aaifuumoro macaniuhi.

¹⁴ Jaanoti diitoco eteemehicamo agaumoro ifaacuumifaño, bu buhigeeje iicaajaefaño icano jibogomoro fuuhi. Jaanegui asaumoro meecivaumo jineje fine onoomaño.

¹⁵ Jaamo Jesujaa asaumo aatyimeuhi meimi cuumima iicaubo giciniibo gaachehufaño jiciniiboco, bu imino iicacuuboco icano. Jaaboco aatyimeumoro sihidi iguiumo.

¹⁶ Jaamoco toonoco aatyimeumo jibuguuhi ihijimima iicauboco omoonunoco, bu ifaafaimico omoonunoco icano. ¹⁷ Jaanegui Jesuco ijiinijeti galluumo: Fuucu, noomoro.

¹⁸ Jaanoma iicaubo Jesu meenegafaño ifeequi jicafutuuboco ihijimima iicaubo neehicauhi: Hima saahi, nooboro.

¹⁹ Jaarunaa Jesu diiboco nuuhi: Chahano diijajaagoro fuucu. Jaaboro diyotoco dibogo guiraano Aivojibo Moocaani ico idaasugooboro ubuheesunoco, nooboro.

²⁰ Jaanegui ufuuboro paryi Decapoli cuumeri jibogooboro feehicauhi Jesu diiboco ubuheesuunoco. Jaaneri paryi miyaminaa jabafitehicauhi.

* 4:35 Mt 8.23-27; Lc 8.22-25

21 Jaadi siino Jesu meenegari onagoo muuaivi fatyuuhi. Jahigo sihidi miyaminaa iicojivi igaivuuhi muuaijiniri icaubo cojivi.* 22 Jaanaa sinagogaja aivojibo Jairo onoobo, diibojaa saauhi. Jaabo Jesuco aatyimeuboro iguiino ememuivutuuboro nuuhi: 23 Aicigai aivo niinovacuuhi goova foobo diigoco dudicito ubuheeteguere iicaqui, nooboro.

24 Jaanegui diiboma ufuuboco miyaminaa sihidi ubucasio mo ijene ñeñejeruhicauhi. 25 Jaamofeenedi saafigo gaigo tijeheri fahuseeci motihaiti mificabaci idino iicaucugo. 26 Jaago fiivaamo taabuminaa ataaburunofaño buheetigofañoviro feehicaugo. Paryi inihibamico ajaaduhicauhigo finisucuugo. 27 Jaago Jesuti ijibocasinoco uguubuugoro miyaminaafeenedi asaaugoro ibujinaagoti igaachehuco dudicivauhi. 28 Jilli igaachehuco ududicineriro buheji, noogoro esamaahicaumaño. 29 Jaasumiro itijoho diigoco figatyuuhi. Jaanoti gaajaciugo ubuheetecuunoco. 30 Jaasumiro Jesu gaajaciuhi ififañoti imitya mihiinobadi iicaunoco.

Jaanegui imiyaminaajaagovi imeveuboro diitoco nuuhi: ¿Mijoho tagaachehuco dudicahi? nooboro.

31 Jaarunaa ijibogominaa diiboco nuuhi: Miyaminaa oono ico ijimatajerunoco daatyimehi. Jaanegui ¿milli: ¿Mijoho uco dudicahi? neehi? noomoro.

32 Jaarunaa Jesu fahigovaco ifinichicauhi ihatyimequi: ¿Mijoho fine dudicahi? onoomaño. 33 Jaanegui diigo sihidi vivi vivi iigutuugoro ubuheeteunoco agaajaciugoro diibojaa saauhi. Jaagoro iguiino ememuivugoro paryi imino jibugugo.

34 Jaanegui diigoco nuubo: Ñiba ico dimiyaavogo buheesuhi. Jaaneguiiha sajeebii fuucu, diguihuvat buhetecuuhi, nooboro.

35 Jilli iimaabaacaro sinagogaja aivojibo iijati saatoho jilli noomoro saauhi: Daicigai guijevecuuhi. Fine Mojibogominaafico acasivusuno, noomoro.

36 Jaanoco Jesu uguubuuboro isinagogaja aivojiboco nuuhi: Diguetejirahana, jilli miyaavogo, nooboro fuubo.

37 Jaaboro miihaiñooba diiboma ufuunoco imuguutiibo idimomaryo Pedro, Jacobo, Jua Jacobo nahabo icamomaryo fuubo. 38 Jaamo isinagogaja aivojibo iijavi ifutuuhi atyimeuhi gañuhusuno omoonunoco, miyaminaa ataacasiunoco, agaibacasiunoco icano. 39 Jaanegui Jesu ijicafutuuboro diitoco nuuhi: ¿Jinejeri guiraacani gañuhusuno misiramaahi? ¿Collahi mataacasihi? Gujivetigo. Jilli cigago bagocaja, nooboro.

40 Jaarunaa diiboco dejecuhicaumo. Jaaneguiiha Jesu paryicino famoocoro jahisivi ihinusuuboro caani, seeji iicamisicoro satyuubo, bu diiboma asaumo iicamomaryo fuubo tobagocaja iicauhigo. 41 Jaaboro diigoco ihuseti agaayiciuboro hebreo iijiri nuuhi: Talita, cumi. nooboro. Jilli, bagocaja, ico neehi: Gañiivo, eneejiruno.

42 Jaasumiro tobagocaja agañiivugoro igucuuhi. Jaago tusumi fahuseeci motihaiti mificabaci idino ficabava icacuuhi. Jaaneri miyaminaa sihidi igutuuhi. 43 Jaamoco Jesu imino faguuhi: Mico mijibeguedino, nooboro. Jaaboro tajibaubo: Tobagocajaco mamachus, nooboro.

6

Jesu Nazarevi Icahi.

(Mt 13.53-58; Lc 4.16-30)

1 Jaadi Jesu tonoti ufuuboro ijiinijejaagovi siino uumiubo. Jaaboma ijibogominaa fuuhi. 2 Jaadi judiomi jaguisifucu iicacuudi ticovaubo ijibogoobo sinagogajafaño. Jaanoco sihidi miyaminaa uguubumo sihidi ajabafituumoro neehicauhi: ¿Cuucati fine gaajaabo paryi jinehejeque? ¿Milli fine diibo igaajaco gaayiciuhi? Mee jino agaajaratinehejeque moonibo, noomoro. 3 Miro du jaani imohobujene dudicamaajeminaafi Maria achi,

* 5:21 Mt 9.18-26; Lc 8.40-56

Jacoobo, Jose, Juda, Simon icamo nahabo, tolliro bu jino inagomi mihaifeeneri icahi, noomoro diiboti sifiratehicaumo.

⁴ Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: Moocaani iimaaminaafico fahigovaoto bociguefhi. Jaanoti ijiinijeoto, iyoto, iijaoto icano bocigotatihi, nooboro.

⁵ Jaanoma iicaubo imityaco eetavuutiibo, miidimocoro iguihuvaumoti buheesuubo ihuseque ihalli ificuuneri. ⁶ Jaamo imiyaavuguutineri sihidi eetyehicaubo. Jaanobunati Jesu ifiiti cuumijeri feehicauhi jibogoboro. ⁷ Jaadi coovaubo jibogominaaco fahuseeci motihaiti miimisici idimoco.* Jaaboro diitoco galluubo miimisicisaajeri. Jaaboro iimitino jimico buhi igavaracuqui mityaco aaciuboro ⁸ diitoco nuubo: Jinejebaco masatyedino. Jiihaivi idinocoro queseico masaty. Jaanoti lleegucubaco, duviricubaco, nihibamibaco icano masatyedino amihai niivigai meehevi. ⁹ Bu saapaajequere tihaiapaajequere mijicafoto, bu michehuci mijicafetedino saachehumaryo mofoo. ¹⁰ Jaamo coojaavihacho mihifotojafaño mihica, siijafaño, bu siijafaño icatino. Jari tomañoti mofoodi toojati mihiino. ¹¹ Jaanoti comañovi acho amihaiico agaayicitihachijii, uguubutihachijii icano toonoti mihiinomoro amihai tihaiapaajeguino jiinico toonovi matatacu jei diito iimitico jibeguequi, nooboro.

¹² Jaanegui ufuumoro miyaminaaco jibogomoro feehicauhi iimitico ijeevesuqui. ¹³ Bu tolliro sihidi buhi gañhicaumo iimitino jimico, bu iguihuvamoco dñribari ejeesumoro buheesuhicaumo icano. ¹⁴ Jaanaaca toojiinijeo aivojibo Herode* guubuhi Jesuditi fahigovadi jibocasihunoco. Jaanoco saatoho neehicauhi: Diiboro Jua Nitiminaafi siino ubuheetebe. Jaamaño sihidi mityama icaabo, noomoro.

¹⁵ Jaanoti saatoho neehicauhi: Jaani Moocaani iimaaminaafi Elia, noomoro. Jaanoti saatoho neehicauhi: Jaani sicije Moocaani iimaaminaa iicaubadi iicaabo, noomoro.

¹⁶ Jaanoco Herode uguubuuboro nuuhi: Diiboro Jua, uujoho iinigaico iquiticisuubo dojicuviro siino ubuheetebe, nooboro.

¹⁷ Miñero Herodia noojiri Herode atajibauneguiiha Juaco isisimoro civojanumo. Herode inahabo Felipe taaba Herodiaco icuubo. ¹⁸ Jaanegui Jua Herodeque: Imitino dinahabo taabama idiicano, neehicauhi.

¹⁹ Jaanoma iicago Herodia Juaco jiiheguere gaicaausuhicaujirahi. ²⁰ Jaarunaa Herode Jua jeebi iticovonoco, iiminoco icano gaajahicauhi. Jaanoti iigotooboro diiboco milli moonihicautihi. Diibo onoonoco gaajatruubo jilli imino guubunichicaubo. ²¹ Jaana Herodia diiboco agaicaausuujifucuvi ifutuuhi. Miñero Herode ifiivu ficabavi ifutufucu iicauneguiiha jibaimoco eetavuuhi. Jaaboro imiyaminaaco cuuhuvaubo ihamocasiminaa aivojitoco, bu Galilea jiiinije bocifimoco, bu tajibaminaaco icano diitoma imachuqui. ²² Jaanaa Herodia aicigai ufuugoro diito imefeenevi gaaseteuhi. Jaanoco Herode, bu diiboma iicaumo icano imuguuhi. Jaaneguiiha ihaivojibo Herode tobagocajaco nuuhi: Idiimogonoco uco dillu ico aciqui. ²³ Miyanotiro Moocaani momofeenedi ico neehi: Paryi uco idillunoco ico aciji, paryi tabusumije icarunotifeenedi, nooboro.

²⁴ Jaanegui ufuugoro seejico nuutugo: ¿Jinejeque dilluji? noogoro.

Jaanegui seeji nuuhi: Jua Nitiminaafi nigaico dillu, noogoro.

²⁵ Jaanegui tobagocaja ihaivojibojaa goovanogayi ufuugoro diiboco nuutuhi: Jisumiro imeguehi butajafaño Jua Nitiminaafi nigaico uco adaacinoco, noogoro.

²⁶ Jaaneri Herode sihidi idaasuvuhi. Jaarunaa diigoco Moocaani momofeenedi unuucuneguiiha, bu diiboma iicaumo uguubuucuneguiiha icano diigoco unuunoco bañisugutiibo. ²⁷ Jaanegui Iherode tsumiro amocasiminaafico atajibauboro galluuhi Jua Nitiminaafi nigaico isivaqui. ²⁸ Jaanegui ihamocasiminaafi ufuuboro civojafaño

* 6:7 Mt 12.5-15; Lc 9.1-6 * 6:14 (Mt 12.1-12; Lc 9.7-9) Herode Imityaabo onoobo Jesu ifiivuumi iicaubo chuumucuui. Tusumi diibo seemene Herode Antipa onoobo icauhi.

icaubo nigaico iquiticiuboro butajefa sivaaubo. Jaayico tobagocajaco aciubo, bu jaayico diigo seejico acituuhi icano.

²⁹ Jaanoco Jua jibogominaa uguubuumoro saauhi. Jaamoro diibo ifico icijeumoro cihojifaño ficuuhi.

Jesu Machusuhi Sahuse Mildimoco, Aivo Ajashutimoco.

(Mt 14.13-21; Lc 9.10-17; Jn 6.1-14)

³⁰ Jaadi Jesujaa iminisuminaa iigaivuumoro diiboco jibeguehicauhi paryi omoonuno jibuguno iicanoco. ³¹ Jaarunaa Jesu diitoco nuuhi: Masii majaguisitequi sihigo sicaihigovi, nooboro. Miuro diitojaa sihidii miyaminaa asaamo, ofoomo icano feehicauhi. Jaaneri amachujiru situba chahahicauhi. ³² Jaanegui Jesu jibogominaamaryo meenegari sihigo sicaihigovi fuuhi. ³³ Jaarunaa guiraamo ufuunoco atyimeuhi. Jaamoro Jesumi iicaunoco agaajaciunoro faacuumivaoto isidi diito dojicuti jinociniuhi. Jaamo ihimegaro tomañovi ifutuumo. ³⁴ Jaanaa Jesu imeenegafañoti iinuubo sihidii miyaminaaco atyimeuhi. Jaanoma iicaubo diitoco sihidii daasuguuhi ovejami itoomominaafima achahamobadi iicauneguiiha. Jaaboro fanoovaco sihidii diitoco jibeguehicauhi. ³⁵ Jaanaa iijicuunegui jibogominaa asaaumoro diiboco nuuhi: Mihijicuuhi. Jaanomaryo bu jimañovi mihaiñooba iijano chahahi. ³⁶ Jaaneguiiha gallucu miyaminaaco ifiticuumijaago, bu ifitijajejaago icano ofoomoro machutati inajequi. Miuro imachutama chahamo, noomoro.

³⁷ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Amihairyo diitoco mamachus, nooboro.

Jaanegui dilluumo: ¿Jaamo jino dosciento denarioriro maahunoco manaajeteji paryi diitoco mamachusui? noomoro.

³⁸ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: ¿Minoodino nacu amihaima maahuno icahi? Ene, memecito, nooboro.

Jaanegui emecijeumoro nuumo: Sahuse icava, bu miimisiici taavaabomisi icano, noomoro.

³⁹ Jaanegui famoocoro tajibaubo saatoho simañovi, saatoho simañovi icano icasicamaaiqui ñaavahuhallivi. ⁴⁰ Jaanegui casicamaaiumo ciendimova saaje, cincuentadimova saaje icano. ⁴¹ Jaadi Jesu gaayuihi ihusefaño sahusedino imaahunu iicaunoco, bu itaavaabomisico icano. Jaaboro niquejeque emeciboro toonohallivi Moocanima iimaaubo. Jaadi tohicajeque iibacuuboro jibogominaaco aciubo miyaminaama ihifequi. Jaadi bu itaavaabomisico tolliro ifuumo paryi famoomaryo.

⁴² Jaanoco amachuumoro paryi tuvaumo. ⁴³ Jaano atyuuvoco ananimo jiiibañoco gahafusuuhi fahuseeci motihaiti miibaici idino, bu itaavaabomisi atyuuvo icanoco.

⁴⁴ Jaanoco amachuumo cinco mildimou gaifimi.

Muuaihallidi Jesu Higo.

(Mt 14.22-33; Jn 6.15-21)

⁴⁵ Jaadi Jesu jibogominaaco galluuihi ihimega imeenegari onagoo muuaivi Betsaida cuumijaagovi ifatyequi miyaminaaco diibo ifitacuunohachuta. ⁴⁶ Jaadi diitoco ifitacuuboro ifagajijaago fuubo Moocanima ihiiamaqui. ⁴⁷ Jaanaa civucuhi jibogominaa imeenegari ufuumo feene muuairi icacuuihi. Jaanoti diibo inoro tahi isi icauhi. ⁴⁸ Jaabo atyimeuhi diitoco sefano buhudurumoco guibuhuba sihigoviro ebecasuhicaunoco. Jaanaa diibo jari cuujetavi diitojaago saauhi nifaiuhallidi igooboro. Jaabo diitoco fatyuujirahi. ⁴⁹⁻⁵⁰ Jaabo nifaiuhallidi asaaunoco paryi famooro aatyimeumoro gaibacasiuhi: Fine iji, noomoro igutuuihi.

Jaarunaa diitoco nuubo: ¡Mequehecu! ¡Mihiguetejirahana! Uujoho, nooboro diitojaa jicafutuubo imeenegafaño.

⁵¹ Jaasumiro iguibuhuba sicutuuhi. Jaaneri diito sihidiro eetyeuhi. ⁵² Jilli bu gaajacurumo esiciniutih maahunoco iguiraatusuunoco, jilli diitoco ijeebino ucuhufunuutumaño.

Genesarevi Iguihuvamoco Jesu Buheesuhi.
(Mt 14.34-36)

⁵³ Jaamo imuuaico oonegueehivi afatyuudi ifutuumoro cañavutuuhi Genesare cumi nagueehivi. ⁵⁴ Jaamo imeenegafañoti iinuumaacaro Jesuco miyaminaa gaajacuihi. ⁵⁵ Jaamoro faacuumivariro jinoocinimo. Jaamoro ticovaumo iguihuvamoco cigaiijeneri acañimo Jesu tahi icahi onoohigo. ⁵⁶ Jaabo fahigovadi ofoohigo imidicumijeri, iguiraacuumijeri, bu buhi iicajajeri icano ofoohigo goohasinofaño iguihuvamoco ificumoro Jesuco neehicauhi: Jilli digachehujinibaco dudicisu, noomoro. Jaamo paryi diibo gaachehujinibaco ududicimo buheetehicauhi.

7

Miyaminaaco Imihininino.
(Mt 15.1-9)

¹ Jaanaa Jerusaleti asaaumo fariseomi, bu caatiniminaaoto icamo Jesujaa igaivuhi. ² Jaamo atyimeuhi Jesu jibogominaa mihiniva usejeri nitamaaitimo amachunoco. ³ Miïro jaamo fariseomi, bu paryi judiomi icamo sicijeminaa jeevamaajequere sivamoro iticoni iminehihiica initamaaitisumi machutatimo. ⁴ Jaamo bu naajete asijaagoti asaamo iticoni initamaaitisumihiica machutatimo. Miïro jilli sicijeminaa jeevamaajequere sivamo, oono adutahilluno, bu guirihilluno, bu aaricuhilluneje icano nitinejequere moonimo. ⁵ Jaamaño fariseomi, bu caatiniminaa icamo Jesuco dilluuhi: ¿Collihi dijibogominaa amiyato jeevamaajebadi moonitimo mihiniva usejeri machuhi? noomoro.

⁶ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Miyaanoco jahi amihaiti Isaia caatinuui amihai bañisuminaa mihicamoco. Jilli caatinuubo:

Jiicuumi uco jilli ticovono iijiriro bociguehicahi. Jaarumo jeebino uuditi tehesino icahi. ⁷ Jilli iigaivomoro uco imehicarahi. Jaarunaa uuri bañisuquimaaimo. Jilli amihai jibogono, ticovo miyaminaa jibogonoro. Jaarunoco Moocaani tajibaji, meneehicahi, nooboro.

⁸ Miïro amihai Moocaani tajibajico mejeevesumoro miyaminaa iijicoro magaayicahi. Oono guirihilluno, adutahilluno icano nitinehejequere aivo guiraano meheetavehicahi, nuubo Jesu.

⁹ Jaaboro bu nuubo: Jilli toono amihai jeevamaajequere misivamoro Moocaani tajibaco uufocovi mejeevesuhi. ¹⁰ Miïro Moise nuuhi: Gaiji diicaanico, diiseejico icano. Jaanoti caanico, seejico icano imitino onooboco miyanotiro guiievesu, nooboro.

¹¹ Jaanoti amihai monoonicahi miyaminaaco: Amihai caanimico monootahi: Ico amusujitahi, paryi uuma iicano Corban, noomoro Moocaanico ijibaicuuno eneejiruno.

¹² Jilli amihai monoomaño caanico, seejico icano mahamususuhicatahi. ¹³ Jaamaño amihai Moocaani iijico majabatusuhi amihai jeevamaajequere sifiti, sifiti icano mafatyusumaño. Jaamo jibadije icanehejequere guiraano aivo meheetavehicahi, nooboro.

¹⁴ Jaaboro siino Jesu miyaminaaco ocoovauboro nuuhi: Famooro uco muguubunici. Jaamoro magaja:☆ ¹⁵ Chahano aivo isiti miyaminaafaño ofoonoro diitoco imihininijiruno. Jaanoti naha ijeebifañoti asaano miyaminaaco mihininichi. ¹⁶ Jinoco amihai nohojima mihicamo muguubu, nooboro.*

☆ 7:14 Mt 12.10-20 * 7:16 Sahaamefaño ficuutimo: Jinoco amihai nohojima mihicamo muguubu, onoonoco.

17 Jaadi imiyaminaaco ejeevesuuboro jaache fuubo. Jaaboco ijibogominaa toonoti dilluhi. 18 Jaanegui diitoco nuubo: ¿Nacu bu tolliro amihai, amihai esicinibama machahahi? ¿Nacu magaatathi? Miïro oono paryi isiti miyaminaafaño ofoono diitoco mihiniñitihi 19 ihesamaajefaño ofootimaño. Miïro jilli iibafañodi ofoonoro miyaminaafañoti iinonichihi. Jilli neehicaubo, paryi machuta mihinivatithi eneejirunoco. 20 Jaanoti naha: Miyaminaa jeebifañoti ihiinono miyaminaaco mihiniñitihi. 21 Miïro miyaminaa jeebifañoti saanicino iimitinoono esamaajene, ajevaneheje, nanivaneheje, gaicaauneje, 22 sifi taabama, bu sifigo tajema icaneheje, sitanoco imogoneheje, paryi imitineheje, bañiïirano, fanoova imiti imoyicineheje, sicamaño jibocasineheje, iino allitiro jiveveneheje, quehe quehe icaneheje, ihesicinibama achahaneheje icano. 23 Jaano paryi jino imiti ijeebifañoti asaano miyaminaaco mihiniñitihi, nooboro.

24 Jaadi toonoti Jesu fuuhi Tiro cuumijevi.† Jahi saja iijafaño jicafutuubo: Miïhaiñooba uco gaajacidino, nooboro. Jaarunaa tahi diibo iicaunoco gaajaciumo. 25 Bu tolliro saafigo gaigo ille emeimivovatuugo Jesuti guubuui. Jaanegui diibojaa ufuugoro diiboguiino memuvutuugo. 26 Jaago siicumio go griegomogou, sirofenicia icano jinijeminaagou. Jaago Jesujaa asaagoro diiboco dilluvauhi illefañoti ihijico iinusucui. 27 Jaarunaa Jesu diigoco nuuhi: Jaafahiica iseeme iticoni amachumoro tuvahi imijitiruno iseeme machutaaco mudumitihimoro jicumico mahacino, nooboro.

28 Jaanegui diigo nuuhi: Jihhi, miyaano tolli Aivojibo. Jaarunaaca iseeme suuvico guinoti jicumichi machufihi, noogoro.

29 Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Jii, miyaanoco neehi. Fuucu, daicigaiti ihiji iinucuui, nooboro.

30 Jaanegui ufuugo iijavi ñfutuudi atyimeteugo illeque icigaiijefaño icagoco diigoti ihiji ihiinucunobuuna.

Jesu Buheesuhi Ihiimaatiboco.

31 Jaadi siino Jesu Tiro cuumijeti uhuumiubo Sidon jinijefeenedi fatyuui, bu Decapoli cuuminofeenedi icano. Jaabo asaabo gaseuhi Galilea muuaijinivi. 32 Jahi diibojaa sivaumo inohojino uguubutibo llaallabano ihiimauboco. Jaamoro Jesuco dilluumo ihuseque diibohalli ificucui. 33 Jaanegui Jesu ijeevadi diiboco asatyuuboro inohojinoco ihusegaiñeri guryiiniuhi. Jaadi ijirebamaaiuboro inejebaco dudiciuhi. 34 Jaaboro niquejeque emeciuboro sefano ajaguisuboro hebreo iijiri: Efeta, nuuhi: Faayacafoto, eneejiruno.

35 Jaasumiro diiboco inohojino faayacafutuui, bu inejeba imitauno sinafutuui icano. Jaaneri imino iimaacuubo. 36 Jaaboro Jesu diitoco faguui: Miïhaiñoobaco mijibeguedino, nooboro. Jaarunaaca afaguurunofaño janaaniviro jibogomoro feehicaumo. 37 Jaaneri sihidi ajabafituumoro neehicaumo: Paryi fanoovaco imino moonibo, uguubutimejeque guubusuubo, ihiimaatimejeque iimaasuubo icano, noomoro.

8

Jesu Siino Sihidi Miyaminaaco Machusuhi.

(Mt 15.32-39)

1 Jaasumi sihidi miyaminaa siino igaivuui. Jaarumo imachutama chahauhi. Jaanegui Jesu ijibogominaaco ocoovauboro nuuhi: 2 Idaasuguehi jito miyaminaaco mifucuci, safucu idino jino uuma icacuumo. Jaamaño amachujiruno imachuta chahacui. 3 Jaamo machutimoco ijaanojaago galluuruva jihavivi ajebari nacatejirumo. Miïro diitoti saatoho tehesinoti saahinihi, nooboro.

4 Jaanegui ijibogominaa diiboco nuuhi: ¿Milli bu mamachusujirahi jino miïhaiñooba iijano achahigo mihicamo? noomoro.

† 7:24 Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Tiro, Sidon cuumijenevi, onoonoco.

⁵ Jaanegui Jesu diitoco dilluuhi: ¿Nacu minoodino amihai maahuno icahi? nooboro. Jaanegui diito nuuhi: Sahuse juugahuseti mihicaci idino, noomoro.

⁶ Jaanegui tajibaubo miyaminaa baavi icasicamaaiqui. Jaaboro imaahunoco ihusefaño agaayiciuboro Moocaanima tohicajehallivi iimaaubo. Jaadi tohicajeque iquisicuboro ijibogominaaco aciubo. Jaanoco diito imiyaminaama ifuuhi. ⁷ Jaabadiro bu midino taavati iicaumoco Jesu tolliro Moocaanima ihiimauboro diitoco aciuhi imiyaminaama ihifequi. ⁸ Jaanoco famooro amachuumo sihidi tuvauhi. Jaadi ihatyuuvoco naniumo gahafusuuhi sahuse juugahuseti miibaici idino. ⁹ Jaanoco amachuumo cuatro mildimo janaanici iicaumo. Jaadi jari diitoco Jesu galluuhi. ¹⁰ Jaadi ijibogominaama meenegafaño ijicafutuuumoro fuuhi Damanuta jiinijevi.

Fariseomi Niquejeo Jibogoco Dilluhi.

(Mt 16.1-4)

¹¹ Jaana fariseomi asaamoro Jesuma iimaacasihicauhi. Jaamoro jilli ifurumo inisumo diiboco dilluuhi: Eneecata niquejeo mityaco mihaico dihifusu, noomoro.

¹² Jaanegui Jesu ijeebifañodi sefano ajaguisuboro nuuhi: ¿Collihi jisumio miyaminaa niquejeo mityaco dilluhi? Miyanotiro, amihai neehi: Jimiyaminaaco niquejeo mitya ifusurajitih, nooboro ¹³ diito ifariseomico ejevesuuboro siino meenegafa ijicafutuuboro onagoo muuavi ijibogominaama fatyuubo.

Fariseomi Juurisutaguiji.

(Mt 16.5-12)

¹⁴ Jaamo jabajeeveuhi machutaaco satyuutimo. Sahicagayiro imaahuhica diitoma imeenegafaño icauhi. ¹⁵ Jahi diitoco Jesu nuuhi: Magaihuini icigusuno mihica fariseomi, Herode icamo juurisutaguijinoti, nooboro.

¹⁶ Jaaneri ijibogominaa sanomiro noocasihicauhi: Fine añiminaa maahunoco misivatineguiiha olli noobo, noomoro.

¹⁷ Onocasinoco Jesu agaajaciuboro diitoco nuuhi: ¿Collihi maahunoma machahanoco monoocasihi? ¿Nacu aivo magaajatih, mehesicinicuutih? Cuhufocani amihai jeebino fine. ¹⁸ Amihai aallinoma mihicarumo mahatymetih, monohojivarumo muguubutih. Jaana mehesicinitih sahusedino maahunoco cinco mildimoma ifuusumi. ¹⁹ ¿Nacu minoodibaiva ihatyuuvoco mananiuhi? nooboro.

Jaanegui diito nuuhi: Fahuseeci motihaiti miibaici idino, noomoro.

²⁰ Jaadi bu nuubo: Jaana sahuse juugahuseti miibaico cuatro mildimoma ifuusumi. ¿Nacu minoodibaivaco mananiumo magahafusuuhi? nooboro.

Jaanegui iimusuumo: Sahuse juugahuseti miibaici idino, noomoro.

²¹ Jaanegui diitoco nuubo: Jaanoco jaana mehesicinitih, nooboro.

Jesu Betsaidavi Aatymetiboco Buheesuhi.

²² Jaanobuunati Betsaidavi ifutuumo. Jahi Jesujaa aatymetiboco sivaumo: Diiboco dudici, noomoro.

²³ Jaanegui Jesu diiboco ihuseti agaayiciuboro tuucuumigayiti buhigovi satyuuhi. Jaaboro ihaallcico ijireri amaisuuboro ihuseque ihallivi ficuuhi. Jaaboro diiboco dilluuhi: ¿Naa, miivigayi daatymehi? nooboro.

²⁴ Jaanegui diibo emeeciuboro nuuhi: Miyaminaaco imohonobadi jeevamoco atymehi. Jaarumo iguehi, nooboro.

²⁵ Jaanegui Jesu siino ihuseque ihaallihallivi ficuuhi. Jaadi siino emeeciuhigo ivi diiboco ihaalli imitucuuhi. Foovono paryi imino atymecuubo. ²⁶ Jaadi Jesu diiboco ijajaa agalluuboro imino faguuhi: Cuumijaa feedino, nooboro.

Pedro Jibeguehi: Diibo Cristo Asaaujiibo Jesu Iicanoco.

(Mt 16.13-20; Lc 9.18-21)

²⁷ Jaanobuunati Jesu ijibogominaama fuuhi Cesarea de Filipo cuuminojaago jahi jiihaivi dilluubo ijibogominaaco: ¿Nacu uuditi, milli miyaminaa neehicamo? nooboro.

²⁸ Jaanegui nuumo: Jua Nitiminaafi, saatohe neehicahi. Jaanoti saatohe: Elia, neehicahi. Jaanoti saatohe: Cajaanihacho fine sicijeototi Moocaani iimaaminaafi iicaabo, neehicahi, noomoro.

²⁹ Jaanegui diitoco dilluubo: ¿Jaana amihai, mijoho uujoho iicanoco meneehicahi? nooboro.

Jaanegui diiboco Pedro iimusuhi: Ijoho Cristo, nooboro.

³⁰ Jaarunaa Jesu diitoco faguuhi: Mihaiñoobaco mijibeguedino, nooboro.

Jesu Iguijevejinoco Jibeguehi.

(Mt 16.21-28; Lc 9.22-27)

³¹ Jaadi ticoniubo diitoco jibugubo. Uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo guiraajino idaasuno iicano. Quillahuto iijiti sacerdotemi aivojitoti, caatiniminaa icamo guiraano uco jiiheveji. Jaamoro uco gaicaausujimo. Jaaruubo uujoho mifucuci, safucu icanoti siino buheeteji, nooboro. ³² Jilli diitoco foovono nuubo. Jaanegui Pedro buhigovi ijeevadi Jesuco asatyuboro ticoniurahi iibaabo. ³³ Jaarunaa Jesu acajebeveuboro ijibogominaaco emeciuboro Pedroco iibaahi: ¡Uuti buhigovi minifoto ijoho Satanas idiicaabo! Jilli dihesamaaje Moocaani esamaajebadi jeevathi. Jilli miyaminaa esamaajebadiro jeevahi, nooboro. ³⁴ Jesu ijibogominaa, bu miyaminaa icamoco ocoovauboro nuuhi: Cajaanihacho tadyojicuti asaanoco idiimogoobo difico guinodi ficu. Jaaboro ifico idaasuno omoonisujinoco iguitibo tadyojicuti disaa.* ³⁵ Miho ifico agaijibo ifico mitasuji. Jaanoti taajiguiinodi, bu tajibogo iijiguiinodi icano ifico imitasuubo, ifico taajasuji. ³⁶ ¿Nacu milliti imijiruno miyaminaafi paryi jiniije busumijeque gaayiciruubo ijeebico imitasuruva? ³⁷ ¿Nacu minoodino fine jaadujiruubo ijeebico itaajasuqui? ³⁸ Jaabadi cajaanihacho uuti, tajibogojiti icano jisumio miyaminaa jino Moocaani jeevesuminaafeenevi unucufeebeti, bu tolliro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo nucufeeji johono Guihirubi aivojiri itoomominaama asaadi, nooboro neehicahi.

9

¹ Jaadi bu neehicaubo: Miyanotiro, amihaiico neehi: Jineeri jino iicamoti saatohe guijevejitihi Moocaani aivoji imityama asaanoco aatyimetinohachuta, nooboro.

Jesu Siibadi Iminifotooboro Moocaani Aivojico Ifusuno.

(Mt 17.1-13; Lc 9.28-36)

² Jaanobuunati sajaguisi nijequeti Pedro, Jacoobo, Jua iicamomaryo Jesu fuuhi caamovo bai nijequevi. Jahi diito imefeene siibadi minifutuubo. ³ Igaachehu aricuno minifutuuhi seseene nitiminaati cajaanoyoba aivo tolli eseseetesujitirubadi. ⁴ Jaabovi Elia, Moise icamisi jafeveuhi. Jaamisi diiboma iimaahicauhi. ⁵ Jaanegui Pedro Jesuco nuuhi: Mojibogominaafi, Imicani jineeri mihicano. Masii migaaci, saga icano nijeganoco minijeganiqui iidi saga, Moisedi saga, Eliadi saga icano, nooboro. ⁶ Jaaneri diito ijibogominaa sihidi igutumoro milli eneejiruno achahauneguiiha Pedro tolli nuuhi.

⁷ Jaasumiro aimuufai ihallivi iniituuno diitoco fabaacuuhi. Jaanaa ihaimuufaifañoti guubuvusuuno: Jaani taseemene agaijibo. Jaabo onoonoco imino muguubunici, unuuno.

⁸ Jaanegui emeciurumo mihaiñoobaco atyimecuutihi idibocoro Jesuco atyimeumo.

⁹ Jaadi tobai nijequeti iniituudi Jesu diitoco nuuhi: Mihaiñoobaco mijibeguedino mahatyimeneque jari uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo iguijeevebe siino ubuheetenehachutahiica, nooboro.

* **8:34** Sahaamefaño noono: Jaaboro diguijeeve imohobujeque dicitibo tadyojicuti disaa.

10 Jaanegui m̄ico j̄ibuguutimo, jilli sanom̄iro dillucasihicauhi: ¿Jineje fine onono guijevefeneti siino ubuheetejino onono? noomoro. 11 Jaamoro Jesuco dilluumo: ¿Milliti jaana caatinim̄inaa: Elia iticoni saaji, neehicahi? noomoro.

12 Jaanegui Jesu nuuhi: J̄ihi, miyaano Elia iticoni saaji. Jaaboro paryi fanoovaaco imibachujiibo. ¿Milli nacu Caatinahaamefaño uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubediti noono? M̄iro idaasuno icajiibo, j̄ihevecafetejiibo icano noono. 13 M̄iro jino am̄ihaico neehi: Miyaano Elia saahinicuui. Jaaruuboco iimogobadi mooniimo diiboti Caatinahaamefaño: Jilli icajiibo unuucuubadi, nooboro.

Jesu Buheesuui Sicafefi J̄ima Icauboco.

(Mt 17.14-21; Lc 9.37-43)

14 Jaadi ifutuumo saatoho ij̄ibogom̄inaa iicauhigo. Jaamo atyimeuhi sihidi miyam̄inaa diito ufequeri iicaunoco, tolliro bu caatinim̄inaa icauhi diitoma ejenaucasimo.

15 Jaanaa Jesuco miyam̄inaa aatyimeumoro sihidi jabafituuhi. Jaamoro diibojaa jinociniuhi idillutuumo. 16 Jaamoco dilluubo: ¿Jinejeque diitoma mejenaucasihii? nooboro.

17 Jaanegui diitofeeneti saafi iimusuuhi: J̄ibogom̄inaafi, dijaa taseemeneque sivahi iimitino ij̄ima iicaabo, diiboco iimaasuhicat̄hi. 18 Jilli fahiij̄ivaro diiboco agaayic̄iboro baavi gañ̄hicahi. Jaaboro diiboco iij̄iti j̄ivaasecucoco iinusuuboro igaiñooco ojisusuhicaabo. Jaadi diiboco sifañ̄suhicaabo. Jaanegui dij̄ibogom̄inaaco taj̄ibacurahi ihij̄ico diiboti buhi igañ̄iqui. Jaarumo fiivotot̄hi agañ̄noco, nooboro.

19 Jaanegui Jesu nuuhi: Ii, jeedi fine am̄ihai miyaavogoma machahano miyam̄inaa mihicamo. ¿Mihachuta fine, am̄ihaima icaji? ¿Mihachuta fine, am̄ihaico jaabiciji? Ene juugavi siva tosicafefico, nooboro.

20 Jaanegui diibojaa sivaumo. Jaarunaa ihiji Jesuco aatyimeuboro tosicafefico vivi vivi miniiȳubo. Jaaneri baavi cavininamaaiboro acutuubo iij̄iti j̄ivaasecunoco gañ̄iboro.

21 Jaanegui Jesu caanico dilluui: ¿Mihachuta jilli icacuubo? nooboro.

Jaanegui caani nuuhi: Seemenetiro. 22 Fiiva foova ihiji diiboco cij̄igaifaño, nifaihufaño icano gañ̄suhicahi, ifuruubo diiboco igaicaauqui. Jaanegui m̄ihaico didaasugoobo millihacho m̄ihaidi mooni, nooboro.

23 Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Eti naha imiyaavogohachii. Imiyaavogobedi fanoova sihidi jeevat̄hi, nooboro.

24 Jaanegui diibo gaihivuui: J̄ihi, miyaaveguehi! Uco daamusu janaanici miyaaveguequi, nooboro.

25 Jaanaa Jesu miyam̄inaa sihidi iigaivuunoco aatyimeuboro tohimiti ij̄ico ibauhi jilli nooboro: Idiimaasutino iji, uguubusutino iji, ico uujoho taj̄ibahi dihiino diiboti. Jaaboro siino diibofaño dicafutucuudino, nooboro.

26 Jaanegui ihiji agaihivuuboro diiboco siino vivi vivi miniiȳuhi. Jaadi diiboti iinuubo miguijevecubadi diiboco omoonihin̄uboro. Jaanoco guiraamo saatoho: Guijevecuubo, neehicauhi. 27 Jaarunaa Jesu ihuseti agaayic̄uboro diiboco gañ̄iȳic̄uhi. Jaaneri diibo julleeveuhi.

28 Jaadi Jesu iijafa ij̄icafutuuhigo ij̄ibogom̄inaa ijeevadi diiboco dilluui: ¿Milliti jana m̄ihai magañ̄it̄hi tohimiti ij̄ico? noomoro.

29 Jaanegui diitoco nuubo: Toyomo ij̄imi ticovono iinotatihi. Jilli Moocanima mihi-imaaneriro iinefimo, nooboro.*

Siino Jesu Iguijevejinoco J̄ibeguehi.

(Mt 17.22-23; Lc 9.43-45)

30 Jaadi toonoti ufuumo Galileafañ̄odi fatyuui. Jaamoco m̄ihaiñooba agaajacinoco Jesu imuguut̄hi, 31 ij̄ibogom̄inaaco ij̄ibuguumaño. Jaabo neehicauhi: Uujoho

* 9:29 Sahaamefaño noono: Jilli machut̄imo mahaigomoro Moocanima mihiimaaneriro iinefimo, nooboro.

Miyaminaafibadi Ifiivuubo miyaminaa usefaño acicafeteji. Jaaboco uco guijenijimo. Jaaruuboco uco iguijenicuruubo mifucuci, safucu icano nijequeti siino buheeteji, nooboro. ³² Jilli diitoco ijibugurunoco gaajahicauto, bu idilluqui omoonirumo iguihicauhi.

¿Cajaan Fine Imiyaabo?

(Mt 18.1-5; Lc 9.46-48)

³³ Jaadi Capernau cuumivi #futuuhii jaahe iicacudi Jesu ijibogominaaco dilluui: ¿Jinejeque jana jiihaivi amiihai ihiimaacasimoro masaahicahi? nooboro.

³⁴ Jaarunaa diito iimusutiihi: ¿Cajaaniji fine aivo miihaiti imiyaabo? noomoro jiihaivi ihiimaacasiumaño.

³⁵ Jaanegui Jesu acasivuuboro fahuseeci motihaiti miimisiici idino iicaumoco ocoovaaboro nuuhi: Cajaanihacho amiihaiti imiyaaboti icagoobo, famooguiinovii iminifotooboro famoocoro ijeecivequi, ³⁶ nooboro seemeneque #ciuboro diitofeenevi ficuui. Jaaboro tooseeque ihiibiciuboro diitoco nuuhi: ³⁷ Cajaanihacho tamomoco imiyaavogomaño jiiyadi seemeneque agaayicimo uco gaayiciihi. Jaamo bu uco agalluuboco tolliro gaayiciihi, nuubo ijibogominaaco.

Mominaafi Iicatii#bo Mojaagodi Iicaabo.

(Lc 9.49-50)

³⁸ Jaanaa diiboco Jua nuuhi: Mojiibogominaafi, meeci, saafico miihai mahatyimehi dimemeri iimitino ijimico buhi agavaracuuboco. Jaaruuboco miihai miihibahi, miihaima #gotineguiiha, nooboro.

³⁹ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Mii#bajirahana. Miiro saafi tamomofaño#di niquejeo mityaco eheetavoobo goovano uuditi imitino iimaajitii#behiica. ⁴⁰ Miiro mojaagodi iicaabo mominaafi iicatii#bo. ⁴¹ Jaanoti cajaaniyohacho amiihaico Cristoto mihicaneguiiha nifaihuco aacimo miyanotiro toono jaadaco gaayiciji.

Imitifano Agaani#sujiruno Nihiicu.

(Mt 18.6-9; Lc 12.1-2)

⁴² Jaanoti cajaaniyohacho jito seeme uco jino imino imiyaavogomoti saseeque imitifano agaani#sumoco aivo imijiruno guisibatyi#gabari icodaaheti mudujenimoro muuaifano magaanino. ⁴³ Jaanegui dihuse ico imitifano agaani#suhachi quiticii#bo buhi gaani. Miiro imijiruno sahusemaryo diicaabo niquejefano ofoono. Jaanoti imijitirumo fahuseecima diicaabo cii#jigaifano ofoono tahi ufucuro icii#jigai ajabaavejitihigo, ⁴⁴ bu jii#joho icarumo echeemejitihigo icano. ⁴⁵ Jaanoti bu ditihai ico imitifano agaani#suhachi quiticii#bo gaani. Miiro imijiruno satihaimaryo diicaabo niquejefano ofoono. Jaanoti fatihaicima idiicaabo cii#jigaifano gaani#cafetejirahi. ⁴⁶ Tahigo jii#joho icarumo echeemejitihigo, icii#jigai ufucuro ajabaavejitihigo icano. ⁴⁷ Jaanoti bu dihaalli ico imitifano agaani#suhachi buhudaruubo gaani.† Imijiruno Moocaani aivojifano sahi#maryo diicaabo ofoono. Jaanoti faayicimaryo diicaabo cii#jigaifano gaani#cafetejirahi. ⁴⁸ Tahi jii#joho icarumo echeemejitihigo, icii#jigai ufucuro ajabaavejitihigo icano.

⁴⁹ Jaabadi miiro paryi famooro cii#jigairi imuhunifafetejimo.‡ ⁵⁰ Imiruno imuhu jaaruno iimo afatyucuudi, ¿jinejeri dojicuviro mihimutusujirahi? Jaanegui amiihai imoma mihica. Jaamoro fahigova sabadiro sajeebi mihicacasi, nooboro.

10

Jesu Judea Jii#jeri, Bu Perea Jii#jeri Icano Iguehi.

(Mt 19.1-12; Lc 16.18)

† 9:47 Jino jilli imitico deetavedino eneejiruno. ‡ 9:49 Sahaamefano noono: Jaabadi miiro paryi famooro cii#jigairi imibachucafetefihi.

¹ Jaadi Jesu Capernauti ihiinuudi fuubo Judea jiinjjevi Jorda onegueehi iicano jiinjjevi. Jahi siino miyaminaa diibojaa igaivuuh. Jaamoco jibeguehicaubo iicahicaubadi.

Jesu Jibeguehi Gaigoomico Ejeevesufinoditi.
(Rm 7.1-3; 1 Co 7.10-16)

² Jaanaa fariseomiti saatoho Jesujaa asaamoro diiboco dilluvauhi ifurumo diiboco igaayiciqui: ¿Naa fine imijiruno aiji mogaico ejeevesuno? noomoro.

³ Jaaneguiha diitoco nuubo: ¿Milli nacu Moise amahaico tajibauhi? nooboro.

⁴ Jaanegui nuumo: Miro Moise tajibauhi jeevesuhaameque mahacimoro amihai taabaco mejeevesuhica, nooboro, nuumo.

⁵ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Miro amahaico Moise tolli tajibauhi amihai cuhufojeebico aatyimeuboro. ⁶ Jaanoti iticoni Moocaani paryi fanoovaco ifivusuusumi gaifi, gaigo icano fiivusuubo. ⁷ Jilli iicamaño gaifi caanico, seejico icano jeevesunichi mogaimea iminifetequi. ⁸ Jaamisi saafibadiro icanicicuuh. Jaamaño miimisiici icacuutino saafirucu. ⁹ Jilli iicamaño Moocaani agataacucuunoco miyaminaa mudugaacucudino, nooboro.

¹⁰ Jaadi jaaha iicacuudi jibogominaa siino diiboco toonoditi dilluuh. ¹¹ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Mogaico ejeevesuuboro sifigoco icibo iticoniogohallivi ajeva imitico ichi. ¹² Jaabadiro bu gaigo aijico ejeevesugoro sifico atajevago tolliro ajeva imitico ichi, nooboro.

Jesu Seemeque Imino Onoono.
(Mt 19.13-15; Lc 18.15-17)

¹³ Jaanaa seemeque sivaumo Jesujaago diitoco idudiciqui. Jaarunaaca jibogominaa toseejeque sivaumoco ibahicauhi. ¹⁴ Jaanoco Jesu aatyimeuboro sifiratuuh. Jaaboro diitoco nuubo: Jaafa tajaa seeme saahi fine mihibano. Miro Moocaani aivoji diito seemebadi iicamono. ¹⁵ Miyanotiro amahaico neehi: Jino seemene iicabadi Moocaani aivojico agaayicibo ufucu feejitih Moocaani aivojifaño, nooboro.

¹⁶ Jaaboro toseejeque ihibiciboro ihallivi ihuseque ficuhicaubo. Jaaboro diitoco imino nooboro Moocaanima iimaauhi.

Sihidi Inhibamima Icaabo Jesuma Imaahi.
(Mt 19.16-30; Lc 18.18-30)

¹⁷ Jaamañoti Jesu fuuhi. Jaanaa saafi miyaminaafi iticovodi ijinafatyuuboro iguiino ememuivuuboro diiboco dilluuh: Idiimiibo jibogominaafi, ¿jinejeque fine, uujoho moonijirahi ifinijitino fiivoma icaqui? nooboro.

¹⁸ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: ¿Milliti uco idiimiibo neehi? ¿Mijoho, nacu, iimiibo? Idiboro saafiro Moocaani iimiibo. ¹⁹ ¿Nacu gaajahi Moocaani tajibajico? Sifigoti taabavadino, gujenidino, nanivadino, sitaaditi sicamañoco dibeguedino, bañisudino, diicaanimisico gaiji, nooboro.

²⁰ Jaanegui diibo nuuhi: Jibogominaafi, seemenetiro paryi toonoco uujoho imino mooninichi, nooboro.

²¹ Jaanegui Jesu emeciuboro diiboco gaijuhi. Jaaboro nuubo: Sanurucu aivo dihimega iicano; paryi dinehejeque naajete. Jaaboro idaaumoco daaci. Jaadi jari niquejefaño sihidi nihibamivaji. Jaaboro tadyojicuti disaa, nooboro.*

²² Jilli diiboco unuuneri sihidi idaausuuboro, idaauno fuubo sihidi nihibamima iicaubo. Jaabo nihibamico gaijuhi.

²³ Jaanegui Jesu ihuufococo emeciuboro jibogominaaco nuuhi: ¡Aivo sihidi jeevano nihibamima iicamo Moocaani aivojifaño ofoono! nooboro.

* **10:21** Sahaamefaño noonno: Diguijeve imohobujeque dicibo tadyojicuti disaa.

²⁴ Jaaneri ijibogominaa sihidiro jabafiituuhi. Jaarunaa Jesu siino diitoco nuuhi: iTaseeme, tihicani Moocaani aivojifaño ofoono!† ²⁵ Miïro sihidi jeevajitiruno camello januutupaajeri afatyono. Jaano janaanici aivo sihidi jeevano inihibamima iicamo Moocaani aivojifaño ofoono, nooboro.

²⁶ Jaaneri imi janaanici ajabafiituumoro dillucasihicaumo: ¿Jana cajaanatyo fine taajajirahi? noomoro.

²⁷ Jaanegui Jesu diitoco emeeciuboro nuuhi: Miyaminaadi aivo sihidi jeevano. Jaanoti Moocaanidi sihidi jeevatino. Miïro diibedi jineje itihinoba chahahi, nooboro.

²⁸ Jaanegui Pedro diiboco nuuhi: Miïro miïhai paryi mubusumijeque mejeevesuhinimoro iima mihiguehi, nooboro.

²⁹⁻³⁰ Jaanegui Jesu iimusuuhi: Miyanotiro amihaico neehi, cajaanatyohacho iijaco, inahabomico, inagomico, seejico, caanico, iseemeque, ijiinijeque icano taguiniodi, bu tahalliti taajasujibogoguiniodi icano ejeevesumo gaayiciji jino jiiinijehallivi ciendifova janaanici iijanoco, inahabomahaico, inagomahaico, seejico, seemeque, jiinijeque icano idaasuno omooninofeeneti, bu jaadi ufucu asaajino niquejevi ifinjitino fiivoma icajimo icano. ³¹ Jaanoti guiraamo jisumi sihidi ejeevamo iicarumo guinovu minifeteji. Jaanoti guiraamo jisumi guinovu iicarumo tusumi sihidi ejeevamoti minifeteji, nooboro.‡

Jesu Igujivejinoco Siino Jibeguehi.

(Mt 20.17-19; Lc 18.31-34)

³² Jaanaa jiihairi icacuumo Jerusalejaagovi ufuumo. Jaanaaca Jesu ijibogominaaco imegavi siiguehicauhi. Jaamo diito sihidi jabafiituumo. Jaarunaa saatoho diibo dojicuti ofoomo igutuumo. Jaanoma iicaubo Jesu siino diitoco fahuseeci motihaiti miimisici idino iicaumoco ijeevadi ocoovauboro ticovauhi ijibuguboo diibo idaasuno iicaujinoco. ³³ Jilli nooboro: Memeece, jino Jerusalejaago mefeehi. Jahigo uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo sacerdotemi aivojito usefaño, caatiniminaa usefaño icano acicafeteji. Jaamo uco gujivefaño ohoovicimoro sihigootoco acijimo. ³⁴ Jaaboco uco diito dejecumoro aamijimo, jirebamaaijimo icano. Jaadi uco guijenijimo. Jaaruubo uujoho mifucuci, safucu icanobuunati gujivefañoti siino buheeteji, nooboro.

³⁵ Jaanaa Zebedeo achimisi Jacoobo, Jua icamisi Jesujaa asaamisiro diiboco nuuhi: Mojibogominaafi, mihimeguehi ico midillunoco misico adaacinoco, noomisiro.‡

³⁶ Jaanegui Jesu diitisico nuuhi: ¿Milli amisico uujoho omooninoco mihimeguehi? nooboro.

³⁷ Jaanegui nuumisi: Mihimeguehi misico dihaivojifaño acasiacunoco saafico dinaninaagonovi, saafico dimiyanaagonovi icano, noomisiro.

³⁸ Jaanegui Jesu diitisico nuuhi: Jilli aivo amisi toono magaajatino midilluhi. ¿Nacu amihai uujoho idaasuno icajihilluti mahadujirahi? ¿Bu idaasuno icajifaihuri uujoho initicafotofaihuri miniticafetejirahi? nooboro.§

³⁹ Jaanegui: Jiihi, nuumisi.

Jaarunaa Jesu diitisico nuuhi: Miyaano fine uujoho aaduhilluonoti mahaduji, bu uujoho initicafetejibadi miniticafeteji icano. ⁴⁰ Jaanoti naha oono tañaninaagonovi, bu tamiyanaagonovi icano macasivejinoco uujoho acijitirahi. Jaanoti jaatyo idimeguiiharo iimibachucinoco diito gaayiciji, nooboro.

⁴¹ Jaanoco saatoho ijibogominaa uguubumoro Jacobomisijaago sifiratuuhi.

⁴² Jaanegui Jesu diitoco ocoovauboro nuuhi: Amihairyo magaajacuui jiinijeminaa aivojito ijiinijeque atajibafinoco. Jaamofeeneri, bu iicamo imityafimo imityari miyaminaaco guinonifihhi. ⁴³ Jaabadi amihaihaifaño tolli icajitino. Jaanoti amihaihaifañoti

† 10:24 Sahaamefaño noono: iTihicani sihidi inihibamima iicamo Moocaani aivojifaño ofoono! ‡ 10:31 Griego iijiri noono: Jisumi oono ajashutino imegavi iicamo ufucu dojicuvu minifeteji. Jaanoti jisumi dojicuvu iicamo tusumi imegavi icaji. ☆ 10:35 Mt 22.20-28 § 10:38 Jilli enejiruno: ¿Nacu amisi uujoho idaasuno icajibadi mihicajirahi?

sihidi ejeevaaboti iicaqui, jilli saatoho jeeçibominaafiti miminifoto. ⁴⁴ Jaanoti bu cajaanihacho amiihaifañoti imiyaaboti iicagoobo paryi amiihai jeeçivominaafiti minifeteji. ⁴⁵ Jaabadi miiro uujoho Miyaminaafibadi Ifivuubo, uco ijeeçivequi saautihi. Jilli uujoho ejeeçivooboro miyaminaahallivi tafiico aacinofeedi guiraamoco taajasuqui saauhi, nooboro.

Jesu Bartimeoco Atyimesuhi.

(Mt 20.29-34; Lc 18.35-43)

⁴⁶ Jaanobuunati ifutuumo Jerico cuumivi. Jaacuumiti Jesu ijibogominaa, bu sihidi miyaminaa icamoma tuucuumiti fuunaaca Bartimeo onooço ajashuno aatyimeutiibo Timeo achi jiihaijiniri giciniuhi nihibamico idilluubo. ⁴⁷ Jaanaa Jesu Nazareoobo asaunoco agaajaciuboro ticovaubo sefano ocoovadiicuubo: ¡Jesu David Iyaachi, uco didaasugo! nooboro.

⁴⁸ Jaanoma iicamo saatoho diiboco: Illivequi, noomoro ibauhi.

Jaarunofaño janaaniciiviro coovadiivehicaubo: ¡David Iyaachi, uco jeedi didaasugo! nooboro.

⁴⁹ Jaanegui Jesu ugucivuuboro: Diiboco mocoova, nuuhi.

Jaanegui diiboco ocoovaumo nuuhi: Imo imo diica. Jaaboro goova gañiivo ico coovaabo, noomoro.

⁵⁰ Jaanegui ijeebutachehuco aganicaruuboro sefano ujulleeveuboro Jesujaago fuuhi.

⁵¹ Jaaboco Jesu dilluuhi: ¿Milli ico omooninoco diimeguehi? nooboro.

Jaanegui aatyimeutiibo diiboco nuuhi: Jibogominaafi, aatyimeneque imeguehi, nooboro.

⁵² Jaanegui Jesu nuuhi: Jii, fuucu taca buheetecuuhi imiyaavogomaño, nooboro. Jaasumiro diibo imino atyimecuuhi. Jaaboro Jesu dojicuti jiihairi fuubo.

11

Jesu Jerusale Cuumifaño Jicafetehi.

(Mt 21.1-11; Lc 19.28-40; Jn 12.12-19)

¹⁻² Jaadi Jerusale fiitino ifutuumo Betfaje cuumi, bu Betania cuumi icano jinivi Olivohono iicagaji ticovovi. Jaamañoti Jesu ijibogominaatisiti miimisiicico galluuhi: Mofoo, oono moticovo iicacuumijaago. Jahi mahatyimeji burrogayi duujeciniboco miihaiñooba diiberihi igotiboco. Jaaboco misinaayumisiro juu misiva. ³ Jaanoti miihaiñooba amisico: ¿Collihi misinihi? onoochahi, monoo: Mohaivojibo eneeneguiiha. Jaaruuboco goovajino uhuumisuno monoo, nooboro.

⁴ Jaanegui ufuumisi atyimeteuhi burrogayico guhugajinivi jahisivi jiihaifaño duujeciniboco. Jaamisiro diiboco sinaayumisi. ⁵ Jaarunaa saatoho tooneri iicaumo diitisico nuuhi: ¿Jinejeque toono momoonihi? ¿Collihi muburroco misinihi? noomoro.

⁶ Jaanegui diitisi diitoco Jesu unuubadi nuuhi. Jaanoma iicamo satyusuumo. ⁷ Jaaboco Jesujaa ifutusuudi igaachehunoco diibohallivi ificuudi Jesu ihalli casivuuhi. ⁸ Jaanaaca bu sihidi saatoho igaachehuneru jiihaico jeebuhicauhi. Jaanoti saatohosa imoho jaainoco iquitimoro jiihaifa tafusuhicauhi.

⁹ Jaanaaca imegavi ofoomo, bu dojicuti asaamo icamo sahaguehicauhi: ¡Hosana! Imicani Mohaivojibo memeri asaabo. ¹⁰ Imicani aivoji asaano; mootadi siicijeobo David aivojibadi asaano. ¡Tolliro niquejefa Hosana Moocanico masahago! noomoro.

¹¹ Jaabo Jesu tuucuumifaño ufuuboro Moocaani ijafaño jicafutuubo. Jaadi fanoovaco fahigovavi emeeçihicaudi fuucuubo paryi ijibogominaama Betaniavi mihijicuneguiiha.

¹² Jaano sesevede Betaniati ufuuhi Jesuco ajeba aivuuhi. ¹³ Jaanaa tehesinoti atyimeubo higeraho sihidi aamevahoco. Jaanegui meecituubo: Fine inoovatama

icano, onoomaño. Jaarunaa chahauno, jilli boti aamenereu noovautiho onovafisumi iicautimaño. ¹⁴ Jaanoma iicaubo Jesu toohoco nuuhi: Miihaiñooba jee dinoovataco ufucuro gueenejitih, nooboro. Jaanoco ijibogominaa guubuui.

Jesu Templojaco Imibachuuhi.

(Mt 21.12-16; Lc 19.45-48; Jn 2.13-22)

¹⁵ Jaanoti ufuumo Jerusalevi ifutuui. Jaadi Jesu Moocaani iijafaño ufuuboro toojafaño naajeteque eheetavuumo isivi gavaracuubo. Jaabadiro bu nihibamico uhumisuhicaumo mesanoco baavi gavaracuubo, bu tolliro nimihumico anaajehicaumo icaganoco mooniubo icano. ¹⁶ Jaaboro imuguutiibo miihaiñooba siinoco toojafañodi acañiunoco. ¹⁷ Jaadi jilli nooboro diitoco jibeguehicaui: Miiro Caatinihaamefaño noonoo: Taaja Moocaanima iimaajareji paryi faacuumivadiro, noonoro. Jaarujaco amiihai nanivaminaa iijatiro miminiyuhi, nooboro.

¹⁸ Jaanoco sacerdotemi aivojito, bu caatiniminaa icamo uguubumoro diiboco toonohalliti igaicauqui ituma ifehicaui: ¿Naa fine, milliti momooniji? noomoro. Jaarumo diiboco iguihicaui paryi miyaminaa diibo ijibegueneri ajabafitehicaunoma iicaumo. ¹⁹ Jaadi mihijicuneguiha Jesu tuucuumiti fuucuui.

Higueraho Ochoomono.

(Mt 21.20-22)

²⁰ Jaano seseenedi siino fucuro tomañodi afatyumo atyimeuhi tohigueraho ibaconomaryo uchuumucunoco. ²¹ Jaanoco Pedro esafutuuboro Jesuco nuuhi: Meeeci mojibogominaafi, mee oono higuerahoco ijoho afaijahiniho chuumucui, nooboro.

²² Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Moocaanico mimiyaavogo. ²³ Miyanotiro amiihaico neehi: Cajaatyohacho jigajico: Jinooti eedenenere muuaifaño difoo, onoomoro agalluhachijiji tolli icajino. Jaamo ijeebifañodi guucibatimo jino onoobadi iicajinoco imiyyaavogohachijiji onoobadi icajino. ²⁴ Jaanegui amiihaico neehi: Paryi Moocaanico midillunoco, magaayiciji, noomoro midilluhachijiji amiihaidi tolli icajino. ²⁵ Jaamo bu Moocaanima mihiimaasumi cajaatyomahacho imitino mihihachijiji diitoma mihimibachucasihachijiji niquejefaño iicaabo amiihai Caani amiihai imitico buusuji. ²⁶ Jaanoti mihimibachucasihachijiji amiihai Caani niquejefaño iicaabo amiihai imitico buusujitih, nooboro.*

²⁷ Jaadi uumiumo Jerusalevi ifutuui.☆ Jaadi Jesu templojafañodi igooboro feehicaunaaca sacerdotemi aivojito, bu caatiniminaa, bu tomaño quillahuto icamo diibojaa asaaumoro ²⁸ diiboco dilluvauhi: ¿Jineje mitya iijiri ijoho jinehejeque jilli moonihicahi? ¿Miijoho ico tomityaco jilli mooniqui aacineri? noomoro.

²⁹ Jaanegui Jesu diitoco iimusui: Uujoho bu tolliro amiihaico dilluji. Jaanoco uco mihiimusuhachijiji, amiihaico neeji comityari uujoho jino omooninoco. ³⁰ ¿Nacu Jua nitihijiji cuucatiojiu? ¿Niquejejaagotioji, nacu miyaminaajaagotioji? mihiimusu, nooboro.

³¹ Jaanegui sanomiro noocasihicaui: Niquejeoji munuruva du miihaico: ¿Jaanoco bu collihi mimiyaavogotih? neejiruubo. ³² Jaanoti bu miyaminaajaagotioji munuruva, imijitiruno noomoro, noocasiumo miyaminaaco iguiumoro. Miiro paryi famooro miyaminaa Juaco miyaano Moocaani iimaaminaafi iicaunoco agaajauneguiiha. ³³ Jaamoro: Magaajatih, nuumo Jesuco.

Jaanoma iicaabo bu Jesu diitoco iimusui: Jaano jeevari bu uujoho amiihaico jilliti moonihi eneejiruno, nooboro.

* 11:26 Sahaamefaño toversiculoco ficuutimo. ☆ 11:27 Mt 22.23-27; Lc 22.1-8

12

Imitino Dudicamaajeminaavi Ohoovicino.

(Mt 21.33-46; Lc 20.9-19)

¹ Jaadi Jesu ticoniuhi siinovi ooviciboro ijibuguubo: Saafi miyaminaafi baacuco ifaguifano abasuuboro toonocohallidi mecuniuhi, bu ifafaihuco icijinoco eetavuubo, bu tolliro tofaguifeenet torrehacico eetavuubo tohaci njequeti toonoco iteemequi icano. Jaaboro dudicamaajeminaaco tofaguico utuumusuhiniuboro sihi tehesino fuubo.

² Jaano ibaacu onoovacudi iicojiminaafico galluubo diito tofagui dudicamaajeminaajaago: Tamañoco dicitto, nooboro. ³ Jaaruuboco diito agaayicumoro ahaamihicaudi botiboco dojicuviro galluumo. ⁴ Jaaneguiiha bu sifico galluubo. Jaaruuboco tolliro iinigaati agafucuhicaumoro diiboco aivonoono eneehicaumoro botiboco galluui. ⁵ Jaaneguiiha bu sifico galluubo. Jaaruuboco gaicaaumo. Jaaneguiiha bu guiraamo saatohoco galluubo. Jaarumoti saatohoco aamumo, jaanoti saatohoco gaisiraicumoro icano.

⁶ Jaanobuuna saafirucu illi aatyuvuuno guiraano agaijubo. Jaaboco niinoonoro galluubo achico: Fine bocigujimo, nooboro.

⁷⁻⁸ Jaarunaa diito noocasiuhi: Jaani duhu imi toonoco agaayicijiibo. Masi migu-ijeniqui. Jaadiji mihai toono abajatoti mihicaji, noomoro diiboco agaayicumoro guijenumo. Jaamoro diiboco tonoti buhigovi gañumo, nooboro ⁹ diitoco Jesu dilluui: ¿Fine milli tofagui abajaabo diitoco moonjirahi? Miro asaaboro diito dudicamaajeminaaco ifinisuboro ifaguico sidudicamaajeminaaco acijirahi. ¹⁰ ¿Nacu memecitihica Caatinihaamefano jilli onoonoco?

Guiisiri iijanoco eetavonicimo imi guisibaco itihisumoro gañhi. Jaarunofano saafi agaajaabo tobaco dojicuviro icihitoba iminoco agaajamaño. Jaaboro aivo imimaño ficuubo. ¹¹ Jinooco Aivojibo Moocaani eetavehi. Jaano aivo mihaidi sihidi jeevahi, noono Caatinihaamefano, nooboro.

¹² Jaanoma iicamo Jesuco igaayiciqui moonumo diitoco eneejirunoco siinovi ooviciboro onoonoco agaajaciumoro. Jaarumo miyaminaaco iiguuumoro diiboco eeevesuumoro fuucuumo.

¹³ Jaanobuunati Jesujaa galluumo fariseomoto, Herodianomoto iicamoco ifurumo diiboco millihacho onoonoti igaayiciqui. ¹⁴ Jaamo asaamoro diiboco nuuhi: Jibogominaafi, ijoho miyaminaa onoonoco jeevotibo miyaabo idiicanoco mihai magaajahi, bu paryi miyaminaa sabadiro desicini finoco magaajahi icano. Jaamaño Moocaani jihaico miyanotiro dibeguehichi. ¿Naa idi imino Cesar ajaadusunoco majaaduno? ¿Nacu majaadujitihit? noomoro.

¹⁵ Jaarunaa ibañiira jeebico agaajacuboro diitoco nuubo: ¿Collihit uco minisuhit? Ene sajeeti nihibajeti misiva meeciui, nooboro.

¹⁶ Jaanegui diibojaa sivaumo. Jaajeque emeciuboro diitoco nuuhi: ¿Nacu mijoho imene jino, bu jino imomono icano? nooboro.

Jaanegui diito: Cesarno, nuuhi.

¹⁷ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Cesarnoco Cesarco mahaci. Jaanoti Moocaaninoco Moocaanico mahaci, nooboro. Jaaneri sihidiro eetyehicaumo.

¹⁸ Jaanaaca diibojaa saatoho saduceomi iguijevecumo siino buheetejitihit onoonicimo asaamoro diiboco dilluvauhi: ¹⁹ Jibogominaafi, Moise mihaidi jilli caatiniuhi: Saafi nahabo mogai seemevatigo cojiti iguijevehachijit inahabo ifibaijigoco iciboro inahabobuuna eseemevase caani momofano icaji, nooboro Moise. ²⁰ Miro saatohoti sano nahabomiro icauhi sahuse juugahuseti miimisiici idimo. Jaamoti saafi taabavauhi.

Jaaruubo seemevatiiboro guijeveuhi. ²¹ Jaanegui saafi inahabo ifibaijigoco icuhi. Jaaruubo tolliro seemevatiiboro guijeveuhi. Jaaneguiha bu allivioobo. Jaaruubo bu tolliro icauhi. ²² Jaamo famooro tolli diigoma icauhi. Jaarumoti saafiba seemevautihi. Jaano nijequeti bu tolliro diigo guijeveuhi. ²³ Jaamo buheetesumi siino ubuheetedi, ¿cajaan taabaji? fine famooro diigoco ataabavacuumaño, noomoro.

²⁴ Jaaneguiha Jesu diitoco iimusuhi: Jilli amihai mitihivehi Caatinahaamefaño onoonoco, bu Moocaani gaaja iicanoco magaajatimaño. ²⁵ Miuro guijeveti siino ubuheetedi gaifiimi, gaigoomi icamo taabavacasicujitihini niquejefaño iicamo toomominaabadiro icacuujimo. ²⁶ ¿Nacu toono guijeveminaa ubuheetejinoti Moise aamefaño, onoonoco amihai memecitihica? ¿Milli nacu Moocaani diiboma iimaauhi imoho ijigaunofeeneti? Miuro nuubo: Uujoho Abraham, Isaac, Jacob icamo Aivojibo, nooboro. ²⁷ Jaamaño Moocaani guijeve aivojibo icatino. Moocaani ubuheeme Aivojiboro. Jaamaño aivo amihai jilliro guiraano mitihivehi, nooboro.

Aivo Imiya Tajiba.

(Mt 22.34-40; Lc 10.25-28)

²⁸ Jaanaaca saafi caatiniminaafi gaseuhi diitoma ihiimaacasinoco uguubuuboro. Jaabo Jesu imino diitoco iimusunoma iicaubo diiboco dilluubo: ¿Cono aivo tajibat iivo obocino? nooboro.

²⁹ Jaanegui Jesu diiboco iimusuhi: Imiya tajiba jino; muguubu Israel idiboro saafiro Mohaivojibo Moocaani. ³⁰ Jaabo Moocaani Dihaivojiboco gaiji paryi dijeebimaryo, paryi difimaryo, paryi dihesamaajemaryo, bu paryi disefamaryo icano. Jino aivo imiya tajibaji. ³¹ Jaano alliviono bu aivo tobadiro jeevahi jino; sitaaco gaiji difiico agaijibadiro, onoono. Chahano satajiba aivo jino janaanici iicano, nooboro.

³² Jaanoma iicaubo icatiniminaafi diiboco iimusuhi: Jihijibogominaafi, miyaanoco aivono neehi, saafiro Moocaani iicanoco, chahaabo sifi diibo janaanici iicaabo. ³³ Jaaboco magaijino paryi mojeebimaryo, mohesamaajemaryo, mosefamaryo, mofibadiro sitaaco magaijino icano aivo imino. Jaabadiro asimico agaicaaumoro jeecivonoco ifajicivivi ificuunicino tolli imino. Jaarunaa Moocaanico, bu sitaaco icano magaijino imino fanoo janaanivivi, nooboro.

³⁴ Jaanegui imino iimusunoco Jesu aatyimeuboro diiboco nuuhi: Jii, tehesitihini ijoho Moocaani aivojiti, nooboro. Jaanotiro mihaiñooba siino diiboma dillamaaicuutihini igutumaño.

¿Mijoho Iyaachi Fine Cristo?

(Mt 22.41-46; Lc 20.41-44)

³⁵ Jaanaa Jesu Moocaani ijafaño ijibogoobo neehicauhi: ¿Milli jaamo caatiniminaa Cristoco David iyaachi neehicahi? ³⁶ Miuro David icaruubo Moocaani Gaijafenedi ihiimaausumi nuuhi:

Mohaivojibo Moocaani Tahaivojibo Cristoco nuuhi: Tamiyanaagonovi casivo, diminaaco ditihaguino uujoho ificuunohachuta, nooboro.

³⁷ ¿Milli jaabo Cristo David iyaachi icajirahi, David bu icaruubo diiboco: Aivojibo, unuuno icanaaca? nooboro.

Jaanoco sihidi miyaminaa iicaumo imono guubunichicauhi.

³⁸ Jaabo Jesu diitoco ijibogoobo neehicauhi: Icigusuno mihica caatiniminaati, oono caamovonoono gaachehunoma igomoco, goohasinofeenevi aivo imino idillunoco iimoyicifimoti. ³⁹ Bu jaamo sinagogajafa ufuusumi aivo iimiya icaganocoro ujuvica-maafimoti, bu machusumi iimimañejeviro iicafimoti. ⁴⁰ Bu fibaijito gaigoomi iijanoco udumiticimoro ifurumo, toonoco utuvuusumo caamovono Moocaanima iimaanico sitaaco ibañiqui. Jaamaño guiraajino aivo cijigaifaño ijaadaco agaayicino, nooboro.

✧ 12:38 Mt 22.1-36; Lc 22.45-47

⁴¹ Jaanobuunati safoono Jesu Moocaani iijafaño nihibamico ijicuhicauno imega igicinimañoti ifinichicauhi miyaminaa tobafa nihibamico ijicumoco. Jaamo saatoho sihidinihibamima iicameheje guiraano jicuhicauhi. ⁴² Jaanaa saafigo idaasuno fibaijigo agaseugoro tobafa mijeegayicico jihacuvauhi midino ijaada iicajecico. ⁴³ Jaanoco Jesu aatyimeuboro ijibogominaaco ocoovauboro nuuhi: Miyanotiro amihhaico neehi: Ajaamo idaasuno fibaijigo paryi famoova nihibamico tobafa ijicumoco janaanivivi aivo ficuuhi. ⁴⁴ Miñero paryi aacimo diitoma ucuujivaachutinoti acihi. Jaanoti diigo ihidaasuti paryi acigo tooneri amachujirunoco, nooboro.

13

Jesu Neehi Temploja Ifinisucafetejinoco.

(Mt 24.1-28; Lc 21.5-24)

¹ Jaabo Jesu Moocaani iija templo onoojafañoti inuuboco saafi ijibogominaafi nuuhi: Meeci mojiibogominaafi, bañifiira guisibano bañifiira iijanotyigaba, nooboro.

² Jaarunaa Jesu diiboco iimusuhi: Mahatyimehi jino iijanotyigabajeque. Jaaruno toonovi iguisibano siibahallivi, siibahallivi icano atyuuvotino paryi sahi callajaavejino, nooboro.

³⁻⁴ Jaadi fuumo Olivohono iicagajjaago tooja Moocaani iija oonegueehivi. Jaanaaca Jesu giciniuboco Jacoobo, Jua, Andre icamo toovono dilluuhi: Mihimeguehi mihaico idibogonoco cusu ijoho onoono iicaji. ¿Milliti magaajaciji paryi toneheje iticovanoco? noomoro.

⁵ Jaanogui Jesu diitoco nuuhi: Esicinino mihica miñhaiñooba amihhaico bañidino.

⁶ Guiraajimo tamemeri asaano: Uujoho Cristo, noomoro.

⁷ Jaabadiro bu minaanoo jibogonoti muguubusumi, imucugai ñihicunejetei muguubusumi icano mihiguetejirahana, tolli icajino. Jaaruno toono inijequeevacuujino icatino. ⁸ Miñero siijiinijeoto siijiinijeotoma moonicasiji, sihaivoji sihaivojima moonicasiji. Jaasumi fahigovavi jiinije maryibaji, ajebano iicaji icano. Jino idaasu iicajino iticovano.

⁹ Jaasumi amihhai ifico magaihuini amihhaico aivojito iigaivomoco acijimo. Jaamo amihhai uco mimiyaavogomo tajibaminaa aivojiteje imefeenevi masatyocafeteji. Jaamo uuti diitoco mijibeguehi. ¹⁰ Miñero jiinije ifinicuujino imegavi taajasujibogo paryi faajiinijeriro jibogocafeteji. ¹¹ Jaasumi amihhaico aivojitoco ihaciqui diitojaa asatyusumi: ¿Milli fine meneje? noomoro mehesamaajirahana. Tolli iicacuudi Moocaani amihhai jeebifaño ificuunocoro monoo. Amihhairyo mihiimaano icajitino jilli Moocaani Gaija amihhaifañoti iimaaji. ¹² Jaasu inahaboro inahaboco igaicaauqui aciji. Jaabadiro bu caaniro iseemenequeji iseemere caanijaagovi iminifotomoro caanico acijimo sita igaicaauqui icano. ¹³ Jaasumi faaboho amihhaico jiheveji tamomohalliti. Jaarunaa tolli icarunofa ejenaaubo taajaji.

¹⁴ Miñero Moocaani iimaajiibogominaafi caatinuhi: Johono imitino idicunoco omooniboro ifinisufinoti jaano templojafaño iicamaño iimimañeri iicacutinoco mahatyimecuudi, aameque mihifinichicamo magaaja. Jaadi Judeao jiinijeri mihicamo ifagajinojaa magaacini.

¹⁵ Jaanoti bu tusumi saatoho iija niibahucuri mihicahachiji miniitomoro fañovi mijicafetedino siinobaco mihiciqui. ¹⁶ Jaanoti bu buhi faguifaño mihicamo amihhai gaachehuco mihiciqui jaahevi muhuumidino. ¹⁷ Jaanoti, ayi, fine idaasucani icajimo gaigoomi tusumi oovato iicamo, bu imifañoti aduseejema iicamo icano. ¿Milli bu gaajirumo? ¹⁸ Jaanogui Moocaanico midillu jaamo iimitifucuje s#curasumi gaatimo mihicahi. ¹⁹ Tusumiji sihidi aivo idaasuno mihicaji fucuje icaji jiinijeque Moocaani ifivusuunotiro aatyimeratifucuje. Jaarunobuunati siino ufucu atyimeracuujitih.

²⁰ Jaafucujeque Mohaivoj#bo ibaaresut#ruva tusumi iicajimoti m#hai#nooba taajajit#rahi. Jaaruubo tufucujeque baaret#suj#bo itaadimo diibo #ci#umo toono idaasunoti itaajaqui.

²¹ Jaanoti am#haico saatoho: Memeci jaani Cristo, memeci jaadi Cristo, onoohachij#i: Miyaano meneedino. ²² Jilli jihovoto saaji Cristo ifibadi iminifotomoro, bu Moocaani iimaaj#ibogominaabadi icamo. Jaamo sihidi ejeevanoonoco eetavejimo niqueje mitya ij#nobadi icanehejeque #furumo miyaminaaco iba#i#qui, bu Moocaanita iicacuurumoco ijishit#hachij#i ba#i#jimo. ²³ Jaanegui am#hai mityano mihimibaic#nicu am#haico jino uujoho imegav#iro j#bugucuuhi, nooboro.

Jesu Miyaminaafibadi Ifiivuubo Siino Asaajino.

(Mt 24.29-44; Lc 21.25-33)

²⁴⁻²⁵ Jaasumi toono #daasufucujebuunati nih#ba jabaaveji, bu fucuo nih#ba achicicujit#hi, bu meec#ri niquejefa#oti aifeji, pary# niquejefa#o iicano mitya mary#baji icano. ²⁶ Jaadi jarihi#ca mahaty#meji uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo aimuufafeenedi sihidi mityama, tahaivoj#ma icano asaanoco. ²⁷ Jaaboro uujoho tatyoomominaaco ataj#bamo ta#anitamoco igaiy#cijimo fahigovati j#in#jejinibaaciti, niquejejinibaaciti icano.

²⁸ Jaanegui oono higerahot#ro magaaja m#ro igacano afaivunusumiro ihaamene ruutunic#hi. Jaanoti ficaba ifiticunoco magaaan#ic#hi. ²⁹ Jaabadi am#hai magaaja pary# fanooro jino uujoho onono iicanoco mahaty#mecudi mehesic#nicu j#in#je ifin#jino ifiticunoco. ³⁰ Miyanot#ro jino am#haico neehi, pary# jineheje icaji miyaminaa toonoco aaty#mejimo guj#vet#maacaro. ³¹ Niqueje, bu j#in#je icano fatyeji. Jaanoti jino uujoho onono sicama#ovi fatyejit#hi.

³² Jaaruno tufucu ihoovo iicanoco m#hai#nooba gaajat#hi. Moocaani toomominaa niquejefa iicarumo, bu uujoho Moocaani Seemene icaruubo gaajat#hi icano id#boro Moocaani tufucuco gaajahi, nooboro.

³³ Jaanegui am#hai mihimibaic#nicu toomomoro magaaajat#hi ihoovofucu cusumihacho iicajinoco. ³⁴ Saafi tehesino ifeequi iicoj#minaaco idudicamaajeque aac#boro iguhugaco ofoonobuuna saafiico utuumusuuboro, diibo iicanic#badi uujoho feej#hiica. ³⁵ Jaanegui mihimibaic#nicu magaaajat#hi aivoj#bo cusumihacho agasejinoco ij#cuuv#bahacho, fucufeenev#bahacho, catava oj#beribachacho, fucurobahacho.

³⁶ Jaanegui mihimoc#isu am#haico imima#obati asaaboro micigamoco aty#mevadiibo.

³⁷ Jino am#haico onoonoco famoocoro neehi mihimibaic#nicu, nooboro.

14

(Mt 26.1-5; Lc 22.1-2; Jn 11.45-53)

¹ Jaanaaca mifucuc#rucu Pascuaco eheetavuu#jino iicauno, bu ij#cutaama achahano maahuno j#baimoco eheetavuu#jino icano. Jaanaa sacerdotem# aivoj#to, caatin#minaa icamo guinehicauhi mill#hacho #furumo sicama#ooco aba#imoro toonohall#ti Jesuco igaicauqui. ² Jaarumo neehicauhi: J#baimofa momoon#jit#hi miyaminaa #aaivotimo iicaqui, noomoro.

Betaniavi Jesuco Facicifaihuri Jeesuugo.

(Mt 26.6-13; Jn 12.1-8)

³ Jaanaaca Jesu Betaniari fojohoma Simon iicaubo ij#jafa icauhi. Jaabo imachuqui acas#vuubo icaunaaca saafigo gaigo gaseuhi alabastro eetavotapaajefa#o facicifaihu nardo onoofaihu gatyuuci sihidi ijaada icanoma. Jaagoro toopaajeque agasucuu#goro ifacicifaihuco Jesu nigaihall#vi tucaruugo. ⁴ Jaaneri saatoho toma#eri iicaumo is#fiiratumoro noocasiuhi: #Coll#hi oono facicifaihu ba#amaaiquifetehi? ⁵ Tofaihuco trescientos denario janaan#ic#vi manaajemere #daasufimoco mahacitanoco, noomoro diigoojaa sifiiratumo.

⁶ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Jaafa icago. ¿Collihi macasivusuhi? Imino uudi moonigo. ⁷ Idaasufiimo fahiiɣivaro amiihaima icaji. Jaamoco mihimugusumi imino momooni. Jaanoti uujoho amiihaima fahiiɣivaro icajitih. ⁸ Ajaamo idigoro imino uco moonihi tafiico afacisugo ciihojifaño icicafetejino imegavi. ⁹ Miyanotiro amiihaico neehi: Cuucahacho fahigova jino taajasujibogoco faajiinjeri ijibogohigo tolliro jino diigo omoonino jibogocafeteji, toonoti diigoco ihesafetehicaqui, nooboro.

Juda Jesuco Naajeguehi.

(Mt 26.14-16; Lc 22.3-6)

¹⁰ Jaanaaca Juda Iscariote onoo, ijibogominaa fahuseeci motihaiti miimisiici idimoobo fuuhi sacerdotemi aivojitoco emeecitoobo diitoma ihiimaaboro Jesuco diito usefaño ihaciqui. ¹¹ Jaanoco diito uguubuumoro sihidi imo imo minifutuuhi. Jaamoro nihibamico diiboco aciguumo. Jaanoma iicaabo aivo Ijuda Jesuco diito usefaño ihaciqui moonihicauhi.

Aivojibo Niinoono Amachuuno.

(Mt 26.17-30; Lc 22.7-23; Jn 13.21-30; 1 Co 11.23-25)

¹² Jaanaaca ijuurisutama achahano maahuno jibaimo ticovacuuhi, bu Pascua ovejaco agaicaauhicausumi icano. Jaanegui Jesuco ijibogominaa dilluuhi: ¿Conoovi dimeguehi Pascua machutaaco meheetavonoco. Jaabo machuhi? noomoro.

¹³ Jaanegui ijibogominaati miimisiicico agalluuboro nuubo: Cuumifaño mofoo. Jahi mahatyimeji gaifi icinuuri nifaihuco asatyoooboco. Diiboma mofoo. ¹⁴ Jaabo ijicafotojaoboco monoo: Mohaivojibo jilli neehi: ¿Comecufaño tajibogominaama Pascua machutaaco machuji? noobo, monoo. ¹⁵ Jaadi amiihaico ifusujiibo guiraamecu caamovohi iicamecu imibachucinicumecuco. Jahi Pascua machutaaco meheetavo miihaidi, nooboro.

¹⁶ Jaanegui ijibogominaatisi ufuumisi tuucuumivi ifutuuhi. Jaamisi atyimeteuhi Jesu unuubadi iicanoco. Jaamisiro tomañovi I Pascua machutaaco eetavucuumisi.

¹⁷ Jaadi jarihiica ijicuuvu Jesu ijibogominaama fahuseeci motihaiti miimisiici idimoma gasevauhi. ¹⁸ Jaamo amachumo giciniumaaca Jesu diitoco nuuhi: Miyanotiro amiihaico neehi: Jino amiihai uuma mamachumooti saafi uco aciji igaicaauqui, nooboro.

¹⁹ Jaaneri sihidi idaasuvuumoro diiboco saafiri dilluhicahicaumo: ¿Uujoho icatino, eti? noomoro.

²⁰ Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: Jino amiihai fahuseeci motihaiti miimisiici idino mihicamoti saafi uuma butajefaño maahuco efeeyacuubo diibeji. ²¹ Jaaruno jilli Caatinihaamefaño uutit onoobadi uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo feehi. Jaarunofaño idaasucani iicajiibo uco aaciibo. Aivo iimijiruno diibedi fiivuutiibo iicauruva, nooboro.

²² Jaamo machuumaaca Jesu imaahuco agaayiciuboro Moocaanico graciaco aciuh. Jaadi iquisiciuboro diitoco aciubo: Ifaaji, mamachu. Jino tafi, taahuco icanoco, nooboro.

²³ Jaadi adutahilluco gaayiciubo. Jaanoco tolliro graciaco aaciuboro ifuuhi. ²⁴ Jaanoco famooro aaduudi nuubo: Jino tatyijoho, jino bohono iimaaco imiyacarunoro ajashutinohallivi agañicafotono. ²⁵ Miyanotiro amiihaico neehi: Siino aducujitih jino vinofaihutit jari bofaihutit Moocaani aivoji iicadihivi aduji, nooboro.

Jesu Neehi Pedro Diiboco Utuunamaaijinoco.

(Mt 26.31-35; Lc 22.31-34; Jn 13.36-38)

²⁶ Jaadi Moocaani masinoco amasivaumoro fuucuumo Olivohono iicagaji onoohigo. ²⁷ Jaanaa Jesu diitoco nuuhi: Paryi amiihai uco mejeevesuji.* Miiro Caatinihaamefaño noono: Itoomominaafico gaicaaujimo. Jaaneri ihovejami fahigova gavaranaamaaji,

* **14:27** Sahaamefaño janaaniciivi jilli ficuumo; jifucu, onoonoco.

noonoro. ²⁸ Jaaruubo siino ubuheetenebuunati amihai imega Galileavi feeji, nuubo Jesu.

²⁹ Jaanegui diiboco Pedro nuuhi: Famooro ico jeevesurumaaca uujoho ico jeevesujitih, nooboro.

³⁰ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Miyanotiro ico neehi: Jaafañiino fucu mifooci catava ojitiibaacaro mifooci, safo icano uco agaajaruubo uco tuunamaaiji, nooboro.†

³¹ Jaarunaa jenaauhicaubo: Jaafa ima iguijevehachijji guijeveji. Jaaruubo ico tuunamaaijitih, nooboro.

Jaabadiro bu famooro neehicauhi.

Jesu Getsemani Onoomañovi Moocanima Iimaahi.

(Mt 26.36-46; Lc 22.39-46; Heb 5.7-8)

³² Jaadi gaseumo Getsemani onoomañovi. Jahi Jesu ijibogominaaco nuuhi: Jinovi migicini uujoho Moocanima ihiimaatonohachutahica, nooboro.

³³ Jaabo Pedro, Jacoobo, Jua icamocoro satyuubo. Jaadi ticovaubo sihidi idaasuvuuboro ataafiraruhifico. ³⁴⁻³⁵ Jaaboro diitoco nuubo: Tajeebi sihidi uco idaasuhi miguijevejibadi esicinihi. Jinooviro mifitafotomoro mihica cigatimo mubuhē, nooboro Jesu janaanivivi ufuuboro jinijehallivi ajavuvuuboro Moocanico dilluubo toono idaasuno iicaujineri idaasuno icatibo iicaqui. ³⁶ Jaabo Moocanima iimaabo jilli neehicauhi: Guihi, fanoova idi sihidi jeevatih. Jaanegui jino idaasuno iicajinoti uco taajasu.‡ Jaaruno uujoho iimogobadi icatino, jaafa ijoho idiimogobadi icano, nooboro.

³⁷ Jaadi ijibogominaajaa asaaubo cigaumoco aatyimevauboro Pedroco nuuhi: ¿Simon, nacu cigahi? ¿Jilli sano nihiba oovo ticovovi aivo buheetih? ³⁸ Moocanima mihiimaamoro mubuhē Satanas amihaiico inisunofaño jaamo aacototimo mihiicahi. Miyaano amihai jeebi imino iicanoco imogorahi. Jaarunofaño amihai allio ifi niinovahi, nooboro.

³⁹ Jaadi siino fuubo dojicuviro Moocanima iimaatuubo siino tolliro nooboro. ⁴⁰ Jaadi siino asaaubo tolliro cigaumoco atyimevauhi, sano cigararo ihaallino iicacumaño. Jaanoco iimusujirumo esicinihicautimo. ⁴¹ Jaadi siino asaauboro diitoco nuubo: Ivi jisumi micigacu, majaguisicu. Jino gasecuuno uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo imitiminaa usefaño aacifafetejino. ⁴² Jaaneguiha magañiivomoro masigucu, mee oono uco acivaabo fiiticuuh, nooboro.

Jesuco Isisimoro Satyomo.

(Mt 26.47-56; Lc 22.47-53; Jn 18.3-12)

⁴³ Jesu iimaubaacaro Juda gaseuhi diito fahuseeci motihaiti miimisiici icamo iicahicaurumoobo iicaabo. Jaaboma sihidi saauomo miyaminaa niisuganoma, cudaahenema icano. Jaamo sacerdotemi aivojito, caatiniminaa, quillahuto icamo diitoco agalluumo. ⁴⁴ Jaabo diibo aciminaafi iicaabo Juda diitoco imino jibuguuhi diito igaaajiqui: Oono uujoho diibo iicaaboco ininiciboro dilluji. Jaaboco kuhufono misisimoro masatyo, nooboro.

⁴⁵ Jaadi agaseuboro: ¿Naa diicahi, Jibogominaafi? nooboro Jesuco niniciuhi. ⁴⁶ Jaasumiro Jesuco gaayiciumo isatyequi.

⁴⁷ Jaanegui tomañeri iicaumoti saafi iniisugaco iguiyicuboro sacerdotemi aivojibo jeecivominaafi nijimehuco buiyaacuuh. ⁴⁸ Jaanaa Jesu diitoco nuuhi: ¿Milli jaamo amihai taticovodi masaahi niisuganoma, cudaahenema icano nanivaminaafico magayiciqui mihicanicibadi? ⁴⁹ Miuro fafucuvaaciviro amihafeenevi Moocani ijafaño icahicahi jibogooboro. Jaaruuboco du magayicihicatih. Jaarunofaño jaafa tolli icano johono Caatinihaamefaño onono inijequeevaqui, nooboro.

⁵⁰ Jaasumiro ijibogominaa diiboco ejeevesumoro famooro gaaciniuhi.

† 14:30 Sahaamefaño ficuutimo: mifooci ojitiibaacaro, onoonoco. ‡ 14:36 Griego iijiri: Jihidaasuhilluco uuti buhigovi denesu, noonoo.

Sicafefi Agaaubo.

⁵¹ Jaanaaca saafi sicafefi Jesu dojicuti fuuhi gaachehubaryuriro minicinibo. Jaaboco gaayiciurumo. ⁵² Jaarunaaca igaachehuco ejeevesuhinuboro sicaibo gaaubo.

Jesu Fagominaa Imegavi Icauhi.

(Mt 26.57-68; Lc 22.54-55, 63-71; Jn 18.13-14, 19-24)

⁵³ Jaamoro Jesuco satyuumo sacerdotemi aivojibo imiyaabo imegavi. Jahi paryi sacerdotemi aivojito, quillahuto, caatiniminaa icamo igaicamaaiuhi. ⁵⁴ Jaanaaca Pedro tehesinoti ifiniciuboro ufuubo sacerdotemi miya aivojibo goohasifeeneri casivuuihii sacerdotem toomominaama cijigaiti efeemeubo.

⁵⁵ Jaanaa sacerdotemi aivojito, paryi fagominaa icamo guinehicaurahi sicamañoooco Jesuhallivi ibañiqui diiboco toonohalliti iguijenisuqui. Jaarumo atyimehicautihi.

⁵⁶ Fiivaamo sicamañoooco diibohallivi neehicaurumo. Jaarumo sabadiro neehicautihi.

⁵⁷ Jaanaaca saatoho agañiivuumoro diibohallivi sicamañoooco bañiuhii: ⁵⁸ Miihai muguubuhi jilli diibo onoonoco: Uujoho jiija temploja gaifiimi usetio eetavotajaco acallajanuboro mifucuci, safucu idinotiro boojati boobaniji useri eheetavoratijaco onoonoco, noomoro.

⁵⁹ Jaarunofaño diito jibogo sabadiro iicatimaño miyaavehicautihi.

⁶⁰ Jaanegui isacerdotemi aivojibo famoofeeneti agañiivuumoro Jesuco dilluuhii: ¿Ajashuno aivo diimusutihi? ¿Jinejeque nacu jino iti dihallivi ijibocasimo? nooboro.

⁶¹ Jaarunofa Jesu iimusutiibo. Jilli lliivi moonicinihicauhi.

Jaanegui bu siino isacerdotemi aivojibo dilluuhii: ¿Naa miyaano ijoho Cristo Moocaani Momiyaabo Achi idiicaabo? nooboro.

⁶² Jaaneguiha Jesu diiboco nuuhi: Jiihi, uujoho diibo. Eneecau bu jaamo jinooti mohimegavi mahatyimeji uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo sihidi ejeevaabo Moocaani miyanaagueneri giciniboco, bu ufucu niqueje aimuufaifeenedi asaaboco icano, nooboro.

⁶³ Jaanoma iicaabo isacerdotemi aivojibo igaachehuco gallicuuhii sihidi isifiratuuboro. Jaaboro nuubo: ¿Collhiica bu sita diibohalli onoonoco mihimoyicicuujiirahi? ⁶⁴ Mee, amiihairyo muguubucuuhii Moocaaniditi aivo imitino ihiimaanoco; ¿Naa milli amiihaidi? nooboro.

Jaanegui famooro: Diiboco guijevejiibo, noomoro fañusuuhii.

⁶⁵ Jaasumiro saatoho ticovauhi diiboco ijirebamaaimoro ihimeque afabaacumoro ganicihicaumo. Eneecata miya ijoho Moocaani jibogominaafi idiicahachijii gaajaci: ¿Naa miiijoho ico ganicichi? noomoro. Jaabadiro bu toomominaa diiboco aamihicauhi.

Pedro Jesuco Tuunamaaiuhi.

(Mt 26.69-75; Lc 22.56-62; Jn 18.15-18, 25-27)

⁶⁶ Jaanaa Pedro guino goohasiri icahicaunaa isacerdotemi aivojibo jeevivominaago agaseugoro ⁶⁷ cijigaijiniri efeemeebe iicauboco aatyimeugoro diiboco guenenene ihifinichicaugoro nuugo: Ijoho bu tolliro Jesu Nazareoboma idiguehicaabo, noogoro.

⁶⁸ Jaarunaa Pedro tuunamaaiuhi: Diiboco uujoho gaajatihii, bu ¿jinejetihacho fine toono uco neehi? nooboro iinehinuubo jahisiti ijicafetefi uuga imegavi. Jaanaacaro catava ojicuuhii. ⁶⁹ Jaanobuunati bu siino diigo diiboco emeecugoro tomañeri iicaumoco neehicauhi: Jaani diitoobo, noogoro.

⁷⁰ Jaarunaa bu diibo siino tuunamaaiuhi.

Jaanobuunati bu tomañeri iicaumo siino Pedroco nuuhi: Miyaano ijoho diitotibo Galileaobo idiicamaño, noomoro. §

⁷¹ Jaanegui Pedro ticovauhi ibacasiuboro ihiimaaubo Moocaani momofañodi oovicuboro: Gaajatihii uujoho diiboco diiboti toono mihiiamaaboco, nooboro.

⁷² Jaasumiro catava alliniuhi mifooci ojũbo. Jaanoti jari Pedro Jesu diiboco catava mifooci ojitiĩbaacaro siino mifooci, safo idĩno uco tuunamaaji unuunoco esafutuuboro taacuubo tsumiro.

15

Jesu Pilato Imega

(Mt 27.1-2, 11-14; Lc 23.1-5; Jn 18.28-38)

¹ Jaanaaca eseseveudi siino sacerdotemi aivojito, quillahuto, caatinĩminaa icamo igaiuuhi paryĩ fagomĩnaama iimaacasiqũ. Jaamoro Jesuco sisiciniĩboco asatyumoro Pilatoco acituumo. ² Jaaboco Pilato dilluhi: ¿Naa ĩjoho judiomĩ Aivojĩbo? nooboro.

Jaanegui Jesu diiboco iimusuuhi: Jĩhi, ĩjoho toono onobadi, nooboro.

³ Jaanaa sacerdotemi aivojito sihidi diibohallivi iimitinoono jĩbeguehicauhi.

⁴ Jaanegui siino Pilato diiboco dilluuhi: ¿Ajashuno aivo diimusutihi? Eneecau, meeci minoodino jino dihallivi iĩbocasinoco, nooboro.

⁵ Jaarunofaño Jesu ajashuno iimusutĩneri Pilato sihidiro eetyehicauhi.

Jesuco Guijevafaño Ificuuno.

(Mt 27.15-31; Lc 23.13-25; Jn 18.39-19.16)

⁶ Jaabo Pilato jĩbaimosumi civojamĩnaati saafico miyamĩnaa idilluuboco sinaayuhicauhi. ⁷ Jaanaa Barraba onoboco civojafa icauhi sano ihaivojitohalliti saatohoma omoonicasihigo miyamĩnaaco agaicaunohalliti icivojaniũbo. ⁸ Jaanaa imiyamĩnaa asaaumoro Pilatoco dilluvauhi fafoova jĩbaimosumi omoonihicaubadi imooniqui. ⁹ Jaanegui Pilato diitoco iimusuuhi: ¿Naa mihimeguehi judiomĩ Aivojĩboco amĩhaidi isinaayunoco? nooboro.

¹⁰ Jilli sacerdotemi aivojito diiboco ataaquivomoro aaciunoco Pilato agaajauboro diitoco tolli nuubo. ¹¹ Jaarunaa isacerdotemi aivojito miyamĩnaaco fajĩniuhi: Barrabacoro midillu diibocoro isinaayuqui, noomoro.

¹² Jaanegui Pilato diitoco siino dilluuhi: ¿Jana milli judiomĩ Aivojĩbo amĩhai menea-hicaaboco mooniji? nooboro.

¹³ Jaanegui diito ocoovadiivuumoro Pilatoco iimusuuhi: ¡Guijeve imohobujehallivi tetecu! noomoro.

¹⁴ Jaanegui Pilato nuuhi: ¿Nacu jineje iimitinoco moonĩbo? nooboro.

Jaarunaa diito siino janaanĩciviro coovadiivuuhi: ¡Guijeve imohobujehallivi tetecu! noomoro.

¹⁵ Jaanoma iicaubo Pilato miyamĩnaama imino iicanoco iimuguuboro Barrabaco sinaayusuubo. Jaaboro Jesuco niivigai meeheri ahaamĩsuhicaudi ihamocasimĩnaaco aciũbo diiboco itetecuqui.

¹⁶ Jaasumiro diiboco ihamocasimĩnaa satyuuhi aivojĩbo iijafa poetorio onoonofaño. Jaamoro paryĩ ihamocasimĩnaaco iigaiyĩcũmoro gachicohai deecano tifaibadi itifai iicachehuco jĩhacuumo. ¹⁷ Jaamoro ijanuutunoma iicanoco aafeneque chaahimigati eheetavumoro diiboco javucaruumo. ¹⁸ Jaamoro ticovaumo sahomoro: ¡Imino diica judiomĩ Aivojĩbo! ¹⁹ noomoro diiboco imeiri iinigati gafucuhicaumo jĩrebamaaimoro iguiino ememuĩvomoro diiboco mihimobadi dejecujicaumo. ²⁰ Jaamoro jilli diiboco edejecuhicaunobuunati diiboco iĩhacuuchehuco ujujuyaacuumoro jari imiya gaachehuco iĩhacuumoro diiboco satyucuumo itetecuqui.

Jesuco Etetecuubo Guijevehi.

(Mt 27.32-56; Lc 23.26-49; Jn 19.17-30)

²¹ Jaanaa Simon Cirene cuumioobo Alejandro, bu Rufo icamisi caani buhigoti isiti asaaubo tomaño. fatyuuboco ocoovaumoro Jesu guijeve imohobujeque satyusuumo.

²² Jaamoro Jesuco satyuumo Golgota onoomaño, nigaiĩpaajebai eneejiruno. ²³ Jahigo diiboco isuurumo facicifaihumo vinoco ificumoro. Jaarunoco Jesu adutiuhi. ²⁴ Jaadi

diiboco etetecucuudi ihamocasimínaa diibo gaachehunoco sanomíro iticovoociví ifocasiuhi suerteque abañamaaiumoró: ¿Naa cajaaní cochehuco satyeji? noomoro.

²⁵ Jaasu baagotirehiica nihíba icauberi diiboco tetecuumo iguijeve imohoví.

²⁶ Jaamoro toonohallítí diiboco omooníunoco iguijeve imohoví inigaihállítí acaatíníumoró ficuumo: JAANI JUDIOMI AIVOJHBO, onoonoco. ²⁷ Jaabo uufocoví bu tollíro miimísiicí nanivamínaatisico tetecuumo saafico imiyanaagonoví, sífíco inanínaagonoví icano. ²⁸ Jíllí Caatíníhaamefaño onocíníno nijequevauhi; iimitífimofeenedí oovocafutuubo, onocíníno.*

²⁹ Jaanaa tomañodí afatyumo Jesuco ihíbamoro ihuseneque gavaracumoró íbajirubadí iicano inigainocoro garya, garya omooníhicaumoró neehicauhi: Ajaanívahaduhu oono templojaco acallajaruuboro síino dojícuvíro mífucucí, safucu idínotí boojatí edeetavejiruubo. ³⁰ Eneecata íro dífíco taajasu, toono díguijeve imohotí iníitoobo, noomoro.

³¹⁻³² Jaabadíro bu sacerdotemí aivojito, caatínímínaa icamo edejecumo noocasihi-cauhi: Sitaaco naha ataajasuhicaabo, ¿cono bu jaabo jisumí ifícoro taajasunoova. Míyaano íjoho Cristo Israel Aivojíbo idiicahachííjí jísu díguijeve imohotí níito, maatyímemere íco mímiyaaveguequí, noomoro. Jaabadíro bu díiboma etetecucínímísi díiboco gubuubusuhicauhi.

³³ Jaanaa gadícííba paryí jíiníje cívono ííjíuhi. Jaano jari sano ííjícuuví ímohonohállítí nihíba icaaboví seseeveuhi. ³⁴ Jaasumí toonotí nihíba icauberi Jesu hebreo ííjíri gaihívu- uhi: Eloí, Eloí, ¿lama sabactaní? nooboro. Moocaaní, Moocaaní, ¿collíhi uco deevesuhi? eneejíruno.

³⁵ Jaanoco tomañerí saatoho íicaumo uguubumoró nuuhi: Muguubu, oono Eliaco cuuhuvaabo, noomoro.

³⁶ Jaaneguí díitotí saafí íjinafatyuuboro ícíjeuhi faasíhi íicanoco íimitíno aívofaihu- faño íchímayaacuuboro ímeí nijequeví íficuuboro Jesu ííjífaño cateejeruuhi. Ene, jaafa Elía saahi díiboco ínítusuvaabo mahatyímequí, nooboro.

³⁷ Jaarunaa Jesu sefanotyígaba agaihívuuboro chuumucuuhi. ³⁸ Jaasumíro Moocaaní ííja temploja ofoboocíníu chehu gaachehujetuno feemene íicano gallívuuhi sanoodínocíro nijequetí sano baaví. ³⁹ Jaanaa íhamocasimínaa aivojíbo Jesu ímega julleecíníunaa uchuumuunoco aatyímeuboro: Míyanotíro jahí jaaní Moocaaní Achí, nuubo.

⁴⁰ Jaabadíro bu tomañerí gaigoomí íicaumo tehesínótíro ífínícíhícauhi. Jaamofeenerí ícaumo María Magdalena onooگو, bu Salomé, bu saafígo María ícamo. Jaago María José bu íguíhoobo Jacoobo ícamísi seejí. ⁴¹ Jaamo ígaigoomí Galílearí íicahícausumí Jesuco jeecívomoró díibo dojícútí efeehícaumo. Jaabadíro bu síhídí tomañerí saafígo va ícauhi Jerusaleví díiboma sano ufuumo.

Jesuco Ícúuno.

(Mt 27.57-61; Lc 23.50-56; Jn 19.38-42)

⁴²⁻⁴³ Jaanaa míhííjícuunaa ímíbaívofucusumí judíomí jaguísfucu ímegaví íicauneguí José Arimatea cuumíoobo fagomínaatí ímíyaabo ícaubo Moocaaní aivojícó tollíro eteemehícaubo asaaboro íguitííbo Pilatojaa ufúuboro Jesu ífíco díllutuuhi. ⁴⁴ Jaanerí Pilato síhídí Jesu uchuumucunerí eetyeuboro amocasimínaa aivojííboco coovauhi ídíll- luquí: ¿Naa míya chuumucuubo? onoomaño.

⁴⁵ Jaanoco díibo íhaivojííbo íjííbuguuneguí jari Joséque Jesu ífíco Pilato acísuuhi.

⁴⁶ Jaanaa José ímíno gaachehuco anaajeuboro Jesu ífíco ínítusuuboro tochehuri mí- bocíuhi. Jaaboro guísígajífaño seedícíníhojífáño ícúuboro íguhugaco guísíbatyígabarı fabaacuuhi. ⁴⁷ Jaanoco María Magdalena onooگو, bu María José seejí ícamífe atyímeuhi ícúunoco.

* **15:28** Sahaamefaño toversiculoco ficuutímo.

16

*Jesu Siino Ubuheeteuno.**(Mt 28.1-8; Lc 24.1-12; Jn 20.1-10)*

¹ Jaano judiomi jaguisifucu sabado iicafucu afatyuno sesevedi Maria Magdalena onoogo, bu Salome, bu Maria Jacoobo seeji icamo facicifaihunoco anaajeumoro fuhui Jesu ifico ijeesutequi. ² Jaamoro fucugayiro jaguisi afatyuno sesevedi tohojivi ifutuumo nihiba iinucuuberi. ³ ¿Mijoho mihaima iguiisibaco tohoji imegati faayiciji? noocasimoro.

⁴ Meecirumaaca tobatyigaba iicahicaumañeri icacutihi. ⁵ Jaadi tohojifa ijicafutuumo atyimeuhi sicafefi sesechehu caamovochehufa jiciniibo imiyanaagueneri giciniiboco. Jaaneri sihidi igutuumo. ⁶ Jaarunaa diitoco nuubo: Mihiguetejirahana, amihai Jesu Nazareoobo etetecucafetehiniiboco miguiinehi. Buheetecuubo chahacuubo jineeri. Eneecau, memeci jino diiboco ificuhinimañoco. ⁷ Jaanegui mofoomoro ijibogominaa, Pedro iicamoco mijibogoto amihai imegavi Galileavi fuucuubo tahi diiboco mahatyimeji amihaiico unuubadi, nooboro.

⁸ Jaaneri sihidi iigutuumororo tohojiti gaumo jiterere. Jaamoro ajashuno mihaifnoobaco jibugutuimo sihidi iiguumaño.

*Jesu Maria Magdalena Onoogovi Jafevehi.***(Mt 28.9-10; Jn 20.11-18)*

⁹ Jaanaa fucuro mihai jaguisifucu iicauno sesevedi ubuheeteubo ticoniuhi Maria Magdalena onoogovi ajafeveubo diigoti sahuse juugahuseti miimisiici idimoco ijimico agavaracuugovi. ¹⁰ Jaago ufuugoro diiboma iicahicaumo ihidaasuri taajeheri iicamoco jibugutuuhi. ¹¹ Jaano Jesu ubuheeno diiboco diigo aatyimeuno iicanoco guubucuurumo miyaavuguutihi.

*Jesu Jafeveuhi Ijibogominaati Miimisiicivi.**(Lc 24.13-35)*

¹² Jaanobuunati bu siino Jesu siibadi jafeveuhi diitoti miimisiici sihi buhigo ufuumisivi.

¹³ Jaanegui uhuumiumisiro saatoho ijibogominaaco jibugutuumisi. Jaarumisico tolliro miyaavuguutimo.

*Jesu Ijibogominaaco Minisuhi.**(Mt 28.16-20; Lc 24.36-49; Jn 20.19-23; Hch 1.8)*

¹⁴ Jaanobuunati Jesu siino jafeveuhi ijibogominaa fahuseeci motihaiti saafi icamo machumovi. Jaabo diitoco icuhufojeebhalliti buheetecuuboco aatyimeumo ijibuguunoco imiyaavuguutinohalliti iibaubo. ¹⁵ Jaaboro diitoco nuubo: Faajiinijero mofoo. Jaamoro jino taajasubogoco fanoo miyaminaaco mijibogo. ¹⁶ Jaanoco imiyaavogooboro initsuquimaaibo taajaji. Jaanoti imiyaavogotibo taajajitih. ¹⁷ Jaamo uco imiyaavogomoma jino toono gaajatabadi iicano icaji; tamemeri buhi ijimico gavaracujimo, bojijeri iimaajimo, ¹⁸ ihusenefa jiniimomoco gaayicijimo, namitaco aadurumo milli icajitih. Jaabadiro iguihuvamohallivi ihuseque ificuuneri buheehicajimo icano, nooboro.

*Jesu Niquejefaño Feehi.**(Lc 24.50-53; Hch 1.9-11)*

¹⁹ Aivojibo Jesu jilli ijibogominaama ihiimaahicauno nijequeti gañiivuubo niquejefaño. Jaaboro Moocaani miyanaagonovi casivutuubo. ²⁰ Jaanegui diito ufuumororo taajasubogoco faajiinijeri jibogomoro fuuhi. Jaamoco diiboro Ihaivojibo ahaamusuuboro tobogoco miyacaruhicauhi niqueje mitya iiji sihidi ejeevanoco omoonihicaunofenedi.

* 16:8 Sahaamefaño 9-20 versiculonoco ficucutimo. Jimañoviro ifotono.

SAN LUCAS

Luca Teofilodi Caatinihi.

¹ Fiivaamo miyaminaa caatiniujirahi tanooti nijequevi, mofeenevi iicauno jibogoco. ² Jaanoco imino aatyimeumo mihaico jibuguuhi tanooti nijequevi. Jaamo bu tolliro tobogoti jibugumoco amusuuhi. ³ Jaanoco uujoho imino dilluuhicahi. Jaano uudi iiminegui imino caatinihi tanooti nijequevi idi agaijibo Teofilodi. ⁴ Jaabo imino gaajahi, ico miyabogoti jibeguehicanoco.

Moocaani Toomominaafi Jibeguehi Jua Nitiminaafi Ifivejinoco.

⁵ Jaanaa Herode* Judeavi aivojiboti icauhi. Jaasumi tolliro icaubo sacerdote Zacaria onoo, Abia onoojoagodi icaubo. Jaabo taaba Elizabe onoo Aaron iyaachimihai cuumiminaago. ⁶ Jaamisi sabadiro Moocaani imefeenevi imihusene icahicaumisi. Jaamisi imino icahicaumisi Moocaani atajibauboro unuubadi. Jaamaño mihaiñooba diitisico milli neehicautihi. ⁷ Jaarumisi isemema chahauhi mogai Elizabe achiba iicaumaño, aivo bu famisicro amiyatisi iicacuumaño icano.

⁸ Safoono icacuuno Moocaani sacerdotemi Zacariamoto Moocaanico ejeecivefifucu iicauno. ⁹ Moocaani jeevivominaa jeevamaaje iicanicibadi omoonijifucu Zacariavi ifutucuuhi templojafa ofooboro Aivojibo Moocaani imefeenevi aimoguijico ijigasiqui. ¹⁰ Jaanoco ijigasunohachuta paryi miyaminaa jahisi icauhi Moocaanima ihiimaumo. ¹¹ Jaanaa Moocaani toomominaafi Zacariavi jafeveuhi fañojavai aimoguijinoco ijigasufino cojivi momiyanaagonovi. ¹² Jaaboco Zacaria aatyimeuboro guucibauhi sihidi igutuuboro. ¹³ Jaaboco Moocaani toomominaafi nuuhi: Zacaria, diiguetedino, Moocaani guubucuhi diiboma idiimaahicanoco. Tolliro diitaaba Elizabe seemeneque iciji. Jaaseque Juati momoniji. ¹⁴ Jaaneri sihidi imo imo diicaji. Tolliro bu saatoho sihidi imo imo icaji diibo ifiiveneri. ¹⁵ Jaabo diseemene Moocaani imefeene sihidiro jeevajiibo. Jaabo fanoova aivofaihunoco adujitibo. Jaabofa Moocaani Gaija gahaficiniji seeji jeebifaño icaabomaryo. ¹⁶ Jaabo Israel cuumiminaaco sihidi uumisujiibo dojicuviro Ihaivojibo Moocaanijaagovi. ¹⁷ Jaabo Jua feeji Mohaivojibo Jesu asaajino imegavi. Jaabo icaji Moocaani iimaaminaafi Elia imityama icaubadi. Jaaneri caanimico isemema sajeebhi ificucui, bu tolliro icajisufimoco: Jii, onoonoco igaajasuqui. Jilli imibachujiibo miyaminaaco Mohaivojiboco igaayiciqui, nooboro.

¹⁸ Jaanogui Zacaria diiboco dilluui: ¿Milli jaanoco uujoho imino gaajaji? Uujoho amiyaaburucu, atyaba amiyagurucu icano, nooboro.

¹⁹ Jaanogui diiboco Moocaani toomominaafi nuuhi: Uujoho Gabriel Moocaani atajibanoco omoonifibo. Jaabo uco galluui ico jibeguequi jino imino jibogoco. ²⁰ Jaabo jino ico onoonoco miyaavogotibo idiicamaño dihiimaa ico buuji. Jaaneri iimaatibo diicaji guenene toosee ifiivotinohachuta. Jilli nijequeevajino tusumi, nooboro.

²¹ Jaanohachuta miyaminaa iicaahicauhi jahisi Zacariaco ootomomo, esamaahicauhi toojafañoti diibo goovano iinutineguiiha. ²² Jaaruubo tahigoti ihiinuudi iimaacuutibo. Jaanoti gaajaciumo toojafaño Zacaria gaijaco aatyimeunoco. Jaabo ihiimaajirubadi iicano ihuseriro jibeguehicaubo ihiimaacuutimaño.

²³ Jaadi templojafaño Zacaria Moocaanico ejeecivuujiifucu afatyunobuunati fuucuubo ijafaño. ²⁴ Jaanobuunati mogai Elizabe oovago iicacunegui sihi iijati fuucuutigo sahuse nihibavahachuta toono esamaajeriro iicacuugo: ²⁵ Jisumi fi miyaminaa uco achiba nuucutuhi Aivojibo Moocaani jilli uudi omoonimaño, noogoro.

* 1:5 Jaabo Herode Imityaabo onoo.

Moocaani Toomominaafi J#beguehi Jesu Ifivejinoco.

²⁶ Jaano Zacariama ihiimaaunobuunati sahuse juugahuseti sanihiba icano nigaciti Moocaani siino galluuhi itoomominaafi Gabrielque Galilea jiinije cuumi Nazare onoocuumivi, ²⁷ gaifiiquehi agaajatigo bagocaja Maria onoogoco imeecitequi. Jaago Jose onoobo David iyaachimihai cuumiminaafico itajevaqui icacuugo. ²⁸ Jaagojaagovi Moocaani toomominaafi ijicafutuuboro diigoco nuuhi: ¿Naa diicahi ico Moocaani agaijigo? Jaabo Aivoj#bo Moocaani #ma icahi. Moocaani famoogaigoomi allinoocivi ico imino moonihi, nooboro.

²⁹ Jaaboco Maria aatyimeugoro sihidi eetyeugo diibo unuuneri. Jaagoro iinoro neehicaugo: ¿Collihi fine olli uco idilluuboro noobo? noogoro.

³⁰ Jaanegui Moocaani toomominaafi diigoco nuuhi: Maria, diiguetejirahana, Moocaani ico agaijinoco daatyimecuhi. ³¹ Jisumi doovaji. Jaago gaifico seemevaji. Jaaboco Jesuti momoniji. ³² Jaabo sihidi jeevaji. Jaabo caamovohi iicaabo Moocaani Achi noociniji. Jaaboco Moocaani ficuji aivoj#boti iheedeebe Davidco iicaubadi. ³³ Jaabo israelmi cuumico taj#baji. Jaano ufucuro finijitih, nooboro.

³⁴ Jaaneguiiha diiboco Maria dilluuhi: ¿Milli jaano icajirahi ujehehiicaduhu taje-vatih? noogoro.

³⁵ Jaanegui Moocaani toomominaafi diigoco iimusuuhi: Moocaani Gaija dihallivi ni-iteji. Jaaneri caamovohi iicaabo Moocaani mitya ico mibaacuji aimuufaibadi. Jaamaño #iti seemene ifiivosee ijeevadi Moocaanidi ficucafeteji. Jaamaño Moocaani Seemene, diiboco neejimo. ³⁶ Jaabadiro bu ditehesino nago Elizabe gaifico seemevaji amiyago icacuurogo. Jaagoco achiba enehicarugo sahuse juugahuseti sanihiba id#no icacuuhi oovago. ³⁷ Moocaanidi chahano jineje itih#no, nooboro.

³⁸ Jaanegui Maria nuuhi: Uujoho Mohaivoj#bo Moocaani j#jovogo. Uco onoobadi jaafa Moocaani uco moonihi, noogoro.

Jaanotiro Moocaani toomominaafi fuucuuhi.

Maria Elizabeque Baatehi.

³⁹ Jaanobuunati Maria fuuhi goovano Judea gajihalli iicaucuumijaago. ⁴⁰ Jaago Maria Zacaria ijafa ijicafutuugoro Elizabeque dillutuuhi. ⁴¹ Jaanoco Elizabe uguubu-usumiro ijeeb#faño iseemene maryibauhi. Jaasumiro diigo ififaño Moocaani Gaija gahafuuhi. ⁴² Jaanegui sefano nuugo: Moocaani ico guiraano imino moonihi, famoova gaigoomihallinoocivi tolliro diseemeneque imino moonibo. ⁴³ ¿Milli jaago sihidi ejeevatigoco Tahaivoj#bo seeji uco baavahi? ⁴⁴ Uco idillunoco uguubusumiro taseemene iimooboro tajeab#faño maryibahi. ⁴⁵ Imicani #joho diicahi imiyaavogomaño. Jaamaño Aivoj#bo enehinibadi #ma icajino, noogoro.

⁴⁶ Jaanegui Maria nuuhi: Tajeab#ma Moocaanico imehi. ⁴⁷ Tolliro imo imo icahi Moocaani Tatyaaajasuminaafivi, ⁴⁸ Moocaani uujoho #daasugo ij#jovogoco agaajacuuneri; Jaamaño jisumitiro pary#cino miyaminaa fahiij#varo iicamo uco: Imino iicago, neeji, ⁴⁹ Moocaani sihidi ejeevaabo uudi sihidi jeevanoco omoonimaño. Jaabo Moocaani momo iimiibo. ⁵⁰ Jaaboco famooro agaijimoco fahiij#varo idaasugoobo. ⁵¹ Sihidi jeevanoco moonibo. Guinon#bo ificoro: Mityahi, noomoro iicamoco. ⁵² Imityafirumoco guinov# niitusuubo. Jaaboro ijeeb#no s#cuno iicamoco sihidi ejeevamoti ficuubo. ⁵³ Machuta achahaneri ajebari iicahicamoco sihidi sinehejeri gahafusuubo. Jaanoti sihidi inih#bam#vamoco s#caihusejema galluubo. ⁵⁴ Ijee#vominaafi Israel cuumico amusuubo. Jaba-jeevet#bo diitoco #daasugonoco. ⁵⁵ Mootadi Abrahamco iseemema fahiij#vareji unuucuubadi, noogoro.

⁵⁶ Jaadi Maria guenenene icauhi Elizabema minih#baci, sanihiba icano. Jaanobuunati jari uumiugo ijajaago.

Jua Nitiminaafi Fiivuuhi.

⁵⁷ Jaanobuunati icacuuno Elizabe eseemevaujino. Jaago gaifiico seemevauhi. ⁵⁸ Jaanegui ifitino iicaumo, itehesino nagomi icamo fuuhi diigoma imo imo iicaqui Moocaani diigoco agaijunoma iicaumo. ⁵⁹ Jaanobuunati fuumo sahuse juugahuseti mifucuci, safucu icano nigaciti toosee meehe nigacico iquiticiqui. Jaamoro iquiticinobuunati momoniujirahi caani Zacaria momoco. ⁶⁰ Jaarunaa seeji nuuhi: Chahano, jaafa Jua imomo, noogoro.

⁶¹ Jaanegui diigoco nuumo: ¿Collhiica? Diyototi chahamo saatoho tolli imomo iicamo, noomoro.

⁶² Jaanegui caanico dilluumo uguubutineguiihahica ihuseneri caani omomoninoco igajaqui. ⁶³ Jaanegui caani imohobujeque idilluuboro caatinuhi: Jua imomo, onoonoco. Jaaneri famoro eetyeui. ⁶⁴ Jaasumiro ivi Zacariaco jari siino iiji jafeveui. Jaaneri ihiimauboro ticovaubo Moocaanico iimuubo. ⁶⁵ Jaaneri paryi icojineri iicaumo sihidi jabafituuhi. Jaanoco paryi Judea jiinije gajineri jibocasiumo. ⁶⁶ Jaanoco paryi uguubuumo esamaaihicaui. Jaamoro sanomiro dillucasihicaui: ¿Milli fine jusijisee? noomoro Aivojibo Moocaani miyanotiro tooseeque imino omoonineri.

Zacaria Masi.

⁶⁷ Caani Zacaria Moocaani Gaija ififaño gahaficinibo iimaauhi Moocaani diibo jeebifaño ificuunoco nuuhi:

⁶⁸ Jaafa imocinibo israelmi Aivojibo Moocaani. Miihai diibo cuumiminaa mihicamojaa asaaboro miihaico taajasuubo. ⁶⁹ Miihaico aciibo sihidi jeevaabo Motaajasuminaafico ijeecivominaafi David iyaachimihafañoti. ⁷⁰ Tolli nuubo iimimo ihiimaaminaafeenedi sicijetiro: ⁷¹ Miihaico mominaafañoti, atajasujinoco, bu paryi miihaico ijiheguemeti icano, ⁷² tollirovaha bu moheedetemihaihvico: fidaasugueji, nooboro imino unuunoco ajabajeevetinoco. ⁷³ Jilli mootadi Abrahamco miyanotiro Moocaani nuuhi: ⁷⁴ Miihaico mominaati atajasujinoco, diiboco mejeecivequi nihicugotimo, ⁷⁵ imino ijeevadi mofino diibedi icaqui jiijehallivi mihicanohachuta. ⁷⁶ Jaanoti ijoho, taseemene, Moocaani caamovohigo iicaabo iimaaminaafi, noociniji. Jaamaño feeji Mohaivojibo imega ijiihaico iimibachuuboro, ⁷⁷ iicumiminaa igajaqui mataajajinoco, mohimitico ubu-usujinoco icano. ⁷⁸ Jaabo Moocaani igaijifañodi fidaasugooboro miihaico acihi Cristoco. Diibo asaajifucuco meteemehi, imitifucu niija iicafucu nihibaco motoomonicibadi. ⁷⁹ Jaabo seseequi sivaji civohigo iicamedi, guijeve civoguiino iicamedi icano. Tolliro bu mohigoco sigueji sajeebii icano jiihairi, nooboro.

⁸⁰ Jaanaa iseemene jusihicaui. Jaabadiro bu Moocaani iimogobadi ijeebii sefatonoro feehicaui. Jaanobuunati sicaihigovi icahicaubo. Jaadi jari Israel cuumiminaavi ifiico jafenuboo.

2

Jesu Fiivuuhi. (Mt 1.18-25)

¹ Tusumi aivojibo Augusto onoobo tajjibauhi paryi jiinije miyaminaaco iheevegui. ² Jilli ohoovonoco ticoniumo, iticoni Cirenio onoobo Siria aivojiboti icaunaaca. ³ Jaanegui famoro fuuhi iicumijejaago tahi imomonoco icatiniqui. ⁴ Jaanegui Jose fuuhi Galilea jiinijeti Nazare cuumiri iicaumañoti Judea jiinijevi Belen cuumijaagovi, tuucuumivi David ifiivuuhiigo, Jose diibo iyaachimihai cuumioobo iicaumaño. ⁵ Jaanegui fuubo Belen cuumijaago imomoco acaatinisutumisi Mariama, diigoco ataabavaujigo oovago icacuugoma. ⁶ Jaamisi Belen cuumiri icaumaaca Maria iseemevaqui

aivucuuhi. ⁷ Jaago iticonioseque seemevauhi. Jaagoro gaachehubaryuneri iimibociugoro faiji iibañeri ejeebunohallivi tooseque siucaruuhi miyaminaa icigafija diitisivi ifutucutimaño.

Toomominaa.

⁸ Jaanaa Belen cuumiti sihigovi icahicaumo fiitijisuno joomi toomominaa fucuhachuta cigatimo icahicauhi ihovejamico otoomomo. ⁹ Jaamovi imimañobati Moocaani toomominaafi jafeveuhi. Jaasumiro Aivojibo Moocaani imi diitohallidi aricuno achicuihi. Jaaneri sihidi iguiumo. ¹⁰ Jaarunaa Moocaani toomominaafi diitoco nuuhi: Mihiguidino, amihaidi imibogoco sivahi. Jaaneri famooro imo imo icaji. ¹¹ Jaachiji fiivoobo amihaidi David cuumivi Taajasuminaafi Aivojibo Cristo. ¹² Jaano gaajabadi iicanoco mahatyimeji seemeneque gaachehubaryuneri minicinisee faiji iibañeri ejeebunohalliri siuciniseeque, nooboro.

¹³ Jaasumiro sihidi saatoho Moocaani toomominaa niquejeoto diibo cojivi jafeveuhi. Jaamo Moocanico iimomo neehicauhi:

¹⁴ Imicani Moocaani caamovohigo iicaaboco mihimo! Jaanoti jiinjehallivi gaifimi diibo onoobadi imino iicamo sajeebi iicajino, noomoro.

¹⁵ Jaamoro niquejefaño ufuucuunobuunati ijoomi toomominaa sanomiro noocasiuhi: Masiigo Belenjaago jino iicanoco memecitequi Aivojibo itoomominaafeenedi mihaico ijibogonoco, ¹⁶ noomoro goovano ufuumo atyimeuhi Jose, Maria, bu seemene faijhuri ejeebunohallivi siuciniseema icamisico. ¹⁷ Jaanoco aatyimeumoro jibuguumo Moocaani toomominaafi diitoco tooseeti jibuguumo. ¹⁸ Jaanoco paryi uguubuumo diito eneeneri eetyehicauhi. ¹⁹ Jaarunoco lliivi Maria ijeebifañodi guubunichicauhi toonoco esamaaigoro. ²⁰ Jaanoti ijoomi toomominaa dojicuviro uumicuuihi. Moocanico agaijimoro, imehicauhi uguubuunoti aatyimeunoma iicamo, diitoco jibuguubadi icauneguiha.

Jesuco Templojafaño ifusumisi.

²¹ Jaanobuunati sahuse juugahuseti mifucuci, safucu icanoti toosee meehe nigacico quiticisuumisi. Jaamisiro tooseeque momoniumisi Jesuti Moocaani toomominaafi Maria oovautigocoro unuumomoco.

²² Jaanobuunati Moise tajiba onoobadi ifico iimibachufucuva iifinudi tooseeque satyuumisi Jerusale cuumijaago Aivojibo Moocanidiro ificuuqui. ²³ Jilli mooniumisi Moocaani tajiba jilli noonoro acaatinicinineguiiha: Paryi gaifimi iticoni ifiivomo Moocanidi ijeevadi ficucafeteji, eneeneguiha. ²⁴ Jaaneguiha fuumisi Moocaani tajiba onoobadi, iicanoco jeeivo asimico ficutumisi: Namuduucumisi iicahachiji, nimihumisi iicahachiji onoobadi iicanoco.

²⁵ Jaasumivi icahicaubo Jerusalevi Simeon onoobo imihusene miyaminaafi. Jaabo Moocanico ejeeivoobo teemehicauhi Israel cuumiminaa ataajajinoco. ²⁶ Jaabo Simeonma Moocaani Gaija icahicauhi. Jaabo diiboco jibuguuhi: Moocaani agalluubo Cristo ifiivooboco aatyimetinohachuta iguijevejitinoco. ²⁷ Jaabo templojafaño fuuhi Moocaani Gaija noojiri. Jaanaa Jesuco caanimisi satyuuhi templojafaño tajiba onoobadi imooniqui. ²⁸ Jaaseeque Simeon ihibicuboro Moocanico imuuihi jilli nooboro:

²⁹ Aivojibo, ivi sajeebi jaafa chuumucuuihi. Daatyimesucuuihi uujoho dijeecivominaafico unuunoco: ³⁰ tahaalliri imino atyimecuuihi taajasuminaafico ³¹ paryicino miyaminaa imefeenevi ificuboco. ³² Diibo sesehachici. Jaabo israelmi iicatirumoco achicijibo, iicumiminaa israelmico cahacisusujibo, nooboro.

³³ Jilli tooseeti eneeneri caanimisi Jose, Maria icamisi sihidi jabafiitehicauhi. ³⁴ Jaadi Simeon caanimisico imino unuuboro, seeji Mariaco nuuhi: Meeci jiisee seemene icahi diibofeedi Israel cuuminaati sanoodimo aafomo finiji. Jaanoti saatoho taajaji.

Jaabo j̄ibogobadi iicaabo. Jaaboco sihidi saatoho j̄iheguejimo. ³⁵ Jilli gaajacafetejino paryi famoova ijeeb̄inofaño esamaaino. Jaanotiji ñdi paryi toono aamigari dijeeb̄ico miq̄iticibadi jeevajino, nooboro.

³⁶ Jaanaa bu tolliro tomañeri icaugo saafigo gaigo Moocaani onoonoco ihiimaahicaugo Ana onoo; Famuel onoo Aser cuumioobo aicigai. Jaago aivo amiyagurucu aivo bobagocaja iicausumi atajevaugo sahuse juugahuseti mificabaci id̄inoro aijima icaugo. ³⁷ Jaanoti jisumi ochenta y cuatrodino ficabava icacuugo fibaijigoti. Jaago templojafañoti iinehicautigo cuujehachuta, fucuhachuta icano Moocaanico jeecivehicaugo machuco aagagoro Moocaanima iimaahicaugo. ³⁸ Jaago tahi iicaumojaagovi gataavugo. Jaagoro Moocaanico iticoni iimuudi ticovaugo Jesuditi ij̄ibuguugo paryi famooro Jerusale miyaminaa ataajajinoco eteemehicaumoco.

Josemi Nazarevi Dojicuviro Uhuumiuno.

³⁹ Jaadi aivoj̄ibo Moocaani taj̄iba onobadi omoonihicaunoco iimivuuno nigaciti uumicuumo dojicuviro Galilea j̄iinijevi iicummi Nazare cuumijaago. ⁴⁰ Jaanaa toosee ujusisee quehecutosere feehicauhi janaanici gaajaseere. Jaaseeque sihidi Moocaani imino moonihicauhi.

Jesu Templojafaño Icauhi.

⁴¹ Jaanobuunati caanimisi fanooficaba ticovovi Jerusalejaa feehicauhi Pascua j̄ibaimofiiri. ⁴² Jaanaa Jesu fahuseeci motihaiti mificabaci iicacuudi famooro Jerusalejaa fuuhi fahij̄ivaro toj̄ibaimojaa ofoonicibadi. ⁴³ Jaanaa tobaimo ifinicuunobuunati uumicuumaaca Jesu Jerusaleviro fitafutuuhi seejimisi gaajac̄utinaaca. ⁴⁴ Fine miyaminaafeenedi saabo, noomisiro safucuhachuta saaumisi. Jaadi guinuurumisi iyotofañodi, agaajamehejefañodi icano. ⁴⁵ Jaaruumisi aatyimeutineguiiha dojicuviro Jerusalejaa uumiumisi, tahi diiboco iguiinutumisi.

⁴⁶ Jaamisi mifucuci, safucu icano nijequeti jari atyimeumisi templojafaño, Moise taj̄iba gaajaminaafeeneri giciniba icauboco. Jaaboco diitoco uguubunic̄iboro dilluhicaubo. ⁴⁷ Bu diito diiboco idillunoco gaajano iimusuhicauneri sihidiro jabafitehicauhi, sihidi diibo agaajaneguiiha. ⁴⁸ Jaaboco caanimisi aatyimeumisiro sihidi guuc̄bauhi. Jaanegui seeji nuuhi: Besh, ¿coll̄ihi misico jilli moon̄ihi? Diicaani, uujoho icano gaihuin̄imisiro ico miguiinehichi.

⁴⁹ Jaanegui Jesu diitisico nuuhi: ¿Coll̄ihi uco miguiinehi? ¿Nacu magaaajatihi Guihirubi ij̄ifafaño iicajinoco? nooboro.

⁵⁰ Jaarunoco gaajaut̄imis̄i diitisico diibo unuunoco.

⁵¹ Jaadi diitisima fuubo Nazare cuumijaago. Jaabo diitisima imino icahicauhi. Jaarunoco seeji ll̄iv̄i ijeeb̄ifaño ficuhicauhi. ⁵² Jaanaa Jesu jusiiboro feehicauhi ifiti, ihesamaajeti icano. Jaaboco Moocaani, tolliro bu paryi miyaminaa icano gaijihicauhi.

3

Jua Nitim̄inaafi J̄ibeguehi Sicaihigoti.

(Mt 3.1-12; Mr 1.1-8; Jn 1.19-28)

¹ Jaanaa Tiberio onoo fahuseeci sat̄hai icano ficabava aivoj̄iboti icacuunaaca, Poncio Pilato Judea aivoj̄iboti icauhi. Jaanoti Herode onoo* Galilea aivoj̄iboti icauhi. Tolliro inahabo Felipe Iturea, Traconite onoojinije aivoj̄iboti icauhi. Jaanoti Lisania onoo Abilinia j̄iinije aivoj̄iboti icauhi. ² Jaanoti Anas onoo, Caifas onoo icamisi sacerdotemi aivoj̄itisi aivo imiyamisi icauhi. Jaasumi Zacaria achi Juaco Moocaani ij̄ibogoco acīuhi sicaihigovi. ³ Jaabo Jua fahigovadi fuuhi Jordan onoohinidi miyaminaaco: Minitisuquimaje. Jaamoro am̄ihai eedeehifico mejeevesucu am̄ihai

* **3:1** Herode Imityaabo onoo Jesu ifiivusumi iicaubo chuumucuui. Jaaneguiiha tusumi diibo seemene Herode Antipa onoo icauhi.

imitico ibuusuqui, nooboro. ⁴ Jilli icauno Moocaani iimaaminaafi Isaia tolli nooboro acaatinuuno:

Saafi miyaminaafi ico guubuvusuhi sicaihigojaagoti: Mihimibachu Aivojibo jiihaico; ticovoji meheetavo. ⁵ Ifagajinoco sanoticovoro magahafusu. Paryi ifabaino, ifagajino icano sanoticovoro moonicafeteji. Jiihaiño ciryu ciryu iicajije ticuvusucafeteji. Iimitijije imibachucafeteji. ⁶ Jaanoco paryi jiiinjeminaa atyimeji taajasuco Moocaani aacinoco, noonoro.

⁷ Jaabo Jua, miyaminaa diibojaa ifico initisuqui asaamoco neehicauhi: ;Amiihai jii-imomibadi mihicano miyaminaa! ;Miijoho amiihaico jiiibeguehi iihicuno ifiitivonoti magaaqui? ⁸ Jaanegui imino mihica, amiihaiti, amiihai eedeehifico mejeevesuno, foovono ihifuvusuqui. Jaamoro monoocasidino: Miihai Abraham iyaachimihai, noomoro. Amiihaico neehi: Jiba guisiba icarubati Moocaani fiivusujirahi Abraham iyaachimiti. ⁹ Jigaaje imibaicinicuuhi imohonoco iquitiqui. Jaamaño iimitinoco onoovaho quiticafeteji ciijigaifaño ijigasucafetequi. Jaabadiro iimitimo ciijigaifaño jigasucafeteji, nooboro.

¹⁰ Jaanegui miyaminaa diiboco dilluui: ;Milli jana momoonijirahi? noomoro.

¹¹ Jaanegui Jua diitoco iimusuuhi: Gaachehunoma miijaaci caamoojama mihicaabo sajaati mahaci icaamoojama achahaaboco. Jaabadiro machutaama mihicamo iinoma achahaaboma mihifocasi, nooboro.

¹² Jaabadiro Impuesto jaadusuminaati saatoho saauhi initisuquimaavaumo. Jaamo Juaco dilluui: Jiiibogominaafi, ;milli jana miihai momooniji? noomoro.

¹³ Jaanegui Jua diitoco nuuhi: Tajiiibafaño onoonobadi majaadusu. Jaanoti toono janaanici miyaminaaco majaadusudino, nooboro.

¹⁴ Jaabadiro saatoho amocasiminaa diiboco dilluui: ;Jaanaa miihai milli momooniji? noomoro.

Jaanegui diitoco iimusubo: Imitino momoonimoro, sicamañohalliti saatohohallivi mihiimaamoro icano. Sitaanoco ajashuno mudumitiicidino. Jilli amiihai dudicamaaje jaadamaryo imo imo mihica, nooboro.

¹⁵ Jaanaa miyaminaa esamaahicauhi siicujeebiije teemehicauhi: Fine Jua diiburucu Cristo, noomoro. ¹⁶ Jaarunaa Jua famoocoro nuuhi: Uujoho miyaano amiihaico nifaihuri nitihii. Jaanoti saajiibo saafi Moocaani Gajari, ciijigairi icano initijiibo. Diibo tajanaanici sihidi mityahi diibobadi uujoho jeevatihii. Jaamaño conovaha bu diibo tihaiapaaje duujeque sinaayujirunova. ¹⁷ Ihusefaño ibusuba icacuui trigo ñaava toogaiño meehunoco ibusuqui ijeevadi itoogaiñoti. Jaano ifagaañooco ficujiibo ijafaño. Jaanoti imeehunoco ifinijitino ciijigaifaño jigasujiibo, nooboro.

¹⁸ Jiibadi, bu siibadije icano fajiiiniboro Jua miyaminaaco jiiibeguehicaui iimino jiiibogoco. ¹⁹ Tolliro aivojibo Herode onoboco iibaubo Herodia onogo inahabo Felipe taabaco udumitiicunohalliti, tolliro sihidi iminootino omoonihicaunohalliti icano.

²⁰ Jaarunoco Herode guubutiibo janaanici imitino mooniubo. Juaco civojafaño ficuubo.

Jesuco Initiuno.

(Mt 3.13-17; Mr 1.9-11)

²¹ Jaano imega paryi miyaminaaco Jua initihicausumi, tolliro bu Jesu nitisuquimaaiuhi. Jaabo iteefifañoti ihiinuuboro Moocaanima ihiimaanaaca niqueje faayacafutuui. ²² Jaanofenedi Moocaani Gaija foovono niituui diibohallivi niimiihubadi jeevaabo. Jaanaa guubuvusuuno niquejefañoti unuuno: Iijoho Agaijiibo Taseemene, hiri sihidi imo imo icahi, unuuno.

Jesu Eedeetemihaiti Ijiiibogono.

(Mt 1.1-17)

²³ Jaadi Jesu saafi, siino fahuseeci icano ficabava iicacuudi idudicamaajeque ticoniubo. Jaabo Jose seemeneu tolli esicinihicaurumo. Jaabo Jose Eli seemeneu.

²⁴ Jaabo caani Matat onoo bo Levi seemeneu. Jaabo Levi caani Melqui. Jaabo caani Janai. Jaabo caani Jose. ²⁵ Jaabo caani Matatias. Jaabo caani Amos. Jaabo caani Nahum. Jaabo caani Esli. Jaabo caani Nagai. ²⁶ Jaabo caani Maat. Jaabo caani Matatias. Jaabo caani Semei. Jaabo caani Jose. Jaabo caani Juda. ²⁷ Jaabo caani Joana. Jaabo caani Resa. Jaabo caani Zorobabel. Jaabo caani Salatiel. Jaabo caani Neri. ²⁸ Jaabo caani Melqui. Jaabo caani Adi. Jaabo caani Cosam. Jaabo caani Elmodam. Jaabo caani Er. ²⁹ Jaabo caani Josue. Jaabo caani Eliezer. Jaabo caani Jorim. Jaabo caani Matat. ³⁰ Jaabo caani Levi. Jaabo caani Simeon. Jaabo caani Juda. Jaabo caani Jose. Jaabo caani Jonan. Jaabo caani Eliaquim. ³¹ Jaabo caani Melea. Jaabo caani Mainan. Jaabo caani Matata. Jaabo caani Natan. ³² Jaabo caani David. Jaabo caani Isai. Jaabo caani Obed. Jaabo caani Boos. Jaabo caani Salmon. Jaabo caani Naaso. ³³ Jaabo caani Aminadab. Jaabo caani Aram. Jaabo caani Esrom. Jaabo caani Fares. Jaabo caani Juda. ³⁴ Jaabo caani Jacob. Jaabo caani Isaac. Jaabo caani Abraham. Jaabo caani Tare. Jaabo caani Nacor. ³⁵ Jaabo caani Serug. Jaabo caani Ragau. Jaabo caani Peleg. Jaabo caani Heber. Jaabo caani Salo. ³⁶ Jaabo caani Cainan. Jaabo caani Arfaxad. Jaabo caani Sem. Jaabo caani Noe. Jaabo caani Lamec. ³⁷ Jaabo caani Matusale. Jaabo caani Enoc. Jaabo caani Jared. Jaabo caani Mahalaleel. Jaabo caani Cainan. ³⁸ Jaabo caani Enos. Jaabo caani Set. Jaabo caani Adan. Jaabo Adan Moocaani seemeneu, diiboco Moocaani eheetavumaño.

4

Jesuco Iji Inisuuno.

(Mt 4.1-11; Mr 1.12-13)

¹ Jaadi Moocaani Gaija Jesu ififaño gahaficin#bo Jordan onoo hifañoti uumiuhi. Jaaboco Moocaani Gaija sicaihigovi satyuuhi. ² Jahi icaubo sanihiba, siino fahuseeci icano fucuva, jinejebaco amachuti#boco iji nisuuhi. Jaadi jari diiboco ajeba aivuuhi. ³ Jaanegui ihiji diiboco nuuhi: Miyaano Moocaani Achi idiicahachijiji jiba guisibaco dinoo, maahuti ifiivetequi, nooboro.

⁴ Jaanegui Jesu diiboco iimusuuhi: Caatinihaamefaño noono: Miyaminaafi sano maahu sefariro icajithi, tolliro bu Moocaani iiji sefari icajiibo, noono, nooboro.

⁵ Jaadi ihiji diiboco satyuuhi caamovogaji nijequevi. Jaaboro diiboco #fusuubo goovanogayi paryi jiniye miyaminaa cuuminoco. ⁶ Jaaboro diiboco ihiji nuuhi: Ico uujoho aciji paryi jino mityaco. Jaabo tuucuumijeque taj#bahi uujoho gaayiciuhi paryi jinoco. Jaanoco uujoho aciji uujoho iimogomoco. ⁷ Jaanegui taaguino ememu#vooboro uco idiimooboro edeeci#vohachijiji paryi diinejeji, nooboro.

⁸ Jaarunaa Jesu diiboco iimusuuhi: Uuti buhigovi diica Satanas, Caatinihaamefaño jilli noono: Aivoj#bo Moocaanico diimo. Jaaboro saaficoro diiboco deecivo, noono, nooboro.

⁹ Jaadi siino ihiji diiboco satyuuhi Jerusale cuumijaago. Jaaboro temploja niibahucuvi caamo diiboco asatyuboro nuuhi: Miyaano Moocaani Seemene idiicahachijiji juugati daacoto baavi, ¹⁰ mi#ro Caatinihaamefaño noono:

Moocaani itoomominaaco taj#baji ico iteemequi. ¹¹ Ico ihusenehallivi gañiijicijimo. Jaabo guisiba sefavi nanigaivat#bo diicahi, nooboro.

¹² Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Tolliro bu Caatinihaame neehi: Dihaivoj#bo Moocaanico nisujirahana, noono, nooboro.

¹³ Jaarunaa ihiji diiboco siino inisujiruno achahacuunegui diiboti buhigovi minifutubo gueenenehachuta.

Jesu Idudicamaajeque Ticonihi Galileavi.

(Mt 4.12-17; Mr 1.14-15)

¹⁴ Jaadi Jesu uumiuhi Galileavi Moocaani Gaija mitya ififaño gatyuuci icaabo. Jaaboti paryi toojiinjeminaa jibocasihicauhi. ¹⁵ Jaabo paryi tuucuumije sinagogajanofaño jibogoboro feehicauhi. Jaaboco famooro imehicauhi.

Jesu Nazarevi Icahi.

(Mt 13.53-58; Mr 6.1-6)

¹⁶ Jaanegui Jesu Nazare cuumijaa fuuhi tuucuumivi ifiivuuhiigo. Jaaboro judiomi jaguisifucu sinagogajafaño jicafutuubo, ijeevamaje iicanicibadi. Jaaboro julleveubo Caatinihaameque ihiimaasuqui. ¹⁷ Jaaboco Moocaani iimaaminaafi Isaia aameque aciumo. Jaahaameque faayicuboo jilli noonoco atyimeuhi:

¹⁸ Aivojiboo Gaija tahallivi icahi. Uco ijeevadi ficuuhi iimino jibogoco idaasufimoco aciqui. Uco galluubo ijeebino idaasufimoco buheesuqui, civojafa iicamoco taajabogoco jibeguequi, aatyimetimo aallinoco faayiqui, idaasuno omoonimoco taajasuqui, ¹⁹ Aivojiboo imino omoonijisumico jibeguequi, onoonoco.

²⁰ Jaaboro Jesu toohaameque afabaacuuboro sinagogaja amusuminaafico aciuboro casivuuhi. Paryi toojafaño iicaumo imino diiboco finicichicauhi. ²¹ Jaadi ticoniubo onoo: Jifucu icacuuno amihai imefeenevi Caatinihaamefaño jilli onoono, nooboro.

²² Jaanaa paryi famooro Jesuditi iimino iimaahicauhi. Jaamoro jabafiituuhi ovosino iimaaco diitoco eneehicauneri. Jaamoro noocasihicauhi: ¿Nacu jaani Jose achi icatino? noomoro.

²³ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Fine amihai uco meneeki onoonicibadi: Taabuminaafi idiicaabo tahi iiro difico buheesu, noomoro. Jaamoro uco meneeki: Capernaavi omoonunoco muguubuubadi jino dimiya jinijevi mooni, meneeki, ²⁴ nooboro cuhubacafutuubo ihiimaubo: Miyantiro amihaiico neehi, chahaabo aivo Moocaani iimaaminaafi iinijevi imino agaayicicafotoobo. ²⁵ Miyaano, aivo sihidi fibaijito gaigoomi icaurahi Israel cuumivi; Moocaani iimaaminaafi Elia onoo iicausumi aigootino mificabaci, saficaba, sificabatifeenedi icano ticovovi. Jaaneri toojiinjivi sihidi ajeba icauhi. ²⁶ Jaarumo Israel cuumi fibaijitojaa Moocaani Eliaco galluutahi, saafigoro Sarepta cuumi Sidon cuumi fiitino iicaucuumiri iicaugojaa galluubo. ²⁷ Jaabadiro bu sihidi icaumo Israel jinijevi fojohori iguihuvaumo Moocaani iimaaminaafi Eliseo iicausumi. Jaarumoti saafiiba buheesurautahi idiboro Naaman onoo Siria jinijeoobo buheesucafutuuhi, nooboro.

²⁸ Jilli unuunoco uguubuumoro paryi sinagogajafaño iicaumo sihidi sifiratuuhi. ²⁹ Jaamo aganiivuumoro Jesuco tuucuumiti buhigovi ganiuhi. Jaamoro diiboco satyumo ifagaji niquevevi togaji niqueveti diiboco iganiiqui togajihallivi tuucuumi iicaugajifaño. ³⁰ Jaarunaa Jesu diitofeenedi afatyuboro fuucuuhi.

Saafi Iimitino Ijima Icaubo.

(Mr 1.21-28)

³¹ Jaaboro Jesu fuuhi Capernaavi Galilea jinije cuumivi. Jahi jibeguehicaubo miyaminaaco jaguisifucusumi. ³² Jaaneri eetyehicaumo diitoco mityano aivojiboo iijibadi icaneri jibeguehicauneri.

³³ Jaanaa sinagogajafaño icaubo saafi iimitino ijima icaubo. Jaabo gaihivuuhi: ³⁴ Mihaiico suufeni. ¿Collahi mihaijaa saahi ijoho Jesu Nazareoobo? ¿Jaabo saahi mihaiico finisuqui? Ico uujoho gaajahi. Ijoho idiimiibo Moocaani, nooboro.

³⁵ Jaanegui diiboco Jesu ibauhi: ¡Llivi diica! ¡Jaaboro diiboco deevesu! nooboro. Jaanegui ihiji imiyaminaafico baavi ganiuhi diito imefeenevi. Jaaruubo diiboco milli moonitibo diiboti iinuuhi.

³⁶ Jaaneri famooro igutuumoro fahigova noocasihicauhi: ¿Coyomo iimaajino? Jaani aivo mityano aivojiboo iijiri tajibahi ijimico. Jaaneri diito iinehicaui, noomoro.

³⁷ Jaanoco Jesuditi jibocasicuumo fahigovadihallidi iicaucuumijeri.

*Jesu Buheesuhi Simon Pedro Baaboco.**(Mt 8.14-15; Mr 1.29-31)*

³⁸ Jaadi Jesu sinagogajafañoti ihiinuudi fuubo Simon Pedro iijafaño. Jaanaa Simon Pedro baabo sihidi guihuvauhi sinafeteri. Jaaneguiha Jesuma iimaumo diigohallivi. ³⁹ Jaanegui Jesu diigojaagovi idijivuuboro iguihuvaco #baubo. Jaaneri iguihuva diigoti bucuuhi. Jaasumiro agañivuugoro diitoco jeehivehicaugo.

*Jesu Ajashutimo Iguihuvamoco Buheesuhi.**(Mt 8.16-17; Mr 1.32-34)*

⁴⁰ Jaanaa mihijicuudi fanoova guihuvari iguihuvamoco Jesujaa sivahicaumo. Jaamohallivi ihuseque ificuuneri buheehicaumo. ⁴¹ Jaamo paryi iguihuvamoti, tolliro saatohofañoti imitino ijimi ihiinomoro gaibacimomoro neehicauhi: Hijo Moocaani Achi, noomoro.

Jaarumoco Jesu ihibauboro iimaasuhicautihi, diibo Cristo iicanoco diito ihijimi agaa-jahicauneguiha.

*Jesu Galileavi J#baguehi.**(Mr 1.35-39)*

⁴² Jaanaa meseseveecuudi Jesu fuuhi tuucuumiti buhigovi. Jaaruuboco miyaminaa iguiinuumo diibovi ifutuuhi. Jaamoro diiboco gaijurumo footibo iicaqui. ⁴³ Jaarunaa Jesu diitoco nuuhi: Tolliro bu siicumijeque aciji Moocaani aivoji j#bogoco, toonegui uco galluubo, nooboro.

⁴⁴ Jilli iguehicaubo Jesu Galilea sinagogajanofaño j#bogooboro.

5*Sihidi Ejeevano Fiici.**(Mt 4.18-22; Mr 1.16-20)*

¹ Safoono Jesu icahicauhi Genesare muuajiniri. Jaanaa miyaminaa sihidi gaseuhi. Jaamo diiboco ijene j#matajeruhicauhi Moocaani j#bogoco uguubunoco iimugumaño.

² Jaanaa Jesu atyimeuhi migaaci meenegaacico j#nigaibaahojiniri icanoco. Jaanaa togaje abajato fiiciminaa ihiinumoro isinicuhunoco nitihicauhi. ³ Jaanegui Jesu sagafa j#cafutuuhi Simon meenega iicaugafaño. Jaaboro taj#baubo tehesijisuno imeenegaco ijiniti iminiyuqui. Jaadi Jesu ifagafaño acasivuudi ticoniubo ij#buguubo tahigoti.

⁴ Jaabo ihiimaanoco iimivuudi Simonco nuubo: Dimeenegaco satyo janaanici amachimañovi. Jaaboro disinicuhunoco gañi. Jaabo taavaco d#icahi, nooboro.

⁵ Jaanegui Simon nuuhi: J#bogominaafi, m#hai fucuhachuta dudicamaaimoro mi-hicacuurumo ajashuno mihicitihi. Jaarunaa #joho eneenegui gañ#ji tasinicuhunoco, nooboro saatohoma ⁶ gañ#umo. Jaabo sihidi taavaco baasuui. Jaaneri isinicuuu gallicamaaiuhi. ⁷ Jaanegui saatoho igataavominaa sigafaño iicaumoco coovaumo diitoco ihamusuvaqui. Jaanegui asaaumoro fagaacicoro gahafusuui taavari. Jaaneri togaaci niituurahi. ⁸ Jaanoco Simon Pedro aatyimeuboro Jesuguiino memuvuui. Jaaboro diiboco nuuhi: Aivoj#bo, uuti buhi difoo, uujoho imitiminaafi, nooboro ⁹ sihidi taavaco #c#uneri sihidi ajabafivutuumaño. Bu tolliro famooro igutuui. ¹⁰ Tolliro bu Zebedeo seeme igutuui Jacobo onoobo, bu Jua icamisi Simon gataavominaatisi.

Jaarunaa Jesu Simonco nuuhi: Diiguetejirahana. Jisumitiro miyaminaa fiiciminaafiti diicaji, nooboro.

¹¹ Jaadi imeeneneque isi asatyuudi fanoocoro ejeevesuumoro fuucuumo Jesu dojicuti.

*Jesu Foojohoma Icaaboco Buheesuhi.**(Mt 8.1-4; Mr 1.40-45)*

¹² Jaanaa Jesu tuucuumijeri icaunaaca saafi gaseuhi fojohoma iicaubo. Jaabo Jesuco aatyimeuboro memuvuubo, jiinijejaagoviro dijiciniboro diiboco nuuhi: Aivojibo, idiimogohachiji uco buheesu, nooboro.

¹³ Jaanegui Jesu ihuseri diiboco ududicuboro nuuhi: Imeguehi. Buheetecu, nooboro.

Jilli unuusumiro ifoojoho diiboti buuhi. ¹⁴ Jaaboro Jesu tajibauhi mihaiñoobaco jibogotibo iicaqui. Jaaboco nuubo: Difoo. Jaaboro sacerdotejaa difico dihusuto. Jaaboro toono ico iimibachuno jaadabadi iicano asigayiti satyoobo Moocaanico deecivoto Moise atajibaunobadi iicanoco. Jaanoco miyaminaa aatyimemere igajaqui ubuheecunoco, nooboro.

¹⁵ Jaanaa Jesuti jibocasiuno janaaniviro feehicauhi. Jaabojaa sihidi miyaminaa igavehicauhi diiboco uguubunicivamoco iguihuvanoti ibuheesuqui. ¹⁶ Jaarunaa Jesu miyaminaa achahahi ofooboro Moocaanima iimaahicauhi.

Jesu Buheesuhi Idino Isifañuboco.

(Mt 9.1-8; Mr 2.1-12)

¹⁷ Safoono Jesu miyaminaaco jibeguehicauhi. Jaanaa diibo fiitino giciniumo saatoho fariseomio, caatiniminaa icamo Galilea, Judea, Jerusale icacuumijeti asaaciniumo. Jaamofeenevi Moocaani mitya ifusucafetehicauhi iguihuvamoco ubuheesunofeenedi.

¹⁸ Jaanaa gaseumo saatoho gaifimi idino isifañuboco cigaiijeri ihibimoro fañoojavi jihacumoro Jesu imefeene ifaduqui moonihicaurumo. ¹⁹ Jaarumo ijicafetequi imoonicuuruhi sihidi miyaminaama etetecinunegui caamo ufuumoro iniibahucuco afaayicumoro iguihuvaboco icigaiijema caamoti niitusuumo miyaminaa uufocodi. Jaamoro Jesu imefeenevi faduumo. ²⁰ Jaano diito miyaavogoco Jesu aatyimeuboro iguihuvaboco nuubo: Miyaminaafi, dihimiti ico buusucafutucuuhi, nooboro.

²¹ Jaanoco uguubuumoro fariseomi, caatiniminaa icamo ticovauhi esamaaiumo: ¿Mijoho jaani jilli onooboro Moocaanico ihimaari imitino omoonibo? ¿Mijoho imitico buusujitirahi? Saafiro Moocaani imitico buusujirahi, noomoro.

²² Jilli noomoro esamaaiunoco Jesu agaajacuboro nuuhi: ¿Collihi amihai tolli mehesamaahi? ²³ Fameediro itihirunoco dihimiti imibachucafutucuuhi nehi, tolliro bu gañiivoobo, diggo onono. ²⁴ Jaaneguiha amhaico gaajasuji uujoho Miyaminaafibadi Ifivuubo jiinijehallivi imiti imibachu mityama iicanoco, nooboro.

Jaadi nuubo idino isifañuboco: Ico nehi, gañiivo. Jaaboro dicigaiijeque dicibo, fuucu diijajaago, nooboro.

²⁵ Jaasumiro idino isifañuboco gañiivuuhi diito imefeenevi. Jaaboro icigaiijeque toonohallivi isiucinihicaunoco icuboro fuucuubo iijajaago Moocaanico imooboro. ²⁶ Jaaneri famooro ajabafituumoro Moocaanico imehicaumo. Jaamoro sihidi iigutumoro nuumo: Jaachiji mahatymehi aivo ajabafirano, noomoro.

Jesu Levico Coovahi.

(Mt 9.9-13; Mr 2.13-17)

²⁷ Jaanobuunati Jesu fuuhi impuesto jaadusuminaafi Levi onoobajaago, ajaadusuhi-caumañeri giciniba icauboco nuutuubo: Tadyojicuti disaa, nooboro.

²⁸ Jaanegui Levi fuuhi Jesuma paryi fanoocoro toonovi ejeevesuuboro.

²⁹ Jaanegui toonobuunati Levi Jesudi eetavuuhi iijafaño guiraaajibaimoco. Jaanaa sihidi saatoho impuesto jaadusuminaa imachuqui gicininiciniuhi diitoma, bu sihidi saatoho miyaminaa icano. ³⁰ Jaanoma icamo fariseomi, caatiniminaa icamo Jesu jibogominaaditi imitino iimaauhi: ¿Collihi amihai mamachuhi, mahaduhi icano impuesto jaadusuminaama, bu saatoho imiti miyaminaa icamoma? noomoro.

³¹ Jaanegui Jesu diitoco iimusuhi: Imimo iguihuvatimo taabuminaafico imogotatihu. Jaanoti iguihuvamoro imoyicifihi taabuminaafico. ³² Jaabadiro uujoho imino

icahi onoomoco cuhuvaqui saahinĩtihi. Iimifitĩmegui saahi iimitĩ ifico ijeevesuqui, nooboro.

Jesuco Dilluumo Machutĩmo Aigafinohallivi.

(Mt 9.14-17; Mr 2.18-22)

³³ Jaanegui diito Jesuco dilluui: ¿Collĩhi jana Jua jĩbogomĩnaa, fariseomĩ jĩbogomĩnaa icamo machutĩmo aagamoro sihidi Moocanima iimaahicamo? ¿Jana millitĩ dita machuhicahi, aduhicahi icano? noomoro.

³⁴ Jaanegui Jesu oovĩciuboro iimusuuhi: Taabava jĩbaimovi oovĩcihi. ¿Nacu amĩhai taabava jĩbaimojaa mucuuhuvamoco machusutĩmo mahaigasujirahi tojaabo icanaaca? Tobadi tajĩbogomĩnaama icahi. ³⁵ Jaanotĩ icajinehiica diiteditĩ uco udumĩĩcijino. Jaadi jari ĩdaasuno iicaneri aigajimo, nooboro.

³⁶ Jaaboro diitoco bohono Moocaani jĩbogoco ijĩbaguequi jillĩ ohoovĩciuboro nuubo: Mĩhaiĩooba aivo bochehu gaachehuti quitĩcitatihi eedeechehuco imaahunĩqui. Jaanotĩ tollĩ imoonĩruva bochehu icaruno eedeechehubadi icacujiruno. Jaanomaryo bobaryu eedeechuhufañotĩ imijitĩrahi. ³⁷ Jaabadiro bofaihu aivofaihuco asimĩ meehe eetavota eedeejutafaño mificutatihi. Jaanotĩ tollĩ momoonĩruva tofaihu tujutaco ejerucaruneri fatyejirahi. Jaaneri tofaihu, tujuta icano gañĩcafetejirahi. ³⁸ anegui bofaihuco bojutafaño mificutahi. Jaano fanocĩro imino ficucafetefihi.* ³⁹ Siino nuubehiica: Eedeefaihuco aivofaihuco aadumo, bofaihuco imogotatihi: Eedeefaihu aivofaihu imihi, noomoro.†

6

Jĩbogomĩnaa Ichi Arrozbadĩ Ejeevano Trigo Onoonoco Jaguisifucusumi.

(Mt 12.1-8; Mr 2.23-28)

¹ Safoono Jesu jaguisifucusumi basutaanofeenedĩ ĩgooboro feehicauhi. Jaanaa ijĩbogomĩnaa trigo noovataco icimoro feehicauhi. Jaamoro ifagaañoooco ihuseneri iquichecimoro ifagaañoooco machuhicauhi. ² Jaanegui saatoho fariseomĩoto diitoco dilluui: ¿Collĩhi amĩhai mududĩcamaahi jaguisifucusumi momoonĩtatĩnoco? noomoro.

³ Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: ¿Jana amĩhai magaatĩhiica aamefa onoonoco, safoono David diiboma iicaumo ajebama icamoma omoonĩunoco? ⁴ Mĩro Moocaani iijafaño ufuuboro jeeçivo maahunoco ĩciuboro machuubo, jaaboro bu tollĩro aciubo diiboma iicaumoco icano. Toono Moocaanico ejeeciuvucuuno maahunoco ĩdĩmoro sacerdotemĩ machujirahi, nooboro.

⁵ Jaadi bu tollĩro nuubo: Jaguisifucusu mityano mehesĩcinĩhi. Miyaano tollĩru. Jaaruno janaanĩci uujoho Miyamĩnaafibadi Ifiivuubo mityahi, nooboro.

Ihuse Ifigatyuubo.

(Mt 12.9-14; Mr 3.1-6)

⁶ Jaadi sifoo jaguisifucusumi Jesu sinagogajafaño ufuuboro ticovauhi miyamĩnaaco ijĩbogoobo. Jaanaa icaubo saafi miyamĩnaafi imiyanaagohuse ifigatyuubo. ⁷ Jaanaa caatinĩmĩnaa, fariseomĩ icamo ĩfinĩchicauhi Jesuco: ¿Naa jaguisifucusumi buheesujĩibo? noomoro siibadi iicanohallitĩ diibohallivĩ ihĩmaaqũ.

⁸ Jaamo tollĩ eesamaaiunoco agaajaciuboro ihuse ifigatyuuboco nuubo: Gañĩivoobo joono diitofeenevĩ dulleeve, nooboro. Jaanegui diibo agaĩĩvuuboro feenevĩ julleeveuhi.

⁹ Jaadi Jesu diitoco nuuhi: Ene amĩhaico dilluji: ¿Jinejeque Moise tajĩbauhi jaguisifucusumi momoonĩqui iiminoco, nacu iimitĩnoco? ¿Mubuheesunoco, nacu miguijenĩnoco? nooboro.

* 5:38 Jilli Jesu nuuhi eedeejĩbogoco mejeevesumoro bohono jĩbogocoro meheetaveji. † 5:39 Jilli nuubo eedeehifico mihimogomoro bohono ifico mihimegũjĩtinoco.

¹⁰ Jesu ihuufocori iicaumoco fahigovaco emeeciuboro nuubo ihuse ifigatyuboco: Dihuseque fallirihicaru, nooboro.

Jaanegui diibo afallirihicaruuneri diibo use imituuhi. ¹¹ Jaaneri saatoho sihidi sifiratuuhi. Jaamoro sanomiro dillucasihicauhi: ¿Milli fine momoonijirahi? noomoro Jesuditi.

Jesu Icihi Minisuminaati Fahuseeci Motihaiti Miimisiici Idino.

(Mt 10.1-4; Mr 3.13-19)

¹² Jaasumi Jesu fuuhi ifabaijaago Moocanima ihiiamaqui. Jaabo icauhi fucuhachuta cigatiibo Moocanima ihiiamaaboro. ¹³ Jaanaa meseseveudi coovaubo ijibogominaaco. Jaamoti iciubo fahuseeci motihaiti miimisiici idimoco. Jaamoco momoniubo minisuminaati. ¹⁴ Jaamo momono jino Simon icaruuboco Pedroti omomoniubo, Andre onoobo Simon nahabo, Jacoobo, Jua, Felipe, Bartolome, ¹⁵ Mateo, Tomas, bu Jacoobo Alfeo onoobo achi, bu Simon onoobo cananistamioobo, ¹⁶ Jacoobo achi Juda, bu sajuda Iscariote onoobo Jesuco aaciujiiibo icamo.

Jesu Sihidi Miyaminaaco Jibeguehi.

(Mt 4.23-25)

¹⁷ Jaamoma Jesu togaji nigaciti iniituuboro nametije iicaumaño ijibogominaama fitafutuumo, tolliro bu sihidi fahigovao miyaminaa icauhi, Judea jinijeo miyaminaa, Jerusale miyaminaa, Tiro, Sidon icano muuaijinioto icamo. Jinoodimo gaseuhi Jesu iijico uguubunicivaumo, bu diitoco iguihuvanoti ibuheesuqui icano asaumo. ¹⁸ Iimitino ijima iicaumo tolliro buheesucafetehicauhi. ¹⁹ Jilli famoova Jesuco idudiciqui moonihicauhi famoovaaco imityari ubuheesuhicauneguiha.

Imo Imo Mihicano, Idaasuno Mihicano Icano.

(Mt 5.1-12)

²⁰ Jaanoma iicaabo Jesu ijibogominaaco nuuhi: Imicani amihai Moocanico mihimogomo mihidaasufimaño. Jaamaño amihai Moocani aivojifaño mihicaji.

²¹ Imicani amihai jisumi Moocanico magaajanoco aivo mihimogomo. Jaanegui ufucu imo imo mihicaji.

Imicani amihai jisumi mataacasimo. Jaarumo ufucu imo imo mihicaneri mejejebacasiji.

²² Imicani amihai mihicahi miyaminaa amihaico ijhevesumi, buhi amihaico agañosumi, amihaiditi imitino ihiiamaasumi, amihai momoco iimitinobadi ijhevesumi uujohe Miyaminaafibadi Ifivuubo momoco imiyaavogonohalliti. ²³ Jaasumi mihimibaivomoro imo imo mihicacu guiraano amihai jaadama niquejefaño mihicajineguiha. Tolliro tuucuumijeo eedeetemihai Moocani iimaaminaaco idaasuno moonihicauhi.

²⁴ Jaanoti idaasucani amihai mihicaji sihidi minihibamivamo, amihai imino imo imo jisumiro mihicacuumo.

²⁵ Idaasucani amihai jisumi mutuvacinimo, ufucu sihidi mahajebavajimo.

Idaasucani amihai jisumi mejejebacasimo, ufucu idaasuri mataacasijimo.

²⁶ Idaasucani amihaiji, amihaiti famooro miyaminaa iminoono ihiiamaasumi. Bu tolliro diito eedeetemihai imiti jibogominaaditi: Imimo, noomoro iimaahicauhi.

Mominaaco Magaijino.

(Mt 5.38-48; 7.12)

²⁷ Jaanoti amihai uco muguubunicimoco neehi: Amihai minaaco magaiji. Imino momooni amihaico ijheguemeque. ²⁸ Imino monoo amihaico imitino onoomoco. Moocanima mihiiama amihaico imitino onoomohallivi. ²⁹ Jaanoti saatoho amihaico, amihai ime saanaago imeti agabavacuhachijji tolliro saanaago imeque mahaci tolliro bu igabacuqui. Jaanoti saatoho amihai caamoojaco udumitihicahijji, bu tolliro

amihai sacoco mahaci isatyequi. ³⁰ Jilli daaci cayaatyohacho ico siinoco idillumoco. Jaanoti bu sita diinoco icicuunoco dihiimaasucuudino. ³¹ Amihaico sita imino omooninoco mihimogobadi, sitaaco imino momooni.

³² Jaanoti amihai agaijimocoro bu magaijihachiji, ¿coyomo imi fine toono? Jilli famoova tolli moonifihi, iimifitimo bu tolliro moonifihi icano. ³³ Jaanoti bu amihai imino omoonimocoro, imino momoonihachiji, ¿coyomo imi fine toono? Tolliro bu iimifitimo tolli moonifihi. ³⁴ Jaanoti: Diitoti siinoco iciqui, noomoro siinoco mahacihachiji, ¿coyomo imi fine toono? Tolliro bu iimifitimo iimitimoco siinoco acifihi; Diitoti siinoco mihiciqui, noomoro. ³⁵ Jaanoti amihai, amihai minaaco magaiji, sinehejeque diitoco mahaci: Diitoti siinoco toono jaada mihiciqui, nootimo. Jaachijiji guiraaajino amihai niquejefano ajaaduno. Jaamo Moocaani caamovohi iicaabo seemeti mihicahi. Jaabo diibo tolliro imino moonibo famocoro, bu aacinohallivi cahacisutimo icahicarumoco, iimitimeheje icarumoco icano. ³⁶ Jaanogui amihai sitaaco mihidaasugo amihai tahe Moocaani icabadi.

Amihai Sitaaditi Imitino Mehesicinimoro Miihimaadino.
(Mt 7.1-5)

³⁷ Sitaaditi imitino mehesicinimoro miihimaadino, jaachiji Moocaani amihai tolliro neejitih. Sitaaco iimitico meneedino, jaachiji Moocaani amihai imitico neejitih. Sifiima mihibacasinoco imino mihimibachucasi amihai imitico Moocaani ibuusuqui. ³⁸ Sitaaco siinoco mahaci. Jaaneguiha amihai bu Moocaani tolli aciji; illeegucufano imino ooviciboro, imino gatyuuci kuhufono cabiciboro tetecuuboro. Jaanoti amihai sitaaco mohoovobadiro Moocaani amihai eeveji, ³⁹ nooboro Jesu jilli oovicuui: ¿Nacu ihaallima achahaaboco bu sifi ihaallima achahaabo siigujirahi? ¿Nacu famisicro ifapaajefano aquetetejitirahi? ⁴⁰ Jaabadiro cayaaty miyaminaa ijibogominaafi janaanici jeevatitih. Jari ijibogonoco iimivucuudi ijibogominaafibadi jeevajirahi.

⁴¹ ¿Milli jaabo dinahabo aallifano iicano beevagayicoro adaatyimeebe, dihaallifano cutuucidino iicanoco daatyimetih? ⁴² ¿Milli jaabo dinahaboco neejirahi: Tafahabo, ene ico dihaallifano iicano beevagayico iciqui, neejirahi dihaallifano cutuucidino iicanoco daatyimetibo? Tajeebi imih, nooboro sitaaco abanifibo, iticoni dihaallifano iicatuucico dici. Jaadi jari imino daatyimeji dinahabo aallifano iicano beevagayico. Jaadi diiboco adaamusuubo ganiji.

Imohoco Inoovatiro Magaajatahi.
(Mt 7.17-20; 12.34-35)

⁴³ Chahaho imoho iimiho iimitinoco onoovaho. Jaabadiro chahaho iimitiho iiminoco onoovaho. ⁴⁴ Jaamaño inoovatiro siyomo imohonoco magaajatahi. Jariimiho anaajebaco noovajitirahi. Tolliro sisimicohai baacuhico noovajitirahi. ⁴⁵ Jaabadi iimihuseebe iiminocoro neefih miyaano ijeebifano iicamaño. Jaabadiro iimitibo imitino iimaanicihi, ijeebifano iimitino iicamaño. Jaamaño ijiri ihiimaano ijeebifano agahaficinoti saahi.

Ija Tano Eetavovi Oovicino.
(Mt 7.24-27)

⁴⁶ ¿Collih amihai uco: Aivojibo, Aivojibo, monoomoro uujoho onoonoco meheetavehicatih? ⁴⁷ Amihai neeji: ¿Jinejebadi fine jeevaabo tajaago asaaboro uco uguububoro uujoho atajibanoco eheetavoobo? ⁴⁸ Fine saafi miyaminaafi ijaco eheetavuubobadi iticoni seediubo faicuvano. Jaadi tanooco nicuubo guisibanohallivi. Jaanobuunati teehi amachituuno inifaihu sefano toojaco icihinurahi. Jaaruno toojaco maryibasutitih, guisibanohallivi kuhufono tano inicucinumaño. ⁴⁹ Jaanoti uco guubucuruubo uujoho atajibarunoco omoonitibo jilli jeevahi; ticovono ijaco

jiinigaibaahohallivi cahajino ificuubobadi jeevahi. Jaaja teehi amachituuneri inifaihu toojaco sefano icihinuneri tooja acutuuhi. Jaaneri tooja paryi imivocafutuuhi ifinija.

7

Jesu Buheesuhi Romanomi Amocasiminaa Aivojibo Cojiminaafico.

(Mt 8.5-13)

¹ Jaadi Jesu miyaminaama ihiimaahicaunobuunati fuucuubo Capernau cuumivi. ² Jahi icaubo aivojibo romanomi oobo. Jaabo icojiminaafico sihidi agaijubo guihuvauhi. Jaabo niinovacuuhi. ³ Jaabo ihaivojibo Jesuti ihiimaunoco uguubuuboro judiomifeeneti iquillahutoco galluubo Jesuco ijibeguetequi asaaboro diibo jeecivominaafico ibuheesuvaqui. ⁴ Jaamo Jesujaa ufuumoro ticovauhi diiboco onoomo: Romano aivojiboco daamusu, aivo imihuseebe ⁵ muucuumico aivo gaijibo. Jaaboro mihaidi sinagogajaco eetavusuhinibo, noomoro.

⁶ Jaanegui Jesu diitoma fuuhi. Jaamo fiitivucunaa romano aivojibo saatoho inahaboniminaaco galluuhi Jesuco ineetequi: Ijoho Aivojibo, jaafa icacuuno sihidi jeevahi jaabo ijafaño asaajiruno. ⁷ Cono bu uuro dijaago ico icitoobo foonova. Jaaneguiiha saatiboro tahigotiro dinoo. Jaaneri tajojiminaafi buheejii. ⁸ Uujoho bu icaruubo aivojito tajibaguiino icahi. Jaabadiro bu amocasiminaahallivi uujoho aivojiboti icahi. Jaamoti saatohoco: Difoo, unuusumi foonicimo. Jaamoti saatohoco: Disaa, unuusumi saanicimo, tolliro tajojiminaafico: Siinoco deetavo, unuusumi eetavonicibo, nooboro.

⁹ Jaanoco Jesu uguubuuboro sihidi jabafituuhi. Jaaboro diibo dojicuti sihidi asaau-moco emeeciuboro nuubo: Miyanotiro aivo Israel cuumiminaa icarumofaño atyimetihii jaani janaanici miyaavogoco, nooboro.

¹⁰ Jaamo ihaivojibo agalluumo ijajaa dojicuviro uhuumiumo atyimeuhi icojiminaafi ubuheetecuunoco.

Jesu Buheesuhi Fibaijigo Achico.

¹¹ Jaanobuunati Jesu fuuhi Nain onoocuumijaago. Jaaboma feehicaumo ijibogominaa, sihidi miyaminaa icamo. ¹² Jaabo tuucuumiti ifiitivuubo atyimeuhi chuuhuco icitequi asatyumoco fibaijigo seemene idiboro iicaubo iguijeveuboco. Jaagoma sihidi tuucuumio miyaminaa fuuhi. ¹³ Jaagoco Jesu aatyimeuboro idaasuguuhi. Jaaboro diigoco nuubo: ¹⁴ Taajirahana, nooboro ichuumuhujaa ufuuboro tuuhuco dudicituubo. Jaasumiro tuuhuco ihiibiumo julleecamaaiuhi. Jaanegui Jesu ichuumuhuco nuuhi: Sicafeffi, ico neehi: ¡Gañiivo! nooboro.

¹⁵ Jaasumiro uchuumucuubo agañiivuuboro casivuuhi. Jaaboro iimaacuubo. Jaaboco Jesu siino seejico aciuhi. ¹⁶ Jaanoco aatyimeumo sihidiro iguiumoro Moocaanico imehicauhi: Sihidi jeevaabo aivo Moocaani iimaaminaafi mihaiivi jafevehi, noomoro. Bu neehicauhi: Moocaani saahi iicumico itaajasuqui, noomoro.

¹⁷ Jaanoco guubuumo paryi Judea jiinijeri ihallidi iicaucuumineri Jesu omoonunoco.

Jua Nitiminaafi Agalluumo.

(Mt 11.2-19)

¹⁸ Jaamo Juama icahicaumo diiboco paryi jibugucuuhi Jesuditi. Jaanegui diitoti miimisiciti ocoovauboro, ¹⁹ Jesujaa galluubo idillutequi: ¿Naa miyaano ijoho oono Cristo asaajiibo? ¿Jaanoti diibo iicatihachijii sifico iteemequi? ²⁰ Jaanegui Jua agallu-umo Jesujaa ufuumoro nuuhi: Jua Nitiminaafi mihaiico galluuhi ico midilluqui: ¿Naa miyaano ijoho oono Cristo asaajiibo? ¿Nacu sifico meteemeji? noomoro.

²¹ Jaamo diito diibovi ifutuunaaca Jesu buheesuhi sihidi miyaminaaco iguihuvanoti, iimitino ijimiti icano, tolliro aatyimetimehejeque ihaallinoco imitusuhicaubo. ²² Jaanegui Jesu diitoco iimusuhi: Mofoo. Jaamoro Jua Nitiminaafico mijibogo mahatyimeneque, muguubunoco icano. Mijibogo millii aatyimetimo atyimeneque,

igotimo iguehi, ifoojohoma iicamo buheesucafetehi, inohojino uguubutimo guubucuuhi, iguijeveme siino buheesucafetehi. Jaanoti iidaasufimoco taajasujibogoco jibeguehi. ²³ Imicani icajiibo uuvi iimitinoco aatyimetiboro imiyaavogoobo, nooboro.

²⁴ Jaadi Jua Nitiminaafi agalluumo ufuunobuunati Jesu miyaminaaco Jua Nitiminaafiditi nuuhi: ¿Jinejeque amihai memeciyeuhi sicaihigovi? ¿Saafi noofajicuco guibuhuba ejebehinobadi iicatiboco, eti? ²⁵ ¿Nacu, jinejeque memeciyeuhi? ¿Saafi miyaminaafi iminoono gaachehunofaño jiciniuboco? Jilli icautino. Amihairyo magaajahi iminoonofaño ijiciniimo aivojito iijanofaño icanicahi sinehejeri imo imo iicamo. ²⁶ Jaanoti ¿jinejeque nacu memeciyeuhi? ¿Nacu Moocaani iimaaminaafico? Jihhi, miyaano, saafi janaanici Moocaani iimaaminaa janaanici ejeevaabo. ²⁷ Diibo Jua, diiboco tahimega agalluujinoco Caatinahaamefaño jilli onoobo:

Uujoho tajibogominaafico, dihimegavi galluuhi, dihimega jihhaico iimibachuqui.

²⁸ Amihhaico neehi: Paryicino miyaminaafeeneti chahamo Moocaani iimaaminaa Jua Nitiminaafi janaanici iicamo: Jaarunofaño jisumiti sihidi ejeevatibo Moocaani aivojifaño Jua janaanici sihidi jeevahi, nooboro.

²⁹ Jaanoco paryi miyaminaa impuesto jaadusuminaa icamo Jua nitico agaayiciumo miyaavuguuhi Moocaani tajiba miyaano iicaunoco. ³⁰ Jaarunaa fariseomi, caatiniminaa icamo Jua nitico agaayicutimo tihisuuhi Moocaani iimuguuboro diitedi omoonujirunoco. ³¹ Jaanoma iicaubo Aivojibo Jesu nuuhi: ¿Jinejevi fine jisumio miyaminaaco ooviciji? ¿Jinejebadi fine jeevamo? ³² Jihhi, jilli fine ooviciji oono seeme goohasinovi acasivomo abañamaaimoro igataavominaaco ocoovadiinamaainicimobadi jeevamo: Amihaidi siruuco miguisicuurahi. Jaarunaa mihimogotihhi magaaseneque, noomo. Jaanegui iidaasujijequi taca mamasivaqui, noomo. Jaarunaa mihimogotihhi, noomo. ³³ Jaabadi iicano Jua Nitiminaafi saahi machutiboro aigafibo, aivofaihuco adutibo icano. Jaaboco amihai iimitino ijima iicaabo meneehicauhi. ³⁴ Jaanobuunati saahi uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo amachuubo, aaduubo icano. Jaaboco amihai uco meneehicahi machufifibo, adufifibo impuesto jaadusuminaa, imitiminaa icamo gataavominaafi uco meneehicahi. ³⁵ Jaarunaa Moocaani gaaja miyaano iicano gaajacafetehi diiboco agaajamofañodi, nuubo.

Jesu Icahi Fariseomioobo Simon Ijafaño.

³⁶ Jaanaa saafi fariseomioobo Jesuco coovauhi diiboma imachuqui. Jaanegui Jesu jaahe ufuuboro imachuqui casivuuhi. ³⁷ Jaanaa saafigo gaigo tuucuumiogo imitino iicahicaugo Jesu Simon fariseomioobo ijajaa amachutuunoco agaajacugoro saaugo, alabastro paaje gatyuuci diriba imono facicisucinifaihuma. ³⁸ Jaago taagoro Jesu tihai cojivi iminifutuugoro ticoniugo Jesu tihaiñoco ihaalli tofaihuneru ejeesugo. Jaagoro imeebaiguiri ifilluugoro totihaijeque ninichicaugo. Jaadi ifacifaihucotoonohallivi tucaruugo. ³⁹ Jaanoco, Jesuco ucuuhuvaubo ifariseomioobo aatyimeuboro esamaaiuhi: Jaani miya, Moocaani iimaaminaafi iicaruva gaajajiruubo mijoho diiboco coyomo miyaminaago ududicinoco mero diigo imitino iicafino gaigo, nooboro ijeebifañodi.

⁴⁰ Jaanegui Jesu ifariseomiooboco nuuhi: Simon enecau ico siinoco neequi, nooboro. Jaanegui ifariseomioobo iimusuhi: Dinoo, jibogominaafi, nooboro.

⁴¹ Jaanegui Jesu nuuhi: Miimisiicico saafi nihibamico aaciuunoco debehicauhi. Saafi debeuhi sahuse boogava ticovovi. Jaanoti saafi debeuhi cincuentadi aameva iicano.

⁴² Jaarunoco diiboco ajaaduutinoma iicaubo famisicicoro ideudaco jeevesucuuhi. Ene uco dinoo; ¿Naa cajaan fine diitisiti janaanici diiboco gaijahi? nooboro.

⁴³ Jaanegui Simon diiboco iimusuhi: Fine janaanici guiraano edebeuruubo, nooboro.

Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Jihhi, jahi, ⁴⁴ nooboro diigoco emeciuboro Simonco nuuhi: ¿Naa daatyimehi jaamoco? Uujoho diijafa saarahi. Jaaruuboco nifaihutidacitihhi

tatyhaico nitiqúi. Jaanoti jaamo gaigo uco tatyhaico ihaalli tofaihuri nitihi. Jaagoro imeebaiguiri filluugo. ⁴⁵ Uco ninicitíhi. Jaanoti diigo agasenetiro suufenitíhi tatyhaico ininícigo. ⁴⁶ Uco deesutíhi facicifaihuri taañigaico. Jaanoti diigo diriba facicinoco tatyhaico jeesuhi. ⁴⁷ Jaanegui ico neehi: Sihidi iimitico ubuusucuuneguiiha uco sihidi agaijinofeede gaajacafotono. Jaanoti saafico ajashunoco uujoho ubuusuubo ajashuno uco gaijhi, nooboro.

⁴⁸ Jaadi diigoco nuubo: Dihimitico ico buusucuuhi, nooboro.

⁴⁹ Jaanaa saatohoto diiboma ucuuhuvaumo igicinumañoti ticovauhi onoocasiumo: ¿Mijoho fine jaani imiti icarunoco ubuusuubo? noomoro.

⁵⁰ Jaarunaa Jesu diigoco nuuhi: Taajasucafutucuuhi imiyaavogomaño, sajeebii fuucu, nooboro.

8

Jesuco Aamusuhicaumo Gaigoomi.

¹ Jaanobuunati Jesu faacuumivari feehicauhi jibogoboro acihicauhi Moocaani aivoji iijico. Jaaboma icahicaumo motihaiti miimisiicidimo iminisuminaa. ² Tolliro bu saatoho gaigoomi diiboma gataavehicauhi diibo, diitoco iimitino ijimíti, iguihuvati icano ubuheesuhicaumo. Jaamofeeneri icaugo Maria Magdalena onoogo. Jaagoti sahuse juugahuseti miimisiici icano iimitino ijimi ihinuugo; ³ tolliro Chuzo Herode cojiminaafi taaba Juana onoogo, bu Susana onoogo icano, bu sihidi saatoho diitoco amusuhicaumo inehejema iicaumeheje.

Basuminaafivi Ohoovicino.

(Mt 13.1-9; Mr 4.1-9)

⁴ Jaasumi sihidi miyaminaa faacuumivati saahicauhi Jesuco emeecivamo. Jaamo sihidi iigaivuumoma iimaahicaubo siinovi ooviciboro nuuhi: ⁵ Saafi basuminaafi fuuhi abasutuubo itoogaiñoco. Jaabo basuuboro ufuuno samañoono acutuuhi jhaifaño. Jaanoco quicuhicaumo, bu jaanoco joomi asaumoru machuuhi. ⁶ Jaanoti samañoono acutuuhi guisihallivi. Jaano ihinuurunu chuumuuhi amaiutimaño. ⁷ Jaanoti samañoono aifuuhi jarimihonofeenevi. Jaaruno toonoma sano ihinurunoco ijarimi macanisuuhi toonohallivi ujusiuneri. ⁸ Jaanoti samañoono aifuuhi iimino jijnivevi. Jaano ifiivuuno sihidi noovauhi ciendigaiva ticovovi.

Jilli nooboro Jesu sefano nuuhi: Amihai nohojima mihicahachijii muguubu, nooboro.

Jesu Jibuguuhi Milliti Tolli Ohoovicinoco.

(Mt 13.10-17; Mr 4.10-12)

⁹ Jaanegui diiboco jibogominaa dilluuhi: ¿Milli eneejirunoco tolli dohoovicíhi? noomoro.

¹⁰ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Amihaico imino Moocaani aivoji agaajaratinoco gaajasuhicahi. Jaanoti sitaaco siinovi ooviciboro uujoho neehicahi. Jaamo emeecirumo aatyimetimobadi iicaqui. Bu oovicíhi jaamo uguubucuurumo guubutimobadi iicaqui.

Jesu Jibuguuhi Jilli Eneejirunoco Ohoovicinoco.

(Mt 13.18-23; Mr 4.13-20)

¹¹ Jilli eneejiruno toono: Itoogaiño Moocaani iiji, eneejiruno. ¹² Jhaifaño ahaacotono onoono: Saatoho uguubucuurunoco Satanas asaaboro ijeebifañoti icíhi imiyaavogomoro ataajajiruneguiiha, eneejiruno. ¹³ Jaanoti guisihallivi aacutuuno onoono: Saatoho imo imo gaayicirumo imino abacocoovatimaño jihachutaro imiyaavogomo. Jaamoco iji inisusumi ejeevesumoro dojicuviro minifotomo, eneejiruno. ¹⁴ Jaanoti jarimihonofeenevi aacutuuno onoono guubucuurumo gueenene icatino toonoco macanisuno sinehejejaagoro ijeebii icamaño nihibami imiguiiharo, jijnijeminaa iimogono jaagoviro ijeebii icamaño noovasutimo, eneejiruno. ¹⁵ Jaanoti

iimino jiiñjevi aacutuuno onoono imino jeeb#ma iicamo imino uguubun#imoro miyaaveguehi Moocaani iijico. Jaamo imino ofoomo imino noovasuhi, eneejiruno.

Cijigai Mecuvi Ohoovicino.

(Mr 4.21-25)

¹⁶ ¿Mijoho cijigai mecucu inifutusumoro siineri fabaacutat#hi, cigaiijeguiino ficutat#hi icano? Caamo mificutahi toojaco aachic#nofaño ijicafotomo ihaty#mequi. ¹⁷ Jaabadi chahano otoovono #fuvusut#no iicano, jisumi agaajarat#no ufucu pary# fanooro foovono gaajacafeteji.

¹⁸ Jaanegui imino muguubu: Diito Moocaani iijico agaayic#moco siino janaan#ci aciji. Jaanoti toonoco imiyaavogoti#boti dumiti#ciji: Uuma icano, unuurunoco.

Jesu Nahabomi, Seeji Icamo.

(Mt 12.46-50; Mr 3.31-35)

¹⁹ Jaanaaca saamo Jesu nahabomi, seeji icamo diibo iicauh#go ifeequi. Jaarumo diibovi #futuut#hi sihid# miyam#naa iicaumaño. ²⁰ Jaanegui saatoho Jesuco j#buguuhi: Diiseeji, dinahabomi icamo jahisi icahi. Jaamo dijaa saajirahi, noomoro.

²¹ Jaanegui diitoco nuubo: Moocaani iijico uguubumoro omoonimo, diito naha gaharubi, tañahabomi icano, nooboro.

Jesu L#caruhi Guibuhuba, Tyuucal Icanoco.

(Mt 8.23-27; Mr 4.35-41)

²² Safoono Jesu ij#bogom#naama jicafutuuhi muuaifaño iicauga meenegafaño. Jaaboro diitoco nuubo: Mas#go onagoojinivi, nooboro.

²³ Jaanegui fuumaaca Jesu imeenegafaño cigauhi. Jaanaa fuumoco guibuhuba sefano ic#uhi. Jaaneri imeenegafa sihid# nifaihu gahafuuhi. Jaaneri imeenega niituurahi.

²⁴ Jaanegui Jesuco aacisuumoro nuumo: ¡Moj#bogom#naafi, Moj#bogom#naafi, miniituucuuhi! noomoro.

Jaanegui Jesu aacuuuboro guibuhuba, tyuucal icanoco #bauhi. Jaasumiro ill#vuunoro pary# s#cutuuno. ²⁵ Jaanegui ij#bogom#naaco nuuhi: ¿Milli jana am#hai miyaavogo icahi? nuubo Jesu.

Jaarunaa diito iigutumoro jabafituuhi. Jaamoro dillucasiuhi sanomiro: ¿Mijoho fine jaani? Guibuhuba, nifaihu icarunoco ataj#bano diiboco: Jii, neehi, noomoro.

Gadarenomi#oobo Ijimima Icaubo.

(Mt 8.28-34; Mr 5.1-20)

²⁶ Jaanofeenevi #futuumo gadarenomi jiiñjevi Galilea jiiñje coj#vi. ²⁷ Jaabo Jesu imeenegati isi iinuubaaca diibojaa saaubo tuucuumi#oobo, s#cijetiro ififaño ijimima iicaubo. Jaabo gaachehufaño icacuut#bo, jahe icacuut#bo c#hojino iicahigo iicaaboro feehicaubo. ²⁸ Jaabo Jesuco aaty#meuboro diiboguiino memuu#vuubo gaibac#n#boro, sefano nuuhi: ¿Coll#hi tajaa saahi, #joho Jesu Moocaani caamovohi iicaabo Achi? Ico Moocaanifañodi neehi: Idaasuno uco moon#dino, nooboro.

²⁹ Jilli nuubo Jesu ih#jico: Diiboti dihiino, nooboro, ataj#bahicauneguiiha. Fiiva foova ih#ji diiboco gaayic#hicauhi. Jaaneguiiha miyam#naa diiboco agaayic#moro jigaiñehiri sis#uhi ihusene, itihaiño icanoco sama iicaqui. Jaarunoco udubaic#uboro ih#ji diiboco gaasuhicauhi sih#guehejevi. ³⁰ Jaaboco Jesu dilluuhi: ¿Mijoho dimomo? nooboro.

Jaanegui iimusuubo: Cuumi tamomo, nooboro.

Jilli nuubo diibofaño sihid# iimit#no ij#mi ijicafutuumaño. Jaamo ih#jimi Jesuco dilluuhi; ³¹ Moocaani eheetavuuhoji ij#mico igañ#qui iguiraa#hojifaño diitoco gañ#t#bo iicaqui. ³² Jaanaa sihid# faafaimi icauhi ifagaj#vi amachuumo. Jaanegui ih#jimi Jesuco dilluuhi ifaafaimifaño ijicafetequi. Jaanegui: Jii, nuubo. ³³ Jaasumiro diiboti ih#inumoro ifaafaimifaño jicafutuumo. Jaaneri pary# ifaafaimi ifagaj#ti imuuaifaño aafuumoro pary# macan#umo.

³⁴ Jaanoco ifaafaimi toomominaa aatyimeumoro iigutuumoro goovano fuumo ifaacu-umifaño buhi iicameheje icamoco jibogomoro. ³⁵ Jaanegui miyaminaa fuuhi: ¿Milli iicano? noomoro emecituumo. Jaamo Jesu iicauhigo ifutuumo ijimima iicauboco atyimeuhi ihijimima chahacuuboco. Jaabo Jesu cojivi giciniubo imichehufaña jiciniibo imino icacuuboco. Jaaneri sihidi miyaminaa iguiuhi. ³⁶ Jaanoco aatyimeumo diitoco jibuguuhi, milli ijimima iicauboco ubuheesuunoco. ³⁷ Jaanoma iicaumo gadarenominaa ticovauhi Jesuco agalluumo ijiinijeti ifeequi diibo tolli omoonunoti sihidi iiguiumoro. Jaanegui Jesu meenegafaño jicafutuuhi ifeequi. ³⁸ Jaarunaa ihijimi diiboti ihinuubo Jesuco dilluuhi diiboma ifeequi. Jaarunaa Jesu diiboco tajibauhi ifitafetequi. ³⁹ Jaaboro nuubo: Diijajaa duhumi. Jaaboro paryi diibogo Moocaani ico omooninoco, nooboro.

Jaanegui paryi tuucuumiri jibogooboro fuuhi Jesu diiboco omoonunoco.

Jairo Aicigai, Bu Saafigo Jesu Gaachehuco Ududicigo Icano.
(Mt 9.18-26; Mr 5.21-43)

⁴⁰ Jaanaa Jesu onagoo muuavi ifutuuboco miyaminaa imo imo gaayiciuhi, paryi diiboco eteemehicaumaño. ⁴¹ Jaanaa gaseubo Jairo onoo bo sinagogaja aivojibo. Jaabo Jesuguiino ajavuvuuboro imino diiboco nuuhi Jesu diibo iijajaa ifeequi. ⁴² Idigoro ille fahuseeci motihaiti mificabaci idino icacuurogo iguijevecuujineguiha. Jaanegui Jesu ufuuboma sihidi miyaminaa ufuumo diiboco ijene jimatajeruhicauhi.

⁴³ Jaamofeenevi icaugo saafigo fahuseeci motihaiti mificabaci ticovovi icacuugo tijeheri.* Jaarugo buheehicautihi. ⁴⁴ Jaago Jesu bujinagoti asaagoro igaachehujinibaco dudicigo. Jaasumiro diigoco itijoho lliiviuhi.

⁴⁵ Jaanegui Jesu nuuhi: ¿Mijoho uco dudicahi? nooboro.

Jaarunoco famooro: Chahano, eneehicauneguiha, Pedro inahabomi icamo nuuhi: Mojibogominaafi, miyaminaa ico fahigovati jimatajerunoco; ¿milli jaabo dilluuhi: ¿Mijoho uco dudicahi? nooboro.

⁴⁶ Jaarunaa Jesu nuuhi: Saato ho uco dudicahi gaajacahi tamityari saato ho ubuheeteneque, nooboro.

⁴⁷ Diigo omoonunoco agaajacineguiha sihidi vivivi iigutuugoro saauhi. Jaagoro iguiino ememuivugoro miyaminaa imefeenevi jibuguugo milliti ududicunoco, jaasumiro ubuheenoco icano. ⁴⁸ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Gaha, buheesucafutucuuhi imiyaavogomaño. Sajeebi fuucu, nooboro.

⁴⁹ Jesu ihiimaanaaca Jairo sinagogaja aivojibo iijati saafi asaaboro Jairoco noovauhi: Daicigai guijevecuuhi; Jibogominaafico dihiimaasucudino, nooboro.

⁵⁰ Jaanoco Jesu uguubuuboro Jairoco nuuhi: Diiguetedino. Jilli miyaavogo, daicigai buheeki, nooboro.

⁵¹ Toojavi ifutuudi mihaiñoobaco faño satyuutiibo idimoro Pedro, Jacoobo, Jua, diigo caanimisi icamomaryo faño fuubo. ⁵² Jaanaa fañojavahi saato ho taacasimoro iimaafivehicauhi diigo iguijeveuneri. Jaarunaa Jesu diitoco nuuhi: Mataajirahana, guijevetigo. Jilli cigago, nooboro.

⁵³ Jaarunaa diiboco dejecuumo iguijevecuunoco agaajaumoro. ⁵⁴ Jaanegui Jesu diigoco ihuseti agaayiciuboro sefano nuuhi: Bagocaja, gañiivo, nooboro.

⁵⁵ Jaasumiro diigo ubuheeteugoro gañiivuuhi. Jaanegui Jesu tajibauhi diigoco ihobajaaqui. ⁵⁶ Jaaneri caanimisi sihidi jabafituuhi. Jaarunaa Jesu nuuhi: Mihaiñoobaco mahatyimeneque mijibeguedino, nooboro.

* **8:43** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Jaanegui taabuminaaco paryi inehejeri jaaduhicaurugo, onoonoco.

9

*Jesu Galluuhi Fahuseeci Motihaiti Miimisiici Idimo Ijibogominaaco.**(Mt 10.5-15; Mr 6.7-13)*

¹ Jaanobuunati Jesu fahuseeci motihaiti miimisiici idimo ijibogominaaco igaiyiciuhi. Jaaboro imitya, bu iiji icanoco aciubo fanoohimiti ijimihallivi diitoco buhi igavaracuqui, tolliro guihuvaco ibuheesuqui icano. ² Galluubo diitoco Moocaani aivoji jibogoco ijibeguequi, iguihuvamoco ibuheesuqui icano. ³ Jaaboro diitoco nuubo: Jinehejebaco masatyedino mofoomo queseibaco, lleegucubaco, duviricubaco, nihibamibaco icano. Caamoojaco miijaaci masatyedino. Sajaamaryo mofoo. ⁴ Coojaavihacho mihifotojafaño mihica, siijafaño, bu siijafaño icatino. Jari tomañoti mofoodi toojati mihiino. ⁵ Jaanoti amihaiico agaayicitimañoti mihiinomoro amihai tihaijaaajeguino jiiñico diitojaa matatacu diitohallivi toono jibogobadi iicaqui, nooboro.

⁶ Jaanegui ijibogominaa fuuhi fahigovadi taajasujibogoco jibogomoro, iguihuvamoco buheesumoro icano.

Herode Esamaaje Mitauhi.

⁷ Jaasumi aivojibo Herode guubuuhii Jesu omoonihicaunoco. Jaaneri sihidi eesamaahicauhigo iiniga mitauhi. Saatoho neehicauhi: Jua Nitiminaafi siino buheetehi, noomoro. ⁸ Jaanoti saatoho neehicauhi: Moocaani iimaaminaafi Elia jafevehi, noomoro. Jaanoti saatoho neehicauhi: Sicijeototi Moocaani iimaaminaafi buheetehi, noomoro. ⁹ Jaarunaa Herode nuuhi: Uujoho du quiticisuuhi Jua nigaico. Jaanegui jana, ¿mijoho jaani diibediti ijibocasino uguubuubo? nooboro Herode atyimeguehicauhi Jesuco.

*Jesu Machusuhi Cinco Mildimoco.**(Mt 14.13-21; Mr 6.30-44; Jn 6.1-14)*

¹⁰ Jaamo iminisuminaa uhuumiumo Jesuco jibuguuhi imino moonimoro efeehicaunoco. Jaanegui diitoco satyuubo buhigovi Betsaida cuumi fiitino. ¹¹ Jaanoco miyaminaa agaajaciumoro diito dojicuti fuuhi. Jaamoco Jesu agaayiciuboro Moocaani aivoji iijico jibeguehicauhi, tolliro iguihuvamoco buheesuhicaubo.

¹² Jaanaa mihijicuudi Jesujaago saamo fahuseeci motihaiti miimisiicidimo iminisuminaa. Jaamoro diiboco nuumo: Miyaminaaco galluucu ijaguisitequi, jaamoro imachuqui iijano iicahigo jimañovi jinejeba chahahi, noomoro.

¹³ Jaarunaa Jesu diitoco nuuhi: Amihairyo diitoco mamachusuu, nooboro.

Jaanegui diito nuuhi: Mihaima chahano, idinoro sahuse maahugayino, bu miimisiici taavaabomisigayici, ¿milli fine mofoomoro machutaati manaajeteji paryi jito miyaminaadi? noomoro.

¹⁴ Jaamo igaifimiro cinco mildimo icauhi. Jaanoti gaigoomi, bu seeme icano oovaurautihi. Jaanegui Jesu ijibogominaaco nuuhi: Monoo icasicamaaiqui cincuentadimova saaje, nooboro.

¹⁵ Jaanegui tolli omoonineri famooro casicamaaiuhi. ¹⁶ Jaadi Jesu sahuse imaahugayino, itaavaabomisi icanoco agaayiciuboro niqeejejaagoco emeciuboro toonohallivi Moocaanima iimaaubo. Jaadi iquisicuuboro ijibogominaaco aciubo miyaminaaco diito ihaciqui. ¹⁷ Jaanoco paryi famooro amachuumo utuvaumoro imono icauhi. Jaadi ihatyuuvoco ananimumo gahafusuuhi jiiibañoco fahuseeci motihaiti miibaici idinoco.

*Pedro Neehi Jesu Diibo Cristo Asaaujiibo Icanoco.**(Mt 16.13-19; Mr 8.27-29)*

¹⁸ Safoono Jesu Moocaanima iinoro ihiimaahicaudi ijibogominaaco dilluubo: ¿Nacumijohova uujoho iicanoco neehicamo miyaminaa? nooboro.

¹⁹ Jaanegui iimusuumo: Saatoho neehicahi: Jua Nitiminaafi. Jaanoti saatoho: Elia neehicahi. Jaanoti saatoho: Cajaanihacho fine siicijeototi Moocaani iimaaminaafi ubuheetebe, neehicahi, noomoro.

²⁰ Jaarunaa siino dilluubo: Jaana amihai, ¿mijoho uujoho iicanoco meneehicahi? nooboro.

Jaanegui Pedro diiboco nuuhi: Hjoho Cristo Moocaani agalluubo, nooboro.

Jesu Igujevejinoco Jibeguehi.

(Mt 16.20-28; Mr 8.30-9.1)

²¹ Jaarunaa Jesu diitoco imino faguuhi mihaiñoobaco jibogotimo iicaqui, nuubo.

²² Uujoho Miyaminaafibadi Ifivuubo sihidi idaasuno icaji quillahuto, sacerdotemi aivojito, caatiniminaa icamo uco jiheveji. Jaamoro gaicaausujimo. Jaaruubo mifucuci, safucu icanoti siino buheeteji, nooboro.

²³ Jaanobuunati famoocoro nuubo: Cajaanihacho tadyojicuti asaagoobo difi gaijico ajabajevebere tadyojicuti fafucuvaaciviro isaaqui ifico idaasuno omoonisujinoco iguitibo. ²⁴ Jaanoti ifico agaijibo, ifico mitasuji. Jaanoti taaguiinodi ifico imitasuubo ifico taajasuji. ²⁵ Miro saafi miyaminaafi paryi jinije busumijeque gaayiciruubo. Jaaruubo ijeebico imitasuuboro ifinisuruva, ¿nacu milliti imijiruno?

²⁶ Jaabadi cajaanihacho uuti, tajibogojiti icano unucufevebeti, tolliro uujoho Miyaminaafibadi Ifivuubo nucufeveji guhirubi aivojiri, itoomoinaama aivojibobadi asaadi. ²⁷ Miyanotiro amihaco neehi: Jino mihicamoti icamo saatoho Moocaani aivojico aatyimetinohachuta gujivetimo iicano, nooboro.

Jesu Moocaani Aivojico Ifusuno.

(Mt 17.1-8; Mr 9.2-8)

²⁸ Jaanobuunati sajaguisi nijequeti Jesu fuuhi ifagajjaago Moocaanima ihimaaku Pedro, bu Jacobo, bu Jua icamoma. ²⁹ Jaabo Jesu Moocaanima iimaanaaca ihime siibadi minifutuuhi igaachehu sisese minifutuuhi aricuno. ³⁰ Jaabovi jafeveumisi miimisiici gaifimisi Moise, Elia icamisi diiboma iimaamisiro. ³¹ Jaamisi icauhi imino aricunofeeneri. Jaamisi iimaahicauhi Jesu Jerusalevi igujeveujinoco. ³² Jaanaa Pedro inahabomisima sihidi cigara aivuurunaa cigatimo icahicauhi. Jaamo atyimeuhi Jesu, bu icojiri iicaumisi icamo imico. ³³ Jaamisi diitisi Jesuti fuucuunaaca Pedro diiboco nuuhi: Mojibogominaafi, Imicani jimaño mihicano. Masii minijeganiqui migaaci, saga icano nijeganoti; idi saga, Moisedi saga, Eliadi saga icano, nuubo Pedro. Jilli onoonoco esicinitibo iimaauhi.

³⁴ Jaabo ihimaanaaca diitoco aimuufai mibaacuui. Jaaneri sihidi igutuumo ihaimuufafaño iicauneri. ³⁵ Jaanaa guubuumo ihaimuufafañoti unuunoco: Jaani taseemene agaijibo. Diibo onoonoco muguubunici.

³⁶ Tolli unuunobuunati Jesu iinoro icacuuboco atyimeumo. Jaarunoco diito mico jibogotimo lliivi icaumo.

Jesu Buheesuui Sicafefi Hima Icauboco.

(Mt 17.14-21; Mr 9.14-29)

³⁷ Jaano sesevede Jesu Pedromima togajiti niituunaaca sihidi miyaminaa Jesujaa saauhi. ³⁸ Jaamofeeneti saafi Jesuco sefano nuuhi: Jibogominaafi, taseemeneque meeci, idiiboro uudi iicaaboco. ³⁹ Jaaboco iji agaayiciboro gaibasuhicahi, chumususuhicahi, iijiri jivaasecuco iinusuhicahi idaasuno omooniboro suufenihicatibo. ⁴⁰ Dijibogominaaco nuucuurahi buhi igañiqui. Jaaruuboco inisurunofaño iinotibo, nooboro.

⁴¹ Jaanegui Jesu nuuhi: Hi jeedi fine imiyaavogotino miyaminaa jito iimitimo, ¿mihachuta fine amihaco jaabiciboro icaji? nooboro diiboco: Juugavi daachico siva, nuuhi.

⁴² Jaanegui isivaabo Jesuvi fiitivuunaaca ihiji diiboco jiiñjehallivi agañuboro diiboco chuumusuubo. Jaarunaa Jesu ihijico ñbauhi. Jaaboro isicafefico ubuheesuuboro caanico aciubo. ⁴³ Jaaneri famooro jabafituuhi Moocaani sihidi ejeevauneri.

Siino Jesu Iguijevejinoco J#beguehi.

(Mt 17.22-23; Mr 9.30-32)

Jaanaa famooro Jesu omoonuneri eetyeunaaca nuubo ij#bogominaaco: ⁴⁴ Jinooco imino muguubu. Jaamoro majabajeevedino: Uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo miyaminaa usefaño acicafeteji, nooboro.

⁴⁵ Jaarunoco ij#bogominaa gaajahicautihi diitoco unuurunoco diitedi toovono iicaumaño. Jaanoco diitoco ij#beguequi idillujirumo ñhicuguehicauhi.

¿Cajaan Fine Imiyaabeji? Onocasino.

(Mt 18.1-5; Mr 9.33-37)

⁴⁶ Jaamoro ij#bogominaa jenaucasihicauhi caaani fine diitoti imiyaaboti iicaqui.

⁴⁷ Jaanoco Jesu gaajaciuhi diito tolli eesamaaiunoco. Jaaboro seemeneque #ciuboro iicojivi ficuubo. ⁴⁸ Jaaboro diitoco nuubo: Taafeenedi jiiise seemeneque agaayicimo, uco gaayicahi. Jaamo uco agaayicimo, tolliro gaayicahi uco agalluuboco. Jaanoti paryi am#haifeenetihidi sihidi ejeevat#bo, diibo janaanici jeevahi.

Mominaafi Iicat#bo Mojaagodi Iicaabo.

(Mr 9.38-40)

⁴⁹ Jaanegui Jua Jesuco nuuhi: Mojj#bogominaafi, m#hai mahatyimehi saafico dimofañodi ijico agañuboco. Jaaruuboco mih#bahi m#haima #got#neguiiha, nooboro.

⁵⁰ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Mih#bajirahana. Mominaafi iicat#bo mojaagodi iicaabo, nooboro.

Jesu #bahi Jacoobo, Bu Jua Icamisico.

⁵¹ Jesu niquejefaño ufuucuujino ifiticuudi quehecuno iminifutuuboro Jerusalejaagovi fuubo. ⁵² Jaaboro ihimega j#bogominaaco galluubo. Jaamo fuuhi Samaria jiiñjeo cuumijaago diibo imega #fetejimañoco iimibachuqui. ⁵³ Jaarunaa samaritanomi imuguutihidi diiboco toonovi agaayicuno Jerusalevi ufuunoco agaajaumoro. ⁵⁴ Jaanoco Jacoobo, bu Jua icamisi aatyimeumisiro Jesuco nuuhi: Aivoj#bo, ¿diimeguehi niquejefañoti diitohallivi c#jigaico magalluunoco diitoco ifinisiqui? noomisiro.*

⁵⁵ Jaarunaa Jesu diitisico emeeciuboro diitisico #bauhi.†

⁵⁶ Jaadi fuumo siicumijaago.

Jesuma Ufuujirumo.

(Mt 8.19-22)

⁵⁷ Jaamo j#hairi fuunaa saafi Jesuco nuuhi: Aivoj#bo, #ma feejirahi fahigova #joho ofoohigo, nooboro.

⁵⁸ Jaanegui Jesu diiboco iimusuuhi: Bajihimi ihojinoma icahi, tolliro joomi ihicunoma icahi. Jaanoti uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo tañigaico conoovi is#ucarujirumaño chahahi, nooboro.

⁵⁹ Jaadi Jesu saafico nuuhi: Tadyojicuti disaa, nooboro.

Jaarunaa diibo nuuhi: Jaafahiica iticoni guhirubi iguijevedihivi ic#dihiiica, nooboro.

⁶⁰ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Jaafa tahi diito ifinijitino fiivoma iicatimo iguijeve-meque c#ji. Jaanoti #joho difoo. Jaaboro Moocaani aivoji j#bogoco diibogo, nooboro.

⁶¹ Jaanaa bu sifi nuuhi: Aivoj#bo, #ma feejirahi. Jaafahi iticoni taajaminaaco fitacuvahi, nooboro.

* **9:54** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Elia Moocaani iimaaminaafi omoonubadi, onoonoco. † **9:55** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Am#hai magajatihidi coyomo gajama am#hai mihicanoco. Uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo sautihidi miyaminaa ifinoco finisiqui. Diitoco taajasuqui saauhi, nooboro, onoonoco.

⁶² Jaarunaa Jesu diiboco nuuhi: Mijohho siinojaa ofoomo dojicujaagoco esamaaitatíhi imijitiruno Moocaani aivojidi, nooboro.

10

Jesu Galluuhi Setentadimoco.

¹ Jaanobuunati tolliro siino Aivojibo Jesu iciuhi setentadimoco. Jaaboro ihimega galluubo miimisiici saaje faacuumivari diibo ufuujihiguehejedi. ² Jilli nooboro: Miyaano sihidiro basuta onoovano naamucuuhi. Jaarunaa toono dudicamaajeminaa ajashuhi. Jaabadiro sihidi miyaminaa teemehi Moocaanico agaayicijinoco. Jaanegui Moocaanico midillu, dudicamaajeminaaco igalluuqui diitojaago. ³ Jaanegui amihai mofoo; Mehesicini, amihai oveja seeme jicumifeenedi ofoonicibadi. ⁴ Lleegucubaco masatyedino. Nihibamibaco, tihapaaje siipaajebaco masatyedino. Mihaiñoobaco jiihaivi midillumo mehecafetedino. ⁵ Iticoni majaavejeaotoco midillu, jilli: Sajeebii mihica jiijaaoto, noomoro. ⁶ Jaajaoto sajeebii iicafimo iicahachijii: Amihai sajeebii, noomoro midilluno diitoma icaji. Jaanoti achahahachijii amihaijaagoviro uumijino. ⁷ Saajafañoro mihicamoro mamachu, mahadu icano diito amihai aacinehejeque. Jilli dudicamaajeminaafi ijaadaco gaayicifíhi. Ijaneri sijati, sijati icano mefeedino. ⁸ Cuucuumivihacho amihai imino agaayicimañovi mihicamoro mamachu amihai aacinehejeque. ⁹ Jaamañeri iicamo iguihuvamoco mubuheesu. Jaamoro monoo: Moocaani aivoji amihaiti fiitucuui, noomoro. ¹⁰ Jaanoti cuucuumivihacho mihifotomoco agaayicitimañovi jahisi mihiinomoro monoo: ¹¹ Amihai cuumio jini motihaipaajeguino ijivonoco matatacuhi amihai mihimitimo jibogobadi icano. Jaarunaa magaaja Moocaani aivoji amihaiti ifiitcurunoco. ¹² Amihai neehi: Moocaani niinoono ajaadufucu iicasumi, tuucuumi janaanici idasuno iicaji Sodoma cuumioto iicajino janaanici.

Uguubutino Miyaminaa.

(Mt 11.20-24)

¹³ Jidaasucaniji ijohho Corazin cuumi! Jidaasucaniji ijohho Betsaida cuumi! icano. Fivi iicabadi aatyimeratatinoco Tiro cuumivi, Sidon cuumivi icano mooniruva siicije iimiti ifico ejeevesumoro, ifusujirumo idasuvono gaachehuco ijicamaaimoro, baiguijiri ejeemere icano. ¹⁴ Jaanoti amihai, Moocaani niinoono ajaadufucu, janaanici idasuno iimitinoco magaayiciji Tiro, Sidon icaucuumijeoto janaanicivi. ¹⁵ Jaanoti ijohho Capernau cuumi: Fine uujohho niquejefaño gañiiyicicafeteji, neehi. Jaarunaa guinoviro gañicafeteji guijeveminaa iicahigo, nooboro jibogominaaco nuubo: ¹⁶ Amihai uguubumo, uco guubuhi. Jaanoti amihai agaayicitimo, uco gaayicitíhi. Uco agaayicitimo tolliro uco agalluuboco gaayicitíhi.

Jibogominaa Setentadimo Uhuumiuno.

¹⁷ Jaamo setentadimo ufuumo imo imo uumiuhi noomoro: Aivojibo iimitino ijimi icarumomaryo mihai mityagomo dimomofeenedi, noomoro.

¹⁸ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Jiihi, ifinicinaaca Satanas niquejefañoti aquetehi sisi anamebanicibadi. ¹⁹ Uujohho amihai mityaco acíhi jiniimomi, juuvemi icamohallivi miquicuqui. Tolliro paryi jii mityaco miguiinoniqui jaarumo milli icatimo mihicaqui. ²⁰ Jaaruneri imo imo mihicadino. Idinoro amihai momo niquejefaño iicacuuneri imo imo mihica, nooboro.

Jesu Imo Imo Icahi.

(Mt 11.25-27; 13.16-17)

²¹ Jaasumiro Jesu sihidi imo imo minifutuuhi Moocaani Gajari. Jaaboro Moocaanico nuubo: Guihi, imino ijohho niqueje Aivojibo, jinijeo Aivojibo idiicaabo. Jinooco

agaajafimoti, eesicinimoti icano afataniboro seemebadi iicamoco dihfusuhi. J̄hi Guihi, #joho tolli idiimogobadi.

²² Guihirubi uco paryi fanoovaco acihi. Mi#joho gaajatihi Illico. Id#boro Caani gaajahi. Jaabadiro mi#joho gaajatihi Caanico. Id#boro Illi gaajahi. Jaaboco Illi miyaminaaco gaajasujirahi, ²³ nooboro ij#bogominaaco emeeciuboro diitocoro nuubo: Imicani icamo ami#hai mahatyimeneque aatyimeme. ²⁴ Ami#haico neehi: Ajashutimo Moocaani iimaaminaa, bu aivojito icamo atyimeguehicauhi jino ami#hai mahatyimeneque. Jaarumo atyimeutihi. Guubuguehicaumo jino ami#hai muguubunoco. Jaarunoco guubuutimo.

Imihuseebe Samaritanoobovi Ohoovicino.

²⁵ Jaanaaca saafi Moise taj#ba j#bogominaafi aga#ivuuboro fuuhi Jesuma ihiimaatu-ubo. Jaabo #furuubo diiboco inisuubo dilluuhi: J#bogominaafi, #milli fine moonijirahi ifinijitino fiivoma icaqui? nooboro.

²⁶ Jaanaaca Jesu nuuhi: #Milli naa nacu Moise taj#baco caatiniuhi? #Milli nacu meeci#hacahi? nooboro.

²⁷ Jaanegui diibo iimusuuhi: Aivoj#bo Moocaanico gaiji paryi diifiima, dijeeb#ma, disefama, dihesamaajema icano: Tolliro gaiji difitino iicamoco difibadiro, nooboro.

²⁸ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: J̄hi, imino neehi tolli omoonihachijji ifinijitino fiivoma diicaji, nuubo.

²⁹ Jaarunaa diibo, Jesuco idilluunoco agaihu#nuboro siino nuubo: #Mi#joho nacu tafitino iicamo? nooboro.

³⁰ Jaanegui Jesu oovic#boro nuuhi: Safoono saafi miyaminaafi fuuhi Jerusaleti Jericojaago ofoocinijiri. Jaaboco nanivaminaa ahaamiumoro inehejeque iciumo paryi igaachehunoma. Jaamoro niinovacuuboco ejeevesumoro fuumo. ³¹ Jaanaaca saafi sacerdotemioobo toojiri saauhi. Jaaruubo tehesinotiro emeeciuboro fatyuhui. ³² Jaanobuunati tolliro levimioobo toojiri saauhi. Jaaboco tolliro tehesinotiro emeeciuboro fatyuubo. ³³ Jaanaa tolliro Samaria j#n#jeoobo toojiri ufuubo diiboco emeeciuboro idaasuvuuhi. ³⁴ Jaaboro diibojaa ufuuboro itujaavonoco taabuubo diribari, vinofaihuri icano. Jaaboro toonoco isisiuboro iburrohallivi ificuuboro satyuhui igatonicijafa#o. Jaaboro diiboco toojafa#o tuumuubo. ³⁵ Jaano sesevede isamaritano ufuucuudi toojaooboco acubo mijeeci nihibajeeceico. Jaaboro diiboco nuubo: Imino jaanico toomo. Janaanici dinih#bamico diibohallivi aga#hachijji uujoho ico jaaduji siino asaadi, nooboro. ³⁶ Jilli oovic#boro Jesu Moise taj#ba j#bogominaafico dilluuhi: #Nanivaminaafi ahaam#uboco diitoti cajaan fine #di ifit#nominaafi iicanicibadi aamusuubo? nooboro.

³⁷ Jaanegui nuubo: Eti bu diiboco #daasuguubo, nooboro.

Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Foobo #joho tolliro didaasugo, nooboro.

Jesu Icahi Martami Iijafa#o.

³⁸ Jaabo Jesu efeehicaubo saacuumivi #futuuhi. Jaaboco Marta onoogo iijafa#o gaayiciuhi. ³⁹ Jaago Marta inagama icauhi Maria onoogoma. Jaago Maria Jesuguiino acas#vuugoro guubun#hicaugo Jesu onoonoco. ⁴⁰ Jaarunaa Marta sihidi sinehejeque omooninehejeriro icahicauhi. Jaagoro Jesujaago asaagoro diiboco nuuhi: Aivoj#bo, #nacu daatyimetihii uuro dudicamaa#naca ta#ago ticovono iicanoco? Taj#ba diigoco uco ihamusuqui, noogoro.

⁴¹ Jaarunaa Jesu diigoco nuuhi: Marta, Marta, sineheje dudicamaa#jeaagoviro idicama#o dijeeb# ico mitahi. ⁴² Jaarunaa icano sanooro imiyaano. Jaanoco Maria imiyaanoco gaayicihii mi#joho diigoti udumit#icijit#noco, nooboro.

11

Jesu Jilli Jibuguuhi Moocaanima Mihiimaaqui.
(Mt 6.9-15; 7.7-11)

¹ Safoono Jesu Moocaanima iimaauhi samañovi. Jaanoco iimivuudi saafi ijibogominaafi nuuhi: Aivojibo, mihaico diibogo Moocaanima mihiimaaqui Jua ijibogominaaco ijibuguubadi, nooboro.

² Jaanegui Jesu nuuhi:

Moocaanima mihiimaajisumi jilli meneehica: Moocaani niquejefaño idiicaabo, jaafa dimomo imino ijeevadi ficucafetehi. Jaafa dihaivoji saahi.* ³ Mihaico daaci machutaati fafucuvaaciviro. ⁴ Jaaboro mihaico mohimitico buusu, oono bu mihai, mihaico imitino omoonimoco toonoco mihimibachubadi. Jaaboro mihaico iji inisunofaño gañisudino, nooboro.†

⁵ Jaaboro ijibogominaaco nuubo: Jilli mohooviciqui; Amihaiti saafi inahaboniminaafima icahi: Jaabo fucufeenevi iijajaa ofooboro neetehi: Tañahabo uco daaci mihicaci, sahica icano maahunoti. ⁶ Saafi tañahabo sihigoti gasehi taajajaago. Jaaruuboco aacijiruno achahaneguiiha, nooboro. ⁷ Jaanoco diibova jilli iimusuuhi fañoojati: Lliivi diica; kuhufono guhuga fabaacinihi, taseemema micigacuui. ¿Milli bu ico agañiivooboro acijirahi? nooboro. ⁸ Jaanegui amihai neehi: Inahabo iicaneguiiha agañiivonoco imogotiruubo. Jaaruubo jilli agañiivooboro paryi idilluunoco diiboco acijiibo siino dillutibo iicaqui. ⁹ Jaanegui amihai neehi: Midilluhachiji amihai Moocaani aciji. Bu tolliro miguiinohachiji mahatyimeji. Bu iguhugati mocoova amihai ifaayiciqui. ¹⁰ Idilluubo gaayicifihi. Bu tolliro iguiinoobo atyimefihhi. Jaabadiro guhugati ocoovaaboco faayicifimo.

¹¹ ¿Nacu cajaanoty, caani iseemene maahuco idillusumi fine guisibaco acijirahi? ¿Nacu bu taavaaboco idillusumi fine jininimoco acijirahi? ¹² ¿Nacu bu iyyinoco idillusumi fine juuvehuco acijiruubo? ¹³ Jaamo amihai mihimitirumo, iiminoco amihai seemeque mahacijirahi. Jaanegui Moocaani niquejefaño iicaabo Igaijaco aciji diiboco idillumoco, nooboro.

Jesuco Ijima Iicaabo Noomo.
(Mt 12.22-30; Mr 3.19-27)

¹⁴ Safoono Jesu iimitino ijico gañiui saafi miyaminaafico iimaasutibo iicauboco. Jaabo ihiji ihinuunobuunati imiyaminaafi iimaacuui. Jaaneri sihidi miyaminaa jabafituui. ¹⁵ Jaarunaa saatohe nuuhi: Jaani iimitino ijimico gavaracuhicahi, ijimi aivojibo Beelzebu onobo mityari, noomoro.

¹⁶ Jaanoti saatohe Jesuco inisumo dilluhicauhi sihidi ejeevano niquejeonoco. ¹⁷ Jaarunaa diito esamaajeque agaaajacuboro diitoco nuuhi: Saafi aivojibo miyaminaa ijeevadi saaje udugaacamaaimoro sanomiro imonicasiruva diibo aivoji finijirahi. Tolliro saajaato sanomiro igaicaucasiruva finijirumo. ¹⁸ Sabadiro Satanas iyotomaryo imonicasiruva, ¿milli bu imitya gueneene icajirahi? Jilli neehi, ijimi aivojibo Beelzebu mityari buhi uujoho ijimico agañino uco meneeneguiiha. ¹⁹ Jaanegui uujoho Beelzebu mityari agañihachiji, ¿nacu mijoho mityari amihai jibogominaa ijimico buhi gañhicahi? Jaamaño diito amihai gaajasuhi amihai sicamañoooco mihiimaanoco. ²⁰ Uujoho idiboro Moocaani mityari ijimico buhi gañhicahi. Jaanoti magaaaja amihai Moocaani aivoji agasecuunoco.

²¹ Saafi miyaminaa sefano añijnoma iijaco otoomoobo iicasumi ineheje imino icahi. ²² Jaarunaa sifi janaanici esefaabo asaaboro diiboco iguiinonoboro ihañijnoco dumitichi toonovi equhecutehicanoco. Jaadi inehejeque iciboro sitaama ifehi.

* **11:2** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Jaafa dijeebi onobadi eetavocafetehi, jijnjehallivi, oono niquejefaño iicabadi, onoonoco. † **11:4** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: paryi iimitinoti mihaico taajasu, onoonoco.

²³ Jaabadi tajaagodi iicatübo taminaafi, bu tajaagovi iigaiyüicitübo jilliro fahigovavi gavaracusuhi.

Imitüno İji Dojicuvüro Siino Uhuuminicüno.
(Mt 12.43-45)

²⁴ İmitüno İji miyamünaafiti İhiinoobo foonicühi, ifigaimañehejedi İjaguisüqui guinooboro. Jaaruubo aatyümeçuutüsumi esamaahinicübo: Dojicuvüro uumiji taajajaago toojati asaahinüigovi, noobo. ²⁵ Jaabo siino uhuümüibo atyümehi miyamünaafi jeebüco İija imino imibachucünüja imino İguıjaacünübadı İcaaboco. ²⁶ Jaanegui ofoobo siino İcıtüfıbo sahuse juugahuseti miımısiıcı İdüno aivo diıbo janaanıcı İimitüno İjımıco. Jaamo paryı İmiyamünaafi jeebüfaño İjıcafotomoro İcafıhi. Jaaneri İmiyamünaafi İtıcıni İmitüno İıcauno janaanıcı aivo İmitüno minıfetefıhi.

Mıyanotüro İmo İmo Mıhıcano.

²⁷ İilli İesu nuunaaca saafıgo gaıgo miyamünaafeenetı sefano nuuhi: İmıcanı İcago İco eseemevaugoro İco İfiıvusüugo! noogoro.

²⁸ Jaaneguiıha İesu nuuhi: İmı janaanıcı imino Moocaanı onoonoco uguubumoro omoonımo! nooboro.

İmitüno Mıyamünaa Sıhıdı Ejeevano İfusüco Dılluhi.
(Mt 12.38-42; Mr 8.12)

²⁹ Jaanaa sıhıdı İesüjaago miyamünaa İgaıvomoro saahıcauhi. Jaanegui tıcınıubo İhiımaabo. İisümiö miyamünaa aivo İmitühi. Jaamoro dıllumo sıhıdı ejeevano İfusüco. Jaaruno İfusurajıtıhi; İdünorö Moocaanı İımaamünaafi İonas İfusuta İıcaubadırejı. ³⁰ Jaabo İonas Nııve cuumi miyamünaadı İfusubadı İıcaubadı tollıro uujoho Mıyamünaafıbadı İfiıvuubo İisümiö miyamünaadı İfusubadı İcaji. ³¹ Ufucu Moocaanı, nıınoono ajaadufucu İisümiö miyamünaaco Saba onöocuumi İiınıjeö aıvojıgo agaıııvogoro dııtoco janaanıcı guınonıjı, dııgo aivo tehesırunotı Salomon gaajaco İguubuquı asaumaño. Jaarunaa İino amııhaıfeenerı Salomon janaanıcı uujoho İıcaabo İcahi. ³² Jaabadıro Nııve cuumımünaa nııno jaadufucu agaıııvomoro İisümiö miyamünaaco guınonıjı. Mııro Nııve cuumımünaa İııtıco jeevesuuhı İonas dııtoco Moocaanı unuunoco İjııbuguusümi. Jaabadıro İino İonas janaanıcı uujoho İıcaabo İino amııhaıfeenerı İcahi, nooboro.

Mofı İmitüno, Bu İmino İcano.
(Mt 5.15; 6.22-23)

³³ İMııjoho cııjıgai mecuco İııfütusümorö otoovohıgo fıcutatıhi, guırıhılluguiıno? Caamo mııfıcutatı fañoöjavı İjıcafotomo İseseeque İhatyımequı. ³⁴ Mııro saafı İhaallı İııtıübo İmino İcajıtırahı. Jaabadıro saafı İjeebü İııtıübo İmıhüsetıhi. Jaabo İııtınoguiıno İcaji. Jaanotı Moocaanı İjeebüco İıımbachuhacııjı İmıhüsetejııbo. Moocaanı İımogobadı İcacujııbo. ³⁵ Jaanegui deesıcıni: Uujoho İmıhüseebe, unuuruno dıjeebüfaño İııtıno İcadıno. ³⁶ Jaanotı paryı dııfıfaño İmino, İııtıno aivo aahahaacııjı, paryı dııfı İmino İıfuvusujıno cııjıgaımeçu İco İfoovori aacıcıııbadı, nooboro.

İesu Farıseomı, Caatımünaa İcamoco İbauhi.
(Mt 23.1-36; Mr 12.38-40; Lc 20.45-47)

³⁷ Jaabo İesu İhiımaaunoco İııııvuudı, saafı farıseomıoobo İesüco coovauhi İııııjaago İmachutequı. Jaanegui İesu İfuuboro casııvuuhı İmıchuquı. ³⁸ Jaarunaa İfarıseomıoobo İabafııtuuhı İesu dııto İajııba onöobadı İhüseeque nıtamaatııbo amııchünotı. ³⁹ Jaarunaa Aıvojııbo İesu nuuhi: Amııhaı farıseomı mııtııhi guırıhılluno, İutajene İcano allııcorö. Jaanotı amııhaı, amııhaı jeebüfaño gahacııııhi İııtıno moonımorö mananıvahıcanıhejerı. ⁴⁰ İGaajıtıcanımo! İjana nacu magajıtııhi allıonoco

eheetavuubo tolliro fañoonoco eheetavuunoco? ⁴¹ Jaanegui amihai jeebifaño iicanoti ìdaasufimedi mahaci. Jaadi jari paryi amihai ifi imiteji.

⁴² ìdaasucaniji amihai fariseomi mihicano! Amihai Moocanidi fahuseeciti sahaame mahacihhi menta aameti, ruda aameti, paryi basuta mamachufinehejeti icano. Jaarumo sitaaco imino momoonitihhi Moocanico magaijitihhi. Jinooco jeevesutimo fanoocicoro momoonijirahi.

⁴³ ìdaasucaniji amihai fariseomi mihicano! Sinagogajafaño mufuusumi imiyaano icaganocoro mihimoyicifihhi. Tolliro jìhainofaño imino amihaiico idillunoco mihimoyicifimo.

⁴⁴ ìdaasucaniji amihai caatiniminaa, fariseomi icamo: Mojeebii imihi, noomoro sitaaco mabañifimo! Cìhoji toovono icahojibadi mihicamo. Jaahojihallidi miyaminaa toojico gaajatimo toojihallidi ìgonicibadi mihicamo, nooboro.

⁴⁵ Jaanegui caatiniminaati saafi iimusuhi: Jìbogominaafi, mihaiico eneejiruno tolli neehi, nooboro.

⁴⁶ Jaaneguiha Jesu nuuhi: ìdaasucani amihai caatiniminaa mihicaji! Amihai sitaaco bocinoco mifisesuhicahi mihaiñooba ajaabicinoco. Jaamoro amihai jilli usegai sagaibari mududicihicatihi.

⁴⁷ ìdaasucaniji amihai mihicaji! Moocaani iimaaminaa cìhojinohallico misumesumoro mihimibachunoco meheetavehicahi amihai eedeetemihairyo agaicaaumo cìhojinoco. ⁴⁸ Jaamo tolli momoonimo amihaihalliviro mijìbeguehi amihai eedeetemihai omoonunofañodi mihicanoco; Mìro diito gaicaauhi. Jaamo cìhojinoco amihai meheetavehicahi.

⁴⁹ Jaanegui Moocaani igaaafeenedi neehi: Galluujì Moocaani iimaaminaa, Moocaani minisuminaa icamoco. Jaamoti saatohoto gaicaaujimo, saatohoto ìdaasuno moonijimo.

⁵⁰ Jaamo jisumio miyaminaaco Moocaani ihiimaaminaa tìjoho jaadaco iciji jìinije ifiivuunoti jisumivi iicaumoco diito agaisiraicumoto tìjoho jaadaco, ⁵¹ Abel tìjohoti iticoniìbo Zacariaco Moocaani iijafaño, Moocanico ijeecivequi asimico agaicaauffmanoti iimimecu situvi agaicaaubo tìjohovi nijequeenjiibo. Jaanegui amihaiico neehi: Jisumio miyaminaaco Moocaani ihiimaaminaaco agaisiraicumoto jaadaco iciji.

⁵² ìdaasucani amihai mihicaji caatiniminaa! Tuhugari ofoomoro agaajajiruno llaveque mafaatanimoro mijicafototihi, bu ijicafetejirumoco mijicafutusutihi, nooboro.

⁵³ Jilli Jesu diitoco unuunoma icamo fariseomi, caatiniminaa icamo sihidi diibojaa isifiratumoro ticovauhi fanoovaco idillumo. ⁵⁴ Ifurumo diiboco siibadi onoonohallichi aivojito imega diibohallichi imitino ijìbeguequi.

12

Uujoho Imihusehi, Noomoro Abañifimohallichi Jìbogono.

¹ Jaanaaca aivo sihidi miyaminaa iigaivuunoto ijene quicucasihicauhi. Jaanaa Jesu iticoni ijìbogominaaco nuuhi: Mehesicini fariseomi juurisutaguujì: Imihusehi, noomoro abañifinoti. ² Aivo chahano afatanicinino, atyimeratino iicano. Jaabadiro chahano otoovono, gaajaratino iicano. ³ Jaamaño amihai fucu civohi munuuruno cuuje seseehigo guubuvusuji. Jaabadiro toovono mecufaño guhugaco mafabaacumoro jaabañogayì mihimaaruno, coovano noocafeteji iija nijequeti.

¿Mìco Fine Mihiguijirahi?

(Mt 10.28-31)

⁴ Tañahabomi, amihaiico neehi: Mihiguijirahana oono miyaminaa ifico agaicaauffmanoco. Jaarunobuunati millì mìnoco moonicujitirumo. ⁵ Jaanoti naha idìbocoro mihigui iguijeninobuunati tolliro ijeebìco cìjigaifaño agañijiruubo mityama iicaaboco. Diibocoro mihigui.

6 Miiro sahusedimo joomico mijeegayiciriro manaajenichi. Diito icarumoti Moocaani jabajeevetihi. 7 Miiro paryi amiihai nigai ijeene paryi oovocinicuuhi sajesari. Jaanegui mihiguijirahana, miiro amiihai sihidi joomi guiraarumo janaanici magaijicafetehi.

Miyaminaafeenevi Jesucristoco: Miyaabo, Onoomo.

(Mt 10.32-33; 12.32; 10.19-20)

8 Amiihaico neehi: Miyaminaa imefeenevi uco: Miyaabo, onoomoco, uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo tolliro Moocaani toomominaa imefeenevi: Miyaabo, neeji. 9 Jaanoti uco utuunamaaimoco tolliro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo tuunamaaiji Moocaani toomominaa imefeenevi.

10 Tolliro cayaatyohacho uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubediti imitino ihiimaaruno diitoco buusucafetejirahi. Jaanoti Moocaani Gaijaditi imitino ihiimaamoco toono aivo buusurajitihii jiijehallivi, bu ufucu niquejevi icano.

11 Amiihaico sinagogajafaño fagominaa aivojito icanojaago asatyusumi; ¿Milli fine iimusuji? ¿Milli fine neeji? noomoro gaihuiba mihicadino. 12 Tolle mihicasumi Moocaani Gaija jibegueji milli mihiimusujinoco, nooboro.

Sihidi Nihibamima Icaubo.

13 Jaanaa saafi miyaminaafeeneti Jesuco nuuhi: Jibogominaafi, tañahaboco dinoo guihirubihivi nehejeti uco feenedi ihaciqui, nooboro.

14 Jaarunaa Jesu diiboco nuuhi: ¿Nacu mijjoho uco amiihaihallivi ficuuhi fagominaati nihibami dugaacuminaafiti? nooboro.

15 Siino nuubo: Amiihai ifiico magaihuini. Jaamoro sihidi sinehejeque mihi-moyicidino; Miyaminaafi ifi sihidi sinehejema iicanoti saatihii, nooboro. 16 Diitoco jilli oovicuubo: Icaubo saafi sihidi sinehejema iicaubo. Jaabo ijiinijeque abasuuno sihidi noovauhi. 17 Jaanoco aatyimeuboro esamaaiubo: ¿Milli fine mooniji? Chahano aivo tabasuta noovaco ificujiruno, 18 nooboro esamaaihucaubo. Jaadi nuubo: Gaajacuhi omoonijinoco. Tamachutanoco ificuhicaaanoco agavaracuuboro siino coojano eetaveji. Jaaboro tojaajefaño paryi tabasuta noovataco ficuji paryi tañeheje icanoco. 19 Jaaboro tajeebico neeji: Tajeebii, sihidi sinehejema diicahi ajashutino ficabano ticovovi. Jaanegui daguisi, machu, daadu. Jaanoro imo imo diica, nooboro. 20 Jaarunaa diiboco Moocaani nuuhi: Jijoho agaajatino miyaminaafi, jaachijio fucuro guijeveji. Jaanobuuna, ¿miiidiji fine toono paryi ificuuuno? nuubo Moocaani. 21 Jilli icafiibo miyaminaafi sihidi sinehejeque ifiguiharo ititibanibo. Jaaruubo Moocaani imefeenevi idaasuubo.

Moocaani Iseemeque Teemefihi.

(Mt 6.25-34)

22 Jaadi Jesu jibogominaaco nuuhi: Amiihaico neehi, gaihuiba mihicadino: ¿Jinejeque mamachuji, guijevetimo mihicaqui? ¿Jinejeque mijicafeteji? noomoro gaachehuti mehesamaaidino. 23 Mofi machuta, gaachehu icano janaanici jaaducafetehi. 24 Memeeeci uuhimico abasumoro icitatirumo imachuta iijanoma chaharumo. Jaarumoco Moocaani machutaaco acifihi. Jaamo diito joomi janaaniciivi amiihai majaaducafetehi. 25 ¿Nacu cayaaty fine gaihuiba iicaneri ifiico janaanici medio metro ticovovi caamuvutusujirahi? 26 Jino tihitiruunoco momoonijitirumo. ¿Collihii sinehejeque mehesamaaimoro gaihuiba mihicahicahi?

27 Eneecau oono deecanoco mihiihinici, dudicamaaitiruno jaadihunoco eetavotiruno imino ujusinoco. Jaanoti aivojibo Salomon aivo sihidi jeevano iminoonoma icauruubo toono deecanobadi jeevautihii. 28 Jaabo Moocaani ñaavahu icarunoco imino gaachehuco mijihacubadi omoonibo safucu jahisi icano sifucu ciijigaifaño mijigasufirunoco. Jaanegui amiihai miyaminaa ajashuno mimiyaavogomo, ¿collihii mimiyaavogotihii?

Jaabo ñaavahu janaanici amñhaico imino jicujiibo? ²⁹ Jaanegui ¿jinejeque mamachuji? ¿jinejeque mahaduji? noomoro gaihuiba mihicadino. ³⁰ Mñiro imiyaavogotimo idinoro jiinjonehejequere guinefiihi. Jaanoti amñhai Caani niquejefañño iicaabo.* Jaabo gaajacuuhi amñhai paryi tonehejeri mucuujiivaachunoco. ³¹ Jaanegui iticoni Moocaani aivojico miguiino. Jaadi jari paryi tonehejeque bu magaayiciji.

Mubusumijema Niquejefañño Mihicano.

(Mt 6.19-21)

³² Mihiguijarahana amñhai agaijimo amñhai mahajashurahi. Jaarumoco Moocaani ihaivojico aacinoco imeguehi. ³³ Amñhai nehejeque manaajemere ñdaasumoco mahaci; jilli meheetavo unuucujitino lleegucuco niquejefañño ifinjitinonehejeque mificu tahi nanivaminaa achahahigo amñhai nehejeque deera ifinisutihigo. ³⁴ Mñiro amñhai busumijeene icahigovi tolliro amñhai jeebi icajirahi.

Mihimibaivomoro Mihicacu.

³⁵ Mihimibaivomoro mihica amñhai cijigai mecunoco minifutusumoro. ³⁶ Ihaivojibo ataabatoobo agasebeque iguhugati ocoovasumiro ifaayiciqui icojiminaafi ootomonibadi. ³⁷ Imicani icajimo ihaivojibo jeecivominaa diiboco toomomovi agasesumi. Miyantiro amñhaico neehi: Ihaivojiboro iimibaivooboro diitoco casñhacuji, jaaboro imachutaaco diitoma ñfejiibo imachuqui. ³⁸ Jaamovi diibo fucufeenevi, cuujetavi icano toomomovi agasehachiji imicani icajimo tolli iicano jeecivominaa. ³⁹ Jinooco magaaja iija abajaabo tusumi nanivaminaafi asaanoco igaajaruva cigatibo teemejiruubo. Jaaboro iijaco faayicisujitiruubo diibo nehejeque nanitibo iicaqui. ⁴⁰ Jaaneguiha amñhai mihimibaivomoro motoomo mehesicinitinaaca uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo siino saaji, nooboro.

Imino Jeecivominaafi, Imitino Jeecivominaafi Icano.

(Mt 24.45-51)

⁴¹ Jaanegui diiboco Pedro dilluui: ¿Aivojibo, jino odoovicino mñhaidiro nacu fameediro? nooboro.

⁴² Jaanegui Aivojibo nuuhi: Cajaanihacho ihaivojibo cojiminaafi imino iicaabo agaajaaboco ijaminaaco ootomoboro machutaaco ihaciqui ificuubo. ⁴³ Imicani icajibo ihaivojibo agasesumi imino mooniboco aatyimevasumi. ⁴⁴ Miyantiro amñhaico neehi: Diiboco ihaivojibo paryi inehejehallivi aivojiboti ficuji. ⁴⁵ Jaanoti imitino ijeebññaño esamaaiboro: Fine tahaivojibo goovajitino agasene, nooboro saatoho ihaivojibo jeecivominaaco ñdaasuno omooniboro, ticovono amachuuboro, aaduboro iguiriicavoobo. ⁴⁶ Jaanaa diibo gaajatinaaca cufucuhacho ihaivojibo gaseji. Jaaboro diiboco sihidiro ahaamiboro ficujiibo saatoho iimitimoco omoonibadi iicaqui. ⁴⁷ Jaanoti ihaivojibo atajibanoco gaajacuruubo iimibaivooboro omoonitibo sihidiro aamicafeteji guiraano. ⁴⁸ Jaanoti saafi gaajatibo imitinoco omoonihachiji mñdino aamicafeteji. Mñiro Moocaaniti guiraano agaayicihiniboco, bu guiraajino idilluno. Jaabadiro guiraano ificusuuboco, bu guiraajino idilluno.

Jesu Dugaacusuminaafi.

(Mt 10.34-36)

⁴⁹ Uujoho saauhi jiinjehallivi cijigaico inifutusuvaabo; ¡imeguehi jisumiro ijigacuunoco! ⁵⁰ Nitisubadi ñdaasufaññodihica nisucafeteji. ¡Guiraacani ñdaasuno icahi toono afatyotinohachuta! ⁵¹ ¿Nacu fine amñhai uco: Jiinjehallivi sajeebi icaco sivaabo, noomoro mehesicinihi? Jaarunaa amñhaico: Chahano, neehi. Jilli uujoho miyaminaaco dugaacusuhi. ⁵² Jaamaño jisumitiro sahusedimo sajaato iicamo dugaaveji miimisiici, saafi icamo miimisiicihallivi; bu miimisiici, dugaaveji miimisiici, saafi icamohallivi. ⁵³ Caani illima moonicasiji, bu illi caanima moonicasiji icano. Tolliro seeji illehallivi,

* 12:30 Moocaani

bu ille seejihallivi icano, tolliro iiyaaja ibaabohallivi, bu ibaabohallivi iiyaaja dugaaveji icano, nooboro.

Ificabavanoco Magaajacino.
(Mt 16.1-4; Mr 8.11-13)

⁵⁴ Tolliro bu Jesu miyaminaaco nuuhi: Jimañovi Jerusalevi oestejaagoti niijaba asaasumi mahaigueji meneefihi. Jaabadi icafino. ⁵⁵ Jaanoti surjaagoti guibuhuba asaasumi ficabavajino monoonicahi. Jaabadi icafino. ⁵⁶ ¡Bañifiiraminaa! Niquejeguiino iicanoco, jijnijehallivi iicanoco icano magaajarumo. ¿Collihiica magaatihhi amihai mihicanoco?

Diminaafima Sajeeb# Minifoto.
(Mt 5.25-26)

⁵⁷ ¿Collihiica amihairyoy mihimibachutihi? ⁵⁸ Saafi ijoho idihegueebe dihallivi aivojitoco ijibogotooboma ufuusumi jiihaivi diiboma imino diimaa. Jaamisiro siino mihimitocasi ico dugaacuminaafijaa satyediibo. Jaabo dugaacuminaafi ico sisiminaafico acijirahi. Jaabo isisiminaafi ico civojafaño jihacujirahi. ⁵⁹ Jaanegui ico neehi: Tahigoti dihiinejitirahi niinojegayico adaadutinohachuta.

13

Amihai Imitico Mejeevesutihachij# Famooro Mifiniji.

¹ Tusumi saatoho Jesujaa asaamoro diiboco jibuguumo Pilato Galilea gaifimico agaisiraicuboro Moocaanico ijeecevequi asimico agaisiraicumoto tiihohoma diito tiihohoco acahiseniunoco. ² Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: ¿Jito Galilea gaifimi famoova janaanici fine iimitimaño jilli icamo, noomoro fine mehesamaaihi? ³ Amihaico chahano neehi: Tolliro amihai, amihai imitico mejeevesutihachij# pary# mifiniji. ⁴ ¿Nacu fine amihai jono Siloe torrehaci dieciochodimohallivi Jerusalevi aacutuuneri iguijeveumoti: Fine tahi iicamo janaanici imitimo, noomoro mehesamaaihi? ⁵ Amihaico chahano neehi: Tolliro amihai, amihai imitico mejeevesutihachij# pary# mifiniji, nooboro.

Higuera Onooho Imohovi Ohoovicino.

⁶ Jaaboro Jesu jilli ohoovicuboro nuuhi: Saafi miyaminaafi ibasutaho Higuera-homa icauhi. Jaahoco meecituubo fine noovacuho nooboro. Jaarunaa noovautiho. ⁷ Jaanegui ibasuta toomominaafico nuubo: Meeci mificabaci, saficaba icano sanohallivi meecivahicarahi. Jaaruubo inoovaco atyimetatihi. Jaanegui, diillucu; ¿Collihi bu toonovi onoovatiho icajirahi? nooboro. ⁸ Jaarunaa toono toomominaafi diiboco iimusuhi: Aivojibo, jaafahi jificaba icaho; iijinijeque seediibo tanusuji. ⁹ Jaadi fine jari noovajihho. Jaanoti onoovacutihachij# jei diillu, nooboro.

Jesu Jaguisisumi Iyoobai Imitigoco Buheesuhi.

¹⁰ Safoono jaguisifucu Jesu sinagogajafaño jibeguehicauhi. ¹¹ Jaanaa tahi icaugo saafigo gaigo dieciocho ficabano ticovovi iguihuvaugo, iimitino iji omoonuneri iyoobai fañoviro tejeeveuhi. Jaaneri sanoticovoro jullevecutigo. ¹² Jaagoco Jesu aatyimeuboro ocoovauboro nuuhi: Gaigo, diguihuvati buheetecu, nooboro ¹³ ihuseneque diigohallivi ficuubo. Jaasumiro diigo sanoticovoro ujulleveugoro ticovauhi Moocaanico iimogo.

¹⁴ Jaarunaaca sinagogaja aivojibo Jesu jaguisisumi diigoco ubuheesuunoma iicaubo sihidi isifiratuuboro miyaminaaco nuuhi: Sahuse juugahuseti safucu icano icahi mududicamaaiqui. Jaasumi masaa amihai buheesuqui jaguisisumi icatino, nooboro.

¹⁵ Jaanegui Aivojibo Jesu diiboco iimusuhi: Bañifiiraminaa, jaguisisumi icarunaaca amihai joomico misinimoro masatyefihi nifaihut# mihisuutomo. ¹⁶ ¿Jaanegui jaamo

Abraham iyaaicigaico Satanas guihuvani dieciochodino ficabava ticovovi isisihinigoco, jaguisifucuvu iicanegui nacu misinaayujitirahi? nooboro.

¹⁷ Jilli Jesu unuuneri, paryi diiboco ijihaveumo nucufeveuhi. Jaarunaa saatoho miyaminaa imo imo icauhi, Jesu sihidi jeevanoco omooninoco aatyimeumoro.

Mostaza Tooivi Ohoovicino.
(Mt 13.31-32; Mr 4.30-32)

¹⁸ Jaaboro Jesu nuuhi: ¿Jinejebadi fine jeevano Moocaani aivoji? ¿Jinejevi fine ooviciji?

¹⁹ Fine mostaza noovatabadi jeevano. Jaano tooico miyaminaafi abasuno ujusinoro guiraaho imohoti minifetehi. Jaahohaafenevi joomi agahafomo ihicunoco eetavehi.

Juurisutaguiivi Ohoovicino.*
(Mt 13.33)

²⁰ Jaadi nuubo Jesu: ¿Jinejevi oovicijirahi fine Moocaani aivojico? ²¹ Fine juurisutaguiijico gaigo itacufano minooci, sano icano ohoovogoro ificuuno paryi iitacuco adichi, nooboro.

Ijene Jihai Aamiji.
(Mt 7.13-14, 21-23)

²² Jaabo Jesu Jerusale cuumijaago ofoobo jihaiivi afatyocuumijevi jibogooboro feehi-cauhi. ²³ Jaanaa saafi diiboco dilluui: Aivojibo, ¿naa midimoro taajaji? nooboro.

Jaanegui nuubo: ²⁴ Miguiino jaamo ijene jihai aamijiriro† mijicafetehi. Jaanegui amihaiico neehi: Sihidi miyaminaa imegueji ijicafotonoco. Jaarumo jicafetejitihi.

²⁵ Iija abajaabo aganiivooboro iguhugaco afabaacunobuuna amihai jahisi mihicamo, mocoovaji: Aivojibo, mihaico faayici, noomoro. Jaarunaa diibo amihaiico iimusuji: ¿Mijoho amihai? Amihaiico uujoho gaajatihi, nooboro. ²⁶ Jaanegui amihai miticovaji diiboco monoomo: Ima mihaai mamachuhicauhi, mahaduhicauhi icano tolliro ijoho muucuumijefano dibeguehicauhi, noomoro. ²⁷ Jaarunaa amihaiico neejibo: Amihaiico nuucuuhi, amihaiico uujoho gaajatihi uuditi buhigovi miminifoto amihai iimitinoco momoonifino miyaminaa. ²⁸ Jaamo tahigo mataacasimoro amihai igaiñoooco mohojisuji. Abraham, Isaac, Jacob, paryi Moocaani iimaaminaa icamo Moocaani aivojifano icamoco maatyimemere amihaiico diitoti buhigovi agaiñcuumo mihicajimo. ²⁹ Jaanaa tolliro fahigovati miyaminaa saaji Moocaani aivojifano acasivomoro imachuqui. ³⁰ Jaasumi miyaminaa jisumi guinovu iicarumoti tusumi saatoho sihidi ejeevamoti minifeteji. Jaanoti jisumi sihidi jeevano iicarumoti saatoho tusumi guinovu minifeteji, nooboro.‡

Jesu Jerusale Cuumihallivi Taahi.
(Mt 23.37-39)

³¹ Jaafucu fariseomi asaumoro Jesuco nuuhi: Jinooti sihi fuucu Herode imeguehi ico agaicaaunoco, noomoro.

³² Jaanegui Jesu iimusuhi: Mofoo, jaamoro toonaamuhuco monoo: Jaachiji, civohogo icano imitino ijimico buhi gavaracuji, iguihuvamoco buheesuji icano. Jaabo civohogo sesevede imiveji. ³³ Jaaruubo ofoohigo feeji jaachiji, bu civohogo, bu sesevede icano. Milliti bu Moocaani iimaaminaafi Jerusaleti buhigovi guijevejirahi.

³⁴ Jerusale cuumi, Jerusale cuumi, amihai Moocaani iimaaminaaco magaisiraicifihhi, tolliro Moocaani amihaijaago jibogominaaco agalluumoco guisibaneri ma-haamifihicahi. Jaanoti uujoho imeguehicahi fahijivaro tuucuumi seemeque tajaagovi iigaiyicinoco oono catava iseemeque ijiecuguiino ificuunicibadi. Jaarunoco amihai mihimeguehicatihi. ³⁵ Enecau bu magaja amihai ijano jihovonodi fiiveteji. Jino

* 13:19 Levaduraguijivi Ohoovicino. † 13:24 Griego iijiri: aajashuno guhuga, noono. ‡ 13:30 Griego iijiri noono: jisumi dojicuvu iicarumoti tusumi saatoho imegavi minifeteji. Jaanoti jisumi imegavi iicarumoti saatoho tusumi dojicuvu minifeteji.

am#haico neehi: Uco siino mahatyimecuujitihhi jari johono uco: Imicani Aivoj#bo momofeenedi asaabo, meneejifucu agasetinohachuta, nooboro.

14

Jesu Ic#d#halliv# N#faihu Agahafuuboco Buheesuuhhi.

¹ Safoono jaguisisumi Jesu fariseomi aivoj#bo ijafa#no fuuhi imachuqui. Jaaboco saatoho fariseomi #finic#hicauhi. ² Jaanaa Jesu imega ic#d#halliv# n#faihu agahafuuneri iguihuvaubo icauhi. ³ Jaanegui Jesu fariseomi, Moise taj#ba j#bogom#naa icamoco dilluuhhi: ¿Fine jaguisisumi mubuheesujirahi iguihuvaaboco, nacu mubuheesujitirahi? nooboro.

⁴ Jaarunaa diito iimusuutihhi. Jaanegui iguihuvauboco #ciuboro buheesuuhhi. Jaaboro diiboco agalluuboro ⁵ ifariseom#co nuuhi: ¿Cajaatyo fine am#haiti am#hai joo# ifapaaje- fa#no aacotooboco m#hic#jitirahi jaguis#fucu iicaneguiiha? nooboro.

⁶ Jaarunoco mill# iimusuutihhi.

Taabava J#baimojaago Ucuuhuvamo.

⁷ Jaanaa Jesu #finic#naaca ucuuhuvaumo asaumo imiyama#jeviro cas#camaa#hicauhi.

Jaanegui Jesu oovic#feenedi diitoco faguuhhi: ⁸ Saafi #co taabava j#baimojaago ucuuhu- vasumi imiyama#nov# cas#vedino, fine gasejiruubo sifi dijanaan#ci iicaabo. ⁹ Jaanegui am#sico ucuuhuvaabo asaaboro #co neejirahi: Jah#gov# diica toma#nov# jaan# icas#vequi, nooboro. Jaanegui #joho unucufeveebere diito all#bav# feejirahi. ¹⁰ Toll# icat#no, #co ucu- uhuvavumi ofoobo all#bav# cas#vo. Jaachii# fa#noojaoboco asaaboro #co neej#i: Ta#ahabo, jah# imiyagahalliv# cas#voto, nooboro. Jill#ti jari imiyaamo amachumofeeneri diicaji, nooboro. ¹¹ Jaabadi uujoho mityahi onoobo guinov# ficucafeteji. Jaanoti miyaabo icaruubo mityahi onoot#bo miyaaboti ficucafeteji, nooboro.

¹² Jaadi bu fa#noojaoboco nuubo: J#baimofa#no machutaaco edeetavusumi digataavom#naacoro, dinahabom#co, diyotoco, difitino iica in#hibam#vamoco icano cuuhuvadino, toll#iro bu diito #co coovajirahi. Jaama#no diitoco ocoovano jaadaco d#ic#cuujirahi. ¹³ Toll# icat#no; j#baimoco edeetavusumi #daasufiimoco, ifiino imit#mehejeque, #got#mehejeque, aaty#met#mehejeque icamocoro cuuhuva. ¹⁴ Jaadi jari imo imo diicaji #co diito jaadujitirahi. Jaaruno jaadaco gaay#ci#ji ufucu jari iimifimo siino ubuheetesumi, nooboro.

Iguiraano J#baimov# Ohoovic#no.

¹⁵ Jill# Jesu unuunoco saafi igic#in#uma#not# Jesuco nuuhi: Imicani icaji#bo Moocaani aivoj#fa#no machutaaco amachuubo, nooboro.

¹⁶ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Safoono saafi eetavuuhhi machuta j#baimoco. Jaaboro taj#bauhi sihid# miyam#naaco icuuhuvaqui. ¹⁷ Jaanaa amachucuujino iicacuunegui iicoj#m#naafico galluubo, ucuuhuvaumoco ij#beguetequi: Masaacu pary# fanooro icacuuhhi mamachuqui, nooboro. ¹⁸ Jaarunaa famooro ticovauhi onoomo; saafi nuuhi: Jaachii#iro j#in#jeque naajejehi. Jaanoco meeciteji. Jaanegui #co neehi: Feejit#hi, nooboro. ¹⁹ Jaanoti bu saafi nuuhi: Jaachii#iro fahuseec#d#mo bueym#co naajejehi. Jaamoco nisuteji. Jaanegui #co neehi: Feejit#hi, nooboro. ²⁰ Jaanoti bu saafi nu- uhi: Jaachii#iro atyabaco ic#jehi. Jaanegui #co neehi: Feejit#hi, nooboro. ²¹ Jaanegui ijeec#vom#naafi uhuumiuboro ihaivoj#boco j#bogovauhi pary#ci#no. Jaaneri ihaivoj#bo is#firatuuboro, ijeec#vom#naafico nuubo: Goovano difoo cuumi j#hai#neri. Jaaboro s#va #daasufiimoco, ifiino iimit#mehejeque, #got#mehejeque, aaty#met#mehejeque icano, nooboro. ²² Jaanobuunati ijeec#vom#naafi nuuhi: Aivoj#bo, onobadi moon#cuuhhi. Jaarunofa#no icanehiica saatoho iicajiruma#je, nooboro. ²³ Jaanegui ihaivoj#bo diiboco

nuuhi: Siino difoo. Jaaboro buhigüeeje jñhaiñoñaño iicamehejeque dicitoo taaja igahafegui. ²⁴ Miyanotiro amñhaico neehi: Iticoni ucuuhavarumo tamachutaati ajashuno itñvejitihi, nooboro.

Cristo Dojicuti Ofoomo Jilli Icaji.

²⁵ Jaanaa Jesu dojicuti sihidi miyaminaa feehicauhi. Jaanegui dojicuviro diitojaa ñimeveuboro nuuhi: ²⁶ Saafi tadyojicuti asaanoco iimogoobo caanico, seejico, mogaico, iseemeque, inahabomico, inagomico, bu ifi icarunoco icano ijñhevetiibo tadyojicuti saajitihi. ²⁷ Tolliro tamomohalliti ifico iguijenisunoco iimogotibo tadyojicuti saajitihi. ²⁸ ¿Nacu amñhaiti saafi torrehacico eetavonoco iimogoobo iticoni tohaci ajaaducafotonoco gaajajiruubo? Diiboma imino ñfetejidino iicaruva eetavejiruubo. ²⁹ Jaanoti ihmahacinocoro iticoniibo inihibami achahaneguiiha ijeevesuruva tohacijeque aatyimeme diiboco dejecujirahi: ³⁰ Diibo jino ticonihinirahi eetavonoco. Jaaruubo imivehinitihi, noomoro. ³¹ Jaabadiro saafi aivojibo siijiinijeo aivojiboma omoonicasijisumi imiyaminaa diez mildimoma iicaabo. ¿Nacu fine veinte mildimoma diibojaa asaaboco guinonijirahi? ³² Jaarunaa diiboco sahigotiro iguiinonijirunoco agaajaaboro tehesiibaacaro diibojaa jñbogoco galluujiiruubo iimitocasiqúi. ³³ Jaabadi cajaanihacho amñhaiti paryi iinoco ejeevesutiibo tadyojicuti saajitihi.

Imuhu Imo Afatyusumi.

(Mt 5.13; Mr 9.50)

³⁴ Imuhu imihi. Jaarunaa iimo afatyusumi, ¿milli bu siino imitejiruno? ³⁵ Jilli magaññtacuuihi jñinijeguiiha imitino, bu abonoguiiha imitino icano. Amñhai nohojima mihicamo muguubu, nooboro.

15

Oveja Imitanovi Ohoovicino.

(Mt 18.10-14)

¹ Jaanaaca paryi impuesto jaadusuminaa, paryi imitiminaa icamo saahicauhi diiboco iguubuniciqui. ² Jaanoma iicamo fariseomi, caatiniminaa icamo diibediti imitino neehicauhi: Jaani iimitimehejequere agaayiciboro diitoma machuubo, noomoro.

³ Jaanegui Jesu diitoco jilli oovicuuihi: ⁴ ¿Nacu mñjoho fine amñhaiti ciendino ovejamama iicaabo saafi diitoti imitaruva noventa y nuevedimoco sihigo iimimañnovi ificuhiniboro feejitirahi iguiinotoobo aatyimetinohachuta? ⁵ Jaaboco aatyimeebere imo imo ijñebaihallivi ficuunicihi. ⁶ Jaabo ijajaago agaseebere inahabomico, ifiitinominaaco icano ocoovaaboro neehi: Uma imo imo mihica tahoveja imitahiniboco atyimecuuhi, nooboro. ⁷ Amñhaico neehi: Tobadiro niquejefaño iicamo aivo imo imo icanicahi saafi iimitiibo iimitico ejeevesuuboro iicasumi. Jaanoti noventa y nuevedimo iimitima achahamo iicamaño jinejeque bu jeevesujirumo. Jaanegui diito janaanivivi imo imo iicano saafi iimitico ejeevesucusumi.

Nihibajevi Imitajevi Ohoovicino.

⁸ ¿Nacu cajaamo gaigo fahuseecijeva inihibami iicanoti saje imitaruva cuugahuco inñgoro guijaagoro, iminogay guinejitirahi aatyimetinohachuta? ⁹ Jaajeque aatyimecuudi inagomi, ifiitinominaa icamoco ocoovagoro neehi: Uma imo imo mihica; atyimecuuhi taññhibaje imitahinijeque, noogoro. ¹⁰ Amñhaico neehi: Tolliro Moocaani toomominaa sihidi imo imo icanicahi, saafi iimitiibo iimitico ejeevesusumi, nooboro.

Inihibamico Sicamañovi Agaññfifibovi Ohoovicino.

¹¹ Tolliro bu Jesu nuuhi: Saafi miimisiici iseemene misima icauhi. ¹² Jaanaa iguihoobo caanico nuuhi: Guihi, jisumiro uco daaci dinehejeti ufucu uudi iicajirunoco,

nooboro. Jaanegui caani diitisima inehejeque diitisima dugaacuui. ¹³ Jaanobuunati iguihoobo inehejeque anaajeuboro inihibamico allacaruui. Jaaboro toonoma tehesino siijiinijevi fuuhi. Jahigo paryi inihibamico iimitinovi gañiubo. ¹⁴ Jaanaaca diibo inihibamico agañicuunobuunati toojiinijevi sihidi ajeba icauhi. Jaaneri diibo ticovauhi sihidi ajebari iicaabo. ¹⁵ Jaanoma iicaabo dudicamaajeque guinutuubo toojiinijeominaafiyaago. Jaabo diibo ifaafaimico tuumusuuhi. ¹⁶ Jaabo ifaafaimi machuta imitinoti imachuqui moonihicaurahi. Jaarunaa mihaiñooba diiboco toonoti acihicautihi. ¹⁷ Jaanoti esafutuubo: Guihirubi ijafaño sihidi idudicamaajeminaa machuta sihidi atyuuvoninaaca, uujoho jimañovi ajebari nacatehi. ¹⁸ Dojicuviro uumiji guihirubi ijajaago. Jaaboro diiboco neeji: Guihi, Moocaanihallivi, dihallivi icano imitino moonihicahi. ¹⁹ Jaanegui uujoho iimitimaño diseemenebadi icacuutuhi. Jilli didudicamaajebebedi uco deesicinicu, nooboro ²⁰ dojicuviro uumicuubo caani ijajaago.

Jaaboco tehesinotiro caani aatyimeuboro idaasuvuuhi. Jaaboro diibojagaaji nafatyuboro diiboco ihibicituuboro ninicubo. ²¹ Jaanegui diibo caanico nuuhi: Guihi, Moocaanihallivi, dihallivi icano imitino moonihi. Uujoho iimitimaño uco diseemenebadi icacuutuhi, nooboro. ²² Jaarunaa caani nuuhi ijeecivominaaco: Goovano iimichehuco mihicimoro diiboco mijihacu. Jaamoro usegaviicuti ihusefa mificu, tihapaajeti diiboco mijihacu icano. ²³ Jaamoro niivigai icavaaboco mihicimoro magaicau, muduumoro jibaimoco meheetavequi. ²⁴ Jaani taseemene uchuumucuubo siino ubuheetejirubadi iicaneguiiha, imitahiniboco siino mahatyimeneguiiha, nooboro jibaimoco eetavuumo.

²⁵ Jaanaaca ihamiyaabo sihi ifaguifaño icauhi. Jaabo jaahe asaubo guubuuhi agaaseme amasivanoco. ²⁶ Jaanegui saafiiti icojiminaafico ocoovauboro dilluubo: ¿Milli iicano oono? nooboro. ²⁷ Jaanegui iimusuuho: Dinahabo gasehi. Jaanegui diicaani iniivigai icavaaboco gaicaausuhi milli icatibo imino agaseneguiiha, nooboro. ²⁸ Jaarunaa diibo ihamiyaabo sihidi isifiratuuboro jaahe fuuguutibo. Jaanegui caani asauboro diiboco noovauhi jaahe isaaqui. ²⁹ Jaaboro caanico nuubo: Iro gaajahi sihidi ficabano ima dudicamaaihicahi diijico gañitibo. Jaaruuboco safooba diniivimiti saafiigayiba daacitahi, tagataavominaama jibaimoobaco eheetavejirunaaca. ³⁰ Jaanoti jaani daachi dinihibamico iimitino gaigoomima agañiboro agaseebedi naha diniivigai icavaaboco gaicauhi, nooboro. ³¹ Jaanegui caani nuuhi: Bessa, ijoho fahijivaro uuma diicanicahi. Jaamaño paryi tañejeje diino. ³² Jaanoti imino jisumi jibaimoco meheetavomoro imo imo mihicano, dinahabo uchuumucuubo siino ubuheetejirubadi iicaneguiiha, imitahiniboco mahatyimeneguiiha, nooboro.

16

Iija Toomominaafi Iimitibovi Ohoovicino.

¹ Jaadi tolliro Jesu nuuhi ijibogominaaco: Icaubo saafi sihidi nihibamima iicaubo, guubuuhi iija toomominaafi diibo nehejeque sicamañovi agañihicaunoco. ² Jaanegui ihaivojibo ocoovauboro diiboco nuuhi: ¿Milli iicanoco iditi guubuhi? nooboro didudicamaajeti paryi uco dibogo. Jisu tadyudicamaajeminaafiti diicacuujitahi, nooboro. ³ Jaanegui iija toomominaafi esamaahicauhi: ¿Milli fine icaji jisumi tahaivojibo tadyudicamaajeti uco agañidi? Sefatibi jinijeque eseedijiruubo nufeguehi sitaaco nihibamico idillunoco. ⁴ Jaaruubo gaajacuui jilli saatohoco aamusunoti diito uco ijafaño tadyudicamaajema achahasumi agaayicijinoco, nooboro ⁵ coovaubo saafiiri paryi saatoho ihaivojiboco edebeumoco. Jaaboro saafiico dilluubo: ¿Minoodino ijoho tahaivojiboco debehi? nooboro. ⁶ Jaanegui diibo iimusuuhi: Debehi ciendino illuva tyigabaje diribanoco, nooboro. Jaanegui iija toomominaafi nuuhi: Jino didebehaamene, goovano casivoobo bohonoti deetavo cincuentadinoro oono

aameti, nooboro. ⁷ Jaabadiro sifico dilluubo: ¿Jana minoodino ijoho tahaivojiboco debehi? nooboro. Jaanegui diibo nuuhi: Trigoco ciendino ticovo tiyiva, nooboro. Jaanegui nuubo: Jino didebehaame, bohaameti deetavo ochentadino ticovo tiyivaro, nooboro. ⁸ Jaanoco ihaivojibo agaajaciudi nuuhi: Taaja toomominaafi gaajaabo aivono ifuuruubo, sitaama imino iicaqui omooninoco. Jiinijeo miyaminaa gaajahi jiinijeonehejeque, miyaavogominaa janaanici.

⁹ Jaanegui amihai neehi: Jino iimitino jiinijeonehejeri gataavominaati mihici jiinijeoneheje ifinidi amihaiico diito ufucu niquejefano ifinjitino iijanofano igaayiciqui.

¹⁰ Midirunoma imino omoonibo, tolliro iguiraanoma imino moonihi. Jaanoti ajashurunoma imitino omoonibo, iguiraanoma tolliro imitino moonihi. ¹¹ Jaamaño jino iimitino jiinijeonehejeri imitino momoonimoco, ¿mijoho bu amihaiico imiyaanehejeque acijirahi? ¹² Jaanoti sitaano icarunoco imitino momoonihicamoco, ¿mijoho bu amihaiico acijirahi amihaiñotiro iicaqui?

¹³ Chahaabo jeecivominaafi miimisiici aivojitisico ejeecivoobo, saafico ijihegueebere, saaficoro gaijjiruubo. Saafiima imino iicaaboro saafiditi imitino esamaajiruubo. Jaabadiro Moocaani, bu nihibami icanoco sano mejeecivejitirahi, nooboro.

¹⁴ Jaanoco fariseomi nihibamima imoyiciminaa iicamaño jilli unuunoco paryi uguubuumoro Jesuco dejecuumo.

¹⁵ Jaanegui Jesu diito nuuhi: Amihai miyaminaa imefeenevi iminobadi mihicahi. Jaarunaa Moocaani amihai jeebico gaajahi; miyaminaa sihidi jeevahibadi eesicininoco Moocaani jihегuehi.

Moise Tajiba, Moocaani Aivoji Icano.

¹⁶ Sicijeti Moise tajiba, Moocaani iimaaminaa icano icahicauhi, Jua ifiivutinhachuta. Toonotiro iimi Moocaani aivoji iiji jibogocafetehi. Jaamofenedi famooro sefacinahi ijicafetequi.

¹⁷ Tihino niqueje, bu jiinije icano ifinino. Jaano janaanici jeevano tajibati sasitugayi afatyejiruno.

Jesu Jibeguehi Gaigooco Ejeevesunoditi.

(Mt 19.1-12; Mr 10.1-12; Tolliro meeci Rm 7.1-3; 1Co 7.10-16)

¹⁸ Saafi miyaminaafi mogaico ejeevesuuboro sifigoco icibo iimitinoco eetavehi. Jaabadiro ejeevesucinigoco icibo iimitinoco eetavehi.

Sihidi Nihibamima Icaabo, Lazaro Icano.

¹⁹ Safoono icaubo saafi sihidi inihibamima icaubo. Jaabo iminoono gaachehunofano jicamaahicauhi ovosinoono. Jaaboro fafucuvaaciviro jibaimoco sihidi ovosinoono. Jaanaa tolliro icaubo saafi ²⁰ idaasuubo sihidi icinisinoma icaabo baavi gicinihicaubo inihibamima iicaabo guhugavi. ²¹ Jaabomaje tuvaveguehicaurahi inihibamima iicaabo machuta usuuvineri. Jaaboco jicum asaamoro itujaavonoco nejeecuhicauhi.

²² Jaanofeene iguijeveubomajeque ciimo. Jaaboco Moocaani toomominaa satyuuhi icojivi. Jaanaa tolliro bu inihibamima iicaubo guijeveuhi. Jaaboco ciimo. ²³ Jaabo inihibamima iicaubo idaasuno icahicauhi iguijeveme iicafihigo. Jaabo tahigoti caamoco emeeciubo atyimeuhi Abrahamco Lazaro iicojiri icaaboma. ²⁴ Jaanegui coovadiivuubo: Guihi Abraham, uco didaasugo. Jaaboro Lazaroco tajiba ofooboro ihusegai nijequeque nifaihufano amatyusuuboro tañejeba nijequeque isicusuvaqui. Jino cijigaifano sihidi idaasuno icahi, nooboro. ²⁵ Jaarunaa diiboco Abraham nuuhi: Taseemene, desafoto jiinijehalliri idiicahinsumi imino diicahinahi. Jaanoti Lazaro idaasuno icauhi. Jaaruubo jisumi juuga jacusucinahi. Jaanoti ijoho idaasuno diicahi. ²⁶ Jaanomaryo bu amihai mihaiti sicaisitu oonaagonovi mihicahi. Jaamaño juugati tahi efeejirumo. ¿Milli bu feejirahi tahigototo? ¿Milli bu juugavi fatyejirahi? nooboro. ²⁷ Jaanegui inihibamima

iicaubo nuuhi: Jaaneguiha taca Guihi Abraham, ico neehi: Jaabo Lazaroco galluuhi guhirubi iijajaago, ²⁸ ofooboro sahusedimo tañahabomico ijibeguetequi. Jaanoti juuga jino idaasumañovi tolliro saadimo, nooboro. ²⁹ Jaaruuboco Abraham nuuhi: Diitoma icano Moise acaatinuhaamene, Moocaani iimaaminaa acaatinuhaamene. Jaanoco iguubuqui, nooboro. ³⁰ Jaanegui inihibamima iicaubo nuuhi: Jihhi, guihi Abraham, jaarunaa saatoho iguijevecuumoti diitoco ijibogoturuba iimitico jeevesujirumo, nooboro. ³¹ Jaarunaa Abraham diiboco nuuhi: Moise, Moocaani iimaaminaa icamoco uguubutihachijji, tolliro bu saatoho iguijevecuumoti ifuuruva guubujitirumo, nooboro.

17

Imitinofaño Agañ#sujiruno Ñihicu.

(Mt 18.6-7, 21-22; Mr 9.42)

¹ Jaadi Jesu nuuhi ijibogominaaco: Icamo iimitino, miyaminaaco imitinofaño agañ#suno. Jaarunaa idaasucani icajiibo sitaaco imitinofaño agañ#suubo. ² Imijiruno diiboco guisibatyigabari icodaaheti muduujenimoro muuaifaño magañ#no. Jaano janaanici idaasuno icajiruubo seemeneque imitinofaño agañ#suubo.

³ Mehesicini amihai nahabo amihaiico imitino omoonihachijji diiboco mihiba. Jaabo iimitico ejeevesuhachijji diiboma mihimibachucasi. ⁴ Safucuro sahuse juugahuseti mifooi icano imitino omooniboro, bu tonoodifovaro dijaa asaaboro siino tolli icacuujitihhi onohachijji, imino diiboma mihimibachucasi, nooboro.

Miyaavogo Mitya.

⁵ Jaanegui iminisuminaa Aivojibo Jesuco nuuhi: Mihaiico daamusu janaanici mimiyaaveguequi, noomoro.

⁶ Jaanegui Aivojibo Jesu diitoco nuuhi: Amihai miyaavogo mostaza noovata toogaidino iicahachijji jiho sicomor onohoco meneejirahi: Jinooti gaijuuvoho muuaifeenevi dulleevete munuuruva, amihaiico tooho: Jii, neejirahi.

Jeecivominaafi Omoonifno.

⁷ Amihaiti cajaanihacho ijeeivominaafima iicaruva ududicamaaihicaabo faguifañoti agaseebeque: ¿Nacu saacu, casivoobo, machucu, meneejirahi? ⁸ Cha, tolli icatino. Fine meneejirahi: Tamachutaaco deetavoobo uco dihaivojiboco deecivo machuqui, aduqui icano. Jaadi jari ijohu machuji, daaduji icano, meneejirahi. ⁹ ¿Nacu dijeecivominaafico atajibanoco eetavonohallivi graciaco daacijirahi? Tolli icatino. ¹⁰ Tolliro amihai Moocaani atajibanoco mihimivucuudi monoo: Jilli mihai mihifono jeecivominaa jilli atajibanocoro meheetavomaño, nooboro.

Jesu Buheesuhi Fahuseecidimoco Foojohoma Icamoco.

¹¹ Jesu Jerusalejaago ufuubo fatyuuhi Samaria jiinije, Galilea jiinije icanofeenedi. ¹² Jaabo toojiinijeocuumi saacuumivi #futuubojaaago saumo fahuseeci gaifiimi foojohoma iicaumo. Jaarumo diiboti tehesino ujulleecamaaivaumoro sefano nuumo: ¹³ Jesu jibogominaafi, mihaiico didaasugo, noomoro.

¹⁴ Jaamoco Jesu aatyimeuboro nuubo: Mofoomoro sacerdotemico mihifusuto, nooboro.

Jaanegui ufuumoti jihaiivi ifoojoho buuhi. ¹⁵ Jaanegui saafi ubuheecuunoma iicaubo dojicuviro uumiubo Moocaanico imooboro sefano. ¹⁶ Jaaboro Jesuguiino ememuivuboro jiinijehallivi javuvuubo graciaco ihaciqui. Jaabou Samaria jiinijeoobo.

¹⁷ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: ¿Nacu famooro fahuseecidimo mubuheetihi? ¿Cuuca nacu saatoho nuevedimo? ¹⁸ ¿Jaani idiboro siicumioobo uumihi Moocaanico iimequi? nooboro. ¹⁹ Ifoojohoma iicauboco nuubo: Gañivoobo, fuucu; imiyaavogomaño buheete-cuui, nooboro.

*Milli Fine Moocaani Aivoji Gaseji.**(Mt 24.23-28, 36-41)*

²⁰ Jaanaa fariseomi Jesuco dilluui: ¿Cusumi Moocaani aivoji gaseji? noomoro.

Jaanegui diibo iimusuuhi: Moocaani aivoji agasene siinoco mahatyimenicinobadi jeevatino. ²¹ Juu icacuuno, jahi icacuuno noorajitino, Moocaani aivoji amiihaifeeneri icacuuhi, nooboro. ²² Ijibogominaaco nuubo: Ufucu amiihai mihimegueji mahatyimeneque Miyaminaafibadi Ifiivuubo fucuti. Jaarumo mahatyimejitihii. ²³ Jaasumi amiihaico saatoho neeji: Juu icacuuno, jahi icacuuno, noomoro. Diito dojicuti mefeedinoo. ²⁴ Uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo asaajino jilli jeevaji: Oono sisi niquejeguiinodi saanaagojete siinaagojevi anamebanicibadi. ²⁵ Jaaruubo iticoni sihidi idaasuno icaji, jisumiomiyaminaa uco jiiheveji icano. ²⁶ Miuro johono Noe iicausumi iicaubadi icajino uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo asaajino imega. ²⁷ Miuro miyaminaa machuhicaumo, aduhicaumo, taabavahicaumo, iseemeque tajenihicaumo icano. Jaanaaca Noemi imeenegafaño jicafutuuihi. Jaanaaca sihidi niija aaguuneri paryi saatoho guijeveuhi. ²⁸ Jaabadi bu Lot onooobo iicausumi icauuno machuhicaumo, aduhicaumo, naajecasihicaumo, basuhicaumo, iijanoco eetavehicaumo icano. ²⁹ Jaanaaca Lot Sodoma cuumiti ufuunobuunati niquejefañoti aifuuno cijigaima guisibano ijigauno. Jaaneri paryi tuucuumi miyaminaa guijeveuhi. ³⁰ Tollireji uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo ajafeveedi.

³¹ Tusumi saatoho iijahalliri mihicahachijji miniitomoro iijafañoti amiihai nehejeque mihicitedino. Jaanoti saatoho buhigo mihicahachijji amiihai iijajaago muhuumidino.

³² Lot taabati mehesafoto. ³³ Miuro ifico idaasuno omoonoti ataajasugoobo ifico mitasuji. Jaanoti ifico Moocaanijaagodi imitasuubo ifico taajasuji.

³⁴ Amiihaico neehi: Tufucu miitooci saabafaño cigaji. Jaamisiti saafi imiyaavogotii bo satyocafeteji diiboco sihidi jeevano idaasuno imooniqui. Jaanoti saafi imiyaavogoo bo coovovacafeteji. ³⁵ Bu miimifeeci gaigoomife sano garyiihañiji. Jaamifeti saafigo imiyaaveguehicatigo icicafeteji diigoco sihidi jeevano idaasuno imooniqui. Jaanoti saafigo imiyaaveguehicago jeevesucafeteji. ³⁶ Bu miimisiici buhigo icaji. Jaamisiti saafi icicafeteji. Jaanoti saafi jeevesucafeteji, nooboro.*

³⁷ Jaanoco uguubuumoro diiboco dilluumo: ¿Aivojii bo, conoovi fine tolli icajino? noomoro.

Jaanegui diibo nuuhi: Tuucita iicahigo aaniimi igavefihi, nooboro. Jaabadi niino jaadusufucusumi imiyaavogotimoco idaasuno ifeteji.

18*Iimitino Fagominaafivi Ohoovicino.*

¹ Jesu oovicuuihi Moocaanima ihiimaamo quehecuno iicaqui. ² Diitoco nuubo: Saacuumivi icauubo saafi fagominaafi Moocaanico iñihicuguutii bo. Tolliro miihaiñoobaco gajihicautii bo. ³ Jaacuumivi tolliro fibaijigo icauhi. Jaago saicino diibojaa feehicauhi iminaafima iimitino iicahicaunoco diigoma iimibachuqui. ⁴ Saicino diibo diigo unuunoco: Jii, neehicautii bo. Jaanofeene esafutuuboro nuubo: Moocaanico iñihicugotihii, miihaiñoobaco gajitihii icano. ⁵ Jaarunaa jaamo fibaijigo asaagoro gañuhusuno uco moonihicahi. Jaanegui diigohalliti icaji siino saicino saacutigo iicaqui tajeebico uco nijii nijii moonidigo, nooboro.

⁶ Jaanoco Aivojii bo Jesu nuuhi: Jilli nuubo iimitino fagominaafi. ⁷ ¿Nacu jaabadi Moocaani iicimo diibovi iidaasuvomo fucuhachuta, cuujehachuta icano idilluruva diitohalliti Moocaani icajitiruubo? ¿Nacu fine diitoco tuumusujiruubo? ⁸ Amiihaico neehi: Tuumusutii bo diitoco goovano amusujiruubo ¿Nacu fine uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo siino jiiinijevi asaadi fine miyaavogoco atyimeji? nooboro.

* 17:36 Sahaamefaño toversiculoco ficuutimo.

Fariseomiobo, Impuesto Jaadusuminaafi Icanovi Ohoovicino.

⁹ Saatoho: Miihai aivo miyaamo, noomoro sitaaco itiiisuhicaunoma iicaubo jilli ohooviciuboro nuubo: ¹⁰ Safoono miimiisiici gaifiimiisi templojafaño fuuhi Moocaanima iimaahui. Saafu fariseomiobo. Jaanoti saafi impuesto jaadusuminaafi. ¹¹ Jaanaaca ifariseomiobo julleeciniiboro Moocaanima ihiimaaubo jilli neehicauhi: Moocaani ico imehi saatoho icabadi uujoho nanivaminaafi icatishi, sitaaco imitino moonitishi, gaigoomima icatishi, jaani impuesto jaadusuminaafibadi icatishi, ¹² sajaguisivi mifooci machutiibo icafishi, uujoho paryi aagananoti fahuseeciti sano ico acifishi, nuuruubo, nooboro.

¹³ Jaanoti jilli impuesto jaadusuminaafi tehesino icahicauhi caamo niquejejaagoco meecitiibo, jilli iciditiicovoco aamihicaubo nooboro: Moocaani uujoho imitiminaafi uco didaasugo, nooboro.

¹⁴ Jaanoti amiihaico neehi: Jaani impuesto jaadusuminaafi iijajaa fuuhi ijeebii imicuubo. Jaanoti fariseomioboco Moocaani gaayiciutihi. Jilli iicamaño: Uujoho sihidi jeevahi, onono guinovificucafeteji. Jaanoti: Sihidi jeevahi, onootiiboco sihidi jeevasujiibo, nooboro.

Jesu Seemeque Imino Onoono.

(Mt 19.13-15; Mr 10.13-16)

¹⁵ Tolliro bu seemegayimico Jesujaa sivahicaumo diitoco idudiciqui. Jaanoco iijibogominaa aatyimeumoro isivaumoco iibahicaumo. ¹⁶ Jaanogui Jesu diitoco ocoovauboro nuuhi: Jaafa tajaa seeme saahi: Mefeedino, meneejirahana. Diitobadi iicamedi Moocaani aivojii icahi. ¹⁷ Miyanotiro amiihaico neehi: Moocaani aivojico seemene icabadi agaayicitiibo, tahi ufucu feejishi, nooboro.

Sihidi Inihibamima Icaabo Jesuma Imaahi.

(Mt 19.16-30; Mr 10.17-31)

¹⁸ Jaanaa saafi aivojiibo Jesuco dilluui: Idiimiibo jibogominaafi, ¿milli fine mooniji ifinijitino fiivoma icahui? nooboro.

¹⁹ Jaanogui Jesu diiboco nuuhi: ¿Milliti: Jaabo uco iimiibo, neehi? Idiiboro saafiro iimiibo Moocaani. ²⁰ ¿Nacu gaajahi Moocaani tajibaco? Sifigoti taabavadino, guijenidino, nanivadino, sitaaditi sicamañoco diibeguedino, diicaani, diiseeji icamisico gaiji, nooboro.

²¹ Jaanogui diibo nuuhi: Seemenetiro uujoho paryi tolli moonifishi, nooboro.

²² Jaanoco uguubuuboro diiboco Jesu nuuhi: Icanehiica sano dihimega; Foobo dinehejeque paryi naajete. Jaaboro inihibamico idaasumoco daaci. Jaadi jari niquejefaño sihidi dinehejema diicaji. Jaaboro tadyojicuti disaa, nooboro.

²³ Jilli diiboco unuuneri sihidi idaasuvuubo sihidi inihibamima iicaumaño. ²⁴ Diibo iidaasuvuunoco Jesu aatyimeuboro nuuhi: Aivo jee di tihino sihidi inihibamima iicamo Moocaani aivojifaño ofoono. ²⁵ Tihijitiruno camello januuu ojeri afatyono. Jaanoti sihidi jeevano sihidi inihibamima iicaabo Moocaani aivojifaño ofoono.

²⁶ Jaanoco uguubuumo nuuhi: ¿Jaanogui cajaanoty fine taajajirahi? noomoro.

²⁷ Jaanogui Jesu diitoco nuuhi: Miyaminaadi itihino Moocaanidi tihitishi, nooboro.

²⁸ Jaanogui Pedro diiboco nuuhi: Aivojiibo miihai paryi monehejeque mejeevesumoro iima mihiguehi, nooboro.

²⁹ Jaanogui Jesu nuuhi: Miyanoti amiihaico neehi: Cajaanotyohacho iijaco, caanimico, inahabomico, mogaico, iseemeque icano ³⁰ Moocaani aivojiguiinodi ejeevesumo jiijehallivi janaanici gaayiciji. Tolliro ufucu niquejefaño ifinijitino fiivoma icajimo, nooboro.

Siino Jesu Iguijevejinoco Jibeguehi.

(Mt 20.17-19; Mr 10.32-34)

³¹ Jaadi Jesu fahuseeci siino miimisiici icano icamoco ij#bogominaaco ijeevadi ocoovauboro nuuhi: Jisumi Jerusalejaago mefeeci paryi Moocaani iimaaminaa uu-joho Miyaminaafibadi Ifivuubediti acaatinunobadi iicaqui. ³² Jaaboco uco sihigo miyaminaaco acijimo. Jaamoro uco dejecujimo imitino onoomoro j#rebamaaijimo, ³³ ahaamimoro, guijenijimo. Jaaruubo mifucuci, safucu icanobuunati guijevefeeneti siino buheeteji, nooboro.

³⁴ Jaarunoco diito ajashuno gaajautihi jinejeti unuunoco diitedi toovono iicaumaño.

Jesu Jerico Cuumiri Icaubo Aatyimet#boco Buheesuhi.

(Mt 20.29-34; Mr 10.46-52)

³⁵ Jaanaa Jesu Jerico cuumiti fiitacuunaa saafi aatyimet#bo j#haijniri giciniuhi nihibamico idilluubo. ³⁶ Jaanaa sihidi miyaminaa ofoomoco uguubuuboro dilluubo: ¿Milli icano? nooboro. ³⁷ Jaanegui nuumo: Jesu Nazareoobo feehi, noomoro. ³⁸ Jaanegui sefano coovadiivuubo: ¡David Iyaachi, Jesu, uco didaasugo! nooboro.

³⁹ Jaarunaa imegavi ufuumo diiboco #bauhi ill#vequi, noomoro. Jaarunaa janaaniviro coovadiivuubo: ¡David Iyaachi, uco didaasugo! nooboro.

⁴⁰ Jaanegui Jesu ujulleveuboro taj#bauhi diiboco ihicitequi. Jaanegui #cijeuboco Jesu nuuhi: ⁴¹ ¿Milli ico omooninoco diimeguehi? nooboro.

Jaanegui aatyimeut#bo nuuhi: Aivoj#bo, aatyimeneque imeguehi, nooboro.

⁴² Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: ¡Jii, daatyime! Imiyaavogomaño buheesucafetehi, nooboro.

⁴³ Jaasumiro diibo atyimeuhi. Jaaboro Jesu dojicuti fuubo Moocaanico imooboro. Jaanoco aatyimeumo paryi miyaminaa Moocaanico imehicauhi.

19

Zaqueo.

¹ Jaadi Jesu Jerico cuumifeenedi fuuhi. ² Jaacuumifaño icaubo Zaqueo onoobo impuesto jaadusuminaa aivoj#bo. ³ Jaabo Zaqueo Jesuco imuguuhi aatyimeneque. Jaaruubo atyimehicautih baareebegayi iicamaño, sihidi miyaminaa iicauneri icano. ⁴ Jaanoma iicaubo imegavi ijinafatyuuboro imoho sicomor onooori caamo fuubo Jesu afatyujino fiitino iicauheri toohoti diiboco ihatyimequi. ⁵ Jaanaa Jesu toonodi afatyuubo caamoco emeciuboro diiboco nuuhi: Zaqueo, goovano tahigoti niito jaachijji diijafaño ifeteji, nooboro.

⁶ Jaanegui Zaqueo goovano iniituuboro imo imo Jesuco gaayiciubo. ⁷ Jaanoco paryi aatyimeumoro imitino neehicaumo: Imitiminaafi iijafaño Jesu ifetehi, noomoro. ⁸ Jaanegui Zaqueo ujulleveuboro Jesuco nuuhi: Meeci Aivoj#bo, tañhejete feenedi #daasufimoco aciji. Jaanoti saatehediti abañ#boro ananichahachijji, iguenemehejedino ticovovi janaanici aciji, nooboro.

⁹ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Jijaaavi jaachijji taajasu gasehi jaani tolliro Abraham iyaachi iicamaño. ¹⁰ Uujoho Miyaminaafibadi Ifivuubo saahi imitahinimoco iguiinooboro taajasuqui, nooboro.

Fahuseecidino Nihibajenevi Ohoovicino.

¹¹ Jaamo miyaminaa Jesu jilli onoonoco guubunichicaumo. Jaanegui jilli ooviciubo Jerusaleti ifiitacuuneguiiha. Jaanaa diito esamaaihicauhi: Fine jisumiro Moocaani aivoji gaseji, noomoro. ¹² Jaanegui diitoco nuubo: Safoono icaubo saafi gaifi iyotobadi obocifiibo. Jaabo fuuhi tehesino siijiinijevi tahi diiboco aivoj#boti ificuudi dojicuviro ihuumiqui, aivoj#boti iicaqui. ¹³ Jaabo ifuucuquiro fahuseecidimoco ijeecivominaaco coovaubo. Jaaboro diitoco acubo nihibajene sihidi ijaada iicanoco. Jaamoco nuubo: Naajeteque meheetavo jino nihibamiri ofoobo agasenehachuta, nooboro. ¹⁴ Jaaruuboco ijiinije miyaminaa j#heguehicauhi. Jaamoro diibo dojicuti saatohoma j#bogoco

galluumo: Mihimogotihî diibo mohaivoj#boti iicanoco, noomoro. ¹⁵ Jaarunaaca diiboco aivoj#boti ficuumo. Jaadi diibo siino ijiinijevî uumiubo. Jaadi cuuhuvaubo ijeecivominaaco nihibamico aaciimoco minoodino agaanacuunoco igaajaqui. ¹⁶ Jaanegui iticonioobo asauboro diiboco nuuhi: Aivoj#bo, dinihibami fahuseecidino janaanici gaanacuuhi, nooboro. ¹⁷ Jaanegui ihaivoj#bo diiboco nuuhi: Aivo imino, #joho aivo iimino jeecivominaafi ajashurunohallivî imino omoonimaño ico fahuseeci cuumivahallivî aivoj#boti ficuji, nooboro. ¹⁸ Jaanaa saafi asauboro nuuhi: Aivoj#bo, dinihibami sahusedino janaanici gaanahi, nooboro. ¹⁹ Jaaboco tolliro iimusuubo: #joho sahuse cuumivahallivî aivoj#boti diicaji, nooboro. ²⁰ Jaanaa sifi asauboro nuuhi: Aivoj#bo, jino dinihibami filluchehufaño ificuhinino; ²¹ Ico ñhicuguehi sihidî edeevaneguiha. Jaabo #joho ificutimañoti d#cihi abasutirumañoti inoovataco d#cihi, nooboro. ²² Jaanegui ihaivoj#bo diiboco nuuhi: Imitino jeecivominaafi dihiimaatiro ico mooniji, #iro gaajacuuhi uujoho sihidî ejeevaaboro ificuitimañoti #cinoco abasutimañoti onoovasunoco. ²³ Jaanegui, ¿collihî jana tañihibamico bancojafaño ficuhinithî uujoho uhuumiibo tañihibami agaananoco fanooro agaayicijirunaaca? nooboro. ²⁴ Iicojiri iicaumoco nuubo: Diibediti inihibamico mudumithici. Jaamoro fahuseecidinoma iicaaboco mahaci, nooboro. ²⁵ Jaarunaa diito diiboco nuuhi: Aivoj#bo, diiboma fahuseecidino icacuuno, noomoro. ²⁶ Jaarunaaca ihaivoj#bo diitoco nuuhi: Am#haico neehi: Iicanoma iicaaboco siino janaanici aciji. Jaanoti iinoma achahaaboti paryî iicarunogayico dumithiciji. ²⁷ Jaanoti uujoho aivoj#boti iicanoco imeguehinithimo taminaaco juuga misivamoro tahimefeenevî magaisiraici, nooboro.

Jesu Jerusale Cuumifaño Jicafetehi.

(Mt 21.1-11; Mr 11.1-11; Jn 12.12-19)

²⁸ Jillî unuunobuunati Jesu fuuhi Jerusale cuumijaago. ²⁹ Jaabo Betfaje, Betania icano cuuminoti fiitacuunaaca tolliro Olivohono iicagaji fitino iicacuudî miimisiici ij#bogominaatisiti agalluuboro nuuhi: ³⁰ Mofoo joono ifitacuumijaago. Jaamisi tuucuumivî mihifotomisi mahatyimeji burrogayî duujecin#boco mi#haiñooba diiberi #got#boco. Jaaboco misinaayumisiro misiva. ³¹ Am#sico cajaanoyohacho: ¿Collihî momoonihî? onohachijî, monoo: Mohaivoj#bo eneeneguiha, noomisiro.

³² Jaanegui diitisi ufuumisi atyîmeteuhi paryî Jesu unuubadi. ³³ Jaamisi iburrogayico siniumisico abajato nuuhi: ¿Collihî moburroco misin#hi? noomoro.

³⁴ Jaanegui diitisi nuuhi: Mohaivoj#bo eneeneguiha, noomisiro.

³⁵ Jaadi diiboco Jesujaago asatyuudî igaachehunoco iburrohallaivî ificuumoro Jesuco diibohallaivî cas#hacuumo. ³⁶ Jesu diiberi ofoobo imega igaachehunoco jeebumoro feehicaumo j#haifaño. ³⁷ Jaabo Olivohono iicagajiri guino niituunaaca, pary#cino miyaavogominaa diibo dojicuti ufuumo ticovauhi sefano onoomo Moocaanico iimomo sihidî ejeevanoco aatyimeunoma iicamo ³⁸ neehicaumo: ¡Imicani Aivoj#bo, Mohaivoj#bo memeri asaabo! ¡Niquejefaño sajeeb#i! ¡Moocaanico mihimo! noomoro.

³⁹ Jaanegui saatoho fariseomi diitofaño iicaumo nuuhi: J#bogominaafi, didojicuti asaamoco d#ba, noomoro.

⁴⁰ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Am#haico neehi diito ill#vuruva guisibano coovadinamaajirahi, nooboro.

⁴¹ Jaabo Jerusale ifitacuunoco aatyimeuboro tuucuumihallaivî taubo: ⁴² #joho jaachijî difucuvî ico sajeeb#ico acijirunoco gaajaruva sajeeb#i diicajirahi. Jaaruno #idi otoovomaño daatyîmetihî. ⁴³ Safucu #idi idaasufucu gaseji diminaa dihallidî emecuvejifucu dihallidî emecuvomoro fahigovati ico mooniji, ⁴⁴ ico jiinijehallaivî aga#moro dimiyaminaaco gaisiraicijimo. Jaamoro sababa dihallivî guisibaco jeevesujithimo, Moocaani ico abaavafucuco agaajacithimaño, nooboro.

*Jesu Templojaco Imibachuuhi.**(Mt 21.12-17; Mr 11.15-19; Jn 2.13-22)*

⁴⁵ Jaaboro Jesu templojafaño ufuuboro ticovaubo toojafaño anaajemque isivi agañuubo. ⁴⁶ Jaaboro diitoco nuubo: Caatinahaamefaño jilli noono: Taaja Moocanima iimaajareji, noono. Jaarujaco amihai nanivaminaa iijatiro miminiyuhí, nooboro.

⁴⁷ Jaabo Jesu fafucuvaaciviro miyaminaaco templojafaño jibogooboro icahicauhi. Jaarunaa sacerdotemi aivojito, caatiniminaa, tuucuumi aivojito icamo diiboco iguijeniqui ituma ifehicauhi. ⁴⁸ Jaarumo toonohalliti omoonijirunoco atyimehicautimo paryi miyaminaa diibo onoonoco uguubunicimo iicaumaño.

20*Jesu Mitya Iji.**(Mt 21.23-27; Mr 11.27-33)*

¹ Safoono Jesu templojafaño icaubo miyaminaaco taajasubogoco jibogoobo. Jaanaa gaseumo sacerdotemi aivojito, caatiniminaa, quillahuto icamo. ² Jaamoro diiboco dilluumo: Miihaico dibogo, ¿miihoho iijiti jilli moonihi; miihoho ico eneeneguiha? noomoro.

³ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Uujoho tolliro amiihaico dilluji, uco mihimusu: ⁴ ¿Nacu, miihoho Juaco tajibauhi miyaminaaco initiqui? ¿Moocaani, nacu miyaminaa? nooboro.

⁵ Jaarunaa diito sanomiro noocasihicauhi: ¿Milli fine meneeki? Moocaani tajibari munuuruva du: ¿Collihi jaanoco mimiyaavogotihí? miihaico neejiruubo. ⁶ Jaanoti miyaminaa tajibari munuuruva, miihaico paryi miyaminaa guisibaneri gaicaaujirahi, miyanotiro Jua Moocanifañodi ihiimaahicaunoco imiyaavogomoro.

⁷ Jaamoro nuumo: Magaajatihí. ¿Miihohacho fine Juaco miyaminaaco initijinoco tajibauhi? noomoro.

⁸ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Jii, tolliro amiihaico uujoho neejitihí miihoho tajibari omooninoco, nooboro.

*Imitino Dudicamaajeminaavi Ohoovicino.**(Mt 21.33-44; Mr 12.1-11)*

⁹ Jaadi Jesu miyaminaama ihiimauboro jilli oovicuhi: Saafi miyaminaafi baacuco sihidi basuuhí. Jaaboro dudicamaajeminaaco toonoco utuumusuuboro. Sihí tehesino fuubo tahí guenene iicaqui. ¹⁰ Jaano ibaacu onoovacuudi iicojiminaafico galluubo diitojaago imañoonoti diibojaago diito igalluquí. Jaaruuboco diito ahaamihicaumoro botiboco dojicuviro diibojaa galluumo. ¹¹ Jaanegui toono abajaabo sifico galluuhí. Jaaboco tolliro idicuno, unuumoro aamiumo. Jaamoro botiboco dojicuviro galluumo. ¹² Jaanegui siino bu sifiti galluubo. Jaaruuboco itihivasuumoro buhigovi gañuumo.

¹³ Jaanegui jari ihabajaabo nuuhi: ¿Milli fine mooniji? Agaijiibo taseemeneque galluují. Jaaboco aatyimemere fine bocigujimo, nooboro. ¹⁴ Jaaboco aatyimeumoro noocasiumo: Jaani duhu imi toonoco agaayicijiibo. Masi miguijeniqui. Jaadi jari miihai toono abajatoti mihicaji, noomoro. ¹⁵ Jaamoro tomanoti sihigovi asatyumoro diiboco guijeniumo, nooboro Jesu diitoco dilluuhí: ¿Jaamoco milli fine tofagui abajaabo diitoco fine mooniji? ¹⁶ Asaaboro diito dudicamaajeminaaco ifinisuumoro toonoco sidudicamaajeminaaco acijiibo, nooboro.

Jaanoco uguubuumoro nuumo: ¡Chaha, Moocaani tolli moonidino! noomoro.

¹⁷ Jaanegui diitoco Jesu emeciuboro nuuhi: ¿Nacu, milli eneejiruno jino Caatinahaamefaño icahi? Jilli du noono:

Guisiri iijanoco eetavunicimo imiguisibaco itihisuumoro gañihí. Jaarunofaño saafi agaajaabo tobaco dojicuviro icihí toba iminoco agaajamaño. Jaaboro aivo imimaño ficuubo, noono Caatinahaamefaño.

18 Jaabahallivi aacotomo gafaryunamaaji ididaaheje. Jaanoti cajaanoyohallivi toba aacotohachiji diitoco quicheyicijiiba, nooboro. Jilli nuubo Jesu diiboco imiyaavogotimoco ufucu omoonijinoco.

Impuestoditi Ihiimaano.

(Mt 22.45-46; 22.15-22; Mr 12.12-17)

19 Jaasumiro Jesuco sacerdotemi aivojito, caatiniminaa icamo gaayiciujirahi diitoti onoo bo siinovi ohooviciboro eneehicaunoco agaajaumoro. Jaarumo miyaminaati iguiuhi. 20 Jaamoro saatohoti galluumo iimimobadi asaamoro diibo siibadi onoonoco uguubuumoro diiboco asatyomoro aivojibo usefaño ihacitequi. 21 Toonegui diito diiboco jilli dilluuhi: Jibogominaafi, mihai magaaajahi ijoho miyaanoco imino onoo boro, miyaanoco idibeguehicanoco; paryi miyaminaaco sabadiro edeesiciniboro Moocaani jihaiti imino dibeguehi. 22 Mihaiico dinoo: ¿Naa Cesar impuestoco ajaadusunoco majaaduji? ¿Nacu, majaadujitih? noomoro.

23 Jaarunaa diito diibohallivi imitino ihiimaanoco agaajaciuboro diitoco nuuhi: ¿Collihico uco mabañihico? 24 Eneecata uco saje nihibajeti mihifusu. ¿Nacu mijoho ime jana jino, jino imomo acaatinicinino icano?

Jaane guidiito nuuhi: Aivojibo Cesarno, noomoro.

25 Jaane guidiitoco nuubo: Cesarno iicanoco Cesarco mahaci. Jaanoti Moocaaninoco Moocaanico mahaci, nooboro.

26 Jaamaño diiboco inisuurumo iciutimo milli miyaminaafeenevi unuutimaño. Jaamoro sihidici jabafituumo diitoco tolli iimusuuneri. Jaamoro llivi icacuumo.

Siino Mubuheetejinoti Idilluuno.

(Mt 22.23-33; Mr 12.18-27)

27 Jaanobuunati saatoho saduceomi iguijevecuumo siino buheetejitihico onoonicimo Jesujaago asaamoro diiboco nuumo: 28 Jibogominaafi, Moise mihaidi caatinihuhi: Saafi nahabo mogai seemevatigo cojiti iguijevehachiji, inahabo ifibaijigoco iciboro diigoma iseemevaqui inahaboco ibuunaniqui, nooboro. 29 Safoono icaumo sahuse juugahuseti miimisiici icamo saafi seemere. Jaamoti ihamiyaabo iticoni taabavauhi. Jaaruubo guijeveuhi seemevaticiboro. 30 Jaane guidiito saafi inahabo ifibaijigoco icuhi. Jaaruubo tolliro seemevaticiboro guijeveuhi. 31 Jaane guidiito jaano allivioobo diigoco icurahico. Jaabadiro famooro diigoma icauhi. Jaarumoti saafiiba seemevaticimoro paryi guijeveumo. 32 Jaanobuunati bu tolliro diigo guijeveuhi. 33 Jaamoti buheetefucu, ¿cajaani taabaji fine? Famooro diigoco ataabavacuumoti, noomoro.

34 Jaane guidiito Jesu diitoco nuuhi: Jino jiniijehallivi miyaminaa taabavacasihi. 35 Jaanoti ufucu ubuheetemere siiiniijevi Moocaani eneeneri iimihusemaño ifotomo tahi taabavajitihico, iseemeque tajeenijitimo icano. 36 Siino tahigo iguijevecuujitimaño Moocaani toominaabadiro icacuujimo siino ubuheetecumaño Moocaani seemerucuuji icamo. 37 Moise tolliro mihaiico gaajasuhi iguijevecuumo ubuheetejinoco Caatinahaamefaño imohogayici ijigahicaumañovi. Jaamañovi noono: Aivojibo Moocaani Abraham, Isaac, Jacob icamo Aivojibo. 38 Jaabo Moocaani iguijevecuumo aivojibo icatino ubuheeme Aivojibo. Jaabo Moocaanidi paryi diito buheeme, nooboro.

39 Jaane guidiito saatoho caatiniminaati diiboco nuumo: Imino neehi, jibogominaafi, 40 noomoro siino diiboco dillucuumo.

¿Mijoho Iyaachi Fine Cristo?

(Mt 22.41-46; Mr 12.35-37)

41 Jaadi Jesu diitoco nuuhi: ¿Milli jaamo Cristoco David iyaachi neehicahi? 42 Miico David icaruubo Salmohaamefaño nuuhi:

Mohaivojibo Moocaani Tahaiivojibo Cristoco nuuhi: Tamiyanaagonovi casivo,

43 diminaaco ditihai guiino uujoho ificuunohachuta, nuubo.

44 ¿Milli jaabo Cristo David iyaachi icajirahi, David bu icaruubo diiboco: Aivoj#bo, unuuno icanaaca? nooboro.

Jesu Caatiniminaaditi Neehi.

(Mt 23.1-36; Mr 12.38-40; Lc 11.37-54)

45 Jaanaaca famooro miyaminaa guubuniciunaaca Jesu ij#bogominaaco nuuhi: 46 Mehesicini, caatiniminaati caamovonoono gaachehunoma #gonoco iimoy#cifimoti. Bu tolliro imoy#cifimo naajetehasinovi diitoco iminoco sinagogajafaño ufuusumi imiya icaganocoro ujuvicamaaifimo machujafaño iimimañehejequere juvicamaaifimo. 47 Tolliro fibaijito iijanoco udumiti#cifimo. Jaamo #furumo guenene Moocaanima iimaafimo utuvuusumo sitaaco iba#iqui. Jaamo guiraajino c#jigaifaño ijaadaco agaayicino, nooboro.

21

Fibaijigo Aacino.

(Mr 12.41-44)

1 Jaanaa Jesu templojafaño atyimeuhi sihidi inihibamima iicameheje Moocaanico aacimo ificufinofaño ificuhicaunoco. 2 Jaabo atyimeuhi tolliro idaasuno fibaijigo mijeegay#cico ificuunoco. 3 Jaanegui Jesu nuuhi: Miyanotiro am#haico neehi: Jaamo idaasuno fibaijigo paryi famoova janaanici acihi. 4 Jaanoti paryi diito, diitedi sihidi aatyuvucuunoti acihi. Jaanoti diigo ihidaasuti iicanoco paryi acigo tooneri amachujirunoco, nooboro.

Jesu Temploja Finisucafeteji, Neehi.

(Mt 24.1-2; Mr 13.1-2)

5 Jaanaa saatoho templojati iimaahicauhi iminoono guisibano eheetavocininoti, tolliro fa#oojaco Moocaanico ejeecivomo iminoono iimibachuhicaunoti icano. Jaanegui Jesu nuuhi: 6 Ufucu icajino paryi jino am#hai mih#finicinoco ifinisujino, sababa guisiba siibahallivi covovacafetejitino, nooboro.

Ifinijino J#bogo.

(Mt 24.3-28; Mr 13.3-23)

7 Jaanegui diiboco dilluumo: J#bogominaafi, ¿cusumi fine tolli icajino? ¿Milliti fine magaajaji toono iticovacuunoco? noomoro.

8 Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Mehesicini, am#haico sita ba#idino, guiraajimo tamemeri asaano: Uujoho Cristo, tusumi mihicacuuhi, noomoro. Jaarumo dojicuti mefeedinno. 9 Jaamo minaati, sanomiromo omoonicasinoti icano muguubusumi mihiguetejirahana; iticoni jilli icajino. Jaaruno ifinicuujino icatino, 10 nooboro cuhubacafutuubo ihimaaubo: Siijiinijeoto, siijiinijeotoma moonicasiji. Siijiinijeo aivoji, siijiinije aivojima moonicasiji. 11 Jaasumi sihidi sefano jiinije maryibaji, ajeba icaji, sihidi fahigovavi guihuvano icaji, niquejefaño ñhicunoonoco mahatyimeji sihidi jeevanoonoco.

12 Jaano jilli icajino imega iticoni am#haico agaayicimoro idaasuno moonijimo am#haico satyejimo sinagogajanofaño imitino imooniqui am#haico icivojaanimoro aivojito imegavi satyejimo tamomohalliti. 13 Jaamo imefeenevi tamomoco mij#begueji. 14 Jaanegui jilli momooni, imegaviro: ¿Milli fine iimusuji? noomoro mehesamaaidino. 15 Tusumi jari am#haico uujoho gaaja iimaaco aciji. Jaaneri am#hai minaa am#hai iijico jenaaujithi am#haico guinonijitimo. 16 Jaarunaa am#haico, am#hai caanimi, am#hai nahabomi, am#hai yoto, am#hai gataavominaa icamo am#haico aivojitojaago satyeji. Jaamoco am#haiti saatohoco gaisiraicisujimo. 17 Paryi jiinijeminaa am#haico j#heveji tamomohalliti. 18 Jaarumo milli mihicajithi. 19 Tolli icarunofa quehecuno mihicahachiji ifinijitino fiivoma mihicaji.

²⁰Jerusale cuumihallidi minaa emecucinoco mahatyimecuudi magaa jacu tuucuumi ifinicuujinoco. ²¹Jaasumi Judea jiinjieri mihicamo ifagajinojaa magaa. Jaanoti Jerusale cuumiri mihicamo tuucuumiti buhigovi mofoo. Jaanoti tuucuumiti buhigovi mihicamo tuucuumijaa masaadino, ²²Caatinahaamefaño idaasujino onoobadi tusumi icajino idaasufucuno. ²³Idaasucani icajimo tusumi gaigoomi oovato iicamo, mifañotioseejema iicamo icano jiinjehallivi sihidi idaasu iicajimaño jiinije miyaminaaco ñhicuno ahaamijineri. ²⁴Jaanoti saatoho amocasifaño guijeveji. Jaanoti saatohoco fahigova jiinjenevi icivojaanimoro satyejimo, tolliro Jerusale cuumico siijiinije miyaminaa jiinjehallidi quicu quicu icaji diitoco Moocaani ejeevesunohachutahiica.

Jesu Miyaminaafibadi Ifivuubo Siino Asaajino.

(Mt 24.29-35, 42-44; Mr 13.24-37)

²⁵Jaadi niquejeguiinodi jibogo icaji cuujeo nihibavi, fucuo nihibavi, meecirivi icano; jiinjehallivi paryi jiinjeminaaco ihesamaaje mitaji sihidi igotocinjimo muuai ñhicuno ojineri, ityuucal ñhicuno ojineri icano. ²⁶Jaamo miyaminaa jiinjehallivi iicajinoco eesamaaimoro iñhicuri choomocinjimo, niquejeomitya icaruno maryibaji. ²⁷Jaadi jari mahatyimeji uujoho Miyaminaafibadi Ifivuubo aimuufaifeenedi mityama, aivojima icano asaanoco. ²⁸Jineheje jilli iicacuudi caamoco memecicu mataajasucafutucuu-jineguiiha, ²⁹nooboro jilli ooviciubo: Memeci higuerahoco tolliro paryi imohonoco; ³⁰bohono ahaamevanoco mahatyimesumi, amihairyo magaaajafihi ficaba ifiiticunoco. ³¹Jaabadiro jino onoonoco mahatyimecuudi magaa jacu Moocaani aivoji ifiiticunoco.

³²Miyanotiro amihaiico neehi: Paryi jino iicanoco tusumioto aatyimeme guijeve-jitihica, ³³niqueje, jiinije icano finijirahi. Jaanoti taaji sicamañovi fatyejitihii.

³⁴Jaanegui mehesicini, iimitinofeenedi amihai jeebi kuhufetedino, guirihicavono jiinije busumije imoyici icano guinodi tufucu amihaiivi mehesicinitinaaca gasedino, ³⁵amihaihallivi tacuraba gaajaciratino aacotonicibadi. Jilli tufucu gaseji fahigova jiinjehalliri iicamohallivi. ³⁶Jaanegui mihimibaicnicu. Jaamoro fahijivaro Moocaan-ima mihiimaa, paryi jino iicajinoti mataajaji. Jaamo uujoho Miyaminaafibadi Ifivuubo imefeenevi mihifeteji, nooboro.

³⁷Jaabo Jesu cuuje templojafaño jibeguehicaubo. Jaanoti mihijicuudi Olivohono iicagajijaago ofooboro tahi icahicaubo. ³⁸Jaanaa miyaminaa fucugayiro templojafaño gasehicauhi diiboco iguubuniciqui.

22

Jesuco Iguijeniqui Omoonino.

(Mt 26.1-5, 14-16; Mr 14.1-2, 10-11; Jn 11.45-53)

¹Jaanaaca ijicutama achahano maahunoco amachufino Pascua jibaimo fiiticuunaaca, ²sacerdotemi aivojito, caatiniminaa icamo moonihicauhi: ¿Milliti fine magaaicaauji? noomoro Jesuco igaicaauqui. Jaarumo miyaminaaco iguihicauhi.

³Jaanaa Satanasi jicafutuuhi Juda Iscariote jeebifaño Jesu minisuminaa fahuseeci motihaiti miimisici icamoobofaño. ⁴Jaaboro sacerdotemi aivojito, temploja aivojito icamojaago ufuuboro diitoma iimaatuubo Jesuco diitoco ihaciqui. ⁵Jaaneri imo imo iicaumoro diibo Judaco nihibamico aciguumo. ⁶Jaanegui: Jii, unuuboro ticovaubo iguiinuubo, ¿milli fine diiboco diitoco aciji, miyaminaa chahanaaca? nooboro.

Aivojibo Niinoono Amachuuno.

(Mt 26.17-29; Mr 14.12-25; Jn 13.21-30; 1 Co 11.23-26)

⁷Jaanaa ijuurisutama achahano maahunoco amachufino jibaimo icacuuhi Pascua ovejaco agaicaaujifucu. ⁸Jaanaa Jesu galluuhi Pedro, Jua icamisico: Pascua machutaaco mohime mihimibachuto, nooboro.

⁹Jaanegui diitisi dilluui: ¿Conoovi diimeguehi mihimibachunoco? noomisiro.

¹⁰ Jaanegui Jesu iimusuuhi: Cuumivi mihifotoodi saafico mahatyimeji iciñuuri nifaihuco asatyoooboco. Jaabo dojicuti mofoo ijafaño. ¹¹ Jaamisiro toojao aivojiboco monoo: Mohaivojibo jilli neehi: ¿Comecufañotajibogominaama Pascua machutaaco machuji? noobo, noomisiro. ¹² Jaadi amisico ifusujibo iguiraamecu, caamovohi iicamecu, imibachucinicumecuco. Jaamecufañotamehetavo mamachuqui, nooboro.

¹³ Jaanegui ufuumisi paryi Jesu unuubadi icanoco aatyimeumisiro toonovi Pascua machutaaco eetavuuhi.

¹⁴ Jaanaa amachucuujidi Jesu iminisuminaama casivuuhi imachuqui. ¹⁵ Jaanaa Jesu diitoco nuuhi: Guiraacani imeguehi, amihaima Pascua machutaaco amachunoco iguijevecuujino imega. ¹⁶ Amihaico neehi: Siino Pascua jibaimo machuco machucuujitih. Jari siino Moocaani aivojifaño meheetavoodi, ¹⁷ nooboro ihadutahilluco agaayicuboro Moocaanima iimaaubo. Jaadi nuubo: Jinooco mihicimoro mihifocasi ¹⁸ amihaiico neehi: Jisumitiro siino aducujitih baacufaihuco Moocaani aivoji agasetinohachuta, nooboro.

¹⁹ Jaadi imaahuco agaayicuboro Moocaanima iimaaubo. Jaadi iquisicuuboro diitoco acuboo jilli nooboro: Jino tafi amihaihaliivi aacifafetejino jilli momooni. Jaamo uco jabajeevetimo mihicahi, nooboro.

²⁰ Jaanaa amachuunobuunati tolliro ihadutahilluco agaayicuboro nuuhi: Jihillu bohono iiji iicajinoco tatyijeheri eetavono tatyijoho amihaihaliivi agañicafotono.*

²¹ Jaarunaa jino amihaiti uco aacijibo igaicaauqui tajojiri icahi. ²² Jaarunaa uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo uuditit unuucuubadi feehe. Jaarunaa idaasucani iicajibo uco aacibo, nooboro.

²³ Jaanegui ticovaumo idillucasiumo: ¿Cajaanii fine aacijibo? noomoro.

¿Cajaaniji Fine Imiyaabo? Noocasiumo.

²⁴ Jaanaa ijibogominaa noocasihicauhi: ¿Cajaaniji mihaiti imiyaabo? noomoro.

²⁵ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Siicumijeoto judiom iicatimo aivojito idaasugotimo sefano tajibanicahi. Jaamo diito aivojitoco imihusefimo, noonicimo. ²⁶ Jaanoti amihai tolli mihicajitih. Jaanoti siibadiro amihai mihicaji, amihafañoti imiyaaboti iicaqui jilli saatoho jeecivominaafiti miminifeteji. Jaabadiro atajibaabo jeecivominaafiti minifeteji. ²⁷ ¿Nacu, mijoho imiyaabo, acasivooboro amachufiibo, nacu ejeecivefiibo? ¿Eti acasivefiibo? Jaarunaa uujoho amihai feeneri icahi jeecivominaafibadi.

²⁸ Amihai uuma mihicafih uco inisunehjefañodi. ²⁹ Jaanegui uujoho amihaiico aivojico aciji uco guihirubi aacihinibadi. ³⁰ Jaamo mamachuhi, mahaduhi icano uuma jahigo tahaivojifaño. Jaamoro aivojibo icagafaño macasivomoro matajibahi Israel cuumino fahuseeci motihaiti miicumiiici icanohaliivi, nooboro.

Jesu Neehi Pedro Diiboco Utuunamaajinoco.

(Mt 26.31-35; Mr 14.27-31; Jn 13.36-38)

³¹ Jaaboro nuubo Aivojibo: Simon, Simon, mehesicini jino Satanas amihaiico idil-lunoco siinoco agañunicibadi idaasuno amihaiico igañucuqui. ³² Jaarunofañot uujoho Moocaanima dihallivi iimaahi dimiyaavogo itit finitino iicaqui. Jaabo ijoho siino imiyaavogodi dinahabomico quehecutusu, nooboro.

³³ Jaanegui Simon diiboco nuuhi: Aivojibo imibaicinicuui ma civojafaño feequi, ima guijevequi icano, nooboro.

³⁴ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Pedro ico neehi: Jisumiro catava ojitiibaacaro mifocci, safo icano uco tuunamaaji; uco gaajaruubo, nooboro.

Idaasuno Iicajino.

* **22:20** Sahaamefaño samañoviro ficuumo. Versiculo 19 nijeque, bu versiculo 20 iicanoco ficuutimo.

³⁵ Jaadi Jesu diitoco nuuhi: Amiihaico dureecuma, nihibamima, lleegucuma, tihaijaaema icano masatyedino, nooboro agalluusumi: ¿Nacu fanoova amiihaidi cuujivaachuuhi? nooboro.

JaaneGUI diito: Chahano, nuuhi.

³⁶ JaaneGUI diitoco nuubo: Jaanoti jisumi tolli icatino dureecuma, nihibami lleegucuma icano mihicaabo masatyo. Jaanoti aamigama machahaabo amiihai caamoojaco manaajemere aamigati mihici. ³⁷ Amiihaico neehi: Uuti Caatinihaamefaño jilli onoono icaji: Iimitimofeenevi ficuafetejiibo, onoono, paryi uuditi onoono tolli icaji, nooboro.

³⁸ JaaneGUI diito nuuhi: Aivojiiibo, miigaacima mihicahi, noomoro.

JaaneGUI diibo nuuhi: Toonovirucu, nooboro.

Getsemani Onoomañovi Jesu Moocanima Iimaahi.

(Mt 26.36-46; Mr 14.32-42; Tolliro meeci Heb 5.7-8)

³⁹ Jaadi Jesu toonoti fuuhi Olivohono iicagajijaago iicanicibadi. Jaaboma ijiiibogominaa fuuhi. ⁴⁰ Jaamo tomañovi ifutuudi diitoco nuubo: Moocanima mihiimaa, iji inisunofaño mahaquetedino, nooboro.

⁴¹ Jaadi Jesu diitoti sihigovi fuuhi guisibaco maganicarunohachuta. Jaaboro memuuvuubo Moocanima ihiimaaqui. ⁴² Jilli nooboro: Guihi, idiimogohachijii jino idaasuno iicajinoti uco taajasu.† Jaaruno uujoho iimogobadi icatino, jaafa ijoho idiimogobadiro icano, nooboro.

⁴³ Jaanaaca diibojaago Moocaani tomominaafi niquejefañoti saauhi diiboco isefatusuqui.‡ ⁴⁴ Jaabo sihidiro idaasuvooboro Moocanima quehecuno iimaahicaubo. Jaanaaca ituga jiinjehallivi aquetehicauhi tiiijoho ocooyinobadi.

⁴⁵ Jaabo Moocanima ihiimaaunoti agañiivuboro ijiiibogominaajaago fuuhi. Jaamo ihidaasuri cigacuumoco atyimeteubo. ⁴⁶ JaaneGUI diitoco nuubo: ¿Collihi micigahi? Magañiivomoro Moocanima mihiimaa iji inisunofaño mahaquetedino, nooboro.

Jesuco Isisimoro Satyomo.

(Mt 26.47-56; Mr 14.43-50; Jn 18.2-11)

⁴⁷ Jesu ihiimaaunaacaro sihidi miyaminaa gaseuhi. Jaamoco siiguubo Juda onoobo Jesu jiiibogominaati fahuseeci motihaiti miimisiiicidimo iicahicaurumoobo. Jaabo Jesujaago fiitivuuhi diiboco ininiciqui. ⁴⁸ Jaaboco Jesu nuuhi: ¿Juda, tolli ininiciiboro Miyaminaafibadi Ifiivuboco daacihii? nooboro.

⁴⁹ Jaabo Jesuma iicaumo tolli iicanoco aatyimeumoro Jesuco dilluuhi: ¿Aivojiiibo, aamiganeri diitoco momooniji? noomoro.

⁵⁰ Jaamoti saafi sacerdotemi jeecivominaafico omoonuubo buiyaacuuhi imiyanaago nijimeehuco. ⁵¹ Jaarunaa Jesu diitoco nuuhi: Musuufenicu jaafa icacuumo, nooboro sacerdote jeecivominaafi nijimeehuco ududiciuneri buheesuubo. ⁵² Jaaboro sacerdotemi aivojito, temploja aivojito, quillahuto icamo igaiyiciqui asaumoco nuubo: Tatyicovodi amiihai masaahi aamiganoma, cudaahenema icano nanivaminaafico mihicanicibadi. ⁵³ Amiihaifeeneri fahiijivaro templojafaño icahicarahi. Jaaruuboco uco magaayicihicatihii. Jaarunaa jisumi amiihai imitiminaa tolli momooninicihi jino icivono mityaguino, nooboro.

Pedro Jesuco Tuunamaaiuhi.

(Mt 26.57-58, 69-75; Mr 14.53-54, 66-72; Jn 18.12-18, 25-27)

⁵⁴ Jaasumiro Jesuco agaayicumoro satyuumo sacerdotemi aivojiiibo iijajaago. Jaabo dojicuti Pedro tehesinoti ifiniciiboro feehicauhi. ⁵⁵ Jaamoro ihaivojiiibo iija gohasifeenevi ciijigaico eebasuumoro casicamaaiumo. Jaamofeenevi tolliro Pedro

† 22:42 Griego iijiri: jihidaasuhilluco uuti buhigovi denesu, noono. ‡ 22:43 Sahaamefaño toversiculonoco ficuutimo.

casivuuhi. ⁵⁶ Jaaboco jeecivominaago ciijigaijinivi giciniiboco guenenene ihifiniciugoro nuuhi: Jaani tolliro diiboma iicahicaabo, noogoro.

⁵⁷ Jaarunaa Pedro utuunamaaibo nuuhi: Gaigo, uujoho diiboco gaajatihhi, nooboro.

⁵⁸ Jaanobuunati tolliro saafi diiboco aatyimeuboro diiboco nuuhi: Iijoho tolliro diitoobo, nooboro.

Jaarunaa Pedro diiboco nuuhi: Chahano, uujoho diitoobo icatihhi, nooboro.

⁵⁹ Jaadi sano nihiba oovobuunati saafi diiboco jenaauhi jilli nooboro: Jaani miyaano diiboma iicahicahinibo Galileaobo iicamaño, nooboro.

⁶⁰ Jaanegui Pedro nuuhi: Chahano, uujoho gaajatihhi ijoho toono onoonoco, nooboro.

Jaasumiro Pedro ihiimaanaaca catava ojuhi. ⁶¹ Jaanegui Aivojibo Jesu Pedro-jaagovi iminifutuuboro diiboco meeciubo. Jaaneri Pedro esafutuuhhi Aivojibo Jesu diiboco: Jaachijhi catava ojinaacaro mifocci, safo icano uco tuunamaaiji, nooboro unuunoco. ⁶² Jaaboro Pedro ufuuboro sihidhi aivono taauhi.

Jesuco Edejecuno.

(Mt 26.67-68; Mr 14.65)

⁶³ Jaanaa Jesuco utuumuumo diiboco edejecuumoro aamiuhi. ⁶⁴ Ihaallinoco gaachehubaryuri isiyaacuumoro ihimeque gabacuhicauhi: Gaajaci. ¿Naa mijoho ico aamihi? noomoro ⁶⁵ famaño vaje diiboco ibahicaumo.

Jesu Fagominaa Imegavi Icauhi.

(Mt 26.59-66; Mr 14.55-64; Jn 18.19-24)

⁶⁶ Jaanaa eseseveudi igaivuumo judiomhi quillahuto, sacerdotemhi aivojito, caatiniminaa icamo. Jaamoro Jesuco satyuumo fagominaa imegavi. Jaamoro Jesuco dilluumo: ⁶⁷ Mihhaico dinoo, ¿naa miya ijoho Cristo? noomoro.

Jaanegui diitoco iimusuubo: ¿Amihhaico jihhi, nuuruva nacu mimiyaaveguejitirahi? ⁶⁸ ¿Jaanoti amihhaico nuuruva nacu uuma mihiimaanoco mihimeguejitirahi, uco misi-naayujitirahi icano? § ⁶⁹ Jisumitiro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo giciniiji Moocaani imityaabo miyanaagonovi, nooboro.

⁷⁰ Jaanegui diiboco famooro dilluumo: Jaanegui, ¿ijoho Moocaani Seemene? noomoro.

Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Jihhi, amihhai monoobadi, nooboro.

⁷¹ Jaanegui diito nuuhi: ¿Collihhi bu sita onoonoco mihimeguejirahi? Mihhairyo muguubucuuhhi iijiri onoonoco, noomoro.

23

Jesu Pilato Imega.

(Mt 27.1-2, 11-14; Mr 15.1-5; Jn 18.28-38)

¹ Jaamo famooro agañiivuumoro Jesuco satyuumo Pilato imegavi. ² Jaamoro ticovaumo diibohallivi ihiimaamo: Jaanico mihhai mahatyimehi, muucuumico ñaaisuuboco. Jaaboro neehicaabo: Cesarco impuestoco majaadudino uujoho Aivojibo Cristo icahi, neehicaabo, noomoro neehicaumo.

³ Jaanegui Pilato diiboco dilluuhhi: ¿Naava ijoho judiomhi Aivojibo? nooboro.

Jaanegui Jesu diiboco iimusuhhi: Jihhi, ijoho toono onobadi, nooboro.

⁴ Jaanegui sacerdotemhi aivojito, miyaminaa icamoco Pilato nuuhi: Jaanivi iimitinoco aivo atyimetihhi, nooboro.

⁵ Jaarunaa diito janaanici nuuhi: Paryi Judea jiinije miyaminaaco ñaaisuhicaabo ijibegueri Galileavi iticonihinibo, juu icacuuhhi, noomoro.

*Jesu Herode Imega.**

§ 22:68 Sahaamefaño: uco misinaayujitirahi, onoco ficuutimo. * 23:5 Herode Antipa onoo. Meeci Lc 3.1

⁶ Jaanoco Pilato uguubuuboro dilluuihi: ¿Nacu diibo Galileaobo? nooboro. ⁷ Jaanegui diiboco: Jiihi, unuunegui Jesuco galluubo Galilea aivojiiho Herodejaago tusumi Jerusale cuumivi agaseubojaago. ⁸ Jaabo Herode Jesuco aatyimeuboro imo imo minifutu- uhi siicijetiro Jesuditi ihiimaanoco guubuhicaubo. Jaaboro diiboco imeguehicaubo aatyimeneque sihidi ejeevanoco Jesu omooninoco ihatyimequi. ⁹ Jaaboro Jesuco si- hidi dilluhicaubo. Jaarunaa Jesu diiboco iimusuutih. ¹⁰ Tolliro tomañeri icaumo sacerdotemi aivojito, caatiniminaa icamo diiboco iguijenisuqui mityano iimaahi- cauhi. ¹¹ Jaanegui Herode ihamocasiminaama diiboco: Jilli mihiifoo, noomoro imitino mooniumo. Jaamoro diiboco edejecumo aivojiiho gaachehubadi iimichehufano jiihacuumo. Jaaboco dojicuviro Herode Pilatojaago galluuihi. Jaasumiti jari Herode Pilatoma imitocasiuhi. ¹² Jaanoti iticoni jiihevecasihicaumisi.

Jesuco Igaicaauqui Unuucuuno.

(Mt 27.15-26; Mr 15.6-15; Jn 18.39-19.16)

¹³ Jaanegui sacerdotemi aivojito, tuucuumi aivojito, miyaminaa icamoco Pilato igaiyiciuhi. ¹⁴ Jaaboro diitoco nuuhi: Amiihai jaanico tajaa misivahinihi: Miyaminaaco ñaaitsuubo, noomoro. Jaaboco imino dillucuurahi amiihai imefeenevi. Amiihairyo magaaajuuhi diibediti: Imitiibo, noomoro monoonoco aatyimetinoco. ¹⁵ Jaabadiro bu Herode iimitinobaaco aatyimetiiho siino tajaa sivasuuihi magaaaja milliti bu migui- jenijirahi. ¹⁶ Jilli ahaamiihoro diiboco sinaayuji, nooboro.

¹⁷ Jaabo Pilato jiihaimosumi saafi civojaminaafiti sinaayujirahi miyaminaaco imono iicasuqui.† ¹⁸ Jaarunaa famooro sano sefano neehicauhi: ¡Diiboco guijeni! ¡Barrabacoro sinaayu! noomoro.

¹⁹ Jaabo Barrabaco civojaanuumo tuucuumi miyaminaaco aivojito hallivi añaaitsuuneguiiha, tolliro bu saatohoco agaicaauneguiiha icano. ²⁰ Jaarunaa Pilato Jesuco isinaayunoco iimuguuboro siino miyaminaama iimaauruubo. ²¹ Jaarunaa diito janaanici sefano nuumo: ¡Imohobujehallivi tetecu! ¡Tetecu! noomoro.

²² Jaarunaa siino Pilato diitoco nuuhi: ¿Nacu, jineje iimitinoco mooniiho? Diibovi atyimetihii iimitinoco toonohalliti agaicaaujirunoco. Jilli ahaamiihoro diiboco sinaayuji, nooboro.

²³ Jaarunaa diito jenaauhi idillumo sefano noomoro: Imohobujehallivi itetecuqui diito sacerdotemi aivojito icamo sihidi ocoovadiinamaaiumano diito iiji diibohallivi fatyuumo. ²⁴ Jaanegui Pilato nuuhi: Diito onoobadi imooniqui. ²⁵ Jaaboro sinaayusuubo civojaminaafico diito idilluuboco añaaitsuunoti, agaicaaunoti icano icivojaanuboco. Jaaboro Jesuco diito usefano jeevesuubo diito iimuguubadi imooniqui.

Jesuco Etetecuuno.

(Mt 27.32-44; Mr 15.21-32; Jn 19.17-27)

²⁶ Jaamoro Jesuco itetecuqui satyuumo. Jaanaaca saafi Cirene cuumioobo Simon onoobo buhigoti asauboco agaayiciumoro iguijeve imohobujeque iibisuumo Jesu dojicuti isatyequi.

²⁷ Jaabo dojicuti sihidi miyaminaa feehicauhi. Jaamofeenedi sihidi gaigoomi taamoro gaibacasimoro feehicauhi diibo idaasuri. ²⁸ Jaamoco Jesu emeeciuboro diitoco nuuhi: Jerusale gaigoomi, uuri mataajirahana. Amiihaihalliviro mataa, amiihai seemehallivi icano ²⁹ ufucu gasejifucu: Imicani icamo achibami, eseemevatatino jeebino, iisutino mifanoono icano, meneejifucu. ³⁰ Jaasumi miyaminaa ticovaji onoomo: Ifagajino mohallivi daacoto, ifabaino mohallivi fabaavo, noomoro. ³¹ Jaamo imihuseemeque jilli omoonino idaasurahi. Jaarunofano fine imitino eheetavomoco janaanici idaasuno mooniji, nooboro‡

† 23:17 Sahaamefano toversiculoco ficuutimo. ‡ 23:31 Griego iijiri: imoho buheeruhoco jilli omoonino. Jaanegui fine millijiru uchuumucuhoco, noono.

³² Jaamo bu, tolliro satyuumo miimisiici nanivaminaatisico Jesuma sano igaicaauqui.
³³ Jaamo ifutuuhi nigapaajebai onoomaño. Jaamoro tomaño Jesuco tetecuumo. Tolliro nanivaminaatisico imiyanaagonovi saafi, inaninaagonovi saaficano tetecuumo.
³⁴ Jaanaa Jesu nuuhi: Guihi, diitohallivi jino omoonino jaadabadi iicanoco ficuudino, jilli gaajatimo omoonimaño, nooboro.

Jaanaaca amocasiminaa Jesu gaachehuhallivi suerteque eetavuumo: ¿Naa miijoho iciji? onoomaño. Jaadi ifocasiumo. ³⁵ Jaanaa miyaminaa diiboco ihaivojitoma ihifinimoro dejecuhicauhi: Sitaaco taajasuubo; Eneecata jisumi jaafa iinoro taajaabo miyaano Cristo Moocaani icuubo iicahachiji, noomoro.

³⁶ Tolliro amocasiminaa edejecumoro diibovi ifiitivomoro idicuno vinoco diiboco isu-urahi. ³⁷ Jaamoro diiboco neehicaumo: Miyaano ijoho judiomi Aivojibo idiicahachiji, iiro difico taajasu, noomoro.

³⁸ Jaabo nigaihallivi ficuumo acaatinumoro § JAANI JUDIOMI AIVOJIBO, onoonoco.

³⁹ Jaanaa saafi nanivaminaafi saanaagonovi etetecucinubo Jesuco ibahicauhi: Miyaano ijoho Cristo idiicahachiji iiro difico taajasu, tolliro bu misico taajasu, nooboro.

⁴⁰ Jaarunaa saafi diiboco ibauhi: ¿Aivo ijoho Moocaanico nihicugotihhi, tobadiro ico omooninoco gaajatiibo? ⁴¹ Misico naha jino miyaanohalliti jilli moonimo, miyaano imitino momoonuno jaadaco mihicahi. Jaanoti diibo aivo imitino moonitiruubo, nooboro.

⁴² Jaadi Jesuco nuubo: Jesu, dihaivojivi idifotoodi uco desafoto, nooboro.

⁴³ Jaanogui Jesu diiboco nuuhi: Miyanotiro ico neehi: Jaachijiro ijoho uuma diicaji imimaño Moocaanico imiyaavogomo ofoomaño, nooboro.

Jesu Iguijeveuno.

(Mt 27.45-56; Mr 15.33-41; Jn 19.28-30)

⁴⁴ Jaanaaca gadiiba mihicacuui. Jaarunaa paryi jiniije civono minifutuuhi; jaano jari imohonohalliti nihiba icaaberi seseeteuhi. ⁴⁵ Jaano icivutuusumi nihiba jabaavu-uhi. Jaanaaca temploja ofoocinichehu gaachehubaryu tyigaba feenedi gallivuui. ⁴⁶ Jaanaaca Jesu gaihivuui: Guihi, dihusefaño tagaijaco gaayici, nooboro chuumucubo.

⁴⁷ Jaanoco romanomi amocasiminaa aivojibo tonehejeque aatyimeuboro Moocaanico imuubo: Miyaano jahi jaani imihuseebe, nooboro.

⁴⁸ Jaanoco bu tolliro miyaminaa aatyimeumoro fuuhi icidigameehuco aamimoro, sihidi idaasuneguiha. ⁴⁹ Jaanoti paryi Jesu gataavominaa, tolliro gaigoomi Galileati diibo dojicuti asaumo icamo icauhi tehesinoti tonehejeque ihifinicummo.

Jesuco Icuuno.

(Mt 27.57-61; Mr 15.42-47; Jn 19.38-42)

⁵⁰ Jaanaa icaubo saafi iimihuseebe imitino icatatibo Jose Arimatea cuumioobo onoo Judea jinijeri iicacuumi. Jaabo judiomi fagominaatiobou. ⁵¹ Jaabo Jose Moocaani aivoji asaaujinoco teemehicaubo. Jaamaño paryi fagominaa omoonunofaño icautibo. ⁵² Jaaboro Pilatojaago ufuuboro diiboco Jesu ifiico dilluubo. ⁵³ Jaadi Jesu ifiico ihmohoti iniitusuuboro gaachehuri iimibocuboro cihoji guisigajifaño eseedi-uhojifaño cuubo bohohi mihaiñooba icirautihojifaño. ⁵⁴ Jaano sifucuti jaguisi iicacuu-jineguiha tufucuri imibaivucuumo.

⁵⁵ Jaanaaca Jesuma Galileati asaumo ufuumoro Jesuco icuunoco meecituuhi. Jaamo imino atyimeuhi diibo ifi aacaumaño. ⁵⁶ Jaamo iijanojaa ufuumoro facicifaihuno, bu facici diribano icanoco iimibaivuumo.

Jaamoro jaguisifucu jaguisiimo Moise tajiba onobadi.

24

Jesu Siino Ubuheeteuno.

(Mt 28.1-10; Mr 16.1-8; Jn 20.1-10)

¹ Jaanaa ajaguisiuno sifucuti gaigoomi cironotiro fuuhi Jesu cihojjaago ifacicinoco iimibachuunoma* ² Jaamo ifutuumo atyimeuhi toojico afabaacuuba iguisiba sihigovi icacuubaco. ³ Jaamoro toojifaño ufuumo Aivojibo Jesu ifico atyimecuutihi. ⁴ Jaaneri iigutumoro: ¿Milli momooniji? noocasiumo. Jaamo atyimeuhi miimisiici gaifimisi diito cojivi julleecinimisico aricunoono gaachehunofaño jicucuucinimisico. ⁵ Jaamisiti iigutumoro guinovi jinijehallivi javucamaaiumo. Jaamoco diitisi nuuhi: ¿Collihi amihai ubuheetecuuboco iguijeveme iicamañoco miguiinehi? ⁶ Jineeri chahacuubo, buheetecuubo. Mehesafoto Galileari iicausumi amihai unuunoco: ⁷ Miyaminaafibadi Ifivuubo acicafeteji imiti miyaminaa usefaño. Jaaboco imohovi tetecujimo. Jaaruubo mifucuci, safucu icanoti siino buheeteji, unuunoco, noomisiro.

⁸ Jaanegui tofigueje esafutuuhi Jesu unuunoco. ⁹ Jaamo icihojjaagoti uhuumiumoro paryi toonoti jibogovauhi Jesu minisuminaaco fahuseeci motihaiti saafi idimoco, tolliro paryi saatohoco icano. ¹⁰ Jaanoco Jesu minisuminaaco jibuguumo Maria Magdalena onogo, bu Juana, bu Maria Jacoobo seeji, bu saafigueje icamo. ¹¹ Jaarunoco Jesu minisuminaa: Jilli fine jeegavomo, noomoro miyaavuguutimo.

¹² Jaarunaa Pedro fuuhi ijinafatyuuboro Jesu cihojjaago. Jaaboro idijvuuboro toojifañoco emeeciubo atyimeuhi tochehuri iminichehu uufocori acaunoco. Jaaneri ajabafituuboro uumiubo dojicuviro ijajaago.

Emaus Onoocuumi Jihaijaago.

(Mr 16.12-13)

¹³ Jaanaa tufucu diitoti miimisiici fuuhi Emaus onoocuumijaago; Jerusaleti once kilometrohachuta iicacuumijaago. ¹⁴ Jaamisi ufuumisi paryi tooneri iimaamisiro fehicauhi. ¹⁵ Jaamisiro ihiimaamisiro dillucasihicauhi. Jaanaaca diiboro Jesu diitisijaa asaaboro diitisisima fuuhi. ¹⁶ Jaaboco atyimecuurumisi gaajahicautihi Jesu iicanoco. ¹⁷ Jaanegui Jesu diitisico dilluuhi: ¿Jinejeque midillucasihicahi jihairi mofoomisi? ¿Collihi idaasuno mihicahi? nooboro.

¹⁸ Jaanegui diitisiti Cleofas onoobo iimusuuhi: Paryi miyaminaa gaajahi Jerusalevi jisumiro iicahinino. Jaanoti ijoho idiboro tuucuumiri diicaruubo gaajatihi.

¹⁹ Jaanegui diitisico nuubo: ¿Nacu milli icahinino? nooboro.

Jaanegui diiboco nuumisi: Eti bu Jesu Nazareoboco omoonihinino; Jaabuu Moocaani iimaaminaafi, paryi miyaminaa imefeenevi, bu Moocaani imefeenevi ihi-imaanoti, bu paryi omoonihicahinoti icano sihidi ejevahiniboco. ²⁰ Jaaboco sacerdotemi aivojito, mohaivojito icamo diiboco agaayichinimoro acihinahi: Imino diibo iguijeveme, noomoro tetecusuumo. ²¹ Jaanoti mihai meteemehicaurahi Israel jinijeminaaco itaajasuqui. Jaarunaa paryi tolli omooninobuunati jino mifucuci, safucu icano mihicacuhi. ²² Jaarunaa mihaiti saatoho gaigoomi fucuro diibo cihojico emeecieme mihai igutusuhi, ²³ toojifaño diibo ifico aatyimetineguiiha mihai jibogovahi Moocaani toomominaaco aatyimeme diitoco: Jesu buheehi, onoonoco mihai jibegueri. ²⁴ Jaaneguiiha mihaiti saatoho toojico emeecieme gaigoomi onoobadi icanoco atyimehi. Jaarumo Jesuco atyimetihhi, noomisiro.

²⁵ Jaanegui Jesu diitisico nuuhi: ¡Gaajaticanimisi, fine amisi goovaticani mimiyaaveguehi Moocaani iimaaminaa unuunoco! ²⁶ ¿Nacu iticoni jinehejeri idaasuno icajitiruubo Cristo ihaivojifaño efeejino imega? nooboro. ²⁷ Ticoniubo paryi Caatinhaamefaño

* **24:1** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Jaamoma tolliro saatoho gaigoomi fuuhi, onoonoco.

diibediti ononehejeque diitisico ijibogoobo Moise aameneti iticoniubo paryi Moocaani iimaaminaa aamenevi imivusuubo.

²⁸ Jaamo tuucuumivi ifutucuuneguiha Jesu sanotcovoro fatyuujirahi. ²⁹ Jaarunaa diitisi diiboco fiitihicauhi: Misima jinooviro fitafoto mihijicuuhi civucuuno, noomisiro.

Jaaneguiha Jesu fitafutuuhi diitisi iicaqui. ³⁰ Jaadi imachuqui diitisi acasivuuboro imaahuco agaayicuboro toonohallivi Moocaanima iimaaubo. Jaadi iquisicuboro diitisi aciubo. ³¹ Jaasumi jari diitisi ihaallino imino faayacafutuuhi. Jaadi jari diiboco gaajacumisi. Jaarunaa diitisi imefeenevi cuucahacho minifutuubo.

³² Jaanegui diitisi noocasiuhi: ¿Eti miyaano mojeebino imono icahicahinihi jhairi masaasumi Caatinihaamefaño ononehejeque misico jibogoboro asaahicasumi? noomisiro. ³³ Siino gueenene icatimisi uumicumisi Jerusalejaago. Jaamisi atyimeuhi Jesu minisuminaa fahuseeci, siino saafi icamo saatoho igataavominaama igaicimoco.

³⁴ Jaamo diitisi nuuhi: Miyaano Aivojibo siino buheetecuui. Jaaboco Simon atyimecuuhi, noomoro.

³⁵ Jaanegui diitisi diitoco jibuguuhi jhaivi diitisi iicaunoco, diitisi maahunoco iquisicuhinisumi diiboco agaajacininoco icano.

Jesu Ijibogominaavi Jafeveuhi.

(Mt 28.16-20; Mr 16.14-18; Jn 20.19-23; Hch 1.6-9)

³⁶ Jaamo tonehejeri ihimaahicaunaaca Jesu diitofeenevi ujulleveuboro diitoco diluui: Sajeebi mihica, nooboro.

³⁷ Jaaneri sihidi iigutumoro esamaaiuhi: Fine ijico mahatyimehi, noomoro.

³⁸ Jaarunaa Jesu diitoco nuuhi: ¿Collihi mihiguetehi? ¿Collihi uco amihai jeebifañoti mimiyaavogotih? ³⁹ Eneecau tahuseneque, tatyihaiñooco icano memeeeci, uujoho diiboro. Uco mududicimoro, memeeeci; iji ihuucuma, ibacima icano chahahi jino uujoho iicaaboco mahatyimebadi, nooboro ⁴⁰ diitoco ihusene, itihaiño icanoco ifusuubo.

⁴¹ Jaarunaa diito imo imo iicaumoro ajabafituumoro imiyaavuguutimoco Jesu nuuhi: ¿Naa machutaama mihicahi? nooboro.

⁴² Jaanegui diiboco taavaabo gaaruhaico acumot† ⁴³ Jaanoco agaayicuboro diito imefeenevi duubo. ⁴⁴ Jaaboro diitoco nuubo: Jilli iicajinoco amihaima iicausumi amihai nuuhi: Uudit Moise aamefaño, Moocaani iimaaminaa aamefaño, Salmo aamefaño icano onono icaji, nuuhi.

⁴⁵ Jaaboro diitoco Caatinihaamefaño onoonoco gaajasuubo. ⁴⁶ Jaaboro diitoco nuubo: Jilli noonoro caatinicino, Cristo guijeveji. Jaaruubo mifucuci, safucu icanoti siino buheetejiibo. ⁴⁷ Jaabo momofeenedi fahigova jinije miyaminaaco mijibegueji Jerusaleti miticonimo amihai eedeehimitihifiico mejeevesucu amihai imitico ibuusuqui. ⁴⁸ Jaamo amihai maatyimemere jinooco mijibeguejimo. ⁴⁹ Jaamo magaja, uujoho amihaihallivi galluuji Guihirubi unuunoco. Jaanegui jiicumiti buhigovi mefeedino niquejefañoti mitya asaanoco magaayicitinohachuta, nooboro.

Jesu Niquejefañ Ofoono.

(Mr 16.19-20; Hch 1.9-11)

⁵⁰ Jaaboro Jesu diitoco tuucuumiti sihigovi satyuubo Betania cuumi fitino. Jaaboro diitohallivi ihuseque agañiyicuboro diitoco imino nuubo. ⁵¹ Jaasumiro diitoti caamovi diiboco satyumo niquejefañ. ⁵² Jaaboco diito iiumumoro Jerusale cuumijaago imo imo uumiumo. ⁵³ Jaamoro templojafañ icahicaumo Moocanico imomoro. Fine.

† 24:42 Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: iimihu gaami icanoco, onoonoco.

SAN JUAN

Moocaani Iimaa Cristo. Jaabofeenedi Miyaminaaco Fiivusuuhi.

¹ Iticoni paryi fanoova fiivutinaaca Moocaani Iimaa icacuui. Jaabo toono Iimaa Moocaanima icauhi Cristo. Jaabo bu diibo Moocaani. ² Miïro iticoni diibo Moocaanima icauhi. ³ Diibofeenedi Moocaani paryi fanoovaaco eetavuui; miïro chahano aivo diibofeenedi eheetavuutino iicano[☆] ⁴ Diiboma icano fiivo. Jaano toono fiivo miyaminaadi aachicinino iicauno. ⁵ Jaano civonofañoti achicïhi. Jaanoco icivo jabacarutihi.

⁶ Miïro icaubo saafi Moocaani agalluubo Jua onoobo. ⁷ Jaabo saauhi diibo aachicïbo iicaubediti ijïbeguequi. Jaabo ijïbogonofeenedi miyaminaa imiyaaveguequi. ⁸ Jaabo diibo Jua aachicïbo icatino. Jilli aachicïbo iicaabo jïbogominaafiti iicaqui agalluubo. ⁹ Jaanoti jino imiya achicï, miyaminaaco aachicinïbo, jino jïnjehallivi gasefivucuui.

¹⁰ Miïro jaabo johono Iimaa iicaabo jino jïnjehalliri icacuui. Jaabofeenedi Moocaani jïnjegue eheetavehinirunofaño jïnjeminaa diiboco gaajautihi. ¹¹ Miïro ijïnjevi sauruubo. Jaaruuboco miyaminaa diiboco gaayicïutihi. ¹² Jaarunofaño saatoho diiboco agaayicïmoro miyaaveguehi. Jaamoco ficuubo Moocaani seemeti iicaqui. ¹³ Jaano miyaminaati saatïhi miyaminaati ifiivomo icatino, bu gaifi iimoyicïnoti icatino jilli Moocaanitïro diibo seemetïro minifutucuumo.

¹⁴ Jaabo johono Iimaa iicahinïbo miyaminaafi ifiiti iminiyyuuboro mofeeneri icauhi, miyaanoma, igaijima icano. Jaabo imico miïhai mahatyimeuhi, diibo idïbora Moocaani Seemene iicaabo imico. ¹⁵ Miïro diibediti Jua ijïbuguubo nuuhi: Jaani diibo diiboti uujoho unuubo taabuunati asaabo tajanaanici iicaabo, uujoho chahaunaacaro iicacumaño, nooboro. ¹⁶ Miïro jaaboti paryi miïhai diiboma sihidi iicanoti magaayicïhi diibo imino aacinoco siino dojicuti, siino dojicuti icano. ¹⁷ Miïro Moisefeenedi Moocaani tajïba saauhi. Jaanoti gaiji, miyaano icano Jesucristofeenedi saahi. ¹⁸ Miïro miïhaiñooba Moocaanico atyimetïhi, idïbora Illi Caanifaño iicaabo, diibo miïhaico Caanico gaajasuhi.

Jua Nitiminaafi Jesucristoti Jïbeguehi.

(Mt 3.11-12; Mr 1.7-8; Lc 3.15-17)

¹⁹ Jaanaa Jerusale cuumiri iicaumo judiomi sacerdotemico, levitamico icano galluui Juajaago diiboco: ¿Miïjoho ñjoho? noomoro idilluqui. ²⁰ Jaamoco diibo imino jïbuguui: Uujoho Cristo icatïhi, nooboro.

²¹ Jaanegui siino diiboco dilluumo: ¿Jaanaa miïjoho ñjoho? ¿Nacu Moocaani iimaaminaafi, Elia? noomoro.

Jaanegui Jua nuuhi: Chahano uujoho diibo icatïhi, nooboro.

Jaanegui diiboco nuumo: ¿Nacu ñjoho oono Moocaani iimaaminaafi asaajiibo? noomoro.

Jaanegui nuubo: Chahano, nooboro.

²² Jaanegui diiboco nuumo: Jaanaa miïjoho ñjoho miïhaico dïbogo, oono miïhaico agalluumoco miïbeguequi milli difiiti ñjoho neehi, noomoro.

²³ Jaanegui Jua diitoco nuuhi: Uujoho sicaihigovi ocoovadiicinïbo: Aivojïbedi jïhaico sanotïcovoro mihimibachu, onoobo Moocaani iimaaminaafi Isaia unuubadi, nooboro.

²⁴ Jaamo diito Juama ihiimaatumou fariseomi agalluumo. ²⁵ Jaamo diiboco nuuhi: Jaabogahabu Cristo idiicatïbo, bu Elia idiicatïbo, bu johono Moocaani iimaaminaafi idiicatïbo icano, ¿collïhi jana nitïhicahi? noomoro.

☆ 1:3 Heb 1.2; Col 1.16-17

²⁶ Jaanegui Jua diitoco nuuhi: Uujoho nifaihuri nitíhi. Jaanoti amíhaifeeneri iicaabo saafi amíhai magaaatíbo. ²⁷ Jaabo taabuunati asaabo tajanaanícví iicaabo, diiboví uujoho ífototíhi. Jaamaño diibo tíhaipaaaje duujeque sinaayujitírahi, nooboro.

²⁸ Paryí jino jillí icauhi Betabara onoomañoví, Jordan onoohi onegueehiví Jua iníhicauhígo.

Jesu Guijevefenedí Mohimití Buusucafetehi.

²⁹ Jaano sifucutí Jua, Jesu diibojaa asaaboco aatyímeuboro nuuhi: Memecí jaaní Moocaani Cordero, iguijevefenedí jinijemínaa imítico ubuusujíbo. ³⁰ Johono uujoho diibotí ihíimaabo: Taabuunati saajíbo tajanaanícví iicaabo uujoho chahaunaacaro iicacuumaño. ³¹ Uujoho icaruubo diiboco gaajahínitíhi. Jaanoti naha uujoho nifaihuri nitíboro saahi Israel cuumínaa diiboco igaaajaquí, nooboro.

³² Jaadí bu siino nuubo: Uujoho atyímehi Moocaani Gaijaco nímiíhubadí jeevaabo diibohallíví níquejefañotí iniitooboro iicanoco. ³³ Jaaruuboco uujoho gaa-jahicatíhi mójoho diibo iicanoco; jillí naha uco nifaihuri nitíqui agalluubo nuuhi: Tagaija cajaaníhallívíhacho iniitooboro iicaabo diibo tagajari inítijíbo, nooboro nuuhi. ³⁴ Jaaboco atyímecuuhí. Jaamaño uujoho jíbaguehi diibo miyaano Moocaani Achi iicanoco, nooboro.

Itíconíoto Jesu Jíbogomínaa.

³⁵ Jaano sesevedí siino Jua tomañerí icauhi míimisiíci íjíbogomínaatísíma. ³⁶ Jaabo Jesu afatyunoco aatyímeuboro nuuhi: Memecí ajaaní Moocaani Cordero, nooboro.

³⁷ Jaanoco Jua jíbogomínaatísí uguubuumísíro Jesu dojícútí fuuhi. ³⁸ Jaanegui Jesu dojícucó emecíuboro, diibo dojícútí ufuunoco aatyímeuboro diítísíco nuuhi: ¿Jínejeque míguínehi? nooboro.

Jaanegui nuumísí: ¿Jíbogomínaafi, cuuca dícafíhi? noomísíro.

³⁹ Jaanegui Jesu diítísíco nuuhi: Juu masaa. Jaamísíro memecíva, nooboro.

Jaanegui ufuumísí atyímeuhi diibo ícahícauhígo. Jaamísíro míhíjícúuneguíha tufucu díboma ícaumísí.

⁴⁰ Jaamísí díttísí Juatí uguubuumísíro Jesuma ufuumísítí saafi momo Andre, Simon Pedro nahabo. ⁴¹ Jaabo Andre jínejeque moonítíboro ínahabo Simonco íguínutuuboro díboco nuuhi: Mecí mahatyímecuuhí Mesía Cristo onoboco, nooboro. Mesía, Moocaanítí asaabo íhaívojíscuquí, eneejírúno.

⁴² Jaaboro Andre Simonco satyuuhí Jesu ícauhígo. Jaaboco Jesu aatyímeuboro nuuhi: Íjoho Simon Jona achi, jaaruubo jísumítíro dímeméjé Cefa, nooboro. Jaarunaa Cefa onono jillí momoro, Pedro eneejírúno.

Jesu Coovahí Felipe Natanae Ícamísíco.

⁴³ Jaano sesevedí Jesu ímuguuhí Galilea jíníjeví ufuunoco. Jaabo Felipeque aatyímeuboro díboco nuuhi: Tadyojícútí dísaá, nooboro.

⁴⁴ Jaabo Felipe Betsáida cuumíobou. Jaacuumírí tollíro Andre, Pedro ícamísí ícahícauhi. ⁴⁵ Jaabo Felipe Natanaeque ícíjeuboro nuuhi: Míhai mahatyímecuuhí, díbedítí Moíse ítajíba aamefaño acaatíníuboco. Tollíro Moocaaní ímaamínaa díbedítí acaatíníuboco. Jaabo Jesu, Jose Nazareobo achi, nooboro.

⁴⁶ Jaanegui Natanae nuuhi: ¿Nacu Nazare cuumítí ímíno saajírahi? nooboro.

Jaanegui Felipe díboco nuuhi: Eneecáu maha memecítequí, nooboro.

⁴⁷ Jaanaa Jesu Natanae asaunoco aatyímeuboro nuuhi: Jaadí juuga saabo míya ísraelmínaafi abañífatíbo, nooboro.

⁴⁸ Jaanegui Natanae díboco dílluuhí: ¿Míllítí uco gaajahí? nooboro.

Jaanegui Jesu díboco nuuhi: Míro íco uujoho atyímehi Felipe íco coovatínaacaro híguerahoguíno dícaaboco, nooboro.

⁴⁹ Jaanegui Natanae diiboco nuuhi: J#bogom#naafi #joho Moocaani Achi, #joho israelmi aivoj#bo, nooboro.

⁵⁰ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: ¿Jilli #joho uco miyaaveguehi, ico higuerahoguiino diicaaboco aty#mehi eneeneguiiharo? Imi jino janaan#ci icanehejeque daaty#meji, nooboro.

⁵¹ Tolliro bu Jesu nuuhi: Miyanotiro am#haico neehi: Mahaty#meji niqenje faay#cininoti Moocaani toomom#naa uujoho Miyam#naafibadi Ifivuubohallivi initocinimoro bu caamovi focinimoco, nooboro.

2

Cana Onoocuumi J#baimo.

¹ Jaanobuunati mifucuci, safucu icano taabava j#baimo icauhi Cana cuumivi Galilea jiin#jevi. Jahi Jesu seeji diitofa#no icauhi. ² Jahi tolliro Jesuco ij#bogom#naama cuuhuvaumo tobaimovi. ³ Jaanaa diito aduta vino ifin#cuunegui Jesuco seeji nuuhi: Vino fin#cuuhi, noogoro.

⁴ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: ¿Gaha, collihi jaanoco uco neehi? Toonovihi #fotot#hi, nooboro.

⁵ Jaarunaa diigo nuuhi diito jee#vom#naaco: Paryi diibo am#haico onoonoco mooni, noogoro.

⁶ Jaanaa toma#neri icauno sahuse juugahuseti sa#nu icano icin#uuno. Tu#nuujefa#no judiom#i iican#ic#badi ifiinoco iimibachuqui n#faihunoco ificuhicau#nuuje. Jaano sa#nufa#no fine #fete#hicauno ochenta o cien litrodino n#faihu. ⁷ Jaanaa Jesu diitoco nuuhi: Paryi jino icin#uunoco n#faihuner#i magahafusu, nooboro. Jaanegui diito tu#nuujeque jiti jiti gahafusuuhi. ⁸ Jaadi Jesu diitoco nuuhi: Fine ivi jisumi mi#dino mi#h#icimoro mahacito ij#baimo toomom#naafico, nooboro.

Jaanegui tolli mooniumo. ⁹ Jaafaihuco ij#baimo toomom#naafi nisuuhi vinoti minifutucufaihuco. Jaanoco gaajauti#bo cuucati #ciunoco; idimoro diito ijee#vom#naa toonoco gaajauhi diito in#faihuco #ciuma#no. Jaanegui ij#baimo toomom#naafi tobaimo abajaaboco ocoovauboro nuuhi: ¹⁰ Iti#coni famoova iimi vinoco #fefihi. Jaanoco ij#baimo guiraano aaducuunobuunati iimij#sutinoco #fefimo. Jaanoti #joho aivo iiminoco ficu#uhi jihachuta, nooboro.

¹¹ Jino aivo iti#coni Jesu sihidi ejeevanoco omoon#uno Cana cuumivi Galilea jiin#jevi, imityaco #fusuubo. Jaaneri ij#bogom#naa diiboco miyaavuguuhi.

¹² Jaanobuunati seeji, inahabomi, ij#bogom#naa icamoma fuubo Capernau cuumi#jaagovi jahi icaumo fiiva fucuva.

Jesu Templojaco Imibachuuhi.

(Mt 21.12-13; Mr 11.15-18; Lc 19.45-46)

¹³ Jaanaaca judiom#i j#baimo Pascua ifiit#cuuneguiiha Jesu Jerusale cuumijaagovi fuuhi. ¹⁴ Jahi aty#meubo templojafa#no bueym#ico, ovejam#ico, nim#ihum#ico icano anaajemeque. Tolliro miyam#naama nih#ibam#ico acafaryuuacumo g#cinimoco aty#meubo.

¹⁵ Jaanoco aaty#meuboro Jesu gaiba#ico gaic#itati eheetavuuboro tooneri diitoco isi ga#n#ubo, ihovejami, ibueym#i icamoma. Tolliro nih#ibam#ico acafaryuuacuhicaumo nih#ibam#ico baavi fufucuubo, jaaboro imesanoco gavaracuubo icano. ¹⁶ Jaaboro bu nim#ihum#ico anaajeumoco nuubo: ¡Toonoco jinoti buh#igovi mi#ci! ¡Guihirubi iijaco naajetajati meheetavedino! nooboro.

¹⁷ Jaanoti ij#bogom#naa esafutuuhi Caatinihaamefa#no: Diijaco agaijino uco fin#suhi, onoonoco.

¹⁸ Jaanegui judiom#i diiboco dilluuhi: Eneecata mi#haico siibadi iicanoco di#h#ifusu toonoti magaa#jaqui: Ji, olli iicaneguiiha jahi olli mooni#bo meneequi, noomoro.

¹⁹ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Jiija templojaco paryi magavaracu, jaajaco siino uujoho mifucuci, safucu icanoti siino boobaniji, nooboro.

²⁰ Jaanegui judiomí diiboco nuuhi: Cuarenta y seisdino ficabava nijequeti jiijaaco eetavuumo. ¿Jaajaco milli ijoho mifucuci, safucu icanoti deetavejirahi? noomoro.

²¹ Jaarunaa Jesu ificoro unuuruubo: Temploja, nuuhi. ²² Jaamaño Jesu iguijeve-unofeeneti ubuheeteusumi ijibogominaa tolli diibo unuunoco esafutuuhi. Jaamoro Caatinihaame onoonoco, bu Jesu iijico icano diitoco ijibuguunoco miyaavuguumo.

Jesu Famoovaaco Gaajahi.

²³ Pascua jibaimosumi Jesu Jerusaleri iicausumi, sihidi miyaminaa diiboco miyaaveg-uehicauhi sihidi ejeevanoco omooninoco aatyimemere. ²⁴ Jaarumovi Jesu jeevamaai-hicautihi famoovaaco agaajahicaumaño. ²⁵ Mihaiñooba diiboco jibeguehicautihi: Di-ito jilli jeevahi, noomoro miyaminaaco diiboro agaajahicaumaño ijeebifaño iicanoco icano.

3

Nicodemo Onoobo.

¹ Icaubo saafi fariseomioobo Nicodemo onoobo judiomí aivojitoobo. ² Jaabo Jesujaago fucu asauboro diiboco nuuhi: Jibogominaafi, mihai magaajahi ico Moocaani mihaico dibeguequi agalluunoco. Chahamo mijoho sihidi ejeevanoco ijoho omoonibadi iicanoco omoonimo Moocaani diiboma icatiruva, nooboro.

³ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Miyantiro ico neehi, siino dojicuviro ifivotiibo Moocaani aivojifaño feejitihí, nooboro.

⁴ Jaanegui diiboco Nicodemo dilluuhi: ¿Milli jaabo miyaminaafi ujusicuubo siino dojicuviro fiivejirahi? ¿Milli jaabo siino seeji jeebifaño ijicafotooboro siino fiivejirahi? nooboro.

⁵ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Miyantiro ico neehi; nifaihuri, Moocaani Gajjari icano ifivotiibo Moocaani aivojifaño feejitihí. ⁶ Miyaminaafiditi ifivoobo miyaminaafi. Jaanoti Moocaani Gajjati ifivomo Moocaani Gajjama icahi. Toono eneejiruno Moocaani seemeti iicamo. ⁷ Daabafitedino siino fiivo ico onoonoti. ⁸ Miho guibuhuba iimogohigoti asaanoco ijoho guubufihi. Jaaruubo gaajatihí conooti asaanoro conooi ifotonoco. Jaabadi jeevamo paryi Moocaani Gajjari ifivomo, milli ifivonoco milli miyaminaa gaajajirahi, nooboro.

⁹ Jaanegui Nicodemo siino dilluuhi: ¿Milli fine jino? nooboro.

¹⁰ Jaanegui Jesu nuuhi: ¿Ijoho aivo sihidi edeevaabo israelmínaa jibogominaafi idiicaruubo, nacu jinoco gaajatihí? ¹¹ Miyantiro ico neehi: Mihai mihimaahi maga-ajanoco. Jaamo mihai mijibeguehi mahatyimeneque. Jaarunoco amihai mimiyaaveg-uehicatihí mihai monoonoco. ¹² Jiinijeono icarunoco onoonoco uco mimiyaaveguehi-catihí. Jaanegui: ¿Fine millijiru niquejeonoco jibuguruva?

¹³ Mihaiñooba niquejefaño footihí idiboro tahigoti iniitehinibo: Uujoho Miyaminaafibadi Ifivuubo niquejefaño iicaabo. ¹⁴ Miho Moise sicaihigovi jiinimoco caamovi agañiyiciubadi; tolliro uujoho Miyaminaafibadi Ifivuubo caamovi gujeve imohobujehallivi gañiyicicafeteji. ¹⁵ Jaaboco paryi imiyaavogomo ifinijitino fiivoma icacuuhí*

Moocaani Jiinije Miyaminaaco Agaijino.

¹⁶ Miho Moocaani sihidi jiinije miyaminaaco agaijiboro idiboro iicaabo Illico aciuhí. Jaaboco paryi imiyaavogomo mitajitihí. Jaamo ifinijitino fiivoma icaji. ¹⁷ Miho Moocaani jiihahallivi Illico galluutihí jiinije miyaminaaco cijigaifaño igañsuqui. Jilli

* 3:15 Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: finitimo icaji, onoonoco.

galluubo diibofeenedi jiniije miyaminaa itaajaqui. ¹⁸ Jaabo Moocaani Achico imiyaavogomo chijigaifaño ifetejitihi. Jaanoti imiyaavogotimo chijigaifaño ifeequi icacuuihidi iboro Moocaani Achi iicaaboco imiyaavogotimaño. ¹⁹ Jaamo imiyaavogotimo chijigaifaño ifeequi icacuuihidi. Miïro jinijehallivi aachicinibo asauboco imogotimo icivonocoro imuguumo imiticoro omoonihicaumaño. ²⁰ Miïro famooro iimitinoco omoonimo aachicinoco jiiheguehi. Jaamaño aachicininojaagovi fiitivotimo, iimitinoco omoonino foovovotino iicaqui. ²¹ Jaanoti miyaanoco iimogomo aachicinijaagovi fiitivehi diito omooninofaño Moocaani iicano igajacafetequi.

Jua Siino Jesuditi Onoono.

²² Jaanobuunati Jesu fuuhi ijibogominaama Judea jinijevi. Jaabo toonovi guenene icaubo miyaminaaco initubo. ²³ Jaabadiro Jua nitihicauhi Enonvi Salim cuumi fiitino, tomañovi sihidi nifaihu iicaumaño. Jaabojaa miyaminaa ofoomoco nitihicaubo. ²⁴ Jilli icaumo Jua icivojaanirautisumi.

²⁵ Jaanaaca Jua jibogominaa jenaucasiuhi judiomima ifino imibachuhallivi. ²⁶ Jaamoro Juaco nuutuumo: Mojjibogominaafi, meeci ñma oono Jorda oonegueehi iicaubo icahi diiboti miihaico idibuguubo. Jaabojaa sihidi miyaminaa ofoomoco nitihicaabo, noomoro.

²⁷ Jaanogui Jua diitoco nuuhi: Cajaatyobama chahajiruno gaaja Moocaani diitoco ihacitiruva. ²⁸ Miïro amiihairyo uco muguubuhinicuuihidi: Uujoho Cristo icatitahi jilli diibo imega uco agalluubo, nooboro eneehininoco. ²⁹ Miïro taabava jibaimofaño mogaima iicaabo aiji. Jaabo cojiri iicaabo jilli igataavominaafi. Jaabo diibo ihiimaanoco uguubuuboro imo imo icanicibo. Jaabadi jisumi uujoho sihidi imo imo icahi. ³⁰ Jaabo diibo jisumitiro janaanivi bocitoobaaca uujoho jilli guinoviro minifeteji, nooboro.

Caamoti Asaabo.

³¹ Caamoti asaabo fanoohalliviro icahi. Jaanoti jinijeoobo jilli jinijeminaafi. Jaabo jinijenehejequere iimaanichi. Jaanoti niquejefañoti asaabo famoohalliviro icahi. ³² Jaabo aatyimeneti, uguubunoti icano iimaahi. Jaaruubo onoonoco miihaiñooba miyaaveguehicitahi. ³³ Jaanoti saatoho diibo onoonoco imiyaavogomo: Moocaani Miyaabo iicanoco jibeguehi. ³⁴ Moocaani agalluubo Moocaani iijico jibeguehi. Jaaboco Moocaani Igaijaco finitino acihi. ³⁵ Moocaani Illico gaijahi. Jaabo usefaño Moocaani paryi fanooco ficuuihidi. ³⁶ Jaamaño Moocaani Achico imiyaavogomo ifinjitino fiivoma icacuuihidi. Jaanoti Moocaani Achico imiyaavogotimo fiivoma chahaji. Jilli ñhicuno Moocaani omoonijnofaño icacuuihidi.

4

Jesu Samariaogoma Iimaahi.

¹ Jaanaa fariseomi guubuuihidi Jua janaanivi Jesu ijibogominaama iicaabo nitihicaunoco. ² Jaarunofaño Jesu nitihicautitahi idimoro ijibogominaa nitihicauhi. ³ Jaanoco Jesu uguubuuboro Judeati fuuhi Galileajaago siino ihuuiqui.

⁴ Jaabo imuguuihidi Samaria jinijefeenedi ufuunoco. ⁵ Jaabo ufuubo ifutuuihidi Sicar onocuumi Samaria jiniije cuumivi Jacob illi Joseque iijinijeque aacumaño fiitino. ⁶ Jaamañeri icauno nifaihuhoji Jacob oji onohojoji. Jaanaa Jesu asaubo, iniinovatucunegui tohoji cojivi casivuubo, fine gadiçiba nihiba icacuuberi. ⁷⁻⁸ Jaanaa ijibogominaa tuucuumijaago fuuhi machutaaco anaajeteumo. Jaanaa tuucuumiti saafigo gaigo saauhi toojiti inifaihuvavaugo. Jaagoco Jesu nuuhi: Uco nifaihutitahi daaci, nooboro. ⁹ Jaanogui diiboco samariaogo nuuhi: ¿Mili jaabo ñjoho judio idiicaabo, uujoho samariaogo iicagoco nifaihuco dilluuihidi? noogoro. Jilli nuugo judiomimi samaritanomima iimogocasihicautimaño.

¹⁰ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: #joho Moocaani aacinoco gaajaruva, bu m#joho jino #co n#faihuco idillunoco gaajaruva; #joho uco dilluruva #co uujoho buheen#faihuco ac#jirahi, nooboro.

¹¹ Jaanegui diigo nuuhi: ¿Aivoj#bo, nacu jinejeri jaabo in#faihuco d#ic#jirahi aivo faicuvahoji? ¿Conooti jaabo toono buheen#faihuco d#ic#jirahi? ¹² M#iro jino moheedebe Jacob m#haidi jihoji#co ficuuhi, diibo iseeme, paryi ijoomi icano toojiti aaduhicauhojico. ¿Nacu jaabo #joho diibo janaanici deevahi? noogoro.

¹³ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Paryi jihoji n#faihuti aadumoco siino adufira aiveji. ¹⁴ Jaanoti uujoho aacino n#faihuco aadumoco siino ufucuro adufira aivucuujitih. Uujoho aacino n#faihu diitofañoti finitino niivaji ifinjitino fiivoco ihaciqui, nooboro.

¹⁵ Jaanegui diigo diiboco nuuhi: Aivoj#bo, uco tofaihuti daaci uco adufira aivotino iicaqui, bu siino jihoji#co n#faihu fiiri saatigo icaqui, noogoro.

¹⁶ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Difo jaagoro ditajeque coovato. Jaadi siino disaa, nooboro.

¹⁷ Jaanegui diiboco iimusuugo: Uujoho tajevatih, noogoro.

Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Miyaanoco neehi, tajevatih onoogo. ¹⁸ M#iro sahusedimoma diiacuuhi, jisumi bu diiboma idiicaabo ditaje icat#bo. Jaanoco miyaanoco neehi, nooboro.

¹⁹ Jaanoco uguubuugoro diiboco nuugo: Aivoj#bo #joho baacho Moocaani iimaaminaafi. ²⁰ M#iro moheedeete samaritanomi Moocaanico jigajihallivi imejiibuuhi. Jaarunaa am#hai judiom#i Jerusalevi Moocaani imomaño meneehicahi, noogoro.

²¹ Jaanegui Jesu nuuhi: Gaigo, uco miyaavogo, safucu icajino am#hai Moocaanico mihimono. Tusumi jigajijaago footimo, bu Jerusale cuumijaago footimo icano. ²² M#iro am#hai samaritanomi magaajat#boco mihimehi. Jaanoti m#hai magaajaaboco mihimefih; M#iro judiom#i taajasu saahi. ²³ Jaanoti safucu icajino, jaano jino tusumi mihicacuuhi, miyanotiro Moocaanico iimomo imeji igaijari, miyaaneri icano. M#iro tolli iimomoco Moocaani imeguehi. ²⁴ Moocaani Gaija jaamaño diiboco iimomo igaijari, miyaaneri icano iimequi, nooboro.

²⁵ Jaanegui diigo nuuhi: Uuro gaajahi Mesia, Cristo onoobo, asaajinoco. Jaabo asaadi m#haico paryi fanoocoro j#b#guejiibo, noogoro.

²⁶ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Uujoho diibo #ma ihimaabo, nooboro.

²⁷ Jaanaa ij#bogom#naa gaseuhi. Jaamo jabafituuhi. Jesu gaigooma ihimaauneri. Jaarumo diiboco dilluutih. ¿Jinejeque dilluhi? ¿Jinejeque mihiimaacasih? nuutimo.

²⁸ Jaanegui diigo ihiciñuco ejeevesuhin#ugoro fuuhi ifaacuumijaago. Jaagoro miyaminaaco j#bugutuuhi.

²⁹ Eneecahu masaamoro memeciva saafi gaifi, paryi omoonihicanoco uco onooboco. ¿Naa fine diibo Cristo icat#bo? noogoro.

³⁰ Jaanegui diito tuucuumiti asaamoro fuuhi diibojaago. ³¹ Jaanaaca ij#bogom#naa diiboco neehicauhi: Moj#bogom#naafi, machu, noomoro.

³² Jaarunaa diitoco nuubo: Tamachuta icahi uujoho amachujino am#haima magaajatino, nooboro.

³³ Jaanegui ij#bogom#naa dillucasiuhi sanomiro: ¿Fine m#joho diibedi machutaaco sivahi? noomoro.

³⁴ Jaarunaa Jesu diitoco nuuhi: Uudi tamachutabadi oono uco agalluubo onoobadi eetavono, idudicamaajeque iimivono. ³⁵ M#iro am#hai meneehi: Icanehiica minihibaci, minihibaci idino basuta ujusijino, noomoro. Jaarunofaño am#haico uujoho neehi: Memeci basutaaco, oono paryi tifaicuuhi ihicicafetequi. ³⁶ M#iro basutaaco ududicamaaibo ijaadaco gaayicifihi. Jaabo basuta noovaco ananinicibadi miyaminaaco nanihi ifinjitino fiivoma iicaqui. Jaaneri abasuubo, bu toonoco #c#bo icano sano imo imo iicaqui. ³⁷ Jinoovi aivo miyaano, jilli onoonicino: Saafi abasunoco sifi icinichi,

onoono. ³⁸ Jaanegui uujoho amihai tajiibahi mihiciqui amihai mabasuhiniinoco; sita abasuhiniinoco amihai mequeheeveni idudicamaajeque, nooboro.

³⁹ Jaaboco sihidi Samaria jiinije cuumiminaa miyaavuguuhi diigo ijiibugunoti paryi uujoho omoonihicano uco noobo unuunoti. ⁴⁰ Jaanegui samaritanomi diibojaa asaamoro diiboco fiitihuhi diitoma iicaqui. Jaanegui Jesu mifucuci toonovi diitoma icauhi. ⁴¹ Jaamoro diiboco sihidi miyaavuguumo ihiimaaco uguubuumoro. ⁴² Jaamoro diigoco nuumo: Jisumi ijoho eneeneriro mimiyaavogocuutihi: Mihairyu muguubucuuhi. Jaamoro magaajacuuhi miyaanoro diibo Cristo jiinijeminaa taajasuminaafi icanoco, noomoro.

Jesu Buheesuhi Aivojibo Seemeneque.

⁴³ Toonoti mifucuci iicaunoti fuubo Galilea jiinijejaagovi. ⁴⁴ Jaabo Jesu iinoro nuuhi: Moocaani iimaaminaafi ijiinijevi bocigoratihii, nooboro. ⁴⁵ Jaadi Galileavi agaseuboco tomañoto imino gaayicihuhi. Diito tolliro bu fuumo Jerusalevi Pascua jibaimojaago. Jaamo atyimeuhi tahii tobaimovi Jesu fanoovaco omooninoco.

⁴⁶ Jaadi Jesu siino saauhi Cana cuumijaagovi Galilea jiinijevi toonovi nifaihuco aivofaihutii iminiyumañovi. Jaanaa Capernauvi icaubo saafi aivojibo. Jaabo seemene guihuvauhi. ⁴⁷ Jaabo guubuuhii Jesu Judeati Galileavi agaseunoco. Jaanegui diibojaa ufuuboro diiboco nuubo iijajaa ofooboro iseemeneque ibuheesuqui aivo iniinovacuuneguiiha. ⁴⁸ Jaanegui Jesu nuuhi: Boti siibadi iicanehejeque omooninoco mahatyimetihachijii mimiyaavegvejitihi, nooboro.

⁴⁹ Jaarunofaño diibo Jesuco nuuhi: Aivojibo goovano masigo taseemene guijevetinaacaro, nooboro.

⁵⁰ Jaanegui Jesu nuuhi: Fuucu, diseemene buheecuhi, nooboro. Jaanegui diibo Jesu unuunoco imiyaavuguuboro fuucuuhi. ⁵¹ Jaabo iijati fiiticuuboco idudicamaajeminaa asaamoro jibogovauhi: Diseemene buheecuhi, noomoro. ⁵² Jaanegui diitoco dilluubo: ¿Conooti nihiba iicaaberi buheehinibo? nooboro. Jaanegui diiboco nuumo: Iiji dijiveberi iguihuva diiboco buuhinihi, noomoro. ⁵³ Jaanoti caani gaajauhi toonoti nihiba iicaaberi Jesu diiboco: Diseemene buheehi, eneehininoco. Jaanoma iicaubo paryi iyotoma Jesuco miyaavuguuhi.

⁵⁴ Jino Jesu sihidi ejeevanoco Galileavi iticoni omooninoco allinihuhi Judeati Galileavi siino uhuumiusumi.

5

Jesu Buheesuhi Igotiboco.

¹ Toonobuunati judiomi eetavuuhii jibaimoco. Jaanegui Jesu fuuhi Jerusalevi. ² Jahigo Jerusalevi ovejami guhuga onohuga fiitino icano jicooba nicutaaba hebreomi iijiri Betesda onooba. Jaabaati icano sahusedino iguhugano. ³ Jaahugaje goohasinovi sihidi iguihuvafiimo icahicauhi aatyimetimo, idino iimitimo, ifino isifañneri igotimeheje icamo. Jaamo teemehicauhi toba nifaihu amaryibanoco. ⁴ Mihiro tobajaago Moocaani toomominaafi niitehicauhi safohosa jaaboro inifaihuco maryicuvahicauhi. Jaasumiro tobafaño imegaviro aacotoobo buheehicauhi, jilli fanoova guihuva* ⁵ Jaamañeri icaubo saafi treinta y ochodino ficabano ticovovi iguihuvacuubo. ⁶ Jaabo siucinuboco Jesu aatyimeuboro gaajacuuhi aivo guenenene iicacuunoco. Jaaboro diiboco nuubo: ¿Diimeguehi ubuheeneque? nooboro.

⁷ Jaanegui diibo iimusuuhi: Aivojibo, mijoho bu uco tobafaño jhacujirahi toba amaryibasumi fahijivaro tobafaño feequi mooninaacaro sita tahimegaro feehicahi, nooboro.

⁸ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Gañiivo jaaboro dicigaiijeque dicibo fuucu, nooboro.

* 5:4 Sahaamefaño toonoono versiculonoco ficuutimo.

⁹ Jaasumiro diibo buheeteuhi. Jaaboro icigaiijeque #ciuboro igucuubo. Jaafucuu judiomí jaguisifucuu. ¹⁰ Jaanegui judiomí Jesu ubuheesuuboco nuuhi: Jaachijí jino jaguisifucu. Jaanegui dicigaiijeque satyejitíhi, noomoro.

¹¹ Jaanegui diibo iimusuuhi: Míro uco ubuheesuubo diiboro uco neehi: Dicigaiijeque diiciibo fuucu, nooboro.

¹² Jaanegui dilluumo: ¿Míjoho diibo ico dicigaiijeque diiciibo diigo onoobo? noomoro.

¹³ Jaarunofaño diibo gaajautíhi diiboco ubuheesuuboco. Tomañeri sihidí miyamínaa iicaumo cojití Jesu sihigoví ufucumaño. ¹⁴ Jaanobuunatí Jesu diiboco siino templo-jafaño aatyimeuboro nuuhi: Meeci, jisumi jino #joho ubuheecunoco; siino imitíno diicacuujirahana janaaníci iicano siino dijaa saadino, nooboro.

¹⁵ Jaanegui diibo ufuuboro judiomíco j#bugutuubo Jesujaahi diiboco ubuheesuunoco.

¹⁶ Jaanoma iicaumo judiomí Jesuco imitíno mooníhicauhi, diibo jaguisifucuví tollí omooníhicaumaño. ¹⁷ Jaanegui Jesu nuuhi: Guihirubi, jisumihachuta dudícamaihi. Jaano ticovoví bu uujoho dudícamaihi, nooboro.

¹⁸ Jaanoma iicamo judiomí janaaníci imeguehicauhi diiboco agaicaaunoco. Míro toono jaguisifucucoro diitobadí teemehicautíbo, tollíro bu Moocaanico: Guihirubi, onooboro ifico Moocaanibadí mooníhicaubo icano.

Moocaani Achi Mitya Iji.

¹⁹ Jaanegui diitoco nuubo: Miyantíro, miyantíro amíhaico neehi: Uujoho Moocaani Seemene iinoro ijeebítíro moonítíhi. Míro Caani omoonínoco aatyimeebere, bu tollíro Illi mooníhi. ²⁰ Míro Moocaani Illico agaijimaño fanoova moonínoco diiboco #fusuhi. Míro imi janaaníci ejeevanoco #fusujibehiica. Jaaneri amíhai majabafiteji.

²¹ Moocaani uchuumucuumoco ubuheetesuuboro fiivoco aacibadíro bu Illi iimogomoco fiivoco aciji. ²² Míro Moocaani míhaiñoobaco iimitíco nootíhi. Jaaruubo paryí toono imibachu mityaco Illi usefaño jeevesuubo, imitíco iimibachuqui; ²³ Toonotí famooro Illico ibocíguequi Caanico icabadíro. Jaanotí Illico obocígotímo, tollíro bu Caanico bocígotíhi diiboco agalluuboco.

²⁴ Miyantíro, miyantíro amíhaico neehi: Uco agalluhiníbo imiyaavogomoro uujoho onoonoco uguubuumo ifiníjitíno fiivoma icacuui. Jaamo c#jigaifaño fuucuujitíhi; Jillíro guijevete fiivofañoví fatyucuubo. ²⁵ Miyantíro, miyantíro neehi: Ufucu icajino, jaano jino tusumi mihicacuui; iimitífaño miguijevecubadíhiica iicamo Moocaani Achi iijíco uguubujino. Jaanoco uguubuumo fiivoma icaji. ²⁶ Moocaanima mitya icahi fiivoco aacijino. Jaabo Illico mityaco acíbo tollíro Illi sitaaco fiivoco ihacíqui. ²⁷ Tollíro bu mitya iijíco acíbo miyamínaafañotí iimitíno, iimino icanoco idugaacuqui, uujoho Miyamínaafibadí Ifiivuubo iicamaño. ²⁸ Jinotí meheetyedino: Ufucu icajinehiica tusumi paryí#cíno c#hojinofaño iicamo ihíimaaco uguubujino. ²⁹ Jaamo iiminoco omooníumo siino buheeteji fiivoma iicaqui. Jaanotí iimitínoco omooníumo buheeteji c#jigaifaño ifeequi.

Cristotí J#bogono.

³⁰ Míro uujoho aivo, uuro tajeebítíro mooníjitráhi. Jaamaño uujoho iimitínoco dugaacuí uco atajíbabadí. Jaano uujoho udugaacuno miyaano tajeebítí uuro iimogonoco omoonítímaño. Jillí Guihirubi uco agalluhiníbo iimogonocoro mooníhi.

³¹ Uujoho uuro tafítíro j#buguruva tajíbogo saatehedi ibocíma chahajiráhi. ³² Jaanotí sifi uudití j#baguehi. Jaamaño uujoho gaajahi uudití diibo onoono miyaano iicanoco.

³³ Míro amíhai saatohoco magalluuhi Juajaago diiboco idillutequi. Jaanoco díbo miyaanoco nuuhi. ³⁴ Jaarunofaño uujoho gaayíctíhi miyamínaafi j#bogonoco. Jaarunoco uujoho jillí Juatí amíhaico neehí. Jaamo uco mimiyaavogomoro mataajaji.

³⁵ Míro Jua c#jigaimecu ijiganoro aachicibadí jeevauhi. Jaabo aachicíníunofaño amíhai

jihachutagayiro imo imo mihicauhi. ³⁶ Jaaruno toono Jua ij#buguuno janaanici#vi uu-joho onoono jeevahi. M#iro Moocaani uco agalluubo ataj#baunoco omoonino. Toonoro tahalliv# j#beguehi miyaano uco Moocaani agalluunoco. ³⁷ Tolliro bu Guihirubi uco agalluubo uuti j#beguehi. Jaaruuboco am#hai safooba mahaty#metat#hi, bu ihiimaaco safooba muguubutat#hi icano. ³⁸ Tolliro bu diibo iij# am#haifa#o chahahi; Diibo agalluuhin#boco am#hai mimiyaavogot#ma#o. ³⁹ M#iro Caatin#haameque imino am#hai mih#finic#hicahi fiivo ifico toohaamefa#o mahaty#meneque mihimogomoro. Jaano m#iro toohaame uudit# ij#buguruhaame. ⁴⁰ Jaarumo tajaa masaanoco mihimogot#hi fiivoma mihicajiruneguiha.

⁴¹ Uujoho miyam#naa cahacisuco gaay#cit#hi. ⁴² Jaabadiro uujoho gaajahi am#hai Moocaanico magari#tinoco. ⁴³ M#iro uujoho Guihirubi memeri saahin#hi; Jaaruuboco uco magaay#cit#hi. Jaanoti sifi jilli ijeeb#it#iro asaaboco naha am#hai magaay#ci#jirahi. ⁴⁴ ¿Milli jaamo mimiyaaveguejirahi sanomiro fah#govav# miyam#naa imihicacoro magaay#ci#casimo? Jaama#o toonoguiinodi id#bora iicaabo Moocaaniti asaano imihicaco miguiinot#hi. ⁴⁵ Jaanegui uudit# mehesamaaidino: Caani imefeenev# m#haico imit#no neej#ibo, noomoro. Icaabo am#hai imitico eneej#ibo Moise. Jaabo taj#bafeenedi mataaj#ibadi mehes#cin#irahi. ⁴⁶ M#iro Moiseque mimiyaavuguruva uco tolliro mimiyaaveguejirahi. M#iro diibo uuti caatin#uhi. ⁴⁷ Jaabo acaatin#unoco mimiyaavogot#imo, ¿milli bu taajico mimiyaaveguejirahi?

6

Cinco Mild#moco Amachusuno. (Mt 14.13-21; Mr 6.30-44; Lc 9.10-17)

¹ Toonobuunati Jesu fuuhi Galilea muuai onegueehiv#. Jaaba momoro bu Tiberia onoomuuai. ² Jaabo doj#cuti sihidi miyam#naa feehicauhi sihidi ejeevanoco omoon#bora iguihuvamoco ubuheesunoco aaty#mehicauneguiha. ³ Jaanegui Jesu ifabaih#lliv# ufuuboro ij#bogom#naama cas#vuubo. ⁴ Jaasumi fiit#cuuno judiom# j#baimo Pascua iicaujino. ⁵ Jaanaa Jesu emeeci#ubo aty#meuhi sihidi miyam#naa idoj#cuti asaunoco. Jaanegui Felipeque nuubo: ¿Cuucati fine machutaaco manaajejirahi jito imachuqui? nooboro.

⁶ Jilli Felipeque nuubo jilli diiboco in#suubo, ¿milli fine neej#ibo? onooma#o jilli omoon#jinoco imino agaajacuuboro. ⁷ Jaanegui Felipe nuuhi: Fine doscientos denario ticovov# manaajejirahi, machutaaco. Jaaruno famooviro ajashuno #fetejit#irahi, nooboro.

⁸ Jaanegui ij#bogom#naati saafi Andre Simon Pedro nahabo Jesuco nuuhi: ⁹ Jineeri icase sase sahusedino sebada maahuno, bu miim#siici tavaabom#si icanoma iicase. ¿Milli jaano tonoodino jinoodimo miyam#naavi #fetejirahi? nooboro.

¹⁰ Jaanegui Jesu nuuhi: Diitoco monoo icas#camaaiqui, nooboro. Jaama#neri sihidi #aavahu icauhi. Jaanoh#lliv# cas#camaaiumo cinco mildino gaifimi. ¹¹ Jaadi Jesu imaahunoco #ci#uboro Moocaanico graciaco aaci#uboro, toonoco ij#bogom#naaco aci#ubo. Jaanoco diito imiyam#naama ifuuhi gin#inumoma. Tolliro bu itaavaco #fuumo iimuguud#neheje. ¹² Jaanoco amachuumo utuvacuudi Jesu nuuhi, ij#bogom#naaco: Pary# manaani ihatyuuvoco ga#cafototino iicaqui, nooboro.

¹³ Jaanoco anan#umo gahafusuuhi, j#iibai#o fahuseeci, siino miibaici icanoco sahusedino sebada maahuno iicaunoti aaty#meumoro diito nuuhi: Miyaanoro jahi jaani Moocaani iimaam#naafi j#in#jeh#lliv# asaauj#ibo, noomoro.

¹⁵ Jaamoro Jesuco #ci#umoro satyuujirumo aivoj#boti iheetavequi. Jaanoco agaajaci#uboro iinoro fuubo siino ifabaijaagov#.

Jesu Nifaiuhallidi Iguehi.
(Mt 14.22-27; Mr 6.45-52)

¹⁶ Jaanaa mihijicuudi ijibogominaa muuaijaago fuuhi. ¹⁷ Jaamoro meenegafaño ijicamaaiumoro fuumo onegueehi Capernaujaagovi. Jaanaa civucuuno. Jaarunaa Jesu diitojaa gaseutih. ¹⁸ Jaanaa imuuaifa ticovauno sihidi guibuhuba asaauno. ¹⁹ Jaamo ufuumo sahuse juugahuseti sano idino kilometronohachuta icacuumaaca Jesu saauhi nifaiuhallidi igooboro. Jaaboco aatyimeumoro sihidi igutuumo. ²⁰ Jaarunaa diitoco nuubo: Uujoho; mihiguetejirahana, nooboro.

²¹ Jaanegui diito diiboco imo imo imeenegafaño gaayicuihi. Jaadi goovano ifutuumo ufuuhigo.

Miyaminaa Jesuco Guiinehi.

²² Jaano sesevedi tonegueehivi miyaminaa ifitafutuumo gaajauhi sagaaro meenega iicaunoco. Jaagafaño Jesu ijibogominaama footinaaca diito iinoro fuumo. ²³ Jaanaa bu sagahaje gaseuhi Tiberia cuumiti asaauno, jaagahaje canavuuhi Jesu graciaco aaciunobuunati maahunoco amachuuno fiitino. ²⁴ Jaamañovi Jesu, ijibogominaa icano achahaunoco miyaminaa aatyimeumoro toono imeenenefaño ijicamaaiumoro fuumo Capernaujaago Jesuco guinomoro.

Jesu Fiivoco Aacineguiha Diiboco Fiivo Maahuti Momonimo.

²⁵ Jaaboco onogoo muuaivi aatyimeumoro nuumo: Jibogominaafi, ¿cusumi gasehinihi? noomoro.

²⁶ Jaanegui Jesu diitoco iimusuhi: Miyanotiro, miyanotiro amahaico neehi: Jilli mamachuhinimo mutuvahinineguiha uco miguiinehi. Jilli sihidi ejeevanoco eheetavehininoco mimiyaaveneguiha icatino. ²⁷ Jaanegui ifinino machutaguiha mududicamaaidino, ifinjitino fiivoco aacino machutaguiharo mududicamaaje. Toonoco uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo amahaico aacijino. Toonoti uujoho Moocaaniti asaanoco miyaminaa igaajaqui, bu uuvi Moocaani igaajataco ificucuuno icano, nooboro.

²⁸ Jaanegui diiboco dilluumo: ¿Milli jaanegui momooniji Moocaani iijico meheetavequi? noomoro.

²⁹ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Moocaani imeguehi, diibo uco agalluuboco amahai mimiyaavogonoco, nooboro.

³⁰ Jaanegui diiboco nuumo: ¿Eneecata sihidi ejeevanoco mahaico dihifusu maatyimemere ico mimiyaaveguequi? ³¹ Miño moheedeetemihai machuuhi mana onoonoco sicaihigovi iicausumi, oono Caatinihaamefaño: Niquejeo maahunoco machusuubo, onoobadi, noomoro.

³² Jaanegui Jesu iimusuhi: Miyanotiro, miyanotiro amahaico neehi: Moise amahaico niqueje maahuco acitih, Guihirubi amahaico jino miya maahu niqueje maahuco acih.

³³ Jaano jino Moocaani maahu diibo niquejefañoti iniitoobo jinijeminaaco fiivoco aaciibo, nooboro.

³⁴ Jaanegui nuumo: Aivojibo, fahijivaro mahaico toono maahuco daacihica, noomoro.

³⁵ Jaanegui Jesu nuuhi: Uujoho fiivo maahu; tajaa asaamo ajebavacuujitih, uco imiyaavogomoco ufucuro adufira aivucuujitih icano. ³⁶ Miño amahaico uujoho eneehinicuubadi: Uco mahatyimecuurumo uco mimiyaaveguehicatih. ³⁷ Miño paryi fanooro Guihirubi uco aacino tajaa saaji, tolliro bu tajaa asaamoco uujoho buhi gañijitih. ³⁸ Uujoho niquejefañoti niitehinatih uuro iimogonoco mooniqui icatino, jilli uco agalluuhinibo iimogobadi mooniqui saahinihi. ³⁹ Jaano jino Guihirubi uco agalluuhinibo iimogono; Paryi diibo uco aacimoco saatohobaco jeevesutibo paryi famoocoro ufucu niinofucusumi buheetesuji. ⁴⁰ Jaano jino uco agalluuhinibo iimogono; Paryi

famooro miyaminaa Moocaani Seemeneque aatyimemere imiyaavogomo ifinijitino fiivoma iicaqui. Jaamoco uujoho niinofucusumi buheetesuji, nooboro.

⁴¹ Jaanegui judiomĩ tĩcovauhi diiboco edejecuumo. Uujoho fiivo maahu niquejefañotĩ iniituubo, unuuneguiiha ⁴² neehicauhi: ¿Nacu jaani Jesu Jose achi icatĩbo? ¿Mĩro caani, seeji icamoco mĩhai magaaajahi? ¿Milli jaabo: Uujoho niquejefañotĩ niitehi, neehicahi? noomoro.

⁴³ Jaanegui Jesu nuuhi: Musuufenĩ toono amĩhai dejecufiraco. ⁴⁴ Mĩhaiñooba tajaa saajitĩrahi Guihirubi uco agalluhinĩbo tajaa isĩvatĩruva. Jaamoco uujoho buheetesuji ufucu niinofucu. ⁴⁵ Mĩro, Moocaani iimaaminaa aamefaño jilli noono: Moocaani famoocoro jĩbegueji, noonoro. Jaabadi famooro Moocaanico uguubuumoro diiboti agaajamo tajaa saahi.

⁴⁶ Mĩhaiñooba Moocaanico atyĩmetihi idĩboro uujoho Moocaaniti asaaubo Moocaanico atyĩmehi. ⁴⁷ Miyanotĩro, miyanotĩro amĩhaico neehi: Uco imiyaavogomo ifinijitino fiivoma icaji. ⁴⁸ Uujoho fiivo maahu. ⁴⁹ Mĩro amĩhai eedeete manaaco sicaihiĩgovi amachuurumo chuumuuihi. ⁵⁰ Jaanotĩ naha jino niquejefañotĩ iniitono maahu. Jaanotĩ amachumo guijevetĩmo iicaqui. ⁵¹ Uujoho diiburucu jino fiivo maahu iicaabo niquejefañotĩ iniitehinĩbo. Jaamo uco agaayĩcimo ifinijitino fiivoma icaji. Jaano maahuco uujoho aacino taahucu. Jaanoco uujoho jĩinĩjemĩnaahallivĩ aacijino, nooboro.

⁵² Jaanegui judiomĩ tĩcovauhi sanomĩro iimaacasiumo: ¿Milli jaabo jaani mĩhaico duusujirahi ihuucuco? noomoro.

⁵³ Jaanegui Jesu nuuhi: Miyanotĩro, miyanotĩro amĩhaico neehi: Uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo uucuco muduutihachijĩ, bu itĩjohoco mahadutihachijĩ icano fiivoma mihicajitĩhi. ⁵⁴ Jaanotĩ taahucuco amachuubo, tatyĩjohoco aaduubo icano ifinijitino fiivoma icaji. Jaaboco uujoho niinofucu buheetesuji. ⁵⁵ Jaano tafi miya machuta, tatyĩjoho miya adufaihu icano. ⁵⁶ Jaamo tafiico amachumo, tatyĩjohoco aadumo icano uuma icahi. Jaamoma bu uujoho tollĩro icahi. ⁵⁷ Mĩro Moocaani uco agalluubo ifima icahi, jaaberi uujoho icahi icano. Jaabadiro uco amachuubo uuri icaji. ⁵⁸ Jino niquejetĩ iniituuno maahu; amĩhai caanimĩhai manaaco amachumo iguijeveubadi iicano icatino. Jaanotĩ jihicati amachumo ifinijitino fiivoma icaji, nooboro.

⁵⁹ Jilli nuubo Jesu Capernau cuumi sinagogajafaño ijĩbuguubo.

Jesu Iimaa Fiivoco Acĩhi.

⁶⁰ Jaanoco sihidi saatoho ijĩbogominaa uguubuumoro nuuhi: Aivo jihimaa sihidi jeevahi. ¿Mĩjoho fine gaayĩcijirahi? noomoro.

⁶¹ Jaanoco Jesu ijĩbogominaa onocasiunoco agaajaciuboro nuubo: ¿Jaano nacu amĩhaico imitino moonihi? ⁶² ¿Millijiru fine imi, uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuuboco caamo iticonĩ iicauhĩgo ofooboco mahatyĩmeruva? ⁶³ Mĩro Moocaani Gaija mĩnoco fiivoco acĩhi. Jaanotĩ muuhucu jilli jihovono. Jaanotĩ naha jino uujoho ihimaano amĩhai jeebĩco ifinijitino fiivoco aacijino.

⁶⁴ Jaarunofaño icamo amĩhaitĩ saatoho imiyaavogotimo, nooboro. Mĩro Jesu imegavĩro gaajacuuihi imiyaaveguejitimoco, bu diiboco igaicaauqui aaciujiboco icano. ⁶⁵ Jaamaño nuubo: Toonegui amĩhaico neehinihi: Mĩhaiñooba tajaa saajitĩrahi Guihirubi tajaa isĩvatĩruva, nooboro.

⁶⁶ Jaasumitĩro sihidi saatoho diibo dojĩcutĩ efeehicaumo diibeditĩ udugaavuumoro diiboma fuucutimoco. ⁶⁷ Jaanegui Jesu saatoho ijĩbogominaa fahuseeci motĩhaitĩ miimĩsiici icano iicaumoco nuubo: ¿Nacu bu amĩhai tollĩro diitobadiro mefeeji? nooboro.

⁶⁸ Jaanegui Simon Pedro diiboco iimusuuhi: ¿Aivojĩbo, mĩjaago bu mĩhai mefeejirahi? Mĩro ĩma icano ifinijitino fiivo iimaa. ⁶⁹ Mĩro mĩhai mimiyaaveguehinĩcuuihi. Jaamoro magaaajahi ĩjoho Cristo Moocaani iicaabo Seemene idiicanoco, nooboro.

⁷⁰ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Amiihai docedimoco uujoho icihinihi. Jaamo amiihaifañoti iicaabo saafi iji iicaabo, nooboro.

⁷¹ Jilli nuubo Juda Iscariote Simon achiditi. Jaabo Juda docedimoobo iicaubo Jesu-cristoco iguijeniqui aaciujibo.

7

Jesuco Inahabomi Miyaaveguehicauthi.

¹ Jaanobuunati Jesu Galilea jinijeri igooboro feehicauhi. Jaaboro Judea jinijevi ofoonoco imeguehicauthi bo judiomii diiboco tahii agaicaauguuneguiiha. ² Jaanaa fiiticuuno tabernaculojano jibaimo iicaujino; tusumi judiomii nijeganofaño icanicimo. ³ Jaaneguiiha Jesuco inahabomi nuuhi: Jinooti difo Judeavi. Tahii iicamo didojicuti ofoonicimo edetavonoco ihatyimequi. ⁴ Miïro miihaiñooba miyaminaaco ifiico igaajasuqui omoonimo toovono moonitathi, tolli bu omoonibo famoo imefeeneviro moonihica, noomoro.

⁵ Jilli nuumo inahabomi icarumo diiboco imiyaaveguehicauthi maño. ⁶ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Tufucuvihica uujoho ifototihica. Jaanoti amiihaidi naha fafucuvare imihi. ⁷ Miïro amiihaico jinijeminaa jiiheguethi. Jaanoti uco jiihegueme diito imitico onoonohalliti. ⁸ Amiihairyo tobaimojaago mofoo. Jaanoti uujoho tobaimovi footihica tahoofovucuvihica uujoho ifototihii, nooboro. ⁹ Diitoco tolli unuuboro fitafutuubo Galileavi.

Jesu Fuuhi Nijegano Jibaimovi.

¹⁰ Jaadi inahabomi tobaimojaa ufuunobuunati, Jesu tolli bu fuuhi. Jaaruubo foovono fuuthi bo, toovonoro fuubo saato hoba diiboco aatyimeujiruneguiiha. ¹¹ Jaaboco judiomii tobaimoguiino iguiinomoro neehicauhi: ¿Cuuca fine iicaabo? noomoro.

¹² Jaabediti sihidii miyaminaa miribacasihicauhi. Saato ho neehicauhi: Aivo imihuseebe, noomoro. Jaanoti saato ho neehicauhi: Imithi bo miyaminaaco bañihicaabo, noomoro.

¹³ Jaarumo miihaiñooba foovono diibediti iimaahicautihii judiomii ñihicuti.

¹⁴ Jaanaa jibaimo feeneveunaaca Jesu templojafaño jicafutuuhii. Jaaboro ticovaubo ijii buguubo. ¹⁵ Jaaneri judiomii sihidii eheetyemere neehicauhi: ¿Milli jaabo sihidii fanoovaco gaajahi aamenefaño icautiruubo? noomoro.

¹⁶ Jaanegui Jesu diitoco iimusuhii: Uujoho tajeethi tiro jii bogotihii uco agalluuhinibo jii bogoco uujoho jii beguehi. ¹⁷ Cajaanoyhacho Moocaani iimogonocoro omoonigomo, gaajaji Moocaani jii bogoco ijii bogonoco nacu tajeethi tiro uujoho onono iicanoco. ¹⁸ Jaanoti ijeethi tiro ihii maabo diiboco miyaminaa obocigonoco imeguefihii. Jaanoti diiboco agalluhiniboco obocigoobo, miyaanoco iimaahi. Jaabofaño bañifiira chahahi.

¹⁹ Miïro amiihaico Moise tajibaco aciuhii. Jaarunoco amiihaiti saato hoba imino moonitihii. ¿Collihii jaamo uco magaaaujirahi? nooboro.

²⁰ Jaanegui miyaminaa iimusuhii: Iijoho ijima diicahi. ¿Mii joho nacu ico gaicaaujirahi? noomoro.

²¹ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Sanoocoro jaguisifucusumi omoonihinineri famooro meheetyehinihi. ²² Miïro Moise amiihaico tajibauhi amiihai meehe nigaci quiticico. Jaarunoco diibo ticoniuthii omoonibo, amiihai eedetemihai toonoco ticoniuhii eheetavuumo. Jaanoco amiihai jaguisifucusumi meheetavonicihi. ²³ Jaano Moise tajiba gañicafototino iicaqui momoonimoro jaguisifucusumi gaifi seemene meeheque miq-uiticinihi. ¿Jaamo collihii tajaa misifiratehi jaguisifucusumi saafi miyaminaafico faabohocoro ubuheesuhininohalliti? ²⁴ Imino meecimoro saato hoditi mihiimaadino. Jari imino magaaajadi mihiimaa, nooboro.

¿Naa Fine Jaani Cristo?

²⁵ Jaanaa saatoho Jerusaleri iicahicaumo nuuhi: ¿Nacu jaanico iguijeniqui iguiinehicaabo icatibo? ²⁶ Memeeeci ono famoofeeneviro iimaaruuboco miñhaiñooba milli moonitih: ¿Naa fine jisumi aivojito gaajacuuhi diibo Cristo iicanoco? ²⁷ Jaanoti miñhai magaajahi tahigoti diibo asaahigoco. Jaanoti Cristo asaadi miñhaiñooba gaajajitih cuucati diibo asaanoco, noomoro.

²⁸ Jaanegui Jesu templojafaño ijibuguumañoti sefano nuubo: Uco naha amñhai magaajahi tahigoti asaahigoco. Jaaruubo uujoho tajeebitiro saatih. Jaabo uco agalluuhinibo miyaabo iicaaboco amñhai magaajatih. ²⁹ Jaanoti uujoho diiboco gaajahi diiboti asaahinimaño. Miñro diibo uco galluuhinih, nooboro.

³⁰ Jaanegui diito diiboco gaayicujirahi diiboco icivojaaniqui. Jaarunofaño miñhaiñooba diiboco gaayicutih ihoovofucuvi ifutuutimaño. ³¹ Jaarunofaño sihidit diitoti saatoho diiboco miyaavuguuhi. Jaamoro nuuhi: ¿Nacu Cristo asaadi jaani sihidit ejeevanoco eheetavehicano janaanici eetavejiruubo fine? noomoro.

Fariseomi Sisiminaaco Galluuh Jesuco Igaayiciqui.

³² Jaanoco fariseomi guubuuh miyaminaa toonoti imiribacasiunoco. Jaaneguiha sacerdotemi aivojito, fariseomi icamo sisiminaaco galluuh Jesuco igaayiciqui. ³³ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Gueenenehiica amñhaima icaji. Jaadi dojicuviro feeji uco agalluubojago. ³⁴ Jaaboco miguiinejirahi. Jaarumo uco mahatyimejitih uujoho iicahigo amñhai miñfetejitimaño uco mahatyimejitih.

³⁵ Jaanegui judiomi sanomiro noocasiuhi: ¿Cuuca fine jaabo ofooboco mahatyimejitih? ¿Nacu fine griegomifeenevi judiomi agavaracinimojaago feejiibo griegomico ijibeguequi? ³⁶ ¿Milli fine eneejirunoco oono miñhaico noobo: Uco miguiinejirahi. Jaarumo uco mahatyimejitih uujoho iicahigo miñfetejitimaño, noobo? noomoro.

Moocaani Gaija Fiivo Muuai Nifaihubadi Icaabo.

³⁷ Jaanaa niinofucu imiya jibaimofucu Jesu agañiivuuboro sefano nuuhi: Saatoho adufirari mihicahachiji tajaa masaamoro, mahaduva. ³⁸ Uco imiyaavogoobo, Caatinhaamefaño onobadi: Dijeebñfañoti fiivo muuai nifaihu cuuji, nooboro.

³⁹ Jilli Jesu nuuhi: Diiboco imiyaavogomo Igaijaco agaayicijinoco. Tusumihiica Moocaani Gaija niutuutihica Jesu niquejefaño ufuutimañehiica.

Miyaminaa Dugaavocasiuhi.

⁴⁰ Jilli Jesu unuunoco diitofeeneti saatoho uguubuumoro nuuhi: Miyaanoro jahi jaani Moocaani iimaaminaafi asaajiibo, noomoro.

⁴¹ Jaanoti saatoho neehicauhi: Jaani Cristo, noomoro. Jaanoti saatoho neehicauhi: ¿Nacu Galileati Cristo saajirahi? ⁴² Miñro Caatinhaamefaño noono: Cristo saaji, Aivojibo David yotofañoti tolliro Belen allio cuumijefañoti David iicauhigoti saajiibo, noono, noomoro.

⁴³ Jaamoro miyaminaa fahigova dugaavocasiuhi Jesuhalliti. ⁴⁴ Jaanegui diitoti saatoho diiboco igaayiciqui mooniurahi. Jaarumo saatohoba milli diiboco mooniutih.

Aivojito Jesuco Miyaavogotih.

⁴⁵ Jaanaa isisiminaa tahigoti siino saauhi. Jaamoco sacerdotemi aivojito fariseomi icamo nuuhi: ¿Collih jana jaaboco misivatih? noomoro.

⁴⁶ Jaanegui isisiminaa iimusuuhi: ¡Aivo chahamo saatohoba diibobadi ihiimaamo! noomoro.

⁴⁷ Jaanegui fariseomi diitoco nuuhi: ¿Tolliro bu nacu amñhai diibo abañinoco mimiyaaveguehi? ⁴⁸ ¿Nacu amñhaidi saatoho aivojitoti, fariseomiti icano miyaaveguehi? Imiyaavogotimo duhu. ⁴⁹ Jaanoti jito miyaminaa tajibaco agaajatimo jilli cijigaifaño efeejimo, noomoro.

⁵⁰ Jaanegui diitoobo saafi Nicodemo onoo bo safoono Jesuco fucu emeeciyeubo, nuuhi:
⁵¹ ¿Nacu miñhai tajñba saafi miyaminaafico: imiti, neejirahi, iticoni diibo omooninoco gaajacitimoro? nooboro.

⁵² Jaanegui diiboco nuumo: ¿Nacu bu ñjoho Galileaoo bo? Eneecau, imino Caatinhaameque diñfinici Galileati Moocaani iimaaminaa saatatihi, noomoro
⁵³ ijeevadi sahaje ijanojaa foocinumo.

8

Gaifimima Icafifigo.

¹ Jaanoti Jesu fuuhi Olivohono iicagajjaago. ² Jaano sesevede fucuro Jesu siino templojafaño saauhi. Jaabojaago sihidi miyaminaa saauhi. Jaamoco acasñvuuboro ticovaubo ijñbuguubo. ³ Jaanaa fariseomi, caatiniminaa icamo diibojaa sivauhi gaigoco gaifimima icafifihicaugoco. Jaagoco diitofeeneve ificumoro ⁴ nuumo: Aivojñbo Jesu, jaamo aiji icanaaca, sifiima faguifaño icagoco mahatyimehi. ⁵ Miñro Moise itajñbafaño jilli miñhaico neehi: Tolli iicagoco guisiri mahaamimoro magaicaau, nooboro. ¿Jana ñjoho milli neehi? noomoro.

⁶ Jilli nuumo diiboco inisumo, ñfurumo toonohalliti diiboco icivojaaniqui. Jaanegui Jesu jinijehallivi idijñvuuboro ticovaubo ihusegairi jinijeque acaatinubo. ⁷ Jaarunaa suufenitimo diiboco idilluhicaunegui, agaññvuuboro diitoco nuuhi: Eneecata amñhaiti saatoho imitima machahamo miticoni diigoco guisibari mahaamimo, ⁸ nooboro siino idijñvuuboro ijinijeque caatinihicauhi. ⁹ Jilli unuunoco uguubuumoro tolliro diito iimitima iicaunoco ijeebñfañodi agaajaumoro ihamiyatoti ticovaumo safisari ofoocinumo. Jaanaa Jesu diigo icanoro covovacafutuuhi tomañovi. ¹⁰ Jaadi Jesu agaññvuudi miñhaiñobaco atyimecuutibo, idñgoro diigo toonovi ifitafutuugoco aatyimeuboro nuubo: Gaigo, ¿cuuca icamo dihallivi imitino ihiimaahicamo? ¿Miñro saatohoba ico milli moonitih? nooboro.

¹¹ Jaanegui nuugo: Aivojñbo, saatohoba milli uco moonitih, noogoro.

Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Uujoho bu icaruubo milli ico moonitih. Fuucu. Jaagoro siino imitino diicacuujirahana, nooboro.

Jesu Miyaminaa Jeeñnoco Achicinñbo.

¹² Jaadi siino Jesu ihiimauboro miyaminaaco nuubo: Uujoho jinijeminaa jeeñico aachicinñbo, tadyojicuti asaabo civohi icajitih. Jaano ifinjitino fiivoco aacino foovoma icajibo.

¹³ Jaanegui fariseomi diiboco nuuhi: ñjoho difitiro dñbeguehicahi. Jaano dijñbogo ibocima chahahi, noomoro.

¹⁴ Jaanegui Jesu diitoco iimusuhi: Jaaruno uujoho tahalliviro ijñbuguruno tajñbogo ibocima icahi, uujoho asaahinihgoco, ofoohigoco icano agaajamaño. Jaanoti amñhai magaaatih uujoho tahigoti asaahinihgoco, ofoohigoco icano. ¹⁵ Jaamo amñhai miyaminaa imitico meneehi jinijeminaa tajñbafenedi. Jaanoti uujoho miñhaiñobaco dugaacutih. ¹⁶ Jaanoti dugaacuruva, uujoho udugaacuno miyaanejiru, saafiro uujoho icatih, Guihirubi uco agalluuhinñboma mihicamaño. ¹⁷ Miñro amñhai tajñba aamefaño noocinino: Miimisiici ijñbogono ibocima icahi, noonoro. ¹⁸ Miñro uujoho tafitiro jñbeguehi, tolliro bu Guihirubi uco agalluuhinñbo uuti jñbeguehi icano, nooboro.

¹⁹ Jaanegui diiboco nuumo: ¿Cuuca nacu diicaani icahicahi? noomoro.

Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Uco amñhai magaaatih, bu tolliro Guihirubico magaaatih icano. Jaanoti uco magaaaruva tolliro Guihirubico magaaajirahi, nooboro.

²⁰ Jilli Jesu nuuhi templojafaño ijñbuguubo niñbamico ijñcuhicauno cojivi. Jaaruuboco miñhaiñooba gaayicutih, ihoovovi ñfutuutimaño.

²¹ Uujoho feeji. Jaaboco miguiinurumo uco aatyimetimoro amihai imitimaryo miguijeveji. Uujoho ofoohigo amihai mefeejitihhi, nuubo.

²² Jaanegui judiomu nuuhi: ¿Nacu fine iinoro ifico guijenijiibo. Jaamaño: Uujoho ofoohi mefeejitihhi, noobo, noomoro.

²³ Jaanegui Jesu nuuhi: Amihai baaoto. Jaanoti uujoho caamoobo. Amihai jijeminaa. Jaanoti uujoho jijeminaafi icatihhi. ²⁴ Jaamaño amihai: Amihai imitimaryo miguijeveji, neehi. Miuro uco mimiyaavogotihachijji amihai imitimaryo miguijeveji, nooboro.

²⁵ Jaanegui dilluumo: ¿Mijoho nacu ijoho? noomoro.

Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Sijetiro amihai neehicacuuhhi. ²⁶ Sihidi icano amihai eneejino, amihaiti udugaacujino icano. Jaarunofaño uco agalluubo miyaanocoro neefihhi. Jaabo uujoho diiboti uguubuunoco jibeguehicahi, nooboro.

²⁷ Jaarunoco diito gaajahicautihhi Moocaniditi ihimaahicaunoco. ²⁸ Jaadi nuubo: Jari caamovi Miyaminaafibadi Ifivuuboco guijeve imohobujehallivi magañiyicidi magajaji, uujoho diiboro iicanoco. Tolliro bu tajeebitiro uujoho omoonihicatinoco magajaji, bu tolliro Guihirubi uco jibeguehicanocoro omoonihicanoco icano. ²⁹ Uco agalluuhinibo uuma icahi. Jaabo Guihirubi uco jeevesutihhi, diibo iimogonocoro omoonihicamaño, nooboro.

³⁰ Jilli Jesu unuunoti saatoho sihidi diiboco miyaavuguuhhi.

Moocaani Seeme, Bu Imitino Jijovoto Icamohallivi Jesu Iimaano.

³¹ Jaanegui judiomu diiboco imiyaavuguumoco Jesu nuuhi: Taajico jeevesutimo mihicahachijji miyaano tajibogominaa mihicaji. ³² Jaachijji magajaji miyaanoco. Jaano miyaano amihai imitifañoti sinaayuji, nooboro.

³³ Jaanegui diito nuuhi: Mihai Abraham iyaachimihai mihicamo sita jijovoto mihi-catatihhi. ¿Milliti jaabo mihai ijoho misinaayucafeteji neehi? noomoro.

³⁴ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Miyantiro, miyanotiro amihai neehi: Paryi famooro imitico omoonimo, imiti jijovoto. ³⁵ Jaamaño jijovooboti iicaabo ihaivojibo seemefañodi icatatihhi. Jaanoti iseemene diitofañodi icanicihhi. ³⁶ Jaamaño uujoho Moocaani Seemene amihai isinaayuhachijji miyanotiro jijovoto mihicacujitihhi. ³⁷ Uujoho gaajarahi amihai Abraham iyaachimihai mihicanoco. Jaarumo uco magai-caaguehicahi, uujoho onoonoco muguubutimoro. ³⁸ Uujoho iimaahicahi Guihirubi uco jibogobadi. Jaanoti amihai momoonihicahi amihai caani jibogobadi, nooboro.

Diito Caani, Iji.

³⁹ Jaanegui diito nuuhi: Mihai caani Abraham, noomoro.

Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Miyaano amihai caani Abraham iicaruva diibo omoonubadi momoonijirahi. ⁴⁰ ¿Collihhi jaamo uco magai-caaujirahi? Tolli iicanoco Abraham safooba moonutihhi. Miuro amihai miyaanoco jibeguehicahi Moocaani uco unuubadi. ⁴¹ Jaanoti amihai, amihai caani omooninibadi momoonihicahi, nooboro.

Jaanegui nuumo: Mihai ajeva seeme mihicatihhi, saafiro mihai caani Moocaani, noomoro.

⁴² Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Amihai caani Moocaani iicaruva uco magarijirahi. Uujoho diibogaagoti saahinihhi, tajeebitiro uujoho saahinithhi diibo uco agalluuhinnegui saahinihhi. ⁴³ ¿Collihhi jaamo taajico muguubuhicatihhi? ¿Collihhi tajibogoco mihimeguehicatihhi muguubunoco? ⁴⁴ Amihai caani Iji. Jaabo onobadi momooninoco mihimeguehicahi. Miuro diibo sijetiro imoyicibo miyaminaaco agaicaaunoco, imoyicitatibo miyaanofaño iicanoco. Jaaboma miyaano chahahi, jihovoobo iicamaño sicamañooco iimaabo, bañifira caani iicamaño bañififiibo. ⁴⁵ Jaanoti uujoho miyaanoco unuunoco uco mimiyaaveguehicatihhi. ⁴⁶ ¿Nacu mijoho amihaiti saatoho ifusujirahi tafifa

sanogayiba imiti iicanoco? Jaabo miyaanoco onoonoco; ¿Collihi uco mimiyaaveg-uehicatíhi? ⁴⁷ Moocaanitahe iicaabo, Moocaani iijico guubuníchi. Jaanoti amíhai Moocaanita mihicatímaño Moocaani iijico muguubugotíhi, nooboro.

Cristo Sahíjítiro Icacuubo.

⁴⁸ Jaanegui judiomí iimusuuhi: Aivo miyaano íjoho samariaoobo idiicanoco íco monoono. Jaabo íjima diicahi, noomoro.

⁴⁹ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Uujoho íjima ícatíhi, uujoho Guihirubico bocíguehi. Jaaruuboco uco amíhai mobocígotíhi. ⁵⁰ Jaaruubo uujoho tafi bocígoco guinotíhi, iicaabo saafi uco obocígonoco iguiinooboro udugaacuubo. ⁵¹ Miyanotíro, miyanotíro amíhaico neehi: Taajico imimiyaavogomo ifiníjítino guijevafaño feejítíhi, nooboro.

⁵² Jaanegui diiboco judiomí iimusuuhi: Jisu aivo imino magaajacuuhi íjima idiicanoco. Míro Abraham, bu paryí Moocaani iimaamínaa ícamo paryí guijeveuhi. ¿Míllí jaabo íjoho neehi: Taajico uguubumo guijevetímo ícají? nooboro. ⁵³ ¿Nacu íjoho mootadí Abraham janaaníci deevahi? Jaaruubo du guijeveuhi, bu paryí Moocaani iimaamínaa ícaurumo guijeveuhi. ¿Jaanoti míjoho íjoho idiicaabo guijevetíbo díicají? noomoro.

⁵⁴ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Uujoho taficoro bocígoruva, uuro obocígono jaaducafetejítírahi. Guihirubi uco bocíguehi diiboco amíhai Moocaani monoobo.

⁵⁵ Jaaruuboco amíhai magaajatíhi. Jaanoti uujoho naha gaajahi. Jaanoti: Uujoho diiboco gaajatíhi, nuuruva amíhaibadí bañífíjírahi. Miyanotíro uujoho diiboco agaa-jamaño díibo íijico mooníhi. ⁵⁶ Míro Abraham amíhai tyadí imo imo ícauhi uco aatyímeagueuboro. Jaabo uujoho asaajinoco agaaajacuuboro imo imo ícaubo, nooboro.

⁵⁷ Jaanegui judiomí diiboco nuuhi: ¿Míllí jaabo cincuentadíno ficabano díicatíbo, Abrahamco daatyímeuhi? noomoro.

⁵⁸ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Miyanotíro, miyanotíro amíhaico neehi: Abraham chahaunaacaro uujoho ícacuuhi, nooboro.

⁵⁹ Jaanegui guisibanoco ícúmo diiboco íhaamíqui. Jaarunaa Jesu templojafaño afataniivuuboro díitofeenedí íhiinehíníuboro fuuhi.

9

Jesu Buheesuhi Ifívuunotíro Ihaallíno Isícautíbo.

¹ Jaanaa Jesu afatyuubo atyímeuhi ifívuunotíro aatyímeutíbo. ² Jaabedití íjibogomínaa Jesuco dílluuhi: ¿Mojíibogomínaafi, míjoho ímitíco omooníumaño, jaani atyímetíbo fívuuhi, caanimísi nacú díibo? noomoro.

³ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Caanimísi, díibo ícano ímitíco omooníumaño ícatíno. Jíllí Moocaani mítya díiboví íhífusucafetequí ifívuuno. ⁴ Míro cuuje íicanohachuta uco agalluuhiníbo dúdicamaajeque eetavehi. Jaanoti míhíjícúudí míhaiñooba dúdicamaaitacuatíhi. ⁵ Míro jino jíiníjehallíri íicanohachuta uujoho jíiníjemínaaco achícíníhi, ⁶ nooboro jíiníjehallíví íjírreuboro toonoco jíiníma íllíheeníuboro íjínírí aatyímeutíbo aallínoco nícuubo. ⁷ Jaaboro díiboco nuubo: Foobo Galluuba jícooba nífaihurí níttíto, nooboro. Jaaba jícooba momo hebreo íjírí Síloe. Jaanegui ínitamaaí-jeuboro tahígótí atyímecúubo saauhi. ⁸ Jaanegui ífítínomínaa ítíconí atyímetíbo íicahí-caunoco agaaajumo nuuhi: ¿Nacu jaaní oono acasívooboro níhíbamíco ídílluhícaubo ícatíbo? noomoro.

⁹ Jaanoti saatoho: Jíhi, díibo, neehícauhi. Jaanoti saatoho: Sífí díibobadí ejeevaabo, neehícauhi. Jaarunofaño díibo neehícauhi: Uujoho díiboro, nooboro.

¹⁰ Jaanegui díiboco nuumo: ¿Míllí jaano íco díhaallíno faayacafetequí? noomoro.

¹¹ Jaanegui diitoco iimusuubo: Jesu onoobo jíiníco íjírrema eetavooboro uco tahaallínoco nícuhi. Jaaboro uco noobo: Foobo Síloe jícoobafaño níttíto, eneeneguí ofooboro níttíjehíníhi. Jaaneri tahaallíno uco faayacafetejíníhi, nooboro.

¹² Jaanegui nuumo: ¿Cuuca jaabo icahi? noomoro.
Jaarunaa diibo: Co, gaajatih, nuuhi.

Fariseomi Dilluuh Diiboco.

¹³ Jaadi diibo aatyimehicautiiboco satyuumo fariseomi imegavi. ¹⁴ Jaanaaca diiboco Jesu jiniibari ihaallinoco ataabuuboro ubuheetesuufucuu jaguisifucuu. ¹⁵ Jaaboco siino fariseomi dilluuh: ¿Milli ico dihaallino faayacafetehinihi? noomoro.

Jaanegui nuubo: Jiniibari uco tahaallinoco nicuhinibo. Jaanoco initamaainineri atyimehi, nooboro.

¹⁶ Jaanegui fariseomiti saatoho nuuhi: Diibo Moocaaniti saatih. Jaamaño jaguisifucuo imino toomotibo, noomoro.

Jaanoti saatoho neehicauhi: Imitiminaafi iicaruva jino sihidi ejeevano mityaco ee-tavejiruubo, noomoro. Jaamaño diito sanoodimo dugaacamaaiuhi.

¹⁷ Jaamoro siino aallivautiiboco nuumo: Jaanoti ijoho, ¿milli neehi dihaallinoco afaayichiniibediti? noomoro.

Jaanegui nuubo: Eti, Moocaani iimaaminaafi, nooboro.

¹⁸ Jaarunaa judiomi miyaavuguutih diibo ihaallinoco afaayiciunoco icano. Jaamoro caanimisico cuhuvaumo igaajaqui. ¹⁹ Jaadi diitisico dilluumo: ¿Naa jaani amisi seemene aallivatibo ifiivuubo meneehicaabo? ¿Milli bu jaabo oono ihaallinoma icahi? noomoro.

²⁰ Jaanegui caanimisi nuuhi: Jih, magajahi diibo mosemene aallivatibo ifiivunoco. ²¹ Jaaruno magajatih fine millihacho tah atyimeebe, bu tolliro magajatih miijohohacho fine diiboco ubuheesuhinino. Tah diiboco midillu, diibo amiyaaburucu; tah millihacho amhaico jibeguejiibo, noomiro.

²² Jilli caanimisi nuuhi, judiomico iiguumisiro, judiomi cayaatyohacho, Jesuco: Cristo, onoomoco sinagogajafañoti magañiji, noomoro ifitacucasiuno ñhicuti. ²³ Jilliti caanimisi: Amiyaaburucu tah diiboco midillu, nuuhi.

²⁴ Jaanegui siino coovaumo ihaallinoma achahauboco. Jaamoro diiboco nuumo: Moocaanicoro dihimo. Jaanoti diibo imitiminaafi iicanoco mihai magajahi, noomoro.

²⁵ Jaanegui diibo iimusuhi: Co, tah fine imitiminaafi uujoho gaajatih. Idinocoro gaajahi uujoho aatyimeutiruubo jisumi aatyimeneque, nooboro.

²⁶ Jaanegui siino diiboco dilluumo: ¿Milli dihaallinoco omoonihinineri daatyimehi? noomoro.

²⁷ Jaanegui nuubo: Amhaico jibugucuurahi. Jaarunoco mimiyaavogotimoro bu collih siino muguubujirahi? ¿Nacu bu amhai tolliro diibo jibogominaati mihicajirahi? nooboro.

²⁸ Jaanegui diiboco iibaumoro nuumo: Ijohonaa diibo jibogominaafi. Jaanoti mihai Moise jibogominaa. ²⁹ Mihai magajahi Moocaani Moisema ihimaunoco. Jaanoti magajatih diibo cuucatiobo iicanoco, noomoro.

³⁰ Jaanegui diibo iimusuhi: Toono aivo uudi sihidi jeevahi, cuucatiobohacho diibo iicanoco magajatin. Jaabo uco tahaallinoco atyimesuubo. ³¹ Miho mihairyo magajahi imitiminaaco Moocaani uguubunicitinoco. Jaanoti diibojaagodi iicamoro, diibo iimogobadi omoonimoco icano guubunicibo. ³² Sicijetiro guuburatatino saatohoba ifivonotiro aatyimetiboco atyimesumo onoonoco. ³³ Jaani Moocaaniti isaatiruva milliba moonjiruubo, nooboro.

³⁴ Jaanegui diiboco nuumo: ¿Ijoho aivo sihidi imitima ifiivuubo, mihaico dibeguejira? noomoro diiboco gañiunoco sinagogajati.

Jesuco Imiyaavogotimo Aatyimetibobadi Jeevahi.

³⁵ Jaanoco Jesu guubuhi diiboco agañunoco. Jaaboco atyimeuboro nuubo: ¿Ijoho miyaaveguehi Moocaani Achico? nooboro.

³⁶ Jaanegui diibo iimusuuhi: Aivoj#bo, uco d#bogo m#joho diibo miyaaveguequi, nooboro.

³⁷ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: #ro daaty#mecuuhi. Jino uujoho diibo #ma ihiimaabo, nooboro.

³⁸ Jaanegui diibo Jesu imega ememu#vuuboro nuuhi: Miyaaveguehi, aivoj#bo, nooboro.

³⁹ Jaanegui Jesu nuuhi: Uujoho jiihalliv# saahinihi dugaacuguiiha, aty#metimo ihaty#mequi. Jaanoti aty#meme, aty#mecuutimo iicaqui, nooboro.

⁴⁰ Jaanegui saatoho fariseomi diiboma iicaumo jilli diibo unuunoco uguubuumoro diiboco dilluumo: ¿Nacu bu m#hai tolliro mahaty#metimo? noomoro.

⁴¹ Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: Am#hai aall#no ih#fuvusut#ruva am#hai imit#ma machahajirahi. Jaanoti: Mahaty#mehi, monooma#no am#hai imit#ma mihiichi, nooboro.

10

Ovejami Mecuvi Ohoovicino.

(Heb 12.20; 1 Pe 5.4)

¹ Miyanotiro am#haico neehi: Ovejami mecufa#no iguhugari j#cafotot#boro sinaagonodiro ofoobo nanivam#naafi. ² Jaanoti tomecufa#no iguhugari ij#cafotoobo naha diito tomom#naafi. ³ Jaabedi iguhuga tomom#naafi iguhugaco faay#icifihi. Jaahugari ij#cafotooboco ihovejami ihiimaatiro gaajacifihi. Jaamoco it#covociv# imomono icahi. Jaabo diitoco imemeri ocoovaaboro jahisiv# iinusufiibo. ⁴ Jaadi jahisiv# famoocoro ihiinusuboro ih#me foonic#bo. Jaabo doj#cuti ihovejami foonic#hi diibo iimaaco agaajamoro. ⁵ Jaanoti agaajat#bo doj#cuti footatimo. Jilliro gaafimo diibediti diibo iimaaco agaajatima#no, nooboro.

⁶ Jilli Jesu oovic#uboro diitoco nuuhi. Jaarunoco diito gaajac#utih# mill# eneejirunoco unuunoco.

Jesu Iimino Tomom#naafi.

⁷ Jaadi bu Jesu siino diitoco nuuhi: Miyanotiro, miyanotiro am#haico neehi: Uujoho ovejami guhuga. ⁸ Iticoni tah#megav# asaumo pary# nanivam#naa. Jaamo iimaaco ovejam# gaajautihi. ⁹ Uujoho guhuga, tafa#odi ij#cafotoobo taajaji. Jaabo oveja iicanic#badi tomecufa#no ij#cafotooboro siino ihiinoobo #naavahuco aaty#menic#badi icaji.

¹⁰ Jaanoti nanivam#naafi saanic#hi inaniquiro, igaicauquiro, ifn#suquiro icano. Jaanoti uujoho saahinihi fiivoma mihiicaqui, sihid# janaan#ci toonoma mihiicaqui.

¹¹ Uujoho miya tomom#naafi; M#ro miya tomom#naafi iicaabo ihovejam#halliv# ifico acin#cihi. ¹² Jaanoti ijaadaguiiharo ootoomoo j#cu diitojaago asanoco aaty#meebere ihovejam#co ejeevesuhin#boro iicojit# gaanic#hi ita iicatima#no. Jaanobuuna ij#cu asaaboro diitoco buh#gov# gavaracunic#hi. ¹³ Jaabo diibo diitoco jeevesunic#hi jilli ijaadaguiiharo ududicamaa#no. Jaama#no diitoco jee#ivotat#bo.

¹⁴ Jaanoti uujoho iimino tomom#naafi. Jaama#no taatyaco gaajahi. Jaabadiro bu diito uco gaajahi taatya iicama#no. ¹⁵ Uco bu oono Guihirubi agaajabadi, jaaboco bu uujoho gaajahi icano. Jaama#no tahovejam#halliv# uujoho tafico ac#hi. ¹⁶ Tolliro bu saatoho tahovejam# icahi jimecuoto iicatimo. Jaamoco tolliro s#vaji. Jaamo tahiimaaco guubuji. Jaamo samooro icaji. Jaamo tomom#naafi saafiuro icaqui, ¹⁷ uco Guihirubi gaij#hi, tafico diitohalliv# aac#boro, siino ubuheetejima#no. ¹⁸ M#joho uco guijen#jitirahi, jilli uuro iimogobabadi tafico ac#ji. Jaabo iguijeveruubo siino doj#cuv#ro buheeteji mityama iicama#no. Jilli moon#qui Guihirubi uco taj#bauhi, nooboro.

¹⁹ Jilli unuuneri judiom# siino dugaavocasiuhi. ²⁰ Jaaboti sihid# saatoho neehicauhi: #j#ma icaabo jilli jeegavucuubo. ¿Coll#hi jaaboco muguubunic#hi? noomoro.

²¹ Jaarunaa saatoho neehicauhi: Hjiima iicaabo jilli iimaatatih. ¿Nacu iji ihaallino aatyimetimoco atyimesujirahi? noomoro.

Jesuco Judiomí Gaayicigotíhi.

²² Jaanaa Jerusaleví eetavuumo jibaimoco templojaco Moocaanicoro ijeecivehicaqui ificuuno jibaimoco jinijadihivi. ²³ Jaasumi Jesu templojahallidi, Salomon goohasino onoohasijeri igooro feehicauhi. ²⁴ Jaabohallidi judiomí emecuvovaumoro diiboco nuuhi: ¿Mihachuta jaabo mihaico, esamaaisuuboro diicaji? Miyaano ijoho Cristo idiicahachijí mihaico foovono dibugucu, noomoro.

²⁵ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Amihaico neehicacuurahi. Jaarunoco mimiyaaveguehicatíhi; Míro Guihirubi atajibabadi uujoho omoonino toono foovono uutí jibeguehi. ²⁶ Jaarunoco amihai mimiyaavogotíhi, tahovejamioto mihicatímaño, amihaiico enehinícubadi. ²⁷ Míro tahovejami uco tahiimaati gaajahi. Jaabadiro bu diitoco uujoho gaajahi. Jaamaño tadyojicutí foonícimo. ²⁸ Jaamoco uujoho ifinijitino fiivoco acihi. Jaamo ufucuro guijevejítíhi. Jaamoco mihaíñooba tahusefañoti dumiñicijitíhi. ²⁹ Guihirubi uco diitoco aciubo famoohallinocivíro sihidí ejeevamaño. Jaamoco bu cajaanuoba Guihirubi usefañoti dumiñicijitirahi. ³⁰ Jaamisi uujoho, Guihirubi icano mihicahi. Jaarumisi saafiro mihicahi, nooboro.

³¹ Jaanegui judiomí siino guisibanoco icíuhi diiboco ihaamiqui. ³² Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Míro sihidí iminehejeque amihai imefeeneví eetavehicahi Guihirubi mityari. Jaamo, ¿conohallítí uco magaiicaaujirahi? nooboro.

³³ Jaanegui judiomí diiboco iimusuhi: Imino omoonihicanohallítí ico momoonigotíhi; Moocaanidítí imitíno diimaahi miyamínaafi idiicaabo: Uujoho Moocaanibadi jeevahi, onoonohallítí, noomoro.

³⁴ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Caatínihaamefaño Moocaani jilli neehi: Amihai Moocaanibadi mejeevamo, nooboro. ³⁵ Míro jaanoco famooro amihai magaa-jahi, Caatínihaamefaño onoono gañicafototíno iicafinoco. Jaamaño míro Moocaani iijico agaayiciumoco Moocaani nuuhi: Amihai Moocaanibadi mejeevamo, nooboro. ³⁶ Jaabadi Moocaani ijeevadi icíuboro agalluubedití: ¿Millí Moocaanidítí imitíno iimaabo, meneejirahi, Moocaani Seemene uujoho, onoonodítí? ³⁷ Jaabo Moocaani omooninoco uujoho omoonitíhachijí uco mimiyaaveguedino. ³⁸ Jaanotí omoonihachijí uco mimiyaavogotírumo toonoco mimiyaavogo. Jaanoco magaaajamoro mimiyaavogo mísi Moocaanima saafiro mihicanoco, nooboro.

³⁹ Jaanoma iicaumo diiboco siino gaayicíujirumo. Jaarunofaño diito usefañoti Jesu taajauhi.

⁴⁰ Jaaboro siino fuubo Jordan oonegueehiví itíconí Jua tomañoví inítíhicauhígo. Jaaboro tahi icahicaubo. ⁴¹ Jaabojaa sihidí miyamínaa asaamoro, neerumo toonoco mimiyaavogo. Jaanoco magaaajamoro mimiyaavogo mísi Moocaanima saafihicauhi: Miyaano Jua sihidí ejeevanoco moonihicautíhi. Jaanotí diibedití Jua eneehicaubadi paryí aivo miyaano, noomoro ⁴² sihidí saatoho tomañoto Jesuco miyaavuguuhi.

11

Lazaro Iguijeveuno.

¹ Jaanaa saafi Betania cuumioobo guihuvauhi, Lazaro onoobo. Jaacuumiri icahicaumífe Maria, bu inago Marta icamífe. ² Jaanaaca diigo Maria nahabo Lazaro onoobo guihuvauhi. Jaago diigo Maria Aivojibó Jesuco facícfaihuri ejeesuugoro itíhaiñoco imeebaiguiri ifilluhicaugo. ³ Jaamífe Jesujaago jibogoco galluuhí: Aivojibó, ijoho agaijihicaabo guihuvahi, noomífe.

⁴ Jaanoco Jesu uguubuuboro nuuhi: Toono guihuva guijeve icatíno; jilli Moocaani mitya toonofenedí ihifusucafetequi icano, bu uujoho Moocaani Seemene

toonofeenedi imityaco igaajasuqui icano, nooboro. ⁵ Jaabo Jesu Lazaromico gajihicauhi. ⁶ Jaano Lazaro iguihuvaunoco Jesu guubucuuruubo, mifucuci siino tomañoviro icauhi. ⁷ Jaanobuunati ijibogominaaco nuubo: Masigo siino Judea jiinjajaagovi, nooboro.

⁸ Jaanegui diiboco diito nuuhi: Jibogominaafi, tahigo du ico judiomni gaicaauhinirahi. ¿Jahigo bu siino feeji? noomoro.

⁹ Jaanegui diitoco Jesu nuuhi: ¿Nacu safucu, nihiba oovo fahuseeci motihaiti minooci icano icatihu? Cuje mihigomo mananigaivatatihi nihiba foovono aachicinimaño.

¹⁰ Jaanoti fucu igooobo nanigaivafihu, fucu eseseetimaño, nooboro.

¹¹ Jaanobuunati diitoco nuubo: Mogataavominaafi Lazaro icigaabo aicotihiica. Jaanegui feeji aicusutequi, nooboro.

¹² Jaanegui jibogominaa diiboco nuuhi: Aivojibo, icigahicadi bu jei aiquejiibo, noomoro.

¹³ Tolli Jesu diitoco nuuhi: Lazaro guivevecuuhi unuujiurunoco tolli nuubo. Jaanoco diito esicinihu: Miya cigacoro fine noobo, noomoro. ¹⁴ Jaadi jari Jesu diitoco foovono nuuhi: Lazaro guivevecuuhi. ¹⁵ Jaano amihaidi aivo imino uujoho tahi iicatino. Jaaneguiha masigo diibojaago. Jaamo amihai mimiyaaveguehi. Jaaneri uujoho imo imo icahi, nooboro.

¹⁶ Jaanegui Tomas onooboco, gaatyaba eneehicaubo, inahabomni Jesu jibogominaaco nuuhi: Masigo, tolliro bu mihai Jesuma miguijevequi, nooboro.

Jesu Buheetebe, Fiivoobo Icano.

¹⁷ Jaanaa Jesu gaseuhi Lazaroco icinuno mifucuci, mifucuci icanobuunati. ¹⁸ Jaano Betania cuumi icauhi Jerusaleti minooci, siinotifeenedi icano kilometronohachuta. ¹⁹ Jahigo sihidi judiomni Martamifejaago fuuhi inahabo iguijeveunoti diitifeque ijacusuqui. ²⁰ Jaanaa Marta Jesu asaanoco uguubuugoro fuuhi diiboco acabacutuugo. Jaanoti Maria jaahere fitafutuuhi. ²¹ Jaagoro Marta diiboco nuuhi: Aivojibo, jineeri diicahiniruva tagaifiibo guivevehinjitirahi. ²² Jaarugo uujoho gaajahi Moocaanico paryi idillunoco ico aacijinoco, noogoro.

²³ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Dinahabo siino buheeteji, nooboro.

²⁴ Jaanegui Marta nuuhi: Jihhi, uuro gaajahi ufucu siino buheetefucuvni siino ubuheetejinoco, noogoro.

²⁵ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Uujoho buheetesuubo, uujoho fiivoobo; uco imiyaavogomo chuumucuurumo buheejni. ²⁶ Jino paryi iicamo uco imiyaavogomo, ifinijitino guivevefano icajitihu, nooboro diigoco nuubo: ¿Naa miyaaveguehi jinooco? nooboro.

²⁷ Jaanegui nuugo: Jihhi, Aivojibo, uujoho miyaaveguehi ijoho Cristo Moocaani Achi jiinjehallivni asaaguubo idiicanoco, noogoro.

Jesu Lazaro Cihojihallivni Taauhi.

²⁸ Jillni unuugoro Marta fuuhi Maria inagoco toovono unuutuugo: Jibogominaafi gasecuuhi. Jaabo ico coovahi, noogoro.

²⁹ Jaanoco Maria uguubuugoro goovano aganiivuugoro Jesujaago fuuhi. ³⁰ Jaanaa Jesu tuucuumifanehi ifutuutihica Marta diiboco aatyimeumaviro fitafutuubo. ³¹ Jaanoco judiomni diitifeque ijacusuqui asaanoco iijafano iicaumo atyimeuhi Maria goovano aganiivuugoro ufuunoco. Jaamoro nuumo: Icinhojijaago foogo tahi itaatequi, noomoro idojicuti fuuhi.

³² Jaanaa Maria Jesuvi ifutuugoro diiboguiino ememuivuugoro diiboco nuuhi: Aivojibo, jineeri diicahiniruva tagaifiibo guivevejirahi, noogoro.

³³ Jaanoco Jesu diigo taagoro asaanoco, bu tolliro judiomni diigoco anahabonimo taamoro asaanoco icano aatyimeuboro sihidi idasuvuubo. Jaaneri diiboco ijeebni nijni isinafutuuneguiha, ³⁴ diitoco dilluubo: ¿Conoovi micihinihi? nooboro.

Jaanegui nuumo: Aivoj#bo, saabo juuga meeciva, noomoro.

³⁵ Jaaneri Jesu taauhi. ³⁶ Jaanoco aatyimeumoro judiom# nuuhi: Memeece sihid# fine diiboco gaj#hicaubo, noomoro.

³⁷ Jaanoti saatoho nuuhi: ¿Jaani aatyimeut#boco atyimesuubo, jineeri iicahin#ruva Lazaroco iguijevete fine buheesuhin#jit#ruubo? noomoro.

Lazaroco Ubuheetesuuno.

³⁸ Jaanaa Jesu siino aivo #daasuvuuboro ic#hoj# imegav# fiit#vuuhi. Jahoj# ifaa-gaj#guiinojaagov# eseediumoro guisibari ih#imegaco afabaac#higo. ³⁹ Jaaboro Jesu nuuhi: Iguisibaco buh#gov# magañ#, nooboro.

Jaarunaa Marta diibo#v# nago nuuhi: Aivoj#bo, aivo fine usucuuno mifucuci, mifucuci icano icacuuno, noogoro.

⁴⁰ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: ¿Nacu ico noot#hi: Imiyaavogohachij# Moocaani mityaco daaty#meji ico duhu neehi? nooboro.

⁴¹ Jaanegui ic#hoj# imegat# iguisibaco gañ#umo. Jaadi Jesu niquejeque emee#uboro nuuhi: Guihi, ico graciaco ac#hi uco uguubuneguiha. ⁴² Jaarunofaño gaajacuuhi fahij#varo uco uguubuhicanoco. Jaarunofaño jito miyam#naa iicamedi neehi; uco #joho agalluuhin#noco imiyaaveguequi, nooboro sefano nuubo: ⁴³ ¡Lazaro, isiv# dihiino! nooboro.

⁴⁴ Jaasumiro ichuumuhu iinuuhi, itihaiño, ihusene icano minic#n#bo. Tolliro bu ihime ijeevadiobaryuri minic#n#bo. Jaadi Jesu diitoco nuuhi: Diiboco misinaayu ifeequi, nooboro.

Jesuco Iguijeniqui Imaacasiuno.

(Mt 26.1-5; Mr 14.1-2; Lc 22.1-2)

⁴⁵ Jaanoco judiom# Mariam#fema asaumo aatyimeumoro diiboco sihid# miyaavuguumo. ⁴⁶ Jaarunaa sanoodimo fariseom#jaago ufuumoro diitoco j#buguumo Jesu omoon#unoco. ⁴⁷ Jaanegui fariseom#, sacerdotem# aivoj#to icamo fagom#naaco iigaiy#ci#umoro nuuhi: ¿Mill# fine momoon#jirahi? Aivo sihid# ejeevanoonoco moon#hicaabo. ⁴⁸ M#ro diiboco mill# momoon#tihachij# famooro diiboco miyaavegueji. Jaachij# romanom# asaamoro Moocaani ijaco fin#suvajimo, bu tolliro moojin#je miyam#naaco fin#sujimo icano, noomoro.

⁴⁹ Jaanegui Caifas diitoobo tusumi sacerdotem# aivoj#bot# iicaubo diitoco nuuhi: Am#hai aivo magaat#hi. ⁵⁰ ¿Nacu mehesic#n#tihi saafiro famoohalliv#ro iguijeve-jirunoco faacuumim#naaro mifin#jirumohalliv#? nooboro.

⁵¹ Ijeeb#t#ro toll# nuut#bo; tusumi sacerdotem# aivoj#bot# iicaumaño Moocaani diibo jeeb#faño eesaayunoco nuubo. Jesu tuucuumim#naahalliv# iguijeveujinoco imegav#ro j#buguubo. ⁵² Jill# tuucuumim#naahalliv#ro icautino, tolliro bu Moocaani seeme fah#go va iicamoco iigaiy#ci#qui. ⁵³ Jaamaño tusumit#ro esafutuumo Jesuco igui-jen#ujinoco.

⁵⁴ Jill#ti Jesu foovono igucuut#hi judiom#feened# jilliro toonoti fuucuubo sicaih#gov# toonoti fiitino iicaacuum# Efrain onoocuum#jaagov#. Jah# ij#bogom#naama fitafutuubo.

⁵⁵ Jaanaa fiit#cuuno Pascua judiom# j#baimo iicaujino. Jaacuumit# sihid# saatoho Jerusalevi fuuhi imegav#ro ijeevamaje iican#icabadi ifinoco iimibachuqui. ⁵⁶ Jaanaa Jesuco guinehicaumo. Jaamoro templojafaño icamo noocasih#cauhi: ¿Mill# mehesic#n#hi, fine saajiibo? ¿Nacu fine jino j#baimov# saajit#bo? noomoro.

⁵⁷ Jaanaa fariseom#, sacerdotem# aivoj#to icamo miyam#naaco taj#bauhi. Saatohoti Jesuco mahaty#mehachij# m#haico mij#bogo, magaay#ci#moro diiboco mic#vojaanic#qui, noomoro.

12

Betaniavi Jesuco Facicifaihuri Jeesuugo. (Mt 26.6-13; Mr 14.3-9)

¹ Jaanaaca Pascua jibaimoco eheetavuujiino sahuse juugahuseti safucu icano icau-naaca Jesu fuuhi Betaniavi tuucuumivi Lazaro iguijeveuboco ubuheesuubo iicauhigo. ² Jahi diibedi eetavuumo machutaaco. Jaanoco Marta ifehicauhi. Jaanoti Lazaro amachumofeeneri icahicauhi Jesuma. ³ Jaanaaca Maria sivauhi sano libra ticovovi nardo onono facicifaihuco aivo iimino guiraano ijaada iicanoco. Jaagoro tofaihuri Jesu tihaiñoco ejeesuugoro imeebaiguiri filluhicauhi. Jaaneri tooja gahafuuhi ifacicifaihu usuri. ⁴ Jaanegui jibogominaati saafi nuuhi Juda Iscariote Simon achi Jesuco aaciujibo: ⁵ ¿Collihi jana jino facicifaihuco trescientos denariori anaajemere #daasufiimoco acitimo bañamaahi? nooboro. ⁶ Jilli nuubo #daasufiimoco agaijumaño icatino. Jilli nanivaminaafi iicaumaño. Jaaboco diito inihibami lleegucuco utuumusuunoti nanihicaubo. ⁷ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Jaafa tolli moonigo, tacihoji imegavi uco jilli moonigo. ⁸ Miñiro amihafeenevi fahijivaro #daasufiimo icaji. Jaanoti uujoho amihaima fahijivaro icajitih, nooboro.

Lazaroco Iguijeniqui Ihiimaano.

⁹ Jaanaa ajashutimo judiomi guubuuh, Jesu Betaniari iicaunoco. Jaamoro tahi fuumo. Jaaruno Jesuguiiharo icatino, tolliro bu Lazaroco Jesu ubuheetesuuboco ihatyimequi. ¹⁰ Jaamoro sacerdotemi aivojito Lazarohallivi iimaacasiuhi, tolliro bu diiboco igaicaaqui. ¹¹ Diiboti sihidi saatoho judiomi Jesuco imiyaavuguumoro udugaa-camaaiunoma iicaumo.

Jerusale Cuumifaño Jesu Hicafotono. (Mt 21.1-11; Mr 11.1-11; Lc 19.28-40)

¹² Jaanaa sihidi miyaminaa Pascua jibaimovi Jerusalevi fuuhi. Jaamo, jaano sesevede guubuumo Jesu tuucuumivi agaseujinoco. ¹³ Jaamoro imohono jaanoco iquituumoro diiboco cabaacutuumo sahaomoro: ¡Hosana! ¡Jaafa imocafotoobo! Imicani Moocaani memeri asaabo; Israel miyaminaa aivojibo, noomoro. ¹⁴ Jaanaa Jesu burroco aatyimeuboro diibohallivi casivuubo. Caatinihaamefaño onoobadi: ¹⁵ Diiguetejirahana Sion cuumi; Meeci oono dihaivojibo burrogayihalliri giciniiboro saahi, noonoro onoobadi. ¹⁶ Jaarunoco jibogominaa gaajautihi; jari Jesu niquejefaño ufuunobunati gaajaciumo Caatinihaamefaño onociniubadi omoonunoti. ¹⁷ Jaanaa Jesu Lazaroco ubuheetesunoco atyimeumo jibeguehicauhi Jesu omoonuboro ubuheetesunoco. ¹⁸ Jaanoma icamo miyaminaa Jesu asauboco cabaacutuuh sihidi ejeevano mityaco omoonunoco uguubuumoro. ¹⁹ Jaanoma iicamo fariseomi noocasiuhi: Mahatyimecuih fine jino mihairyo milliba momoonitinoco. Memeci paryi miyaminaa diibo dojicuti ofoonoco, noomoro.

Griegomi Jesuco Guiinehi.

²⁰ Jaanaaca Jerusalevi Pascua jibaimovi Moocaanico iimequi ufuumofeeneri, bu icauomo saatoho griegomoto. ²¹ Jaamo Felipejaago asaamoro diiboco nuuhi: Aivojibo, miñhai mihimeguehi Jesuco mahatyimeneque, noomoro. Jaabo Felipeu Betsaida cuumioobo Galilea jinijeri iicaucuumioobo.

²² Jaanegui Felipe ufuuboro Andreque jibugutuuh. Jaadi famisicro ufuumisiro Jesuco jibugutuuh. ²³ Jaanegui Jesu nuuhi: Tufucu mihicacuuh, uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo sihidi jeevanofaño icajifucu. ²⁴ Miyanotiro, miyanotiro amihaiico neehi: Trigo noovatayi jinijehallivi aacotoyiro jinijefaño ofooyi chuumucuyibadi icahi. Jaaruyi ihiinoyiro janaanici guiraano noovafihi. Jaanoti abasuratiyi sayiro icafihi. ¿Milli bu guiraatejiruyi? ²⁵ Jaabadi ifico agaijibo

ifico mitasuji. Jaanoti jiijehallivi ifico agaijitibo ifinjitino fivoguiiha ficuuhi. ²⁶ Cajaatyohacho tadyojicuti asaagomo uco ijeeceviqui. Jaamo uco ejevomomo uujoho icahigo tolliro icajimo, bu jaamo cajaatyohacho uco ejevomoco Guihirubi bocigusuji.

Jesu Iguijevejinoco Jibeguehi.

²⁷ Jisumi uco tajeebi gaihuiaba icahi. ¿Jaanoco milli fine uujoho neeji? ¿Fine Guihi uco jilli icajinoti taajasu, neeji? Eti du, tooneguiiha uujoho saahinihi. ²⁸ Jaanegui Guihi dimomoco cahacisu, nuubo. Jaasumiro niquejefañoti guubuvusuuno: Cahacisucuuhi, bu siino cahacisujihica, unuuno.

²⁹ Jaanaa iicojiri miyaminaa iicaumo niquejefañoti unuunoco uguubuumoro: Sisi iimaahi, neehicauhi. Jaanoti saatoho: Moocaani toomominaafi iimaahi, neehicauhi.

³⁰ Jaanegui Jesu nuuhi: Uuguiiha jino niquejefañoti Moocaani iimaatihi, amihai guuiha ihiimaano. ³¹ Jisumi jino jiijehallivi imiti jaadaco acicafeteji, bu jisumi jino fi jiije aivojibo icahicaabo buhi gañicafeteji. ³² Jaabo uujoho guijeve imohobujehallivi jiijehalliti agañiivoodi, paryi famoocoro tajaagovi sivaji, nooboro.

³³ Jilli neehicaubo coguijeveri fine iguijevejinoco diitoco agaajasuubo. ³⁴ Jaanegui imiyaminaa iimusuuhi: Miro mihai muguubuhicahi tajibahaamefaño: Cristo asaadi guijevetibo icaji, onoonoco. Jaano icanaaca, ¿milli jaabo ijoho neehicahi: Miyaminaafibadi Ifivuubo guijeve imohobujehallivi gañiycisucafeteji, neehicahi? ¿Nacu, mijoho diibo Miyaminaafibadi Ifivuubo? noomoro.

³⁵ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Amihai feeneriica gueenejisuno icajino seseene aachicinino. Jaanegui mihigo amihafeeneri jino seseene aachicinino iicanohachuta, amihaihallivi civono iijitinaacaro. Jaanoti civohi igomo gaajatihi ihimega ofoohigoco. ³⁶ Jaanegui amihafeeneri sese iicanohachuta seseque mimiyaavogo. Jaamo seseene aachicinino miyaminaa mihicahi, nooboro. Jilli Jesu ihiimaahicaudi ufuuboro diitediti fataniivutuuhi.

Judiomi Imiyaavogotino.

³⁷ Diitofeenevi Jesu ajashutino sihidivi ejevanehejeque eetavehicacuurunaaca diiboco miyaaveguehicautimo. ³⁸ Moocaani iimaaminaafi Isaia unuuno imiyaavequi iicaumaño. Miro noono:

Aivojibo, ¿mijoho nacu mojibogoco miyaaveguehi? ¿Mico fine Moocaani imityaco ifusuhi? noonoro.

³⁹ Jilliti miyaaveguehicautimo. Jaaboro bu Isaia caatinuhi:

⁴⁰ Diito aallinoco Moocaani jabaiytusuuhi; tolliro ijeebinoco kuhufutusuubo ihaallineri atyimetimo iicaqui, tolliro bu ijeebiri esicinitimo iicaqui. Jaamoro tajaa asaamoco uujoho buheesudino.

⁴¹ Jilli nooboro Isaia Jesuditi iimaauhi Jesu aivojico aatyimeuboro.

⁴² Jaarunofaño sanoodimo ihaivojito Jesuco miyaavuguuhi. Jaarumo foovono neehicautihi fariseomi ñihicuti diitoco sinagogajati gañitimo iicaqui. ⁴³ Miyaminaa diitoco obocigomocoro imuguumo Moocaani obocigonoco imogotimo iicaumaño.

Jesu Iji Miyaminaaco Dugaacusuji.

⁴⁴ Jaanaa Jesu sefano nuuhi: Uco imiyaavogomo, ucoro miyaavogotihitolliro uco agalluuboco miyaaveguehi. ⁴⁵ Tolliro bu uco atyimeme uco agalluuboco atyimehi.

⁴⁶ Uujoho seseene aachicinibo jiijehallivi saahinihi uco imiyaavogomo civohi icatimo iicaqui. ⁴⁷ Jaanoti taajico guubucuurumo imiyaavogotimoco uujoho: Diito imitico, neejitihitolliro. Uujoho jiijehallivi saahinitihitolliro jiiije miyaminaaco cijigaifaño gañisuqui, jilli taajasuqui saahinihi. ⁴⁸ Jaanoti uco iimogotimoro taajico imiyaavogotimoco uujoho enehicano, diitoco ufucu niinofucu cijigaifaño gañisuji. ⁴⁹ Uujoho tajeebitiro iimaahicatihitolliro Guihirubi uco agalluhinibo atajibahinibadi iimaahicahi, jibeguehicahitolliro icano.

⁵⁰ Jaabo uujoho gaajahi Guihirubi taj#ba ifinijitino fiivoco aacino. Jaamaño uujoho iimaahicahi Guihirubi unuubadi, nooboro.

13

Jesu I#bogominaa Tihai#oco Nitih.

¹ Jaanaa safucurucu icauno ihimega Pascua j#baimo iicaujino. Jaanaa Jesu gaa-jacuuhi, jiihalliti Caanijaagovi ufuujino oovovi #futucuunoco. Jaabo ita jii#jehalliri iicamoco gajihicaubo. Jaaboro #fusuubo diitoco sihidi agaijino finitino iicajinoco.

² Jaamo niinoono amachuumo icaunaaca iji Juda Iscariote Simon achi eesamaajefaño j#hacucuuhi Jesuco aaciujinoco. ³ Jaanaa Jesu Caani diiboco fanoovaco ihusefaño aaciunoco agaajauboro, bu tolliro Moocaniti asaanoco, bu siino diibojaago ufuujinoco icano agaajauboro. ⁴ Amachuumañoti agañiivuuboro igaachehuco jujuuvuubo. Jaaboro ifillubaryuri ifeenebeque isiyaavuuboro ⁵ nifaihuco butajefaño ificuuboro ij#bogominaa tihai#oco nitihicaubo. Jaaboro ifillubaryuri isiyiciniuneri filluhicaubo.

⁶ Jaanaa Simon Pedrovi #futuubo. Jaanegui Pedro diiboco nuuhi: Aivoj#bo, ¿milli jaabo #joho uco tatyihai#oco nitiji? nooboro.

⁷ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Jino uujoho omooninoco jisumihica #joho gaajatihi. Jaaruubehi ufucu gaajaji, nooboro.

⁸ Jaarunaa Pedro diiboco nuuhi: Chahano, ufucuro tatyihai#oco #joho uco nitijitih, nooboro.

Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Ico inititihachiji tajaagodi diicajitih, nooboro.

⁹ Jaanegui Simon Pedro nuuhi: Aivoj#bo, tatyihai#ocorota nitidino, tollirota bu tahusene, tañigai icanoco nitih, nooboro.

¹⁰ Jaanegui diiboco Jesu nuuhi: Ejeecuubo siino faabohoro jetatihi itihai#ocoro nitifih i#mihinivatimaño. Jaabadi am#hai m#mihinivatih. Jaarumo famooro icatino, nooboro.

¹¹ Tolli nuubo diiboco aaciujiboco agaajaumaño, famooro m#mihinivatih, nuubo.

¹² Jaadi diito tihai#oco Jesu initihicaudi siino igaachehuco ijicafutuuboro cas#vuubo. Jaaboro diitoco nuubo: ¿Magaajahi jino uujoho am#haico omooninoco? ¹³ M#iro am#hai uco meneehicahi j#bogominaafi, aivoj#bo icano. Eti, miyaanoco meneehicahi, uujoho diibo iicamaño. ¹⁴ Jaaruubo am#hai tihai#oco initibadi, bu am#hai sanoomiro am#hai tihai#oco fahigovavi miniticasihicaji. ¹⁵ M#iro am#haico j#beguehicacuuhi. Jaamo uujoho omoonihicabadi momoonihicahi. ¹⁶ Miyanotiro, miyanotiro am#haico neehi: Chahaabo saafi jeecivominaafi ihaivoj#bo janaanicivi iicaabo. Tolliro bu chahaabo siinojaa agalluubo diiboco agalluubo janaanici iicaabo. ¹⁷ Jinoco magaajamoro jilli momoonihachiji miyanotiro imino mihicaji.

¹⁸ Fameeditiro am#haiditi iimaatihi. Uuro gaajahi am#haico uujoho #c#hinimoco. Jaarunofaño, jaafa tolli icano, Caatinihaamefaño onoono imiyaavequi. Uuma sano amachuhicaruubo: Taminaafiti minifetehi, onoono. ¹⁹ Jaanegui am#haico imegaviro jino neehi. Jaamo tolli iicacuudi magaajamoro mimiyaaveguehi uujoho diiboro iicaabo, iicanoco. ²⁰ Miyanotiro, miyanotiro am#haico neehi: Uujoho agalluuboco agaayicimo, uco bu tolliro gaayicih. Jaamo uco agaayicimo, tolliro bu uco agalluuhin#boco gaayicih, nooboro.

Jesu J#beguehi Juda Diiboco Aacijinoco.

(Mt 26.20-25; Mr 14.17-21; Lc 22.21-23)

²¹ Jilli Jesu unuuboro gaajacuuhi ifi ijeeb#faño gaihuiba iicaunoco. Jaaboro foovono nuubo: Miyanotiro, miyanotiro am#haico neehi: Am#haiti saafi uco aciji, nooboro.

²² Jaanegui ij#bogominaa fahigova meecasiuhi: ¿Cajaaniti fine noobo? noomoro.

²³ Jaanaa saafico ij#bogominaati Jesu agajihicaubo diibovi fitociniuhi. ²⁴ Jaaboco Simon Pedro ihaalliri taj#bauhi Jesuco idilluqui cajaaniditi Jesu tolli unuunoco igaajaqui.

²⁵ Jaanegui diibo Jesuvi fañogayi ifiitivuuboro diiboco dilluubo: ¿Aivoj#bo, cajaan# diibo? nooboro.

²⁶ Jaanegui nuubo: Toovot#no uujoho diiboco maahuco amatyusuuboro ac#ji, nooboro imaahuco amatyusuuboro aciubo Juda Iscariote Simon achico. ²⁷ Jaanoco Juda amachuusumiro Satanas #j# diibo jeeb#faño #icafutuuhi. Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Omoon#jinoco jisumiro moon#cu, nooboro.

²⁸ Jaarunoco diito amachuumo gaajaciut#hi mill#ti diibo toll# unuunoco. ²⁹ Jaanoti saatoho esamaaihcauhi. Juda in#hibami lleegucuma iicaunegui diiboco baacho, noobo: Naajecu jisumiro ##baimov# mucuuj#vaachujirunoco. Jaanoti #daasufimoco siinoti ihac#qui noobo baacho, noomoro. ³⁰ Jaabo Juda amachuuboro tah#got# iinuuruubaaca mih#j#cuuhi.

Bohono Taj#ba.

³¹ Jaabo Juda ufuunobuunati Jesu nuuhi: Jisumi jari uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo cahac#sucafeteji. Jaabofeened# Moocaani boc# cahac#sucafeteji. ³² Jaabo uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo Moocaani bocico #fusumaño Moocaani, bu ifusuji Illi bocico. Jaanoco jisumiro #fusucuuj#bo. ³³ Taseeme am#haima uujoho guenene icacuujit#hi: Uco miguiinejirahi. Judiom#co eneehin#badi. Toll#ro bu am#haico neehi: Uujoho ofooh#go am#hai mefeelit#hi. ³⁴ Jaanegui am#haico bohono taj#baco uujoho ac#hi. Fah#gova magaj#casi. Am#haico uujoho agaj#badi fah#gova magaj#casi. ³⁵ Jaamo fah#gova magaj#casi hach#j# miyaminaa gaajaji miyaano am#hai taj#bogom#naa mihi-canoco, nooboro.

Jesu Neehi Pedro Diiboco Utuunamaaj#noco.

(Mt 26.31-35; Mr 14.27-31; Lc 22.31-34)

³⁶ Jaanegui Simon Pedro diiboco nuuhi: ¿Aivoj#bo, cuuca feeji? nooboro.

Jaanegui Jesu diiboco iimusuuhi: Uujoho jis# ofoobo doj#cut# #joho feejit#hi, ufucu jari tadyoj#cut# feeji, nooboro.

³⁷ Jaanegui diiboco Pedro nuuhi: ¿Aivoj#bo, mill#ti jaabo jisumi didoj#cut# feejit#rahi? Dihall#v# uujoho tafico aac#noco imeguehi, nooboro.

³⁸ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: ¿Nacu dif#ico #joho tahall#v# daac#j#rahi? Miyanot#ro #co neehi: Jaafañ#ino catava oj#t#naacaro, uco agaajaruubo uco #joho tuunamaaj# mifooci, safo id#ino, nooboro.

14

Jesu Moocaanijaa Ofoono J#hai.

¹ Am#hai jeeb#fañodi mihiguetedino. Moocaanicoro mimiyaavogo, bu toll#ro uco mimiyaavogo. ² Guihirubi ijafaño mihicajimañeheje sihidi icahi; toll# iicat#ruva am#haico uujoho neejit#rahi. Jaanegui feehi am#hai #mega am#hai mihicajimañehejeque imibachuqui. ³ Jaabo jino ofoobo am#hai mihicajimañehejeque iimibachuudi siino saaji; am#haico #civaabo. Jaamo uujoho icah#go am#hai toll#ro mihicaji. ⁴ Am#hairyo magaajacuuhi uujoho ofooh#goco, toll#ro bu tah# ofoono #haico magaajahi icano, nooboro.

⁵ Jaanegui diiboco Tomas nuuhi: Aivoj#bo, magaajat#hi #joho efeej#h#goco; ¿Mill# fine magaajajirahi toono #haico? nooboro.

⁶ Jaanegui Jesu nuuhi: Uujoho toono J#hai, bu uujoho Miyaano, bu uujoho Fiivo icano. Id#inoro tafeened# Moocaaniv# mihifetej#rahi. ⁷ Uco magaajahach#j# bu toll#ro Guihirubico magaajahi. Jaaboco jisumit#ro magaajacuuhi mahaty#mecumaño.

⁸ Jaanegui Felipe diiboco nuuhi: Aivoj#bo, m#haicota dih#fusu: Moocaanico maaty#memere siino dillucuut#mo mihicaqui, nooboro.

¹ Uujoho imiyacoohai, añimínaa baacu coohaibadi iicaabo. Jaacoohai abajaabobadi iicaabo Guihirubi. ² Míro baacu coohai aafene iimitihaafejeque iquitimoro agavara-cunicibadi, tollíro uco gaayicicurumo imitino iicamoro taajico iguiraatusutimoco Guihirubi gavaracuji. Jaanoti iguiraatusumoco tooco aafene onoova aafejeque imibachunicibadi Guihirubi imibachuji janaanici siino iguiraatusuqui. ³ Jaanoti amíhai mímihínivaficuutihí amíhaico ijíibeguehicacuunofañodi. ⁴ Jaanegui uuvíro mihica uujoho amíhaiví icaqui icano. Míro oono basuta aafe ifahooti ihinocínitíhaafe iinoro noovajitirahi. Jaabadiro bu amíhai mihicaji uutí mihicatíhachíijí.

⁵ Míro uujoho ifacoohai. Jaanoti amíhai ifahaafene; uuma iicaabo, bu uujoho diiboma iicaabo icano sihidí noovasuhi. Jaanoti uutí ijeevadí mihicahachíijí aivo millíba momooníjitírahi. ⁶ Jaabo uutí icatíbo buhí gañícafetejé iimitíhaafejeque iquitícmoro buhí agañínicibadi. Jaano ifigatyonoco ananímoro chíjígafañó agañínó nífetefíhi.

⁷ Jaanoti uutí mihicahachíijí taají amíhaima icají. Jaachíijí paryí mihimogonoco midillu amíhaico acíqui. ⁸ Míro amíhai sihidí monoovasuhachíijí Moocaani cahacisucafetejé. Jaachíijí amíhai miyaanoro tajíibogomínaa mihicahí. ⁹ Guihirubi uco agajíbadíro, bu amíhaico uujoho gajíhi. Jaanegui amíhaico agajínofañoro mihica. ¹⁰ Tatyajíibaco imino momooníhachíijí amíhaico agajínofañoro mihicají; Uujoho Guihirubi tajíibaco imino omoonímañó díibo uco agajínofañó iicabadi.

¹¹ Jíllí amíhaico neehí, tahimohica amíhaima iicaqui. Jaaneri jaamo imo imo mihicahí. ¹² Jaano jino amíhaico uujoho atajíibano: Fahígova magajícasí, amíhaico uujoho agajíbadí. ¹³ Janaaní aivo gajíma mihicano; míno gataavomínaafíhallíví mofíco mahacino. ¹⁴ Jaabadi amíhai tañahabomí mihicají, uujoho amíhaico atajíibanoco momooníhachíijí. ¹⁵ Amíhaico tajeecívomínaa nuucuujítíhi, míro jeecívomínaafi gaa-jatátíhi ihaivojíbo omoonínoco. Jaaneguíha jino amíhaico tañahabomí neehí; paryí Guihirubítí agaajahínínoco amíhaico agaajasumañó. ¹⁶ Amíhai uco mihicíutihí. Jaanoti uujoho amíhaico íciuhi. Jaaboro amíhaico ficuuhí, toonoco mofoomoro sihidí migu-iraatusuqui. Jaanoco suufenítimo mihica; Jaamo tamomofeenedí Moocanico siinoco midillunoco amíhaico ihacíqui. ¹⁷ Jino amíhaico atajíibano: Fahígova magajícasí.

Jiiníjemínaa Amíhaico Jíhevejí.

¹⁸ Jiiníjemínaa amíhaico ijííhevehachíijí magaja, amíhai ímegaro uco ijííheveneque. ¹⁹ Amíhai jiiníjemínaa mihicaruva amíhaico jiiníjemínaa gajíjirahi. Jaanoti uujoho jiiníjemínaafeenetí amíhaico íciuhi. Jaamañó jiiníjemínaa amíhaico jíhevehi, jiiníjemínaa mihicacuutímañó. ²⁰ Mehesafoto amíhaico eneehínínoco, míro jeecívomínaafi ihaivojíbo janaanícíví jeevatatíhi. Uco icaruno ijííheveme, imi amíhaico jíhevejí. Amíhaico ijíibeguehicanoco imino momooníhachíijí, tollíro bu amíhaiñó ficucafetejé. ²¹ Jíllí tahallítí amíhaico mooníjimo, uco agalluuboco agajátímañó.

²² Uujoho saahínítíruva, bu díitoco jíibeguehícatíruva icano iimitíco gaajajítírumo. Jaanoti jisumí millíba eneejírúno chahacuhí iimitíco agaajasucumañó. ²³ Míro uco ijííhegueme, bu tollíro Guihirubíco jííheguehí. ²⁴ Uujoho díitofeeneví míhaiñooba eheetavotínoco sihidí ejeevanoco eetavehícatíruva iimitíma chahajírúmo. Jaanoti toono sihidí ejeevanoco atíimehícauurumo uco jííhevehi, bu Guihirubíco jííheveme icano. ²⁵ Jaaruno ticovono icatíno jíllí díito tajííba aamefañó onono imíyaavequí iicano: Sícamañóhallítí uco jííheveme, onono.

²⁶ Jaarunaa Jacusumínaafíco uujoho Guihirubífañodí agalluubo míyaano Gajíasaadí, díibo uutí ímaají. ²⁷ Jaasumí tollíro amíhai uudítí míjíibeguejí, ítíconítíro uuma mihicahícamañó.

16

¹ Jíllí amíhaico neehí jínejeba amíhaico dugaacusutíno iicaqui. ² Amíhaico gañíjimo sinagogajanofañotí. Tollíro bu icajíno cajaaníyohacho amíhaití iguíjenímo esamaají:

Jilli omoonineri Moocaanidi fine imino moonihi, noomoro omoonimo. ³ Jilli moonijimo Guihirubico agaajatimaño, uco agaajatimaño icano. ⁴ Jaanoco jilli amiihaico neehi. Jaamo tolli iicacuudi magaajahi uujoho toonoco amiihaico eneehinicuunoco.

Moocaani Gaija Eheetavono.

Jilli iticoni amiihaico nuutihii, amiihaima icaumaño. ⁵ Jaaruubo jisumi fuucujii uco agalluubojaago. Jaaboco amiihaiti saatohoba midillujitihii: ¿Cuuca feeji? noomoro. ⁶ Jaarunaa iticoni tolli amiihaico unuuneri mihidaasuvuuhii. ⁷ Jaarunaa miyaanoco amiihaico neehi: Aivo amiihaidi imino uujoho ofoono. Jaanoti footiruva Jacusuminaafi amiihaijaa saajitirahi. Jaanoti ofooboro amiihaijaa galluuji. ⁸ Jaadi diibo asaadi jiinjeminaaco gaajasujiibo imitiminaa iicanoco, bu tolliro iticovono jiihai iicanoco, bu diitoco Moocaani udugaacujinoco icano. ⁹ Jaabo: Diito imitiminaa iicanoco, neeji uco diito imiyaavogotimaño. ¹⁰ Tolliro bu gaajasujiibo iticovono jiihai iicanoco, uujoho Guihirubi iicahigo ofoomaño. Jaaboco amiihai siino uco mahatyimecujitihii. ¹¹ Tolliro bu gaajasujiibo Moocaani udugaacujinoco, diibo jiije aivojiiibo iicaabo ijico ciijigaifaño igañiqui ificucuumaño icano.

¹² Sihidi amiihaico eneejiruno icarahi. Jaarunoco jisumi amiihai magaajajitirahi. ¹³ Jaanoti miyaano Gaija asaadi amiihaico miyanotiro jiiibeguejiibo. Jaaruno ijeebitiro jiiibeguejiibo Moocaani onoonoco jiiibeguejiibo, tolliro bu amiihaico gaajasujiibo ufucu iicajinehejeque icano. ¹⁴ Diibo uco bocigusuji taaño iicanoti agaayiciboro amiihaico gaajasujiibo. ¹⁵ Guihirubima iicano paryi taaño. Jaamaño uujoho neehi: Moocaani Gaija taaño iicanoti agaayiciboro amiihaico gaajasujiibo, nooboro.

Idaasuno Mihicarumo Imo Imo Miminifeteji.

¹⁶ Goovacujino amiihai uco siino atyimecutimo mihicano. Jaarunobuunati goovajisutinoti siino uco mahatyimeji Guihirubijaago efeejimaño, nooboro.

¹⁷ Jaaneguiiha ijiiibogominaati saatoho noocasiuhi: ¿Milli fine eneejirunoco miihaico noobo: Goovacujino uco atyimecutimo mihicano, siino bu goovajisutinoti siino uco mahatyimeji Guihirubijaa efeejimaño? onoono ¹⁸ neehicaumo: ¿Milli eneejiruno goovajisujitino, bu goovajisujino onoono? Magaajatihii ihiimaanoco, noomoro.

¹⁹ Jaanoco Jesu diiboco diito idillujirunoco agaajaciuboro diitoco nuubo: Sanomiro midillucasihi, uujoho goovajisujino uco atyimecutimo mihicano, bu toonobuunati goovajisutinoti siino uco mahatyimeji onoonoti. ²⁰ Miyanotiro, miyanotiro amiihaico neehi: Mataacasimoro idaasuno mihicaji. Jaaneri jiije miyaminaa imo imo icaji. Jaaruno amiihai idaasu imo icati minifeteji. ²¹ Miuro gaigo eseemevajisumi idaasuno minifotogo ihaivofucuvi ifotomaño. Jaarugo eseemevacuunobuunati ihaivoco esicinicuutatigo jiinjehallivi sisee seemene ifiiveneri imo imo iicamaño. ²² Jaabadi amiihai jisumi mihidaasuvehi. Jaarunaaca amiihai siino uco mahatyimeneri amiihai jeebino sihidi imo imo minifeteji. Jaano imo icaco miihaiñooba amiihaiditi udumiticijtitino.

²³ Jaasumi uco siino midillucujitihii. Miyanotiro amiihaico neehi: Guihirubi amiihaico aciji fanoovaco tamomofeenedi midillunoco. ²⁴ Jisumihiica amiihai jinejebaco midillutihiica tamomofeenedi: Midillu. Jaamo magaayicihii. Jaamo sihidi imo imo mihicahi.

Jesu Jiinjjeque Guinonihu.

²⁵ Jilli amiihaico neehi siinovi ooviciboro. Jaarunofaño tufucu gaseji siino amiihaico siinovi ooviciboro ijiiibugucujitino. Jilli foovonoro amiihaico Guihirubiti ijiiibugucujino. ²⁶ Jaasumi amiihaihallivi Moocaanico uujoho dilluji amiihaico nootihii: ²⁷ Guihirubiro amiihaico gaijiihi, uco amiihai magaijimaño, tolliro bu uujoho Moocaaniti asaahinoco mimiyaavogomaño icano. ²⁸ Uujoho Guihirubiti

ihinehin#boro jiihahalliv# saahin#hi. Jaaruubo siino jii#jeque ejeevesuuboro doj#cuviro Guihirubijaago fuucuuj#i, nooboro.

²⁹ Jaanegui ij#bogom#naa diiboco nuuhi: Jisumi naha foovono diimaahi siinovi oov#ci#i#bo. ³⁰ Jisumi naha jari magaajacuui #joho fanoovaco agaajanoco. Jaama#no m#hai#nooba #co dillucujit#rahi, bu m#hai imino magaajacuui #joho Moocaaniti asaahin#noco, noomoro.

³¹ Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: ¿Jaanegui nacu jari jisu mimiyaaveguehi? ³² Tufucu jino gasecuji; fine tusu mihicacuui, jino am#hai fah#govavi safiisa am#hai naagonovi magavaranaamaajino tacobiti uco mejeevesumoro. Jaaruubo uujoho uuro icajit#hi Guihirubi uuma icaji. ³³ Jilli am#haico neehicahi. Jaamo uuv#i sajeeb#i mihicahi. Jii#jahalliv#i sihidi #daasuma mihicaji. Jaarunofa#no ucoro mehes#cin#i, uujoho jii#jeque guinon#cuui, nooboro.

17

Jesu Ij#bogom#naahalliv#i Moocaanima Iimaahi.

¹ Jilli Jesu unuunobuunati, niq#jeque emeeci#uboro, nuuhi: Guihihi, tusumi mihicacuui; Daachico cahac#su, toll#ro bu Daachi #co icahac#suqui. ² #joho Daachico diij#co daac#hi pary#i miyam#naahalliv#i. Jaamo pary#i #joho uco adaac#moco ifin#jit#no fiivoco ac#qui. ³ Jaano jino ifin#jit#no fiivo, id#boro #joho miyaabo Moocaani idiicanoco agaajano, bu toll#ro Jesucristoco #joho agalluuhin#boco agaajano icano.

⁴ Uujoho #co jii#jahalliv#i boc#gusui; imivucuui uco ataj#bahin#noco omoon#hicaabo. ⁵ Jaaneguiha, Guihi, uco dicojiv#i boc#gusu jii#je fiivuut#naacaro dicojiv#i uco oboc#gusuubadi.

⁶ Jii#jem#naati id#c#boro uco adac#moco dimomoco gaajasucuui. Dita iicahin#moco uco daac#hin#hi. Jaamo imino diij#co ficui. ⁷ Jisumi gaajacuumo pary#i uco adaac#hin#no #ti asaano. ⁸ Diij#co uco adaac#hin#noco diitoco ac#hicacuui. Jaanoco agaay#cimoro gaajacuumo miyaanoro uujoho #ti asaahin#noco. Jaamoro miyaavogomo miyaanoro #joho uco agalluuhin#noco.

⁹ Jaamohalliv#i #co dillui, Famoohalliv#i jii#jem#naahalliv#i #co dillut#hi, dita iicamoco uco adaac#hin#mohalliv#i dillui. ¹⁰ M#ro pary#i taa#no iicano diino, toll#ro bu diino iicano taa#no icano. Jaamofa#nodi uujoho cahac#sucafetehi.

¹¹ Jaaruubo uujoho jii#jahalliv#i icacuujit#hi. Jaanoti diito jii#jahall#ri icaji. Jaanoti uujoho dijaa feeji. Jaanegui, Guihi, #joho idiimiibo, uco adaac#hin#moco dimityari toomo, saafiibadiro diito iicaqui #ma misi saafiuro mihicabadi. ¹² Uujoho jii#jahall#ri iicahin#sumi diitoco teemehicahin#hi dimityari uco adaac#hin#moco imino teemehin#hi. Jaama#no saafiiba diitoti mitat#hi; id#boro johono imitacuubo Caatin#haamefa#no onono imiyaavequi.

¹³ Jaaruubo jisumi dijaago fuucuuj#i. Jilli neehi jino jii#jahall#ri iicanohachutahiica tahimohicari diito toll#ro imo imo iicaqui. ¹⁴ M#ro diij#co uujoho diitoco ac#cuui. Jaarumoco jii#jem#naa diitoco gaay#ci#ti jii#jeoto iicat#ma#no, uujoho bu jii#jem#naafi iicat#ma#no icano. ¹⁵ Jaanegui diitoco jii#jahall#ti d#ci#qui #co dillut#hi. Diitoco #iti dih#fin#ci#qui #co dillui. ¹⁶ Jaamo diito jii#jem#naa icacuut#mo uujoho jii#jem#naafi iicat#badiro. ¹⁷ Jaamoco #guiharo ijeevadi ficu miyaanofeenedi, dij#bogo aivo miyaano. ¹⁸ #joho uco jii#jem#naafeenev#i agalluuhin#badiro, bu uujoho diitoco jii#jem#naafeenev#i galluui. ¹⁹ Jaama#no uujoho diitofa#nodi uuro tafiico #diro ijeevadi ficuui. Toll#ro bu diito #diro ijeevadi ificucafetequi miyaanofeenedi.

²⁰ Diitohalliv#i #co dillut#hi, toll#ro bu diito j#bogofeenedi uco imiyaaveguejimohalliv#i #co dillui, ²¹ sano famooro saafiibadiro misima iicaqui; Guihi, #joho uuma, bu uujoho #ma icano mihicabadi iicaqui, jii#jem#naa imiyaaveguequi #joho uco agalluuhin#noco.

²² Diitoco ac#cuui, uco adaac#hin#no boc#yomonoco, sanobadiro iicaqui #ma misi

sanooro mihicabadi icano. ²³ Uujoho diitofaño, ñjoho tafaño icano mihicaqui diito sanobadiro iminifetequi. Jaanofañodi jiinjeminaa igajaqui ñjoho uco agalluuhinoco, bu diitoco agaijinoco, bu uco agaijinoco icano igajaqui.

²⁴ Guihi, imeguehi uco adaacihinimo uujoho iicahigo tolliro iicano uco bocico adaacihininoco ihatyimequi, jiinije fiivutinaacaro uco ñjoho agaijumaño. ²⁵ Guihi, miyaano, ico jiinjeminaa agaajatimo. Jaanoti uujoho ico gaajahi, tolliro bu jito gaajacuhi ñjoho uco agalluuhinoco. ²⁶ Jaamoco gaajasuhicacuhi dimomoco. Jaarunoco janaanicihiica gaajasuji ñjoho uco agaijino diitofaño iicaqui, bu uujoho diitoma icaqui icano.

18

Jesuco Agaayicino.

(Mt 26.47-56; Mr 14.43-50; Lc 22.47-53)

¹ Jilli unuuboro Jesu ijibogominaama fuuhi Cedro onohigayi onegueehi iicaubajigayi tuhiguiino diitoma fuubo. ² Tolliro bu Juda diiboco aaciujibo tomaño gaajauhi fahijivaro Jesu tobajijaago ijibogominaama efehicaumaño. ³ Jaanegui amocasiminaa, temploja tomominaa icamoco fariseomi, sacerdotemi aivojito icamo agalluumoco Juda ñciuboro satyuuhi. Jaamo fuuhi ihaamiganoma, iniisuganoma, cuugahuneri, cñjigaimecuneri icano. ⁴ Jaanoco Jesu paryi gaajacuhi diiboco omoonujinoco. Jaaboro imegaviro diitoco nuubo: ¿Mico amihai miguiinehi? nooboro.

⁵ Jaanegui diiboco iimusumo: Jesu Nazareoboco, noomoro.

Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Eti du uujoho diibo, nooboro. Jaamofaño icaubo Juda Jesuco igaayiciqui diitoco isiguubo. ⁶ Jaamoco Jesu: Uujoho diibo, unuuneri diito ibujinaagoviro aifuumo jiinjehallivi. ⁷ Jaadi Jesu siino diitoco dilluuhi: ¿Mico miguiinehi? nooboro.

Jaanegui diito nuuhi: Jesu Nazareoboco, noomoro.

⁸ Jaanegui Jesu nuuhi: Amihaico duhu: Uujoho diibo, nuucuuhi. Uco migui-inohachiji taca jitoco mejeecivedino, nooboro. ⁹ Jilli nuubo: Uco adaacihinimoti saafiiba mitatihu, unuuno imiyaavequi. ¹⁰ Jaasumiro Pedro iniisugaco ifajutafañoti iguiyiciuboro saafico buiyaacuhi, jahi saafi Malco onoobo sacerdotemi aivojibo jeecivominaafi nijimeehuco quiticisuuhi imiyanaagomeehuco. ¹¹ Jaanegui Jesu Pedroco nuuhi: Diniisugaco dojicuviro diihacu. ¿Nacu ñjoho gaajatihu idasuno iicaqui uco Guihirubi atajibanoco? Jaanoco bu, ¿milli jaabo uujoho: Chahano, neejirahi? nooboro.

Jesuco Sacerdotemi Aivojibo Imegavi Asatyuno.

(Mt 26.57-58; Mr 14.53-54; Lc 22.54)

¹² Jaasumiro ihamocasiminaa, diito aivojiboma, bu judiomisiminaa icamo Jesuco agaayicumoro sisiuhi. ¹³ Jaamoro ticoniumo Jesuco Anas onoobo Caifas baabojaago asatyumo tusumi Caifas sacerdotemi aivojiboti iicaumaño. ¹⁴ Jaabo diibo Caifas judiomico afajñnubo: Imino saafiro faacuumihalliviro iguijevne, nooboro unuubo.

Pedro Anas Goohasifaño Icauhi.

(Mt 26.69-70; Mr 14.66-68; Lc 22.55-57)

¹⁵ Jaabo dojicuti fuumisi ijibogominaatisi, Simon Pedro, bu saafi icano. Jaabo saafu sacerdotemi aivojiboco agaajacuubo. Jaamaño diibo Jesuma jicafutuuhi sacerdotemi aivojibo goohasifaño. ¹⁶ Jaarunaa Pedro iguhugaviro fitafutuuhi. Jaanegui diibo sacerdotemi aivojiboco agaajaubo ufuuboro iguhuga tomominaagoma ihimauboro Pedroco fañovi jñhacuhi. ¹⁷ Jaanegui diigo Pedroco nuuhi: ¿Nacu ñjoho tolliro diibo jñbogominaafi idiicaabo? noogoro.

Jaanegui diibo nuuhi: Chahano uujoho diibo icatihu, nooboro.

18 Jaanaa isicuneguiha cijigaico eebasuumoro feemehicaumo jeecivominaa, sisiminaa icano. Jaamofeeneri tolliro bu Pedro icauhi efeemeubo.

Anas Jesuco Dilluhicauhi.

(Mt 26.59-66; Mr 14.55-64; Lc 22.66-71)

19 Jaanaa sacerdotemi aivojibo Jesuco dilluhicauhi ijibogominaaditi, ijibogoti icano.

20 Jaanegui Jesu diiboco iimusuhi: Uujoho foovono iimaahicahi. Fahijivaro miyaminaa imefeenevi sinagogajanofaño, templojafaño icano. Fahijivaro jibeguehicahi famooro judiom iigaivonicijahajefaño uujoho toovono iimaahicatih. 21 ¿Collihi jaanoco uco dilluhi? Diitoco dillu, uujoho ihiimaahicanoco uguubuhicamoco. Diito gaajahi uujoho eneehicanoco, nooboro.

22 Jesu jilli diiboco unuunegui, saafi sisiminaafi Jesuco ihimeti gabacuuhi: ¿Nacu tolli ijoho aivo diimusuhi sacerdotemi aivojiboco? nooboro.

23 Jaanegui Jesu diiboco iimusuhi: Imitino ihiimaahachij, enecata dinoo. ¿Cono nacu imitino onono? ¿Collihi jaabo uco daamihi? nooboro.

24 Jaanegui Anas Jesuco sisciniuboco sacerdotemi aivojibo Caifasjaago galluui.

Pedro Jesuco Siino Tuunamaaiuhi.

(Mt 26.71-75; Mr 14.69-72; Lc 22.58-62)

25 Jaanaa Pedro julleeciniboro feemehicauhiica diitoma. Jaaboco nuumo: ¿Nacu ijoho diibo jibogominaaobo diicatih? noomoro.

Jaanegui Pedro tuunamaaiuhi: Chahano uujoho diitoobo icatih, nooboro.

26 Jaanegui sacerdotemi aivojibo jeecivominaafi nuuhi: ¿Jaaruno du Olivohono iicagajiguiino ico uujoho diiboma atyimehinih? nooboro. Miro Pedro diibo yoobo nijimeehuco Olivohono iicagajiguiino iquiticiubo. 27 Jaarunaa Pedro siino tuunamaaiuhi. Jaasumiro ivi catava ojicuui.

Pilato Imefeenevi Jesuco Satyehi.

(Mt 27.1-2, 11-31; Mr 15.1-20; Lc 23.1-25)

28 Jaamoro Jesuco satyuumo Caifas iijati tomañohaivojibo iijajaago. Jaanaa seseevecuuno. Jaanegui judiom toojafaño jicafutuutimo ijeevamaje onoobadi imitiri ijeebico imihininumoro Pascua machuco amachuujitiruneguiha. 29 Jaanegui aivojibo Pilato ihiinuuboro diitoco nuuhi: ¿Jinejhalliti diiboco misivahi? nooboro.

30 Jaanegui iimusuumo: Gaicaauminaafi icatiruva ico mahacijitirahi, noomoro.

31 Jaanegui diitoco nuubo: Amihairyo masatyomoro amihai tajiba onoobadi mooni, nooboro.

Jaanegui judiom diiboco iimusuhi: Mihai judiom, mihaiñoobaco milliti magaicaaujitirahi, noomoro.

32 Jilli miyaavuuno, Jesu jilli gujiveje, nooboro eneehicauno. 33 Jaadi siino Pilato fañojav i jicafutuuboro tah Jesuco ocoovauboro dilluubo: ¿Ijoho naa judiom Aivojibo? nooboro.

34 Jaanegui Jesu iimusuhi: ¿Dijeebitiro nacu tolli uco dilluhi? ¿Nacu sita uuditico tolli neehi? nooboro.

35 Jaanegui Pilato diiboco nuuhi: ¿Nacu uujoho judiomioobo? Chaha, siicumioobo. Miro diijinjeminaaro, sacerdotemi aivojitoma ico uco acih. ¿Jinejeque jana moonih? nooboro.

36 Jaanegui Jesu diiboco iimusuhi: Jijeono tahaivoji icatih. Jijeono tahaivoji iicaruva tajeecivominaa tahalliti icajirahi judiom usefaño uco acitimo iicaqui. Jaanoti tahaivoji jijeono icatih, nooboro.

37 Jaanegui Pilato diiboco nuuhi: ¿Jaaneguihacuva ijoho aivojibo? nooboro.

Jaaneguiha Jesu diiboco iimusuhi: ¿Hjoho du eti, uco aivoj#bo, neehi? Tooneguiha uujoho ifivehin#bo jiijehallivi saahinihi miyaanocoro neequi. Jaano miyaano iicanoco paryi agaajamo uujoho onoonoco guubunichi, nooboro.

³⁸ Jaanegui Pilato diiboco nuuhi: ¿Jineje nacu miyaano? unuuboro siino Pilato judiomijaago saauhi diitoma ihiimaavaubo. Jaaboro diitoco nuubo: Diibovi uujoho iimitinobaco atyimetihi, nooboro. ³⁹ M#ro am#hai am#hai jeevamaajefi uujoho Pascua j#baimosumi saafiiti civojaminaafiti isinaayuno. Jaaneguiha, ¿naa mihimeguehi judiom# Aivoj#boco isinaayunoco? nooboro.

⁴⁰ Jaanegui famooro sefano coovadiivuui: Diiboco sinaayujitih, Barrabacoro sinaayu, noomoro. Jaabo Barraba nanivaminaafiu.

19

¹ Jaanegui Pilato Jesuco #ciuboro aamisuuhi. ² Jaadi amocasiminaa januutuno coohai#ooco minihaiti eheetavuumoro iinigaivi diiboco javucaruumo. Jaamoro bu diiboco j#hacuumo aivoj#bo gaachehubadi gachicohai deecano tifaibadi itifai iicachehuco. ³ Jaamoro diiboco sahaguehicaumo: ¡Judiom# Aivoj#bo Diica! noomoro, diiboco ihimefa#o gan#chihicaumo.

⁴ Jaanegui Pilato siino asauboro diitoco nuuhi: Memeeeci, enecau diiboco isivi sivaqui, jaamo magaajahi diibovi iimitinobaco uujoho aatyimetinoco, nooboro.

⁵ Jaanaa Jesu iinovauhi ijanuutuno minihaima, igaachehu tifaiba iicachehuma icano. Jaanegui Pilato nuuhi: ¡Jaani diibo! nooboro.

⁶ Jaaboco sacerdotemi aivojito, bu isisiminaa icamo aatyimeumoro sefano coovadiivuumo: ¡Diiboco imohobujehallivi metetecu! ¡Metetecu! noomoro.

Jaanegui Pilato diitoco nuuhi: Eti tahi masatyomoro metetecu. Jaanoti uujoho diibovi iimitico atyimetihi, nooboro.

⁷ Jaarunofa#o judiom# diiboco iimusuhi: M#haima icano taji#ba jaano onoobadi guijeveji#bo imooniqui ijeeb#tiro: Uujoho Moocaani Seemene, neehicaabo, noomoro.

⁸ Jill# diito unuunoco Pilato uguubuuboro janaanici aivo iguiubo. ⁹ Jaaboro siino iijafa#o ijicafutuuboro Jesuco dilluubo: ¿Cuucati#o #joho? nooboro. Jaarunoco Jesu iimusucuutih.

¹⁰ Jaanegui diiboco Pilato nuuhi: ¿Uco diimusujitirahi? ¿Nacu gaajatih ico etetecusu-jiruno, isinaayujiruno icano mityama iicanoco? nooboro.

¹¹ Jaanegui diiboco Jesu iimusuhi: Tahallivi mityabama chahajirahi ico Moocaani ihacitiruva. Jaama#o ico uco aac#bo aivo dijanaanici imitima icahi, nooboro.

¹² Toll# unuunoma iicaabo Pilato diiboco isinaayuqui moonihicauhi. Jaarunaa judiom# sefano neehicauhi: ¡Diiboco isinaayuhachij# aivoj#bo Cesar nahabon#minaafi diicatih! M#ro: Uujoho aivoj#bo, onoomo Cesarm#naafiti minifetehi, noomoro.

¹³ Jaanegui Pilato diito toll# unuunoco uguubuuboro Jesuco isivi isivauboro cas#vuubo ihaivoji#icagahallivi. Jaano hebreom# iij#ri Gabata, onoono guisibano nicuta eneejiruno.

¹⁴ Jaasumi Pascua j#baimo iicaujino fiiticuui gadic#barucuu iicauno. Jaaboro Pilato judiomico nuuhi: ¡Jaani am#hai Aivoj#bo! nooboro.

¹⁵ Jaarunofa#o diito sefano coovadiivuui: ¡Jaafa guijeveebe! ¡Jaafa guijeveebe! ¡Tetecu! noomoro.

Jaanegui Pilato nuuhi: ¿Am#hai Aivoj#boco jaabo tetecuji? nooboro.

Jaarunofa#o sacerdotemi aivojito iimusuhi: Mohaivoj#bo Cesar uufocovi sifi mo-haivoj#bo chahahi, noomoro.

¹⁶ Jaanegui diito usefa#o diiboco jeevesuubo itetecuqui. Jaaboco #ciumoro satyuumo.

Jesuco Etetecuuno.

(Mt 27.32-44; Mr 15.21-32; Lc 23.26-43)

17 Jaadi Jesu fuucuuhi icubujeque agafaiy#cihin#boro nigai#paajebai onoomañovi. Jaanoti hebreomi iijiri Golgota onoobaivi. 18 Jaamañovi diiboco tetecuumo, tolliro bu miimisiicico tetecuumo icano. Jaamisifeenevi Jesuco ficuumo. 19 Jaabo Pilato imomoco acaatin#uboro Jesu guiyeve imohobujevi ficusuuhi: JESU NAZAREOOBO JUDIOMI AIVO-JHBO onoonoco. 20 Jaanoco guiraamo saatohe judiomi toonoco meeciuihi. Jesuco etetecuumaño tuucuumiti ifitiumaño. Jaano toono imomo caatin#cin#uui hebreo iijiri, griego iijiri, latin onoojiri icano. 21 Jaanogui judiomi sacerdotemi aivojito Pilatoco nuuhi: Judiomi Aivoj#bo nooboro, caatin#idino. Jilli: Judiomi Aivoj#bo uujoho, eneehicaabo nooboro, caatini, noomoro.

22 Jaarunofaño diitoco Pilato iimusuuhi: Acaatin#badiro icacuujino, nooboro.

23 Jaamo ihamocasim#naa Jesuco etetecuunobuunati Jesu gaachehuco dugaacuumo sano nahabovacasidino. Jaamoro sanohosa it#covovi ifocasiumo. Tolliro bu icamooja falluuratino sadaahere caamoti guinov#i#cin#ujaco #ciumoro 24 noocasiumo: Jichehuco masii ifocasitimoro tochehuhallivi suerteque meheetavequi: ¿Naa cajaani tochehuco iciji, noomoro. Jilli moon#iumo Caatin#haamefaño onono imiyaavequi: Tagaachehuco ifocasiumo. Jaamoro tacamoojahallivi suerteque eetavuumo, onono. Jaabadi jilli ihamocasimi moon#iuihi.

25 Jaanaa Jesuco etetecuuboguiino icahicaugo seeji, bu diigo nago Maria onooogo Cleofa taaba, bu Maria Magdalena onooogo icano. 26 Jaanaa Jesu seejico aaty#meuboro, bu tolliro aivo agaij#hicaubo ij#bogom#naafico ihuufocori icauboco aaty#meuboro seejico nuubo: Gaha, diiburucuji daachibadi #ma iicajiibo, nooboro.

27 Jaadi bu tolliro ij#bogom#naafico nuubo: Diigurucuji diiseej#badi #ma iicajigo, nooboro. Jaasumitiro diigoco ij#bogom#naafi iijafaño satyuuhi.

Jesu Igujiveuno.

(Mt 27.45-56; Mr 15.33-41; Lc 23.44-49)

28 Toonobuunati Jesu idudicamaajeque iimivucuunoco agaajaciuboro nuuhi: Adujirahi, nooboro Caatin#haamefaño onono imiyaavequi. 29 Jaamañeri guirihillufaño icaufaihu iquigaño aivofaihu #dicufaihu. Jaafaihufaño faatata icanoco amatyusuumoro hisopo onooho usuho. Jaaho aafeque #ciumoro tootaataco toohaafe njequeve# ificumoro diibo iijifaño cabuyaacuumo. 30 Jaanoco Jesu aaduuboro nuuhi: Ivi pary# imivocafutucuuno, nooboro. Jaadi acanuvuuboro gujivecuubo.

Jesu Mecuhuco Ahaamiuno.

31 Jaanaa Pascua j#baimo seseevedi iicacuujineguiiha. Tufucu jaguis#fucu iicauneguiiha judiomi imuguutih# diito ifino tubujejeviro iicaunoco. Mi#ro diito jaguis#fucuv# jinejeba aivo eheetavorahicaut#maño. Jaanogui Pilatoco dilluumo saatoheco itaj#baqui id#noco agafaryucumoro diitoco toonoti sihigovi ificuuqui. 32 Jaanogui amocasimi asaamoro saafico id#noco gafaryucuumo. Jaadi bu tolliro saafico moon#iumo Jesu cojivi etetecucin#umisico. 33 Jaadi Jesuvi #futuurmaaca chuumucuubo. Jaanoma iicaumo diibo id#noco gafaryucuumo.

34 Jaarunaaca diitoti saafi Jesu mecuhuco ihaamigari cafaty#caruuihi. Jaasumiro diibofañoti iinuuno t#joho, nifaihu icano. 35 Jaanoco aaty#meubo miyaanocoro j#beguehi. Jaabo gaajahi toono miyaano iicanoco. Jaamo am#hai tolliro bu mimiyaaveguehi. 36 Jilli icauno Caatin#haamefaño: Dibacino quisicurajit#hi, onono imiyaavequi. 37 Jaabadiro bu samañoohaamefaño noono: Cafaty#carucin#boco mahaty#meji, noonoro.

Jesuco Ici#uno.

(Mt 27.57-61; Mr 15.42-47; Lc 23.50-56)

38 Toonobuunati Jose Arimatea cuumioobo Jesuma efeehicauruubo judiomi #hicuti toovono ufuuboro Pilatoco dilluubo Jesu ifico ih#ic#qui. Jaaneguiiha Pilato: Jii, nuuhi. Jaaneguiiha ufuuboro Jesu ifico ic#jeubo. 39 Tolliro bu Nicodemo fuuhi it#iconi

Jesuma fucu ihiimaajeubo. Jaabo guiraano facicifaihuco sivauhi treinta kilo ticovovi. Tofaihuco mirra, aloe iicaneri eetavuuhi. ⁴⁰ Jaamisiro gaachehubaanoco tooneri afacicisumisiro Jesu ifico minihuhi, judiomi jeevamaaje tolli icinibadi. ⁴¹ Jaano diboco etetecumañeri icauno bajigayi. Jaamañeri bohoji cihoji icauhi mihaiñoobaco tohojifaño icutihoji. ⁴² Jaahojifaño Jesu ifico cumisi tohoji tomañoti ifitumaño judiomi jaguisifucu iticovacuuneguiha.

20

Jesu Siino Ubuheeteuno.

(Mt 28.1-10; Mr 16.1-8; Lc 24.1-12)

¹ Jaanaa judiomi jaguisi iicauno sesevedi Maria Magdalena onoogo Jesu cihojijaa fuuhi fucugayiro civonaacaro. Jaago atyimeuhi icihojico afabaacuuba iguisiba sihigovi acaubaco. ² Jaanegui Simon Pedro, bu saafi Jesu agaijhicaubo ijibogominaafi icamisijaa ijinafatyugoro diitisico nuuhi: Aivojiboco icihojifañoti cuucahacho satyucumo. Jaanoco magaajatih, ¿cuucahacho fine ficuumo? noogoro.

³ Jaaneguiha Pedromisi icihojijaago ⁴ jinoomisiro fuuhi. Jaanaa saafi Pedro imegaro icihojivi ifutuuhi. ⁵ Jaaboro tohojifañoco idijivuuboro emeeciubo atyimeuhi iminitaacoro. Jaaruubo tohojifaño fuutih. ⁶ Jaanobuunati jari Simon Pedro gaseuhi diibo dojicuti. Jaabo tohojifaño ijicafutuubo atyimeuhi iminita tomañeriro acaaciniunoco. ⁷ Tolliro bu Jesu imeque iminiubaryu imino miniciniubaryu ijeevadi acaaubaryuco atyimeubo. ⁸ Jaanegui bu tolliro saafi jicafutuuhi tohojifaño, iticoni tohojivi agaseubo. Jaabo toonoco aatyimeuboro miyaavuguuhi. ⁹ Jaarumisi gaa-jautimisihiica Caatinihaamefaño: Jesu iguijeevebe siino buheeteji, onoonoco. ¹⁰ Jaadi Pedromisi siino dojicuviro ijajaago uumicuuhi.

Jesu Maria Magdalena Onoogovi Jafeveuhi.

(Mr 16.9-11)

¹¹ Jaanaa Maria iinoro fitafutuuhi tohoji imega taagoro. Jaago taagoro dijivuugo tohojifañoco emeeciugo. ¹² Jaago atyimeuhi miimisiici Moocaani toomominaatisico sesechehunofaño icamisi ginihuhi saafi Jesu nigai iicaunaagonovi, jaanoti saafi itihai iicaunaagonovi icano icaumisico.

¹³ Jaamisi diigoco nuuhi: ¿Jinejeri jaago ijoho taahi? noomisiro.

Jaanegui diigo nuuhi: ¿Cuucahacho tahaivojiboco asatyomoro ificuuneri? noogoro ¹⁴ ibujinaagoco emeeciugo Jesuco atyimeuhi. Jaarugo diibo Jesu iicaunoco gaajautih.

¹⁵ Jaagoco Jesu nuuhi: ¿Jinejeri jaago taahicahi? ¿Mico guinehi? nooboro.

Jaanegui diigo tobajigayi toomominaaficoro eesiciniumaño nuugo: Aivojibo, ijoho baacho asatyoboro, ¿cuucahacho ficuuhi? Uco dibogo icitogoro satyequi, noogoro.

¹⁶ Jaanegui Jesu diigoco dilluuhi: Maria, nooboro.

Jaanegui diigo diiboco emeeciugoro hebreomi iijiri nuuhi: Raboni, noogoro; jibogominaafi, eneejiruno.

¹⁷ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Uco dudicidino; uujoho caamo Guihirubijaago footihiica. Jilliro foogo tañahabomico dibogoto: Guihirubi, bu tolliro amihaiti amihai Caani iicaabojaga feehi. Taacaani Moocaani iicaabojaga feehi. Jilli noogoro dibogoto, nooboro.

¹⁸ Jaanegui Maria Magdalena onoogo fuuhi ijibogominaajaago Jesuco aatyimeunoco, bu diibo unuunoco icano diitoco ijibugutuugo.

Jesu Ijibogominaavi Jafeveuhi.

(Mt 28.16-20; Mr 16.14-18; Lc 24.36-49; Hch 1.8)

19 Jaafucuro ijicuuvî ijibogomînaa igaicînuhi samecufaño judiomî ñihicutî iguhuganoco cuhufono ofoboociumoro icauhi. Jahî Jesu ijicafutuuboro diitofeenevî ujulleeveuboro diitoco dilluubo: Sajeebî mihica, nooboro.

20 Tollî unuuboro diitoco ifusuubo ihusenegue etetecuunopaajeneque, bu imecuhutî ahaamîupaajeque icano. Jaaneri ijibogomînaa imo imo minifutuuhi Ihaivojîboco aatyîmeumoro. 21 Jaadi siino Jesu diitoco nuuhi: Sajeebîma mihica; Guihirubi uco agal-luubadiro bu uujoho amîhaico galluui, 22 nooboro diitohallîvî fuunaruubo. Jaaboro nuubo: Magaayîci Moocaani Gaijaco, nooboro. 23 Jaamo cayaatyocohacho iimitîco mubusumo iimitîma chahacujî. Jaanotî mubusutîmo imitî buusuracujîhi, nooboro.

Tomas Miyaavogotî.

24 Jaarunaa Tomasco Gaatyaba eneehicaubo diitoma chahauhi Jesu diitovî ajafeveusumi. 25 Jaaboco saatoho ijibogomînaa jîbuguui: Aivojîboco mahatyîmehî, noomoro.

Jaarunofaño Tomas diitoco nuuhi: Ihusenefaño diiboco etetecuunopaajeneque aatyîmeebere toopaajefefaño tahusegaiñoco ijîhacutînohachuta, bu tollîro imecuhutî diiboco ahaamîupaajefefaño ijîhacutînohachuta miyaaveguejitîhi, nooboro.

26 Jaanobuunatî sahuse juugahusetî mifucuci, safucu icano nigacitî siino ijibogomînaa igaivuui toojafaño. Jaasumi Tomas diitoma icauhi. Jaanaa iguhugano cuhufono fobocinîrunaa Jesu ijicafutuuboro diitofeenevî ujulleeveuboro diitoco dilluubo: Sajeebîma amîhai mihica, nooboro.

27 Jaaboro Tomasco nuubo: Ifaaji ivî jisumi dihusegaico jinofaño diîhacu. Jaaboro jino tahuseneque meeci, bu juugavî saabo jino tamecuhufaño dihuseque diîhacu. Jaaboro mabañîhi nootîbo, miyaavogo, nooboro.

28 Jaanegui Tomas diiboco iimusuuhi: ¡Tahaivojîbo Moocaani! nooboro.

29 Jaaboco Jesu nuuhi: Tomas jari uco adaatyîmeebere miyaaveguehi. Imino icajino atyîmetîrumo imiyaavogomo, nooboro.

30 Tollîro bu Jesu sihidi ejeevanoonoco ijibogomînaa imefeenevî guiraano eetave-hicauhi. Jaaruno jihaamefaño paryî caatinîcînitîno. 31 Jaanotî jinoocoro caatinîumo amîhai mimiyaaveguequi Jesu diiburucu Cristo Moocaani Seemene iicanoco. Jaaboco mimiyaavogonofañodî diibovî ifinîjitîno fiivoma mihicahi.

21

Jesu Jafeveuhi Sietedîmo Ijîbogomînaavi.

1 Jaanobuunatî siino Jesu ijîbogomînaavî jafeveuhi Tiberia muuaijinivî. Jillî diitovî jafeveubo. 2 Jaamo samañeriro icaumo Simon Pedro, bu Tomasco Gaatyaba eneehicaubo, bu Natanae Cana de Galilea onocuumioobo, bu Sevedeo seemenetisi, bu tollîro sitisi diitootisi icamoco 3 Simon Pedro nuuhi: Uujoho fiiciteji, nooboro.

Jaanegui diito nuuhi: Tollîro mîhai îma masaaji, noomoro fuumo meenegari. Jaarumo tufucu saafiiba icîutîmo. 4 Jaanaa sesevecuunaaca Jesu diitovî jafeveuhi jîinîgaibaahovî. Jaaruuboco ijîbogomînaa gaajacîutîhi diibo iicaunoco.

5 Jaabo diitoco nuuhi: ¿Sicafe, naa saafiiba mihicîtihi? nooboro.

Jaanegui: Chahano, nuumo.

6 Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Amîhai sinîcuuhuco amîhai meenegatî momiyanaagonovî magañî. Jaamo mihicîhi, nooboro. Jaanegui tahîgovî agañîumo isinîcuuhuco guiyîcîcuutîhi itaava bocîri sihidi ijîvusumaño. 7 Jaanegui Jesu ijîbogomînaafico agaijîhicaubo, Pedroco nuuhi: ¡Mohaivojîbo jahî! nooboro.

Jaanegui Pedro Jesu jahî iicaunoco uguubuuboro igaachehuco siyaavuubo, igaachehuco ujujuuvumaño. Jaaboro muuaifaño acutuubo. 8 Jaanaa sanoodîmo ijîbogomînaa isinîcuuhuco meenegari guicîmoro ijînijaagovî sivaumo ijînitî cien

metrohachutaro iicaumaño. ⁹ Jaamo isiví ihinuumo atyímeuhi çijigaihalliri taavaabo gaaruciníbo aacaaboco maahuma.

¹⁰ Jaamoco Jesu nuuhi: Toono taavaco mihiçimoti juu misíva, nooboro.

¹¹ Jaanegui Pedro imeenegafaño ufuuboro isinícuuhuco isiví guiiyíçubó sihidí queefimo taavaco ciento cincuenta y tresdimo icaurumoma isinícuuhu gallivuutíhi.

¹² Jaamoco Jesu nuuhi: Masaamoro mamachuva, nooboro.

Jaaruuboco ijíibogomínaati saafiiba dilluutíhi: ¿Míjoho íjoho? noomoro Ihaivojíbo iicaunoco agaajaumaño. ¹³ Jaadí Jesu asaaboro itaavaaboco híçuboro diitoco aciubo, bu tollíro imaahuco aciubo icano.

¹⁴ Toonoma mifooci, safo icano icacuuno Jesu ijíibogomínaavi ajafeveuno iguijeveubo siino ubuheeteunobuunati.

Jesu Simon Pedroco Atajíbauno.

¹⁵ Jaamo amachuunobuunati Jesu Simon Pedroco nuuhi: ¿Simon, Jona achi, uco gaijíhi jino janaaníçivi? nooboro.

Jaanegui Simon Pedro iimusuuhi: Jíhi, Aivojíbo, íro gaajacuuhi íco agaijinoco, nooboro.

Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Jaaneguiha taca oono toomomínaafi ihoveja seemeque ojoobiníçibadi oono uco imiyaavogomoco díibeguehica, nooboro.

¹⁶ Jaadí bu siino diiboco dilluubo: ¿Simon, Jona achi, uco gaijíhi? nooboro.

Jaanegui Pedro iimusuuhi: Jíhi, Aivojíbo, íro gaajacuuhi íco agaijinoco, nooboro.

Jaanegui diiboco nuubo: Taañocota toomo ovejamíco otoomonicibadi, nooboro.

¹⁷ Jaadí bu siino diiboco dilluubo: ¿Simon, Jona achi, uco gaijíhi? nooboro.

Jaaneri Pedro ídaasuvuuhi diiboco mifooci, safo icano: ¿Uco gaijíhi? nooboro idillu-cuuneguiha. Jaaboro nuubo: Aivojíbo, íro paryí gaajacuuhi íco agaijinoco, nooboro.

Jaanegui Jesu nuuhi: Taañocota díibeguehica ovejamíco ojoobiníçibadi. ¹⁸ Miyanotíro, miyanotíro íco neehi: Sicafehi idiicausumi digaachehuco idicafotooboro idiimogohígovi feehicauhi. Jaanoti amiyaabo idiicacuudi dihuseque gañiiyíçiboco íco sita digaachehuco jíhacuji. Jaamoro íco satyejimo idiimogotíruhígovi, nooboro.

¹⁹ Jilli nuubo Jesu Pedro coyomo guijeveri iguijeveujinoco agaajasuubo neehicauhi. Tooneri Moocaani bocíco agaajasuujinoco. Jaadí diiboco nuubo: ¡Tadyojícuti disaa! nooboro.

Ijíibogomínaafico Agaijíchicaubo.

²⁰ Jaanaaca Pedro idojícuco emeeciubo atyímeuhi Jesu agaijíchicaubo ijíibogomínaafi idojícuti ufuunoco niinoono amachuusumi diiboví ifituuvuuboro: ¿Aivojíbo, cajaaní íco aaciíbo? nooboro idilluubo. ²¹ Jaaboco Pedro aatyímeuboro Jesuco nuuhi: ¿Aivojíbo, jana jaaniji millí? nooboro.

²² Jaanegui Jesu nuuhi: Iimogohachíji icajiibo uujoho siino uhuuminohachuta. ¿Jaaruno hídi millí icatíhi? Jaanoti íjoho tadyojícuti disaa, nooboro.

²³ Jilli diiboco unuunoco inahabomí jíibocasiuhi: Díibo jíibogomínaafi fine guijeve-jitíhi, noomoro. Jaarunofaño Jesu guijevejítíbo nuutíhi. Iimogohachíji siino uhuumi-nohachuta icajiibo. ¿Jaaruno hídi millí icatíhi? nuubo.

²⁴ Jaabo díibo jíibogomínaafi jinooco jíibeguehica. Jaaboro caatiníubo. Jaanoco míhai magajahi díibo jíibogono miyaano iicanoco.

²⁵ Tollíro bu sihidí saneheje Jesu omooníhicauno icarahi. Jaanehejeque sanhosari paryí icatíniruva uujoho onoono fine paryí jíiníjehalliri iicano aameneví hífetejítiruno.

HECHOS

Jilli Jesu Jibogominaa Omoonihicauhaame

Moocaani Gaija Asajino.

¹ Agaijibo Teofilo, iticoni acaatinuhaamefa caatinuhi Jesu jiinjehallivi iicaunohachuta omoonuboro ijibeguehicaunoco. ² Miho niquejefa ufuucujino imega, iminisuminaaco ocoovauboro Igaijafañodi diitoco imino jibeguehicaubo. ³ Jaabo Jesu iguijeveunobuunati diitovi siino jafevehicaubo cuarentadi fucuva ticovovi diitoco imino igaajasuqui diibo ubuheeneque. Jaabo diitoco jibeguehicauhi Moocaani aivojiti.

⁴ Jerusaleti mefeedino. Moocaani Gaija asaajinoco motoomo, diibo eneehininoco amihaiico ijibeguehinibadi. ⁵ Miyaano naha Jua nifaihuri nitihicauhi. Jaanoti amihai goovajino Moocaani Gaijari miniticafofona, nooboro.

⁶ Jaamo toono Jesuma iicausumi diiboco dilluumo: Mohaivojibo, ¿jaanegui jisumi Israel aivojico siino dojicuviro gasesuji? noomoro.

⁷ Jaanegui Jesu diitoco iimusuhi: ¿Collhi magaajajirahi tuseumico idiboro Moocaani tufucuco omoonijibo gaajahi? ⁸ Jaanoti Moocaani Gaija amihaihallivi iniitoodi mityaco magaayiciji. Jaadi uuti mijibegueji Jerusalevi mihicabadiro Judea jiinjeveri, Samariavi, paryi jiinjeyinibaacidi icano, nooboro.

Jesu Niquejefaño Ofoono.

(Lc 24.49-53)

⁹ Jilli nooboro diito ifinicinaaca caamovi fuucuubo aimuufaifeenedi niquejefaño. Jaaboco atyimecuutimo. ¹⁰ Jaanegui imino ifiniciumo atyimeuhi miimisiici gaifiimisi sesechehunofa jiciniumisico. ¹¹ Jaamisi diitoco nuuhi: Galilea gaifiimi, ¿collhi niquejeque mihifinichi? Diiboro jaani Jesu jino niquejefa mihifinicinaaca ofoobo siino saaji jiinjehalliti jino ofoobadiro, noomisiro.

Judabuunavi Matiaco Boobanimo.

¹² Jaanegui dojicuviro Jerusalejaa uumiumo Olivohono icagajiti fiitino jaguisifucuvi judiomi ifgonicinohachuta. ¹³ Jaamo jibogominaa dojicuviro tuucuumivi agaseudi fuumo caamovi iicamecufafaño icahicauhigo. Jaamofeneri icauomo Pedro, Jacobo, Jua, Andre, Felipe, Tomas, Bartolome, Mateo, Jacobo Alfeo achi, Simon cananistamioobo, Juda Jacobo nahabo icamo. ¹⁴ Jaamo diito famooro igaivehicauhi Moocaanima ihimaqui Jesu nahabomi, seeji Maria, bu sihidi saatoho gaigoomi icamo.

¹⁵ Jaasumi Pedro diito ciento veintedimofeeneti ujulleeveuboro nuuhi:

¹⁶ Tañahabomi, Moocaani Gaija Caatinuhaamefañodi unuucuuno miyaavucuuhi Davidfeenedi Judaditi ihimaano: Jesuco miyaminaa usefaño aacijiibo, unuuno.* ¹⁷ Jaabo Juda mihaiobou jino dudicamaajefa iicauruubo. ¹⁸ Jaaboco iimitihallivi ajaaduruuno nihibamiri jiinjeyeque naajeumo. Jaaruubo Juda ufuuboro iinoro caamoti iinigaijaagoti acutuubo. Jaaneri paryi iiba isi aifuuhi. ¹⁹ Jaanoco Jerusale cuumiri iicaumo guubuui toono Juda nihibamiri anaajeumañoco Alcedamati momooniumo tijohojicici eneejirunoco. ²⁰ Jaamaño Salmohaamefaño jilli noono: Jaafa iija sicaijarucu mihaiñooba toojafa iicacuutiqui. Jaabadiro simañovi noono: Sifiirucu idudicamaajeque gaayiciji, noonoro. ²¹ Jaabadiro mofeneri icamo saatoho gaifiimi Mohaivojibo Jesu mihaima iicausumi, ²² Jua diiboco initunoti niquejefa ufuunohachuta iicaumoti. Jaanegui cajaanihacho saafi diitoti mihaijaa iminifetequi Mohaivojibo ubuheeteunoco ijibeguequi, nooboro.

* 1:16 Mt 22.3-10

²³ Jaanegui miimisiciti diitoti coovaumo Jose Barsaba Justo onoo, Matia icamisico. ²⁴ Jaamoro diitihallivi Moocaanima iimaumo, jilli noomoro: Moocaani ijoho famoojeebico agaajaabo. Mihaico gaajasu, zana diitisi cajaanico duchi ²⁵ Judabuunavi iicaqui? Jaabo Juda imitinoco omoonubo inaagonovi fuuhi, noomoro.

²⁶ Jaamoro suerteque agañuno Matiavi ifutuuhi. Jaabo tsumiro diito fahuseeci motihaiti saafi iicaumofa minifutuuhi.

2

Moocaani Gaija Asaano.

(Jn 7.37-39)

¹ Jaanobuunati Pentecostefucu agaseusumi famooro samañoviro igaiciniuhi. ² Jaanaa sefano guibuhubabadi niquejefañoti guubuvusuuno ifajafañovi diito iciniuhigo. ³ Jaasumiro famoovahallivi niituuno cijigaiguihunobadi jeevano. ⁴ Jaamo Moocaani Gajari paryi gahafuui. Jaamoro sijijeri iimaumo Moocaani Gaija ihiimaasubadi.

⁵ Jaasumi Jerusalevi icaumo judio gaifimi. Jaamo judio ijico imino imiyaaveguehicaumo fahigova jinijeti agaseumo ⁶ toonoco uguubuumoro sihidi miyaminaa igaivuui. Jaamo sihidiro eetyeui faaboho ijineri ihiimaunoco saafi sifi ijiri, bu saafi sifi ijiri icano ihiimaunoco uguubuumoro. ⁷ Jaaneri eheetyeumoro dillucasihicaumo: ⁸ ¿Milli jaamo galileaminaa icarumo moojineri iimaamoco muguubuui muucuumi ijiri ihiimaanoco? ⁹ Jimañovi icamo Partia miyaminaa, Media jinijeo miyaminaa, Elam jinijeo miyaminaa, Mesopotamia jinijeminaa, judeaminaa, capadociaminaa, Ponto jinijeminaa, Asia jinijeminaa, ¹⁰ frigiaminaa, panfiliaminaa, Egipto jinijeminaa, Africa cuumino Cirene janaanici icacuumijeminaa, bu tolliro romaminaa icahi, saatoho judiomi, jaanoti saatoho judiomi jibogoco agaayicuumo. ¹¹ Tolliro bu icamo Creta miyaminaa, Arabia miyaminaa icano. Jaarumo paryi faajivari iimaanoco muguubui Moocaani mityati ihiimaanoco, noomoro.

¹² Famooro jaaneri ajabafituumoro sihidi esamaaimoro dillucasihicauhi: ¿Milli fine jino icano? noomoro.

¹³ Jaarunaa saatoho dejecuhicauhi: Jilli guiriicavomo, noomoro.

Pedro Ihiimauno.

¹⁴ Jaanegui Pedro paryi fahuseeci motihaiti saafi icamoma ujulleveeboro sefano nuuhi: Judea miyaminaa, Jerusale cuumiri mihicamo icano imino uco muguubu. Jaamoro magaaja, nooboro. ¹⁵ Jito miyaminaa guiriicavotimo amihai monoobadi mihañooba fucuro guiriicavotatichi. ¹⁶ Jino Moocaani iimaaminaafi Joel, jilli unuucuuno:

¹⁷ Moocaani neehi: Niinosumi paryi miyaminaahallivi Tagaijaco niitusuji. Moseeme ufucu jilli icajinoco jibegueji. Sicafe atyimeji Moocaani Gaija ifusunoco. Quillahuto tigaji. ¹⁸ Tagaijaco niitusuji tusumi tajeecivominaahallivi ufucu icajinoco jibeguequi. ¹⁹ Caamo niquejefaño ifusuji jabafiranoco, baavi jinijehallivi ifusuji toono jibogoco, tijoho, cijigai, aimuufaiguihu icano. ²⁰ Cuujeo nihiba civeteji, fucuo nihiba tijohobadi minifeteji, Moocaani fucu inihicufucu imegavi. ²¹ Jaasumi paryi Moocaanico idillumo taajaji.

²² Muguubu jino onoonoco amihai Israel gaifimi: Moocaani Jesu Nazareoboco miyaaboti ifusuhinichi amihai imefeenevi jabafirano mityanoco eetavonofenedi amihai ifusucuunoco magaacubadi. ²³ Jaarunofaño diiboco magaayicumoro mahacuihi Moocaani sijetiro unuucubadi masatyuumoro magaicauhi. Jaamoro imoho bujevi metetecusuhi iimitino gaifimi useri. ²⁴ Jaaruuboco Moocaani buheetesuhi gujeve aivoti atajasuubo. Jaamaño diiboco gujeve gaayicuti. ²⁵ Miho aivojibo David Jesuti iimaubo nuuhi:

Aivoj#boco uujoho fahii#varo aty#mehicauhi tah#mefeene icaaboco. Jaabo tamiyahuse-naagonovi icahi jineje uco mary#basutino iicaqui. ²⁶ Jaaneri uco tajeeb# imo imo minifetehi. Taajiri imo imo iimaahi. Jaabad#iro tafi sajeeb# jaguisiji. ²⁷ Jaabo #joho tajeeb#co iguijevehicamo iicahi deevesujit#hi. Dihimi jeec#vominaafi agaij#bo ifiico tuuc#susujit#hi. ²⁸ Uco di#beguehi fiivojaa asatyono j#haico. Jaaboro uco di#me ificuuneri imo imo miniiyuji, nooboro.

²⁹ Fa#i, jaanegui jino am#haico foovono neehi: Moheedeebe David iguijeveubo c#hoji jino mofeeneri icahi. ³⁰ Jaabo David Moocaani iimaaminaafiu. Jaabo gaajacu- uhi Moocaani diiboco miyanot#iro ufucu saafi Cristo diiyaachi mi#haiti dihaivoj#fa#o acas#ivejiibo unuucuunoco. ³¹ Jaabo si#ijet#iro mahaty#mecubadi gaajacuubo Jesucristo ubuheeteujinoco. Jaama#o nuubo Cristoti: Tajeeb#co deevesujit#hi iguijevehicamo iicahigo tafico tuuc#susujit#hi, nuubo. ³² Jaabo jaani Jesuco Moocaani guijevefa#oti buheetesuuhi. Jaanoco pary# mi#hai magaajahi. ³³ Jaaboco Moocaani agai#iyi#uboro imiyanaagonovi ficuuhi. Jaabo Caaniti Igaijaco gaay#i#uhi Caani unuubadi. Jaaboti jino jisumi muguubuno, mahaty#mene icano saahi. ³⁴ Jaabo David niquejefa eguejeut#hi. Jaaruubo jilli nuuhi:

Moocaani Mohaivoj#bo Cristoco nuuhi: Tamiyanaagonovi cas#ivo, ³⁵ diminaaco dit#haiguiino ificuunohachuta, nooboro.

³⁶ Jaanoco pary# Israel cuumim#naa imino magaaja, jaani diibo Cristoco am#hai metetecuuboco Moocaani Aivoj#boti ificuunoco, nooboro.

³⁷ Jilli onoonoco uguubuumoro idaasuvuumo ijeeb#fa#o. Jaamoro dilluumo Pedroco, bu saj#bogominaaco icano: Fa#i, #milli jaanegui mihicaji? noomoro.

³⁸ Jaanegui Pedro iimusuuhi: Moocaani imefeenevi am#hai imitico mejeevesucu. Jaamoro Aivoj#bo Jesucristo momofeenedi minit#suquimaaje am#hai imitico ibusuqui. Jaasumiro Moocaani am#haico Igaijaco aciji. ³⁹ Jaano jino iimaa am#haidi, ufucu icaji am#hai seemedi icano, toll#iro bu fah#go va tehesino iicamedi, pary#icino Aivoj#bo Moocaani ocoovagomedi icano, nooboro.

⁴⁰ Jilli sihid# nooboro Pedro diitoco faj#ni#uhi: Mataaja jino miyam#naa iimit#mofa#oti, nooboro.

Jilli Moocaani Iija Fiivuuhi.

⁴¹ Jaamo diibo j#bogoco imiyaavuguumo nit#suquimaaiuhi. Jaasumiro tresmild#mo Cristojaagovi minifutuuhi. ⁴² Jaamoco min#sum#naa ij#bogobadi imino icahicaumo. Jaamoro sahi igavehicaumo Moocaanima ihiimaamoro panco iquisicuqui.

Cristota Iticoni Jilli Icahicauhi.

⁴³ Jaaneri famooro jabafiitehicauhi min#sum#naa mityanehejeque omoon#hicauneri.

⁴⁴ Jaamo famooro imiyaavuguud#mo sahi icahicauhi. Jaamoro inehejeque #focasihicauhi. ⁴⁵ Inehejeque anaajemere in#ibam#ico ucuuj#vaachudino saje #focasihicaumo. ⁴⁶ Fafucuvaac#viro templojafa igavehicaumo. Jaadi iijanofa#o panco iquisicumoro machuhicaumo, sabadiro imo imo ijeeb#no iicamoro.

⁴⁷ Moocaanico imehicaumo. Jaamoco miyam#naa gaij#hicauhi. Jaamojaagovi Moocaani gataacuhicaubo bohono imiyaavogomoco.

3

Igot#boco Figusuno.

¹ Jaanaaca safoono Pedro, Jua icamisi fuuhi templojajaago imohonohalliti nihiba icaaberi Moocaanima ihiimaahicausumi. ² Jaanaa ifiivuunot#iro #got#boco asatyumoro fafucuvaac#viro temploja guhuga imegavi diiboco ficuhicaumo imomo ovos#huga iic- ahuga imegavi toojafa#o ofoomoco nih#bam#ico idilluqui. ³ Jaabo Pedromisi toojafa#o

ofoomisico aatyimeuboro diitisico nihibamico dilluubo. ⁴ Jaaboco diitisi emeeciudi Pedro diiboco nuuhi: Misicoro dihifinici, nooboro.

⁵ Jaanegui diibo diitisicoro imino hifiniciuhi: Fine uco nihibamico acijimisi, nooboro.

⁶ Jaarunaa Pedro diiboco nuuhi: Nihibamima chahahi, oroma chahahi. Jaarunaa uuma iicanoco ico aciji Nazareoobo Jesucristo momofeenedi gañiivoobo, diigo, ⁷ nooboro diiboco Pedro imiyahuseti agaayiciuboro caamo gañiyyiciuhi. Jaasumiro irubuino, itihaiño icano diiboco imituuhi. ⁸ Jaasumiro acasiniivuuboro ujulleeveuboro igucuubo. Jaaboro diitisima toojafa fuubo casiniinamaaiboro Moocaanico imehicaubo. ⁹ Jaaboco famooro miyaminaa atyimeuhi igooboro Moocaanico imehicauboco. ¹⁰ Jaaneri sihidi ajabafitomorosi sihidi eetyehicaumo famooro diiboco agaajacuumaño ovosihuga imomo icahuga imega acasivooboro nihibamico idilluhicaubo iicaumaño.

Pedro Iimaahi Salomon Portal Onoomañovi.

¹¹ Jaabo Pedromisico jeevesutiibo diitisima feehicauhi. Jaaneri sihidi miyaminaa eheetyeumoro goovano sihidi gahafuumo Salomon Portalmañovi. ¹² Jaanoco Pedro aatyimeuboro miyaminaaco nuuhi: Israel gaifimi, ¿collihi misico majabafiihi misiro jaanico momityari mubuheesumisiro mihigusu ivibadi mohiimihijiri mihica ivibadi?

¹³ Tolli icatino diiboro Moocaani, sicije moheedebe Abraham, Isaac, Jacob icamo imiyaavuguubo Moocaani Illi Jesuco janaanici miyaaboti miniiyuubo amihai mag-aayicumoro amihai aivojitoco mahaciuboco. Jaaboco Pilato sinaayuujiirunaa amihai mihimugutihi. ¹⁴ Jaabo iimitima icatiibo Iimiiboco mijiheguere iimitibocoro gaicaauminaafico misinaayusuumoro, ¹⁵ fiivoco aaciuboco magacausuhi. Jaaruuboco Moocaani gujivefañoti buheetesuhi. Jaanoco mihai imino magajahi. ¹⁶ Jino higoobo Jesu momoco imiyaavegueneri buheeteebe amihai mahatyimehicacuubo magajacuubo Jesuco imiyaavogono diiboco buheetesuhi jino amihai mahatyimebadi.

¹⁷ Jaarunoco fañi, uujoho gaajacuuhi famooro amihai aivojitoma magacaauhi esicinitimo. ¹⁸ Moocaani jilli sicije paryi iimaaminaafañodi unuucuuno miyaavucuuhi Cristo idaasuno iicaujinoco. ¹⁹ Jaanegui amihai imitico mejeevesucu. Jaamoro Moocaanijaagovi masaa amihai imiti ibuuqui. Jaadi Aivojiibo amihaidi galluji buheefucuco ²⁰ Jesuco agalluunofeenedi sahijitiro amihaidi Cristo unuucuuboco.

²¹ Jaarunaa Jesucristo gueenene niquejefañi icajiibo Moocaani paryi fanoovaco iimibachunohachuta ihimaaminaa sicije iicaumofeenedi unuucuubadi. ²² Miño Moise nuuhi: Aivojiibo Moocaani galluji ihimaaminaafico uubadi iicaaboti amihai nahabomifañoti. Jaabo Moocaani agalluujiiibo amihaiico paryi onoonoco muguubu.

²³ Jaaboco uguubutidimoco Israel cuumiti udugaacumoro paryi finisuji, nooboro. ²⁴ Miño famooro Moocaani iimaaminaa Samuel iicaunoti jisumivi iicamo paryi jilli iicajinoco jibuguuhi. ²⁵ Amihai jaamo Moocaani iimaaminaa iyaachimihai mihicamo. Jaamaño mootadi Abrahamco Moocaani unuunofañi amihai mihicahi. Miño Moocaani Abrahamco nuuhi: Abraham, paryi jiiinjeminaa diyaachimihafeenedi imino icaji, nooboro. ²⁶ Miño jaabo Moocaani Illi Cristoco ubuheetesuuboro iticoni amihaijaa galluubo amihaiico imino imooniqui. Jaamo amihai, amihai imitico mejeevesuhi, nooboro.

4

Pedromisico Civojaanimo.

¹ Pedromisi jilli miyaminaaco jibeguehicaunaacaro saamo sacerdotemi temploja toomominaafi aivojiiboma, saduceomima icano. ² Jaamoro sihidi sifiratuumo Pedro, Jua icamisi miyaminaaco: Jesu ubuheeteunoti ufucu siino mubuheetejinoco magajacuuhi, noomisiro jibeguehicaunoti. ³ Jaamoro diitisico agaayicumoro civojafa ficuumo sesevede iinusiqui mihijicuuneguiha. ⁴ Jaamisico uguubuumoti sihidi saatoho

miyaavuguuhi. Jaamo imiyaavoguunoco sano gaifimicoro ihoovo fine cinco mildimo ifutuuhi.

⁵ Jaano sifucu Jerusalevi igaivuumo judiom iavojito, iquillahuto, caatiniminaa icamo. ⁶ Jaamoma bu tolliro icaubo Anas sacerdotem iavojibo, tolliro bu Caifas, Jua, Alejandro icamo, bu paryi saatoho diibo yoto icano. ⁷ Jaamoro Pedromisico ucuuhuvaumoro ifeenevi ificumoro diitisico dilluumo: ¿Mijoho iijiti, mijoho momofeenedi icano jilli amisi momoonihi? noomoro.

⁸ Jaanegui Pedro Moocaani Gaija ijeebifaño iicaabo diitoco nuuhi: Israel cuumiminaa iavojito, quillahuto icamo ⁹ igotiboco fine mubuheesuhinino misico midilluhi diibo ubuheehinino magajaqui. ¹⁰ Jaanoco amihai imefeenevi mijibegueji paryi Israel miyaminaa igaajaqui. Miho jaani amihafeeneri ujulleecinibo buheeteuhi Cristo Jesu Nazareobo momofeenedi amihai metetecuboco Moocaani guijevefañoti ubuheetesuubofeenedi. ¹¹ Jaabo diibo Jesu guisibaco amihai iijano eetavominaa mitihisumoro magañubo aivo iimimañovi iminifutucuubo. ¹² Jaamaño sififeenedi taaja chahahi; niquejeguiinov simomo miyaminaafeenevi chahahi tomomofeenedi mataajajimomo, noomiro.

¹³ Jaamisi igotomisi Moocaaniti ihimaunoco uguubuumoro, bu aamenefaño icaurumisi sihid iagaajaunoco iicaneri iavojito eheetyeumoro gaajauhi Jesuma iicaunoco. ¹⁴ Jaanomaryo igotiboco ubuheesuubo diitisifeeneri julleecinuhi. Jaamaño milli nuutimo. ¹⁵ Jaamoro Pedromisico ifeeneti galluumo diitisi ofoonobuuna iinoro toonoti iimaacasiqui.

¹⁶ Jaamoro noocasihicaumo: ¿Milli jaamisico momooniji? Famooro Jerusale miyaminaa gaajacuhi sihid ijeevano mityaco diitisi omooninoco. Jaanoco ¿milli bu mutuunamaajirahi? ¹⁷ Jaarunofaño paryi miyaminaafaño tobogo ifetedino masi diitisico mihabaqui. Jisumitiro diibo Jesu momofañodi miyaminaaco mijibeguedino. Musuufenitihachiji amisisico momooniji, noomoro, noocasiumo.

¹⁸ Jaamoro diitisico ocoovaumoro nuumo: Jisumitiro saatohobaco mijibugucudino miyaminaaco diibo Jesu momofañodi, noomoro. ¹⁹ Jaarunaa Pedromisi diitoco iimusuhi: Eneecata mehesamaaimoro monoo; ¿Naa imijiruno miyaminaa iijico: Jii, monoomoro, Moocaani iijico magañino? ²⁰ ¿Milli bu jibogotimisi mihicajirahi mahatyimeumisiro muguubuunoco? noomiro.

²¹ Jaanegui iavojito diitisico sihid ihibaumoro ticovono suufeniuh i milliti bu diitisico moonijirumo paryi miyaminaa Moocaanico imehicauhi diitisi omoonihicaunoti. ²² Jaabo diitisi ubuheesuubo ficabano icauhi miimisiici ticovovi.

Miyaavogominaa Moocaanico Mityaco Dilluhi.

²³ Pedromisico isinaayuumisi fuuhi inahaboniminaajaago. Jaamisiro diitoco jibuguumisi sacerdotem iavojito, quillahuto icamo diitisico unuunoco. ²⁴ Jaanoco uguubuumoro sabadiro famooro Moocaanico nuuhi: Moocaani Mohaivojibo, mijoho paryi niquejeque, jinijeque, muuaico icano fanoco ifiivusuubo. ²⁵ Mijoho Digaijefeenedi mootadi dijeecivominaafi Davidfeenedi nuuhi:

¿Collihi cuumiminaa Moocaanijaa cajuruuvehi? ¿Jaamoro miyaminaa sicamañoco esamaahi? ²⁶ Jinijeminaa iavojito gañivehi, bu cuumiminaa iavojito sahi igaivehi Moocaanihalivi, bu Cristohalivi icano, nuubo David.

²⁷ Jaano miyaano. Miho Herode,* Poncio Pilato icamisi jiicumivi igaivuuhi sicuumijeotoma, israelmima icano iimiibo daachi Jesuco mijoho Moocaani ijeevadi ificuubohalivi. ²⁸ Jaamo tolli mooniumo mijoho Moocaani edeesamaaiuboro: Jilli icajiibo, nooboro unuucubadi diiboco mooniumo. ²⁹ Jaaneguiha mijoho Moocaani idiicaabo, jino dijeecivominaaco omoonigonoco meeci. Jaaboro mihaico daamusu

* 4:27 Herode Antipa onoobo. Meeci Mc 6.14; Lc 3.1; 23.6.

igototimo diijico miyaminaaco mijibeguequi, bu ³⁰ jaamoro dihuse mityari iguihuva-moco mubuheesuqui, bu ifusuco ajabafiranehejeque momooniqui iimiibo daachi Jesu momofeenedi, noomoro.

³¹ Jilli iimaamoro liivimaacaro tomaño diito iigaicinumaño sefano maryibauhi. Jaasumiro paryi famoojeebifaño Moocaani Gaija gahafuuhi. Jaamoro nucufeguetimo Moocaani jibogoco jibeguehicaumo.

Iticoni Jilli Cristota Icauhi.

³² Jaasumi sihididi Cristoco imiyaavuguumo jeebino sabadiro icahicauhi, bu sabadiro ihesamaajene jeevahicauhi icano, bu saatohoneheje iino icaruno fameedirehicaui.

³³ Jaanaa minisuminaa sihididi Moocaani mityari Jesu ubuheeteunoco jibeguehicaui. Jaamo Moocaani imihuseri jinejeti cuujivaachutimo icahicauhi. ³⁴ Diitofeene siinoti ucuujivaachuboba chahicauhi. Iijanoma ijiinijenema iicadimo anaajemere nihibamico isivamoro minisuminaaco acivahicauhi. ³⁵ Jaanoco ifocasihicaumo ucuujivaachudineheje. ³⁶ Jaanaaca bu Jose icaruuboco minisuminaa Bernabeti omomonubo jacusuminaafi eneejiruno Levitaminaafi Chipre onoochugaivi ifiivuubo.

³⁷ Jaabo ijiinijeque anaajeuno nihibamico isivauboro minisuminaaco acivauhi.

5

Ananiamisi Imiti.

¹ Jaanaa saafi Anania onoobo, Safira onoogo mogaima ijiinijeque anaajeumisiro ² samañoco iciumisiro samañoonoco minisuminaajaago satyuuhi fanooro iicahivibadi. Jaanoco mogai gaajauhi.

³ Jaanogui Pedro diiboco nuuhi: Anania, ¿collihi Satanas dijeebifaño jicafetehi Moocaani Gaijaco ibañisuqui? ¿Jaaboro diijiinijeque anaajene nihibamico samañoonoco diiciqui? ⁴ ¿Nacu diije jiinije icahinitihi? Bu jaajeque anaajecuuno, diino inihibami. ¿Collihi dijeebifaño deesamaaihi tolli omooninoco? Miyaminaaco bañisutuhi. Moocaanico bañisuhi, nooboro.

⁵ Unuunoco Anania uguubuuboro baavi acutuuboro chuumuubo. Jaanoco paryi miyaminaa agaajaumoro sihididi iguiumo. ⁶ Jaaboco sicafe iminumoro satyuuhi iciqui.

⁷ Jaanobuunati minooci, sano idino nihiba oovobuunati mogai fuuhi aiji tolli iicaunoco gaajatigo. ⁸ Jaagoco Pedro nuuhi: Uco dibogo, ¿naa miya tonoodineri amisi jiinijeque manaajehinahi? nooboro.

Jaanogui diigo: Jihi, tonoodineri, nuuhi.

⁹ Jaanogui Pedro nuuhi: ¿Collihi sabadiro mihicamisiro Moocaani Gaijaco minisujirahi? Oono jahisi gasecuumo ditajeque icijeme. Jaamo tolliro ico citeji, nooboro.

¹⁰ Jaasumiro diigo acutuugoro chuumucuuhi Pedroguiino. Jaamo sicafe faño aga-seumo atymeuhi diigo chuumucugoco. Jaagoco asatyumoro itaje cojivi cijeumo.

¹¹ Jaanoco Moocaani iijaminaa, bu sihididi miyaminaa icano agaajaumoro sihididi iguiumo.

Mityaco Omoonino.

¹² Jaamo minisuminaafeenedi sihididi eeevano ifusu ajabafirano moonicafetehicauhi miyaminaafeenevi. Jaamoro igaivehicaumo Salomon Portal onoomaño. ¹³ Jaarunaa saatohoba minisuminaavi fiitivehicauthi. Jaarumo famooro miyaminaa diitoco gaijihicauhi. ¹⁴ Jaamo sihididi miyaminaa Moocaanico miyaaveguehicaui gaifimi, gaigoomi icano. ¹⁵ Jaamoro iguihuvamehejeque jihaiñojininovi ficuhicaumo cigaiijenefaño, siucinijefaño icano Pedro tomañodi afatyooobi iji ihallidi afatyeneri ibuheequi. ¹⁶ Jaabadiro uufocoo cuuminooto Jerusalejaa saahicauhi iguihuvamehejeque, emeimivatomehejeque icano isivaumo. Jaamoco paryi buheesuhicaumo.

Pedroco Sacerdotemí Aivojito Jíhevehi.

¹⁷ Jaanoma iicamo sacerdotemí aivojiboma saduceomíoto iicamo diitoco sihidi jíheveuhi. ¹⁸ Jaamoro minisumínaaco agaayíciumoro civojafaño ficuumo. ¹⁹ Jaarumoco Moocaani toomomínaafi fucu iguhuganoco afaayíuboro diitoco iinusuhi.

²⁰ Jaaboro diitoco nuubo: Mofoo. Jaamoro Moocaani iijafaño mujulleevetemere miyamínaaco mijibogo Cristo fiivoco aacinoco, nooboro.

²¹ Jaanegui sesevedi fucuro templojafaño ufuumoro miyamínaaco jibeguehicaumo.

Jaanohachuta sacerdotemí aivojibo diiboma iicaumoma, igaiyíciumo fagomínaaco, paryí Israel cuumimínaa quillahutoco icamoco. Jaamoro jibogomínaaco cuuhuvaumo civojafañoti isivaqui. ²² Jaanegui sisimínaa ufuurumo sicaijaco emeeciyeumoro ijibogoma saauhi. ²³ Civoja cuhufono fabaacinijaco memeecejehi imegari paryí itoomomínaa icarahi icano. Jaadi mafaayícimoro fañoco memeecirumo mihaiñoobaco mahatyimetíhi, noomoro.

²⁴ Jaanoco sacerdotemí aivojibo, temploja toomomínaa aivojibo, paryícino sacerdotemí icamo uguubumoro igutuuhi. Jaamoro noocasiumo: ¿Mihachuta fine jino jilli feeji? noomoro.

²⁵ Jaanaaca saafi agaseuboro diitoco noovauhi: Amíhai civojafaño mificuhinimo Moocaani iijafaño icahi miyamínaaco jibogomo, nooboro.

²⁶ Jaanegui toomomínaa aivojibo isisimínaama ufuuboro diitoco sivauhi, millí moonitíbo, miyamínaaco iiguimoro diitohalliti guisiri diitoco ahaamíujiruneguiiha.

²⁷ Jaamoco isivaumoro gasesuumo fagomínaa imefeenevi. Jaanoco sacerdotemí aivojibo nuuhi: ²⁸ Amíhaico du aivo imino mafaguuhi tomomoti mijibeguedino, noomoro. Jaano icanaaca aivo magahafusucuuhi paryí Jerusale cuumico amíhai jibegueri. Jaamoro mohallivi majavucarujirahi diibo Jesu tíjohoco agaíñumoro agaícaunoco, nooboro.

²⁹ Jaanegui Pedroma famooro iimusuhi: ¿Millí bu Moocaani iijico magaññumoro miyamínaa iijico: Jii, meneejirahi? noomoro. ³⁰ Míiro mootadi imiyaavuguubo Moocaani buheetesuhi Jesuco amíhai magaícaumoro imohobujevi metetecuuboco.

³¹ Jaaboco Moocaani caamo imiyanaagonovi ficuuhi Aivojiboti Taajasumínaafiti Israel cuumimínaa diibofeenedi iimitico ijeevesuqui. Jaabo diito imitico ibuusuqui. ³² Jaano gaajamínaa mihai tolliro Moocaani Gaija gaajamínaafi. Jaaboco Moocaani acíhi diiboco imiyaavogomoco.

³³ Unuunoco fagomínaa, quillahuto icamo uguubuumoro sihidi diitojaa sifiratuumo. Jaamoro diitoco gaícaaujirumo. ³⁴ Jaarunaa diito aivojitofoene icaubo saafi fariseoobo Gamaliel onoo Moise tajíba jibogomínaa aivojibo paryí miyamínaa agaijihicaubo. Jaabo diitofeeneti ujulleveuboro iminisumínaaco diitofeeneti buhigovi galluubo jihachutagayi. ³⁵ Jaaboro ihaivojitoco nuubo: Israel gaífimi, mehesicini jito gaífimico momoonijinoco. ³⁶ Eneecau bu mehesafoto amíhai, míro safoono Teuda onoo agaíívuuboro nuuhi: Uujoho aivo sihidi jeevahi, nooboro. Jaaboma minifutuumo cuatro cientodímová. Jaarumo paryí finíuhi diiboco agaícaunobuunati imiyamínaa paryí gavaránamaaiuhi. ³⁷ Jaanobuunati miyamínaa momonoco acaatíníusumi bu gaíívuubo Juda galileaobo. Jaaboma sihidi minifutuumo. Jaaboco agaícaunobuunati tolliro diibo dojicuti efeehicaumo gavaránamaaiuhi. ³⁸ Jaanegui amíhaico neehi: Diitoco mejeevesu. Jaamoro millí momoonidino. Jino miyamínaa iijicoro omoonino iicahachíji finíjino. ³⁹ Jaanoti Moocaani iiji iicahachíji amíhai mifíníujitíhi. Mehesicini, Moocaanimaryo momoonícasidino, nooboro.

⁴⁰ Jaanoco famooro miyaavuguuhi. Jaamoro minisumínaaco ucuuhuvaumoro jilli diitoco aamíuhi. Jaamoro siino Jesu momofeenedi mijibeguedino, noomoro diitoco suufeníuhi. ⁴¹ Jaamo minisumínaa aivojitofoenetí imo imo iinuuhi Moocaani diitoco agaijiboro imitíno covamomovaumo Cristo momohalliti. ⁴² Jaamoro fafucuvaacivíro

suufenitimo jibogomoro iimaahicaumo Jesucristoti Moocaani iijafaño, bu iijanofaño icano.

6

Diaconomiti Ficuumo. (1 Ti 3.8-13)

¹ Jaasumi imiyaavogomo sihidi guiraatomoro feehicauhi. Jaamoti saatoho griegomi iijiri ihiimaamo judiomiti iijiri iimaamoditi isifiratumoro noocasiuhi: Mofibaijitoco imino moonihicatimo amachusumi, noomoro.

² Jaanegui motihaiti miimisiici idimo minisuminaa iicaumo, paryi miyaavogominaaco igaiyiciumoro nuuhi: Imijitiruno mihai Moocaani iijico mijibogonoco mejeevesumoro machutaaco mahacino. ³ Jaaneguiha fañi, amihafeenetimiimihusemeti mihici sahuse juugahuseti miimisiici idino Moocaani Gaija ijeebifaño agahaficinimoti. Jaamoro toonofa mificu ijeecivequi. ⁴ Jaanoti mihai Moocaanima iimaamoro mijibegueji Moocaani iijico, noomoro.

⁵ Jaanoco paryi iimuguumoro iciumo Esteba onooboco ijeebifaño miyaavogo, Moocaani Gaija icano agahaficiniboco, bu Felipeque, Procoroco, Nicanoroco, Tiomoco, Parmenaco, Nicolo antioquiaobo, judiomiti iijico agaayiciuboco icano.

⁶ Jaamoco sivaumo minisuminaajaago. Jaamohallivi ihuseneque ificumoro Moocaanima iimaumo.

⁷ Jaanaa Moocaani iiji janaaniviro jusinoro feehicauhi. Jaaneri Jerusalevi sihidi guiraatehicaumo miyaavogominaa tolliro sihidi judiomiti sacerdotemiti Cristoco gaayichicauhi.

Esteba Onooboco Civojanimo.

⁸ Estebafaño sihidi Moocaani mitya icahicauhi sihidi imiyaavogomaño Moocaani noojiri sihidi mityanoco miyaminaafeenevi moonihicaubo. ⁹ Jaanaa sinagogaja momo Taajaminaaja onooja. Taajaoto cireneminaa, bu alejandriaminaa, Cilicia jinijeminaa, Asia jinijeminaa icamo ticovauhi Estebama ejenaucasiumo. ¹⁰ Jaarumo diibovi ifetehicautihi Moocaani Gaija diiboco sihidi gaajaco aacineri ihiimaahicaumaño. ¹¹ Jaanoma iicamo iimitimoco tajibaumo ibañiqui: Mihai muguubuhi Moiseti, Moocaaniti icano imitino ihiimaaboco, noomoro ineequi. ¹² Jilliti Estebahallivi miyaminaaco sifiratusumo quillahutoco, caatiniminaaco icano. Jaamoro asaumoro diiboco agaayiciumoro satyuumo fagominaa imega. ¹³ Jaamoro diibohallivi saatohoco ficuuhiti sicamañooco ibañiqui: Jaani aivo suufenihicatihiti Moocaani iija templojati, Moise tajibati icano iminootino ihiimaabo. ¹⁴ Jaabadirova diibo Jesu Nazareoobo toojaco ifinisuboro mihaico Moise atajibauno mojeevamaaqueva buunanijiibo onoonoco muguubuhi, noomoro.

¹⁵ Jaanegui paryi fagominaa Estebaco emeeciumo atyimeuhi ihimeque Moocaani toomominaafi imebadi jeevahimeque.

7

Esteba Onoobo Fagominaa Imefeene Iimaahi.

¹ Jaanegui sacerdotemiti aivojibo Estebaco dilluuhiti: ¿Naava miyaano paryi jino diito onoono? nooboro.

² Jaanegui diibo iimusuuhi: Amihai agaijino nahabomi, bu amihai caanimihai icamo, uco muguubu. Miho Moocaani ihaivojima buhugaavuuhi Mootadi Abrahamvi Mesopotamia jinijeri iicausumi Haran jinijevi fuutibaacaro. ³ Jaabo diiboco nuuhi: Diijinijeque deevesu paryi diyotoma. Jaaboro difo ico uujoho ijibeguejino jinijejaagovi, nooboro. ⁴ Jaaneguiha Abraham fuuhi Caldea jinijeti. Jaaboro icatuubo Haran jinijevi jahiti caani chuumuuhi. Jaadi Moocaani Abrahamco sivauhi jino jinijevi jino

amihai jisu mihicajevi. ⁵ Jaaruuboco jinejebati aciutibbo jiinjebaco itihaico ificujirumañobaco. Jaaruubo diiboco aciguuhi iguijevene buuna diseemedi iicaqui, nooboro. Jaarunaa tusumi Abraham iseemenebama chahaunaaca ⁶ Moocaani diiboco nuuhi: Diyaachimihai sita jiinjehallivi icaji sitafeenevi. Jaamoco jjuvusujimo. Jaamoro imitino moonijimo cuatro cientodi ficabava ticovovi, nooboro. ⁷ Jaaboro bu nuubo Moocaani: Jaaru jiinjeminaaco uujoho mooniji diitoco ijjuvusu jiinijeque. Jaadi tahigoti asaamoro uco jeecivejimo jimañovi, nooboro. ⁸ Moocaani iijico aciuhi Abrahamco iimeeheque iquiticiqui Moocaani unuubadi. Jaaneguiha Abraham Isaaco eseemevausumi iimeeheque quiticiubo juugahuseti mifucuci, safucu icanoti. Jaabadiro bu Isaac mooniuhi Jacobco eseemevausumi. Jaabadiro Jacob mooniuhi iseemeque Israel cuumiva motihaiti miicumicidimo iicajimo caanimihaico.

⁹ Jaamo diito Jacob seme moheedete iicamo inahabo Joseque jiiheveuhi. Jaamoro sitaaco naajeumo. Jaaboco Egipto jiinjjevi satyumo. Jaaruuboma Moocaani icauhi. ¹⁰ Jaaboro diiboco ihidaasuti ataajasuuboro sihidi diiboco gaajati aciuhi. Jaanoma iicaubo Egipto aivojibbo diiboco sihidi agaijuboro Egipto aivojiboti ficuuhi, tolliro bu iija aivojiboti ficuuhi icano.

¹¹ Jaanobuunati paryi ajeba icauhi Egipto jiinjjevi, Canaan jiinjjevi icano. Jaaneri moheedetemihai idaasuno machutabama chahauhi. ¹² Jaanaa Jacob guubuuhi Egiptovi machutaaco ucuuhununo iicaunoco. Jaaboro iseemeque tahi galluubo moheedetemihai iicaumoco jilliti fuumo tahigo aivo iticoni. ¹³ Jaanohallivi ufuumovi Jose inahabomivi ihimeque imino jafenuhi. Jaanoti jari Egipto aivojibbo gaajauhi Jose yotoco. ¹⁴ Jaanobuunati Jose caanico cuuhuvauhi paryi famoro iyotoma setenta y cincodimoma. ¹⁵ Jilliti Jacob icatuuhi Egipto jiinjjevi jahigo guijeveubo. Jahi tolliro moheedete paryi guijeveuhi. ¹⁶ Jaamo bacinoco buunati asatyumoro ciituumo Siquem onoomañovi Abraham Hamor seemeti nihibamiri anaajeucihojifaño.

¹⁷ Jaanaa Moocaani Abrahamco unuuno ifitivucuudi Egiptovi Israel cuumi sihidiro ifiivuumo guiraatucuuhi. ¹⁸ Jaasumi Egiptovi bohaivojibbo icauhi Joseque agaajautibbo. ¹⁹ Jaabo muucuumiotoco abañuboro idaasuno mooniuhi moheedeteque atajibaubo iseemeque ijeevesuqui bohono ifiivomo iguijevequi, nooboro. ²⁰ Jaasumi Moise fiivuuhi. Jaabo Moocaanidi ovosiuhui. Jaaboco caanimi jaaha tuumuhi minihibaci, sanihiba icanohachuta. ²¹ Jaasumi ejeevesuuboco Egipto aivojibbo aicigai aatyimeugoro icuboco fiivusuuhi iseemenebadi. ²² Jaamaño Moiseque egiptominaa paryi agaajanoco jibuguumo. Jaamaño mityano ihiimaaboro icahicaubo.

²³ Jaabo cuarentadi ficabava iicacuudi imogooboro fuubo iyoto israelminaaco emeeciitoobo. ²⁴ Jahi jaabo atyimeuhi saafi egiptominaafi Israel cuumiooboco idaasuno omoonunoco. Jaabohalliti Moise ijaadaco ihiciqui diiboco gaicaauhi. ²⁵ Jaabo esamaahicauhi: Tayoto israelminaa fine gaajacuumo uujohofeenedi Moocaani diitoco ataajasujinoco, nooboro. Jaarunoco iyoto gaajaciutihui. ²⁶ Jaano sesevede Moise atyimeuhi samisi Israel cuumiotisi omoonicasiunoco. Jaamisico faguubo: ¿Collihi jaamisi samisiro mahamocasihi musuufenicasi? nooboro. ²⁷ Jaanegui inahaboco ahaamubo Moiseque ichimucaruuboro nuuhi: ¿Mijoho ico mohallivi aivojiboti, fagominaafiti icano ficuuhi? ²⁸ ¿Nacu uco gaicaaujirahi iiji egipcioco agaicaauhinibadi? nooboro. ²⁹ Jilli diiboco onoonoco uguubuuboro Moise gaauhi. Jaaboro fuubo Madia jiinjjevi. Jahi miseecico gaifimisico seemevaubo siicumifeenevi.

³⁰ Jaabovi cuarentadi ficabavabuunati sicaihigovi Sinai gajii fitino Moocaani toomominaafi jafeveuhi cijigaiguihu imohogayihallidi jiganofeenedi. ³¹ Jaanoco aatyimeuboro Moise jabafituuhi. Jaaboro faño imino ihatyimequi ifitivuubo guubuuhi Moocaani icoco: ³² Uujoho Moocaani, dihedeete Abraham, Isaac, Jacob icamo uco ejeecivuubo onoonoco. Jaaneri Moise sihidi veveveve igutuuboro meeciutihui. ³³ Jaaboco Moocaani nuuhi: Ditihaipaajeque dujuuvo jino uujoho Moocaani iicamaño

imino jiiñje. ³⁴ Uujoho atyimecuuhi taacuumiminaa idaasuno Egiptovi iicanoco idaasuno acanifonoco guubuucuui. Jaanegui niitehi diitoco taajasuqui. Jaanegui difo ico Egiptovi galluui, nooboro.

³⁵ Moiseque diito itihisuumoro: ¿Mijoho ico aivojiboti, fagominaafiti icano mohallivi ficuui? unuuboco Moocaani galluui aivojiboti, taajasuminaafiti, Moocaani toomominaafi imohogayihallidi ciiigaiguihu jiganoco aatyimeunofeenedi. ³⁶ Jaabo Moise Egiptoti moheedeteque iinusuuhi sihidi ejeevano mityaco Egipto jiiñjevi Tifai Muuaifeenevi omoonuboro. Tolliro sicaihigofeenevi cuarentadi ficabava ticovovi moonubo. ³⁷ Jaabo diiboro Moise israelmico nuuhi: Moocaani galluuji amihaidi iimaaminaafico amihai nahabomifeeneti uco iicabadi. Jaaboco: Jii, meneji, nooboro. ³⁸ Jaabo Moise sicaihigofeenevi igaiyiciumofeeneri iicaubo. Sinai gajivi Moocaani toomominaafi diiboma ihiimaubo moheedeteferi iicaubo. Jaabo fiivo iimaaco mihaidi agaayicubo.

³⁹ Jaaruuboco moheedete: Miyaano, nootimo Moocaanico imuguutimo. Jaamoro ijeebñofañodi imuguumo Egiptovi dojicuviro uuminoco. ⁴⁰ Jaamoro Aaronco numo: Mihimeguehi mihaidi diosmico edetavonoco mohimega isigueti. Magaajatihi millihacho Moise mihai Egipto jiiñjete isivahinibo icahi, ⁴¹ noomoro oroco iciumoro niivigai seemeneti eheetavuumoro asimico gaisiraiciumo ihijinita jeecivoti. Jaamoro diibohallivi imo imo icaumo ihuse eetavotahallivi. ⁴² Jaanoma iicaubo Moocaani diitoti buhigovi minifutuui. Jaaboro diitoco niquejeo meeciricoro jeecivusuubo. Jilli Moocaani iimaaminaa aamefaño noocinino:

¿Nacu amihai Israel miyaminaa uco mejeecivequi asimico magaisiraiciumo cuarentadi ficabava ticovovi sicaihigovi? ⁴³ Tolli icatino. Jilli Moloc onooboco dios noomoro, magaayiciumo. Tolliro Refan onoobo meecirigaico magaayiciumo amihairyo mihijinehejeque mejeecivehicaui. Jaanoma iicaubo uujoho amihai amihai jiiñjete sihi tehesino gaññji Babilonia janaanivivi, nooboro.

⁴⁴ Miro moheedete Egipto jiiñjete agaumo Moocaani unuuneguiha ijiñjejaagovi imevaurumo sicaisituviro icahicaumo igomoro.* Jaamañeri Moocaani iijama iicaumo toojafaño tajiba guisiba bujeque ificuhicaui. Jaaja eetavocinui Moocaani Moiseque ifusuuboro: Jilli jei deetavo, unuubadi. ⁴⁵ Jaajaco moheedete gaayiciumo. Jaamoro Josuema ufuusumi satyuumo sita jiiñjeneque udumiciumo juvivuumo. Moocaani diito imegati agaasuumo jiiñjeque. Jilli iicaunaa David fiivuuhi. ⁴⁶ Jaabo David Moocaani imefeenevi imihusene icauhi. Jaabo eedebe Jacob Moocaanico miyaavugui. Jaaneguiha David Moocaani iijaco eetavuujiro Moocaani toojafaño iicaui. ⁴⁷ Jaajaco Salomon eetavuuhi Moocaani iijaco. ⁴⁸ Jaarunaa Moocaani caamovono iicaubo miyaminaa userio eetavotajafaño icatini. Ihiimaaminaafi unuubadi:

⁴⁹ Niqueje tagicinita jiiñje tatyihai jaguisisuta. ¿Jineje iijaco uudi meheetaveji? noobo Moocaani. ¿Nacu comañovi uujoho jaguisiji? ⁵⁰ ¿Nacu uujoho tahuseri paryi fanoovaco eetavehinitini? nooboro.

⁵¹ Jaano icanaaca amihai aivo jihovoto, amihai Moocaanico agaajatimobadi, cuhufono aivo amihai jeebñi, amihai nohojino, amihai aivo Moocaani Gajaco mejenaauhicaui. Amihai caanimihai iicaubadiro amihai momoonihicahi. ⁵² ¿Cojibogominaafico nacu amihai edeete idaasuno moonutitini? Diito gaisiraiciumo sicijetiro diibo Iimiibo asaaujinoco iijibuguumoco. Jaabo jino diibo asaaboco amihai mahacimoro magaicauhu. ⁵³ Amihai Moocaani toomominaafeenedi tajibaco magaayiciumo miyaano menehicatini, nooboro.

Esteba Onooboco Guijeniumo.

* **7:44** Toono jibogogay Exodohaamefaño iicabogocoro jimañovi ficuui imino igaajauqui.

⁵⁴ Jilli diibo unuunoco uguubuumoro sihidi isifiratumoro igaiñooco ojisuumo Estebajaago. ⁵⁵ Jaarunaa Estebafaño Moocaani Gaija gahaficinibo caamo niquejeque emeciubo Moocaani imi aricuco atyimeuhi Jesu Moocaani miyanaagueneri julleeciniboma.

⁵⁶ Jaaboro nuuhi: ¡Memeeci! Niqueje afaayacafotonoco atyimehi Miyaminaafibadi Ifivuubo Moocaani miyanaagonovi icaaboma, nooboro.

⁵⁷ Jaarunaa diito inohojinoco kuhufono afabaacuumoro sefano coovadiivuuhi. ⁵⁸ Jaamoro diiboco itigabaacuumoro tuucuumiti buhigovi satyuumo. Jaamoro saafi sicafehi Saulo onooboco igaachehunoco utuumusumoro diiboco guisibaneri aamiumo. ⁵⁹ Jaabo diiboco aamimaaca Moocaanima iimaaubo Esteba: Aivojibo Jesu, tagajaco gaayici, nooboro.

⁶⁰ Jaadi ememuivuuboro sefano gaihivuubo: Aivojibo, jino imitico diitohallivi ficuudino, nooboro gujivecuubo.

8

Saulo Miyaavogominaaco Bucasihi.

(Ga 1.13-14)

¹ Jaamo diiboco agaicaaumofañodi Saulo icauhi. Jaamo tufucuro ticovacuumo Cristoco imiyaavogomoco idaasuno omooniumo Jerusalevi.

Jaanoti gaaciumo fahigovavi Judea cuumineri, Samaria cuumineri icano idimoro minisuminaa fitafutuuhi. ² Jaanaa Estebaco saatoho iimihusene gaifimi iciumoro sihidi taaumo. ³ Jaano ticovo Saulo Cristoco imiyaavogomoco bucasiiboro feehicauhi iijanofañodi feehicaubo gaifimi, gaigoomi icamoco iciboro civojafaño isatyequi.

Moocaani Iijico Samariavi Jibogomo.

⁴ Jaanaa Jerusaleti ofoociumo Moocaani iijico jibogomoro fahigovadi feehicauhi. ⁵ Felipe Samaria jiinjeri iicacuumivi ufuuboro tuucuumivi Cristoti jibeguehicaubo. ⁶ Jaanoco sihidi miyaminaa igaivomoro gubunichicaumo Felipe jibogonoco, sihidi ejeevano mityaco omooninoco atyimemere icano. ⁷ Bu sihidi ijimima icamoco buheetesuhicaubo. Jaamo ihijimi diitoti iinehicauhi gaibacimumoro, bu ifiino isifañneri igotimehejeque buheetesuhicaubo, itihaiño ifilluumoco buheetesuhicaubo icano. ⁸ Jilliti tuucuumio miyaminaa imo imo icahicauhi.

⁹ Jaanaa tolliro tuucuumiri icaubo Simon onoobo apichuminaafi iticoni ihapichuco omooniboro Samaria miyaminaaco abañhicaubo: Aivo uujoho miyaabo, nooboro.

¹⁰ Jilliti famooro diiboco gubunichicauhi ihaivojitejemaryo. Jaamoro neehicaumo: Jaani aivo miyaano Moocaani mitya, noomoro.

¹¹ Jaabo onoonoco miyaano neehicaumo sicijetiro ihapichuri diitoco abañhicaumaño. ¹² Jaarunaa Moocaani jibogoco Cristoti Felipe diitoco jibuguehicaubo gaifimi, gaigoomi icamo imiyaavuguumoro nitisuquimaaiuhi. ¹³ Jaanoma iicaubo Simon imiyaavuguuboro nitisuquimaaiuhi. Jaaboro Filipema gataavuubo sihidi ejeevano mityaco, bu ifusunoco icano omoonihicauneri ajabafituuboro.

¹⁴ Jaanoco minisuminaa Jerusalevi iicaumo gubuuhi samariaminaa Moocaani jibogoco agaayiciunoco. Jaanegui tahi Pedro, Jua icamisico galluumo. ¹⁵ Jaamisi tahi ifutuudi Moocaanima iimaaumisi Samaria miyaminaa Moocaani iijico imiyaavuguumohallivi, Moocaani Gajaco diito igaayiciqui. ¹⁶ Tusumihiica saatohoba diitoti Moocaani Gajaco gaayicutihiica; jilliro nitisuquimaaiumo Aivojibo Jesu momofenedi. ¹⁷ Jaadi Pedromisi diitohallivi ihusenegue ificuuneri jari Moocaani Gajaco gaayiciumo.

¹⁸ Jaanoco Simon apichuminaafi minisuminaa miyaminaahallivi ihuseque ificuuneri Moocaani Gaija iniitehicaunoco aatyimeuboro nihibamico aciguubo: ¹⁹ Uco mahaci

toono mityaco, tolliro uujoho tahuseque saatohohallivi ificuumo Moocaani Gaijaco igaayicihicaqui, nooboro.

²⁰ Jaanegui Pedro diiboco nuuhi: Paryi dinihibamima ijoho fini; Moocaani aacinoco nihibamiri magaayicichi, neehi fine. ²¹ Iidi jino icatino jinofaño ijoho diicatichi. Moocaani imefeene dijeebi ticovotichi. ²² Toono dihimitico deevesu. Jaaboro Moocaanico dillu toono dijeebifaño edeesamañoco ico buusujirubeheje. ²³ Miro uujoho ico ifinicichi aivo sihidi dihimiti faafañoñaño idiicanoco, aivo imitifaño cuhufono isisicinicuunoco, nooboro.

²⁴ Jaanegui Simon apichuminaafi iimusuuhi: Moocaanima tahallivi mihiimaa. Toono uco monoonofaño idaasuno icadino, nooboro.

²⁵ Jaadi Pedromisi Jesuti, Moocaani iijiti icano ihiimaahicaudi jibeguehicaumisi taajashuijico Samaria jiniije cuuminovi. Jaadi dojicuviro uumiumisi Jerusalejaago.

Felipe Etiopia Jiinjeminaafima.

²⁶ Jaanobuunati Felipeque Moocaani toomominaafi nuuhi: Gañiivoobo, difo gadicibahachuta Jerusaleti sicaihigo Gasa onoomañodi ofoocinijiri, nooboro.

²⁷ Jaanegui Felipe agañiivooboro ufuubo atyimeuhi gaigooco agaajatibo etiopiaoboco; aivojigo tajibaminaafi Candace onogo, etiopiaminaa aivojigo, nihibami ficuminaafi Jerusalevi Moocaanima ihiimaaquu ufuubovi. ²⁸ Jaabo dojicuviro ijinijejaago uhuumiubo ijeejimi meenegafaño giciniiboro ifinicichicauhi Moocaani iimaaminaafi Isaia aameque. ²⁹ Jaanaa Moocaani Gaija Felipeque nuuhi: Fiitivo diibovi, nooboro.

³⁰ Jaanegui Felipe diibovi ifitivuubo Isaia aameque ihiimaasunoco guubuui. Jaanegui diiboco dilluubo: ¿Naa gaajahi toono idiimaasunoco? nooboro.

³¹ Jaanegui diiboco iimusuubo: ¿Mijoho bu uco ijibegueneri gaajajirahi? nooboro Felipeque iicojivi coovaubo.

³² Jaano jilli toohaamefaño onoonoco ifiniciboro feehicaubo, jilli noonoco: Ovejaco igaicaauqui iicanicibadi satyuumo; ajashu ovejaco ijeeneque iquitimoguino iimaatibo iicanicibadi diibo iimaautichi. ³³ Diiboco guinonumo, miyaano iicatineri. Ifico agaicaaumoro jinijehalliti gañiimo. ¿Jaabo iyaachimihaiti mijoho jibeguejirahi? onoonoco.

³⁴ Jaaboro diibo ihetiopiaobo Felipeque dilluui: Uco dibogo. ¿Mediti jilli iimaaubo Moocaani iimaaminaafi, ifitiro nacu sifiti? nooboro.

³⁵ Jaanegui diibo ihiimaasumañoti Felipe ticoniui Jesuti diiboco jibuguuubo.

³⁶ Jaamisi nifaihu iicaumañodi afatyuhi ihetiopiaobo Felipeque nuuhi: Jimaño nifaihu icahi fine uco nitijitirahi, nooboro.

³⁷ Jaanegui Felipe diiboco nuuhi: Paryi dijeebimaryo imiyaavogohachiji, nooboro.

Jaanegui diibo iimusuuhi: Miyaaveguehi Jesucristo Moocaani Achi iicanoco, nooboro.*

³⁸ Jaanegui imeenegaco jullehacusuubo. Jaadi samisi teehifa iniituudi Felipe diiboco nituhi. ³⁹ Jaanaa iteehifañoti ihiinuudi Moocaani Gaija Felipeque satyuuhi. Jaaboco ihetiopiaobo siino atyimecuutichi jilli imo imo fuucuubo ijhairi. ⁴⁰ Jaanaa Felipeque Azoto onoomañovi atyimeumo. Jaabo fuuhi tuucuumijeri taajasubogoco jibogooboro Cesareavi ifutuubo.

9

Jilli Saulo Moocaani Gaijari Fiivutuui.

(Hch 22.6-16; 26.9-18)

¹ Jaanohachuta Saulo suufenitibo Jesuco imiyaavogomoco gaicaaugooboro feehicauhi. Jaaboro fuubo sacerdotemi aivojibojaago. ² Diiboco aameneque acaatiniboro ihaciqui Damasca sinagogajaminaafico ihaciteque. Jaaboro Jesu jibogo iijifañodi

* **8:37** Sahaamefaño toversiculoco ficuutimo.

iicamoco gaigoomi, gaifimi icamoco isis#boro Jerusalevi civojafaño isatyequi. ³ Jaabo ufuubo Damascati fiit#cuuruubaaca imimañobati niquejefañoti diiboco achiciuno. ⁴ Jaaneri Saulo baavi aacutuubo guubuui niquejefañoti diiboco unuunoco: Saulo, Saulo, ¿collihi uco bucasihi? unuunoco.

⁵ Jaanegui Saulo iimusuuhi: ¿M#joho nacu #joho aivoj#bo? nooboro.

Jaanegui diiboco iimusuuno: Uujoho diiboro Jesu #joho uco ubucasiibo.*

⁶ Jaanegui Saulo iimusuuhi: Aivoj#bo, ¿nacu mill# iicanoco diimeguehi? nooboro.

Jaanegui diiboco nuuno: Gañiivoobo difo tuucuumijaago tahi #co ij#beguequi omoon#jinoco, noonoro.

⁷ Jaaneri Sauloma ufuumo sihidi igutuui. Toll# onoonoco uguubuumoro jaarumo m#haiñobaco aty#meut#hi. ⁸ Jaadi Saulo baati aga#iivuudi emeciuruubo aty#mecuut#hi. Jaanegui diiboco ihuseti agaay#icumoro Damascjaa satyuumo. ⁹ Jahi icaubo mifucuci, safucu id#no jinejebaco machut#bo, adut#bo, aty#met#bo icano.

¹⁰ Jaanaa Damascavi icaubo saafi Anania onoobo Cristoco imiyaaveguehicaubo. Jaabovi Jesu buhugaavui. ¡Anania! nooboro.

Jaanegui diibo iimusuuhi: Juu icahi Aivoj#bo, nooboro.

¹¹ Jaanegui Aivoj#bo diiboco nuuhi: Gañiivoobo difo j#hai ticovoji onoojiri. Jaaboro Juda ijafa foobo dillu Saulo tarsoobo Moocaanima ihiimaaboco. ¹² Jaabo gaijafaño Anania onooboco aty#mehi asaaboro ihuseque ifihall#vi ificuuneri siino aaty#meneque, nooboro.

¹³ Jaanegui Anania nuuhi: Aivoj#bo, famoova uco diiboti j#beguehicaui pary# Jerusalevi #co imiyaavogomoco imitino omoon#hicanoco. ¹⁴ Toonegui saabo juuga sacerdotem# aivojito ij#ima pary# dimomoco imiyaavogomoco isis#qui, nooboro.

¹⁵ Jaarunaa Jesu diiboco nuuhi: Difo, diiboco uujoho #cicuubo siij#in#jeminaaco ihaivojitoco tolliro israelm# icamoco taaj#co ij#beguequi. ¹⁶ Jaaboco uujoho gaajasuji tahall#ti sihidi #daasuno iicajinoco, nooboro.

¹⁷ Jaanegui Anania ufuuboro Saulo iicauhigo j#cafutuubo. Jaaboro ihuseque ihall#vi ificuuboro diiboco nuubo: Nahabo Saulo, Aivoj#bo Jesu #vi j#haivi asaahinis# ajafevehin#bo uco dijaa galluui, jaabo siino daaty#mehi, jaabo Moocaani Gaijaco gaay#cihi icano, nooboro.

¹⁸ Jaasumiro Saulo aall#fañoti aifuuno taavaabo meehebad# jeevano. Jaasumiro Saulo aga#iivuuboro nit#suquimaaiubo. ¹⁹ Jaadi jari siino amachuudi sefatuubo. Jaadi gueenejisuno icaubo Damascavi Cristoco imiyaavogomoma.

Damascavi Saulo J#beguehi.

²⁰ Jaasumitiro Saulo j#cafutuhi sinagogajanofaño ij#bogoobo: Jesu Moocaani Achi, nooboro. ²¹ Jaanoco pary# uguubuumo ajabafitomoro neehicaui: ¿Nacu jaani icat#bo Jerusalevi Jesu momoco imiyaavogomoco #daasuno omoon#hicaubo icatino? M#iro tooneguiiha juu saahin#bo jimañootoco isis#boro sacerdotem# aivojitojaago isatyequi. noomoro.

²² Jaarunaa Saulo gaajano j#beguehicaui Jesucristo iicanoco. Jaabo Damascavi iicamo judiom#co ihiimaari mitasuhicaubo.

Saulo Judiomit# Taajahi.

²³ Jaanobuunati goovacut#noti sanoomiro judiom# iimaacasiuhi Sauloco igaicaauqui. ²⁴ Jaamoro fucuhachuta, cuujehachuta icano tuucuumi guhugaco casicuhicaumo diiboco igaicaauqui. Jaanoco Saulo gaajaciui. ²⁵ Jaanegui miyaavogom#naa j#ibaifaño diiboco ij#hacuumoro fucu tuucuumi mecuhall#di baavi in#itusuneri taajaubo.

* **9:5** Sahaamefaño janaan#ci jilli ficuumo: #iro difico daivuvusuhi oono Buey ihabajaabo imogobadi iicanoco imogot#boro iinoro fega# n#jequeque it#vadiivooboro ican#ibadi, nooboro, onoonoco.

²⁶ Jaadi Saulo Jerusalevi ifutuudi tomaño miyaavogominaama igataavequi mooniuruubo. Jaarunaaca diiboco ñihicuguumo: Fine miyaavogominaafi icatibehiica, noomoro. ²⁷ Jaarunaa Bernabe diiboco minisuminaajaa saatuuhi. Jaaboro diitoco jibuguubo Saulo jahaivi Cristoco aatyimeuboro uguubuunoco, Damascavi Cristoti ñihicugotibo jibeguehicaunoco icano.

²⁸ Jaadi jari Saulo Jerusalevi ifitafutuudi diitoma gataavuubo. ²⁹ Jaabo ñihicugotibo Jesucristoti iimaahicaubo. Judiomi, griego iijiri ihimaahicaumoma jenaucasiiboro feehicaubo. Jaanoma iicamo diiboco gaicaauguumo. ³⁰ Jaanoco inahabomi agaa-jaciumoro Sauloco satyuumo Cesareavi. Jaamañoti diiboco Tarsovi galluumo.

³¹ Jaamaño faacuumivavi miyaavogominaa famooro imino icacuui, judeaoto, galileaoto, samariaoto icamo quehecutomoro feehicaui Moocaani ñihicufaño icamoro, Moocaani Gaija aamusuneri giraatomoro feehicaumo.

Enea Onooboco Buheetesuhi.

³² Jaasumi Pedro inahabomico meeciuboro efeehicaubo ifutuui Lidavi, tomañeri iicamoco emecituubo. ³³ Jahi atyimeubo Enea onooboco ifi iniinovaneri sahuse juugahuseti mificabaci, saficaba icano ticovovi igotibo icahicauboco. Jaabo icigaijefaño siuciniboco. ³⁴ Jaaboco Pedro nuuhi: Enea Jesucristo ico buheetesuhi, gañiivoobo dicigaijeque dimibachu, nooboro.

Jaasumiro Enea gañiivuui. ³⁵ Jaanoco paryi lidaminaa, sarominaa icamo aatyimeumoro iheedehiico ejevesuumoro Cristoco miyaavuguumo.

Dorca Iguijevegueque Buheetesuhi.

³⁶ Jaasumi Jope cuumivi icaugo Cristo miyaavogominaago Tabita imomo iicagoco griegomi iijiri Dorca eneehicaugo. Jaago imino miyaminaaco moonihicaui ñidaasumehejeque sinehejeque acihicaugo. ³⁷ Jaasumi Dorca iguihuvaugo guijeveuhi. Jaagoco imino ejeesuumoro caamo iicamecufaño ficuumo. ³⁸ Jaanaa Jope cuumi, Lida cuumiti fitiui. Jaacuumiri Pedro iicaunoco miyaavogominaa uguubuumoro miimisiico galluumo diibojaago jibeguetequi: Jopevi goovano disaa, noomoro.

³⁹ Jaanegui Pedro diitissima fuuhi. Jaabo ifutuudi Dorca ifi icahigovi diiboco satyumo. Jaabohallidi paryi fibaijito gaigoomi meeciuguui taamoro igaachehunoco Dorca ubuheesumi diitedi eheetavehicaunoco ifusuhicaumo. ⁴⁰ Jaanegui Pedro paryi famoocoro jahisi iinusuhi. Jaadi ememuivuuboro Moocaanima iimaubo. Jaaboro diigo chuumuhuco emeciuboro nuuhi: Tabita gañiivo, nooboro.

Jaasumiro emeciugo Pedroco aatyimeugoro casivuui. ⁴¹ Jaanegui ihuseti diigoco agaayiciuboro gañiiviciubo. Jaaboro inahabomi, bu fibaijito icamoco ocoovauboro ifusuubo buheecuugoco. ⁴² Jaanoco paryi Jope cuuminaa uguubuumoro saatoho sihididi Cristoco miyaavuguui. ⁴³ Jaadi Pedro tuucuumivi gueenene icauhi asimimeehene imibachuminaafi Simon onoobo iijafaño.

10

Cornelio Onoobo Pedroco Cuuhuvahi.

¹ Jaanaa Cesarea cuumiri icaubo Cornelio onoobo italianomi Amocasiminaa onoomo aivojibo. ² Jaabo paryi iijaminaama Moocaani ñihicufaño icahicaui. Jaabo sihididi nihibamico acihicaubo judiomiguiha ñidaasumoco ihamusuqui. Jaabo saicino Moocaanima iimaahicaubo. ³ Jaanaa safucu imohonohalliti nihiba iicaaberi gaijafaño imino atyimeubo Moocaani toomominaafi diibojaa asaaunoco. Jaabo diiboco: ¡Cornelio! noovaubo.

⁴ Jaaneri Cornelio sihididi iigutuuboro diiboco ihifiniciuboro dilluui: ¿Milli Aivojibo? nooboro.

Jaanegui itoomominaafi diiboco nuuhi: Moocaanima idiimaahicanoco guubuucubo, judiomi ñidaasumoco adaamusuhicanoco gaajacuubo icano. ⁵ Jaanegui gallu Jope

cuumiví saatohotí Simon Pedroco ihicitequi. ⁶ Oono Simon onoobo asimimeehene imibachuminaafi iija muuaijiniri iicajafaño iicaaboco. Jaabo ico jibegueji omoonijinoco, nooboro.

⁷ Jaanegui itoomominaafi diiboma ihiimauboro ufuunobuunati Cornelio coovauhi saafi soldaomiboco Moocaani iijiminaafi inahaboniminaafico, bu miimisiici iicojiminaatisima. ⁸ Jaaboro diitoco imino ijibuguuboro Jopevi galluubo.

⁹ Jaano sesevedí diito Jopeti fiitacuunaaca Pedro caamovi fuuhi ijahallivi gadiciba Moocaanima ihiimaquí. ¹⁰ Jaaboco sihidi ajeba aivuuneguiiha imachuqui diibedi eheetavuumaaca gaijaco atyimeubo, ¹¹ niqueje afaayacafotonofañoti niituuno baavi gaachehubaryutyigababadijeevano fahigovati duujecinino. ¹² Jaanofaño faaboho asimí icauhi igueenemeheje itihaiño iicameheje, faaboho joomi, faaboho jiinimomí icano. ¹³ Jaanaa Pedro guubuuhi niquejefañoti diiboco unuunoco: Pedro, gañiivohi diitoti gaicaubo diidu, onoonoco.

¹⁴ Jaanegui Pedro iimusuuhi: Chahano Aivojibo, uujoho duutathi jihovonoco idicunoco, nooboro.

¹⁵ Jaanegui siino diiboco nuuno: Moocaani: Imino, onoonoco ijoho: Idicuno, needino, noonoro.

¹⁶ Mifooci, safo icano iniituunoro caamo niquejefañó fuucuuno. ¹⁷ Jaano esamaajeri Pedro: ¿Milli fine eneejiruno? nooboro icaunaaca Cornelio agalluumo Simon iijaco dilluumoro ufuumo iguhugavi ifutuuhi. ¹⁸ Jaamoro sefano dilluumo: ¿Naa jiijafaño Simon Pedro onoobo icahi? noomoro. ¹⁹ Jaanaa Pedro gaijaco aatyimeuno esamaajeri icaboco Moocaani Gaija nuuhi: Meci johono miimisiici, saafi icamo ico guinehi. ²⁰ Gañiivo. Jaaboro niitoobo bañimo nootibo diitoma difo. Uujoho diitoco agalluumo, nooboro.

²¹ Jaanegui Pedro niituuhi baavi Cornelio agalluumojaago. Jaaboro diitoco nuubo: Uco amihai miguiinehi. ¿Jaamo jinejefiri masaahi? nooboro.

²² Jaanegui diiboco nuumo: Aivojibo Cornelio agalluuneguiiha. Imihuseebe Moocaani ñhicufa iicaabo. Jaaboco famoro judiomí agaijibo. Jaaboco Moocaani toomominaafi nuuhi: Pedroco cuhuva. Jaabo iijico guubuuhi, eneeneguiiha masaahi, noomoro.

²³ Jaanegui Pedro diitoco jahevesuuhi. Jaamo tufucu toono diiboma cigauomo. Jaano sesevedí Pedro diitoma fuuhi. Jaaboma saatoho inahabomí gataavuuhi Joperi iicaumo.

²⁴ Jaano sesevedí ifutuumo Cesareavi Cornelio iyotoma igataavominaaco iigaiyiciumoma diitoco utuumuuhigo. ²⁵ Jaanaa Pedro Cornelio ijaví ifutuuhi. Jaaboco Cornelio idilluuboro iguiino memuvuubo Pedroco iimequi. ²⁶ Jaarunaa Pedro diiboco gañiivohi: Dulleeve, uujoho tolliro ibadiro miyaminaafi, nooboro.

²⁷ Jaaboma ihiimaaboro fañoojaví ufuubo atyimeuhi sihidi miyaminaa igaicimoco.

²⁸ Jaanegui Pedro nuuhi: Amihairyo magaajahi sacerdotemí neefihi imijitiruno judiomioobo siicuornelio ijaví ifutuuhi. Jaaboco Cornelio idilluuboro iguiino memuvuubo miooboma agataavoboro diibo iijafa ofoono onoonicinoco. Jaarunofaño uco Moocaani jibeguehi sitaaco idicumo mihinivamo needino, nooboro.

²⁹ Jaaneguiiha amihai uco mucuuhuvanoco milli nootibo saahi. ¿Jaamo jinejeguiiha uco mucuuhuvahi? nooboro.

³⁰ Jaanegui Cornelio iimusuuhi: Igueenemeheje fucuva mihicacuuihi jisumi nihiba icaaberi jahe machutibo iijicuuví Moocaanima iimaanaaca uuví jafevehinibo gaifi aricuchehufa jiciniibo. ³¹ Jaabo uco neehinihi: Cornelio, Moocaani guubuuhi idiimaanoco gaajacuubo idaaumoco adaamusuhicanoco. ³² Jaanegui gallu Jope cuumiví saatohotí Simon Pedroco ihicitequi asimeehene imibachuminaafi tolliro Simon onoobo iija muuaijiniri iicajafa iicaaboco. Jaabo asaadi ima iimaajiibo, nooboro. ³³ Jaanegui

galluuhi tusumiro ico ihicitequi. Jaabo imino saahi. Jaanegui jino famooro Moocaani imefeene mihicahi. Moocaani ico atajjibanoco mihimeguehi muguubunoco, nooboro.

Cornelio Ijafaño Pedro Jjibeguehi.

³⁴ Jaanegui Pedro ticoniuhi nooboro: Jari jisu gaajahi Moocaani sabadiro miyaminaaco agaijinoco. ³⁵ Sabadiro agaayicinoco fahigova miyaminaati diiboco inihicugomoro imino iicamoco. ³⁶ Miuro Moocaani iimaauhi Israel cuumiminaaco sajeebi icano jjibogoco ijibuguubo Jesucristofeenedi. Jaabo diibo famoo Aivojjiibo. ³⁷ Amiihairyo imino magaajacuuhi paryi judiomi jinijevi iicaunoco. Miuro Jua jjibogooboro initihicaunobuunati. ³⁸ Galileavi jilli ticovauno Moocaani Jesu Nazareoboco Gaijaco imityama aciubo. Jaaneri feehicaubo imino mooniboro iimitino ijima iicamoco taajasuuboro feehicaubo. Jilli mooniboro feehicaubo Moocaani diiboma iicaumaño. ³⁹ Jaanoco miihai magaajahi Jesu Jerusale cuumifaño, paryi Judea jinijevi icano omoonihicaunoco. Jaaboco agaicaaumoro imohobujevi tetecuumo. ⁴⁰ Jaaruuboco Moocaani buheetesuuhi mifucuci, safucu icanoti. Jaabo miihaivi jafeveuhi. ⁴¹ Jaaruno famooviro jafevetiiibo miihaiviro jafeveubo miihaico iticonitiro Moocaani toono gaajaminaati iciumovi. Jaaboma miihai mamachumoro mahaduhicauhi iguijeveubo ubuheeteunobuunati. ⁴² Jaabo miihaico galluuhi miyaminaaco mijjibeguequi Moocaani diiboco iguijevemehallivi, ubuheemehallivi icano Aivojjiiboti ificuunoco mijjibeguequi icano. ⁴³ Tolliro famooro sicijetiro Moocaani iimaaminaa Jesuti iimaauhi: Paryi diiboco imiyaavogomo diibofeenedi taajaji, noomoro. Jaanoco Pedro nuuhi.

Judiomi Icatirumo Moocaani Gaijaco Gaayicahi.

⁴⁴ Pedro ihiimaanaacaro Moocaani Gaija niituuhi paryi diibo jjibogoco uguubuniciumohallivi. ⁴⁵ Jaaneri sihidi jabafituumo judio miyaavogominaa Pedroma asaaumo, tolliro judiomi icatirumoco, Moocaani Igaijaco aaciuneri, ⁴⁶ bu tolliro sijjijeri ihiimaamoro Moocaanico imehicaumo icanoco uguubuumoro. ⁴⁷ Jaanegui Pedro nuuhi: Jaanegui, ¿miijoho bu collihi neejirahi nifaihuri nitiratimo iicaqui miihaibadiro bu Moocaani Gaijaco agaayicuumo? nooboro.

⁴⁸ Jaanegui tajjibaubo diito initisuquimaaiqui Jesucristo momofeenedi. Jaadi Pedroco ifiitunegui diitoma gueenejisuno icaubo.

11

¹ Jaanaa saatoho minisuminaa, inahabomi icamo Judeari iicaumo guubuui tolliro siicumimoto icarumo Moocaani jjibogoco agaayicinoco. ² Jaanaa Pedro Jerusalevi agaseuboco saatoho judiomi miyaavogominaa itihisuumoro, nuuhi: ³ ¿Collihi judiomi icatimojaago edeeguejeebere diitoma machuhi? noomoro.

⁴ Jaanegui Pedro diitoco jjibuguuhi fanootiro nijequevi tahi iicaunoco.

⁵ Jilli nooboro: Uujoho Jope cuumivi iicahinisumi Moocaanima ihiimaahiniiibo atyimehinihi gaijafaño gaachehubaryutyigababadi jeevanoco fahigovati duujecinino niquejefañoti tajaa iniitonoco. ⁶ Jaanegui imino atyimequi emeeciibo atyimehinihi fanoo asimiguenemeheje itihaiño iicamehejeque, inihicufimoco, jininomoco, agahafomehejeque icano. ⁷ Jaanaa niquejefañoti uco onoonoco guubuui: Pedro gañiivo. Jaaboro diitoti gaisiraiciiibo diidu, onoonoco. ⁸ Jaarunaa uujoho neehinihi: Chahano, Aivojjiibo, uujoho duutathi jihovono idicunoco, nooboro. ⁹ Jaanegui niquejefañoti siino uco noono: Moocaani iimibachucuunoco ijoho: Idicuno, needino, noonoro. ¹⁰ Jaanoro mifooci, safo icano niituuhi. Jaanoro niquejefa siino fuucuuno. ¹¹ Jaanaaca miimisiiici, saafi icamo ifutuui uujoho iicaujavi uco icivamo Cesarea cuumiti agalluumo. ¹² Jaanegui Moocaani Gaija uco diitoma galluui bañigotiiibo difo, nooboro.

Jaanegui sahuse juugahuseti saafi icamo uuma fuuhi. Jaamoma saafi iijafa ma-jaaheveuhi. ¹³ Jaabo mihaico jibeguehi Moocaani toomominaafico aatyimehiniibo ujulleveebere diiboco eneehininoco: Saatohoti Jope cuumivi gallu Simon Pedro onooboco ihicitequi. ¹⁴ Jaabo ico jibegueji diijaminaama ataajajinoco, nooboro eneehininoco. ¹⁵ Jaanegui uujoho ihiimaabo ticovahininaacaro Moocaani Gaija diitohallivi niitehinihi iticoni mihaihallivi iicaubadi. ¹⁶ Jaanoti uujoho esafetehinihi Jesu unuunoco: Miyaano Jua nifaihuri nituhi. Jaanoti amihai miniticafejeji Moocaani Gajari, unuunoco. ¹⁷ Mihaai Aivojibo Jesucristoco mimiyaavuguusumi aacicuubadiro diitoco aacicuunoco. Jaanegui uujoho miyaminaafiro, zmilli Moocaanico jenaaujirahi? nooboro.

¹⁸ Jaanoco Jerusaleri iicaumo inahabomi uguubuumoro lliiviuhi. Jaamoro Moocaanico imuumo: Jaanegui tolliro Moocaani siicumimoto icarumo iheedehifico ejeevesumoco acihi ifinijitino ifico, noomoro.

Antioquia Cuumivi Moocaani Iija Icano.

¹⁹ Esteba onooboco agaicaaunotiro saatoho miyaavogominaaco idaasuno omoonunoti sanoodimo gaaciniuhi Feniciavi, Chiprevi, Antioquiavi icano. Jahi jaamo Moocaani iijico jibeguehicauhi saatohocoro judiomico sitaaco jibogotimo. ²⁰ Jaarunaa saatoho Chipre, Cirene icano miyaavogominaa Antioquia cuumivi ifutuumo judiom icatirumoco jibuguuhi Jesucristo Moocaani Achi jibogoco. ²¹ Jaamoma Moocaani mitya icahicauhi. Jaamaño sihidi saatoho iheedehiijico ejeevesuumoro Aivojibo Jesuco miyaavuguumo.

²² Jaanoco Jerusaleri iicaja Moocaani iijaminaa uguubuumoro Bernabeque gallu-umo Antioquiavi. ²³ Jaabo Bernabe ifutuubo atyimeuhi Moocaani imihuseri diito imino iicanoco. Jaaneri imo imo iminifutuuboro diitoco fajiniubo sefano ijeebico omoonimoro Aivojibo Jesucristo iijifañoro iicaqui. ²⁴ Jaabo Bernabe imihuseebe Moocaani Gaija ijeebifa icaabo sihidi miyaavogoobo. Jaamaño sihidi miyaminaaco Jesucristodi ichicaubo.

²⁵ Jaanobuunati Bernabe fuuhi Tarso cuumivi Sauloco icituubo. Jaaboro Antioquiavi satyuubo. ²⁶ Jahi Cristoco imiyaavuguumoma icaumisi saficaba Antioquiavi sihidi miyaminaaco jibogomisiro. Jaamañovi iticoni Antioquiavi momonimo miyaavogominaaco Cristotati.

²⁷ Jaasumi Moocaani iimaaminaa Jerusaleti fuumo Antioquiavi. ²⁸ Jaanaa diitoti saafi Agabo onoobo inahabomifeeneti ujulleveuboro Moocaani Gaija diiboco unuunoco nuubo: Fanoo jinijeviro aivo sihidi ajeba icaji, nooboro. Jaano icauhi aivojibo Claudio onoobo atajibusumi. ²⁹ Jaanegui Antioquiari iicau miyaavogominaa esamaaumoro inahabomi Judeari iicaumoja nihibamico galluumo inehejema iicaudimo aacunehejeque icano. ³⁰ Tolliro bu Moocaani iija quillahutojaago galluumo nihibamico Bernabe, Saulo icamisima.

12

Cristotaco Idaasuno Moonimo.

¹ Jaasumi aivojibo Herode* ticoniuhi Cristotaco idaasuno omoonuubo. ² Jua nahabo Jacoboco aamigari gaicaausuubo. ³ Jaano judiomidi iimiunegui Herode Pedroco sisisuubo Pascua jibaimosumi. ⁴ Jaaboco isisuuuboro civojafaño ficusuubo. Jaaboco igueenemehejedihaiiva icamo toomominaa teemehicauhi ifahaiva ticovovi igueene-mehejedimova icamo. Jaaboco Pascuabuunati miyaminaa imefeenevi iinusuguubo. ⁵ Jaabo Pedro civojafa icaaboco imino teemehicaumo. Jaarunaa Cristota diibohallivi suufenitimo Moocaanico dilluhicauhi.

* **12:1** Herode Agripa onoobo. Jaabo Herode Imityaabo onoobo iyaachi.

Moocaani Pedroco Civojafaño ti Inusuhi.

⁶ Jaanaa Herode Pedroco miyaminaa imega ihinusuujiino iijicuuviofucu Pedro miimisii ci soldaomisifeene cigahicauhi mihici jigaiñehiiciri sisicinibo tolliro saatoho icivoja guhuga imegaco teemehicauhi. ⁷ Jaanaa Moocaani toomominaafi icivojafaño jafevevauhi. Jaaneri paryi icivojafaño achiciuhi. Jaadi Moocaani toomominaafi Pedroco imecuhuti ganiciuhi ihaiquequi. Goovano gañivo, nooboro.

Jaasumiro Pedroti ijigaiñehi ihuseti acutuuhi.

⁸ Jaaboco Moocaani toomominaafi nuuhi: Diniivigai meeheque cuhufono siyaavoobo ditihapaajeneque dicamaje, eneenegui Pedro jicamaaiuhi.

Jaadi siino Pedroco nuubo: Simon, diijeebutachehuco gafaiavoobo tadyojicuti disaa, nooboro.

⁹ Jaanegui Pedro idojicuti saauhi: Fine jilli tigahi, nooboro itoomominaafi omoonunoco. ¹⁰ Jaamisi ticoniuh i afatyumisi imegari iicautoomominaaco. Jaanohallivi iicaumoco icano afatyuudi ifutuumisi jigaiño guhuga jahisivi ifotocinihugavi jaahuga iinoro faayacafutuuhi. Jaaneri ihinuumsiro jihairi fuumisi. Jaanaa itoomominaafi diiboti imimañobati sihi minifutuuhi.

¹¹ Jaadi jari Pedro imino eesafutuuboro nuuhi: Jari gaajacih miyaano iicanoco. Moocaani jahi itoomominaafico galluuh uco Herode useti, judiomi omoonijirunoti icano itaajasuqui, nooboro.

¹² Jaanoco esamaaiboro Pedro fuuhi Maria, Jua Marco onoobo seeji iijajaago. Jahi sihidi miyaminaa igaiciniuhi Moocaanima ihiiamaumo. ¹³ Jaabo ifutuuboro jahisio guhugaco tutucutuubo. Jaanegui bagocaja Rode onoogo iinuuh: ¿Mijoho fine? noogoro emecitogo. ¹⁴ Jaago Pedro ico iicanoco uguubuugoro imo imo iminifutuugoro iguhugaco faayicutigoro jinafatyuugo ijibogotogo Pedro iguhuga imegavi iicaunoco.

¹⁵ Jaanegui diigoco nuumo: Jilli fine degavehi, noomoro.

Jaarunaa diigo: Miyaano, noogoro jenaauhicauhi.

Jaanegui nuumo: Diibo icatino fine jilli diibo gaija, noomoro.

¹⁶ Jaarunaa Pedro suufenitibo iguhugaco tutucuhicauhi. Jaanegui iguhugaco afaayiciumo diiboco aatyimeumoro jabafituuhi. ¹⁷ Jaanegui Pedro diitoco ihuseri faguuhi llivi iicaqui. Jaaboro diitoco jibuguubo Moocaani diiboco civojafañoti ihii-nusuunoco. Jaaboro jilli Jacoboco, saatoho monahabomico icano mijibogo, nooboro sihigovi fuubo.

¹⁸ Jaanaa meseseveudi icivoja toomominaa ñaaivocasiuhi: ¿Milli Pedro cuuca icahi? noomoro. ¹⁹ Jaamoco Herode guinusuuhi. Jaarumo aatyimeutinegui diitoco: ¿Milli jana taajaabo? nooboro itoomominaaco gaisiraicisuubo. Jaaboro Herode Judeati ufuuboro Cesarea cuumivi icatuubo.

Herode Guijevehi.

²⁰ Jaabo Herode sifiratuuhi Tiro, Sidon icamo miyaminaajaago. Jaanegui diito sabadiro ihiiamaacasiuromo saumo Herodejaago. Iticoni Herode iija aivojibo Blasto onooboco nihibamico jaaduumo diitohallivi ihiiamaaqui. Jaabo feenedi Iherodeque dilluumo sajeebii iicaqui diibo jiiñeteti machutaaco agaayicihicauneguiiha. ²¹ Jaanegui Herode diitoco tufucu jei masaa unuufucu, ihaivoji gaachehuco ijicafutuuboro ihaivoji gicinitafa casivuubo. Jaaboro diito imefeenevi iimaaubo. ²² Jaaneri miyaminaa coovadiinamaaiuhi: Jino ihiiamaabo miyaminaafi icatibo Moocaaniro! noomoro.

²³ Jaasumiro Moocaani toomominaafi diiboco chuumusuuhi Moocaanico iimuunoco diiboro agaayiciumaño. Jaasumiro guijeveubo jihjoho uduuneri.

²⁴ Jaano ticovo Moocaani iiji guiraatonoro feehicauhi fahigovadi ijibegueneri.

²⁵ Jaadi Bernabemisi idudicamaajeque imivuudi Jerusaleti dojicuviro uhuumiumisi Jua Marco onooboco satyuumisi.

13

Bernabe, Saulo Icamisi Ticonihi Siicumijaa Ofoomisi.

¹ Jaanaa Moocaani iimaaminaa icauhi Antioquiari iicaja Moocaani iijafaño. Jaamou diito jibogominaa Bernabe, Simon Civucu onoobo, Lucio cireneobo, Manae onoobo Galilea aivojibo Herode* cojivi ifivuubo, Saulo icamo. ² Jaamo safucu igaivuumo Moocaanima machutimo iimaaqui. Jaamo machutimo Moocaanima ihiimaumaaca Moocaani Gaija nuuhi: Bernabe, Saulo icamisico ijeevadi uudi mudugaacu diitisico toono dudicamaajejaa ucuuhuvaunojaago, noonoro.

³ Jaanegui saatoho jibogominaa machutimo Moocaanima ihiimaunobuunati ihusenque diitisihallivi ificumoro diitisico galluumo.

Jibogominaa Chipre Chugaivi Jibeguehi.

⁴ Jaamisico Moocaani Gaija agallunegui Bernabe, Sauloma icamisi fuuhi Seleucia cuumivi. Jaamañoti muuairi fuumisi Chipre chugaivi. ⁵ Jaamisi Salamina cuumivi ifutuudi judiom sinagogajanofaño Moocaani iijico jibeguehicaumisi. Jaamisima Jua Marco onoobo fuuhi diitisico ihamusuqui. ⁶ Jaamo tuchugairiro efehicamo Pafu cuumivi ifutuuhi. Jahi atyimeumo judiomioobo BarJesu onoobo maaimoco. Jaabo bañihicauhi: Uujoho Moocaani iimaaminaafi, nooboro. ⁷ Jaamaaimo Sergio Paulo onoobo aivojibo fanoovaco gaajaabo cojiri icahicauhi. Jaabo ihaivojibo cuuhuvauhi Bernabe, Saulo icamisico Moocaani iijico iguubuqui. ⁸ Jaarunaa tomaaimo griego iijiri Elimas onoobo diitisico jenaauhicauhi ihaivojibo imiyaavugujiruneguiha. ⁹ Jaanegui Saulo icaruubo Pablo onoobo Moocaani Gaija ijeebifaño gahaficinibo diiboco imino ihifiniciuboro nuuhi: ¹⁰ ¡Bañifiraminaafi iji seemene idiicaabo, idiimitibo miyaano jivevaminaafi idiicaabo! Iticovoji Moocaani jahaico, ¿collihi suufenitibo ciryu ciryu mooniboro diicahicahi? ¹¹ Jisu ico Moocaani use aamiji dihaalli ico ijaabavequi. Jaabo nihiba seseque atyimetibo diicahi guenene, nooboro.

Jaasumiro cívono diibedi minifutuuno aimuufaibadi. Jaaneri dudivi icaubo. Jaanegui saatohoco guinuubo ihuseti agaayicimoro diiboco isatyequi. ¹² Jaanoco ihaivojibo aatyimeuboro miyaavuguhi. Jaaboro Moocaani iijico jibogonoco uguububoro eetyehicauhi.

Pablomi Pisidia Jiinjeri Iicano Antioquiavi Ifetehi.

¹³ Jaadi Pablomi ijicamaaimoro Pafu cuumiti ufuumo ifutuuhi Pergevi Panfilia jiinjjevi. Jaamañovi Jua Marco onoobo diitisico ejeevesuuboro uumiuhi dojicuviro Jerusalevi. ¹⁴ Jaanobuunati diitisi Pergeti fatyuuhi Antioquiavi Pisidia jiinjjevi. Jahi judiom jaguisisumi sinagogajafaño ufuumisiro casivutumisi. ¹⁵ Jaadi Moise tajiba aameneque, bu Moocaani iimaaminaa aameneque icano emeeciudi sinagogaja aivojito atajibaunegui dilluumo: Fañi, fagojibogoma mihicahachijji miyaminaadi jisu mihi-
imaa, noomoro.

¹⁶ Jaanegui Pablo agañivuuboro ihuseri faguubo llivi iicaqui. Jaaboro nuubo: Israel miyaminaa muguubu; amihai tolliro Moocaani jeevovinaa. ¹⁷ Moocaanico amihai Israel cuumiminaa mimiyaavogoobo moheedeeteque icuhi. Jaaboro diitoti ajashuti cuumi eetavuubo siicumifeenevi Egiptori iicausumi. Jaadi toojiinijeti imityari diitoco iinusuubo. ¹⁸ Jaadi Moocaani miimisiici ticovovi ficabano sicahigo diitoco jaabicuhi. ¹⁹ Jaaboro sahuse juugahuseti miicumiiici icano jiinije miyaminaaco Canaan jiinjjevi ifinisuuboro moheedeeteque ijiinjeneque aciubo. ²⁰ Jaadi cuatro ciento cincuentadi ficabavabuunati diitoco fagominaafeenedi tajibahicaubo. Jaanobuunati Moocaani iimaaminaafi Samuel iicausumi ²¹ Moocaanico dilluumo aivojiboti diitoco ihaciqui diitoco itajbahicaqui. Jaanegui Moocaani diitoco aciuhii miimisiici

* 13:1 Herode Antipa onoobo. Mc 6.14; Lc 3.1; Hch 4 22.

ficabanohachuta ticovovi aivojiboti Saul onooboco Sis onoobo achico, Benjamin cumiooboco. ²² Jaadi Moocaani Saulco ihaivojiti gañihuhi. Jaaboro aivojiboti Davidco ficuubo. Jaaboti Moocaani nuuhi: Isai achi Davidco atyimehi: Tajeebi onoobadi iicaaboco uujoho iimogobadi iicajiboco, nooboro. ²³ Jaabo David iyaachimihaiobou Jesu, Moocaani Israel cuumiminaaco itaajasuqui ificuubo diibo unuubadi. ²⁴ Jaabo Jua Jesu saautinaacaro jibeguehicauhi paryi Israel cuumiminaaco: Minitisuquimaaje amihai eedeehifico mejeevesumoro, nooboro. ²⁵ Jaabo Jua ijibogoco imivucuujino fitino nuubo: Amihai uco diiborucu, noomoro mehesicini icatihu. Tabuunati saajiibo tajanaanivi iicaabo. Jaabovi ifototihu diibobadi sihidi jeevahi. Jaabou, diibo tihapaaje duujeque isinaayujiruunova, nooboro.

²⁶ Jaamo amihai tañahabomi Abraham yoto seeme mihicamo, tolliro amihafeene siicumio Moocaanico mejeevovomo icano. Amihaidi icano jino taajasujibogo. ²⁷ Miro Jerusaleri iicamo paryi ihaivojitoma Jesuco gaajautihu, Moocaani iimaaminaa aameque fahijivaro jaguisisumi ifinirumo gaajahicautimo. Jaamoro diitoto Jesuco iguijeniguusumi tohaamefaño onoonoco miyaavusuumo. ²⁸ Toonohalliti agaicaaujirunoco diibovi aatyimeutinegui Pilatoco dillumo diiboco igaicaauiqui. ²⁹ Jaamoro diiboti aamefaño onoobadi iicacuusumi ihmohobujeti iniiusuumoro cumo. ³⁰ Jaaruuboco Moocaani gujivefañoti buheetesuhi. ³¹ Jaabo guenene fucuva jafevehicaubo diiboma Galilea jinijeti Jerusale cuumivi ufuumovi. Jaamo diito jisumi diiboti miyaminaaco jibeguehicaui.

³² Jaamo mihai amihaiico mijibeguehicaui iimino jibogoco Moocaani moheedeeteque unuunoco. ³³ Mihai diito iyaachimihai mihicamedi diibo unuuno miyaavehi Jesuco ubuheetesuubo Salmo onoohaamefaño capitulo dos onoobadi: Ijoho taseemene jifucu uubadiro idiicaabo, noonoro. ³⁴ Moocaani diiboco ifi tuucitino iicaqui ubuheetesuujinoco jilli nuubo. Jaabo ico uujoho aciji Davidco unuunoco, nooboro. ³⁵ Jaabadiro bu Sisalmovi noono: Agaijibo dijeecivominaafi ifico deevesujitihu tuucitino iicaqui, noonoro. ³⁶ Jaabo David isumiotoco imino moonubo Moocaani onoobadi: Jaabo iguijeveuboco iheedete cojivi cumo. Jaabo tuucihu. ³⁷ Jaanoti Moocaani ubuheetesuubo tuucitihu. ³⁸ Jaanegui fañi, magaaja diibo Jesufenedi imiti buusuco amihaiico mijibogonoco. ³⁹ Miro Moise tajibaco omoonirumo taajatimo iicahicamo paryi Jesuco imiyaavogomo diibofañodi taajaji. ⁴⁰ Jaanegui imino mehesicini; Moocaani iimaaminaa jilli unuuno amihaihallivi icadino:

⁴¹ Memeeeci amihai dejecuminaa, majabafitomoro mifinicini uujoho Moocaani iicaabo amihai mihicasumi sihidi eeevanoco eetaveji. Jaarunoco saatoho amihaiico jibogorunoco miyaano meneejitirahi, onono.

⁴² Jaadi Pablomisi inahaboniminaama judiomis sinagogajati ihinuunomoco judiomis iicatimo nuuhi: Sijaguisivi jei mihaiico siino mijibogo, noomoro. ⁴³ Jaadi Pablomisi jahisivi iinuucumisi dojicuti fuumo sihidi judiomio, siicumio miyaavogominaa icamo. Jaamoco diitisi fajinihicaui: Moocaani imihijiguiinoro mihica, sefano noomisiro.

⁴⁴ Jaadi sifoo jaguisivi fiiticuujiruno faacuumiro ufuuno Moocaani ijico iguubuqui. ⁴⁵ Jaanegui judiomis sihidi miyaminaa ufuunoco aatyimeumoro diitohalliti Pabloco jiveveuhi. Jaamoro Pabloco ejenaamoro dejecuhicaumo. ⁴⁶ Jaarunaa Pablomisi igototimisi nuuhi: Iticoni amihai judiomico Moocaani ijico mijibeguejirahi. Jaarunoco magaayicimoro ifinijitino ifima mihicagotihu. Jaanegui amihai cojiti siicumio tojaagoviro mefejeji, noomisiro. ⁴⁷ Jilli nooboro Moocaani mihaiico tajibauhi: Ico ficuui faajinijeminaahallivi judiomis icatirumoco gaajasuqui. Amihafeenedi taajasujibogoco jinijejinibaacivi galluui, nooboro.

⁴⁸ Jaanoco siicumio to uguubuumoro imo imo minifutuui. Jaamoro: Moocaani ijico aivo imihi, noomoro miyaavuguumo, paryi fiivo ifima iicaqui icicuumo. ⁴⁹ Jilli paryi toojinijevi Moocaani ijico jibogocafutuui. ⁵⁰ Jaarunaa judiomis iimaacasiuhi Moocaani

iija gaigoomi obocifimoma, tuucuumio gaifimi obocifimo icamoma. Jaamoro ticoniuihi Pablomisiko ijihhevemere idaasuno omooniumo. Jaamoro diitisiko toojiinijeti gañiumo. ⁵¹ Jaanoma iicaumisi diitohallivi itihaipaaje jiniico tatumisi toono jibogobadi icano. Jaamisiro Iconio cuumijaa fuumisi. ⁵² Jaarunaa Cristotaco ejeevesuumo imo imo icauhi Moocaani Gaija ijeeb#nofaño iicaumaño.

14

Pablomisi Iconio Cuumivi.

¹ Jaadi Iconiovi Pablo, Bernabe icamisi judiomu sinagogajafaño fuuhi. Jaamisiro jibeguehicauhi. Jaanoco sihidi miyaavuguumo judiomu griegomoto icamo. ² Jaarunaa saatoho judiomu imiyaavuguutimo siicuumiotoco esaayusuuhi inahabomico ijihvevequi. ³ Jaarunoco igototimisi tuucuumivi gueneene icaumisi Moocaaniti jibogomisiro. Jaabo Moocaani iimihuseti ihiimaanoco miyaavugusuhicauhi #fusunoco, sihidi ejeevanehejeque icano omoonihicanofenedi. ⁴ Jaarunaa tuucuumio miyaminaa dugaacinuihi saatoho judiomu jaagodi, saatoho minisuminaajaagodi icano. ⁵ Jaanoma iicamo judiomu, siicuumioto icano aivojitoma jicucasiuhi diitoco idaasuno omoonimoro guisibaneri ihaamiqui. ⁶ Jaanoco Pablomisi agaajaciumisiro gaauhi Listra, Derbe icanovi, Licaonia jiniije ufocono cuuminovi icano. ⁷ Jahi tolliro taajasubogoco jibeguehicaumisi.

Listra Cuumivi Pabloco Guisibaneri Aamimo.

⁸ Listra cuumivi icaubo saafi ifiivuunotiro igotibo iicaubo. Jaabo giciniuhi igotibo itihai iimiutineri. ⁹ Jaabo Pablo iimaanoco imino guubunichicauhi. Jaanegui Pablo diiboco imino emeciubo gaajaciuhi: Uujoho buheji, nooboro imiyaavuguunoco. ¹⁰ Jaanegui Pablo sefano nuuhi: ¡Sano ticovoro ditihaihallivi dulleeve! nooboro. Jaanegui sefano casiniivuubo.

Jaaboro igoboro fuubo. ¹¹ Jaano Pablo omooniumoco miyaminaa aatyimeumoro sefano coovadiivuumo Licaonia iijiri: ¡Diosmi, miyaminaa ifibadi ifivotomoro mojaago niitehi! noomoro.

¹² Jaamoro Bernabeque Jupiter neehicaumo. Jaanoti Pabloco Mercurio neehicaumo, diibo jibeguehicauneguiha. ¹³ Jaanegui Jupiter sacerdote Jupiterque iimehicauja cuumi imegari iicaja abajaabo sivauhi niivimico deecaneri imino iimibachuhicauboro. Jaamisiko sihidi miyaminaa diitisiko iimomoro jeevivuujirumo iniivimico agaisiraicumoro. ¹⁴ Jaanoco iminisuminaatisi Bernabemisi agaajaciudi igachehunoco agallicumisiro jicafutuuhi miyaminaafeenedi coovadiicinimisiro: ¹⁵ Amihai, ¿collihi tolli momoonihi? Amihaibadiro misi miyaminaatisi, tooneguiha misi masaahi. Tolli iicaneheje jhovonehejeque mejeevesuqui. Jaamo idiboro Moocaani iicaabojago miminifetequi, niquejeque, jiniijeque, muuaiñoco icano paryi faabohoco ifivusuubojaago. ¹⁶ Sicijenaha Moocaani paryi cuumiminaaco ficuui iimogobadi iicaqui. ¹⁷ Jaaruubo fahijivaro: Uujoho iicanoco igaaajacui, nooboro imino moonibo, nijabaco aigusuubo, basutaaco noovasuubo, mamachujidinoco acibo imo imo mihicaqui. ¹⁸ Jilli noomisiro diitoco faguumisi. Jaarunofaño suufenutirumo iniivimico agaisiraicimo diitisiko ijeevequi.

¹⁹ Jaanaa gaseumo judiomu Antioquia, Iconio icanoti. Jaamo tomaño miyaminaaco diitisihallivi abañiumo miyaavugusuuhi. Jaamoro Pabloco guisibaneri aamuihi. Jaaboco: Fine guivecuubo, noomoro tuucuumiti buhigovi iguiyicumoro gañijeuhi. ²⁰ Jaabohallivi Cristota igaiuuhi. Jaanaa Pablo agaaniivuboro siino tuucuumifaño fuuhi. Jaano sesevede Bernabema Derbe cuumivi fuumisi.

²¹ Jaacuumivi taajasujibogoco jibeguehicaumisi. Jaadi sihidi Cristota iicacuudi dojicuviro uumiumisi Listra, Iconio, Antioquia icanovi. ²² Jaacuumijevi Cristota iicaumoco quehecutusuumisi. Jaamisiro fajinihicaumisi quehecuno miyaavogofaño

iicaqui. Moocaani aivojifaño mefeejimoco idaasuno moonijimo, noomisiro. ²³ Jaamisiro Moocaani iijanohallivi iquillahutoti ficuumisi. Jaadi machutimo Moocaanima iimaahicaumo Moocaanico imiyaavugudimohallivi Moocaani iteemequi.

Pablomisi Siino Uumihi Siria Jiinijeri Iicano Antioquiavi.

²⁴ Jaanobuunati fatyuumisi Pisidia jiinijefenedi. Jaamisi ifutuuhi Panfilia jiinijevi. ²⁵ Jaamisiro Perge cuumivi jibeguehicaumisi. Jaadi fuumisi Atalia cuumivi. ²⁶ Toonoti ijicafutumisiro muuairi fuumisi Antioquiavi iticoni diitisico Moocaani imihijifañodi idudicamaaiqui ificucuumivi. Jaanoco toono imivucuumisi. ²⁷ Jaamisi Antioquiavi agaseudi igaiyicuumisi paryi Cristotaco. Jaamisiro jibeguehicaumisi paryi Moocaani diitisima omoonihicaunoco judiom iicatirumedi Moocaani iguhugaco faayiciuhi diito imiyaaveguequi. ²⁸ Jaamañovi Pablomisi guenene icauhi Cristotama.

15

Jerusalevi Igaivuumo.

¹ Jaasumi saatoho Judeati Antioquiavi ufuumo inahabomico ijibogomo ticoniuhi: Mataajaqui iticoni amihai meeheque miquticiji Moise atajjbaubadi, noomoro. ² Jaamoma Pablomisi sihidiro idillucasiumisiro jenaucasihicauhi. Jaanofeenevi Pablomisico ficuumo saatoho icano Jerusalevi ifeequi minisuminaama, Jerusaleri iicaja Moocaani iija quillahutoma tobogoco ihiimaatequi.

³ Jaamoco Antioquiari iicamo Cristota agalluumo fuuhi. Jaamo fatyuuhi Fenicia jiinije, Samaria jiinije icanofeenedi. Jaamo inahabomico jibogomoro feehicauhi siicumiototo icarumo iheedehijico ejeevesuumoro Moocaanico agaayicumoco. Jaabogoco uguubuumoro sihidi imo imo icaumo.

⁴ Jaanaa Pablomisi Jerusalevi ifutumisico paryi Cristota, minisuminaa, iquillahuto icamo imo imo diitisico gaayiciuhi. Jaamoco diitisi jibeguehicauhi Moocaani diitoma omoonihicaunoco. ⁵ Jaarunaa saatoho fariseomiototi imiyaavuguumo ujulleveuumoro nuuhi: Imijiruno tolliro judiom iicatirumo imiyaavogomo meeheneque miquticino. Jaamoro mataajjibano Moise atajjbaubadi iicaqui, noomoro.

⁶ Jaanegui igavuumo paryi minisuminaa, iquillahuto icamo toonoco ihiimaaqui. ⁷ Jaanoco sihidi ejenaucasihicaunobuunati Pedro aganiivuboro diitoco nuuhi: Tañahabomi, amihairyo magaajacuuhi iticoni uco Moocaani icuhi amihafeeneti, taajasujibogoco judiom iicatirumoco jibeguequi jaamo imiyaaveguequi. ⁸ Jaabo Moocaani famoo jeebinocoro agaajaabo ifusuuhi tolliro diito agaayicumoco Igaajaco aaciumofeenedi mihai iicaubadiro. ⁹ Moocaani diitoco mihafañoti guinov iicuuhi. Jaamo jeebinoco niticuubo diiboco imiyaavuguumo. ¹⁰ Jaamo ¿collihi amihai mimiyaavogotih i Moocaani omooninoco? Jaamoro jito imiyaavogomohallivi obocitajjibaco mificuuhi, moheedeete, mihai icarumo meheetavejiturunoco. ¹¹ Jaanoco diitobadiro mihai mataajajinoco magaajahi Jesucristo imihijifeenedi.

¹² Jaanegui famooro illivuumoro Bernabemisi ijibogonoco guubuniciumo gaa-jataco, ajabafiranehejeque icano diitisifeenedi Moocaani omoonihicaunoco siicumiotofeenevi. ¹³ Jaanoco ihiimaaunobuunati Jacobo nuuhi: Tañahabomi, uco mugu-ubunici, nooboro. ¹⁴ Simon Pedro mihai jibeguehi, iticonibo Moocaani judiom iicatirumoti iyototi icinoco. ¹⁵ Miro jilli noono Moocaani iimaaminaa acaatinuno:

¹⁶ Jinobuunati uumiji. Jaaboro siino ganiyiciji aacutuuja David ijaco. Aacutuunoco siino iimibachuuboro eetaveji. ¹⁷ Jaano coovoto paryi Moocaanico iguinequi paryi jiinijeminaa tamomoco ijeeceivequi icano. ¹⁸ Jilli noobo Moocaani jinoco agaajasuubo sicijetiro.

¹⁹ Jaanegui uujoho mihai neehi: Judiom iicatimoco gañuhusuno momoonidino iheedehijico ejeevesucuumoro Moocaanijaagovi iicacuumoco. ²⁰ Imicujino

aameque macaatinihaamefaño jilli meneeji: Ijinita jeecivoco deetavucuudino, saatohoba ataabavatimo buhigueejedi gaigoomima icadino, bu asimico udusuucineri amacanisumehejeque duucuudimo, tiihohoco aducuudimo. Jilli noomoro ²¹ faacuumivariro icamo siicijetiro Moise tajiibaco ijibeguehicamo sinagogajanofaño fahiiivaroro jaguisifucuva ticovoocivi, nuubo Jacoobo.

²² Jaanegui minisuminaa, quillahutomihai, paryi Moocaani iijaminaama ihiimaacasiunoro saatohoti ifeeneti iciuhi. Juda icaruuboco Barsaba eneehicaubo, Sila onoobo aivo diitofeeneti imiyaamisi iicamisico iciumo Pablo, Bernabe icamisima Antioquiavi igalluuqui. ²³ Jaamoma aameque galluumo: Miihai minisuminaa, quillahuto, paryi monahabomi icamo moojico magalluuhi, monahabomi judiomii icatirumo Antioquiari, Siria, Cilicia icano jiiinjeri iicamojaago. ²⁴ Miihai muguubuhi jimañoti saatoho ofoomovaha amiihaico ihiimaari gañuhusuno moonihicahi miihai matajiiibatimo. Jaamo amiihaico mitasuhicahi: Amiihai meeheque miqutici. Jaamoro Moise atajiiabadi mihica, eneehicamo. ²⁵ Jaanomoma mihicamo sabadiro monoomoro moofeeneti saatohoti miihicihi amiihaijaa magalluuqui magaijino nahabomisi Bernabe, Pablo icamisima. ²⁶ Jaamisi ñihicunofeenedi ifiico ficuuhi Jesucristo momohalliti. ²⁷ Jaanegui amiihaijaago magalluuhi Juda, Sila icamisico. Jaamisi amiihaima ihiimaamisi imino amiihaico jiiibeguejimisi. ²⁸ Jilli Moocaani Gaijadi imino, miihaidi imino icano janaanici siinoco amiihaico matajiiibatihi. Jino idiiinocoro amiihaico meneehi: ²⁹ Ijinitaco ejeecivucuunoco meheetavucuudino. Jaabadiro udusuucineri amacanisumehejeque muduudino, tiihohoco mahaduudino, saatohoba ataabavatimo jahisihijedi gaigoomima icadino. Jilli mihicahachiiji imino momooniji. Tahii imino mihica, noomoro.

³⁰ Jaamoco agalluumo fuuhi Antioquiavi. Jaamañootoco iigaiyiciunoro toohaameque aciuhi. ³¹ Jaahaameque inahabomi emeeciunoro sihidi imo imo minifutuuhi toohaamefaño diito ajacusunoco aatyimeunoro. ³² Jaamisi Juda, Sila icamisi Moocaani iimaaminaatisi icauhi. Jaamañoo inahabomico sihidi iijiri afajiiinimisiro diitoco quehecutusuuhi. ³³ Jaanobuunati guenene iicauno nijequeti inahabomi diitoco galluuhi: Sajeebiiima mofoo, noomoro dojicuviro diitoco agalluumojaago. ³⁴ Jaarunaa Sila toonoviro fitafutuuhi.* ³⁵ Tolliro Pablo, Bernabe icamisi Antioquiavi fitafutuuhi. Jaamo sihidi saatohoma jiiibogomoro icahicauhi Jesucristo jiiibogoco.

Pablo Siino Allinihi Ijiiibogotoobo.

³⁶ Jaanobuunati goovacuuñoti Pablo Bernabeque nuuhi: Maha siino faacuumivavi monahabomico memeeeciitequi, ¿naa millii iicamo? nooboro.

³⁷ Jaanegui Bernabe satyujirahi Jua Marco onooboco. ³⁸ Jaarunaa diibo diitisico Panfiliavi ejeevesuuboro uumiuhi diitisico idudicamaajeque amusutiibo. Jaaneguiiha, Pablo diiboco imuguutihi asatyunoco. ³⁹ Jaanoco sihidi ejenaucasiunoma iicaumisi dugaavocasiuhi. Bernabe Marcoma ijicafutuunimisiro Chipre chugaivi fuuhi. ⁴⁰ Jaanoti Pablo Silaco iicuboma fuuhi Moocaani imihiiifañodi inahabomi agalluudi. ⁴¹ Jaamisi fatyuuhi Siria jiiinije, Cilicia jiiinije icanofeenedi inahabomico quehecutusumisiro Cristotaco.

16

Pablomisiima Timoteo Gataavehi.

¹ Pablo, Sila icamisi ifutuuhi Derbe, Litra icano cuuminovi. Jahi atyimeumisi miyaavogominaafi Timoteo onooboco miyaavogominaago judiomioogo griegooboma iicaugo achico. ² Jaaboti inahabomi Listrari, Iconiori icano iicaumo imino iimaahicauhi. ³ Jaaboco Pablo imuguuhi diitisima igataavequi. Jaaboro iimeeheque quiticisuhi tahii

* 15:34 Sahaamefaño toversiculoco ficuutimo.

iicaumo judiomi iimuguujitiruneguiha famooro diibo caani griegoobo iicaunoco agaa-jaumaño. ⁴ Jaamisi faacuumivafaño di ufuumisi inahabomico jibogomisiro feehicauhi Jerusaleri iicaumo minisuminaa, iquillahuto icamo diitisico unuubadi. ⁵ Jaaneri paryi Cristota quehecumo minifutuuhi miyaavogofaño. Jaaneri Cristota fafucuvaaciviro guiraatomoro feehicauhi.

Pablo Macedonia Jiinijeominaafi Gaijaco Atyimehi.

⁶ Jaanaa Moocaani Gaija jibugusuutih Moocaani iijico Asia jiinijeve. Jaanegui fatyumo Frigia, Galacia icano jiinijefenedi. ⁷ Jaamo ifutuuhi Misia jiinijejinivi. Jaamañoti esamaaiumo Bitinia jiinijeve ifeequi. Jaarunaa Jesu Gaija imuguutih. ⁸ Jaanegui Misia jiinijefenedi sanoticovoro afatyumo ifutuuhi Troa micuvi. ⁹ Jaamañovi Pablo fucu gaijafaño atyimeuhi macedoniaminaafi julleeciniboco. Jaabo diiboco neehicauhi: Macedonia jiinijeve disaa. Jaaboro mihaico daamusu, nooboro. ¹⁰ Jaanoco Pablo aatyimeunegui mihimibaivo Macedoniavi mefeequi: Fine Moocaani mihaico coovahi tahi taajasubogoco mijibeguequi, munuui.

Pablo Filipo Cuumivi.

¹¹ Jaadi Troa micuti mijicafutumoro sanoticovoro mufuumo mihifutuuhi Samotracia chugaivi. Jaano sesevede mihifutuuhi Neapolis micuvi. ¹² Toonoti mufuui Filipovi Roma cuumi Macedonia jiinijeri iicacuumi imiyacuumivi. Jaamañovi gueenejisuno mihicauhi. ¹³ Jaamo jaguisifucusumi tuucuumiti jahisivi mufuui muuaijinivi tomañovi Moocaanima ihiimaaniciamañovi macasivuumoro Moocaani iijico mijibuguuhi gaigoomi igaivuumoco. ¹⁴ Jaamotiu saafigo Lidia onoogo Tiatira cumiogo. Jaago iiminoono gaachehunoco tifaiba icacheunoco naajehicaugo. Jaago Moocaanico ejeecivehicaugo mijibogonoco guubunichicauhi. Jaago jeebico Moocaani faayicuihi Pablo jibogonoco imino iguubuniciqui. ¹⁵ Jaago paryi iijaminaama nitisuquimaaiugo. Jaagoro mihaico neehicauhi: Miyaano uujoho Cristotahe iicahachiji taajafa masaamoro mihicava, noogoro mihaico iijavi fiituihi.

¹⁶ Jaanaa safoono Moocaanima ihiimaahicaumañovi mufuumo mahatyimeuhi saafigo bagocajaco. Jaagofañoti gaajaci iji gaajacihicauhi. Jaaneri diigo abajato sihidi nihibamico gaayicihicauhi diigo agaajacinohallivi. ¹⁷ Jaago mihai Pabloma mufuumo dojicuti fuugo coovadiicinigoro: Jito Moocaani caamovohi iicaabo jeecivominaa. Jaamo amhaico taajasu jhaico jibeguehi, noogoro feehicaugo fahijivaro.

¹⁸ Jaanofeene Pablo agañuhusuvuuboro dojicuviro diigojaa acafesaavuuboro igaajaci ijico nuubo: Jesucristo momofenedi ico tajibahi. Diigofañoti diino, nooboro.

Jaasumiro diigoti ihiji iinuui.

¹⁹ Jaanoco diigo abajato atyimeuhi diigofenedi nihibamico hichicaurumo hichicujitinoma iicamo Pablomisiko agaayicumoro satyumo aivojitojaago naajetehasifeenevi. ²⁰ Jaamisico fagominaa imega ifutusuumoro nuumo: Jitisi judiomi iicamisi muucuumico gañuhusuno ñaaisuvahi jibegueneri. ²¹ Jaanoco mihai magaayicimoro minisugotih romanomi mihicamaño, noomoro.

²² Jaanoma iicamo sihidi miyaminaa Pablomisijaa sifiratuuhi. Jaanegui ifagominaa tajibauhi igaachehunoco ujuucumoro diitisico imeñeri ihaamiqui. ²³ Jaamisico sihidi ahaamihicaumoro civojafaño ficuumo. Jaamoro itoomominaafico tajibaumo imino iteemequi. ²⁴ Jaanegui itoomominaafi diitisico aivo fañoomecufa iicauhimonobafaño kuhufono jihacuui.

²⁵ Jaafucu fucufeene Pablomisi Moocaanima ihiimaamisiro Cristo masinoco masivahicauhi. Jaanoco sacivojaminaa guubunichicauhi. ²⁶ Jaanaa imimañobati sefano icivoja nicuta maryibauhi. Jaaneri paryi icivoja guhugano faayanamaaiuhi, bu icivojaminaa sisita ijigaiñehino sinanamaaiuhi icano. ²⁷ Jaanaa itoomominaafi aaicuuboro meeciurunaaca paryi icivoja guhugano faayiciniuhi. Jaanoco itoomominaafi

aatyimeuboro ihaamigaco guiiyiciuhi ifico iinoro igaicauqui: Paryi fine icivojaminaa gaacuhi, nooboro.

²⁸ Jaarunaa Pablo diiboco sefano nuuhi: Milli difico moonidino. Famooro mihicahi, nooboro.

²⁹ Jaanegui itoomominaafi cuugahuco dilluui. Jaaboro goovano jicafutuubo icivojafaño sihidi vivivi iigutuuboro Pablomisiguiino memuvutuubo. ³⁰ Jaanegui fañoomecuti diitisico ihiinusuuboro nuubo: Aivojiti, ¿milli uujoho mooniji niquejefaño taajaqui? nooboro.

³¹ Jaanegui diitisi iimusuuhi: Aivojibo Jesucristoco miyaavogo. Jaabo taajahi paryi diijaotoma, noomiro.

³² Jaamiro diiboco paryi iijaotoma jibuguumisi Moocaani iijico. ³³ Jaafucuro itoomominaafi diitisico ahaamihicauno tujaavonoco nitiubo. Jaadi paryi iijaminaama nitisuquimaaiumo. ³⁴ Jaadi diitisico iijajaago asatyuboro machusuubo. Jaabo paryi iijaminaama imo imo icauhi Moocanico imiyaavuguuneri.

³⁵ Jaanaa fucuro ifagominaa sisiminaaco galluui icivoja toomominaafijaago diitisico isinaayuqui. ³⁶ Jaanegui itoomominaafi Pablomisiko nuuhi: Fagominaa uco tajibahi amisico sinaayuqui. Jaanegui sajeebhi mihiinucu, nooboro.

³⁷ Jaarunaa Pablo isisiminaaco nuuhi: Misi romanomiotisi mihicamisico miyaminaafeenevi ahaamihicamoro. ¿Misiivi iimitinoco aatyimetimoro misico toovono sinaayujirahi? Jaafa iinoro asaamoro misico iinusuvamo, nooboro.

³⁸ Jaanoco isisiminaa ufuumoro ifagominaaco jibugutuui. Jaanoco romanomiotisi diitisi iicaunoco uguubumoro sihidi iguutumo. ³⁹ Jaanegui ufuumoro diitisi toonoco iimibachujeumoro diitisico iinusumo. Jaamoro diitisico: ¿Jiicumiti collihi mufuucuutih? nuumo. ⁴⁰ Jaadi icivojafañoti ihiinuudi Lidia onoogo iijajaa fuumisi. Jaamiro inahabomico emecijeudi diitoco equehecutusumiro tuucumiti fuumisi.

17

Tesalonica Cuumivi Ñaivomo.

¹ Jaanaa Pablomisi Silama ufuumisi Anfipoli, Apolonia icano cuuminofenedi afatyumisi Tesalonica cuumivi ifutuui judiom si nagogaja icamañovi. ² Jaajafaño Pablo ijeevamaje iicanicibadi sinagogajafaño feehicauhi mijaguisici, sajaguisi idino fucuva diitoma iimaahicaubo. ³ Jaabo Caatinihaamefañodi diitoco jibeguehicaubo Cristo idaasuno iicauboro iguijeevebe ubuheeteunoco. Jaaboro diitoco neehicaubo: Diibo jaani Jesuco uujoho amihico jibeguehicaui. Jaabo diibo Cristo, nooboro.

⁴ Jaanoco saatoho judiomiti imiyaavuguumoro Pablo, Sila icamisijaa minifutuui, tolliro sihidi griegomi Moocanico ejeevehicaumo miyaavuguui, bu sihidi ajashutino obocifino gaigoomi miyaavuguui icano. ⁵ Jaanoma icamo judiomimiyaavuguutimo ataaquivuumoro iimitino gaifiimico iigaiyicuumoro tuucumico gañuhusuno ñaaisumo. Jaamoro Jason onoobo iijaco cabociumo Pablo, Sila icamisico agaayicimoro miyaminaaco ihaciqui. ⁶ Jaarumo Pablomisiko aatyimeutinegui toojao abajaabo Jason onooboco satyuumo saatoho inahabomima tuucumi aivojitojaago. Jaamoro sefano coovadiivuumo Pablomisiditi: Jito faajiinijequere rugueenimoro efehicaamo juu gasecuui. ⁷ Jaamoco Jason iijafaño ficuui. Jaamo famoro romano aivojibo* tajibaco imino moonitimo: Sifi aivojibo icahi Jesu neehicamo, noomoro.

⁸ Jaanoco paryi miyaminaa aivojito icamo uguubuumoro sihidi ñaivuumo. ⁹ Jaanegui Jason, bu saatoho icamo fagomijaago inihibamico ificumoro iinuui.

Pablomisi Silama Berea Cuumivi.

¹⁰ Jaasumiro inahabomi Pablomisiko fucu Berea cuumivi galluui. Jaadi tahi ifutumiro judiom si nagogajafaño fuui. ¹¹ Jaamo tomaño judiom si Tesalonica

* 17:7 Cesar onoobo.

cuumiri iicaumo janaanici imihuseuhi. Jaamaño Moocaani iijico imino agaayiciumoro fafucuvaaciviro Caatinahaamefaño onoonoco ifinichicauhi: ¿Naa miyaanoco mihaico noomisi? noomoro. ¹² Jaamoro sihidi saatoho diitoti miyaavuguuhi. Tolliro griegomiti sihidi gaigoomi obocifimo miyaavuguuhi, bu sihidi gaifimi icano. ¹³ Jaanoco Tesalonica judiomi Pablo tolliro Bereavi Moocaani iijico ijibogonoco uguubuumoro tahi fuuhi. Jaamoro tomaño miyaminaaco ñaaistuuhi. ¹⁴ Jaarunaa Bereari iicaumo inahabomi Pablo goovano galluuhi muuaijinivi ifeequi. Jaanoti Sila, Timoteo icamisi Bereavi fitafutuuhi. ¹⁵ Jaamo Pabloma ufuumo diiboco satyuuhi Atena cuumivi. Jaamo uhuumiumoco Pablo nuuhi: Sila, Timoteo icamisico mijibogo goovano tajaa isaaqui, nooboro.

Pablo Atena Cuumivi Icahi.

¹⁶ Jaabo Pablo Timoteo, Sila icamisico Atenati ootomoo atyimehicauhi faacuumifaño ijinita iicanoco. Jaaneri sihidi idaasuvehicaubo. ¹⁷ Jaanoma iicaabo judiomi siicumio Moocaanico ejeecivehicaumoma sinagogajafaño iimaahicaubo. Jaabadiro fafucuvaaciviro goohasinofaño iicamoma ihiimaaboro feehicaubo. ¹⁸ Jaanoti saatoho gaifimi epicureo onono jibogoco nisquimaaihicaumo. Jaanoti saatoho estoico onono jibogoco nisquimaaihicauhi. Jaamo ticoniuh Pabloma ihiimaamo. Jaamoro saatoho neehicauhi: ¿Milli fine mihaico neejiruubo, jaani ihiimaafifiibo? noomoro. Jaanoti saatoho neehicauhi: Fine siomo diosmi jibogominaafi, neehicauhi Pablo Jesu ubuheeteunoco ijibeguehicauneguiha. ¹⁹ Jaanoma iicaumo diiboco satyuumo Areopago onoobavi: Mihaico diibogo jino bojibogoco isivanoco. ²⁰ Magaajatinehejeque mihaico dibeguehicaui, ¿milli iicanehejeque neehicahi? noomoro.

²¹ Jaamo atenaminaa, siicumijeoto icamo jinejebaco moonitimo toono iimaariro icahicaumo bohonoco uguubuuneriro.

²² Jaanogui Pablo Aeropagobavi diitofeeneti ujulleveuboro nuuhi: Amihai atenaminaa diosmi jeecivominaa mihicamo. ²³ Miho amihai diosmico mejeecivehicaañehedi afatyoobo samañovi atyimehi, jilli noonoro acaatinicininoco: Dios Agaajaratiboco, onoonoco. Miho diiboco gaajatimo mejeecivehicaaboti jino uujoho iimaahicahi.

²⁴ Jaabo diibo Moocaani jiinjique paryi fanoova icanoco eetavuubo. Jaabo jiinije, niqueje icano abajaabo. Jaabo miyaminaa eetavotajafaño icatibo, miyaminaa jeecivo sefari icatibo, ²⁵ jinejeti cuujivaachutibo icano. Jaabo mihai famoocoro fiivoco acibo, guibuhubaco majaguisiqui acibo, fanoovaco acibo icano.

²⁶ Jaabo miyaminaaco saafi tijotiro faacuumiva miyaminaaco fiivusuubo fanoojiinijehalliviro iicaqui. Jaaboro jino paryi mihicajisumije, mihicajimañeje icanoco ohoovooboro ficucuubo. ²⁷ Jaamo Moocaanico miguiinehi dudivi mahatyimequi famoova cojiti tehesijitiruuboco. ²⁸ Jaabo Moocaanifeenedi mihiguehi, mihicahi. Tolliro amihai poeta caatiniminaafi: Mihaia Moocaani yoto, nooboro, unuubadi. ²⁹ ¿Milli bu Moocaani yoto mihicamo mehesamaaijirahi, Moocaani oro eetavota, nihibami eetavota, guisi eetavota icano iicanoco? Jilli gaifimi: Jilli fine jeevaabo, noomoro ijeebifañodi esicinimoro eheetavonoco. ³⁰ Siicijenaha miyaminaa gaajatimo iicaunoco Moocaani aatyimetibobadi icauhi. Jaanoti jisumi Moocaani paryi fahigova miyaminaaco tajibahi iimitico ijeevesuqui. ³¹ Jaabo Moocaani oovicuui miyaminaaco ijaadaco aacijifucuco. Jaafucugui saafico ificubofeenedi miyaminaaco miyaajiri jaadusujiibo. Jaanoco diibo guijevefeenetu ubuheeteunofañodi Moocaani gaajasucuhi, nooboro.

³² Jaanoco diito miguijevenebuunati siino mubuheetejinoco uguubuumoro saatoho diiboco dejecuui. Jaanoti saatoho nuuhi: Jei cusumihacho siino tonoti muguubuji, noomoro.

³³ Jaanoma iicaabo Pablo diitoco jeevesuhiniuhi. ³⁴ Jaarunaa saatoho imiyaavuguumo diibo dojicuti fuuhi. Jaamofaño icaubo Dionisio Aeropagobaivi efeefimo bocibo iicaubo, bu tolliro saafigo gaigo Damari onoogo, bu saatoho icamo.

18

¹ Jaanobuunati Pablo Atena cuumiti fuuhi Corinto cuumijaago. ² Jahi atyimeubo saafi judiomioobo Aquila onoobo, Ponto jiinijeoboco, bohonoro mogaima Pricila onoogoma Italia jiinijeti asaamisi gaseuhi. Tahigo aivojibo Claudio onoobo iinusuuhi paryi judiomico Roma jiinijeti ifeequi. Jaamisico Pablo baatuuhi. ³ Jaabo diitisi ududicamaaño yomonocoro bu dudicamaahicauhi carpa iijano eetavoco. Jaanegui diitisi fitafutuubo sano idudicamaaiqui. ⁴ Jaabo Pablo fajaguisivaviro sinagogajafaño feehicaubo. Jaabo diitoma ihiimaaboro judiomí, griegomí icamoco miyaavugusuhicaubo.

⁵ Jaanaa Sila, Timoteo icamisi Macedonia jiinijeti asaamisi gaseunaa Pablo judiomico ijibogohigoviro icacuuhi diitoco foovono neehicaubo: Diiburucu Jesucristo amihai meteemehicaabo, nooboro. ⁶ Jaarunaa diito ticovauhi diiboco ijihhevemere idicunoono onoomo. Jaanoma iicaabo Pablo diitojaago igaachehuco gaivirisuubo diitoco ejeevesuno jibogobadi icano. Jaaboro diitoco nuubo: Amihai tujoho amihaihahalliviro icaji, tahallivi icajitino. Jisumitiro judiomí iicatimojaagoviro fuucuui, nooboro sinagogajati iinuubo.

⁷ Jaaboro Justo onoobo Moocaanico ejeevehicaubo iijajaa fuubo sinagogaja ufequeriro iicaujajaago. ⁸ Jaarunaa Crispo onoobo sinagogaja aivojibo Jesuco miyaavuguuhi paryi iijari iicaumo iyotoma. Tolliro bu sihidi Corinto cuumiminaa uguubuumoro miyaavuguumo. Jaamoro nitisuquimaaiuhi. ⁹ Jaanobuunati Jesu, fucu gaijafenedi Pablocu nuuhi: Diiguetejirahana, suufenitibo dibogo. ¹⁰ Ima uujoho icahi, mihaiñooba ico milli moonijitihí, jiicumiri sihidi tamiyaminaa icamaño, nooboro.

¹¹ Jaanoma iicaabo Pablo fitafutuuhi Corintovi saficaba, sificabatifeenedi icano Moocaani iijico diitofeenevi jibogoboro.

¹² Jaarunaa Galion onoobo Acaya jiinijevi aivojiboti iicaudihivi. Judiomí ijicucasiumoru Pablocu satyuumo ihaivojibo itajiba icagahalliri giciniubojajaago. ¹³ Jaamoro diiboco nuumo: Jaani miyaminaaco miyaano nuusuuboro feehicahi Moocaanico siibadiro ijeecivequi tajibafa onootibadi, noomoro.

¹⁴ Jaanegui Pablo iimaacuujirunaa ihaivojibo Galion onoobo judiomico nuuhi: Jaani imitino iicaaboro sitaaco imooniruva amihai judiomí monoonoco miyaano uujoho guubunijirahi. ¹⁵ Jilli ticovo iimaano, bu ticovo momonoro, bu jilli amihai tajibaro icano iimaanoco: ¿Milli bu uujoho moonijirahi? Tahí amihairyo mihimibachucasi imogotihí uujoho tonehejeri ihiimaanoco, ¹⁶ nooboro diitoco tomañoti galluubo. ¹⁷ Jaanoma iicamo paryi griegomí, sinagogaja aivojibo Sostene onooboco agaayicumoro aamiumo Galion imefeene. Jaarunoco Galion milli nuutihí.

Pablo Siino Uumihí Antioquiavi.

¹⁸ Jaanobuunati Pablo toonovi guenenene icauhi. Jaadi inahabomico ifitacuuboro Pricila, Aquila icamisima fuumo Cencrea cuumivi. Jahigo iinigaico cidaubo Moocaani unuunoco ihifutusuqui. Jaadi ijicafutumoro Siria jiinijevi muuairi fuumo. ¹⁹ Jaamo Efeso cuumivi ifutuudi Aquilamisico ificuhinuboro sinagogajajaago fuubo. Jaaboro judiomíma iimaahicaubo. ²⁰ Jaaboco inahabomí fiituihi. Jaarunaa diibo imuguutihí. ²¹ Jaaboro diitoco ifitacuubo nuuhi: Moocaani iimogohachijí siino uumiji, nooboro fuucuubo Efesoti. ²² Jaabo Cesarea micuvi ifutuudi Jerusalejaa fuubo Moocaani iijaminaaco idillutuubo. Jaadi Antioquiavi fuubo. ²³ Jaanobuunati guenenene nijequeti tuucuumiti fuubo siino dojicuviro. Jaabo Galacia, Frigia icano jiinije cuumineri iicamo Cristotaco quehecutusuuboro feehicauhi.

Apolo Onoobo Efeso Cuumivi J#beguehi.

²⁴ Jaasumi Efeso cuumivi gaseubo Apolo onoobo judiomioobo Alejandria cuumioobo iicaubo. Jaabo Caatinihaamefaño onoonoco imino agaajauboro j#beguehicauhi. ²⁵ Jaabo imino j#bogociniuhi Moocaani j#haiti. Jaabo imo imo foovono Jesuti j#beguehicauhi Jua niticoro gaajauruubo. ²⁶ Jaabo Apolo sinagogajafaño quehecuno j#beguehicauhi. Jaanoco Pricilamisi uguubuumisiro iijajaago diiboco asatyumisiro imino j#buguuhi Moocaani j#haiti. ²⁷ Jaabo Apolo Acaya jinijevi uufuujinegui inahabomi aamusuumoro diibedi aameque caatiniuhi. Tah iicaumo Cristotaco ihaci qui diiboco imino igaayiciqui. Jaabo Acayavi #futuudi sihidi amusuhicaubo Moocaani imihijiri imiyaavuguumoco. ²⁸ Jaabo mityano judiomico miyaminaafeenevi taajahicaubo, Caatinihaamefeenedi diiburucu Jesu, Cristo iicanoco diitoco ij#bogoobo.

19

Pablo Efeso Cuumivi.

¹ Apolo Corinto cuumivi iicaunaaca Pablo ifagajinofeenedi ofoocinijiri fuubo Efesovi. Jahi atymeubo fiivaamova Cristotaco. ² Jaamoco dilluubo: ¿Am#hai Moocaani Gaijaco magaayiciuhi mimiyaavuguusumi? nooboro.

Jaanegui diito iimusuhi: M#hai magaajatihi Moocaani Gaijaco magaayicinoco, noomoro.

³ Jaanegui siino Pablo diitoco dilluuhi: ¿Coyomo nitico jana am#hai magaayiciuhi? nooboro.

Jaanegui iimusumo: Eti bu Jua initinunoco, noomoro.

⁴ Jaanegui Pablo nuuhi: Jua miyaminaaco nitihicauhi iheedehifico ejeevesuno j#bogobadi iicanoco. Jaabo tolliro bu neehicauhi tabuunati asaaboco mimiyaavegejei neehicauhi Jesuditi.

⁵ Jaanoco uguubuumoro nitisuquimaaiuhi Jesucristo momofeenedi. ⁶ Jaadi Pablo ihuseque diitohallivi ificuuneri Moocaani Gaija diitohallivi niituuhi. Jaaneri diito sijijeri iimaumo. Jaamoro Moocaani ijico j#beguehicaumo. ⁷ Jaamo paryi fahuseeci motihaiti miimisici dimou.

⁸ Jaabo Pablo toonovi minihibaci, sanihiba icanohachuta sinagogajafaño feehicauhi nihicugot#bo miyaminaaco ij#beguequi. Jaabo ihiimaaboro miyaminaaco miyaavugusuhicauhi Moocaani aivoji ijico. ⁹ Jaarunaa saatoho mityano ifico eesicinumoro miyaavuguutahi. Jaamoro Jesu j#bogoti miyaminaafeenevi imitino iimaahicauhi. Jaanoma iicaubo diitoti sihigovi fuubo. Jaaboro Cristotaco #ciuboro satyuubo Tiraano onoobo aameneque ij#bequehicaajafaño. Jaamoma fafucuvaaciviro iimaahicaubo mificabaci ticovovi. ¹⁰ Jaamaño paryi Asia jinijeri iicaumo Moocaani ijico guubuuhi Jesuti ij#beguehicaunoco judiom, bu judiom iicatimeheje icano. ¹¹ Jaabo Pablofeenedi Moocaani sihidi ejeevano mityaco moonihicauhi. ¹² Jaamaño filluchehuno, bu gaachehuno icaruno diibo ifivi ijivonehejeque asatyeneri iguihuvameheje buheehicauhi, bu iimitino ijimi diitoti iinehicauhi icano.

¹³ Jaarunaa saatoho judiom gaifiimi #guefifimo: M#hai ijimico magañ#fhi, noomoro feehicauhi. Jaamoro Aivoj#bo Jesu momoco nisuumo iimitino ijimico igañ#qui.

¹⁴ Jilli moonihicaumo sahuse juugahuseti miimisici idimo icamo saafi Esceva onoobo seeme. Jaabo judioobo, sacerdotemi aivoj#bou. Jaanofeene safoono ijico nuumo: Ico mataj#bahi Pablo ij#beguehicaabo Jesu momofeenedi saafiiti dihiinequi, noomoro.

¹⁵ Jaarunaa diitoco ihiji iimusuhi: Jesuco uujoho gaajahi, tolliro Pabloco gaajacuuhi icano. ¿Jaanoti naci mijoho am#hai? nooboro.

¹⁶ Jaasumiro ihijima iicaubo diitohallivi t#gaifiivuuhi. Jaaboro diitoco guinoniubo sefano diitoco ahaam#boro iijati gaasuubo diitoco utujaacuuboro sicamehejeque.

17 Jaanoco paryi Efeso cuumiri iicaumo judiomi, bu judiomi icatimo icano agaajaumoro sihidi iguiuhi. Jaamoro Jesu momoco sihidi imehicaumo.

18 Tolliro bu sihidi imiyaavugumeheje iticoni imitino iicahicaunehejeque jibogomoro saahicauhi. 19 Jaabadiro bu sihidi apichuco ihiimaahicaumo ihapichuno aameneque isivaumoro miyaminaafeenevi jigasuhicauhi ijaada cincuenta mildino ticovovi nihibami icanoco. 20 Jilli Moocaani iiji guiraatonoro feehicauhi imityafeenedi.

21 Jaanobuunati Pablo fuuguuhi siino Macedonia, Acaya icano jiinijejaago. Jaamañoti Jerusalevi fatyuguubo. Jaanobuunati tolliro Roma cuumivi feeji, nuubo. 22 Jaaboro Macedoniavi galluubo Timoteo, Erasto icamisi ihamusuminaatisico. Jaanobuuna diibo Asia jiinijevevi ifitafutuubo tomañovi gueenene icauhi.

Efeso Cuumivi Ñaaishumo.

23 Tusumi sihidi ñaaishumo Jesu jibogoti. 24 Saafi Demetrio onoobo Jesuco iimogotiboro miyaminaaco fajinuboo Jesujaagodi icatimo iicaqui. Jaabo nihibamiri eetavehicauhi diosa Diana onoogo* iija ijinitagayinoco. Jaaneri sahomonocoro diibobadi ududicamaaimo sihidi nihibamico gaayicihicauhi. 25 Jaamoco paryi sano iigaiyicuboro nuubo: Amihairyo magaajahi jidudicamaajehallivi sihidi mihai nihibamico magayicihicanoco. 26 Jaano icanaaca amihairyo maatyimemere muguubuhicacauhi diibo Pablo: Miyaminaa eetavomo diosmi icatimo, nooboro efeehicanoco. Jaamaño miyaminaaco: Miyaano, nuusuuboro feehicaabo. Jaano jicuumiviro icatino fahigovaviro jino Asia jiinijevevi. 27 Jaamaño mududicamaaje gañicafeteji. Jaabadiro bu sihidi ejevago diosa Diana jeeçivo iija ibocima chahacuuji. Jaadi jilliti diigoco bocigucuujitirumo paryi Asia jiinijeminaa, bu paryi jiinijeminaa icamo ejeceivehicarugoco, nooboro.

28 Jaanoco uguubuumoro, sihidi sifiratuuhi. Jaamoro sefano coovadiivuumo: ¡Imino diica Diana efesiomni aivojigo idiicago! noomoro.

29 Jaaneri faacuumiro añaaivumoro Gayo onoobo, Aristaco onoobo icamisi macedoniaotisi Pablo gataavominaatisico agaayicumoro satyuumo sinehejeque ihiimaacui iigaivojafaño. 30 Jaanegui Pablo diitojaa fuujirahi miyaminaama iimaacui. Jaarunaa Cristota diiboco galluutih. 31 Jaabadiro bu saatoho Pablo nahabovaminaa Asia jiinije aivojito iicaumo saatohoma jibogoco galluuh: Diitofaño feediibo, noomoro. 32 Jaanohachuta iigaivuumo coovadiicinihicauhi saatoho siibadi onono, saatoho siibadi onono icano ñaaicinihicaumo. Jaanoco sihidi samañooto gaajautimo jinejefiri fine iigaivuunoco. Jaamoro sicamañehejeque coovadiinamaaihicaumo. 33 Jaanegui diitofeeneri iicaumo Alejandro onooboco toonoti imino jibuguumo. Jaamoro judiomi diiboco chimucumoro satyuuhi miyaminaama diitohallivi ihiimaacui. Jaanegui imiyaminaaco ihuseri faguuruubo illivequi. 34 Jaarunaa Ihalejandro judiomiyoobo iicaunoco agaajacuumoro sefatuumo janaaniviro famooro ocoovadiinamaaiumo, siino minocni nihiba oovo ticovoocivi: ¡Imino diica Diana efesiomni aivojigo idiicago! noomoro.

35 Jaamo illivuudi tuucuumio aivojito nahaboniminaafi miyaminaaco nuuhi: Efeso miyaminaa, miro famooro miyaminaa gaajahi jicuumivi sihidi ejevago diosa Diana caamoti Mercurio onoobof iicahigoti ihiji iniituugoco. Jaago iija abajacuumi Efeso. 36 Jaanoco bu ¿mijoho tuunamaajirahi? Jaanegui millivucu. Jaamoro imino esamaaitimoro siibadi momoonidino. 37 Miro jitisni gaifimisico amihai misivahi amihai diosa Dianati imitino omoonimisiro idicuno ihiimaatimisico. 38 Jaanoti Demetrio, bu diiboma ududicamaaihicamo icano sitahallivi ihiimaajihachijiji jaafa fagominaama toneheje imibachujafaño toonoco iimaamo iimibachucasiqui. 39 Jaanoti

* 19:24 Griego iijiri, Artemis onoogo. † 19:35 Sahaamefaño ficuumo Jupiter. Jaanoti sihaamefaño imomoco ficuutimo.

sinehejeque mihigaivomoro mihiimaajihachijí aivojito atajibanicibadi iminoro mihi-gaivomoro mihiima. ⁴⁰ Jilli ñaaimoro mihicamaño jimaño jiiñije aivojibo mihaiditi imitino neejirahi. ¿Jaanoco millí mihai mihiimusujirahi jino mañaainoti? nooboro.

⁴¹ Jilli nooboro diitoco llícaruubo.

20

Pablo Macedonia Jiinije, Bu Grecia Jiinije Icanoco Meeciboro Fuuhi.

¹ Jaamo illívuudi Pablo Cristotaco coovaubo ijibeguequi. Jaaboro diitoco ifitacu-uboro fuucuubo Macedonia jiinijevi. ² Jaabo paryi Macedonia jiinijeotoco emeeciiboro, equehecutusuuboro icano fuuhi. Jaadi ifutuubo Grecia jiinijevi. ³ Jahigo icaubo minihibaci, sanihiba icano. Jaadi meenegari fuujiruubo Siria jiinijevi. Jahigo ju- diomi diiboco agaicaauguunoco agaajaciuboro dojicuviro Macedoniavi uumiubo siino. ⁴ Jaaboma gataavuumo Sopater onoobero Berea cuumioobo, bu Aristacu, Segundo icamisi Tesalonica cuumiotisi, bu Gayo, Timoteo onoomisi Derbe cuumiotisi, tolliro bu Tiquico, Trofimo onoomisi Asia jiinijeotisi icano. ⁵ Jaamo imegavi ufuumoro ifutuumo Troa micuvi mihai Pablomima mihicaumoco iteemetequi. ⁶ Jaadi jari mihai ijicutaama acha- hano maahuno, jibaimobuunati, Filipino cuumiti meenegari mufuui. Jaamo sahuse fucuvati Troa micuvi mihifutuui. Jahigo sajaguisi toono mihicauhi.

Pablo Troa Micuco Meecituubo.

⁷ Jaanaa jaguisibuunati Cristota igavuumo panco iquisicuqui. Jaanaa Pablo ufuucu- jinegui jibogooboro fucuvuubo. ⁸ Jaamo igaiciniuhi caamo mecufaño sihidi cuughuno aachicinihigo. ⁹ Jaanaa saafi sicafefi Eutico onoobero giciniuhi iventanavi. Jaanaa Pablo guenene ijibugumaño sihidi diiboco cigara aivuui. Jaaneri icigaubo tercer pisoti caamoti acutuui. Jaaboco gañiyicimo chuumucuuboco. ¹⁰ Jaanegui Pablo iniituuboro diiboco ihibiciuhi. Jaaboro nuubo inahaboniminaaco: Mihiguetedino. Jaani buheebe, nooboro.

¹¹ Jaadi Pablo caamo ufuuboro ipanco iquisicuuboro ifunoco machumo. Jaanobu- unati siino ihiimaaboro seseveubo. Jaadi fuubo. ¹² Jaanaa isicafefico satyuumo buheecuuboco. Jaaneri famooro sihidi imo imo icauhi.

Pablo Troa Micuti Mileto Cuumivi Fuuhi.

¹³ Jaanaa mihai imegavi mufuui meenegari Ason cuumivi toonoti Pabloco meteeme- qui, diibo jihairi asaajiiboco. ¹⁴ Jahi diiboco mahatyimedi Asonti meenegari saano mufuucui. Jaamo Mitilene cuumivi mihifutuui. ¹⁵ Jaano sesevede Quio cuumi cojidi mafatyuui. Jaano sifucuti Samo micuvi mihifutuumo majaguisihi Trogilio cuumivi. Jaano sifucuti mihifutuui Mileto cuumivi. ¹⁶ Jilli momooniui Pablo guenene Asia jiinijevi icanoco iimuguutimaño Efeso cuumivi footibo iicaqui goovano Jerusalemi ihifetequi, tahi Pascua jibaimoco ifatyequi.

Efesovi Pablo Moocaani Iija Quillahutoco Jibeguehi.

¹⁷ Jaabo Mileto cuumiti Pablo cuuhuvauhi Efesojaagovi Moocaani iija quillahutoco. ¹⁸ Jaamo asaumoco Pablo nuuhi: Amihairyo magaaahi Asia jiinijevi icausumi icahi- caunoco. ¹⁹ Miho fahijivaro amihafeenevi icahicauhi Aivojibo Jesuco jeevivoboro: Uujoho sihidi gaajahi, nootibo. Jilli icahicauhi sihidi daasuno icahicauhi judiomí uco aamigueneri tahaalli tofaihuco filluuboro. ²⁰ Jaarunaa suufenitibo jibeguehicauhi amihaidi iiminoco miyaminaafeenevi, bu tolliro iijanofaño icano. ²¹ Judiomíco, bu tolliro judiomí icatimoco icano ijibogooboro neehicauhi: ¡Amihai eedehefi- ico mejeevesu Moocaani imefeenevi! ¡Jaamoro Aivojibo Jesucristoco mimiyaavogo! nooboro. ²² Jaabo jisumi uujoho Jerusalemí feeji Moocaani Gaija tajibari, tahigo uco omoonijinoco gaajatiboro. ²³ Jaarunaa Moocaani Gaija uco faacuumivavi ijibogooboro

neehicahi: Ijoho Jerusalejaago idaasuno civojafaño diicaji, nooboro. ²⁴ Jaarunoco uu-joho esamaaitihi. Tafico gaijitihi, idinocoro imeguehi tajihai niqeejevi ifotonoco, bu tolliro uco Aivojibo Jesu imino jibogoco atajibahinino Moocaani imihuseti jibogonoco imivequi icano.

²⁵ Jisumi gaajacuuhi uujoho saatojobati amhaifeenevi Moocaani aivoji iijico jibogomotu siino uco mahatyimecujitinoco. ²⁶ Jaanegui jisumi uujoho amhaico neehi: Amhai imiti jaadaco jisu amhaihalliviro icacujino, tahallivi icacujitino. ²⁷ Jilli amhaico jibeguehicahi paryi Moocaani iijico tuunamaaitibo. ²⁸ Jaanegui amhairyo mehesicini. Tolliro imino motoomo igaivominaaco Moocaani Gaija amhaico tajibauhi diitoco meteemequi atajibaunoco. Aivojibo Jesu imiyatiijeheri diitoco ajaaducumoco. ²⁹ Jaanoti bu gaajahi uujoho, ofoonobuunati saatoho amhaifeenevi gaseji amhaico ifinisiqui jicu ovejamico ifinisunicibadi. ³⁰ Miuro amhaifañoti saatoho agañivomoro jibeguejimo sicamañejeque miyaanobadi, toonoguiinodi amhai mimiyaavogonoco mejeevesuqui. Jaanegui mehesicini, ³¹ majabajevedino mificabaci, saficaba icano ticovovi paryi amhaico fafucuvaaciviro tahaalli tofaihuco gañiboro jibeguehicaunoco.

³² Jaanegui jisumi tañahabomi Moocaanima mihica. Diibo imihiji jibogoco mehesicini. Jaano toonofenedi sefano mihicahi, jaano amhaico Moocaanico ejeevehicamofeenevi ificuqui. ³³ Uujoho saatoho nihibamico, gaachehuco icano imeguehinitihi. ³⁴ Amhairyo magaajahi tahuseri ududicamaaiboro ucuujivaachunoco hichicanoco, tolliro bu uuma iicamedi hichicanoco icano. ³⁵ Miuro saicino amhaico jibeguehicahi jilli mududicamaaiqui. Jaamoro ucuujivaachuuboco tooneri mahamusuqui Aivojibo Jesu unuubadi: Imicani icaabo sitaaco aacibo, toonoco agaayicibo janaanivivi, unuubadi. Jaanoco mehesicini, nooboro.

³⁶ Jaaboro ememuivuboro diitoma Moocaanima iimaaubo. ³⁷ Jaadi famooro Pabloma ihibicaciumoro taaumo, ³⁸ sihidi idaasuvumoro Pablo diitoco: Ofoodi uco mahatyimecujitihi siino, unuuneru. Jaamoro diiboco ficujeumo meenegafaño.

21

Pablo Fuuhi Jerusale Cuumivi.

¹ Jaamo monahabomico mejeevesuumoro meenegari sanotcovoro mufuuhi Cos onochugaivi. Jaano sifucuti Roda cuumivi. Jaamañoti Patara cuumivi mihifutuuhi. ² Patarati Fenicia cuumijaa ufuugaco mahatyimeugari mufuuhi. ³ Jaamo mafatyuumo mahatyimeuhi Chipre onochugaico monaninaagonovi iicachugaico. Jaamo mufuuhi Siria jinijevi Tiro cuumijaago sinehejeque ificutuugari. ⁴ Jaamo tahi Cristotaco mahatyimeuhi. Jaamoma toonovi mihicauhi sajaguisi ticovovi. Jaamo diito Pabloco jibuguuhi Moocaani Gaijari: Jerusalevi feejarahana, noomoro. ⁵ Jaadi tojaguisi ifiniudi mufuumo famooro mogaimima, iseemema icano mhaico ficutuumo. Jaamo mihifutuhi tuucuumijinivi. Jaamoro jiniigaibaahohallivi mememuinamaaiumoro Moocaanima mihimaauhi. ⁶ Jaamoco mifitacumoro mijicafutuhi meenegafaño. Jaanoti diito dojicuviro uumiumo iijanojaago.

⁷ Jaamo Tiro cuumiti mufuumo mihifutuuhi Tolemaida cuumivi. Jahi monahabomi Cristotaco midilluhi. Jaamo diitoma mihicauhi safucu ticovovi. ⁸ Jaano sifucuti mhai Pabloma mufuumoro Cesarea cuumivi, Felipe Cristo iiji jibogominaafi ijafaño mijicafutuuhi, sahuse juugahuseti miimisici idinomoobo diaconomobo ijafaño. ⁹ Jaabo Felipe igueenemehejedimo iseemema icauhi sano gaigoomiro ataajevatimo. Jaafigueje Moocaani diitoco onoonoco iimaahicauhi. ¹⁰ Jaamo mhai toono fiiva fucuva mihicaunaaca, Moocaani iimaaminaafi Agabo onooobo Judea jinijeti gaseuhi. ¹¹ Jaabo mhaico emeeçiboro Pablo niivigai meeheque icuui. Jaaboro toomeeheri ifico itihaiño, ihusene icanoco isisiuboro nuuhi: Moocaani Gaija jilli neehi: Jerusalevi

judiomí jimeehe abajaabo ofooboco jilli sisiji. Jaamoro siicumiotoco acijimo, nooboro. ¹² Jaanoco muguubumoro Pabloco munuuhí, Jerusaleví ifootiquí. ¹³ Jaarunaa Pablo iimusuuhi: ¿Collíhi uuri mataahi, uco mihídaasuvusuquí? Jaarunoco uujoho iguitíhi uco isisimoro agaicaaujinoco Aivojibó Jesu momohallítí, nooboro.

¹⁴ Jaanoco gaajacuruubo imuguuhi ofoonoco. Jaaneguí millí munuucuutíhi. Jillíro: Jíí, munuuhí tahí Moocaani Aivojibó jeebíí onoobadí díica, noomoro.

¹⁵ Jaanobuunatí mihimibaivumoro Jerusaleví mufuuhi. ¹⁶ Jaamoma saatoho Cesarea cuumírí iicaumo Cristota gataavuuhí. Jaamofañó bu saafi icauí Chipre onochugaíobo Mnason onoobo. Jaabo iijafañó mihífutuumoró guenené mihichicauhí síicijetíro Cristoco imiyaavuguubo iicaubo iijafañó.

Pablo Jacooboco Meecituuhi.

¹⁷ Jaamo Jerusaleví mihífutuudí monahabomí imo imo miháico gaayíciuíhi. ¹⁸ Jaano sífucutí miháima Pablo fuuhí Jacooboco memecítequí. Jahígo tollíro icaumo famooro quillahuto. ¹⁹ Jaamoco Pablo idilluuboro jibuguhí, paryí Moocaani díibo jibogofeenedí judiomí íicatírúmofofeeneví omooníunoco. ²⁰ Jaanoco uguubumoro Moocaanico inmuumo. Jaamoro Pabloco nuumo: Fañí, imiruno aivono. Jaarunaa íiro gaajacuuhi judiomítí síhídí ajashutímo, imiyaavugucuumo famooro Moise atajíbaubadí iicaquí ejenaauhicanoco. ²¹ Jaamoro neehicahí íjohova díibeguehicahí paryí judiomí síicumíjejaa íicamoco, Moise atajíbaunoco mimiyaaveguedino. Tollíro bu seeme meeheque miqutícujítíhi, síino mojeevamaajebadí momoonícujítíhi, íjohova neehicahí, noomoro. ²² ¿Millí jaanoco momooníjí? Íjoho jínoví agasecuunoco agaajacumoro ñaaívejímó. ²³ Jaaneguí jillí mooní: Miháifañó ícamo ígueenemehejedímó gaífímí Moocaanico unuucuunoco omooníjímó. ²⁴ Jaaneguí díitoma ofooboro sacerdotemí unuubadí amííhai ífínoco mihímibachu. Jaaboro toonoco díitedí daadu. Jaanobuunatí ínigáínoco cídásujímó. Jaanotí famooro gaajajímó ídíttí miyaano íicatínoco íhíimaahicanoco. Jillí íjoho ímíhusene Moise tajííbajíco edeetavehicanoco gaajajímó. ²⁵ Jaanotí saatoho judiomí íicatímó imiyaaveguemedí, aameneque magalluumoro matajíbáhí: Íjínítaco ejeecívucuunoco meheetavucuudino. Jaabadíro tíjohoco mahaduudino, bu udusuucímoro amacánísumehejeque muduudino, bu saatohoba ataabavatímó jahísíhíjedí gaígoomíma ícadíno ícano, noomoro.

Pabloco Templojafaño Agaayícimoro Civojaanímó.

²⁶ Jaaneguí Pablo díito ígueenemehejedímó íicamoco ícúbóro satyuuhí. Jaano sífucutí díitoma ífínoco íímíbachumoro fuumo templojafaño íjibeguequí, ífínoco íímíbachuno ímívocafutuujínoco. Jaadí íjeecívonoco ífcujínoco.

²⁷ Jaamo sajuguíscó ímívusutímaacaro judiomí Asia jííníjetí agaseumo atyímeuhí Pablo templojafa ícaaboco. Jaamoro tuucuumío míyamínaaco añaaísumoro Pabloco gaayícíumo. ²⁸ Jaamo agaíbacasímoro nuuhí: Ísraél míyamínaa, miháico mahamusu. Jaaní fahígovadí feehicahí ímítíno jibogooboro ísraelmínaahallíví, bu Moise tajííbajíhallíví ícano. Jaaboro jínó saatoho gríegomíco jííja templojafaño sívaabo toójaco ímíhíníníquí, noomoro.

²⁹ Jillí neehicaumo Efeso cuumíobó Trofímó onooboco Pabloma tuucuumíví aatyímeumoro: Fíne dííbóma templojafaño foobó, noomoro.

³⁰ Jaanoco famooro tuucuumíoto imiyaavuguumoro Pablojaa saaumó jínoomoro. Jaadí dííboco agaayícimoro templojatí síhígoví sefano satyuumo. Jaamoro goovano fobocímó temploja guhuganoco. ³¹ Jaamoro dííboco gaícaaujírúmo. Jaarunaa jíbogo gaseuhí amocasímínaa aivojíbójaago, famooro Jerusale cuumíoto añaaíunójíbogo.

³² Jaaneguí íhaivojíbó, íhamocasímínaama, saatoho íhaivojítoco ícano ígáiyíciúbó. Jaamo jínoomoro fuuhí ímíyamínaa ícauhígo. Jaamo míyamínaa ímíya aivojíboco,

bu amocasiminaaco icano aatyimeumoro Pabloco aamicuutimo. ³³ Jaanegui imiya aivoj#bo ifiit#vuuboro taj#baubo Pabloco civojaminaafiti isisi#qui mihiciri jigai#hohiciri. Jaadi dilluubo: ¿M#joho diibo? ¿Jinejeque moon#bo? nooboro. ³⁴ Jaanegui coovadiina-maaihicaumo saato#o siibadi onono, bu saato#o siibadi onono icano. Jaanoco imiya aivoj#bo guubut#bo diito iimaauno toovodi. Jaanegui diibo galluubo esefano civojano iicauhigo. ³⁵ Jaadi toojafa#o #futuudi goovano cuuhuri, isoldaomi Pabloco ihiibimoro satyuh# miyam#naa diiboco agaicaaujiruneguiiha. ³⁶ Jaamo sihidi miyam#naa idoj#cuti bucasuhi: ¡Magaicaau! noomoro sefano.

Pablo Miyam#naa Imefeenevi Iimaaui.

³⁷ Jaabo Pabloco toojafa#o ij#hacucuuneguiiha nuubo ihaivoj#boco: Imeguehi #ma ihiimaanoco, nooboro.

Jaanegui iimusuubo: ¿Nacu #joho gaajahi griego iijico? ³⁸ ¿Nacu #joho egipciobo diicat#hi? ¿Johono safoono aivojitojaago isifiratuuboro cuatro mildimo gaicaauminaaco sicaihigovi asatyuubo diicat#hi? nooboro.

³⁹ Jaanegui Pablo nuuhi: Uujoho judiom#naafi Tarso cuumi, Cilicia jini#jeocuumi oboc#uumiobo. Jaanegui uco musuufeni miyam#naama iimaaqui, nooboro.

⁴⁰ Jaanegui ihaivoj#bo Pabloco iimaasuhi. Jaabo cuuhuti ujulleeveuboro ihuseri faguubo miyam#naa ill#vequi. Jaadi ill#v#udi iimaau#o hebreo iijiri:

22

¹ Caanimi, bu ta#ahabomi icamo muguubunici am#haifeenevi jino ihiimaanoco, nooboro.

² Jaanoco uguubumoro hebreo iijiri ihiimaaunegui ll#v#umo.

Jaanegui Pablo janaan#ivi ihiimaauboro nuuhi: ³ Uujoho judiom#oobo Tarso cuumi Cilicia jini#jevi ifiivoobo. Jaaruubo jusihi jino Jerusale cuumivi. Jaabo uco Gamaliel j#beguehicauhi imino s#icijem#naa taj#bajico. Jisumi am#hai Moocanico sefano imino mejeecivobadiro uujoho jeecivehicaui. ⁴ Jaabo uujoho safoono Cristotaco ubucasiuboro gaicaauhicaui, bu isis#bora satyehicaui gaifimi, gaigoomi icamoco civojafa#o diitoco ij#hacuqui. ⁵ Jaanoco sacerdotemi aivoj#bo, famooro quillahuto iicamo miyaano iicanoco gaajahi. Jaamo aameneque uuma galluui monahabomi judiomidi. Jaanegui uujoho Damasca cuumivi ufuuboro Cristotaco sivaujirahi Jerusalevi #daasuno imooniqui.

Pablo Imiyaavuguunoco J#beguehi.

(Hch 9.1-18; 26.9-18)

⁶ Jaabo uujoho j#hairi fuunaaca gadic#ba Damascati fiiticuurunaaca imima#noboti niquejefa#oti uco sefano achic#uno. ⁷ Jaaneri uujoho baavi aacutuubo guubuui, niquejefa#oti uco unuunoco: Saulo, Saulo, ¿coll#hi uco bucas#hi? noonoro. ⁸ Jaanegui iimusuuhi: ¿M#joho #joho, aivoj#bo? nooboro. Jaanegui uco iimusuuno: Uujoho Jesu Nazareoobo iicaaboco, #joho bucas#hi, noonoro. ⁹ Jaaneri uuma ufuumo sihidi igutu#ui, tolli onoonoco uguubumoro. Jaarumo m#hai#n#obaco aty#meut#hi. ¹⁰ Jaanegui uujoho nuuhi: Aivoj#bo, ¿jaanegui milli iicanoco diimeguehi? nooboro. Jaanegui Jesu uco nuuhi: Ga#iivo. Jaaboro difo Damasca cuumijaago tahi #co idiicajinoco ij#beguequi, nooboro. ¹¹ Jaabo uco aachic#uneri tahaall# jaabatuui. Jaanegui ta#ahabonim#naa uco tahuseti agaayic#umoro feetuucumoro satyuuhi Damascavi ihifutusuqui.

¹² Jaanaa tahi icaubo saafi Anania onoo#o sihidi imiyaaveguehicaubo Moise taj#bajico. Jaabediti judiom#i Damascavi iicamo famooro imino iimaahicaumo. ¹³ Jaabo Anania uco emee#ivaubo tajaago ujulleeveuboro uco nuuhi: Ta#ahabo Saulo, imino siino daaty#me, nooboro. Jaasumiro uujoho diiboco aty#mecuui. ¹⁴ Jaanegui Anania uco nuuhi: Motadim#i Dios #co ficu#hi diibo jeeb#i iimogobadi iicanoco gaajaqui, bu imiiboco ihaty#mequi, bu diibo iimaaco guubuqui icano. ¹⁵ Jaabo #joho faabohoco

dibegueji paryi adaatyimeebere uguubunoco. ¹⁶ Jaanegui jisu, ¿collihi gañiivoobo nitisuquimaaitihi? Imino miyaavogoobo, Aivoj#bo Jesu memeri dihimiti initicafetequi, nooboro Anania uco nuuhi.

Pablo Judiomi Icatimoco J#bugunoco J#beguehi.

¹⁷ Jaadi Jerusalevi dojicuviro uhuumiudi fuuhi templojafaño Moocaanima iimaaqi. Jaabo iimaanaaca gajafañodi Aivoj#boco atyimeuhi. ¹⁸ Jaabo uco nuuhi: Goova difo Jerusaleti. Uti #joho onoonoco miyaaveguejitimo, nooboro. ¹⁹ Jaanegui Ihaivoj#boco nuuhi: Diito paryi gaajahi uujoho sinagogajafaño ofooboro ico imiyaavogomoco civojafaño asatyoooboro ahaamihicaunoco. ²⁰ Jaabadiro Esteba dihiimaaminaafi t#johoco aga#sumi uujoho ujulleecin#boro diiboco agaicaaumofañodi icauhi, diito gaachehunoco utuumuubo. ²¹ Jaaruuboco Aivoj#bo Jesu uco nuuhi: Difo. Ico galluuji tehesino judiomi icatimojaagovi, nooboro.

Pablo Amocasiminaa Aivoj#bo Civojanji.

²² Jaanoco jihachutaro uguubunicumoro sefano nuumo: Diiboco magaicaau. Mihi-mogotihidi diibo iicanoco, noomoro.

²³ Jaamoro sihididi ocoovadiivumoro igaachehunoco sefano caamovi gavaracuumo, bu baiguijinoco #cimoro gaificihicaumo caamovi icano. ²⁴ Jaanegui ihamocasiminaa aivoj#bo taj#bauhi Pabloco civojafaño isatyequi. Jaaboro saatohoco taj#baubo Pabloco niivigai meeheri ihaamiqui. Jaaneri ij#beguequi collihi diibotidi sihididi miyaminaa añaainoco. ²⁵ Jaaboco ihaamiqui sisiumo. Jaanegui Pablo sahaivoj#bo ifitino iicauboco nuuhi: ¿Nacu #joho niivigai meeheri dahaamijirahi romanomiooboco, iticoni milli iicanoco gaajat#boro? nooboro.

²⁶ Jaanoco diibo uguubuuboro imiya aivoj#boco j#bugutuubo. Deesicini omoonijinoco. Jaani romanoobo, nooboro.

²⁷ Jaanegui ihaivoj#bo Pablovi ifitivuuboro dilluuhi: ¿Naava miyaano #joho romanoobo? nooboro.

Jaanegui Pablo: J#hi, nuuhi.

²⁸ Jaanegui ihaivoj#bo nuuhi: Uujoho sihididi jaaduhinicuuhi romanoobo icaqui, nooboro.

Jaanegui Pablo nuuhi: Jaanotidi uujoho romanoobo sahij#tiro fiivuuhi, nooboro.

²⁹ Jaanegui aam#timoro diibeditidi sihigovi minifutuumo. Jaanoco ihaivoj#bo romanooboco isisinoco agaajauboro #hicugucuuhi.

Pablo Judiomi Fagominaa Imefeenevi Icaaubo.

³⁰ Jaanoco sifucutidi ihamocasiminaa aivoj#bo imuguuhi agaajanoco; millitidi Pabloditidi judiomi ihiimaahicanoco. Jaanegui sacerdotemi aivojitoco, famooro fagominaaco icano taj#baubo iigaivequi. Jaadi Pabloco ij#gai#hohinoco isinaayuuboro satyuhidi diito imefeenevi.

23

¹ Jaabo Pablo diito judiomi fagominaaco aatyimeuboro nuuhi: Am#hai tayoto, uujoho imino icafihidi imino tajeeb#co esicini#mañovi sajeeb# Moocaani imefeenevi icahi jisumihachuta, nooboro.

² Jaanegui Anania onoobo sacerdotemi aivoj#bo taj#bauhi Pablo coj#ri iicaaboco Pabloco ihaamiqui ij#ti. ³ Jaarunaa Pablo iimusuhi: Moocaani ico aamiji. #joho miyaminaa imefeenevi imiibobadi difiico omoonihicaaboco. ¿Jaabo nacu toono g#cinihi Moocaani taj#bafañodi tahimitico daatyimeequi? Jaamoro bu uco mahaamisuhi Moocaani taj#ba onoobadi, nooboro.

⁴ Jaanegui saatoho nuuhi: ¿Tollidi aivo #joho neehi oboc#bo Moocaani sacerdoteditidi? noomoro.

⁵ Jaanegui Pablo nuuhi: Tayoto, uujoho gaajatíhi diibo jahi obocino sacerdote iicanoco. Míro Moocaani Caatínihaamefaño noono: Diicuumi aivojüboti imitíno di-imaajirahana, noonoro, nooboro.

⁶ Jaabo Pablo, diito fagomínaati saatoho saduceomí iicaumoco, bu saatoho fariseomí iicaumoco icano agaajauboro sefano nuuhi: Tayoto, uujoho fariseomí oobo guhirubimí fariseomí iicaumaño. Jaaruubo uujoho uchuumuumo siino ubuheetejinoco miyaaveguehi. Jaanegui fine uco mocoovahi toonoco uco midilluqui, nooboro.

⁷ Jaanoco uguubuumoro fariseomí, saduceomí iicamo jenaucasiuhi sanoomiro. Jaamoro ijeevadi dugaavocasiumo ifariseomí isaduceomí. ⁸ Míro saduceomí noonícihi uchuumucuumo buheetecuujitíhi, bu Moocaani toomomínaa chahahi, bu gajamí chahahi, noonícihi. Jaanoti fariseomí fanoocoro miyaavogonícihi. ⁹ Jaadi famooro sefano ocoovadiivuunobuunati saatoho caatiníminaa gañiivuuhí fariseomí jaagodi iicaumo. Jaamoro nuuhi: Jaani imitíno moonitíhi. Jaabofañodi baacho gajia iimaahi, Moocaani toomomínaafi baacho iimaahi. Jaanegui Moocaanimaryo momoonicasidino, noomoro ¹⁰ sefano jenaucasihicaumo. Jaaneri ihamocasimínaa aivojübo ñihicuguuuhí Pabloco fahígovati agallicujirunoti. Jaaboro ihamocasimínaaco tajübaubo diitofeeneti Pabloco ícimoro cívojafaño siino isatyequi.

¹¹ Jaano sifucuti Pablojaa Aivojübo Jesu asaaboro nuuhi: Quehecuto Pablo. Uuditi jino Jerusalefaño idiimaabadi tollíro Roma cuumijaago diimateji, nooboro.

Pabloco Igaicaauqui Afajünicasiuno.

¹² Jaanaa sifucuti sanoodimo judiomí iimaacasiuhi Pabloco igaicaauqui. Jaamoro imitíno unuunofañodi nuumo: Mamachujitíhi, mahadujitíhi icano diiboco magaicautinohachuta, noomoro. ¹³ Jaamou tollí unuumo cuarentadímou tollí esamaaiumo. ¹⁴ Jaanobuunati sacerdotemí aivojübojaago, judiomí quillahuto icamojaago ufuumoro diitoco nuumo: Mihai munuucuuhí iimitínofañodi Pabloco magaicautinohachuta mamachujitíhi, noomoro. ¹⁵ Jaanegui amíhai fagomínaama mofoomoro amocasimínaa aivojüboco cívohogo midilluto diiboco isivaquí amíhai imefeeneví, siino imino diiboco midilluqui, noomoro. Jaabo Pablo gasetübo imegaro míhai mihimibaivucuují diiboco magaicauqui, noomoro.

¹⁶ Jaanoco Pablo nago achi uguubuuboro cívojafa fuubo Pabloco ijübeguequi. ¹⁷ Jaanegui Pablo saatohoti aivojütoco ocoovauboro nuuhi: Jaanico sícafefico masatyó imiya aivojübojaago siinoco diiboco ijübeguequi, nooboro.

¹⁸ Jaanegui tosícafefico ihaivojübojaa asatyuuboro nuuhi: Pablo cívojafañoti uco galluhi jaani sícafefico dijaago sívaquí ícova siinoco ijübeguequi, nooboro.

¹⁹ Jaanegui ihaivojübo tosícafefico ihuseti agaayíciuboro síhígoví diiboco asatyuuboro dilluuhí: ¿Míllí uco neejirahi? nooboro.

²⁰ Jaanegui isícafefi nuuhi: Judiomí esamaaihi íco idilluquí cívohogo Pabloco satyequí fagomínaa imefeeneví. Jaamo jillí íco neejí: Siino mihimeguehi imino diiboco midillunoco, noomoro. ²¹ Jaarumoco miyaaveguejirahana, síhídí cuarenta janaaníciví icamo teemeji Pabloco. Jaamo imitíno onoonofañodíva machujitímo, adujitímo icano Pabloco agaicaautinohachuta. Jaamo imibaicínícuumo íjohova: Jíhi, Pabloco galluji, eneejinoco ootomomo, nooboro.

²² Jaanegui ihaivojübo isícafefico ifitacuuboro nuuhi: Dübeguedino míhaiñoobaco jino uco idübogonoco, nooboro.

Pabloco Galluumo Felix Onoobjaago.

²³ Jaadi ihaivojübo coovauhi saatísi aivojítísico. Jaaboro diitísico nuuhi: Mihimibaivusu doscientodímó amocasimínaa baadí efeejimoco, bu setentadímó jeejímíri efeejimoco, bu doscientodímó aamíganoma efeejimoco icano Cesarea cuumíví tufucuro ifeequí, nooboro. ²⁴ Jaamoma ihaivojübo galluhi Pabloco jeejírí ifeequí. Imino Pablo

tahi ihifetequi aivoj#bo Felix onoobojaago. ²⁵ Jaaboro diitoma galluubo aameque jilli noohaameque:

²⁶ Uujoho Claudio Lisio, imino ijico galluuhi #joho idiimihusene aivoj#bo idiicaabo Felixjaago. ²⁷ Jaani Pabloco judiomi icivojanimoro diiboco gaicaaujirahi. Jaarunaa romanoobo iicanoco uguubuuboro, soldaomima ofooboro diiboco taajasuhi judiomi useti. ²⁸ Jaadi diiboco judiomi fagominaa imegavi satyehinihi jinejeque diibediti ihi-imaanoco gaajaqui. ²⁹ Jaarunaa judiomi taj#bajihalliti idilluhicaunoco agaajauboro milli nuutihi: Toonohalliti magaicaaujirunoco, micivojaanijirunoco icano uujoho atyimetihi. ³⁰ Jaarunaa diiboco agaicaaujinoco uguubuuboro jino galluuhi dijaago. Tolliro bu jito diibediti ihiimaahicamoco dijaa galluuhi tahi dihimefeenevi diibediti ihiimaaqi. Tahi imino diica, nooboro.

³¹ Jaanegui ihamocasiminaaco ihaivoj#bo unuubadi fucu satyumo Pabloco Antipatri cuumivi. ³² Jaano sifucuti ihamocasiminaa baadi ufuumo uumiumo dojicuviro icivojajaago. Jaanoti jeejimiri ufuumo Pabloma fuuhi. ³³ Jaamo Cesarea cuumivi #futuudi aivoj#bo Felix onooboco aciumo Pabloco toohaamema. ³⁴ Jaahaameque emeeciuboro ihaivoj#bo dilluuhi Pabloco: ¿Cuucaoobo #joho? nooboro. Jaadi gaajaubo Cilicia jinijeoobo iicanoco. ³⁵ Jaanegui nuubo: Jisumi uco idibogonoco guubunicitihhi. Jaanoti jarihiica #diti ihiimaamo asaadi #joho onoonoco bu guubuniciji, nooboro Pabloco ficusuubo Herode palaciojafaño, toomominaa diiboco iteemequi.

24

Pablo Aivoj#bo Felix Imefeenevi Iimaahi.

¹ Jaadi sahuse fucuvabuunati Anania onoobo sacerdotemi aivoj#bo ifutuuhi sanoodimo quillahutoma Cesarea cuumivi. Jaamoma saafi iimaaminaafi Tertulo onoobo saauhi. Jaamo agaseudi aivoj#bo imefeenevi ujulleecamaaiumoro Pablohallivi imitino iimaumo. ² Jaanaa Pabloco agasesuudi Tertulo onoobo ticovauhi ihiimaaubo jilli nooboro: Aivoj#bo Felixco, imino aivo #joho aivoj#bo m#haico teemehi. Jaamaño aivo sajeeb# mihicahi imino m#haico ataj#bamaño. ³ Jaanoco fanooro aivo imino magaayicihhi fahigova #joho aivoj#bo Felix idiimihuseebe idiicanoco. ⁴ Jaabo uuchuvot#bo diicatiqui imeguehi ajashuno #ma ihiimaanoco. ⁵ M#hai jaani Pabloco magajacuhi gañuhusuno isiramaahicanoco. Jaabo fahigovavi judiomico dugaacusuuboro feehicahi, nazarenomi dugaavominaa aivoj#bo iicamaño. ⁶ Jaamaño templojaco mihininjiruubo. Jaarunaa m#hai diiboco magaayicihuhi diiboco midilluqui motaj#baji onoobadi. ⁷ Jaarunaa amocasiminaa aivoj#bo Lisio onoobo asauboro sefano dumiticiuhi m#haiti. ⁸ Jaabo ihamocasiminaa aivoj#bo galluuhi, Pabloditi ihiimaamoco, dihimefeenevi diibediti ihiimaaqi. Jaabo eneecau #ro diiboco dillu. Jaabo #ro gaajahi m#hai monoono miyaano icanoco, nooboro.

⁹ Jaanoco paryi judiomi: Aivo miyaano, neehicauhi. ¹⁰ Jaanegui ihaivoj#bo Felix Pabloco taj#bauhi ihiimaaqi.

Jaanegui Pablo nuuhi: Aivo imeguehi dihimefeenevi ihiimaanoco. Ico uujoho gaajahi s#cijetiro jiiuumi aivoj#bo idiicanoco. ¹¹ Jaabo eneecahicau bu #ro dilluubo gaaja uujoho Jerusalevi Moocaanico imequi asaahin#bo agasehininoti fahuseeci motihaiti mifucuci idino fucuvano iicanoco. ¹² Jaaruubo uujoho ejenaaubo templojafaño, sinagogajafaño, tuucuumifeenevi buhigueeje icano #aaisuuboro ofoonoco atyimetimo. ¹³ Jaamo jino uuditi iimaano miyaano icatino. ¹⁴ Jaanoti naha miyaano uujoho tadimihai Caani Moocaani iicaaboco jeecivehichahi bohono j#hai onoobadi. Jaanoco oono diito dugaacuminaa neehicahi. Jaarunaa jilli uujoho Moocaani iimaaminaa aamenefaño, bu Moocaani taj#bano aamenefaño iicanoco miyaaveguehi. ¹⁵ Jaabo uujoho tolliro Moocaanico miyaaveguehi diitobadiro. Jaabo teemehi paryi uchuumucumo iimifimo,

bu iimitifimo icano ubuheetejinoco. ¹⁶ Jaamaño uujoho quehecuno tajeebico ficuhicahi Moocaani imefeenevi, bu miyaminaa imefeenevi icano imino icaqui.

¹⁷ Jaabo uujoho siicumijeri igooboro efeehicadi taacuumijaago saahinihi judiomico nihibamico aci qui, Moocaanidi jeecivoco ficu qui icano. ¹⁸ Jaanoco uujoho eheetavuubo templojafaño icaunaaca judiomí Asia jiinijeti asaamo uco templojafaño atyimeuhi tafi-ico iimibachuuboco. Jaaruubo miyaminaama sihidi igaivuutihí, ñaaisuuboro icautihí icano. ¹⁹ ¿Jaamo judiomí Asia jiinijeoto collihi saatihí jinoovi dihimefeenevi ihiiimaavamo uuditi imitino iicanoco eesicinihachijí? ²⁰ Jaanoti jito asaamoco dillu ¿Naa millí judiomí fagominaa imefeenevi iicahinisumi uco gaajacinimo imitino iicanoco? ²¹ Ivi idinoro uujoho diito imefeenevi iicahinisumi sefano nuuhi: Uujoho uchuumucumo ubuheetejinoco imiyaavogonoco fine magaajaqui uco midilluhi jaachijí, ivi uujoho nuuhi diito imefeenevi iicasumi, nooboro.

²² Jaanoco Felix uguubuuboro millí nuutíbo. Cristota imiyaavogonoco agaajauboro nuubo: Jari amocasimínaa aivojibó Lisio asaadi toonoti imino uujoho gaajaji, nooboro.

²³ Jaaboro Felix saafi aivojiboco galluuhí Pabloco palaciojafaño ijihacuqui. Jaaruubo civojamínaafibadi icautihí. Jaabo toojafa icaunohachuta igataavomínaa diiboco meecitehicauhi diiboco siinoco ihaci qui.

²⁴ Jaadi goovacutinoti Felix mogai judiomíogo Drusila onoogoma saauhi. Jaaboro Pabloco cuuhuvauhi diibojaa asaaboro Jesucristoco mimiyaavogonoti diiboco ijibogonoco iguubuuqui. ²⁵ Jaabo Pablo iticovono ifiiti, bu moficoro miguiinoninoti, bu ufucu Moocaani mohimiti jaadufucu icajinoti icano Pablo ijibuguunoti Felix ihigutuuboro nuuhi: Difo. Ufucu jei, ¿csumihacho ico siino cuuhuvaji? nuubo.

²⁶ Jaadi Felix esamaahicauhi: Fine Pablo uco nihibamico acijibo diiboco sinaayuqui, nooboro Pabloco fiiva foova cuuhuvahicaubo diiboma ihiiamaqui. ²⁷ Jaadi mificabaci afatyuudi Felixco bohobavaubo saafi aivojibó Porcio Festo onoobo. Jaanegui Felix judiomíma imino iicaqui Pabloco civojafaño ficuubo iinusutíboro.

25

Festo Onoobo Imefeenevi Pablo Icauhi.

¹ Jaabo Festo mifucuci, safucu idino aivojiboti icacuudi fuubo Cesareati Jerusalevi. ² Jahigo sacerdotemí aivojito judiomí obocifimo iicamo, Pablohallívi imitino iimaamo. ³ Jaamoro Festoco dillumo Pabloco Jerusalejaagovi ihicitequi, ifurumo Pabloco jiihaiví igaicausuqui. ⁴ Jaarunaa Festo iimusuhi: Pablo Cesareaví civojafaño icahi. Tolliro uujoho goovano feeji tahigo. ⁵ Jaanegui amíhai aivojito uuma Cesareaví feeji diibediti imitino iicahicanoco ihiiamaqui. Miyaano diibo imitino iicahicahachijí, nooboro.

⁶ Jaabo Festo Jerusaleví fahuseeci fucuva ticovovíro fine icacuuhí. Jaadi siino Cesa-reaví uumiubo. Jaano sifucuti ihaivojí icagahallívi acasívuuboro Pabloco cuuhuvaubo.

⁷ Jaabo Pablo agaseudi, Jerusaleti asaamo judiomí diibojaa igaivuhí. Jaamo iimaaca-siuhí siibadijere aivo imitino Pabloditi. Jaarunoco inisuurunofaño miyaano icautino.

⁸ Jaanegui Pablo ihallívi iimaauhi: Uujoho judiomí diti, templojaditi, bu romanomí aivojibó Cesarditi icano imitino iimaatatíhi, nooboro.

⁹ Jaanegui Festo Pabloco dilluhi judiomíma imino iicanoco iimuguuboro: ¿Naa dimeguehi Jerusaleví ofoonoco ico uujoho tahí dilluqui? nooboro.

¹⁰ Jaanegui Pablo iimusuhi: Uujoho jinoovi aivojibó Cesar onoobo tajíibamañeri icahi imino uco idilluqui íro imino gaajacuhi imitino judiomítí ihiiimaatinoco. ¹¹ Jaanoti miyaano imitino omoonihachijí jaafa uco magaicaau. Jaanoti sícamañooco ihiiimaahicahachijí diito usefaño míhaiñooba uco acijitíhi. Jaanegui imeguehi romanomí aivojibó Cesar onoobo uco idillunoco, nooboro.

¹² Jaanegui toonobuunati Festo ifajiniiminaama ihiimauboro Pabloco nuuhi: Ico romanomi aivojibo imefeenevi idillunoco dimeguehi. Jaanegui romanomi aivojibojaago ijoho feeji, nooboro.

Pablo Aivojibo Agripa Onoobo Imefeenevi Icauhi.

¹³ Jaanobuunati aivojibo Agripa onoobo Berenice onoogoma ifutuhi Cesareavi Festoco abaatuumisi. ¹⁴ Jaamisi tahi gueene fucuva icauhi. Jaabo Agripa onooboco Festo Pabloditi ijibuguuboro nuuhi: Jineeri icaabo saafi Felix civojafaño ificuhinibo. ¹⁵ Jaabohallivi sacerdotemi aivojito, quillahuto icamo dilluui diiboco imitino imooniqui Jerusalevi uujoho iicahinisumi. Jaamo imuguuhi uujoho diiboco agaicaausujinoco. ¹⁶ Jaanegui uujoho nuuhi: Miihai romanomi mejeevamaaitihi ticovono miyaminaafico magaicaaunoco. Iticoni diiboco diibohallivi imitino ihiimaano imefeene ifihallivi ihiimaahui, mificuutinohachuta, nooboro. ¹⁷ Jaanegui diito jimañovi asaahinisumi uujoho gueenene icatibo sifucuti tatyajibamañoti cuhuvauhi diibo Pabloco. ¹⁸ Jaabediti diito iimaano aivo iimitinoco nuutihi uujoho esamaaiubadi icautino. ¹⁹ Idinocoro diibediti neehicaumo jilli diito iimaa iijitiro, bu tolliro Jesu uchuumuuboco Pablo buheebe eneehicaunotiro icano. ²⁰ Jaanoco, uujoho milline mooniji, onomaño Pabloco dilluhi: ¿Naa Jerusalevi diimeguehi ofoonoco, tahi ico idilluqui? nooboro. ²¹ Jaarunaa Pablo imuguuhi aivojibo Cesar Augusto onoobo diiboco idillunoco. Jaanegui uujoho diiboco civojafañoro ficuui. ¿Cusumihacho diibo Cesar Augustojaago galluuqui? nooboro.

²² Jaanegui Agripa onoobo Festoco nuuhi: Uujoho tolliro diiboco uguubuunicinoco imeguehi, nooboro.

Jaanegui Festo ihiimusuboro nuuhi: Civohogoo diiboco jei guubuunici, nooboro.

²³ Jaano sifucuti Agripa, Berenice icamisi atajibafimañovi aivo sihidi jeevano ifutumisi miyaminaa diitisico iimuunofeenedi. Jaamisima saamo amocasiminaa aivojito, bu tuucuumio bocifimo icano. Jaanobuunati Festo Pabloco cuhuvauhi. ²⁴ Jaaboro Festo nuuhi: Aivojibo Agripa, famooro jino miihaima mihicamo, memeeeci jaanico. Jaaniditi sihidi judiom Jerusalevi, bu Cesareavi icano uuma iimaahinhi. Jaafa gujeevebe, sefano noomoro. ²⁵ Jaarunaa uudi jinejebaco imitino moonihicatibo. ¿Milliti bu jaaboco magaicaaujirahi? Jaabo inoro imeguehinibo aivojibo Augusto diiboco idillunoco. Jaanegui diiboco diibojaago galluuji. ²⁶ Jaarunaa chahano diibo aivojibojaago acaatinijiruno diibohallivi. Jaanegui tahaivojibo, Agripa, diimefeenevi diiboco sivahi. Jaabo ijoho diiboco idilluudi fine diibohallivi iicanoco caatiniji. ²⁷ Miiro uudi imitino civojaminaafico agalluuno aivojibojaago milline diibediti icanoco jibogotibo, nooboro.

26

Pablo Aivojibo Agripa Imefeenevi Iimaauhi.

¹ Jaanegui Agripa Pabloco nuuhi: Hiro diimaa, nooboro.

Jaanegui Pablo ihuseque agaaniyicuboro ticovauhi jilli iimaaubo: ² Aivojibo Agripa aivo imo imo icahi diimefeenevi tafihallivi ihiimaaboro jibeguequi famooro judiom uuditihiiimaahicanoco. ³ Fanoocoro ijoho imino gaajahi paryi judiom jeevamaajeque, tolliro fanooro mihiimaanicinoco icano. Jaanegui ico dilluhi uco guubuniqui sicuno.

⁴ Miiro famooro judiom uco seemenetiro gaajauhi. Iticoni taacuumivi iicahicaunoco, bu Jerusalevi iicahicaunoco icano. ⁵ Jaanoco bu diito gaajahi jaafa jaanoco iimogohachiji imiidiusumi fariseobadi iicaunoco jibogomo. Jaamo miihai fariseomi mihiicamo Moocanico saatoho janaanici aivo imino mejeecivonicihi. ⁶ Jaanegui uujoho miyaaveguehi Moocaani uchuumucumoco siino ubuheetesujinoco. Mohimegaotoco

Moocaani unuubadi. Jinohalliti jino uco sivamo ihaamiqui. ⁷ Jaamaño miïro Israel cumino fahuseeci motihaiti miicumiiici icano iicamo. Toono imiyaavejinoco ootomomo Moocaanico jeeçivehicahi cuujehachuta, fucuhachuta icano. Jaanoco uujoho imiyaavogonohalliti uudititi judiomï jisumi imitino iimaahi. ⁸ Hïjoho aivojïbo Agripa, ¿nacu amïhai judiomï mimiyaavogotïhi Moocaani uchuumucumoco ubuheetesujinoco?

Pablo Cristotaco Idaasuno Omoonihicaunoco Jïbuguhi.

⁹ Miïro uujoho iticoni imino moonihi nooboro Jesu Nazareoobo momohalliti sihidi imitino miyaminaaco moonihicauhi. ¹⁰ Jilli uujoho moonihicauhi Jerusalevi, sacerdotemi aivojito iijiti çivojafaño ficuhicauhi sihidi Cristoco imiyaavogomoco. Jaamoco agaicaaumofañoði uujoho icahicauhi. ¹¹ Jaaboro Cristotaco sihidi aamihicauhi paryi sinagogajanofaño, imiyaavogoco jeevesusuqui, nooboro. Bu uujoho aivo sihidi isifiratooboro diitoco bucasihicauhi fahigova jinijenedi.

Pablo Siino Jïbeguehi Cristoco Agaayicunoco.
(Hch 9.1-19; 22.6-16)

¹² Jaabo toonegüiharo fuuhi Damascavi sacerdotemi aivojito iijico uco aaciunoro agalluunegüiha. ¹³ Jaabo aivojïbo Agripa, uujoho jïhairi fuunaaca gadicïba niquejefañoði uco sefano achicïuno sano uuma ufuumoma, nihiba aachicïno janaanici icano sefano namecuno. ¹⁴ Jaaneri famooro baavi mahaifuuhi. Jaanobuunati niquejefañoði gubuuhi uco hebreo iijiri unuunoco: Saulo, Saulo, ¿collïhi uco bucasïhi? Hïro difiico daivuvusuhi oono Buey ihabajaabo iimogobadi iicanoco imogotïbora iinoro fegaï niqueque itivadiivooboro iicanicibadi, unuunoco. ¹⁵ Jaanegui uujoho nuuhi: ¿Miïjoho ïjoho, aivojïbo? nooboro. Jaanegui Aivojïbo uco nuuhi: Uujoho Jesu. Jaaboco ïjoho uco bucasïhi. ¹⁶ Jisumiro gañiivo. Toonegui ïvi uujoho buhugaavehi uco deeciivequi fanocoro uudititi adaatyimecunoco, tollïro adaatyimejinoco icano dïbeguequi. ¹⁷ Jaabo ïco uujoho taajasuji judiomï useti, bu judiomï iicatïmo useti icano. Jaamojaago ïco galluhi jisumi diito aallïnoco faayicïsuqui. ¹⁸ Jaamo imitino icacutïmo iicaqui çivonogüinodi ïgotïmo seseehi iicacuuqui Satanasco ejeevesunoro Moocaanima iicaqui. Jaamo uco imiyaavogomoro agaayicïmo imitico buusuji Moocaani iciumofeenevi iicaqui, nooboro.

Pablo Gaijafaño Unuunoco Miyaavuguuhi.

¹⁹ Jaanegui, aivojïbo Agripa, uujoho niquejeti gaijafaño aatyimeunoco miyaavuguuhi. ²⁰ Jaaboro jïbeguehicauhi iticoni Damasca cuumivi. Jaadi jïbeguehicauhi Jerusale cuumivi, bu fahigova Judea jinijevi icano, bu tollïro judiomï iicatïmoco icano. Jaamo famocoro jïbeguehicauhi iimitico ejeevesunoro Moocaanijaagovïro iicaqui. Jaamoro imino iicanoco toonofañoði ihifusuqui. ²¹ Jinohalliti judiomï uco templojafaño agaayicïunoro gaicaaujirahi. ²² Jaarunaa Moocaani uco aamusuneri jisu imino jïbeguehi paryi miyaminaaco obocïfitïmoco, obocïfmoco icano. Jaanoco tollïro fahiïjïvaro jïbeguehicahi siibadi jïbogotïbo Moocaani iimaaminaa, bu Moise icamo jilli iicajino unuubadi. ²³ Cristoditi nuumo Cristo asaadi ïdaasuno icajïbo. Jaadi chuumucuruubo buheetejiïbo, uchuumucumo ubuheetejinoco iticonïbo. Jaanoco jilli jïbuguubo mataajajinoco judiomïdi, bu tollïro judiomï iicatïmedi icano, nooboro.

Pablo Imuguuhi Agripa Onoobo Cristoco Agaayicunoco.

²⁴ Jilli Pablo unuunegui Festo sefano nuuhi: Pablo fine ïjoho jilli deegavehi. Toono sihidi agaajano ïco jeegavusuhi, nooboro.

²⁵ Jaanegui Pablo nuuhi: Idiimihuseebe Festo, uujoho jeegavotïhi. Imino eesamaaboro miyaanoco nehi. ²⁶ Jaani jino aivojïbo Agripa iicaabo toonoco imino gaajahi. Jaanegui jino diïbo ïmefeenevi ñihicugotïbora iimaahi. Jaanoco diïbo tollïro gaajahi fanoro toovono iicatinoco. ²⁷ Jaanegui aivojïbo Agripa ïco dilluuhï: ¿Naa Moocaani iimaaminaa unuunoco miyaaveguehi? Fine miyaaveguehi, nuubo.

²⁸ Jaanegui Agripa Pabloco nuuhi: ¿Milli nacu ajashuno idiimaaneri uco fine miyaavugusuji? nooboro.

²⁹ Jaanegui Pablo nuuhi: Uujoho Moocanico dilluhi, sihidi ihiimaaneri, ajashuno ihiimaaneri icano mimiyaaveguequi. Jaabo #ro icatino, paryi jaachiji jino uco uguubuunicimo, bu tolliro uubadi iicaqui. Jaarumo jilli uubadi jigaiñehiri sisicinitimo iicaqui, nooboro.

³⁰ Jilli Pablo unuunobuunati aivoj#bo Agripa, bu aivoj#bo Festo, bu Berenice, bu famooro toono iicaumo icano aga#iivuumoro ³¹ fuumo sihigovi. Jaamoro toonoti sanoomiro ihiimaacasimoro noocasihicaumo: Jaani imitino moonihicat#bo. ¿Milliti bu jaaboco magaicaaujirahi? ¿Milliti bu micivojanijirahi? noomoro.

³² Jaanegui Agripa nuuhi Festoco: Fine misinaayujirahi jaanico inoro romano aivoj#bo Cesar uco idillunoco imeguehi, inuut#ruva, nooboro.

27

Pabloco Galluumo Roma Cuumijaago.

¹ Jaadi m#haico Italia jinijevi igalluuqui aciumo Pablo saatocho civojam#naa iicamoco saafi aivoj#bo Julio onoboco. Jaabou Julio ijeevadio amocasim#naa Augusto onoomo amocasim#naa aivoj#bo iicaubo. ² Jaamo Adramitio cuumi meenegari mufuuhi, Asia cuuminoco muuajiniri iicamicujeque emeecituugari. Tolliro Aristacu onobo Tesalonica cuumioobo, Macedonia jinijeoobo m#haima fuuhi. ³ Jaano sesevede Sidon onoomicuvi mihifutuhi. Jaama#ovi Julio Pabloco imino omoonuboro galluui inahabonim#naaco imeecitequi diiboco sinehejeti ihaciqui. ⁴ Jaadi tomicuti mufuumo Chipre onochugaico mafatyuhi monaninaagueneri iicachugaico sihidi guibuhuba m#haico sihigovi asatyuneri. ⁵ Jaadi Cilicia jinijeque, bu Panfilia jinijeque icano mafatyumoro mihifutuuhi Mira unuucuumivi, Licia jinijevi.

⁶ Jahigo amocasim#naa aivoj#bo Alejandria meenegaco atyimeuhi Italia jinijevi ufuugaco. Jaaboro m#haico togafa#o jicafutusuubo mefeequi. ⁷ Jaadi guiraafucuva mihiguunobuunati sihidi jeevanoti mihifutuuhi Gnido cuumi onegueehivi. Jaanaa guibuhuba sihidi iicaunegui sihigodi mufuumo Salmon onocuumi onegueehidi, Creta onochugaihahidi mafatyuhi. ⁸ Jaarunaa sihidi jeevaneri mufuumo mihifutuuhi Imimicu onoomicuvi Lasea cuumi fiitino.

⁹ Jaamo guenene tahi mihicauma#o #ihicucuuno muuairi mufuujino j#nija guibuhubama iicacuujino ifiticuuma#o. Jaanegui Pablo diitoco afaj#nuboro nuuhi: ¹⁰ Am#haico gaifimico nehi: #ihicuno aivo sihidi jeevaneri mefeeji. Jaaneri meenega ifiimaaveneri sihidi sineheje ga#cafeteji, jaabadiro saatocho miyam#naa ifiino ga#cafeteji icano, nooboro.

¹¹ Jaarunoco Pabloco ihamocasim#naa aivoj#bo miyaavugutihi. Jaaboro imeenega abajaabo, toga ticuvusum#naafi icano unuunocoro miyaavuguuhi. ¹² Jaanaa guiraamo nuuhi: Imitaticu j#nijadihivi. Jaanegui masigo mufuucuqui jinooti Creta jinijevi Fenice micuvi mihifetequi, noomoro. Toma#oti noreste, sureste icahigo #fuvusuhicauneguiha, tomicuvi j#nijaco mafatyequi.

Sihidi Guibuhuba Muuifeenevi.

¹³ Jaadi guibuhuba s#cuiba surjaagoti iguibunegui: Imino fine mefeeji, noomoro mufuuhi Creta chugai fiitinodi. ¹⁴ Jaanobuunati gueenejisunoti momeenegahallivi sefano guibuhuba saauhi, aivo esefano guibuhuba Noreste onoguibuhuba. ¹⁵ Jaano sefano guibuhuba m#haico agaayic#noro #igusuutinegui mejeevesucuuhi. Jaaneri m#haico iguibuhuba sihigovi asatyucuuhi. ¹⁶ Jaamo mafatyuhi ajashuchugai Clauda onochugai bujinaagodi iguibuhuba sefano achahahigodi. Jaamoro sihidi jeevanoti

imidi meenegaco imino mudujenuhi iguiraagati. ¹⁷ Jaadi ihajashugaco caamo iguiraagajinibaavi duujenumo. Jaamoro iguiraagaco sisiumo gaibaineri ifaaga agallivujiruneguiha. Jaamoro muuaifaño jiniigaibaaho Sirte onoobaahohallivi ifigatyujirunoco ñihicugumoro imeenega gaachehuco niitusuumo guibuhuba sihigoviro ditoco isatyequi. ¹⁸ Jaano sifucuti guibuhuba icauhiica sefano. Jaanegui imeenegafañoonoco gaificiumo muuaifaño. ¹⁹ Jaano sifucuti bu famooro siino magafificiuhitogaonehejeque muuaifaño. ²⁰ Jaamo fiiva fucuva mahatymehicautihinihibaco meeciri icanoco sihidi guibuhuba iicaumaño. Jaamoro: Mataajajitihifine, munuui.

²¹ Jaamo gueenene amachucutinegui Pablo diitofeenevi ujulleveuboro nuuhi: Imino uujoho eneehininoco muguubuhiniruva Creta chugaivi masajitirahi. Jaarunaa masamaño idasuno mihicahi monehejeque magafificihi. ²² Jaarunaa ñihicugotimo quehecuno mihica. Saatohobati miguijevejitihidigaaro meenega fimaveji. ²³ Jaanoco uujoho gaajacihimoocaanico ejeecivehicaabofañodi uujoho icamaño. Jaabo itoomominaafico tajaago agalluubo fucu uco neehi: ²⁴ Pablo diguetejirahana, romano aivojibomefeenevi dihfeteji. Tolliro difañodi ñiri Moocaani taajasuji famooro ñima meenegafaño iicamoco, nooboro. ²⁵ Jaanegui quehecuno mihica ñihicugotimo. Uco Moocaani itoomominaafifañodi onobadi iicajinoco miyaaveguehi. ²⁶ Jaarunaa mihaico sachugaivi gañijino guibuhuba, nooboro.

²⁷ Jaadi mijaguisichachuta mihigucuudi Adria muuaivi mihifutuui. Jaamañovi sihigovi agaño, sihigovi agaño fuuhi. Jaanaa toga dudicamaajeminaa fucufeenevi gaajacuui jinijeti ifitivuunoco. ²⁸ Jaamoro uuvumo imuuai faicuvaco. Jaarunaa treinta y seis metrohachuta inifaihu faicuva icauhi. Jaano janaanici siino uuvumo. Jaarunaa veintisiete metrohachuta inifaihu faicuva icauhi. ²⁹ Jaanegui guisihallivi imeenegaco agañojirunoco iiguiumoro igueenemehejedino obocinoonoco toga dojicuogati udujenumoro imuuifaño gañiumo sihi footiga iicaqui. Jaamoro tumuumo isesevequi. ³⁰ Jaamoro toga dudicamaajeminaa togati itaajaqui moonuhi ihajashugaco togati imuuifaño iinitusuumoro isivi ifeequi. Jaamoro ibocisutaco niitusumobadi nijequeogati moonumo abañisumo. ³¹ Jaanegui Pablo ihamocasiminaa aivojiboco nuuhi: Diito meenegati ofoohachiji amihai mataajajitihini, nooboro.

³² Jaanegui ihamocasiminaa ihajashuga sisitaaco iquitiumoro togaco muuaifaño gañuui.

³³ Jaadi Pablo cuujetavi diitoco nuuhi: Aivo gueenene mijaguisicimicigacutihini, bu machucutihini icano. ³⁴ Jaanegui amihaiico neehi: Mamachuqui. Jaamo mamachumoro mataajahi. Miñiro saatohoba milli icacujitihini, nooboro ³⁵ Pablo maahuco agaayicuboro Moocaanima iimaauhi diito imefeenevi. Jaadi toonoco iquisicuuboro machuubo, ³⁶ bu tolliro famooro amachumoro imo imo minifutuui. ³⁷ Jaamo mihai meenegafaño mihicauhi doscientas setenta y seisimo miyaminaa. ³⁸ Jaadi machuta iicaunoco muuaifaño gañiumo imeenega ijadijetequi.

Meenega Niituhi Muuaifaño.

³⁹ Jaanaa eseseveudi toga dudicamaajeminaa gaajautimo comañoo jinijerihacho mihicaunoco. Jaadi ifadicaico atymeumo. Jaamañovi jiniigaibaaho icauhi. Jaanegui: Tomaño macañaveji, nuumo. ⁴⁰ Jaadi imeenega duujeneque quitiumo. Jaaneri ibocisutano muuaifaño fitanamaaiuhi. Jaasumiro sinaayumo ibuhuduganoco imeenegaco iticivusuqui. Jaamoro imegaogaachehuco guibuhuba naagonovi miniyuumo. Jaaneri fitivuga jiniigaibaahogaagovi. ⁴¹ Jaadi ñifutumo samaño fahigovaciti sefano cucuumañovi. Jaaneri jiniigaibaahohallivi nijequeoga figatyuhi kuhufono. Jaaneri dojicuoga gatahunamaaiuhi sefano tyucauicauneri. ⁴² Jaanegui ihamocasiminaa gaisiraicujirahi icivojaminaaco isimoro ataajaujiruneguiha. ⁴³ Jaarunaa diito aivojiboco Pablo itaajasuqui milli moonisuutihini. Jaaboro iisico agaajamoco iticoni

tajūbaubo muuaifaño acasiniivomoro ijūnija iisiqui. ⁴⁴ Jaadi saatoho agaajatimoco tajūbaubo cubujeneri, bu imeenega udujavanamaaiubujeneri ifeequi. Jaaneri famooro ataajaumoro jiiñjevi ñfutumo.

28

Pablo Malta Onoochugaivi Icauhi.

¹ Jaamo famooro mataajacuudi tuchugai Malta onoochugai iicanoco magaajaciuhi. ² Jaamo toojiñjeeto imino mūhaico gaayiciuhi. Jaamoro sihidi niija sūcura icaneri mihichicauneguiiha cūjigaico mūhaidi ebasumo. Jaamoro mūhaico famoocoro feemesuumo. ³ Jaanaa Pablo iciuhi cuuhafene ifiigañoco. Jaaboro cūjigaifaño cabicuubo. Jaanaaca toono aiguucuri toonoti jiiñimo iinuui. Jaaboro Pabloco ihuseti eheedumañoviro guenenene feetuciniubo. ⁴ Jaanoco tuchugai miyaminaa atyimeuhi ijiinimo Pablo useti efeeduciniunoco. Jaamoro ihiimaacasiumoro nuumo: Miyaano jahi jaani gaicaauminaafi. Jaamaño muuaifaño ifiimaavonoti ataajacuruuboco Moocaani imucugai icasujitih, noomoro.

⁵ Jaaboco Pablo cūjigaifaño ijiinimoco efeefaiquiuyuuboro milli icautih. ⁶ Jaarunaa famooro esiciniumo: Fine ujuurineri cheemejiibo, noomoro. Jaarumo guenenene ihesicinicuuruh milli iicacutinegui boobaniumo ihesamaajeque. Jaamoro Pabloti nuumo: Fine diibo saafi dios, noomoro.

⁷ Jaano fiitino tuchugai aivojūbo Publio onoobo faguino icauhi. Jaabo mūhaico imino gaayiciuhi mifucuci, safucu icano ticovovi imino mūhaico ficuubo. ⁸ Jaabo Publio caani iguihuvaubo icigaijefaño icauhi. Jaabo sihidi guihuvari, fatiiciri icano icauhi. Jaanegui Pablo diiboco meecituuhi. Jaaboro Moocaanima ihiimaauboro diibohallivi ihuseque ficuubo. Jaaneri tusumiro buheeteubo. ⁹ Jaanobuunati tolliro tuchugairi iicaumo iguihuvamo Pablojaago saauhi diitoco ibuheesuqui. ¹⁰ Jaamoco ubuheesuunoma iicaumo mūhaico imino jeecivuui. Jaadi bohoga meenegafaño mijicafutuudi aciumo mūhaico sihidi duvirucuco.

Pablo Ifetehi Roma Cuumivi.

¹¹ Jaanobuunati minihibaci, sanihiba icanoti tuchugaiti meenegari mufuui jūñijaco tuchugaivi afatyugari. Jaagau Alejandria jiiñje meenega. Jaagahallivi eetavociniumo jihovo diosmi Casto onoobo, Polu onoobo icamisi ijimi. ¹² Jaagari mufuumo mihifutuui Siracusa onoomicuvi. Jaamañovi mifucuci, safucu idūno mihicauhi. ¹³ Toonoti mufuui Italiajini fiitino. Jaadi mihifutuui Regio cuumivi. Jaano sifucuti guibuhuba saauhi surjaagoti. Jaano sifucuti mihifutuui Puteoli cuumivi. ¹⁴ Jaamañovi mahatyimeuhi Cristotaco. Jaamo mūhaico gaijuhi diitoma mihicaqui sajaguisi ticovovi. Jaadi mufuui Roma cuumivi. ¹⁵ Jaanoco Romari iicaumo Cristota gaajacuui mūhai tahi mufuunoco. Jaamoro saumo mūhaico ootomovaumo. Jaamovi macabivuui jūhaivi, Apio naajehasi Tres Tabernas onoomañovi. Jaamoco Pablo aatyimeuboro Moocaanico imuui. Jaaboro quehecutuubo. ¹⁶ Jaadi Romavi mihifutuudi ihamocasiminaa aivojūbo icivojaminaaco aciui Roma civojaminaa toomominaa aivojūboco. Jaanoti Pabloco ijeevadi ficuumo saafi amocasiminaafima diiboco iteemequi.

Pablo Romavi Ijūbogono.

¹⁷ Jaabo Pablo mifucuci, safucu idūno iicauno nijequeti cuuhuvaubo Romari iicaumo judiom iivojitoco. Jaamo igaivuumoco Pablo nuui: Tañahabomi, uujoho judiomiditi milli iimaatih, tolliro motadimi jeevamaajediti milli iimaatirahi icano. Jaarunaca Jerusalevi uco romano civojafaño ficuumo. ¹⁸ Jaadi uco idilluumo uuvi imitico atyimeutih: Jaamoro ¿milliti bu magaicaaujirahi? onoomoro uco sinaayujiruumo. ¹⁹ Jaarunaa judiom sihidi uudit iimitino ihiimauneguiiha uujoho imuguui Roma aivojūbo uco idillunoco. Jaaruubo uujoho taacuumiminaahallivi, ¿milli nootih?

²⁰ Jaanegui amiihaico cuuhuvahi amiihaico aatyimeebere iimaaqui. Jaano israelmi imiyaavogobadi uujoho imiyaavogomaño uco jino mahatyimehi jigaiñeri sisiciniboco, nooboro.

²¹ Jaanegui nuumo: Miihai aamebaco magaayicitihii Judea jiinijeti iidiiti iimaanoco. Tolliro saatohoba monahabomi judiomii tahigoti agaserumo imitino idiicanoco miihaico jibogotihii. ²² Jaanegui mihimeguehi ijoho edeesamaaiñoco magaaanoco. Toono bohono iijiti fahigovavi imitino ihiimaahicanoti muguubuhicanoti, noomoro.

²³ Jaanegui safucucu uuvumo. Jaafucu sihidi miyaminaa gaseuhi Pablo iicaujafaño. Jaamoco fucurotiro Moocaani aivoji iijiti jibogoo bo suufeniuhii iijicuuvii. Jaabo Moise tajibafañodi, bu Moocaani iimaaminaa aamenefañodi Jesuditi jibeguehicaubo diitoco imiyaavugusuqui. ²⁴ Jaanoco saatoho miyaavuguhi, jaarunaa saatoho miyaavugutihii icano. ²⁵ Jaamaño sabadiro ihesamaaje iicautimaño Pabloditi fuumo. Jaanegui diitoco Pablo nuuhi: Imino jahi motadimico Moocaani Gaija nuuhi ihiimaaminaafi Isiafeenedi. Jilli nooboro:

²⁶ Foobo tomiyaminaaco dinoo: Amiihai fine muguubuui. Jaarunoco magaaajitihii. Fine bu mahatyimeji. Jaarunoco mehesicinijitihii. ²⁷ Amiihai jeebii kuhufono iminifotomaño, imitino muguubumo. Amiihai aallino mihicicinihi. Jaaneri amiihai aallinieri aatyimetimo mihicaji. Bu amiihai nohojiri guubutimo mihicaqui. Bu jaamo amiihai jeebiri gaajatimo mihicaqui. Jaamo tajaago masaamoco uujoho ubuheesujiruneguiiha, nooboro. nuubo.

²⁸ Jaanegui amiihai magaaaja, jisumitiro Moocaani taajasu jibogoco judiomii iicatimediro iicacuujinoco. Jaanoco diito imino guubuui, nooboro.

²⁹ Jilli Pablo unuunoco uguubumoro toonoti fuumo sanoomiro jenaucasimoro.*

³⁰ Jaanobuuna Pablo icauhi mificabaci ticovovi sita iijaco iicanohachuta jaaduuboro. Jahi diiboco imeecitomoco imino gaayicihicaubo toojafaño. ³¹ Jaaboro ñihicugotibo jibeguehicaubo Moocaani aivoji iijico. Tolliro Aivojibo Jesucristoditi jibeguehicaubo. Jaaruuboco miihaiñooba Pabloco millii neehicautihii.

* 28:29 Sahaamefaño toversiculoco ficuutimo.

ROMANOS

Pablo Romanomidi Acaatinuahaame.

Pablo Caatinuhi Romari Iicaja.

Moocaani Iijaminaadi.

¹ Uujoho Pablo Jesucristo jeecivominaafi, Moocaani uco ucuuhuvaubo diibo minisuminaafiti icaqui, Moocaani iijico jibeguequi uco icuubo.

² Jibogoco Moocaani sicijetiro ihiimaaminaafeenedi Caatinihaamefaño unuucuuno.

³ Moocaani Achi Aivojibo Jesucristoditi ihiimaano jibogo diibo miyaminaa ifiiti iicausumi jibogono, Jesucristou aivojibo David iyaachimihaioboti icaubo. ⁴ Jaarunaa iimino Gaija imityari jafenuhi, diibo Moocaani Achi iicanoco. Jaamaño iguijeveme-feenetu ubuheeteubo. ⁵ Jesucristofañodi Moocaani mihaico iminoco acihi diibo momofañodi mihaico igalluqui, jaamofeenedi fahigova jinijeminaa uguubumoro imiyaavogomo icaqui. ⁶ Jaamofeeneri tolliro amihai mihicahi Jesucristota miicaqui Moocaani amihai ucuuhuvamo.

⁷ Jino aameque amihaidi caatinihi paryi Roma cuumiri mihicamedi. Jaamoco Moocaani agaijiboro ucuuhuvamo iimino ifiima diibedi icaqui. Moocaani, bu Mo-haivojibo Jesucristo iicamisi imihuse, sajeebii icanoma mihica.

Pablo Roma Jinijeminaaco Abaatonoco Imeguehi.

⁸ Imegaviro ticoniji Jesucristofeenedi paryi amihaihallivi Moocaanico iimehicanoco aaciiho amihai miyaavogoti fahigova jinijeminaa jibogocasimaño. ⁹ Moocaani uujoho diiboco tajeebii maryo ejeecivehicaabo Illi jibogoco jibogooboro iicahicaabo gaajahi diiboma ihiimaahicasumi amihaiditi esafetehicanoco. ¹⁰ Moocaanico dilluhicahi diibo imogohachijii mititihacho tahi jisumi amihai baateji. ¹¹ Imeguehi amihai aatyimeebere amihai jeebinoco Moocaani Gaijari sefatusuqui. Jaamo janaanici sefano mihicahi. ¹² Tolli imeguehi uujoho fahigovavi mahamusucasinoco jino momiyaavogofañodi mihicamo.

¹³ Tañahabomi, imeguehi amihai fahijivaro abaateguehicanoco magaajanoco. Jaarunofaño fanoova uco tihitusuhicahi. Imeguehichi ofoonoco amihai feenedi saatohoco miyaavugusuqui fahigova jinijevii omoonihicabadi mooniqui. ¹⁴ Uco Moocaani tajibahi famoovahalliviro jibogooboro feequi añiminaa iijico agaajamoco, bu agaajatimoco icano. Tolliro bu fanoovaaco agaajamoco, agaajatimoco icano jibogooboro feequi. ¹⁵ Jaamaño uujoho imeguehi taajasubogoco amihai jibogonoco paryicino amihai Romari mihicamoco.

Jesucristo Jibogo Mitya.

¹⁶ Uujoho nucufevetihii Jesucristo jibogo iiminoti Moocaani mitya iicamaño paryicino toonoco imiyaavogomoco ataaajasuno iicamaño iticoni judiomico, bu tolliro judiomi iicatimoco icano. ¹⁷ Jibogo mihaico jibeguehi Moocaani mihaico gaayicahi momiyaavogoti, Caatinihaamefaño onoobadi: Jaamaño Moocaani agaayiciiho imiyaavogofeenedi icaji.

¹⁸ Jaamaño Moocaani sifiira paryi iimitimo miyaminaahallivi nihicuno niquejefañoti saahi. Jaamaño diito iimiti diitoco miyaanoco gaajasutihii. ¹⁹ Iimuguruva imino gaajajirumo Moocaaniti magaajajirunoco. Jaanoco diiboro ifusucuhi, ²⁰ Moocaaniti aatyimeratino gaajacafetejirahi diibo fanoovaaco eheetavuunofeenedi. Foovono mahatyimejirahi jinijeque ifiivusuusumiti, diibo Moocaani imityaabo fahijivaro iicanoco. Jaamaño diito siinohallivi agatyavequimaajirunoma chahahi. ²¹ Jilli Moocaanico gaajacurumo imino diiboco jeecivotihii bu tolliro diiboco imotimo. Jilliro ajaaducafototino

esamaajeneriro ijeeb#ino mitahi. Jaama#o iguubutijeeb#i diitoco c#vono minifetehi. ²² Magaajahi, unuurumo gaajatihi. ²³ Jilliro Moocaani sihidi ejeevaabo ufucuro ifinijit#boco ejeevot#moro cafaryuhacumo, miyam#naafi ifinifiibo ijim#iro, bu tolliro joomi ijim#iro, jiinimomi ijim#iro, pary#ino faaboho asimi* ijim#iro icano.

²⁴ Jilliti Moocaani diitoco iimiti iimogoviro jeevesuhi toonocoro imegueneguiha. Jaama#o nucufesunoonoco fahigova moonimo. ²⁵ Moocaani miya ijico iimiyaavogot#moro sicama#ehejequere miyaavogomo. Jaamoro Moocaani ifiivusuunocoro ejeevot#moro imehicamo, Moocaanico imot#moro id#bocoro naha diiboco fahij#varo mihimejiruubo. Fine.

²⁶ Jilliti Moocaani diitoco jeevesuhi unucufesuneheje imogoviro; aivo gaigoomiti m#hai#omaryo gaifiim#ima iicanic#noco ejeevesumoro sano gaigoomiro fahigovavi ica-casihicahi. ²⁷ Jaabad#ro buunaji gaifiim#i gaigoom#ima iicanic#noco ejeevesumoro aivo sihidi imogomo sifima sano gaifiim#iro iicacasinoco. Sano gaifiim#iro nucufesunoonoco moon#hicahi fahigovavi. Jaama#o toono iimiti jaada ifihall#viro guihuvanehejeque icimo Moocaani afaijaneri.

²⁸ Moocaanico eesafotot#ma#o; diitoco iimiti esamaajefa#oviro jeevesu-ubo momoon#tat#nehejeque imoon#qui. ²⁹ Fanoova imit#ma icamo ifico idicunonoomon#neheje, imit#neheje, sitaanoco imoy#ic#neheje, sitaaco imit#no omoon#neheje icano. Siinohalliti sitaaco j#heveeme, gaicaaufifimo, #bacasififimo, ba#n#fifimo, sitaaco j#hevefifimo, sicama#ehejeque j#bocasififimo. ³⁰ Sitaaditi iminot#no iimaamo, Moocaanico j#heveeme, sitaaco gaijit#mo, uujoho sihidi jeevahi noomoro ifico cahacisumo, imit#no omoon#j#nehejequere esamaaimo, caanim#ico: Jii, nootimo. ³¹ Aivo esic#nit#mo, unuucuunoco eheetavotat#mo, gaijit#mo, sitaaco imit#no omoon#noco iimibachunoco gaajat#mo, sitaaco #daasugot#mo. ³² Moocaani ataj#banoco imino gaajacurumo. Tolli omoon#fimo ifinijit#no guijeveque gaajacurumo. Jaarumo suufenit#mo moon#hicahi, tolliro sita omoon#noco aty#memere imo imo icahicahi.

2

Moocaani Imino Dugaacufihi.

¹ Jilli iicama#o agatyavequimaajirunoma chahahi, #joho sitaaco imit#ico udugaacu-ubo. #joho cajaan#hacho idiicaruubo, sita: Imit#ico, onooboro udugaacuubo, #ro bu dificoro toonofa#o ga#n#suh#i sita: Imit#ico, onooboro bu #joho tobad#ro moon#hicahi. ² Magaajacuhi Moocaani imino udugaacuuboro tolli omoon#moco ijaadaco acifinoco. ³ #Nacu #joho fine deesic#n#hi: Moocaani #daasuno omoon#noti taajaji, onoobo? Jaaboro #joho sitaaco iimit#halliti #daasuno omoon#hicaabo, bu diito omoon#bad#ro moon#hicahi. ⁴ #Nacu #joho diimogot#hi Moocaani imihuseque, bu ijaab#ic#fifihicanoco; #joho gaajatihi diibo imihuse #co dihimitico ejeevesusujirunoco? ⁵ Dijeeb#i aivo #co ucuhufoma#o dihimitico deevesugot#hi. Jaama#o dihall#viro sihidi titiban#hi Moocaani #co #daasuno omoon#jinoco ufucu aty#mecafetejino Moocaani imino udugaacuuboro ijaadaco acijifucuv#i. ⁶ Tusumi jari jaaduj#ibo famoovaaco it#covoc#v#i iiminoco omoon#boco iimineri, bu iimit#noco omoon#boco iimit#neri icano. ⁷ Jaamoco Moocaani imico, bu bocico icano iguiinomoco, ifinijit#no fiivofeenedi iminoco suufenit#mo omoon#moco ifinijit#no fiivoco acij#ibo. ⁸ Jaanoti sefano #daasuno moon#j#ibo: Uujoho sihidi jeevahi, onoomoco, jaamoro miyaanoco ij#vot#moro iimit#nocoro eheetavomoco ⁹ sihidi aivoma #daasuno icaji pary#ino imit#noco omoon#hicamedi, imegav#i judiom#di, tolliro bu judiom#i iicat#medi. ¹⁰ Jaanoti Moocaani acij#ibo imico, bocico, sajeeb#ico icano pary#ino imino iicahicamoco, imegav#i judiom#ico, bu jaabad#ro judiom#i iicat#moco icano.

* 1:23 Griego ijiri: faaboho asimi igueenemeheje itihai#o iicamo, noono.

11 Moocaanidi miyaminaa sabadiro iicamaño. 12 Paryicino Moise tajibama achahamo imitico omoonimo finiji totajibama chahamo. Jaanoti Moise tajibama iicacurumo imitico omoonimo totajibafeenedi dugaacucafetejimo ifiniqui. 13 Moocaani gaayicitihitotajibaco jilli ticovono uguubumoco. Jaanoti imino uguubumocoro imino iicamoco gaayicibo. 14 Jaanoti siicumimoto Moise tajibama chaharumo ijeebitiro Moise tajiba onoobadi moonimo. Jaamo Moise tajibama chaharumo, tolli ijeebiti onoobadi omoonino. Toono diitedi tajibabadi jeevahi. 15 Imihiicafeenedi gaajasumo ijeebitifaño Moocaani tajibama iicanoco ijeebiti diitoco jibeguehi miyaano icanoco. Jaamoco ihesamaajere ufucu jibegueji iminoco, bu imitinoco icano omoonihicanoco. 16 Ufucu Moocaani paryicino miyaminaa toovono omoonihicanoco emeeciboro jaaduji Jesucristofeenedi taajasujibogoco ujoho jibogoboro eneehicabadi.

Judiomí Moise Tajibaguino Icahi.

17 Jaanoti cajaatyohacho: Ujoho judiomioobo, onooboro Moise tajibafañodi icahi, bu Moocaani uco gaijahi, neehicahi. 18 Jaabo ijoho Moocaani jeebiti onoobadi iicanoco gaajahi. Jaaboco ico Moise tajiba gaajasuhi iimino ifico diciqui. 19 Jaabo: Ujoho aivo gaajahi, onoomaño diito Moocaanico agaajatimoco jibeguejirahi, bu imitifaño iicamoco gaajasujirahibadi deesicinihi. 20 Agaajatimoco jibeguejirahi, bu uguubutimoco fajinijirahi, nooboro deesicinihi, tajibafaño miyaanoco, bu agaajanoco icano agaajamaño. 21 Jaarunofaño ijoho sitaaco idibeguehicaabo, ¿collihi jaabo dificoro dibeguehicatihitotajiba? Ijoho sitaaco: Mananidino, nooboro idibeguehicaruuvo, ¿collihi jaabo nanivahicahi? 22 Ijoho sitaaco: Sifigoma diicajirahana, eneehicaruuvo, ¿collihi jaabo ijoho sifigoma diicahicahi? Ijoho sitaaco: Ijinitaco jibeguehi, eneehicaruuvo, ¿collihi jaabo jihovono caanimi iijano busumijeque nanihicahi? 23 Tajibafañodi quehe quehe diicarahi. Jaaruvo Moocaanico nucufevesuhicahi diibo tajiba onoobadi omoonitimaño. 24 Miño Caatinihaamefaño noono: Amihai tolli mihicamaño judiomí iicatimo Moocaaniditi imitino iimaahicahi, noonoro.

25 Moise tajibaco imino mooniruva dimeehe njequeque iquiticino idi imijirahi. Jaanoti Moise tajibaco imino omoonitihachijji Moocaanita iicatimobadi diicahi. ¿Jaanegui imeehe njeque iquiticinoti jinehejebaco mihicijitirahi? 26 Jaanoti iquiticiratiruvo tajiba onoobadi omoonibo imeehe njeque iquiticinibobadi gaayicicafetehe quiticiratiruvo. 27 Imeehe njeque quiticiratiruvo tajiba onoobadi omoonihicaabo ico diimitico atyimesuji, ijoho tajibaco: Jii, eneehicatimaño toohaamema diicaruuvo, dimeehe njeque quiticiniruvo icano. 28 Jaabo judioru jaaruvo Moocaani iimogobadi omoonitimaño miya judiobadi jeevatibo. Jaano tolliro quiticinirumo ijeebitifañodi imino imiyaavogotimo miya quiticima icatino. 29 Jaanoti naha miya judio iicaabo Moocaani iimogobadi ijeebitifañodi omoonibo miya quiticima iicaabo. Jilli aamefaño acaatinibadiro iicaqui icatino, bu mojeebitifaño Moocaani Gaija onoobadi miicaqui. Jilli omooniboco miyaminaa imotihitotajiba, idiboro Moocaani imehi.

3

1 ¿Jaanegui collihi judioti mihicajirahi? ¿Collihi bu miquiticijirahi? neejirumo. 2 Jaarunofaño aivo sihidi imino judiomiti mihicano judiomico Moocaani ijibogoco aaciumaño. 3 ¿Jaanaa millijiru, diitoti saatoho imino imoonitiruva? ¿Nacu jilli diito iicanoti Moocaani diitoco aaciguunoco dumitijirahi? 4 ¡Cha, tolli icatino! Tolli icarunehajahaca Moocaani iimihuseque jeevesutihitotajiba. Jilli Moocaani imino paryi miyaanoco onoobadi eetavehi, paryicino miyaminaafi bañififirunaaca. Miño Caatinihaamefaño noono: Iimiiboti diicaji dihiri icafeenedi, bu ico inisumoro emeecirunoti imino dihiineji, onoonoro.

⁵ Jaanoti mohimitifeenedi Moocaani iiminoco saatoho gaajahi. Jaanoco jilli: Moocaani imitihhi, monoonicihi miihaico idaasuno diibo omoonimaño. Jilli miyaminaa esamaaje imitacinimo noonicihi. ⁶ ¡Jaarunaa tolli icatino! Moocaani imitiminaafi icaruva, ¿milli bu jaabo miyaminaaco iimitihalliti idaasuno moonijirahi?

⁷ Jaanoti saatoho esamaaje imitacinibo neejirahi: Uujoho abañififiiboti saatoho Moocaani miya iijico onoonoco agaajamoro janaanici diiboco acahacisuhachijji, ¿collihhi jana uco imitiminaafibadi idaasuno moonijibo? ⁸ Jaaneguiiha iimitinoco momooniqui iiminono isaaqui, nooboro. Jilli saatoho imitino esamaaimoro neehicahi miihaiva iminotino mijibeguehicanoco. Jaarumo tolli eneehicamo idaasuno moonicafeteji toonovi ifotomo.

Famooro Mihimiftihhi.

⁹ ¿Milli jaanoco meneejirahi? ¿Nacu miihai judiomii diito janaanici mihimifihhi? ¡Cha, tolli icatino! Miiro: Judiomii imitico, munuucuhhi, bu famoovaaco monoobadiro, imitiguino paryi famoovaro mihicahi. ¹⁰ Miiro Caatinahaamefaño noono:

Imimo chahahi, aivo saafiiba iiminoco omoonibo chahahi. ¹¹ Miijoho agaajamo chahahi. Miijoho chahahi Moocaanico iguino. ¹² Famooro mitacuhhi, iimitijiri famooro iimitihigoviro fuucuhhi. Miihaiñooba iiminoco omoonimo chahahi, aivo saafiiba chahahi. ¹³ Oono iiji ciihojico mafaayicijirubadi jeevahi aivo idicuno ihiiamaaño. Jaamo bañifihicamo, ihiiamaa jiiinimo namitabadi jeevano imitino moonisumo. ¹⁴ Sano iminotinocoro iimaamo aivonoonocoro. ¹⁵ Sitaaco iguijenijinojaagoviro goovano foomo. ¹⁶ Idaasuno moonimoro finisumoro igomo. ¹⁷ Jaamo sajeebii icaco gaajatimo. ¹⁸ Moocaanico iñihicugonoco esamaaitimo, noono Caatinahaamefaño.

¹⁹ Jaanoco magaajacuhhi paryicino Moise tajjibafaño iicano totajjibaguino iicamedi noono. Jaanoti famooro illivomoro Moocaani aivojiguino iminifetequi. ²⁰ Miihaiñooba Moocaani imefeene gaayicicafetejitihhi tajjiba onoonoco omooninofeenedi. Jilli tajjiba miihaico mohimitico gaajasuhi.

Miyaavogofañodiro Mataajatahi.

²¹ Jaanoti jisumi tajjiba uufocodi magaajahi milliti Moocaani miihaico agaayicinoco. Jaarunofaño tajjiba aamefaño, bu Moocaani iimaaminaa aamefaño icano toono mataajajinhalliti ihiiamaacuno. ²² Jaanoti jino naha Moocaani miihaico agaayicino Jesucristoco mimiyaavogonofeenedi. Chahamo saatoho sita janaanivii icamo icano. ²³ Famooro imitico momoonihu. Jaamaño Moocaani imi iijiti tehesino mihicahi. ²⁴ Jaarunaa Moocaani famoocoro jilli iimihuseri ticovono gaayicihhi, Cristo Jesufañodi ataajasucumaño. ²⁵ Moocaani Cristoco miyaminaa imitihallivii guijenisuhi. Jaamaño diito imiyaavuguusumi diitoco taajasuubo. Jilli mooniubo iimihuseque igaajasuqui siicijeo imiti icarunoco ajaabicuboro jeevotibo fatyuubo. ²⁶ Jilli mooniubo diibo Moocaani jisumihachuta iimihuseneque igaajasuqui. Jaabo Jesuco imiyaavogomoco agaayicicunofeenedi gaajasuubo jisumihachuta iimihuseneque.

²⁷ ¿Jaamaño milli bu moficoro quehe quehe mehesicinijirahi? Tolli mihicahicano chahacuhhi. ¿Collihhi jaano tolli icatino? Cha, tajjiba onoonoco momooninoti icatino jilli Jesucristoco mimiyaavogonoti. ²⁸ Jaamaño magaajahi miyaavogofeenediro Moocaani minoco agaayicinoco. Jilli tajjiba onoonoco momoonimaño icatino.

²⁹ ¿Nacu Moocaani saatohero judiomitahere? ¿Nacu bu tolliro judiomii icatimotahe icatino? ¡Janabuu! Tolliro bu diitotahe. ³⁰ Idiiboro Moocaani saafiro iicamaño miyaavogofeenedi gaayicibo judiomico, bu judiomii icatimoco icano.* ³¹ ¿Jilli miyaavogofañodi

* **3:30** Griego iijiri: miyaavogofeenedi gaayicibo iimeehe nijeque iquiticinimoco, bu iquiticiniratimoco icano, noono.

mataajahi, monoomaño jaanegui nacu Moise tajibaco imitino meneehi? ¡Cha, tolli icatino! Jilliro janaanivivi tajiba miyaano iicanoco meneehi.

4

Abrahamti Magaajano.

¹ Masii Abraham miihai judiomii eedebediti mehesamaaiqui. ¿Nacu jinejeque fine gaayiciubo? ² Siinoco omoonunofeenedi Moocaani diiboco igaayiciruva quehe quehe icaujiruubo. Jaaruubo Moocaani imefeenevii icatino. ³ ¿Naa milli noono Caatinihaamefaño? Abraham Moocaanico miyaavuguuhi. Jaamaño diiboco Moocaani gaayiciuhi, noonoro. ⁴ Jaanoti saatoho idudicamaaje jaadaco agaayicino ticovono diiboco aacino icatino. Jilli idudicamaajeque ajaaduno. ⁵ Jaanoti saatoho jinejeque moonitirumo Moocaanico miyaaveguehi. Jaabo Moocaani iimitirumoco agaayiciboco miyaavogomo. Jaamoco Moocaani gaayicahi jilli ticovono diiboco imiyaavogomaño. ⁶ Tolliro bu David nuuhi: Imo imo icaabo saafico Moocaani agaayicibo. Jaaruno iimihuseti agaayicino icatino. ⁷ Jilli David nuuhi:

Imicani icamo jaatyo diito imitico Moocaani ubuusumo; diito imitico esafototiibo ejeecivucuutino. ⁸ Imicani icaabo diibo imitico Moocaani ejeevesucuubo, nuubo.

⁹ ¿Nacu fine jino imo imo ica saatohero imeehe njeque iquiticinimedi? ¿Nacu bu fine tolliro iquiticiniratimedi? Miiro munuucuuhi, Abraham imiyaavugumaño Moocaani diiboco agaayicunoco. ¹⁰ Jaaboco, ¿cusumi gaayiciubo iimeeheque iquiticunobuunati? ¿Nacu imegaviro? Toonobuunati icatino, imegaviro. ¹¹ Buunati Abraham meehe quiticico gaayiciuhi imiyaavuguunofeenedi diiboco Moocaani agaayicuno jibogobadi iicano. Jilliti Abraham paryicino imiyaavogomo caaniti icahi. Jaamo imeehe quiticiratirumoco Moocaani tolliro gaayicahi. ¹² Miyaano Abraham imeehe iquiticinimo caaniti icahi. Moheedebe Abraham iquiticirautisumi imiyaavugubadi, imiyaavogomo caani eneejiruno. Jaamaño diito caani icatibo, iimeehequere iquiticiumaño.

Moocaani Unuunoco Magaayicahi Miyaavogofeenedi.

¹³ Miiro Moocaani: Amiihaico jinijeque aciji, nuuhi Abrahamco, iyaachimihaiico icano; atajibaco omooniumaño aciguutiibo. Jilli imiyaavugumaño Moocaani diiboco agaayiciuboro: Jinijeque aciji, nuuhi. ¹⁴ Jaaneguiiha Moise tajibaco omoonimo idimoro Moocaani aciguunoco igaayiciruva. Jaaneguiiha jahi miyaavogo miyaano icacuutahi, tolliro bu Moocaani aciguuno miyaano icacuutahi jahi. ¹⁵ Miiro tajiba miihaico gaajasuhi Moocaani mohimitihalliti minoco idaasuno omoonijinoco. Jaanoti tajiba achahahigo magaajatihii imitino mihicanoco.

¹⁶ Jaamaño miyaminaa imiyaavegueneguiiha Moocaani unuunoco aciguubo ticovono, paryicino Abraham iyaachimihaidi aivo miyaano icaqui. Jino Moocaani aciguuno idimoro Moise tajibaco omoonimedi icatino, tolliro buunaji Abraham imiyaavugubadi paryi imiyaaveguemedi. Jaamaño diibo Abraham paryicino imiyaavogomo caaniti icahi ¹⁷ Moocaani imefeenevi, diiboco Abraham imiyaavuguubo imefeenevi. Jilli Moocaani Abrahamco Caatinihaamefaño neehi: Ico ficuuhi ajashutimo miyaminaa caaniti, nooboro. Jaabo Moocaani iguijevecuurumoco fiivoco acihi. Jaabadiro bu ifivejiturunehejeque fiivusuubo.

¹⁸ Abrahamco Moocaani unuunoco aatyimeratirunoco esiciniuboro miyaavuguubo. Imiyaavogoma iicaumaño ajashutimo miyaminaa caaniti icaabo. Moocaani diibo iseemema iicautiruuboco: Tonoodimeji diiyaachimihai, unuunoco imiyaavugumaño. ¹⁹ Jaasumi Abraham icauhi ciendino ficabavano ticovoocivi. Jaaruubo jeevesuutihii imiyaavogoco, diibo mogai Sara icano aivo amiyatisi iicacumaño eseemevacuujitirunoco ²⁰ guucibautiibo. Bu tolliro bañiguutiibo Moocaani unuunoco. Jilliro imiyaavuguboro esiciniubo. Jaaboro Moocaanico imuuboro ²¹ esiciniubo Moocaani

imityari aaciiguuno imiyacarujinoco iyaachimihaiditi. ²² Jiliti diibo imiyaavogoco agaajauboro Moocaani diiboco gaayiciuhi.

²³ Tolli diibo miyaavogoco Moocaani gaayiciuhi, toono diibo Abrahamditiro caatinirautihi, ²⁴ tolliro bu mihaidi caatinumo. Mihaidi miyaavogoco tolliro Moocaani gaayicihi mihaidi Jesu Mohaivojiboco guijevafañoti ubuheetesuuboco mimiyaavogomaño. ²⁵ Jaabo Jesu mohimitihallivi acicafutuuhi iguijevequi. Jaaruubo siino buheeteuhi diibofeenedi mihaico Moocaani igaayiciqui.

5

Mohimitico Jesu Jaaducuuhi.

¹ Jaamaño Moocaani mihaico momiyaavogofeenedi mohimitico ubuusuuboro agaayiciuumo, sajeebi Moocaanima mihicacuuhi, Mohaivojibo Jesucristofeenedi.

² Diiboco mimiyaavogonofeenedi Moocanivi mifitivehi, diibo imihuseque magaayiciqui. Jaanofeenedi quehecuno mihicahi. Jaamoro imo imo mihicahi ufucu Moocaani imifaño mihicajinoco magaajamaño. ³ Toonotiro imo imo mihicahi, tolliro bu idasuno mihicarunofeenedi imo imo mihicahi, toono fanoovaaco majaabicinoco mihaico agaajasumaño. ⁴ Jaano majaabicinofeenedi Moocaani imefeenevi imino mihiinehi. Jaamo imino mihiinomaño mehesicinahi Moocaani mihaico imino omoonjinoco. ⁵ Jaanoco mehesicinino mihaico jeevesutahi Moocaani mojeebinoco igaijiri gahafusucuuhi Igaijaco aacinofeenedi.

⁶ Mihairyo mofico mataajasujitirahi. Jaaneguiha Cristo guijeveuhi paryicino imitiminaahallivi. ⁷ ¿Cajaani fine guijevahirahi sifi Moise tajiba onoobadi omoonibohallivi, ncahajiru? Jaarunaa fine tahi icaabo saafi iimihuseebhallivi iguijevahiruubo. ⁸ Jaanoti naha Moocaani mihaico agaijinoco ifusuuhi, mihiimifitirumohallivi Cristo iguijeveunofeenedi. ⁹ Jaamaño jisumi Cristo iguijeveunofeenedi mihaico Moocaani agaayiciuumaño, diibofeenedi mataajacuuhi idasuno mihaico Moocaani omoonjirunoti. ¹⁰ Iticoni iminaati mihicaurumo Moocaanima sajeebi miminifutuuhi Illi mohallivi iguijeveunofeenedi. Jaamo sajeebi mihicacuumaño magaajahi mataajajinoco diibo ubuheeteubofeenedi. ¹¹ Jaano toonoro icatino. Tolliro bu Moocanifaño imo imo mihicahi Mohaivojibo Jesucristofeenedi. Miho diibofeenedi Moocaanima sajeebi mihicacuuhi.

Adan, Cristo Iicamisiditi Pablo Iimaano.

¹² Jaamaño saafi Adan onoobofeenediro jinihallivi imiti jicafutuuhi. Jaano imitifeenedi, bu tolliro guijeve jicafutuuhi. Jaano guijeve paryi miyaminaavi fatyuuhi famoro imitico eheetavumaño. ¹³ Tajiba chahaunaaca imegaviro imiti jinihallivi icacuuhi. Jaasumi tajiba achahaumaño imitico omoonuno gaajaveechurautihi. ¹⁴ Jaanoti tusumi Adan iicaudihiti Moise iicaunohachuta guijeve imityama icacuuhi imitico omoonumohallivi. Moocaani tajibaco Adan jihivuutimaño imitico omoonubadi diito miyaminaa imiti icatini. Jaabo Adan jaadi Cristo asaaujiibo jibogobadi iicaubo.

¹⁵ Jaaruno Adan imiti oovicafotono ifototini mihaico Moocaani aacinovi. Miho saafi Adan imitifeenedi famoro guijeveuhi. Jaanoti Moocaani mihaico ticovono taajasuco acihi, saafiro Jesucristofeenedi. Jino aivo allinoocivi guiraahi, ajashutumoco imino omoonjino. ¹⁶ Saafi imitiro ifototini Moocaani mihaico taajasuco aacinovi. Saafiro imitico omoonuno famoohalliviro javuvehi. Jaabadiro bu miyaminaa sihidini imitico moonirumoco Moocaani ticovono taajasuco acihi. ¹⁷ Miho saafi imitifeenediro guijeve mityatehi famoohalliviro. Jaano janaanini imi ticovono Moocaani agaayicimo mityano icaji bohofifaño saafiro Jesucristofeenedi.

18 Jaamaño saafi Adan imitifeenedi famooro idaasufaño icahi. Jaanoti Jesucristofeenedi famoocoro Moocaani agaayiciboro bohofico acihi, diiboro Cristo omoonuno Moocaanidi iimiumaño. 19 Miïro saafi guubutifeenedi ajashutimohallivi imiti javuvuuhi. Jaanoti bu saafi guubufeenedi ajashutimoco Moocaani gaayiciji.

20 Jaamaño tajiba saauhi imitico omoonino ihatyimecafetequi. Imiti ajashutirunaaca, Moocaani mihaico agajino aivo allinoocivi. 21 Jaabadi imiti imityari guiyeveque isivaubadiro bu Moocaani imi iiji mitya iguiraatono mihaico diibovi ifiitivusuqui. Jaano mihaico ifinijitino fiivoco ihaciqui Mohaivojibo Jesucristofeenedi.

6

Mohimiti Ifico Mifnisucuuhi, Cristodiro Mihicacuuhi.

1 ¿Jaanoco milli meneeji? ¿Imitico moonimoro mihicaji toonoti mihaima Moocaani gajiji iguiraatequi? 2 ¡Tolli icatino! Mihaï mohimiti ifico miguijenicuumo, ¿milli bu jaamo imitifaño icamoro mihicajirahi? 3 ¿Nacu amïhai magaatathi niti Cristo Jesujaago mihaico iminiyuno eneejirunoco? Jaabadiro diibo guiyevefaño mihaico iminiyuno eneejiruno. 4 Jaamaño nitisumi Cristoma sano miguijevemere micicafotonobadi jeevahi. Jilli mohimiti ifico mejeevesucunoco, eneejiruno. Bu tolliro mubheetemere bohono ifima mihicano siino imitico momoonijitino eneejiruno oono Cristo Caani mitya imiri guiyevefañoti ubuheeteubadi.

5 Cristofaño mihicacuuhi. Jaanegui mihicacujitihï mohimiti ifi onoobadi. Jaanoti bohono ifi onoobadiro mihicacuhi, oono Cristo iguijeveunoti ubuheeteubadi. 6 Mihaï imino magajacuuhi iticoni mihicauno ifi Cristoma etetecufutucunoco, mihaï ifi iimitinoco iimeguehicano ifinicuuqui. Jaamoro siino imiti jïjovoto icacuutimo miicaqui, miino aivojibo atajïbanoco momoonicibadi moonicutimo miicaqui. 7 Miïro iguijevecuumo imiti mityati sihogovi icacuuhi. 8 Mihaï mohimiti ifico mejeevesusumi Cristoma sano miguijevecuumobadi jeevahi. Jaanoti mehesicinihi diiboma sano mihicajinoco. 9 Jaamaño magajahi safooro Cristo guiyevefañoti ubuheeteubo siino uchuumucujitino. Guijeve diibohallivi janaanici imityama chahacuuhi. 10 Miïro Cristo sano paryicino imitihallivi safooro guijevecuuhi. Jaabo ubuheeteubo Moocaanidiro icacuuhi. 11 Jaabadiro bu amïhai imitico momoonicudino. Jaarumo Moocaani iimogobadiro mihicaji Cristo Jesufaño mihicamaño.

12 Jaaneguiha amïhai ifi iguijeveji ifihallivi imitico mimityacarusucudino, amïhai ifi iimoyicinehejeque momooninofañodi. 13 Amïhai ifico imitiguiinovï mificudino. Jilliro Moocaanijaagovi miminifoto iguijevecuumo siino ubheeteme iicanicibadi. Amïhai ifico Moocaanidi mificu iiminocoro momooniqui. 14 Miïro imiti amïhaihallivi mityacuujitihï. Amïhai tajïbaguiino mihicacutihï Moocaani gajifaño mihicacumaño.

Jeecivominaavi Oovicino.

15 ¿Jaaneguiha milli meneeji? ¿Imitico momooniji tajïbaguiino icatimo Moocaani imihusefaño mihicacumaño? ¡Cha, tolli meneejitirahi! 16 Amïhairyo imino magajacuuhi sifiguiino jïjovonoti miminifutusumi diibo atajïbanocoro: Jii, meneehi. Jaabadi mihicatahi ifinijitino guiyeveque acinoguiino. Jaanoti Moocaani atajïbanoco: Jii, monoohachijï iticovono ifiima mihicaji. 17 Jaamaño uujoho Moocaanico imehi; iticoni amïhai imiti jïjovoto mihicaurumo, amïhai jeebïfañodi magaayicicuuhi toono jïbogojaagovi miminifutucumaño. 18 Imititi mataajacuumo imino jeecivominaatiro mihicacuuhi. 19 Miyaminaa ihimaanicibadi iimaahi amïhai jeebïtiro magajajitirahi jinoco. Jaabadi amïhai iticoni amïhai ifinoco, fanoova ïdicunoono iimitinoco icano momooniqui mificuubadiro, bu jisumi amïhai ifinoco mificu iticovono ifi eetavoguiharo ijeevadi Moocaanidiro iicaqui.

²⁰ Amiihai imiti jijovototi mihicausumi iticovono ifi ica eetaveguiiha mihicautihi. ²¹ ¿Jinejeque nacu mihiciuhi tonehejete toono amiihai jisumi munucufegueneti? Miiro toono guijevejaagoviro miiinoco asatyono. ²² Jaanoti jisumi imiti miiinoco ijjuvusunoti mataajacuumo Moocaaniguiiharo mihicacuuihi. Jino naha idiiinocoro amiihaidi iimino. Miiro amiihaico Moocaaniguiiharo ficuuno. Jaanoro ifinijitino fiivojaago satyono. ²³ Miiro imiti jaada ifinijitino guijeve. Jaanoti Moocaani aacino ifinijitino fiivo Cristo Jesu Mohaivojiiibofeenedi.

7

Taabavavi Oovicino.

¹ Tañahabomi, amiihai tajiiibaco magaajacuumo, magaajahi tajiiiba mityaguino mihicafinoco mochoomotinohachuta. Jaanoti miguijeveneunoti toojiinije tajiiibati mataajacuumo. ² Miiro gaigo atajevacuugo aijivi gataacinihi tajiiiba onoobadi aiji iguijevetinohachuta. Jaanoti aiji iguijevecuudi toono tajiiiba, diigoco diibovi agataaciniisuhicanoti taajacuugo. ³ Jilli iicamaño aiji icanaaca sifiima iicago ajeva imitico eetavehi. Jaanoti aiji iguijevecuudi ticovono minifutucuugo. Jaadi ivi sifico atajevaruno, toono ajeva icatino.

⁴ Jaabadiro bu amiihai tañahabomi, jisumi Cristotaro mihicacuuihi, uchuumucuumo tajiiibaguiino iicacuutibadi mihicacumaño, Cristojaagoviro miminifutucuuihi. Jaamo jisumi Cristo guijevefañoti ubuheeteubotaro mihicacuuihi Moocaanidiro imino momoonimoro mihicacuuihi. ⁵ Jaanoti miihai moheedehefi iimogobadi momoonihicausumi tajiiiba nuuhi: Momoonidino, unuurunoco janaaniviro momoonihicauhi. Jaano miihaico guijevefaño satyuuihi. ⁶ Jaarumo jisumi uchuumucuumo tajiiiba mityaguino iicacuutibadi, mihicacuuihi. Jaamaño toonoti mataajacumaño Moocaanicoro mejeecivucuuihi bohofiri Moocaani Gaijafeneedi eedeetajiiiba acaatinicininofañodi mihicacuutimo.

Imiti Miiino Ififaño Iicano.

⁷ ¿Jaanoco, milli meneje? ¿Tajiiiba nacu imitihii? ¡Tolli icatino! Uujoho imitico gaajajitirahi tajiiiba: Imiti, inootiruva. Miiro uujoho gaajajitirahi sitaanoco mihimogono imiti iicanoco, tajiiiba: Sitaanoco diimeguejirahana, inootiruva. ⁸ Toonofeenedi imitico gaajacuruubo mejeevesutano janaanici imeguehicauihi imitinocoro. Jaanoti tajiiiba achahahigo gaajaratino imitino mihicaruno. ⁹ Safoono uujoho tajiiibaco agaajautisumi imono icaurahi. Jaanoti tajiiiba agasecuudi uco imitico esaayuvauhi. Jaanoti uujoho gaajacuuihi iguijeveujinoco. ¹⁰ Jilli mooniuno tajiiiba fiivoco aacivauruno. Jaaruno aacitinoro jilliro uco ifinijitino guijevefaño ficuuihi. ¹¹ Tajiiibaco imino omooniiiboro ifinijitino fiivoma fine iicaji, nuurunaaca tahimitico gaajasuuno. Jaaneri ciijigaifaño efeejinoco gaajacuuihi. Jilli tahimiti toono tajiiibafeenedi uco bañiuihi.

¹² Jaaruno toono Moise atajiiibauno imitino icatino. Jilliro aivo imino paryi Moocaani unuuno imino ticovono. ¹³ ¿Jaaneguiiha nacu fine jino imi tajiiiba uco guijeniiuhi? ¡Cha, tolli icatino! Imiti uco guijeniiuhi. Jaanoti tajiiibafeenedi magaajahi toono imiti aivo iimitinoco.

¹⁴ Magaajacuuihi tajiiiba Moocaani Gaijati asaanoco. Jaanoti tafi jilli ticovo miyaminaa ifi imiti jijovonoti iicano. ¹⁵ Uujoho gaajatihi millitihacho fine tolli iicanoco. Iimogonoco omooniiiboro, iimogotinocoro ijiihegueneque moonihicahi. ¹⁶ Uujoho: Imitino, onoobadi bu tajiiiba: Imitino, onoomaño tajiiiba miyaano. ¹⁷ Jaamaño uujoho toono omooninoco imogotirahi. Jaarunaa imiti tafaño iicano moonisuhicahi. ¹⁸ Uuro gaa-jahi tafifaño iimino aivo achahanoco. Iiminocoro omooninoco imogorahi. Jaaruubo moonihicatihi. ¹⁹ Iiminoco iimugurunoco moonihicatihi, iimitinoco iimogotirunocoro moonihicahi. ²⁰ Jaabo iimogotinocoro omooniiibo, uujoho moonihicatihi imiti tafifaño iicano moonisuhicahi.

²¹ Jaamaño jilli uudi icahicano; iiminoco omoonijirusumi iimitinocoro moonihicahi tafifaño sano imitiro iicamaño. ²² Tajeebifañodi Moocaani tajibaco imogorahi. ²³ Jaarunaaca tafifaño icano tajeebifañodi iimugurunoco tihisuhicahi; imiti tafico isisinoro atajibacumaño.

²⁴⁻²⁵ Miïro tajeebi tajibahicahi Moocaani onoobadi mooniqui. Jaarunaaca tafi uco imitijaagoviro satyehicahi. Idaasucaniji fine uujoho. ¿Mijoho fine uco taajasuji jino ifinijitino guijevafaño asatyono ifiiti? Idiboro Moocaani uco taajasujirahi, Mohaivojibo Jesucristofeenedi. Jaamaño ¡Moocaanico mihimehi!

8

Moocaani Gaijafañodi Iicano Ifi.

¹ Jaanoti jisumi Cristo Jesufañodi iicacuumo idaasuno mooniracuujitihî. ² Miïro Moocaani Gaija fiivoco Cristo Jesufeenedi aacibo tajiba uco taajasuhi imiti jïjovooboti, ifinijitino guijeve mityati icano. ³ Miïro Moise tajibafeenedi mihaïnooba taajajitirahi. Tajibaco saatohoba miyaminaa imino moonijitirahi iniinovamaño. Jaanoti naha Moocaani idibocoro Illico galluuhî miyaminaafi ifiiti iminiyuuboro. Jaabo iguijevunofeenedi imitico guinonubo, mihaico imiti guinonicutino iicacui. ⁴ Jilli moonubo Moise tajiba onoobadi meheetavehicautineguiiha, jilliro tajiba onoobadi imino micaqui. Miïro mofi onoobadi mihicacuutihî, Moocaani Gaija onoobadiro mihicacuuhî.

⁵ Miïro ifi onoobadiro iicamo ifi onoonehejequere moonifihî. Jaanoti Moocaani Gaija onoobadi iicamo toonojaagoviro ijeebii icahi. ⁶ Mofi onoonocoro momoonino guijevejaagoviro minoco satyehi. Jaanoti Moocaani Gaija onoonoco momoonino minoco satyehi sajeebii, bu fiivo icanojaago. ⁷ Jaanoti ifi onoonocoro omoonihicamo Moocaaniminaati icahi. Jaamo iimogotimo, bu imityama chahamo diibo tajibaco omoonijirumo. ⁸ Jaamaño ifi onoobadiro iicahicamo Moocaanico imo imo moonitihî.

⁹ Jaanoti amïhai, amïhai ifiguiiharo mihicatihî, Moocaani Gaijadiro mihicahi diibo Gaija amïhaifaño iicacuumaño. Jaamaño Cristo Gaijama icatimo Cristota icatimo. ¹⁰ Jaanoti Cristo amïhaifaño iicahachiiji amïhai ifi imitiri guijeveji. Jaarunaaca amïhai jeebii buheehi, Moocaani agaayicumaño. ¹¹ Cristoco guijevafañoti ubuheetesuubo Gaija amïhaifaño iicahachiiji, diiboro Moocaani amïhai ifi echeemejirunoco bohofiti acijïibo diibo Moocaani Gaija amïhaifaño iicanofeenedi.

¹² Jaamaño tañahabomi, mihaï Moocaaniguiiharo mihicacuuhî. ¹³ Jaanoti amïhai, amïhai ifi onoobadiro mihicahachiiji miguijeveji. Jaanoti Moocaani Gaijafeneedi amïhai ifi imitinoco atajibahicanoco mejeevesuhachiiji mihicaji.

¹⁴ Paryi famooro Moocaani Gaija onoobadi iicamo Moocaani seemeti icahi. ¹⁵ Miïro amïhai minoco ijijuvusunoo gaijaco magaayicihinitihî, siino toonofañodi miñihicuguequi icatino, minoco Moocaani seemeti eheetavono Gaijaco magaayicuhî. Jaamo Togaijafeneedi Moocaanico meneehi: Hïjoho Guihirubi, monoonicihî. ¹⁶ Jaabo diiboro Moocaani Gaija jïbeguehi mojeebifaño mihaï Moocaani seeme mihicanoco. ¹⁷ Jaamo mihaï diibo seeme mihicamaño magaayiciji Moocaani aacigonoco. Jaamo toonoco magaayiciji sano Cristoma. Jisumi diibo idaasuno iicaubadi mihicamo tolliro ufucu diiboma ihaivojifaño sano imo imo mihicaji.

¹⁸ Jisumi idaasuno mihicaruno sihidi jeevatihî ifototino aivo ufucu imino mihicajinovî. ¹⁹ Paryi fanoova Moocaani ifiivusuudino, Moocaani seeme ihifusucafetejifucuco ihatymequi sihidi iimogonoro teemehicahi miyaminaa icatiruneheje. ²⁰ Jaaruno paryi fanoovaaco Moocaani ifiivusuurunoo Adan imitinoco omooniusumi Moocaani afaijacuuno imicutihî. Jaarunofaño esicinino, ²¹ toonoco unucusuhicanoti, ifinisuhicanoti icano ufucu ataajasucafetejinoco. Jaano Moocaani seeme ufucu imino ataajasucafotonofeenedi, bu tolliro fanoova taajasucafetejino. ²² Magaajacuuhî paryi fanoovaaco Moocaani eheetavuuno jisumihachuta,

acanifehicanoco gaigo iseemevaqui aivogo acanifonicibadi. ²³ Jaano idinoro toono idaasuno icatíhi. Tolliro bu mihai, ufucu sinehejeque sihidí magaayíci. Jaanotí jisumí Moocaani Gaijamaryehiica mihicahi. Mojeebñafañodí mahaivovomoro meteemehi Moocaani ufucu iseemetí mihaiico agaayíciífucuco. Jaaneri mofi ataajacafetejinoco. ²⁴ Míro Moocaani Jesufeenedí mataajaji, eneehicanoco mehesiciníhicanofeenedí mataajahinícuuhi. Jaanotí mahatyímecuunoco mehesiciníno toono esicini icatino. ¿Mahatyímecuunoco collihi bu mehesiciníjirahi? ²⁵ Jaanotí mahatyímetinoco mehesicinímo tollí icarunofaño majaabicimoro meteemehi.

²⁶ Jaamaño Moocaani Gaija mihaiico miniinovarumoco amusuhicahi, Moocaanima imino mihiimaanoco magaajatímaño. Jaabo Moocaani Gaija mohallívi dilluhicahi Moocaanico siijiri magaajatírurí. ²⁷ Jaabo Moocaani famoo jeebñinofañoooco agaajaabo gaajahi millí Igaija eneejirunoco. Jaabo Igaija diiboco ijeebñi onobadí dilluhicahi diibota iicamohallívi.

Fanoohallívi Mimityano.

²⁸ Magaajacuuhí Moocaani diiboco agaijímédi fanoovaaco imino omooninoco, jaamo diitoco cuuhuvaubo ijeebñi onobadí. ²⁹ Sícijetiro Moocaani agaajacuumoco imegavíro ijeevadí dugaacucuubo, Illibadíro iicaquí. Jaamo ajashutímofeenetí, Illí diito amiyaabotí iicaquí. ³⁰ Jaamoco Moocaani sícijetiro udugaacuumoco bu tollíro coovaubo. Jaamo ocoovaumoco gaayíciubo. Jaamo agaayíciumoco, bu tollíro ihaivojico aciubo.

³¹ ¿Jaanoco bu millí meneejirahi? Moocaani bu mojaagodí iicacuunofaño, mominaa mihaiico guinonícuujitírahi. ³² Míro Moocaani Illí icaruuboco mihaidití gaijítíbo paryí mohallívi aciubo iguijevequí. ¿Millí bu jaabo mihaiico sano Illíma fanoovaaco acitíbo icajirahi? ³³ ¿Míjoho bu Moocaani ananicuumoco: límití, neejirahi? Idíboro Moocaani agaayícíbo iimimo unuucuumoco. ³⁴ ¿Míjoho bu jaamoco ímití neejirahi? Idíboro Cristo mohallívi iguijeveubo ubuheeteubo. Jaabo Moocaani miyanaagonoví jisumí iicaabo mohallívi Moocaanima ihímaaquí. ³⁵ ¿Míjoho nacu mihaiico Cristo gaijítí dugaacujirahi? ¿Nacu fine idaasuno múnoco omooníneheje? ¿Nacu fine múnoco ítihísuhícanéheje? ¿Nacu fine Moocaani íjihallítí múnoco íjheveneheje? ¿Nacu fine ajeba? ¿Nacu fine gaachehutí mucujívaachuneheje? ¿Nacu fine mutujaavoneheje? ¿Nacu fine guíjeve? Cha, chahano. ³⁶ Caatíníhaamefaño onobadí mihicahi. Jíllí Caatíníhaamefaño noonó:

Moocaaníhallítí mihaiico fahíjívaro guíjeníguehicamo. Ovejámico íguíjeníqui asatyoníciyadi mihaiico mooníhicamo, noonoro.

³⁷ Jaarunehejefañotí mityano mihicahi, jaadí Jesu mihaiico agaijúbófeenedí. ³⁸ Jaamaño uujoho gaajahi chahano jíneje mihaiico Moocaani agaijínótí udugaacujiruno guíjeve icaruno, bu fíivo icaruno, bu Moocaani toomóníaa icarumo, mityano icaruno, bu íimitíno gaijano icaruno, jisumí íicaneheje, bu ufucu íicajíneheje icaruno, ³⁹ bu caamo íicaruneheje, jíiníje dojíbaví íicaruneheje icaruno, chahano aivo sanooba Moocaani ífíivusuuno mihaiico udugaacujiruno Moocaani Cristo Jesu Mohaívójíbofeenedí mihaiico agaijínoco ífusuunotí.

9

Moocaani Israel Cuumico Íicúmo.

¹ Miyaanoco neehí, Cristoco ímíyaavugucuumañó bañítíhi. Míro tahesamaajeque Moocaani Gaija íticuvusuubo uco jíibeguehí miyaano íicanoco. ² Aivo idaasuno ícahí tajeebñafaño fahíjívaro idaasuno aivo ícahícahí. ³ Jaaneguíha uuro taacuumíotóhallívi Cristotí síhígoví, bu Moocaani ímucugaígúíino ícajirahi toono tollí íicano tayotoco itaajasujiruva. ⁴ Míro diito Israel íyaachímíhai. Jaamoco Moocaani íseemetí agaayícícuumo. Míro díitofeenéví Moocaani ícauhi íhaívójí ífíma. Jaaboro díitoco

unuunoco aciubo, Moise tajibaco, Moocaanico iijafaño iimejinehejeque, imino mooniji unuunehejeque icano aciubo. ⁵ Jaamo motadimihai iyaachimihai diito icamofañoti Cristo imiyaminaafivuuboro saauhi. Jaabo Moocaani fanoohallidi iicaabo. Jaaboco fahijivaro mihimo. Fine.

⁶ Jaabo Moocaani iiji imiyaavotino icatino. Paryi Israel cuumifaño ifiivurumo miya israelmibadi icatihu. ⁷ Jaabadiro Abraham seeme paryi imiya seeme icautihu. Miro Moocaani diiboco nuuhi: Isaacfeenediro diiyaachimihaima diicaji, nuubo. ⁸ Jilliti mag-aajahi tuucuumiti ifiivomo paryi Moocaani seeme icatinoco. Jilli idimoro Moocaani unuuboti ifiivomo Abrahamti imiya iyaachimihai iicamo. ⁹ Miro jino Abrahamco Moocaani unuuno: Ico unuufucu gaseji. Jaasumi diitaaba Sara gaifico seemevaji, nuubo.

¹⁰ Jaano toonoro icatino, Rebeca achimisiu saafi seemenetisiruu moheedeebe Isaac seemenetisi. ¹¹⁻¹³ Jaamisi fiivutinaaca bu iimino, iimitinoco icano mooniutimisahaaca Moocaani Rebecaco nuuhi: Diitisiti ihamiyaabo iguihooboco jeeceveji, nooboro. Jaano jino bu tolliro Caatinihaamefaño onoobadiro neehi: Jacobco gaijihu. Jaanoti Esauco jehuehi, nooboro. Jilliti mag-aajahi Moocaani miyaminaaco omoonirunehejeque jeeceveji nooboro iimogobadi icinoco.

¹⁴ ¿Jaanoco bu milli: Moocaani imitihu, meneejirahi? ¡Tolli icatino! ¹⁵ Miro Moiseque nuubo: Iimogomoco gaijiji bu diitocoro idaasugueji, nooboro. ¹⁶ Jaamaño miyaminaa mihimogonoti, bu toonegui mesefaquimaañoti icatino. Jilli Moocaani idaasugomaño. ¹⁷ Miro Caatinihaamefaño Moocaani Faraoco nuuhi: Ico aivojiboti ficuui, tamityaco ivi ifusuqui. Jaanofañodi tamomoco gaajasuqui fanoojiinjeri, nooboro. ¹⁸ Jaamaño iimogomoco idaasugoobo. Jaabadiro bu saatoho jeebico Moocaani iimogobadi cuhufutusuubo.

¹⁹ Jaano bu tolli icanaaca, ¿milliti jaabo Moocaani miyaminaa imitico neejirahi? ¿Nacu mijoho diibo onoonoco: Chahano, neejirahi? Jilli fine uco saatoho noonichi. ²⁰ ¿Nacu mijoho ijoho, Moocaanima denaauqui? ¿Nacu nifaquihillu tohilluco eheetavooboco: ¿Collihu uco jilli deetavehi? neejirahi? ²¹ Miro guirihilluno nicuminaafi sabaatiro siibadije iimogobadi eetavejirahi; sabaatiro eetavejiruubo sahilluco iimihilluco, bu tobatiro sihilluco eetavejiruubo oovosihillu fanoova eetavoguiha.

²² ¿Jaanoco bu milli Moocaaniditi meneejirahi? Jaabo imitino icahicamo ufucu ifinisujimoco idaasuno moonijiruubo. Jaaruubo jaabichicahi imityaco igaajasuqui. ²³ Jilli moonibo ihaivoji sihidi ejeevanoco igaajasuqui. Miro mihaico idaasugoboro siicijetiro ificucuumo ihaivojifaño miicaqui. ²⁴ Miro mihaico Moocaani judiomifañoti ichi, bu tolliro saatohoto judiomii icatimofañoti ichi icano. ²⁵ Oseas onooaamefaño jilli caatinicinino:

Ufucu: Taacuumi, Moocaani neeji diibo cuumi icautirucuumijeque. Jaacuumije-
quere agaijutirucuumijeque: Amihaico gaijihu, neejiibo. ²⁶ Amihai taacuumi
mihicatihu, unuurumañoviro mihicarumoco: Moocaani uujoho iicaabo seeme,
monoocafeteji, noono.

²⁷ Jaanoti Isaia israelmiditi nuuhi: Israel iyaachimihai ajashutino muuaijini
jiinigaivyahaidimo icarumoti midimoro taajasucafeteji. ²⁸ Miro Aivojibo jiinjehallivi
paryi unuunoco goovano moonjiibo, nooboro. ²⁹ Miro iticoni tolliro diiboro bu Isaia
nuuhi:

Niqueje Aivojibo sihidi ejeevaabo mihaico ihatyucaruuruva, Sodoma, Gomorra icano
iicaubadi mihicajirahi, nooboro.

Miyaavogofenedi Imino Omoonino.

³⁰ ¿Milli bu jaanoco meneejirahi? Judiomii icatimo tajibafenedi Moocaani di-
itoco igaayiciqui guinotirumo gaayicicafeteji miyaavogofenedi. ³¹ Jaanoti israelmi
moonihicauhi diitoco Moocaanivi ifutusujiruno tajibaco. Jaarumo toonovi ifutuutihu.

³² ¿Jaamo milliti #futuutimo? Eti bu diitoco agaayicisuujiiruno miyaavogogaagovi ijeebii iicaautimaño jilli iinoro omooninojaagovi ijeebino iicaumaño. Jaamaño nanigaiva guisibavi ananigaivaumoros #futucuutimo, ³³ Caatinihaamefaño onoobadi: Uujoho Sion cuumivi ficuuhi saafiico nanigaiva guisibati, aacoto guisibati icano. Jaaboco imiyaavogomo jeevevetimo taajajimo Moocaanivi ifeteji, noono.

10

¹ Tañahabomi, imeguehicahi israelmi atajanoco. Jaamaño uujoho Moocaanima diitohallivi iimaahicahi. ² Uujoho neehi diito Moocaanijaagodi aivo iicanoco. Jaarumo imino moonitihagaajatimaño. ³ Miïro gaajatimehiica milliti miyaminaafico Moocaani agaayicinoco, jilli iinoro: Jilliti magaayicicafeteji, onoomaño tolli moonimo. Moocaani miyaano toonofañodi agaayicijirunoco imiyaavogotimoro. ⁴ Miïro Moise tajibaco saafiïro Cristo imino mooniuh. Jaaboco imiyaavogomocoro Moocaani gaayicih.

⁵ Jaanoti tajibafeenedi Moocaani agaayicinoco iimogomoco Moise jilli caatiniuhi: Tajibaco aivo imino omoonibo toonofañodi taajajirahi, nooboro. ⁶ Jaanoti miyaavogofañodi Moocaani agaayicinoti jilli noono: Cristo ite thesino iicaaboco deesamaaboro dijeebifañodi needino: ¿Miïjoho caamo niquejefaño feeji Cristoco iniitusuqui? nooboro. ⁷ Bu ¿miïjoho jiinije dojibavi feejirahi Cristoco guivevefañoti siino isivaqui? Jilli meneedino. ⁸ ¿Jaabo fine jinejeque neehi? Jilli du Caatinihaamefaño neehi: Uujoho Moocaani taajasu iimaa iti fiiticuuhi diijifañoti, bu dijeebifañoti icano, nooboro. Jino iimaa miyaavogojibogoco miïhai miïjibogono. ⁹ Jaamaño Jesu Aivojibo iicanoco diijiri idibogoboro diiboco Moocaani guivevefañoti ubuheetesuunoco dijeebifañodi imiyaavogohachijiji taajaji. ¹⁰ Miïro mojeebifañodi mimiyaavogomaño minoco Moocaani gaayicih. Jaabadiro bu moojiri monootahi Jesucristo miyaabo iicanoco mataajaqui.

¹¹ Miïro Caatinihaamefaño noono: Diiboco imiyaavogomo jeevevejitihi, noono. ¹² Judiom iicarumo bu saatothobadiro jeevahi. Jaabadiro bu Aivojibo Jesucristo famoo Aivojiboro. Jaaboco ejeecivomoco guiraano imino moonibo. ¹³ Jilli Caatinihaamefaño noono: Paryi famooro diiboco ejeecivomo taajaji, noono. ¹⁴ Jaaboco bu ¿milli jeecevejirumo imiyaavogotiboco? ¿Milli jaaboco miyaaveguejirumo diiboti iïjibogonoco agaajatiboco? ¿Milli jaanoco gaajajimo miïjoho diitoco iïjibogotinoco? ¹⁵ ¿Milli jaanoco jibeguejirumo, miïjoho diitoco: Miïjibogoto, noomoro agalluutnoco? Caatinihaamefaño jilli noono: Ovosicani sajeebico aacino jibogoma asaamo, bu iimino jibogoco isivamo icano agasesumi, noono.

¹⁶ Jaaruno toono taajasubogoco famoovaro miyaaveguehicatih. Jaamaño Isaia jilli nuuhi: Aivojibo, chahamo aivo mojibogoco imiyaavogomo, nuubo. ¹⁷ Jilli iicamaño muguubunofañodi miyaavogo saahi. Jaano toono muguubuno Cristo jibogo.

¹⁸ Jaanoco uujoho dilluhi: ¿Nacu fine guubuutimo tobogoco? Cha, imino du guubucurumo. Miïro toonoti Caatinihaame jilli neehi:

Diito iïjibogono fanoojiinijeri guubuvusurahi, diito iimaa jiinijejinibacivi ifutucuurahi, noono.

¹⁹ Jaarunaaca siino bu dilluhi: ¿Nacu fine Israel cuumiminaa jaanoco gaajatihi? Cha, Moise unuunoti diito gaajacuurumo. Jaabo Moise jilli nuuhi:

Moocaani neehi: Uujoho amihaiico cigueguesuji siicuumi taacuumi icaticuumihalliti.

Bu tolliro amihaiico sifiratusuji igaatati munuurucuumiditi, nooboro.

²⁰ Jaabadiro bu Isaia guucibatibo nuuhi:

Jilli Moocaani neehi: Uco iguiinuutirumo, jisumi uco iguiinomoro atyimehi, uuti idillutirumo, jisumi idillumovi jafevehi, nooboro.

²¹ Jaanoti israelmiditi Isaia ihiimaaubo nuuhi: Fahijivaros coovaaboro icahicahi uguubutino, iicajisuno miyaminaaco, Moocaani noobo, nooboro.

11

Israelm̄i Atajacuumo.

¹ Jaanegui jisumi dilluhi: ¿Nacu fine Moocaani icuumi Israel cuumico jeevesucuhi? ¡Toll̄i icat̄ino! M̄iro uujoho Pablo israelm̄ioobo, Abraham iyaachim̄ioobo, Benjamim̄io cuumioobo. ² Siicijet̄iro Moocaani israelm̄i ita iicanoco gaajacuuhi. Jaamaño jisumi diitoco jeevesutiibo. ¿Nacu am̄ihai magaat̄ihi Moocaani iimaaminaafi Eliaditi ij̄ibogohaame Caat̄inihaamefaño jill̄i onoonoco? Diibo Elia Moocaanima ihiimaunofañodi israelm̄i imitico nuubo: ³ Aivoj̄ibo, dihiimaaminaaco guijen̄icumoo, bu jaabadiro dijeecivomañehejeque finisucuumoo. Jaanoti uujoho saafiuro atyuuvooboco guijen̄igomo, nooboro. ⁴ Jaanegui Moocaani diiboco iimusuuhi: Cha, iiro diicat̄ihi. Ajashut̄imo siete mildimoco uujoho ijeevadi dugaacuhi Baal onooobojihovo caani ij̄initaguiino ememuivotimoco, nooboro. ⁵ Jaabadiro bu jisumi midimoco Moocaani idaasugoboro gaaȳic̄ihi. ⁶ Jaano Moocaani idaasugomaño agaaȳic̄ino. Jaaneguiiha m̄ihai imino moonimaño m̄ihaico agaaȳic̄ino icat̄ino. Jaanoti m̄ihaico mohimihuseti igaaȳic̄iruva, toono Moocaani idaasugono icajit̄irahi.

⁷ ¿Nacu mill̄i? M̄iro israelm̄i iguiinuurunovi ifutuutihi. Jaanoti sanoodimoco Moocaani iciumo toonovi ifutuuhi. Jaanoti sanoodimo ijeeb̄ino ucuhufomoco nuubo: Jill̄i mihimogobadi mihica, nooboro. ⁸ Jill̄i Caat̄inihaamefaño onoobadi: Moocaani diito jeeb̄inoco kuhufutusuhi ihaall̄inoco jabacaruubo atyimetimobadi iicaqui, inohoj̄inoco jabacaruubo guubutimobadi iicaqui. Jaamaño jisumi-hachuta toll̄i iicamoro Moocaani j̄ibogoco gaajat̄imo, noonoro.

⁹ Jaabadiro bu David nuuhi:

Jaafa diito j̄ibaimono jegañ̄ibadi, sin̄icuhunobadi icano minifeteji toonoti ananigaivamoco idaasuno imoon̄iqui. ¹⁰ Jaafa ihaall̄ino ajabaȳitobadi Moocaani iimaanoco gaajat̄imo iicaqui, toll̄iro bu iyoobaiño diitoco iimit̄iboc̄iri ijebeivequi ufucuro gañ̄ivucuuut̄imo iicaqui, nooboro.

Judiom̄i Icat̄imo Atajano.

¹¹ Jaaneguiiha dilluuihi: ¿Nacu fine judiom̄i ananigaivaumoco Moocaani siino gaaȳic̄icuujiit̄ihi? ¡Cha, toll̄i icat̄ino! Diito toll̄i guubut̄imo iicamaño judiom̄i iicat̄imo itaajaqui diitofeenedi Israel cuumim̄inaa eesafotomoro diito iicabadi iicaqui. ¹² Jaanegui judiom̄i imit̄ino iicauno j̄in̄ijem̄inaadi imino minifutuuihi, bu diito Moocaani iimugunoti aacutuuno judiom̄i iicat̄imedi aivo imino iminifutuuno. Imi fine janaan̄ic̄i imijino parȳi judiom̄i siino iimit̄oodi.

¹³ Jaanegui am̄ihai judiom̄i mihicat̄imoco neehi, judiom̄i iicat̄imojaago Moocaani uco agalluumaño: Uuro tadyudicamaajeque cahacisuihi. ¹⁴ Jaaneguiiha imeguehi saatoho tayototi am̄ihaibadi iicanoco imogomoro atajanoco. ¹⁵ Diitoco Moocaani ejeevesuunofeenedi j̄in̄ijem̄inaaco sajeeb̄i Moocaanima iminiyuuno. Jaanegui fine imi diitoco Moocaani siino agaaȳic̄idi guijevefañoti siino ubuheetemebadi icajimo. ¹⁶ Moocaani judiom̄i eedeetem̄ihaico ic̄iuneguiiha, jisu bu parȳi judiom̄i ic̄icafotomo icano. M̄iro it̄iconi meheetavohica maahu Moocaani jeecivoguiiha iimibadiro bu iis̄ihi faas̄ihiro Moocaanidi imihi. Jaabadiro bu imohohife Moocaanidi iimibadiro bu ihaafenema imihi.

¹⁷ Jaabadi judiom̄i saatoho miya olivohohaafeneque iquit̄in̄ic̄ibadi quit̄icafutuuihi. Jaanobuuna iijoho siicumioobo jihoro olivohohaafe diicaruubo tooho aafeneque iquit̄iunobuuna camayaacucafetehe. Jaabo tohifeañodi idiicamaño toohoti diicahi. Toono jill̄i eneejiruno: Moocaani judiom̄ico uufocovi ificuuboro judiom̄i iicat̄imoco igaaȳic̄iqui, onoono. ¹⁸ Jaarunaa: Toohohaafe imiyahaafe janaan̄ic̄ivi sihid̄i sihid̄i jeevahi, needino. Jaanoti toll̄i onohachij̄i imino dees̄ic̄ini, disefari tohife icat̄ihi, iijoho tohife sefari diicahi.

¹⁹ Jaanoco fine: Jiihi, neejirahi: Jaarunaa ihaafene quiticafutuuhi iibuuna uu-joho tohovi camayaacucafetequi, nooboro. ²⁰ Jiihi; miiro toohaafeje quiticafutuuhi imiyaavuguutimaño. Jaanoti ijoho tohoti diicahi imiyaavogomaño. Jaaruubo difico: Uujoho aivo sihidi jeevahi, needino. Imino deesicini. ²¹ Buhicaga imiyahaafe icaurunoco Moocaani gaijutihhi. Jaabadiro imi ico gaijijitiruubo. ²² Magaaja Moocaani iimihuseneque. Jaaruubo bu iimitimoco gaijijitiruubo. Jaamaño aacutumoco idaasuno mooniubo. Jaaruubo amiihaima imihuseebe. Jaanegui iimihusefaño imino diiboma diica. Jaanoti imino mihicatihachijji, tolliro bu amiihaico iquiticuboro gaññiibo. ²³ Jaanoti bu judiomni siino imiyaavogohachijji diitoco siino tohovi camayaacujiiibo, Moocaani sihidi imityamaño diitoco siino dojicuviro camayaacujiruubo diito siino diibota iicamo iicaqui. ²⁴ Jaabadi ijoho judio diicaturuboco jihovo olivohohaafeti iquiticuboro imiya olivohovi ico camayaacuubo. Jaanegui judiomni imiya olivoho aafe iicamo siino dojicuviro camayaacucafeteji.

Israel Cuumico Ufucu Ataajasujino.

²⁵ Tañahabomi, imeguehi amiihai jino agaajarautinoco magaajanoco: Jaamo amiihai: Aivo sihidi miilai magaajahi, nootimo mihicahi. Miuro israelmiti sanoodimo kuhufutusucafeteji, israelmi iicatimo Moocaanijaagovi paryi ijicamañohachuta. ²⁶ Jaanobuunati jari paryi famooro israelmi taajasucafeteji, Caatinahaamefaño onoobadi:

Taajasuminaafi saaji Sion cuumiti. Jaabo israelmi* imitico buusuji. ²⁷ Jinoco diitoma uujoho ihiimaano icaji, diitoco imitico ubuusuudi, nooboro.

²⁸ Taajasujibogoco agaayicitimaño judiomni Moocaaniminaabadi icahi, amiihai Moocaanijaagovi miminifetequi. Jaamoco Moocaani gaijijhi diito eedeeteque diibo iciumaño. ²⁹ Miuro Moocaani aacicuunoco dumiicitatibo, bu tolliro diito ucuuhuvacuumoco sihigovi siino jeenesutatibo. ³⁰ Amiihai iticoni Moocaanico muguubutihhi. Jaarumoco jisumi Moocaani idaasuguehi judiomni diiboco uguubutihhi. ³¹ Jaamaño jisumi diito Moocaanico guubutihhi, tolliti Moocaani diitoco ihidaasuguequi amiihaico iicabadiro. ³² Miuro famoovaro guubutihhi. Jaamoco Moocaani: Muguubuhicatihhi, nuuhi diito famoovaacoro sabadiro ihidaasuguequi.

³³ Guiraacani icano Moocaani esamaaje, igaaja, ihaivoji icano icahi, aivo diibo esamaaje jibogoratino, aivo diibo jiihai gaajaratino. ³⁴ ¿Nacu miijoho Moocaani esamaajeque gaajajirahi? ¿Miijoho nacu diiboco jibeguejirahi? ³⁵ ¿Cajaanu nacu Moocaani Aivojiboco jinejeque acijirahi toono jaadaco igaayiciqui? ³⁶ Miuro paryi fanoova Moocaaniti saahi diibo useti fanoova eetavocafutuuhi. Jaano paryicino diibonoro. Imicani Moocaani fahijivaro. Fine.

12

Moocaanidiro Iicano Ifi.

¹ Jaaneguiiha tañahabomi, amiihaico aivo neehi Moocaani idaasugofeenedi: Amiihairyo amiihai ifi ubuheeneque Moocaanico mahaci jeecivobadi diibediro iicaqui diiboco imo imo imooniqui. Tolli aivo Moocaanico imino mejeecivotahi mojeebifañodi.

² Jaanegui Moocaanico agaajatimo onoobadi* siino mihicacuudino. Jilliro amiihai esamaajeneque paryi siibadi mubuunanu tolliti amiihai ifino paryi ibuunanucafetequi. Jaadi jari magaajaji conocohacho Moocaani iimogonoco, bu paryi iiminoco, bu diiboco imo imo omooninoco, bu aivo iimicuunoco icano.

³ Uco Moocaani iimihusefeenedi atajibanegui famoocoro amiihaico neehi: Amiihaiti saatohoba amiihai ifiitiro janaanici mehesamaaidino. Jilliro imino mehesamaaje

* 11:26 Griego iijiri: Jacob iyaachimihai, noono.

* 12:2 Griego iijiri: Jaanegui jiiñje onoobadi, noono.

amiihaico Moocaani dudicamaajeque aacino ticovoviro. Jino dudicamaajeque miyaavogofeenediro meheetavejirahi. ⁴ Miuro mofivi oovicinino; mofi saafiro mihicaruboti fiivaano icano. Sano mohaalli, bu sano motihai, bu janaanici sihidi icano. Jaaruno saneguiiharo icatino. ⁵ Jaabadiro paryi miihai miyaavogominaa saafibadiro mihicahi Cristofaño. Jaamo famooro sahi magataacinii saafi ififaño.

⁶ Jaanoti Moocaani miihaico dudicamaajeque acihi saatohoco siibadi, saatohoco siibadi icano, diibo iimihusefeenedi aacibadi. Jaano diibo aacinoco imino momooni. Moocaani iimaaco mijibeguejinoco magaayicibo mimiyaavogono ticovovi momooni. ⁷ Jaabadiro sitaaco mejeecivejinoco magaayicibo imino mejeecivo, mijibogonoco magaaajamo toonojaagoviro miminifoto. ⁸ Sitaaco mequehecutusunoco magaaajamo, toonojaagoviro mihica. Jaanoti saatohoco mahacimo, amiihaiguiiharo gaijitimo mahaci. Sitahallivi aivojiboti mihicamo, esicinimoro momooni. Jaanoti sitaaco mahamusumo, imo imo mahamusu.

Cristota Jilli Iicano.

⁹ Miyaanoro imino fahigova magaijicasi, iimitinoco mijihegue, jaamoro iiminocoro momooni. ¹⁰ Fahigova magaijicasi momiyannahaboco magaijiboma mihicanicibadi, goovano mobocigocasi.

¹¹ Mequehecu. Majaparyadino. Jaamo Aivojibo Moocaanico quehecuno jeebiri mejeecivehi.

¹² Imo imo mihica mataajajinoco mehesicinineri, majaabicihica idaasuno mihi-carunoco, Moocaanima mihiimaanoco mejeevesudino.

¹³ Miyaavogominaaco ucuujivaachunehejeti mahamusuhica, amiihaico abaamoco imino magaayicihica.

¹⁴ Amiihaico idaasuno omoonimoco imino momooni diitohallivi Moocaanico iimitinoco dillutinoro iiminocoro midillu.

¹⁵ Imono iicamoma imo imo mihica. Jaanoti ataacasimoma bu mataacasi.

¹⁶ Fahigovavi sabadiro mihicacasi. Aivo miihai sihidi mejeevahi, meneedino. Amiihai jeebico siccuno miminiyu. Aivo magaaajahi, meneedino.

¹⁷ Sita amiihaico imitino omoonimoco bu iimitineri macabiacudino, iiminocoro momooni famoova imegavi. ¹⁸ Fanoovaviro imimo mihica. Jaamo famoovama sajeebii mihicahi. ¹⁹ Agaijimo tañahabomi, amiihairyo, amiihaiño jaadaco mihicidino. Jilliro Moocaani usefaño mejeevesu diibo toonoco ijaadaco ihiciqui. Miuro Caatinhaamefaño noono: Uujoho toono jaadaco iciji. Uujoho toonoco jaaduji, noobo Moocaani.†

²⁰ Jaabadiro bu noono: Diminaafi ajebavahachijii machusu. Jaanoti bu adufirari iicahachijii diisu; tolli momoonino diiboco inucufevesuqui, noono. ²¹ Jaaneguiiha iiminotino amiihaico sahigotiro guinonidino, sahigotiro iimineri iimitinoco miguiinoni.

13

¹ Famooro aivojito tajibaguiino miminifoto, chahano aivojito mitya Moocaanijaagoti asaatino, paryicino aivojito mitya iicamo Moocaani ificuumo. ² Jaamaño aivojitoco ejenaauumo Moocaani atajibaanoco jenaauuhi. Jaamo ejenaauumoco idaasuno moonimo. ³ Miuro aivojito, imino omoonimoco iigutusuqui icatimo. Jaanoti imitino iicamocoro iigutusuqui iicamo. ¿Nacu diimeguehi aivojitoti iguitibo idiicanoco? Imino diica ico aivojito icahacisuqui. ⁴ Diito Moocaani atajibanoco omoonimo, ijoho imino diicaqui. Jaanoti imitino idiicahachijii ivi diigui. Sicamañoti iicajitino ico aivojito idaasuno omoonijino, Moocaani dudicamaajeminaa iicamaño miyaanohalliti imitino iicamoco idaasuno moonijimo. ⁵ Jaaneguiiha aivojito onobadi mihicatahi, minoco idaasuno omoonijirunoti mihiguimoro icatino, jilli diito atajibanoco: Jii, monoono

† 12:19 Griego ijiri: Aivojibo, noono.

imino momooninoco magaajamaño. ⁶ Jaamaño amihai impuestoco majaaduhicahi aivojito Moocaani dudicamaajeminaa iicamaño tonehejeque tajibamo.

⁷ Majaadu paryi medebemeque siomo impuesto nihibamico aivojito idillunoco machi, impuestoco medebeneque majaadu. Jaanoti mobocigomoco mobocigo, magaijijimoco magaiji. ⁸ Sitaaco medebedino idinoro sitaaco magaijijinehejequere miguiino. Miuro sitaaco agaijimo Moocaani Moisefenedi atajibanoco imino moonicuui. ⁹ Miuro Moise tajiba jilli neehi: Sifigoma diicadino, gaicaudino, nanivadino, sitaaditi sicamañoooco dibeguedino, sitaanoco diimeguedino, noonoo. Jaano paryi tajibano icaruno sanooviro jinoovi ifetehi: Sitaaco gaiji difiico agaijibadiro, onoonovi. ¹⁰ Gaijima iicaabo sitaaco imitino moonithi. Jaamaño sitaaco magaijinovi tajiba onoobadi paryi momoonicuui.

¹¹ Jaanegui paryi tonehejeti mehesicinicu jino mihicasumico cigaabobadi iicatimoro jilliro aaicucuubobadi Cristodiro mududicamaaje. Miuro mataajacuujino jisumi mihaiti aivo fiitvucuui. Iticoni taajasujibogoco mimiyaavuguunoti aivo jisumi fiiticuuno. ¹² Toojiinjehallivi guenene mihicacuui. Motaajasuminaafi Jesucristo asaajino fiitvucuui. Jaamaño mejeevesucu civohigo imitico momoonifinehejeque. Jaamoro seseehi momoonifinehejeque mijicamaaicuui amocasiminaa moonicasi gaachehunoco ijicamaainicibadi. ¹³ Iminoro mihiguequi cuuje mihigonibadi guiricavofaño icacuutimo miicaqui, bu jibaimono agañuhusunofaño icacuutimo miicaqui, bu gaigoomima imitino icanehejefaño icacuutimo miicaqui, bu iiminotino imoycico, bu amocasinehejefaño, bu sitaaco iinohallitiro mijiheguenehejefaño icano icacuutimo miicaqui. ¹⁴ Jilliro Aivojibo Jesucristocoro amihaihallivi mificu amocasigaachehuco mohallidi mijicafotonibadi. Jaamoro amihai ifi imiti atajibanoco momooniqui mehesamaaicuudino.

14

Dinahabediti Imitino Diimaadino. (1 Co 8.1-13; 10.23-33)

¹ Saatoho imiyaavogo equehecutimoco magaayici. Jaarumo diiboma mejenaauca-sidino diibo imino agaajatinohallivi. ² Miuro saatoho imiyaavogomo icahi fanoovaaco uduujirumo. Jaanoti saatoho icahi asimico duutimo boti basutaacoro amachumo imiyaavogo ajashumaño. ³ Jaamo fanoovaaco uduumo, fanoovaaco uduutimoco dejecujitirahi. Jaabadiro fanoovaaco uduutimo uduumoco medejecudino Moocaani diitoco agaayicicumaño. ⁴ ¿Nacu mijoho joho sita jeevivominaafico dejecuqui? Idiboro diiboco ihaivojibo: Jino imino, jaanoti jino imithi, neejirahi. Jaamo imijirahi. Jaaboco idiboro Aivojibo imityari imitusujirahi.

⁵ Jaanoti bu saatoho safucuco sifucu sihidi jeevahibadi esicinimo. Jaanoti saatoho miyaaveguehi fafucuva sabadiro iicanoco. Jaanegui tonociti sanoocoro mimiyaavogonojaagoviro mihicacuqui. ⁶ Jaabo safucuco ificuubo Aivojibo Moocaanico iimequi ficuui. Jaanoti bu safucu sihidi jeevahibadi ificuutibo, bu: Aivojibo Moocaani jilli bachu imogoobo, noobo. Jaabadiro bu fanoovaaco uduubo: Aivojibo Moocaani jilli bachu imogoobo, nooboro duuhi, toonohallivi Moocaanico iimomaño. Jaabadiro bu fanoovaaco uduutibo: Aivojibo Moocaani jilli bachu imogoobo, nooboro duuthi, amachujinohalliviro Moocaanico iimooboro.

⁷ Miuro mihaiti saatoho ifiguiharo icathi, bu jaamo ifiguiharo guijevethi icano. ⁸ Jaamaño mihicasumi Aivojibo Cristoguiharo mihicahi. Jaanoti bu miguijevecuudi Aivojibo Cristojaagovi mefeeji. Jaamaño mubuheerumo, bu miguijevecuurumo icano Aivojibo Cristotaro mihicaji. ⁹ Miuro Cristo iguijevecuubo siino buheeteuhi, ubuheeme, bu uchuumucuumo icamo Aivojiboti iicaqui.

¹⁰ ¿Jaabo ijoho, collihi: Dinahabo imitico, neehi? ¿Collihi jaaboco diheguehi? Miro famooro ufucu Cristo imefeenevi mihigaiveji miihaico diibo imeeciui. ¹¹ Miro Caatinihaamefaño noono:

Uujoho iicaabo noobo Aivojibo, Moocaani tahimefeenevi paryi miyaminaa memuiiveji. Jaadi paryi famooro uujoho Moocaani iicanoco neeji.

¹² Jaamaño paryi miihai Moocaanico jiijehallivi mihicahicadinoco mijibegueji.

Dinahaboco Gañisudino.

¹³ Jaaneguiiha fahigova tihisucasicuutimo mihica. Jaamo amiihai nahaboco nani-gaañisutimo mihicahi, bu imitifaño gañisutimo mihicahi icano. ¹⁴ Uujoho Aivojibo Jesuco imiyaavogomaño gaajahi, chahano jinejeba iinoro iimitino. Jaanoti saatoho toono iimitino iicanoco esamaaimedi bu imicutino. ¹⁵ Jaanoti ijoho uduunoco dinahabo aatyimeebere iimitinobadi eesiciniboro idaasuvohachiji diiboco imino gaijitihi. Jaaneguiiha dinahaboco mitasudino fanoovaaco uduunofeenedi diibohallivi Cristo iguijevecuuboco. ¹⁶ Jaanegui toono amiihaidi iiminoco momoonidino, sita amiihaiditi: Imitinoco moonibo, eneejiruneguiiha. ¹⁷ Miro Moocaani aivoji mamachujiruno, mahadujiruno icanohallivi mejenaucasiqui icatino. Jilli iticovono ifi ica, sajeebii ica, imo imo ica icano Moocaani Gaijafeenedi mihicahi. ¹⁸ Jilli Cristoco ejeecivoobo Moocaanico imo imo moonihi. Jaabo miyaminaa imega imino iinehi.

¹⁹ Jaaneguiiha masii guinomoro mefeequi sajeebii icaco aacinoco. Jaaneri fahigova mahamusucasi qui miihai miyaavogo jeebii ijusiqui. ²⁰ Jaaneguiiha Moocaani sita jeebii faño omooninoco ijoho fanoovaaco amachunoco aatyimenefeenedi mitasudino. Miro paryi machutaano idicunootihi. Jaarunofaño mamachunofañodi sifico imitifaño magañisuno imitihi. ²¹ Imijiruno asimico duutiibo idiicano, bu vino aivofaihuco adutiibo idiicano icano, bu saneheje toonofañodi dinahaboco imitifaño agañisujirunoco icano. ²² Hiro dimiyaavogoma diica ijeevadi Moocaani imegavi. Imicani icajiibo ijeebii fañodi imino iicanoco eesicinibo. ²³ Jaanoti siinoco ñihicugooboro uduubo imitico icahi miyaavogooboro uduutimaño. Jaamaño imiyaavogotimoro esamaaimoro omoonino imiti.

15

Sitaguiiharo Mooni Imo Imo Icaqui.

¹ Miihai momiyaavogo mequehecumo saatoho imiyaavogo iniinovamoco mahamusuji miihaiguiiharo moonitimo. ² Jaanegui paryi miihai sitaaco imo imo momoonisu diitedi imino momooninofeenedi imiyaavogo iquehecutequi. ³ Miro Cristo icauruubo ifiguiiharo icautihi. Jilliro Caatinihaamefaño onoobadi icaubo: Ico Moocaanico imitino eneehicano tahallivi jifafetehi, nuubo Cristo. ⁴ Miro siicijetiro Caatinihaamefaño paryi unuunoco caatiniumo toonoti miihaico ijibeguequi toonofeenedi Moocaani miihaico aamusunoco mehesicinimofeenedi fanoovaaco majaabicahi. Jaanofañodi majacusucafetehi. ⁵ Moocaani minoco fanoova jaabicico, jacusuco icano aaciibo, jaafa amiihaico amusuhi. Jaamo imo imo sajeebii fahigova mihicacasihi Cristo Jesu onoobadi. ⁶ Jaamo sano mihimehi Moocaanico Mohaivojibo Jesucristo Caanico.

Judiomii Icatimoco Taajasujibogoco Acimo.

⁷ Jaaneguiiha Moocaani imiguiiha fahigova sitaama magaayicicasi, miihaico Cristo agaayicibadi. ⁸ Miro uujoho amiihaico neehi: Cristo saauhi judiomico ejeecivovaubo, moheedetemiihaico unuuno imiyaavequi. Jaanoco Cristo igaajasuqui Moocaani onoonoco abañitatinoco. ⁹ Tolliro bu saaubo judiomii icatimo Moocaanico iimequi miyaminaaco idaasugueneguiiha, Caatinihaamefaño onoobadi:

Jaamaño Moocaanico imeji judiomî iicatîrucuumimînaafeenevi, bu diibeditî imino masivaji, noono.

¹⁰ Jaabadiro bu simañoohaamefañovi noono:

Judiomî iicatîrucuumimînaa imo imo mihica, Moocaani cuumimînaama.

¹¹ Jaabadiro bu simañovi noono:

Aivojîibo Moocaanico mihimo, paryî cuumimînaa diibo mityaco famooro miyamînaa macahacîsu, noono.

¹² Jaabadiro bu Isaia caatinîuhi:

Isai onoobo iyaachimîhaioobo agañiivooboro cuumimînaa Aivojîiboti icaji.* Jaabo diitoco ataajasujinoco esîcinîjimo, nooboro.

¹³ Moocaani mîhaico taajasu, esîcinî icanoco aacîibo. Jaafa Moocaani amîhaico imo imo omoonîbora sajeebî icaco acîhi diiboco mimiyaavogonofeenedi, amîhai sihidî janaanîcîvî mimiyaaveguehi Moocaani Gaija mityari.

¹⁴ Tañahabomî, uujoho imino gaajacuuhî amîhai mihimihuseneque, sihidî magaa-janoco, bu fahîgova mafagocasinoco magaa-janoco icano. ¹⁵ Jaaneguiiha jihaamefaño amîhaidî caatinîhi nucufeguetîibo jîibogonoti. Jaanoco jaamo jabajeevetîmo mihicahi Moocaani uco iimihusefañodî atajîbaaboro acîhi moonîqui, ¹⁶ Jesucristoco jeecîvequi judiomî iicatîmofeenevi. Diiboco ejeecivoobo uujoho jîibeguehicahi Moocaani jîibogoco taajasuguiiha judiomî iicatîmoco Moocaanijaagovi satyequi, ijeecivobadî igaayîcîqui Igajafeenedî ijeevadî iiguuiharo ificucuumoco.

¹⁷ Cristo Jesuco imiyaavogonofeenedî imo imo icahi Moocaani dudîcamaajeque omoonîmaño. ¹⁸ Uujoho jinejetî iimaatîhi idînororo Jesucristo tafañodî omoonînoti. Judiomî iicatîmoco Moocaani onoonoco: Jii, nuusuqui. Jaanoco uujoho moonîhi tafañodî Jesucristo ihîimaaneri, bu iiminoco omoonîneri, ¹⁹ bu gaajasu mityafeenedî, bu aatyîmeratîno eetavofeenedî, bu Moocaani Gaija mityafeenedî icano. Jiibadî Cristo taajasujîibogoco jîibuguucuuhî Jerusaleti fahîgovadî ifutusucuuhî Iliricu jîinîjevi.

²⁰ Jaanoco iimogooboro jillî jîibeguehi taajasujîibogoco johono Cristo momo agaa-jaraticuumijefaño sita iticonî jîibogonohallîvî jîibogonoco iimogotîmaño. ²¹ Jillîro moonîhi Caatinîhaamefaño onoobadî:

Jaatyo diiboti agaajatîmo atyîmeji, bu diiboti uguubutatîmo gaajaji, noono.

Pablo Roma Cuumijaagovi Feeguehi.

²² Jillîti jimañovi sihidî dudîcamaaje iicamaño uujoho feehicatîhi fahîijîva amîhaico abaateguehîcaruubo. ²³ Jaarunaa jisumi jîicumijefaño tadyudîcamaajeque iimivucumaño, bu sîcîjetîro amîhaico abaatonoco iimeguehicamaño, ²⁴ España jîinîjejaago ofoodî amîhaico baahînjî. Jaadi imino mahatyîmecasinobuunatî uco mahamusu Españavi feequi. ²⁵ Jaanoti jisumîhiica feehî Jerusalejaago, tahî iicamo monahabomîco mahamusunoco asatyoo. ²⁶ Mîiro Macedoniari, Acayari icano iicamo allacaruhi nihîbamîco Jerusalerî monahabomî ðdaasumoco ihamusuqui. ²⁷ Tollî moonîmo judiomîoto imiyaavogomo Cristo jîibogoco diitojaagovi asatyuneguiiha. Jaaneguiiha diito judiomîti imiyaavogomoco inehejetî acîmo. ²⁸ Jaaneguiiha jinehejeque paryî iimivooboro toono nihîbamîco diitoco aacîdî Españajaaago ofoobo amîhaico meecîhinîjî. ²⁹ Imino uujoho esîcinîhi, tahîgo ðfotoodî Cristo iimihuserî imino uco moonîjî.

³⁰ Tañahabomî, Mohaivojîibo Jesucristofeenedî amîhaico neehî, bu Moocaani Gaija gajîico acinofeenedî: Tajaagovi miminîfoto. Jaamoro mesefaquifoto Moocaanîma tahallîvî mihiimaamo. ³¹ Tahallîvî Moocaanico midillu Judearî iicamo Cristoco imiyaaveguehicatîmeditî uco itaajasuqui. Jaabadiro jino monahabomî Jerusalerî iicamedî asatyonoco imino igaayîcîqui. ³² Jaabadiro bu Moocaani iimogohachîjî uujoho

* **15:12** Griego iijiri: Isaia onoobo caacamîti ruutuji. Jaabo agañiivooboro cuumimînaa Aivojîiboti icaji, noono.

imo imo amiihaico atyimequi, bu jaabo amiihaico abaatonofeenedi jaguisiqui icano. ³³ Jaafa sajeebiiico aaciibo Moocaani amiihaima icahi. Fine.

16

Iijico Agalluuno.

¹ Amiihaico neehi, monago Febe onoogohallivi siicijetiro Cencrea cuumiri iicaja Moocaani iijafaño ejeecivehicagoti: ² Jaagoco imino magaayici Mohaivojiiibo momofeenedi miyaavogonahabomima mihicanicibadi. Diigoco mahamusu ucuujivaachunehejeti, miuro diigo sihidi saatohoco amusuhicahi, bu uco tolliro amusuhicago.

³ Tolliro bu Aquila, itaaba Pricila icamisi taajico mahaci Cristo Jesu dudicamaajeti uco anahabonihicamisico. ⁴ Diitisi ifico ñihicunofaño tahallivi ficuuhi uco agaicaaujirunoti itaajasuqui. Jaamisico uujoho toonohallivi imehi. Jaabo uuro icatino, tolliro bu famooro monahabomi Moocaani iijaminaa judiomii icatimo icano. ⁵ Tolliro bu paryi monahabomiiico taajico mahaci Aquilamisi iijafaño iigaivehicamoco. Tolliro bu tagataavominaafi Epeneto onooboco taajico mahaci diibo aivo iticoni Acaya jiniijevi Cristoco imiyaavuguubo. ⁶ Tolliro bu Mariaco taajico mahaci amiihaifeenevi sihidi ududicamaaahicagoco. ⁷ Tolliro bu tajaagoobo Andronicu, Junias icamisico taajico mahaci, civojafaño iicausumi uco anahaboniumisico, Jesucristo minisuminaafeenevi aivo obocimisi, diitisi Cristoco iticoni tahimegaro imiyaavuguumisi.

⁸ Tolliro Ampliatu onooboco Aivojiiibofaño agaijiiibo tagataavominaafico taajico mahaci. ⁹ Jaabadiro bu Urbano Cristo Jesu dudicamaajeque miihaico aamusuhicaaboco taajico mahaci, tolliro bu agaijiiibo Estaqui onooboco. ¹⁰ Tolliro bu taajico mahaci Apele onooboco sihidi Cristoco imiyaavogonoco ifusuhicaaboco. Jaabadiro bu Aristobulo yotoco. ¹¹ Tolliro bu tayoobo Herodio onooboco taajico mahaci, tolliro bu Aivojiiiboco imiyaavuguumo Narciso yotoco taajico mahaci. ¹² Tolliro bu taajico mahaci Trifena, Trifosa icamifeque Aivojiiibo dudicamaajefaño ududicamaaimifeque. Tolliro bu magaijigo monago Persidaco sihidi Aivojiiibo dudicamaajefaño ududicamaaahicagoco. ¹³ Tolliro bu Rufo onoobo miyaavogofaño obociboco taajico mahaci. Tolliro bu seejico tamiya seejibadi uco omoonugoco. ¹⁴ Tolliro bu taajico mahaci Asincritoco, bu Flegonte onooboco, bu Hermas onooboco, bu Patroobo onooboco, bu Herme onooboco, bu paryi monahabomi diitoma iicamoco icano. ¹⁵ Tolliro bu Filoloobo onooboco, bu Julia onoogoco, bu Nereo onoobo, inago icamisico. Tolliro bu Olimpo onooboco, bu famooro miyaavogofeenedi monahabomi iicamoco taajico mahaci icano.

¹⁶ Fahigova mihibicicasimoro midillucasi Moocaani sajeebiiico ihifusuqui. Paryiicino Cristo iijaminaa amiihaijaago iijico galluui.

¹⁷ Tañahabomi, amiihaico neehi: Imino mehesicini miyaavogominaaco udugaacumoro agañisuhicamoti. Diito omoonino amiihaico miihai mijiiibeguehicabadi icatihii. Jaamoti buhigovi mihica. ¹⁸ Tolliro omooniiibo Mohaivojiiibo Jesucristoco jeecivotihii ifi onoobadiro omoonimoro bañihicamo civojeebiiiba iicamehejeque imo imo ihiimaanehejefeenedi bañihicamo. ¹⁹ Famoro gaajacuui amiihai mimiyaavogonoco. Jaamaño uujoho imo imo icahi. Imeguehi amiihai iiminocoro momooniqui mihimibaicininoco imitinocoro momooniqui icatino. ²⁰ Jaanofaño sajeebiiico aaciibo Moocaani saajiibo iji Satanasco ifinisuvaqui* amiihaiguiino. Jaabo Mohaivojiiibo Jesucristo jaafa amiihaico imino moonihii.

²¹ Tolliro buunaji Timoteo tadyudicamaaje nahaboniminaafi amiihaijaago iijico galluui. Tolliro bu Lucio, bu Jason, bu tolliro Sosipatu onoobo icamo tayoto.

²² Uujoho Tercio jihaamefaño Pablo uco onoonoco acaatiniiibo amiihaijaa taajico galluui Mohaivojiiibofeenedi.

* **16:20** Griego iijiri: iijimatajeruqui, noono.

²³⁻²⁴ Tolliro bu Gayo onoobo amihaijaago iijico galluuhi jino diibo iijafaño uujoho iicaabo, tolliro toojaco acifiibo Moocaani iijaminaaco. Tolliro bu Erasto onoobo jiicuumi nihibami ficuminaafi, bu tolliro monahabo Cuarto icamisi.†

Moocaanico Imono.

²⁵ Jaanegui masii Moocaanico mihimequi. Diibo amihai miyaavogoco equehecusujiruubo uujoho iijibeguehicaabogo onoobadi, bu Jesucristoditi iijibeguehicabadi, bu siicijetiro jiniije ifivuusumi iicauno agaajaratino ificuunoco Moocaani agaa-jasuuno onoobadi icano. ²⁶ Jaaruno jisumi gaajacafutucuuno Moocaani ifinitii bo tajiiba onoobadi, Moocaani iimaaminaa Acaatiniuhaamefeenedi. Jaano toono agaa-jarautiruno jisumi gaajacafutucuuhi paryi faacuumivariro. Jaanoco uguubumoro imiyaaveguequi.

²⁷ Jaanegui jaafa idii boro Moocaani sihidi gaajama iicaabo, Jesucristofeenedi diiboco mihimono ufucuro finijitii. Fine.

† **16:23-24** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Jaafa Mohaivojii bo Jesucristo amihaiico imino moonihi, onoonoco.

1 CORINTIOS

Pablo Caatiniuhi Corintominaadi.

¹ Uujoho Pablo Jesucristo minisuminaafiti icahi, Moocaani onoobadi, bu nahabo Sostene onoobo icano ² Moocaani iija Corintori iicajaminaadi caatinihi. Jaamo Cristo Jesufenedi Moocaanita iicacuumo diibediro iicaqui ucuuhuvamo, bu paryi fahigova jinijevi Mohaivojibo Jesucristo, bu diito Aivojibo icaabo momoco mihiimaahicamo icano. ³ Jaamo imino sajeebima mihica Moocaani Diosfañodi, bu Aivojibo Jesucristofenedi icano.

Cristofenedi Moocaani Imino Omoonino.

⁴ Fahijivaro amihaihallivi Moocaanico imehicali; Cristo Jesufenedi Moocaani amahaico imino omooninohallivi. ⁵ Miïro Cristofañodi mihicamaño Moocaani amahaico aciuhi mojeebii gaijadi fanoova busumijebadi fanoohijico, bu fanoogaajaco icano. ⁶ Oono amihaiivi Cristoti jibogo miyaano iicano imino agaajacafotobadi. ⁷ Jaamaño amihaiditi jinehejeba cuujivaachutihu Moocaani aacinehejeonoti Mohaivojibo Jesucristo asaajinoco motoomonohachuta. ⁸ Jaabo amahaico imino teemejiibo niinofucuvi. Jaamo imino mihinivatimo mihicali Mohaivojibo Jesucristo agasejifucu. ⁹ Bañitaiibo Moocaani. Jaabo amahaico cuuhuvahinihi Illi Jesucristo Mohaivojibojaagodi miicaqui.

Moocaani Ijaminaa Udugaacamaaiuno.

¹⁰ Jaanogui jino amahaico neehi; Tañahabomi, Mohaivojibo Jesucristo momofenedi, famooro sabadiro sayomonocoro mihiimaa, bu amahaifeenevi dugaavocasineheje icadino. Jilli iminoro sahigoviro miminifoto sano eesamaajejaagoviro sabadiro miminifoto. ¹¹ Tañahabomi, miïro amihaiditi uco jibogomo Cloe onoobo yoto, amahaifeeneviva iibacasi iicanoco. ¹² Toonoti jilli amahaico neejirahi: Amahaiva jilli meneehicali: Saatohova uujoho Pabloobo, meneehicali. Jaanotivaha bu saatoho uujoho Apoloobo, bu saatoho uujoho Pedroobo, bu jaanoti saatoho uujoho Cristoobo, meneehicahivaha. ¹³ ¿Nacu Cristo dugaacinihi? ¿Nacu uujoho Pablo amihaihallivi tetecucafutuuhi? ¿Nacu amihai uujoho Pablo memeri minitica futuuhi? ¹⁴ Miïro uujoho, amihaiti mihañoobaco nitihinihi, ivi idimisiicoro nituhi, Crispo onooboco, Gayo onooboco icanoro. Jaanoguiha toonohallivi uujoho Moocaanico imehi. ¹⁵ Jaamo mihañooba: Uujoho Pablo memeri niticafetehinihi, nootimo mihicali, ¹⁶ bu tolliro nituhi Estefanoco ijaminaama. Jaanoti saatohobaco gaajacuutihu tahi fine cajaanocohacho nituhi. ¹⁷ Miïro uco Cristo nitifiri galluutihu, iimino jibogocoro jibeguequi uco galluubo. Jaaruno bu sihidi gaaja iijiri jibeguequi icatino jilli Cristo imoholliigavi iguijeveuno sicamañovi minifototino iicaqui.

Cristo Moocaani Mitya, Gaaja Icano.

¹⁸ Jaamaño miïro Cristo imohohallivi iguijeveuno jibogo jilli jihovonobadi jeevahi ciijigaifaño efeejimedi. Jaanoti ataajajimedi, jino mihaidi, Moocaani mitya icahi. ¹⁹ Miïro Caatinihaamefaño noono: Finisuji gaajaminaa gaajaco, bu tihisuji gaajaciminaa esicinico, noono. ²⁰ ¿Nacu cuuca icaabo gaajaminaafi? ¿Cuuca icaabo jibogominaafi? ¿Cuuca nacu icaabo jisumio jenauminaafi? Miïro Moocaani jeegavususuhi jinijeminaa gaajaco. ²¹ Imooniqui jinijeminaa, Moocaani gaajafenedi, Moocaanico gaajacihinihi. Jaabo Moocaani igajafenedi diibedi imineguiha taajasuubo miyaavogominaaco iimino jibogofenedi saatehedi tobogo jihovonobadi icarunofañodi.

²² Miïro judiomii dilluhicali sihidi ejeevano gaajataco. Bu tolliro griegomi jiije gaajacoro guinehicali. ²³ Jaarunaaca mihai mijibeguehicali Cristo etetecuciniboco. Jaanoco judiomii unucufeguemere tii mejetasuhicamo. Tolliro judiomii iicatimedi jilli

jihovono. ²⁴ Jaanoti naha ucuuhuvacini medi, judiomiti, bu judiom iicatimedi icano, Cristo Moocaani mitya iicaabo, bu Moocaani gaaja iicaabo icano. ²⁵ Miïro Moocaani gaajati iicarunovaha miyaminaa gaajahallinohocivi sihidi jeevahi, bu Moocaani niinova iicaruno miyaminaa sefa janaanici sihidi jeevahi. ²⁶ Eneecau magaaja, tañahabomi, Moocaani amihai ucuuhuvaumoti bu miidimo jijeogaajaminaaotou. Jaabadiro bu miidimo aivojima iicamootou miyaamo iyaachimihaiototi. ²⁷ Jaanoti naha Moocaani icuhi jinijeminaadi mihiifomo iicamoco agaajafimoco inucufevesuqui, tolliro bu Moocaani jinijeminaadi iniinovafimoco icuhi esefafimoco inucufevesuqui, ²⁸ tolliro bu icuho jinijehallivi jihovono iicanoco, mihiifomo iicamoco icano jiijehallivi miyaamo iicamoco inucufevesuqui. ²⁹ Jilliti diibo imefeenevi mihiifomo: Uujoho aivo sihidi jeevahi, nootimo iicaqui. ³⁰ Miïro Moocaani amihai Cristo Jesujaagovi miniiyahi, tolliro bu moonuho Cristo mihiifomo gaaja iicaaboco. Diibofañodi Moocaanima sajeebi miicaqui, mataajacuumoro diibedi miicaqui. ³¹ Jaanogui Caatinihaamefaño onoobadi: Difiico iidiimuuruubo; Aivojibocoro diimo.

2

Cristo Etetecuciniboco Mijibogono.

¹ Tañahabomi, miïro Moocaaniti jibeguequi amihaijaago eeguejeusumi iimino ihimaajinoma, bu gaaja iimaama icano fuutihi. ² Jilliro amihaifeenevi jinejebaco gaajati bobadi minifutuhi idibocoro Jesucristoco jaani etetecuciniboco gaajauhi. ³ Jaabo uujoho amihaifeenevi niinovano icuhi. ¿Milli fine diitoco jibegueji? nooboro sihidi iguiiboro veveveve. ⁴ Jaabadiro bu tahiima, tojibogo icano miyaminaa gaajasuri icautino. Jilliro Moocaani Gaijari, mityari icano ifusuhinihi. ⁵ Jilliti amihai miyaavogo miyaminaa gaajafañodi icatino Moocaani mityafañodi iicaqui.

Moocaani Gaijafenedi Magaajacino.

⁶ Jaarunofañomi mihiimaahi gaajaco miyaavogofañomi ujusicuumofeenevi. Jaaruno jijeo gaajari icatino, bu jidihijeo aivojito iimitimo gaaja goovano ifinifineri icatino. ⁷ Jilli Moocaani gaajaco mihiimaahi agaajaratino itihinoco toovonono iicano gaajaco. Jaanoco Moocaani sicijetiro ficucuhi mihiifomo taajasuco. ⁸ Jaanoco cajaanuho saatohoti jijeo aivojito gaajacutihi. Miïro igaajaciuruva tetecujitirumo niqeeje imi Aivojiboco. ⁹ Jilliro jilli, Caatinihaamefaño onoobadi:

Miyaminaa aatimeutinehejeque, bu uguubutinehejeque, bu miyaminaa jeebifaño ijicafetehinitinoco icano, Moocaani imibachucuhi diiboco agaijimeguiiha, noonoro.

¹⁰ Jaarunoco Moocaani mihiifomo gaajasuho Igaijafenedi. Miïro Igaija paryi fanocoro gaajahi, bu Moocaani jeebi faicuvahi iicarunoco.

¹¹ ¿Nacu, cajaani gaajahi sifi esamaajeque? Idiboro igaija diibofañomi iicaabo gaajahi. Jaabadiro buunaji miijoho gaajatihi Moocaani esamaajeque, idiboro diibo Gaija gaajahi. ¹² Jaabadi mihiifomo magaayicinihi jinijeo gaijaco, idiboro Moocaaniti asaano Gaijaco magaayicinihi, toonoti magaajaqui Moocaani mihiifomo iimihuseri aacihininoco. ¹³ Jaanehejeque mihiifomo mihiimaahi Moocaani Gaija mihiifomo jibogobadi. Jaano mihiifomo gaajariro magaajanoco icatino. Jilli mijibeguehi Moocaani jibogoco miyaavogominaaco.

¹⁴ Jaanoti Moocaani Gaijama achahaabo gaayicinihi Moocaani Gaijaonehejeque, diibedi jilli jihovonobadi icano, agaajatimaño. Jaanoco Moocaani Gaijariro magaajacitahi miyaano iicanoco. ¹⁵ Jaanoti naha Moocaani Gaijama iicaabo paryi fanoovaaco agaajaboro dugaacuhi. Jaabo imitico, miijoho neejitirahi. ¹⁶ Miïro Caatinihaamefaño noonoro: ¿Nacu, miijoho gaajacuhi Moocaani esamaajeque? ¿Nacu, Moocaanico miijoho conoco jibeguejirahi? Jaanoti naha mihiifomo Cristo esamaajema mihiifomo.

3

Moocaani Amusuminaa.

¹ Jaamaño tañahabomi, uujoho amihaima Moocaani Gaijama iicamoma mihicanicibadi iimaatihi, jilli Moocaani Gaijama achahamoma mihicanicibadi iimaahi, Cristojaagodi seemehiica iicamoma mihicanicibadi iimaahi. ² Amihaico itihitincoro jibeguehinihi oono seemeneque machuco acitimoro mifañocoro ihisunicibadi. Itihitincoro jibeguehinihi magaayicijitiruneguiha, bu jisumihiica magaayicitihiica icano. ³ Jilli amihaihiica ticovomiyaminaarehiica. Miïro amihaiifeeneri icanehehehiica siinohalliti sitaaco mijiheveneheje, ibacasineheje, dugaacamaajeneheje icano. Jilli ticovomiyaminaarehiica mihicahi. Jaamaño paryi miyaminaa omooninibadiro momoonihicahi. ⁴ Miïro saafi: Uujoho naha miyaano Pabloo, meneehicahi. Jaanoti bu saafi: Uujoho naha Apolo, meneehicahi. Jilli meneehicamaño ticovomiyaminaarehiica mihicahi.

⁵ ¿Nacu mijoho Pablo? ¿Nacu mijoho Apolo? Jilli mihai Moocaani amusuminaa toonofenedi amihai mimiyaaveguehinino. Jaano toonoco meheetavehi moticovohocivi mihaico Aivojibo aacidineheje. ⁶ Miïro uujoho basuui. Jaanoco Apolo maaisuui. Jaanoco Moocaani jusisui. ⁷ Jaamaño abasuubo sihidi ejeevano icatino, bu amaaisuubo sihidi ejeevano icatino. Jaanoti naha Moocaani fanoco omoonibo toohoco ujusiuubo. ⁸ Miïro jaamaño abasuubo, amaaisuubo icano sabadiro jeevahi. Jaarunaaca ijeevadisahaje idudicamaajedino ijaadaco Moocaaniti gaayiciji. ⁹ Miïro mihai Moocaani nahaboniminaa. Jaanoti amihai Moocaani dudicamaaje faguibadi mihicahi. Jaanoti bu tolliro Moocaani iijaco eheetavojabadi mihicahi.

¹⁰ Jaamaño Moocaani imihuseti uco aacidino, uujoho aivo iijano eetavoco agaa-jaabobadi ihmahacinoco kuhufono basuui. Jaanohallivi sita ifajaaco majaanijihachiji imino esicinimoro majaani. ¹¹ Miïro siino sita ihmahaciti ficuucuujitirahi ihmahaci Jesucristo iicacuumaño. ¹² Jaanoti diibo iicacuunohallivi saatoho orori, nihibajeneri, sihidi ijaadama icano guisiyineri icano iijaco eetavoobo. Jaanoti saatoho imohoneri, jaaneri, jihuneru icano ajaanijihachiji ¹³ eheetavodibo dudicamaaje gaajacafeteji foovono, ufucu dugaacufucusumi; miïro cijigairi nisucafetejino. Jaadi gaajacafetejino naa cajaani miyaanoco eheetavuunoco. ¹⁴ Jaanoti cajaani dudicamaajehacho Moocaani nisufaño afatyoo ijaadaco gaayiciji. ¹⁵ Jaanoti cajaaninocohacho finisujino diibo dudicamaaje gañicafeteji. Jaarunofaño diiboro taajaji oono cijigai iijaco ijigasunoti ataajanicibadi.

¹⁶ ¿Nacu magaajatihi amihai Moocaani iija mihicanoco? ¿Bu Moocaani Gaija amihaiifaño iicanoco? ¹⁷ Jaanoti bu cajaanihacho Moocaani iijaco ifinisuboco, bu Moocaani diiboco finisuji. Miïro amihai Moocaani iija. Jaaja mihivatiija.

¹⁸ Jaanegui cajaani amihai ifico jilli mabañisudino. Cajaanihacho amihaiifañoti: Jidihivi uujoho gaajaminaafi, monoobo gaajatiibobadi miminifoto. Jaabo miya gaajaminaafiti minifetehi. ¹⁹ Miïro jijeo gaaja Moocaanidi jilli jihovono. Miïro Caatinhaamefaño noocinino: Moocaani gañisui agaaamoco abañificamañovi, noonoro. ²⁰ Tolliro bu noono: Aivojibo gaajahi gaajaminaa esamaaje jilli sicamaño iicanoco, onono. ²¹ Jaanegui mihañooba miyaminaafi jibegueri amihai ifico mitya mitya momoonidino. Miïro paryi sabadiro amihaiheheje. ²² Miïro uujoho Pablo icaruubo, Apolo icaruubo, Pedro icaruubo icano amihaiico mijibeguequi fanooro Moocaani amihaiico aacino jinijehallivi mihicanohachuta, jisumi icaneheje, bu ufucu icajineheje icano paryi amihaiiguiha. Tolliro guijevefenedi Moocaanijaago mihifetejineguiha icano. ²³ Jaanoti amihai Cristota, bu Cristo Moocaanitahe icano.

4

Minisuminaa Dudicamaaje.

¹ Jaaneguiha amiihai miihaico Cristo jeevivominaati mehesicini, bu Moocaani jiiibegueji itihiiino jiiibogominaati icano. ² Jaamo paryi diito toono tajiiibama iicamo imino omoonifimoti mihica. ³ Jaanoti naha uudi milli icatino miyaminaa tahimiti unuuruno, bu miyaminaa aivoji icagavi tahimitico unuuruno icano, bu uuro tahimitico neejitirahi. ⁴ Jinejeti uujoho tahesamaaje imitino icatirahi. Jaaruno toonoti uujoho imitusucafototihii. Jaanoti naha idiiiboro Aivojiiibo Moocaani uco tahimitico neejirahi. ⁵ Jaanegui amiihaico neehi: Imegaviro sifi imitico, meneedino Aivojiiibo Jesu asaatinohachuta. Jaabo diibo jari foovoiicaruji, bu tolliro civoguiino toovono iicarunehejeque. Bu tolliro jaabo jiiibeguejiibo miyaminaa jeebiiino eesamaaiiñehejeque. Jaadi naha jari iticovoocivi Moocaaniti gaayicijimo diitoco acahacisunoco.

⁶ Tañahabomi, jilli amiihaico neehi amiihai imiguiiha Apoloti, uuti icano, jaamo mag-aajahi. Jaanoco misiti magaja. Jaamoro oono Caatinihaamefaño onoono janaanivivi esamaaicuutimo mihicahi. Jaamo saafiditi mitya mitya mihicamoro sifico tihisutimo mihica. ⁷ ¿Nacu miiijoho ico miyaaboti ficuuhi? ¿Nacu cono iima chahahi agaayicitino? Jaano bu agaayicunoco, ¿collihi sifiiti agaayicitiibobadi: Aivo uujoho mityahi, neehi?

⁸ Miiro paryicino toonoma mihicacuuhi. Miiro sihidii mubusumijevacuuhi. Miihai aivo aivojitorucu, monoomoro miihaico uufocovi miminiyuhi. Jaanova miyaano mahaivojiiivejirahi, miihai amiihaima bu sano mahaivojiiivequi. ⁹ Miiro jilli tahesicini neehi: Moocaani miihai minisuminaaco famooguiinoviro ficuuhi iguijeniguucuumoco iicanicibadi. Miiro miihaico miyaminaa iimogotimoro ajabafinovi mihifutucuuhi, Moocaani toomominaa ihatyimequi, miyaminaa ihatyimequi icano. ¹⁰ Miihaico naha jihovotobadi esiciniumo Cristohalliti. Jaanoti naha amiihaico Cristoti: Aivo gaajafimo, neehicamo. Miihai miniinovafihii. Jaanoti amiihai mequehecufihii. Amiihaico: Miyaamo, noomo. Jaanoti miihaico jilli: Mihifomo, noomo. ¹¹ Jisumihachuta ajebanoco jaabicimoro mihicahi, adufirari mihicahi, gaachehuma machahahi, maganicicafetehi, moojanoma machahahi, ¹² miniinovatehichahi, muhuseneri mududicamaaimo. Miihaico iminootino noomo. Jaarumoco imineeriro meneehi. Miihaico idaasuno omooninehejeque majaabicichicahi. ¹³ Miihaiti aivonoono neehicamo. Jaarumoco siicuno mihiimusuhicahi. Jiinije beevabadi miihaico moonihicamo beemeubadi jisumihachuta mihicahi.

¹⁴ Jino amiihaico nucufevesuqui jilli caatinitihii. Jilli amiihaico fajiiiniqui agaijimo taseemeque icabadi. ¹⁵ Miiro diez mildimo amiihai jiiibogominaa Cristoti amiihaico iijiiibogomo icarunaaca, diito amiihai caanimibadi icatihii. Miiro uuro amiihaico seemevahinihi Cristo Jesufañodi iimino jiiibogofeenedi. ¹⁶ Jaanegui amiihaico neehi: Uujoho jino iicabadiro mihica.

¹⁷ Tooneguiiharo bu amiihaijaago Timoteoco galluuhii taseemenebadi agaijiiibo Aivojiiibofañodi imino iicaabo. Jaabo diibo amiihaico imino esaayuji Cristofañodi uujoho omooninoco, fahigova iicajahaje Moocaani iijanofañoo jiiibogooboro efeehicabadi. ¹⁸ Saatohovaha amiihaiti mitya mitya icahicahi uujoho amiihaijaago ufucuro ufuucujitiiivibadi. ¹⁹ Jaanegui amiihaijaago goovajino ofoono Aivojiiibo iimogohachiiji. Jaadi jari gaajaji diito mitya mitya iicahicamo ihiimaarunoco, omoonitinoco icano. ²⁰ Miiro Moocaani aivoji jilli ticovo iimaa icatino, mityaono. ²¹ Jaanegui ¿jinejeque mihimeguehi? ¿Amiihaijaa feeji imeima, nacu gaijima, siicu ifi gaijama?

5

Ajevati Onoono.

¹ Miyaano amiihaifeeneviva ajeva iicano guubuvusuhicahi. Jaano toono ajevaco ajashuno muguubusudino Moocaanico agaajatimofeenevi. Miiro saafivaha caanimi taabamima icahi. ² Jaamo amiihai mitya mitya mihicahicahi. Jilli toonoti munucufevemere idaasuno mihicatano. Tolli omooniboco amiihaifeeneti buhigovi magañi. ³ Miiro uujoho, tafi sihigo icarunaaca tajeebi amiihaifeeneri icahi. Jaamaño: Tolli iicaabo imitico, nuucuuhi amiihaifeeneri iicaabobadi. ⁴ Mohaivojii bo Jesucristo momofañodi amiihai mihigaicinimoma sano tajeebi icahi, bu tolli ro Mohaivojii bo Jesucristo imityama amiihaima icaji icano. ⁵ Jaabo diibo iimitiboco Satanasco mahaci ifi iimogonoco ifinisiqui omooniruubo, idaasuno iicaneguiiha dojicuviro Moocaanijaago asaaboro ufucu Mohaivojii bo Jesu asaajifucu iicasumi ijeebi itaajaqui.

⁶ Aivo imitino toono momoonoti mitya mitya mihicano. ¿Nacu magaatihii ajashuruno levaduraguii paryi ifaasihifaño acaisecafetefinoco. ⁷ Jaanegui toono eedelevaduraguiiico magañinibadi toonoco amiihaifeeneti magañi. Jaamo boosihii toguiijima achahasihibadi mihicahi, toono amiihai mihicabadi. Miiro sicijeminaa oveja seemeneque gaicaaujibuumo Pascua jibaimo iicajisumi. Jaanoti jisumi Cristo Jesuco guijenimo safooro miihai imitihallivi. ⁸ Jaanegui masii Pascua jibaimoco meheetavequi tohimitico magañimoro, oono eedelevaduraguii iimitiguiiico mihicanibadi. Jaamoro ivi toguiijima achahano maahuneriro meheetavequi abañitino jeebiri, miyaaneri icano.

⁹ Miiro amiihaico juufaii acaatinuhaamefañodi nuucuuhi: Ajevafimoma magataavedino, nooboro. ¹⁰ Jaaruno tolli onoobo paryi jiiinjehalliri iicamo ajevafimoti, ifiguiiharo fanoovaaco imeguefimoti, bu ananivafimoti, oono bu tolli ro ijinitaco ejeecivefimoti icano nootihii. Miiro tolli diitoma iimaatimo mihicaruva toojiinjeheti siijiinjeheti mefeeljirahi. ¹¹ Jaanoti cajaanihacho: Miyaavogominaafi uujoho, unuuruubo ajevaco imoyicibo, ifiguiiharo fanoovaaco imeguififiibo, ijinitaco ejeecivefifiibo, sicamañoooco jibocasififiibo, bu iguiriicavefifiibo, bu ananigaififiibo icano, icaaboma magataavedino eneejirunoco, jilli neehi. Tolli iicaaboma ajashuno safooba machudino. ¹²⁻¹³ ¿Milliti bu uujoho imiyaavogotimo: Iimitico, neejirahi? Idiiboro Moocaani diito: Imitico, neeji. Jaanoti naha amiihai miyaavogominaa mihicacuumo: Imitico, meneejirahi. Jaaneguiiha diibo iimitiboco amiihaifeeneti buhi magañi.

6

Dugaacuminaa Imefeenevi Dinahaboco Satyedino.

¹ Amiihaiti saatoho amiihai nahaboma imitino mihicasumi toonoco mihimibachuqui miyaavogominaajaagovi footimoro, ¿collihii miyaavogominaa iicatimo dugaacuminaajaagovi mofoonichi? ² ¿Nacu amiihai magaatihii miyaavogominaa jiiinjeminaaco udugaacujinoco? Jaano bu jiiinje amiihairi udugaacufetejino icanaaca, ¿collihii toono sihidii ejeevatinoco amiihaifeeneviro mihimibachutihii? ³ ¿Nacu magaatihii Moocaani toomominaaco miihai mudugaacujinoco? Jaano bu icanaaca? ¿Milliti jijeonoco dugaacutimo mihicajirahi? ⁴ Jaamo bu amiihai jijeonehejehalliti miihacasinoma mihicamo bu, ¿collihii jaamo miyaavogominaa iicatimojaagovi tonehejeque mihimibachuqui mefeehicahi? ⁵ Jino amiihaico nucufevesuqui neehi: ¿Nacu amiihaifeenevi gaajaminaafi saafiiba chahahi inahabomifeenevi udugaacujiruubo? ⁶ Jaano icanaaca, ¿collihii masatyehicahi amiihai nahabomico miyaavogominaa iicatimo dugaacuminaa imefeenevi?

⁷ Amiihaifeenevi hiihacasinoma mihicamaño aivo imitino mihicacuui. ¿Collihii jilli tolli icarunoco majaabicitihii? Jaafa jilli amiihaico nanimo. ⁸ Jaarunaa amiihai sahigotiro imitino momoonihicahi, mananihichahi amiihai nahabomicro.

⁹ ¿Nacu amiihai magaatihii iimifitimo Moocaani aivojico agaayicijitinoco? Amiihai ififico mabañisudino, ajevaminaa, jihovo caanimico ejeecivefimo, sifigoma iicafifimo, bu

sano gaifimimaryo iicafimo, ¹⁰ ananivafifimo, fanoovaaco iiguuiharo iimoyicififimo, bu iguiriicavefifimo, bu sitaaco imitino eneeffifimo, bu sitaaco imitino omoonififimo icano Moocaani aivojifaño feejitih. ¹¹ Jilli icauno amihaiti iticoni saatoho. Jaarumo jisumi imibachucafutucuhi, Moocaanidiro iicacuqui diiboma sajeebii icacuumo Aivojiiho Jesu momofeenedi, bu Moocaani Gaijafeneedi icano.

Mofico Moocaanidiro Mificuno.

¹² Paryi fanoovaaco uujoho moonijirahi. Jaarunaa paryi fanoovaro tamiyaavogoco uco amusutino. Uujoho paryi fanoovaaco moonijirahi. Jaarunoti conooba uco guinonijitih. ¹³ Miyaanoco noonicimo: Machuta miino jeebii guuiha, mojeebii machutaguiha icano. Jaarunohocico sabadiro Moocaani finisuji. Jaanoti mofi ajevaguiha icatih. Aivojiiho Cristoguiharo icano. Jaabadiro bu diibo mofiguiha iicaabo. ¹⁴ Jaabo Moocaani Cristoco siino ubuheetesubadiro bu mihaico imityari tolliro buheetesujiibo.

¹⁵ ¿Nacu amihai magaatih. amihai ifino Cristo ifioneheje iicanoco? ¿Nacu Cristo ifiiti iciboro ajevaminaago ifiivi ficuji? Cha, tolli icatino. ¹⁶ ¿Nacu bu amihai magaatih. ajevaminaagoma icicasiibo diigoma saafi ifibadiro iminifetefinoco? Jaano toono imiti ifi. Miho Caatinihaame neehi: Famisicro sahucurucuji, noonoro. ¹⁷ Jaabadiro Aivojiihojaa iminifotoobo sagaijarucuji diiboma.

¹⁸ Jaanegui ajevati magaa. Paryi oono cohimitihacho iicanoco miyaminaafi moonifih. mofifañodi iicatino. Jaanoti ajevaco omooniiho ificoro imitino moonih. ¹⁹ ¿Nacu magaatih. amihai ifino Moocaani Gaija iijano iicanoco? Jaabo amihaihaño iicaabo, Moocaani amihaihaico aaciiho. Jaamo amihai, amihai ifi abajatoro mihicatih. ²⁰ Miho amihaihaico ajashutino jaadari Cristo guijeveri Moocaani jaaducuhi. Jaanegui Moocaanico amihai ifiri macahacisu.*

7

Taabavaditi Onoono.

¹ Jaanoti oono uco aamefaño menehininediti amihaihaico neehi: Aivo imijiruno gaifi gaigooco dudicitiiho iicano. ² Jaarunofaño ajevahaño iicamaño amihai ticovohocivi amihai taabamima mihica. Jaabadiro bu gaigoomi amihai ticovohocivi amihai tajemima mihica. ³ Amihai tajem. amihaihaico iimugusumi imino: Jii, monoo. Jaabadiro bu amihai taabami amihaihaico iimugusumi imino: Jii, monoo. ⁴ Miho mogai ifi abajagoro icatih, idiihoro aiji abajaabo. Jaabadiro bu aiji ifi abajaaboro icatih, idiihoro mogai abajago. ⁵ Jaanegui: Chahano, meneedino mihimogocasisumi ivi idisumiro famisicro sabadiro mihiimaacasimisiro: Jilli ticovono miicaqui Moocaanima mihiimaanohachuta, munuusumi ivi ticovono mihicaji. Jaanobuunati siino dojicuviro mihicacasi iji Satanas onoo amihaihaico abañineri sitama imitico momoonidino.

⁶ Jilli, jilli amihaihaico uujoho neehi, tajiiha icatino. ⁷ Aivo imeguejirahi famooro gaifimim. jino uujoho iicabadi iicanoco. Jaarunofaño iticovoocivi Moocaani aacinibadi icamo. Saatohoco siibadi, bu saatohoco siibadi icano.

⁸ Jaanegui neehi: Ataabavatimehejeque, fibaijigomihaihaico icano imicanijiru aivo jino uujoho uuro iicabadiro mihicano. ⁹ Jaanoti saatoho ticovono mihicajitiruumo siino matajeva. Jilli imicanijiru siino atajevacuuno mihicano, majaabicijitiruneri idaasuno mihicatiqui.

¹⁰ Jaanoti bu mogaimima iicacuumoco tajiihahi. Jaaruno uujoho icatino Aivojiiho tajiihahi, mogai aijico jeevesutigo iicaqui. ¹¹ Jaanoti mejeevesuhachiiji siino tajevacuutino mihica. Jaanoti jilliro siino ditajema dojicuviro dimijiiho. Jaabadiro aijimi mogaimico mejeevesudino.

* **6:20** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Moocaanico amihai ifiri, amihai gaijari icano macahacisu. Jaano toonoci fanociro Moocaaninhoci, onoonoco.

12 Jaanoti bu jino uujoho onoono, Aivoj#bo onoono icatino: Miyaavogominaati saafi taaba miyaavogominaago icatirugo diiboma imino iicagogoco mejeevesudino. 13 Jaabadiro bu saafigo miyaavogominaago taje miyaavogominaafi icatiruubo digoma imino iicagohachiji mejeevesudino. 14 M#ro aiji imiyaavogotiruubo mogaifa#odi Moocaanidi imicuubobadi icahi. Jaabadiro bu imiyaavogotigo gaigo aijifa#odi Moocaanidi imicugobadi icahi. Jaanoti tolli mihicaova am#hai seeme imifijitirahi imiyaavogotimo seemebadi icajirahi. Jaanoti saafi imiyaavogoma#o toseeheje Moocaanidiro icacuui. 15 Jaanoti oono imiyaaveguehicatimo ejeevesugohachiji, jaafa jeevesumo. Jilliti tolli iicaabo ejeevesugo, bu tolli iicago ejeevesuubo icano sajeeb# icacuui. M#ro Moocaani m#haico sajeeb#guiiharo cuuhuvauhi. 16 ¿Nacu fine #joho gaigo ditajeque miyaavugusujirahi itaajaqui? Jaabadiro bu, ¿#joho gaifi diitaabaco fine miyaavugusujirahi itaajaqui?

17 Oono am#hai ticovohocivi am#haico Aivoj#bo aaciuno iicabadi, bu Moocaani am#haico ucuuhuvausumi mihicaubadiro icano mihica. Jilli taj#bahi pary#cino Moocaani iijanofa#o. 18 Saatoho mucuuhuvacafutuui am#hai meehe quiticinimo mihicamo, tobadiro quiticinimo mihica. Jaabadiro bu saatoho quiticiratimo mihicamo mucuuhuvacafutuui tobadiro quiticiratimo mihica. 19 Miquiticinino sihidi jeevatih. Jaabadiro bu miquiticiratino sihidi jeevatih. Idinoro Moocaani taj#baco meheetavano naha sihidi jeevahi. 20 Jaanegui famoovaro mucuuhuvacafutusumi mihicaubadiro mihica. 21 ¿Sifi j#jovono diicaabo cuuhuvacafutuui? Jaarunoco deesicinidino. Jaanoti bu toonoti atajajino iicahachiji, tolli mooni. 22 M#ro sifi j#jovono iicauboco ucuuhuvaubo jisumi Aivoj#bo atajasucuuborucu. Jaabo jilli sajeeb# diiboco jeecivucui. Jaabadiro bu sajeeb# iicauboco ucuuhuvaubo jisumi Cristo j#jovonurucu. 23 M#ro ajashutino jaadari Cristo guijeveri majaanucafutuuhi. Jaanegui miyaminaa j#jovototi am#hai ifiico meheetavedino. 24 Jaanegui ta#ahabomi, oono am#hai mucuuhuvacafutusumi mihicaubadiro, bu jisumi Moocaanima mihica.

25 Jaanoti ivi bagocajamihallivi Aivoj#bo taj#bama chahahi. Jaarunaa jino eesicininoco neehi, uco Aivoj#bo idaasugonofeenedi imihuseebe iicama#o, jilli am#haico neehi: 26 Uudi imino gaifi oono iicabadiro iicano jisumihije jino idaasuno mihicaneheje iicama#o. 27 Gaigooma idiicacuubo, diigoti dugaavedino. Gaigooma achahaabo, ataabavanoco diimeguedino. 28 Jaaruubo bu ataabavahachiji, imitico diicijitih. Jaabadiro bu bagocaja atajevago imitico icitih. Jaarumo idaasuno icaji. Jaanoco jeedi uujoho am#haiti buhigovi miniiyujirahi.

29 Ta#ahabomi, jilli uujoho eneejiruno: Jijehallivi gueenene mihicajitih. Jaanegui am#hai taabamima mihicamo mataabavatimobadi mihica. 30 Jaanoti bu mataamo mataatimobadi mihica, bu imono mihicamo imono mihicatimobadi mihica. Jaanoti bu manaajeme siinoma mihicatimobadi mihica. 31 Jaanoti bu jjeonehejeque anaajeme tooneri mutuvavotimobadi mihica. M#ro jjeononeheje jilli ihifuvusuro icaruno finifih. 32 Uujoho imogotih sineheje esamaajeri mihicanoco. Ataabavati#bo Aivoj#bo Cristo nehejeque imino teemehi, Aivoj#boco imo imo imooniqui. 33 Jaanoti ataabavacuubo jijnijeonehejejaagoviro icahi mogaico imo imo imooniqui. 34 Jaabadiro bu atajevacugoti atajevatimo siibadiro diitoti icahi. Atajevatigo Aivoj#bo nehejeque imino moonih; ijeeb#, ifi icano imino Moocaanidiro iicaqui. Jaanoti bu atajevacuugo jijnijeonocoro imino moonifih aijico imo imo imooniqui.

35 Jaanoco jilli neehi am#haidi iimiqui, am#hai imega jegaiteereque ficuucui icatino, jilli iminoro miicaqui neehi. Jaamo Aivoj#boco miyaano fanoovari jeecivomoro mihicahi.

36 Ivi jaanoti saatehedi ille bagocaja ujusicugo, tajevatigo iicano imitihachiji, matajehi. Matajehino imiti icatino. 37 Jaanoti ijeeb#fa#odi quehecuno eesicinibo: Jinejeti ucuujivaachuti#bo ifi, onobadiro iicaabo ijeeb#fa#odi ille bagocajaco imino ificugoo

aivo imino moonihi. ³⁸ Jaanoti bu atajenibo imino moonihi. Jaanoti bu atajenitibo aivo sihimi moonihi.

³⁹ Gaigo atajevacuugo tajibari aijimaryo icaji diibo iicanohachuta. Jaanoti aiji iguijehachiji, toonoti taajacuugo. Jaadi iimogooboco tajevejirugo ivi miyaavogominaafi iicaabocoro. ⁴⁰ Jaanoti ivi uudi, aivo imijiruno iinoro iicano. Miro uujoho tafico esicinihi, tolliro bu fine Moocaani Gaijama iicanoco.

8

Jhovocaanimico Ejeecivono.

(Rm 14.1-23)

¹ Jaanoti ivi jisumi jhovo caanimico ejeecivehicanoti amahaico neehi: Miyaano famoovaro aivo toonoco magaajacuui. Jaaruno togaaja mihaico moficoro mitya mitya momoonoviro jusisui. Jaanoti naha saatohoco magaijimo diito miyaavogoco mujusisui. ² Jaanoti bu saatoho: Uujoho aivo gaajahi, unuurumo miya gaajaquehiica gaajatimo. ³ Jaanoti saatoho Moocaanico agaijiboco, bu Moocaani diiboco gaayicahi.

⁴ Jaabadi ijinitaco machutari ejeecivucuunoco mamachunoti neehi: Miyaano ijinita jinijehallivi sihidi jeevatihivi idiboro saafi Moocaani. ⁵ Jaarunaa niquejefano, bu jinijehallivi icano bu sihidi jaatyo diosmi onoomo icahi, tolli enehicamedi icamo sihidi diosmi onoomo, bu sihidi aivojito onoomo icano. ⁶ Jaanoti naha mihaidi icaabo saafi Dios Moocaani. Jaabo Moocaani paryi fanoovaaco eetavuui. Jaabeguiha mihai mihicahi. Tolliro bu icaabo saafi Aivojibo, Jesucristo, diibofenedi paryi fanoova icahi, bu mihai mihicahi icano.

⁷ Jaaruno jinooco paryi famoovaro gaajatihivi. Jaanoti saatoho ijinitaco ejeecivejibumaño, ijinitaco ejeecivucuunoco amachusumi, ihesamaaje iniinovamaño, toonoti ijeebico mimihininibadi esicimimo. ⁸ Miro mamachunoti Moocaani minoco gaayicitihivi. Miro mamachunoti mojeebii imitejitihivi, bu mihivivatejitihivi icano. ⁹ Jaarunoco mehesicini, amihai siibadi esicinitimo mamachunofañodi, sifi imiyaavogo iniinovaaboco imitifano magañisudino. ¹⁰ Eneecau bu amahaico neequi: Ijoho tonehejeque agaajacuubo ijinitaco ejeecivehicamañovi acasivooboro amachuuboco, saafi miyaavogominaafi miyaadi imiyaavogo equehecutibo aatyimeebere, bu machujiruubo ijinitaco ejeecivucuunoco. ¹¹ Jaamaño jilliti ijoho agaajacuubo saafi dinahabo imiyaavogo equehecutiboco mitasujirahi diibohallivi, bu tolliro Cristo iguijevecuuboco. ¹² Jaamaño jilliti amihai nahabomi miyaavogo iniinovamo jeebico mimitasumaño amihairyo Cristoco imitino momoonihicahi. ¹³ Jaaneguiha uduunofañodi tañahaboco imitifano igañisujiruva uujoho ufucuro asimico duujitihivi.

9

Minisuminaafi Dudicamaaje.

(Ga 1.11-2.10)

¹ Miro uujoho sifi jiovono icatihivi, uujoho minisuminaafi. Uujoho Aivojibo Jesuco atyimehinicuui. Jaamo amihai Aivojibedi ududicamaañofañoti mihicamo.

² Saatehedi uujoho minisuminaafi icatihivi. Jaanoti naha mihaidi uujoho minisuminaafi. Amihai Aivojiboco magaayicimaño uujoho miyaano minisuminaafi iicanoco magaajasui.

³ Jilli uujoho neehi imitino uuditivi enehicamoco: ⁴ Miro famoovadiro imino. Jaanoco misi paryi magaayicahi machuqui aacinoco, aduqui aacinoco icano. ⁵ Tolliro bu imuguruva imijiruno miyaavogominaagoco ataabavano uuma ihiguequi. Tolliro bu Bernabe ihiciruva diiboma ihiguequi, oono saatoho minisuminaa icabadi, oono bu Aivojibo Jesu nahabomi icabadi, bu oono Pedro icabadi icano. ⁶ Jaanegui fine amihai mehesicinihi idimisiro misi Bernabe, uujoho icano dudicamaajeque jeevesutimisiro, bu jibegueriro

mihicanoco. ⁷ ¿Nacu cajaaní amocasimínaafiti iicaabo iinoro inehejeque naajenicihi? Jaabadiro bu, ¿cajaaní nacu baacuco abasuubo inoovati gueenetíbo icanicihi? Jaabadiro bu, ¿cajaaní nacu ihovejamico imifañoco amaamíbo toonoti adutíbo icanicihi? ⁸ Jilli onoonoco miyamínaaro onono noomoro mehesicinidino. Míro bu tajíbabafaño tollíro noono. ⁹ Moise tajíbabahaame jilli neehi: Buey itrigohallídi ígoneri jehetíbo. Jaabo iijico siyaacudino. Jaafa machuubo ududícamaamaño, noonoro. Jaaruno jilli bueymícoro agaijumaño nuutíbo. ¹⁰ Míhaiditi unuunoco jilli nuubo. Míhai imiguiiha totajíbabaco eetavuubo. Míro jinijeque acaajaabo, bu itoogaiñoco ejehetíbo icano ufucu inoovataco ícjinoco esiciníboro moonífihi. ¹¹ Jaaneguiiha amíhaifeeneví Moocaani dudícamaajeque meheetavomo. ¿Millí bu jaamo busumijeque gaayícitimo mihicajirahi? ¹² Buhicaga sita icarumo amíhaiti ijaadaco gaayícihicahi. Jaanegui imi míhai.

Jaarumo míhai toonoco midillutíhi. Jillíro paryí jaabícmoro mihicahicahi Cristo iiji jíbogoco jeevesutimo miicaqui. ¹³ Míro amíhairyo magaajahi temploja jeevívomínaa tooja jeevívo sefari iicafinoco. Jilli eneejirunoco jilli neehi: Tooja jeevívo asimíco agaicaaumoro ejeevívefimo toonoti duufíhi. ¹⁴ Jaabadiro bu Aivojíbo nuuhi: Cristo jíbogoco íjíbogomo Moocanico ajaaduno sefari iicaqui. ¹⁵ Jaarunoco uujoho safooba dillutíhi, bu jilli nooboro caatíníthi uco siinoti mahacíqui. Imeguehi aivo míhaiñooba uuti: Míhaico dilluhicaabo, nootímaacaro iguijevenequé.

¹⁶ Uujoho Cristo jíbogoco íjíbogonoti tafíco síhídi mítyano esiciníthi. Míro toono dudícamaajeque Moocaani uco tajíbauhi. Jaamaño ídaasucanijiru uudi toonoco jíbogotíbo icaruva. ¹⁷ Jaamaño jilli uuro íimogoooboro toonoco mooníruva ijaadaco gaayícíjirahi. Jaanoti tajíbari omoonímaño jino toono tadyudícamaaje Moocaani uco atajíbauno. ¹⁸ ¿Cono nacu ijaadaco uujoho agaayícino? Ijaada uudi Cristo jíbogoco íjíbogono sitaaco toono jaada busumijeque dillutíbo iicano.

¹⁹ Míro uujoho sífi jíjovono ícatíruubo famoojíjovonoti minífetehi Cristodi síhídi miyamínaaco ícíqui. ²⁰ Judiomífaño íicasumi judiomíbadí minífetefíhi díitoco Cristodi ícíqui. Oono judiomí Moise tajíba onoobadí íicamo íicabadí ícafíhi, díitoco ícíqui; míyaano totajíbaguíino ícatíruubo. ²¹ Jaabadiro bu Moise tajíbaguíino íicatímofañó íicasumi díitobadíro minífetefíhi míyaano Moocaani tajíbaguíino icaruubo, Cristo tajíbaguíinodí íicamaño. ²² Jaanoti bu íimiyaavogo íniinovamofañó íicasumi díitobadí minífetefíhi díitoco Cristodi ícíqui. Jilli oono famoova íicabadíro minífetehicahi tollíti díitoti saatohobaco taajasuquí. ²³ Paryí jilli mooníhicahi taajasujíbogoguíiha, tobogo íminoco ísivanofañodí ícaqui.

²⁴ Amíhairyo magaajacuuhí jínafatyofañó íicamo paryí famooro jíneefíhi. Jaarumoti saafíro ijaadaco gaayícífihi. Jaaneguiiha tollíro amíhai Cristo íimogobadí ímino momooní. Jaamo ijaadaco magaayícíhi. ²⁵ Míro paryí bañamaajefañó íicamo díitoco íniinovatusujirunoco moonítatíhi. Jaamo tollí moonífihi ijaada míníhaico ígaayícíqui, jilli gueenene íicajítírunoco. Jaanoti naha míhai momooníhi ufucuro ífiníjítíno jaadaco magaayícíqui. ²⁶ Jaanoti naha uujoho mihicíníboro íjiiinoobobadí ícatíhi. Jaabadiro bu sícamañejeque aganíhícíbobadí amocasítíhi. ²⁷ Jillíro íví tafíco uuro tajíbafíhi uujoho ímogobadí íicaqui, uujoho saatohoco íjíbogonobuunatí uujoho ímitíno íhiinejiruneguíiha.

10

Jínitadítí Afajínino.

¹ Tañahabomí ímeguehi amíhai magaajanoco moheedete paryí famooro Moocaani aimuufaihacíguínodí efehicaunoco. Jaamaño famooro Tífaí Muuai oono muuaico fatyuuhi. ² Moise dojícúti Moocaani aimuufaihacíguínodí, Tífaí Muuaifeenedí icano ufuunofeenedí Moise nítmínaabadí minífutuuhí. ³ Jaabadiro bu famooro sabadíro machuumo Moocaani aacíuno machutaaco, ⁴ bu paryí famooro aduumo Moocanítí

asaanonifaihuco. Miïro diito Cristoti sefaco agaayicinoti quehecutehicaumo, nifaihuti, mahadunoti mequehecutionicibadi. Jaabehicau Cristo diitoma ofoobo. ⁵ Jaarumoti ajashutino sanoodimo Moocaani imefeenevi imitino icauhi. Jaamaño jiihaifeeneviro sicaisituvi finiumo ofoohigovi ifototimoro ijiinijevi.

⁶ Jilli icauno toonoti miïhai magaajaqui. Jaamoro iimitinoco mihimogomoro moonitimo miicaqui diito omoonubadi. ⁷ Jaaneguiiha amïhai ijinitaco mejeecivedino diitoti saatohe ejeecivuubadi. Miïro Caatinihaame neehi: Jaamoro machuumo, aduumo icano. Jaadi jiiibaiminicuumo, noonoro. ⁸ Ajevaco momoonidino, diitoti saatohe ajevaco omoonubadi. Jaamoco safucuro finisuubo sano ajashutino veintitres mildimoco. ⁹ Bu Moocaanico minisudino, diitoti saatohe inisuubadi. Jaamoco jiiinimomiri eheedusuneri finiumo. ¹⁰ Bu imitino Moocaaniditi mihiimaadino, diitoti saatohe iimaaubadi. Jaamoco guijeve abajaabo, Moocaani toomominaafi, finisuuhi.

¹¹ Jilli icauno moheedetemihaima. Jaanoco Caatinihaamefaño ficuumo toonoti miïhai mihiguicivomoro magaajaqui. Jino niinosituvi mihicamo. ¹² Jaaneguiiha: Uujoho imino aivo sefano icahi onoobo, deesicini daaquetedino. ¹³ Amïhaico iji inisunicibadiro bu paryi famoovaaco nisufibo. Jaasumi Moocaanico mehesicini, diibo amïhaico teemeji iji janaanici amïhaico inisunofaño gañisutibo iicaqui. Jaano toono nisu amïhaivi agasesumi toonoti mataajajino icahi. Jinooco Moocaani amïhaico aciji. Jaamo majaabichi.

¹⁴ Tañahabomi, jaaneguiiha ijinitanoco mejeecivedino. ¹⁵ Jilli amïhaico neehi, gaajaminaa mihicacuuneguiiha. Jaanoco jino amïhaico afajininoco amïhairyo mehesamaaje. Jaamoro magaajaci. ¹⁶ Jesu guijeveque mehesafotomoro imi adutahilluco mahadumoro Moocaanico mihimonichi, Cristo itijohoco etetecucafutusumi agañunofañodi, famoro sahogoviro saafiibadiro mihicanoco eneejirunoco. Jaamoro bu imaahuco miquisicarunichi Cristo ifico itetecucafetequi aaciunofañodi saafiibadiro mihicahi eneejirunoco. ¹⁷ Miïro miïhai Mohaivojibo Jesucristo Machuta onoonoco meheetavusumi mahajashutirumo tomaahuti famoro mamachuhi. Jaahica tohica idihicaro sahicaro. Jaamaño saafiibadiro miïhai Jesucristoco mimiyaavogonichi.

¹⁸ Eneecau oono Israel cuumiminaati magaaja, oono jeeçivo asimiti uduumo imitino gaijamima saafiibadiro icamo toonoco uduunofañodi. ¹⁹ Jilli onoobo: Ijinita miyaamo iicanoco, nootih. Jaabadiro bu: Diitoco ejeecivonicimaño asimico ificunicimaño sihid. jeevano, nootih. ²⁰ Jaanoti naha jilli neehi: Saatohe Moocaanico agaajatimo jeeçivoco eheetavomo jihovo gaijamicoro jeeçivefih. Moocaanico jeeçivotimoro. Jaaneguiiha uujoho imogotih. amïhai imitino gaijamifañodi mihicanoco. ²¹ Jaamaño imijitiruno Moocaani imi adutahilluti mahadumoro, bu ijimi adutahilluti mahaduno. Jaabadiro bu imijitiruno Aivojibo imi machutati mamachumoro, bu ijimi machutati mamachuno. ²² Mohaivojiboco misifiratusudino. Miïhai diibo janaanici sihid. mejeevatih.

Jilli Cristotaco Magajineri Imino Mihicano.

(Rm 11.1-23)

²³ Miyaanoco noonicimo: Jilli mihimogonoco paryi fanoovaaco momoonijirahi, onoomo. Jaaruno paryi fanoovaro miinedi imitatih. Jiihi, miyaano fanoovaaco momoonijirahi. Jaaruno momiyaavogoco ujusisunoco amusutih. ²⁴ Ivinaaca naha moficoro imino moonitimoro sitaacoro imino momoonijirahi.

²⁵ Jaabadiro bu paryi fanoovano machuta naajehasivi anaajenehejeque mamachujirahi. Jaarumo dillutimo: ¿Naha tohasimi jihovocaanidi ejeecivugucuuno asim. iicanoco? magaajaruva amïhai esamaajedi iimijitiruneguiiha. ²⁶ Miïro paryi jiiinijehalliri iicano Aivojibo Moocaanino.

²⁷ Jaanoti bu saafi miyaavogominaafi iicatibo amïhaico diiboma mamachuqui ucuuvasumi, mamachu paryi fanoovaaco amïhaico aacinehejeque dillutimo, amïhai

esamaajedi imijitiruneguiha. ²⁸ Jaanoti saatoho amiihaico: Jino asimi ijinita jeeivo, noomoro ijibogohachijji muduudino, diibo amiihaico ijibeguebedi imijitiruneguiha, bu ihesamaajedi imijitiruneguiha.

²⁹ Jaanoco saatoho dillujirahi: ¿Collihi sifi esamaajedi imitirunoco, uudi iminoco uujoho moonitibo icajirahi? ³⁰ Uujoho bu amachunohallivi Moocaanico graciaco aacicunoco, bu ¿collihi sita uujoho amachunoti: Imitino, neejirahi? noomoro. ³¹ Jii, mamachusumi, mahadusumi, bu fanoovaaco momoonisumi icano paryi Moocaani imiguiharo momooni. ³² Miihaiñoobaco toonofañodi imitifañovi magañisudino judiomico, bu judiomi iicatimoco, bu Moocaani iijanominaaco icano. ³³ Jaanoti naha uujoho paryi famoovaaco fanoovavi imino mooniboro icaji. Tafiguiharo imino omooninoco imogotih, sitaaco imino omooninoco imeguehi, Moocaani diitoco itaajasuqui.

11

¹ Jaaneguiha jino uujoho icabadiro mihica, jino bu uujoho Cristo icabadi iicanoti.

Jilli Gaigoomi Cultofaño Mihica.

² Tañahabomi, amiihaico sihidí imehi, fahijivaró uuti mehesafotomoro, amiihaico ijibeguehinibadi mihicahicaneguiha. ³ Jinooco bu imeguehi magaaanoco Cristo gaifimi abajaabo. Jaabadiro bu mogai abajaabo gaifi. Jaabadiro bu Cristo abajaabo Moocaani. ⁴ Jaamaño gaifi iinigaico afabaacuuboro Moocaanima cultofaño ihiiimaajisumi, bu diibo iimaaco ijibeguejisumi icano imooniruva Cristo ihabajaabo iicaabedi nucufesujiruno. ⁵ Jaabadiro bu gaigo iinigaico fabaacutigo Moocaanima cultofaño ihiiimaasumi, bu diibo iimaaco ijibugusumi icano imooniruva ihabajaabo iicaabo aijidi nucufesujiruno diibo omoonibadiro iicano. Ono iinigaico icidaruva icajirubadi. ⁶ Jaamaño gaigo iinigaico afabaacugotihachijji jilliro paryi iinigaico icidacuqui. Jaanoti gaiguedi iinigaico iquiticino, bu icidano icano unucufesuhachijji, jilliro ifoboociqui. ⁷ Jaanoti gaifi foboocijitirahi, diiboco Moocaani ifibadiro ifiivusumaño, bu diibo iminehejequere omooninofañodi Moocaani imi ifuvusucafotomaño icano. Jaanoti naha gaigo iminehejequere omooninofañodi gaifi imi ifuvusucafetehi. ⁸ Miiro Moocaani gaifiico eheetavusumi gaigo baciti diiboco eetavutibo. Jaanoti naha gaigooco gaifi baciti eetavuubo. ⁹ Jaago gaigo gaifiiguiha eetavocafutuui. Jaanoti gaifi gaigooguiha eetavocafututuhi. ¹⁰ Jaamaño jilliti gaigo iinigaico fabaacunichi aiji mityaguino iicanoco Moocaani toomoinaaco ihifusuqui. ¹¹ Jaarunaaca Cristofañodi mihicamaño magaaajahi gaigo ichaharuva gaifi chahajirahi, bu gaifi ichaharuva gaigo chahajirahi icano iicanoco. ¹² Jaamaño miyaano gaigo gaifiiti eetavocafutuhi. Jaabadiro bu gaifi gaigooti fiivehi. Jaaruno paryi Moocaaniti saahi.

¹³ Eneecata amiihairyo monoo: ¿Naa imino gaigo iinigaico fabaacutigo Moocaanima iimaano? ¹⁴ Mifiivucubadiro mihicanoti magaaajahi gaifi imeebaiguima icano unucufesunoco. ¹⁵ Jaanoti naha gaiguedi imino imeebaiguima icano iinigaico tooneri ifabaacuqui aaciumaño. ¹⁶ Jaanoti saatoho toonoti ejenaauhachijji igaajaqui miihai, bu Moocaani iijanominaa iicamo magaaajatihi uufocovi siinoco.

Aivojibo Imi Machu Onoonovi Miyaminaa Imitino Omoonino.

¹⁷ Jaanoti naha jinooco amiihaico onoonovi amiihaico imotih. Miiro amiihaivaha mihigaivusumi imino moonitimoro imitino momoonihicahi. ¹⁸ Miiro uco jibogomo cultocovaha meheetavequi mihigaivusumi sabadiro icatimo mefeehicahi. Jaano fine miyaano. ¹⁹ Jaano miya tolli icahachijji ijeevadi diitoti mudugaavo miya miyaavogominaa iicamo igaajacafetequi. ²⁰ Jaamaño tolli mudugaacinimaño Aivojibo Imi Machuco meheetavono miyaano Aivojibo Imi Machu icacutino. ²¹ Miiro mamachucujisumi saatohova ijeevadisahaje imegaviro mamachuhicahi. Jaamaño saatoho ajebama icanaaca saatoho mutuvamoro miguriicavocinihicahi. ²² ¿Nacu amiihai iijano chahahi

mahadujiruhigo, mamachujiruhigo icano? Jaamaño jilliti Moocaani iijaco jihovonobadi momoonihicahi, bu imachutama achahamoco munucufevesuhicahi icano. Jaanoco ¿milli fine uujoho amiihaico neeji? ¿Nacu toonoti amiihaico imeji? Chaha, imotihhi.

Aivojiiho Imi Machu.

(Mt 26.26-29; Mr 14.22-25; Lc 22.14-20)

²³ Jilli uco Aivojiiho ijiibugunoco amiihaico jiibuguhi: Miiro Aivojiiho Jesuco aacijifucu ihusefaño maahuco gaayiciubo. ²⁴ Jaaboro Moocaanico toonohallivi iimuudi iquisicuboro nuuhi: Ifaaji, mamachu. Jino taahuco amiihaihallivi iquisicufotono. Jilli momoonihica. Jaamo uco mehesafetehicahi, nooboro. ²⁵ Jaabadiro bu toonoco amachunobuunati ihusefaño ihadutahilluco agaayiciuboro nuubo: Jihillu bohono iimaaco miyanotiro eheetavono tatyijohofañodi. Jaanoco fahiijivaro mahaduno ticovovi uco mehesafetehica, nooboro. ²⁶ Jaaneguiiha amiihai fahiijivaro tohicaco mamachusumi, tohilluco mahadusumi icano toonofañodi magaaajasuhicahi Aivojiiho Jesucristo iguijeveunoco, diibo siino asaajinohachuta.

Jilli Mamachu Aivojiiho Imi Machuco.

²⁷ Jaamaño Aivojiiho Jesucristo Imi Machu onoonoco meheetavusumi cajaatyohacho Aivojiiho maahuco imitino amachumo, bu ihaduhilluti imitino aadumo icano imitino moonihi Aivojiiho ifico, itijohoco icano. ²⁸ Jaaneguiiha iticoni paryi amiihai imitico mehesamaaimoro Moocaanico mijiiibogo. Jaadi jari tohicati mamachu, bu tohilluti mahadu icano. ²⁹ Jaanegui toono Aivojiiho ifi eneejirunoco gaajatimo toonoco amachumo, aadumo icano ifihalliviro imitino iicajinoco icihhi. ³⁰ Jaamaño amiihaiti ajashutimo saatoho guihuvahi, bu saatoho niinovahi, bu saatoho guijeveciniciuhi icano. ³¹ Jaaneguiiha imino miihai mofico mehesamaaimoro Moocaanico mijiiibogomoro momooniruva Moocaani miihaico tolli moonitiiho iicaqui. ³² Jaamaño Moocaani miihaico mohimitihalliti jilli moonifihi miihaico ahaamiiho sano Moocaanico imiyaavogotimoma miihaico cijigaifaño igañijiruneguiiha.

³³ Jaaneguiiha tañahabomi, Aivojiiho Imi Machuco mamachuqui mihigaivusumi mo-toomocasimoro sano mamachu. ³⁴ Jaanoti saatoho sihidi mahajebavahachiiji iticoni amiihai iijafañerehiica mamachu, amiihaico Moocaani imitino mihigaivomoro momooninohalliti aamidiibo. Jaanoti sanehejeque ufucu amiihaico uujoho Pablo abaatodi imibachuji.

12

Moocaani Gaija Aacino.

¹ Tañahabomi, imeguehi jinooco magaaanoco Moocaani Gaija miihaico aacifinehejeque.

² Amiihairyo magaaajacuhi Moocaanico mimiyaavugutisumi jilli jihovoto ijinita ihiimaatimoco mejeecivehicaunoco. ³ Jaaneguiiha imeguehi jisumi magaaanoco: Cajaatyohacho Jesuco afaijamo Moocaani Gaijari toono ihiimaano icatino. Jaanoti naha saatoho: Jesu Aivojiiho, onoomo naha jino Moocaani Gaija mityariro ihiimaamo.

⁴ Miiro icano siibadihije Moocaani Gaija aacino miyaminaafi agaayicino. Jaaruubo saafiro Moocaani Gaija toonoco aaciibo. ⁵ Jaamaño siibadihije omoonino dudicamaajeri Aivojiihoco jeecivefimo. Jaaruno saafiro iicaaboco Aivojiihoco mejeecivehi. ⁶ Jaabadiro bu Moocaani dudicamaajeque momoonimo fanoovaaco siibadihije momooninicihi. Jaarunoco saafiro Moocaani famoovafenedi tolli moonihi. ⁷ Moocaani famoovaaco siibadihije aacino momoonihi Igaija diitoma iicanoco igaaasuqui famoova imiguiiharo. ⁸ Moocaani Igaijafañodiro saatohoco aciibo gaaja iimaaco. Jaabofeediro bu saatohoco aciibo sihidi gaajari ihiimaanoco. ⁹ Jaabofeediro bu saatoho gaayicahi miyaavogoco. Jaabofeediro bu saatoho

gaayicihi iguihuvamoco ubuheesuno mityaco. ¹⁰ Jaanoti bu saatoho gaayicihi sihidi ejeevano mityaco omoonijinoco. Jaanoti bu saatoho gaayicihi Moocaani iimaaco ijibogonoco. Jaanoti bu saatohoco Moocaani acihi agaajacijino mityaco jihovo gaijaco, miya Gaijaco icano, cono miya Gaija iicanoco. Jaanoti saatoho gaayicihi agaajaratijiri ihiimaano mityaco. Jaanoti bu saatoho gaayicihi toojiri ihiimaanoco agaajaciboro ijibogono mityaco. ¹¹ Jaano paryi jinehejeque omooninoco idiboro Moocaani Gaija acihi. Diibo famoovaaco ijeevadisahaje omoonino mityaco acihi diibo imogobadi.*

Saafi Ifihotoro Miihai.

¹² Miiro mofi sanooro icaruno fiivaano miino ifiiti sihidi dugaacacineheje iicanobadi, bu Cristota famañoova jeevomañehejeque meheetavorahi. Jaarumo saafitaro mihicahi. ¹³ Jaabadiro miihai judiomu mihicarumo, griegomu mihicarumo, sifi jijovoto mihicarumo, bu sifi jijovoto mihicatirumo icano, sagaijariro minitafotonofeenedi saafi ifibadiro miminifutucuuhi bu sagaijaco paryi miihai magaayicicuumaño.

¹⁴ Miiro mofiiti fiivaano inonohocinihi sanooro icatino. ¹⁵ Jaamaño tihai: Uujoho use iicatimaño ifiono icatini, neejiruno. Jaaruno bu toofionoro. ¹⁶ Jaabadiro bu nohoji: Uujoho aalli iicatimaño ifiono icatini, neejiruno. Jaaruno bu toofionoro. ¹⁷ Jaamaño paryi mofi sano aalliro iicaruva, ¿milli bu muguubujirahi? Jaabadiro bu mofi paryi sano nohojiro iicaruva, ¿milli mininihicijirahi? ¹⁸ Jaamaño Moocaani mofionehejeque iimogomañehejevi ficuubo. ¹⁹ Jaanoti sanooro muhuserere iicaruva, ¿cuuca mofi icajirahi? ²⁰ Miiro mofioneheje fiivaahi. Jaaruno mofi sanooro.

²¹ Jaamaño mohaalli muhuseque: Ico imogotihini, neejitirahi. Jaabadiro bu monigai motihaico: Ico imogotihini, neejitirahi. ²² Tolli icatino. Mofiono ajaaparyanehejeque janaanici magaijahi. ²³ Jaabadiro bu mofiiti miiro magaijinehejeque imino gaachehuri mijicunicihi. Jaabadiro bu oovosiimañehejeque imino mofoboocihini gaachehuri. ²⁴ Jaanoti naha oovosiimañehejeque mofoboocihini oovosiimaño. Jilli Moocaani mofico eetavuuhi, mofi oovosiimañehejeque janaanici magaijiqui. ²⁵ Toonoti mofioneheje ijeevadi dugaacamaaitino iicaqui. Jilliro fanoovaro sabadiro igaijicasiqui. ²⁶ Jaaneguiiha samaño aavuvusumi, bu paryi faabohoro aivevehi. Jaabadiro bu samañooco imino momoonisumi paryi faabohoro imo imo icahi.

²⁷ Jaamaño jaabadi amiihai Cristo ifi mihicamo. Jaamo famooro diibo ifioneheje mihicamo. ²⁸ Jaamaño Moocaani famooco saafisari iticovoocivi acihi Moocaani ijafaño dudicamaajeque: Iticoni minisuminaaco, jaanohallivi Moocaani iimaaco agaayicinoco ijibeguefimoco, jaanohallivi jibogominaaco, jaanohallivi sihidi ejeevanehejeque omoonifimoco, jaanohallivi iguihuvamoco ubuheetesufimoco, bu aamusuminaaco, bu aivojitoco, bu agaajaratino iijineri ihiimaafimoco icano. ²⁹ ¿Nacu jaamo famooro minisuminaa? ¿Nacu famooro Moocaani iimaaminaa? ¿Nacu bu famooro jibogominaa? ¿Nacu famooro sihidi ejeevano eetavominaa? ³⁰ ¿Nacu bu famooro iguihuvamoco ubuheesuno mityama icahi? ¿Nacu famooro iimaafihi agaajaratino iijineri? ¿Nacu bu famooro jibeguefihini toojiri ihiimaanoco? Chaa, tolli icatino.

³¹ Jaaneguiiha janaanici iiminoco Moocaaniti magaayicijinoco miguuino. Jaarunaaca uujoho amiihaico jibegueji aivo janaanici jino imino esamaajeque.

13

Gaijima Mihica.

¹ Miiro uujoho miyaminaa iijineri, bu Moocaani toomominaa iijineri icano iimaarububo, gaijima chaharuva, jilli cimibaco ahaamino ticovono ojibadi jeevajirahi, bu jigaiño meehuco mohojisuno idicuno iicabadi jeevajirahi. ² Jaabadiro bu Moocaani iijico

* **12:11** Meeci Col 4.7-16.

jibuguruubo, bu fanoova itihinehejeque gaajaruubo, bu fanoova gaajama icaruubo, bu sihidi miyaavogoma iicanofeenedi ifabainoco sihigovi afatyusunoma icaruubo, gaijima chaharuva, jilli uujoho mihifoobejiru. ³ Jaabadiro bu paryi tabusumijeque sitaaco ifehicaruubo, bu tolliro tafico gaijitibo acijirahi Moocaanico imogobadi ijigasuhachiji, jaarunaa gaijima chaharuva, ¿jilli tolli omooniruno uudi jinehejeguiha imijitirahi?

⁴ Jaanoti naha gaijima iicaabo, bu fanoova jaabicima icahi. Jaabo bu imihusehi, sitaaco inohallitiro jivehetatibo, uujoho sihidi jeevahi nootatibo, tafico mitya mitya moonitatibo icano. ⁵ Bu tolliro idicunoono moonitatibo, gaijififatibo icano. Tolliro bu sifiratotatibo, bu imitino omoonimoco guenene jivehetatibo. ⁶ Bu tolliro sita imitico omoonineri imo imo icatatibo miyaaneriro imo imo iicafilbo, ⁷ fanoovaaco miyaavogoboro jaabicifiibo toomoboro sicujeebiri.

⁸ Gaiji ufucuro finijitih. Jaanoti naha ufucu iicajinoco jibogoneheje finiji. Jaabadiro bu agaajaratino iijineri ihiimaa lliveji. Jaabadiro bu gaajahaño finiji. ⁹ Miño Moocaani iijiti sasitusacohoro magaajahi. Jaasitusacoro mijibeguehicahi. ¹⁰ Jaanoti fanoocoro imino magaajacuudi toono midimañehejequere magaajahicano finiji.

¹¹ Uujoho seemene iicausumi seemene iicanicibadi iimaahicauhi, esamaahicauhi, esicinihicauhi icano. Jaaruubo amiyaabo iicacuudi seemenebadi iicahicaunoco jeevesucuhi. ¹² Jaabadiro jisumi mihai jaabaiba mahatyimehi oono meecimefaño jaabaiba mahatyimenicibadi. Jaarumo ufucu imino foovono mahatyimeji. Jaabadi jisumi uujoho paryicino gaajatih. Jaaruubo ufucu paryicino gaajaji, uco Moocaani imino agaajabadi. ¹³ Jaamaño idinoro Moocaani miyaavogo, bu diibo onono miyaavogo, bu gaiji icano ufucuro finijitih. Jaarunehejeti aivo gaiji janaanici jeevahi.

14

Agaajaratino Ijineri Iimaanoco Onono.

¹ Jaaneguiha gaijima miicaqui imino miguiino. Tolliro bu Moocaani Gaija aacinoco miguiino. Jaano janaanici miguiino Moocaani ijico mijibeguejinoco amihaiho ihaciqui. ² Jaanoti agaajaratino iijiri ihiimaabo Moocaanidiro iimaahi miyaminaaguiha iimaatibo, mihaiñooba toonoco uguubutimaño. Jilli Moocaani Gaijariro iimaabo toovono iicaruno iiminuru iicanoco. ³ Jaanoti naha Moocaani ijico jibogooobo sitaaco jibeguehi. Jaanofeenedi diito miyaavogoco jusisuubo, bu quehecutusuubo, jacusuubo icano. ⁴ Jaanoti agaajaratino iijiri ihiimaabo ifiguiharo iimaahi. Jaaneri diibo miyaavogoro jusihi. Jaanoti Moocaani ijico jibogooobo paryi Moocaani iijaminaa miyaavogoco jusisuhi.

⁵ Uujoho imogorahi paryicino amihai agaajaratino iijiri mihiimaanoco. Jaano janaanici imeguehi Moocaani ijico mijibogonoco. Miño Moocaani iiji jibogo aivo janaanici imihi. Jaanoti agaajaratino iijiri iimaano miyaadi jeevatih. Toojiri ononoco saatoho jibogotiruva aivo sihidi jeevajitiruno. ¿Milli bu Moocaani iijaminaa uguubuneri imiyaavogo jusijirahi? ⁶ Jaabadi tañahabomi amihaiho abaatoobo agaajaratino iijiri amihaima iimaaruva, ¿jinejeque toonoti magaayicijirahi? Jaanoti naha mihaiho Moocaani agaajasunoti, bu amihaiho miyaanoti jibuguruva, Moocaani ijico jibuguruva icano naha amihaidi imijirahi.

⁷ Eneecau bu masi oono ifima achahano siruubavi, arpavi icano mohooviciqui. Jaanoco jilli ticovono mohojisuruva, ¿milli bu magaajajirahi imasijico?, ¿cojico ojusunoco? ⁸ Jaabadiro bu corneta jilli ticovono ihojiruva, ¿mijoho bu imibaivejira imoonicasiqui? ⁹ Jaabadiro bu amihaidi magaajatijiri ononoco, ¿milli bu muguubujirahi? Jilli sicamañoma ihiimaamobadi jeevajiruno. ¹⁰ Fine jinihallivi ajashutino iijino icahi. Jaaruno paryi fanooro gaajaveechuhi. ¹¹ Jaanoti uujoho agaajatino iijiri saatoho uuma ihiimaamedi diitedi uujoho siijinijeobobadi jeevajirahi, uuti bu diibo siijinijeobobadi jeevajirahi. ¹² Jaamaño amihai Moocaani

Gaija aacinoco mihimogomaño, miguiinomoro magaayici oono Moocaani iijaminaa miyaavogoco ujusisunoco.

¹³ Jaanoti bu agaajaratino iijiri ihiimaabo toono iimaahallivi Moocaanico idilluqui. Jaanoco agaajaaboro ijibeguejino mityaco Moocaani diiboco ihaciqui. ¹⁴ Jaanoti uujoho agaajaratino iijiri Moocaanima iimaaruva miyaano tagajafañodiro iimaahi. Jaaruno imino eesicinino icatino. ¹⁵ Jaaneguiiha fine, ¿milli moonijirahi? Jilli fine Moocaanima ihiimaasumi tagajari, bu tahesicinima icano sano iimaajirahi. Jaabadiro bu Moocaani masinoco amasivasumi tagajari, bu tagaajama icano sano masivajirahi. ¹⁶ Jaamaño ijoho Moocaanico digajariro diimuruva, saafi jilli ticovono iicaabo, ¿milli bu ico nahabonijirahi? Miro ijoho onoonoco gaajatibo. ¹⁷ Jaano toono ijoho Moocaanico idiimono aivo imijirahi. Jaarunofeenedi diibo miyaavogo jusijitirahi. ¹⁸ Jaaneguiiha Moocaanico uujoho imehi, paryi amihai janaanivivi agaajaratino iijiri iimaanohallivi. ¹⁹ Jaaruubo Moocaani iijafaño imeguehi ajashunogayi ihiimaarunoco imino muguubunoco, toonoti sitaaco gaajasuqui. Aivo jino sihidi imihi, agaajaratino iijiri diez mildino munuuruno janaanivivi.

²⁰ Jaaneguiiha tañahabomi, fine seemebadi mehesamaaño. Jaanoti iimitinojaagodiro seeme agaajatisejebadi mihica. Jaarumo amiyatobadiro mehesamaaje iiminojaagodiro. ²¹ Miro Moise tajiba Caatinihaamefaño jilli neehi: Jiicumiminaaco siicumiminaa iijiri neeji siicumiotofeenedi. Jaarunaaca uco: Miyaano neejitimo, noobo Moocaani, noonoro. ²² Jaamaño agaajaratino iijiri iimaano imiyaavogotimocoro igaajasuqui iicano; imiyaavugucumoco igaajasuqui icatino. Jaanoti bu Moocaani iiji jibogo mitya imiyaavugucumoco agaajasuno. Jaanoti imiyaavogotimoco agaajasuno icatino. ²³ Jaabadiro bu paryi Moocaani iijaminaa sahigoviro iigaivomoro sabadiro agaajaratino iijineri ihiimaamofeenevi saafi agaajatibo, bu imiyaavogotibo icano ijicafuturuva: Jilli fine jito jeegavehi, neejiruubo. ²⁴ Jaanoti famooro Moocaani ijico mijibogomofeenevi imiyaavogotibo, bu agaajatibo icano ijicafuturuva, diibo imitino iicahicanoco gaajacujiruubo, toono paryi amihai monoonoco uguubunofeenedi. ²⁵ Jilliti jari diibo jeebifaño iicano agaajarahicatino foovohevi. Jaadi jari ememuvooboro Moocaanico imeji: Miyaano jahi amihafeenevi Moocaani icahi, nooboro.

Moocaani Iijafaño Mufuusumi Imino Meheetavo.

²⁶ Jaaneguiiha tañahabomi, jilli amihaiico neejirahi: Mihigaivusumi amihaiti saatoho masima iicahachijji, bu ijibeguejinoma iicahachijji, bu Moocaani agaajasunoco ijibeguejinoma iicahachijji, bu agaajaratino iijiri ihiimaanoma iicahachijji, bu toojiri ihiimaanoco ijibeguejinoma iicahachijji icano, imino momooni Moocaani iijaminaa miyaavogoco ujusisujino iicahachijji. ²⁷ Jaamo bu agaajaratino iijineri ihiimaajisumi miimisiicro mihiimaa; sihidi iicasumi miimisiici, saafi idinoro mihiimaa. Jaarumo sano icatino, saafisariro mihiimaa. Jaanoco bu saatoho ijibequi diito onoonoco. ²⁸ Jaanoti toonoco ijibeguejirumo achahahachijji sijijeri mihiimaadino mihigaivusumi. Jilliro amihafañodiro mihiimaa Moocaanimaryo. ²⁹ Jaabadiro bu Moocaani ijico mijibeguejino iicahachijji miimisiicro mihiimaa. Jaanoti iguirasumi miimisiici, saafi idinoro mihiimaa. Jaanoco saatoho muguubunicimoro mehesamaaje: ¿Naa miyaanoco? noomo, noomoro. ³⁰ Jaanoti bu igiciniboco sabogoco Moocaani igaajasuruva imegavi ihiimaabo illivequi. ³¹ Jilliti paryi amihai Moocaani ijico magaayicahicamo saafiisari mijibogo, famooro imino uguubumoro iquehecucafetequi. ³² Jaaneguiiha Moocaani ijico ijibogomo ihesamaajeque iguinioniqui saafi ihiimaanohachutahiica. ³³ Miro Moocaani sajeebi icaco aaciibo imitasuubo icatino.

Oono fahigova iicamo miyaavogominaa Moocaani iijanofaño iicanicibadi. ³⁴ Jaabadiro bu gaigoomi cultofaño llivi iimaatimo iicaqui, Moise tajibafaño onobadi

iicaqui. ³⁵ Jaanoti agaajanoco iimogohachiiji jari iijafaño ofoodi aijico idilluqui. Imijitiruno gaigo cultofaño ihiimaano.

³⁶ Jaabadiro bu magaaja Moocaani iiji amiihaiti ticovahinithi, bu idimoro amiihai toonoco magaayicihinimo mihicathi. ³⁷ Amiihaiti saato: Moocaani iijico ijibogonoco aivo gaajahi, monoomo, bu Moocaani Gaijafenedi gaajahi, noomoro mehesicinimo iicano. Jinooco magaaja jihaamefañodi jilli amiihaico onoono jino Aivojibo Moocaani tajiba iicanoco. ³⁸ Jaanoti jinooco imiyaavogotibo onoonoco: Miyaano, meneedino.

³⁹ Jaaneguiiha tañahabomi, Moocaani iijico mijibeguejinocoro aivo miguiino. Jaamoro bu agaajaratino iijineri iimaaco mafaguedino. ⁴⁰ Jaanoco ivi iminoro meheetavo mitasutimo.

15

Cristo Siino Ubuheeteunoti Ijibogono.

(Mt 26.1-10; Mr 16.1-8; Lc 24.1-12; Jn 20.1-10)

¹ Jaaneguiiha tañahabomi, imeguehi taajasujibogoco amiihaico uujoho ijibeguehininoco mehesafotonoco. Tobogoco amiihai magaayicihinibogofaño quehecuno mihicabogo. ² Jaabogofenediro bu amiihai mataajacuhi amiihaico ijibeguehinibadiro mihicahachiiji miyaano mimiyaaveguehinihachiiji.

³ Miuro amiihaico iticoni jibeguehinithi Moocaaniti agaayicihinibogoco: Cristo mohimitihallivi iguijeveunoco, oono Caatinahaamefaño unuubadi. ⁴ Jaaboco icicuruubo siino mifucuci, safucu icanoti buheeteubo, oono bu Caatinahaamefaño unuubadi. ⁵ Jaabo Pedrovi jafeveuhi. Jaadi bu tolliro saato paryi famooro iminisuminaavi icano. ⁶ Jaabadiro bu tolliro safoono saato miyaavogominaavi jafeveubo ajashutimo quinientodimo janaanivivi icaumovi. Jaamehiica icacinihi, Pablo unuusumi. Jaanoti saato diitoti choomocinicuhi. ⁷ Jaanobuunati bu Jacobovi jafeveubo. Jaadi bu paryi iminisuminaavi icano.

⁸ Jaanobuunati bu niinoonoro uuvi jafeveubo. Jaabo uco sisiviro minisuminaafiti icuhi, oono oovago iseemeneque sisiviro agañnicibadi iicauboco. ⁹ Miuro uujoho minisuminaati sihidivi ejevatiibo uco minisuminaafi monootatiruubo Moocaani iijaminaaco imitino omoonihinamaño. ¹⁰ Jaaruubo jino uujoho diiboti icahi Moocaani uco agaijimaño. Jaamaño diibo uco imino omoonuno sicamañovi footihi. Miuro paryi diito janaanivivi dudicamaahi. Jaaruno uujoho omoonino icatino, jilli Moocaani iimihuseri tafañodi omoonino. ¹¹ Jaanoco uujoho, diito icano sabogocoro mijibeguehi. Jaabogoco amiihai mimiyaavuguuhi.

Uchuumucuumo Siino Ubuheetejino.

¹² Jaano bu mojibogo Cristo uchuumucumofeeneti siino buheeteuhi onoono bu iicanaaca, bu milliti amiihaiti saato siino mubuheetejino chahahi, neehicahi? ¹³ Jaano bu tolli iicaruva, ¿jaana milliti bu Cristo siino buheeteuhi? ¹⁴ Jaanoti miyaano Cristo siino ubuheeteutihachiiji jino mojibogo jilli sicamañovi, bu oono amiihai miyaavogo jilli sicamañovi icano. ¹⁵ Jaaneguiiha jahi bu mihihai Moocaaniti sicamañoco mijibeguehicahi, Moocaani Cristoco guivefañoti buheetesuuhi, monoomo. Jaanoti miyaano uchuumucuumo siino buheetesuracutimo iicajiruva, jaanaa milliti bu siino Cristo buheeteuhi? ¹⁶ Jaaneguiiha uchuumucuumo siino buheetesuracutimo iicajiruva, Cristo siino buheetesurautihi. ¹⁷ Jaanoti bu Cristo siino ubuheetesurautihachiiji, amiihai miyaavogo jilli sicamaño. Jaaneguiiha jahi amiihai imitifañerehiica mihicahi. ¹⁸ Jaaneguiiha jahi bu Cristoco imiyaavogomo iguijevecumo taajacujithi. ¹⁹ Jaaneguiihacu Cristoco mehesicinino jilli jiihalliviro mihicaquiguiiharo iicahachiiji mihihai famoo janaanivivi idaasuno mihicahi.

20 Chaha, tolli icatino miyaano aivo Cristo uchuumucuboco siino Moocaani ubuheetesuuno. Jaamaño Cristo imegaoobo ufucu siino ubuheetejimoti ubuheetecubobo. 21 Miiro oono saafi Adan onoobofañodiro guiyeve asaabadiro, bu saafi Cristofañodiro iguijevecumo siino ubuheetejino saahi. 22 Oono paryi Adanoto iicamaño iguijevenicibadiro, bu oono paryi Cristooto iicamaño fiivoma icaji. 23 Jaarumo sano diiboma icajitino; iticoni diibo buheetehinicuuhi. Jaadi jari diito, diibota iicamo, buheeteji diibo asaadi. 24 Jaadi jari jiniije ifnijino icaji. Jaasumi Cristo finisuji paryi jihovo tajiibaco, bu fanooro paryi aivojico, bu paryi mityaco icano. Jaadi Moocaanico ihaivojico acijiibo. 25 Miiro Cristo aivojiveji jari paryicino Moocaani iminaaco iguininomicudi. 26 Jaadi bu guiyeveque niinoono finisujiiibo. 27 Miiro Moocaani paryicino Cristoguiinoviciucuuhi. Jaaruno Caatinahaamefaño paryi diiboguiino ficucafotono nuurunaacaidiiboro Moocaani diiboguiino ficucafototihi. Miiro diibo paryi fanoovaaco Cristoguiinoviciucuuhi. 28 Jaadi paryicino Cristoguiinoviciucucafutucuudi, Cristo Illi iicaabo Moocaaniguinoviciucucafeteji; miiro diibo Cristoguiinoviciucuubo. Jaamaño jilliti Moocaani fanoovahallivi icaji.

29 Jaanoti bu saatoho ochoomocinihicaumeguiiha ifinoco nitihicahi. ¿Collihi bu jaamo tolli moonihicahi? Miiro diito siino ubuheetejinoco imiyaavogotiruva tolli moonihicajitirumo.

30 ¿Nacu milliti miihai fahiijivaro ñihicunofaño mihicahicahi? 31 Miiro uujoho fahiijivaro guiyevefaño icahicahi. Jaano aivo miyaano, tañahabomi, oono amiihai Cristoco mimiyaavogomaño uujoho imo imo icahicano miyaano icabadi. 32 Uujoho jilli onoomaño Efeso cuumivi jicumibadi iicahinimo miyaminaama moonicasihinihi. Jaaneguiiha, ¿toonoti jinejeque icijirahi, miyaano uchuumucuumo siino buheetecuutimo icajiruva? Jaaneguiiha saatoho eneehicabadi imijiruno mihicano: Mamachuqui, bu mahaduqui icano civohogo miguijevecujimaño, noomoro.

33 Amiihaico sita bañidino. Miiro noonocimo: Imitino gataavominaa imino iicafiruuboco imitino jeevamaaisufihi, noomoro. 34 Jaaneguiiha amiihai iminoro mihicaticovono ifiima. Jaamoro imitico momoonidino. Miiro oono amiihaiti saatehehiica Moocaanico gaajatithi. Jilli amiihaico neehi, jaanoti jaamo munucufevahi.

Jilli Uchuumucuumo Siino Buheeteji. (1 Ts 4.14-17)

35 Fine saatoho dillujirahi: ¿Milli fine uchuumucuumo siino buheeteji? ¿Milli jeevano ifinoma fine icajimo? noomoro. 36 Jeedi fine aivo agaajatimo. Miiro siino toogaico mabasuno ochoomonobuunati ifaho iinefihi. 37 Miiro trigoco, bu tobadi iicanoco mabasujisumi, ifahooco mabasuno ihiinotatihi itoogaico mabasuno iinefihi. 38 Jaano mabasunoco Moocaani iimogobadi fiivusufihi siyomono toogaico siibadi, bu siyomono toogaico siibadi icano. 39 Miiro sabadiro ifino icatihi: Siibadiro miyaminaa ifi, bu siibadiro asimififi, bu siibadiro joomififi, bu siibadiro taava ifi icano. 40 Jaabadiro bu icano niquejeminaa ifi, bu jinijeminaa ifi icano. Jaarunaa niquejeminaa ifi ovosii siibadiro, bu jinijeminaa ifi ovosii siibadiro icano. 41 Jaabadiro bu cuujeo nihiba sesee siibadiro, bu fucuo nihiba sesee siibadiro icano. Jaabo sesee bu meeciri seseti siibadiro. Jaabadiro bu meeciri sesee saafi sesee siibadi, bu sifi sesee siibadi icano. 42 Jaabadi bu jeevano uchuumucuumo siino ubuheetejimo. Jaamo utuucifino ifico micinichihi. Jaanobuunati siino mubuheeteedi utuucijitino ifiima mihicaji. 43 Hedicunoco micinichihi. Jaaruno siino ubuheetecudi ovosicinicuhi. Bu niinovanoco micinichihi. Jaaruno siino ubuheetecudi sefacuno. 44 Miyaminaafi ifico micinichihi. Jaaruno siino ubuheetecudi gaija ifiirucu icano. Jaamaño miyaminaa ifi icabadiro, bu gaija ifi icahi.

45 Miiro jilli Caatinahaamefaño noono: Iticonio miyaminaafi Adan onoobo fiivo ifiima eetavocafutuhi. Jaanobuunati Cristoco: Niinoo Adan, neehicaumo jilli Gaijafenedi

fiivoco aacineguiiha. ⁴⁶ Jaaruno Gaija ifi iticoni mihicatihi. Jilli miyaminaa ifiti iticoni mihicahi. Jaadi jari Gaija ifiti mihicatahi. ⁴⁷ Iticonio miyaminaafico jinijeti eheetavuubo jinijeminaafiu. Jaano allivioobo iicaabo Aivojibo Jesucristo niquejeoobo. ⁴⁸ Jaamaño jinijeminaa ifino johono jinijeti eheetavuubo ifibadi jeevahi. Jaanoti niquejeoto igaijano johono niquejeoobo igaijabadi jeevahi. ⁴⁹ Jaabadiro mihai oono jinijeti eheetavuubo ifibadi mejeevamaño, bu ufucu oono niquejeoobo ifibadi mejeevaji.

⁵⁰ Tañahabomi, jilli amihaico eneejirunoco neehi: Oono ihuucuma, itijohoma icano iicamo Moocaani aivojifaño feejitahi. Miho oono guenene iicatino ufucuro ifinijitino faño icajitahi, eneejiruno. ⁵¹ Imeguehi bu jino agaajaratinoco magaanoco: Famooro miguijevejitahi. Sano famooro siibadi mifiiveteji. ⁵² Jilli goovanogayi oono miho aallico mimichihyaacuno iicanicibadi, niinoono trompetaco ojisucudi. Jaasumi toono trompeta ojidi uchuumucuumo siino buheeteji ufucuro chuumucuumo iicaqui. Jaanoti mihai sifiti miminifeteji. ⁵³ Oono mofi guenene icatino ifi, ufucuro milli icajitino ifiti fiiveteji. Jaabadiro bu mofi iguijevefino ifi iguijevefitino ifiti fiiveteji. ⁵⁴ Jaano oono mofi guenene iicatino ifi, ufucuro milli icajitino ifiti ifiivutucudi, bu oono mofi iguijevefino ifi iguijevefitino ifiti ifiivutucudi icano, Caatinihaamefaño onono miyaaveji:

Guijeveque Moocaani mitya guiinoniji. ⁵⁵ Guijeve, ¿cuuca icano dimitya mihaico iguijenihicano? Guijeve, ¿cuuca icano dimitya guiinoniji eneehicano? Caatinihaamefaño onono.

⁵⁶ Miho imiti, guijeveque mityaco achicahi, mihaico iguijeniqui. Jaabadiro bu Moise siicijeo tajiba imitico mityaco achicahi. ⁵⁷ Jaanoti naha jisumi mihai Moocaanico mihimehi, Mohaivojibo Jesucristofenedi mihai guijevecuumo mihicajino mityaco aacinohallivi.

⁵⁸ Jaaneguiiha agaijimo tañahabomi, quehecuno sefano mihica, fahijivaro janaaniviro Mohaivojibo dudicamaajeque eetavomoro mihica. Miho amihairyo magajacuuh Mohaivojibedi mududicamaaño sicamañovi iicatino.

16

Cristofañodi Monahabomi Iicamedi Nihibamico Mahallacaruno.

¹ Jaanoti bu amihaico neehi Cristofañodi monahabomi iicamedi nihibamico mahallacarunoti: Johono Galacia jinijeri icajano Moocaani ijanominaaco ijibuguubo unuubadi momooni. ² Fajaguisivaviro famooro amihai magaayicinoti ijeevadi mudugaacumoro mificuhica magaayicidinoti gaajacimoro. Jaamo uujoho ifotodi toonoco eheetavotimo mihicahi. ³ Jaabo uujoho ifotodi amihai monoomoco galluji Jerusalevi aamenema, diito isatyequi monahabomi tahigo iicamedi amihai mahallacaruno nihibamico. ⁴ Jaanoti bu uuro ofoono uudi iimihachiji, uuma feejimo.

Pablo Efejinoco Ifitacamaño.

⁵ Jaabo amihaijaago ofoodi, iticoni fatyeji Macedonia jinijefañodi. Jaadi jari amihavivi Corinto cuumivi ifeteji. ⁶ Jaabo amihaima gueenejisuno icahachiji. Jaanoti bu paryicino jinijaco toonoviro afatyohachiji. Jaachiji uco mahamusu efejihigovi ofooboco. ⁷ Imogotahi amihaijaago ofoobo jilli ifatyodi ofoonoco. Imeguehi amihaima guenene iicanoco Mohaivojibo Jesucristo iimogohachiji. ⁸ Jaaruubo jino Efeso cuumivi icajihica Pentecoste jibaimo afatyonohachuta. ⁹ Jisumi jimañovi aivo imino Moocaani dudicamaaje eetavo, aivo imino ofoomaño, bu sihidi saatoho imogotimo uco ijihegueme icamaño icano.

¹⁰ Jaanoti Timoteo am#haivi #fotohachiji imino diiboco magaayici sajeeb#i iicaqui. Diibo bu uubadiro Mohaivoj#bedi ududicamaaibo. ¹¹ Jaaneguiiha am#haiti saato-hoba diiboco mitihimejetasudino. Jilliro diiboco mahamusu sajeeb#i ofooboro uco imeecivaqui. Jinoti diiboco teemehi, bu saatoho monahabomi asaajimoco icano.

¹² Jaanoti Apolo onooboti am#haico j#beguehi: Monahabomima diiboco galluucuu-rahi am#haico ibaatequi. Jaaruubo foogot#hi. Jaaruubo iimugusumi feejiibo.

Niinoono Afaj#nino.

¹³ Jaaneguiiha allivano mihica, bu quehecuno mihica miyaavogofa#o, gaifimi mi-hica, sefano mihica. ¹⁴ Paryi fanoovaaco meheetavonoco sitaaco magaijinofa#odi-ro meheetavo.

¹⁵ Ta#ahabomi, am#hairyo magaajacuuhi Estefano iijaminaama iticoni Acaya jini#jevi Jesu j#bogoco agaayicimoco, bu tolliro miyaavogominaaco ejeecivehicamoco icano.

¹⁶ Jaaneguiiha uujoho imeguehi diito onoobadi momooninoco, bu saatoho diito-badi iicamo onoobadi, bu jaamoco aamusumo ududicamaaimo onoobadi icano mo-mooninoco. ¹⁷ Aivo imo imo icahi diibo Estefano onoobo, bu Fortunato onoobo, bu Acaico onoobo icamo tajaago asaneri. Jaamo uco amusuhi am#hai uco ma-hamusutinoco, juuga machahama#o. ¹⁸ Jaaneri uujoho aivo imo imo icahi, oono am#haico abaahinisumi am#hai mihicahinibadiro. Jaaneguiiha diitobadi iicamoco mobocigo.

¹⁹ Moocaani iijano Asia jini#jeri iicajahajeminaa am#haijaa iijico galluuhi. Jaabadiro bu Aquila onoobo, bu mogai Pricila onoogo iicamisi, bu diitisi iijafa#o iigaivehicamo icano, am#haijaago Aivoj#bo momofa#odi iijico galluuhi. ²⁰ Bu paryi monahabomi jino uuma iicamo iijico agalluunoco magaayici fahigovavi midillucasi ihii#bicicasimoro.

²¹ Jaanoco uujoho Pablo onoonoco saafi caatinihicauhi. Jaanoti jari jinooti uujoho caatinihi tahuseri. Am#haijaago taajico galluhi.

²² Jaanoti cajaanotyohacho Mohaivoj#bo Jesucristoco agaijitimo imitino iicaqui. Jaanoti Mohaivoj#bo, mojaa disaa.

²³ Jaafa am#haico Mohaivoj#bo Jesucristo imino moonihi. ²⁴ Paryi am#haijaago galluuhi Cristo Jesufa#odi tagaiji iicanoco. Fine.

2 CORINTIOS

Pablo Caatiniuhi Corintori Iicaja Moocaani Iijaminaadi.

¹ Uujoho Pablo Jesucristo minisuminaafi Moocaani jeebii onoobadi. Jaabo uujoho onoonoco nahabo Timoteo caatinihi jihaameque monahabomi Moocaani iijaminaa Corintori iicamedi, jaabadiro bu paryi Acaya jinijeri iicamo, paryi Moocaanita iicamedi icano. ² Jaamo amihai magayiciqui imi icaco, sajeebii icaco icano Moocaaniti, bu Mohaivojiiho Jesucristoti icano.

Pablo Idaasuno Iicano.

³ Masii Moocaani, Mohaivojiiho Jesucristo Caanico mihimequi. Miho diibo Moocaani mihaico iidaasugoobo, bu jaabo diibo Dios mihaico fahiiivarero ajacusuhicaabo. ⁴ Miho Moocaani minoco jacusufihi paryi fanoovari iidaasuno mihicamoco. Jaabadiro bu mihaico iidaasuno iicamoco majacusuqui, oono mihaico Moocaani ajacusubadiro. ⁵ Miho mihaico Cristo iidaasufañodi mihicamaño, bu diibo Cristofañodi ajashutino majacusucafetehi. ⁶ Jaamo mihaico amihai taajasujiihogoco mijiihogonoti iidaasuno mihicahi. Jaanoti amihai majacusucafetequi, mataajaqui icano. Jaabadiro bu mihaico Moocaani ajacusuneri amihai bu majacusucafetequi. Jaamo bu tolliro amihai siicujeebii majaabicihi jino mihaico iidaasuno mihicanehejeque majaabicihicabadi. ⁷ Jaamaño amihai mihaico imino mehesicinihi. Oono mihaico iidaasuno mihicanofañodi tolliro amihai mihicamaño, bu tolliro Moocaani ajacusunofañodi mihicajinoco icano.

⁸ Monahabomi, mihimeguehi amihai magaajanoco sihidiro imitineri Asia jinijevi mihaico mihicahicahinoco, sihidi jeevano iidaasuno mihicahicaunoco. Jaaneri mosefama machahacuui majaabicijitihi: Fine aivo muchuumucuuji, munuurahi. ⁹ Iguijenicujimo iicanicibadi mihicahicauhi. Jaaruno fine jilli mofiviro esicinitimo Moocaani uchuumucuumoco ubuheetesufiibocoro mehesiciniqui iicauno. ¹⁰ Jaabo Moocaani mihaico toonoti taajasuui, bu jisu mihaico taajasuuboro icahi, toono sihidi ejeevano mihaico iguijenijirunoti. Diiboviro mihaico mohesicinico mificuui mihaico taajasuuboro iicajinoco. ¹¹ Amihai mihaico mahamusu, mohallivi Moocaanima mihiiama. Jaaneguiha ajashutimo mohallivi Moocaanima ihiimaahachiji, diibo mihaico imino mooniji. Jaanoco aatyimemere ajashutimo Moocaanico imeji, mihaico Moocaani imino omooninohallivi.

Jilliti Pablo Corintovi Fuutih.

¹² Miho icano sano mihaico imo imo omoonino; jiihallivi mihaico miyanotiro Moocaani imogobadi imino mihicanoco magaajaneri imo imo mihicahi. Jaamo aivo amihai feenevi imino mihicahicahi. Moocaani mihaico iimihuseri amusuhicahi tolli imino miicaqui. Jaaruno mihaico gaajarero tolli mihicano icatino. ¹³ Miho amihaidi paryi aameneque macaatinahaamenefaño meneehicahi amihai memecimoro magajajidinoco. Jaanoco imeguehi imino magaajanoco. ¹⁴ Oono samañosacoro magajacubadi, jaamo ufucu, Mohaivojiiho Jesucristo asaajifucu, mihaico imo imo mihicahi, bu mihaico amihaiti mihicajibadi icano. ¹⁵ Jino miyaanoco esiciniiboro iticoni esamaahinirahi amihai mifocci abaahinjinoco, amihai imo imo mooniqui. ¹⁶ Uujoho esamaahinihi Macedoniajaago ofoobo amihai abaahinjinoco, bu siino tahigoti uhuumiibo amihai abaahinjinoco icano. Jaamo amihai uco mahamusu imino Judeavi feequi. ¹⁷ Jilli nooboro uujoho esamaahurunoco, ¿fine uco bañiibobadi mehesicinihi? ¿Nacu fine uco amihai mehesicinihi oono imiyaavogotimo saatohoco: Jiihi, onoomoro, bu saatohoco: Chahano, onoonicimobadi? ¹⁸ Miho Moocaani gaajahi mihaico amihai: Jiihi, monoomoro, bu siino: Chahano, monootatinoco. ¹⁹ Miho mihaico Silvano, Timoteo, uujoho, icamo Cristo Jesu Moocaani Achi jiihogoco mijiihoguehicaabo:

J#hi, onooboro, bu siino: Chahano, neejibuutih. M#ro Cristofa#odi pary#icino miyaano m#hai#noobaco ba#itat#bo. ²⁰ M#ro diibovi pary# miyaavono Moocaani unuuno. Jaama#o Moocaanico mihiimusumi: Aivo Miyaabo idiicaabo, monoon#ihi Cristo Jesuco magaajacuunofeenedi. ²¹ Jaabo diibo Moocaani m#haico, bu am#haico icano Cristofa#o quehecuno ificuuboro itaati miicaqui ijeevadi ficuuhi. ²² Jaaboro m#haico igaaataco ificuuboro Igaijaco mojeeb#nofa#o ficuubo, toonoti magaajaqui ufucu niquejefa#o magaay#icinoco.

²³ Jaanoti eesamaahin#badi Corintov#iica foot#hi am#haico agaij#ma#o. Jaano miyaano iicanoco Moocaani gaajahi. Jaanoti miyaano iicatihach#ij# imijiruno uudi uco Moocaani agaicaauno, uujoho iguijevane icano. ²⁴ Jaarumo m#hai mihimogot#hi am#haico: Jilli mimiyaavogo, noomoro am#haico mataj#banoco. M#ro am#hairyo, miyaavogofa#o quehecuno mihicacuuhi. Ivi jilliro mihimeguehi am#haico janaan#i imo imo momoon#sunoco.

2

¹ Jilliti imeguehin#t#hi am#haico siino abaatonoco siino idaasuno am#haico omoon#jiruneguiiha. ² Jaabo uujoho am#haico idaasuno moon#ruva, #m#joho bu uco imo imo moon#jirahi? Am#haico bu uujoho idaasuno omoon#nubuuna. ³ Jilliti am#haidi jino uujoho aameque jilli caatin#uhi am#haijaago ofooboco, uco am#hai imo imo momoon#jirumo, jilliro idaasuno momoon#jirunoco iimogot#ma#o. Jaama#o am#hai imitico mejeevesuhach#ij# uujoho imo imo icaji. Jaaneri tolliro am#hai imo imo mihicaji. ⁴ M#ro toohaameque am#haidi acaatin#usumi idaasuno iicaneri tafi uco nij#i nij#i iicahicauneri taahicauhi. Jaaruubo toohaameque caatin#utih# am#haico idaasuvusuqui icatino, jilli am#haico gaajasuqui sihidi am#haico agaijinoco.

Imit#no Omoon#uboco Iimibachuno.

⁵ Jaanoti oono saafi idaasuno omoon#ubo saafiicoro uco idaasuno moon#utih#i. Tolliro bu pary# am#haico moon#ubo. Jilliro m#v#ro neehi. Imogot#hi janaan#i sefano ih#banoco. ⁶ M#ro am#hai Moocaanico mihiimuusumi diiboco am#haifa#ot# mih#i-nusucuuhi. Jaanoti eesafotooboro gaajacuubo. ⁷ Jaaneguiiha jilliro iv#i jisumi diiboma mihimibachumoro diiboco majacusucu, sihidi idaasuno iicaneri janaan#iv#ro imit#no icaadiibo. ⁸ Jaaneguiiha am#haico neehi: Siino diiboco magaajasu diiboco magarijinoco. ⁹ M#ro iticonio aamefa#odi toonoti am#haico nooboro caatin#uhi, am#haico gaajasuqui #naa uujoho onoobadi moon#jimo? onooma#o. ¹⁰ Jaanegui jisumi am#hai oono iim#iut#boco mihimibachucuhach#ij#, bu uujoho tolliro diiboco imibachucuuhi. M#ro uujoho iimibachuuboco imibachuhi Cristo imefeenev# am#haico agaij#boro. ¹¹ Toonoti m#haico Satanas quehevediino iguiinon#boro, m#ro diibo omoon#gonoco m#hai imino magaajahi.

Troa Cuumiv# Pablo Jeeb# Nij# Nij# Icauhi.

¹² Jaanoti Troa micuvi Cristo j#bogoco j#baguequi ufuubo #futusumi, aivo uudi imiuno Aivoj#bo dudidamaajeque toonov# eetavuujino. ¹³ Jaarunofa#o tajeeb# uco sajeeb#i icaut#hi, monahabo Titoco toonov# aaty#imeut#ma#o. Jaaneguiiha diitoco ifitacuuboro toonoti fuuhi Macedonia j#in#jejaago.

¹⁴ Jaanegui uujoho Moocaanico imehi, diibo m#haico Cristo Jesuta ij#mitaco iguiinon#imoro miyam#naa mitya mitya agaimuaivomofa#o m#haico asatyefinohalliv#. Bu jaaboro m#haifeenedi ij#bogoco j#bugusuhicaabo. Oono fac#i uusuno fah#govadi ofoon#ibadi icaqui. ¹⁵ M#ro m#hai oono aimoguij#ico, Cristo Moocaanico ejee#voobo, ij#gasuno uusu fah#govadi ataajajimofa#odi, bu ataajajitimofa#odi icano ofoon#ibadi m#hai pary# miyam#naa iicad#moco mij#baguehicahi. ¹⁶ Jaano ataajajitimedi namita uusun#ibadi jeevahi. Jaanoti ataajajimedi fac#ino uusuno, fiivoco aac#ino uusubadi jeevahi. #Jaanoco m#joho fine iinoro eetavejirahi? ¹⁷ M#ro m#hai nih#bam#guuiharo

Moocaani iijico mijibogotih, saatoho iicabadi simañehejediro iinoro ubuunanimoro ijibeguehicabadi. Miyanotiro naha miihai mijibeguehicahi Moocaani imefeenevi, diibo Moocaani miihaico agalluumo mihicamaño, bu Cristo jeecivominaa mihicamaño icano.

3

Bohono Iiji Jibogo.

¹ ¿Nacu miihai jilli munuusumi fine amiihaidi, miihai mofitiro imino mihiimaamo meneehicahi? Cha, ¿collihi jaamo mihimeguehi miihaiditi sita aameri: Diito aivo iimihuseme, onoonoco? Amiihairyo imino miihaico magaajacuui. Jaabadiro miihai magaajagotih sita aameri amiihaiditi ijibogonoco. Jaamaño uujoho ¿collihiica aamema icajirahi uuditih sita: Imiibo, noomoro acaatinuhaamema? ² Miiro uujoho amiihaico ijibugusumi, amiihai jeebiifaño mimiyaavuguumoro imino miminifutucuumoco aatyimemere tadyudicamaaje imino iicanoti gaajajirumo. ³ Miiro amiihai toohaamebadi mihicahi, Cristo acaatinuhaamebadi mihicacuui. Miiro miihai mijibogomo amiihai jeebiifaño macaatinicuunobadi mificuhicacuui. Jaanoti caatiniri macaatinicinithi. Jilli Moocaani iicaabo Gaijariro macaatinicinithi. Guisibabujehallivi Moise tajibano acaatinicinobadi icatino. Jilli miyaminaa jeebiifañoro acaatinicinicuuno.

⁴ Jaano miihaidi toono miyaano iicanoco miihai magaajahi Moocaanifañodi, bu Cristo-fañodi icano. ⁵ Jaamaño miihai momityariro siinoco momoonino icatino. Paryicino fanoovaaco momoonino Moocaaniti saahi. ⁶ Miiro diibo miihaico mityaco aacineri bohono iiji onobadi diibedi mududicamaahi. Jaano toono bohono iiji oono eedeetajibano acaatinicinino iicabadi icatih. Jilli Moocaani Gaijati magaayicinotionoro iicamaño. Miiro oono acaatinicinino tajiba Moise tajiba, guiivefaño satyefih. Jaanoti naha Moocaani Gaija minoco fiivoco acih.

⁷ Jaano toono Moise tajiba guisibabujehallivi acaatinicinino aricuno saauhi. Jaamaño israelmi Moise imeque meecihicautih ihime sihidi aricuno ifuvusuhicaumaño. Jaaruno toono iharicu jaabavonoro fuuhi jaano totajiba guiivefaño asatyefiruno sihidi iimima saauhi. ⁸ Jaanegui fine, aivo sihimi icano oono Moocaani Gaija ijibogoco mojaago isivano. ⁹ Buhicagaha oono minoco guiivefaño asatyefiruno tajiba iimima icauhi. Jaanegui fine aivo sihimi icano, oono Moocaani jibogo miihaico: Amiihai imitima machahacuui, onobogo. ¹⁰ Miiro totajiba iticoni iimima iicaruno jisumi miyaadi jeevacuutih, jino sihidi iimima iicanoguiinodi. ¹¹ Jaano toono guenene iicaujituruno iimima icauhi. Jaano janaanici aivo imijino ufucuro ifinjitino iimima icahi.

¹² Jaamaño miihai toonoco imino magaajamaño, nucufeguetimo mijibeguehicahi. ¹³ Jaamo miihai Moise omoonubadi momoonithi diibo naha ihimeque gaachehubaryuri fabaacuui israelmi toono guenene iicajitino aricu ajaabavonoco atyimetimo iicaqui. ¹⁴ Jaarunoco diito gaajatih. Jaabadiro bu jisumi toono eedeetajibaco emecisumi tobaryuro diito esamaajeque afabaacucinino iicabadi jeevamo gaajatimo. Miiro tobaryu diitoti gañicafototihica idiboro naha Cristofañodi tobaryu gañicafetjirahi. ¹⁵ Miiro jisumihachuta Moise tajiba aameneque emecisumi tobaryubadi diitoco ihesamaajeque fabacuhicahi gaajatimo iicaqui. ¹⁶ Jaano naha jari gañicafetfih Aivojibojagovi iminifutusumi. ¹⁷ Jaabo Moocaani Gaija iicano, bu Moocaani iicaabo. Jaaneguiha diibo Moocaani Gaija iicahigo sajeebii icahicahi. ¹⁸ Jaamaño paryi miihai tobaryuri mohimeque mafabaacucinicutimo. Mofiivi Mohaivojibo imi ifuvusuh, oono meecimefaño mofi ifuvusunicibadi. Jaamaño miihai janaaniviro diibobadi minifotomoro mefeehi fahijivaro janaaniviro diibo imibadi minifotomoro mofoomaño. Jaano toono Aivojibo Gaija iicaabo eheetavono.

4

¹ Jaanegui masii suufenitimo momooniqui, Moocaani mihaico #daasugooboro idudicamaajeque ataj#baunoco. ² Mi#ro mi#hai toovono omoonifinehejeque, bu unucufesunehejeque icano mihimugucuutih. Bu tolli#ro sitaaco ba#n#moru mofooti#hi, bu Moocaani iijico sima#nehejediro buunan#moru mofooti#hi icano. Jilli miyaanocoro meneehicahi. Jaama#no jilli#ti Moocaani imefeenev#i saatohoco magaa#jasuhi, mi#hai Moocaani imefeenev#i imino mihicanoco. ³ Jaanoti jino Moocaani taajasu#j#bogoco mij#bogono toovono iicahachij#i, oono ci#j#gaifa#no ufuucuuj#mediro toovono. ⁴ Mi#ro diito imiyaavogotimo, jii#je caani i#j# ijeeb#n#noco mitasucu#hi. Jaaneri gaajacuutimo Cristo j#bogo imico. Jaabo bu Cristo Moocaani iicaabo. ⁵ Jaamo mi#hai Moocaani j#bogoco mij#bugusumi, mofi#di#tiro mij#begueh#icat#hi, i#d#b#oro Jesucristo am#hai Aivo#j#bo iicaabedit#i mij#begueh#icahi. Jaanoti naha mi#hai jilli am#hai jee#i#vom#naa mihicamo Cristoco magai#j#ma#no. ⁶ Mi#ro diiboro Moocaani: I#i#v#u#n#e#gu#i#ha daach#i#s#u, nuubo. Jaaboro jisumi bu diiboro mojeeb#n#nofa#no ach#i#s#u#hi. Tooneri Moocaani imico magaa#jaqui Jesucristo imefa#noti #f#u#v#u#s#u#n#o.

Miyaavogofeenedi Mihicano.

(1 Co 2.1-5)

⁷ Jaano toono Moocaani Gaija mofifa#no icahi, oono aivo iiminoco nifaqui ee#t#v#o#t#h#i#l#l#u guiri#h#i#l#l#u#f#o#n#o mi#f#i#c#u#j#i#r#u#b#d#i jeevano. Toonoti igaajaqui toono si#h#i#d#i e#j#e#v#o#n#o mitya mi#h#i#t#i saat#n#o#r#o Moocaan#i#t#i asa#n#o#o. ⁸ Jaama#no fanoovari imit#n#o mihicarumo, toonoti mataa#j#an#i#ci#hi, bu fanoovari gai#h#u#i#b#ar#o mihicarumo, aivo tooneri i#d#a#s#u#n#o mihicatati#hi, ⁹ bu mi#haico si#h#i#d#i i#j#i#h#e#v#e#r#u#m#o, Moocaani mi#haico jeevesu#t#i#h#i, bu mi#haico igui#n#o#n#i#r#u#m#o, migui#j#e#v#e#t#i#h#i icano. ¹⁰ Jaama#no fah#i#g#o#v#ad#i mofoomoco gaicaa#u#j#i#r#u#m#o Jesuco agaicaa#u#m#o#n#o. Jaanegui#h#i mofifa#n#o#d#i bohono ifico Jesu aac#n#o#o mi#h#i#f#u#s#u#h#i#c#h#i. ¹¹ Mi#ro mi#hai jino mihicanohachuta fa#f#u#cu#v#a#i#v#i#r#o #n#i#h#i#c#u#n#o#f#a#n#o mihicahi mi#haico agaicaa#u#j#i#r#u#n#o#f#a#n#o Jesuco magai#j#ma#no. Toonofeenedi bohono ifico Jesu aac#n#o#o ih#i#f#u#s#u#c#a#f#e#t#e#q#u#i. ¹² Mi#ro taajasu#j#b#o#g#o#o mij#begueh#i#c#h#o#h#al#l#i#t#i mi#haico sita gaicaa#u#j#i#r#h#i. Jaanofeenedi am#hai mataa#j#j#i#n#o ifico magaa#jaqui.

¹³ Mi#ro Caat#n#i#h#a#e#m#e#f#a#n#o noonu: Miyaaveguehi, jaama#no iimaahi, noonoro. Jaabadi#ro bu mi#hai tomiyaavogofa#n#o#d#i#r#o, mimiyaavogomoro mihiimaahi. ¹⁴ Jaama#no mi#hai magaa#j#h#i Moocaani Mohaivo#j#bo Jesuco ubuheetesuubo, bu mi#haico sano am#h#i#a#i#m#a buheetesujiibo, Jesuma miicaqui. ¹⁵ Jaanegui#h#i jilli fanoo#n#i#h#i#c#u#f#a#n#o mihicahi am#hai iiminofa#no miicaqui. Jaamo si#h#i#d#i Moocaani imino omoon#n#o#o agaay#i#c#i#m#o, toonohall#v#i ajashut#i#m#o Moocaanico si#h#i#d#i ih#i#m#e#q#u#i.

¹⁶ Jaama#no mi#hai suufenitimo momoon#h#i#c#h#i. Jaamo mi#haico mofi#n#o niino#v#o#n#o#r#o fuurunaaca, mogaija jilli#ro fa#f#u#cu#v#a#i#v#i#r#o buheetenere feehi. ¹⁷ Mi#ro jino jii#j#h#al#l#v#i i#d#a#s#u#n#o mihicaruno goovano fatyonoro feehi. Jaanofa#noti mag#a#y#i#c#i#j#i ifn#i#j#i#t#i#n#o imi, aivo aajashut#n#o#o. ¹⁸ Jaamo mi#hai mahaty#m#e#n#e#h#e#j#e#q#u#e#r#e mehesamaaiti#hi. Jilli jisumi mahaty#m#e#t#i#n#e#h#e#j#e#q#u#e#r#e mehesamaaihi. Mi#ro mahaty#m#e#n#e#h#e#j#e# g#u#e#n#e#n#e icatati#hi. Jaanoti jisumi mahaty#m#e#t#i#n#e#h#e#j#e# u#f#u#c#u#r#o fin#i#t#i#n#o iicajino.

5

¹ Mi#ro mi#hairyo magaa#j#h#i oono mofi iija goovano unucuf#j#abadi# e#j#e#v#o#n#o#o. Jaarumo ufucu mihicaji, Moocaani mi#h#i#a#i#d#i ni#q#u#e#j#e#f#a#n#o ifn#i#j#i#t#i#n#o ifico aac#n#o#m#a. Toonoco miyam#i#n#a#t#i saafi#b#a ac#i#j#i#t#i#r#h#i. ² Mi#ro miyaano jino mofi#m#a mihicanohachuta macan#i#f#e#h#i#c#h#i, ni#q#u#e#j#e#f#a#n#o ifn#i#j#i#t#i#n#o fiivoma mihicacu#j#i#r#u#n#o#t#i. ³ Jaanofa#no mij#i#c#a#f#e#t#e#j#i mofi gaach#e#h#u#f#a#n#o iic#n#i#c#i#b#adi. Jaanegui mojeeb#i sicaimobadi iicat#i#q#u#i. ⁴ Mi#ro jino mofifa#no mihicanohachuta macan#i#f#e#h#i#c#h#i, i#d#a#s#u#n#o mihicaneri.

Jaaruno moheedehifico mujujuuvequi icatino. Jilli bohono ififaño mijicafetejinoco mihimeguehica. Jino jijeo ifi echeemefino ifi bohofiti iminifetequi. ⁵ Jineguiiha Moocaani miihaico iimibachuuboro Igaijaco aciuhi ufucu magaayicijino gaajatabadi icano.

⁶ Jaamaño miihai imino magaajamoro mehesiciniihi jino jiihalliri muuhucuma mihicanohachuta toofiiti buhigovi mihicanoco. Aivojiboma niquejefaño mihicatinequehiica. ⁷ Jaamaño miyaavogofañodiro mihicahi. Jijeonoco mahatyimenejaagodi mihicatihi. ⁸ Jaamaño miihai mesefaquifotomoro mihimeguehi jijeo ififaño mihicanoco mejeevesumoro Aivojiboma mihicatonoco. ⁹ Tooneguiiha mihimeguehi fahiijivaro Mohaivojiboco imo imo momooninoco, jifima mihicanohachuta, bu bohono ifiima mihicacuudi icano. ¹⁰ Miiro paryi famooro Cristo aivoji icaga imegavi mihigaiveji paryicino moticovoocivi momoonihicano jaadaco magaayiciqui, jiihalliri mihicausumi imino momooniuno jaadaco, bu imitino momooniuno jaadaco icano.

Sajeebiiico Aacino Jiiibogo.

¹¹ Jaamaño miihai Aivojiiibo ñihicuno omoonijinoco magaajamaño paryicino miyaminaaco mimiyaavugusuqui momoonihicahi. Miiro Moocaani miihaico gaajacuuhi. Jaabadiro bu mihimeguehi amiihai miihaico magaajanoco. ¹² Jilli monoomo, miihaiditiro siino imino mihiimaano icatino. Jilli amiihaico meneehi. Jaamo miihai imino momooninoco amiihai magaajamoro quehe quehe miicaqui. Jaamo saatoho ijeebiiifañoonoco esicinitimo ificoro: Aivo miihai sihidii mejeevahi, onoomoco mejenaaujirahi miihaihalliti. ¹³ Jaamo miihai mejeegavomo mihicahachiiji, jaafa Moocaaniguiiharo mejeegavehi. Jaanoti jeegavotimo mihicahachiiji jaafa amiihaidi mihimimo. ¹⁴ Miiro Cristo miihaico agaijinoguiino mihicahi, saafiro famoohalliviro iguijeveunoco magaajamaño. Jaaneri bu famooro iguijevecuunoco. ¹⁵ Jaabo Cristo famoohalliviro guijeveuhi ubuheeme diito ifiguiiharo icacuutimo iicaqui, diibo uchuumuuboro diitedi siino ubuheeteubeguiiharo iicaqui. ¹⁶ Jaamaño miihai saatohoto jijeo miyaminaa eesicinibadi mehesicicuutiihi, iticoni naha miihai Cristoco jijeo miyaminaa iicabadi mehesicinihicauhi. Jaarumo jisu tolli mehesicinicuutiihi. ¹⁷ Miiro Cristoma iicacuubo bomiyaminaafirucu eedeeneheje finicuuhi, jisu paryi bonehejerucu.

¹⁸ Jinehejeque paryi Moocaani eetavehi Cristofañodi miihai diiboma sajeebii miicaqui. Jaaboro miihaico tajiiibaubo famoovaaco diiboma sajeebii miminiyuhicaqui. ¹⁹ Oono Moocaani Cristofañodi jiiinjeminaaco ifiivi sajeebii iminiyuhicaabo diito imitico jeecevotiiibo. Jaabo miihaico tajiiibauhi toono sajeebii ica jiiibogoco miyaminaaco magaajasuqui. ²⁰ Jaamaño miihai Cristo galluminaa mihicamo. Jaamo miihaifeenedi Moocaani amiihaico cuuhuvahi. Jaaneguiiha amiihaico miihai meneehi Cristo miihaico atajiiibaneguiiha: ¡Moocaanima sajeebii miminifoto! meneehi. ²¹ Jaabo Cristo imitico ajashuno mooniutiihi. Jaaruuboco mohalliti Moocaani iimitiiiboco mihicanicibadi mooniuihi, diibojaagovi miihai miminifotomoro iticovono ifiima mihicaqui Moocaani imogobadi.

6

¹ Jaaneguiiha miihai Moocaani dudicamaaje nahaboniminaa mihicamaño amiihaico meneehi: Sicamañovi magañiiisudino Moocaani imihuseque aacinoco. ² Miiro Caatiniihaamefaño jilli Moocaani noobo: Jino iimihusesumi ico guubuhi. Jino taajasufucu iicasumi ico amusuhi, nooboro. Jaaneguiiha miihaidi jisumi jino Moocaani imihusefucu, taajasufucu icano.

³ Jaamaño miiico miihai mihiijevesutiihi, miihai dudicamaajediti miihaiñooba imitino iimaatimo iicaqui. ⁴ Jilliivo ivi fanoovavi Moocaani jeecevominaa

mihicanoco mihifusunoco mihimeguehi: fanoovari idaasuno mihicanoco, fanooti mucuujivaachunoco, fanoovari iminotino mihicanericanoco, sicuno jeebiri fanoovaaco majaabicinofeenedi. ⁵ Miuro mihaico aamihicamo, mihaico civojaanohicamo, mihaiditi naahicamo, bu sihidi jeevano dudicamaajeneri mihicahicahi, bu cigaraco jaabicimoro mihicahicahi, bu sihidi ajebaco jaabicimoro mihicahicahicano. ⁶ Jaanoco mihai mihifusuhicahi mohimi icafañodi, miyaanoco magajaanofañodi, bu mosicujeebiri majaabicihicahi, mohimihusefañodi, bu mofifaño Moocaani Gaija iicanoco mihifusunofañodi, bu mihai miya gaijima mihicanofañodi, ⁷ bu miyaavogoco mijibogonofeendi, bu mihaifaño Moocaani mitya iicanofeenedi icano. Jaamo toono iticovono icaco magaayicinihi, mahamocasiqui nisugaco magaayicinicibadi. Jaamoro tooneri mofico magaihuinimoro mefehehi imitimehejediti, bu mahamocasihi imitinehejema icano. ⁸ Jaamo safo mihaico imino obocigomoco iicanicibadi magaayicinihi. Jaanoti safo mihaico aatajagomoco iicanicibadi magaayicinihi. Safo mihaiti imino iimaamo. Jaanoti safo mihaiditi imitino iimaamo. Safo mihaico abañififimoco iicabadi moonimo. Jaarunofaño mihai abañififimo mihicatihicahi. ⁹ Jaamoco mihaico agaajaratimoco iicabadi moonimo. Jaarunofaño mihai imino agaajacumo mihicahi. Safo iguijevecuumoco iicanicibadi mihaico moonirumo. Jaarumo ¿milli mihicatihicahi? Safo mihaico aamimo. Jaarumo miguijenicafototihicahi. ¹⁰ Idaasuno mihicarahi. Jaarumo fahiijivaro Cristofañodi imo imo mihicahicahi. Siinoti mucuujivaachurumo, ajashutumoco mubusumijenihicahi niquejeo busumijeri. Jinehehebama machaharumo, fanoova iminonoma mihicahicano.

¹¹ Monahabomi, corintominaa, aivo amhaico imino miyaanoco meneehi, paryi mojeebifaño iicanoco. ¹² Chahacuuno mojeebifaño amhaico meneejiruno. Jaanoti naha amhai jeebifaño icano mihaico amhai meneejiruno. ¹³ Jaaneguiiha amhaico neehi. Oono caani iseemeque paryi miyaanoco onoonicibadi, paryi amhai jeebifaño iicanoco uco monoo, oono amhaico uujoho iicabadi.

Mihai Moocaani Iijati Mihicahi Mojeebifaño Diibo Iicamaño.

¹⁴ Amhaico neehi: Imiyaavogotimehejema magataavocasidino. Tolli mihicaruva sabadiro mihicajitirahi. ¿Milli bu iimino iimitinoma gataavejirahi? Jaabadiro bu, ¿milli cuuje fucuma gataavejirahi? ¹⁵ Jaabadiro bu ¿milli Cristo ijima gataavejirahi? Jaamaño ¿milli imiyaavogooobo imiyaavogotiboma gataavejirahi? ¹⁶ Miuro Moocaani jeeivo ijafaño ijinitama sano diibo jeevotatimo. Miuro mihai Moocaani iicaabo iija mihicamo, diiboro jilli unuubadi:

Diitofaño iicaaboro diitoma igueji. Uujeheji diito Caani, bu diiteji taacuumiminaa icano, nooboro.

¹⁷ Jaadi bu jilli noobo Aivojibo:

¡Diito iimitimofeenetihicahi mihiinomoro sihigovi mudugaavo! ¡Jaamoro hidicunoco mududicicuudino! Jaachijiji amhaico gaayiciji. ¹⁸ Jaaboro amhai caaniti icaji. Jaanoti amhai taseemetihicahi mihicaji, noobo Aivojibo sihidi ejeevaabo.

7

¹ Jaaneguiiha agaijimo tañahabomi, jilli Moocaani nuuhi. Jaaneguiiha mihaico mofico, mojeebico icano imihinijirunoco moonitimo miicaqui, bu Moocaanico mihiguumoro diibeguiiharo ijeevadi mofico mificuucui icano.

Corintio Cuumiminaa Iimitono.

² Jaanegui mihaima imino mihica. Miuro mihaifañobaco mihai imitino momoonitihicahi, bu mihaifañobaco imitino mejeevamaaisutihicahi, bu mihaifañobaco mabañihicatihicahi icano.

³ Jaaruubo jilli onooobo amhai imitico onoono icatino. Miuro iticoni amhaico unuucubadi: Amhaico uujoho sihidi gaijinihi. Taciditi muduujecinihi sano mihicamoro,

bu sano mecheemequi. ⁴ Amiihaico imino eesiciniboro aivo amiihairi imo imo icahi. Jaamaño jino sihidi idaasuno mihicarunofaño aivo imo imo iicaaboro, quehecuno icahi.

⁵ Jino Macedonia jiinijevi magasehininotiro aivo mojuguisibama machahahi. Jilli fahigovavi mofoohigo idaasuno mihicahicahi, saatoho miihaico aamineri, bu mojeebifañoti mihiguinehejeri icano. ⁶ Jaarunaaca Moocaani iniinovafimoco equehecutusufiibo, miihaico imo imo miniiyuhi Tito agaseneri. ⁷ Jilli agaseneriro icatino, bu diibo Tito amiihaiti imo imo iicaneri icano. Jaabo miihaico jibeguehi amiihai miihaico mahatyimegueneque sihidi mihimogonoco, bu tolliro jibogoobo idaasuno mihicanoti, bu tahalliti mihicagonoti icano. Jaaneri sihidi janaanici aivo imo imo icahi.

⁸ Amiihaijaago agalluhinihaame amiihaico idaasuvusunirunaaca jaaruneri uujoho idaasuvotihii. Iticoni naha idaasuvehinirahi amiihaico toohaame idaasuno omoonihinineri. Jaaruno jilli jihachutarehini. ⁹ Jaamaño jisumi imo imo icahi. Jaaruno oono amiihai idaasuno mihicaneri imo imo icatihii, jilli toono idaasuno mihicahinineri amiihai imitico mejeevesumaño. Jaanoco amiihai majaabicuuihi Moocaani iimogonicibadi. Jaamaño miihai amiihaico imitino momoonino icatino. ¹⁰ Miiro oono miiino imitico mehesafotomoro mihidaasuvonoco Moocaani imeguehi. Jaaneri miiino imitico mejeevesuhi. Jaano jino taajasuco miticonino. Jaaneri mihidaasuvotatihii. Jaanoti naha idaasuvurumo Moocaanico agaayicitimo ifinijitino guijevefaño feeji. ¹¹ Miiro amiihai imitico mehesafotomoro mihidaasuvehiniihi Moocaani iimogonicibadi. Jaamaño amiihai miyaanocoro mehesamaaiuhi. Jaamaño magaajacuuihi iimitiboco. Bu amiihai jaabojaago misifiratucuuihi. Bu jaamoro amiihai mihigutuuihi. Jaamaño uco mahatyimeneque mihimeguehi. Bu jaamoro tohimitico omooniboco toonohalliti miiibaumoro Moocaani iijati magañuuhi. Jaamaño miihai magaacuuihi amiihai diibo omoonihinibadi momoonihininoco. ¹² Miiro uujoho toohaameque acaatinihinisumi toono imitico eheetavuuboti eesamaaiumaño icatino, bu saafico imitino omoonuboco eesamaaiumaño icatino. Jilli miihaico sihidi aivo amiihai magaijinoco, Moocaani imefeenevi magaajasuqui. ¹³ Jaanoco miihai muguubumoro imo imo miminifetehi.

Jaano bu iicanaaca aivo janaanici imo imo mihicahi Tito aivo imo imo iicanoco mahatyimeneri. Miiro amiihai diiboco mahamusuhinihi sajeebii iicaqui. ¹⁴ Jaamaño amiihaiti uujoho: Imihuseme, diiboco unuunoti nucufevetihii. Miiro paryi amiihaico meneehicano miyaano. Jaabadiro bu amiihaiti Titoco: Imimo, munuuno miyaanoti icahi. ¹⁵ Jaamaño amiihaico sihidi gaijibo, paryi amiihaico onoonoco meheetavehicaunoco eesafotooboro, bu diiboco mobocigumoro imihusene magaayiciumaño icano. ¹⁶ Jaamaño amiihaico imino imiyaavogooboro aivo imo imo icahi.

8

Miyaavogominaa Gaijitimo Aacino.

¹ Tañahabomi, mihimeguehi amiihaico mijibogonoco Macedonia jiinijeri iicajaje Moocaani iijaminaavi Moocaani imihuse ifusucafotonoco. ² Miiro idaasuno iicaneri nisucafuturumo aivo imo imo icauhi, bu aivo idaasufirumo gaijitimo aciuihi sihidi inihibamima iicamobadi. ³ Jaanoco uujoho imino gaajahi aivo gaijitimo iicadinoco aaciunoco. Jaarunofaño bu aivo janaanicivi aciumo. ⁴ Jaamoro bu imogomoro diluumo monahabomi Cristofeedi Judeari iicamojaa uujoho nihibamico asaatonoco inahaboniqui. ⁵ Jaamo aivo miihai imino mehesicinuno janaanicivi mooniumo. Miiro iinoro Mohaivojibogaagovi minifutuumo. Jaadi mojaagovi minifutuumo, Moocaani imuguubadi. ⁶ Jaaneguiiha Titoco sihidi munuuihi toono amiihai mihimihusemaño mahacinoco igaayiciqui, bu toono nihibamico ticonihinicuubo icinoco tahimega ificuqui. ⁷ Miiro amiihai sihidi janaanici fanoovama mihicahi; sihidi miyaavogoma mihicahi, bu mijibogonoco imino magaajahi, bu sihidi gaajama mihicahi, bu sihidi

imogoma mihicahi, bu miihaico magaijinoma mihicahi icano. Jaabadiro bu toono sitaaco magaijimoro mahamusunovi janaaniciivi mihica.

⁸ Jilli uujoho onoo bo toonohallivi amiihaico atajibano icatino. Jilli imeguehi amiihai imino momooninoco, toonoti amiihai miyaano sitaaco magaijino igaajacafetequi. ⁹ Miiro amiihairyo magaajacuuhi Mohaivojii bo Jesucristo imihuseeque. Miiro diibo sihididi busumijeevauruubo amiihaico agaijimaño iidaasuboti minifutuhi. Jaamo amiihai diibo iidaasufaño di sihididi mubusumijeevahi.

¹⁰ Jaaneguiiha amiihaidi iimiqui toonoti jino eesicininoco neehi: Miiro amiihairyo juufaijio ficabatiro miticovaumo imino momoonihicahi. Jaaruno ticovono momoonihicautihi. Jilli mihimogomoro momoonihicauhi. ¹¹ Jaaneguiiha jisumi tolli momooninoco mihimivusu, oono iticoni mihimugumoro momooniubadiro, amiihaima iicadinoti acimoro. ¹² Miiro saafi sitaaco imogooboro diiboma iicadinoco aacino Moocaanidi aivo imino. Jaaruubo Moocaani minoma achahano janaaniciivi minoco dillutatii bo.

¹³ Jaamaño uujoho nootih: Saatohoco mahacimoro amiihai iidaasuno miicaqui. ¹⁴ Jilli sabadiro miicaqui neehi. Jisumi amiihaima sihididi icano. Jaaneguiiha diitoma achahanoco mahaci. Jaabadiro bu safo amiihai mucuujivaachusumi diito amiihaico aciji. Jilliti jaamo sabadiro mihicahi. ¹⁵ Oono Caatinihaame onoobadi iicaqui: Sihididi icubedi atyuuvuutino. Jaabadiro bu miiidino icuruubedi, cuujivaachutino, onoobadi.

Tito Inahaboniminaa Iicano.

¹⁶ Aivo uujoho Moocaanico imehi, diibo Tito jeebifaño amiihaico agaijii boro amusunoco ificuunohallivi jino uco iicabadiro. ¹⁷ Jaabo uujoho diiboco onoonoco imino guubuhi, bu diiboro imeguehi amiihaico aamusunoco. Jaabo iinoro imogooboro feejiibo amiihaico emeeci toobo.

¹⁸ Jaaboma magalluhi saafi monahaboco. Jaabo diiboti fahigova iicajaaje Moocaani iijaminaa imino ihiimaahicaaboco, taajasujii bogoti aamusuhicamaño. ¹⁹ Bu tolliro diiboco Moocaani iijaminaa icimoro galluuhi miihaima iigooboro miihaico ihamusuhicaqui, jino sitaaco magaijino ducicamaajeque meheetavomoco ihamusuhicaqui. Jaanoco jino meheetavehicahi Mohaivojii boco mihimequi, bu amiihai mihimogomoro momoonihicanoco magaajasuqui icano. ²⁰ Jilliti miihaiditi miihaiñooba jino nihibamico mahallacarunoti imitino iimaatimo iicaqui. ²¹ Miiro miihai mihimeguehi imino momooninoco Mohaivojii bo imefeeneviro imino momoonino icatino. Tolliro bu paryi miyaminaa imefeenevi imino momoonihicahi.

²² Jaamisima bu tolliro monahabomiti saafiico magalluhi. Jaabo fanoovaaco momooninoco iimogooboro miihaico amusuhicahi. Jaabo bu jisumi amiihaico imino eesicinicamaño aivo imeguehi amiihaico aamusunoco. ²³ Jaanoti saato ho amiihaico Titoditi idilluhachiiji diitoco monoo: Pablo gataavominaa afrucu diiboma ducicamaaibo amiihaico ihamusuqui, noomoro. Jaabadiro bu oono saato ho monahabomisiti idilluhachiiji monoo: Moocaani iijaminaa agalluumisi, Mohaivojii bo Cristoco imehacamisi, noomoro. ²⁴ Jaaneguiiha diitoco magaayici amiihai gaijima mihicanoco fahigova Moocaani iijafaño iicadimo igaajaqui, bu amiihaiti miihai imo imo mihichicano miyaano iicaqui.

9

Moocaani Iijaminaadi Nihibamico Mahallacaruno.

¹ Jaanoti miyaavogofeenedi monahabomi Judeari iicamedi nihibamico mahallacarunoti siino amiihaidi caatinicujitih. ² Miiro amiihai imihuseeque uujoho imino gaa jacuhi. Fahiiivaro amiihaiditi imo imo iicaaboro Macedonia jiiinjeminaaco neehicahi: Amiihai Acaya jiiinjeminaa juufaijio ficabatiro mehesicinihicauhi monahabomi Judeari iicamoco mahamusuqui. Toonoti saato ho sihididi Macedonia jiiinjeminaa agaajamoro

imeguehi tolliro diitoco aamusunoco. ³ Jaaneguiiha jito monahabomico am#haijaago galluuhi, am#haiditi toonoti imino eneehicano sicamaño iicajiruneguiiha. Jaamo onoobadi tolli momooniqui mihimibaicinicuui. ⁴ Jilli am#haico neehi saatoho Macedonia jinijeminaa uuma ofoomo am#haico atyimedino mihimibaivotimoco. Jaaneri m#hai munucufvejirahi sihidi am#haiditi imino mihiiamaahicarumo. ¿Milli bu am#hai nucufesuco neejirahi? ⁵ Tooneguiiha jito monahabomico imegavi galluuhi am#haico ibaatequi. Jaamo am#hai mahallacaruji, munuunoco ihamusuqui. Jilliti am#hai mahallacaruno imitucuuno. Tolliti am#hai imihuse igaajacafetequi, m#hai am#haico midilluneguiiharo mahacino iicatiqui.

Jaaneguiiha am#hai ⁶ olli onoonoco mehesafoto: Miidino abasuubo, bu miidino iciji. Jaanoti bu guiraano abasuubo guiraano iciji. ⁷ Jaaneguiiha famooro mahaci am#hai jeebi onoodino, gaijimoro icatino, bu sita idilluneguiiharo icatino. Miuro Moocaani gaijahi gaijitibo imo imo aacifiiboco. ⁸ Miuro Moocaani am#haico fanoovaaco sihidi acijirahi. Jaamo jinehejebati cuujivaachutimo mihicahi. Jaamoco bu janaaniciivi acijiibo, tooneri iminoono dudicamaaje eheetavomoco mahaciqui. ⁹ Miuro Caatinihaame jilli neehi:

Jaabo imihusebe gaijitibo #daasumoco acifhi. Jaani iimihuse ufucuro finjitihi, noonoro.

¹⁰ Jaabo Moocaani fanoova toogaiñoco mabasiqui aacifiibo, bu am#haico machutaaco aciji. Jaaboro bu am#haico aciji paryi diibo dudicamaajeque meheetavejinoco. Jaaboro bu toonoco ujusisuuboro guiraatusujiibo ajashutino iiminooono dudicamaajeeneti.

¹¹ Jaamo tolliti am#hai fanoova imima mihicaji. Jaamo gaijitimo mahacihicahi. Jaano toono nihibamico mahallacarunoco mofeenedi magalluunohallivi monahabomi Moocaanico imeji. ¹² Jaano toono nihibamico monahabomico mahacino ucuujivaachuneguiiharo mahacino icatino, bu tolliro toonohallivi Moocaanico sihidi imeequi icano. ¹³ Miuro diito Moocaanico imeji. Jaamoro toonofeenedi gaajajimo, am#hai Cristo jibogo onoobadi momoonihicanoco. Jaanohallivi bu Moocaanico bociguejimo am#hai gaijitimo diitedi, fameeguiiharo icano mahacinohallivi. ¹⁴ Jaamoro am#haico sihidi agaijimoro am#haihallivi Moocaanima iimaajimo am#haifeenedi Moocaani iimihuseque #fusumaño. ¹⁵ Jaaneguiiha Moocaanico mihimo Illi sihidi ejeevaaboco m#haico aacinohallivi.

10

Pablo Idudicamaajehalliti Iimaahi.

¹ Uujoho Pablo am#haico dilluhi Cristo sicujeeb#ri, imihuseri icano. Miuro uco neehicamo, am#haima iicasumivaha, uujoho sicuno iimaahicahi. Jaanotivaha sihigo iicasumi mityaabobadi am#haima iimaahicahi icano. ² Ji, jaaneguiiha am#haico neehi: Uujoho am#haico emeeditodi, uco misifiratusudino, oono am#haiti saatoho m#haico: Jilli ticovo jinije miyaminaa iicahicabadiro moonihicamo, eneehicamohallivi. Miuro diitoma #bacasijinoco imibaicinicuui. ³ Ji, miyaanoco, noomo m#hai miyaminaa mihicanoco. Jaarumo m#hai jilli ticovo jinijeminaa aamocasinicibadi mahamocasitih. ⁴ Miuro m#hai jinijeminaa #bacasinineri, abañineri, bu fanoovari omoonicasinibadi momoonicasitih. Jilli Moocaani mityariro miyaminaa sefa eesamaaiñehejeque mifinisuhi. ⁵ Jaabadi mifinisuhi m#haiditi iminootino eneehicanehejeque, bu comityanehejehacho icano Moocaanico agaajasujitirunehejeque icano. Jaamoro paryi miyaminaa esamaajeque Cristoguiinov mificuui, diiboco imityaguequi. ⁶ Jaamo am#hai imino muguubucuudi, saatoho uguubutinehejeque m#hai ma-haamji.

⁷ Miuro am#hai allionocoro magaajahi. Jaanoti saatoho Cristotahe icanoco imino agaajamo, bu igaajaciqui tobadiro m#hai Cristota mihicanoco. ⁸ Jaabo uujoho Cristo

miihaico aacino mityama mihicanoti sihidi ihiimaaruubo, uujoho toonoti nucufevetih. Miiro Mohaivojii bo miihaico jino mityaco aci uhi amiihai miyaavogoco mujusisuqui, jilli mifinisiqui icatino. ⁹ Jaanegui uujoho amiihaico aamenefaadi jilli iigutusuuno, noomoro saatoho eesamaaiiñoco imogotih. ¹⁰ Miiro neehicamo: Tahaamenefaadi vaha sefano, mityano iimaahicahi. Jaanoti amiihaimavaha iicasumi niinovano icahicahi, siicuno iimaahicahi icano, noomoro. ¹¹ Jaamo tolli meneehicamo magaaja, miihai sihigoti aameneque magalluhaamejefaadi mihiimaahicabadiro, bu amiihaifeenevi mihicadi momooni jinoco.

¹² Miiro miihai mofico momoonitih, oono saatoho ifiditiro imino ihiimaahicamo ticovovi mihifetequi icatino, bu diitobadi mejeevaqui icatino icano. Diito jilli miihifomo icamo, ifiiviro ifiico ohoovicimaadi, bu saminaaro fahigova ohoovicicasimaadi icano. ¹³ Jaanoti naha miihai mofico mitya mitya momoonitih miihaiiñoo iicatineri. Jaanoti naha idii boro Moocaani miihaico onoodinoro meheetavehi. Jaabo bu onobadi amiihaijaago mihifetehi Corintovi. ¹⁴ Jaamaadi miihaico Moocaani atajii bano janaaniciivi mafatyotih. Jaanoti naha amiihaiivi mihifututuruva naha, Moocaani unuuno janaaniciivi mafatyejirahi miiro miihai iticoni amiihaijaago Cristo jii bogoco masatyuuhi. ¹⁵ Jaamaadi miihai sita dudicamaajeriro quehe quehe mihicatih. Ivi jilliro mihimeguehi amiihai miyaavogo iguiraaonoco. Bu tolliro mihimeguehi amiihaifeenevi janaanici mududicamaaiiñoco. Jaarumo Moocaani miihaico uhuuvuunoco mafatyejitih. ¹⁶ Jaadi bu janaaniciivi mafatyeji amiihai janaanici iicamojaago, diitoco taajasujii bogoco mijii beguequi icano. Jaamaadi uujoho sita dudicamaajeriro quehe quehe icatih.

¹⁷ Jaanoti cajaanoyhacho ifico quehe quehe omoonihachii, Aivojii boditiro quehe quehe iicaqui. ¹⁸ Miiro ificoro: Uujoho aivo imino icahi, onoo bo diibo iimiibo icatino. Jaanoti naha idii boro Aivojii bo diiboco: Imino icaabo, onoo bo naha iimiibo.

11

Pablo Jihovo Minisuminaaditi Ijii bogono.

¹ Jaanovaha uco majaabici jirahi sicamaadi mihiimaabadi ihiimaaboco. Jilli tolli icarunofaadi uco majaabici. ² Miiro amiihaico uujoho cigueguehi Moocaaniti asaano ciguegueri. Miiro amiihaico uujoho Cristodi ficucuui. Jaamaadi diiboco amiihaico aciguehi, oono bagocaja imino iicago saafiicoro atajevago iicanicibadi. Jaamo mihicahi. ³ Jaarunofaadi oono jii nimo ibaadi firari Evaco abaadi ubadi, bu amiihaico mabaadi cafetejirunoco iguihi. Jaaneri imino miyanotiro Cristoco mejeevicehicanoco mejeevesujirahi. ⁴ Miiro sita asaamoro miihai mijii bogoyomoo bo iicatii bo siyomo Jesuti ijii bogonoco muguubunichicahi. Jaamoro bu magaayicihini cuubo iicanaaca siyomo gaijaco imo imo magaayicihicahi. Bu tolliro magaayicihini cuubogo iicanaaca, bu siyomo jii bogoco imo imo magaayicihicahi. ⁵ Bu oono diito ificoro: Sihidi mejeevano minisuminaa, eneehicamo onoonoco: Jii, meneehicahi. Jaarunaa uujoho diitoguiinovitih. ⁶ Tahii maajaagoti naha siicuno iimaarahi. Jaaruubo tahesamaajejaagoti sihididi gaajahi. Miiro jaanoco amiihaico magaajasuhicahi fahii jivaro fanoovaaco momoonihicanofeenedi.

⁷ ¿Nacu fine imitino mooni uhi, oono taajasujii bogoco amiihaico ijii buguusumi jaadusutii bo iicaumaadi, bu amiihaico bocigusuqui tafico guinovitih ificumaadi icano? ⁸ Miiro fahigova iicajahaje Moocaani iijaminaa nihibamico tajaa agallunoco mudumitii cinicibadi gaayicihicauhi, toono sefati amiihaico amusuqui. ⁹ Jaabo amiihaima iicausumi siinoti cuujivaachuuruubo miihaiiñoo baco dilluutih. Miiro monahabomi Macedonia jii jietitih agaseumo uco aci uhi ucuujivaachuunoco. Tollitih iicauboro idilluutibadiro, bu icaji. ¹⁰ Miiro Cristo miyaanoco imino agaajano tajeebi faadi iicabadiro, bu toono idilluutineri imo imo iicanoco miihaiiñoo ba paryicino Acaya jii jieritih iicamo dumitii cititih. ¹¹ ¿Jaanoco millitih fine jilli uujoho neehi? ¿Nacu fine

am̄haico agaijit̄imaño? Chaa, tolli icatino. M̄ro uujoho am̄haico guiraano agaijinoco, Moocaani gaajahi

¹² Jaabo jino uujoho iicahicabadiro moonihicaji. Jaaneri: Diitobadi mududicamaahi, eneehicarumo abaño gaajacafeteji. ¹³ M̄ro jaamo diito jilli jihovo minisuminaa, jilli bañisuminaa iicamo, Cristo minisuminaabadi minifetehicahi. ¹⁴ Jaano jilli agaa-jaratino icatino. M̄ro iji Satanas Moocaani toomominaafibadi iminifotooboro saajirahi. ¹⁵ Jaabadiro bu tihitino diiboco ejeecivomo iminoco omoonimobadi minifetejirahi. Jaamo oono omoonino jaadaco icineri finiji.

Pablo Moocaani Minisuminaafi Idaasuno Icano.

¹⁶ Jaaneguiha siino am̄haico neehi: M̄haiñooba uco jilli jeegavoobo needino. Jaanoti tolli uco mehesicinihachijji, muguubunichica am̄haima iimaanoco, toonofañodi uujoho mitya mitya iicanoco magaaajahi. ¹⁷ Jaaruno uco Aivojibo atajubaneguiha tolli nootihhi. Jilli ejeegavobobadi neehi mitya mitya iicanoco. ¹⁸ M̄ro sihidi saatoho mitya mitya icahicahi jijeo nehejeditiro. Jaabadiro bu uujoho tooneri mitya mitya icajirahi. ¹⁹ M̄ro am̄hai: Sihidi magaaajahi, munuurumo. Jaarunaa paryi ejeegavomoco imino muguubunichifihi. ²⁰ M̄ro am̄hai imino muguubunichifihi, oono: M̄haico mejeecivo, noomoro am̄haico atajubahicamoco, bu am̄haico ananihicamoco, bu am̄haico iguiinonihicamoco, bu am̄haico jihovotobadi omoonihicamoco, oono bu am̄hai imefaño am̄haico agabacuhicamoco icano. ²¹ Jaanoti naha m̄hai tolli momooniutihhi mesefautimaño. Jaano nucufesurunoco jino neehi.

Jaanoti saatoho nucufeguetimo ihiimaabadiro bu uujoho iimaahi; jino jilli ejeegavoobo iicanicibadi. ²² ¿Nacu jaamo hebreomi diito? Jaabadiro bu uujoho hebreomioobo. ¿Nacu Israel jiinijeoto diito? Jaabadiro bu uujoho? ¿Nacu bu Abraham iyaachimihai diito? Jaabadiro bu uujoho icahi. ²³ ¿Nacu diito Cristo jeecivominaa? M̄ro diito janaanivivi uujoho icahi. Jino ihiimaano ejeegavoobo onoonicibadi neehi. M̄ro diito janaanivivi uujoho dudicamaahi, bu diito janaanivivi uujoho gaicicafeteji, bu diito janaanivivi uujoho civojanicafeteji, bu fiiva foova uujoho guijeveti fatyehicahi, ²⁴ bu sahusefoova uco judiomi aamiuhi treinta y nuevedifoova gaicihicaumo. ²⁵ Bu mifooci, safo icano aamicafutuhi imeiri. Jaanoti safooro uco guisibaneri aamiumo. Bu tolliro mifooci, safo icano ufuuboma cijigaimenenene fiimacamaaiuhi. Jaabo safoono imuuaifaño icauhi fucu, cuuje icano fatyuuhi nifaihufaño. ²⁶ Bu ajashutino igoooro feehicahi teehino ñihicunofañodi, bu tolliro nanivaminaa ñihicumehejefañodi, bu tolliro taajinijeminaa, bu siijinijeminaa icamo ñihicumehejefañodi feehicahi. Bu tolliro cuumino ñihicunehejefañodi feehicahi. Tolliro buhigueeje muuaiño icano ñihicunehejefañodi feehicahi. Bu tolliro miya gataavominaa iicatimo, ñihicumehejefañodi feehicahi. ²⁷ Tolliro bu sihidi dudicamaaiboro feehicahi, bu fanoova uco idaasuvusunofañodi feehicahi. Fiiva foova cigaraco jaabiciboro feehicahi. Ajebanoco, adufiraco icano jaabiciboro feehicahi. Guiraafuova machutibo icauhi. Bu sicuraco jaabicihicauhi, gaachehubama chahahicauhi icano.

²⁸ Jaana janaanivivi bu iicarunehejeque nootihhi. M̄ro fafucuvaacivi paryi Moocaani iijaminaati eesamaañeri tajeebi niiji niiji icahicahi. ²⁹ M̄ro saatoho iniinovasumi, uujoho bu niinovano icahicahi. Bu saatohoco sita imitinofaño agañisusumi, uujoho sifirari idaasuno icahicahi. ³⁰ Jaanocoro toneheje tañiinovaco ifusunocoro uujoho iimaajirahi. ³¹ M̄ro Moocaani Mohaivojibo Jesucristo Caanico fahijivaro iimono ufucuro finitino icaji. Jaabo gaajahi uujoho jino miyaanoco onoonoco. ³² M̄ro Damasca cuumiri iicausumi, tuucuumi aivojiboti, imiya aivojibo Aretas onoo bo ificuubo itoomominaaco tuucuumi guhuganovi ficuuhi, uco agaayicimoro civojafaño isatyequi. ³³ Jaarunaaca uco jiibaifaño ijihacuumoro tuucuumi mecuhallidi jahisivi niitusuumo. Jaamaño jilliti taajauhi diibo useti.

12

Gaijanoco Pablo Aatyimeuno.

¹ M̄nōdit̄iro imino mihiimaano jilli m̄h̄ifono. Jaarunofaño iimaaji Aivoj̄ibo uco gaijaco #fusuhicanoco, bu agaajasuhicanoco icano. ² M̄ro uujoho gaajahi saafiico Cristoco imiyaavogoboco. Jaabo satyocafutuuhi niquejefaño, aivo janaan̄i iicajefaño, s̄icije toonot̄i fahuseeci siino mificabaci, mificabaci id̄ino ficabanoco mafatyucuuhi. Jaanoco gaajat̄ihi fine ifima baacho fuubo, igaijaro baacho fuuhi. Jaanoco id̄iboro Moocaani gaajahi. ³ Jaarunoco uujoho gaajahi diibo ufuunoco; ifima baacho, igaijaro baacho id̄iboro Moocaani toonoco gaajahi. ⁴ M̄ro Moocaani iicah̄igo niquejefaño satyocafutuubo. Jah̄igo guubuubo agaajarat̄ino iimaaco aivo m̄h̄aiñooba ij̄ibeguejit̄irunoco. ⁵ Jaabedit̄i uujoho: Aivo mityaabo, neejirahi. Jaanot̄i tafidit̄iro: Aivo mityahi, noot̄ihi; id̄inoro naha tañ̄inovat̄i iimaajirahi. ⁶ Jaanot̄i naha tafidit̄iro imino j̄ibuguruva, bu s̄icamaño icajit̄iruno, miyaanehejequere ij̄ibogomaño. Jaaneguiha tafidit̄iro imino j̄ibogot̄ihi, saatoho uudit̄i janaan̄i eesamaajiruneguiha. Jilli uco aatȳimenet̄iro, bu tahiimaaco uguubunot̄iro icano igaajaqui.

⁷ Jaano toono Moocaani uco #fusuno, aivo uudi sihid̄i ejeevauno. Jaaneri uujoho sihid̄i tafico mitya mitya omoon̄ijiruneguiha tafifaño aivoco Moocaani ficuui. Jaano taahucufaño icahi januuu macafatȳicin̄ibadi. Jaanoco ij̄iro juvivehi, tooneri uco idaasuno imoon̄iqui. ⁸ Jaano toonohall̄iv̄i mifooci, safo id̄ino Aivoj̄iboco dillucuurahi toono aivoco uut̄i ibuusuqui. ⁹ Jaarunofaño Aivoj̄ibo uco neehi: Ico agaij̄inofaño di fanoovari diica. M̄ro ifi iniinovamofaño di tamitya aivo janaan̄i ifusucafetehi, nooboro. Jaamaño jino iniinovaneri imo imo icahi tafifeened̄i Cristo mitya ih̄ifusucafetequi. ¹⁰ Jaamaño tañ̄inovaneri imo imo icahi, bu toll̄iro uco imit̄ino ononehejeri, bu fanoovat̄i ucuuj̄ivaachunehejeri, bu uco ij̄ih̄eguenehejeri icano. M̄ro uujoho niinovaabobadi iicasumi aivo janaan̄i Cristo sefama icahi.

Pablo Corintom̄naaco Agaij̄iboro Esamaahi.

¹¹ Am̄hai uudit̄i imino mihiimaaujirahi. Jaaruno iicanaaca uuro tafidit̄iro ihiimaamaño jeegavom̄naafibadi rucu. M̄ro uujoho sihid̄i jeevat̄iruubo, oono am̄hai: Sihid̄i ejeevano min̄isum̄naa, noomoro diito doj̄icut̄i mefeehicamo guinov̄i icat̄ihi. ¹² M̄ro oono am̄haifeenev̄i sihid̄i fanoovaaco jaabic̄iboro ududicamaaihicauno imino gaajacafutuuhi #fusuneri, aatȳimeratat̄inehejeri, ajabafiranehejeri icano. Jaanot̄i magaajahi uujoho miya min̄isum̄naafi iicanoco. ¹³ M̄ro sijahaje Moocaani iijanom̄naaguiinov̄i am̄haico moon̄it̄irahi id̄inoro naha tafiguiha nih̄ibamico am̄haico dilluut̄ihi. Jaaneri fine am̄haico imit̄ino omoon̄unoco mihimibachusiqui sajeeb̄i miicaqui.

¹⁴ M̄ro am̄haico mifooci baajecuui. Jaabo siino bu am̄haico baatequi imibaivucuui. Jaabo am̄haico uujoho jinejebaco dillujit̄ihi. M̄ro am̄hai nehejeguiha feejit̄ihi, jilli am̄haiguiharo feeji. M̄ro caanim̄i iseemeguiha nih̄ibamico allacarufihi, iseeme caanim̄iguiha allacarutat̄ihi. ¹⁵ Jaabadi uujoho parȳi tañ̄ehejeque am̄h̄aih̄all̄iv̄i gañ̄ijirahi imo imo. Jaabadi bu tafico uujoho fin̄isujirahi am̄hai jeeb̄inohall̄iv̄i. M̄ro uujoho am̄haico sihid̄i agaij̄itonaaca, am̄hai uco guinov̄iro m̄id̄ino magarihi.

¹⁶ M̄ro am̄hait̄i saatoho, uujoho am̄haico jinejebaco idilluut̄inoco, imino gaajarumo neehicahi: Am̄haico abañ̄uborovaha tacuraihufaño gañ̄isuuhi, noomoro. ¹⁷ ¿Nacu am̄haico bañ̄uui am̄haijaago oono saatohoco agalluumofeened̄i? ¹⁸ M̄ro Titoco uujoho taj̄ibauhi am̄haico ibaatequi. Jaaboma bu saafi monahaboco galluui. ¿Nacu Tito am̄haico bañ̄uui? M̄ro misi sabadiro mihicafihi, bu sagaij̄afeened̄iro.

¹⁹ Fine am̄hai mehesicin̄ihi; jilli mofeenev̄i ifiguiharo icam̄isi, noomoro. Jaaruno toll̄i icat̄ino. M̄ro misi Cristotaot̄isi Moocaani imefeenev̄i mihiimaahi. Jaamo parȳi agaij̄ino nahabom̄i, am̄hai miyaavogoco amusuqui. ²⁰ M̄ro uujoho ñ̄hicuguehi

am#haico emeeci#todi, uujoho iimogobadi mihicatimoco aatyimeneque, jaabadiro bu am#hai mihimogobadi iicaaboco mahatyimejitinoco icano. Bu tolliro #hichuguehi am#haifeenevi #bacasino iicanoco, bu sitaaco inohallitiro mij#heveneheje, bu icaj#suhano, bu gaj#raneheje, bu sicama#o j#bogoneheje, bu dejecuneheje, bu mitya mitya icaneheje, bu igaivusumi imino momoonitineheje icano iicanoco. ²¹ Bu tolliro #hichuguehi jino siino am#haico abaatoobo, Moocaani am#hai imitico aatyimeneri unucufeneque. Bu jaabadiro ajashutimo saatoho am#haiti s#cijetiro imitico omoonihicamo; toono iimitico jeevesutimo iicahicamoditi, bu oono ajevanehejeque, bu fanoova iimitino imogonehejeque icano omoonihicamoditi uujoho aivo #daasuveji.

13

Afagoono, Niino Iimaa Icano.

¹ M#ro am#haico mifooci baajecuui. Jaabo siino bu jino am#haico baateji. Jaamo saatoho imitico omoonimohallivi mij#bogodi miimisiici, saafi #dimo diibohallivi mij#bogohachiji miyaavegueji. ² Jaamo s#cijetiro imitico omoonihicaumoco faguucuuhi siino eeguejeusumi. Bu paryi famoocoro jino siino tehesinoti neehi: Jino siino am#haico abaatodi am#haico #daasugucujitih. ³ Jaadi jari magaajaji, Cristo tafeenedi ihimaanoco, magaajaguehicanoco. Jaabo Cristo am#haico omoonidi niinovajit#bo m#ro am#haifeenevi isefaco gaajasujiibo. ⁴ M#ro miyaano iniinovaaboco iicanicibadi tetecuumo. Jaaruubo oono icahi Moocaani mityari. Jaabadiro bu m#hai diibo niinovajaagodi mihicahi. Jaarumo diibofa#odi mihicacuma#o Moocaani mityari mihicaji, toonofeenedi am#haico mahamusuqui.

⁵ Jaaneguiiha am#hairyo am#hai ifico magaajaci. #Naa imino miyaavogofa#o mihicanoco? Am#hai ifico imino minisu. M#ro am#hairyo magaajahi Jesucristo am#haifa#o iicanoco, miya miyaavogominaa mihicahachiji. ⁶ Jaabadiro bu uujoho imeguehi am#hai magaajanoco, m#hai miya miyaavogominaa mihicanoco. ⁷ Jaamo m#hai am#haihallivi Moocaanima mihiimaahicahi, imitico am#hai moonitimo micaqui. Jaaruno m#hai imino mihicanoco magaajasuqui icatino, jilli am#hai iminocoro momooniquiguiha, jilli m#haiditi imitino mehesicinirunaaca. ⁸ M#ro m#hai miyaanoditi imitino momoonitatih, miyaj#bogoguiharo momoonihicahi. ⁹ Jaama#o m#hai niinovano mihicarunaaca am#hai sefano icama#o m#hai imo imo mihicahicahi. Jaamo m#hai Moocaanima am#haihallivi iimaamoro mihicahi, aivo am#hai imitibama ufucu chahamo miicaqui. ¹⁰ Jaaneguiiha jihaameque am#haidi caatinhi am#haico abaatejino imegaviro. Jaabo am#haijaago ufuusumi sefano am#haico moonit#bo icaqui, jino tamitya Aivoj#bo uco aacinino mityari. Tooneri am#haico jusisuqui aacinino, jilli am#haico finisuqui icatino.

¹¹ Jaaneguiiha ta#ahabomi, tahigo imino mihica, bu am#hai jeeb#fa#o iimitinobama chahamo mihicajinocoro miguiino, bu am#haico afaj#ninoco magaay#ci, bu sabadiro imo imo mihicamoro sajeeb# mihica icano. Jaafa Moocaani gajico, sajeeb# icaco icano aac#bo am#haima icahi. ¹² Fahigovavi midilluucasi ihib#casimoro. ¹³ Jima#neri iicamo miyaavogofa#odi monahabomi paryi ijico am#haijaago galluui.

¹⁴ Mohaivoj#bo Jesucristo imino omooninoco magaay#ci, bu Moocaani gajico, bu Igaija am#haima icajinoco icano.

GALATAS

Galacia Jiinjeri Iicamedi Pablo Acaatinuhaame.

¹ Uujoho Pablo minisuminaafi, miyaminaa uco #cimoro agalluubo icatino. Jesucristoro uco agalluubo, bu diiboco guijevefeenetu ubuheetesuubo Moocaani uco agalluubo. ² Jaamo mi#hai, uujoho, bu paryi monahabomi icamo jihaameque macaatinuhi Galacia jiinjeri iicajano Moocaani ijanominaadi. ³ Jaamo am#hai Moocaani, bu Mo#haivoj#bo Jesucristo icamisi aacino sajeeb# imino omoonino icanoma mihica. ⁴ Jaabo ifico mohallivi aaciuboro guijeveuhi mohimitihallivi, mi#haico itaajasuqui jihimiti jiinjeti; Dios Moocaani jeeb# onoobadi. ⁵ Jaabo Moocaanico mihimo fahij#varo. Fine.

Chahabogo Sibogo Taajasuj#bogo.

⁶ Uco aivo sihidi meheetyesuhi guenenene icatimoro Moocaanico mejeevesuneri Cristo mi#haico agaijnofeenedi am#haico ucuuhuvahin#boco. Jaamoro siibadi iicano j#bogocoro magaay#cihi. ⁷ Sibogo chahahi miya taajasuj#bogo. Jilli #furumo sita am#haico casivusuhicahi. Jaamoro imogomo Cristo taajasuj#bogoco sibogoti ubuunaninoco. ⁸ Jaanoti am#haico taajasuj#bogoco mahaci#hininobuunati uujoho, bu niquejefa#noti asaabo Moocaani toomominaafi iicaruubo, bu saatoho sita iicaruva icano siibadi iicabogoco mij#bogohachiji, mi#hai Moocaani afaijanoguiino mihicajirahi. ⁹ Jaanoco uujoho fone nuucuuhi. Jaarunoco bu jino siino neehi: Am#hai taajasubogoco magaay#cihinicubogohallivi sita am#haico sibogoco ij#bogohachiji diito Moocaani fajaguino icahi.

¹⁰ ¿Nacu jilli onoonoti miyaminaa uco cahacisuhi? Cha, tolli icatino Moocaani uco acahacisunoco imeguehi. Uujoho jaanoti imogotih uco miyaminaa acahacisujirunoco omooninoco. Jaanoti miyaminaaco cahacisuruva, uujoho Cristo jee#vominaafi icajitirahi.

Jilli Pablo Minisuminaafiti Minifutuuhi.

(Hch 8.1-3)

¹¹ Jaanogui magaaja jinooco ta#ahabomi: Uujoho taajasuj#bogoco ij#bogono miyaminaafi esamaajere icatino. ¹² Toonoco uujoho cajaan miyaminaafiti gaay#cihinitihi. Mi#hai#nooba uco j#beguehinitihi. Jesucristoro uco jinooco gaajasuhinihi.

¹³ Am#hairyo magaajacuuhi iticoni judiom iijico omoonihicausumi imino omoonihicaunoco. Am#hairyo magaajacuuhi uujoho Moocaani ijanominaaco finisuqui idaasuno omoonihicaunoco. ¹⁴ Jaabo uujoho judiom iijico aivo tayoto tatyicovoviro ificabano iicaurumo janaan#civi imino moon#uhi. Uujoho aivo imino moonihicauhi moheedetem#hai iijico. ¹⁵ Jaaruuboco uco Moocaani sahij#tiro ic#uhi fiivuut#bocoro, sihidi agaij#ma#no uco ic#ubo. ¹⁶ Tolli iimuguuboro uco Illico gaajasuubo, uujoho diibo taajasuj#bogoco j#beguequi judiom iicatimofeenevi. Jaabo jilli iicausumi mi#hai#noobajaago fuutih toonoti uco ij#beguequi. ¹⁷ Bu Jerusalevi fuutih iticoni tahimegavi minisuminaati iicacuumoco toonoti idillutoobo. Jilliro guenenene icat#bora fuuhi Arabia jiinj#evi. Jah#goti uhuumiubo gaseuhi Damasca cuumivi.

¹⁸ Jaabo mificabaci, saficaba icanobuunati jari Jerusalevi fuuhi. Jah#go jari Pedroco gaajauhi. Jaaboma fahuseeci sat#hai id#no fucuv#aro icauhi. ¹⁹ Jaaruubo bu saatohoba minisuminaaco aty#meutih id#bocoro Jacobo Aivoj#bo Jesu nahaboco aty#meuhi. ²⁰ Moocaani imefeenevi miyanotiro jino neehi acaatin#bo.

²¹ Jaanobuunati fuuhi Siria, Cilicia icano jiinj#evi. ²² Jaaboco uco monahabomi Cristota Judea jiinj#eri iicamo imino aty#meutih. ²³ Jilliro uguubuumoro uuditi neehicauhi: Iticoni mi#haico toonohalliti idaasuno omoonihicaubo, jisumi taajasuj#bogoco

jibogooboro feehicahi toonoco iticoni ifinisiqui omoonihicaurunoco, noomoro. ²⁴ Jilli noomoro uuditi Moocaanico imehicaumo.

2

Saatoho Minisuminaa Pabloco Gaayicahi.

(Hch 11.1-30)

¹ Jaanobuunati fahuseeci motihaiti igueenemeheje idino ficabavabuunati siino fuuhi Jerusalevi, Bernabe onooboma. Jaabo uujoho satyuuhi tahigo Tito onooboco. ² Tahifuuhi, Moocaani uco tahidifo unuuneguiiha. Jahi Jerusalevi Moocaani iijaminaa imiyaamoma ijeevadi mihigaivuuhidiitoco imino jibuguuhi taajasujibogoti judiomiiicatimofeenevi jibeguehicaaboti. Jilli mooniuhidudicamaaihicauno jihovonobadi icajiruneguiiha. ³ Jahigo uuma ufuubo Tito judiomioobo icautiruuboco iimeeheque miihai miquticisuutihii. ⁴ Jaarunaa miya nahabomi icautimo mofañodi toovono ijicafutuumo imuguuhi diibo meeheque iquiticunoco. Jaamo diito mofeenevi jicafutuuhigaajaminaati ufuumo, Cristo Jesuma mihicacuunofeenedi judiomico atajibahicanoti mataajacuunoco agaajatuumo. Jaamoro miihaico siino Moise tajiba jiovototi imoonisiqui ufuumo. ⁵ Jaarumoma sihidi mejenaucasiuhi. Amiihai taajasujibogoco miyaanoco magaayicicuunoco jeevesutimo toonofañoro miicaqui.

⁶ Jaarumo diito imiyaamo iicaurumo uco bohobogobadi iicanoco ajashuno jibuguutihii. Jaaruno diito tolli icano uco milli moonitihii, Moocaani miyaminaaco udugaacutimaño. ⁷ Jaamo uco bohonobati jibogotimoro jilliro gaajaciumo uco Moocaani judiomiiicatimojaago taajasujibogoco satyequi aaciuboro atajibaunoco, Pedroco diiboro tobogocoro judiomijaago isatyequi aciubo. ⁸ Miiro diiboro Moocaani Pedroco minisuminaafiti judiomifeenevi agalluubo, uco minisuminaafiti galluuhii judiomiiicatimofeenevi.

⁹ Jaamaño Jacoobo, Pedro, Jua iicamoco aivo imiyaamo enehicaumo gaajaciuhi Moocaani uco toono dudicamaajeque aaciunoco. Jaamoro misico ihuseneque aciumo uco, Bernabeque icano. Jilli mooniumo magajicasimoro manahobovacasijinoco. Jaamoro bu imuguumo misi judiomiiicatimofeene mududicamaaituujinoco. Jaanoti diito judiomiguiiha toonoviro fitafutuuhidiitofeenevi idudicamaaiqui. ¹⁰ Jaamo misico idinocoro tajibauhi iidaasumoco mehesafetehicajinoco. Jaanoco uujoho jabajeevetiibo imino moonihicahi.

Pablo Iibahi Pedroco Antioquia Cuumivi.

(Hch 11.1, 2)

¹¹ Jaanobuunati Pedro Antioquia cuumivi ufuuboco ihimefeenevi uujoho iibauhi, imitino omoonunohalliti. ¹² Iticoni machuhicaubo sano judiomiiicatimehejema. Jaanaa Jacoobojagodi iicaumo saatoho judiomiiagasecuudi diito judiomiiicautimoti udugaavuuboro siino diitoma machucuutiibo, diito ibai meehe quitici tajibaminaa iicaumaño diitoco iiguiuboro. ¹³ Jaabadiro bu saatoho judiomiti Cristoco imiyaavugucuurumo Pedro abañisuboo omoonihicaubadiro minifutuumo, bu Bernabe icauruubo diitobadiro minifutuuhii. ¹⁴ Jaamo diito miyaano taajasujibogo onoobadi icatimo iicaunoco aatyimeuboro Pedroco famoohimefeenevi nuuhi: Ijoho judiomioobo dicaruubo judiomiiicanicibadi icatiiboro, judiomiiicatimo icabadi diicahicahi. Bu, ¿milli jaabo toono judiomiiicatimoco judiomibadi iicaqui tajibahicahi? nooboro nuuhi.

Judiomii, Saatohobadiro Miyaavogofeenedi Taajahi.

¹⁵ Miihai naha mifiivuunotiro judiomii. Jaamo miihai siijiinijeoto imitiminaa iicabadi mihicatihii. ¹⁶ Jaarunofañoo magaajahi, Moise tajibaco omoonirumoco miihaifnoobaco Moocaani agaayicijitinoco. Jaanoti idinotiro miihaico gaayicijiibo Jesucristoco mimiyaavogonofeenedi. Jaamaño bu miihai Jesucristoco mimiyaavuguuhii miihaico toonofeenedi Moocaani igaayiciqui. Jaamo miihai tajibaco momooninoti

magaayicicafototíhi. Jaamaño miihaiñoobaco Moocaani gaayicijitíhi tajíba onoonoco omoonimoco.

¹⁷ Jaanotí Cristofeenedí miihaico Moocaani agaayicinoco momooninaaca saato ho miihaico neehicahi: Imítimo, Moise tajíba onoobadí moonítimo, noomoro. ¿Nacu fine Cristo miihaico imítimínaati eetavehi? ¡Cha, tollí icatino! ¹⁸ Jaanotí naha ifínisucuuno tajíbacó, bu siino dojícuvíro eetavuruva uujoho imítimínaafítí icajirahi. ¹⁹ Miiro uujoho tajíbatí iguijevecuubobadí icacuuhí; toonoro tajíba uco gaajasuuhí toonofeenedí taajatíbo iguijevejinoco. Jaaneguiiha jisumi uujoho Moocaani imogobadí mooníhicahí diibeguiiharo iicacumaño. ²⁰ Jaabo Cristo imohohallíví iguijevehínisumi uuma sano guijevehínícuubo. Jaaneguiiha uujoho iguijevecunobadí. Jaamaño uujoho diibo icacuutíhi, Cristorucu jino tafifaño iicano. Jino uujoho iicano ifíma icahí, Moocaani Achico imiyaavogonofeenedí. Diibo uco agaijúbóro tahallíví ifíco aciubo guijevefaño. ²¹ Jaamaño Moocaani imihuseque uujoho tíhísutíhi. Jaanotí tajíba onoonoco momoonínotí miiínoco Moocaani igaayícíruva, Cristo iguijeveuno jaaduveechujítírahi.

3

¿Tajíba Nacu Imíhi? ¿Nacu Miyaavogo Imíhi? (Rm 4.1-25)

¹ ¡Ayí! Aivo jihovoto amíhai Galata cuumioto. ¿Miijóho amíhaico bañíhi miyabogo taajasujíbogoco miyaavogotímo miicaquí? Miiro amíhaico miijóbogomoro imino amíhaico miihífusucuuhí diiboro Jesucristo etetecucíníboco foovono magajaquí. ² Eneecata jinotí uco miijóbogo: ¿Míllítí amíhai Moocaani Gaijaco magayícíhiníhi? ¿Nacu Moise tajíba onoonoco momooníhicaunotí? ¿Nacu muguubuhíninoco mimiyaaveguehíninotí? ³ Míllítí jaamo amíhai jihovotobadí mejeevahí. ¿Nacu Moocaani Gaija sefari mítíconíhinínoco, jillí mosefariro miihífutusují, noomoro mehesícíníhi? ⁴ Sicamañóbadiro mafatyusudino toonohallítí idaasuno mihicanoco. Tollí fine icajítino. ⁵ ¿Nacu míllítí amíhaico Moocaani Igaijaco aacíbóro amíhaifeeneví aatyímeratinehejeque mooníhicahí? Tajíba onoonoco momooníhicañaño icatino, muguubunoco mimiyaavuguumaño.

⁶ Miiro Abraham Moocaanico imiyaavuguumaño diiboco Moocaani gaayícíuuhí. ⁷ Toonotí amíhai magaja, paryí imiyaavogomo miyaano Abraham iyaachimíhai. ⁸ Miiro Moocaani síicijetíro judiomí iicatímoco imiyaavogofeenedí agaayícíujinoco aatyímeuboro Abrahamco síicijetíro júbugucuuhí jino iimino júbogoco Caatíníhaamefaño: Dífeenedí paryícíno jiiínje cuumimínaa imino moonícafetejí, nooboro. ⁹ Jaamaño paryí imiyaavogomo, Abraham imiyaavoguuboma sano imino moonícafotónicino.

¹⁰ Jaamaño paryí Moise tajíba onoonocoro imiyaavogomo Moocaani afaijanoguiino icahí. Miiro Caatíníhaame neehí: Paryí tajíba Caatíníhaamefaño onoonoco imino hífutusutímo Moocaani afaijaunoguiino icahí, noonoro foovono aivo icano. ¹¹ Jaamaño miihaiñoobaco Moocaani gaayícítíhi tajíba onoonoco omoonínotí. Miiro Caatíníhaame neehí: Moocaani agaayícímo, imiyaavogofeenedí icají, noonoro. ¹² Jaamaño Moise tajíba miyaavogoyomono icatíhi. Miiro noonó: Jínehejeque paryí imino omoonímo toonofeenedí icají, noonoro.

¹³ Jaano toono tajíba faijati Cristo miihaico taajasucuuhí. Miiro diibo mohallítí faijaguiino minífutuuhí. Miiro Caatíníhaamefaño noonó: Afaijacínímo paryí imohohallíví etetecucafotomo, noonoro. ¹⁴ Jillí icauno Abrahamco imino omooníguunoco Jesucristofeenedí judiomí iicatímo igaayícíquí, bu famooro miyaavogofeenedí Moocaani Igaijaco aacígúuboco magayícíquí icano.

Tajíba, Bu Aacíguuno Icano.

¹⁵ Tañahabomi, miyaminaa ifivi ooviciboro jino amihaiico jibeguehi. Saafi miyaminaafi onoonoco eheetavoobo toonohallivi imomoco acaatininoco mihaiñooba siino toonohallivi kuhubarutahi, bu buusutahi icano. ¹⁶ Jaabadi Moocaani Abrahamco, iyaachico icano aacjinoco eetavuui. Miño Caatinihaamefaño: Ajashutimoco monoonicibadi, diyaachimihaiico, nootino. Miño: Diyaachico, noono. Jaabo saafiro diibo Cristo. ¹⁷ Jaanoco jino uujoho neehi: Moocaani Abrahaama ihimauboro diiboco aaciguunoco eetavuubo miyanotiro iicaqui. Jaamaño toonobuunati Moise tajiba cuatrocientos treintadi ficabavabuunati agaseuno, toonoco finisuvajitirahi Moocaani aciji unuunoco jaaduveechucuutinobadi moonjitirahi. ¹⁸ Jaano bu Moocaani aaciguuno Moise tajibafeenedi isaaciniruva, ticovono aaciguuno icajitiruno. Jaarunaa miño Abrahamco Moocaani aciguuhi jilli ticovono.

¹⁹ Jaanogui, ¿nacu, collihiicaqui Moise tajiba icahi? Jiliro imitino mihicanoco igaa-jasui. Jaaruno Abrahamco: Diyaachi, unuubo asaautinohachutaro Moise tajiba iicaqui. Jaano tajibaco Moocaani itoomominaafeenedi Moiseque jibuguuhi diibo miyaminaaco jibeguequi. ²⁰ Jaanoti saafiro jilli ticovono aaciguunoco acimaño sififeenedi acitatibo. Jaabo Moocaani saafiro ihaciguunoco jilli ticovono acibo.

Tajiba Onoono.

²¹ ¿Nacu jino Moise tajiba Moocaani aaciguunojaagodi icatichi, eneejiruno? Cha, icano. Miño fiivoco ihaciqui tajibaco ihaciruva Moocaani minoco gaayicijirahi tajiba onoonoco momooninofeenedi. ²² Miño Caatinihaamefaño noono: Paryi famooro miyaminaa imiti jiovoto, noonoro. Jaano tolli icamaño Jesucristoco imiyaavogomo imiyaavogofeenedi Moocaani aaciguunoco gaayiciji.

²³ Iticoni jino miyaavogo agaseutisumi tajiba mihaiico iiguinovivi jiovototi ficuhicauhi, miyaavogoco acino agaajacafutuutinohachuta. ²⁴ Jaamaño tajiba, seme toomominaabadi jeevauhi. Seemeque mihicanicibadi mihaiotoco jibeguehicauno Cristo asaautinohachuta. Jaamo mihai diiboco mimiyaavogomoco Moocaani igayiciqui. ²⁵ Jaamaño jisumi Cristoco mimiyaavogono agasecumaño tajiba mihaiico ootomoguiino mihicacuutahi. ²⁶ Miño miyaavogofeenedi paryi famooro amihai Moocaani seemeti mihicahi Cristo Jesuma mihicacumaño. ²⁷ Paryicino famooro amihai Cristo Jesujaagovi miminifetequi minitacafutuumo diiberi mijcinihahi gaachehuco mohallidi mijcinibadi. ²⁸ Jaamaño judiomi, griegomi monoono chahacuui, bu jiovoto, bu jiovoto iicatimo, bu gaifimi, bu gaigoomi oono icamo. Miño Cristo Jesujaagodi mihicacumaño paryi famooro saafiro mihicacuui. ²⁹ Jaamo Cristota mihicacumaño Abraham iyaachimihaiti mihicacuui. Jaamo magaayiciji Moocaani aaciguunoco.

4

¹ Jaamaño uujoho neehi: Miño seemene caanimi busumijeque agaayicijiibo seemene iicasumi jiovoobobadi icafihivi, paryi toneheje abajaabo icajiruubo. ² Miño saatoho tonehejeque ootomomoro imino ficufihivi caanimi: Jino dinoo, noomoro ohoovicijifucu agasenehachuta. ³ Jaabadi mihai mihicauhi momiyaavogo seemebadi ujusitinochachuta. Jilli miyaminaa esamaaje onoonoguiino mihicahicauhi. ⁴ Jaarunaa tufucu agasecuudi Moocaani Illi Cristoco galluui gaigooti ifiivuuboco. Jaabo jiihallivi saauhi judiomi tajibaguiino iicaubo. ⁵ Jilli saauho mihai toono tajibaguiino toono jiovototi mihicamoco itaajasuqui; Jaadi mihaiico Moocaani iseemeti igayiciqui.

⁶ Jaamo amihai Moocaani seme mihicacuunoco igaaajasuqui Illifeenedi Igaijaco* amihai jeebifaño galluubo. Jaabo Igaijafeenedi meneehicahi: Moocaani, jioho Taa-

* 4:6 Griego iijiri: Illi Gaijaco, noono.

caani, noomoro. ⁷ Jaamaño ijoho Moocaani seemenerucu, jijovono diiacuutih. Jaabo ijoho iseemene idiicamaño ico Moocaani ibusumijeque aaciguunoco aciji Cristofenedi.

Pablo Jeeb# Miyaavogominaajaagovi# Icahi.

⁸ Iticoni naha amihai Moocaanico magajautisumi, jhovoto caanimi jijovototi mihi-cauhi. ⁹ Jaarumo jisumi Moocaanico magajacuui. Cha, tolli icatino, imiga amihai Moocaani agaajacuumo. ¿Collhi jaamo siino dojicuviro miminifetehi toono iniinovano esamaajefaño, bu #daasunofaño icano siino toonoguiinov# jijovotobadi? ¹⁰ Amihaihiica suufenitimo mificuhicahi siibadi iicafucujeque, bu nihibanoco, bu ifafucuvaaco, bu ficabanoco icano Moise tajuba unuubadi#rehiica. ¹¹ Aivo ñhicuguehi tadyudicamaaje amihai#feenevi sicamañovi ofoomañovi.

¹² Tañahabomi, amihai neehi: Jaamo uubadi miminifetehi, uujoho amihai#badi iminifotobadiro. Amihai uco imitino momoonuno icatino. ¹³ Amihai#ryo magajacuui iticoni amihai#taajasuj#bogoco iguihuvaumaño sihigo foot#bo amihai#ij#buguunoco. ¹⁴ Jaano toono iguihuvauno jilli amihai#inisuumo. Jaaruuboco amihai#uco mitihisuumo, mij#hegheeti icano. Jil#iro Moocaani toomominaafico, bu Cristo Jesuco icano mihicanibadi uco magayicui. ¹⁵ Tusumi imo imo mihicauno. ¿Cuuca jaano jisumi icahi? Amihaiditi neehi: Sihidi jeevatino iicauruva amihai#aallinoco tusumi mihiciumoro uco mahacijirahi sihidi uco magaj#umaño. ¹⁶ ¿Nacu jaabo jisumi amihai#naafiti minifutucuui, amihai#miyaanoco onoonohalliti?

¹⁷ Diito Moise tajuba j#bogominaa amihai#imeguezicahi, jilli amihai#imino imooniqui icatino. Jil#iro amihai#mihaiditi sihigovi udugaacunoco imogomo. Jaamo amihai#diito onoonocoro mihimeguezicui. ¹⁸ Imijiruno saatoho amihai#agaj#noco mihimogono. Jaarunofaño amihai#a iicasumiro icatino uujoho iicabadi fahij#varo. ¹⁹ Taseemegayimi, siino bu uujoho aiveneri idaasuno icahi amihaiditi, gaigo iseemevaqui aivogo iicanibadi. Jaabo idaasuno icaaboro icaji amihai#faño Cristo j#bogo ujusitino, bu diibobadi mihicanohachuta icano. ²⁰ Jaachij#iro amihai#a iicacujirahi, simañodi amihai#a iimaqui. ¿Jaaruubo milli bu amihai#neejirahi tahi iicatimaño?

Sara, Agar Icamifevi Ohoovicino.

²¹ Amihai Moise taj#baguiino mihicanoco mihimogomo jinooco uco monoo: ¿Nacu amihai#muguubutitino toono tajuba onoonoco? ²² M#iro Abraham miiseecico seemevauhi noono. Saseeque seemevaubo ij#jovogo Agar onogoma. Jaanoti saseeque seemevaubo imiyataaba Sara onogoma j#jovogo iicautigoma. ²³ Ij#jovogo seemene fiivuuhi paryi famoova seeme ifiivonicibadiro. Jaanoti imiyaago seemene fiivuuhi diibofenedi Moocaani aaciguuno imiyaavequi. ²⁴ Jaano jino jilli diitifevi oovicicafetehi minoc# unuuno. Agar oovicicafetehi Sinai onogajivi unuunoco. Tusumivi unuuno seeme fiivehi tajuba j#jovototi iicaqui. ²⁵ Jaago Agar oovicicafetehi Arabiari iicagaji Sinaigajivi, bu Jerusale cuumi jisumi iicacuumivi icano. Jaamaño tuucuumi paryi judiomima toono taj#baguiino j#jovototi icahi. ²⁶ Jaanoti niquejefaño iicano Jerusale sajeeb#ma iicacuumi. Jaacuumi seeme m#hai. ²⁷ M#iro Caatinihaame neehi:

Imo imo diica ijoho achiba idiicago, eseemevatigo. Imo imo idiicaneri janaaniviro coovadiinamaahicahi ijoho seemeva aivoco agaajatiguehiica. M#iro ijoho edeevesucafutuuho sihidi diseemema diicaji, aij#ma iicago janaaniviro, noonoro Moocaani aaciguuno Moise tajuba janaaniviro sihidi jeevahi, eneejiruno.

²⁸ Tañahabomi, jaamaño m#hai Isaac iicabadi mihicamo. M#hai Moocaani aaciguuno seeme. ²⁹ Jaamaño m#iro Agar achi Ismael onoo#o johono jisumi famooseeme ifiivonicibadi fiivuuho. Jaanoti Sara achi Isaac onoo#o, Moocaani Gaija Abrahamco unuubadi ifiivuuho Ismael j#heguezicauhi. Jaabadiro bu jisumi Ismael yoto j#heguezicahi Isaac yotoco. ³⁰ ¿Nacu milli Caatinihaame neehi? M#iro noono: Buh# gallu dij#jovogoco

illima. Miiro ijjovogo seemene ibusumijeque gaayicijitihĩ sano imiyaago seemenema, noono. ³¹ Tañahabomi, jaamaño miihai ijjovogo seemebadi mihicatihĩ. Imiyaago seemebadiro mihicahi.

5

Sefano Mihica Mataajacuunofaño.

¹ Miiro miihaico Cristo taajasuhinicuuhi sajeebii mihicacuquui. Jaanegui toonofaño sefano mihica. Jaamoro siino tajiiibaguiino jiiivototi miminifutucuudino.

² Uujoho Pablo jino amiihaico onoonoco muguubu. Siino amiihai meehe quiticicĩ eetavoguiino miminifotohachiiji, Cristo amiihaico taajasujitirahi. ³ Siino bu neehi: Cajaanihacho amiihai meeheque miquticicĩbo matajiiibacafetehi paryi Moise tajiiiba onoonoco imino momooniqui. ⁴ Tajiiibaco imino momoonimaño Moocaani miihaico gaayiciji, noomoro mehesiciniimo. Cristoditi sihigovi miminifutucuuhi, bu Moocaani gaijiti sihigovi miminifutucuuhi icano. ⁵ Jaanoti miihai Moocaani Gaijafenedi, bu miyaavogofenedi icano mehesicinihi Moocaani miihaico agaayicicuunoco. ⁶ Jaamo Cristo Jesufaño mihicacumaño miihaidi sihidi jeevacuutino miquticiciniino, bu miquticiratino icano. Jaanoti naha miyaano ijadama iicano magaijimoro mimiyaavogono.

⁷ Iticoni amiihai imino mufuui. Jaarumoco, ¿miijoho amiihaico miyaanoco jeevesusuhi? ⁸ Toono ejeevesusuno amiihaico ucuuhuvaubo Moocaaniti asaano icatino. ⁹ Mehesicini, ajashuruno levaduraguiji siihifaño paryi adicifihĩ. ¹⁰ Uujoho aivojiiiboco amiihaiditi esicinihi. Jaamo amiihai siino simaño esamaaicuutimo mihicahi. Jaanoti amiihaico nijĩ nijĩ omoonisuhicamoco Moocaani idasuno mooniji, cajaanihacho icaruuboco.

¹¹ Tañahabomi, miiro uujoho quiticicoro jiiibuguruva judiomĩ uco jiihevejitirahi. Jaanova bu Cristo guiive imoho jiiibogo diitoco taficugusujitiruno. ¹² Jaamaño oono amiihaico quiticico jiiibogomoro efehicamo. ¡Jaanova paryi jisumiro finicuujiurumo fanuucu!

¹³ Tañahabomi, miiro amiihai mihicicafutuui tajiiiba mityaguiinoti mataajaqui. Jaarumo: Miihai jisumi mihimogobadi momoonijirahi, meneedino. Jilliro fahigovavi mejeecivocasi magaijicasinofaño. ¹⁴ Miiro paryicino tajiiiba onono jinoovi sano ifetehi: Sitaaco gaiji difiico agaijibadiro, onoonovi. ¹⁵ Jaanoti amiihai meheeducasimoro muduucasihachiiji, imino mehesicini sanomiro mifinisucasidino.

Moocaani Gaija Aacino.

(Rm 8.5)

¹⁶ Jino amiihaico onono: Moocaani Gaijafenedi mihica. Jaachiiji amiihai ifi iimogonoco momoonijitihĩ. ¹⁷ Miiro mofi iimogono Moocaani Gaijajaagodi icatihĩ. Jaabadiro bu Moocaani Gaija mofi iimogonojaagodi icatihĩ. Jaamaño amiihai mihimugurunoco momoonijitihĩ. ¹⁸ Jaanoti Moocaani Gaija amiihaico isiiigohachiiji tajiiibaguiino mihicacuutihĩ.

¹⁹ Tihiiitino magaaajacinicihĩ mofi atajiiibanocoro omoonimo omoonifinoco: Jahisihijedi mogaimi iicatimehejema icamo, iidicunehejeque moonimo, fanoova imogocoro, ²⁰ jihovocaanimico iimomoro jeecivomo, gaibanicoro eetavomo, sitaaco jiihegueme, iibacasififimo, cigueeguefifimo, chahanoti siifiratefimo, dugaacufifimo, ijeevadi sitaama dugaavefimo, ²¹ sitaaco iinohallitiro jiihevefimo, sitaaco gaicaaufifimo, guiriicavefifimo, machufifimo jilli iicanehejequere moonifimo. Jaanoco jino amiihaico nuucuui iticoni eneehinicubadi: Paryi jinehejeque omoonihicamo Moocaani aivojifaño feejitihĩ.

²² Jaanoti naha Moocaani Gaija onoovasuno toono naha gaiji, imo ica, sajeebii ica, jaabici, sitaaco magaijino, imihuse, miyaavogo icano, bu ²³ siicujeebii mihicano,

mofi esamaajeheneque miguiinonino icano. Jinehejehallivi chahano tajiba tolli momoonijirahana onono. ²⁴ Jaamaño Cristota iicamo sano diito ifinoma fanoova imitico iimeguehicanehejeque jeevesucuuhi iguijevecuunobadi. ²⁵ Jino Moocaani Gaijafenedi mihicabadiro bu jaafa miihaico diiboro ticuvusuhi paryi meheetavonehejefaño.

²⁶ Jaaneguiiha mofiicoro: Aivo mimityahi, noomoro sitaaco fiivusucuutimo miicaqui, bu iinohallitiro sitaaco jiihevecuutimo miicaqui icano.

6

Fahigovavi Mahamusucasi.

¹ Tañahabomi, saafi imitifaño aacotooboco mahatyimesumi amiihai miyaavogofaño imino mihicacumo tolli iicamoco mahamusu siino miyaavogofaño quehecuno miicaqui. Jaamo siicuno amiihai jeebico miminiyumoro momooni. Amiihai ifiico gaihuinimoro, tolliro bu amiihai toonofaño mahaquetedino. ² Fahigovavi mahamusucasimoro sifi idaasuno iicanoco mahamusu sifi bocinoma ofooboco mihicanicibadi. Tolliti jaamo imino Cristo tajibaco mihifutusuhi.

³ Jaanoti saatoho: Uujoho aivo sihidi gaajahi, noomoro ifiico esicinimo. Tolli iicamo ifiicoro bañihi. ⁴ Famoovaro amiihai ifinoco imino magaaja. Jaadi jari imo imo mihica, amiihai ifiditiro sita ifiditiro icatino. ⁵ Miïro famoova ijeevadisahaje iticovoocivi ibocico imiti jaadabadi iicano bocico satyeji.

⁶ Jaaneguiiha amiihaico taajasujibogoco ijibogomo amiihai jibogominaa iicamoco amiihai busumijeti fanoovati mahaci.

⁷ Amiihai ifiico mabañisudino: ¿Miijoho Moocaanico dejecutahi? Paryi miyaminaa abasuno, paryicino icicafeteji. ⁸ Jaanoti saatoho ifiico imo imo omooninocoro abasumoco toono ifiïro diitedi ifinijitino guijeveque noovasuji. Jaanoti Moocaani Gaijaco imo imo omooninoco abasumoco Moocaani Gaija ifinijitino fiivoco onoovasuboro aciji. ⁹ Jaaneguiiha suufenitimo iiminoco momooniqui. Jaamo suufenitimo imino momoonihachiji ufucu inoovaco mihiciji. ¹⁰ Jaaneguiiha fahigovaro imino momoonijino iicanohachuta famoovaacoro imino momooniqui, imi janaanici miyaavogofaño di iicamo monahabomico imino momooniqui.

Afagoono, Niinohiimaa Iicanoco Pablo Inoro Acaatinicuuno.

¹¹ Memeeci cono noono tyigabaje jino amiihaidi tahuseri caatinihi. ¹² Amiihaico meehe quiticiguiinovï ificuunoco iimeguehicamo moonihicahi, jilli miyaminaa diitoco iimeguequiro, bu jaamoco miijoho Cristo guijeve imohohalliti jiihevetimo. ¹³ Jaarumo diito meehe quiticiguiinovï icarumo tajiba onoonoco imino moonihicatihi. Jaarumo imeguehicahi amiihai tolliro amiihai meeheque miquiticinoco. Jaamoro toonoti ifiico quehe quehe imooniqui amiihai ifi tolli iicanoco agaajacimoro. ¹⁴ Jaanoti naha uujoho jinehejeti tafiico quehe quehe omooninoco imogotahi, idinoro Mohaivojiiïbo Jesucristo imohovi iguijeveuneri imo imo icahi. Miïro Cristo guijeve imohofenedi uudi paryi jiiñjeoneheje finihinicuuhi. Jaabadiro bu uudi toojiinije imitico iimeguehicauno finihinicuuhi. ¹⁵ Jaamaño Cristo Jesufaño di mihicacuunedi jaaducafutucuutino miquiticinino, miquiticinitino icano sabadiro idinoro naha ajaaducafotono bohono ifiïma mihicano. ¹⁶ Jaanegui amiihai sajeebiiïma, Moocaani idaasugonoma icano mihica. Amiihai jiijadi iicanoco momoonimo, bu paryi famooro miyanotiro Moocaani cuumiminaa mihicamo icano.

¹⁷ Jaaneguiiha jisumi imugucuutahi miihaiñooba uco siino itihisunoco. Miïro jino tahalliri iicano tatyujaavono jiiïbeguehi uujoho Aivojiiïbo Jesu jeeçivominaafi iicanoco.

¹⁸ Tañahabomi, jaafa paryi amiihaico Mohaivojiiïbo Jesucristo imino moonihi. Fine.

EFESIOS

Efeso Cuumiri Iicamedi Pablo Agalluhaame.

¹ Uujoho Pablo Moocaani iimogobadi Jesucristo minisuminaafiti icahi. Jaabo uujoho jihaameque caatinhi Moocaanita iicamo Jesucristoco imiyaavogomo Efeso cuumiri iicamedi. ² Jaamo amihai magaayici Dios Moocaani, Aivojibo Jesucristo icamisi imino omooninoco, sajeebico aacinoco icano.

Moocaani Cristofenedi Iiminoco Aacino.

³ Mihimo Dios Moocaanico Mohaivojibo Jesucristo Caanico, miiro Cristofenedi miihaico Moocaani niquejefañoonehejeri imino moonihi. ⁴ Miiro miihaico Moocaani Cristofaño di icicuuhi sicijetiro jiniije fiivutinaacaro, aivo imimo mihivatiimo diibo imega miicaqui. ⁵ Igaijifeenedi sicijetiro miihaico ficuubo, Jesucristofaño di miihaico iseemeti igaayiciqui ijeebii unuubadi. ⁶ Jaamaño Moocaanico fahiijivaro mihimehicaahi iimihuse ovosihallivi. Jaano iimihuseri miihaico imino omoonimaño agaijibo Illima sano miihai mihicaahi. ⁷ Jaamaño ajashutino Moocaani gaiji iicanofeenedi Illi miihaico taajasuhi iguijeveunofeenedi mohimitico ubuusuuboro. ⁸ Jaabo Moocaani miihaico ajashutino igaiji iicanoco ifusuhi fanoovaaco magaaajacui gaajaco aacinofoenedi. ⁹ Jaamaño miihaico gaajasuubo diibo iimogono agaajarautinoco ijeebifaño di eesamaaiuboro iinoro omoonijinoco. ¹⁰ Jaano toono ufucu ficabano ifinijino oovovi ifotodi eetavocafetejino. Jaasumi Moocaani igaijicijiibo Cristo tajibaguiino, paryi fanoovaaco niquejefaño iicanehejeque, paryi jiniijehalliri iicanehejeque icano.

¹¹ Jaamo Cristofaño mihicamaño sicijetiro miihaico Moocaani iicuboro ficuuhi ufucu diibo aacjinoti magaayiciqui, Moocaani ijeebii iimogobadi fanoovaaco omoonimaño. ¹² Jilli mooniubo miihai iticoni Cristoco mimiyaavogomo Moocaanico mihimequi fanoova imihallivi. ¹³ Jaabadiro bu amihai taajasujibogoco muguubuusumi Cristoco mimiyaavuguumo diibojaagovi miminifutucuuhi. Moocaanitaro miicaqui Igaijaco aciji unuubofeenedi Moocaani amiihaifaño igaaataco ficucuuhi. ¹⁴ Moocaani Gaija mofifaño iicacumaño ufucu Moocaani miihaico aacinoco magaayiciji ufucu niquejefaño mufuucuudi. Jaabo Moocaanico sihidi ejeevanohallivi mihimequi.

Pablo Miyaavogominaaguiiha Moocaanico Gaajaco Dilluhi.

¹⁵ Jaaneguiiha uujoho, Aivojibo Jesuco amihai mimiyaavogonoti, bu Moocaanita iicamoco magaijinioti icano uguubuuboro ¹⁶ suufenihicatihii amiihahallivi Moocaanico iimoobo, diiboma fahiijivaro ihiimaano ticovocivi, ¹⁷ iimino Moocaanico dilluhicaahi, Mohaivojibo Jesucristo Caanico, amiihaico gaajaco ihaciqui. Jaamo Moocaani ijibogonoco imino magaajahi. ¹⁸ Tolliro bu Moocaanico dilluhi amiihai esamaajequi foovono iminiyuqui. Jaamo imino magaajahi toonoco meteemehicanoguiiha amiihaico ucuuhuvanoco, tolliro bu aivo sihidi iimino busumijeque Moocaani ita iicamoco aacjinoco magaajahi icano. ¹⁹ Guiraacanino imitya, aivo niquebavi ifotoratino. Jaano toono mitya miihai diiboco mimiyaavogomofaño dudicamaaño. Jaano tomityaco Moocaani ifusuuhi sihidi sefano ²⁰ Cristoco guijevefañoti ubuheetesuuboro imiyanaagonovi casihacuubo niquejefaño. ²¹ Fanoo aivoji janaanici, fanootajiba iiji janaanici, fanoomitya janaanici, fanoovaro jiijehallivi iicano aivoji janaanici icano, jisumi iicano janaanici, ufucu iicajino janaanici icano iicaqui. ²² Paryi fanoovaaco Cristoguiinovovi ficuubo. Tolliro bu Moocaani iijaminaaguiiha Cristoco aciubo diito nigaibadi iicaqui. ²³ Jaanoti miihai Moocaani iijaminaa Cristo ifibadi mihicaahi. Jaamo miihai ifinofaño Cristo gahafehi. Jaabo fanoovaaco eheetavooboro fahigovavi icaabo.

2

Moocaani Gaijiri Mataajano.

¹ Miiro Moocaani Cristofeenedi amiihaico fiivoco acihi amiihai imitifaño muchu-umucuurumoco. ² Jaamo jijeonocoro momoonihicauhi niqueje feenesituo aivoj#bo iimitino gaija iimogonocoro. Jaabo diibo quehecutusuhicahi Moocaani onoonoco: Jii, nootimo iicahicamoco. ³ Jaabadiro bu paryi miihai iticoni tolliro mihicahicauhi mofi iimogonocoro momoonihicauhi, toono onoobadi meheetavehicaumaño, bu mohesamaaje onoobadiro momoonihicauhi icano. Jaamaño, saatoho iicabadiro, ñihicuno idaasuno Moocaani omoonijinofaño mihicauhi. ⁴ Jaarunofaño Moocaani miihaico #daasugono aivo ajashutihi. Jaamaño miihaico sihidi agaij#uboro, ⁵ Cristofeenedi miihaico fiivoco aciubo, mohimitifaño muchuumucuurumoco. Jaabo Moocaani imihuseri amiihaico taajasucuuhi. ⁶ Miiro diibo Moocaani miihaico sano Cristo Jesuma buheetesucuuhi. Jaaboro miihaico sano diibo cojivi niquejefaño casihacujiibo. ⁷ Jilli mooni#bo ajashutino miihaico agaijinoco ufucu ihifusuqui Cristo Jesufañodi miihaico iimihuseque aacihicanoco. ⁸ Miiro Moocaani gaijiri amiihai mataajacuuhi mimiyaavogonofeenedi. Jaano jino amiihairyo meheetavono icatino. Jilli Moocaani amiihaico aacino. ⁹ Miihairyo siinoco meheetavono jaadaco magaayicino icatino. Jaano jeevari miijoho toonoti ifico quehe quehe eesicinijiruno. ¹⁰ Miiro Moocaani fiivusutamomo miihai Cristo Jesufeneedi miihaico fiivusuubo iiminocoro momooniqui sicijetiro Moocaani eheetavucuunoco imino momooniqui.

Cristofañodi Sajeeb# Mihicano.

¹¹ Jaaneguiiha mehesafoto iticoni mihicahicaunoco. Amiihai judiom# cuumioto mihicautihi. Jaamaño judiom# gaifico iimeeheque iquiticifimoro ificoro: Miihai miq-uiticinimo, neefihi. Jaamoro amiihaico iquiticiratimo, neehicahi. ¹² Tusumi naha amiihai Cristoma machahaumaño israelmi cuumiti buhigovi mihicauhi, Moocaani unuuboro aaciguunoco gaajatimo, jiijehalliri mihicahicauhi jinehejebaco esicinitimo, Moocaanibama chahamo icano. ¹³ Jaarumo jisumi Cristo Jesuma mihicacumaño iticoni tehesino mihicaurumo fiitino mihicacuuhi Cristo iguijeveubo tii#johofañodi. ¹⁴ Miiro Cristo sajeeb# miihaico omooni#bo. Jaabo saacuumiro eetavehi judiom#ma judiom# iicaticuumico, fagajityigaba iicano diitoco udugaacunoro iminaanisuhicaunoco ifinisucuuboro. ¹⁵ Jaabo Cristo ifivi finisucuuhi judiom# taj#ba eneehicanoco. Jaaboro tuucuumicico saacuumiro eetavucuubo diibofaño iicaqui. Jilli sajeeb# icaco eetavuubo. ¹⁶ Tuucuumicico iminaanisuhicaunoco Cristo imohohallivi iguijeveuneri finisucuuhi. Jaaboro tuucuumicico Moocaanima sajeeb# ficuubo saacuumiro tuucuumicico eheetavuuboro.

¹⁷ Cristo asaaboro famoocoro imibogo sajeeb#co aacino j#bogoco j#buguuhi, amiihai tehesino mihicaurumoco, bu judiom# fiitino iicaurumoco icano. ¹⁸ Jaamaño Cristofeenedi Sagaijariro Moocaanijaagovi mifitivehi judiom# mihicarumo, bu judiom# iicaturumo icano. ¹⁹ Jaamaño amiihai jisumi siicumiotobadi mihicacuutihi, icaminaatiro mihicacuuhi, Moocaanita iicamo iicabadiro mihicacuuhi, Moocaani yotorucu. ²⁰ Miyaminaa iijaco imitoohacijehallivi eheetavonicibadi, Moocaani imitoonohallivi amiihaico ficuuhi iminisuminaa, bu ihiiamaaminaa icamo ij#bugucuunohallivi. Jaabo Jesucristo tooja imiyahacibadi iicaabo. ²¹ Jaabohallivi momiyaavogo imino ifeequi. Jaamo miihai mimiyaavogomo Moocaani iijabadi mihicahi. Diibediro imino mihicahi Aivoj#bofañodi. ²² Jaabadiro bu amiihai Cristoma magataacinofeenedi paryi saatohoma famoomaryo sano magataacini. Jaamo sajaabadiro Moocaani iijaminaati miicaqui. Jaamofaño Moocaani Gaija iicaqui.

3

Pablo Judiomi Iicatimocoro Jibeguehi. (Col 1.24-27)

¹ Jilliti uujoho Pablo amihaiico jibeguehi Cristo Jesu jibogoco amihai judiomi mihicatimoco. Jaanohalliti civojafaño icahi. ² Amihairyo magaaajacuui uco iimi-huseri Moocaani amihaiGUIIha taajasujibogoco atajibahinino. ³ Jaabo Moocaani agaajarautinoco uco ifusuuboro gaajasuhi toonoti amihaidi jihaamefaño mĩdino unuucubadi. ⁴ Jaanoco memecidi magaaajaji uujoho Cristono agaajarautinoco agaajanoco. ⁵ Jino agaajarautinoco sicije cayaatyobaco gaajasuutinoco, jisumi Moocaani Igaijafeenedi gaajasuhi iminisuminaaco, ihiimaaminaaco icano. ⁶ Jino toono agaajarautino: Jesucristo taajasujibogofeenedi judiomi iicatirumo, bu gaayiciji judiomico aacijinoti saafi ifiotoro mihicamaño magaaayiciji Moocaani Cristo Jesufañodi aaciguunoco. ⁷ Toono jibegueGUIIha uujoho icicafutuui Moocaani mitya toonoco ticovono uco aacimaño. ⁸ Jaabo uujoho Moocaanita iicamoti aivo famooguiinovi iicaabo janaanici guinovi uujoho icaabo. Jaaruuboco uco acibo judiomi iicatimoco jibeguequi taajasujibogoco aivo ohoovorotino Cristo busumijeti. ⁹ Amihaiico gaajasuqui Moocaani fanoova fiivusuminaafi esamaajeque sicijetiro iicauno agaajarautinoco. ¹⁰ Jilli icano jaanoco jisumi Moocaanico imiyaavogomofeenedi paryi niquejefaño iicano aivojito, bu tajibaminaa icamo igaaajiqui, paryi Moocaani sihididi agaajanoco. ¹¹ Jilli Moocaani mooniui sahijitiro eesamaaicuunoco Mohaivojibo Jesucristofeenedi. ¹² Jaamaño Cristofañodi iguitimoro Moocaanijaagovi mifitivehi nucufeguetimo diiboco mimiyaavogonofeenedi. ¹³ Jaaneguiiha amihaiico neehi: Mejeevesudino, jilli uujoho idaasuno amihaihalliti icarunaaca. Jilli uujoho iicano, amihai miyaamo mihicanoco nuusuhi.

Cristo Mihaiico Agaijino.

¹⁴ Jaaneguiiha uujoho Mohaivojibo Jesucristo Caaniguiinovi memuvehicahi, ¹⁵ diiboti saamo paryi cuumiminaa jinijehalliri iicamo, paryi niquejefaño iicamo icano. ¹⁶ Jaaneguiiha Moocaanico uujoho amihaiGUIIha diluui; iimi busumijeti mityaco, sefaco icano amihaiico ihaciqui Igaijari amihai jeebifaño, ¹⁷ bu Cristo amihai jeebifaño iicaqui diiboco mimiyaavogonofeenedi amihai gaiji sefano Moocaanifaño ibacocoovaqui. ¹⁸ Jaamo famooro miyaavogominaama magaaajahi, ajashutinoco Cristo gaiji iguiraanoco tehesino ofoocininoco, afaicuvanoco, acaamovonoco icano. ¹⁹ Amihaiico neehi: Jaamo toono Cristo gaijico magaaajahi, amihai ifinofaño gatyuuci Moocaani igahafequi. Jaarunofaño aivo ufucuro mihifetejitirahi fanoocoro Moocaani gaijico magaaajamo.

²⁰ Jaaneguiiha Moocaanico mihimo mihai midillunoco mehesicinino janaanicivi eetavoobo, imitya mofifaño iicanofeenedi. ²¹ Jaaboco mihimo diibo iijaminaa Cristo Jesufeenedi fahijivaro ufucuro finitino. Fine.

4

Moocaani Gaijafeenedi Sano Magataacinii.

¹ Jaaneguiiha jino uujoho, Aivojibo Cristohalliti civojafaño iicaabo, amihaiico neehi: Iminoro mihica Moocaani amihaiico icicuumo. ² Sicuno amihai jeebico momooni, imihusene mihica, fanoovaaco fahigovavi majaabicicasi magaijicasimoro mequehecu. ³ Jaamo Moocaani Gaija amihaiico aamusuneri sabadiro mihicahi, sajeebica amihaiico agataacunofañodi. ⁴ Saafiuro, Sagaijaro icano icahi. Jaabadiro oono meteemehicano sanooro iicabadi tooneGUIIha Moocaani amihaiico ucuuhuvano. ⁵ Saafiuro Aivojibo, sanooro miyaavogo, sanooro niti, ⁶ saafiuro Dios Moocaani famoocaanico iicaabo icano. Jaabo famoohalliviro icahi, famoofañodiro icaabo, fahigova fanoovafaño icaabo icano.

⁷ Jaaboti miihaico iimihuseti acihi Cristo miihaico aaciuno ticovovi. ⁸ Jaamaño Caatinihaamefaño jilli noono:

Caamo niquejefaño ufuubo satyuuhi ajashutimo civojaminaaco. Jaaboro miyaminaaco aciibo fanoovaaco, noonoro.

⁹ Jaano toono: Caamo niquejefaño fuubo, onono, ¿milli eneejiruno? Miiro jilli eneejiruno: Iticoni niituubo jiiniye dojibavi aivo faicuvano ¹⁰ diiboro jiiniye dojibavi eeguejeubo, bu caamo niquejefaño fuuhi, iimihifiri paryi fanoovaaco igahafusuqui.

¹¹ Jaabo fanoovaaco famoovaacoro acihi saatohoco aciubo Moocaani minisuminaa iicajimoco. Jaanoti saatohoco aciubo Moocaani iimaaminaati iicajimoco. Jaanoti saatohoco aciubo taajasujibogoco jibogomoro efeejimoco. Jaanoti saatohoco aciubo Moocaani iijaminaa toomominaati iicajimoco. Jaanoti saatohoco aciubo jibogominaati iicajimoco icano.

¹² Jilli imibachuubo ita iicamoco, ijeecivominaa idudicamaaque eheetavejimoco, Cristo ifi ujusibadi diiboco imiyaavogomoco ijusisuqui ¹³ famooro mihifetequi sano miyaavogofaño, bu Moocaani Achi gaajafaño icano. Tolliti imino mujusiji miguirateji Cristo ifidino.

¹⁴ Jaadi seemebadi mihicacuujitihii sibogoguinodi agaajacuunoco ejeevesunicimobadi, sita iimitimo miihaico abañimoro iimitino jiihaijaagovi asatyonoco mimiyaavugucuujitihii. ¹⁵ Jilliro miyaanocoro mihiimaamoro magaijicasi. Jaamo mujusihii Cristo mitya ticovovi, diibo Moocaani iijaminaa Aivojiiibo inigaibadi iicaabodimo miicaqui.

¹⁶ Jaanoti miihai Cristo ifibadi mihicamoco diibo imino igaiyicisuhi. Tolliro bu paryi miihai imino Moocaani iimogobadi meheetavomoro fahigova mahamusucasihi. Jaaneri paryi Moocaani iijaminaa imino iicamoro ijusiqui gaijima guiraatonoro.

Cristofañodi Bohono Ifima Mihicano.

¹⁷ Jaanegui jino amiihaico miyaano iicanoco onooboro jiiibeguehi Mohaivojiiibo momofeenedi: Siino mihicacuujirahana Moocaanico agaajatimo iicanicibadi, diito imihiifo esamaaje onoobadiro icahicamo. ¹⁸ Jaamoco ihesamaaje civono minifutucuuhii. Jaamo Moocaaniti asaano fiivoma chahahi aivo gaajatimo ucuhufojeebiiimaño.

¹⁹ Inucufeguema achahacumaño iimitinoono imogocoro ifico acimo. Jaamoro fanoova imitico imo imo moonimo. ²⁰ Jaanoti amiihai tolli Cristoti magaajahinitihii.

²¹⁻²² Diibofaño miyaano iicabadi, miyaano diiboti muguubuhinihachiiji, bu miyaano diiboti magaajahinihachiiji icano, amiihai eedeehifi imitiri utuucicu ifico mejeevesucu imiti abañihicahifico. ²³ Amiihai jeebico, esamaaque icano bohofiti miminiyu

²⁴ bohoboti siino miminifoto Moocaani iimogooboro eheetavobadi. Jaanofeenedi mihifusu miyaano ifico, iticovono ifico, aivo iimino ifico icano.

²⁵ Jaamoro sicamañoooco siino mihiimaacuudino. Famoro sitaama miyaanocoro mihiimaa miiro famoro miihai saafi ifiotoro.

²⁶ Misifiraturumo janaanici imitico mihicidino, bu amiihai icajisuco gueenene mificuudino. ²⁷ Toonofañodi ijico amiihai ififaño mijihacusudino.

²⁸ Ananivahicaubo siino nanivacuudino. Jilliro dudicamaaje. Jaabo ududicamaajebere idicinoti ucuujivaachumoco daacihii.

²⁹ Iimitino iimaaco mihiimaadino iiminocoro mihiimaa miyaavogoco ujusisuno iimaaco, jaanoco uguubumoco imino imooniqui. ³⁰ Moocaani Gaijaco mihidaasuvusudino. Diiberi amiihaico, Moocaanita miicaqui ihoovoco ificucumaño amiihaico ataajasujifucu iicadi, mihicicafetequi.

³¹ Fanoova iibacasiti buhigovi miminifoto, bu sifiratoti, sitaaco miihbamo mo-coovadiivonoti, sitaaco aivonoono monoonoti, fanoova imititi icano buhigovi miminifoto. ³² Tolli icatimoro imino mihica fahigova mihidaasugocasi. Fahigovavi amiihai iibacasico mihimibachucasi, amiihaico Moocaani Cristofeenedi amiihai imitico iimbachucubadi.

5

Jilli Moocaani Seeme Mihicamo Mihicahi.

¹ Miiro amiihai Moocaani seeme agaijimo. Jaamo diibo iicabadiro mihica. ² Gaijima mihica, oono Cristo miihaico agaijiboro mohallivi aacifafutuuboro guijeveubo asico agaicaaumoro Moocaanico ejeecivono imono usuhicaubadi Moocaanidi aivo imino.

³ Jaamaño amiihai Moocaanitaro mihicacumaño ajashuno amiihaifeenevi migu-iiyicicuudino gaigoomima ica iimaaco, bu siomo imitibaco, bu fanoova imogo imitibaco icano. ⁴ Munuucuudino unucufesuno iimaaco, bu sicamañehejeque, bañifiiranehejeque icano, imino iicamo tolli icatathi. Jilliro Moocaanico mihimo fanoovahallivi. ⁵ Jaanoti saatofo fanoovaaco iimogomo jihovo caanimico ejeecivefimobadiro jeevahi, saatofo jahisihijedi gaigoomima icaafimo, bu fanoova imitico omoonino icano Cristo Moocaani icamisi aivojifaño, efeejitinoco amiihairyo magaajacuui. ⁶ Amiihaico sita bañidino ibañifiira iimaari, toneheje imitihalliti Moocaani ñihicuneri idasuno mooniji diiboco uguubuhicatimoco. ⁷ Jaaneguiha amiihai diitojaagodi toonofañodi mihicadino.

⁸ Iticoni naha amiihai civonoguino mihicabadi mihicahicauhi Moocaanico magaajautisumi. Jaarumo jisumi seseehi mihicacuui Aivojibo Cristoma mihicacumaño. Jaanegui seseehi iicamobadi mihica. ⁹ Miiro seseehigo iicamo imihusehi, miyaanoco iimaamo, bu iticovo ifiima icamo icano. ¹⁰ Magaaja cono Aivojiboco imo imo omooninoco. ¹¹ Mihifono ifijaagodi mihicajirahana; civonoguino iicamo omoonifinoco. Jaanoco jilliro esesehigoviro miminiyu. ¹² Aivo nucufesuno diito toovono eetavonehejeti mihiimaano. ¹³ Jaaruno paryi fanoovaaco seseene aachicicuuno foovohi icafighi, sese fanoovaaco aatyimesufimaño. ¹⁴ Jaamaño jilli noono:

Ijoho Moocaanico uguubutiibo cigarama iicaabobadi idiicaabo, deesicini. Jaaboro Moocaanico agaajatimo uchuumucuumobadi iicamofeeneti sihigovi diica. Jaadi ico Cristo gaajasuji, noonoro.

¹⁵ Jaaneguiha imino mehesicini amiihai icaco, agaajatimo iicabadiro mihicadino, agaajamo iicabadiro mihica. ¹⁶ Jifucuje iminootihi. Jaaneguiha ifafucuvaaco sicamañovi mafatyusudino. ¹⁷ Jaanegui fine jihovotobadi mihicano, magaaja conoco Mohaivojibo Moocaani iimogonoco. ¹⁸ Guiriicabobaco meheetavedino toono minoco imitasuno. Jilliro Moocaani Gaijari amiihai jeebico magahafusu. ¹⁹ Fahigova imono midillucasi Moocaani masinoco mamasiva paryi amiihai jeebinofañodi, Mohaivojiboco mihimo, masivamoro. ²⁰ Fahijivaro Moocaanico fanoovahallivi mihimo Mohaivojibo Jesucristo momofeenedi.

²¹ Fahigovavi sifi guinovi miminifotocasi Moocaanico mobocigomoro.

Jilli Miyaavogominaa Iijaminaama Iicano.

²² Gaigoomi amiihai tajemi iijiguinovi miminifoto Mohaivojibo iijiguinovi mihicabadi. ²³ Miiro aiji mogai aivojibo inigaibadi, oono Cristo Moocaani iijaminaa Aivojibo inigai iicabadi iicaabo. Miiro monigai onoobadi meheetavonichi. Jaabo bu Cristo, Moocaani iijaminaa Taajasuminaafi. ²⁴ Jaanegui oono Cristo mityaguino Moocaani iijaminaa iicabadiro, gaigoomi amiihai tajemi mityaguinovi fanoovavi miminifoto.

²⁵ Jaabadiro bu amiihai taabamico magaiji oono Cristo Moocaani iijaminaaco agaijuboro diitohallivi ifiico aciubo. ²⁶ Jaamaño jilli moonihuhi diitoco iimibachuuboro ijeevadi ificuuqui, inifaihuri, itaajasujibegueri icano ifilluuboro, ²⁷ iimino iijaminaati ihimefeenevi ificuuqui, imihinibama ichahaqui, ajashunogayi añahiicinimañobama ichahaqui icano, ajashuno tobadi iicanobama chahamo iicaqui, jilli imimo ijeevadi diibedi ificucafetequi. ²⁸ Jaabadi amiihai taabamico magaiji amiihai ifiico magaijibadiro. Mogaico agaijibo ifiico gaijahi. ²⁹ Miiro cajaatyoba ifiico ijiheguemeba chahahi. Jilliro amachusumoro imino toomomo. Jaabadiro Cristo moonihi Moocaani iijaminaaco,

³⁰ miihai diibo ifibadi mihicamaño.* toofioto diibo uucu, diibo baci icano, onoonoco. ³¹ Miiro Caatinihaamefaño noono: Jilli icamaño gaifi caanico, seejico icano jeevesuji mogaima sano igataavequi. Jaamisi saafirucuji, noonoro. ³² Jino aivo sihidi eeevanoco miyaminaa gaajatihica. Jaanoco bu uujoho jibegueji jilli eneejiruno neeji: Jino miyaano gaifi mogaico ataabavasumi iicanicibadi mihica. Jaanoro bu Cristo Moocaani iijaminaaco ataabavaabobadi iicanoti noono.† ³³ Jaaneguiiha famooro amiihai, amiihai taabamico magaiji miiro ificoro magaijinicibadi, bu jaabadiro gai-goomi amiihai tajemico mobocigo icano.

6

¹ Seeme amiihai caanimico: Jii, monoo Cristofeenedi jino aivo iimino. ² Jino aivo tajiba aivo iticoniono aacigonoma iicano: Diicaani, diiseeji, icamisico bocigo. ³ Jaabo imino diicahi, bu jaabo guenenene jiiinjehalliri diicahi icano, noonoro.

⁴ Jaabadiro bu amiihai caanimi amiihai seemeque misifiratusudino. Jilliro fajinimoro mujusisu jibogomoro Aivojibo Cristoco imiyaaveguequi.

⁵ Jaabadiro bu amiihai jeevivominaa, amiihai aivojitoco: Jii, monoo jiijehallivi mihicanohachuta, bocigomoro, ñihicugomoro, miyanotiro Cristoco mejeevivomo mihicabadi. ⁶ Imino mejeevivo, diito amiihaico ihifinici sumiro diito imefeenevi imimobadi mihicaquiro icatino. Jilli Cristo jeevivominaabadiro mihica, paryi amiihai jeebifañodi imino meheetavo Moocaani iimogobadi. ⁷ Imo imo amiihai dudicamaajeque meheetavo, miyaminaaco mihicabadi icatino. Jilli Mohaivojibo Moocaanico mejeevivono iicabadi. ⁸ Amiihairyo magaajacuui famooro iiminoco meheetavono jaadaco, jaabadiro Aivojiboti magaayicijinoco jijovoto icarumo, bu jijovoto icatirumo icano.

⁹ Jaabadiro bu amiihai diito aivojito, tobadiro bu diitoma mihica, diitoco aamigotimo. Mehesafoto diitobadiro bu amiihai Aivojibo niquejefaño iicaaboguiinovvi mihicahi. Jaabo miyaminaaco dugaacutivi.

Moocaani Moonicasi Gaachehuno.

¹⁰ Tañahabomi, jaaneguiiha quehecuno miminifoto Aivojibofañodi, diibo sefa mityari. ¹¹ Mijicamaaje Moocaani moonicasi gaachehunofaño. Jaamo quehecuno mihicahi iji amiihaico abañijiruneguiiha. ¹² Miiro ihuucuma, itijohoma icano, miyaminaama mahamocasitivi, imiti gaijami mityama momoonicasivi, caamo jisituo gaijama, icivo jiiinije aivojitoma, jisumi jiijehallivi atajibamoma icano. ¹³ Jaaneguiiha mijicamaaje paryi Moocaani moonicasi gaachehunoco. Jaamo majaabicivi iimitifucu iicasumi. Jaamo toono afatyoodi quehecuno mihicahi. ¹⁴ Amiihaifeenebeti miyaanoco misiyaavo niivigai meeheque mihicanicibadi, miya iijiri amiihai feeyijeque mafabaacu amocasiminaafi kuhufeneri ifeeyijehallidi ijicafetefibadi, ¹⁵ mihimibaivomo mijibeguehi sajeebico aacino jibogoco amocasiminaafi iimibaivoobo itihaipaajeque ijicafotonicibadi. ¹⁶ Aivo fanoohalliviro miyaavogoma mihica. Jaamo toono ticovo mafataniivehi iji inisunoti oono amocasiminaa ijagabamaaje bujeque ihusevari cijigaima icaneri diitoco itihibunoco ijagabamaaqui asatyonnicibadi. ¹⁷ Taajasuco amiihai nigaihallivi majavuuvo amocasiminaafi jigaiño nijegaco ajavuvonicibadi. Jaamoro Moocaani iijico magaayici aamigabadi iicanoco Moocaani Gaija amiihaico aacino. ¹⁸ Paryi jinooco meheetavo Moocaanima iimaamoro suufenitimo midillu Moocaanico Igaijafenedi. Jaamo paryi jinooco momoonivi mehesicini. Jaamo niinovatotimo mihicahi. Moocaanima mihiimaa famooro miyaavogominaahallivi. ¹⁹ Tahallivi bu tolliro Moocaanima mihiimaa uco Moocaani iimaahijico ihaciqui, ihiimaasumi quehecuno iimaaboro gaajasuqui agaaajaratino taajasujibogoco. ²⁰ Miiro

* **5:30** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Jaamo miihai † **5:32** Griego iijiri ficuumo: Jino aivo sihidi eeevano agaaajaratino. Jino uujoho Cristoditi, Moocaani iijaminaaditi icano, onoonocoro.

uco Moocaani tobogoguiiha agalluubo tobogohalliti civojaminaafiti jino icahi. Jaanegui Moocaanima tahallivi mihiimaa quehecuno jibogoco jibeguequi.

Niino Iimaa.

²¹ Magaijibo monahabo Tiquico onoobo Mohaivojibo dudicamaaje amusuminaafi amiihaico uuditi paryi imino jibegueji, bu jisumi eetavonehejete icano. ²² Tooneguiiha diiboco amiihaijaago galluuhi, amiihaico, jilli mihi mihicahi, ineequi. Jaamo toonofeenedi mequehecutehi.

²³ Jaafa Moocaani, Mohaivojibo Jesucristo icamisi monahabomico acihi sajeebii icaco, gaijico miyaavogoma. ²⁴ Bu jaafa Moocaani imino moonihi paryi famooro Mohaivojibo Jesucristoco agaijimoco, milli iicajitino gaijiri.

FILIPENSES

Filipominaadi Acaatinuhaame Civojafañoti Pablo Jihaameque Caatinuhi.

¹ Uujoho Pablo, Timoteo icano Jesucristo jeevivominaatisi jihaameque macaatinihi paryi monahabomiguiha, bu tolliro Moocaani iija aivojitedi, bu tolliro diito nahaboniminaa diaconomi onoomedi icano. Filipino cuumiri icamo Moocaanita Jesucristofañodi icamedi. ² Moocaani Mohaivojibo Jesucristo icamisi iimihuse, isajeebi icanoma mihica.

Pablo Moocaanima Iimaahi Miyaavogominaahallivi.

³ Amihaiditi fahijivaro eesafutusumi Moocaanico imehichi amihaihallivi. ⁴ Moocaanima fahijivaro ihiimaasumi imo imo paryi amihaihallivi dilluhichi. ⁵ Miho amihaima sano miyaavogofaño mihicamoro mijibeguehi miticonunoti jisumihachuta. ⁶ Uujoho imino gaajahi, Moocaani amihai jeebifaño iimihijico ificuunoco. Jaabo suufenitibo eetavejiibo imino ujusisunohachuta Jesucristo siino jiejhallivi asaadi. ⁷ Imino aivo jilli uujoho amihaiditi eesamaaño, amihai agaijimaño, bu tolliro tajaagoti uco Moocaani imino omooninoma mihicamaño. Jaamaño uujoho civojafaño icarunaaca, bu aivojito imega uco asatyurunofaño jilli diitoco jibeguehi taajasujibogoco, bu miyaano icanoco neeji. ⁸ Moocaani gaajahi amihai uujoho paryi sihidi agaijinoco Jesucristo gaijiri. ⁹ Moocaanico amihaihallivi dilluhichi amihai gaiji sihidi iguiratequi sihidi gaajama mihicamoro paryi Moocaani agaijibadi sitaaco magaijiqui. ¹⁰ Jaamo magajahi aivo iiminoco mihicinoco. Jaamo mihinivatino ifiima mihichi. Jaadi Cristo asaasumi iimitino amihaihallivi chahaji. ¹¹ Jaachiji Jesucristo amihai ifiinoco imino eetaveji. Jaamo iiminonocoro miguiratusuhi Moocaani sihidi ejeevaaboco magajasuqui, mihimequi icano.

Pablo Neehi: Jiejhalliri Icanohachuta Cristo Imogonocoro Moonihi, Noobo.

¹² Tañahabomi, imeguehi magajaanoco uuma jilli iicanofañodi janaanici taajasujibogo jibogocafotonoco. ¹³ Jaamaño toomominaa paryi tuucuumi aivojibo iijaco eteemehicamo, bu sitahaje icamo gaajacuui Cristoti jibeguehicanohalliti uco icivojaaninoco. ¹⁴ Civojafaño iicaruubo imo imo iicanoco tañahabomi aatyimemere quehecutehi Moocaani jibogoco Aivojibofeenedi iguihitimo jibeguequi.

¹⁵⁻¹⁶ Jaanoti saatoho Cristoti jibeguehichi uco jihhevemere uuma ihibacasimaño. Jaamo Cristoti jibeguehichi jilli imiyaavogomoro icatino. Jilli ifurumo civojafaño iicaaboco uco janaanici idaasuno imoonisuqui. Jaanoti saatoho miyanotiro jibeguehichi. ¹⁷ Jaamo uco agaijimoro imino moonihichi, gaajamo uujoho taajasujibogohalliti jineeri iicanoco. ¹⁸ Jaaruno uudi milli icatino. Tolle icarunaaca saatoho miyanotiro jibeguehichi. Jaanoti saatoho jilli miyaavogotirumo jibeguehichi. Paryi jaaruno uudi imino Cristoditi jibogono. Jaano uco imo imo moonihi, imi janaanici imo imo icaqui. ¹⁹ Uuro gaajahi paryi tolli fanoova icarunofañoti civojafañoti ihiinejinoco amihai tahallivi Moocaanima mihiimaahicanofeenedi, bu Jesucristo Gaija uco aamusunofeenedi icano. ²⁰ Uujoho sihidi iimogooboro esamaahichi nucufeguetibo icaqui, iguitibo jibeguequi jisumi, fahijiva iicahicabadiro janaanici Cristo sihidi ejeevanoco fahijivaro uuvi ihifuvusuqui uujoho iicaabovi, bu iguijevecuudi icano. ²¹ Uujoho jiejhalliri iicanohachuta Cristo iimogonocoro moonihi. Jaabadiro bu iguijevedi janaanici iiminoco gaayiciji. ²² Jaanegui guijevetibo icaruva Aivojibo Jesuguiha dudicamaajirahi. Jaamaño gaajatihi conoco uujoho iimogonoco. ²³ Uudi tihino toonociti conocohacho iimogono. Saanaagoobo imeguehichi iguijeveneque Cristoma icacuqui toono aivo uudi iimino. ²⁴ Jaanoti

saanaagoobo imeguehica hi iicanoco toono am#haiguii ha iimimaño. ²⁵ Jaabo jinooco iimogonoco imino agaajacumaño, gaajahi jiijehallivi am#haima guenene icajinoco am#haico amusuqui. Jaamo janaanici mefeehi, bu jaamo janaanici imo imo mihicahi am#hai miyaavogofaño. ²⁶ Jilliti am#haima uujoho guenene icaji imo imo miicaqui Cristo Jesufaño di.

²⁷ Jaanegui am#hai ifico imino momooni Cristo Jesu j#bogo onoobadi ro miicaqui. Jaaneguii ha am#haico meeciturunaaca, bu tolliro am#haiti tehesino icarunaaca sabadi ro imeguehi am#hai quehecuno sahigoviro mihicanoco. Bu tolliro imeguehi am#hai miyaavogo taajasuj#bogofaño ti asaanhallivi quehecuno mihicano j#bogoco uguubunoco. ²⁸ Am#haico am#hai minaa omooninoti mihiguetedino. Toono diito omooninoti foovono magaajajirahi diito ifinijihigo efeejinoco. Jaabadi ro bu diito am#haico omooninoti foovono ifusumo am#hai mataajacuudimoco. Jino am#hai mataajacuuno Moocaaniti asaano. ²⁹ Mi ro Cristo am#haico acihi diiboco mimiyaavogonocoro icatino, tolliro bu am#haico diibohalliti sita idaasuno omoonijinoco. ³⁰ Am#hai, bu uujoho icano sabadi ro idaasunofaño miicaqui. Am#hairyo mahatyimehinicuuhi toonohallivi equehecucafetehinino. Jisumi bu jaamo uuditi muguubuhicahi toonohalliti quehecuno iicaaboro iicanoco.

2

Cristo Iimogobadi Ifico Iguiinonisuno, Bu Sihidi Ejeevasuno Icano.

¹ Jaanegui Cristo am#haico equehecususuhachiji, diibo gaiji am#haico ajacusuhachiji, diibo Gaija am#haima icahachiji, gaijico, idaasugoco icano magaajahachiji, ² uco sihidi imo imo miminiyu famooro sabadi ro mihicanofeenedi, gaijifaño sahigo mihicanofeenedi, bu sagaijafenedi ro, bu sabadi ro momooninofeenedi icano. ³ Am#haiguii haro momoonidino, bu quehe quehe am#hai ifico mehesicinimoro momoonidino. Jilli sicuno am#hai jeebico miminiyumoro momooni. Am#haiti famooro am#hai janaaniviti diitoco mejeevasu. ⁴ Paryi am#hai imino mihicajinocoro miguiinedino, sita imino icajinocoro miguiino.

⁵ Am#haifaño mificu, Cristo Jesu esamaaje iicaubadi iicanoco. ⁶ Mi ro diibo Moocaani ifiima icauruubo Moocaanibadi iicanoco gaijut#bo ⁷ uufocovi ficuubo iino iicaurunoco. Jaaboro jeecevominaafi ifibadi ro ifico miniiyuuhi ifivovaunofeenedi. ⁸ Jaabo miyaminaafi ifibadi iicauboro ifico guinoviti miniiyuubo ejenaautimaño guijevefaño fuubo. Jaamaño guijeve imohobujehallivi guijeveubo. ⁹ Jaamaño Moocaani diiboco aciuhi janaanici allinoociviti bocico, bu fanoohallinoociviti sihidi ejeevano momoco aciubo icano. ¹⁰ Jaamo ufucu Jesu momoco muguubumoro mememu#vequi paryicino niquejefaño iicamo, jiiinjehalliri iicamo, bu jiiinjeguiino iicamo icano. ¹¹ Jaamo famooro Jesuco magajamoro: Jesucristo Mohaivoj#bo, meneequi, Dios Moocaani obocicafetejineguii ha.*

Cristota Jiinjehallivi Achicininobadi Iicamo.

¹² Jaaneguii ha agaijimo tañahabomi, am#haima iicasumi uco: Jii, meneehicabadi ro jisumi uco: Jii, monoo tehesino icaruuboco. Am#haico ataajasunofaño ro mududicamaaje. Am#hai jeebico sicuno miminiyumoro inihicunoguiinoro mihica. ¹³ Mi ro Moocaani am#haico acihicahi iimineheje imogoco. Jaaboro am#haico amusuhicaabo meheetavequi diibo jeeb# iimogobadi.

¹⁴ Paryi fanoovaaco imino meheetavo gaiquirari canifobamaaitimo, bu jenaautimo icano. ¹⁵ Am#haivi m#haiñooba am#hai imitico atyimejitihiti. Jilliro iimitino jihovotobadi iicano miyaminaafeeneviti Moocaani seemetiro mihica. Am#hai diitofeeneviti imino mihicaneri mahachicini, meeciri icivono jiiinjehallivi aachicinicibadi. ¹⁶ Fiivo j#bogoco masatyonofeenedi tolliro uujoho Cristo asaasumi imo imo icaji am#haiti, sicamañovi

* 2:11 (Apocalipsis 5.13-14)

ijibeguehicañomaño, bu sicamañovi tadyudicamaaje ofootimaño icano. ¹⁷ Bu tafico guijenisujirahi amihai miyaavogofeenedi Moocanico mejeecivonoco ifutusujirahi. Jaaneri uujoho imono icahi. Jaanoco paryi amihaima uujoho dugaacuhi. ¹⁸ Amihai bu tolliro imo imo mihica. Jaamoro uujoho imo imo iicanofañodi mihica.

Timoteo, Epafrodito Icamisico Pablo Agalluuno.

¹⁹ Aivojibo Jesu iimogohachiji Timoteoco goovano galluji amihai imeecitequi. Jaabo amihaiditi uhuumiibo uco ijibogonoco uguubuuboro imo imo icaqui. ²⁰ Uma chahamo saatoho uujoho eesamaabadi eesamaaimo, bu chahamo saatoho miyanotiro amihai imino mihicajinoco aivo iimogomo. ²¹ Famoro imeguehica hi ificoro imino omooninoco. Jaamo imogotimo Cristo Jesuguiha imino omooninoco. ²² Jaanoti amihairyo magaajacuhi Timoteo iimihuseque ifusuhicanoco, jaabo caanico illi amusunibadi uco amusuhicaabo taajasujibogoco ijibeguehicaaboco. ²³ Jaaneguiha millihacho uco omoonijinoco agaajacudi diiboco amihaijaago galluui amihai imeecitequi. ²⁴ Jaabadiro bu Aivojibo Jesufeneedi esicinahi uujoho bu amihai goovano emecitejinoco.

²⁵ Tolliro bu aivo uudi imino monahabo Epafrodito onooboco amihaijaago agalluuno, tadyudicamaajeque, tajibogoco icano uco anahabonihicaaboco amihairyo uco ihamusuqui magalluuhiniboco. ²⁶ Jaabo imogoobo amihai aatyimeneque guiraano idasuvehinibo diibo iguihuvaunoco amihai muguubuhinnoti. ²⁷ Miyaano guihuvahinibo guijevehinicuruubo. Jaaruuboco Moocaani idasuguehinahi, diibocoro icahinino, tollirehini bu uco. Jino idasuno iicano diibo iguijevehinineri janaanici idasuno icajiruneguiha. ²⁸ Jaaneguiha imeguehi diiboco agalluunoco. Jaamo siino diiboco maatyimemere imo imo mihicahi, toonoti uujoho sihidi idasuno icatibo icaqui. ²⁹ Jaanegui imo imo diiboco magaayici Aivojiboco mimiyaavogonofeenedi monahabo icamaño. Jaanegui fahijivaro mobocigusuhica diibobadi icamehejeque. ³⁰ Jaabo Cristoco ejeecivonofañodi iguijeveruubo miyaminaa agaicaaujirunoti iguitimaño uco amusuubo amihai uco mahamusujitirunoti.

3

Miyaano Iticovono Ica.

¹ Jaaneguiha tañahabomi Mohaivojiboco mimiyaavogomo, imo imo mihica. Jaamaño uudi gaiquiveechutino sano ivicoro amihaidi acaatinino amihai imino ificuuqui. ² Mehesicini jicumibadi iicamoti, iimitinocoro omoonihicamo iimeehequere iquitihicamo judiomiditi. ³ Jaanoti mihai miyanotiro mojeebifañodi Moocanico mejeecivehicamo. Jaamaño imo imo mihicahi Cristo Jesuta mihicamaño. Jaamaño moficoro macahacisujitirahi. ⁴ Uujoho naa tafico acahacisujiruubo, mihaiñooba tajaanici tonehejeque eetavejirumo chahahi. ⁵ Miño uco judiomiooboco tameeheque quiticiumo ifivuunoti sahuse juugahuseti mifucuci, safucu idino icauboco. Miño uujoho israelmooobo, Benjamin cuumioobo. Uujoho ifivuunotiro hebreomooobo, hebreomiotisi seemene. Jaabo uujoho fariseo. Jaamaño judiomitajibaco imino miyaavuguuhi. ⁶ Jaanohalliti iicaaboro Jesujaagodi iicamoco idasuno moonihicauhi, tajiba onoobadi imino icahicaumaño. Jaamaño mihaiñooba uutimilli neehicautihi. ⁷ Jaano jino uudi iticoni sihidi aivo miyaano icahicauruno jisumi uudi sihidi jeevacutihhi Cristomaryo icacuuqui. ⁸ Jaamaño paryicino fanoovaaco jeevesucuhi, toono janaanici iicanoco Cristo Jesu Tahaivojiboco agaajacumaño. Cristoguiinodi paryi fanoovaaco jeevesucuunoco jihovonobadi esicinicuhi Cristoco agaayiciboro diibomaryo icacuuqui. ⁹ Moise tajibanofañodi iticovono ifiima icacutibo icaqui. Jilli Moocaani uco igaayiciqui Cristoco imiyaavogonofeenedi. Miño Moocaani imiyaavogomoco gaayicahi. ¹⁰ Uujoho imeguehi Cristoco agaajanoco, bu diibo ubuheeteuno mityama icaqui, tolliro

bu diibo idaasuno iicaubadi icaqui, bu diibo iguit#boro iguijeveubadi guijevequi,
 11 diibo guijevefañoti siino ubuheeteubadi buheetequi icano.

Niquejefaño Efeejimo Jilli Jisumi Icahi.

12 Paryi tonehejevi ifutucuuhi, bu aivo imicuuhi onoonoco imogot#hi. Jilli gaimicinihi ofoobo toonovi ifetequi Cristo Jesu iticoni uco #ci#umaño. 13 Tañahabomi: Uujoho toonovi imino ifutucuuhi, noot#hi. Dojicuvi iminifotonoco iimogot#boro sefaquifetehi tahimega iicanovi ifetequi, 14 niquejevi ifetequi sefano moonihi ijaadaco gaayiciqui. Tooneguiiha Moocaani m#haico niquejefaño cuuhuvahi Cristo Jesufañodi.

15 Paryi famooro imino mimiyaavugucuumo sabadiro mehesicini#cuuhi. Jaanoti siibadiro mehesicinihachijji, Moocaani am#haico tolliro gaajasuji. 16 Jaanoti oono mihifutucuunofaño masi sabadiro quehecuno mihicacuui.

17 Tañahabomi, jino uujoho iicabadiro mihica. Jaamo maaty#memere magaja, ¿naa m#joho imino am#haico monoobadi icahi? 18 Fahijivaro am#haico neehicacuui. Jaarunoco bu siino jino neehi taaboro. Ajashut#mo icahi Cristo imohohallivi iguijeveubo j#bogoco j#heguemere iicamo. Jaamo ufucu finiji. 19 Jaamo Moocaanico caanivahicat#hi. Jilli ifi iimogonocoro moonihicamo. Unucufeguejirunoco nucufeguetimoro: Aivo sihid# mimityahi, noomo. Jilli jini#jehallionocoro esamaaimo icano. 20 Jaanoti naha m#hai niqueje cuumim#naa, tahigoti Motaajasum#naafi Aivoj#bo Jesucristo asaajiiboco meteemehicahi. 21 Diibo m#haico mohimiti ifinijino ifico iimino ifiti miniiyuji. Jaabo diibo ifi ovos#badi iicaqui, imityari tolli moonij#ibo paryi jini#jeque iguiinon#jino mit-yari.

4

Aivoj#bofaño Imo Imo Mihica.

1 Jaaneguiiha agaijimo tañahabomi, am#haico sihid# aivo aaty#meguehicamo, am#hai tahimohica, tadyudicamaaje jaada mihicamo, agaijimo quehecuno Aivoj#bofaño mihica.

2 Evodia onoogo, Sintique onoogo icam#feque neehi: Sabadiro miminifoto Aivoj#bofañodi. 3 Bu #joho tadyudicamaaje nahabonim#naafico neehi: Diitifeque daamusu. Mi#ro diitife sihid# jenaano dudicamaaiuhi uuma, taajasuj#bogoco ij#buguuboma, tolliro Clemente onooboma, bu saatoho sano uuma ududicamaaiumoma icano. Jaamo momono niquejefaño fiivohaamefaño caatinicini#cuuhi.

4 Jaaneguiiha Aivoj#bofaño imo imo mihica. Siino bu neehi: Imono mihica, 5 famoovaro am#hai imihuseque igajaqui. Jaanegui mehesicini, Mohaivoj#bo fiiticuui.

6 Fanoovati idaasuvotimoro toonohallivi Moocaanima mihiimaa. Diibocoro midillu. Jaamoro toonohallivi diiboco mihimo. 7 Jaachijji am#haico Moocaani isajeeb#co aciji, miyam#naafi eesicini#no janaanivivi afatyocini#noco. Jaano am#hai jeeb#co, bu am#hai esamaajeque icano imino teemeji Cristo Jesufañodi.

Iminocoro Mehesamaaje.

8 Niinoono jino ij#bogono: Tañahabomi, paryi miyaano iicanocoro mehesamaaje: Paryi#cino m#noco obocigusunehejeque, paryi#cino iticovonehejeque, #dicut#nehejeque, aivo oovos#nehejeque, m#noditi imino unuusunehejeque, paryi#cino iiminehejequere mehesamaaje m#noco acahacisusunehejequere icano.

9 Am#haico ij#beguehicanoco momooni #fusuhicanoco, uujoho eheetavonoco, mahaty#mehicano muguubuhicanoco icano. Tolli momoonihachijji Moocaani sajeeb#co aac#bo am#haima icaji.

Filipom#naa Pabloco AACino.

¹⁰ Jaanegui Aivojibofañodi imo imo icahi uco siino mehesafeteneguiha: Uco mababajevecuuhi, uujoho nootih. Gaajacuuhi uco mahamusujiruno nihibamima machahanoco. ¹¹ Ucuujivaachumaño, nootih. Uma iicadinomaryo imo imo iicanoco jeevamaaicuuhi. ¹² Gaajacuuhi idaasuno iicajirunoco, bu sihid sinehejema iicajirunoco icano. Jeevamaaicuuhi fanoovavi iicanoco utuvanovi, bu ajebaco ajaabicinovi, sihid iicanovi, achahanovi icano. ¹³ Fanoovavi jeevamaaicuuhi Cristo uco mityaco aacimaño. ¹⁴ Jaarunofaño amihai uco imino momoonih tahidaasufaño mihicamaño.

¹⁵ Miho amihai Filipo cuumiminaa magaajacuuhi taajasujibogoco ijibuguubo iticonunoco. Jaabo Macedoniat ufuusumi idimoro amihai Filipori iicaja Moocaani iijaminaa taja magalluuhi uco mahamusuno nihibamico tafeenedi Moocaani amihaiico aamusunoco magaayicino jaada. ¹⁶ Miho uujoho Tesalonicarirehiica icaunaaca amihai taja nihibamico magalluhicauhi; ¹⁷ uuro gaayiciqui icatino, tolliro bu amihai ufucu toono jaadaco Moocaaniti magaayiciqui. ¹⁸ Jaanoti uujoho iimogono janaanici vi gaayicicuuhi. Epafroditoma taja magalluuno uudi imino ifutucuuhi. Jaano uudi Moocaanico ejeecivobadi jeevano. Miho sicijeminaa Moocaanico afacineri ejeecivuunoco Moocaani imo imo gaayicuhi. Jaabadi uco mejeecivonoco Moocaani imo imo gaayicih. ¹⁹ Jaanegui amihai Cristo Jesuco imiyaavogomoco Moocaani jaafa acih pary mucuujivaachudinoco, diiboma niquejefaño fanoo ajashutino iicamaño. ²⁰ Jaanegui Moocaanico mihimo fahijivaro. Fine.

Niino Fitacu.

²¹ Jesucristofeenedi tajiico pary famoocoro mahaci Moocaanita iicamoco. Pary monahabomi uma iicamo amihaijaago iijico galluuhi. ²² Tolliro bu iijico galluumo famooro jimañeri Moocaanita iicamo, bu tolliro imi janaanici Roma aivojibo Cesar onoobo iijaminaa amihaijaago iijico galluuhi.

²³ Jaafa amihaiico Mohaivojibo Jesucristo imino moonih.

COLOSENSES

Colosa Jiinjjeri Iicamedi Pablo Acaatinuahaame. Pablo Caatinuhi Colosa Cuumiri Iicaja Moocaani Iijaminaadi.

¹ Uujoho Pablo Moocaani jeeb# iimogobadi Cristo Jesu minisuminaafi, diibo agalluubo eneejiruno. Sano monahabo Timoteoma ² jiihaameque macaatinuhi Colosa cuumiri iicamo Cristoco imiyaavogomo Moocaanita iicamedi. Jaafa Dios Moocaani am#haico imino omoon#boro isajeeb#ico achi.

Pablo Moocaanima Iimaahi Miyaavogom#naahallivi.

³ Fahijjivaro Moocaanico Mohaivoj#bo Jesucristo Caanico mihimehicaahi diiboma am#haihallivi mihiimaamoro. ⁴ M#hai am#haiti muguubuhi Cristo Jesuco mimiyaavogonoco, tolliro bu paryi Moocaanita iicamoco magaij#noti icano. ⁵ Jilli am#hai moonihicaahi, am#haidi niquejefa#o ificuucin#noco motoomoro. Jaamo am#hai toono eesicin#noma mihicaahi taajasuj#bogoco muguubuunofa#o. ⁶ Tobogocoro am#haico ij#buguubogo jino guiraatobogoro ofoobogo fanoojiinjjeriro guiraatobogoro feehi, oono am#hai Moocaani gaij#ti am#haifeenevi ihiimaanoco muguubuuno iicaubadiro. Jaanoco am#hai magaajauhi toono gaiji miyaano iicaunoco. ⁷ Jaano toonoco am#haico magaij#bo monahabo Epafra onoobo j#buguuhi. Diibo m#haima ududicamaaiubo. Jaaboma m#hai mihicaahi Cristoco jeevesuti#bo ejeecivehicaaboma. ⁸ Diibo m#haico j#beguehi am#haiditi, bu am#hai Moocaani Gaija aamusunofeenedi magaij#casinoditi icano.

⁹ Jaama#o m#hai toonoco am#haiditi muguubuhin#notiro suufenitimo Moocaanima mihiimaahicaahi am#haihallivi, dilluumoro am#haico Moocaani igaaajasuqui imino iimogonoco. Jaaboro am#haico fanoovaaco igaaajasuqui, bu fanooheedene Moocaaniti asaanoco igaaajasuqui icano. ¹⁰ Tolliro bu midilluhicaahi jaamo imino mihicaahi Aivoj#bota iicamo iicanicibadi fahijjivaro momooni diiboco imo imo omoon#noco fanoova imico sihid# eetavomoro. Jaamo imino Moocaanico magaajahi. ¹¹ Tolliro bu midilluhicaahi am#haico sefano imooniqui ihovosi mityari. Jaamo imo imo fanoova icarunoco majaabic#hi. ¹² Jaamoro Moocaanico mihimo m#haico iimibachuuboro ufucu ita iicamoco foovohi aacijinoti niquejefa#o magaay#cinohallivi. ¹³ Jaabo Moocaani m#haico taajasucuuhi icivono mityati. Jaaboro m#haico agaij#bo Illi aivoj#fa#o ficuucuubo. ¹⁴ Diibo m#haico taajasuhin#cuuhi mohallivi iguijeveunofa#odi mohimitico ubuusuuboro.

Moocaanima Sajeeb# Mihicacuuhi Cristo Iguijeveunofeenedi.

(Jn 1.3; Heb 1.2)

¹⁵ Moocaani otoovoobo foovono saauhi jiijehallivi Illi ifiri. Jaabo diibo sahij#tiro iicacuubo, fanoova chahaunaacaro iicacuubo. ¹⁶ Diibofoenedi Moocaani paryi fanoovaaco eetavuuhi niquejefa#o iicanehejeque, jiiinjehalliri iicanehejeque icano; #fuvusunehejeque, bu #fuvusutinehejeque icano. Tolliro bu paryi aivoj#noco, paryi guinon#nehejeque, bu paryi taj#banehejeque, paryi gaijano mityanehejeque icano, paryi diibofoenedi eheetavocafutuuno diibeguiharo. ¹⁷ Cristo fanoohimegaviro icacuuhi. Jaabofoenedi paryi fanoova sahigo imino icahi. ¹⁸ Jaabadiro buunaji m#hai Moocaani iijaminaa mihicamo. Jaanoti Cristo Moocaani iijaminaa Aivoj#bo inigaibadi iicaabo. Jaabo sefari m#hai mihicaahi. Jaabo aivo iticoni guijevefa#oti buheeteuhi fanoova mityahallivi diibo iicaqui. ¹⁹ M#ro Dios Moocaani Jaabo achi Jesucristo tolliro bu Dios. Jaaneri Moocaani imo imo icahi iimogobadi iicama#o. ²⁰ Tolliro bu Moocaani imuguuhi

Cristofañodi pary#cino fanoovaaco sajeeb# ificuuunoco, pary#cino jiinjehalliri iicanehejeque, bu pary#cino niquejefaño iicanehejeque icano. Pary#cino sajeeb# fanoovaaco Cristo imohovi itijoho ucuunofañodi ificucuuboro.

²¹ Iticoni naha am#hai, am#hai jeeb#fañodi Moocaaniminaati mihicauhi, iiminotinoco momoonihicaumaño. Jaarumoco jisumi Moocaani ifimaryo sajeeb# ficucuuhi, ²² Cristo idaasuno ifiri iguijeveunofeenedi. Jilli moon#ubo diiboco am#haico diibo imefeenevi ihifusuqui iimibachuuboro mihinivatimoco, imitibama chahamoco icano. ²³ Jaaneguiha quehecuno mihica miyaavogofañodi faicuvano mabacoocovamoro taajasuj#bogoco mimiyaavuguunofeenedi mehesicininoti buhigovi minifototimo. Jaabogo j#bogocafetehi pary# fanoojiinjehi. Jaabogoco uujoho Pablo amusuhi ij#bogoobo.

*Pablo Moocaani Ijano Jeecivominaafiti Ficucafetehi.
(Ef 3.1-11)*

²⁴ Jaabo jisumi am#haihalliti idaasuno omooniruneri imo imo icahi. Jaamaño jilliti #futusuuboro feehi tafiivi, oono Moocaani iijaminaaguiha Cristo dudicamaajeque eheetavomaño idaasuno iicanofeenedi. ²⁵ Jaamaño uujoho Moocaani iija jeecivominaafiti icahi am#haico imino mooniqui Moocaani uco ataj#baumaño, bu tolliro pary# jiinjeminaaco imino Moocaani j#bogoco j#boguequi icano. ²⁶ Tolliro bu aivo s#icijetiro agaajaratino, pary# s#icijeminaadi toovono iicanoco gaajasuqui. Jaanoco bu Moocaani ita iicamoco gaajasucuuhi. ²⁷ Diitoco naha Moocaani imeguehi agaajasunoco ihovosi busumijeque, toono agaajaratinofañodi iicanoco judiomi iicatimedi. Jaano toono agaajaratino Cristo am#haifaño iicano. Jaabo diibo imino niquejefaño mihicajinoco mehesicin#bo.

²⁸ Jaamaño m#hai Cristoti mij#baguehicahi, bu famoovaaco mafaj#nihicahi. Famooaaco magaajasuhicahi imino igaajaqui. Jaamo famooro imino Cristofañodi ijusiqui. ²⁹ Tooneguiha uujoho sefano ejenaauuboro Cristo uco mityaco aac#nofeenedi dudicamaaihicahi.

2

¹ Jaanegui imeguehi magaajanoco sefano am#haihalliti omoonicasinoco, bu tolliro Laodicea cuumiri iicamohalliti, bu pary# uco tahimeque aatyimetimohalliti icano. ² Imeguehi am#hai diito jeeb#noco mequehecucusunoco sano gajifaño iminifotomoro pary#cino gaajaco igaay#iqui. Jaamoro imino Cristoco igaajaqui diibo Moocaani iij# gaajaratino iicauboco. Jaarunofañodi jisumi diiboco magaajacuuhi. ³ M#ro diibofañodi pary# gaaja, bu gaajaci icaneheje busumije pary# ficucin#cuuhi. ⁴ Jilli am#haico neehi m#joho am#haico ihiimaari bañitimo iicaqui. ⁵ Am#haiti tehesino icaruubo tahe-samaajeri am#haifeenevi iicajirubadi icahi. Jaaboro imo imo icahi am#hai sabadiro mihicamoro quehecuno Cristoco mimiyaavogonofañodi mihicanoco agaajaaboro.

⁶ Jaanegui Jesucristoco am#hai jeeb# aivoj#boti magaay#ihuhi. Jaaneguiha jisumi sano diiboma mihica, ⁷ diibofañodi am#hai ifico quehecuno mabacoconimoro mificu, sefano am#hai miyaavogoma oono am#haico ij#buguubadi, fahijivaro Moocaanico imomoro.

Cristofañodi Bohono Ifima Mihicano.

⁸ Jeedi mehesicini. Am#haico sita sicamañehejeque onomoro abañinoco miyaano me-neededino diito Cristofañodi icat#hi. Jilli miyam#naa jeevamaajequere s#vamo, miyam#naa ejeecivefinocoro s#vamo icano.

⁹ Jaanoti Moocaani Dios. Jaabo achi Cristo, tolliro bu Dios. ¹⁰ Jaamaño am#hai pary# fanoomaryo mihicahi diiboma mihicamaño. Diiboguiinov# icano pary# taj#baneheje, gajano mityaneheje icano. ¹¹ Jaabadiro bu am#hai miqut#icafutuuhi. Jaaruno ifico iquit#icifibadi icatino, jilli am#hai ifi iimogonoti mataajacuuneri. Jino naha Cristoti asaano quit#i. ¹² M#ro minit#icafotoneri am#hai sano Cristoma mic#hacafetehi.

Jaamoro bu sano diiboma mubuheetesucafetehi, Moocaani mitya diibo guijevefañoti siino ubuheetesuunoco mimiyaavogomaño. ¹³ Iticoni naha amiihai muchuumucuuhi amiihai jeebiiñaodi amiihai imitiri, bu miquticiniutimaño icano. Jaarumoco jisumi Moocaani fiivoco acicuuhi sano amiihaico Cristoma, paryi amiihai imitico ubuusuuboro. ¹⁴ Moocaani paryi mohallivi jaaducuuhi. Miihaico mohimitico eneehicaunoco finisucubo imohovi etetecuneri. ¹⁵ Miiro Cristo imohovi iguijeveuneri paryi guinonucuhi tajiihanoco, gajano mityanoco icano miyaminaa imefeenevi guinonihu. Jaanoco icivojaaniuboro satyuubo imohovi iguijeveuneri toonoco iguinonuboro.

Niquejeonehejequere Miguiino.

¹⁶ Jaaneguiha miihaiñooba amiihaico mamachunoti, mahadunoti icano amiihaico dejedudimo, bu tolliro bohono nihiba iinuusumi jiihaimonoco meheetavonoditi, bu jaguisifucujediti icano amiihaico dejedudimo. ¹⁷ Toneheje jilli asaajino ijino iicauno. Jaanoti naha miyaabo iicaabo Cristo. ¹⁸ Jaanegui mehesicini, oono saatoho siicujeebii mobadi iicahicarumo Moocaani toomominaacoro ejeecivehicamo, amiihaico ufucu ajaadunoco magaayicijirunoco icisutimo icadino. Diito jilli aatymetinehejeque omoonimoro: Aivo sihidi mejeevahi, noomoro quehequimaahicamo, jilli sicamañocoro ifiitiro tolli jeevanobadi esamaaimoro. ¹⁹ Jaamo diito, Cristo monigaibadi iicaaboma gataacinithi. Jaanoti miihai Cristo ifibadi mihicamoco diibo aamusuuboro ujusisubadi ficuubo, Moocaani esamaaje onobadi icano.

²⁰ Jaanoti naha amiihai sano Cristoma miguijevecuumoro sinehejequere miyaminaa esamaajeque momoonicuutithi. Jaamaño ¿collithi jaamo jiiinjeminnaa agaajatimobadi mihicahicahi, jiiinjeoneheje atajiihanoguiinovivi miminifotomoro? ²¹ Oono: Jinooco dudicidino, toonoco machudino, dihusefaño gaayicidino, ononehejequere momoonimo.

²² Paryi toneheje jilli miyaminaa tajiihanehejere. Jaano paryi finijino itajiiha omoonihicanehejema. ²³ Jaaneheje aivo gaajama iicanehejebadi jeevajirahi, sihidi ejeevano iijicoro atajiihamaño siicujeebii icanehejequere, sihidi jeevanehejeri ifinoco omooninehejequere. Jaaruneri mofi iimogonehejeque miguiinonijitirahi.

3

¹ Jaanegui amiihai Cristoma sano mubuheetehinicuumo miguiino niquejeñaonocoro, oono Cristo Moocaani miyanaagueneri igicinihigonehejequere. ² Jiiinjeonehejequere esamaaitimo niquejeonehejequere mehesamaaje. ³ Miiro amiihaima sano Cristo miguijevehinicuuhi. Jaamaño jisumi amiihai ifi diiboma sano Moocanifaño fataniicinicuuhi. ⁴ Jaabo Cristoro jino miihai mihicano ifi. Jaamaño diibo ubuhugaavusumi amiihai sano diiboma bu mubuhugaaveji. Jaamo diibo ovosiihaivojifaño mihicaji.

Eedehifi, Bohono Ifi Icano.

⁵ Jaaneguiha jiiinjeono amiihai ififaño iicanehejeque miguijeni. Miihaiñooba buhigueejedi amiihai taabami iicatimehejema mihicadino, bu tolliro idicunehejeque momoonidino, fanoovaaco iimeguehicanehijeque, iimitino imogonehejeque icano momoonidino. Fanoovaaco saatohoro mujuvihicidino toono jihovo caanimi jeevobadiro jeevahi. ⁶ Tonehejehalliti nihicuneri idasuno Moocaani omoonino saahi, paryi diibo onoonoco: Jii, onootimohallivi. ⁷ Tonehejeque amiihai paryi momoonihicauhi eedehifiima mihicausumi. ⁸ Jaarumo paryi jinehejeque jisumi mejeevesucu. Sifiratedino, icajisunehijeque mifinisusu, bu imitinoco momoonidino, sitaaco aivono nojohoco, idicuno iimaaneheje amiihai iijiti ihinejirunehejeque icano mifinisusu. ⁹ Fahigovavi mabañicasidino. Amiihai eedehifico, bu iticoni momoonihicanehejeque icano mejeevesucuunoco siino momoonicuudino. ¹⁰ Bohono ififaño mijicafutucuuno janaanicivi imitonoro ifeequi miyaabo Moocaani toonoco

eheetavuubo ifi iicabadi. Jaamo imino diiboco magaaajanovi mihifetehi. ¹¹ Diibofaño chahano diito griegomi, diito judiomi, diito iquiticinimo, bu iquiticinimo, siijiinjeto, bajiminaa, jiovoto, bu sajeebii icamo icano oononeheje. Jilli paryicino fanoovaro Cristo. Jaabo paryi famoovafaño icahi.

¹² Amiihaico Moocaani gaijii diibotaro miicaqui amiihaico icicuumo. Jaaneguiha idaasugo mityanofaño mihica, imihusema, famooguiinoviro iicasunoma mihica, siicujeebii omooninoma, bu fanoova jaabicima icano. ¹³ Jaamoro sabadiro fahigovavi majaabicicasi, fahigovavi amiihai ibacasico mihimibachucasi. Jaanoti bu saatoho sitaama imitino iicahachijii oono Cristo amiihai imitico iimibachucubadiro mihimibachucasi. ¹⁴ Fanoohalliviro aivo gaijima mihica. Toono paryi fanoovaaco sahi agataacunoro imino fanoovaaco ifutusunoo. ¹⁵ Jaaneguiha jaafa amiihai jeebii noco Moocaani isajeebii ticuvusuhi. Tooneguiha amiihaico cuhuvaubo saafi ifitiro miicaqui. Jaamo diiboco mihimehicamoti mihica.

¹⁶ Tolliro bu jaafa Cristo jii bogo amiihai jeebii noco paryi imino gahafusuhi. Jaaneri fahigovavi mijii bogocasi, bu fanoogaajari fahigovavi mequehecutusucasi. Tolliro bu Moocaanico iimono masinoco mamasiva, bu Cristo masinoco mamasiva, fanoova Moocaaniguiha iicano masinoco, diiboco amiihai jeebii fañodi imomoro mamasiva.

¹⁷ Paryi fanoovaaco monoonehejeque, meheetavonehejeque icano momooni Aivojii bo Jesu momofenedi, diibofenedi fanoovahallivi Moocaanico imomoro.

Cristota Jillii Iyotoma Icano.

¹⁸ Gaigoomi amiihai tajemi iijiguiinovii miminifoto. Jilli mooni Aivojii bo Cristoco imiyaavogomo tolli icafihi. ¹⁹ Jaabadiro bu amiihai gaifimi amiihai taabamico magaiji. Jaamoro diitoma misifiratedino. ²⁰ Jaabadiro bu amiihai seeme amiihai caanimi, seejimi icano atajii banoco: Jii, monoo. Toono mohavojii boco imo imo omoonino.

²¹ Caanimi amiihai seemeque misifiratusudino, diito ifico mejeevevesudino.

²² Jaabadiro amiihai jeecevominaa amiihai aivojitoco fanoovavi: Jii, monoo, jii jehallivi mihicanohachuta diitoma imino mihicaquiro. Diito ihii finicisumiro icatino, jilli miya jeebii Moocaanico miñihicugomoro. ²³ Paryi fanoovaaco momooninoco imo imo momooni Aivojii bo Jesuco mejeecevonicibadi, miyaminaaco mihicanicibadi icatino.

²⁴ Amiihairyo magaaajuuhi toono jaadabadi iicano Aivojii bo ibusumijeque amiihaico aacijinoco. Miuro amiihai Cristoco mejeecevehicahi amiihai miya Aivojii bo iicaaboco.

²⁵ Jaabadiro bu iimitinoco omoonihicaabo toono jaadaco gaayiciji. Miuro Moocaani miyaminaaco dugaacutihi ijeevadisahaje.

4

¹ Jaabadiro bu amiihai aivojito, amiihai jeecevominaaco imihuseme omoonibadi, imino momooni. Mehesafoto tolliro bu amiihai, amiihai Aivojii bo niquejefaño iicaaboma mihicahi. ² Suufenitimo Moocaanima mihimaa imino mehesicinimoro, bu Moocaanico fanoovahallivi imomoro mihica icano. ³ Tolliro bu miihaihallivi Moocaanima mihimaa, Aivojii bo miihaico aamusunofenedi taajasujii bogoco mijii beguequi, Cristo jii bogo agaajarautinoti mijii beguequi icano. Miuro tobogohalliti jino uu-joho civojafaño icahi. ⁴ Jaanohallivi Moocaanima mihimaa imino foovono uu-joho toonoco gaajasuqui omoonijibadi. ⁵ Quehecuno mihica miyaavogominaa iicatimoma sicamañovi ifafucuvaaco mafatyusudino. ⁶ Fahiijivaro imino mihimaahica imo imo. Imino magaaaja sitaaco mihimusuhicajinoco.

Niino Imaa.

⁷ Magaijii bo monahabo Tiquico onoobo miihaico jeevesutiibo aamusuhicaabo, bu uuma sano Aivojii boco ejeecevehicaabo, amiihaico paryi uuti imino jii begueji.

⁸ Tooneguiha amiihaijaago diiboco galluuhi amiihaico jilli mihicahi ineequi, bu amiihaico iquehecutusuqui icanouno mihica miyaavogomi. ⁹ Tolliro bu diiboma

foobo magaij#bo m#haicoro ejeevesuhicat#bo monahabo Onesimo diibo am#haiti saafi iicaabo. Diitisi am#haico j#begueji paryi juu iicanoco.

¹⁰ Tacivojati uco anahabon#bo Aristaco onoobo am#haijaago iijico galluuhi, tolliro bu Marco Bernabe nahabo icoomoobo achi am#haijaa iijico galluuhi. Diibo am#haico ij#beguehicacuubo. Jaabo am#haico abaatohachij# diiboco imino magaay#ci. ¹¹ Tolliro bu Justo onooboco bu Jesu eneehicaabo iijico am#haijaago galluuhi. Jito id#moro judiom#ti imiyaavugucuumoti Moocaani aivoj#guiiha uuma sano udud#camaaimo. Jaamofenedi uujoho tafico jacusucafetehi. ¹² Tolliro bu Cristo jee#vom#naafi Epafra onoobo am#haijaago iijico galluuhi, diibo, bu saafi am#haioobo iicaabo. Diibo fahij#varo sihidi am#haihall#vi Moocaanico dilluhicahi diiboma ihii#maaboro. Jaamo am#hai quehecuno mihicamoro aivo imino am#hai jee#co miminiyui Moocaani iimogonocoro meheetavejinojaagov#iro. ¹³ Uujoho imino gaajahi Epafra am#haiditi ifico nij#i omoon#hicanoco, bu tolliro Laodicea cuumiri iicamediti, bu Hierapoli cuumiri iicamediti icano iicahicanoco. ¹⁴ Tolliro bu magaij#bo taabum#naafi Lucas iijico am#haijaa galluuhi, tolliro bu Demas onoobo icano.

¹⁵ Tolliro bu monahabom#i Laodiceari iicamoco taajico mahaci. Tolliro bu Ninfa onoogoco taajico mahaci, bu tolliro diigo iijafa#no iigaivehicamoco icano. ¹⁶ Jaamoro jihaameque am#haifeenev#i memecidi magallu, bu tolliro Laodiceari iicaja Moocaani iijafa#no imeeci#qui. Tolliro bu am#hai memeci uujoho Laodicea iicamedi acaat#nicuuhaameque. ¹⁷ Bu jinooco mij#bogo Arquipo onooboco: Meci, jaaboro imo dih#futusu Aivoj#bo #co diibo jee#vo dud#camaajeque aacihininoco.

¹⁸ Uujoho Pablo jino #co idillunocoro, caat#ihi jino tahuseri. Uco mehesafotomoro Moocaanima mihi#maa jino #civojam#naafiti iicanohall#vi. Jaafa am#haico Moocaani imino moon#hi.

1 TESALONICENSES

Pablo Inahaboni minaama Caatinihi Moocaani Ijaminaadi.

¹ Uujoho Pablo, Silvano, Timoteo icamisima caatinihi jihaameque monahabomi Tesalonica cuumivi iicajahaje Moocaani ijaminaadi. Moocaani, Aivojibo Jesucristo icamisima sano agataacinimedi. Jaamo amihai Moocaani, Aivojibo Jesucristo icamisi iiminoco aacinoma, sajeebima icano mihica.

Tesalonicaminaa Miyaavogoco Agaajasuhicauno.

² Fahijivaro mihai Moocaanico graciaco mahacihicahi paryi amihaihallivi Moocaanima mihiimaasumi. ³ Mehesafetehicahi suufenitimo Moocaani imefeenevi guiraano amihai miyaavogofeenedi mududicamaahicano, sihidi amihai gaijifañodi mejeecivehicahi, amihai Aivojibo Jesucristoco mehesicinihicano quehecuno iicaneguiiha. ⁴ Tañahabomi, Moocaani amihaiico gaijihi. Jaamaño diibo amihaiico iicuboro ificuunoco mihai magaajahi, ⁵ amihaiico taajasujibogoco mijibugusumi ticovohijiri mijibuguutih, Moocaani Gaija mityari. Tobogo miyaano iicanoco imino magaajamoro mijibuguuhi. Amihairyo magaajahi amihaiifeenevi mihai imino mihicaunoco, amihai imino miicaqui.

⁶ Jaamo amihai, mihaiti, Aivojibo Jesucristoti icano magaajauhi. Jaamoro mihaihadiro mihicahi. Jaamoro tobogoco magaayiciuhi imo imo amihaiico Moocaani Gaija aaciuneri, idaasuno sihidi mihicaurunofeenedi. ⁷ Amihaiti paryi imiyaavugucuumo Macedonia jinijeminaa, Acaya jinijeminaa icamo igaajaqui. ⁸ Jilliti amihai magaajasuhi Aivojibo Jesu jibogoco. Macedonia, Acaya icano jinijeviro icatino. Tolliro fahigova jinijeminaa gaajacuui, amihai Moocaanico mimiyaavogonoco. Jaamaño mihai diitoco milli munuucujitirahi. ⁹ Diitoro mihaiico sahigotiro jibeguehicacuui, mihai amihaijaago mihigutumoco imino magaayiciunoco, bu tolliro amihai ijinitaco mejeecivehicaunoco mejeevesuumoro Moocaani iicaabo miyaabocoro mejeecivequi diibogaagovi miminifutumoco, ¹⁰ tolliro bu jibeguehicamo amihai, Jesu niquejefañoti asaajiiboco motoomonoco. Jaabo Jesu Moocaani Achi. Jaaboco, Moocaani iguijevecuboco siino buheetesuui. Jaabo diibo Jesu mihaiico taajasuji idaasuno mihicajirunoti.

2

Pablo Tesalonica Cuumivi Ududicamaahinino.

¹ Tañahabomi, amihairyo magaajahi, amihaiico mabaajeunoco sicamañovi icautinoco. ² Iticoni Filipino cuumivi mihaiico: Imitino, unuumoro idaasuno moonurumo amihairyo magaajacuno. Jaarunofaño mihaiico Moocaani amusuui itaajasujibogoco amihaiico iguitimoro mijibeguequi sihidi jeevarunofeenedi. ³ Tobogoco sicamañodi mijibuguutih imitino momooniqui icautino, bu mabañiqui icautino. ⁴ Iticoni Moocaani mihaiico inisuboro aciubo tajibaubo fiivo jibogoco. Jaabadi mihai mijibeguehicahi. Jilli miyaminaaco imo imo mihicasuqui icatino Moocaanico imo imo mihicasuqui mojeebinoco agaajacuboco. ⁵ Amihairyo magaajacuuno mihai amihaiico mabañamaahicautihi oovosinoono ihiimaaneri. Jilli nihibamicoro amihaiti mihiciqui icahicautino. Jaamoco Moocaani gaajahi. ⁶ Tolliro bu miyaminaa mihaiico obocigonoco miguinothi amihaiditi, bu sitaaditi icano. Mihaiico Cristo agalluumoco amihai mobociguejiruno icarunaaca, ⁷ jilli amihaiico mihairyo icigusuno momooniui gaigo iseemegayimico ootomonicibadi. ⁸ Sihidi amihaiico magaijimaño Moocaani jibogocoro mahacitih, tolliro bu amihaihallivi mofico mahacijirahi sita iguijeniqui, amihaiico sihidi magaijicumaño. ⁹ Tañahabomi, amihairyo magaajacuui mihai dudicamaajeque sihidi jeevarunofaño; fucu, bu cuuje icano mududicamaahicauhi

toono sefati miicaqui, am#haiñoco mudumiti#ciqui icatino Moocaani iijico am#haico mij#beguehicaunohachuta.

¹⁰ Jaanoco am#hai magaaajahi, bu tolliro Moocaani gaajahi, am#hai mimiyaavogomofeenevi mojeeb#i imino iicaunoco imino momoonihicauhi, m#haiñoooba m#haiti: Imitino, nootimo iicaqui. ¹¹ Tolliro bu magaaajahi am#haico saafiisari mafaj#nihicauhi, majacusuhicauhi icano caani iseemeque iicanicibadi. ¹² Am#haico meneehicauhi imino miicaqui Moocaanita iicamo iicanicibadi. Jaabo am#haico cuuhuvahi diibo bociguino ihaivojifaño miicaqui.

¹³ Jaamaño jilliti m#hai fahiijivaro Moocaanico graciaco mahacihicahi am#hai Moocaani iijico m#haiditi muguubuusumi magaaay#ciuhi miyabogo Moocaani j#bogoco; miyaminaatiobogobadiro icatino. Jaabogo am#hai miyaavogominaafeeneri sihidi ejeevanoco eetavehicauhi. ¹⁴ Monahabomi, am#hai yotoro am#haico idaasuno moonihi. Moocaani iijaamo Judeari iicajahajeminaa Cristota iicaubadi mihicahi. Diitoco tolliro iyotoro judiomi idaasuno moonihu. ¹⁵ Diito judiomi, Mohaivoj#bo Jesuco guijenihu. Tobadiro bu iticoni Moocaani iimaaminaa iicaurumoco guijenimo. Jaamoro m#haico buhigovi gañimo. Moocaanidi imino moonitimo. Jaamoro pary#cino miyaminaaco j#heveme. ¹⁶ Jaarumo bu judiomi iicatimoco itaajaqui mij#beguejirunaaca imeguehicatimo. Jilliti janaaniviro imitico guiraatusumo. Jaamaño jisumi imino Moocaani ñihicuno omoonijino gasecui diitohallivi.

Pablo Tesalonicaminaaco Abaatonoco Siino Imeguehi.

¹⁷ Tañahabomi, am#haiti sihigovi miminifutusumi, am#haico fafucuvaaciviro mahatyimetirumo mojeeb#ifañodi am#haico mehesicinihichahi. Tolliro bu sihidi mihimeguehi am#haico mabaatonoco. ¹⁸ Jaamoro mefeeguehicarahi, fiiva foova uujoho Pablo, fiiva foova feequi moonihicaurahi. Jaarunofaño iji m#haico casivusuhicahi. ¹⁹ ¿Nacu cono m#hai esicini, cono m#hai imo ica? ¿Toono jinejete nacu m#hai imo imo mihicahi? Fine toono, Mohaivoj#bo Jesucristo asaabo imefeenevi am#hai mihicajineguiiha m#hai imo imo mihicahi. ²⁰ Am#haiti m#hai macahacisucafeteji, imo imo mihicaji.

3

¹ Jaamo am#hai mihicanoco magaaajagonoco majaabicicuutimoro Atenaviro mifitafetehi. ² Jaamoro monahabo Timoteocoro am#haijaago magalluui Moocaani jeevominnaafi iicamaño, bu mohamusuminaafi Jesucristo j#bogoco mij#bogonoco meheetavehicamañovi. Jaabo am#haico afaj#niboro iquehecutusuqui am#hai miyaavogoco. ³ Jilli iicanoti saatohoba Moocaani iijico jeevesutimo iicaqui, am#hairyo magaaajahi tolli iicanehejeri idaasuno mihicanoco. ⁴ Jaanoti am#haima mihicausumi mij#bugucuuhi idaasuno mihicajinoco, jaabadi icauno magaaajacuubadi. ⁵ Jaarunaaca jaabicicuutihii uujoho galluui am#haico idilluqui, am#hai miyaavogoti gaajaqui, iji am#haico iimitinofaño agañ#sujirunoco iiguiiboro. Jaanoti m#hai dudicamaaje sicamañovi iicajiruneguiiha. ⁶ Jaarunaaca Timoteo am#haijaagoti uhuumiubo m#haico imino am#hai miyaavogo iicaunoti m#haico j#buguui, tolliro bu am#hai gajiti icano. Tolliro bu m#haico magaijimoro mehesafetehicano mahatyimeguehicanoco icanoti. Tolliro bu m#hai am#haico mihicabadiro. ⁷ Tañahabomi, tobogoti m#hai, iminootino idaasuno mihicahicaurumo imo imo miminifutuui am#hai miyaavogo imino iicanoti. ⁸ Jaamaño m#hai bohono ifiima mihicabadi mihicahi am#hai Aivoj#bofañodi sefano mihicahachiji. ⁹ Jaamo m#hai sihidi janaanici graciaco Moocaanico mahaciji am#haihallivi, am#haiditi Moocaani imefeenevi sihidi imo imo mihicaneguiiha. ¹⁰ Fahiijivaro suufenitimo Moocaanima iimaamoro mihicahicahi m#haico am#haico ihatyimesuqui. Am#haico imino mihifutusuqui am#hai miyaavogo imino #fototinoco. ¹¹ Mihimeguehi Moocaani, Mohaivoj#bo Jesucristo icano aamusunoco, am#haico

mabaatequi. ¹² Jaabo Aivoj#bo am#hai gaijico iguiraatusuqui. Jaamo magaijicasihi fahigova jino m#hai am#haico mihicabadi. ¹³ Am#hai jeeb#noco diibo quehecuno ijeevadi ificuuqui Moocaani imefeenevi iimit#nobama icatino iicaqui, ufucu Aivoj#bo Jesucristo asaasumi famooro diibotama iicaqui.

4

Moocaanico Imo Imo Moomonino.

¹ Ta#ahabomi, tooneguiha am#haico monoomoro mataj#bahicahi Aivoj#bo Jesufa#odi. Imino mihicamoro Moocaanico imo imo moomon#qui am#haico mij#beguehicabadiro am#hai moomon#hicaqui janaan#ci.

² Am#hairyo magaajacuuh# am#haico Aivoj#bo Jesu onoobadi mij#beguehicanoco. ³ Moocaani imeguehi am#hai ifinoco diibojagov#ro miminiiyumoro saatohoba buhigueejedi gaigoom#ma icacut#mo mihicanoco. ⁴ Toll#ro bu famooro am#hai taabam#ma iminoro mihicamoro magaij#qui. ⁵ Sihidi aivo iimit#noco mihimogomoro icatino, siicumije miyam#naa Moocaanico agaajat#mo iican#ibadi icatino. ⁶ Mehes#cini, m#hai#ooba am#hai nahaboco imit#no moomon#dino, toonohall#ti Aivoj#bo Jesucristo aivono aam#jirahi am#haico meneehicacubadi. ⁷ Moocaani m#haico imit#gui cuhuvat#hi, imino mihicaquiro cuhuvaabo. ⁸ Jibogoco agaay#icigot#bo miyam#naafico guubut#bo icat#hi jill#ro Moocaanicoro guubut#bo. Jaabo Moocaani m#haico Igaijaco aac#uboco guubut#hi.

⁹ Jaanoti am#hai nahabom#ma magaijicasiqui am#haidi caat#n#tihi; am#hairyo Moocaaniti magaijicasinoco magaajacuuneguiha. ¹⁰ Jaamoro toll# moomon#hicahi famoomaryo monahabom#ma Macedonia j#n#j#ri iicamoma. Jaarunofa#o monohabomi, am#haico meneehi: Janaan#ci#v#ro am#hai imihuseque miguiraatusu. ¹¹ Jaamoro sajeeb# mihicamoro am#hai dud#camaa#eeneriro mihica am#hairyo dud#camaa#imoro mihica am#haico munuubadi. ¹² Jaamo Moocaanico imiyaavogot#mo am#haico imityaguequi, bu am#hai jinejebati cuj#vaachut#mo mihicahi.

Aivoj#bo Asajino.

¹³ Monahabomi, iguijevecumo mill# iicajinoco gaajat#mo iican#ibadi mihicadino. Jaamo idaasuvot#mo miicaqui saatoho Cristoma niquejefa#o iicajinoco ees#cin#t#mo iican#ibadi icat#mo mihicahi. ¹⁴ Jesu iguijeveubo siino ubuheeteunoco mimiyaavogobadiro, bu diitoco Moocaani buheetesuhi Jesuco iicaubadiro diiboco imiyaavogomoro iguijeveumoco. ¹⁵ Jill# iicanegui am#haico meneehi Aivoj#bo j#bogo onoobadi: M#hai jino Aivoj#bo asaajinohachuta guijet#mo mihicajimo, iguijevehin#cumoco mis#guejit#hi. ¹⁶ Aivoj#bo Jesu t#con#ji niquejefa#oti iniitoobo imitya iij#ma. Jaasumi Moocaani toomom#naa aivoj#bo mityano sahagueji. Moocaani m#ri#cuco iguis#nofeened# niiteji#bo. Jaasumiro Jesucristoco imiyaavuumoro iguijevecin#umo t#con#ji siino ubuheeteme. ¹⁷ Jaasumiro m#hai miguij#vet#mo j#n#j#hall#ri mihi-camo sano diitoma maga#i#veji aimuufaifeened# Aivoj#bo Jesuma mahaty#mecasiqui caamovi. Jaamo toll# fah#j#varo diiboma mihicacuuj#i. ¹⁸ Jaanegui fah#govav# mequehecusuquimaje jinofeened#i.

5

¹ Ta#ahabomi, jaanoti diibo asaajisumiti ifafucu oovoti icano am#haico caat#n#tihi. ² Am#hairyo imino magaajacuuh#, Aivoj#bo asaajifucu gaseji imima#obati fucu nanivam#naafi agasen#ibadi. ³ Jaasumi miyam#naa sajeeb# mihicahi, imino mihicahi nuurunaaca diitohall#vi imima#obati aivo gaseji, gaigo iseemevacuuqui aivon#ibadi, aivo ifinisujinoti taajajit#mo. ⁴ Jaanoti ta#ahabomi, am#hai gaajat#mo mihicat#hi. Jaama#o am#haiv#i tufucu nanivam#naafi iican#ibadi iicafucu gasejit#hi iiguitusuqui.

⁵ Jaamo paryi amiihai magaajacumo cuuje eseseenefaño di mihigobadi mihicacuumo. Miihai fucu icivonofaño mihicacutihi. ⁶ Jaanegui saatoho miyaanoco agaa-jatimobadi micigadino imino esicinimoro motoomo. ⁷ Jaanoti icigamo fucu cigahi, tolliro iguiriicavomo fucu guiriicavehi. ⁸ Jaanoti miihai Cristoco magaayicuumo imino mehesicinihi miyaavogo, gajji icaneri mofico mofoboocihi, amocasiminaafi jigaiño meehuri ifico ofoboocinicibadi. Tolliro mataajajinoco mehesicinineri, monigainoco mofoboocihi amocasiminaafi jigaiño nijegari iinigaico ofoboocinicibadi. ⁹ Moocaani miihaico idaasuno imooniqui ficuutihi jilli Mohaivojibo Jesucristofaño di mataajaquiro ficuubo. ¹⁰ Diibo Jesucristo mohallivi guijeveuhi diibomaryo miicaqui mubuheerumo, miguijevecuurumo icano. ¹¹ Jaanegui mesefaquifoto. Jaamoro fahigovavi mequehecucusucasi toono mihicabadi.

Pablo Inahabomico Fajinihi.

¹² Tañahabomi, amiihaico meneehi: Jaamo amiihaifaño ududicamaaimoro amiihaico Aivojibo Jesufaño di ijibogomoro afajinimoco mobocigusu. ¹³ Jaamoro diitoco mihi-mogomoro guiraano magajji toono dudicamaajeminaa iicamaño. Jaamoro sajeebii fahigovavi mihica.

¹⁴ Tañahabomi, tolliro bu amiihaico meneehi: Mafago ududicamaaiñoco iimogotimoco, bu tolliro imiyaavogoti iniinovamoco mequehecucusu iniinovafimoco mahamusu fanoovaaco jaabicimoro famoomaryo mihica.

¹⁵ Mehesicini saatohoba miihaiñoobaco imitino omoonimoco, bu imitino moonidimo. Tolliro moonitimoro iminoro mihica fahigovavi, bu famoovamaryo icano.

¹⁶ Fahijivaro imo imo mihicahica. ¹⁷ Fahijivaro Moocaanima iimaamoro mihicahica. ¹⁸ Fanoohalliviro graciaco acimoro jilli Moocaani iimogono amiihaiditi Cristo Jesufaño di.

¹⁹ Moocaani Gajjaco mojeebii fañoti miguihanisudino. ²⁰ Moocaani Gajjari Moocaani iimaaminaa ijibogonoco mitisuguedino. ²¹ Fanoonisuco iimino magaajamoro iiminocoro jeevesutimo toonoma mihica. ²² Paryi iiminotinoti amiihai ifico magaihuini.

²³ Diiboro Moocaani sajeebii iicaabo amiihai ifico imino ijeevadi ificuuqui, paryi amiihai ifico amiihai jeebico, amiihai gajjaco icano mihinivatino ificuuqui Mohaivojibo Jesucristo asaajino imega. ²⁴ Jeevesutatibo amiihaico ucuuhuvaabo. Jaabo minoco bañisutatibo jilli mooniji onoonoco.

Niino Iimaa.

²⁵ Monahabomi, Moocaanima mohallivi fahijivaro mihiimaahica.

²⁶ Moojico mahaci paryi monahabomico imino iijiri.

²⁷ Amiihaico tajjibahi Mohaivojibo mityari. Jaamo jihaameque paryi monahabomidi mihiimaasuhi.

²⁸ Mohaivojibo Jesucristo jaafa amiihaico imino teemehi.

2 TESALONICENSES

Pablo Inahaboni minaama Moocaani Iijaminaadi Caatiniuhi.

¹ Uujoho Pablo, Silvano, Timoteo icamo Moocaani iijaminaa Tesalonicari icamedi macaatinihi Moocaani, Aivojibo Jesucristo icamisifeenedi. ² Jaamo amihai imino mihica, sajeebima mihica icano Dios Moocaani, Aivojibo Jesucristo icamisifeenedi.

Moocaani Dugaacuji Imiti minaaco Cristo Asaadi.

³ Monahabomi, amihaihallivi mihai fahiijivaro Moocaanico graciaco mahacihicaji imino aivo jilli momoonino amihaihallivi amihai miyaavogo iguiraatomaño, tolliro fahigova magaijicasino fahiijivaro janaanici iguiraatomaño. ⁴ Jaamaño mihairyo imo imo amihaiditi mihiimaahicahi Moocaani iijanofaño amihai, amihai idaasuno mihicarunofaño di majaabicimoro mimiyaaveguehicamaño. ⁵ Jilliti amihai magaajasuhi Moocaani iminoro udugaacunoco. Jaamaño amihai diibo aivojima mefeeginoma mihicahi toonohalliti idaasuno mihicamaño.

⁶ Jaano amihaiico idaasuno omoonimoco Moocaani idaasuno mooniji. ⁷ Jaamo mihaima amihaiico sano jaguisisujibo idaasuno mihicahicamoco ufucu Aivojibo Jesu niquejefañoti imitya toomominaama asaadi. ⁸ Jaabo cijiigaiguiihuma saajiibo idaasuno imooniqui Moocaanico agaajatimoco, Mohaivojibo Jesucristo taajasujibogoco imiyaaveguehicatimoco. ⁹ Jaamoco idaasuno moonijiibo ufucuro ifinijitino guijevefaño. Tehesino gañicafetejimo Aivojiboti, diibo boci, diibo mitya icanoti sihigo tehesino. ¹⁰ Jaabo Aivojiboco ita icamo icahacisuqui asaajifucu tolliro diiboco imiyaaveguehinimediti itoomominaa iheetyequi mihai jibogo amihaifeenevi imiyaavogocafotomaño.

¹¹ Jaaneguiiha jilliti mihai amihaihallivi Moocaanico midilluhicahi amihaiico icihinimo Moocaani icicumo iicanicibadi miicaqui. Tolliro bu midilluhicahi, Moocaani imityari imooniqui amihai mimiyaavogomoro meheetaveguehicanehijeque iimivusucafetequi. ¹² Amihaiifañodi Mohaivojibo Jesucristo momo icahacisucafetequi. Tolliro bu amihai diibofañodi miicaqui Moocaani Mohaivojibo Jesucristo icamisi imihusefañodi.

2

Iimiti Miyaminaafi.

¹ Tañahabomi, jaanoti amihaiico meneehi, Aivojibo Jesucristo mihaiico igaiyiciqui asaajifucuti amihaiico meneehi: ² Bañigayiro mejeevesudino mihicahicabadi mihicanoco. Jihovoto igaijafeenedi ijibogono jibogoco muguubumoro mihiguetedino. Miyaminaa onoonoco muguubumoro mihai aamenebadi iicanoco jilli noonoco: Aivojibo asaajifucuri mihicacuui, noomoro ijibogonoguiinodi mejeevesudino. ³ Mihaiñooba amihaiico abañinoco mimiyaaveguedino; iticoni diibo asaajino imegavi icajino Moocaanico iminaanivamo asaajino. Jaasumi gasevajiibo imiti miyaminaafi cijiigaifaño igañiqui iicacuubo. ⁴ Jaabo diibo paryi Moocaanitaco, bu fanoco ejeecivefimoco iminaanifiibo. Jaabo diibo Moocaani iicanicibadi Moocaani templojafaño acasivooboro: Uujoho Moocaani, nooboro.

⁵ ¿Nacu mehesicinitihimi amihaiico amihaima iicausumi toonoti enehicaunoco? ⁶ Jaarunoco amihai jisumi magaaacuui saafi toonoco ugucicarunoco imegaviro ihoovovi ifototinaacaro asaajiruneguiiha. ⁷ Agaajaratino imiti mitya asaano icacuui idiboro icaabehiica toonoco ifiticisuhicaaboco jinijeti buhigovi icidi. ⁸ Jaadi

jari tohimiti#bo gaseji. Jaabo iimiti#boco Mohaivoj#bo Jesu fin#suji ijagabari di-iboco ufuunaruneri, bu imino agasevaneri icano. ⁹ Diibo tohimiti#boba asaa-jiibo ijjaagodi iicaabo. Jaabo saaji sihidi mityama sihidi ejeevanoono mityaco #fusunofañodi bañ#boro. ¹⁰ Fanoova imitico moon#jiibo miyaminaaco ibañ#suqui jaahaivofañõ efeejimoco, miyaanoco ataajasujirunoco gaay#citimo iicaumaño. ¹¹ Jilliti Moocaani diitojaago bañ#fira mityaco galluui diibo abañ#noco imiyaaveguequi. ¹² Jaamo c#jigaifaño igañ#cafetequi miyaano icarunoco imiyaavogotinoma iicaabo jilli iimitinocoro imegueneguiha.

Itaajasuqui #cimo.

¹³ Jaanoti m#hai fahii#varo am#haihallivi Moocaanico graciaco mahac#hichi Mo- haivoj#bofañodi am#hai magai#no nahabomi mihicaneguiha Moocaani am#haico sahii#tiro mataajaqui #cicuumo Gaijafenedi am#haico ijeevadi ificuucumaño, bu miyaanoco mimiyaavogomaño icano. ¹⁴ Tooneguiha am#haico Moocaani coovauhi taajasuj#bogoco m#hai mij#bogonofenedi. Jaamo tolliro Mohaivoj#bo Jesucristo bocifaño mihifetejinoma mihicahi.

¹⁵ Monahabomi, jaanogui mejeevesumoro majabajeevedino am#haico moo#iri, bu aamefeenedi icano mij#beguehicanoco. ¹⁶ Diiboro Mohaivoj#bo Jesucristo, bu Dios Moocaani iimihuseri m#haico agai#bo ifin#jitino jacusuco aac#bo, imino miyaavogo esic#nico iimihuseri aac#bo. ¹⁷ Jaabo am#hai jeeb#noco sefatusuji, jaamo iiminocoro monoomoro meheetavehi icano.

3

Mohallivi Moocaanima Miihima.

¹ Monahabomi, jaamoro bu mohallivi Moocaanima miihima Mohaivoj#bo iiji goovano fahigovavi ihifetequi. Jaanoco gaijima igaay#ciqui am#hai mihicabadi. ² Tolliro bu miihima m#haico iimitimo miyaamo icatimo useti itaajasuqui. Famooro miyaavogom#naa icatimo. Jaanoti sanood#moro miyaaveguehi. ³ Jaarunofañõ Mo- haivoj#bo m#noco jeevesutat#bo. Jaabo am#haico esefasuuboro iimit#boti teemeji. ⁴ M#hai Mohaivoj#bofañodi magaajahi m#hai am#haico mataj#banoco suufenitimo mo- moon#hicabadi momoon#jinoco. ⁵ Jaabo Aivoj#bo am#haico amusuji. Jaamo Moocaani gaijico magaajac#hi, bu Cristofañodi majaabic#noco magaajahi icano.

Jilli Mudud#camaaje.

⁶ Monahabomi, am#haico mataj#bahi Mohaivoj#bo Jesucristo momofeenedi. Jaamo imitino icano nahabomiditi mudugaavehi udud#camaaigotimoditi, m#hai mij#bogobadi icagotimoditi icano. ⁷ Am#hairyo magaajacuuhi mill# mihicamoro m#hai mihicabadi mihicajinoco m#hai am#haifeenedi dud#camaaitimo ticovono mihiguut#hi. ⁸ M#haiñooba machutaaco safooba jaadutimo mamachutat#hi. Toll# icatino fucu, bu cuuje icano mudud#camaaihicaui am#haiñoco dumit#citimo miicaqui. ⁹ Moocaani dud#camaajem#naaco sita oobajaji Moocaani unuurunofañõ m#hai dillutimoro mudud#camaaihicaui, m#haiti magaajamoro m#hai mihicaubadiro momoon#iqui. ¹⁰ Am#haima mihicausumi jilli am#haico mataj#bauhi cayaatyohacho udud#camaañoco iimogotimo, bu machutimo iicaqui, noomoro. ¹¹ Am#haifañoti saatoho imino icatimo dud#camaaitimoro sitaacoro casivusumoro feehicahi onoonoco muguubuhicahi. ¹² Jaamo diitoco mij#bogomoro mataj#bahi Mohaivoj#bo Jesucristo mityafeenedi: linoro udud#camaaimoro sajeeb# iicamoro iino sefatiro iicaqui.

¹³ Monahabomi, jaanoti am#hai imino momoon#noti muhuuchuedino. ¹⁴ Jaanoti saatoho jihaamefañodi mataj#banoco agaay#cit#boti mudugaavomoro diiboma maga- taavucujirahana inucufevequi. ¹⁵ Jaaruuboco am#hai m#naafibadi mij#hevedino. Jilliro mafaj#ni am#hai nahabobadiro.

Fitacu Iimaa.

¹⁶ Jaabo Aivoj#bo sajeeb#co aaci#fiibo am#haico fahii#varo sajeeb#co aciji siibadije mihicarunaaca. Aivoj#bo famoomaryo jaafa icahi.

¹⁷ Uujoho Pablo am#haidi jino taaj#co jihaamefa#o tahuseri jima#ogay#coro caatin#hi. Jilli tahiimaanogay#coro caatin#hicahi pary#c#no agalluhicahaamenefa#o. ¹⁸ Jaafa Mo-haivoj#bo Jesucristo pary#c#no am#haico amusuji iimihuseri.

1 TIMOTEO

Pablo Acaatinuhaame Timoteodi.

¹ Uujoho Pablo Jesucristo minisuminaafi Moocaani Motaajasuminaafi ataj#baneguiha uco agalluubo, bu Mohaivoj#bo Jesucristo icano, diibo mohes#cin# iicaabo. ² Timoteo #di caatin#hi jihaameque #joho tamiyaabo tamiyaavogofenedi #c#bo taseemene idiicaabedi. Imeguehi #co Dios Moocaani, bu Mohaivoj#bo Jesucristo icamisi #daasugoma#o imino omoon#noma, sajeeb#co aac#noma icano idiicanoco.

Sicama#o J#bogoco Sita I#beguejirunoditi Onoono.

³ Macedonia jiin#jevi ufuusumi #co unuucuubadi: Efeso cuumiv#ro fitafoto. Jaabo taj#bahi saatohoco, sicama#oo j#bogoco j#bogot#mo iicaqui. ⁴ Jaamoco guubun#cidimo eede j#bogoj#noco, ifinit#no s#ic#jem#naa momono guicibadi icanehejeque. Toneheje jilliro mih#fono jenaucasijaagoviro satyehi. Toono m#noco amusutihi Moocaani ataj#bano miyaavogovi imino mih#futusuqui.

⁵ Jaano tataj#ba imeguehi imih#nima achahano jeeb#ti, bu iimino esamaajeti icano ifiivono gaijiri magaij#casinoco, bu miya miyaavogoti asaaneri icano. ⁶ Saatoho jinooti imitamoro mih#fono jenaucasico moon#hicahi. ⁷ Imogomo Moise taj#bano j#bogom#naati iicanoco. Jaarunoco gaajat#mo unuurunehejeque, bu sitaaco: Aivo jilli icano, noomoro ij#bugurunehejeque icano.

⁸ Mihairyo magaajacuuhi toono Moise taj#ba onoobadi mihicahachii#i taj#ba aivo imijino iicanoco. ⁹ Magaaja iiminoco omoon#mohall#vi taj#ba chahahi. Jaanoti naha toono taj#ba icahi iiminoco omoon#hicat#meguiiha, uguubuhicat#meguiiha, iim#hicat#mo imit#m#naaguiiha, imiti esamaajem#naa, Moocaanico, bu ihiimaa ij#co icano oboc#guehicat#meguiiha, bu caanico, seej#co icano agaicaaufimo bu pary# gaicaaum#naaguiiha icano ificuuno. ¹⁰ Bu tolliro sitahajema buh#gueejedi mogaimi icat#mehejema icahicamedi, bu tolliro sano gaifim#ro icacasihicamedi, bu miyam#naaco ananihicamedi, bu aba#fifimedi, bu aba#imoro sicama#ovi Moocaani momoco iguiy#chicamedi icano ificuuno. Tolliro bu toono taj#ba ficucafetehi pary# oono iimino j#bogoco iimeguehicat#mohall#vi icano. ¹¹ Jaano toono iimino j#bogo, aivo iimibogo taajasuj#bogoco, Moocaani uco utuumusuubogo.

Moocaani M#haico I#daasugonohall#vi Diiboco Mihimo.

¹² Uujoho Mohaivoj#bo Jesucristoco imehi, diibo jinohall#vi uco sefaco aac#boco. M#ro diiboco ejeevesujit#noco agaajac#bora uco idudicamaajefa#o ficuubo. ¹³ Pary# jilli uco imino moon#bo iticoni uujoho tahiimaari diiboco imit#no omoon#hicauruuboco, diiboco im#naan#hicaubora imit#noo neehicauhi. Jaaruuboco uco Moocaani #daasuguuhi, tusumi uujoho miyaavogom#naafi iicaut#ma#o. Jilli gaajat#bo toll#h#je moon#hicauhi. ¹⁴ Jaama#o Mohaivoj#bo aivo ajashut#no uudi imino moon#hi sano miyaavogoma icano, bu tolliro gaij#ma Cristo Jesuma sano mihicama#o toonoma mihicaneri icano.

¹⁵ Jaama#o jino aivo miyaano. Jaanoco famooro mimiyaavogo: Cristo Jesu jiijehall#vi saauhi imit#m#naaco itaajasuqui. Jaamo imit#maati uujoho ihaivoj#bo. ¹⁶ Jaabo jineguiha Moocaani uco #daasuguuhi, aivo guiraano tafeenedi pary# Jesucristo ijaabicico ih#fusuqui, bu jaanoti uuti agaajamoro diiboco imiyaavogomo ifin#jit#no fiivoma iicaqui. ¹⁷ Jaanogui mas#i fahij#varo ufucuro ifin#jit#no Aivoj#boco mococ#gomoro macahac#suqui, ufucuro iguij#vet#boco, aaty#merat#boco, diibo id#bora Moocaani iicaaboco icano. Fine.

¹⁸ Timoteo taseemene, #co jinoooco taj#bahi. Jaabo iimino moon#casico moon#casihi miyaavogoma, bu imino esamaajema icano iticoni monahabom#i #ti ihiimaamoroo

Moocaani momofañodi unuubadi. ¹⁹ Jaanoti saatoho iimino esamaaje onoonoco omoonitumaño imiyaavogoti acutuumo iimitinofañovi. ²⁰ Tolli icaumisi Himeneo, Alejandro icamisi. Jaamisico uujoho aciuhi iji Satanasco toonoti agaajamoro Moocaanico ijiri: Imitino, nootimo iicaqui.

2

Moocaanima Jilli Mihiimaaqui Jibogono.

¹ Ticonihi jinohallivi ico atajibaabo dilluunoco iheetavequi, Moocaanima ihiimaaqui, dillumoro miyaminaahallivi Moocaanico imomoro iicaqui icano. ² Moocaanico midillu miyaminaaco atajibamo aivojitohallivi imimo miicaqui sajeebi Moocaanijaagodi mi-hicamoro, paryi fanoovaaco bocigomoro. ³ Jino aivo iimino Moocaani Motaajasuminaafi iimogono. ⁴ Jaabo imeguehi famoro ataajanoco, bu famoro miyaanoco agaajanoco icano. ⁵ Saafiro Moocaani icahi. Jaabo Achifeenedi mihifetejirahi, bu jaabofeenedi mihaico amusuubo. Jaabo Jesucristo miyaminaafi. ⁶ Jaabo Jesucristo gujefefaño ifico aciuhi famoro mataajaqui, mohallivi jaaduubo. Jaano ifusucafutuuhi ihoovovi ifutuusumi. ⁷ Tooneguiiha uujoho ficucafutuuhi jibogo satyominaafiti, minisuminaafiti icano, judiom iicatimoco miyaavogoti, miyaanoti icano jibeguequi. Jaabo uujoho miyaanoco neehi bañitibo.

⁸ Tooneguiiha imeguehi fahigovati gaifimi Moocaanima ihiimaanoco ihuseneque caamovi agañiyicimobadiro imino jeebiri, sifirama, ibacasima icano achahano jeebiri. ⁹ Jaabadiro bu gaigoomi unucufesutino gaachehunofaño. Ticovono, sicuno icano ijeebico omoonimoro ijicamaaiqui, bu iimibaiquimaaqui. Jaaruno siibadi iicaneheje feedamaajeeneri icatino, bu oroneri, perlaneri icano aaricunehejeri icatino, bu sihidi ijaadama iicano gaachehuner iicatino icano. ¹⁰ Jilliro iiminoonocoro meheetavo oono Moocaanidi amihai jeebico mihimibachucuumobadiro mihica. ¹¹ Jaamo amihai gaigoomi amihai ihibogonoco lliivi muguubunici. Jaamoro onoonoco: Jii, monoo. ¹² Uujoho imogotih gaigo miyaminaafeenevi ihibogonoco, bu tolliro imogotih gaifico gaigo iguinionococo. Jilli lliiviro iicaqui. ¹³ Miro Moocaani ticoniuh Adanco iticoni eheetavuubo. Jaanohallivi Evaco eetavuubo. ¹⁴ Jaabo Adan bañicafutuutih, igaigo bañicafutuuhi. Jaago abañicafutuumaño imitifaño jicafutuugo. ¹⁵ Jaaneguiiha gaigo idaasuno icafigo eseemevasumi toono jaadabadi iicano. Jaarugo ufucu niinofucusumi taajaji miyaavogoco ejeevesutihachiji, gaijifañoro iicahachiji, bu mihinivatino iicahachiji, sicuno ijeebico omoonihachiji icano.

3

Moocaani Iija Jibogominaa Aivojito.

¹ Jino aivo miyaano: Saatoho aivo sihidi ejeevano dudicamaajeque Moocaani iijafaño omooninoco iimogono, toono aivo iimino dudicamaajeque omoonigono. ² Jaamaño Moocaani iija aivojiboti icagoobo iimino ifima iicaqui, saatoho diiboti imitino iimaatimo iicaqui. Jaabo safigomaryo mogaima iicaqui, bu sicamañehejequere eesamaaitibo iicaqui, imino iicaqui, famoovaro diiboco ibociguequi, fahijivaro baaminaaco imino igaayichicaqui iijafaño, bu imino jibeguequi, ³ guiriicavotibo iicaqui, amocasico guinotibo iicaqui, bu nihibamico gaijitibo iicaqui. Jilliro iimihusequi, sicujeebiba iicaqui, nihibamijaagoviro ijeebi icatibo iicaqui. ⁴ Imino iijaminaaco atajibanoco igaajaqui, iseemeque afagueeneri ijihicuqui, sitaaco ibociguehicaqui icano. ⁵ Mino iijaco imino matajibanoco magaajatibo, bu milli Moocaani iija sihidi ejeevanoco meteemejirahi? ⁶ Jaabo Moocaani iija aivojibo bohono Cristoco agaayicibo icajitino. Aivo uujoho sihidi jeevahi, nooboro ifico mityano eesicinioti, ifico inoro gañisudiibo iji aacutuuno idaasuno yomonofañovi. ⁷ Tolliro bu jaaboco ibociguequi

miyaavogominaa iicatimofeenevi, diiboco obocigotinehejeti aacototibo iicaqui, bu conohacho iji itacuraco ificuunofaño aacototibo iicaqui icano.

*Diaconomi.
(Hch 6.1-7)*

⁸ Jaabadiro bu diaconomiti iicamoco ibociguequi, unuucuunoco bañitimo iicaqui, guiriicavotimo, ajashurunoco guiraano ajaadusumoro guiraano nihibamico icinoco imogotimo iicaqui icano. ⁹ Tolliro bu miyaavogono agaajarautinoco imino igaajaqui, bu tolliro mihinivatino esamaajema iicaqui icano. ¹⁰ Jaamo imino inisuciniqui. Jaadi jari iimihachijji jari diaconoti icajimo. ¹¹ Jaabadiro bu diito gaigoomi sitaaco ibociguequi, bu sicamañehejeque jibocasififitimo iicaqui, sicamañehejequere eesamaaitimo iicaqui, fanoovavi iminoro iicaqui icano. ¹² Jaabo diaconoti iicaabo saafigomaryo mogaima iicaqui. Jaabo imino igaajaqui iseemeque, iijaminaaco icano atajibanoco icano. ¹³ Jaamo diaconomi imino idudicamaajeque eheetavomo ifetehi janaanici iimino obocigonehejevi. Jaamo iguitimoro Cristo Jesuco mimiyaavogonoti imino iimaamo.

Moocaani Iimaa Iiji Agaajaratino.

¹⁴ Goovajino ico emeecitono. Jaarunaaca jihaameque idi caatinihi. ¹⁵ Jaabo uujoho goovano ifototihachijji, jaabo gaajahi Moocaanico miyaavogominaama milli mihicanicnoco. Jaamo Moocaani milliba iicatibo iijaminaa. Jaamoco Moocaani miya jibogoco acubotoonoco sitama ihiimaahicaqui. ¹⁶ Aivo miyaano, mihai iimaa iiji aivo agaajarautino aivo sihidi ejeevanoco:

Moocaani miyaminaafi ifiiri acavirivuuboro buhugaavuuhi, Igaijafeenedi: Iimiibo, noocafutuubo. Itoomominaa jaaboco aatyimeubo. Jaabo jibogocafutuuhi fanoojiinije cuumiminaariro. Fanoojiinjeriro jaabo imiyaavogoobo, bu jaabo niqejefaño agaayicicafotoobo.*

4

Ufucu Miyaavogoti Udugaavejimo.

¹ Miuro Moocaani Gaija foovono neehi: Niinoosumi saatoho miyaavogoti dugaa-camaaji, abañififino gaijamarayo ifeequi, jilli ijimi demoniomiti asaano jibogocoro imooniqui. ² Jaamo diito guubunicijimo abañififimo miyaminaa abañisumo ononehejequere, diito esamaajene aivo, inihicugonoco gaajacuutihi. Jilli diito esamaajene miino usegaico miquticinaagono uchuumucubadi jeevahi. ³ Jaamo diito imogotihimiyaminaa ataabavanonoco, bu tolliro machusutimo siomoneheje machutaanoco, miyaanoco agaajacuumoro imiyaavogomo imachuqui Moocaani eheetavucuunoco, toonohallivi diiboco iimomoro. ⁴ Miuro paryi Moocaani eheetavuuno sabadiro iminehi. Jaanegui jinejebaco jheguetimoro magaayici toonohallivi Moocaanico mihimomoro. ⁵ Miuro toonohallivi Moocaanima mihiimaacuno. Jaano iimibachucinicuuno, noobo.

Aivo Imino Jesucristoco Ejeecivoobo.

⁶ Jaanoti jinooco dinahabomico idibogohachijji aivo iimino jeecivominaafi Jesucristo jeecivominaafiti diicaji. Jaabo miyaavogo iimaa sefari diicaji, bu toono iimino jibogoco omoonino sefari icano. ⁷ Jaanoti jihovobogoje jiinije jibogono onoonoco uguubuniciboro: Jii, needino. Jilliro Moocaanijaagoviro dijeebico iminiyunocoro nisquimaaje. ⁸ Jaanoti naha bu siineje bañamaajeneque mejeevamaaisuno imihi mofi isefaquiguiha. Jaanoti Moocaaniguiha mejeevamaaisuno momiyaavogo isefaqui famooguiharo imihi. Jino jiihalliri mihicano ifiguiha imino, bu ufucu mihicajino ifiguiha imino icano. ⁹ Jino aivo miyaano. Jaanoco famooro mimiyaavogo. ¹⁰ Tooneguiha bu mududicamaaihicahi, sita mihaiico imitino ononehejeri idaasuno

* 3:16 (Jn 1.14) Aivo miyaano, mihai iimaa iiji aivo agaajaraut

mihicahicahi icano, mihai iicaabo Moocaanicoro mehesicinihicamaño. Diibo Jesucristo miyaminaa Taajasuminaafiro iicaabo, diibo miyaminaa imiyaavogomo Taajasuminaafi iicaabo.

¹¹ Jaanegui paryi jinehejeque tajibaabo diibogo. ¹² Imino mooni ico tihisudimo aivo sicafehi idiicanoti. Jilliro difiiri gaajasu miyaavogominaa iicamoco, imino idiimaaneri, imino idiicaneri, gaijima idiicaneri, bu miyaavegueri, difi mihinivatino idiicaneri icano. ¹³ Uujoho ifototinochuta miyaminaafeenevi Caatinihaameque idifinicininovi diica, monahabomico equehecucusuboro jibogo diica. ¹⁴ Daabajeevedino Moocaani ico deetavequi aacininoco, oono Moocaani iija amiyato diibo noojiri dihallivi ihuseneque ificuunoco.

¹⁵ Tonehejejaagovi dijeebico ficu. Difico sahigovi miniiyu, famooro ihatyimequi janaanivi imino ofoonoco. ¹⁶ Difico imino deesicini, bu idibogonehejeque icano. Fanoovavi quehecuno diica. Jilli idiicahachiji iro difico imino taajasuji, bu tolliro ico uguubunicimoco taajasuji icano.

5

Jilli Diica Miyaavogominaama.

¹ Quillahutooboco dihibadino. Jilliro fagoo diicaanico idiicajirubadiro. Tolliro bu sicafeque mooni dinahabomibadiro. ² Tolliro bu gaigoomi quillahutoco mooni diiseejico idiicabadiro. Tolliro bu bagocajamico dinagomibadiro mooni, mihinivatino.

³ Fibaitoco daamusu miyanotiro aivo fanoovati ucuujivaachumoco. ⁴ Jaanoti safibajito iseemema iicamoco, bu ihiyaachimihaima iicamoco icano diibogo seejimihaco, bu itagomico imino iteemequi. Jaaneri diitoco ifiivusunoco ajaadubadi iicano. Toono aivo iimino Moocaani toonoco iimogono. ⁵ Jaanoti bu miyanotiro fibajigo iicago, bu aivo iyotobama achahago Moocaanicoro esicinifihi. Jaago fahijivaro Moocaanima iimaahicahi. ⁶ Jaanoti saafigo fibajigo ifico iinoro imugusugoro iicago, imiyaavogotimobadi icahi. ⁷ Tolli iicagoco, bu paryi jinehejeque tajiba imino iicaqui, toonohalliti ihibajirunoma ichahaqui. ⁸ Jaanoti saatoho iijaminaa icarumoco toomotimo iicamo, bu aivo iyoto icarumoco ootomotimo imiyaavogoco jilliro tuunamaahi. Jaamo saatoho imiyaavogotimo iicano janaanivi imitino jeevahi.

⁹ Jaanegui fibajito tojafaño ududicamaaimo aamefaño mificu sesentadino janaanivi ificabano iicagoco momoco, bu jaago saafi taabaro iicaugoco, ¹⁰ bu imino omoonihicanoco magaajacuugoco, seemeque imino iimibayicigocoro ifiivuhicagoco, bu baaminaaco imino iijafaño agaayicicigococo, bu miyaavogo nahabomi tihainoco inisugoro fanoovavi diitoco imino ejeecivehichachiji, idaasuno iicamoco aamusuhichachiji, bu conohacho sano iiminoco omoonihichachiji icano.

¹¹ Jaanoti fibajito momono aamefaño mificuudino saafigo fibajigoguiinoviro ificabano iicagoco. Tonoodino ificabano iicagoco ifi iimogonocoro iimogogoro Cristoti buhigovi iminiyudi sino atajevanoco imegvejirugo. ¹² Jaaneri imitico icijirugo diigo unuubadi imino omoonitimaño. ¹³ Jaabadiro bu iijaneri igomoro ofoomoro gaiquifitejirumo. Jaano toonoro icatino, tolliro bu sicamañeheje jibocasicoro moonijirumo, sita iimaanehejefaño juvihicinimoro ofoomo. ¹⁴ Jaanegui tolli iicajiruneguiiha uujoho imeguehi fibajito bagocajami iicamo atajevanoco. Jaamo eseemevamoro iijano abajatotiro iicaqui. Jaamoro mominaafi ijico ijaagovi fitivusutimo iicaqui: Diito imiti, nuusudiibo. ¹⁵ Miuro saatoho fibajito gaigoomi udugaavomoro iji Satanas dojicutiro fuucuhi.

¹⁶ Jaanegui cajaanoyhacho miyaavogominaa ifibajigoma iicamo diigoco ihamusuqui Moocaani iija nihibami sefari iicatigo iicaqui. Tolliti jari Moocaani iija aivo miyaano fanoovati ucuujivaachuno fibajigoco ihamusuqui.

17 Jaabadiro bu quillahuto Moocaani iijaco imimo ootomomoco guiraano mobocigomoro imino majaadu. Jaano janaaniciivi aivo mobocigo oono Moocaani jibogoco ihiimaamoro ijbogonojaagoviro iicamoco. 18 Miro Caatinihaame neehi: Buey itrigohallidi igoneri jehetiibo. Jaabo iijico siyaacudino. Jaafa machuubo ududicamaamaño, noonoro. Bu tolliro noonoro: Dudicamaajeminaafi idudicamaaje jaadaco gaayicihicaji, noonoro.

19 Miro quillahutoobohallivi: Imitino icahicaabo, nooboro saafiro ijbogonoco gaayicijirahana. Jaanoti diibohallivi miimisiici ijbogohachijijari miyaavogo. 20 Jaanoti imitino icamoro iicamoco dihiba famoo imefeeneviro, toonoti saatoho ihiguetequi. 21 Jino ico tajibahi Moocaani imefeenevi, bu tolliro Mohaivojibo Jesucristo imefeenevi, bu diibo toomominaa nanitamofeenevi icano. Jaabo jinooco imino moonihi miyaminaaco dugaacutiibo, bu saatohoco guinoviniiniyutiibo diicaqui icano. 22 Bu tolliro cajaanibaco imimañobati Moocaani iija quillahutooboti ficuudino. Sita imitifano dicafetedino. Jaanegui paryi iimitino iicajirunoco sihigoviro jeecivotiibo minifoto.

23 Dihibari saicino aivo guihuvahicahi. Jaanegui sano nifaihucoro daadudino, vino aivofaihuti bu midino daadu.

24 Saatoho imiti foovono ifuvusuhi diitoco udugaacujihigo footimocoro. Jaanoti saatoho imiti ifuvusutathi megaviro jaribuunati ifuvusujino. 25 Jaabadiro bu iimino mooni foovono ifuvusufino, atyimeratiruno toovono icajitihini.

6

1 Jeecivominaa iicamo ihaivojitoco sihidi ibociguequi. Toonoti imitino nuusudimo Moocaani momoti, tolliro bu mojboditi icano. 2 Jaanoti bu jeecivominaa ihaivojito miyaavogominaa iicahachijij diitoco jheguedimo miyaavogofañodi inahabomiro iicamaño. Jilliro janaanici iminoro ijeecivequi; toono diitoco imino mejeecivonoco agaayicimo miyaavogominaa, magarijino nahabomi. Jaanegui paryi jinehejeque dibogo imino.

Sicamaño Jibogominaa.

3 Jaanoti bu cajaatyohacho sicamañooco ijbogomo, mihai iiminoco Mohaivojibo jibogoco mijibeguehicanobadi bu mohiimaahijij onoobadi iicatinoco ijbeguehichachijij, 4 jilli diibo ificoro mitya mitya omoonibo. Jaabo jinejeba ajashuno agaajatiibo. Jilli sicamañejeje iimaahallivi ejenaucasifiibo. Jaaboro toonohalliti diitoco jhevefiibo bafiibo, sitaaco aivonoono neefiibo, sitaaco imino eesicinitibo, 5 ifinitino amocasineheje ihesamaajene iimicuutimofañi icaabo. Jaabo miyaanoco agaajacuutiibo. Jaabo esicinihi: Moocaani iimaa iijico fine sihidi fine tooneri busumijeque sihidi magaayicino, noobo. 6 Jihini, eti miya iimaahijij imino icasunohijij, oono diiboma iicadinomaryo janaanici sinehejeque imogotiibo. Jaabo jilliro imo imo icaabo. 7 Miro jijehallivi jinejebaco misivautihi, bu ajashuno jinejebaco masatyejitihini icano? 8 Jaamo gaachehuma, bu machutaama icano mihicahachijij tonoodinomaryo imo imo miicaqui. 9 Jaanoti sihidi ibusumijema iicanoco iimogomo jaabicitihini diitoco inisunoco. Jaamaño mihifono fanoovama ica imogo tacurafañi aacotono miyaminaaco imitino omooninoro jinejebama achahanofañi, finisufañi icano ficuhi. 10 Miro nihibamima mihicanoco sihidi mihimogono, aivo fanoova imititano. Jaamaño saatoho sihidi toonoco iimogomaño miyaavogoti sihigoviro minifetehinimo. Jaamaño ifico jilliro idaasuno icariro gahafusumo.

Iimino Moonicasi.

11 Jaanegui ijoho, Moocaani miyaminaafi, paryi jinehejeti digaa. Jaaboro iticovonocoro mooni, iminoco, miyaavogoco, gaijico, jaabicico, isicuno jeebico icano mooni. 12 Iimino moonicasi, miyaavogo moonicasicoro daamocasi. Ifinijitino fiivoco imino gaayici. Miro tooneguiiha ico Moocaani cuuhuvahininihi. Jaabo ijoho imino

omoon#boro dimiyaavogoco gaajasuuhi ajashutimo imefeenevi. ¹³ Siino bu jino ico taj#bahi Moocaani fanoova jiihalliri iicanoco fiivoco aac#bo imefeenevi. Bu tolliro Jesucristo imino ifico agaajasuuboro Poncio Pilato imega miyaanocoro unuubo imefeenevi icano ico taj#bahi. ¹⁴ Jaabo jino ico ataj#banoco: Jii, neehi. Jaaboro siibadi toonoco buunanit#bo diicahi ico toonohalliti #batimo icaqui Mohaivoj#bo Jesucristo asaatinohachuta. ¹⁵ Jaano ihoovofucu agasedi Moocaani jinooco paryi mooniji diibo id#boro Moocaani imino omooninici#bo, sihidi ejeevaabo, taj#baminaa Taj#baminaafi, bu fanoova aivojito Aivoj#bo iicamaño icano. ¹⁶ Diibo id#boro iguijveti#bo mi#haiñooba ifiitivotihigo seseefeeneri iicaabo. Jaaboco cajaan miyaminaafi aatyimet#bo, bu aatyimerati#bo icano. Jaanegui diibonoro bocigo, bu mitya icano fahiijivar. Fine.

¹⁷ Jiije busumijenema iicamoco fagoo: Toonoti mitya mitya icatimo iicaqui. Bu toono ibusumijeviro ihesicinico ficuudimo toono miyaano icatimi. Jilliro Moocaaniviro ihesicinico ificuuqui diibo iicaaboro mihaico fanoovaaco ajashutino aac#bo imino miicaqui. ¹⁸ Taj#ba diitoco iiminocoro imooniqui, aivo ajashutino iimino iheetavequi, ihacififiqui, ihifefifiqui icano diitoma iicanoti. ¹⁹ Tolliti jari janaanici niquejefaño sihidi busumijevajimo. Jaaneri jari kuhufono iicamoro ufucu imino iicajino imega igaayiciqui. Jaamo ifinijitino fiivoco imino igaayiciqui.

Niinoono Timoteoco Ataj#bano.

²⁰ Timoteo, ico ataj#banoco imino toomo. Guubunigidino jiiinje iimaano sicamañeheje iimaanoco, bu tolliro sicamañehejeque ejenaunehejeque, jino miya gaaja onoonehejeque icano. ²¹ Mi#ro saatohosa toneheje miya gaaja onoonehejejaagoviro iminifotomaño miyaavogoti mitacuumo.

Jaafa ico Moocaani imino moonihi.

2 TIMOTEO

Pablo Timoteodi Acaatinuhaame.

¹ Uujoho Pablo Jesucristo minisuminaafi, Moocaani iimogobadi uco agalluubo, Cristo Jesuma sano magataavonofañodi fiivoco aaciguuno onoobadi. ² Jaabo idi jihaameque caatinihi Moocanifeenedi taseemene, agaijibo Timoteodi. Imeguehi Dios Moocaani, bu Aivojibo Jesucristo icamisi ico idaasugomaño imino omooninoma, sajeebico aacinoma icano idiicanoco.

Cristoditi Jibogomo.

³ Uujoho Moocanico imehicahi taheedemihai iicaubadi imihinima chahano esamaa-jefañodi. Jaabo uujoho suufenitibo iti esafetehicahi dihallivi Moocanima ihiimaabo cuuje, bu fucu icano. ⁴ Bu fahiijivaro uujoho asaausumi ijoho ataaunoco esafetehicahi. Jaaboro ico atyimecuujirahi sihidi imo imo icaqui. ⁵ Tolliro bu esafetehi aivo miya miyaavogoma idiicanoco. Iticoni diitaago Loida, bu diiseeji Eunice icamife iticoni tomiyaavogoma icauhi. Jaabadiro bu ijoho tolliro toonoma idiicanoco gaajahi.

⁶ Tooneguiiha ico tajibahi. Jaabo quehecutusuhi Moocaani ico dihallivi uujoho tahuseque ificuumi aacuno dudicamaajeque dibeguehicaqui. ⁷ Miuro Moocaani gaijama mihicamo fanoovaaco miñihicugotih. Jilliro mityama mihicahi, saatohoco magarihi, imiti esamaajeque imino esamaajeriro miguinonih. ⁸ Jaaneguiiha nucufeguejirahana Mohaivojibo Jesucristoditi idibogonoco. Bu uuti nucufeguedino jino diibohalliti civojafaño iicanoti. Jilliro dimañoonoti gaayici taajasujibogohalliti minoco idaasuno omooninoco, Moocaani ico sefaco aacino ticovovi. ⁹ Moocaani mihaico ataja-suuboro cuuhuvahi diibedi mofico imino mihimibachumoro ijeevadi diibedi miicaqui. Iminoco momooninoti icatino. Jilli tolli diibo iimuguubadi, bu tolliro Cristo Jesufañodi mihicacuunoti mihaico agaijiboro. Jaabo Moocaani mihaico gaijuhi sicutetiro jinije fiivutinaacaro. ¹⁰ Jaabo toono igaijico ifusucuubo jisumi Motaajasuminaafi Jesucristo asaaneri. Jaabo diibo guijeve mityaco finisuuhi, bu taajasujibogofeenedi eseseehigovi icicuubo mihaico ifinisujitino ifico ihaciqui.

¹¹ Miuro uco Moocaani ficuuhi jibogoco jibeguequi. Jaaboro uco galluubo minisuminaafiti judiom iicatimoco jibeguequi. ¹² Jaamaño uujoho paryi jinehejeri idaasuno icahi. Jaaruubo toonoti nucufevetih, cajaanivi tahesicini iicanoco agaajamaño. Jaamaño imino gaajahi diibo imityama iicamaño uujoho tafico diiboco acihinicuuhi imino ificuuqui ufucu diibo dojicuv iasaajifucuguiha.

¹³ Jaanegui suufenitibo mooni ico iimino jibogoco atajibahinibadi. Jaaboro dica miyaavogofaño, bu Cristo Jesufañodi mihicacumaño gaijima mihicanofaño icano. ¹⁴ Moocaani Gaija mofifaño icaabo. Jaaneguiiha diibo mihaico aamusuneri Moocaani ico atajibanoco imino toomo.

¹⁵ Hiro agaajacuuno paryi famooro Asia jinijeeto uco jeevesuhinuihi. Jaamotisi bu tolliro Figelo, Hermogene icamisi. ¹⁶ Jaanoti jaafa Moocaani idaasuguehi Onesiforo onoobo yotoco. Diibo fiiva foova uco tafico buheesuvahicauhi, civojafaño iicanoti nucufevetiboro. ¹⁷ Jaabo Roma cuumineri iicausumi, uco iguinehicauboro atyimateubo. ¹⁸ Jaafa ufucu niinofucuv Mohaivojibo Jesucristo diiboco idaasugueji. Hiro imino gaajacuuhi diibo uco Efeso cuumivi minoodino aamusunoco.

2

Imino Jesucristo Jibogominaafi.

¹ Jaanegui Cristo Jesuco mimiyaavogomaño imino moonico magaayicineri sefano diica, ijoho taseemenebadi idiicaabo. ² Fiivaamofeenevi eneehicanoco gaajamo; jaanoco ijoho uuti uguubuhicanoco saatoho imihusene gaifimico tajjiba sitaaco ijibeguequi.

³ Jaaboro ijoho Jesucristo jibogominaafi, daabici sihidi idaasuno idiicarunoco, amocasiminaafi amocasinohachuta idaasuno iicarunoco ajaabicinicibadi. ⁴ Mihiro cajaaty amocasiminaati iicamo sineheje naaje dudicamaajejaagovi minifototatihi ihaivojibbo diiboco amocasiminaafiti iicaqui icibo atajibanocoro imooniqui iicamaño. ⁵ Jaabadiro bu saatoho bañamaajefaño iicacuumo toono tajjiba onoobadi imino omoonimoro sefano omoonitimo ijaadaco gaayicitihi. ⁶ Jaabadiro bu faguinofaño sefano ududicamaaimo aivo imegaviro imañoonoti gaayicifihi. ⁷ Jino ico onoonoco deesamaaje. Jaadi Aivojibbo paryi fanoocoro ico gaajasuji.

⁸ Desafoto Jesucristo, aivojibbo David iyaachimioobo iicaubo gujivefañoti siino ubuheeteubediti, tobogo uujoho taajasujibogoco ijibeguehicabogo. ⁹ Tobogohalliti uujoho sihidi idaasuno iicarunoco jaabicihicahi, gaicaauminaafi iicanicibadi jigaiñehiri isisicininehejeque. Jaarunofaño Moocaani jibogo sisicinitihhi. ¹⁰ Jaamaño paryi uujoho jaabicihicahi Moocaani icicumoco jibogohalliti. Jaamo oovosino taajama iicaqui ufucuro ifinijitinoma Cristo Jesufaño mihicacumaño diiboti asaanoma.

¹¹ Jino aivo miyaano:

Diiboma sano miguijehinicuhachijji, bu diiboma sano mihicaji. ¹² Tolliro bu idaasuno mihicarunehejeque majaabicihachijji, sano diiboma mahaivojiveji. Jaanoti bu diiboco mutuunamaaihihachijji, mihaiico bu tuunamaaijiibo. ¹³ Diiboco mejeevesurumoco, diibo mihaiico jeevesutihi, Moocaani ifibadi mihicacumoco, ¿milli bu ificoro jeevesujiruubo?

Imino Agaajacuuno Dudicamaaje.

¹⁴ Jinoco desaayuubo diitoco tajjiba Mohaivojibbo imefeenevi jihovonehejeque jenaucasitimo iicaqui, jilli mihifono toneheje. Jilli toonoco uguubumehejeque imitino omoonino. ¹⁵ Jaanegui quehecuno diica. Jaabo Moocaani imefeenevi iimino dudicamaajeminaafiti idiicanoco igaaajacafetequi, bu jaabo jinehejebati nucufevetibo diicahi, imino aivo miyaano iicano jibogoco idibeguehicamaño. ¹⁶ Sicamañeheje iimaa, jijnijeo iimaanoco diimaadino. Tonehejeque ihiimaamo jilli janaaniviro imitifaño feefihi. ¹⁷ Jaamo jibogono sitaavi jivonoro feehe cinisi jivonicibadi. Jaamootisi Hime-neo, Fileto icamisi. ¹⁸ Jilli miyaanoti mitacuumisi. Jaamisi: Siino mubuheetejino, eneehicano sicije fatyehinicuuhi, noomisiro saatoho miyaavogoco sihigoviro miniiyumisiro efeehicamisi. ¹⁹ Jaarunofaño Moocaani sefano iicaqui kuhufeneri dojibanicuuhi. Jaamo gaajataco ificuuhaame neehi: Aivojibbo Moocaani gaajahi ita iicamoco, noonoro. Tolliro bu noonoro: Paryi famooro: Uujoho Cristota, onoomo iimitinoti sihigovi idugaavequi, noonoro.

²⁰ Mihiro iguiraaaja ijafaño sanooro oro eetavota, nihibami eetavota icano icatatihi. Bu tolliro imohono, bu nifaqui guirihilluno icano. Fano iimiguiiharo icatino. Sanoodinoro iiminehejeguiiharo icafihi, bu jaanoti sanoodino dicunonoguiiha, beevanoguiiharo icafihi icano. ²¹ Jaabadi sano imiguiiharo miicaqui imino mofico mihimibachumoro ijeevadi Mohaivojibbo dudicamaajeguiiharo mihicajimo iimitinehejete mihinivatino mofico mificuuiqui. Jaachijji jari fanoova iiminooonoo eetavoguiiharo mihicahi.

²² Jaanegui ijoho sicafehi idiicaabo sicafe iimogonehejeque jeevivotibo. Jaaboro ticovono ificoro deesamaaje, miyaavogoco, gajico, sajeebhi icaco icano sano imino jeebiri Aivojibbo Jesucristoco ejeevivomoma. ²³ Bu mihifono fanoova jenaucasico deecivedino. Hiro gaajacuuhi toneheje amocasicoro omoonisufinoco. ²⁴ Aivojibbo Jesucristo jeevivominaafi sitaama aamocasiiboro igotatihi. Tolli icatiboro famoovamaryo imino icafihi. Jaabo imino jibogominaafi fanoovaaco jaabiciboro icafihi. ²⁵ Jaabo

siicuno jeeb#ri iicaj#sumoco ifagueequi, Moocaani diiboco tolli iicano ifico ubuun#boro miyaanoco agaajasujinoco esic#n#boro. ²⁶ Jaamo aacomoro itaajaqui iji diitoco itacurahiihufañ#o aga#s#s#neri #c#b#boro diitoco iimogobadi imoon#iqui ificuunoti.

3

Niinoosumi Jilli Miyam#naa Icaji.

¹ Tolliro bu gaaja ufucu niinoosumi icajino siibadi #hicuno iicafucuje. ² Jaasumi icajimo miyam#naa ifi imiguiiharo fanoovaaco omoon#ififimo, sihidi nih#bam#ma iicanoco iimeguefifimo, ificoro sihidi jeevahi eneeffifimo, m#h#fonehejeque aivo fanoovama icahi, noomoro quehe quehe iicafifimo. Jaamoro Moocaaniditi iminootino ihiimaaffifimo, bu caanimi onoonoco: Jii, nootimo iicafifimo, sita diitoco imino omoon#runehhejeque diitoco cab#acujitimo, bu jaamo Moocaani iimaahijico boc#guejitimo, ³ sitaaco agaijimoro idaasuguejitimo, sicama#nehejeque j#bohocasififimo, iimoy#cinocoro omoon#ififimo, #daasugotimo omoon#ififimo, fanoova iimino j#heguem#naa iicamo, ⁴ iyotocoro imitino omoon#isufifimo, guucibatimo fanoovaaco omoon#ififimo, sicama#neheje m#h#f#oneriro ijeeb#no agahafucuumo. Moocaanico guinotimoro jilli ificoro imo imo omoon#isunehejequere iguinomo. ⁵ Jaamo Moocaani iimaahijico jilli ih#f#v#s#uro all#oh#f#iriro imino moon#ijimo. Jaarumo tuunamaajimo toono mityaco miyaano icarunoco. Tolli iicamoti diifico gaihu#ni.

⁶ Diitoototi saatoho iijanofañ#o ij#caf#otomoro agaajatimo gaigoomico ba#h#icahi. Jaamo gaigoomi imitiri ifinoco gahafusuhicahi fanoova imogocoro efeehevemere, ⁷ fahij#varo gaajamoro icarumo miyaanovi ufucuro #fototimo. ⁸ Oono Jane onoobo, Jambre onoobo icamisi Moiseque ejenaauubadiro, bu diito miyaano iicanoco jenaauhi-cauhi, diitoco ihesamaajene im#tacumo, iimicuutimo icano, bu miyaavogofañ#odi agaa-jaracuutimo. ⁹ Jaarunaa Moiseque ejenaauum#sico gaajac#umo jihovotisi iicaunoco. Jaabadiro bu diito ba#h#it#hi pary# j#in#je miyam#naa diito jilli jihovoto iicanoco agaa-jac#uudi icano.

Pablo Timoteoco Ataj#bano.

¹⁰ Jaanoti naha ij#joho imino uujoho ij#beguehicabadi, bu uujoho iicahicabadi, uujoho omoon#guehicabadi, tamiyaavogoco, tajaab#icico, tagaijico icano, bu uco ij#hevenehejeque ajaab#ic#h#cano, ¹¹ bu uco #daasuno omoon#h#icanehejeque, #ro bu gaajacuuhi uco ij#hevenehejeri #daasuno iicahicaunehejeque Antioquia cuumivi, Iconio cuumivi, Listra cuumivi icano. Jaaruno pary# tonehejeti Aivoj#bo uco taajasuhin#hi. ¹² Jaabadi pary# famooro Cristo Jesuguiha ifico iimibachumoro ijeevadi ificuumo. Toonohalliti diitoco ij#heveneri #daasuno icaji. ¹³ Jaanoti iimifitimo, aba#h#ififimo icamo imit#fa#o janaan#ic#viro feeji ba#h#imoro, bu ificoro aba#h#neri icano.

¹⁴ Jaanoti ij#joho agaajahin#nofañ#oro mityano diica, #ro toonoco imino agaajacuunofañ#o. #ro gaajahi jaanoco m#j#joho #co ij#beguehin#noco. ¹⁵ M#ro seemenetiro ij#joho gaajahi iimino Caat#nihaamefa#o onoonoco. Toono #co ij#bogonoro taajasufa#o #co asatyejino Cristo Jesuco imiyaavogonofeenedi. ¹⁶ M#ro pary#ic#no Caat#nihaamefa#o onoono Moocaani #fusuuboro agaajasuunoco acaat#n#uno. Jaano m#noco j#beguehi. Jaanoro imitino mihicanohalliti m#noco #bano, fagoono, m#noco j#bogono it#covono ifima miicaqui icano. ¹⁷ Jaaneri Moocaani jee#v#om#naafi imino agaajaaboro, bu imino iimibaivooboro pary# fanoova imicoro imoon#iqui.

4

¹ Jino #co guiraano taj#bahi Moocaani imegavi, bu Mohaivoj#bo Jesucristo aivoj#bobadi asaaboro uchuumucuumoco, ubuheemeque icano emeec#boro ijeevadi sahaje udugaacuj#ibo imefeenevi. ² Jaabo d#beguehi taajasuj#bogoco

suufenitibo, jaguisifucuro icatino, bu tolliro miyaminaa agaajagomo iicasumi idibeguejitirusumi icano. Imino gaajasu, bu saatoho imino omoonitimoco dihiba, fanoovaaco daabicibo fagojibogo iijiri. ³ Miïro ufucu iicajino gaseji. Jaasumi miyaminaa jaabicicuujitihi aivo iimino jibogo iijico. Jilli iinoro iimogobadi ajashutimo jibogominaati iguiinomoro ficujimo diitoco ijibeguequi. Jilli diito uguubunicinoco iimogonocoro. ⁴ Miyaano jibogoco ibujinaago ificucuumoro jihovobogojé fanoova jibogocoro miyaano onoomoro: Jii, neejimo. ⁵ Jaanoti ijoho iimino iijico imino ficu, idaasuno idiicarunehejeque daabici, taajasujibogoco idibeguejinojaagoviro minifoto, imino didudicamaajeque dihfutusu.

⁶ Jaanoti uujoho tafico acicuujî Moocaani jeeiveguiiha idaasuno imoonicafetequi, fiitivucuuno iguijevejino oovo agasene. ⁷ Jaabo uujoho iimino moonicasico moonicasicuuhi, tooneguiiha ijineehicaabobadi nijecivi ifutucuuhi, miyaavogoco uujoho ejeevesutiboro imino eetavucuuhi. ⁸ Jaano jisumi iimino icari ajaadujino uco toomocinicuuhi. Jaanoco ufucu uco acijiiibo Aivojibo iimino emeeciboro udugaacufiibo. Jaabo ucoro acijitibo, bu tolliro paryi famooro diibo asaajinoco iimogomoco icano.

Pablo Timoteoco Onoono.

⁹ Goovano jei disaa uco emeeçivaabo. ¹⁰ Miïro Demas onoobo uco jeevesucuuhi jjeonehejequere janaanici aivo iimoyicimaño. Jaaboro Tesalonica cuumivi feehinicuubo. Jaanoti bu tolliro Crescente onoobo feehinicuuhi Galacia jiiñjevi ijibeguequi, bu tolliro Tito Dalmacia jiiñjevi feehinicuuhi ijibeguequi. ¹¹ Jaanoti idiboro Lucas uuma icahi. Jaanegui Marcoco iguiinooboro siva juuga uco tadyudicamaajeti ihamusuqui. ¹² Jaanoti uujoho Tiquicoco galluhinihi Efeso cuumivi. ¹³ Asaadi jei uudi siva tagaachehu tajeebutachehuco Troa micuvi Carpo onoobo iijafañovi ejeevesuhinichehuco, tolliro bu tahaameneque, bu tahaamene pergaminohaamehallivi acaatinihaameneque icano.

¹⁴ Alejandro onoobo jigaiño dudicamaajeminaafi aivo uco imitino mooniui. Jaaboco jaafa Moocaani toono jaadaco acihi. ¹⁵ Jaaboti bu ijoho difiico gaihuini, mojjibogoco iimogotiboro toonojaagodi iicatiboti.

¹⁶ Tolliro bu iticoni aivojitoma tahallivi ihiimaasumi miñhaiñooba tahalliti icautihi uco aamusumo. Jilliro famooro uco jeevesuhinimo. Jaarunoco uujoho teemehi Moocaani toonoco esafototibo iicaqui. ¹⁷ Jaarunoti uco Aivojibo Jesucristo uco aamusuubo sefaco aciuihi. Jaamaño uujoho imino imivehi taajasujibogoco ijibogoobo. Jaamaño faajiiñjeminaacoro tobogoco guubusucuuhi, judiomi iicatimehejeque. Jilli Aivojibo uco sihidi ñihicunehejete taajasuui. ¹⁸ Jaaboro bu uco fanoova iimitinehejete ataajasuuboro ficujiiibo niquejefaño iicano ihaivojiguiiha. Jaabo Mohaivojibo Jesuco macahacisu fahiijivaro. Fine.

Niinoono Ijico Agalluuno, Bu Imino Onoono Icano.

¹⁹ Taajico daaci Prisca onoogoco, bu Aquila onooboco icano, bu tolliro Onesiforo onoobo iijaminaaco icano. ²⁰ Jaanoti Erasto onoobo Corinto cuumiviro fitafetehinihi. Jaanoti Trofi onooboco ficuuhinihi guihuvaaboco Mileto cuumivi. ²¹ Jaabo asaadi jiiñja imegavirocahi disaa. Dijaago Eubulo onoobo iijico galluui, bu Pudente onoobo, Lino onoobo, Claudia onoogo icano, bu tolliro paryi monahabomi icano iijico galluui.

²² Jaafa iima Aivojibo Jesucristo icahi, bu jaafa Moocaani famooro amhaico imino moonihi icano.

TITO

Pablo Tito Onoobedi Acaatinuhaame.

¹ Uujoho Pablo Moocaani jeecivominaafi, bu Jesucristo minisuminaafi icano. Jaabo uujoho miyaavogogaagovi sivaqui Moocaani #cimoco, bu miya iimaano iticovono imino fiivojaagovi isivajinoco igaajaqui, ² bu ifinijitino fiivoma mihicajinoco mehesicininoco igaajaqui icano. Jaanoco Moocaani abañitatibo: Ifinijitino fiivoco aciji, nuuhi s#cijetiro jini#je fiivuutinaacaro. ³ Jaamaño jino diibo unuusumi mihicacumaño, m#haico ij#bogoco gaajasucuubo, jino uco Motaajasuminaafi Moocaani ij#bogoco j#bseguequi ataj#banofeenedi. ⁴ Jaaneguiha #di jihaameque caatin#hi Tito #joho tamiyaavogo seemene tamiyaabo idiicabedi. Jaano miyaavogoma #ma misi mihicano. Jaabo uujoho imeguehi Dios Moocaani, bu Motaajasuminaafi Jesucristo icamisi #co imino omooninoco, bu sajeeb# icaco aacinoco icano.

Tito Creta Chugaivi Ududicamaaiño.

⁵ #co uujoho Creta chugaivi ficuuhin#uhi oono imibachurautinoco dimibachuqui, bu quillahutoco ficuquui Moocaani ijano faacuumivari iicajajefaño oono #co ataj#baubadi. ⁶ Jaanegui quillahutoobo imino iicaqui, sita diibediti: Imitino, nootimo iicaqui, bu jaabo saafigo tajere iicaabo iicaqui, bu jaabo seeme miyaavogominaa iicamediti sita diitoco: Iimitimo, bu guubutimo icano, nootimo iicaqui icano. ⁷ M#iro Moocaani iija toomominaafi obispo onoobo iimino ifi iticovono ifiima icanic#hi. Jaabo jenaaufifit#bo iicaqui, bu icaj#sut#bo iicaqui, bu guiriicavefit#bo iicaqui, amocasifit#bo iicaqui, bu ajashurunoco guiraano ajaadusuuboro guiraano nih#bamico #cinoco imogot#bo iicaqui icano. ⁸ Ivi jilliro baaminaaco imino ijafaño igaayic#hicaqui, bu iimino icaco iimeguequi, bu imihuseebe iicaqui, bu imino imoon#hicaqui, bu Moocaanidiro ifico ificuuqui, bu ifi imit#noco iimogonoco moonit#bo iicaqui, ⁹ bu miyaano j#bogoco diiboco ij#buguunoco jeevesut#bo iicaqui icano. Jaaboro sitaaco iimino j#bogori iquehecatusuqui, bu ejenaauhicamoco imiyaavuvusuhicaqui icano.

¹⁰ M#iro sihid# icamo aivo uguubuhicatimo, bu aivo janaan#ci judiomifaño icamo icano. Jaamo #camañooco ihimaamoro miyaminaaco bañ#hicamo. ¹¹ Jaamoco ll#noci iimaatimo iicaqui. M#iro fajavaminaacoro mitasumoro feehicamo mij#bogatatinoco ij#bogomo #furumo toonohalliv# nih#bamico igaayic#qui.

¹² M#iro diito Cretaminaa jihovotoco acaanivamo iimaaminaafi iyotoditiro nuuhi: Cretaminaa aivo bañ#fifimo, bu aivo asim#badi jeevamo, aivo machufifimo, gaiquifi-fimo icano, nooboro. ¹³ Jaabo aivo miyaanoco nuuhi. Jaanegui sefano diitoco fagoo imino imiyaavomoro iicaqui. ¹⁴ Bu jaamoro judiom# bañ#fira j#bogoco miyaavogotimo iicaqui, bu oono miyaano j#bogoti uuvuduehicamo ij#bogonehejete icano.

¹⁵ M#iro ihesamaaje imih#nivat#medi pary# fanoova mih#nivat#hi. Jaanoti imiyaavogot#medi, bu ihesamaaje imih#nivamed# icano fanooro mih#nivano. M#iro ihesamaaje, ijeeb# icano pary# diitoco imih#nivamaño. ¹⁶ Jaamo: Moocaanico magaaajahi, unuuruno omoon#hicanofañodi gaajaveechuno miyaano iicatino. M#iro idicufimo, bu guubutimo, bu iimino moonico ajashuno gaajatimo icano.

2

Miyaano J#bogo.

¹ Jaabo id#bugusumi miyaano j#bogofañodiro d#bseguehica. ² Bu amiyato gaifimico d#bogo guiriicavotimo iicaqui, bu iminoro ihesamaaiqui, bu miyaavogofañ# imino iicaqui, bu gaij#ma iicaqui, bu jaabic#ma iicaqui icano. ³ Bu tolliro amiyato gaigoom# Moocaani iimogobadiro iicaqui, #camañ#hejeque j#bohocasitimo, bu guiriicavotimo

iicaqui icano. Jaaneri imino, ⁴ bagocajamico ejevamaaisuneri diito aijimico igaijiqui, iseemeque igaijiqui, ⁵ bu diigo iminoro ihesamaaiqui, bu ajevatigo iicaqui, bu iijaco imino iteemequi, imihusegue iicaqui, aiji onoonoco jenaautigo: Jii, ineehicaqui icano. Jaanofañodi miihaiñooba Moocaani jibogo imitino iimaatimo iicaqui.

⁶ Jaabadiro bu sicafeque dinoo: Imihusene iicaqui. ⁷ Paryi ijoho omooninofañodi diitoco gaajasu. Jaamoco idibogosumi imihusene dibogo, jejeejeje icatibo, ⁸ iminoro diimaa, toonofenedi mijoho: Ico dihimiti, needino. Tolliti nucufvejimo oono paryi Moocaani jibogoco imeguehicatimo. ¿Jaamo milliti bu miihaiti imitino iimaajirahi?

⁹ Tolliro bu jeevominaco fajini ihaivojito atajibanoco paryi: Jii, ineehicaqui, diitoco imo imo imoonihicaqui, bu onoonoco iimusufitimo, ¹⁰ bu nanivatimo imihusenere iicaqui. Jaanoco aatymemere famooro igaajaqui Motaajasuminaafi Moocaani jibogo oovosinoco.

¹¹ Miuro Moocaani miihaico iimihuseque ifusuno sivahi taajasuco paryi miyaminaadi. ¹² Jaano toono Moocaani imihuse miihaico jibeguehi mohimitico mejeevesuqui, bu jinijeo imogonehejeque icano. Jaamoro jiihallivi imino miicaqui, ticovono ifiima Moocaanidiro. ¹³ Tolliro bu miihaico gaajasuno oono oovosino sihidi ejeevaabo Moocaani Motaajasuminaafi Jesucristo asaajinoco oono motoomo miihaico unuunoco. ¹⁴ Jaabo miuro mohallivi guijeveuhi paryi mohimitico inituboro miihaico itaajasuqui, diibota mihicamoro imino momoonihicaqui.

¹⁵ Jaano jinooco diitoco dibogo, quehecutusuuboro, mityama fagooboro icano. Ivi saatohoti difiico taajavusudino.

3

Miyaavogominaa Jilli Iicano.

¹ Tolliro bu diitoco desaayu paryi aivojitoco imityaguehicaqui, bu paryi fanoova iiminocoro imoonihicaqui icano. ² Tolliro bu sitaaditi imitino iimaatimo iicaqui, bu sajeebima iicamoro sitaama imihijino iicaqui, bu sicujeebima paryi famoovamaryo iicaqui icano.

³ Miuro bu miihai iticoni tolliro miihfomo mihicauhi, bu Moocaani onoonoco: Jii, meneehicautihi, jilli mimitacinuhi, bu fanoohimiti imogono, bu fanoohimiti imo icaneheje icano jiovoto mihicauhi fanoohimitifaño mihicaumaño, bu sitaanoco mihimeguehicauhi, mijihevecinuhi, bu fahigova sitaama mijihevecasihicauhi icano. ⁴ Jaarunaaca Moocaani Motaajasuminaafi igaijico, bu iimihuseque icano miyaminaaco ifususumi ⁵ miihaico taajasuubo. Jaaruno miihai iiminoco momooniunoti icatino, jilli miihaico idasugumaño. Jaabo miihaico taajasuubo Igaijari miihaico inituno bohofico aacinoftenedi. Jaano Moocaani Gaija miihaico bohofiima icasuhi. ⁶ Tolliro bu Motaajasuminaafi Jesucristofenedi Moocaani miihaico Igaijaco ajashutino aciuhi. ⁷ Jaaboro iimihusefañodi miihaico igaayiciqui jaanofenedi miihai ifinijitino fiivoco meteemehicanoco magaayiciqui.

⁸ Jaano jino aivo miyaano. Jaaneguiha imeguehi ijoho jinooco sefano atajibanoco. Jaaneri Moocaanico imiyaavogomo iiminocoro imoonihicaqui. Jino aivo paryi fameediro imino. ⁹ Jaanoti miihfono iimaaco deecivedino sicijeminaa momono guicibadi icanehejeque, bu jiihevecasinehejeque, bu oono Moise tajibahallivi jenaucasinehejeque icano. Toono jilli miihfoneheje, jihovoneheje.

¹⁰ Jaanoti bu saatoho Moocaani iijaminaaco siibadije udugaacuhachijij fagoo mifociro. Jaanoco: Jii, onootihachijij diiboco buhigovi gañi. ¹¹ Jaano uguubutnoti gaaja diibo miyaanoti imitacuunoco, bu iimitiro diiboco: Imitino, unuucuunoco.

Titoco Ifitacuuno.

¹² Uujoho dijaago Artemas onooboco, bu Tiquico onooboco icano agalluudi, tolli icarunofaño disaa Nicopoli cuumijaago uco emecitoobo. Uujoho tuucuumivi jinijadihico afatyonoco imeguehi. ¹³ Bu disefadino daamusu saafi abogado Zena onooboco, bu Apolo onooboco icano. Jaamisi ucuujivaachunoco daaci jinejeti cuujivaachutimisi ifeequi. ¹⁴ Jaanoco aatyimemere mota iicamo igaajaqui imino moonico. Jaamoro ucuujivaachumoco ihaamusuhicaqui. Tolliti ifino sinejeguiha iimiqui.

Niino Fitacu.

¹⁵ Paryi jino uuma iicamo dijaa iijico galluui. Hujoho bu moojico daaci miyaavogofañodi monahabomi iicamoco. Jaafa Moocaani paryi amihaiico imino moonihi.

FILEMON

Pablo Filemodi Acaatinuhaame.

¹ Uujoho Pablo, jino Cristo Jesu momohalliti civojafaño iicaabo jihaameque caatinihi sano monahabo Timoteoma #di, agaij#bo Filemon mududicamaaje nahaboniminaafidi, ² bu Moocaani iijam#naa oono diijafaño igaivehicamedi, tolliro bu monago Apiadi, bu Arquipo m#haico mududicamaajeque aamusuhicaabedi icano. ³ Jaamo am#hai magaay#ci Moocaani, bu Aivoj#bo Jesucristo icam#si imino omoon#noco, bu sajeeb#i icaco aacinoco icano.

Filemon Gaiji, Miyaavogo Icano.

⁴ Fahij#varo uujoho Moocaanico dihalliv#i imehicahi. Jaabo diiboma ihiimaasumi #iti esafetehicahi, ⁵ Aivoj#bo Jesuco #joho agaij#noco, imiyaavogonoco icano, bu pary#i Moocaanita iicamoco agaij#noco icano uguubuuboro. ⁶ Tolliro bu Moocaanico dilluhicahi oono dimiyaavogoco aaty#memere imiyaavogomohalliv#i, jaamo Cristo Jesufa#odi pary#i iiminoco magaay#cinoco imino igaajaqui. ⁷ Jaabo tajeeb#i jacusucafetehi, bu uujoho sihidi imo imo icahi #joho sihidi gaij#ma idiicanoti. M#iro #joho ta#ahabo, difa#odi miyaavogom#naa jeeb#i jacusucafetehi.

Pablo Filemon Jjovonohalliv#i Filemoco Idilluno.

⁸ Jaanegui uujoho Cristo minisum#naafi icaruubo #co taj#bajit#i #joho omoon#jinoco. ⁹ #vi jilliro gaij#feenedi #co dilluhi. Uujoho Pablo amiyaabo iicacuubo, bu jino Cristo Jesuhalliti civojafaño iicaabo, ¹⁰ #co dilluhi jaani Onesimo onoobohalliv#i. Jaabo jino civojafaño miyaavogofeenedi taseemeneti minifutucuuhi.

¹¹ Iticoni naha Onesimo jilli m#h#foobo dijjovono icauhi. Jaaruubo jisumi miyaabot#ro misidi icacuuhi, #di bu uudi icano. ¹² Jaaboco dijaago uujoho siino galluhi. Jaaboco imino gaay#ci tafico idiicajirubadi. ¹³ Imogorahi jinoov#i uuma iicanoco dibuunav#i uco ijeec#vequi jino Cristo j#boghalliti civojafaño iicaaboco. ¹⁴ Jaaruubo uujoho imogot#i #joho idiimogot#noco omoon#noco. Jaabo uudi #joho omoon#no uujoho ataj#baneri icat#no iicaqui, jilli #ro idiimogooboro omoon#no iicaqui. ¹⁵ #ne Onesimo #iti dugaavuuhi guenene sihi iicat#qui. Jaaruubo jisumi #ma fahij#varo icacuuj#bo. ¹⁶ Jaaruubo jjovonobadi icacuj#i. Jilli jjovono janaan#iv#i imino icacuj#bo. Jaabo agaij#bo dinahaborucuuj#i. Jaaboco uujoho sihidi gaij#i. Imi jaano janaan#iv#i #joho diiboco gaij#i dijjovono iicama#o, bu Mohaivoj#bofa#odi dinahabo iicama#o icano.

¹⁷ Jaaneguiha digataavom#naafi uujoho iicahachij#i diiboco gaay#ci uco idiicajirubadi. ¹⁸ Jaanoti #co diibo imit#no omoon#uhachij#i, bu #co edebehachij#i icano ucoro toonoco daadusu. ¹⁹ Jaabo uujoho Pablo, jinoocoro tahuseri caatinihi: Uujoho #co jaaduj#i. M#iro bu uujoho #co neejirahi: #joho tahalliv#i guijevejirahi uco edebeneque daaduqui, neejirahi. Jaarunoco #co uujoho noot#i. ²⁰ Jaaneguiha ta#ahabo, uudi jino iminoco deetavo Aivoj#bo Jesuco imiyaavogomo iican#ibadi. Jaaneguiha tajeeb#ico daacusu Cristofa#odi ta#ahabo idiicama#o.

²¹ Jilli #di caatinihi #joho omoon#jinoco agaajaaboro, bu jino #co onoonoco janaan#iv#i omoon#jinoco agaajaaboro icano. ²² Bu tolliro uudi uujoho #fetejima#oco tah#mega dimibachu. M#iro jino teemehi am#hai Moocaanico midilluhicanoco am#haico ihac#qui uujoho am#haico emeecitejinoco.

Niino Fitacu.

²³ Jaani Epafra onoobo dijaago iij#co galluhi, jino Cristo Jesuhalliti uuma civojafaño iicaabo. ²⁴ Tolliro bu Marco onoobo, bu Aristaco onoobo, bu Demas onoobo, bu Lucas icamo jino uco tadyud#icamaajeti aamusuhicamo dijaago iij#co gallumo.

²⁵ Jaafa Mohaivojibo Jesucristo amihaco imino moonihi.

HEBREOS

Moocaani Illifeenedi Ihiimaano.

(Jn 1.3)

¹ Sii'cije naha Moocaani moheedetemihaima iimaajiibuuhi saicino siibadihije, jibogominaafeenedi. ² Jaaruubo jisumi jino niinoosumi miihaima iimaabo Illifeenedi. Jaabo Illifeenedi Moocaani paryi jinijeneque eheetavuuboro diibo usefaño paryi fanoovaaco iicaqui ficuubo. ³ Jaabo diibo Moocaani imi aricuco ifusuubo Moocaani ifi tolli ejeevanoco ifusuubo. Jaabo sefari paryi fanoova icahi imityahiiifeenedi. Jaaboro bu mohimitico ifilluuboro casivuubo niquejefaño Moocaani aivoji icagahallivi, imiyanaagonovi.

Moocaani Achi Sihidi Jeevahi Niqueje Toomominaa Janaanicivi.

⁴ Jaamaño Moocaani Achi sihidi jeevano minifetehi Moocaani toomominaa allinoocivi. Mi'iro caani busumijeti gaayicibo diito janaanivivi aivo imityamañovi.

⁵ Jaamaño cono bu Moocaani safooba itoomominaati cajaanibaco:

Ijoho taseemene, jifucu uubadiro idiicaabo, noonova.

Bu cajaanibaco:

Uujoho diibo caaniti icaji. Jaanoti diibo taseemeneti icaji, nuunova.

⁶ Jaanoti idiboro Illi iicaaboco jiejehallivi isivauboro nuubo:

Mihimo diiboco paryi amihai Moocaani toomominaa, nooboro.

⁷ Jaanoti diito itoomominaaditi nuubo:

Itoomominaaco guibuhubati eheetavoobo, bu ijeecivominaaco cijigaiguiihuti eheetavoobo icano, noonoro.

⁸ Jaanoti Illiditi noono:

Moocaani dihaivoji icaga; Jaafa ufucuro ifinitino fahiijivaro icahi, bu ditajiba imino atajibano iicano. ⁹ Iticovonocoro idiimogooboro imitinoco diheguehi. Jaamaño Moocaani Didios iicaabo ico sihidi imono icaco acihi, digataavominaa allinoocivi, noonoro.

¹⁰ Tolliro bu noono:

Aivojibo, ijoho aivo iticoni jinijeque tanooco ficuuhi. Bu jaaboro dihuseri niquejeque deetavuuhi. ¹¹ Jaaruno toneheje finiji. Jaanoti ijoho ufucuro finitibo fahiijivaro diicaji. Jaanoti toneheje queemeveji gaachehu ooomovonicibadi. ¹² Jaanoco gaachehuco mihicanicibadi gatatahuruji. Bu jaanoco buunaniji gaachehuco siino mubunaninicibadi. Jaanoti naha ijoho diiboro fahiijivaro diicaji; ufucuro difi finijitihhi, noonoro.

¹³ Jaamaño mi'iro Moocaani itoomominaati cajaanibaco nuutihhi:

Tamiyanaagonovi casivo, diminaaco iguinionijinohachuta, nooboro.

¹⁴ Mi'iro paryi Moocaani toomominaa jilli gaijamiro Moocaanico ejeecivomo. Jaamoco gallufiibo taajasuco agaayicijimoco ihamusuqui.

2

Mataajajinoco Mejeevesudino.

¹ Jaano jilli iicaneguiha aivo imino muguubuniciji oono muguubuhinino, iimino jihaiti buhigovi minifototimo miicaqui. ² Jaanoti naha sii'cije Moocaani toomominaafeenedi aaciuno jibogo sefano icauhi. Jaanoco guubuutimo imitico omooniumoco toonohalliti idasuno moonicafutuuhi. ³ Jaabadiro bu mi'hai aivo aajashutino taajasuco mejeecivotihachiji, mi'haico idasuno moonijiruubo. Mi'iro toono taajasuco iticoni diiboro, Aivojibo jibuguuhi. Jaanobuunati jari toonoco

uguubuumo imino agaajaci umoro miñhaijaagovi fatyusuuhi. ⁴ Jaabadiro bu Moocaani toonoco imino gaajasuuhi miyaano iicanoco. Toonoti igaaajaqui ajabafiranehejeque, sihidi ejeevano, mityano aatyimeratinehejeque omoonihicaunofeenedi, bu tolliro miñhaico Igaijaco siibadiñije aacino feenedi icano ijeebi ñonoobadi.

Jesu Inahabomi Iicabadi Minifutuuhi.

⁵ Miñro oono toojeti mihiimaaje ufucu icajino jiini jeque Moocaani itoomominaa usefaño ficuutihi toojeque itaajiñbaqui. ⁶ Miñro samañoo haame Caatinihaamefaño saato ho neehi:

¿Miñli ñijoho Moocaani sihidi edeevaabo miyaminaa sihidi ejeevatimediti deesamaajirahi? ¿Jaabo collihi diito iguijevefimojaago feejirahi? ⁷ Miñro jihachutasituro diitoco diitoomominaaguinoví ficuuhi. Jaaruumoco fanoova imiri, bociri icano diitoco bocisuuhi. Bu jaaboro diitoco mityaco daaci uhi paryi edeetavuunohallivi.

⁸ Paryi fanoovaaco diitoguiinoví ficuuhi, noono.

Jaamaño tolli paryi miyaminaafiguiino ificuucumaño diitoguiinoví fanooro icacuno. Jaaruno fañehiica mahatyimetihica paryi fanoovaro diito iijico oboci gonoco.

⁹ Jaarunofaño mahatyimehi Jesuco jihachutasituro Moocaani itoomominaati guinoví ificuunoco. Moocaani sihidi igaijima iicamaño imuguuhi diibo famoohalliviro iguijeveujinoco. Jaaruubo jisumi diiboco Moocaani bocigusuhi idaasuno iicauboro iguijeveuno jaada.

¹⁰ Jaamaño Moocaanidi fanoova choomotihí diibofeenedi. Jaabo Moocaani imeguehi famooro iseeme iimihigo niquejefaño ofoonoco. Tooneguiiha Moocaani Jesucristoco idaasuno moonisuuhi imi Taajasuminaafiti iicaqui. ¹¹ Jaamaño paryi imibachucinicuumoco ijeevadi ificuucuumo, bu diitoco imibachuubo icano paryi sacaanitaro. Tolli iicamaño Moocaani Achi nucufeguetihí diitoco: Tañahabomi, ñonoobo

¹² Caatinihaamefañodi:

ñiti iimaaji uujoho tañahabomima. Jaaboro ico imeji dimasineri igaivominaafeenevi, noonoro.

¹³ Tolliro bu noono:

Uujoho Moocaanicoro esiciniñi, noonoro.

Jaabadiro bu siino noono:

Jineeri icahi, jino seemeque Moocaani uco aacihiniñmoma, noonoro.

¹⁴ Miñro jaamo miyaminaa seemere ihuucuma, itñijohoma icano iicamo. Jaabadiro bu tolliro Jesu minifutuuhi ihuucuma, bu itñijohoma icano iguijeveuqui. Jaano iguijeveuneri oono guijeni mityama iicauboco ijico ifiniñsuqui. ¹⁵ Jaamaño jilliti taajasuubo oono paryi famooro iguijeveneque iiguimoro jijovotobadi iicacuumoco. ¹⁶ Jaamaño Moocaani toomominaaco ihamusuqui saautiñbo. Jilli Abraham iyaachimihacoro aamusuvaubo saauhi. ¹⁷ Jaamaño diito inahabomi iicaubadiro icaubo sacerdotemi aivojñboti iicaqui jeevesutiñbo iicamaño, bu sihidi idaasugoma iicaqui Moocaani imefeenevi, tolliro bu miyaminaa imitico ibuusuqui ifico idaasuno omoonino feenedi.

¹⁸ Miñro idaasuno iicauneri ifi niñsucafutuuhi. Jaamaño jisumi amusuubo tolliro iniñsucafotomoco.

3

Jesu Moise Janaanicivi Jeevahi.

¹ Tañahabomi, amñhai mihimibachucinicumaño ijeevadi mihicamo, Moocaani ita iicaqui ucuuhuvamooto mihicamo imino magaaja Cristo Jesu mohiimaa iiji minisuminaafiti iicanoco, bu sacerdotemi aivojñbo diibo iicanoco icano. ² Jaabo Jesu Moocaanima imino icauhi. Jaaboco Moocaani jino dudicamaajehallivi ficuuhi. Jaabadiro bu tolliro Moise imino icauhi Moocaani iijano miyaminaaco

* **2:6** Sahaamefaño noono: Miyaminaafi.

ejeecivuunovi. ³ Jaarunofaño Jesu janaanici toonovi ibocima icahi Moise janaanivivi; oono ijaco eheetavoobo tooja janaanivivi ibocima iicanicibadi. ⁴ Miiro iijanoco eheetavomo iticovoocivi icahi. Jaarunofaño paryi fanoovaaco eheetavuubo Moocaani. ⁵ Jaabadi Moise aivo imino icauhi Moocaani ijaco ejeecivehicaunovi: Ududicamaaihicaunobuunati Moocaani eheetavuujinoco ijibogono. ⁶ Jaarunofaño aivo Cristo janaanici imino icahi Moocaani iijaminaa mihai mihicamoco ootomoobo. Jaamo mihai Moocaani iijaminaa mihicamo sefano mihicamoro mehesiciniqui, diibo ononoco imo imo momoonimoro mimiyaaveguequi niinofucuvi.

Moocaani Cuumiminaa Ajaguisijino.

- ⁷ Miiro jaamaño, Moocaani Gaija nehi Caatinihaamefañodi:
 Jaachijii amihai Moocaani ijico muguubuhachijii ⁸ amihai jeebico mucuhufutususudino, johono sicaihigovi iicausumi Moocaanijaagovi isifiratuumoro diiboco inisuumo iicaubadi. ⁹ Tahigo amihai eedeetemihi uco nisuuhi, buhicagaha cuarentadi ficabava ticovovi tahi uujoho omoonihicaunoco atyimehicaurumo.
- ¹⁰ Jaanoma iicaubo diitojaa isifiratuuboro nuuhi:
 Jilli fahijivaro ijeebinoco imitasumoro fahigova igomoro icahicamo, jaamoro imeguehicitimo taajihai agaaanoco, nooboro.
- ¹¹ Jaamaño uujoho toonohalliti diitojaa isifiratuuboro tamomofañodi, nuuhi:
 Uma ajaguisijimañovi diitoco ifutusujitihini nooboro, noono.
- ¹² Tañahabomi, jaaneguiha mehesicini cajaanotyoba amihaiti iimitino jeebima iicamoro toonoco mitasudino iicaabo Moocaaniditi diiboco mimiyaavogotimaño. ¹³ Tolle icatimoro fahigovavi fafucuvaaciviro mequehecutusucasi jisumi jino iicanohachuta. Jaamo amihaiti cajaanotyobaco imiti bañitino icadino. Jaaneri amihai jeebi Moocaaniditi jenaano minifetedino. ¹⁴ Jaanoti siicijetiro mehesicininoco suufenitimo toonofañoro quehecuno mihicamoro niinofucuvi mihifotohachijii, Cristojaagoti samañonoti mataañovaji.
- ¹⁵ Miiro jilli noono:
 Jaachijii Moocaani ononoco muguubuhachijii amihai jeebinoco mucuhufutususudino, johono diibojaa isifiratuumo iicaubadi.
- ¹⁶ ¿Cajaanotyobaco nacu diibo iimaaco guubucuurumo diibojaa isifiratuumo? Eti bu johono paryi Moise Egipto jinijeti isivaumo. ¹⁷ ¿Nacu bu cajaanotyoma Moocaani sifiratuuhi cuarentadino ficabava ticovovi? Eti bu diito Egipto jinijeti isivaumo oono imitico eheetavuumoma. Jaamo diito paryi finuhi sicaihigovi, iguijeveumo. ¹⁸ ¿Nacu bu cajaanotyoco Moocaani imomofañodi nuuhi: Tafaño majaguisijihigo mihifetejitihini, nooboro? Eti bu diibo unuunoco: Jii, unuutimoco. ¹⁹ Miiro magaaajuuhi imiyaavuguutimaño diito ifutuutinoco.

4

- ¹ Jaamaño ufucu Moocaanima majaguisijinoco aaciguunoma mihicanohachuta imino mehesicini amihaiti saatoho toonovi ifototimo mihicadino. ² Miiro mihaico bu aciumo tobogo taajasujibogoco diitoco iicaubadiro. Jaaruno diito uguubuuruno diitoco imino mooniutihini uguubuurunoco imiyaavuguutimaño. ³ Jaanoti naha mihai toonoco mimiyaavogomaño toono jaguisifaño mihifetehehi. Oono Moocaani jilli nuuhi:
 Jaamaño diitojaago uujoho isifiratuuboro diitoco nuuhi tamomofañodi, uuma ajaguisijimañovi ifetejitimo, nuubo Moocaani.
- Jaarunofaño Moocaani jinijeque ifiivusunotiro iticoniubo eetaavuubo imivuudi jaguisiubo. ⁴ Jaamaño miiro samañoohaame Caatinihaamefaño jilli noono jaguisifucuditi: Sahuse juugahuseti safucu icano nigaciti idudicamaajeti Moocaani jaguisiuhini, noonoro.
- ⁵ Siino bu Caatinihaamefaño noono:
 Ifetejitimo uuma ajaguisijihigo, noonoro.

⁶ Jaarunofañehiica icamo saatoho toono jaguisifaño ijicafetejimo. Jaanoti iticoni toono taajasujibogoco uguubuuro toonofaño ifutuutih: Jii, noomoro imiyaavuguutimaño.

⁷ Jaamoma iicaubo Moocaani siino bu oovicuhi jisumico, jino mihicasumico. Miïro Moocaani miïhaima iimaahi, toonobuunati goovacuuṭinoti David unuunofenedi. Oono Caatinahaamefaño onoonoco munuucuuhi. Jaanoco bu siino meneehi:

Jaachijii Moocaani ijico muguubuhachijii amihai jeebico mucuhufutusudino, noono.

⁸ Jaanoti Josue diito israelmico toono jaguisico ihaciuruva, Moocaani siino sifucuditi iimaacuujitirahi. ⁹ Jaanegui icanehiica sano Moocaani cuumiminaa ajaguisijino.

¹⁰ Jaamaño miïro Moocaanima ijaguisiqui ijicafotoobo, idudicamaajeti ajaguisicuubo, oono Moocaani iinoti ajaguisicuubadi. ¹¹ Jaanegui masii mesefaqufetequi toono majaguisijinofaño miïfetequi. Jaanegui saatohoba johono, imiyaavuguutimo iicaubadi mihicadino.

¹² Miïro Moocaani ijii buheehi mityama icano aivo janaanici siïjevano fanoova aamigano fahigovaaciti ijino icano siïjeva janaanici siïjevano. Jaamaño mojeebii, mohesamaaje icano faicuvano icarunoco adicino, bu miyaminaafi ifiico faabeheri adicino icano. Jaanoro foovono miniiyuno mohesamaajeque, mojeebii esicinico icano. ¹³ Aivo jinehejeba chahahi Moocaani ifiivusuuno toonoti afataniivejiruno. Paryi fanoovaro foovono icacuui faayacafutucuuno. Jaadi johono diibo imefeenevi mohimitico mihimibachujiiبو imefeenevi.

Jesu Aivo Janaanici Sacerdotemi Aivojiboti Icahi.

¹⁴ Jesu Moocaani Achi aivo janaanici miïhai sacerdote aivojiboti icahi. Jaabo niqueje janaanici Moocaani imefeenevi aivo ifotoobo. Jaanegui imino momooniqui mohiimaa ijico. ¹⁵ Miïro miïhai sacerdotemi aivojiiبو miïhaico idaasuguejirahi moniivanoti, miïro miïhaico iicabadiro diiboco fanoova inisuuneri idaasuno icaubo. Jaaruubo imitico mooniutih. ¹⁶ Jaanegui masii imino mimiyaavogomoro Moocaani sihidii gaijima iicaabovi mifiitivequi. Toonoti miïhaico ihidaasuguequi, jaaboro iimihuseri miïhaico ihamusuqui sihidii idaasuno mihicasumi.

5

¹ Famooro sacerdotemi aivojito iicamoco miyaminaafeeneti icimoro toonofaño ficuumo Moocaani imefeenevi miyaminaahallivi iimaajinoco, bu diibo jeevivoco iheetavequi, asimico agaisiraicimoro Moocaanico tooneri ijeecivequi miyaminaa imitihallivi icano.

² Jaabo diibo sacerdotemi aivojiiبو, bu icaruubo ififañodi iniinovanoma iicamaño, bu amusujiruubo agaajatimehejeque, iimino jihaiti imitamehejeque icano.

³ Jaabo bu ifi niinovama iicamaño jeevivo asiri Moocaanico iimitihallivi jeecivefihii, oono miyaminaa imitihallivi iicanicibadiro.

⁴ Jaamaño aivo cajaanotyooaba jillii iinoro sacerdotemi aivojiboti icatatihii. Moocaaniro iciiבורo toono obocimañovi ficufihii, johono Aaron onooboco iicaubadi. ⁵ Jaabadi tollii Cristoco mooniubo: Jillii iinoro diibo sacerdotemi aivojiboti icautihii. Jillii Moocaaniro diiboco toono bocifaño ficuui diiboco unuubadi:

Ëjoho taseemene, jifucu uubadiro idiicaabo, nooboro.

⁶ Jaabadiro bu samañoohaame Caatinahaamefaño diiboco nuubo:

Ëjoho sacerdotemi aivojiboti fahijivaro idiicaabo, Melquisede onoobobadi edeevaabo, nooboro.

⁷ Jaabo Cristo jiihallari iicausumi sihidii Moocaanima iimaahicaubo sefano ihaallii tofaihuco gañiiבורo dilluhicaubo diibo Moocaani diiboco guijevefañoti atajasuujiruno mityama iicaaboco. Jaanoco Moocaani guubuui diiboco idilluhicaunoco Moocaanico miyanoti ro ejeecivehicamaño. ⁸ Jaamaño Cristo Illi icaruubo gaajauhi: Jii, onoonoco idaasuno iicauboro iguijeveunofañodi. ⁹ Jaaneri aivo ifiico imino ifutusuucumaño ufucuro ifinitino taajasu abajaaboti iicanovi ifutuubo paryi oono diibo onoonoco: Jii,

onoomedi. ¹⁰ Jaamaño Moocaani diiboco sacerdotemi aivojiboti ficuuhi Melquisedebadi ejeevaaboco.

Aivo Ñihicuno Miyaavogoco Mejeevesuruva.

¹¹ Aivo ajashutino jinohallivi meneejino icahi. Jaaruno aivo tihino mijibeguejiruno, amihai magaajagotimaño. ¹² Aivo gueneecuuno mihicano jisumi jibogominaati mihicatacuuno. Jaarumehiica mihimeguehi siino amihaiico sita jibogonoco; Moocaani iiji jibogo aivo itihitino. Aivo jilli fañoviro miniinovatucuuhi. Aivo jilli miyaavogofaño mujusitahi. Jilliro mifañofaihuco aaducuujimobadi mejeevacuhi. ¹³ Miño Moocaani iijico ajashunoro agaajamo seeme mifañototobadi iicamo. Jaamehiica gaajatahi iticovono ifi icaco. ¹⁴ Jaanoti fanoocoro imino emecimo oono jusitamobadi ejeevacuuno, fanoovaaco udugaacunoco agaajacuuno, iimitinoco iiminofeeneti aatyimeneque ejeevamaicuuno icano.

6

¹ Jaanegui masi janaaniviro mefeequi miyaavogofaño jusimoro Cristoditi iticoni mihaiico jibuguunocoro meesudino, siino janaaniviro gaajamoro mofoo. Minoco gujivefaño asatyefinehejeque mejeevesunoco magaajacuuhi. Bu tolliro Moocaanico mimiyaavogonoco magaajacuuhi. ² Bu nitihallivi jibogonehejeque, bu miyaavogominaahallivi ihuseque ificujinehejehallivi jibogonehejeque, bu uchuumucuumo siino ubuheetejinehejeque, bu ufucuro ifinjitino cijigaifaño efeejinehejeque icano magaajacuuhi. Jaarunaaca janaaniviro gaajamorohiica mofoo. ³ Jaanoco tolli momooniji Moocaani iimogohachiji.

⁴ Jaamaño miño saatoho seseque agaayicininuurumo, bu Moocaani aacino imoco gaajacininuurumo, bu tolliro Moocaani Gaijati agaayicininuurumo. ⁵ Moocaani jibogo imoco gaajacininuurumo, bu ufucu iicajino jinije mityaco icano agaajacininuurumo, ⁶ siino dojicuviro eedeehifijaagoviro uhuumimoro Cristoco ejeecivucuumo siino eedeehifi jeevesufenedi bohomoti miniiyuracujitahi. Jaamo diitiro siino Moocaani Achico dojicuviro imohobujehallivi metetecubadi omoonimoro diiboco miyaminaa imefeenevi dejecumoro icahicahi. ⁷ Jaamo jinijebadi, fahijivaro toojehallivi nijaba aagonoco adujere iicanicibadi jeevamo: Jaaje toojeque ududicamaaimedi imino basutaaco ihinusujere inoovasuruva, toojeque Moocaani imino omooninoma icaje. ⁸ Jaanoti jarimocoro, ñavahucoro icano ihinusuhachiji jinehejebaguiha imitije. Jaamaño Moocaani: Imitino, onoboro afaijanoguinovi aacutejije. Jaanofeenevi jigasucafetejije. Jaabadi dojicuviro eedeehifijaagoviro uhuumimoro Cristoco ejeevesumoco Moocaani fajaji.

Mohesicini Minoco Sefano Ficuuhi.

⁹ Agaijimo tañahabomi, jilli munuurunaaca, aivo imino magaajahi, amihaiti ajashutino Moocaani mihaiico imino omoonino mohallivi taajasuma asaanoco. ¹⁰ Miño Moocaani aivo iimiibo. Jaamaño jabajeevejitibo amihai momoonihicanoco, bu diiboco amihai gaijico mihifusumoco, miyaavogofeenedi monahabomi iicamoco mahamusuhicanofeenedi; bu jaanoco jisumihachutahi moonimerehi mihicahi. ¹¹ Jaanegui mihimeguehi famooro mihai toonoco mihifusumoro mofoomo nijequevi mihifotonoco. Jaamo imino mihifutusuhi oono meteemehicanoco. ¹² Mihai mihimogotahi amihai majaparyatonoco. Mihimeguehi oono imiyaavogofeenedi, bu ijaabicifeenedi icano Moocaani aaciguunoco agaayicimoro iicabadi mihicanoco.

¹³ Miño Moocaani onoonoco Abrahamco aaciusumi ififañodiro oovicuui miyaano iicaujinoco. Aivo diibo janaaniviro iicamo momofeenedi ohoovicujirumo achahau-maño. ¹⁴ Miño jilli nuubo: Miyanotiro aivo ico imino mooniji. Jaaboro ico ajashujitino diyaachimihaiti aacino, nooboro. ¹⁵ Jaanoco Abraham tuumuui jaabiciboro. Jaamaño

gaayiciubo Moocaani diiboco unuubadi. ¹⁶ Jaabadiro bu miyaminaa siinoco unuusumi noonicimo diito allinoocivi iicaabo Moocaani momofeenedi. Jaano siino miyaano iicanoco, unuusumi Moocaani momofeenedi unuucuunoco, ¿milli bu janaanivivi siino mejenaauucujirahi? ¹⁷ Jaamaño Moocaani imomofeenedi nuuhi aaciguuno miyaano iicajinoco foovono ihifusuqui toono ibusumijeque aaciguunoco agaayicijimoco, bu jaano unuucuuno siino boobanifutucuutihii iicajinoco icano. ¹⁸ Jaamaño icano minooci diibo, bu diibo unuucuuno icano oboobaniracuutino. ¿Jaanohocifeenedi milli bu Moocaani unuucuunoco bañijirahi? Jaanofeenedi mihaico Moocaani acihi sefano majacusucafotomoro meteemehicanoco mohimega ificuunoco magaayiciqui. ¹⁹ Jaano toono esicini sefano iicanoro mojeebico cuhufono ficuuno. Jaano jino esicini iicanoma mihai mihicano mihaico cuhufono ficuuhi niquejefaño iicaja Moocaani iija gaachehubaryutyigaba ticovo.* ²⁰ Jahigo tobaryu ticovo Jesu jicafutuuhi mohallivi mihaidi jhaico ifaayiciqui. Jaamaño jilliti Jesu sacerdotemi aivojibo fahijivaro iicanovi ifutuuhi. Jaamaño Melquisedebadi jeevaabo.

7

Jesu Sacerdotemi Aivojibo Melquisedebadi Jeevaabo.

¹ Jaani Melquisede onoobou Salem cuumio aivojibou. Jaabo Moocaani caamovohi iicaabo sacerdoteu. Jaabo Melquisede Abraham minavivi jinijene aivojitoco iguiniñeuhigoti uhuumiuboco acabaacutuuboro diiboco: Imino, nuuhi. ² Jaaboco Abraham aciuhi fahuseecisaaje iicanoti sanoosaacoro toono abajatoco iguiniñunoti icunoco. Jaano Melquisede onono momo jilli eneejiruno: Iticoni, iimino Aivojibo, eneejiruno. Jaabo Salem aivojibo iicaumaño, bu: Sajeebi ica aivojibo, eneejiruno. ³ Jaabo buhugaavocafetehi caanima, seejima, bu iheedetemihaima icano chahaabo. Jibogoratino diibo fiivoti, bu iguijeveti icano. Jaabo Moocaani Achibadiro iicacuubo sacerdotemi aivojiboti fahijivaro icacuubo.

⁴ Jaanoco jisu magaajacuuhi Melquisede aivo sihidi jeevaabo iicaunoco. Miñro moheedebe Abraham icauruubo diiboco aciuhi fahuseecisaaje iicanoti sanoosaacoro moonicasivi aivojito nehejeque udumitiñunoti. ⁵ Miñro Moise tajiiba onoobadi Levi iyaachimihai sacerdotemi iicamo miyaminaaco inehejeti fahuseecisaaje iicanoti sanoosaacoro ajaadusuno tajiibama icamo; buhicagaha diitobadiro bu Abraham iyaachimihai icarumo. ⁶ Jaanoti Melquisede Levi iyaachimioobo icautiruubo Abrahamco jaadusuhi fahuseecisaaje iicanoti sanoosaacoro. Jaabou diiboro Abraham Moocaani aaciguunoco agaayiciubo. Jaamaño jilliti Melquisede Abrahamco: Imino iicajinoco, nuuhi. ⁷ Jaanoco famooro gaajacuhi diiboco: Imino iicajinoco, onoobo diibo janaanivi sihidi jeevaabo iicafinoco. ⁸ Jaanoti jino mofeeneri iicamo fahuseecisaaje iicanoti sanoosaacoro agaayicimo, jilli ticovo miyaminaaro iguijevemoro. Jaanoti Caatinihaame iimaahi Melquisede iguijevetibobadi iicaabediti. ⁹ Jaamo paryi Levi iyaachimihai sacerdotemiti iicamo jisumi fahuseecisaaje iicanoti sanoosaacoro miyaminaaco ajaadusuhicamo, bu Levi icano tolliro Melquisedeque fahuseecisaaje iicanoti sanoosaacoro jaaduhi sano Abraham ajaadusumiro. ¹⁰ Miñro jaasumi Abraham ififañerehiica iyaachimihai icauhi Melquisede diiboco aatyimetusumi.

¹¹ Miñro Israel cuumiminaa tajiibaco gaayicihuhi sacerdotemi Levitami jaamoro Aaron iyaachimihai feenedi. Jaano miyanotiro toono tajiibaco omoonimoco Moocanijaagovi isatyejiruva collihiicaqui, bu siino sifi sacerdote saajirahi. Jaabo Aaron yomoobo icacuujitino Melquisedebadiro iicaburucuujii. ¹² Jaamaño sacerdotemi sifiiti ubuunanifutucubadiro, bu tajiiba buunanifafetehi. ¹³ Jaabo Mohaivojibo diibediti jino

* **6:19** Sahaamefaño jilli ficuuno: Toono esicini sefano iicanoro mojeebico cuhufono ficuuno, ancla ciñigai meenegaco samañoviro cuhufono ificuunicibadi onoonoco.

Caatiníhaame jilli onoobo, siicumí israelmí cuumioobo, tuucuumítí m̄hahiñoobahiica sacerdotetí iicatí cuumioobo. ¹⁴ M̄ro imino gaajaveechuno Mohaivoj̄bo Juda cuumítí asaauno. ¿M̄ro Moise milliba nuutíhi j̄icumítí, sacerdotemítí ihímaausumí?

¹⁵ Jaano jino aivo foovono icahi bohono sacerdote Melquisedebadí ejeevaabo ajafevene. ¹⁶ Jaamaño miyamínaa taj̄ba unuumaño diibo sacerdotetí icautíhi. Jilli oono ifinísuratino ifi mityari diibo sacerdotetí icahi. ¹⁷ M̄ro jino Moocaani jilli diibedití onono:

Íjoho fahíj̄varó sacerdotetí idiicaabo, Melquisedebadí edeevaabo, nooboro.

¹⁸ Jaamaño jillítí eedeetaj̄ba buhígoví ficucafetehinícuuhi, toono iniinovaumaño iim-iutímaño. ¹⁹ M̄ro toono Moise taj̄ba jinejebaco imitusuutíhi. Jaamaño toonobuuna aivo iiminoco mehesicíninoma mihicahi, toonofeenedí Moocaaníví mifitívonoma.

²⁰ Jinooco Moocaani eetavuuhí imomofeenedí unuuboro. ²¹ Jaanotí saatoho sacerdotemí jillí ticovonoró icauhí Moocaani imomofañodí unuutimo. Jaanotí naha diibo sacerdotetí iicajino Moocaani momofañodí noocafutuuhí. M̄ro Caatiníhaamefañodí diibotí neehí:

Aivoj̄bo imomofañodí unuucuuno, siino boobanícafutucuujitíhi: Íjoho fahíj̄varó sacerdotetí idiicaabo Melquisedebadí edeevaabo, nooboro.

²² Jaamaño Jesu bohonohíj̄ eedej̄hallíví aivo iiminoco agaajasuubo. ²³ M̄ro iticonío sacerdotemí aivo ajashutíhi, iguijevehicaumaño gueenene icahicautímo. ²⁴ Jaanotí Jesu iguijevetatímaño diibo sacerdotetí iicano sifíví siino jeenetíhi. ²⁵ Jaamaño fahíj̄varó taajasujiruubo diibofeenedí Moocaaníví ifitívomoco, ufucuro millí iicatímaño diitohallíví Moocaanico idilluhicaquí.

²⁶ Jaamaño Jesu aivo miya sacerdotemí aivoj̄bo m̄hai mihimogoobo. Diibo aivo iimiibo, idicubama achahaabo imitíbama achahaabo imitímínaatí ijeevadí udugaacu-ubo, bu caamovono niqueje janaanícíví agañíyíicafutuubo icano. ²⁷ Jaamaño saatoho sacerdotemí aivoj̄to iicabadí jeevatíbo diito naha asimíco agaisiraicímoro fafucuvacívíro jeevívoco eetavehicamo. Jaanoco iticoní sacerdote iimitíhallíví jeevívehi. Jaanohallíví jari miyamínaa imitíhallíví jeevívomo. Jaanotí Jesu sano famoohallívíro jeevívucuuhí, safooro ifíco iinoro aacúsúmi. ²⁸ Jaanotí Moise taj̄ba ficuuhí miyamínaa iimitímoco. Jaanotí toono taj̄babuunatí Moocaani imomofeenedíro unuuno Illí Jesuco ficuuhí sacerdotemí aivoj̄botí. Jaamaño diibo millí iicatíbo fahíj̄varó iicaquí imiibotí eetavocafetehí.

8

Jesu Bohono Iijíhallítí Iicaabo.

¹ Aivo jino imiyaanoco monoono, m̄hai sacerdotemí aivoj̄bo Cristo jillí ejeevaabo casívvutuuhí niquejefañó Moocaani aivoj̄ icagahallíví imiyanaagonoví. ² Jahígo sacerdotetí jeevívobo imiyaaaja iimíja Moocaani iijafañó. Jaaja miyamínaao usetí eheetavocafotoja icatíno; Aivoj̄bofeenedíro iicaja. ³ Paryícino sacerdotemí aivoj̄totí ificucafotomó icahí asimíco agaisiraicímoro Moocaanico ijeevívequí. Jaamaño bu tollíro Jesucristo iguijeveuneri ita iicamohallíví jeevívuuhí. ⁴ Jaabo jíjehallívíro iicaruva ajashunogayí sacerdotetí icajítiruubo. M̄ro icamehíica sacerdotemí Moise taj̄ba onono jeevívoquerehíica omoonímo. ⁵ Jaamo jito sacerdotemí ijeevívoco mooníhícahí niquejefañó iicaja íjímíco íciahajefañoro. Magaajahí jillí ihíj̄míro iicanoco, m̄ro Moise tabernaculo onoojaco iheetavequí omoonísumí, Moocaani diiboco nuuhí: Meeci, jaaboro imino deetavo paryí, johono íco ifagajíhallíví ífusuujabadíro, nooboro. ⁶ Jaanotí naha m̄hai sacerdotemí aivoj̄bo Cristo ijeevívoco eetavehí. Aivo janaanící imiyajeevívoco eetavoobo diibo bohono iijíhallítí iicaabo toono aivo imino onocíninoco aacígúunofañotí iicano iicamaño.

⁷ Jaanoti iticoni unuuno iiji iimiuruva, chahajiruno siino bohono iijico eheetavono. ⁸ Jaarunaa miïro Moocaani tustumio miyaminaa imitico atyimeuhi Caatinhaamefaño diitoti unuubadi:

Aivoj#bo Moocaani neehi: Icajinehiica uujoho bohono iijico Israel miyaminaama, Juda miyaminaama icano eheetavono. ⁹ Diito eedeetemihaima eheetavuno icabadi icajitino, johono diitoco ihuseti agaayiciuboro Egipto jiiñjetì ihinusuusumi. Jaaruno diitoco unuuno taajico imino moonutimo. Jaanoma iicaubo diitoco jeevesuui, noobo Moocaani. ¹⁰ Jaanoti ufucu iicaji tufucujebuunati Israel cuumiminaama taajico eheetavejino jilliji, noobo Moocaani: Tatyaj#baco ficuji diito esicinifaño. Jaaboro ijeebiinofaño toonoco caatiniji. Jaadi jari uujoho diicaaniji. Jaanoti diito uuti taacuumiminaaji. ¹¹ Jaadi iticovoocivi saafiisari igataavominaafico, bu inahaboco icano Aivoj#boco igaaajaqui j#bogorajitino, famoovaro uco gaajajimaño. Famooro diitoti uco gaajajimo iguirraabo, aajashuubo icano. ¹² Jaamoco uujoho iimitico imibachuji. Jaaboro siino ufucuro diito imitico esafutucuujitìhi, nooboro.

¹³ Jilli Moocaani bohono eheetavono iijiti ihiimaaboro, iticonio iijico: Edeeneti, nuucubo. Jaano edeeneti iicacuuno unuucucuubadi iicamaño goovacuujino ifinino.

9

Moocaani Ijahaci Jiinijeoja, Niquejeoja Icano.

¹ Miïro iticoni unuuno iijifaño noocinino milli Moocaanico iimejinehejeque jiijehalliri iicaja Moocaani iija tabernaculo onoojafaño. ² Jaaja tooja jilli eetavociniuhi, imeganaagonovi aivo iimimaño onoomañeri icauno c#ijigai iicuno, sano mesa icano, tomesahalliri ijeecivo maahunu icauhi icano, ³ bu jaanohallivi iicaubaryutyigaba bujinago icauno aivo janaanici iimimaño onoomaño. ⁴ Jaamañeri icauno Moocaani jeecevoco toonohallivi ijigasuhicauno altar onoono. Jaaruno aivo faño icautino igaachehubaryutyigaba imegariro icauno jahisinaagonovi. Jaano oro eetavota imono uusuno maaniguijinoco toonohallivi ijigasuhicauno, bu Moocaani ihiimaano j#bogoba cajonbabadi jeevahi arca del pacto onooaba. Jaaba paryi ihallidi orori jeesuciniuhi. Jaabafaño icauhillu guirihillugayi oro eetavotahillu. Jaahillufaño icauno mana onoono. Bu tolliro icauno Aaron quesei uruhutuui, bu tolliro icaubujeci guisibabujeci. Tubujecihallivi Moocaani ataj#baunoco acaatinubujeci. ⁵ Bu toobahallivi eetavuumo miimisiici Moocaani toomominaatìsi querubin onoomisi ijico. Diitisiti miyaminaa igaaajaqui tooneri Moocaani iicanoco. Jaamisi ijjecuhucuri toobahallidi foboocinihicauhi asimì t#jeheri efefachuhicamañoco miyaminaa imitico Moocaani ubuusuhicaumañoco. Jaarunoti jisumi fanooro mij#bugucuutìhi.

⁶ Jaajaco tolli eheetavuudi tojafaño sacerdotemi fafucuvaaciviro feejiibuui imegaomaño imimaño onoomañovi Moocaani jeecevoco iheetavequi. ⁷ Jaanoti naha janaaniciivi iicamaño aivo iimimaño onoohigovi saafiro id#bora diito sacerdotemi aivoj#bo feejiibuui safooro saficabavi. Jaabo tahi ufuusumi asimì t#johoco asatyoboro Moocaanico jeecevejiibuui. Jaaneri iimitico Moocaani ibusuqui, bu miyaminaa imitico ibusuqui icano. ⁸ Jaano tonoti Moocaani Gaija m#haico gaajasuhi, oono imegaomaño imimañovi Moocaani jeecevoco eheetavehicaunohachuta, aivo imimañovi #fetehicautinoco. ⁹ Jaano tonoti jisumi magaaajaqui. Miïro oono tomañovi Moocaanico ejeecivono, bu asimico agaisiraicino icano. Jaamo tolli ejeecivomo jeebi imiti buucafototatihi. ¹⁰ Toono jilli ticovo machutahallivi, bu ticovo adutahallivi, bu ticovo imibachuhallivi icano onoono. Jaano jilli allioneheje imibachucoro ataj#bano. Jaarunoco Moocaani ubuunanacuudi sihidi jeevacuutino.

¹¹ Jaamaño jisumi Cristo asaacumaño, jino iiminoono asaano sacerdoteti Cristo icacuui, aivo imiyasacerdoteti. Jaabo diibo Cristo Moocaanico jisumi jeecevucuui

janaanici aivo imijafaño. Jaaja miyaminaa useri eheetavoratija: Jijehalliri iicatija, eneejiruno. ¹² Miiro Cristo aivo imimañovi jicafutucuuhi. Jaaruubo asimi tijeheri ijeecivequi icatino, jilli itijeheri ijeecivequi. Miiro jaabo safooro tahigo jicafutuubo famoohalliviro. Jaaneri ifinijitino fiivoco mihaidi icuubo. ¹³ Miiro asimi tijejoho, bu niivimi seemeque altar onoonohallivi ijigasuguijino icaneri, iimitima iicamohallivi fefachufimo. Jaano imityama iicamaño ifihallinocoro imitusuno Moocaaniguiiharo iicaqui. ¹⁴ Jaano toono icaruno imityama icauhi. Jaanegui fine imi Cristo tijejoho janaanici imityama icahi. Miiro milli iicatino Gaijafeenedi Cristo ifiriro Moocaanico jeecevuuhi imihinibama achahano ifiico iguijenineri. Jaabo tijejoho mojeebi imiti minoco guijevefaño asatyonoco, mihaiico nitih, Moocaani iicaaboco mejeecivequi.

¹⁵ Jaamaño Jesucristo jino bohono iimaa eetavominaafi. Miiro diibo guijevefeenedi, eedeehiimaaguinov iimitinoco omoonuno buusucafetehi. Jaamo diito Moocaani ucuuhuvaumo, ifinijitino busumijeque diibo unuunoco gaayiciji. ¹⁶ Miiro saafi inehejediti: Jillicahi momooni, nooboro ihiimaahaameque acaatinino. Jari diibo iguijevecuudi toohaame onoobadi moonicafetefino. ¹⁷ Miiro diibo iguijevetinohachuta toohaame onoobadi mooniratitino. Jari diibo iguijevecuunobuunati toohaame onoobadi moonicafetefino. ¹⁸ Jaamaño iticonio iimaa etavo ticonicafutuuhi tijejoho gañifeenedi. ¹⁹ Miiro Moise paryi Moocaani atajibaunoco paryi famoocoro miyaminaaco jibuguuhi. Jaaboro oveja ijeene taataco tifañoco hicuboro, bu hisopo onohohaafequi hicuboro, toohaafe nijequevi tootaataco ificuboro, asimi tijejoho nifaihuma icanofaño acaduuhacuuboro, itajiba aameque fefachuubo, bu tolliro paryi miyaminaahallivi icano. ²⁰ Jaaboro diitoco nuubo: Jino tijejoho miyaavusuhi amihaidi Moocaani iimaaco atajibanoco. ²¹ Jaabadiro bu iimija tabernaculo onoojaco, bu paryi toojafaño iicaunehejeque tooneri Moocaanico ejeecivehicaui nehejeque icano fefachuubo. ²² Jaano toono tajiba onoobadi fiitucujiruno paryi fanoovaaro tijeheri imibachucafotonicino. Jaamaño tijejohoco igañitiruva, imiti buusurajitirahi.

Cristo Agaicaucafutuuno Imitico Buusuhi.

²³ Miiro toono niquejefaño iicanobadi jijehallivi iicaunoco imibachuhicaumo asimico agaisiraicino fanoñodi. Jaano toono niquejefaño iicaneheje asimico agaisiraicino janaanici aivo iiminocoro esuhi. ²⁴ Jaabadi Cristo miiro tooja iimija, miyaminaa useri eheetavocinijafaño jicafutuutih. Miiro jilli tooja niquejefaño imiyaaja iicaja ijero iicauja. Jilli niquejefaño jicafutuubo. Jahigo jisumi Moocaani imefeenevi icaabo mohallivi ihiimaakuhi. ²⁵ Jaanoti judiomi sacerdotemi aivojibo faticabaciviro safooro jicafetefihi aivo iimihigo onohigovi itijejoho iicatineri Moocaanico ijeecivequi. Jaanoti Cristo saicino iguijeveneri jeecevotatih. ²⁶ Jaanoti tolli icaruva, Cristo saicino guijevehicajiruubo sicijetiro jinije ifiivuunotiro. Jaaruno tolli icatino. Miiro jisumi jino niinosumi Cristo safooro saauhi fanoohalliviro. Jaaboro guijeveubo imitico ibuusuqui. ²⁷ Jaabadi famooro miguijeveji safooro. Jaanobuunati Moocaani ajaadujino icaji. ²⁸ Jaabadiro Cristo safooro guijenicafutuuhi paryi jinijeminaa imitico ibuusuqui. Jaanobuunati siino saajiibo jijehallivi. Jaaruno tusumi imitico ibuusuqui icacuujitino. Jilli diiboco ootomocoro atajasuvaabo saaji.

10

¹ Jaanoti miiro Moise tajiba oono iminoono asaaujino gaijaro iicauno. Jaaruno aivo imiyaano ifibadi jeevatih. Jaamaño tajiba, toono asimi gaicaauco faticabavaviro omooninofeenedi Moocaanijaagovi ofoomoco imitusutatih. ² Jaanoti miiro tolli tajiba onoobadi omoonino imitico ibuusufiruva siino tolli moonihicacuujitirumo. Miiro tolli omoonihicamoco iimiti ibuucuruva, iimitima iicanoco esicicinicujitirumo. ³ Jaanoti tolli iicatimaño, toono asimi gaicaauco eheetavono diitoco faticabavaviro imitima iicanoco esaayusuhicahi, ⁴ toono asimi tijejoho miyaminaa imitico ubuusuutimaño.

⁵ Jaamaño jinihallivi asaaujino imega Cristo Moocaanico nuuhi:

Uuro gaajacuhi ijoho idiimogotinoco asimico idi agaisiraicinoco, bu asimico ico aacinoco icano. Jilliro uco miyaminaafiti deetavehi. ⁶ Miuro ico imo imo moonitino idi asimico ijigasuneheje, bu tolliro imitico ibuusuquui asimico agaisiraicineheje icano. ⁷ Jaaneguiiha ico neehi: Jino saacuui ijoho Moocaani idiimogobadi eetavequi; oono uuti Caatinihaamefaño onobadi iicaqui, nooboro.

⁸ Miuro iticoni noobo; Moocaani imogotih, asimico diibedi agaicaaunoco, bu asimico diiboco aacinoco, bu imitico ibuusuquui asimico ijigasunoco icano. Jaabadiro bu toono Moocaanico imo imo moonitih, toono tajiiba onobadi omooniruno. ⁹ Jaanohallivi bu noobo: Jino saacuui ijoho Moocaani idiimogobadi eetavequi, nooboro. Toono eedeehasimi gaicaauro Moocaani ifinisuuoboro, toonoco boobaniibo bohono uujoho iguijevejineri, eneejirunoco. ¹⁰ Jaamaño Moocaani mihaico mohimitico buusuucuui, Moocaani iimogobadi Jesucristo sano safooro famoohalliviro iguijeveumaño.

¹¹ Jaarunaaca paryi judiomu sacerdotemu fafucuvaviro tolli moonihicahi. Jaamo saicino sahomonocoro asimigaicaauro jeecivomoro icanicahi, imitico buusuujitirunoco.

¹² Jaanoti naha Jesucristo safooro sano paryi mohimitihallivi guijeveuhi. Jaaboro Moocaani miyanaagonovi casivuubo fahiijivaro iicaqui. ¹³ Jaaboro tahigoti toomoo bo diibo minaa iguiinovu ificucafetejinoco. ¹⁴ Miuro safooro iguijeveunofaño di imitico ubuusuucuumoco imitusucuubo, ufucuro milli icacutummo iicaqui. ¹⁵ Jaabadiro bu Moocaani Gaija mihaico toono miyaano iicanoco gaajasuhi. Miuro iticoni jilli nuubo:

¹⁶ Miuro jilli noobo Aivojibo Moocaani: Tufucuje afatyonobuunati diitoma jilliji tahimaaco eheetavono. Diito jeebifaño tatyajibaco ficuji, bu tolliro ihesamaajefaño ficuji, nooboro.

¹⁷ Jaadi bu siino noobo:

Ufucuro esafutucujitih diito imitico, bu diito imitico omooninoco icano, nooboro.

¹⁸ Jaamaño imiti ubuusuucufutucuudi siino jeecivoco toonohallivi eetavoratacuutatih.

Moocaanijaagovi Mifitivequi.

¹⁹ Jaaneguiiha tañahabomi, jisumi masi nihicugotimo aivo iimihigovi mijicafetequi Jesucristo tijohofaño di. ²⁰ Bohojiri mefeequi, fiivo jihairi igaachehubaryutyigaba bujinagovi mafatyequi: Diibo Cristo ififaño di mafatyequi, eneejiruno. ²¹ Jaabo Jesu aivo momiyasacerdoteti icacuui, Moocaani iija niquejevi iicajafaño. ²² Jaaneguiiha masi Moocaanijaago mefeequi miyajeebima mihicamoro, bu aivo imino mimiyaavogomoro icano. Miuro diibo mojeebinoco niticuui mohimitico esicinicuumo miicaqui, bu jaabadiro mofinoco imino nfaihuri niticuubo. ²³ Jaaneguiiha masi sefano jino mimiyaavogonoco mehesicininofaño miicaqui, siino iijijaagovi fatyucutumoro; miuro Moocaani mihaico unuunoco aciji, abañitatimaño. ²⁴ Jaaneguiiha masi miguinequi fahigovavi mahamusucasinoco toonofeenedi sitaaco magaijinoco mihifusuqui, bu iiminocoro momooniqui icano. ²⁵ Bu tolliro Moocaanico mihimequi mihigaivusumi efeecatimobadi iicatumo miicaqui. Ivi jilliro fahigovavi mesefasucasimoro mefeehicaqui. Jaano janaanici aivo jisumi miicaqui, oono Aivojibo Cristo asaajifucu ifitivucuunoco magaajamoro.

²⁶ Jaanoti miyaanoco magaajacuurumo jilli imitico mihimogomoro momoonihachiji, chahacuuno siino imitico ibuusuquui toonohallivi iguijenimoro ejeecivejino. ²⁷ Idinoro naha mohallivi icaji nihicuneru mihaico ajaadujino dugaacusumi. Jaasumi cijigai, sihidi inifotono ijigasunoro, finisuji Moocaaniminaaco. ²⁸ Miuro saatoho Moise tajiiba onobadi omoonitimohallivi miimisiici ijibugusumi, diitoco idaasugotimoro gaicaaufimo. ²⁹ Imi fine jaano janaanici daasuno moonicafetejimo, Moocaani Seemeneque jihovoobobadi omoonimoro, bu itijohoco itihisumoro, bu tolliro Moocaani Gaija diitoco agaijiboco: Imitino, eneehicamo. Miuro totijeheri Moocaani iimaa miyaavuhi. Jaaneri

diito niticafutuuhi. ³⁰ Miiro magaajacuuhi Aivojiiho Moocaani unuunoco: Uujoho idiihoro ahaamijiibo. Uujoho ijaadaco aciji, nooboro. Tolliro bu nuubo: Aivojiiho iicumiminaaco ijaadaco aciji, nooboro. ³¹ Jaamaño aivo sihidí jeevano ñihicuno iimitino miyaminaa Moocaani iicaabo usefaño #fetejino.

³² Jaaneguiiha amiihai iticoni mihicaunoco mehesafoto Moocaani jiihogoco magaayicinobuunati, amiihaico idaasuno omooniusumi majaabicunoco. ³³ Miiro amiihaiti saatoho miyaminaa imefeenevi idaasuno moonicafutuuhi. Jaamohalliti mihicamoco mihimuguuneri tolliro idaasuno mihicauhi. ³⁴ Tolliro bu amiihai civojafaño iicaumoco mihidaasuguehicauhi, tolliro bu imo imo majaabicuui amiihai busumijeque udumitiihicausumi, niquejefaño aivo janaanici imino busumije ufucuro ifinijitino iicanoco magaajamoro. ³⁵ Jaaneguiiha toono iguitimo mimiyaaveguehicanoco mejeevesudino; toono amiihaico imino busumijeque aciji. ³⁶ Jaaneguiiha imino majaabicimoro Moocaani iimogobadi momooni. Jaamo diibo unuunoco magaayiciji. ³⁷ Miiro Caatinihaamefaño noono:

Jaabo asaajiibo goovajino, aivo goovajino asaano, gueenene icatiiho. ³⁸ Jaanoti imino iicamo imiyaavogo sefafeenedi icaji. Jaanoti dojicuviro iminifotohachiji, diiboma imo imo icajitihí, noonoro.

³⁹ Jaaruno miihai dojicuviro iminifetefimoco ifinisufimooto mihicatihí. Jilli miyaavogofeenedi ijeebico ataajasufimootoro mihicahi.

11

Miyaavogo.

¹ Jino miyaavogo: Ufucu magaayicijinoco imino magaajamoro motoomono, bu tolliro mahatyimetiruno miyaano iicanoco imino magaajano icano. ² Miiro moheedetemihai ivi imitocafutuuhi imiyaavoguumaño. ³ Bu miyaavogofeenedi magaajahi jiiñijeque, bu paryi niquejefaño iicanehejeque icano Moocaani ihiimaafeenedi eheetavuunoco. Jaamaño siicije aatyimerautinoti jino mahatyimeneheje eeta vocafutuuhi.

⁴ Miiro bu Abel imiyaavoguumaño, Cain jeevivo janaanici, aivo imineri Moocaanico jeevivuui. Jaamaño Moocaani diiboco iimitusuuboro ijeevivoco gaayicuihi. Jaamaño Abel guijevecuurunaaca, diibo miyaavogo jiihogoti magaajahicahi.

⁵ Bu tolliro Enoc onoobo imiyaavoguumaño choomotiihoro niquejefaño satyocafutuui. Jaaboco siino atyimecuutimo Moocaani asatyumaño. Miiro Caatinihaamefaño noono diiboco asatyujino imegavi: Enoc imino icahicauneri Moocaani imo imo icahicauhi, noonoro. ⁶ Jaarunaa miyaavogoma achahamo Moocaanico imo imo moonisujitirahi. Miiro Moocaanijaago mefejimo, Moocaani iicaaboco, bu diiboco iguiinomoco ajaadufinoco icano mimiyaavogotahi.

⁷ Jaabadiro bu Noe imiyaavoguumaño Moocaani diiboco iicajinoco ijiihbuguunoco atyimerautirunoco miyaavoguui. Jaaboro meenegaco eeta vuubo paryi iyotoco togari itaajasuqui. Jaamaño toonofeenedi jiiñije miyaminaaco ifinisusuqui ficuubo. Jaamaño Moocaani diiboco imitusuui imiyaavoguumaño.

⁸ Jaabadiro bu Abraham imiyaavoguumaño, Moocaani diiboco ucuuhuvaunoco: Jii, unuuboro fuubo Moocaani diiboco aacujino jiiñijejaago. Jaabo ijiiñijeti fuui, jilli agaa-jatino jiiñijejaago. ⁹ Jaabo Abraham imiyaavoguumaño, Moocaani diiboco aaciguuno jiiñijehallivi siicumiminaafibadi icaubo. Jaabo tahigo nijeganoguiinoro icaaboro fee-hicauhi. Jaabadiro bu Isaac onoobo, bu Jacob onoobo icano icahicauhi toono unuunoco agaayicuurumisi. ¹⁰ Miiro Abraham guinehicaui ufucuro ifinijitino cumico. Jaacuumi oovominaafi, bu iheetavominaafi icano Moocaani.

¹¹ Jaabadiro bu Sara imiyaavuguumaaño, aivo amiyago icacuurugo seemevauhi. Miiro gaifico seemevaugo, Moocaani unuunoco imiyaavuguumaaño. ¹² Jaamaño Abraham aivo amiyaabo iicauneri niinovacuuruubo sihidí iyaachimihavauhi, ajashutino niqueje meeciridimo, bu paryi muuai jiniigaiyihaiño ajashutino oovoratio iicadino.

¹³ Jaarumo paryi famooro guijeveumo Moocaani unuunoco gaayicitimoro. Jilli imiyaavuguumaaño tehesinotiro aatyimeuneriro imo imo icahicaumo. Jaamoro nuumo: Miihai jijeoto mihicacuutihí. Jilli jiijehalliri guenene mihicajitihí, noomoro. ¹⁴ Jaamaño tolli ihiimaamo imino gaajasuhi siijiinije imiyajiinijeque guinomoro ofoonoco. ¹⁵ Jaanoti miiro tahigoti asaauno jiiinijequere ihesamaaiuruva, tahigovi dojicuviro uumiujirumo. ¹⁶ Jaanoti iimino jiiinije imiyajiinije iicajeque imuguumo, niquejefaño iicano jiiinijeque. Jaamaño Moocaani neehi: Diito Caani uujoho, nooboro onooneri nucufevetiibo, miiro diibo diitedi cuumico tahí eheetavucuumaaño.

¹⁷ Jaabadiro bu Abraham imiyaavuguumaaño Moocaani diiboco inisuusumi, illi Isaac onoboco asatyuboro gaicaaujirahi Moocaanico ijeecivequi. Miiro idiiboro illi iicauboco; diibofenedi Moocaani unuunoma iicaujiruuboco. ¹⁸ Miiro jilli nuubo: Isaacfenedi diiyaachimihaima diicaji, nooboro. ¹⁹ Miiro Abraham imino gaajahicauhi uchuumucuumoco Moocaani ubuheetesuhicaujirunoco. Jaamaño Abraham illico siino gaayiciuhi iguijenurunofaño.

²⁰ Jaabadiro bu Isaac imiyaavuguumaaño illimisi Jacob, Esau icamisico: Imino mihicaji, nuuhi. ²¹ Jaabadiro bu Jacob imiyaavuguumaaño iguijevejino imegaviro Jose seemeque: Imino mihicaji, nuuhi. Jaaboro iqueseivi esefaquifutuuboro Moocaanico imuubo. ²² Jaabadiro bu Jose imiyaavuguumaaño ichuumucuuquiro israelmico nuuhi, Egipto jiiinijeti ihiinuujinoco. Jaaboro bu diitoco tajibauhi: Jilli jei tabacinoco momooni, nooboro.

²³ Jaabadiro bu imiyaavuguumaaño Moiseque caanimisi fataniuhi ifiivuusumi miinihibaaci, sanihiba idiino ticovovi aivo oovosiuneguiha. Jaamisiro iguiutimisi Egipto jiiinije aivojibo: Seemeque magaisiraici, nooboro atajibaunoti. ²⁴ Jaabadiro bu diibo Moise ujusicuudi imiyaavuguumaaño imuguutihí Egipto jiiinije aivojibo aicigai iseemeneti ificujirunoco. ²⁵ Jilli imuguubo Moocaani cuumiminaama idaasuno iicaunoco. Jaaboro imuguutiibo jiiinije imitiri jihachutaro imo imo iicaunoco. ²⁶ Miiro diibedi Egipto busumije janaanici aivo imiuno Cristohalliti idaasuno iicaujino, toono jaada Moocaani diiboco aacujinocoro utuumumaaño. ²⁷ Jaaboro bu imiyaavuguumaaño Egipto jiiinijeti fuubo toojiiinije aivojibo icajisuco iguitiibo. Miiro sefano icaubo omoonujinofaño Moocaani aatyimeratiiboco aatyimeubobadi.

²⁸ Jaaboro bu imiyaavuguumaaño Pascua jibaimoco eheetavuuboro tajibaubo iguhaganoco ovejami tijeheri ijeesuqui toonoti Moocaani toomominaafi guijeniminaafi, Israel seemeti ihamiyaaboco guijenitibo iicaqui. ²⁹ Jaabadiro bu imiyaavuguumaaño israelmi Tifai Muuaifeenedi fatyuuhi, imuuai nifaihuco fahigovaacivi udugaacusuumoro ijiinijehallidiro fatyuumo. Jaamo dojicuti egiptominaa ufuurumo jilli macaniuhi.

³⁰ Jaabadiro bu imiyaavuguumaaño Jerico cuumihallidi emecuciniuno callajaavuhí, israelmi tuucuumihallidi sahuse juugahuseti mifucuci icano iviuvuuno nijequeti. ³¹ Jaabadiro bu ajevaminaago Rahab onooogo imiyaavuguumaaño Moocaanico uguubuutimo iguijeveusumi guijeveutigo, diigo Israel gaajavi agalluumoco imino agaayiciumaaño.

³² ¿Jinejeque fine siino neeji? Aivo finijitiruno Gedeoditi jibuguruva, bu Barac onoboditi, bu Sansonditi, bu Jefte onoboditi, bu Daviditi, bu Samuelditi, bu paryi Moocaani iimaaminaaditi icano jibuguruva. ³³ Jaamo imiyaavuguumaaño siijiinijeminaaco ajashutino guinonimo, bu tolliro imino ijiinijeque tajibahicaumo, bu tolliro Moocaani aaciguunoco gaayicumoo. Jaamoro bu tolliro jicumí eedujirumo

iijinoco jimihicusuumo, ³⁴ bu ciijigaiño sefarunoco jabaasuumo, bu aamiganeri iguijenijirunoti taajaumo, bu iniinovafiurumo quehecufiituuhi, bu minaavi mityano iicaumoro siijiinijeo amocasiminaaco guinoniuumo, ³⁵ bu saatoho gaigoomi iyoto uchuumucuurumo siino ubuheeteumoco gaayiciuhi. Jaanoti saatoho guijeveuhi diitoco idaasuno omooniueneri, toono diitoco idaasuno omooniuunoti igutuutimo, siino ubuheetemere imino iicajinocoro imuguumoro. ³⁶ Jaanoti bu saatoho idaasuno icauhi diitoco eedeejecunehejeri, bu ahaaminehejeri, bu jigaiñehineri isisimoro icivojaanunehejeri icano. ³⁷ Jaanoti saatoho guijeveuhi guisibaneri ahaamiueneri. Jaanoti bu saatohofenedi feeducufutuuhi. Jaanoti saatoho aamigari guijeveuhi. Jaanoti saatoho fahigovavi iguefiivomoro feehicauhi, asimibadi asimimeeheneri ofoboocamaaimoro, diitoco idaasuno omoonineri sihidi idaasuno iicamoro. ³⁸ Jaamo diito miyaavogofañodi aivo obociumaño jijehalliri iicaujiturumo icahicauhi. Jaamo sicaihiguehejedi igomoro feehicauhi, bu ifagajinohallidi, bu jiiinjepaajenefañodi, bu guisihojinofañodi icano. ³⁹ Jaarumo paryi diito imiyaavogofenedi iimitusucafutuuro Moocaani aaciguunoco gaayicitimehiica, ⁴⁰ m-mihaidi aivo imino mohimegaro agaayicitino.* Jaadi jari diito mihaima sano iimitusunoco gaayiciji.

12

Jesucristocoro Mihifneci.

¹ Jaaneguiha sihidi diito miyaavogoma iicaumo fahigovadi mihaiico imibocininoco magaaamoro, masii uufocovi mejeevesuqui paryi imitico mihaiico ijeevesunoco, bu tolliro jino imiti mihaiico imitasunoco icano. Jaamoro masii majaabicimoro sefano mefeequi jino mohimega ofocinineri. ² Jesucoro ifinicimoro, diiboti jino momiyaavogo asaaboco. Jaanoco bu diiboro ujusiuubo. Miro jaabo Jesu imohobujehallivi guijeveuhi. Tohoomono guijeve nucufesuno icarunoco jeevivotiboro, tolli idaasuno iicaunobuunati aivo imo imo iicaujinoco agaajaumaño. Jaaboro Moocaani miyanaagonovi casivutuubo.

³ Jaanoco amihai mehesamaaje, jaamoro Jesuditi magaaja imitiminaa useri idaasuno iicaunoco. Jaaneguiha muhuchuvomoro mejeevesudino. ⁴ Miro amihaihiica miguijevetihi imitima momoonicasihicanohalliti. ⁵ ¿Nacu fine amihai majabajeevecuuhi Moocaani amihaiico iseemebadi afajinihicanoco? Miro Caatinahaame jilli neehi: Taseemene, imino guubu Moocaani ico ahaamiboro afagoonoco, bu deevesudino ico ihibasumi. ⁶ Miro Moocaani agaijimoco ahaamiboro fagueefihi, bu tolliro aamifibo iseemeti iicaqui agaayicicumoco, noonoro.

⁷ Jaaneguiha amihai majaabici amihaiico ahaaminoco. Miro Moocaani amihaiico iseemebadi moonihi. ¿Nacu cajaaniseemeque ahaamimoro fagotatiji? ⁸ Jaanoti Moocaani iseemeque afajinibadi amihaiico ahaamiboro afajinitihachijji, diibo miyaseeme mihicatiji, jilli ajevaseemebadiro mihicahi. ⁹ Jaabadiro bu seme mihicausumi jijehallivi mihai caanimi mihaiico afajinimoro aamijiibuuhi. Jaamoco mobociguejiibuuhi. Jaamo bu niquejeoobo Moocaaniguiinovimiiminifoto fiivoma miicaqui. ¹⁰ Miro mihai caanimi mihaiico faguejiibuuhi jino gueenene mihicajitino jiiinjehallivi miicaqui. Jaamo mihaiico faguejiibuuhi diito imino iimogobadi. Jaanoti naha Moocaani mihaiico faguehi mihai miyanotiro imino mihicajineguiiha, mihaiico iimimoti ificuuqui, diibo iimiibo iicabadi. ¹¹ Miro magaaajuuhi minoco ahaamimoro afagueeneri imo imo mihicatatiji, jilli minoco aavomaño. Jaano afagoonoco uguubuumo toonofenedi gaayicifihitico jeebima iicanoco, bu sajeebii icaco icano.

Moocaani Iijico Muguubutino Aivo Nihicuuhi.

* **11:40** Sahaamefaño noono: iminoco ificuumaño.

12 Jaaneguiiha amiihaico neehi: Mesefatusu miyaavogofaño miniinovanoco, bu Cristoditi muhumigonoco icano.* 13 Jaamoro iticovono jiihaicoro miguiino amiihai sefa niinovatucurunoco mesefatusumoro Cristoma mofoo. Jaadi siino miniinovacujitihii.†

14 Jaaneguiiha mesefaquifotomoro famoovamaryo sajeebii mihica. Jaamo iimino ifiima mihica. Miuro iimino ifiima achahamo Aivojiiiboco atyimejitihii. 15 Jaaneguiiha mehesicini Moocaani aacigonoco saatoho gaayicitimo mihicadino. Jaabadiro bu saatohoba namita coohai uchuumusufimobadi mejeevadino. Jaamo saatoho ajashutimo imiyaavogomo miyaavogoco chuumusutimo mihicahi. 16 Jaaneguiiha amiihaiti saatohoba buhigueejedi gaigoomima icadino, bu Moocaaninehejeque mitihisudino. Miuro tolli Esau mooniuihi iticonio seemenedi iicafinoco naajeubo safo machutahalliviro. 17 Miuro amiihairyo magajacuuihi dojicuviro toonoco Esau agaayicinoco imuguurusumi diiboco tihisuubo. Jaaneri sihidi ataarunofaño tolli omoonuuno siino imibachucafutucutihii.

18 Miuro amiihai israelmi jogaji ifagaji mududicijirugajivi ufuubadi masaatihii. Jaagaji ciijigairi nifotociniuihi, bu jaagaji cironoguiino icauhi fucubadi canoguiino, bu tolliro sefano quijeba icaunoguiino icano. 19 Bu tolliro muguubuutihii miriicu oojinoco, bu Moocaani icoco diitoma ihiimaaunoco icano. Jaano Moocaani ihiimaaunoco uguubumoro sihidi dilluuihi: Miihaima iimaacuudiibo, noomoro. 20 Tolli nuumo Moocaani atajiiibaunoco iguumoro ajaabicuutimaño. Jaano jilli nuuhi: Ifagajico iquicumoco magaicau guisibaneri, bu saatohoco aamigari magaicau icano, bu asi iicaruuboco, noonoro. 21 Aivo jano sihidi ñihicuno ifuvusuumaño, Moise icauruubo nuuhi: Aivo iñihicuri sihidi iguiiboro tererere icahi, nooboro.

22 Jaanoti naha amiihai masaahi Sion iicagajijaago, bu Moocaani iicaabo cuumijaago icano. Jaacuumi niquejeo Jerusale cuumi, jaacuumifaño sihidi aivo ajashutino Moocaani toomominaa icahi. 23 Jaamo sahi igaicinihi Moocaanico iimomo. Jaabadiro bu masaahi Moocaani seeme niquejefaño imomono acaatinicinimo iigaiciniimojaagovi. Tolliro bu Moocaani famoo dugaacuminaafi iicaabojaagovi, tolliro bu imino miyaminaa gajaco Moocaani iimibachucuumojaagovi. 24 Tolliro bu Jesujaagovi, bohono iimaa eetavominaafi jaagovi, tolliro bu itiijoho efefachucinino Abel tiijoho janaaniciivi miihaico imino iijibogonojaagovi icano.

25 Jaaneguiiha mehesicini jaamo, miihaima ihiimaaboco tihisutimo mihicahi. Miuro taajautimo, jaatyo jiijehallivi diitoco Moocaani unuurunoco uguubuutimo. Jaaneguiimi miihai mataajajitirahi oono niquejefañoti miihaico ocoovaaboco muguubutihachiiji. 26 Miuro Moisema ihiimaausumi Moocaani ico jiiinijeque maryibasuihi. Jaabo nuuhi: Siino bu safooro maryibasuihi, onoonoti magajahi, diibo eheetavuuno paryi amaryibanoco ifinisujinoco. Jaanobuuna idinoro atyuvejino amaryibatino. 28 Jaanoti naha Moocaani ihaivojico miihaico aacino maryibajitihii. Jaanohallivi masii Moocaanico mejeecivomoro mihimequi, ñihicugomoro bocigomoro icano. Jaaneri diibo imo imo iicaqui. 29 Miuro Moocaani ciijigai ifinisufinobadi jeevahi.

13

Jilli Moomonihachiiji Moocaani Imo Imo Icaji.

1 Jaaneguiiha Cristofeenedi amiihai nahabomi iicamoma magajicasinoco mejeevesudino. 2 Amiihai iijavi agasemeque imino magayicahiica. Miuro tolli

* 12:12 Griego iijiri noono: mesefatusu amiihai usene iniinovatonoco, bu amiihai memuijene iniinovatonoco icano.

† 12:13 Griego iijiri noono: Jaamoro iticovono jiihaico miguiino amiihai tihai iimicuutirutihai siino iimitequi. Jaadi siino amiihaico cryijeevecuujitihii.

omoonihicaumaño saatoho Moocaani toomominaaco ijafaño gaayiciuhi, diito Moocaani toomominaa iicaunoco gaajatimoro.

³ Tolliro bu mehesafoto civojafaño iicamoti, diitoma sano civojafaño mihicamobadi. Bu tolliro idaasuno iicamoti mehesafoto, tolliro bu amihai idaasuno mihicajirumaño.

⁴ Tolliro bu mataabavacasicuumo imino mihica. Amihai taabavacasicomimihininidino. Miho Moocaani aamiji ajevamoco, bu buhiguejedi sitaajema iicamoco icano.

⁵ Bu nihibamico sihidi mihimoyicidino, amihaima iicadinomaryo imo imo mihica. Miho Moocaani jilli nuuhi:

Ico jeevesujitih, bu ico gañijitih icano, nooboro.

⁶ Jaaneguiha iguitimoro meneejirahi:

Aivojibo tahamusuminaafi iicaabo. Jaamaño iguitih miyaminaa uco omoonijirunoco, noomoro.

⁷ Tolliro bu mehesafoto amihai atajibajiibuumo iicajiibuunoco, bu tolliro amihai Moocaani iijico ijibuguumo iicajiibuunoco. Jaamo diito ivi miyaavogoco magaajamoro tolliro momooni.

⁸ Miho Jesucristo diiboro fahijivaro icaabo, ubuunavatibo iiji iicahiniboro, bu fahijivaro iicajiibo icano. ⁹ Jaaneguiha amihai siyomojibogo agaajaratnoco mag-aayiciuudino. Jaanoti naha aivo imino mojeebino Moocaani gaiji sefaco agaayicino. Jaanoti toono machutahallivi atajibanoti mojeebino sefaco gaayicijitirahi. Miho toonoco eheetavurumo, ¿toonofañodi jinejebaco icitatih?

¹⁰ Jaanoti naha mihai Moocaanico mejeecivono siibadiro jeevahi. Jaamaño sacerdotemi, eedehimihijafaño ejeecevejibuubadi omoonihicamo, mihai jeecevofoño iicajitirahi. ¹¹ Miho judiomi sacerdotemi aivojibo asimi tijohoco aivo iimihigo onohigovi satyefih, imitico ibuusuqui tooneri jeecevomo. Jaanoti ifaamoco tuucuumiti buhigovi jigasunicimo. ¹² Jaabadiro bu cuumiti buhigovi Jesu guijeveuhi, miyaminaa imitico itijeheri ibuusuqui. ¹³ Jaaneguiha masi Jesujaago mefeequi cuumiti buhigovi, diibo nucufesuno iicaubadiro miicaqui. ¹⁴ Miho jijehallivi mihaidi chahacuumi ufucuro ifinjitino cuumi. Jaamaño miguiinehica hi ufucu asaajino cuumico. ¹⁵ Jaaneguiha fahijivaro masi Moocaanico mihimehicaqui Jesucristofeenedi. Miho jino mihimono mojeecivo iicanoco, masi fahijivaro meheetavehicaqui. Jaaneguiha masi mihimequi moojiri. ¹⁶ Jaamoro majabajeevedino imino momoonihicanoco, bu saatohoma mihifocasihiica amihaima icanehejeque icano. Miho jilli mejeecivono Moocaanico imo imo moonih. ¹⁷ Bu amihai jibogominaaguinov miminifotomoro diito amihai onoonoco: Jii, meneehica, miho diito amihai jeebinoco ootomomo iicamaño. Miho amihairyo magaajahi diito amihai jeebinohallivi Moocaanico jibeguejinoco. Jaachiji diito Moocaani dudicamaajeque eheetavonoco imo imo moonijimo. Jaanoti imo imo moonitimo idaasunoba omoonihachiji, ¿amihai jinejebaco toonoti mihicijitirahi?

¹⁸ Tolliro bu mohallivi Moocaanima mihimaahica. Miho mihairyo magaajahi mohe-samaaje imono iicanoco, fanoovavi imino mihicagonoco mihimogomaño. ¹⁹ Tolliro bu amihai nehi: Jaamo Moocaanima tahallivi mihimaahica hi, diibo uco siino goovano amihaijaagovi igalluqui.

Niino Imaa.

²⁰ Jaabo Moocaani sajeebico aacifiibo, Mohaivojibo Jesucristo ita toomominaafi aivo sihidi ejeevaabo itijeheneri bohono iimaaco imiyaacaruuboco siino guijevefañoti ubuheetesuubo, ²¹ amihai iimibachuqui. Jaamo fanoovaviro imino mihicahi. Jaamoro diibo imogobadi mihicahi. Jaabo bu mofifaño iimogonoco imooniqui Jesucristofeenedi. Jaaneguiha Cristoco macahacisu fahijivaro. Fine.

²² Tañahabomi, majaabici jino amihai afajinibo onoonoco. Miho amihai jahaameque midinoro caatinih. ²³ Bu tolliro imeguehi amihai magaajanoco, monahabo

Timoteo civojati ihinucunoco. Jaabo goovano agasehachiji, diiboco satyeji amihai emeeci todi.

²⁴ Tolliro bu paryi amihai jibogominaaco taajico mahaci, bu tolliro paryi miyaavogofañodi monahabomi iicamoco taajico mahaci icano, tolliro bu Italiari iicamo monahabomi amihaijaago iijico galluhi icano.

²⁵ Jaafa paryi amihai Moocaani imino moonihi. Fine.

SANTIAGO

Santiago Fahigova Iicamedi Caatiniuhi.

¹ Uujoho Santiago, Moocaani jeeçivominaafi, bu Jesucristo jeeçivominaafi icano iicaabo, taajico galluuhi fahuseeci motihaiti miicumiiçi idino iicamo Israel cumiminaa faajiinijeri agavaracinimedi.

Moocaaniti Gaaja Saahi.

² Tañahabomi imo imo mihica fanoova amiihaico inisusumi. ³ Miïro amiihairyo magaa-jacuhi amiihai miyaavogoco inisusumi toonoti magaaahicahi janaanici majaabicinoco. ⁴ Jaanoco amiihai jeebiiifa mificu. Jaamo imino mujusihi sanooba atyuuvoratino imino majaabichicaqui.

⁵ Jaanoti saatoho amiihaiti gaajama machahahachiiçi Moocaanico midillu amiihaico ihaciçi. Diibo famoovaaco acihi gaijitiibo, siguubutiibo, bu milli nootiibo icano. ⁶ Jaanegui midillu aacijinoco miyaavogomoro: Acijitiibo, nootimo. Jaanoti imiyaavogotiibo muuai tyuucaibadi jeevahi guibuhuba juugahiti sinaaguehivi asatyonicibadi. ⁷ Jaanegui tolli iicaabo Aivojiiibo Jesucristoti agaayicijinoco esicinidino. ⁸ Jaamaño tolli iicaabo jaachiiçi sanooco imeguehi. Jaadi bu civoho siinoco imogoobo icano foobo. Jaamaño ijeebii sahi goviro icatatihi.

⁹ Jaanoti saafi monahabo miyaminaa imega jilli miihiifoobo iicaabo, imo imo iicaqui Moocaani imega miyaabo iicaneri. ¹⁰ Jaanoti sihidi iniihibamima iicaabo miyaminaa imega obocitisi imo imo iicaqui. Miïro iniihibamima iicaabo, ñaavahu deecano guenenene iicatibadi guenenene icatatihi. ¹¹ Niihiba ihiinoobo sefano aachicisumi, ñaavahu ochoomoneri ideecano aifeffihi. Jaamaño ihovosi goovano finiihi. Jaabadi iniihibamima iicaabo inajeeteffeneti finiji.

Miinoco Inisunoco Majaabicino.

¹² Imicani iicaabo diiboco inisunoco ajaabiciibo. Jaabo inisucinicuubo toono jaadabadi iicano fiivoco gaayicijiibo chaahimigaco magaayicinicibadi gaayiciji, toono fiivoco Moocaani: Uco agaijimoco aciji, unuunoco. ¹³ Jaanoti saatohoco inisuno iimitinoco imooniçi eesamaaisunoco: Moocaani mojeebiiço inisuno, meneedino. Moocaani jeebiiñaño iimitino eetavo esamaaje chahahi. Jaabadi bu miihaiñoobaco nisutatiibo iimitinoco imoonisuçi. ¹⁴ Jilli saatoho iinoro ifiti iimitinoco iimoyiçino asaano diitoco imitino moonisuçi. Jaaneri tolli icafimo. ¹⁵ Jaano toono imitico miihiimoyiçinoti imiti fiivehi. Jaano imino ujusicuudi guijeveque fiivusuno.

¹⁶ Jaanegui agaijimo tañahabomi, amiihaico sita bañidino. ¹⁷ Paryi miyaano iiminoco miihaico aacino niquejeti, Moocaanijaagoti saahi, jino aachicinimoco eheetavuubo-jaagoti. Jaabo Moocaani diiboro. Jaamaño chahano icivono diiboco ubuunavajiruno. ¹⁸ Jaabo miihaico fiivoco acihi miyaano jii bogofeenedi. Jaamo diibo eheetavuuno basuta iticonio onoovano iicabadi miicaqui. Jilli imuguubo, ijeebii onoobadi.

Imino Miyaanoco Meheetavo.

¹⁹ Jaanegui agaijimo tañahabomi, goovano muguubuhica. Jaarumo goovano mihi-imaahicadino, bu goovano misifiiratehicadino icano. ²⁰ Jaanoti goovano isifiiratefiibo Moocaani imogobadi moonitihi. ²¹ Jaaneguiha mejeevesu paryi iidicunoco, imitino sihidi agahafucunoco icano. Jaamoro siçuno amiihai jeebiiço miminiiyumoro, magaayici iimino jii bogoco amiihai jeebiiñaño abasucunoco. Jaabogo amiihai jeebiiço atajasujino mityama icahi.

²² Jaanegui tobogo onoonobadi, momooni. Jilli ticovono muguubunicidino. Amiihai ifiico jilli mabañisudino. ²³ Jaanoti ticovono uguubuniciiboro omoonitiibo meeciñeñaño

ihimeque emecibobadi jeevahi. ²⁴ Jaabo ihimeque meecihi milli ejeevanoco. Jaaruubo ofoodiro jabajeeveticuubo milli ejeevanoco. ²⁵ Jaanoti uguubunoco ajabajeevetiibo imino mataajajino tajibaco emeciboro toono onoobadi mooniboro ofoobo imicani icahi omooninovi.

²⁶ Jaanoti saatoho: Moocaanico gaajacuhi, nuurumo inejebaco iticivusutino jilli ifico banisuhi. Jaabo miyaavogo jilli sicamaño. ²⁷ Jaanoti miya miyaavogo, imihinivatino Moocaani imefeenevi icano jino; jiovotoco mahamusuno, fibaijito idaasuno iicamoco mahamusuno icano, bu jaamoro jiinjeminanaa imitiri mihinivatotimo mihicano icano.

2

Miyaminaa Sabadiro Mihicahi.

¹ Tañahabomi, amihai Mohaivojibo Jesucristo caamovohigo iicaaboco mimiyaavogomo saatohoco mobocigomoro saatohoco guinoví mificudino. ²⁻³ Miñro amihai Moocaani iijafaño mihigaivusumi, saafi iminoonofaño ijicamaaiboro, ihuseti iminoono usegaiviicunoma iicaaboco imino magaayicimoro: Jino imimañovi casivo, meneejirahi. Jaanoti idaasuubo imitichehujema asaaboco, meneejirahi: Hijohe jahigovi jilli dulleeve, jahi baavi casivo, noomoro. ⁴ Jaamo tolli momoonimaño amihai feeneviro saafico guinoví mificuhicahi. Jaamo dugaacuminaati mihicahicahi imitino esamaajema.

⁵ Agaijimo tañahabomi, jinooco muguubu: Moocaani jiejhalliti icahi idaasufimoco, sihidi miyaavogoma iicaqui. Jaamo diito igaayiciqui diiboco agaijimoco aaciguuno ihaivojico oono nihibamico magaayicinibadi. ⁶ Jaamaño amihai idaasufimoco munucufesuhicahi. ¿Nacu diito oono nihibamima iicamo amihaiico idaasuno omoonimoro, bu amihaiico guicimoro aivojito imega asatyehicamo icatino? ⁷ Miñro diito imitino iimaahicahi, sihidi ejeevaabo Jesucristo momoti, diibo momofañodi amihai Cristota mihicaaboti.

⁸ ¿Nacu jeedi miyaano amihai imiya tajiba Caatinihaamefaño onoobadi momoonihicahi? Miñro noono: Sitaaco gaiji, difico agaijibadiro, onoonoro. Jaabadi momoonihachiji, imino momoonihi. ⁹ Jaanoti saatohoco mobocigomoro, bu saatohoco guinoví mificuhachiji, imitico momoonihi. Jaamaño Moocaani Moisefeenedi atajibanohallivi imitico mihicahi. ¹⁰ Jaanoti bu saafi Moocaani Moisefeenedi atajibanoco paryi onoobadi imino moonihi, unuuruubo sanooco imino omoonitimaño paryi fanoohimitifaño minifutucuuhi. ¹¹ Miñro bu diiboro Moocaani: Jahisihijedi gaigoomima diicadino, unuuboro bu nuuhi: Sitaaco gaicaudino, nuuhi. Jaamaño jahisihijedi gaigoomima mihicaturumo, sitaaco magaicaaumo, paryi Moocaani Moisefeenedi atajibanoco imino momoonicutihi. ¹² Jaanoti jisumi imino mihiimaamoro momooni, Jesu taajasu tajiba onoobadi mihicatihachiji ufucu Moocaani amihaiico omoonijinoco magaajacumaño. ¹³ Jaanoti sitaaco idaasugotimo omoonihicamoco, bu tolliro idaasugoratino moonicafeteji. Jaanoti idaasugomoro omoonihicamo taajaji ufucu jaadusufucu iicasumi.

Miyaavogofañodi Imino Momoonino.

¹⁴ Tañahabomi: Uujoho miyaaveguehi, nuurumo iiminoco omoonitimo, ¿milli bu jano imijirahi? Jaano toono miyaavogo diiboco taajasujitirahi. ¹⁵⁻¹⁶ Eneecau bu oono saafi monahabo, bu monago icamo sicaimo imachutabama chahamo asaamoco, amihaiti saatoho cijigaico, machutaaco icano acitimo meneejirahi: Tahí feemeebe, machuubo, imino fuucu, noomoro magallujirahi. Jaarumo mahacitihí ijicafetejiruno gaachehuti, bu ucuujivaachunoco icano. Jaano bu, ¿milli bu jano imijirahi? ¹⁷ Jaabadiro bu jeevano miyaavogo imino sitaaco momoonitiruva momiyaavogo sicamañejiru.

¹⁸ Jaanoti bu saatohe neejirahi: Hijohe jilli ticovo miyaavogoma diicahi. Jaanoti uujoho tamiyaavogofañodi imino mooninichi. Jaabo uco dihiifusu jilli toono ticovono miyaavogocoro. Jaanoti uujoho ico ifusuji tamiyaavogoco imino omoonihicanofeenedi,

nooboro. ¹⁹ Jaanegui ijoho miyaaveguehi Moocaani saafiro iicanoco. Jii, imino moonihi. Jaabadiro bu ijimi tomañogayicoro miyaaveguehi. Jaamoro iiguimoro inihicuri tererere icamo. ²⁰ Jaaruubo gaajathi miiro mimiyaavuguruubo imino momoonitimaño momiyaavogo icaruno uchuumucuunobadi jeevahi. ²¹ Miiro mootadi Abraham imibachucafutuhi illi Isaac onooboco Moocaanico ijeecivequi asimico agaicaaufimañovi illico isisiuboro agaicaaurumaño. ²² Jaamaño Abraham miyaavogo gaajacafutuhi tolli omoonirumaño. Jaamaño imiyaavogo imino jusiuhi tolli omoonimaño. ²³ Jilliti miyaavuno Caatinihaamefaño onono. Abraham Moocaanico miyaavuguuhi. Jaano aivo Moocaanidi iimicuumaño diiboco gaayiciubo. Jaamaño Moocaani Abrahamco: Tañahaburucu, nuuhi.

²⁴ Jaanoco magajacuhi amihai, Moocaani miyaminaafico gaayicitihii jilli ticovo miyaavogoti mimiyaavogomoro, bu tolliro imino momooninoti gaayiciibo.* ²⁵ Jaabadiro bu Rahab onoogo ajevaminaago icauhi, gaajavi ufuumoco ijavi gaayiciugo. Jaagoro diitoco aamusugoro sihigodi icajiri galluugo. Jaamaño bu diigoco Moocaani gaayiciuhi. ²⁶ Jaabadiro bu mofi igajama achahacuuno chuumucuuhi. Jaabadiro bu miyaavogo imino momoonitino uchuumucuunobadi jeevahi.

3

Monejeba.

¹ Tañahabomi, amihai faño sihidi jibogominaati mihicadino. Miiro amihairyo magajacuuhi jibogominaati mihicamoco janaanici idillujinoco. ² Miiro famooro imitino momoonifihii. Jaanoti saafi imitino iimaatatibo aivo ijeebii imino iicaabo. Jaabo tolliro bu paryi ifico imino iticuvusunoco gaajahi. ³ Jaabadiro bu mihai cabalomi ijifaño jigaiñehico mijihacumoro muduujenitahi tohiri mihimogohigovi diiboco miticuvusuqui. ⁴ Jaabadiro bu mahatyime, tolliro bu meenegaco guiraarugaco guibuhuba sefano sihigovi satyefihii. Jaarugaco iticuvusuminaafi ticuvusuufihii ajashuruga iticuvusutagari imogohigodi. ⁵ Jaabadiro bu tolliro monejeba jeevahi ajashurunomofiti iicano iimaajirahi sihidi jeevanoco. Jaabadi guiraarubajico ajashurunocijigai jigasujirahi. ⁶ Jaano monejeba cijigaibadi jeevahi, miiro ifiivi ajashutinoinijedino imiti ficuucinihi monejebavi. Jaano paryi mofico faabohocoro mihinihi. Jaano ijimi cijigairi nifotocinino. Jaamaño paryi diifi jiihaico jigasujirahi. ⁷ Miiro miyaminaa paryi faaboho asico jeevamaaisujirahi joomico, jininomico, bu paryi tehifaño asimico icano. Jaamoco jeevamaaisunicuumo. ⁸ Jaanoti mihaiñooba aivo monejebaco jeevamaaisujitirahi. Toono imiti iicano aivo guinoniratihii, namita agaicaaufineri mataanicinibadi jeevano. ⁹ Tobariro Mohaivojii Moocaanico mihimehichahi. Jaabariro bu miyaminaaco: Idicuno, meneehichahi Moocaani ifibadiro eheetavumoco. ¹⁰ Miiro sahigotiro moojiti saano: Imino, monoono, bu: Imitino, monoono icano. Jaano tañahabomi tolli icatino. ¹¹ Jaabadi ¿nacu bu sahojitiro nifaihuno cuujirahi anaamofaihu, bu afaafafaihu icano? ¹² Jaabadi ¿nacu bu baacuho añajebaco noovajirahi? ¿Nacu bu gachicohai moomohico noovajirahi? Chaa. Jaabadi sahojitiro nifaihu saajitirahi anaamofaihu, iquigaifaihu icano.

Miya Gaaja.

¹³ Jaanoti amihai feenevi saafi fanoovaaco agaajaabo iicahachijii toonoco ihifusuqui imino iicanofeenedi, bu toono igaja diiboco ijeebico sicutiya omooninofeenedi icano. ¹⁴ Jaanoti amihai jeebifaño sitaaco iinohallitiro mijiheneheje iicahachijii, bu jilli amihai guiiharo sinehejeque momoonifihachijii icano toono amihai gaajari mitya mitya mihicadino: Aivo sihidi gaajahi, noomoro. Jaamo tolli omoonimo miyaano iicanoco bañihi. ¹⁵ Jaamaño toono Moocaanijaagoti asaano gaaja icatino. Jilli jinijeo

* 2:24 (Rm 4.1-25)

gaajaro, miino esamaajetiro asaano gaajaro, bu ijitiro asaano gaajaro. ¹⁶ Miïro iino-hallitiro sitaaco ijiihevene iicahigo, bu ifiguiharo omoonifino iicahigo icano sajeebii chahahi. Jilli fanoova imitiro icahi. ¹⁷ Jaanoti Moocaanijaagoti asaano gaajama iicamo jeebii mihinivatihii. Jaamo sajeebii icahi, bu siicujeebii ma icamo, imihuseme eesicinimo, bu iidaasugomo, imino moonimo, onoonoco jeenesutimo, jilli miyaanocoro neefimo icano. ¹⁸ Jaanoti bu sajeebii iicanoco imogomo, sajeebii icaco moonifihii ifi itiquevequi.

4

Jiinije Imitico Mihimeguedino.

¹ ¿Cuucati amocasi, iibacasi icano amiihaifeenevi saahicahi? Amiihai jeebii faño imiti imogoneheje, sihidi iicahigoti saahicano. ² Miïro amiihai siinoco mihimeguehicahi. Jaarunoma mihicatnoma mihicamo sitaaco magaicaauhicahi. Siinohalliti mataquivomoro mihicitinohalliti momoonicasimoro miihii bacasihicahi. Jaamaño amiihai siomonoma machahahicahi Moocaanico midillutimaño. ³ Jaanoti midillurumo magaayicahicatihii imino midillutimaño. Jaamo mihimeguehicahi imitinoco mihimogonohalliviro magaii qui. ⁴ Amiihai miyaminaa: Oono gaigo aijico ejeevesugoro sifiima efeefigobadi mejeevahi. ¿Nacu magaatihii amiihai jiinije icaco iimogomo, Moocaaniminaati iicanoco? Miïro cajaaniyohacho jiinije que anahabovamo Moocaaniminaati iminifutucuumo. ⁵ Miïro sicamaño iicatnoco jahi Caatinhaamefaño noono: Moocaani Igaijaco mofifaño ificuubo miihaico sihidi gaijiihi, noonoro. ⁶ Jaabo Moocaani miihaico amusuhi iimihuseri siinoco aacino feenedi. Miïro jilli noono Caatinhaamefaño: Moocaani quehe quehe ifico omoonimoma iibacasihi. Jaanoti iimihuseri amusuubo ijeebii isicumoco, noonoro. ⁷ Jaanogui diibo iijiguiino mihica. Jaamoro ijico mejenaau amiihaiti igaaqui. ⁸ Moocaanijaagoviro mifitivo, amiihaijaagovi bu diibo ifiitivequi icano. Imitiminaa amiihai eedeefico mejeevesu. Toono sasumiro Moocaani, jiinije iicanoco magaijihicamo, amiihai jeebii noco mihimibachucu. ⁹ Jaamoro iidaasuno miminifotomoro, mataacasi macanifobamaje, bu amiihai jehebaco, taafirati miminiyu; imo imo mihicanoco, iidaasuno miminiyu. ¹⁰ Jaamoro Aivojii bo Jesuguiino amiihai ifico miguiinoni. Jaadi amiihaico sihidi ejeevamoti ficujiibo.

Dinahaboti Diimaadino.

¹¹ Tañahabomi, fahigova imitino mihiimaadino. Miïro inahabediti imitino eesamaaiboro: Iimitico, onoo bo, bu Moise tajii batii imitino ihiimaaboro toonoco: Iimitico, onoo bo. Jaabo: Tajii ba imitico, onoomaño, jilliro toonohallivii fagominaafiti minifetehi. ¹² Jaanoti naha saafiro icahi tajii baco aaciubo. Jaabo diibo fagominaaafi idii boro ifinisujiruubo, atajasujiruubo icano. ¿Jaanoti mii joho nacu iijoho: Sita imitico, eneejiruubo?

Gaajaratino Civohofucuvii Iicajino.

¹³ Jaanogui jisu muguubu amiihai jilli meneehicamo: Jaachiiji mefeeji. Jaanoti iicatihachiiji civohogo mefeeji tuucuumivii. Jaamoro tahigo mihicaji saficaba ticovovi naajeteuco mificumoro manaa jeji sihidi nihibamico mihiciqui, meneehicamo. ¹⁴ Jaarumo magaatihii civohofucu siibadi millihacho mihicajinoco. ¿Milli fine miino ifi? Oono fucuro aimuufai agaasenerere goovano afatyonicibadi jeevano. ¹⁵ Jaanogui jilliro meneehica: Moocaani iimogohachiiji tolli mihicamoroto tolli meheetaveji, noomoro. ¹⁶ Jaaruno icanaaca amiihai suufenitimo mejenaauhicahi mitya mitya amiihai jeebii co momoonimoro. Jaano paryi toono imiti. ¹⁷ Jaanoti bu imino omooninoco gaajaruuubo imino omoonitimaño imiticoro icii bo.

5

Inihibamima Icamediti Onoono.

¹ Jinooco muguubu sihidi minihibamivamo, mataacasimoro sefano magaibacasi idaasuno ufucu mihicajineri. ² Miro oono amihai nihibami tuucicuhi, amihai imi gaachehuno nucucinicuuhi. ³ Amihai nihibami, amihai oro icano tivacinicuuhi. Jaamaño magaajacafutucuuhi jaabadiro amihai ifi guenenene icajitihii cijigairi ijigasunicibadi finiji. Jaarunaa nihibamico sihidi aivo mititibaanihi jino niinoofucuje mihicacuunaaca. ⁴ Miro bu amihai faguinoco ududicamaaihicamoco majaaduhicatnoco, amihai dillujimo. Jaanoco guubuujiibo Moocaani mitya Aivojibo iicaabo, amihai dudicamaajeminaa amihai ajaadusunoco. ⁵ Jaamo amihai jiiije jiiijehallivi iminoonoma mihicahicahi, mihimogobadi. Jilli amihai ifiinoco mihicavasuhi niivimibadi jino gaisiraicifucu gasecuunaaca. ⁶ Jaamo bu amihai iimihusemeque magaicaausuhicahi ajaagabamaajirunobama achahamoco.

Majaabicimoro Moocaanima Mihiimaa.

⁷ Tañahabomi, jaanegui majaabicimoro sajeebii motoomo Aivojibo Jesu asaajinohachuta. Eneecau bu memeecei, oono faguico abasuubo ajaabicimoro sajeebii toomonichi iticonio niija aigonoco. Jaadi niino niija afatyonobuunati ibasuta imino onoovanoco ihiciqui iicanicibadi. ⁸ Jaabadi amihai majaabicimoro sajeebii motoomo, quehecuno mihicamoro. Miro jino Mohaivojibo Jesu asaajino fiitivucuhi. ⁹ Tañahabomi, sifiiditi fahigova imitino mihiimaacasidino, amihai ufucu toonoco jaadusudiibo. Miro Moocaani fagominaafi iicaabo fiiticuuhi jino guhugari icacuubo. ¹⁰ Jaaneguiha tañahabomi, eneecau magaaja johono Moocaani iimaaminaa diibediti ijibeguehicaumo idaasuno iicamoro ajaabicihicaunoco. ¹¹ Miro mihai: Aivo imino icamo, meneehi idaasuno iicanoco ajaabicimoco. Miro amihairyo bu muguubuhicacuuhi, Job onoobo idaasuno iicanoco ajaabicihicaunoco. Jaano nijequeti Aivojibo Moocaani sihidi idaasugunoco magaajacuhi. Miro Aivojibo minoco agaijiboro idaasuguefiibo.

¹² Tañahabomi, amihai bu neehi: Jinooco imino mehesicini. Siinoco munuusumi niquejefañodi, jiiijefañodi, bu sinehejefañodi icano oovicimoro meneedino. Jaanegui: Jiihi, munuusumi: Jiihi, meneehica sanooro. Jaanoti bu: Chahano munuusumi: Chahano, meneehica sanooro. Amihai Moocaani toonohalliti idaasuno moonidino.

¹³ Jaanoti bu amihaiti saafi idaasuno iicasumi diibohallivi Moocaanima mihiimaa. Jaanoti bu saatoho imo imo iicasumi, Moocaanico mihimomoro mamasiva. ¹⁴ Jaanoti bu saatoho iguihuvahachiiji Moocaani iija quillahutoco mucuuhuva diibohallivi Moocaanima ihiimaamoro diiribari ihalli aivomañoco ijeequui Moocaani momofeenedi. ¹⁵ Jaamo miyaavogomoro Moocaanima ihiimaaneri iguihuvaabo taajaji Moocaani ubuheesuneri. Bu tolliro imitico omoonino ijeebifaño iicahachiiji Moocaani diibo imitico buusuji. ¹⁶ Jaaneguiha amihai imitico fahigovavi mihimibachucasi amihai nahaboma. Jaamoro Moocaanima toonohallivi mihiimaa amihaiti toonoco ibuusiqui. Imino iicaabo Moocaanima ihiimaano sihidi jeevahi. ¹⁷ Miro Moocaani iimaaminaafi Elia onoobo mihaibadi ruu miyaminaafi. Jaaruubo aigotino iicaqui Moocaanico idilluneguiha mificabaci, saficaba, bu sificabatifeenedi icano aigotino icauno. ¹⁸ Jaadi siino Moocaanima iimaaubo, jaadi aaguuneri jiiije basutaano noovauhi.

¹⁹⁻²⁰ Tañahabomi, amihaiti saatoho miyajibogoco ejeevesumoco saatoho dojicuviro uhuumisuhachiiji, magaaja diiboco iimiti jiihaiti uhuumisuboro diibo jeebico gujivetati ataajasunoco. Jaamaño diibo imiti sihidi iicanoco buususubo.

1 SAN PEDRO AAME

Pedro Caatiniuhi Miyaavogominaa Agaaciniumedi.

¹ Uujoho Pedro, Jesucristo minisuminaafi iicaabo jihaameque caatinihi ijiinijeneti sihi agaaciniumedi Ponto jiinijeri, bu Galacia jiinijeri, bu Capadocia jiinijeri, bu Asia jiinijeri, bu Bitinia jiinijeri icano iicamedi. ² Jaamo amiihaico Moocaani icuhi sicijetiro ihesamaaje iicaubadi. Jaamo amiihaico Igaijafeenedi itaatiro ificucuumo. Jaamo diibo onoonoco: Jii, meneequi, bu Jesucristo guijeve tiihohofaño di miniticafeitequi icano. Jaamo magaayici sihidi Moocaani imino omooninehejeque, bu sajeebii icanehejeque icano.

Moocaanico Mihimono.

³ Masii mihimeequi Moocaani iicaabo, Jesucristo Caanico. Jaabo sihidi miihaico idaasugoooro miihaico iseemeti fiivusucuubo. Jaabo Jesucristo guijevefañoti siino ubuheeteunofeenedi miihaico acihi imo imo mehesicinino ifico. ⁴ Jaanoro amiihaico gaayicisujino amiihaidi Moocaani ibusumijeque niquejefaño ificuunoco. Jaano finisurajitihii, bu miihinivatusurajitihii, bu deecano ochoomobadi icajitino. ⁵ Jaamo amiihai Moocaanico mimiyaavogomaño imityari amiihaico teemejiibo. Jaamo taajasuvi miihifetehi niinofucusumi ihaciqui ificunovi.

⁶ Jaamaño amiihai sihidiro imo imo mihicahi. Jaarumo fanoova amiihaico iji inisuneri idaasuno gueenejisuno mihicajihica. ⁷ Miiro amiihai miyaavogo orobadi jeevahi. Jaano nisucafetefihi ciiigairi iiminoco igaajaciqui. Jaano amiihai miyaavogoco iji inisunoco ajaabicino oro ifinifino janaanicivi sihidi jaaducafetehi. Jaamaño amiihai miyaavogo tolli inisucafotono cahacisucafeteji, imocafeteji, bu bocigocafeteji icano Jesucristo siino asaadi.

⁸ Miiro amiihai Jesucristoco magarihi diiboco mahatyimetirumo. Jaamo jisumi diiboco mimiyaaveguehi mahatyimetirumo. Jaamoro sihidi imo imo mihicahi aivo ovosino ajashutino jibogoratino. ⁹ Jaano jino amiihai jeebii taajasuco magaayicino, toono amiihai miyaavogo jaada.

¹⁰ Miiro sicije Moocaani iimaaminaa jino taajasuco idillumoro guinehicauhi. Jaamoro iimaahicaumo Moocaani iimihusemaño amiihaico aaciujinoco. ¹¹ Jaabo Cristo Gaija diitoco gaajasuhicauhi diibo Cristo idaasuno icaujinobuunati iiminoco agaayicijinoco. Jaanoco diito esamaahicauhi: ¿Miihoho fine diibo? noomoro, bu diitofaño diibo Gaija iicaubo diibo asaajisumico jiiibugunoco igaajaqui icano. ¹² Jaamoco Moocaani gaajasuui idudicamaaje diitedi icatino, miihaidiro iicaunoco. Jaano jino toonocoro jisumi amiihaico jibogomo, bu diitoro amiihaico taajasujibogoco Moocaani Gaija niquejefañoti agalluubo mityafeenedi jiiibuguumoro. Jaano jinoco Moocaani toomominaa, angeles onoomo, emeecimoro agaajaguehicano.

Moocaani Miihaico Cuuhuvahi Imino Miicaqui.

¹³ Jaaneguiha imino mehesamaaimoro momooni. Jaamoro imihusene mihicamoro imino mehesicini Jesucristo asaadi Moocaani amiihaico iimihusefañodi aacijinoco. ¹⁴ Oono, amiihai: Jii, enefimo seeme mihicamaño Moocaanico magajautisumi mihimeguehicaunehejeque momoonicuudino. ¹⁵ Jiiro aivo imino mihica, oono Moocaani amiihaico ucuuhuvaubo iimiibo iicamaño. ¹⁶ Miiro Caatinihaamefaño noono: Amiihai imimo mihica, jino uujoho iimibadi, nooboro.

¹⁷ Jaamo amiihai diiboco: Moocaani, meneehicaabo paryi momoonihicanoco iifiniciiboro gaajacihicahi sabadiro saatohoco guinovii miniiyutiiibo. Jaaboco mihigui jino jiinjehalliri mihicanohachuta. ¹⁸ Miiro Moocaani amiihaico taajasuhi amiihai

imiti ifiti oono amihai eedeetemihaiti magaayiciunoco. Jaanoco amihai imino mag-aajahi jino taajasu iicanoco oro, nihibami icano ifinifineri ajaaduutiboco. ¹⁹ Jaanoti naha idinoro jino Cristo tiijoho iimineri jaaduubo, oono cordero iimiibo, imihinima achahaaboco agaicaaunicibadi diiboco agaicaauno tiijeheri. ²⁰ Jaabo Cristo siicijetiro jiiinije fiivutinaacaro tooneguiiha ificucafutuubo. Jari jisumi, niinosumi buhugaavuhi amihai iminoco magaayiciqui. ²¹ Jaabo diibo Cristofeenedi amihai Moocaanico mimiyaaveguehi. Jaabo Moocaani Cristoco guijevafañoti siino ubuheetesuuboro, diiboco sihidi bocico acihi. Jaamaño amihai Moocaanico mimiyaavogomoro diiboco mehesicinihicahi.

²² Jaamo amihai jino miyaano jibogoco: Jii, monoomoro amihai jeebinoco mihimibachucuuhi. Jaaneguiiha amihai nahabomico miyanotiro imino magari. ²³ Miïro amihai siino mifiivucuuhi Moocaani seemetiro miicaqui. Jaaruno iguijevafino miyaminaati mifiivono icatino, jilli Moocaani ifinijitino iijifeenedi mifiivucuuhi. ²⁴ Miïro Caatinihaamefaño noonoro:

Miïro miyaminaa ñaavahubadi jeevahi, bu imitya ideecanobadi jeevahi. Miïro iñaavahu echeemeneri ideecano aifefihi. Jaabadi miyaminaa, bu imitya goovano finiji, noonoro.

²⁵ Jaanoti naha Aivojibbo Moocaani iiji ufucuro finijitih. Jaaji jiji tooji taajasu iijico amihaiico mijibogono.

2

¹ Jaaneguiiha fanoova imitico mejeevesu, oono fanoo bañifiranehejeque, bu inehelijhallitiro mijihevenehejeque, bu fanoova sicamañeje jibocastico icano. ² Jaamoro oono seeme bohono ifiivomo mifañoco iicanicibadi sihidi mihimogomoro miguiino Moocaani iijico aivo miyaano iicanoco. Jaamo toonofeenedi mujusimoro mataajahi. ³ Mohaivojibbo iiminoco magaajacuumo.

*Cristo, Ubuheeneguisiba.**

⁴ Jaaneguiiha Mohaivojibbojaa masaa, oono guisiba ubuheeba iicaba iicajirubadi iicaabojaagovi. Miïro jaaboco miyaminaa iimuguutimoro gañuhi. Jaaruubo Moocaanidi imiyaabo iicaabo sihidi ijadama iicaabo. ⁵ Jaabadi bu amihai diibo guisibabadi ejeevaabobadi mejeevamoco, Moocaani itemplojati eetavehi, itaatiro iicaqui sacerdotemiti eheetavoobo. Jaamo amihai Jesucristofeenedi jeevivoco meheetavonoco Moocaani igaayiciqui. ⁶ Jaamaño miïro jilli Caatinihaamefaño noonoro:

Uujoho Sion cuumifaño saafico ficuuhi iija tano guisibat iicaaboco. Jaabo aivo iimiibo sihidi ijadama iicaaboco. Jaaboco imiyaavogomo nucufvetimo iicaqui, noonoro.

⁷ Jaamo amihai mimiyaaveguemedi aivo diibo sihidi ejeevaabo. Jaanoti imiyaavogotimedi jino Caatinihaamefaño jilli onoono ifeteji:

Iija eetavominaa itihisuumoro agañuba jisumi aivo imiyaabat i minifetehi, onoono.

⁸ Jaabadiro bu jilli noonoro onoono ifeteji:

Jiba nanigaiva guisiba, bu gañsuguisiba icano, onoono.

Jaamo diito Moocaani jibogoco imiyaavogotimo oono toba Cristo iicaaboti ananigaivacuumo, tolli iicaqui iicacuumañ.

Moocaanita Icano.

⁹ Jaanoti naha amihai Moocaani icicucuumi, diiboco mejeevivequi sacerdotemiti mihicacuumo, mihimicuumi, Moocaanitaro mihicacuumo. Jaaneguiiha Moocaani ifiivusuneheje oovosinehejeque mijibogo. Jaabo amihaiico tajibahi icivonoguiinoti mihiinomoro ihovosi seseefaño mijicafetequi. ¹⁰ Jaamo amihai iticoni cuumibadi

* 2:3 Cristo buheebe. Jaaruubo guisibabadi jeevahi.

mihicautihi. Jaarumo jisumi Moocaani cuumiti miminifutucuuhi. Jaamo amiihaico iticoni miihohoba idasuguutihi. Jaarumoco jisumi Moocaani idasuguehi.

Moocaanico Mejeevequi Mihica.

¹¹ Agaijimo tañahabomi, amiihai jiiijeti sitabadi sihi mihicamoco neehi: Mihimeguedino amiihai ifi imitinoco. Miiro mofi imiti mojeebii imi esamaajeque finisujirahi. ¹² Jaaneguiiha imino mihica Moocaanico agaajatimo imefeenevi. Tolliti diito jisumi amiihaiditi imitiminaa iicanicibadi ihiimaarumo amiihai imino momooninoco aatyimemere Moocaanico imejimo diibo ajaadujifucu agasedi.

¹³ Jaaneguiiha jilli Mohaivojiiibo Jesucristo iimegueneguiiha miyaminaa aivojito onoobadi mihica. Emperador onoobo imiyahaivojiiibo onoobadi, ¹⁴ bu tajiiibaminaa iimitimoco icivojaniqui, bu imino iicamoco ibociquequi icano agallumo onoobadi icano. ¹⁵ Miiro Moocaani imeguehi amiihai imino mihicanoco. Toonoco aatyimemere diito agaajatimo, bu jilli miihifomo iicarumoco icano amiihaiditi: Imitimo, enehicarumo illivequi.

¹⁶ Jaaneguiiha Moise tajiiibaguiino mihicatirumo mihimogomoro imitinoco momoonidino. Jaarumo ivi jilliro Moocaani jiiivotobadiro mihica. ¹⁷ Jaaneguiiha famoovaacoro mobociquehica, bu amiihai nahabomico magarii, Moocaanico miihichigo, bu emperador aivojiiiboco mobociigo icano.

Cristo Idaasuno Icaunoti Magaaja.

¹⁸ Jeecevominaa amiihai aivojito onoonoco: Jii, monoo, iimimocoro amiihaico iidaasugomocoro icatino, bu tolliro iimitimoco icano. ¹⁹ Miiro imino Moocaanico magariimoro sicamañohalliti idasuno mihicanoco majaabicino. ²⁰ Jaanoti bu, ¿milliti amiihaidi imijiruno iimitinoco momooninohalliti amiihaico ahaaminoco majaabicino? Jaanoti naha iiminoco momooninohalliti idasuno mihicanoco majaabicino, toono naha Moocaani imefeenevi aivo iimino. ²¹ Miiro tooneguiiha Moocaani amiihaico cuhuvauhi, Cristo idasuno iicaunoti cuhuvauhi, Cristo idasuno iicaunoti magaa-jamoro diibo iicaubadi miicaqui. ²² Miiro diibo sanooba imitico mooniutihi, bu bañiifira diibofaño chahauhi icano. ²³ Miiro diiboco aivono enehicausumi, bu aivono nooboro iimusuhicautiibo. Bu diiboco idasuno omooniusumi jaadamaaiutiibo, jilliro Moocaanico imino emeecebora udugaacufiiboviro sefahicaubo. ²⁴ Jaabo Cristo mohimitico ifihallivi iicuboro imohohallivi satyuuhi mohimiti ifico miguijenimoro iticovono ifimaryo miicaqui. Jaabo tujaaveneri amiihai mubuheeuhi. ²⁵ Miiro iticoni amiihai ovejami imitamobadi mihicahicauhi. Jaarumo jisumi Cristojaagovi muhuumicuuhi. Jaaboro amiihaico ovejami toomominaafibadi ootomoboro amiihai jeebiiinoco imibaiyicahi.

3

Jilli Ataabavacumo Miicaqui.

¹ Jaabadiro bu amiihai gaigoomi, amiihai tajemii atajiiibanoco: Jii, meneehica. Jaaneri diitoti saatoho imiyaavogotimo miihobogotirunaaca imiyaaveguequi amiihai imino mihicanofeenedi; ² jaamo amiihai imino mihicamoro diitoco mobocigonoco aatyimemere. ³ Jaabadiro bu amiihaihallicoro mihimibaiquimaaidino, oono janaanici famañoovaje feedamaajebadi iicanehejeque, bu oro eetavotaneheje ficamaajeque, bu aivo iiminoo gaachehuno jicamaajeque icano. ⁴ Ivi amiihai jeebiiifaño aatyimeratihigocoro mihimibachu. Jaamoro ifniijitino ovosii sajeebii, siicuno icano jeebiiima mihica. Toono naha aivo Moocaani imogono. ⁵ Miiro siicijeo gaigoomi Moocaanidiro iicaumo jilli imibaiquimaaiuhi. Jaamo Moocaanico imiyaavuguumoro aijimi onoonoco: Jii, neehicaumo. ⁶ Miiro tolli iicaugo Sara aiji Abraham atajiiibanoco: Jii, onogoro diiboco: Tahaiivojiiibo, neehicauhi. Jaagobadi amiihai mihicajirahi iguitimo imino momoonihachiiji.

⁷ Jaabadiro bu amiihai aijimi, amiihai taabamico gaajacimoro mificu, bu mobocigo. Jilli iniinovaneguiiharo icatino, bu oono iimihuseri Moocaani amiihaico aacyomo ifimaryo iicamaño. Jaanegui jilli mihica amiihai Moocaanima mihiimaanoco jinejeba tihisudino.

Imino Omoonjinoco Imogomo.

⁸ Niinoono jino amiihaico neehi: Famooro sabadiro imino mihica, bu fahigova mihidaasugocasi, bu miiño nahabomima mihicanicibadi, bu magaijicasi, bu siicujeebiiima mihica icano. ⁹ Bu amiihaico imitino omoonimoco, imitino momoonidino bu aivono onoomoco, bu aivono meneedino jilliro diitoco imino monoo. Miiro Moocaani amiihaico cuhuvauhi diibo amiihaico imino omooninoco magaayiciqui. ¹⁰ Miiro ifico agaijimoro imo imo iicanoco iimogomo, iimitinoco iimaatimo iicaqui, bu bañifiraco iimaatimo iicaqui icano. ¹¹ Bu imitnoti buhigovi iminifotomoro iiminocoro imooniqui, bu sajeebii icaco iguiinomoro toonoma iicaqui icano. ¹² Miiro Moocaani imino iicamoco teemefihi, bu diiboma iimaanoco guubufiibo icano. Jaanoti imitnoco omoonimoco imogotiibo. ¹³ ¿Miijoho bu amiihaico imitino moonijirahi iiminocoro aivo mihimogomoro momoonimoco? ¹⁴ Jaarumo iminohalliti idaasuno mihicarumo imo imo mihicaji. Jaanegui miiiti mihiguidino, mihiguetedino. ¹⁵ Ivi jilliro Cristoco mobocigo amiihai jeebii Aivojiboco. Jaaneguiiha fahiijivaro mihimibaicini. Jaamo amiihaico amiihai miyaavogoditi idillumoco mihiimusuji. Jilli Moocaanico bocigomoro siicujeebii mihiiama. ¹⁶ Jaarumo imino mihica nijii nijii icatimo, oono amiihai Cristoco mimiyaavogomo imino mihicahicanoti imitino iimaahicamo inucufevequi. ¹⁷ Jaamaño iiminoco momooninohalliti idaasuno mihicano aivo imihi, Moocaani tolli iimogohachijii. Jaanoti imitnohalliti idaasuno mihicano imitihii.

¹⁸ Miiro Cristo mohimitihalliti idaasuno iicauboro sano guijeveuhi safooro siino guijevecuutiibo iicaqui. Jaabo imitima chahauruubo miihai mihimitimohallivi Moocaani-jaagovi miihaico isatyequi. Jaaruuboco ifi guijeveurahi. Jaaruuboco igaija buheete-suui. ¹⁹ Jaano Igaijari ufuuboro bu siicije iguijevecinihicaumo jeebiiino iji civojafaño iicaumoco jibeguejeubo. ²⁰ Jaamo diito siicije Noe iicausumi imiyaavuguutimo, oono Noe imeenegaco eheetavehicaunohachuta Moocaani diito imitico ajaabiciiiboro teemehicauboro: Fine imitejimobadi, esiciniuboro. Jaagari nifaihuti taajaumo sahuse ju-ugahuseti miitoci, saatoho idiiinoro. ²¹ Jaano tonifaihu miiinoco initino nifaihubadi iicano. Jaafaihufenedi jisumi miihai mataajacuui. Jaano toono niti miiño ifico initino icatino, idiiinoro Moocaanico miiño esamaaje mihinivatino iicaqui midilluno. Jaanoro miiinoco taajasuno Jesucristo siino ubuheeteunofenedi. ²² Jaabo niqejefaño ufuuboro Moocaani miyanaagonovi acasivutuuboro gicinihi. Jaabo mityaguuiino Moocaani toomominaa, bu aivojito, bu mityano icano iicamo.

4

Moocaani Miihaico Aacidiineri Sitaaco Mahamusuno.

¹ Jaaneguiiha bu amiihai idaasuno miicaqui mihimibaicini, oono Cristo idaasuno iicaubadi. Miiro idaasuno omooninoco ajaabicimo imitico ejeevesucuumo. ² Jaamo jiiinjehalliri iicaunohachuta Moocaani iimogobadi iicaqui; ifi imogonocoro imooniqui icacuutino. ³ Miiro aivo ajashucutino oono Moocaanico agaajatimo omooninicibadi iticoni momoonihicauno. Miiro tusumi amiihai fanoova imitico mihimoyiihicaui, bu iimitino imogoco mihimoyiiimoro momoonihicaui, bu guiriicavonehejeque, bu agañuhusuno jiiibaimonoco icano, bu jeebiiibatiro adumoro, miihaiñoobaco mejeecivehicautihi, bu Moocaani afaguunoco fanoova ijimico eheetavonoco jeevivomoro mihicahicaui icano. ⁴ Jaamoma siino magataavomoro iimitnoco momoonicuutineri eheetyemere amiihaiditi imitino iimaahicamo. ⁵ Jaarumo diito Moocaani ubuheemeque, bu uchuumucumoco icano emeciiiboro ijaadaco aaciiiboma

paryi imibachujimo. ⁶ Jaabadiro bu jino uchuumucumoco Moocaani jibogoco jibugucuumo, igaijano Moocaani iicabadi iicaqui. Jijehalliri iicausumi famoovaaco iicabadiro Moocaani omoonjurumo.

⁷ Miïro jino fanoova ifinijino fiticuuhi. Jaaneguiha imihusene mihica. Jaamoro imino mehesicinimoro Moocaanima miyanotiro mihiimaa. ⁸ Jaano janaaniciivi gaijicasima mihica. Miïro gaiji ajashutino imitico finisufihi. ⁹ Jaaneguiha amihai iijanofaño fahigovavi magaayicicasi iimaafivotimo. ¹⁰ Bu fahigovavi mejeecivocasi amihai Moocaani aacidinehejeri. Jaano Moocaani amihai fanoovaaco aacinoco imino motoomomoro momooni. ¹¹ Jaanoti bu saatoho mihiimaano Moocaani iimaabadiro iicaqui. Jaanoti bu saatoho sitaaco siinoco mahamusuhachiji, Moocaani amihai aacino sefari mahamusu. Jaano paryi momoonino Moocaanico Jesucristofaño mihimequiro iicano iicaqui. Jaabadiro jaafa cahacisu, bu mitya icano icahi fahijivaro. Fine.

Cristohalliti Idaasuno Mihicano.

¹² Amihai tañahabomi, sefaneri inisuno amihaihallivi asaasumi meheetyedino, ajabafiranoti mihicanicibadi. ¹³ Ivi jilliro imo imo mihica Cristo idaasuno iicaubadi mihicaneri. Jaamo ufucu diibo ihovosima asaanoco mahatymeneri sihidi imo imo mihicahi. ¹⁴ Jaaneguiha amihai Cristo iijihalliti aivonoono unuusumi, imicani amihai mihicahi, iimiibo Moocaani Gaija amihaihalliri iicamaño. ¹⁵ Jaanoti amihai sita gaicaau, bu naniva, bu imiti mooni, bu sita iimaa juvihici icanohalliti ivi idaasuno mihicadino. ¹⁶ Jaanoti naha saatoho Cristo momohalliti idaasuno mihicaneri munucufvedino. Jilliro toonohallivi Moocaanico mihimo.

¹⁷ Miïro jino tusumi mihicacuuhi Moocaani idaasuno omoonijino iseemeti iticovano. Jaano mihaiti jilli iticonino, ¿jaanequi milliji fine Moocaani jibogoco imiyaavogotimovi aallibaanjiiibo omoonibo? ¹⁸ Miïro jino iimimo icarumo sihidi jeevanoti taajahi. ¿Jaanegui milli fine icajimo iimitimo? ¹⁹ Jaamaño Moocaani imogobadi idaasuno icarufenedi imino iicamoro diitoco ifiivusuubo Moocaani usefaño ijeebico ificuuqui. Miïro diibo abañitatibo.

5

Miyaavogominaaco Afagoono.

¹ Jino uujoho amihai igaivominaa quillahutoco faguehi. Jino uujoho diitobadiro quillahutoobo iicaabo, bu Cristo idaasuno iicaunoco aatyimeubo icano. Jaamo bu diito iicabadiro uujoho tamañoma icaji Jesu ihovosima ufucu asaadi. ² Jaaneguiha amihai quillahuto, Moocaanico imiyaavugucuumo ovejamibadi iicamoco motoomo amihai utuumusumoco. Jaanoco mihimogomoro momooni Moocaani imogobadi. Jilli amihai atajibaneguiharo icatino, bu jilli nihibamimoro magaayiciquiro icatino icano. Jilliro imino mududicamaaje. ³ Amihaiñocoro mihicabadi mihimogobadiro momoonidino. Jaamo amihai momooninoco aatymemere igaajaqui. ⁴ Tolli momoonihachiji, imiya toomominaafi agasedi amihai magaayiciji imino chaahimigaco, milli icajitino.

⁵ Jaabadiro bu amihai sicafe quillahuto iijiguiinovimi miminifoto. Jaamoro sabadiro sicujeebima mihicamoro fahigovavi: Jii, monoocasi: Miïro Moocaani imogotih: Aivo uujoho sihidi jeevahi, eneefimoco. Jaanoti naha sicujeebima iicamoco iimihuseri amusufiibo.

⁶ Jaaneguiha sihidi ejeevano Moocaaniguiino* miminifoto amihai diibo unuufucu agasedi sihidi mejeevamoti iminiyuqui. ⁷ Jaaneguiha paryi amihai esamaajeque Moocaani usefaño mificu. Miïro diibo amihai imino mihicanoco imeguehi. ⁸ Jaamoro

* 5:6 Griego iijiri janaanici jilli noonicino: Moocaani useguiino.

bu imino magaaJamoro mehesicini. Miïro oono amihaiminaafi iji jicubadi niigooboro iguehi, aatyimeme miyaavogoco ifnisuqui. ⁹ Jaaboco mejenaau miyaavogofañodi sefano mihicamoro, tolliro bu fahigova iicamo amihai nahabomi, tobadiro bu idasuno iicanoco magaaJamoro. ¹⁰ Jaarumo gueenejisuno idasuno mihicanobuunati Moocaani amihai imino imibachujiibo, bu quehecuno, mityano, sefano icano ficujiibo. Jaabo diiboro Moocaani paryi fanoovaaco aacifiibo mihai cuhuvahi Jesucristoma sano ifnijitino fiivofaño miicaqui. ¹¹ Jaabo jaafa mityama icahi fahijivaro. Fine.

Niino Fitaacu.

¹² Jino tañahabobadi eesiciniubo Silvano onobofeenedi jihaamegayico caatinihi amihai fajiniiboro miyaano iicanoco oono Moocaaniti paryi magaayicineheje Moocaani mihai sihidi agaijinoco ijibogono. Jaanofañodi quehecuno mihica.

¹³ Tolliro bu Moocaani iija Babiloniari iicajaminaa Moocaani amihai iicaubadiro iciumo amihaijaago iijico galluhi, bu tolliro diibo taseemenebadi iicaabo Marco onobo amihaijaago iijico galluhi. ¹⁴ Jaanegui fahigovavi mihibicicasimoro midillucasi. Jaamo paryi amihai Jesucristota mihicamo sajeebima mihica.

2 SAN PEDRO AAME

Miyaavogominaadi Pedro Acaatinuno.

¹ Uujoho, Simon Pedro iicaabo Jesucristo jeecivominaafi, bu diibo minisuminaafi iicaabo amihaidi jihaameque caatinhi, mihai mihicabadiro imino mimiyaavogomedi. Miïro Moocaani, bu Motaajasuminaafi Jesucristo icamisi famooro imiyaavogodimoco acihi iimico. ² Jaaneguiha Moocaani, bu Mohaivojibo Jesucristo icamisico magaa-janofenedi amihaiico sihidî imino omooninoco, bu sajeebî icaco icano magaayici.

Moocaani Miyaavogominaaco Aacino.

³ Miïro Moocaani mihaiico imityafañodi paryi mofiguiha mucuujiivaachunoco, bu diiboco mejeecivequi mucuujiivaachunoco icano aciibo, toonofenedi diiboco magaa-ajaqi, sihidî ejeevanofenedi, bu ovosinonoco eheetavonofenedi icano mihaiico ucuuhuvauboco. ⁴ Jaanehejefenedi unuunoco mihaiico aciibo, jaano ajashutino, sihidî ijadama iicanoco. Jaano toono diibo unuunofenedi amihai Moocaani icabadi miminifetehi iimitino imogo jinihallivi imitico isivanoti mataajamoro. ⁵ Jaaneguiha mesefaquifotomoro amihai miyaavogoco mahamusu imino mihicaneri, jaanoco bu mahamusu janaanici gaajari, ⁶ jaanoco bu mahamusu amihai ificoro imino matajibaneri, jaanoco bu mahamusu jaabiciri, jaanoco bu mahamusu Moocaanico mejeeciveneri, ⁷ jaanoco bu mahamusu amihai nahabomima magaijicasineri, jaanoco bu mahamusu gaijima mihicaneri icano.

⁸ Jaano jinehejema mihicanoco miguiraatuhachiji amihai ifino mihifonoti icajitihî, bu Mohaivojibo Jesucristoco magaa-jano sicamañovi feejitihî. ⁹ Jaanoti jinehejema achahamo ihaallinoma chahahi, jabaiyimo; iticoniono iimiti initicafutuunoco ajabavecuumo. ¹⁰ Jaaneguiha tañahabomi, mityano mihicamoro imino mehesicini Moocaani amihaiico icuboro ucuuhuvaunoco. Jaanoco tolli momoonihachiji ufu-curo imitinofaño mahaquetejitihî. ¹¹ Jaachiji amihai imino tihitino mijicafeteji Mohaivojibo, Motaajasuminaafi Jesucristo aivoji ifinijitinofaño.

¹² Jaaneguiha amihaiico jinehejeque magaa-jacurunoco esaayuuboro icahi, oono miyaanofaño quehecuno mihicarumoco. ¹³ Miïro uudi imino jino uujoho iicanohachuta amihaiico esaayuuboro afajininno. ¹⁴ Miïro Mohaivojibo Jesucristo uco gaajasuhi iguijevedi jiijeeque goovano ejeevesujinoco. ¹⁵ Jaaneguiha uujoho tasefadino moonihî. Jaamo uujoho iguijevenebuuna jinehejeque mehesafetehi.

Cristo Sihidi Ejeevauboco Aatyimeumo.

¹⁶ Miïro amihaiico Mohaivojibo Jesucristo mityati, bu jijehallivi asaunoti icanoco mijibuguno sicamañoooco mihairyo meheetavomoro mijibuguno icatino. Miïro mihai mohaalliri mahatyimeuhi Mohaivojibo sihidî jeevaaboco. ¹⁷ Jaaboco mihai mahatyimeuhi Dios Moocaani bocico, bu imico icano diiboco aaciusumi, bu tolliro muguubuhi Moocaani ihovosiri: Jaani taseemene diiberi uujoho imo imo iicaabo, unuunoco. ¹⁸ Jaano toono niquejefañoti unuunoco mihai monohojineri muguubuhi Mohaivojiboma imibaaîri mihicausumi.

¹⁹ Jaabadi bu aivo jino miyaano iicanoco magaa-jahi Moocaani iimaaminaa acaatinunoco. Jaanoco amihai mimiyaavogomo aivo imino momooni. Jaano toono diito acaatinuno ifuvusuhi oono civohigoti cijigaimecu mesesevetinohachutaro ifuvusunicibadi. Jaanoti Cristo cuujetavio meecirigai onoobobadi asaacudi amihai jeebinoco achicijibo janaanici imino Moocaanico magaa-ajaqi. ²⁰ Jaaneguiha iticoni jinoco magaa-ja, chahano Caatinhaamefaño inoro ihesamaajeriro onono. ²¹ Miïro

toonoco Moocaani iimaaminaa jilli ijeeb#itiro onoomoro acaatin#uno icatino. Jilli Moocaani Gaija diitoco unuunoco Moocaaniditi j#ibuguumo.

2

Sicama#ooco j#ibeguefimo.

¹ Jaabadiro bu Israel cuumifa#o icaumo Moocaani iimaaminaabadi icarumo aba#ififimo. Jaabadiro bu icajimo ba#ifiira j#ibogom#naa. Jaamo am#haifeenevi toovono ijicafotomoro sicama#ehejeque j#ibeguejimo am#hai miyaavogoco ifinisiqui, oono Aivoj#bo aam#bo ataajasuuboti ba#imoro. Jaarumo goovajino ificoro ifinisuno. ² Jaamoco sihidi saatoho imiyaavogomoro diitobadiro iminotino moonijimo. Jaamo tolli iicanoti sita miyahiji j#ibogoditi imijitino ihiimaano. ³ Jaamo nih#bamico sihidi iimogomoro am#haico nanijimo sicama#ehejeque ij#ibogonohallivi. Jaarumo ifinijinoti taajajitimo m#ro s#icijetiro diitoco Moocaani ahaam#jinofa#o icacuumo.

⁴ Buhicagaha itoomom#naa icaurumo imitico omoon#umoco gaij#ut#bo jilliro diitoco jigai#ehiri isisiuboro c#ijigaifa#o icivohigo ga#ihuhi, tahi iicaqui jaadusufucu agasejinohachuta. ⁵ Tolliro bu s#icijeo miyam#naaco iimitihalliti gaij#ut#bo n#ifaibari amacan#suuboro diitoco finisuuhi. Jaaboro id#ibocoro Noeque iyotoma taajasuuhi: Imino mihica, nooboro tomiyam#naaco ij#ibuguuboco. Jaabo Noe taajauhi iyoto sitedimomaryo. ⁶ Tolliro bu Moocaani finisuuhi Sodoma cuumi, bu Gomorra cuumi icanoco c#ijigairi ij#igasuuboro, baiguijiti miniiyuuhi, toonobuunati icano imiti miyam#naa toonoti igaaajiqui. ⁷ Jaanoti id#ibocoro Lot onooboco taajasuubo imino iicaaboro diito imitino iicanoco aaty#meebere idaasuno icahicauboco. ⁸ M#ro diibo imino icahicaubo fafucuvaaciviro iimijeeb#ifa#odi idaasuno icahicauhi diito imitino omoon#noco aaty#meebere, bu imitino ihiimaanoco uguubuuboro icano. ⁹ Jilli Aivoj#bo taajasufihi iji aba#ino in#sunoti diibota iicamoco. Jaanoti iimitimoco ficuubo jaadusufucusumi idaasuno imoon#iqui.

¹⁰ Jaabadiro bu Moocaani idaasuno mooniji janaan#icivi oono #dicunoco ifi iimogonoco omoon#imoro, bu diibo taj#baco imeguehicatimoco icano. Jaamo jenaau#fifimo, jeeb#batiro moon#fimo, iguitimo i#ihicunoono mityati imitinooonohiimaanoco icano. ¹¹ Buhicaga Moocaani toomom#naa sihidi imityama icarumo diito Aivoj#bo imefeenevi: Imitino, onoomoro #batihhi.

¹² Jaamo diito asim#badi ihes#cin#bama chahahi, oono sahij#itiro iicacubadi iicamo iimitimo, ifivomoco agaay#imoro agaicaau#fimo asim#badi iicacuumo. Jaamo diito agaajat#noti imitino iimaahicahi. Jaama#o asim# iican#icibadi guijevejimo. ¹³ Jaamo idaasuno icaji sitaaco idaasuno omoon#hicabadiro. Jaamo: Imo imo mihicahi, neehicamo gueenene icajitino safesugoco omoon#imo. Jaamo am#hai j#ibaimonofa#o ofoomoro am#haico nucufevesuhicahi jihovonehejeri asafesuvomoro. Jaanoti am#haiditi sita imitino iimaahicahi.

¹⁴ Jaamo bu gaigooco jilli ticovono #fin#icihatimo, bu iimitico jeevesuhicatimo, bu ajashuno imiyaavogo iicamoco jeevamaaisuhicamo, bu aivo gaajamo fanoovaaco iimogomoro #cinoco. Jilli Moocaani afaijacuumo iicamo. ¹⁵ Jaamo iimino j#ihaiti imitacumo, johono Moocaani iimaaminaafi Balaam onoobo Beor achibadi jeevamo. M#ro diibo imuguuhi iimitinoco omoon#unohallivi nih#bamico agaay#icujirunoco. ¹⁶ Jaaruuboco iimitihalliti asi burro #bauhi miyam#naafibadi ihiimauboro. Jaama#o fuut#bo ijeegavoma.

¹⁷ Jaamo diito pisirigai in#faihuma achahanobadi jeevahi, bu aimuufaico guibuhaba sihigo asatyon#icibadi jeevahi icano. Jaamo ficuc#nicuhi fahij#ivaviro aivo ic#vonoguiino iicacuuqui, ¹⁸ mih#fonehejeque sihidi ejeevamobadi ihiimaahicama#o. Jaamo iimitinoco ifi iimogonehejeque iimoy#chicanofeenedi jeevamaaisuhicamo iimitinofa#o icahicaumoti miyanotiro agaacuumoco. ¹⁹ Jaamoro diitoco: Am#haico

iimino iicaco mahaciji, neehicamo, diito bu jijovoto icarumo. Miro fanoohimiti iguinionicumio imiti jijovotorucu. ²⁰ Jaanoti bu Aivojibo, Taajasuminaafi Jesucristoco agaajaumoro jiinije imititi ataajacuurumo siino dojicuviro tonehejefano imitamio siino tonehejeguiino minifetehi. Jaamo iticoni Jesuco agaajautino janaanivivi imitino minifetehi. ²¹ Jaamedi imijiruno oono imino jahaico gaajatimo iicano. Jaanoti iimino tajibaco diitoco aaciunoco gaajacuurumo siino ejeevesumaño aivo imitino icacuumo. ²² Jaamovi aivo imino ifotono jilli onoonicino: Jicu siino iguibamaajeque dojicuviro faiyhi, bu faafabaco initicuubo siino dojicuviro caamefano jeefiji, onono.

3

Aivojibo Asajino.

¹ Agaijimo tañahabomi, jino siino amihaidi acaatinahaame. Jaahaamecifaño imeguehi jino afajininofañodi miyanotiro amihaco eesamaaisunoco. ² Jaanegui mehesafoto johono Moocaani iimaaminaa unuunoco, bu Mohaivojibo Taajasuminaafi tajibaco galluminaa amihaco ijibugunoco icano.

³ Jaaneguiha jinooco iticoni mehesicini: niinosumi saajimo miyaminaa Moocaninehejeque edejecujimo, ifi iimitico iimogono onobadiro iicamo. ⁴ Jaamoro dillujimo: ¿Milli iicanoco Cristo saaji, nooboro unuuno? Miro jiinijeque ifiivusuunoti moheede-temihaivi iguijeveunoti, bu jisumihachuta jino jiinije iicabadiro icahi, noomoro. ⁵ Miro diito imogotihahi agaajanoco niquejene sicijetiro ifiivusucafutuunoco, bu Moocaani noojiri nifaihufañoti jiinije iinuunoco jaanunobadi. Jaanoti bu fahigovadi nifaihu iicanoco, ⁶ bu oono nifaihuri jiinijehalliri iicaunoco ifinisunoco icano. ⁷ Jaabadiro bu jisumio niquejene, bu jisumio jiinije icano jino iicano cijigaiguiiharo ficuucinihi, diiboro Moocaani onobadi. Jaagai cijigai toonoco jigasuji jaadusufucusumi. Jaasumi bu tolliro iimihicatimo finisucafeteji.

⁸ Jaaneguiha agaijimo tañahabomi, jinooco majabajeevedino, miro Mohaivojibedi safucu mil añobadi jeevahi, bu mil año safucubadiro jeevahi icano. ⁹ Jaabo Mohaivojibo unuunoco ajabajeevecuuno icatino, oono saatoho eneehicabadi. Jilli mihaico ajaabiciboro imogoobo famooro iimitico ejeevesunoco, mihañooba cijigaifaño footimo iicaqui.

¹⁰ Miro Mohaivojibofucu gaseji mehesicinitinaaca, oono nanivaminaafi gaajaciratinfocuu asanicibadi. Jaasumi niquejene paryi dubaicamaaiji nihicuno guubuvusunoro. Jahi paryi iicaneheje cijigairi finisucafeteji. Jaabadiro bu jiinije paryi toojehalliri iicanoma jigasucafeteji icano.

¹¹ Miro paryi jilli finisucafetejino. Jaaneguiha aivo imino Moocaniguiiharo mihicano, bu diiboco imino mejeecivono icano. ¹² Jaaneguiha Moocaani fucu agasejinoco motoomomoro diiboco mahamusu goovano isaaqui. Jaasumi niquejene cijigairi finicafeteji. Jaano icijigairi tahi iicaneheje paryi chucucamaaiji. ¹³ Jaanoti naha mihaiteemehi Moocaani eetaveji unuunoco bohono niquejeneque, bu bojiinijeque icano. Jahigo paryi famooro imifimio imino mihicaji.

¹⁴ Jaaneguiha, agaijimo tañahabomi, toonoco motoomonohachuta imino mihica amihaco Moocaani sajeebma mihicamoco, bu mihinivatimoco ihatymequi. Jaanoti imitino icano mihicamoco atyimevadiibo. ¹⁵ Jaamoro magaajamoro Mohaivojibo asaatinohachuta sanoodimo imiyaavogomoro itaajaquihica. Miro bu jinooco tolliro amihaidi caatinubo magaijibo monahabo Pablo Moocaani diiboco gaajaco aaciudineri. ¹⁶ Miro paryi ihaamenefañodi jinehejeque amihaco neehicaabo, samañosafaño tihino noocinirunaaca. Jaanoco agaajatimoro, imino imiyaavogotimo sihigoviro iimitinojaagoviro miniyuhicahi, bu tolli oono Caatinahaamefano simañoohaamefano ononehejeque siibadi iimitinojaagoviro oovicimoro iimitinocoro moonhicamo icano. Jaamaño ifinocoro finisujimo.

¹⁷Jaaneguiiha agaijimo tañahabomi, jinooco imegaviro magaaacumaño imino amiha ifico motoomo. Jaamo iimitimo amihaico abañinofaño minifototimoro amiha miyaavogofaño quehecuno mihicanoti aacototimo mihicahi. ¹⁸Jaaneguiiha aivo janaanici imino Mohaivojibo Motaajasuminaafi Jesucristoco magaaamoro diibo gaijifaño imino mujusi. ¡Jaaboco macahacisu jisumi, bu fahijivaro icano! Fine.

1 SAN JUAN AAME

Fiivo Iimaa Cristo.

¹ Amihaidi macaatinhi jino iticoni jiniije ifivutinaacaro iicacuunoco mihai muguubuunoco, mohaallineri mahatyimeunoco icano. Jaaboco mahatyimeumoro diiboco muhuseneri mududicuihi. Jaabo jino Fiivo Iimaa iicaabo. ² Jaabo miyaminaaco fiivusuhi. Jaaboco mihai mahatyimeumoro toonoti mijibeguehichi. Jaamo amihaiico mijibeguehi jino ifinijitino fiivoco, Moocaanima iicauhiji mihaiivi ubuhugaavuunoco. ³ Jaanoco amihaiico mijibeguehi muguubuunoco, mahatyimeunoco icano. Jaamo mihaima manahabovahi Moocaanima mihai mihicabadi, bu Illi Jesucristoma mihicabadi icano. ⁴ Jaanogui amihaidi jilli macaatinhi. Jaamo sihidimo imo imo mihichi.

Moocaani Seseene Achicinibo.

⁵ Jibogoco Jesucristo mihaiico jibuguihi. Jaanoco amihaiico mijibeguehi Moocaani seseene achicinibo iicanoco. Jaabovi ajashuno icivono chahahi. ⁶ Jaamo: Diiboma magataavehi, munuurumo civohi mihicamo jilli mabañihi moojiri, sicamañoco monoomaño, bu momoonimaño icano. ⁷ Jaanoti Moocaani iicabadi seseehi mihichachiji diiboma magataacinhi. Jaamaño mihaiico Illi Jesucristo tijoho mohimitico paryi nitih.

⁸ Jaanoti: Tahimitima chahahi, monoomo jilli mofico mabañihi. Jaamaño mojeebifaño miya iiji chahahi. ⁹ Jaanoti mohimitico Moocaanico mijibogohachiji diibo aivo imihuseebe abañitatibo, mohimitico ubuusuuboro paryi nitijiibo. ¹⁰ Jaanoti: Tahimitima chahahi, monoohachiji Moocaanico: Bañififibo, meneehi. Jaamofaño diibo iiji chahahi.

2

Iji Moocaani Imefeenevi: Imitimo, Unuusumi Jesucristo Mohalliti Icaabo.

¹ Taseeme amihaidi jilli caatinhi. Jaamo iimitinoco moonitimo mihichi. Jaanoti mimiyaavugucuumo imitinoco momoonihachiji Moocaani imefeenevi mohalliti iicaabo jisumi icahi Jesucristo imihuseebe. ² Jaabofeenedi mohimiti jaaducafutucuuihi. Jaano mihaidiro icatino, faajinijeminaadiro bu icano.

³ Jaanoti Moocaani atajibabadi mihichachiji magaajaji diiboco magaayicicunoco. ⁴ Jaanoti saatoho: Diiboco gaajacuihi, onoomo, itajibaco imiyaavogotimaño, bañififimo. Jaamofaño miya iiji chahahi. ⁵ Jaanoti diibo tajibaco imiyaavogoobo Moocaanico aivo imino agaijibo. Jilliti magaajahi diiboma magataavonoco. ⁶ Jaabo Moocaanima gataavehi onobo Jesucristo imino iicaubadi iicaqui.

Bohono Tajiba.

⁷ Tañahabomi, botajibaco amihaidi caatinithi amihai Cristoco mimiyaavuguunotiro amihaiico atajibacunoco. Jaano jino sijetiro atajibauno jibogoco amihairoyo muguubuhicacuuno. ⁸ Jaano tajibaco amihaidi acaatinino jino bohonobadi minifetehi. Jaano aivo miyaano Cristofañodi, amihaiañodi icano. Jaamaño icivono afatyucunoguinodi miya sese achicinicuihi.

⁹ Jaanoti saafi: Seseehi icacuuihi, nuuruubo inahaboco ijihegueebe civohiguerehiica icahi. ¹⁰ Jaanoti inahaboco agaijibo seseehigo icahi. ¿Jineje bu diiboco iimitinofaño gañisujirahi? ¹¹ Jaanoti inahaboco ijihegueebe civonofaño icahi. Jaabo ofoohigoco gaajatihi, iciveri aatyimetimaño.

¹² Taseeme, jaaneguiha amihaidi caatinithi, Moocaani amihai imitico Jesucristofeenedi ubuusucumaño. ¹³ Amiyato, amihaidi caatinithi, iticoni jiniije

fiivutinaaca iicauboco magaajacumaño. Sicafe, amihaidi caatinihi, iji Satanasco miguiinonícumaño.

Taseeme, amihaidi caatinihi, Moocaanico magaajacumaño. ¹⁴ Amiyato, amihaidi caatinihi, iticoni jinije fiivutinaacaro iicauboco magaajacumaño. Sicafe, tolliro amihaidi caatinihi, mequehecufimaño Moocaani jibogoco amihai jeebifaño mag-aayicimoro ijico miguiinonícumaño.

¹⁵ Jaaneguiiha jinijeque magaijdino, bu jinijehalliri iicanoco magaijdino icano. Jaanoti saatoho jinijeque agaijimo Moocaanico gaijitihi. ¹⁶ Miïro paryi jinijehalliri iicano imiti Moocaaniti saatih. Jilli jinijehallitiro asaano, oono mofi imitinoco iimogoneheje, mohaalli imitinoco iimogoneheje, bu: Uujoho aivo sihidi jeevahi, noomoro mihicaneheje icano. Paryi jino jinijeonehejere. ¹⁷ Jaano jino jinije paryi iimitinoco iimugusuhicanoma fininoro fuucuui. Jaanoti Moocaani iimogobadi icahi-caabo finijitih.

Abañififibo Saaji.

¹⁸ Taseeme, jino niinosumi mihicacuui. Amihairyo magaajacuui Cristominaaniminaafi asaajinoco. Miïro jino jisumi icacumo Cristoco iminaanihicamo. Jinoti magaajahi jino niinosumi mihicacunoco. ¹⁹ Jaamo mofeeneti fuuhi. Jaarumo mihaioto icautimo, mihaioto iicauruva mihaima icajirumo. Jaamaño tolli fuumo famooro maatyimemere magaajaqui paryi famooro mihaioto icatinoco.

²⁰ Jaanoti naha amihaiico Cristo Igaijaco acicuui. Jaamaño amihai famooro imino magaajacuui. ²¹ Jaaneguiiha amihaidi caatinihi miyaanoco magaajacumaño, mag-aajatimaño icatino. Miïro amihairyo magaajacuui miyaanofañoti sicamaño asaajitirunoco.

²² Jaabo, ¿nacu mijoho abañififibo? Eti bu oono: Jesuco Cristo icatibo, eneehicaabo. Diibo Cristominaaniminaafi iicaabo. Miïro Moocaani Achi Jesuco utuunamaaihicaabo, bu Moocaanico tuunamaaihicaabo icano. ²³ Miïro paryi Moocaani Achico utuunamaaimo Moocaanima chahahi. Jaanoti Moocaani Achico jibogomo Moocaanima icahi.

²⁴ Jaaneguiiha amihai jeebifaño mificu oono iticonitiro muguubuunoco. Jaano amihai jeebifaño iicahachijj Moocaanima, Ilima icano mihicahi. ²⁵ Miïro Jesucristo mihaiico aciguui ifinijitino fiivoco unuubadi.

²⁶ Jaaneguiiha jino amihaidi caatinihi jilli amihaiico abañihicamoditi. ²⁷ Jaanoti naha amihai Moocaani Gaijama mihicahi Jesucristo amihaiico aaciuboma. Jaamaño sita amihaiico jibeguejitirahi, Moocaani Gaijaro amihaiico paryi jibogomaño. Jaabo jibogo miyaano sicamaño icatino. Jaaneguiiha Cristoma icamoro mihica Moocaani Gaija amihaiico jibogobadi.

²⁸ Taseeme, jaaneguiiha amihaiico neehi: Cristomaryo mihica. Jaabo asaadi diiboti nucufevetimo, bu ñihicugotimo icano miicaqui. ²⁹ Miïro amihairyo magaajacuui Jesucristo iimihuseebe iicanoco. Jaabadiro bu oono iimihuseme Moocaani seeme iicamo.

3

Moocaani Seeme Iicamo.

¹ Jaaneguiiha magaaja miïro sihidi Moocaani mihaiico agaijiboro, iseemeti mihaiico oovichi. Jaano miyaano diibo seeme mihai. Jaamaño jinijeminaa mihaiico gaa-jatih, Moocaanico agaajatimaño. ² Agaijimo tañahabomi, Moocaani seeme mihicacuui. Jaarunaaca mihaiico gaajasutibehiica ufucu mihicajinoco. Jaarumo magaajahi Jesucristo asaadi diibobadi mihicajinoco, miïro iicabadiro iicaaboco mahatyimejimaño.

³ Jaanoco paryi eesicinimo, jeebi imibachucafetehi diibo Jesu imiibo iicabadi.

⁴ Jaanoti paryi famooro iimitinoco omoonimo Moocaani tajibaco imitino moonih. Miïro imitinoco momoonino Moocaani tajibaco: Jii, monootih. ⁵ Miïro amihairyo

magaajacuhi Jesucristo mohimitico ibuusuqui asaaunoco. Jaabofaño imiti chahahi. ⁶ Jaaboma paryi iicamo imitico moonitihhi. Jaanoti imitico moonimoro iicamo diiboco atyimetimo, gaajatimo icano. ⁷ Taseeme, miihaiñooba amiihaico bañidino. Jaanoti imino iicaabo Cristo imihuseebjadi jeevahi. ⁸ Jaanoti imitino iicaabo ijitahe. Miiro iji sahijitiro iimitinoco omoonifiibo. Jaanogui Moocaani Achi saauhi iji omoonisunoco ifinisiqui.

⁹ Jaanoti paryi Moocaaniti ifiivomo iimitinoco moonitihhi, Moocaani ifico mojeebiiñaño ificucumaño. Jaamaño iimitinoco momoonicutihhi, Moocaani seeme mihicamaño. ¹⁰ Miiro gaajaveechuno Moocaani seeme iicamo, bu iji seeme iicamo icano. Jaanoti paryi iimitinoco omoonimo, inahaboco agajitimo Moocaani seeme icatihhi.

Sabadiro Fahigova Magaijicasi.

¹¹ Miiro mimiyaavuguunotiro muguubuno jiiibogo jino: Sabadiro fahigovavi magaijicasi, onono. ¹² Cainbadi mihicadino. Miiro ijitahe iicaumaño inahaboco gaicaaubo. ¿Nacu milliti jaaboco gaicaaubo? Eti bu Cain iimihicautimaño, jaanoti inahabo iimihi-caumaño.

¹³ Tañahabomi, majabafitedino jiiinjeminaa amiihaico ijihevehachijii. ¹⁴ Miihai naha guijeveti buhefaño mafatyucuhi. Jaanoco magaajahi monahabomico magaijimaño. Jaanoti inahaboco agaijiiibo guijeveti taajatihica. ¹⁵ Miiro paryi inahabomico ijihegueme gaicaauminaa. Amiihairyo magaajahi gaicaauminaa ifinijitino fiivoma ijeebiiñaño achahanoco. ¹⁶ Miiro jilliti magaajahi magaijicasinoco Jesucristo mohallivi ifico aacunoti. Jaabadiro bu miihai mofico mahacijirahi monahabomihallivi. ¹⁷ Jaanoti sihidi inehejema iicamo inahabo idaasuno iicanoco atyimecuurumo diiboco iidaasugotimo. ¿Milli bu: Moocaanico gaijiihi, neejirahi? ¹⁸ Taseeme, ticovo iijiriro magaijidino, miyanotiro magaiji imino momooninofañodi.

Moocaani Imefeenevi Quehecuno Mihica.

¹⁹ Jaamaño jilliti magaajahi miyaamo mihicamoro, Moocaani imefeenevi quehecuno mihicanoco. ²⁰ Jaanoti mojeebii mofii iimitinoco gaajacufihhi. Jaarunofaño Moocaani ajashutiiibo mojeebiiñaño iicanoco gaajaabo. Jaabo paryi fanoovaaco gaajahi. ²¹ Jaanoti agaijino nahabomi, mojeebii Moocaani imefeenevi miihaico milli onotihachijii Moocaani imefeenevi quehecuno mihicahi. ²² Jaabo miihaico siinoco midillunoco aciji diibo tajiiibaco: Jii, noomoro momoonimaño diibo iimogobadi. ²³ Jaano jino itajiiiba: Illi Jesucristoco mimiyaavogono, bu jaamoro sitama sabadiro magaijicasino icano, diibo atajiiibaubadi. ²⁴ Jaamo itajiiibaco imiyaavogomo diiboma icahi, bu diitoma diibo icahi icano. Jaanoco magaajahi diibo miihaima iicanoco Igaijaco miihaico aacinofeededi.

4

Moocaani Gaija, Bu Abañifiibo Gaija Icano.

¹ Agaijimo tañahabomi, famoova gaijaco mimiyaaveguedino. Iticoni minisu; ¿Naa Moocaani Gaija diibo iicanoco? Miiro jiiinjehallivi sihidi gahafucumo bañifiraminaa: Moocaani iijico mijiiibeguehi, onoomo. ² Jaamo jilliti magaajahirahi Moocaani Gaijama iicaaboco. Miiro paryi oono Jesucristo miyaminaafibadi ifiivuuboro saauhi, nooboro ijiibogoobo, diibo Moocaani Gaijama iicaabo. ³ Jaanoti Jesucristoditi tolli onotiiibo Moocaani Gaijama chahahi. Diibo jilli Jesucristominaaniminaafi gaijama iicaabo. Miiro amiihairyo muguubuhicacuhi togaija asaajinoco. Jaabo jisumi jiiinjehalliri icacuhi.

⁴ Taseeme, amiihai Moocaanita. Jaamo abañifimoco amiihai miguiinonicuhi. Miiro amiihaifaño iicaabo janaanici mityahi jiiinjeminaa iicamofaño iicaabo janaanici iicamaño. ⁵ Jaamo diito jiiinjeminaa. Jaamaño jiiinjeonehejequere iimaamo. Jaanoco jiiinjeminaa iicamo diitoco guubunicihhi. ⁶ Jaanoti miihai Moocaanito. Moocaanico

agaajamo miihaico guubunicihi. Jaanoti Moocaanioto iicatimo miihaico guubunicitih. Jilliti magaaajahi Miya Gaijama iicamoco, bu abañififiibo gaijama iicamoco icano.

Moocaani Miihaico Gaijahi.

⁷ Agaijino nahabomi, fahigova magaijicas. Moocaaniti magaijicasino saahi. Paryi famoovaaco agaijibo Moocaani seemene. Jaabo Moocaanico gaajahi. ⁸ Jaanoti sitaaco agaijitibo Moocaanico gaajatihica, Moocaani saatohoco agaijifihicaaboco. ⁹ Miiro Moocaani miihaico agaijinoco ifusuhi miihaidi idibocoro Illico jinijehallivi agallu-unofeenedi, diibofeenedi fiivoma miicaqui. ¹⁰ Miiro miihai Moocaanico magaijinioti gaiji saatih. Jaanoti naha Moocaani miihaico agaijuboro Illico galluuhi mohimitico ijaaduqui. Jaano jino naha miya gaiji.

¹¹ Agaijimo tañahabomi, miihaico Moocaani agaijibadiro miihai tolliro sabadiro magaijicasiqui. ¹² Miiro Moocaanico miihaiñooba atyimetatih. Jaanoti sabadiro magaijicasihachiji, Moocaani miihaima icaji. Jaano igaiji miihaifaño aivo imino jusiji. ¹³ Jaamo jilliti magaaajahi Moocaanima mihicanoco, bu miihaima diibo iicanoco icano Igaijaco miihaico aaciunofañodi. ¹⁴ Miiro miihai mahatyimeumoro mijibeguehi Moocaani Illico jinijeminaaco itaajasuqui agalluunoco. ¹⁵ Jaamo paryi Jesucristoco: Moocaani Achi, onoomo Moocaanima icahi, bu Moocaani diitoma icahi icano.

¹⁶ Jilliti magaaajamoro mimiyaaveguehi Moocaani miihaico agaijinoco. Miiro Moocaani saatohoco agaijifihicaabo. Jaabo gaijima iicaabo Moocaanima icahi, bu Moocaani diiboma icahi icano. ¹⁷ Jilliti gaiji miihaivi jusihi ufucu jaadufucu iicasumi ñihicugotimo miicaqui. Miiro miihai jiijehallivi Jesucristo iicabadi mihicahi. ¹⁸ Miiro gaiji iicamañovi ñihicugo chahahi, gaiji ñihicugoco buhi agañoñaño. Miiro ñihicugo iidaasuhigovi minoco satyehi. Jaamaño iiguibovi gaiji imino jusitihica.

¹⁹ Jaanoti naha miihai Moocaanico magaijini iticoni miihaico diibo agaijumaño. ²⁰ Jaanoti saatoho: Uujoho Moocaanico gaijini, onoomo inahaboco ijihegueme bañififihi. Jaamo mino nahabo mahatyimebeque magaijitimo, ¿milli bu Moocaanico magaijirahi mahatyimetiboco? ²¹ Jaabo miihaico atajibauno jino Moocaanico agaijibo tolliro inahaboco igaijiqui.

5

Miyaavogo Jinijeque Guinonih.

¹ Paryi famooro Jesu Cristo iicanoco imiyaavogomo Moocaani seeme iicamo. Jaamo bu caanico agaijimo tolliro iseemeque gaijifihi. ² Jaamo Moocaanico magaijimo, diibo tajibaco momoonisumi magaaajahi diibo seemeque, bu magaijinoco. ³ Miiro Moocaanico magaijino itajibaco momoonino. Jaano itajiba sihidi jeevatih. ⁴ Miiro oono paryi Moocaani seeme iicamo jinijeque guinonih. Jaano momiyaavogofeenedi jinijeque miguinonih. ⁵ Miiro idiboro jinijeque guinonih Jesu Moocaani Achi iicanoco imiyaavogoobo.

Jesu Moocaani Achi Iicano.

⁶ Miiro diibo Jesucristo asaauno jibogocafutuuh. nifaihufeneedi, bu itijohofeneedi icano. Jaabo initicafutusumi unuuneriro icatino, bu tolliro iguijeveuneri icano. Jaano miyaano iicanoco Moocaani Gaija jibeguehi, diibo Moocaani Gaija iicaabo Miyaabo iicamaño. ⁷ Jaano jibogominaa icahi niquejefaño miimisiici, saafi idino; Moocaani, Illi, Igaija icano. Jinoodimo icarumo saafiviro gataacinih.* ⁸ Jaabadiro bu minooci, sano idino icahi jinijehalliri; Moocaani Gaija, bu nifaihu, bu tijoho icano. Jaano jino minooci, sano idino iicano sabadiro iimaahi. ⁹ Miiro miyaminaa onoonoco mimiyaavogonicihi. Jaamo bu, ¿milli mimiyaaveguejitirahi Moocaani Illi Jesucristo

* 5:7 Sahaamefaño ficuutimo: Jaano jibogominaa icahi niquejefaño miimisiici, saafi idino, onoonoco.

iicanoco ijibogonoco? ¹⁰ Jaamo Moocaani Achico imiyaavogomo toono jibogoma icahi ijeebifaño. Jaanoco Moocaanico imiyaavogotibo Moocaanico: Bañififiboti, neehi, Moocaani Illiditi jibogonoco imiyaavogotimaño. ¹¹ Jaano jino Moocaani onono: Diibo mahaico ifinjitino fiivoco aacino. Jaano toono fiivo Illima icahi. ¹² Jaamo Moocaani Achima iicamo ifinjitino fiivoma icahi. Jaanoti Moocaani Achima iicatimo toofiivoma chahahi.

Niino Fajini.

¹³ Jaamo amihaidi jinoco caatinihi Moocaani Achico mimiyaaveguemedi. Jaamo magaajahi ifinjitino fiivoma mihicanoco.

¹⁴ Miïro mihai Moocaanico mimiyaavogomoro magaajahi diiboco siinoco midillunoco, ijeebi onoobadi, mahaico uguubunoco. ¹⁵ Jaano mihai Moocaanima mihiimaanoco diibo uguubuunoco magaajabadiro, bu magaajacuhi diiboco midillunoco mahaico aacicunoco.

¹⁶ Jaanoti saatoho inahabo imitico omooniruno guijevafaño #futusutinehiica iicahachiji, diibohallivi Moocaanima ihiimaaqui. Jaadi diiboco Moocaani aciji fiivoco, guijevafaño #futusuno imiti iicatihachiji. Miïro jaanoti icano guijevafaño #futusuno imiti. Jaanoti uujoho nootihitoonohallivi Moocaanima mihiimaaqui. ¹⁷ Miïro paryi fanooro imiti imitihito. Jaarunofaño icano sanoodino imiti guijevafaño #futusutino.

¹⁸ Miïro magaajahi paryi Moocaani seeme iicamo iimitinoco omoonitatino. Jaamoco Moocaani Achi ootomomaño iji diitoco dudicitatihito.

¹⁹ Miïro mihai Moocaanioto mihicanoco magaajahi, bu tolliro paryi jinijeoto iji mityaguiinovi iicanoco icano.

²⁰ Tolliro bu magaajahi Moocaani Achi asaaboro mahaico gaajaco aacino, tooneri Miyaabo iicaabo Moocaanico magaajaqui. Miïro bu Miyaabo iicaaboma mihicahi, Illi Jesucristoma mihicahi. Jaabo jaani Moocaani Miyaabo, ifinjitino fiivoma iicaabo.

²¹ Taseeme, mehesicini jihovo ijinita caanimiti.

2 SAN JUAN AAME

Cristo J#bogofaño Mihica.

¹ Uujoho quillahutoobo iicaabo caat#nihi jihaameque monagoti Moocaani ificuguedi, tolliro bu iseemeque uujoho miyaano agaij#medi. Saafiro uujoho icat#no, bu pary# oono miyaanoco agaajacumo icano. ² Jaabo uujoho am#haico gaijihi miyaano mojeeb#faño iicanofeenedi. Jaano fahij#varo m#haima iicajino. ³ Jaabo Moocaani, bu Illi Aivoj#bo Jesucristo icam#si am#haico imino mooniji, bu #daasugueji, bu sajeeb# icaco aciji icano miyaanofañodi, bu gaijifañodi icano.

⁴ Uujoho aivo imo imo icahi diseemeti saatoho miyanotiro Moocaani m#haico ataj#babadi imino #gomoco aaty#meneri. ⁵ Jaanegui tañago, jisumi mas# sabadiro magaij#casiqui. Jino ico onoono bohono taj#ba icat#no, iticon#tiro toonoma mihicacuunoco neehi: ⁶ M#ro Moocaani ataj#babadi mihicano toono gaijama mihicano. Jaano toono taj#ba iticon#tiro muguubucuuno, gaijicasifaño mihica, onoono.

Bañ#m#naa.

⁷ M#ro jino jiinjehall#ri sihid# icamo bañ#firam#naa, Jesucristo jiinjehall#vi miya miyam#naafibadi asaauboco utuunamaaimo. Toll# iicaabo, jill# bañ#m#naafi, Cristom#naanim#naafi iicaabo. ⁸ Jaanegui am#hai imino mehes#cin# am#hai dudicamaajeti mih#icuunoco m#mitasudino. Jaamo ufucu ijadaco pary# magaay#cihi.

⁹ Jaanoti saatoho Cristo ij#bugunoco ejeevesumoro sih#gov# iminifotomo, bu Moocaaniti buh#gov# minifetehi. Jaanoti Cristo j#bogofaño mihicahachij# Moocaanima mihicahi, bu tolliro Illima mihicahi icano. ¹⁰ Jaaneguiiha saatoho j#bogom#naa am#haijaago agasevamoro Cristo j#bogoma ofoot#moco am#hai iijafaño magaay#cidino, bu: Tah# imino difoo, meneedino icano. ¹¹ M#ro diitoco ifitacumo diito imit#faño bu minifetefihi.

Niino Imaa.

¹² Sihid# am#haico eneejiruno icarahi. Jaarunaa imogot#hi aamefeenedi, acaat#ninoco. Cusumihacho feeji am#haima faño mihiimaacasiqui. Jaaneri mohimohica imino ijusiqui.

¹³ Moocaani #c#cugo, dinago seeme dijaa iij#co galluuhi.

3 SAN JUAN AAME

Gayo Onooboti, Imino Ihiimaano.

¹ Uujoho quillahutoobo iicaabo caatinahi jihaameque agaijibo tañahabo Gayodi, diiboco miyanotiro agaijibedi.

² Agaijibo tañahabo, dihallivi Moocaanima iimaahicahi. Fanoova ima imino ifeequi tolliro guihuvatibo diicaqui, bu oono imino dijeebi ofoobadi diicaqui icano. ³ Miïro saatoho monahabomi asaamo imino dijeebi miyaanofañodi iicanoco, bu imino jibogo onobadi idiicanoco icano jibugunoco uguubuhiniboro imo imo icahi. ⁴ Jaano toonobadi chahahi sanooba uco imo imo iminiyuno. Jino, taseeme, miyaanofañodi imino miigonoco guubuhi.

⁵ Agaijibo tañahabo, imino aivo moonihicahi monahabomico adaamusuubo sihogoti asaamoco adaamusunofeenedi aivo imino moonihicahi. ⁶ Jaanoco diito Moocaani ijanominaafeenevi jibeguehicahi ijoho sihidi gaijima idiicanoco. Jaanogui diitoco imino daamusu, ucuujivaachunehejeque daaci imino ifeequi, Moocaani imogobadi. ⁷ Miïro diito Cristo dudicamaajeguiha jgomo. Jaamo imogotihï Moocaanico agaajatimo aacinehejeque agaayicinoco. ⁸ Jaaneguiha mihai diitoco imino momoonifeenedi mahamusuqui iimino jibogoco.

Diotrefe Onoobo Imitino Iicano.

⁹ Uujoho caatinuhi aameque Moocaani iijaminaadi. Jaarunoco Diotrefe guubuutihï mihai iijico, diitofeenevi aivojiboti iicanoco imogooboro. ¹⁰ Jaaneguiha ofoohachijï faamo imefeenevïro neeji: Mihaiditi sicamañoco ihiimaaboro abañihicanoco, bu tolliro monahabomi tahi ifotomoco gaayichicatibo, bu agaayicigomoco gaayicisuhicatibo icano. Jaaboro Moocaani iijati diitoco gañihicaabo.

¹¹ Jaaneguiha agaijibo tañahabo, diito imitino omoonibadi diicadino iminoro diica. Miïro iiminoco omoonibo, Moocaanitahe. Jaanoti iimitinoco omoonibo, Moocaanico atyimetihica.

Demetrio Imino Omoonino.

¹² Jaanoti famooro Demetrioti imino iimaahicahi. Jaano miyaanofeenedi gaajacafetehi. Jaanoco mihai bu tolliro mijibeguehi. Bu jaanoco amihai magaaajahi miyaano iicanoco.

Niino Iimaa.

¹³ Sihidi ico neejirahi. Jaaruubo imogotihï caatinitafaihu, bu caatinitai icanofeenedi eheetavonoco. ¹⁴ Imeguehi govano ico aatyimeneque. Jaadi jari mihiimaacasiji faño.

¹⁵ Jaanogui sajeebi diica. Juuga nahabomi dijaa iijico galluuhï. Ijoho bu paryï famooro monahabomico moojico daaci.

SAN JUDA AAME

Juda Caatinuhi Moocaani Ocoovamedi.

¹ Uujoho Juda Jesucristo jeeçivominaafi, Jacoobo nahabo, jihaameque caatinuhi Moocaani ocoovaaboro itati ijeevadi ificumedi. Jaamo imino toomocinuhi Jesucristofeenedi. ² Jaabo Moocaani amuhaico sihidi idaasugueji, bu gaijiji, bu sajeebhi icaco aciji icano.

Sicamañoco Abañifimo.

³ Agaijimo tañahabomi, sihidi imogorahi mataajajinohallivi amuhaidi acaatininoco. Jaarunaa momiyaavogoditi amuhaidi caatinuhi. Jaamo momiyaavogohalliti meje-naauqui, Moocaanita iicamoco aacinohalliti, toonoco mubuunanijitirahi. ⁴ Jaanaaca sihidi bañiminaa amuhaifeenevi icacuhi. Jaamo gaajaciratino amuhaifeenevi jicamaaimo siicijetiro Caatinuhaamefaño diitoti iijbugucumo, cijiigaifaño ifeequi iicacumo. Jaamo imifitino miyaminaa, Moocaani imihijico hicimoro siibadi miniiyuhicamo fanoova imitincoro iimoyhiciqui. Jaamoro idiboro Mohabajaabo Aivojibo Jesucristoco tuuna-maahicamo.

⁵ Amuhairyto magaajacurunoco siino amuhaico esaayuhi. Moocaani Israel cuumiminaaco Egipto jiinijeti taajasuui. Jaadi saatoho imiyaavuguutimoco finisuubo.

⁶ Tolliro itoomominaa niquejefaño imino iicaurumo, Moocaani atajibauno mityaco aacijirunoco iimogotimoro iijanoco jeevesuui. Jaamoco Moocaani civojanuhi cironoguiino ifinijitino jigaiñehineri isisuboro niinofucuguiiha ificuumo. ⁷ Jaabadiro Sodoma, Gomorra onocuumici miyaminaa, bu ifitino iicaucuumijeminaama Moocaani ifinijitino cijigairi jigasuuhi, itoomominaa imitino iicaumoco omoonibadiro. Jaamo Moocaani toomominaa iicaubadi imitino icaumo: Sano gaifimiro gaifimima iicamo, Moocaani gaigooma miicaqui eheetavunoco ejeevesumoro, siibadiro iicaneheje fanoovaaco moonihicahi. Jaamoco tolli moonibo. Jaanoti famooro igaajaqui tolli iicahicamo ifinijitino cijigairi idaasuno ijigajinoco.

⁸ Jaamoco imitino gaija onoobadi omoonimo ifico idicuno moonihi. Moocaani iijico mityagotimo, niqueje toomominaati imitino iimaamo. ⁹ Jaarunaaca Moocaani toomominaa aivojibo Miguel icaruubo Moise chuumuhuhalliti ijima ihibacasmusi idicuno nuutihi idinoro nuubo: Moocaani jei ico hibaji, nooboro. ¹⁰ Jaanoti diito imitino iimaahicahi agaajatnoti. Jaamo sahiijitiro jibogoratino gaajamo bajio asimi ihesicinima chaharumo agaajamoro omoonnicibadi, moonimo ifihalliviro ifiniqui.

¹¹ Idaasucani icajimo! Cain imiticoro agaajaumo, nihibamico iimoyhicimaño mitamo Balaam iicaubadi. Jaamo finiji Core iicaubadi isifiratuuboro Moocaani onoonoco imuguutimaño guijeveubo. ¹² Jaabobadi iicamo amuhai imo imo mamachuqui mihi-gaivomoma ofoomo amuhaico nucufevesuhicahi iimitiri. Jaamo amuhaifeenevi imo imo iicamoro sihidi amachumoro aduhicahi famoovaaco nucufeguetimo. Itadimo iicarumoco jeeçivotimo ificoro toomomo. Aimuufai nifaihuma achahanoco guibuhuba asatyonnicibadi ejeevamo. Imoho onovafisumi onovatihobadi aivo ifahifema agaijuyicicho aivo ochoomonicibadi ejeevamo. ¹³ Muuai tyuucai aivo isifirano ijivaaseque agaahnicibadi diito imiti ifuvusuhi nucufesuno. Meecirigai ijihaiti imitaabo iicabadi. Moocaani diitoco ficuji cirono fucuro ifinijitnoguiino.

¹⁴ Adan iyaachi seemene, iyaachi seemene, seemene Enoc onobofoenedi, ditediti Moocaani nuuhi: Memeeçi, Aivojibo Jesu ajashutino itoomominaama asajinoco. ¹⁵ Jaabo famooco dilluji. Jaaboro paryi imifitimoco cijigaifaño gañiji, imitino imoonihicanohalliti, paryi diibediti imifitimo aivo imitino iimaahicanohalliti icano,

nooboro. ¹⁶ Jaamo fanoovati famaño vaje iimaafifimo, sitaaditi iimaafifimo, iimitico igu-iraasumo, ifihalliviro ifico mityano eesicinimoro sitaaco neefimo. Jaamoro saatohoditi imino iimaamo siinoco diitediti ihiciquiro.

Cristotaco Afagoono.

¹⁷ Jaanoti amiihai, agaijimo tañahabomi, mehesicini, siicijetiro amiihaico Mohaivojii bo Jesucristo minisuminaa unuucuunoco: ¹⁸ Niinosumi icajimo dejecuminaa imitijeebii onoobadi iicamo, noomoro. ¹⁹ Jaamo amiihaico dugaacusuji, jiiinije iimogobadi iicamo Moocaani Gaijama chahahi.

²⁰ Jaanoti amiihai, agaijimo tañahabomi, quehecuno mihica amiihai imi miyaavogofaño. Moocaanima mihiimaa Moocaani Gaija mityafañodi. ²¹ Moocaani gaijifaño mihi camoro, motoomo Mohaivojii bo Jesucristo iidaasugofeenedi ifinijitino ifico mihaico aacijinoco.

²² Imino imiyaavogotimoco, mimiyaavugusu. ²³ Saatohoco mataajasu ciijigaiti. Sitaaco mihidaasugo. Jaarumo diito imititi gaihuinimoro, bu jiiheguemere icano.

Niino Imaa.

²⁴⁻²⁵ Idiiboro Moocaani agaajaabo, bu Motaajasuminaafi icano imityari amiihaico teemeji acototimo miicaqui, mihinivatimoco isatyequi imo imo iimihimefeenevi. Jaaboco mihimo, sihidii ejeevanoco, imityaco, itajii baco, Mohaivojii bo Jesucristofeenedi siicijetiro, bu jisumi, bu fahiijivaro icano. Fine.

APOCALIPSIS

Jesucristo Ihifusuuno.

¹ Moocaani Jesucristoco aciuhi diibo idudicamaajeminaaco ihifusuqui goovano iicajinehejeque. Jaanoco Jesucristo ifusuuhi idudicamaajeminaafico Juaco itoomominaafico agalluubofeenedi. ² Jaabo uujoho Jua miyaanoco jibuguuhi paryi aatyimeunoco, bu Moocaani iijico icano Jesucristo onoonofeenedi.

³ Imicani iicamo jihaameque ihifinicimo. Tolliro bu imicani iicamo Moocaani jihaamefañodi ihiimaanoco uguubunicimoro imino jihaamefaño onoonoco omoonimo. Miïro tufucu fitivucuuhi.

Jua Moocaani Iijaminaadi Caatinihi.

⁴ Uujoho Jua caatinihi Moocaani iijano Asia jinijeri sahuse juugahuseti mijaaci icano iicajahajeminaadi. Jaamo amihai magaayici Moocaani imino omooninoco, bu sajeebii icaco aacinoco icano. Jaabo Moocaani iicaabo bu diiboro iicaubo, bu diiboro asaajiibo icano. Bu tolliro sahuse juugahuseti miimisiici icano imino gaijami Moocaani aivoji icaga imefeeneri iicamo aacinoco magaayici. ⁵ Bu tolliro Jesucristo aacinoco magaayici. Diibo miyaanoco jibogoo, bu iguijevemefeenetiticoni ubuheeteubo. Jaabo jinijeminaa aivojito aivojibo iicaabo. Jaabo Cristo mihaico agaijiboro itijeheri mohimitico nituhi. ⁶ Jaaboro mihaico aivojitoti, bu sacerdoteti icano eetavuuhi diibo Caani Diosco mejeecivequi. Jaabo jaafa mitya, bu cahacisu icano icahi fahijivaro finiratino. Fine.

⁷ Memeeci oono Cristo aimuufafeenedi saaji. Jaaboco famooro atyimeji, bu diiboco ahaamiumo atyimeji icano. Jaaboco paryi jinijeminaa aatyimemere taaji. Jihitolliji. Fine.

⁸ Uujoho imegaoobo, bu allivioobo icano, abecedario iticoni A iicabadi, bu allibati Z iicabadi iicaabo, noobo Jesu Aivojibo Moocaani sihidi ejeevaabo. Diibo iicaabo, bu iicaubo, bu asaajiibo icano.

Cristo Imi Gaija.

⁹ Uujoho Jua miyaavogofaño amihai nahabo. Jaabo amihaima sano idaasuno icahi, bu Moocaani aivojifaño icahi, bu tolliro jaabico Jesucristo aacnofaño icano. Jaabo uco icivojaanujirunohachuta uco gañiumo Patmo onochugaivi Moocaani iiji Jesucristofañodi miyaano iicanoco jibeguehicaunohalliti. ¹⁰ Jaanaaca Aivojibo fucu jaguisifucusumi uujoho Moocaani Gaijafeneedi esamaihicaunaaca tabujinaagoti sefano guubuvusuuno miriicu ojibadi. ¹¹ Jaano uco nuuhi:* Jino adaatyimeneque aamefaño caatini. Jaaboro Asia jinijeri sahuse juugahuseti mijaaci icano iicajahajejaagovi gallu. Jino imomo iicajahajejaagovi; Efeso, Esmirna, Pergamo, Tiatira, Sardi, Filadelfia, Laodicea icanojaago, noonoro.

¹² Jaaneguiiha acafesaavoboro meeciuhi: ¿Miïjoho ico, fine, uuma iimaahi? nooboro. Jaabo atyimeuhi sahuse juugahuseti minoci icano cuugahu ficuta iicuno oro eetavotaco. ¹³ Jaanofeeneri Miyaminaafibadi Ifiivuubo ifibadi iicaaboco atyimeuhi. Jaabo itihaicivi ifotocinichehuco jiciniiboco jaachehu oro niivigaimeeheri siyiciniuhi ifeeyjevi. ¹⁴ Jaabo nigaijeeneu aivo seseene jadiotobadi. Jaanoti ihaallinou cijigaiguiihunobadi jeevauhi. ¹⁵ Jaanoti itihaiñou namecuno ifuvusuhi bronce aparyicisucinobadi, cijigaifañodi eheetavocininobadi. Jaanoti ico sefano guubuvusuuhi sihidi guisino uguubuvusunicibadi. ¹⁶ Jaanoti imiyanaagohusefaño icaumo meeciri sahuse juugahuseti miimisiici idimo. Jaanoti iijifañoti inoociniga niisuga sijevaga

* **1:11** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Uujoho imegaoobo, bu allivioobo icano A, Z icano iicabadi, onoonoco.

fahigovahaciti sijevasuciniga. Jaanoti ihime nihiba sefano aachicinisumi iicabadi jeevauhi.

¹⁷ Jaaboco aatyimeuneri iguiinov acutuuhi chuumuhubadi. Jaarunaaca imiyanaagohuseque tahallivi ificuuboro uco nuubo: Diguetejirahana Uujoho iticonioobo, bu diiboro allivioobo iicaabo icano. ¹⁸ Uujoho iicaabo guijeveurahi. Jaaruubo buheehi, ufucuro milli icacutiibo iicaqui. Jaabo uujoho guijeve janaanici mityacuuhi. Jaaneguiiha guijeveminaa iicahigo uudi sihidi jeevatino. Jilli iimogobadi moonijirahi. ¹⁹ Jaaneguiiha jino adaatyimeneque caatini, jino jisumi icanoco, bu ufucu icajinoco icano. ²⁰ Jino tamiyanaagohusefano sahuse juugahuseti miimisiici icamo meecirico adaatyimeme agaajaratino jilli eneejiruno: Jaamo diito meeciri sahuse juugahuseti mijaaci icano Moocaani iijano jibogominaaditi, eneejiruno. Jaanoti bu sahuse juugahuseti minooaci icano cuugahu ficuta iicuno oro eetavota jilli eneejiruno: Sahuse juugahuseti mijaaci icano Moocaani iijanoco, eneejiruno.

2

Moocaani Iijanojaagovi Iijico Agalluuno: Efeso cuumijaagovi Iijico Agalluuno.

¹ Efeso cuumiri Moocaani iija iicaja jibogominaafidi caatini: Jilli noobo imiyanaagohusefano sahuse juugahuseti miimisiici icamo meecirima iicaabo, bu tolliro sahuse juugahuseti minooaci icano oro eetavota cuugahu ficuta iicunofenedi iigoobo icano: ² Uujoho gaajahi paryi fanoovaaco edeetavehicanoco, bu sefano dudicamaaque edeetavehicanoco, bu adaabichicanoco icano. Bu tolliro gaajahi iimitimoco adaabichinoco. Bu uujoho tolliro gaajahi Moocaani galluminaa eneehicarumo miyaano iicatimoco ijoho inisuuboro baniminaa iicanoco agaajacinoco. ³ Jaabo ijoho sihidi daabichicahi, sihidi idaasuno dicahicahi, bu uuguiiha sihidi dudicamaahicahi niinovatotibo icano. ⁴ Jaarunaa dihallivi icano sano: Miro iticoni imiyaavuguusumi uco sihidi gaijuhi. Jaaruubo jisumi midinoro gaijcuuhi. ⁵ Jaaneguiiha deesafoto iticoni edeesamaaiunoco. Jaaboro difico dimibachuubo iticoni omoonihicaubadi mooni. Jaanoti tolli omoonihachijiji dijaagovi ofooboro dicuugahu iicuco idiiti dumitijiji, dihimitico edeevesutihachijiji. ⁶ Jaarunofano jino iimino dihallivi icahi, Nicolaitami omooninoco idiheguene. Jaanoco bu uujoho jheguuhi. ⁷ Amihai nohojima mihicamo muguubu jino Moocaani Gaija, Moocaani iijanominaaco onoonoco: Mityano iicamoco fiivo imoho Moocaani goohasihalliti icaho noovatati machusuji.

Esmirna Cuumijaagovi Iijico Agalluuno.

⁸ Esmirna cuumiri iicaja Moocaani iija jibogominaafidi caatini: Jilli noobo imegaoobo, bu diiboro allivioobo icano iicaabo, iguijeveuruubo, siino ubuheeteubo: ⁹ Uujoho gaajahi paryi ijoho omoonihicanoco, idaasuno idiicahicanoco, bu fanoovati ucuujivaachunoco icano. Jaaruubo ijoho jinejeti cuujivaachutih. Tolliro bu uujoho gaajahi: Mihai judiom, unuurumo iditi imitino ihiiimaahicanoco. Jaamo judiom unuurumo jilli Satanas iji igaivominaaro. ¹⁰ Jaaneguiiha diguetedino idaasuno idiicajinoti. Miro iji amihaiti saatohoco civojafano jihacusuji. Jaamo paryi amihai minisucafetehi. Jaamo fahuseeci fucuva ticovovi idaasuno mihicaji. Jaarunofano suufenitibo diica iguijevejinohachuta. Jaachijiji toono jaada ico uujoho fiivoco aciji. ¹¹ Amihai nohojima mihicamo muguubu jino Moocaani Gaija, Moocaani iijanominaaco onoonoco: Mityano iicamo iguijeveme cijigaifano feejitih.

Pergamo Cuumijaago Iijico Agalluuno.

¹² Tolliro bu Pergamo cuumiri iicaja Moocaani iija jibogominaafidi caatini: Jilli noobo iniisuga fahigovaciti sijevasucinigama iicaabo: ¹³ Uujoho gaajahi paryi ijoho omoonihicanoco, bu gaajahi Satanas atajibahigo ijoho idiicanoco. Jaaruubo ijoho uco

jeevesut#bo diicahicahi. Bu tamiya j#bogom#naafi Antipa onooboco am#haifeenevi oono Satanas iicama#ovi agaicaausumi uco imiyaavogonoco jeevesut#bo diicahicahi. ¹⁴ Jaarunofa#o dihall#vi fiivaano icano: Toono Pergamo cuumivi #ma iicamo saatoho Balaam j#bogoco jeevesut#mo icamo. Jaabo diibo Balaam onoobo Balac onooboco faj#niuhi israelmi imit#co imoon#qui jihovo caanimi jee#ivo asim#co uduuneri, bu gaigoom#ma imit#noono iicaqui icano. ¹⁵ Tolliro bu #ma icamo oono Nicolaitami j#bogoco jeevesut#mo iicamo, toonoco uujoho i#heguene. ¹⁶ Jaaneguiha iimit#co mejeevesu. Jaanoti mejeevesutihachiji goovano am#haijaago feeji. Jaaboro diit-oma amocasiji taajifa#oti ihiinoga niisuga fah#govahaciti isi#jeva iicagari. ¹⁷ Am#hai nohojima mihicamo muguubu Moocaani Gaija, Moocaani iijanom#naaco onoonoco: Mityano iicaaboco toovono iicano manati machusuji. Jaaboro diiboco aciji seseeyi guisiy#co. Jaay#hall#vi bohono imomo caatin#ciniji. Jaamomoco m#joho gaajajit#i id#boro toonoco agaay#ci#bo gaajaji.

Tiatira Cuumijaagovi Ij#co Agalluuno.

¹⁸ Tolliro bu caatini Tiatirari Moocaani iija iicaja j#bogom#naafidi: Jilli noobo Moocaani Achi oono ihaall#no ci#jigaiguihunobadi iicaabo, bu it#hai#o bronce apary#ic#sucin#nobadi iicaabo: ¹⁹ Uujoho gaajahi pary#ic#no #joho omoon#hicanoco, gaijima idiicanoco gaajahi, bu dimiyaavogoco gaajahi, edee#ivehicanoco, dijaabic#co icano. Bu gaajahi iticoni omoon#uno janaan#civi jisumi omoon#noco. ²⁰ Jaarunaaca sano icahi dihall#vi. Oono Jezabel onoogo: Moocaanijaagodi iimaahi, onoogoro tajeecivom#naaco ij#begueneri aba#ihicagoco adaabic#hicanoco. Diigo j#beguehicahi diitoco gaigoom#ma imit#noono iicaqui, bu tolliro jihovo caanimi jee#ivo asim#noco iduuhicaqui. ²¹ Jaagoco uujoho teemehicarahi iimit#co ijeevesuqui. Jaarunofa#o ihajevaco jeevesuhicatigo. ²² Jaaneguiha diigo omoon#hicanoco diito ejeevesutihachiji diigoco uujoho guihuvasuji, diigojaago efehicamo id#asuno iicaqui. ²³ Jaaboro diigo seemeque gaisiraiciji. Jilliti pary#ic#no Moocaani iijanom#naa gaajaji uujoho miyam#naa esamaajeneque pary# agaajanoco, bu pary# ijeeb#nofa#o iicanoco agaajanoco icano. Jaaboro pary# am#haico am#hai momoon#hicano jaadaco aciji. ²⁴ Jaanoti bu am#haiti saatoho toono Tiatira cuumiri mihicamo tobogoco mihimogot#mo, bu oono diito sihidi ejeevano agaajarat#no Satanas iiji eneehicanoco min#sut#moco neehi: Sibogoco siino am#haihall#vi ficut#i. ²⁵ Jino toonoma mihicanoco imino mificu uujoho tah# asaajinohachuta. ²⁶ Jaaneguiha mityano iicamoro uujoho iimogonoco eetavomoro nijequevi #fotomoco aciji mityaco jiin#jem#naahall#vi. ²⁷ Jino uco Guihirubi mityaco aacibadi. Jaamo jiin#jem#naaco taj#baji sefano j#gai#ehiri nifaqui illunoco magasuucun#ic#no iicabadi. ²⁸ Jaamoco bu cuujetav#o meec#rigaico aciji. ²⁹ Am#hai nohojima mihicamo muguubu Moocaani Gaija, Moocaani iijanom#naaco onoonoco.

3

Sardi Cuumijaagovi Ij#co Agalluuno.

¹ Tolliro bu caatini Sardi cuumiri iicaja Moocaani iija j#bogom#naafidi: Jilli noobo sahuse juugahuseti miim#siici id#no Moocaani gaijam#ma iicaabo, bu tonood#moro imeec#rigaim#ma iicaabo: Uujoho gaajahi pary#ic#no #joho omoon#hicanoco, bu saatoho: Buheebe, #co eneehicarunoco. Jaarunaa #co dijeeb# iguijevecunoco uujoho gaajahi. ² Jaaneguiha dees#cin#boro sefatusu imino omoon#noco, m#ro oono fiiticuuno m#noco im#tasuquiguiha. M#ro uujoho gaajahi toono #joho omoon#hicano Moocaani imegav# imino iicatinoco. ³ Jaanegui desafoto oono j#bogoco agaay#ci#unoco deevesudino. Jaaboro dihimit#co deevesu. Jaanoti edees#cin#tihachiji oono nani-vam#naafi ofoon#ic#badi gaajac#rat#no uujoho dijaa feeji #co dihimit#hall#ti aam#qui. ⁴ Jaarunofa#o #ma icamo tah# Sardi cuumivi m#d#mo imino iicamo imit#co eetavot#moro

iicamo. Jaamo uuma sesechehujefaño ijicamaaimoro igueji imino iicamaño. ⁵ Jaamaño mityano iicamo sesechehujefaño jicucafeteji. Jaamo ifnilitino fiivoma iicamo momoco caatinhi fiivohaamefaño. Toohaamefañoti imomoco fillujitihhi. Jilliro diitoco Guihirubi imefeenevi, bu itoomominaa imefeenevi icano: Diitoco uujoho gaajahi, neeji. ⁶ Amihai nohojima mihicamo muguubu Moocaani Gaija, Moocaani iijanominaaco onoonoco.

Filadelfa Cuumijaagovi Ijico Agalluuno.

⁷ Tolliro bu Filadelfia cuumiri iicaja Moocaani iija jibogominaafidi caatini: Jilli noobo iimiibo, aivo miyaabo iicaabo, aivojibo David llavema iicaabo. Jaabo afaayicinoco mijoho fabaacujitirahi, bu afabaacininoco mijoho faayicijitirahi icano: ⁸ Uujoho gaajahi paryi ijoho omoonihicanoco. Jaabo uujoho dihimegavi guhugaco faayicihhi dibeguequi. Jaanoco mihaiñooba jilli: Dibeguedino, neejitirahi. Miro sihidi sefaturuubo tajibogoco agaayiciboro uco tuunamaaitihhi. ⁹ Jaaneguiiha Satanas igaivominaaco galluji: Mihai judiom, noomoro abañifihicamoco. Jaaboro diguiinov diitoco tajibaji imemuhnamaaiqui, toonoti ico uujoho agaijinoco igaajaqui. ¹⁰ Jaanoti uujoho atajibanoco imino moonihhi ijoho fanoovaaco adaabicibo. Jaaneguiiha bu ico uujoho imino teemeji nisufucu paryi jinihahallivi asaajinoti, paryicino jinihemi miyaminaaco nisucui. ¹¹ Goovano saaji. Jaaneguiiha imino ficu ihma iicanoco, sita dihataco dumiicidino. ¹² Jaaneguiiha mityano iicamoco uujoho Guihirubi ijafaño ficuji tooja imahacinobadi iicaqui; jaamo tahigoti ufucuro inuucuuuimo iicaqui. Jaamohallivi uujoho caatiniji Taacaani momoco, bu Taacaani cuumi momoco icano. Jaacuumi Moocaani niquejefañoti asaacuumi momo bohono Jerusale onocuumi. Tolliro bu uujoho diitohallivi tamomo bomomo iicamomoco caatiniji. ¹³ Amihai nohojima mihicamo muguubu Moocaani Gaija, Moocaani iijanominaaco onoonoco.

Laodicea Cuumijaagovi Ijico Agalluuno.

¹⁴ Tolliro bu caatini Moocaani iija Laodicea cuumiri iicaja jibogominaafidi: Jilli noobo aivo miyaabo iicaabo, miyaanoco eneefibbo, diiboti paryi Moocaani ifivusuno atanocinibo: ¹⁵ Jaabo uujoho gaajahi ijoho paryi omoonihicanoco. Jaabo ijoho miidino miyaavogoma idiicaabo mivi nifaihu aigucufaihubadi edeevanoco gaajahi. ¹⁶ Jaaneguiiha ijifañoti foomovaiiba iicafaihuco agaijinicibadi ico uujoho esicinihhi. ¹⁷ Miro: Uujoho sihidi busumijema icahi, bu uuma aivo imino fono neehicahi, bu jinejebati ucujivaachutihhi, neehicahi. Jaaruubo ijoho gaajacitihhi idasuubo idiicanoco, imo icama idiicatinoco, bu cuujivaachuma idiicanoco, dihaallinoma achahanoco, bu botibo idiicanoco icano. ¹⁸ Jaaneguiiha ico uujoho neehi: Uuti naaje oroco cijigairi imino imibachucinobadi iicano miyaavogoco. Jaabo miyanotiro sihidi busumijema diicahi. Bu jaaboro uuditi naaje eseseene gaachehunoco. Jaabo idicamaaboro nucufesuno sicaibo diicacujitihhi. Tolliro bu uuditi aallino taabutaco anaajeebere dihaallinofaño ficu. Jaabo imino daatyimehi. ¹⁹ Uujoho agaijmoco ibahi, aamihhi icano. Jaaneguiiha aivo quehecuno diicaabo dihimitico deevesu. ²⁰ Meeci jino uujoho dihimegari julleecinihhi coovaaboro. Jaanoco cajaanoyohacho uco uguubuuboro: Tajaa disaa, onoboma icaji, bu diibo uuma icaji icano.* ²¹ Jaaneguiiha mityano iicamoco uujoho tahaivoji icagahallivi tajojivi casihacuji, oono uujoho mityano iicamaño Guihirubima ihaivoji icagahallivi acasivobadi. ²² Amihai nohojima mihicamo muguubu Moocaani Gaija, Moocaani iijanominaaco onoonoco.

4

Niquejefaño Moocanico Iimono.

* **3:20** Griego ijiri noono: Meeci jino uujoho guhuga imegari julleecinihhi tetecuuboro. Jaanoco cajaanoyohacho uco uguubuuboro iguhugaco afaayicimo ijafaño jicafeteji diiboma imachuqui, diibo bu uuma imachuqui icano.

¹ Jinobuunati emeeciubo atyimeuhi niquejefañõ guhuga faayicinihugaco. Jaanaaca oono uuma miriicu ojibadi iticoni ihiimaano uco nuuhi: Juu caamovi disaa, jinobuunati iicajinehejeque ico ifusuqui.

² Jaasumiro uujoho sano Moocaani Gaija mityaguinovõ minifutuuhi. Jaabo atyimeuhi aivoji icaga niquejefañõ iicagaco. Jaagahallivi saafi giciniiboco atyimeuhi. ³ Jaanohalliri igiciniibo ifi ifuvusuuhi namecuno jaspe onono guisiyi namecubadi, bu cornalina onono guisiyi namecubadi icanoco. Jaagahallidi bu tiihi cajetaciniuhi esmeralda onono guisiyi namecubadi inamecu icaabo. ⁴ Jaagahallidi bu sigaa je veinticuatrodigaava giciniigaaje icauhi. Jaagaajehallivi iticovoocivi quillahuto icauhi. Jaamo sesechehujefañõ jicucuuciniuhi, bu iniga: nohalliri icauno oro eetavota chaahimigano icano. ⁵ Jaagafañoti anamebanoro sefano sisiimi guubuvusuhicauhi. Bu jaaga imegati nifotocinihicauno sahuse juugahuseti minooci idino cuugahuno. Jaano toono Moocaani gaijano sahuse juugahuseti minooci idino iicano. ⁶ Jaaga imegavi bu icauno muuaibadi jeevano jacuno sinaagonovi foovono ifuvusuno. Bu jaagahallidi icaumo igueene-mehejedimova fahigovati sihidi ihaallinoma iicaumo. ⁷ Jaamoti saafiu leonbadi jeevauhi. Jaanoti allivioobo torobadi jeevauhi. Jaano allivioobo miyaminaafi imebadi jeevauhi. Jaano allivioobo cimimi mogaaje agahafotoobobadi jeevauhi. ⁸ Jaamo paryi diito iticovoocivi sahuse juugahuseti sacu idino ijjecunoma icauhi. Jaamo ifi sanohaallineriro gahaficiniuhi alliomoti fañoomoti icano. Jaamo fucuhachuta, cuje-hachuta icano suufenitimo neehicauhi:

Imiibo, imiibo, imiibo, Aivojibo, Moocaani sihidi ejeevaabo. Diiboro iicaubo, bu diiboro iicaabo, bu diiboro asaajiibo icano, noomoro.

⁹ Jaamoro diito ihaivoji icagafañõ igiciniibo ufucuro ifinijitiboco acahacisusumi, iimosumi, obocigosumi icano ¹⁰ oono veinticuatrodimo quillahuto iicamo diibo imegavi ememuivomoro imehicaahi ono ufucuro ifinijitiboco. Jaamoro diibo aivoji icaga imega ichaahimiganoco atafusumoro neehicamo:

¹¹ Aivojibo Moocaani, ijoho aivo sihidi edeevamañõ gaayici; cahacisuco, bocigoco, mityaco icano, ijoho fanoovaaco edeetavumañõ, ijoho idiimogomañõ ifivuunoro icano, noomoro.

5

Afaayiciratino Aame.

¹ Jaadi atyimeuhi ihaivoji icagahalliri igiciniubo miyanaagovi usefañõ aame paamicinihaame fahigovaaciti caatinicinihaameque. Jaahaame sahuse juugahuseti minooci idineri kuhufono sisiciniuhi. ² Jaanaa guubuui Moocaani toomominaafi sefano idilluhicaunoco: ¿Cajaani fine aivo iimiibo isisitaaco udubaiciboro jihaameque faayicijirahi? nooboro.

³ Jaarunofañõ niquejefañõ, bu jini: jehallivi, bu jini: jeguiino icano mi: haiñooba aivo chahauhi toohaameque afaayicimoro emeeci: jirumo. ⁴ Jaaneri uujoho sihidiro taahicauhi. Sano imifitimoro iicauneri toohaameque afaayiciboro jilli ajashunogay: emeeci: jiruubo achahauneri. ⁵ Jaanaa quillahutoti saafi uco nuuhi: ¡Taacudino! Mi: ro Juda cuumi Leon onoo, aivojibo David Iyaachim: haioobo iicaabo fanoohimitico guinonicuui. Jaaboro paryi toohaame sisitaaco udubaiciboro ifaayiciqui.

⁶ Jaanaaca ihaivoji icaga, bu igueene-mehejedimova iicamo, bu quillahutofeenevi icano atyimeuhi saafi Corderobadi iicaabo julleeciniuboco. Jaabo agaicauciniibo ifibadi ifi ifuvusuui. Jaabo sahuse juugahuseti minooci idino iiniconoma icaubo, bu tonoodinoro icauno ihaallino. Jaano toono ihaallino sahuse juugahuseti minooci idino iicano Moocaani gaijano paryi faaji: jehalliviro agalluuno. ⁷ Jaanaa

diibo Corderobadi iicaabo ufuuboro ihaivoji icagahalliri igiciniubo miyanaagohusefañoti toohaameque icijeuhi.* 8 Jaahaameque gaayiciubaaca igueenemehejedimo iicaumo, bu veinticuatrodimos quillahuto iicaumo icano diibo Corderobadi iicaabo imega memunamaaiuhi. Jaamo iquillahuto iticovoocivi iharpanoma icauhi, bu oro guirihillunofaño maaniguijinoma icauhi icano. Jaamo Moocanita iicamo diiboma ihimaasumi maaniguijico ijigasuno diibojaa uusunicibadi jeevahi. 9 Jaamo jijji bohono masijico jilli masivahicauhi:

8 Jijho aivo idiimimaño toohaameque idiciboro isisitaaco sinaayu. Miuro igujeveumaño ditjeheri diitoco Moocanidi naajeuhi fahigova miyaminaati, fanoohijji miyaminaati, faacuumivati, bu fanoojiinije cuumino miyaminaati icano. 10 Jaaboro diitoco Moocanidi aivojitoti, bu sacerdotemiti icano deetavehi. Jaamo diito jiinjehallivi tajibaji, noomoro.

11 Jaadi emeeciubo guubuui ajashutimo Moocaani toomominaa ihimaunoco, togahallidi, bu igueenemehejedimo iicaumohallidi, bu quillahuto iicaumohallidi icano. Jaamo itoomominaa aivo ajashuutimo millones y millonesdimos iicamo sefano neehicauhi:

12 Jaani Corderobadi iicaabo agaicaaufutuubo aivo iimimaño, jaafa gaayicibo mityaco, sihididi busumijeque, bu gaajaco, bu sefaco, bu bocigoco, bu cahacisuco, bu imoco icano, onoonoco.

13 Tolliro bu guubuui fanoova Moocaani ifivusuuno niquejefaño iicano, bu jiinjehalliri iicano, bu jiinjeguino iicano, bu muuaifaño iicano, paryi tonehejefaño iicano jilli unuuno:

Bocigoco, bu imoco, bu cahacisuco, bu mityaco icano jaafa acicafetehe oono ihaivoji icagahalliri igiciniuboco, bu tolliro Corderobadi iicaaboco fahijivaaciviro, unuunoco.

14 Jaanoti oono igueenemehejedimo iicamo neehicauhi: Jaafa tolli icano, noomoro. Jaanoti bu veinticuatrodimos iicamo iquillahuto ememuvuumoro imuumo fahijivaro iicaaboco.†

6

Sahuse Juugahuseti Minooci Idino Isisita Icano.

1 Jaadi atymeuhi Iorderobadi iicaabo toohaame sisitaati sanooco iticonibo isinaayunoco. Jaanaa guubuui igueenemehejedimo iicamoti saafi sefano sisi igiriribabadi: juu saabo meeciva! nooboro uco unuunoco.

2 Jaaneguiiha emeeciubo atymeuhi caballo sesebeque. Jaabohalliri iicaubo usefaño tibusga icauhi. Jaaboco Moocaani aciuihi chaahimigaco. Jaanoma fuubo guinoniboro, bu fahijivaro guinoniboro iicaqui.

3 Jaanaa allivio sisitaaco siino Iorderobadi iicaabo isinaayuuno ticovovi guubuui igueenemehejedimo iicaumoti sifi: juu saabo meeciva! nooboro uco unuunoco.

4 Jaabo atymeuhi sicaballo tifaibo ihinuuboco. Jaabohalliri iicaubo mityaco gaayiciuhi jiinjehalliti sajeebii icaco ifinisuboro miyaminaaco fahigovavi imoonicasisuqui. Jaaboco Moocaani ajashutino nisugaco aciuihi.

5 Jaano allivionoco bu siino Iorderobadi iicaabo isinaayuuno ticovovi guubuui igueenemehejedimo iicaumoti sifi: juu saabo meeciva! nooboro uco unuunoco.

Jaanegui emeeciubo atymeuhi saafi caballo civooboco. Jaabohalliri iicaubo oovota meecuco gaayiciniuhi. 6 Jaanaa guubuui igueenemehejedimo iicaumofeeneti unuunoco: Safucuo dudicamaaje jaada trigoti sano kiloviro ifeteji; jaabadiro bu safucuo dudicamaaje jaada cebadati tres kilodinoviro ifeteji icano. Jaanoti diribanoco, bu vinofaihunoco icano bañamaaisudino, noonoro.

* 5:7 (Lc 1.33) † 5:14 (Filipenses 2.9-11)

⁷ Jaanobuunati bu siino allivio sisitaaco Iorderobadi iicaabo isinaayuuno ticovovi igueenemehejedimo iicaumoti niinoobo: ¡Juu saabo meeciiva! nooboro uco unuunoco.

⁸ Jaaneguiiha emeciubo atyimeuhi saafi caballo guiguivaaboco. Jaabohalliri iicaubo momo Guijeve onoobo. Jaabo dojicuti saabo saafi guijeveminaa iicahigo abajaabo. Jaabo Guijeve onooboco Moocaani mityaco aciuhi jiinije miyaminaati samañootohallivi diitoco iminaanineri, bu ajebari, bu guihuvari, bu jiinjehalliri iicamo ñihicufino asimiri icano iguijeniqui.

⁹ Jaano allivio sisitaaco Iorderobadi iicaabo isinaayuuno ticovovi jeevivoco omoonifinoguiino, iicamoco atyimeuhi Moocaani iiji miyaano iicanoco ijibugunohalliti iguijeniumo jeebinoco. ¹⁰ Jaamo sefano jilli neehicauhi: Idiimiibo Aivojibo, onoonoco abañitatibo, ¿mihachutahiica diicaji mihaico iguijeniumo jiinjehalliri iicamoco emeciuboro ijaadaco adaacijino? noomoro.

¹¹ Jaasumiro diitoco Moocaani aciuhi seseeneene gaachehunoco. Jaaboro diitoco nuubo: Majaguisihiica jaafahi amihai nahabomi Cristodi ududicamaaimo ihoovovi ifetehi, jaamoco amihaco iicaubadiro agaicaaunohachuta, nooboro.

¹² Jaano allivio sisitaaco Iorderobadi iicaabo isinaayuuno ticovovi emeciubo atyimeuhi jiinije sefano amaryibanoro udujavanamaaiunoco, bu nihiba icivono gaachehubadi iminifutuunoco. Jaanoti fucuo nihiba tijohobadi minifutuuhi. ¹³ Bu meeciri niquejefañoti jiinjehallivi aifuuhi oono imoho noovata seenere sefano guibuhuba iicaneri baavi aaifonicibadi. ¹⁴ Bu niqueje sano finuhi aameque mapaimirubadi. Bu paryi ifabaino, bu ifachugaiño icano simañehejevi jeeneuhi. ¹⁵ Jaano ñihicuti jiinije aivojito ifahojinofaño, bu guisigajinofaño icano fataniinamaaiuhi. Jaamo tahi fanoohaivojitoma, sihidi inihibaminoma iicamehejema, bu amocasiminaa aivojitehejema, bu aivo sihidi ejevafimoma, bu paryi faaboho jiovotoma, bu jiovoto iicatimoma icano ¹⁶ ifabainoco, ifagajinoco icano neehicauhi: Mohallivi mahaifo. Jaanoro mihaico jaadi johono ihaivoji icagahalliri igicinibediti mafataani, bu oono sihidi jeevaneri Corderobadi iicaabo aamijino ñihicuti icano.

¹⁷ Miuro jino sihidi jeevano ahaamijifucu gasecuuhi. ¿Jaanoco bu mijoho jaabicijirahi? noomoro.

7

Israel Cuumiminaati Hicimo.

¹ Toonobuunati atyimeuhi igueenemehejedimo Moocaani toomominaa paryi jiinijejinibacihalliri julleleecinimoco. Jaamo igueenemehejedimo iicano jiinije guibuhubaco gaayicinuhi, jiinjehallivi ajashuno guibutino iicaqui, bu muuahallivi, bu imohonohallivi icano. ² Tolliro bu atyimeuhi saafi Moocaani toomominaafi Moocaani iicaabo mityama icaabo aamijijaagoti saauboco. Jaabo sefano coovadiivuuhi saatoho igueenemehejedimo iicaumo jiinijeque, bu muuaico icano imitino imooniqui mityaco agaayicumoco. ³ Jilli nooboro: Jiinijeque imitino momoonidino, bu muuaico, bu imohonoco icano Moocaani jeevivominaaco ihimecunoti diitoco Moocaani gaajataco mificutinohachuta icano, nooboro.

⁴ Jaamo diito hicifatuuumo oovoco jinoodino guubuuhi: Ciento cuarenta y cuatro mildimo paryi israelmi cuuminoototi. ⁵ Jilli faacuumivatoti hicubo. Juda cuumiti doce mildimo oovocafutuuhi, bu doce mildimo Ruben cuumiti oovocafutuuhi, bu Gad cuumiti doce mildimo oovocafutuuhi, ⁶ bu Ase cuumiti doce mildimo oovocafutuuhi, bu Neftali cuumiti doce mildimo oovocafutuuhi, bu Manase cuumiti doce mildimo oovocafutuuhi, ⁷ bu Simeon cuumiti doce mildimo oovocafutuuhi, bu Levi cuumiti doce mildimo oovocafutuuhi, bu Isaca cuumiti doce mildimo oovocafutuuhi, ⁸ bu Zabulo cuumiti doce mildimo oovocafutuuhi, bu Jose cuumiti doce mildimo oovocafutuuhi, bu Benjamin cuumiti doce mildimo oovocafutuuhi icano. Jaamo famoro ciento cuarenta y cuatro mildimou.

Ajashutimo Sesechehujefaño ij#cucuucinimo.

⁹ Toonobuunati emeciubo atyimeuhi ajashutimo miyaminaaco fanoojiinijeminaaototi, bu simiyaminaaototi, bu faajiva miyaminaaototi, bu faacuumivaototi icano. Jaamo julleecinihu aivoji icaga imegavi, bu Corderobadi iicaabo imegavi icano icaumoco. Jaamo aivo ajashutino icaumo oovorautimo sesechehujefaño jicucucinimo tucojihunoco gaayicinimo. ¹⁰ Jaamo paryi famooro sefano neehicauhi:

Moocaani ihaivoji icagahalliri igiciniboti, bu Corderobadi iicaaboti icano taajasu saahi, noomoro.

¹¹ Jaanaa paryi Moocaani toomominaa julleleciniuhi Moocaani aivoji icagahallidi, bu quillahutohallidi, bu igueenemehejedino iicaumohallidi icano. Jaamo toga imega jiinjehallivi ajavucamaaiumoro Moocaanico iimomo nuuhi:

¹² ¡Fine! Cahacisucu, imo, bu gaaja, bu imino monoono, bu bocigo, bu mitya, bu sefa icano. Jaafa Moocaanidi icahi fahijivaro icano. Fine, noomoro.

¹³ Jaanaaca quillahutooboti saafi uco dilluuhi: ¿Mijoho jino jito sesechehunofaño ij#cucuucinimo, cuucati asaamo? nooboro.

¹⁴ Jaaneguiiha uujoho nuuhi: Aivojibo #ro gaajahi, nooboro.

Jaaneguiiha uco nuubo: Jito jino sihidi jeevano #daasufañodi afatyomo. Jaamo imifitumoco Corderobadi iicaabo t#jeri iimitusucuumo. ¹⁵ Jaamaño Moocaani aivoji icaga imefeeneri icamo. Jaamoro cuujehachuta, fucuhachuta icano diiboco itemplojafaño jeevivomoro icahicahi. Jaamoco ihaivoji icagahalliri igiciniboti imityaguiino ficuji; ¿Milli icatimo iicaqui? ¹⁶ Jaamo ajebari, bu adufirari icano #daasuno icacujitihini, bu nihiba ihaiguucuri diitoco jigasucujitihini, bu jinejeba aiguucu diitoco #daasuno moonicujitihini icano. ¹⁷ Oono m#ro Corderobadi iicaabo aivoji iicagafeeneri iicaabo diitoco teemeji ovejamico motoomonicibadi. Jaaboro fiivoco aacino nifaihunojaagovi diitoco satyejibo, bu jaamo taafiraco Moocaani buusuji icano.

8

Niino Sisitaaco Isinaayuuno.

¹ Jaanaaca Iorderobadi iicaabo niino sisitaaco isinaayuuno ticovovi niquejefaño llivi icauno fine sano nihiba oovofeene ticovoviro. ² Jaadi atyimeuhi sahuse juugahuseti miimisiici #dino Moocaani toomominaa Moocaani imefeeneri julleecinomoco. Jaamoco iticovoocivi aciuno miriicunoco. ³ Jaanobuunati saaubo sifi Moocaani toomominaafi maaniguiijino jigasutahiillu oro eetavotahilluma. Jaaboro jeevivobuje imegavi julleeveuhi. Jaaboco saafi aciuhi sihidi maaniguiijnoco paryi Moocaanita iicamo Moocaanima ihiimaanoma sano Moocaanico ihaciqui. Jaaboro jeevivobuje oro eetavotahallivi ificuuboro ijigasusiqui. Oono ihaivoji icaga imega iicabujehallivi. ⁴ Jaano imaaniguiijnoco ijigasuuono aimuufai itoomominaafi usefañoti Moocaanijaagovi fuuhi sano Moocaanita iicamo diiboma ihiimaanehejema. ⁵ Jaadi bu imaanijigasuta iilluco itoomominaafi icuboro tubuje cijigaicuneri tohilluco agahafusuuboro jiinjehallivi ganicaruhi. Jaaneri sihidi sisiimi icauhi, bu jiinije sefano guubuvusuuhi, sihidi namebahicauno, bu jiinije sefano maryibauhi icano.

Miriicuno.

⁶ Jaanaaca sahuse juugahuseti miimisiici #dino iicaumo Moocaani toomominaa iticovovi miriicunoma iicaumo imibaivuuhi iguisiqui.

⁷ Jaadi saafi ticonihu imiriicuco iguisiubo. Jaano ticovovi jiinjehallivi aifuuno nifaihu ifigatyono guisiy#nobadi ejeevano, bu cijigai icano sano t#johoma caisecinino. Jaaneri samañoje jiinije jigauhi. Jaabadiro bu imohonoti samañoono jigauhi, bu faijhuti icano.

⁸ Jaanaa alliv#oobo imiriicuco iguisiuno ticovovi ifabaibadi jeevano jiganoro muuaifaño acutuuhi. Jaaneri samaño muuai t#johoti minifutuuhi. ⁹ Jaaneri

tumuuaijefaño iicaumoti samañooto guijeveuhi, bu tolliro ciijigai meeneneti samañoono finiuhi icano.

¹⁰ Jaanaa allivioobo imiriicuco iguiisuno ticovovi ajashutino meecirigai niquejefañoti acutuuhi nifotociniboro tehinoti samañoonohallivi, bu pisirigañoti samañoonohallivi icano. ¹¹ Jaabo momou Namita onoo. Jaaneri paryi nifaihunoti samañoono namitati minifutuuhi. Jaaneri sihidi miyaminaa chuumuuhi inifaihu faafaño iminifutuuneri.

¹² Jaanaa allivioobo bu imiriicuco iguiisuno ticovovi nihibati samañoo jabaavu- uhi, bu fucuooboti samañoo jabaavuui, tolliro bu meeciriti samañoo jabaavuui icano. Jaamaño diitoti samaño achicicuutih. Jaamaño cuujeti samañoono achicicuutih. Jaabadiro fucuti samañoono achicicuutih.

¹³ Jaadi emeciubo atyimeuhi saafi Moocaani toomominaafi niquejefeenedi cimimi mogaa je agahafobadi fuuhi, sefano jilli nooboro: ¡Ayii! Idaasucani jiiinjehalliri iicamo icaji siino miimisiici, saafi idinehiica iicamo Moocaani toomominaa imiriicunoco igu- iisidi, nooboro.

9

¹ Jaanaaca bu allivioobo imiriicuco iguiisuno ticovovi bu atyimeuhi saafi meecirigai jiiinjehallivi aacutuuno. Jaaboco inihicuno ojillaveque aacunoco atyimeuhi. ² Jaahojico afaayicuneri tohojifañoti sihidi aimuufai inuui gaicuhai aimuufaibadi. Jaahoji aimuufairi iinuuneri nihibaco fabaacuui. Jaaneri jiiinje civutuui. ³ Jaano toono ihaimuufaifañoti inuuno sihidi chahacami jiiinjehallivi gahafomoro. Jaamo mity- aco gaayicuihi iniqui oono jiiinje juuvemi icabadi. ⁴ Jaamoco tajibaubo: Jiiinje fajihuco imitino momoonidino, bu jinejebaco, imohobaco icano. Jaanoti idimocoro miyaminaaco Moocaani gaajatari ihimecunoti agaajaratimoco momooni, nooboro. ⁵ Jaarumo miyaminaaco muchuumusudino jilliro sahuse nihibava ticovovi mahaivuvusu, nooboro. Jaamo inino aivo juuvehu inino aivobadi jeevauhi. ⁶ Jaasumi miyaminaa guijeveque guiineji. Jaarumo atyimejitihi. Iguijevequi moonirumedi gui- jeve chahaji.

⁷ Jaamo ichahacami caballomico aamocasivi ifeequi imibachunicibadi jeevauhi. Jaamo nigainohalliri oro chaahimigabadi jeevano icauhi ihimeneu miyaminaa imenebadi jeevauhi. ⁸ Jaanoti imeebaiguino gaigoomi meebaiguinobadi jeevauhi. Jaanoti igaiño jicu igaiñobadi jeevauhi. ⁹ Jaanoti imeehene kuhufunuui jigaiñomehunobadi. Jaanoti bu ijjecuno sefano guubuvusuui aamocasivi ofoomo sihidi caballomi icarronoco iguicino uguubuvusuunicibadi, ¹⁰ bu ibuhuno juuvehu ibuhunobadi jeevauhi nijequeti ituunoma iicauno icano. Jaamo toono ibuhunofaño imitya icauhi miyaminaaco sahuse nihibava ticovovi aivono imooniqui. ¹¹ Jaabo ichahacami aivojibo toono inihicuhoji abajaabuu. Jaabo momo hebreomi iijiri Abadon onoo. Jaanoti griegomi iijiri Apolion onoo. Jaanoti moojiri Finisuminaafi onoo.

¹² Jino imegao idaasu fatyuui. Jaarunaaca icanehiica minoci.

¹³ Jaano allivioobo imiriicuco iguiisuno ticovovi guubuui Moocaani imegari iicano ijeecivobuje oro eetavotabuje inicuno igueenemeheje iicaunofañoti diiboco un- uunoco: ¹⁴ Sinaayu oono igueenemehejedimo iicaumo imitino toomominaa Eufrate onoomuuijiniri isisicinimoco, noonoro.

¹⁵ Jaamo diito igueenemehejedimo iicaumo sinaayucafutuui miyaminaati sanoodimoco iguijeniqui. Jaamo toono horavi, tufucuvi, bu tonihibavi, bu toficabavi icano tolli imooniqui ifivusuumo. ¹⁶ Jaamo amocasiminaa caballomihalliri iicaumo oovo doscientos millones ticovovi ifutuunoco guubuui.

¹⁷ Jilli uujoho icaballomico gaijafeenedi atyimeuhi. Jaamohalliri iicaumo ifeeyijehallivi kuhufono jigaiño meehu tifaiño, bu atyivano, bu guiguivano icaneri tifaisucininoma iicaunoco. Jaanoti icaballomi nigainou jicu nigaibadi jeevauhi. Jaamo

iijinoti ciijigai, aimuufai, azufre icano ineehicauhi. ¹⁸ Jaaneri miyaminaati sanoodimo guijeveuhi toono minooci, sano idino icano imiti diito iijinoti iineehicauneri. Jaano toono minooci, sano idino icano imiti ciijigai, bu aimuufai, bu azufre icano. ¹⁹ Jaamo diito icaballomi mitya icauhi ijinofaño, bu ibuhunofaño icano. Jaanoti ibuhuno nigacino jininimo nigainobadi jeevauhi. Jaaneri imitino miyaminaaco moonihicaumo.

²⁰ Jaanoti sanoodimo diitoco idasuno omoonicuurunoti guijevetimo atajaumo iimitico jeevesuutih. Jilli suufenitimo imitino gaijamico, bu oro, plata, bronce, guisiba, imoho icano eetavota ijimico icano jeecevehicauhi; jaamo ihijimi atyimetimo, bu guubutimo, igotimo icamoco. ²¹ Bu tolliro suufenitimo sitaaco agaicaaunoco, bu agaibaninoco, bu gaigoomima imitinoono icanehejeque, bu ananivanehejeque icano.

10

Moocaani Toomominaafi Aamegayima Iicaabo.

¹ Jaadi atyimeuhi bu sifi Moocaani toomominaafi sihidi jeevaabo, aimuufairi miniciniibo, inigaihalliti tihi cajetaciniuboma niquejefañoti iniituunoco. Jaabo ime nihibabadi achiciniuhi, bu idino ciijigai imahacinobadi jeevauhi. ² Jaabo usefaño aamegayi faayicinihaamegayi icauhi. Jaabo imiyanaagotihaico muuaihallivi ficuuhi, jaanoti inaninaagotihaico jinijehallivi ficuubo icano. ³ Jaaboro sefano coovadiivuubo oono jicu sefano inigonibadi. Jaano ticovovi sahuse juugahuseti miimisiici idino sisiimi ojuhi. ⁴ Jaamo isisiimi oojunoco uujoho caatiniqui moonunaaca sifi niquejefañoti uco unuunoco guubuhi: Jilli lliivi guubunici oono sisiimi ihiimaanoco. Jaaboro caatinidino, unuunoco.

⁵ Jaanaaca Moocaani toomominaafi jinijehallivi, bu muuaihallivi icano ujulleecinibo imiyanaagohuseque caamo niquejejaagovi gañiyiciuhi. ⁶ Jaaboro fahijivaro iicaabo niquejeque, jinijeque, muuaiñooco, bu paryi tonehejefaño iicamoco icano ifivusuubo momofañodi miyaano iicanoco nuuhi: Tusumi mihicacuuhi. ⁷ Niinoobo imiriicuco iguiisicudi Moocaani esamaaje agaajarahicatino icacuujijeecevominaa, ihiimaaminaa iicamoco unuubadi, nooboro.

⁸ Jaanaaca niquejefañoti uuma ihiimaano siino bu uco nuuhi: Foobo dihicito jaadi Moocaani toomominaafi johono muuaihalliri, jinijehalliri icano ujulleecinibo usefaño iicahaame afaayicinihaamegayico, nooboro.

⁹ Jaanegui diibojaa ufuuboro toohaamegayico diiboco dilluuhi uco ihaciqui.

Jaanegui uco nuubo: Hfaaji machu. Jaano diijifaño imono naamejino iimihubadi. Jaanoti dihibafaño faafaitiejino, nooboro.

¹⁰ Jaaneguiiha diibo usefañoti toohaamegayico #ciuboro machu. Jaano taajifaño imino iimihu imobadi. Jaanoco amachuuno taabafaño faafaituuhi. ¹¹ Jaadi uco nuumo: Siino dibogo ajashutino cuuminoditi, jinijeminaaditi, siijiminaaditi, bu aivojitoditi icano Moocaani onoonoco, noomoro.*

11

Miimisiici Moocaaniti Ihiimaamisi.

¹ Jaadi uco aciumo noofajicuco metrobadi iicanoco. Jaamoro uco nuuhi: Gañiivo. Oono Moocaani templojaco doovo, bu ijeecevuubeque doovo icano, bu doovo, ¿naa minoodimo tomafñovi eecevehicamo miyaminaa icahi? ² Jaanoti idinocoro igoohasico devedino tohasi siicumijeo miyaminaaguiharucu icano. Jaamo diito tuucumi imino cuumico quicuji cuarenta y dosdi nihibava ticovovi. ³ Jaasumi uujoho tajibogominaatisico galluji uujoho onoonoco ijibeguequi mil doscientos sesentadi fucuva ticovovi, civochehujefaño jicininisico.

* **10:11** Sahaamefaño: nooboro, noono.

⁴ Jaamisi diitisi Moocaani jiinije Aivoj#bo imega iicahooci olivohooci, bu cuu-gahu ficuta mihiicuuci icahicuci iicanobadi jeevamisi. ⁵ Jaamisico saato ho imitino omoonigohachijji diitisi iijiti c#jigai iineeji diito iminaaco ijigasiqui. Tolli guijevejimo paryi diitisico imitino imooniqui omoonimo. ⁶ Jaamisi jiinjehallivi Moocaaniti ihimaanohachuta aigotino iicaqui niquejeque afabaacujino mityama icahi, bu tolliro nifaihuco t#johoti iminiyujino mityama icahi, bu jiinjeminaaco idaasuno fanoovari imugusumi omoonijino mityama icahi icano. ⁷ Jaamisi idudicamaajeque iimivucuudi #hichuubo oono #hichuhojifa#oti asaaboro diitisico moonivaji. Jaabo diitisico iguinion#boro gaicaauji. ⁸ Jaamisi chuuhumuno tuucuumi sihidi ejeevacuumi, Mohaivoj#boco etetecuucuumi j#haifa#o acaji. Jaacuumi Sodoma, Egipto icanovi oovicinahi. ⁹ Bu jaamisi c#rajit#hi mifucuci, safucu, bu sifucutifeenedi icano icajimisi. Jaamisico faaboho miyam#naa, faacuumiva miyam#naa, faajiva miyam#naa, bu faajijine miyam#naa icamo ihatyimequi. ¹⁰ Jaamisi iguijeveneri jiinije miyam#naa sihidi imobaaji. Jaamo imo imo iicamoro sinehejeque fahigovavi acicasiji; Oono diitisi Moocaaniti ij#beguehicamisi diitoco idaasuno omoonihicamisi iguijeveneri. ¹¹ Jaarunaa mifucuci, safucu, sifucutifeenedi icano niquejefeti Moocaani diitisico siino buheetesuji. Jaamisico paryi aatyimemere sihidi iguetejimo. ¹² Jaanaa diitisico sefano niquejefa#oti: Juu caamovi masaa, unuunoco guubumisi.

Jaaneguiha caamo fuumisi aimuufafeenedi. Jaanoco iminaa atyimeuhi. ¹³ Jaano ticovovi aivo sefano jiinije amary#bauneri tuucuumiti fahuseecijaava iicama#oti sajaaro callajaavehicauhi. Jaabadiro tuucuumiviro ajashutino iijano callajaavuui. Jaaneri siete mildimo miyam#naa guijeveuhi. Jaaneri saato ho iguituumoro Moocaani niquejefa#o iicaaboco imuui.

¹⁴ Jino alliviono imiti fatyehi. Jaano allivo imiti goovajino asaano.

Niino M#riicuco Iguisino.

¹⁵ Jaadi niinoobo Moocaani toomominaafi im#riicuco iguisino ticovovi sefano guubuvusuuno niquejefa#o ajashutimo jilli unuuno: Jiinije aivojino Mohaivoj#bedi, bu Iristodi icano icacuui. Jaabo taj#baji fahijivaro, noomoro.

¹⁶ Jaanaa veinticuatrodimo quillahuto Moocaani imefeeneri ihaivoji icaganohalliri iicaumo jiinjehallivi ajavucamaaiumoro Moocaanico imuui, ¹⁷ jilli noomoro:

#co mihimehi Moocaani sihidi mityama idiicaaboco. #joho idiicauboco, bu idiicaaboco, bu asaajiiboco icano, bu dimityaco agaayic#boro ataj#bacuumano icano.

¹⁸ M#ro jiinjeminaa dijaa sifiratehi. Jaarunofa#o #joho adaamijifucu, bu uchuumucuumoco udugaacujifucu icano gasecuui. Jaasumi dijeecivominaa #joho onoonoco ij#beguehicamoco, bu #diro iicahicamoco, bu dimomoco obociguehicamoco icano sabadiro sihidi ejeevamehejeque, bu sihidi ejeevatimehejeque icano adaadujifucu, bu tolliro jiinijeque ifinisuhicamoco ifinisujino icano, noomoro.

¹⁹ Jaasumiro niquejefa#o Moocaani temploja faayic#cafutuui. Jaaneri Moocaani unuunohaameque ificuuba cajonbaco atyimeuhi. Jaasumiro sisiimi sihidi namebauhi, jiinije #hichuno guubuvusuui, bu sisiimi gir#ribauhi, bu jiinije sefano mary#bauhi, bu guisiyinobadi ejeevano sihidi sefano aifuui icano.

12

#hichuubo Dragon Onoobo, Gaigo Icano.

¹ Jaanobuunati niquejefa#o jabafirano #fuvusuuno: gaigo nihibari imibocin#gobadi aricuno #fuvusuuno, fucuo nihibahalliri julleecinigo, docedimo meeciriri ichaahimiga eheetavocin#gaco javucinigo. ² Jaago oovago icago iseemevaqui aiveveneri gaibahicauhi. ³ Jaanobuunati bu siino niquejefa#o ifuvusuui: dragon #hichuubo tifaibo,

sahuse juugahuseti miyici idino inigainoma icaubo, bu fahuseecidino inicuno, bu inigaino ticovoocivi ichaahimiganoma icaubo. ⁴ Jaabo ibuhuri samañooto meecirico niquejefañoti ubuutuucuboro jinijehallivi gañuhi. Jaaboro iseemevaqui omoonuigo imegavi julleeveubo diigo eseemevasumiro tooseque iduquui. ⁵ Jaago gaifi seemeneque seemevauhi. Jaabo jinijeminaaco sefano tajibaji jigaiñohiri iicanicibadi. Jaabo niquejefaño satyocafutuuhi Moocaani aivoji icagahalliri iicaabojaago. ⁶ Jaanoti igaigo gaauhi sicaihigo iicahigovi Moocaani diiguedi imibachuhigo tahi diigoco machuco ihaciqui mil doscientos sesentadi fucuva ticovovi.

⁷ Jaanobuunati niquejefaño idragon fuuhi iyotoma. Jaamoma moonicasiubo Moocaani tomominaa aivojibo Miguel onobo iyotoma. ⁸ Jaaruubo idragonco sahigotiro guinonumo, bu tahi niquejefaño diito icajirumaño samaño chahauhi. ⁹ Jaamaño diibo sihidi ejevano dragonco baavi gañuño, johono sicijeo jininimo oono imomo iji, Satanas iicaaboco. Jaabo jinijeminaaco abañihicaaboco iyotoma baavi jinijehallivi gañuño.

¹⁰ Jaanaa guubuui sefano niquejefañoti unuunoco: Moocaaniti asaano taa-jasu, bu imitya, bu ihaivoji icano, bu Icristo mitya icano gasecuuhi. Miño baavi gañucafutucuubo Moocaanico monahabomihallivi imitino iijibeguehicaabo fucuhachuta, cuujehachuta icano. ¹¹ Jaaruuboco monahabomi guinonucuui Corderobadi iicaabo tijohofañodi, bu Moocaani jibogo miyaano iicanoco iijibeguehicaneri icano. Miño ifico gaijutimo, bu guijeveque iguihutimo icano. ¹² Jaaneri niquejefaño iicamo imo imo icahi, bu amihai tahi paryi mihicamo icano. Jaanoti idaasucani mihicaji amihai jinijehalliri, bu muuaiñoña mihicamo icano. Miño oono iji tahigo sihidi isifiratooboro niitehi guenene icajitinoco agaajaaboro.

¹³ Jaabo idragonco agañunoma iicaabo oono gaifico eseemevaugoco bucasiubo. ¹⁴ Jaanogui diigoco cimimi mogaaje jjecuucico aciumo jininimobadi iicaaboti tehesino igaaqui sicaihigovi diiguedi iimibachuuhigovi. Tahi diigoco machuco ihaciqui mificabaci, bu saficaba, bu sificabatifeenedi icano ticovovi. ¹⁵ Jaago dojicuti ijinimobadi iicaabo iijifañoti nifaihuco galluui muuaiti ifivotonoro diigoco ibecasui. ¹⁶ Jaarunofaño jinije diigoco amusuui, idragon iijifañoti agalluufaihuco aaduneri. ¹⁷⁻¹⁸ Jaanoma iicaabo diigojaa sihidi isifiratuuboro fuuhi diigo iyaachimihai aatyuvuudimo sanoodimo Moocaani tajibaco imino omoonimoro, bu Jesucristo jibogoco jeevesutimo iicahicaumoma ihamocasiqui.

13

Iñihicumisi.

¹ Jaadi muuai jiniigaibaahohallivi ujulleeveubo atyimeuhi ñihicuubo muuaifañoti inuuboco. Jaabo nigainou sahuse juugahuseti miyici icano, bu iniicuno fahuseecidinou icano. Jaano iniicuno iticovoocivi ichaahimiganoma icauhi, bu inigainohallivi caatinicinuuno Moocaaniditi idicuno onono momo icano. ² Jaabo ñihicuubo jcubadi ejevaubo, tihaiño jeeji tihaiñobadi jeevauhi, bu iiji leon iijibadi jeevauhi icano. Jaaboco idragon imitya, ihaivoji icaga, sihidi boc iiji icanoco aciuhi. ³ Jaabo ñihicuubo nigaiti sahiti icauno itujaavo diiboco muchuumusujibadi iicauno. Jaaruno diiboco buuhi. Jaaneri paryi jinije miyaminaa ajabafituumoro diiboco miyaavuguuhi. ⁴ Jaamoro idragonco cahacisuumo diibo ñihicuuboco mityaco aaciumaño. Jaabadiro bu ñihicuuboco cahacisuumo jilli noomoro: ¿Mijoho fine jaani ñihicuubobadi jeevahi? ¿Mijoho fine diiboma amocasijirahi? noomoro.

⁵ Bu tolliro diibo ñihicuubo Moocaaniditi idicunoono ihiimaano jaabicafutuuihi cuarenta y dosdi nihibava ticovovi tolli imooniqui. ⁶ Jaamaño ticovaubo Moocaaniditi imitino ihiimaaboro imomoco idicunoono nuuhi, bu diibo iimihijati, bu niquejefaño paryi iicamoti icano. ⁷ Tolliro bu ajaabicuboro jilli ifinicuubo Moocaanita

iicamoma amocasiuboro diitoco iguinionunoco. Bu gaayiciubo mityaco fahigova miyaminaahallivi, bu faacuumivahallivi, fanoohiiji miyaminaahallivi, bu faajijije miyaminaahallivi icano. ⁸ Jaabo diibo ñihicuuboco cahacisuumo paryi jiiñijehalliri iicamo oono jiiñije ifivuunoti diito momono Corderobadi iicaabo agaicaucufutuubo fiivohaamefaño acaatinirautimo.

⁹ Amihai nohojima mihicamo jinooco imino muguubu. ¹⁰ Sitaaco civojafaño asatyomo, bu tolliro civojafaño satyocafeteji. Jaanoti bu niisugari sitaaco agaicaaumo, bu niisugari gaicaucafeteji. Jilli iicaneguiha Moocanita iicamo imiyaavogomoro ijaabichicaqui.

¹¹ Jaanobuunati sifi ñihicuubo jiiñijefañoti asaaunoco atyimeuhi. Jaabo iiniicuuci cordero iniicuucibadi jeevauhi. Jaaruubo dragonbadi iimaahicauhi. ¹² Jaabo iticonio ñihicuubo mityaco paryi gaayiciuhi, diibo iticonio ñihicuubo imefeenevi. Jaaboro jiiñijeque, bu toojehalliri iicamoco icano tajibaubo iticonio ñihicuubo oono sihidi ejeevauno itujaavo ubuhuuboco icahacisuqui. ¹³ Bu tolliro sihidi ejeevanehejeque, bu niquejefañoti miyaminaa imefeenevi jiiñijehallivi cijiigaico iniitusunehejeque icano. ¹⁴ Tonehejeque diibo iticonio ñihicuubo imefeenevi omoonihicaunofeenedi jiiñije miyaminaaco bañiubo. Jaaboro diitoco tajibaubo diibo iticonio ñihicuubo niisugari agaviricunoma iicauruubo ubuheeteubo ijico iheetavequi. ¹⁵ Jaadi diibohallivi asaauno ñihicuuboco mitya acicafutuuhi iticonio ñihicuubo ijico eetavuuboco ijeebico aaciboro ihiimaasuqui. Jaaboco iimotimoco igaisiraicisuqui. ¹⁶ Jaabadiro bu tajibaubo paryi miyaminaaco ihoovoco imiyanaagohuseneti, bu ihimecunoti icano ificuuqui; sihidi ejeevatimoco, bu sihidi ejeevamoco, bu idaasumehejeque, bu sihidi inihibamima iicamehejeque, bu miyaamoco, bu jijovotoco icano. ¹⁷ Jaadi mihaiñooba ticovono naajejitihidi diibo oovotama achahamo. Jaano toono diibo ñihicuubo momo, bu imomo oovo icano. ¹⁸ Jaano jino gaajacoro esuhi. Agaajaabo jino ñihicuubo oovoco gaajaci; jino saafi miyaminaafi oovota. Jaano jino seiscientos sesenta y seis.

14

Ciento Cuarenta y Cuatro Mildimo Amasivano.

¹ Jaanobuunati emeciubo atyimeuhi Corderobadi iicaaboco Sion cuumibahalliri julleecinuboco. Jaaboma iicaumo ciento cuarenta y cuatro mildimo miyaminaa ihimecunoti Corderobadi iicaabo momo, bu Caani momo icano acaatiniciumo. ² Jaadi guubuui niquejefañoti sihidi tehiguiisi uguubuvusunicibadi, bu sisi sefano igiriribanicibadi icano uguubuvusunoco. Jaanou sihidi miyaminaa iharpanoco oojsunicibadi jeevauhi. ³ Jaamo bohono masijico masivahicauhi Moocaani aivoji icaga imegavi, bu igueenemehejedimo iicaumo imegavi, bu quillahuto imegavi icano. Jaajico mihaiñooba aivo gaajahicautihi idimoro diito ciento cuarenta y cuatro mildimo iicaumo jiiñije miyaminaafeeneti atajasucafutuumoro. ⁴ Jaamo diito gaigoomivi ijivuutimo. Jaamaño mihinivatimo iicaumo. Jaamo Corderobadi iicaabo dojicuti feehicahi diibo fahigova ofohigovi. Jaamo taajasucafutuuhi. Jaanoti Moocaani, bu Corderobadi iicaabo iicamisi gaajacuhi sihidi atajasucafetejinoco. ⁵ Jaamo Moocaani imegavi mihinivatimo iicaumaño diitofaño bañifiira atyimerautihi.

Moocaani Toomominaa Miimisiici, Saafi Idino Ijibogono.

⁶ Jaanobuunati atyimeuhi Moocaani toomominaafi niquejeguiinodi ifinjitino taajasujibogoma icaabo gahafooboco. Jaanoco jiiñijeminaaco, bu famoovaaco, bu faajiva miyaminaaco, bu faacuumiva miyaminaaco icano ijibeguequi. ⁷ Jaabo sefano nuuhi: Moocanico mihiguimoro diiboco mihimo. Miro jino tufucu gasecuuhi iimitihalliti jiiñijeminaaco idaasuno omoonijifucu. Jaaneguiha niquejeque, bu jiiñijeque, bu muuaiñooco, bu pisirigañooco icano ifivusuuboco mihimo, nooboro.

⁸ Jaanobuunati bu sifi saauhi jilli nooboro: Acutucuuno, acutucuuno sihidi ejeevacu-umi Babilonia cuumi paryi jinijeminaaco ihajevari iguiriicavusumaño, nooboro.

⁹ Jaanobuunati niinoobo saauhi sefano jilli nooboro: Oono ñihicuuboco, bu ihijico icano, imomoro ihoovotaco ihusevi, bu ihimecuvu icano ificuumoco ¹⁰ Moocaani ñihicuno mooniji. Jaamo idaasuno moonicafeteji cijigai azufrema iicaneri Moocaani toomominaa imefeenevi, bu Corderobadi iicaabo imefeenevi icano. ¹¹ Jaano diitoco idaasuno omoonino aimuufai icaji fahijivaro ufucuro finiratino fucuhachuta, cujehachuta icano jaguisisuratino diito ñihicuuboco, bu ihijico icano acahacisumoco, bu imomo oovoco agaayicimoco icano. ¹² Jilli iicaneguiiha Moocaanita iicacuumo, diibo atajibanoco omoonimo, bu Jesuco jeevesutimo iicamo icano jaabicima iicaqui.

¹³ Jaanaa guubuuhni niquejefañoti: Jinooco caatini, noonoro uco unuunoco: Jisumiti imicani icajimo Aivojibo Cristo imiyaavogomo iguijeveme. Jihhi tolli, noobo Moocaani Gaija: idudicamaajeti jaguisijimo, bu imino omoonihicanoti gaajaveechujimo icano.

Basuta Ujusicunoco Mihicinicibadi Moocaani Niinofucu Naniji Imifimoco Imino Imooniqui, Jaanoti Iimitifimoco Imitino Imooniqui Icano.

¹⁴ Jaadi emeciubo atyimeuhi aimuufai seseeneque. Jaanohalliri giciniubo saafi miyaminaafi seemenebadi jeevaabo. Jaabo ichaahimiga oroogaco inigaihallivi javuciniuhi, bu meeyuhu sijevahuco gaayiciniuboco. ¹⁵ Jaanaa templojafañoti saafi Moocaani toomominaafi inuuhni. Jaaboro sefano nuuhi oono aimuufaihalliri igiciniuboco: Dimeeyuhuri quiticibo basuta noovataco dicitu tufucu mihicacuuhni. Jino jinije basuta noova tifaicuuhni, nooboro.

¹⁶ Jaaneguiiha aimuufaihalliri igiciniubo imeeyuhuco jinijehallidi iguiyicuboro jinije basuta noovataco icuuhni.

¹⁷ Jaanobuunati bu sifi Moocaani toomominaafi inuuhni niquejefaño iicaa templojafañoti, tolliro bu ihusefaño sijevahu meeyuhu icahuma. ¹⁸ Jaanaa bu sifi Moocaani toomominaafi Moocaani jeevobujejaagoti saauhi cijigaihallivi mityama iicaabo. Jaaboro imeeyuhu sijevahuma iicauboco sefano nuuhi: Disijeva meeyuhuri quiticibo dicitu jinije baacuco oono icivucuunoco, nooboro.

¹⁹ Jaanegui diibo imeeyuhuco jinijehallidi iguiyicuboro icuuhni jinije baacuco. Jaaboro ajashutiba Moocaani sifira nitibafaño gañuuhni imahamicafetequi. ²⁰ Jaanoco cuumiti buhigovi mahamicafutuuhni. Jaano initibafañoti tijoho ucuuno trescientos kilometrohachuta ifutuuhni fahigovavi, bu ifaicuva ifutuuhni caballomi ujulleecinimo iijhachuta icano. Miyaminaa tijoho eneejiruno baacutofaihuviro oovicafutuuhni.

15

Niino Imiti Iicajino.

¹ Jaadi bu siino atyimeuhi niquejefaño ñifuvusuuno jabafiranoco. Jaanou sahuse juugahuseti miimisiici idino Moocaani toomominaa iticovoocivi niino idaasuno omoonijinoma iicaumo. Jaamo imivusuhi Moocaani sifirataco.

² Tolliro bu atyimeuhi muuai vidriobadi jeevano cijigaima icano foovono sinaagonovi ñifuvusunoco. Jaanojiniri julleleciniumo Moocaani aaciuno iharpanoma johono ñihicuuboco, bu ihijico icano iguiinonimoro, bu diibo momo oovotaco agaayicutimo.

³ Jaamo masivahicauhi Moocaani jeevovinaafi Moise masijico, bu Corderobadi iicaabo masijico icano jilli noomoro:

Aivo ajashutino, olli jeevatino paryi ñijoho edeetavono Aivojibo Moocaani sihidi imityaabo. Jaano diica aivo tiqeevehi, bu aivo miyaano icano, ñijoho jinije

miyaminaa Aivoj#bo idiicaabo. ⁴ ¿M#joho bu ico, Aivoj#bo, #hichugotimo ica-jirahi? Pary# famooro ico cahacisuji. M#ro #joho id#boro im#hivati#bo. Jaama#o fanooji#je miyaminaa asaamoro ico imeji, aivo #joho imino omoonino aaty#mecafotoma#o, noomoro.

⁵ Jaanobuunati emee#ubo aty#meuhi niquejefa#oti temploja iimima#oma iicauja afaay-acaafutuunoco. Toma#ovi taj#ba guisibabujecico ificuhicauma#o. ⁶ Jaama#o iimima#oti inuumo diito sahuse juugahuseti miimisi#i id#imo Moocaani toomominaa Moocaani #daasuno omoonijinoma iticovoocivi iicaumo. Jaamo imichehuj#e, aricuchehuj#e, m#hivati#chehujefa#o j#cin#umo. Jaamo oro niivigameeheneri ifeey#jehallidi siy#y#cin#uhi. ⁷ Jaamoco igueenemehejedimo iicaumoti saafi aci#uhi iticovoocivi oro guirihillunoco. Jaanofa#o Moocaani fahii#varo iicaabo s#fiira gahaficin#noma. ⁸ Jaasumiro iimima#o onooma#o aimuufairi gahafu#hi Moocaani sihidi#ejeevano, bu mityati#cano asaano. Jahigo m#hai#ooba j#cafutuujit#rahi oono sahuse juugahuseti miimisi#i#i ican#o iicaumo Moocaani toomominaa iticovoocivi Moocaani #daasuno omoonijinoco asaty#mo toonoco omoon#umo imivuutinohachuta.

16

Moocaani Sifira Guirihilluno Aam#taditi #j#bogono.

¹ Jaanaa guubu#hi templojafa#o iicano iimima#oti Moocaani toomominaa sahuse juugahuseti miimisi#i id#ino iicaumoco sefano unuunoco: Mofoomoro j#in#jehallivi mutucaruto toono sihidi#ejeevano Moocaani s#fiira iguirihillunofa#o iicanoco, noonoro.

² Jaanegui#ha diitoti saafi t#con#uhi j#in#jehallivi iguirihillufa#o iicaunoco utucarub#o. Jaaneri pary# miyaminaa oono #h#h#cuubo oovotaco agaay#ci#umoco, bu ih#jico iiumumoco icano fiivuuno idicuno c#nisino sihidi#aivonoono.

³ Jaanaa alliv#oobo bu iguirihillufa#o iicaunoco muuai#ofa#o tucaru#hi. Jaaneri in#faihuno chuumuhu t#johobadi minifutu#hi. Jaaneri pary# tumuuaijefa#o iicaumo chuumu#hi.

⁴ Jaanaa alliv#oobo bu iguirihillufa#o iicaunoco teehinohallivi, pisiriga#ohallivi icano tucaru#hi. Jaaneri in#faihuno t#johoti minifutu#hi. ⁵ Jaanaa guubu#hi di#boro unuunoco: Aivoj#bo Moocaani, #joho aivo imino omoon#fiibo, idiimi#bo icano. Jaabo idi-icaabo, bu idiicaubo icano. ⁶ M#ro diito #diro iicaumoco, bu dij#bogoco ih#iimaumoco icano it#johoco aga#umoro guijen#uhi. Jaama#o #joho jisumi diitoco t#johoco diisuhi tolli diito imogoma#o, nooboro.

⁷ Jaanaaca bu guubu#hi saafi Moocaani jee#vobuje iicah#goti unuunoco: Jii, Aivoj#bo Moocaani sihidi#mityama idiicaabo, miyaanohalliti imino moon#hi, nooboro.

⁸ Jaanaa alliv#oobo bu iguirihillufa#o iicaunoco nih#bahallivi tucaru#hi. Jaaboro in#hibaco mityaco aci#ubo miyaminaaco ihaiguucuri ij#gasuqui. ⁹ Jaaneri pary# miyaminaaco #h#h#cuuno j#gasuubo. Jaarunofa#o iimitico jeevesuutimo, bu Moocaanico imuutimo icano; jilliro diibediti idicunoono iimaumo toono #h#h#cuunoono imit#hallivi mityama iicaubediti.

¹⁰ Jaano alliv#oobo iguirihillufa#o iicaunoco oono #h#h#cuubo aivoji#icagahallivi tucaru#hi. Jaaneri diibo aivoji#j#in#je c#vonoguino minifutu#hi. Jaanaa miyaminaa aaivovomoro kuhufono imicic#fotomoro majaab#cin#ic#badiro diito ineh#jebanoco j#m#camaaihcauhi. ¹¹ Jaarumo iimitico jeevesutimo omoonimoro Moocaani niquejefa#o iicaubediti imit#noono iimaauhi ic#nisiino, bu aivono icanohalliti.

¹² Jaano alliv#oobo bu iguirihillufa#o iicaunoco sihidi#ejeevamuuai Eufrate onoomuuaifa#o tucaru#hi. Jaaneri tumuuai figaty#uhi j#haiti iminifetequi tojiri aam#j#jaagoti j#in#je aivoj#to isaquui.

¹³ Jaadi aty#meuhi dragon iijifa#oti, bu #h#h#cuubo iijifa#oti, bu jihovo iimaam#naafi iijifa#oti icano inuumoco, miimisi#i, saafi id#imova iimitino gaijami jacucugam#badi

jeevamoco. ¹⁴ Jaamo diitou iji gajjami sihidi ejeevanehejeque omoonihicaumo, bu jinijeminaa aivojitoco igaiyicituumo Moocaani sihidi ejeevaaboma ihamocasiqui. ¹⁵ Jaanegui mehesicini uujoho gaajaciratino saaji nanivaminaafi asanicibadi. Imicani icajiibo ifiico imino imibachuubo gaachehuco imibachunicibadi. Jaabo icigatiibo iicanicibadi teemejiibo. Jaabo nucufeguecujitibo sicaiibo iicaabo iicanicibadi. ¹⁶ Jaamo diito imitino gajjami aivojitoco igaiyicihu hebreomi iijiri Armagedon onoomañovi.

¹⁷ Jaanobuunati niinoobo iguirihillufaño iicaunoco tucaruuhi sicaisituvi. Jaanaa niquejefaño iicaja iimimañoti Moocaani aivoji icagati sefano unuuno guubuvusuuhi: Fine imivocafutucuuno, noonoro.

¹⁸ Jaasumiro sihidi namebauno, bu jinije ñihicuno guubuvusuuhi, bu sihidi sisiimi icauhi icano. Jaaneri sihidi sefano jinije maryibauhi jinijehalliri miyaminaa iicanoti amaryibahicauno janaanicivi. ¹⁹ Jaaneri sihidi ejeevacuumi dujavavuuhifeenedi minoci, sano idiino. Tolliro bu jinije miyaminaa cuumino callajanamaaiuhi icano. Jaadi bu Moocaani sihidi ejeevacuumi Babilonia cuumiti esafutuuhi. Tuucuumico isifirafaihuco ifayisuqui tuucuumijaago isifiratuuboro agalluufaihuco. ²⁰ Jaaneri bu ifachugaiño, bu ifabaino icano buhicauno. ²¹ Tolliro bu miyaminaahallivi niquejefañoti guisibanobadi ejeevano aifuuhi. Jaanaa saba boci cuarenta kilodino icauhi. Jaanohalliti miyaminaa Moocanico: Imitinoono, nuuhi jihishitineri diitoco idaasuno omoonunohalliti.

17

Sihidi Ejeevano Ajevaminaagoco Ahaamino.

¹ Jaanaa tajaago saaubo oono Moocaani toomominaa sifira guirihillunoma iicaumoti saafi. Jaaboro uco nuuhi: Juu disaa, ico ifusuqui oono sihidi ejeevano ajevaminaago muuaiñohalliri igicinigoco ahaaminoco, nooboro. ² Miñiro jinijeminaa aivojito diigoma imitino icahicahi. Jaaneri jinijehalliri iicamo diigo ajevafaihuri guiriicavehicahi.

³ Jaanobuunati Moocaani Gaija uco ifusuunofañodi Moocaani toomominaafi uco sicaihigovi satyuuhi. Jahigo atyimeuhi gaigoocono ñihicuubo tifaibohalliri gicinigoco. Jaabo ñihicuubohalli sihidi caatiniciniuno Moocaniditi idicuno ononeheje, bu jaabo nigaino sahuse juugahuseti miyici idiino, bu fahuseecidino iinicuno icano. ⁴ Jaago diigo diibohalliri igicinigo jiciniuhi tifaiba iicachehuri, bu atyvachehuco icano. Jaago imibaiquimaacinuhi orori, bu iminoono guisiyineri, bu perlari icano. Jaago gaayiciniuhi oro guirihilluco idicuneneri, bu ihajeva idicuri icano gatyuuci icahilluco. ⁵ Jaago imecuri caatiniciniuno itihino momo: Sihidi ejeevano Babilonia cuumi ajevaminaa seeji, bu paryi jinijehalliri iicano idicunoono seeji icano, onono. ⁶ Jaadi uujoho gaajaciuhi diigo Moocanita iicamo tijeheri, bu Jesu miyaabo iicanoco jibeguehicaumo tijeheri icano imo imo iicagoro guiriicavocinigoco. Jaanoco aatyimeuboro sihidi jabafituuhi.

⁷ Jaaneguiiha Moocaani toomominaafi uco nuuhi: ¿Collihi daabafitehi? Ico uujoho gaajasuji oono itihino diigoco adaatyimene milli eneejirunoco, bu ñihicuubo sahuse juugahuseti miyici idiino, bu fahuseeci iinicuno iicaabo diigoco ifiiseebeti icano. ⁸ Diibo ñihicuuboco adaatyimeebe johono icahinibo. Jaaruubo jisumi chahacuhi. Jaaruubo siino ñihicuhojifañoti saajiibo ifinicujihigovi efiejino imegavi. Jaaneri jinijehalliri iicamo jinije ifiivuunotiro fiivohaamefaño imomono achahamo sihidiro jabafiteji oono ñihicuubo iicahinibo, achahacuubo, siino asaadi.

⁹ Jimañeri onoonoco gaajama iicamo gaajaji: Miñiro oono inigaino, sahuse juugahuseti mibaici idiino ifabaino iicanoco eneejiruno: Tobaijehalliri diigo igicinibajediti. ¹⁰ Jaayijere bu sahuse juugahuseti miimisiici idiino aivojito iicamediti eneejiruno. Jaamoti sahusedimo finicuuhi. Jaanoti saafi jino icahi. Jaanoti saafihiica gasetihi. Jaaruubo agasedi guenene icajitih. ¹¹ Jaabo oono ñihicuubo iicahinibo, achahacuuruubo

diitobuunati asaajiibo aivojiboti iicaqui. Jaaboma ochodimo minifetejimo. Jaabo bu diito sahuse juugahuseti miimisiici idino iicaumooboro. Jaadi feejiibo ifinucujihigovi.

¹² Jaanoti bu fahuseecidino iinicunoco adaatyimene fahuseecidimo aivojito iicajimoco onono. Jaamo tajibatihica. Jaarumo sano nihiba oovoti aivoji iijico gaayicijimo sano oono inihicuuboma. ¹³ Jaamo diito aivojito sabadi ihiimaamoro imitya, bu ihaivoji icanoco oono inihicuuboco acijimo. ¹⁴ Jaamoro Corderobadi iicaaboma amocasijimo. Jaarumoco Corderobadi iicaabo guinoniji, miiro diibo aivojito Aivojibo, bu tajibaminaa Tajibaminaafi icano iicamaño. Jaaboma iicamoco Moocaani ocoovauboro icuhi. Jaamo diiboco jeevesutimo icahi, nooboro.

¹⁵ Jaadi bu siino uco nuubo: Johono muuañoco ajevaminaago tumuuajehalliri gicinigoco adatyimemuuaije oono cuumino miyaminaa, bu fanoohiji miyaminaa, bu jiinjeminaa icano. ¹⁶ Jaabadiro bu oono inihicuubo nigainohallivi fahuseecidino iinicunoco adaatyimene ajevaminagoco ijihavenere sicaiigoco jeevesujimo, bu tolliro diigo uucunoco uduumoro diigoco cijigaifaño jigasujimo icano. ¹⁷ Miiro Moocaani diito jeebifaño ficuji diibo iimogobadi diito imooniqui. Jaamaño sabadiro ihiimaamoro ihaivoji iijico inihicuuboco acijimo Moocaani unuuno imivocafotonohachuta. ¹⁸ Jaanoti bu gaigoco adaatyimene oono sihidi ejevacuumi jiinije miyaminaa aivojitoco atajibahicacuumiti onono, nooboro.

18

Babilonia Cuumi Ifinjino.

¹ Jaanobuunati atyimeuhi Moocaani tomominaafi sihidi mityama icaabo niquejefañoti iniituunoco. Jaabo seseene jiinijeque achicuhi iharicuri. ² Jaabo sefano nuuhi: Acutucuuno, acutucuuno sihidi ejevacuumi Babilonia cuumi ijimi iijanotiro fiivutucuuno, bu fanoohimiti gaijami ijanorucu, bu faaboho jooi agahafomo ndicufimo, bu ijihuchufimo icamo ijanurucu icano. ³ Miiro paryi jiinjeminaa tuucuumi ajevafaño imo imo icahicahi, bu jiinjeminaa aivojito diigoma ihajevari imitineheje icahicahi, bu jiinije naajeminaa tuucuumi imiti naajeteque omoonimoro sihidiro nihibamivahicahi icano, nooboro.

⁴ Jaadi siino guubuuhi niquejefañoti unuunoco: Amihai taty mihicamo tuucuumiti mihiino tuucuumi imitifañodi mihicadino, bu tuucuumico idaasuno omoonijino amihaiivi ifetedino. ⁵ Miiro tuucuumi imiti ajashutino jiinijeti niquejevi ifutucuuhi. Jaaneri Moocaani diigo imitico esafutucuuhi. ⁶ Jaanegui diigoco mahaci oono saatohoco diigo aacihicabadiro buuna. Bu diigoco majaadu oono diigo omoonuno allinoocivi. Bu oono diigo sitaaco iimitino eheetavehicano janaanivivi meheetavo diiguedi. ⁷ Sihidiro aivono, idaasuno icano diigoco momooni oono diigo sihidi mitya mitya icahicagoro, sihidi imitico iimogogoro omoonihicano ticovovi icano. Miiro diigo ijeebifañodi neehicahi: Jino uujoho aivojigobadi icahi, bu uujoho fibaijigo icatimaño idaasuno icajitihhi, noogoro. ⁸ Jaamaño safucudiro diigoco idaasuno omoonijino ihallivi gaseji: guijeve, bu idaasu, bu ajeba, bu cijigairi jigasucafetejigo icano. Miiro jishitibo Moocaani diigohallivi jilli neehi.

⁹ Jaaneri jiinjeminaa aivojito diigoma icahicamo, bu imitico sihidi imeguehicamo icano ataacasimoro sihidi diigueri idaasuveji diigo ijigano aimuufaico aatyimemere. ¹⁰ Jaamoro diigoco idaasuno omoonino nihicuti tehesino icahigoti neejimo: ¡Ay! Idaasucani diicahi, ijoho Babilonia cuumi iguiraacuumi, sihidi edeevacuumi. Dihallivi sano goovanogayico idaasuno omoonino gasehi, noomoro.

¹¹ Bu tolliro jiinije naajeminaa tuucuumico idaasuvomoro taacasiji diito inaajeteque isivanoco mihaiñooba anaajecuujitineri. ¹² Jaano diito naajetene: oroneheje, plataneeheje, bu oovosino guisiyineheje, perlaneheje, bu iiminoono gaachehuboogano, sedaboogano, aatyivaneheje, bu tifaihiba icaneheje icano, bu tolliro fanoova imohono

afacicinoo, bu marfilneheje, bu iimino imohono, bu bronceneheje, jigaiñoneheje, bu ucuhufono guisibano marmol ononeheje, ¹³ bu canelaneheje naajete, bu afacicinoo, maaniguiijino, mirraneheje, facicifaihuno, vinofaihuno, diribano, bu harinaguiijino, bu ñaavaneheje, bu tolliro asiminaajeteneheje, ovejami, caballomi, bu carrono, bu miyaminaa jiovotehejeque icano. ¹⁴ Jaamoro tuucuumico neejimo: Hijo sihidi idimeguehicano chahacuui, bu fahiijivaro chahacuujino sihidi dibusumije, dihovosineheje icano, noomoro.

¹⁵ Paryi jinehejeque tuucuumico anaajemere sihidi inihibamivahicamo tehesinotiro iicajimo tuucuumico idaasuno omoonino ñihicuti, ihidaasuri ataamoro neeji: ¹⁶ ¡Ay! Idaasucani sihidi ejevacuumi icahi. Miro gaigo imichehujefaño, itifaihiba iicachehujefaño, aatyivachehujefaño icano jicingo, bu orori, imino guisiyineri, perlari icano imibachucinogobadi jeevauhi. ¹⁷ Jaano ajashutino busumije milli goovanogayi finih, noomoro.

Jaabadiro bu paryi ciiigaimenenene aivojito bu togajeri igomo, bu togaje dudicamaajeminaa, bu paryi muuaiñoño ududicamaameheje icano tehesinoro julleecamaaji. ¹⁸ Jaamoro tuucuumi ijigano aimuufaico aatyimene idaasuri coovadiivejimo: ¿Cuucuumi aivo jicuumi ivibadi iicacuumi chahahi? noomoro ¹⁹ inigainohallivi jininoco gavaracuui ñdaasuvomoro, taacasimoro gaibacasiji: ¡Ay! Idaasucani sihidi ejevacuumi icahi. Miro tuucuumi busumijeri paryi muuaifaño iciiigaimenenema iicamo sihidi nihibamivahicahi. Jaacuumi milli goovanogayi finih, noomoro.

²⁰ Jaarunofaño amihai niquejefaño iicamo tuucuumico mihimoba, bu amihai Moocaani minisuminaa bu mihimoba, bu paryi Moocaani ijico mijibeguehicano, bu diibota mihicamo icano. Miro tuucuumico tolli omoonineri amihaiño jaadaco Moocaani icih, nooboro.

²¹ Jaanaaca Moocaani toomominaafi sihidi jeevaabo guisibatyi gabaco gañiyiciuhi machuta cahasutaguisibatyi gababadi iicabaco. Jaaboro muuaifaño gañuui, jilli nooboro: Jilli gañicafetejicuumi baavi sihidi ejevacuumi Babilonia cuumi. Jaacuumi siino ufucuro atyimeracujitih. ²² Bu ufucuro diihaiñoño arpa, bu siru, miriicuno icano guubuvusucujitih, bu fanoodudicamaajeminaa, bu machutaaco ahasuno guubuvusucujitih icano, ²³ bu ico achicinihicano ciiigaimecuno ifuvusucujitih, bu ufucuro ivi guubuvusucujitino taabava jibaimo masino icano, dinaajeminaa sihidi ejevamo paryi jinije miyaminaaco dihapichuneri abañihicaumaño.

²⁴ Miro tuucuumifaño Moocaani ijico ijibeguehicaumo tiihohoco agañiuno atyimecafetehi, bu tolliro Moocaanita iicamo tiihoho, bu paryi jinijehallivi agaicaauhicamo tiihoho icano, nooboro.

19

¹ Jaanobuunati niquejefañoti sefano sihidi miyaminaa unuunoco guubuui: ¡Aleluya! Itaajasu, iimi, imitya icano paryi Moocaanino. ² Miro diibo imino miyaanoro emeeciiboro dugaacufih. Miro sihidi ejevano ajevaminaago jinijeminaaco ihajevare imihininigoco, toono jaadaco acicuubo. Ijecivominaa tiihohoco agañiuno jaadaco icicuubo, noomoro.

³ Jaadi siino sefano nuumo: ¡Aleluya! Diigoco ijigasuno aimuufai suufenitino aimuui, noomoro.

⁴ Jaadi bu veinticuatrodim quillahuto iicamo, bu igueenemehejedimo iicamo icano jinijehallivi ajavucamaaiumoro Moocaani ihaivoji icagahalliri iicaaboco imuumoro neehicauhi: ¡Fine! ¡Aleluya! noomoro.

⁵ Jaanaaca Moocaani aivoji icagajaagoti unuunoco guubuui: Moocaanico mihimo paryi amihai diibo jecivominaa, diiboco mihiguimo mequehefimo, bu munumefimo icano, noomoro.

Corderobadi Iicaabo J#baimo Iicajino.

⁶ Tolliro guubuuhii sihidii miyaminaa ihiimaabadii iicano, sefano guubuvusuuhii guisino uguubuvusunicibadii iicano, bu sefano sisiimi ig#rir#ibanicibadii icano, jillii neehi-cauhi:

¡Aleluya! Aivoj#bo Moocaani sihidii mityama iicaabo ataj#bacumaño. ⁷ Masii imono mihicamoro imo imo miicaqui. Jaamoro diiboco macahacisuqui. Mi#ro jino Corderobadii iicaabo taabava j#baimo iicajino gasecuuhi, bu mogai iicajigo imibaivucuuhi. ⁸ Jaagoco iimino gaachehu, mih#nivatichehu, aricuchehufaño j#hacucuumo, noonoro.

Jaano toono iimichehufaño ij#hacuno onono Moocaanita iicamo mih#nivatichehu iicanoco eneejiruno.

⁹ Jaadi uco Moocaani toomominaafi nuuhi: Jinooco bu caatini: Imicani icajimo Corderobadii iicaabo taabava j#baimojaagovi ucuuhuvamo, nooboro.

Jaadi bu uco siino nuubo: Jino Moocaani iiji aivo miyaano iicano, nooboro.

¹⁰ Jaanegui uujoho diiboguiino memui#vuuhii diiboco imequi. Jaarunaa uco nuubo: Tollii moonidino uujoho, bu tolliro Moocaani jee#vominaafi ij#joho idiicabadiiro, bu dinahabomi Jesu j#bogoco suufenitimo ij#beguehicamobadiiro icano. Jaanegui Moocaan-icoro diimo, nooboro.

Mi#ro toono Jesu j#bogoco ij#bogomo Moocaani iimaa j#bogominaa.

Eseseene Caballohalliri Iicaabo.

¹¹ Jaadi atyimeuhi niqueje faayiciniunoco. Jaanofañoti inuubo seseebe caballo. Jaabohalliri iicaubo momou Abañitatu#bo, Miyaabo icano. Jaabo imino ataj#bahicaaboro miyaano iimitinoco iguiinoniqui minaaco eheetavefiibo. ¹² Jaabo aall#no c#jigaiguihunobadii jeevauhi, bu inigaihallivi sihidii chaahimigano icauhi, bu imomo caatiniciniuhi. Jaamomoco id#boro diibo gaajauhi. ¹³ Bu jaabo t#johori jeesucinichehufaño j#ciniiuhi. Jaabo momou Moocaani iimaa. ¹⁴ Jaabo doj#cuti fuumo niqueje amocasiminaa imichehuje, mih#nivatichehuje, sesechehujefaño j#cucuciniimo. Jaamo bu tolliro seseefiimo caballom#halliri icaumo.* ¹⁵ Jaabo iijifañoti si#jevaga niisuga inoociniuhi. Togari jini#jeminaaco iguiinoniqui. Jaaboro taj#bajii#bo j#gaiñohiri iicanicibadii. Jaaboro aam#jii#bo oono baacufaihuco ihiciqui itihairi iquicunicibadii. Jaaboro diitoco Moocaani imityaabo idaasuno mooniji. ¹⁶ Jaabo idihallivi igaachehuti caatiniciniuno aivojito Aivoj#bo, bu taj#baminaa Aivoj#bo icano onoomomo.

¹⁷ Jaadi bu atyimeuhi saafi Moocaani toomominaafi nih#bahalliri julleecin#boco. Jaabo sefano coovadiivuhii paryi joomi asimii niquejeguiinodi agahafomoco: Masaa. Jaamoro mihigaivova ajashutino Moocaani machutajaagovi. ¹⁸ Jaamo aivojito uucunoco, amocasiminaa aivojito uucunoco, bu esefiimo uucunoco, bu caballomii uucunoco, bu diitohalliri iicahicamo uucunoco miyaamo uucunoco, bu j#jovoto uucunoco bu unumefiimo uucunoco, bu equehefiimo uucunoco icano muduuva, nooboro.

¹⁹ Jaadi atyimeuhi iñihicuuboco, bu tolliro jini#jeminaa aivojito ihamocasiminaama igai#vuumoro oono eseseene caballohalliri iicaaboma, bu diibo amocasiminaama icano imoonicasiqui asaumoco. ²⁰ Jaadi iñihicuuboco, bu jihovo iimaaminaafico icano sano agaayici#uboro sis#bo. Jaabo diibo jihovo iimaaminaafi iñihicuubo imegavi jabafiranehejeque omoonihicaubo. Tonehejefenedi diibo jihovo iimaaminaafi miyaminaaco bañihicauhi oono iñihicuubo oovotaco agaayicumoco, bu jaamoro diibo ij#ico iiumumoco icano. Jaamisico gañ#ubo buheemisico c#jigai jicooba azufrema ij#gabafaño. ²¹ Jaanoti diitisi yoto guijenica#futuuhii oono eseseene caballohalliri iicaubo iijifañoti niisuga iinoocini#ugari. Jaamo uucuneri paryi añimii sihidiiro tuvauhi.

* **19:14** Griego iijiri noono: Jaaboro diitoco iisujii#bo Moocaani imityaabo sifira aivofaihuco.

20

Mil Año Ticovovi Imino Icajino.

¹ Jaanobuunati atyimeuhi Moocaani toomominaafi ihusefaño ñihicuhoji llave, bu jigaiñehityigaba icanoma niquejefañoti niituuboco. ² Jaaboro dragonco agaayiciuboro tohiri sisiuhi. Jaaboco sicijeo jiinimo, iji, Satanas iicaaboco mil año ticovovi ficuubo. ³ Jaaboro diiboco ñihicuhojifaño agañuboro ihallivi maaniniuhi. Jaaboro tuhuga imega igajataco ficuubi siino miyaminaaco bañicuutibo iicaqui mil año ticovovi. Jaadi mil año afatyonobuunati siino sinaayucafetejiibo. Jaaruubo gueenene icajitibo.

⁴ Jaanobuunati atyimeuhi sihidi aivoji icagano iicanoco. Jaanohalliri giciniumo itajibaqui mityaco agaayiciumo. Tolliro bu atyimeuhi johono Moocaani iijico Jesucristofañodi ijjibeguehicaunohalliti inigainoco iquitiumo jeebinoco. Jaamo diito ñihicuuboco, bu ihijico icano imuutíhi. Tolliro bu diibo oovotaco ficusuutimo ihimecuti, bu ihuseti icano. Jaamo ubuheeteumoro Cristoma mil año ticovovi tajibauhi. ⁵ Jaano toono iticonio buheete icajino. Jaanoti saatocho uchuumucuumo buheeteutihi. Jari toono mil año afatyonobuunati buheetejimo. ⁶ Imicani icamo Moocaanidiro iicamo Jesu buheetebuunati iticonio buheeteañodi iicajimo. Jaamohallivi allivio guijeve imityama chahaji, diitoco cijiigaifaño agañjirunoma. Jilliro ivi Moocaani Cristo iicamisi sacerdotemitiro icajimo. Jaamoro diiboma mil año ticovovi tajibajimo.

⁷ Jaano toono mil año afatyonobuunati Satanas siino sinaayucafeteji ñihicuhojifañoti. ⁸ Jaadi feejiibo paryi jiinijeminaaco ibañiqui. Jaaboro Magog cuumi, bu Gog cuumi icano iyotoma bañitejiibo. Jaaboro tuucuumici amocasiminaa ajashutimo muuaiño jiinigaiyihaiñobadi iicamoco igaiyicijiibo minaaguiiha. ⁹ Jaadi saajimo jiinijejinibacidi. Jaamoro Moocaanita iicacuumico, Moocaani agaijicuumico, Jerusale cuumico cabaacujimo. Jaarumohallivi Moocaani cijiigaico agalluuno paryi diitoco jigasuji. ¹⁰ Jaanoti iji diitoco abañiuboco gañjiibo cijiigai azufrema ijigano jicoobafaño; oono ñihicuubo, bu jihovo iimaaminaafi icamisico agañiubafaño. Jahigo idaasuno aivono moonicafetejimo fahijivaro cuujehachuta, fucuhachuta icano.

Sihidi Ejeevano Eseseene Aivoji Icaga.

¹¹ Jaadi atyimeuhi sihidi jeevano seseene aivoji icagaco, bu togahalliri igiciniuboco icano. Jaabo imefeenetí niqueje, jiinije icano sano finiuhi atyimeratino. Jaamaño diito iicaujirumaño atyimerautíhi. ¹² Jaadi atyimeuhi paryi iguijevehicaumo unumefiimo, bu equehefiimo icano sahigo Moocaani imefeenevi jullelleecinimoco. Jaadi faayiciumo aameneque, tolliro bu sihaame fiivohaameque icano. Jaadi uchuumucuumo jaaducafutuuhi omoonihicaunoco toohaamejefaño iicaubadi. ¹³ Jaasumi iguijeveumo tehinofaño, bu muuaiñofoño icano buheeteuhi. Jaabadiro bu famooro iguijeveumo jeebino buheeteuhi guijeveminaa iicahicaumañoti. Jaamoco paryi jaaducafutuuhi omoonihicaunehejeque emeeciuboro. ¹⁴ Jaadi guijeve, bu guijeveminaa iicahicaumaño icano gañicafutuuhi cijiigai jicoobafaño. Jaaba toba cijiigai jicooba allivio guijeve iicano. ¹⁵ Jahigo bu tolliro gañicafutuumo fiivo aamefaño imomono acaatinirautimo icano.

21

Bohono Niqueje, Bu Bohono Jiinije Icano.

¹ Jaanobuunati atyimeuhi bohono niquejeque, bu bohono jiinijeque icano. Miro iticonio niqueje, bu iticonio jiinije icano ifnicuumaño, bu tolliro muuaiño chahacuui icano. ² Uujoho Jua, atyimeuhi iimino cuumi, bohono Jerusale cuumi niquejefañoti Moocaani imefeenetí iniituucuumico. Jaacuumi imino imibachuciniuhi gaigo itajevaqui iimibaiquimaainicibadi. ³ Jaanaaca niquejefañoti sefano unuunoco guubuui: Meeci, jino Moocaani miyaminaafeeneri jisumi iicacuunoco. Jaabo diitoma icajiibo. Jaanoti diiteji diibo cuumiminaa icano. Jaabo Moocaani diitoma icaji diito Caaniti

iicaqui icano. ⁴Jaamo taafirafaihunoco Moocaani filluji. Jaadi siino guijeve chahacuuji, bu taafira chahacuuji, bu idaasuhiica, bu aivehicano chahacuuji, eedeene achahacuu-jimaño, noonoro.

⁵Jaanaaca ihaivoji icagahalliri igiciniubo nuuhi: Meeci, paryi uujoho bonehejeque eetavehi, nooboro.

Jaadi bu nuubo: Caatini, jino aivo miyahiji aivo miyaano icano, nooboro. ⁶Jaadi bu uco siino nuubo: Fine, imivocafutucuuno. Uujoho imegaoobo, bu allivioobo icano, oono A, Z icano iicabadi iicaabo. Jaabo uujoho adufrari iicaaboco pisirigai nifaihu fiivoco aacifaihuti isuuji jaadusuratino. ⁷Bu mityano iicamo paryi toonoco gaayiciji oono caani busumijeque illi agaayicinicibadi. Jaamo Caaniji uujoho. Jaanoti diiteji taseeme icano. ⁸Jaanoti inihicuguehicamoco, bu imiyaaveguehaticamoco, bu fanoova imitinaaco, bu agaicaaufihicamoco, bu gaigoomima imitinoono iicahicamoco, bu apichunoco ihiimaahicamoco, bu jihovo caani jimico ejeecivehicamoco, bu paryi abañifihicamoco icano gañijimo cijigaima azufre ijigano jicoobafaño. Jino allivio guijeve iicajino, nooboro.

Bohono Jerusale Cuumi.

⁹Jaanaaca Moocaani toomoinaafi sahuse juugahuseti miimisiici idimo niinoono Moocaani sifira guirihillunoma iicaumoti saafi tajaa asauboro uco nuuhi: Juu disaa ico Corderobadi iicaabo taaba icagoco ifusuqui, nooboro.

¹⁰Jaano toono uco Moocaani Gaija ifusuunofaño atymeuhi Moocaani toomoinaafi uco caamovobai guiraabai nijequevi asatyuboro ifusuuhi iimino cuumi sihidi ejeevacuumi, Jerusale cuumi niquejefañoti Moocaani imefeenetiniitucuumico. ¹¹Jaacuumi seseene achiciniuhi Moocaani aricuri. Jaano iharicu ifuvusuuhi imino guisiba aricubadi, jasje guisiba aricu imino oonogoonovi ifuvusunicibadi. ¹²Jaacuumihallidi kuhufono guisiri meeguecinuno ajashutino caamovono. Jaanoti icauno fahuseeci motihaiti mihugaaci idino. Jaahugaje ticovovi Moocaani toomoinaa saafiisa icauhi, bu jaahugajehallivi Israel cuumino fahuseeci motihaiti miicumici idino iicacuumije momono caatiniciniuhi icano. ¹³Jaano aamijinaagocuumiti icauno mihugaaci, sahuga idino, bu nijequenaagocuumiti icauno mihugaaci, sahuga idino, bu sanaago gaicujaati mihugaaci, sahuga idino, bu sinaago gaicujaati mihugaaci, sahuga idino icano. ¹⁴Jaano tuucuumihallidi fahuseeci motihaiti miibaaci idino guisibaneri eetavociniuhi. Jaanohallidi imeegueta icauhi. Jaabaajehallivi Corderobadi iicaabo minisuminaa momono caatiniciniuhi.

¹⁵Jaabo Moocaani toomoinaafi uuma ihiimaahicaubo oro imeima icaubo tuucuumico ihevequi iguhuganoco, bu imeguetaco icano. ¹⁶Jaacuumi tehesi sanoodinoruu, bu icarecu, bu icaamovo icano sahachutaruu. Jaacuumico Moocaani toomoinaafi ihimeiri uhuuvuuno aciuhi, dos mil doscientos kilometrohachuta. Jaano itehesi, bu caamovi icaamovo, bu icarecu icano samañoviruu icano. ¹⁷Jaadi bu imeguetaco uhuuvuuno icaamovo aciuhi sesenta y cuatro metrodino miyaminaa oovoniciyomoneri Moocaani toomoinaafi uhuuvuuno. ¹⁸Jaanaa imeegueta jasje guisibaneri eetavociniuhi. Jaanoti ifaacuumiu boti orori nicuciniuhi. Jaano vidriobadi mihinivatino ifuvusuuhi. ¹⁹Jaanoti bu imeegueta tano guisibano fanoova iminoono guisibaneri imibachuciniuhi: Iticoniooba jasje guisibari imibachuciniuhi; jaano alliviooba zafiro onono guisibari imibachuciniuhi; jaano alliviooba agata onono guisibari imibachuciniuhi; jaano alliviooba esmeralda guisibari imibachuciniuhi; ²⁰Jaano alliviooba onice guisibari imibachuciniuhi; jaano alliviooba cornalina guisibari imibachuciniuhi; jaano alliviooba crisolito guisibari imibachuciniuhi; jaano alliviooba berilo guisibari imibachuciniuhi; jaano alliviooba topacio guisibari imibachuciniuhi; jaano alliviooba crisoprasa guisibari imibachuciniuhi; jaano alliviooba jacinto guisibari imibachuciniuhi; bu niinooba amatista guisibari imibachuciniuhi icano. ²¹Jaanoti

iguhugano docedino iicano perlanorou. Jaahugaje iticovoocivi sano perlariro eetavociniuhi. Jaanoti tuucuumifeene jiihai sano ororiro eetavociniuhi, imino vidriobadi foovono onoogoonovi ifuvusuuhi.

²² Jaacuumifaño templojaco atyimeutihi Aivojiiho Moocaani sihidi imityaabo, bu Corderobadi iicaabo icamisico famañoavairo tuucuumifaño mejeeciveji. ²³ Jahigo cuujeo nihiba, fucuo nihiba icano chahahi Moocaani inamecuri tuucuumico ahachicinimaño, bu Corderobadi iicaabo tuucuumico aachiciniiho iicamaño icano. ²⁴ Jaacuumi seseefañodi jiiinjeminanaa ataajasucafutuumo igueji. Bu jiiinjeminanaa aivojito tuucuumijaago imitya, iboci icanoco satyeji. ²⁵ Jaacuumi guhugano foboocirahicajititahi tahigo fucu achahacujimaño. ²⁶ Jahigo jiiinjeminanaa imityaco, ibocico icano satyeji. ²⁷ Jaanoti imihinivanoba tahigo feejititahi, bu idicunoonoco, bu bañifiraco icano omoonihicamo tahifeejititahi icano. Jaanoti naha idimoro Corderobadi iicaabohaame fivohaamefaño imomono acaatinicinimo feeji.

22

¹ Jaadi bu uco ifusuubo muuai imino inifaihu fiivoco aacimuaaico. Jaamuuai nifaihu jaacuhi cristalbadi icahi. Moocaani, Corderobadi iicaabo icamisi aivoji icagati iinoociniuhi cuumifeenedi. ² Jaacuumi iicauji jiihai imiyaji guiraaji. Jaaji guiraaro tumuuaijinicidiro icaji. Jaanojinivi fiivo imohooce icahi fanaagovaacijjinivi. Jaahooce faticabavavairo ifanihibava ticovovi noova icahi fanihibavavairo. Jaahooce aamene jiiinjeminanaaco itaabuqui iicano. ³ Bu jahigo afaijacinino chahaji. Tuucuumifaño Moocaani, Corderobadi iicaabo icamisi aivoji icaga icaji. Jaamisico ijeecivominaa imehicaaji. ⁴ Jaamo bu diiboco faño ihimeque atyimehicaaji, bu diibo momo ihimecunoti icanoma icajimo icano. ⁵ Jahigo fucu chahaji. Jaamaño tuucuumifaño iicamo siino seseque esucuujiititahi ciijgaimecuno seseque, bu nihiba seseque icano esucuujiititahi Aivojiiho Moocaani diitoco ahachicinijimaño. Jahigo diito fahiijivaro aivojtoti icaji.

Jesucristo Asaajino Fiiticuuhi.

⁶ Jaadi bu uco siino Moocaani toomominaafi nuuhi: Jino aivo miyahiiji. Jaanoco aivo mimiyaavogo. Diiboro Aivojiiho Moocaani ihiimaaminaaco, Igaijaco aacifiibo itoomominaafico jino galluuhi ijeecivominaafico ihifusuqui goovano iicajinehejeque.

⁷ Uujoho goovajino asaano, noobo Jesu. Imicani icajiibo jiihaamefaño Moocaani jiihogo acaatinicinino onoobadi omooniiho, nooboro.

⁸ Jaabo uujoho Jua jinehejeque guubuui, atyimeuhi icano. Jaadi diibo Moocaani toomominaafi tonehejeque uco ifusuuboguiino memuvuui diiboco imeequi.

⁹ Jaarunofaño uco nuubo: Tolli moonidino. Miiro uujoho Moocaani jeecivominaafi iibadiro, bu oono dinahabomi Moocaani iijico ijjibeguehicamobadi, bu paryi oono jiihaamefaño acaatinicininoco imiyaaveguehicamobadi icano. Jaanegui Moocaanico dihimo, nooboro.

¹⁰ Tolliro bu uco nuubo: Jino Moocaani jiihogo jiihaamefaño acaatinicininoco toovono ficuudino. Miiro fiiticuujino toneheje iicano. ¹¹ Jaanegui jaafa iimitiiho iimitico mooniihoro icahi. Jaanoti bu idicuubo jaafa ihidicuunoco mooniihoro icahi. Jaanoti bu iimiibo jaafa iiminoco mooniihoro icahi. Jaanoti bu Moocaanidiro iicaabo diiboco jeevesutiiho iicaqui.

¹² Jiihi goovajino asaano, noobo Jesu. Jaabo uujoho sivaji paryi omoonihicaneheje jaadaco diitoco aaciqui. ¹³ Jaabo uujoho imegaoobo, bu allivioobo icano, bu iticonioobo, bu nijequeoobo oono A, Z icano iicabadi iicaabo, nooboro.

¹⁴ Imicani icamo imifiutumoco iimitusucuumo fiivoco acino imohoti imachuqui, bu iguhugari tuucuumifaño ijicafetequi icano. ¹⁵ Jaanoti idicufimo, bu apichuco ihiimaahicamo, bu gaigooma imitinoono iicafimo, bu sitaaco agaicaauffimo, bu

jihovo ijimico ejeecivefimo, bu paryi famooro bañifiraco iimogomoro omoonifimo icano buhigoro icaji.

¹⁶ Jaabo uujoho Jesu tatyoominaafico galluuhi paryi jinehejeque Moocaani iijanominaaco ijibeguequi. Jaabo uujoho David tyadimihai tanoobo, bu iyaachimihai oobo icano. Bu tolliro uujoho aaricuubo cuujetavio meecirigaibadi jeevahi, nooboro.

¹⁷ Jilli Moocaani Gaija, bu Corderobadi iicaabo taaba icano neehi: Disaa.

Bu jaanoco muguubumo monoo: Disaa.

Bu adufirari mihicamo, mahadunoco mihimogomo masaamoro mahaduva. Jino ifinijitino fiivoco ticovono mahaciji jaadusuratino.

¹⁸ Jaabadiro bu jihaamefaño acaatinicinino Moocaani iijico paryi uguubuhicamoco jino uujoho neehi: Cajaatyohacho jihaamefaño ononehejeque janaanici ucuubaryuhachiji, bu diitohallivi Moocaani galluujii isifira idaasuno omoonijinoco jihaamefaño enehicacuunoco. ¹⁹ Jaabadiro bu saatoho jihaamefaño Moocaani iiji acaatinicininoti samañoooco agañihachiji, diiboco fiivo imoho noovatati icitibocoro imicumifañoti gañiji. Jihaamefaño fiivo imohohallidi, bu imicumihallidi icano fone iimaacuuhi.

²⁰ Jinehejeque ijibogoobo jilli neehi: Jihhi goovajino asaano, nooboro.

Jihhi. ¡Disaa, Aivojibo Jesu!

²¹ Jaafa Mohaivojibo Jesucristo paryi amihhaico imino moonihi. Fine.